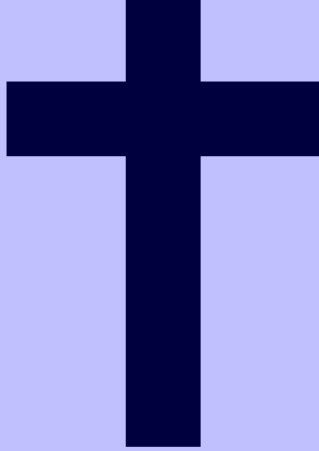

Nuevo Testamento en
mixteco de Ocotepec

New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec

New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

copyright © 1977 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Ocotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Ocotepec [mie], Mexico

Copyright Information

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Ocotepec

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
61c6fffd-2562-5253-8242-3993f51527e9

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	58
SAN LUCAS	93
SAN JUAN	153
HECHOS	196
ROMANOS	254
1 CORINTIOS	279
2 CORINTIOS	302
GÁLATAS	317
EFESIOS	326
FILIPENSES	334
COLOSENSES	340
1 TESALONICENSES	346
2 TESALONICENSES	351
1 TIMOTEO	354
2 TIMOTEO	361
TITO	366
FILEMÓN	369
HEBREOS	371
SANTIAGO	389
1 PEDRO	395
2 PEDRO	402
1 JUAN	406
2 JUAN	412
3 JUAN	413
JÚDAS	414
APOCALIPSIS	416

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MATEO

*Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo
(Lc. 3.23-38)*

¹ Yáhá cúu lista nāsa nī nquiji tatā Jesucristo. De maá yā cúu tatā rey David, de David nī nquiji nūu tatā Abraham.

² Abraham nī ncuu dē tatā Isaac, de Isaac nī ncuu dē tatā Jacob, de Jacob nī ncuu dē tatā Judá jíin ndá ñanī dē.

³ De Judá nī ncuu dē tatā Fares jíin Zara, de naná ndúu dē nī ncuu Tamar. De Fares nī ncuu dē tatā Esrom, de Esrom nī ncuu dē tatā Aram.

⁴ De Aram nī ncuu dē tatā Aminadab, de Aminadab nī ncuu dē tatā Naasón, de Naasón nī ncuu dē tatā Salmón.

⁵ De Salmón nī ncuu dē tatā Booz, de naná dē nī ncuu Rahab. De Booz nī ncuu dē tatā Obed, de naná dē nī ncuu Rut. De Obed nī ncuu dē tatā Isaí.

⁶ De Isaí nī ncuu dē tatā David, tēe nī ncuu rey. De rey David nī ncuu dē tatā Salomón, de naná dē, xihna cá nī ncuu ña ñasíhí Urías.

⁷ De Salomón nī ncuu dē tatā Roboam, de Roboam nī ncuu dē tatā Abías, de Abías nī ncuu dē tatā Asa.

⁸ De Asa nī ncuu dē tatā Josafat, de Josafat nī ncuu dē tatā Joram, de Joram nī ncuu dē tatā Uzías.

⁹ De Uzías nī ncuu dē tatā Jotam, de Jotam nī ncuu dē tatā Acaz, de Acaz nī ncuu dē tatā Ezequías.

¹⁰ De Ezequías nī ncuu dē tatā Manasés, de Manasés nī ncuu dē tatā Amón, de Amón nī ncuu dē tatā Josías.

¹¹ De Josías nī ncuu dē tatā Jeconías jíin ndá ñanī dē, maá tiempo jā cuáhān ndá nchivī Israel preso jondē nación Babilonia.

¹² De tá nī iyo ndá ji ñúcuán, de Jeconías nī ncuu dē tatā Salatiel. De Salatiel nī ncuu dē tatā Zorobabel.

¹³ De Zorobabel nī ncuu dē tatā Abiud, de Abiud nī ncuu dē tatā Eliaquim, de Eliaquim nī ncuu dē tatā Azor.

¹⁴ De Azor nī ncuu dē tatā Sadoc, de Sadoc nī ncuu dē tatā Aquim, de Aquim nī ncuu dē tatā Eliud.

¹⁵ De Eliud nī ncuu dē tatā Eleazar, de Eleazar nī ncuu dē tatā Matán, de Matán nī ncuu dē tatā Jacob.

¹⁶ De Jacob nī ncuu dē tatā José, tēe nī ncuu yíi María. De María nī ncuu ña naná Jesús, Yāā nání Cristo.

¹⁷ De jondē Abraham de jondē David de nī ncuu ūxī cūmī tatā. De jondē David de jondē tá cuáhān ndá nchivī Israel preso nación Babilonia de nī ncuu tucu ūxī cūmī tatā. De jondē tá nī jēhēn ndá ji preso de jondē nī ncacu Cristo, suni nī ncuu ūxī cūmī cá tatā.

*Jā ní ncacu Jesucristo
(Lc. 2.1-7)*

¹⁸ De jā ní ncacu Jesucristo de súcuán nī ncuu: Naná yā María, ja nī ncuudaā jā cundeē ña jíin José. De jondē tá ncháha ca cundeē ña jíin dē, de nī jīcūhun sēhe ña nī nsāhá Espíritu Santo.

¹⁹ De José, tēe jā cundeē ña jíin, chi tēe ndāā cúu dē. De nduú cūnī dē cuáha dē tūhun canoō ña, chi sa cūnī dē jā ná jéncuiñi yuhū-ni jā má cundeē dē jíin ña.

²⁰ De juni súcuán nácani inī dē, de nī stēhēn jāni nūu dē jā ní nquenda-ni iin ángel maá Jētoho ō Yāā Dios nūu dē, de nī ncāhān yā jíin dē: José, sēhe tatā David, mā cúyūhú nú cueca nú ñasíhí nú María, chi sēhe ña jā cacu, vāji ji jondē nūu maá Espíritu Santo.

²¹ De cacu iin sēhe yíi ña. De scúnani nú ji Jesús, chi maá ji cúu Yāā jā scácu ndá nchivī nūu cuáchi ji, ncachī ángel.

²² Súcuán nī ncuu ndácá tiñu yáhá, tácu quee ndāā tūhun Jētoho

ō Yāā Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De súcuán nī ncāhān dē:

²³ Coo iin ñahan lúli, de nihīn séhe ji, de scácu ji iin séhe yí,

de cunanī sūchí ñúcuán Emanuel. Cáchī tutū. De sívī yáhá cáchī: Yāā Dios ndéē yā jíin ó.

²⁴ De nī ndoto José, de nī nsáhá dē tá nī ncachī ángel Jētohō ō Yāā Dios nūū dē. De nī jeca dē María nī ncuu ña ñasíhí dē.

²⁵ De nduú ní nguixīn dē jíin ña, chí jondē nī scácu ña séhe yí xihna ñúhún ña. De nī scúnaní dē ji Jesús.

2

Jā ní nquenda ndá tēe mago nūū yā

¹ De tá nī ncacu Jesús inī ñuū Belén ndáñūū Judea, de tiempo ñúcuán tátúnī rey Herodes. Ñúcuán de jacū tēe ndíchí jā scuáha síquī tiūūn, nī nquiji jíca ndá dē ichi nūū quénda ncandī, de nī nquenda dē ciudad Jerusalén.

² De nī jíca tūhún ndá dē nchivī: ¿Ní cúu nūū íyó sūchí jā ní ncacu jā cuu rey nchivī hebreo? Chí ichi nūū quénda ncandī nī jinī ndá sá iin tiūūn cāhnú jā cúu seña jā ní ncacu ji. De vāji ndá sá jā chíñúhún sá ji, ncachī dē.

³ De rey Herodes, tá nī jinī dē tūhun ñúcuán, de nī ncunēhén inī dē, jondē jíin ndācá nchivī Jerusalén.

⁴ De nī nastútú dē ndācá sūtū cúñáhnú jíin ndācá tēe stéhēn ley janahán nūū nchivī. De nī jíca tūhún dē ndá tēe ñúcuán ní cúu nūū cacu Cristo, cáchī tutū.

⁵ De nī ncachī ndá dē nūū rey: Inī ñuū Belén ndáñūū Judea. Chí súcuán cáchī nūū tūtū jā ní ntee tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

⁶ Ndá ndóhó nchivī ñuū Belén ndáñūū Judá, cúñáhnú cā ñuū nū nsūú cā ndá cā ñuū jā cúñáhnú inī Judá.

Chi suu inī ñuū nū quee iin Yāā jā tátúnī,

de coto yā nchivī maá nī Israel, ncachī Yāā Dios.

Cáchī tutū.

⁷ Ñúcuán de Herodes nī ncana yuhū dē ndá tēe ndíchí jā nání mago. De nī jíca tūhún vāha dē nā quivī cúu jā ní nquenda tiūūn ñúcuán.

⁸ De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán jā quihīn dē ñuū Belén. De nī ncāhān dē: Cuáhān ndá ní de cātūhún vāha ní ní cúu nūū íyó sūchí lúli. De tá nī nanihīn ndá ní ji, de quiji ní cachī tūhun ní nūū sá, tácuā suni quichiñúhún maá sá ji, ncachī rey.

⁹ De tá nī jinī ndá dē tūhun jā ní ncāhān rey, de cuāhān ndá dē. De maá tiūūn cāhnú jā ní jinī dē ichi nūū quénda ncandī, nī jēcōsō nūū cuāhān nūū ndá dē jondē nī nquenda nūū íyó sūchí lúli, de ñúcuán nī jencuñī.

¹⁰ De tá nī jinī ndá dē jā ní jencuñī tiūūn, de nī ncusiñ ndasi inī dē.

¹¹ De nī jinū ndá dē nī nquivi dē inī vehe, de nī jinī dē nūū sūchí lúli jíin naná ji María. De nī jecuñī jítí ndá dē nūū ji, de nī nchiñúhún dē ji. De nī nacune ndá dē jātūn dē, de nī nsōcō dē oro jíin incienso jíin sūja ūguā nūū ji.

¹² Ñúcuán de nī stéhēn jāni nūū ndá dē, de nī ncachī nūū dē jā má quínohōn dē nūū Herodes. De incā ichi cuānohōn dē ñuū dē.

Jā ní jinu José cuāhān ndá dē Egipto

¹³ De tá cuānohōn ndá tēe mago, de nī stéhēn jāni nūū José jā iin ángel maá Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jíin dē: Nacōo de cunu nú quihīn nū jíin sūchí lúli jíin naná ji jondē nación Egipto. De ñúcuán cundeē nū jondē cachī tūhun nī nūū nū. Chí Herodes ja ñatin nanducú dē sūchí lúli jíñā jā cahñí dē ji, ncachī yā.

14 De nī ndoto José. De cuāhān dē jíin sūchí lúlí jíin naná jì, de nī jica ñuú ndá dē cuāhān dē Egipto.

15 De ñúcuán nī ndeē dē jondē nī jīhī Herodes. De súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun Jētohō ō Yāā Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā janahán: Jondē nación Egipto nī ncana nī Sēhe nī vāji jì, ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

Jā ní ntatúnī Herodes jā ná cúu ndá tēe ñiquín

16 Ñúcuán de nī jinī Herodes jā súcuán nī stáhvī ndá tēe mago dē, de nī nquītī ndasí inī dē. De nī ntají dē ndá soldado cuāhān, de nī jahñī ndácá tēe ñiquín jā úu cuiyā jíin jā lúlí cá jā iyó inī ñuū Belén jíin ndácá ñuū ñatin. Chi ja nī jīcā tūhún vāha dē ndá tēe mago nāsaa tiempo nī ncuu jā ní ncacu Jesús.

17 De súcuán nī nquee ndaā tūhun jā ní ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, chi nī ncāhān dē:

18 Inī región Ramá nī jini nī jā jácu de jácu cóhó. Chi ndá ñahan cúu tatā Raquel, jácu ña jēhē sēhe ña, de nduú cúnī ndusī inī ndá ña, chi nī jīhī ndá jì.

Cáchī tutū.

19 Ñúcuán de nī jīhī Herodes. De nī stéhēn jāni nū José jā iin ángel Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jíin dē jondē nū ndéē dē Egipto:

20 Nacōo de quínohōn nū nación nū Israel jíin sūchí lúlí jíin naná jì. Chi ja nī jīhī ndá tēe jā ndúcú cahñī sūchí lúlí jíin nīcú, ncachī ángel.

21 Ñúcuán de nī nacōo dē, de cuānohōn dē Israel jíin sūchí lúlí jíin naná jì.

22 De nī nīhīn dē tūhun jā Arquelao nī nūcuñī dē nū ndiyi tatá dē Herodes, de maá dē tátúnī inī región Judea. De yúhú dē jā quínohōn dē ñúcuán. De nī stéhēn jāni nū dē jā ná quíhīn dē región Galilea, de cuāhān dē.

23 De nī nguenda ndá dē ñúcuán, de nī ndeē dē ñuū nání Nazaret. Súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Chi nī ncachī dē jā cáhān nchivī jā tēe ñuū Nazaret cúu Jesús.

3

Tūhun Juan tēe scuénduté
(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 De nī jica tiempo, de nī nguenda Juan tēe scuénduté jondē nū ñuhun tihá ndáñuú Judea, de suha nácani dē tūhun:

2 Nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chi ja nī ncuñatin maá Yāā ndéē andiví jā tatúnī yā nū nū, ncachī dē.

3 De Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, suha nī ntee dē tūhun Juan nū tutū:

Coo iin tēe jā cana jee jondē nū ñuhun tihá:
Sáhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.

De sáhá ndá nú tiñu ndaā, chi vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

4 De sahama ñuhún Juan cúu ixi camello, de núhñi iin cinturón ñii chíjin dē. De jā tēcū dē cúu tīca langosta jíin ndūxi yōcō.

5 De nchivī ciudad Jerusalén jíin ndácá nchivī región Judea jíin nchivī ndéē ñatin yuhú yūte Jordán, nī nguenda ndá jíi nū de.

6 De nī nacani ndaā ndá jíi cuāchi jíi nū Yāā Dios, de nī scuénduté dē jíi inī yūte Jordán.

7 De tá nī jinī dē jā vāji cuāhā tēe grupo fariseo jíin tēe grupo saduceo nū scuénduté dē, de nī ncāhān dē: Va sēhe cōo cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōo. ¿A jāni inī ndá nú jā cuu cunu nū cācu nú nū castigo xēen jā quiji?

8 Túsaá de sáhá ndá nú tiñu váha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

⁹ De mā cānī inī ndá nú cāhān nū jā cuu cācu nú siquī jā cúu nú tatā Abraham. Chi cāhān ni jín ndá nú jā cuu sáhá Yāa Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja vāha, de tú cúnī yā.

¹⁰ De cúu ndá nú tá cúu tūndihá jāa nduú jēhe jāvixī vāha. De mītan de ja iyó tūha Yāa Dios jā cuāha yā castigo xēn, tá cúu nūū iyó tūha iin cāa jā quehndē jondē yoho űutun. Túsaá de sáhá yā jín ndá nú tá cúu nūū sáhá yā jín ndācá űutun jāa nduú jēhe jāvixī vāha, jā tēhndē de cāyū nūū űūhūn.

¹¹ De nduhū chi jín ndute scuénduté nī ndá nú, de űúcuán cúu jā stéhēn nū jā ní nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. De Yāa jā quiji, chi modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espiritu Santo cundeē inī ánō ndá nú, de poder yā cúu tá cúu űūhūn. De Yāa jā quiji chi cúñáhnú ndasí cā yā nsūū nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúli cā jā cuiso nī nījān yā.

¹² De sáhá yā tá sáhá tēe stéchi trigo, chi sáhá sún yā nchivī vāha jín nchivī nēhēn, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quee sún paja. De nastútú yā trigo yā ndivi inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū űūhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³ űúcuán de nī nquee Jesús región Galilea, de nī nquenda yā yūte Jordán nūū iyó Juan, tácuā scuénduté dē yā.

¹⁴ Sochi nduú cúnī Juan scuénduté dē yā, chi nī ncāhān dē jín yā: Sa cánuú jā scuénduté maá ní sāán, ¿de nāsa cúu jā sa nūū sá vāji ní? ncachī dē.

¹⁵ De nī ncāhān Jesús jín dē: Nduú chi sáhá nú, chi sūcuán cánuú jā squíncuu ó ndācá jā tátúnī Yāa Dios, ncachī yā. űúcuán de nī scuénduté dē yā.

¹⁶ De tá nī ncuu nī jenduté yā, de nī nquee yā ndute. De nī nune-ni nūū ndēe Yāa Dios andiví, de nī jinī yā jā cúun Espiritu Yāa Dios vāji, de cáá tá cáá iin paloma, de nī jinū xīnī yā.

¹⁷ De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jín, de cúsi ndasí inī nī jín, ncachī.

4

Jā ní jito túnī tächī Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ űúcuán de nī jinū Jesús jondē nūū űūhun tihá nī nsáhá Espiritu Santo. Chi űúcuán coto túnī tächī cúñáhnú yā, chi cúnī jā sáhá yā cuāchi.

² De nī iyo nditē inī yā ūū xico nduú ūū xico űúú, sá de nī nquiji sóco nūū yā.

³ De nī nquenda maá tächī cúñáhnú jā coto túnī ji yā, de nī ncāhān jín yā: Tú maá nú cúu Sēhe Yāa Dios de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāa caji nū, ncachī.

⁴ De nī ncāhān yā jín: Nduú chi yósō nūū tutū ī: Nsūū mátúhún-ni stāa cúu jā tēcū nchivī, chi suni jín ndācá tūhun jā cāhān Yāa Dios, ncachī yā.

⁵ űúcuán de cuāhān tächī cúñáhnú jín yā jondē Jerusalén jā cúu ciudad ī. De nī jani ji yā xīnī torre templo.

⁶ De nī ncāhān ji jín yā: De tú Sēhe Yāa Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū űūhūn, chi scácu yā ndóhó. Chi sūcuán yósō nūū tutū:

Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó,

De canee ndá yā ndóhó,

tácuā mā scáchihi nú jēhē nū nūū yūū.

Cáchī tutū, ncachī tächī.

⁷ De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō cā nūū tutū jā má cōtó túnī nchivī Jētohō ji Yāa Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

⁸ De tãchĩ cúnãhnú nĩ jeca tucu ji yã cuãhãn ji jín yã xĩnĩ iin yucu súcun ndasí. De nĩ stéhẽn ji ndãcã naciõn nĩ cáhnú ñayivĩ nũ yã, de viĩ ndasí cáã ndihĩ.

⁹ De nĩ ncãhãn jín yã: Ndãcã yáhã taji nĩ nũ nũ, de tú cuiñĩ jítĩ nũ chiñũhũn nũ nduhũ, ncachĩ.

¹⁰ Ñũcuán de nĩ ncãhãn Jesús nũ tãchĩ: Satanás, cujiyo cuáhãn, chi yósõ nũ tutũ jã ná chiñũhũn nchivĩ maá Jẽtohõ ji Yãã Dios, de nũ mátũhũn-ni yã satũñũ ji, ncachĩ yã.

¹¹ Ñũcuán de nĩ ncujiyo-ni tãchĩ cúnãhnú cuãhãn. De nĩ nguenda ndã ángel Yãã Dios nĩ nchindeé ndã yã.

Jã ní nquijéhé Jesús nãcãni yã tũhun regiõn Galilea

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹² De tá nĩ nĩhĩn Jesús tũhun jã yíhĩ Juan vecãa, de cuãnohõn yã regiõn Galilea.

¹³ De nduú ní ndeẽ yã ñũũ Nazaret, chi nĩ jẽhẽn yã nĩ ndeẽ yã ñũũ Capernaum. De ñũũ ñũcuán cáã yuhú mar, maá regiõn Zabolõn jín Neftalí.

¹⁴ De súcuan nĩ ncuu tácuã quee ndaã tũhun nĩ ntee Isaías, tẽe nĩ nacani tũhun Yãã Dios janahãn:

¹⁵ Regiõn Zabolõn jín Neftalí, ichi jã cuãhãn yuhú mar, lado yũte Jordãn nũ quẽnda ncandĩ, jín regiõn Galilea nũ ndeẽ nchivĩ ndã cã naciõn jãã nduú jín tũhun yã.

¹⁶ Nchivĩ ñũcuán chi modo nũ neẽ ndeẽ jĩ, de stũu yã luz yã nũ jĩ. De nchivĩ ja ñatin naã, nĩhĩn ji tũhun vãha ndasí, suu tũhun jã scãcu yã ánõ jĩ. Ncãchĩ Isaías.

¹⁷ De jondẽ quivĩ ñũcuán nĩ nquijéhé Jesús nãcãni yã tũhun, de súcuan nĩ ncãhãn yã: Nacani inĩ ndã nú jã sndóo nú cuãchi nú, chi ja nĩ ncuñatin Yãã ndeẽ andivĩ jã tatũnĩ yã nũ nũ, ncachĩ yã.

Jã ní ncãnyã cũmĩ tẽe tĩn tiacã

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ De jica Jesús yuhú mar Galilea cuãhãn yã. De nĩ jinĩ yã nũũ tũ tẽe, de ñanĩ ndũũ dẽ. De iin dẽ cúu Simõn jã suni nãní Pedro, de incã dẽ cúu Andrés. De tẽe tĩn tiacã cúu ndũũ dẽ, de chũhun dẽ ñunu dẽ inĩ mar.

¹⁹ De nĩ ncãhãn yã jín ndũũ dẽ: Cuniquĩn nduhũ ná cóhõn, de nasãhá nĩ ndóhó tẽe jã nĩhĩn cuãhã nchivĩ jã candija nduhũ, tá cúu nũ nĩhĩn nũ tiacã, ncachĩ yã.

²⁰ Ñũcuán de nĩ sndóo ndũũ dẽ-ni ñunu dẽ, de nĩ jẽcuniquĩn dẽ yã.

²¹ De nĩ jica yã jacũ cã, de nĩ jinĩ yã nũũ tũ cã tẽe, de suni ñanĩ ndũũ dẽ. De cúu dẽ Jacobo jín Juan, ndũũ sẽhe Zebedeo. De ndeẽ dẽ inĩ barco jín tatã dẽ Zebedeo, nãchicatũn dẽ ñunu dẽ. De suni nĩ ncãnyã ndũũ dẽ jã cuniquĩn dẽ yã.

²² De nĩ sndóo dẽ-ni tatã dẽ jín barco, de nĩ jẽcuniquĩn dẽ yã cuãhãn dẽ.

Jã ní stéhẽn yã nũũ cuãhã nchivĩ
(Lc. 6.17-19)

²³ De nĩ jica nuu Jesús ní regiõn Galilea, nĩ stéhẽn yã tũhun inĩ ndã vehe ñ jã cúu sinagoga. De nĩ nacani yã tũhun vãha nãsa tátũnĩ Yãã Dios. De nĩ nasãhá vãha yã nchivĩ cúhũ ndãcã-ni cuẽhẽ.

²⁴ De nĩ jítẽ nuu tũhun yã cuãhãn ní regiõn Siria. De nũũ yã nĩ nquisiãha ji ndãcã nchivĩ cúhũ, nchivĩ jã ndóho quẽhẽn nũũ cuẽhẽ, jín jã jatũ, jín jã ñũhũn tãchĩ inĩ, jín jã jíhĩ yíhĩ, jín jã ní nduvehlẽ. De nĩ nasãhá vãha yã ndã jĩ.

²⁵ De cuãhã nchivĩ regiõn Galilea jín Decãpolis, jín nchivĩ ciudad Jerusalén jín regiõn Judea, jín ndã ñũũ jã iyó incã lado yũte Jordãn ichi nũũ quẽnda ncandĩ, nĩ jẽcuniquĩn ndã jĩ yã.

5

Jã ní nacani yã tũhun jondẽ yucu

1 De nī jinī Jesús nū ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncaa yā yucu cuāhān yā, de nī jécundeē yā. De ndá tēe scuáha jín yā, nī nquenda dē nū yā ñúcuán.

2 De nī nquijéhé yā nī stéhēn yā ndá tūhun yáhá nū dē:

*Tūhun nācā ndetū
(Lc. 6.20-23)*

3 Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī jī jāá nduú íyó vāha ánō jī sīquī cuáchi jī, chí ja nī nquīvi jī ndahá Yāa andiví jā tatúnī yā nū jī.

4 Nācā ndetū ndá nchivī cúcuécá inī, chí ndusiī inī jī sáhá Yāa Dios.

5 Nācā ndetū ndá nchivī vitá inī, chí nī nquee yuhú yā jā cutahvī jī ñayiví.

6 Nācā ndetū ndá nchivī jā tá-ni cúu jā cócon jī yíchī jī, suni sūcuán cúu jā cúnī ndasí jī squíncuu jī tiñu ndāā, chí maá yā chindeé yā jā cuu squíncuu jī.

7 Nācā ndetū ndá nchivī jā cundáhvi inī táhán, chí suni cundáhvi inī Yāa Dios jī.

8 Nācā ndetū ndá nchivī jā íyó ndoo inī ánō jī, chí cunī jī nū Yāa Dios.

9 Nācā ndetū ndá nchivī jā násahá mānī táhán, chí cāhān Yāa Dios jā sēhe yā cúu jī.

10 Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī ūhvī incā nchivī jī sīquī jā sáhá jī tiñu ndāā, chí ja nī nquīvi jī ndahá Yāa andiví jā tatúnī yā nū jī.

11 Nācā ndetū ndá nū tú cāhān nāvāha jī nū nū jā sīquī nduhū, de sáhá nāvāha jī ndóhó, de stáyáhvi jī ndóhó, vísō nduú nā cuāchi nū.

12 De sáhá sī ndá nū inī nū túsaá, de sa víhī cā cusī inī nū, chí cáhnú ndasí coo táhvī nū jondē andiví. Chí suni sūcuán nī jinī ūhvī jī ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jā ní nquiji xihna cā nsúu cā ndá ndóhó.

*Tūhun yátá sīquī ñī jín sīquī luz
(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35; 11.33)*

13 Ndá máá nū chí cúu nū inī ñayiví tá cúu ñī jā yíhī nū cūñu tácuā mā téhyū. De tú ñī ná náā jā

úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu? Nduú cā tiñu cuitī cā, chí sa cutē nchiví de cuāñū jī sīquī.

14 Ndá tiñu vāha jā sáhá nū cúu tá cúu luz inī ñayiví. De cúu nū tá cúu iin ñūū jā yósō xīnī yūcú, de mā cúu coo yuhū.

15 De ni nduú scuíquīn nchiví iin lámpara de chihí jī chíjin cajón, chí sa jāni jī nū sūcún tácuā stúu nū ndá jā ndēē inī vehe.

16 De suni sūcuán stéhēn nū luz maá nū nū ndá nchiví, de suu cúu jā cunī jī ndá tiñu vāha sáhá ndá nū, de cāhān jī jā vāha ndasí Yāa cúu Tatá nū jā ndēē yā andiví.

Jā ní stéhēn yā sīquī ley Yāa Dios

17 Mā cānī inī ndá nū jā vāji nī jā snāá ni ley jā ní jēhe Yāa Dios nū Moisés, jín jā snāá ni ndá tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun yā janahán. Nduú vāji nī jā snāá ni, chí sa jā stéhēn cājí nī tūhun ndíso.

18 Chí ndāā cāhān ni jín ndá nū jā juni íyó andiví jín ñayiví, de mā nāā cuitī ni iin punto ni iin letra nū tutū ley yā, chí jondē quee ndāā ndihí tūhun jā cāhān.

19 Túsaá de tú iin nchiví nduú squíncuu jī iin tūhun yáhá jā ndácu ley yā, vísō iin tūhun lulí cā cúu, de tú stéhēn jī jā suni sūcuán sáhá sava cā nchiví, túsaá de cuu jī nchiví nū cā inī andiví nū tátúnī Yāa Dios. Sochi tú iin nchiví squíncuu jī de stéhēn jī jā squíncuu nchiví, túsaá de cuñáhnú jī inī andiví nū tátúnī Yāa Dios.

20 Chí cāhān ni jín ndá nū, tú mā cōó ndāā cā tiñu sáhá nū nsúu cā tiñu sáhá ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo, de mā quívi cuitī nū ndahá Yāa andiví jā tátúnī yā nū nū.

*Jā ní stéhēn yā jā má quitī inī ō
(Lc. 12.57-59)*

21 Ja nī jini ndá nū tūhun jā ní ncāhān jín nchiví janahán jā má cáhnī jī ndiyi, de nā-ni nchiví tú cahní jī ndiyi, de quihín jī nū justicia, cáchi.

22 Sochi nduhū chi cāhān ni jín ndá nú, vísō vāchi jā quītī inī iin nchivī cunī ji tǎhán ji, de suni quīhīn ji nūū justicia. De tú iin nchivī cāhān nāvāha ji nūū tǎhán ji, túsaá de quīhīn ji nūū justicia cúñáhnú cā. De tú iin nchivī cāhān ji nūū tǎhán ji: Ndóhó tēe naā ndasí, cachī ji, túsaá de quīvi ji nūū ñūhūn infierno de tú mā nácani inī ji.

23 Túsaá de tá quenda ndá nú nūū altar jín jā sōcō nū nūū Yāa Dios, de tú nūcūhun inī nū jā ní nsáhá nú cuāchi sīquī tǎhán nú,

24 túsaá de squéndo nū jā sōcō nū xiin altar, de xihna cā quīhīn nū jā ndumanī nū jín tǎhán nú. De sá de ndicó cóo tucu nú jā sōcō nū.

25 De tú iin nchivī quīhīn ji jín nú nūū justicia jā cāhān ji cuāchi sīquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jín ji ichi de sáhá ndāa maá nú jín ji, tácuā mā squívi ji ndóhó nūū juez. Chi juez siáha dē ndóhó nūū policia, de policia chihi dē ndóhó vecāa.

26 De ndāa cāhān ni jín ndá nú jā má queé cuitī nū ñūcuán chi jondē chunáa nú ndihi cuitī xūhún jā jicān ndá dē.

Jā ní stéhēn yā jā má cásiquí ndéē tǎhán

27 Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān janahán jā má cásiquí ndéē tǎhán nchivī.

28 Sochi nduhū chi cāhān ni jín ndá nú jā tú iin tēe ndéhé dē nūū iin ñahan jā ndíyo inī dē ña, ñūcuán de ja nī ncasíquí ndéē dē ñahan ñūcuán inī áno dē.

29 Túsaá de tú tīnūú lado cuáhá nú sáhá jā quīvi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū de squéne nú, tácuā mā sáhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin tīnūú nú nsūú cā jā coo ndihi yiqui cúñu nú de quīhīn nū infierno.

30 De tú ndahá cuáhá nú sáhá jā quīvi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū de squéne nú, tácuā mā sáhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin

ndahá nú nsūú cā jā coo ndihi yiqui cúñu nú de quīhīn nū infierno.

Jā ní stéhēn yā jā má ndúsín tǎhán
(Mt. 19.3-9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 De suni nī ncāhān jondē janahán: Tú ní iin cúnī jā sndóo ñasíhí, de ná cuáha acta nūū ña jā ndusín jín ña.

32 Sochi nduhū chi cāhān ni jín ndá nú, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūú jā ndiī ña, túsaá de sáhá dē jā casíquí ndéē ña jā cundeē ña jín incá tēe. De tú iin tēe cueca dē ñahan jā ní nquendōo, suni cásiquí ndéē dē ña.

Jā ní stéhēn yā sīquī tūhun jā cāhān téyí

33 De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán: Tú ní ncāhān téyí nú jā squíncuu nú, jínī jínūū Yāa Dios, túsaá de cánuú jā squíncuu nú jā ní ncāhān nū.

34 Sochi nduhū chi cāhān ni jín ndá nú jā ni iin sīquī tīñu mā cāhān téyí nú jondē jín síví Yāa Dios. De tú cāhān téyí nú de nduú vāha jā nacunehen nú andiví, chi suu cúu nūū íyó mesa nūū tátúnī Yāa Dios.

35 De juni mā nácunehen nú ñayiví, chi suu cúu modo teyū nūū yósó jēhē yā. De juni mā nácunehen nú Jerusalén, chi suu cúu ciudad maá Yāa jā cúu Rey cúñáhnú.

36 De juni mā cāhān téyí nú jā ná cundeē cuāchi sīquī nū de tú nduú cāhān ndāa nū. Mā cāhān nū sūcuán, chi mā cúu cuitī sáhá nú jā ní iin ixi xínī nū nducuujín á ndutuún.

37 Chi sūcuán-ni cāhān nū: Cuu, cachī nū. Nduú, cachī nū. Chi tú chisó nú cā tūhun cāhān nū, de nūū tǎchī vāji.

Jā ní stéhēn yā jā má nácuāha ó jā ndutahvī nchivī
(Lc. 6.29-30)

38 Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán: Tú iin tēe sndáhvā dē tīnūú tǎhán dē, de

suní súcuán ná ndáhvā tīnūú maá dē. De tú iin tēe snđáya dē nūhun táhán dē, de suní súcuán ná ndáva nūhun maá dē.

³⁹ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Mā nácuaḥa nú jā ndutahvī tēe jā sáhá nāvāha ndóhó. Chi tú ní tēe caní dē cūñu nuū lado cuáhá nú, de vāha cā suní cuāha nú incā lado caní dē, nsūú cā jā nacuāha nú jā ndutahvī dē.

⁴⁰ De tú ní tēe stáyáhvi dē ndóhó de candeē dē camisa nū, de suní cuāha nú tūhun jā quihīn dē jín jondē sōo nū.

⁴¹ De tú ní tēe scáca dē ndóhó jā cuiso nú ndatíñú dē iin kilómetro, de caca nú ūū kilómetro jín dē.

⁴² De nā-ni nchivī tú jícān ji ndatíñú nú, de cuāha nú nūū ji. De nchivī jícān nūū ndatíñú nú, de mā sásáhán nú jā cuāha nú nūū ji.

Tūhun jā cundáhvi inī ō nchivī jā jínī ūhvīyóhó

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ De suní ní jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jondē janahán: Cundáhvi inī nū nchivī jā iyó mānī jín nú, de quitī inī nū nūū nchivī jā jínī ūhvī ndóhó.

⁴⁴ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Cundáhvi inī nū nchivī jā jínī ūhvī ndóhó. De cācān táhvī nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha sīquī nū. De sáhá vāha nú jín nchivī jā quitī inī jínī ndóhó. De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā cáhān nēhén nūū nū de sáhá xēen ji ndóhó.

⁴⁵ De súcuán stéhēn nū jā cúu nú sēhe maá Tatá nú, Yāa ndéē andiví, chi maá yā jēhe ncandīī jā cutūu nūū nchivī nēhén jín nūū nchivī vāha. De jēhe yā sāvī nūū nchivī sáhá tiñu ndāa jín nūū nchivī sáhá tiñu nēhén.

⁴⁶ Chi tú iyó mānī nū jín maá-ni nchivī jā mānī jín nú, de nduú nā táhvī nīhīn nū nūū yā. Chi jondē ndá tēe stáhvi jā stútú xūhún űtū, suní súcuán sáhá ndá dē.

⁴⁷ De tú maá-ni táhán nú cáhān vāha nú jín, ¿de nā tiñu vāha sáhá

nú túsaá? Chi jondē nchivī jā nduú cándija Yāa Dios, suní súcuán sáhá ndá ji.

⁴⁸ Túsaá de ndāa ná cóo ndihi jā sáhá nú, tá cúu nūū iyó ndāa ndihi jā sáhá Tatá nú, Yāa ndéē andiví.

6

Jā ní stéhēn yā sīquī nāsa sáhá ó tiñu vāha

¹ De jā sáhá nú ndācá tiñu vāha nūū Yāa Dios, de coto nú jā má sáhá nijīn nū jā cunī nchivī de cuetúhún ji ndóhó. Chi tú súcuán sáhá nú, de nduú nā táhvī nū cuāha maá Tatá nú, Yāa ndéē andiví.

² Jā űúcuán tá sáhá nú caridad, de mā sáhá nú jā cunī ndá nchivī, tá cúu nūū sáhá ndá tēe stáhvi-ni, íñí dē nūū cúchitú nchivī inī ndá vehe īī sinagoga jín nūū yáhvi. Chi súcuán sáhá ndá dē tácuca cuetúhún nchivī dē. De ndāa cáhān ni jín ndá nú jā űúcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

³ Sochi ndá ndóhó, tá sáhá nú caridad, de sáhá yuhū nū, tácuca jondē amigo vāha nú mā cūnī jā sáhá nú.

⁴ Súcuán sáhá yuhū nū caridad. De maá Tatá nú jā ndéhé jā sáhá yuhū nū, iin quiví de cuāha yā táhvī cuu nú.

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvī ō (Lc. 11.2-4)

⁵ De tá jícān táhvī ndá nú, de mā sáhá nú tá sáhá ndá tēe stáhvi-ni. Chi jétahān inī ndá dē cuiñí dē cācān táhvī dē nūū iyó chitú nchivī inī ndá vehe īī sinagoga jín squínā calle, tácuca cunī nchivī de cuetúhún ji dē. De ndāa cáhān ni jín nú jā űúcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

⁶ Sochi ndá ndóhó, de tá jícān táhvī nū, de ndiví nú inī vehe nú de nacasī nū viéhé. De cācān táhvī nū nūū maá Tatá nú, Yāa jā iyó yuhū jín nú. űúcuán de maá Tatá nú jā jínī yā jā súcuán sáhá yuhū nū, cuāha yā jā jícān nū.

7 De jā jícān táhvī nū, de mā cáhān nū cuāhā vuelta ndá tūhun jāá nduú nácāni inī nū de cáhān nū-ni, tá cúu nūū sáhá ndá nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāa Dios. Chi jāni inī ji jā tú nahán súcuán cáhān ji, de cunini yā, de nduú.

8 Túsaá de mā sáhá nū tá cúu nūū sáhá ndá ji. Chi maá Tatá nū ja jínī yā naá cúu jā jínī ñúhún nū jondē ncháha ca cācān nū nūū yā.

9 Túsaá de suha cācān táhvī ndá nū:

Tatá ndá sá jā ndēē ní andiví, níni ná cóo yíñúhún sá nūū ní, chi Yāa ū cúu ní.

10 De ñúhún inī sá jā ñamā ná quíji quívi tatúnī ní ní ñayívi yáhá.

De ná cóo ndācá tiñu jā jétahān inī maá ní,

tá cúu nūū íyó inī andiví, suni súcuán ná cóo inī ñayívi.

11 Stāa jā técū ndá sá ndācá quívi, taji ní nūū sá mitan.

12 De cune cáhnú inī ní nūū cuāchi jā sáhá ndá sá nūū ní,

tá cúu nūū nēe cáhnú inī ndá sá nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū sá.

13 De mā cuāha ní tūhun jā coto túnī tāchī sáán,

chi sa scácu ní sáán nūū ndācá jānehén.

Chi maá ní cúu Yāa tátúnī, de tīn ní poder,

de vii ndasí cūñáhnú ní ní ní cání. Súcuán ná cóo. Amén.

Cachī ndá nū.

14 Chi tú cune cáhnú inī ndá nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán cune cáhnú inī maá Tatá nū andiví nūū cuāchi nū.

15 Sochi tú mā cune cáhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán mā cune cáhnú inī maá Tatá nū nūū cuāchi nū.

Jā ní stéhēnyā sīquī tūhun conditē inī

16 De tá íyó nditē inī ndá nū jā chíñúhún nū Yāa Dios, de mā sáhá nū tá sáhá ndá tēe stáhvī-ni. Chi sáhá ndá dē jā cáá xii nūū dē, de súcuán de stéhēn dē nūū nchivī jā íyó nditē inī dē, tácuca cuetúhún

ji dē. De ndāa cáhān ni jín nū jā ñúcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

17 Sochi ndá maá nū, tá íyó nditē inī nū de sa naśahá vāha nū xīnī nū de quiti nuú nū,

18 tácuca mā cūnī nchivī jā íyó nditē inī nū. Chi maá-ni Tatá nū jā ndēē yuhū yā jín nū, cunī yā, de iin quívi de cuāha yā táhvī cuu nū.

Nāsa coo cuíca ó jondē andiví (Lc. 12.33-34)

19 Mā cúndihvī inī ndá nū jā scáyā nū ndatíñú jā cucuíca nū inī ñayívi yáhá, chi quívi tīquixīn, de néne xaha, de tívī. De suni quívi jācuíhná de sácuíhná.

20 Chi sa sáhá nū ndācá tiñu vāha tácuca cāyā táhvī nū jondē andiví. Chi ñúcuán mā quívi tīquixīn ni mā nēné xaha jā tívī, de ni mā cūū quívi jācuíhná jā sacuíhná.

21 Chi jondē nūū ñihīn nū táhvī vāha nū, ñúcuán cúu nūū ndíhvī inī nū sīquí.

Tīnūú cúu lámpara yiqui cúñu (Lc. 11.34-36)

22 Tīnūú nū cúu tá cúu lámpara nūū yiqui cúñu nū. Túsaá de tú tīnūú nū íyó nijīn, de ní-ni yiqui cúñu nū cunijīn.

23 Sochi tú nduú íyó nijīn tīnūú nū, de ní-ni yiqui cúñu nū íyó neē. De suni súcuán cúu ánō nū, chi tú maá-ni jā jāni nēhén inī nū, de nācā neē cā íyó inī ánō nū túsaá.

Jā má cúndihvī inī ō sīquī xūhún (Lc. 16.13)

24 Ni iin mozo mā cūū satíñú dē nūū ūū patrón. Chi quiti inī dē cunī dē iin de coo manī dē jín incā, á squíncuu vāha dē nūū iin de sáhá jéhe inī dē nūū incā. De suni súcuán mā cūū satíñú nū nūū Yāa Dios de tú maá-ni sīquī xūhún ndíhvī inī nū.

Yāa Dios jito yā yóhó (Lc. 12.22-31)

25 Túsaá de cáhān ni jín ndá nū: Mā ñācāni ndasí inī nū sīquī jā cutecū nū, tú nāsa cajī nū coho nū,

ni sīquī sahma, tú nāsa cuhun nú. Chi Yāā Dios nī nsāhá yā jā tēcū nū jíín yīquī cúñu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā cajī nū jíín jā cuhun nú.

²⁶ Cūndēhé ndá nú nāsa tēcū ndá saā, chí nduú jáquīn tī, de nduú nástútú tī jā chuvāha tī, de ni nduú yacā tī. De vísō sūcuán de maá Tatá nú andiví scájī yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá saā ñúcuán?

²⁷ ¿De ní iin nú, á cuu scuáhnu nú maá nú sava metro cā, vísō ná nácani ndasí inī nū?

²⁸ ¿De nūcu nácani ndasí inī ndá nú jā má níhīn nū sahma? Cūndēhé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátíñú, de ni nduú quéhen.

²⁹ De cāhān ni jíín ndá nú jā juni rey Salomón, quīvī jā ní ñūhun dē sahma váha ndasí, de ni nduú ní ñūhún dē sahma vī sūcuán tá cúu nūú iyó ndá itā.

³⁰ De tú sūcuán jéhe Yāā Dios sahma vī nūú itā yucú jā iyó nūú ñūhún mitan de teēn de cayū nūú ñūhūn, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja níhīn ndá nú jā jíto yā ndóhó?

³¹ Túsaá de mā nácani ndasí inī nū sīquī jā cajī nū, jā coho nú, jā cuhun nú.

³² Chi maá-ni sīquī yáhá cúu jā ndíhvī inī nchivī ñayiví jáá nduú cándíja. Sochi ndá máá nú, chí iyó Tatá nú andiví, de jíni yā jā jíni ñūhún nú ndācá yáhá.

³³ De sa cánuú cā jā cundihvī inī nū sīquī tiñu jā ndácu Yāā Dios nūú nū, jíín sīquī jā sāhá nú tiñu ndāā jā jétahān inī yā. Ñúcuán de sāhá yā jā níhīn nū ndācá yáhá.

³⁴ Túsaá de mā nácani inī nū tú quijī tūndóhó teēn, chí mitan cúu mitan de teēn cúu teēn. Chi canī inī nū sīquī tūndóhó jā iyó tá iin iin-ni quiví.

7

Jā má cāhān ō sīquī cuāchi táhān ó (Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ Mā cāhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácuā suni mā cāhān Yāā Dios cuāchi sīquī maá nú jā sáhá nú sūcuán.

² Chi tá cúu nūú cāhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī, suni sūcuán cāhān yā sīquī cuāchi maá nú. De tá-ni ndíhvī inī nū sīquī cuāchi ji, saá-ni cundihvī inī yā sīquī cuāchi nú.

³ Chi cuāchi táhān nú cúu modo jā ñūhún iin yācá lúli tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā sūcuán, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñūhún iin vītū tīnūú máá nú?

⁴ ¿De nūcu cāhān ndá nú jíín táhān nú: Ná távā ni yācá jā ñūhún tīnūú nú? De nduú nácani inī nū jā ñūhún iin vītū tīnūú máá nú.

⁵ Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna tīnūú maá nú tavā nū vītū, sá de cuu cūndēhé váha nú jā tavā nū yācá tīnūú táhān nú.

⁶ Mā sāhá fuerza nū nchivī nēhén jā quiví ji nūú tūhun īi yā de tú nduú cúnī ji. Chi nenda ji sīquī nū tá cúu tinā jā tīn tī ndóhó. De mā nácani nú tūhun yā nūú nchivī jáá nduú cúnī cuiti cuetáhvī. Chi cúu ji tá cúu quini jā jáñu tī sīquī perla jā ndée yāhvi cā.

Cācān ō nūú yā de níhīn ō (Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ Cācān nūú Yāā Dios, de taji yā nūú nū. De nducú nú ndācá jā váha jā iyó nūú yā, de níhīn nū. De cācān táhvī nū jondē níhīn nū, tá cúu nūú sáhá nchivī jā scáján viéhé jondē nune quiví ji.

⁸ Chi ndācá nchivī jā jícān, cuāha yā nūú ji. De nchivī ndúcú, chí níhīn ji. De nchivī cāhān, nune yā ichi jā níhīn ji jā cúnī ji.

⁹ ¿De ní iin nú, de tú sēhe nú jícān ji stāā nūú nū, de á cuāha nú iin yūú nūú ji?

10 De tú jícān ji iin tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōō nūū ji? Nduú cuiti jā sūcuán.

11 Túsaá de ndá máá nú vísō nchivī íyó cuāchi cúu nú, de jínī nū cuāha nú jā váha nūū sēhe nú. De nā oncā cúu maá Tatá nú andivī jā má cuáha yā jā váha nūū nchivī jā jícān nūū yā.

12 De tá-ni cúu jā cúnī ndá nú jā sáhá vāha nchivī jín nū, saá-ni sáhá vāha nú jín ji. Chi sūcuán tátúnī tutū ley Moisés jín tutū ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios.

Sīquī jā quīvi ó viéhé tūū
(Lc. 13.24)

13 Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndahá Yāā Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé tūū. Chi viéhé jín ichi jā cuáhān nūū tātū tāhvī nchivī, jítē de cáhnú, de cuāhā ji quīvi űūcuán.

14 De viéhé jín ichi jā cuáhān nūū nīhīn tāhvī ji cutecū ji, chi tūū viéhé de cuíñī ichi, de jacū ji-ni nīhīn.

Jín tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu ji

(Mt. 12.33-37; Lc. 6.43-44)

15 De mā cándija cuiti nū ndá tēe stáhvi jā cáhān dē jā tūhun Yāā Dios nācani dē. Chi modo tīcāchī, quiti jāá nduú xēēn, sūcuán sáhá ndá dē vāji dē nūū nū. Sochi inī ánō dē chi cúu dē tá cúu yīhī, quiti xēēn.

16 Jín tiñu sáhá ndá dē de cunī ndá nú nāsa tēe cúu dē. Chi cúu tá cúu űutun jā jín jāvíxī jā cúun de jínī ō tú űutun váha cúu. De nduú nīhīn ō uva xīnī űutun iñú, de ni nduú nīhīn ō higo xīnī iñu quími.

17 Chi ndācá űutun váha chi jéhe jāvíxī váha, de űutun néhēn chi cúun jāvíxī néhēn.

18 Iin űutun váha mā cūún jāvíxī néhēn, de iin űutun néhēn mā cuáha jāvíxī váha.

19 De ndācá űutun jāá nduú jéhe jāvíxī váha, chi tēhndē de cāyū nūū űūhūn.

20 De saá-ni cúu ndá tēe űūcuán, chi jín tiñu sáhá dē de cunī nū nāsa tēe cúu dē.

Nsūū ndihi nchivī quīvi andivī
(Lc. 13.25-27)

21 Nsūū ndihi nchivī jā cáhān ji Jētohō ji nduhū cúu jā quīvi nūū tátúnī Tatá nī jondē andivī. Chi jā quīvi cúu maá-ni nchivī jā squíncuu tiñu jā cúnī Tatá nī andivī.

22 De quīvi jā sáhá ndāā ni tiñu nchivī, de cuāhā ji cáhān jín nī: Jētohō ndá sá, jín síví ní nī nacani ndá sá tūhun ní, de jín síví ní nī ntavā sá tāchī, de jín síví ní nī nsáhá sá cuāhā tiñu űáhnú jā sáhvi inī nchivī sáhá. Cachī ji.

23 űūcuán de cáhān ni jín ji: Nduú jín cuiti ni ndá nú. Cujiyo quíhīn nū, chi nchivī sáhá tiñu néhēn cúu nú, cachī ni.

Tūhun sīquī ūū vehe
(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

24 Túsaá de ndācá nchivī jā jínī tūhun cáhān ni de squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní nacani váha inī, de nī jaquín dē vehe dē sīquī toto.

25 De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tāchī xēēn, de nī nchindahá vehe űūcuán. Sochi nduú ní jícó cáva, chi sīquī toto yósō.

26 De ndá nchivī jā jínī tūhun cáhān ni de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe naā jā ní jaquín dē vehe dē nūū űútín.

27 De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tāchī xēēn, de nī nchindahá vehe űūcuán. De nī jícó cáva-ni, de nī naā ī-ni, ncachī Jesús jín ndá ji.

28 De tá nī jínū nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de nchivī cuāhā űūcuán nī nsáhvi inī ji nī jini ji tūhun jā ní stéhēn yā.

29 Chi nī stéhēn váha yā nūū ji, chi maá yā cúu jā ndiso tiñu sīquī ndihī. De ndá tēe jā stéhēn ley janahān, nsūú sūcuán stéhēn ndá dē.

8

Jā ní nasáhá váha yā iin tēe ndóho cuéhē stéhyū
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ De nī nuu Jesús yucu ñúcuán, de cuāhā nchivī níquīn ji yā.

² De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nguenda dē nūū yā. De nī jēcuīñi jítī dē nūū yā, de nī ncāhān dē jíin yā: Señor, jíiní sá jā cuu sáhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

³ De Jesús nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī ni nasāhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Mā cāchí cuiñi nū nūū nī iin. Chi quihīn nū stéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāa Dios, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán, tácuā cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán

(Lc. 7.1-10)

⁵ De nī nguīvi Jesús ñuū Capernaum. De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, nī nguenda dē nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jíin yā:

⁶ Señor, mozo sá cáá ji vehe sá, chi nī nduvehlé ji de ndóho ndasí ji, ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān Jesús: Cōhōn de nasāhá vāha nī ji túsáá, ncachī yā.

⁸ De nī ncāhān capitán jíin yā: Señor, nduú cúñáhnú sá jā quihīn ní quīvi ní vehe sá. Chi maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha-ni mozo sá.

⁹ Chi maá sá suni ndíso tíñú sá jā ní nsāhá ndá tēe cúñáhnú cā. De cúñáhnú sá nūū ndācá soldado sá. De tú cāhān sá jíin iin dē jā quihīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān sá jíin incā dē jā quiji dē, de quiji dē. De tú ndacu sá iin tíñu nūū mozo sá, de sáhá ji, ncachī dē.

¹⁰ De tá nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī yā. De nī ncāhān yā jíin ndá nchivī jā níquīn ji yā: Ndāa cāhān ni jíin ndá nú jā juni nación maá ó Israel nduú ní níhīn ni nī iin nchivī jā cándíja níhīn sūcuán, tá cúu nūū cándíja tēe yáhá, vísō tēe inca

nación jāa nduú jíiní tūhun Yāa Dios cúu dē.

¹¹ De cāhān ni jíin ndá nú jā quiji cuāhā nchivī ichi nūū quénda ncandī jíin ichi nūū quée ncandī. De cundeē ji cajī ji stāa jíin Abraham jíin Isaac jíin Jacob nūū tátúnī Yāa Dios jondē andiví.

¹² Sochi saya nchivī nación Israel jā maá ji quīvi nícu, sa tavā yā ji quihīn ji nūū neē, chi nduú ní ncándíja ji. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin tēe cúu capitán: Cuánohōn vehe nú, chi sáhá ní tá cúu nūū cándíja nú jā sáhá ní. De mozo dē nī nduvāha ji-ni maá hora ñúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Pedro

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

¹⁴ De nī jēhēn Jesús vehe Pedro. De nī jíiní yā naná chíso dē jā cáá ña yihí quiji ña.

¹⁵ De nī ntiin yā ndahá ña, de nī nquee-ni quiji ña. De nī nacōo ña-ni, de nī nsāhá ña jā ní nchajī yā jíin ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ De tá nī ncuaā de nī nguenda ndá nchivī jíin cuāhā nchivī jā ñúhún tāchī inī. De nī ntavā yā ndá tāchī cuāhān jíin tūhun jā cāhān yā-ni. De suni nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī cúhū.

¹⁷ De sūcuán nī ncuu tácuā quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán: Maá yā nī ncandeē ndācá nūū cuēhē jā ndóho ó, ncachī Isaías.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquīn ji yā

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ De nī jíiní Jesús jā ní jicó nduū cuāhā nchivī yā. De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā jā ná yáha ndá dē jíin yā incā lado mar.

19 De iin tēe stéhēn ley janahán nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Maestro, cuniquīn sá nī cōhōn ní-ni cúu nūū quihīn ní, ncachī dē.

20 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ndācá xúncuui chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāā nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn nī, ncachī yā.

21 De incā tēe nī ncāhān dē jíin yā, de tēe scuáha jíin yā cúu dē: Señor, cundetū ní de ná quíchiyuhū sá tatá sá xihna cā. Sá de cuniquīn sá níhín, ncachī dē.

22 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn. De sndóo ndá ndīyi ná chūhū ndá cā ndīyi, chi ndīyi cúu ndá nchivī jāā nduú cándíja, ncachī yā.

Jā ní jencuiñi tächī níhin jíin mar ní nsáhá yā

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 Ñúcuán de nī nquīvi Jesús inī barco, de ndá tēe scuáha jíin yā nī nquīvi dē cuāhān dē jíin yā.

24 De nūū mar nī jíquīhi iin tächī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquīvi inī barco. De maá Jesús chi quíxin yā.

25 De ndá tēe scuáha jíin yā nī sndóto dē yā, de nī ncāhān dē: Señor, scācu ní yóhó, chi quēe ó chījin ndute, ncachī dē.

26 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? De nduú cándíja níhin nú jā cācu nú sáhá nī, ncachī yā. Ñúcuán de nī nacuiñi yā, de nī ncāhān yā nūū tächī níhin jíin nūū mar. De nī ncuu nañí-ni.

27 De nī nsáhvi inī ndá dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá, jā jondē tächī níhin jíin mar jétáhvi jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

Uū tēe Gadara jā ndóho tächī

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 De nī nquenda yā incā lado mar, maá región nchivī Gadara. De uū tēe nī nquee dē jondē nūū yíyuhū ndīyi, nī jēcutáhān dē jíin yā. De ñúhún tächī inī dē, de síqui

jā xēēn ndasí ndá tächī, de nī iin nchivī nduú cúu yāha ji ichi ñúcuán.

29 De nī ncana cóhó ndúū dē nī nsáhá tächī: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāā Dios? ¿A vāji ní yáhá jā sndóho ní sāán jondē ncháha ca quenda maá quīvi? ncachī.

30 De jondē jíca jacū ñúhún cuāhā quini jítu tī.

31 De ndá tächī jā ñúhún inī nduū tēe ñúcuán, nī ncāhān ndāhvī jíin yā: Tú tavā ní ndá sá, de cuāha ní tūhun jā quīvi sá inī ndá quini ñúcuán, ncachī.

32 De nī ncāhān yā jíin: Cuáhān túsaá, ncachī yā. De nī nquee ndá tächī inī nduū tēe ñúcuán, de nī nquīvi inī ndá quini. De ndá quini nī jinu tī de nī nincava tī iin yuhú cává, de nī nquēe tī ndute mar, de nī jíhi tī.

33 De ndá tēe jíto tī nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda ndá dē ñuū, de nī ncachī tūhun dē ndá tiñu ñúcuán, nāsa nī ncuu jā ní nquee ndá tächī inī nduū tēe ñúcuán.

34 Sá de ndihī nchivī ñuū nī nquee ji cuāndéhé ji nūū íyó Jesús. De tá nī nquenda ji nūū íyó yā, de nī ncāhān ndāhvī jíin yā jā ná quēe yā región ñúcuán quihīn yā.

9

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

1 Ñúcuán de nī ndīvi Jesús inī barco. De nī nayāha yā cuāhān yā incā lado mar, de nī nenda yā ñuū maá yā.

2 De nī nquisiáha nchivī iin tēe nī nduvehlé nūū yā, yósó dē nūū iin camilla. De nī jinī Jesús jā cándíja ndá ji jā cuu nasáhá vāha yā tēe nī nduvehlé. De nī ncāhān yā jíin dē: Ndundeé inī nū lílū, chi ja nēe cáhnū inī nī nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

3 Ñúcuán de jacū tēe stéhēn ley janahán, nī jani inī ndá dē síqui

yā: Jā cāhān tēe yáhá súcuán, de cāhān dē tūhun nāvāha jā quiti inī Yāā Dios.

⁴ De nī jinī Jesús jā súcuán jāni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nūcu jāni nēhēn inī ndá nú jā cāhān nī tūhun nāvāha?

⁵ Jā ndūū tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān nī jín tēe cúhū: Ja nēe cāhnú inī nī nūū ndācá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cāhān nī: Nacōo de caca nú, chi ja nī nduvāha nú, cachī nī?

⁶ De mitan de ná stéhēn nī jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tíñū nī inī ñayiví yáhá jā cune cāhnú inī nī nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jín tēe nī nduvehlé: Nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā.

⁷ Ñúcuán de nī nacōo dē-ni, de cuānohōn dē vehe dē.

⁸ De tá nī jinī ndá nchivī jā súcuán nī nsáhá yā, de nī nchūhú ji. De nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios jā súcuán nī jēhe yā poder nūū iin tēe jā cuu nasáhá vāha dē nchivī, cáchī ji.

*Jā ní ncana yā Mateo
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)*

⁹ De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De nī jinī yā nūū iin tēe nání Mateo, ndēe dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jín dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn. De nī nacuiñī dē, de cuāhān dē jín yā.

¹⁰ Ñúcuán de nī jēhēn yā nī nchajī yā stāā vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe jā sáhá cuāchi, suni ndēe ndá dē yájī dē stāā jín Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā.

¹¹ De ndá tēe grupo fariseo nī jinī dē, de nī ncāhān dē jín ndá tēe scuáha jín yā: ¿Nūcu yájī maestro nū jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

¹² De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yātá yā jín ndá dē: Ndá nchivī íyó

vāha, nduú jínī ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jínī ñúhún.

¹³ Cuáhán ndá nú túsáá, de nacani inī nū nā cuá cúu jā cāhān tūhun yáhá jā yósō nūū tutū ī: Cúni nī jā cundáhví inī ndá nú táhán nú, nsūú jā sōcō nū ndá quiti nūū nī, ncachī Yāā Dios jondē janahán. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu tá cúu nchivī íyó vāha, chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nacani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jicā tūhún ndá dē yā sīquī jā conditē inī

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín Juan tēe scuénduté, nī nquenda dē nūū Jesús. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Sāán jín ndá tēe fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī ndá sá nūū Yāā Dios. De ndá tēe scuáha jín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán?

¹⁵ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A cuu conditē inī ndá dē juni íyó cā nī jín dē? ¿A cuu cucucéca inī nchivī jā íyó vico tándahá juni ndēe tēe tándahá jín ji? Sochī quiji quivī jā cujiyo tēe tándahá, de quivī ñúcuán chi conditē inī ji.

¹⁶ De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá sīquī jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Nī iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jeé nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndé cā jā túhú, de cundícā cā nūū tēhndé.

¹⁷ De nī nduú chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chi tú súcuán de ndātā ñii, de naā vino jín ñii. Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jeé, de súcuán de quendōo vāha nduú, ncachī yā.

Tūhun sēhe sīhí Jairo jín ñahan jā ní nquehé sahma yā

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ De juni cāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de inī tēe cúñáhnú nūū nchivī hebreo nī nquenda dē nūū

yā. De nī jēcuiñi jítí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Sēhe síhí sá, cáta nī jīhī jī. De á mā cōhōn de tee ní ndahá yā nī, de natecū jī, ncachī dē.

¹⁹ De nī nacuiñi Jesús, de cuāhān yā jíin dē, de suni cuāhān ndá tēe scuáha jíin yā.

²⁰ De māhñú ndá nchivī jā cuāhān jíin yā nī nquenda iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuiyā ndóho ña cuēhē játi nīñi ña. De nī nquenda ña ichi chátā yā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

²¹ Chi nī jani inī ña: Vísō sahma yā ná níhīn nī quehé nī, de nduvāha nī.

²² De nī jicó cóto Jesús, de nī jinī yā nūū ña, de nī ncāhān yā: Ná ndúndēe inī nī tihī. Chi nī ncandíja nū jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nū, ncachī yā. De nī nduvāha ña maá hora ñúcuán-ni.

²³ De tá nī nquenda Jesús vehe tēe cúñáhnú, de nī jinī yā nūū ndá tēe cúu músico jā quíchuhū dē ndiyi, jíin nūū nchivī cuāhā, jácu cóhó jī.

²⁴ De nī ncāhān yā jíin jī: Cuijiyo ndá nū, chi ñahan lúli ñúcuán nduú ní jīhī jī, chi quíxīn jī-ni, ncachī yā. De nī jācū catá ndá jī jā ní ncāhān yā, chi jíin jī jā ní jīhī sūchí ñúcuán.

²⁵ De nī ntavā yā ndá nchivī cuāhā, de nī nquēvi yā inī vehe. De nī ntiin yā ndahá ñahan lúli ñúcuán, de nī natecū jī, de nī nacuiñi jī-ni.

²⁶ De níi región ñúcuán nī jītē nuu tūhun tiñu ñáhnú jā ní nsāhá yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá

²⁷ De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De ūū tēe cuáá cuāhān dē yātā yā, de cána jee dē: Maá ní jā cúu ní Sēhe tatā David, cundáhvī inī ní sáán viī, ncachī dē.

²⁸ De tá nī nquenda yā vehe, de nī nquenda ndúū tēe cuáá ñúcuán nūū yā. De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A cándíja ndúū nū jā cuu nacune ní tīnūú nū? ncachī yā. De nī ncachī

ndúū dē: Cándíja sá Señor, ncachī dē.

²⁹ Ñúcuán de nī ntee yā ndahá yā tīnūú ndúū dē, de nī ncāhān yā: Ná sáhá nī tá cúu nūū cándíja ndúū nū, ncachī yā.

³⁰ De nī nune-ni tīnūú ndúū dē. De Jesús nī ncāhān níhin yā jíin dē: Mā cāchí cuitī nū nūū ni iin, ncachī yā.

³¹ Sochi tá nī nquee ndúū dē, de nī scútē nuu dē tūhun níi región ñúcuán jā sūcuán nī nsāhá yā ndúū dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ñíhín

³² De tá nī nquee ndúū tēe ñúcuán cuāhān dē, de nī nquenda ndá nchivī jíin iin tēe ñíhín jā ñúhún tächī inī dē.

³³ De nī ntavā yā tächī cuāhān. De tēe ñíhín nī nacahān dē. De nī nsāhvi inī nchivī nī jinī jī, de nī ncāhān ndá jī: Nchāha ca cunī cuitī ō nī iin tiñu sūcuán inī naciōn Israel, ncachī jī.

³⁴ Sochi ndá tēe grupo fariseo chi nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi távā dē tächī jíin fuerza maá tächī cúñáhnú cā, ncachī dē.

Jā cundáhvī inī yā nchivī cuāhā

³⁵ De nī jica nuu Jesús ndácá ñuū jíin rancho, de nī stéhēn yā tūhun inī ndácá vehe īi sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū nā-ni cuēhē ndóho jī.

³⁶ De nī ncundáhvī inī yā nī ndēhé yā ndá nchivī cuāhā ñúcuán. Chi ndóho ndá jī de cúcuécá inī jī, chi cúu jī tá cúu tīcāchí jāá nduú jētōhō tī, chi nduú níquīn jī Yāa jā cúu Jētōhō jī.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nchivī yáhá cúu jī tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāā jā cuāhā cúu, de tēe quehndē chi jacū dē-ni cúu.

³⁸ Túsaá de cācān táhvī ndá nū nūū maá Jētōhō nū Yāa Dios jā ná tétíñū yā cuāhā tēe quehndē dē

trigo, de suu cúu já nacani dē tūhun yā nūū nchivī, ncachī yā.

10

*Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol
(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)*

¹ Ŋúcuán de nī ncana yā ūxī ūū tēe já scuáha dē jíin yā. De nī jēhe yā poder nūū ndá dē já tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jíin já nasāhá vāha dē nchivī cúhū ndācá nūū cuēhē.

² De yáhá cúu sívī ndihúxī ūū tēe apóstol: Tēe xíhna ŋhún cúu Simón já suni nání Pedro, jíin ŋanī dē Andrés. De ūū cā dē cúu sēhe Zebedeo, de nání dē Jacobo jíin Juan.

³ Ŋúcuán de Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo tēe nī stútú xūhún renta, Jacobo sēhe Alfeo, jíin Lebeo já suni nání Tadeo,

⁴ jíin Simón tēe grupo cananista, jíin Judas Iscariote, tēe já ní nastúu dē yā.

*Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē
cuānacani dē tūhun
(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)*

⁵ De nī ntají Jesús ndihúxī ūū tēe yáhá já quíhīn dē. De nī ndacu yā tiñu nūū dē nāsa sáhá dē: Mā quíhīn ndá nú nūū nchivī jáá nsuú nchivī maá ó hebreo cúu, de ni mā quívi nú ndācá ŋuū nchivī Samaria.

⁶ Chi nūū maá-ni nchivī naciōn maá ó Israel quíhīn ndá nú, chi cúu jíi tá cúu tīcāchī já ní nsana.

⁷ De já quíhīn ndá nú de suha nacani nú tūhun: Ja nī ncuñatin Yāā ndēe andiví já tatúnī yā nūū nū, cachī nū.

⁸ De našāhá vāha nú nchivī ndóho cuēhē stéhyū jíin já ndóho ndá cā cuēhē, de nastécū nū ndiyi, de tavā nū tāchī inī nchivī. De súcuán-ni nī ntají nī poder nūū ndá nú já sáhá nú, de suni súcuán-ni nasāhá nú jíin ndá jíi.

⁹ De mā cuísó nú xūhún oro ni xūhún plata ni xūhún cuáchí.

¹⁰ De ni mā cuísó nú ŋunu stáá cajī nū ichi, ni incá camisa, ni nijān, ni garrote. Chi síquī tiñu já nácani ndá

nú tūhun nūū nchivī, de cánuú já coto jíi ndóhó.

¹¹ De nā-ni ŋuū á rancho tá quenda ndá nú, de ŋúcuán nducú nú iin nchivī vāha, de cundeē nū vehe jíi jondē quíhīn tucu nú.

¹² De tá quívi nú vehe nchivī ŋúcuán, de cāhān nū já ná quíji tūhun ndeé tūhun sīi inī nūū jíi.

¹³ De tú nchivī vāha cúu jíi, de tūhun ndeé já ní ncāhān nū ná quéndōo síquī jíi. De tú nsuú nchivī vāha cúu jíi, de tūhun ndeé já ní ncāhān nū mā quéndōo síquī jíi.

¹⁴ De tú íyó nchivī jáá nduú jétáhvī jíi ndóhó, de ni nduú cúnī jíi cunini jíi tūhun cāhān nū, túsaá de quee nú vehe ŋúcuán á ŋuū ŋúcuán, de scóyo nú tīcāchāā jēhē nū, chi suu cúu já stéhēn nū já íyó cuāchi jíi jáá nduú ní jétáhvī jíi.

¹⁵ De ndāā cāhān ni jíin ndá nú já quívi juicio de xēen cā coo castigo síquī ndá ŋuū já sáhá súcuán nsuú cā síquī ŋuū Sodoma jíin ŋuū Gomorra nūū ní nsáhá ndasi nchivī cuāchi.

*Sīquī já cunī ūhvī nchivī ndá dē
(Lc. 12.11-12)*

¹⁶ Cūndēhé ndá nú, chi tetíñu nī ndóhó quíhīn nū tá cúu tīcāchī māhñu yihī. Túsaá de coo listo nū tá cúu cōō, de coo vitá inī nū tá cúu paloma.

¹⁷ De coto ndá nú maá nú nūū nchivī, chi quenda quívi já quísiáha jíi ndá nú nūū junta, de inī ndá vehe īi sinagoga cani jíi ndá nú.

¹⁸ De suni jondē nūū ndá gobernador jíin ndá rey quínasiáha jíi ndóhó já síquī nduhū. De súcuán de nune ichi já nacani nú tūhun nī nūū ndá dē jíin nūū nchivī ndācá naciōn jáá nduú jíinī tūhun Yāā Dios.

¹⁹ De tá nī nsíáha jíi ndóhó nūū ndá tēe ŋúcuán, de mā nácani ndasí inī nū nāsa cāhān nū. Chi maá hora ŋúcuán de maá yā stéhēn nūū nū nāsa cāhān nū.

20 Chi nsūú ndá máá nú cúu já cāhān, chi Espíritu maá Tatá nú cúu já cāhān jíin yuhú nú.

21 De sava nchivī jāá nduú cándíja, nastúu ji ñanī ji já ná cúu. De tatá nastúu sēhe. De sēhe nenda síquī tatá jíin naná já ná cúu.

22 De ndihi nchivī quīti inī ji nūū nū já síquī nduhū. Sochi nchivī já cuiñi ñihin jondē jīnu tūndóhó, nchivī ñúcuán chi cācu ánō ji.

23 De tú iin ñuū jíinī ūhvi ji ndóhó, de cunu nú quīhīn nū incā ñuū. Chi ndāá cāhān ni jíin nú já jondē ncháha ca caça nuu nú ndihi ñuū naciōn maá ó Israel, de nenda-ni maá nī, Yāā nī nduu tēe.

24 Iin tēe scuáha, nduú cúñáhnú cā dē nsūú maestro dē. De ni tēe cúu mozo, nduú cúñáhnú cā dē nsūú patrón dē.

25 Chi tēe scuáha, tá cúu nūū ndóho maestro dē, suni sūcuán cundoho nahñi dē, de tēe cúu mozo suni cundoho dē tá cúu nūū ndóho patrón dē. Túsaá de tú nduhū cāhān ndá ji já Satanás cúu nī, de nā oncā cúu ndá ndóhó já má cāhān ji já cúu nū Satanás.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó

(Lc. 12.2-7)

26 Túsaá de mā cúyūhú ndá nú já sāhá nchivī ndóhó. Chi ndācā tūhun já cāhān yuhū ji mā quéndōo yuhū cuiñi, chi ndihi natūu nijīn, de cunī nchivī.

27 Ndá tūhun jā ní ncāhān ni jíin nú jāá nduú ní jíinī nchivī, nacachī tūhun cájí nú nūū ji. De tūhun jā ní nacani yuhū ni nūū nū, nacani jee nú yātā ndācā vehe.

28 De mā cúyūhú ndá nú nchivī jā cahñi ji yiqui cúñu nú, chi mā cúu cahñi ji ánō nū. Chi sa jā cuyūhú nú cúu já má stívī nú nūū Yāā Dios, chi cuu stánū tāhvi yā ndóhó já quīvi ánō nū jíin yiqui cúñu nú infierno.

29 De ndá saā chi nduú yāhvi ndēē tī, chi jondē ūū tī jā iin xūhún lúlí. De ni iin tī nduú níncava tī

nūū ñūhún de tú nduú jéhe Tatá nú tūhun, chi jíto yā tī.

30 De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihi ixi xínī nū ja ni ncahvi yā.

31 Túsaá de mā cúyūhú ndá nú, chi cánuú ndasí cā ndá máá nú nūū yā nsūú cā cuāhā ndá saā.

Nchivī jā jétúhún ji Jesucristo nūū incā nchivī
(Lc. 12.8-9)

32 De ndācā nchivī jā cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, suni sūcuán cuetúhún nī ji nūū Tatá nī, Yāā ndēē andiví.

33 De ndācā nchivī jā má cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, suni sūcuán mā cuetúhún nī ji nūū Tatá nī, Yāā ndēē andiví.

Jā síquī Jesús de cusíin inī nchivī
(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

34 Mā canī inī ndá nú já vāji nī já cundeē māñi nchivī ñayiví. Nduú vāji nī já cundeē māñi nchivī, chi sa canāá ji já síquī nduhū.

35 Chi jā síquī nduhū de cusíin inī sēhe yíi jíin tatá, de sēhe síhí jíin naná, de sēhe jānū jíin naná chíso.

36 Chi ndācā nchivī jā candíja nduhū, chi maá táhān vehe ji cúu jā quīti inī nūū ji.

37 De tú ní iin nchivī māñi cā ji jíin tatá ji á naná ji nsūú cā nduhū, de nsūú nchivī vāha cúu ji já cuniquīn ji nduhū. De tú ní iin nchivī māñi cā ji jíin sēhe yíi ji á sēhe síhí ji nsūú cā nduhū, de suni nsūú nchivī vāha cúu ji já cuniquīn ji nduhū.

38 De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó vísō jondē cuū ji já síquī jā cuniquīn ji nduhū, de nsūú nchivī vāha cúu ji já cuniquīn ji nduhū.

39 De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji já síquī nduhū, túsaá de tānū tāhvi ji níi cáni. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji já síquī nduhū, sochi cutecū ji níi cáni.

Jā íyō tāhvi ó nūū Yāā Dios
(Mr. 9.41)

⁴⁰ De nchivī jā jétáhvī ndá ndóhó, túsaá de nduhū jétáhvī ji. De nchivī jā jétáhvī nduhū, jétáhvī ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

⁴¹ Tú nā-ni nchivī cuetáhvī ji iin tēe nácani tūhun Yāā Dios, sīquī jā jíca dē tiñu Yāā Dios, túsaá de inuú-ni coo táhvī ji nūū Yāā Dios jíin tēe nácani tūhun yā. De tú nā-ni nchivī cuetáhvī ji iin tēe ndāā, sīquī jā tēe ndāā cúu dē, túsaá de inuú-ni coo táhvī ji nūū Yāā Dios jíin tēe ndāā.

⁴² De tú ní nchivī cuāha ji vísō iin ñajin ndute vījin coho iin sūchí yáhá, sīquī jā cúu ji sūchí cándíja nduhū, de jándāā ndíja cúu jā nīhīn ji táhvī ji, ncachī yā.

11

*Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā
(Lc. 7.18-35)*

¹ De tá ní jīnu nī ndacu Jesús tiñu nūū ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā, de ní nquee yā ñūcuán cuāhān yā jā stéhēn yā de nácani yā tūhun ndá ñūū región ñūcuán.

² De yíhí Juan vecāa. De ní nīhīn dē tūhun ndācá tiñu jā sáhá Cristo. De ní ntají dē ūū tēe jā scuáha jíin dē,

³ cuācātūhún dē yā: ¿A maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetu ó incā tēe jā quiji? ncachī dē.

⁴ De ní ncāhān yā jíin dē: Cuáhán de cachī tūhun ndūū nū nūū Juan ndācá tiñu jíin nū jíin tūhun jíin nū.

⁵ De cachī nū jā nchivī cuāā núne tinūū ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jíhī nátecū jí sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchivī ndāhvī jā scācu Yāā Dios ánō ji.

⁶ De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jíin ndúū dē.

⁷ De tá cuāhān ndūū tēe ñūcuán, de ní nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíin nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní

jēndēhé ndá nú jondē nūū ñuhun tihá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cándā sáhá táchī?

⁸ De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe jā cúni cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chí jíin ndá nú jā tēe ñúhún sahma fino, ní maá-ni inī vehe rey ndéē ndá dē.

⁹ ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāā Dios? Cáhān ní jíin ndá nú jā suu ní jēndēhé nú, de cúñáhnú cá Juan yáhá nsūū cá ndá cá tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios.

¹⁰ Chí tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū ī:

Tají nī tēe nacani tūhun nī, cosō nūū dē ichi nūū Cristo,

tácua coo tūha nchivī jā quenda yā. Ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

¹¹ De ndāā cáhān ní jíin nú jā inī ñayiví yáhá cúñáhnú cá Juan tēe scuénduté nsūū cá ndá cá tēe jā ní iyo inī ñayiví. De vísō súcuán de ndācā nchivī jā núu cá inī ñūū nūū tátúnī Yāā andiví, cúñáhnú cá jí nsūū cá Juan.

¹² De jondē quiví jā ní nquenda Juan tēe scuénduté, de jondē mitan, chí ndúcú ndéé ndá nchivī jā quiví jí ñūū nūū tátúnī Yāā andiví. De jondē nchivī xēen ndúcú ndéé jí sīquī.

¹³ Chí jondē ncháha ca quiji Juan, de ní iyo maá tutū ley Moisés, jíin ndá tēe ní nacani tūhun Yāā Dios. De ní ncachī tūhun ndá nāsa coo jā tatúnī Yāā Dios.

¹⁴ De ní ncāhān ndá jā ndíji Elías. De tú cúni ndá nú cuetáhvī nú tūhun, de suu cúu jā vāji Juan, chí suu dē cúu tá cúu Elías jā ní ncachī tutū jā ndíji.

¹⁵ Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

¹⁶ Yáhá cáchī ní iin tūhun yátá tácua cúni ndá nú nāsa cúu nchivī tiempo mitan. Cúu jí tá cúu ndá sūchí lúli jā ndéé jí nūū yáhvi cásíquí jí. De cána jee jí nūū táhán jí:

17 Nī ntivī ndá nī tūyōō nū ndá nū, de nduú ní jíta jéhe nū. De nī jíta ndá nī yāā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nū, cáchi ndá ji. De tá cúu ndá sūchí lúli ñúcuán jáá nduú ní jétahān inī ji ni iin ni incā, súcuán cúu nchivī tiempo mitan.

18 Chi nī nquiji Juan de cuāhā vuelta nī Iyo nditē inī dē, nduú ní nchājī dē ni nduú ní jīhi dē. De nduú ní jétahān inī ndá nū, chi nī ncāhān nū jā ñúhún tächī inī dē.

19 De nī nquenda maá nī, Yāā nī nduu tēe, de yājī ni jīhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nū, de scāa nū cá chi cáhān nū jā maá-ni jā yājī ni jīhi nī vino. De quétáhān nī jín ndá tēe stútú xúhún renta jín ndá cá tēe sáhá cuāchi, cáchi nū. De tú cundichí iin tēe jín tūhun Yāā Dios, de jín tiñu sáhá dē de natūu jā tēe ndichí cúu dē, ncachī yā.

Jā ní ncāhān xēen yā nūū sava ñuū nīhin inī
(Lc. 10.13-15)

20 Ñúcuán de nī nquijéhe yā cáhān xēen yā nūū ndácá ñuū nūū ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú, chi nduú ní nácani inī ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji. De nī ncāhān yā:

21 Nācā xēen cundoho ndá nū, nchivī ñuū Corazín. De nācā xēen cundoho nū, nchivī ñuū Betsaida. Chi tú inī ñuū Tiro jín ñuū Sidón ní nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsáhá nī inī ñuū maá nū, de ñamā nacani inī nchivī ñuū ñúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícu. De sáhá ji seña jā stéhēn jā nácani inī ji sīquī cuāchi ji, chi cahun ji sahma túún de chihī ji yāā xīnī ji nícu.

22 Túsaá de cáhān ni jín ndá nū jā quivī quiji juicio, de xēen cá coo castigo sīquī ndá nū nsūú cá jā coo sīquī ñuū Tiro jín ñuū Sidón.

23 De ndá ndóhó nchivī ñuū Capernaum, zá jáni inī ndá nū jā cúñáhnú nū tá cúu iin jā cáa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa nuu nū jondē lugar nūū íyó ndá áno ndīyi. Chi tú inī ñuū Sodoma ní nsáhá nī

tiñu ñáhnú jā ní nsáhá nī nūū maá nū, de coo ñuū ñúcuán jondē mitan nícu.

24 Túsaá de cáhān ni jín ndá nū jā quivī juicio de xēen cá coo castigo sīquī ndá nū nsūú cá jā coo sīquī nchivī ñuū Sodoma, ncachī yā.

Nehēn nūū ni de natātú nū, ncachī yā

(Lc. 10.21-22)

25 De suni quivī ñúcuán nī ncāhān Jesús: Ná cútahvī sá nūū ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andiví jín ñayiví. Chi nī jasī ní ndácá tūhun ndíchí ní, jā má cūní nchivī ndíchí jín nchivī tūha cuenta ñayiví yáhá. De nī stéhēn ní nūū ndá nchivī jā cúu tá cúu sūchí lúli.

26 Chi súcuán nī jétahān inī ní Tatá, ncachī yā.

27 De nī ncāhān cá yā: Ndiviī nī jēhe Tatá nī nūū ni. De nduú jínī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jínī yā nduhū. De ni nduú jínī nchivī nāsa Yāā cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jínī. De íyó nchivī jā cūnī maá Sēhe stéhēn yā nūū ji nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá ji suni cunī ji.

28 Ndácá nū jā ní ncuitá nū jín ndácá tiñu jín ley jā vjín sáhá jín nū, nehēn de quivi nū ndahá nī, de natātú nū sáhá nī.

29 Quivī nū nūū tiñu jā ndácu maá nī, de scuáha nū cuu nū tá cúu nūū íyó maá nī. Chi vitá inī ni de nduú sáhá ñáhnú nī maá nī. De súcuán de natātú nū jín áno nū sáhá nī.

30 Chi nduú vjín jā squíncuu nū nūū ni, de ni nduú vēe tiñu jā ndácu nī, ncachī yā.

12

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quivī natātú

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ De iin quivī natātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De tēe scuáha jín yā, cócon ndá dē. De

nī nquijéhé ndá dē jéhdē dē xīnī trigo yáji dē.

² De nī jinī ndá tēe fariseo, de nī ncāhān dē jín yā: Cūndēhé chi ndá tēe scuáha jín nú sáhá dē tiñu jáa nduú vāha já sáhá ó quívi nátátú, cáchi ley Moisés.

³ De nī ncāhān maá yā jín dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David, iin quívi já ní jihī dē sōco jín ndá tēe já ní iyo jín dē?

⁴ De nī nquívi dē inī vehe Yāa Dios. De nī nchaji dē pan īi já yósō nijin nū Yāa Dios. De nduú nā ley já caji dē, ni ndá tēe íyó jín dē, chi maá-ni sūtū cúu já yáji. De visō sūcuán de nduú nā cuāchi ní iyo síquī dē.

⁵ ¿De á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū ley Moisés, nāsa sátiñú ndá sūtū inī templo, visō quívi nátátú cúu? De nduú nā cuāchi íyó síquī dē, visō quívi nátátú sátiñú ndá dē tiñu já cúu dē sūtū.

⁶ De cáhān ni jín ndá nú já maá nī já íyó ní yáhá, cúñáhnú cá ni nsūú cá templo.

⁷ De nduú jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá já yósō nū tutū īi já ní ncāhān Yāa Dios: Já cúnī cá ni cúu já cundáhvi inī nū táhān nú, nsūú cá já sōcō nū quiti nū ni, ncachī yā. De tú ní jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá, de mā cáhān nū sūcuán síquī ndá tēe jáa nduú nā cuāchi nícu.

⁸ Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, maá nī cúu já tátúnī síquī nāsa sáhá nchivī quívi nátátú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Ńúcuán de cuāhān Jesús, de nī nquívi yā inī vehe īi sinagoga.

¹⁰ De Ńúcuán íyó iin tēe já ní nchīchī iin ndahá dē. De cúnī ndá tēe grupo fariseo já nīhīn dē cuāchi síquī yā, de nī jicā tūhún dē yā: ¿A íyó ley já cuu nasáhá vāha ó nchivī cúhū quívi nátátú? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Ní iin nú, de tú névāha nú iin tīcāchī, de tú

nincava tī iin yavī quívi nátátú, de á nduú jéhdē nū natavā nū tī, á náa cúu?

¹² ¿De á nduú cánuú ndasí cá iin tēe nsūú cá iin tīcāchī? Túsaá de vātu-ni já sáhá ó tiñu vāha quívi nátátú, ncachī yā.

¹³ Ńúcuán de nī ncāhān yā jín tēe já ní nchīchī ndahá: Scāā ndahá nú, ncachī yā. De nī scāā dē, de nī nduvāha-ni tá cúu nū íyó incā.

¹⁴ Ńúcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī natúhún ndá dē síquī Jesús, nāsa cahni dē yā.

Tūhun Jesús já ní ncāhān Isaías jondē janahán

¹⁵ De nī jinī Jesús já sūcuán jáni inī ndá dē, de nī nquee yā Ńúcuán cuāhān yā. De cuāhā nchivī níquīn ji yā. De nī nasáhá vāha yā ndihi nchivī cúhū.

¹⁶ De nī ndacu yā nū ndá ji já má stúu ji yā.

¹⁷ De sūcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun já ní nacani Isaías jondē janahán, já sūcuán nī ncāhān Yāa Dios:

¹⁸ Yáhá cúu mozo ni já ní jani nī, de māni ni jín yā, de cúsi inī ni jín yā.

De cuāha nī Espíritu ni coo jín yā. De maá yā sáhá ndaā tiñu nchivī ndácá nación.

¹⁹ Mā tétáhān yā, ni mā cāná jee yā, de ni mā cáhān jee yā ichi já cuni nchivī.

²⁰ Mā sáhá xēen yā jín nchivī já ní ncunīhin tūndóhó síquī, ni mā snāá yā nchivī já iin lulī-ni cándíja.

Chi cuñáhnú yā síquī ndihi, de ndaā tátúnī yā.

²¹ De nchivī ndácá nación cuhun inī ji já scácu yā ji.

Ncachī Yāa Dios, ncachī Isaías jondē janahán.

Jā ní ncāhān ndá dē já sátiñú yā jín fuerza Satanás

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Ńúcuán de nī nquisiáha ndá ji nū yā iin tēe cuáá Ńíhín, chi Ńúhún

tāchī inī dē. De nī nasāhá vāha yā dē. De nī ndunijīn tīnūū dē, de nī nacahān dē.

²³ De ndihi nchivī cuāhā nī nsāhvi inī ji ndéhé ji, de nī ncāhān ji: ¿A tēe yáhá cúu jā ní ncāhān Yāa Dios jā cacu nūū tatā David? ncachī ji.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo, nī jini dē jā sūcuán cáhān ji. De nī ncāhān ndá dē: Tēe yáhá mā cūū tavā dē ndá tāchī de tú mā sáhá dē jíin fuerza Satanás jā cúñáhnú nūū ndá tāchī, ncachī dē.

²⁵ De Jesús nī jinī yā jā sūcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Ndācā nación jā sáhá síin maá de cánāá maá, túsaá de snāá táhán maá. De tú iin ñuū á iin vehe sáhá síin maá de cánāá maá, de mā cūū cā cundeē cāhnú.

²⁶ De saá-ni Satanás tú tavā táhán tāchī, túsaá de sáhá síin maá. ¿De nāsa cuiñi nīhin Satanás jā ndacu nūū táhán túsaá?

²⁷ Chi cáhān ndá nú jā jíin fuerza Satanás távā ni ndá tāchī. De tú sūcuán cúu de ndá nchivī jā scuáha jíin ndá nú, ¿nā jíin fuerza távā maá ji tāchī, jáni inī nū? Túsaá de ndá maá ji cachī jā ní stívī ndasí nú jā ní ncāhān nū jā távā ni tāchī jíin fuerza Satanás.

²⁸ De nduú chi sa jíin Espiritu Yāa Dios cúu jā távā ni tāchī. Túsaá de ja ndēē Yāa Dios māhñú ndá nú jā tátúnī yā.

²⁹ ¿Chi nāsa cuu quívi iin tēe inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatíñú? Chi cánuú jā xihna cā cuhnī dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe ñúcuán. De suni sūcuán cúu jā júhñi ni Satanás de távā ni tāchī.

³⁰ De nchivī jāá nduú íyó mānī jíin nī, túsaá de jíinī ūhvī ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jíin nī, túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā vají nūū ni.

³¹ Jā ñúcuán cáhān ni jíin ndá nú: Íyó modo jā coo tūhun cáhnú inī nūū ndācā cuāchi jā sáhá nchivī, jíin nūū ndācā tūhun nēhén jā cáhān ji. Sochi tú cáhān nāvāha ji sīquī

Espiritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāa Dios nūū ji.

³² De tú nā-ni nchivī cáhān ji sīquī nduhū, Yāa nī nduu tēe, cuu cune cáhnú inī Yāa Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cáhān nāvāha ji sīquī Espiritu Santo, mā cúne cáhnú inī Yāa Dios nūū ji, ni ñayívī yáhá, ni tiempo jā quiji.

Tūhun ñutun váha jíin ñutun cánēhén

(Mt. 7.17-20; Lc. 6.43-45)

³³ Tú iin ñutun váha, de vāha javíxī, de tú iin ñutun cánēhén, de suni cánēhén javíxī. Chi jíin javíxī de jíinī ō nāsa ñutun cúu. De suni sūcuán cúu nchivī.

³⁴ Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōō. ¿Nāsa cuu cáhān nū tūhun vāha, chi nchivī nēhén cúu ndá nú? Chi ndihi nāsa jáni inī ánō nchivī, de cúsá ñúcuán cáhān ji.

³⁵ Tēe vāha cáhān dē tūhun vāha, chi íyó ndāā ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cánēhén ánō dē.

³⁶ De cáhān ni jíin ndá nú jā ndācā nā-ni tūhun jā cáhān nchivī, nacuāha ji cuenta ndá tūhun ñúcuán quívi quiji juicio.

³⁷ Chi jíin tūhun jā ní ncāhān nū de sáhá ndāā yā sīquī nū, á jā quendōo ndāā nū á jā cundeē cuāchi sīquī nū, ncachī yā.

Jā ní jīcān ndá nchivī jāá nduú cándija iin tiñu ñáhnú

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Ñúcuán de jacú tēe grupo fariseo jíin tēe stéhén ley janahán, nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, cúnī ndá sá jā sáhá ní iin tiñu ñáhnú jā stéhén tú maá ní cúu Yāa jā ní ntají Yāa Dios, ncachī dē.

³⁹ De nī ncāhān yā jíin dē: Nchivī nēhén yáhá nduú jétáhvī cuitī ji Yāa Dios. De jīcān ji iin tiñu ñáhnú jā stéhén tú maá nī cúu Yāa jā ní ntají Yāa Dios. De nduú cā nā incā tiñu ñáhnú stéhén ni nūū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíin

Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

⁴⁰ Chi tá cúu nūū ní ñuhun Jonás chījin tiacá cáhnú ūnī nduú ūnī ñuú, de saá-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuū ni de coo nī chījin ñuhun ūnī nduú ūnī ñuú, de sá de natecū ni.

⁴¹ De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū ji jín nchivī tiempo yáhá, quīvī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ji cuāchi sīquī nchivī yáhá. Chi ndá máá ji nī nacani inī ji nī sndóo ji cuāchi ji quīvī jā ní nacani Jonás tūhun nūū ji. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Jonás, de nduú cándija ndá nú nduhū.

⁴² De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jín nchivī tiempo yáhá, quīvī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ña cuāchi sīquī ji. Chi jondē jícá ndasí nī nquiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandija ña. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Salomón, de nduú cándija ndá nú nduhū.

Tāchī jā nástútú táhán ndívi inī nchivī

(Lc. 11.24-26)

⁴³ Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándija, de jícá nuu nūū ñuhun tíhá, ndúcu nūū natátú, de nduú níhīn, sá de jáni inī maá:

⁴⁴ Ná quínohōn ni vehe nūū ní nquee nī. De tá nī nenda tucu, de jínī jā tēe jāá nduú cándija, cúu dē tá cúu iin vehe jāá nduú nā ndéē de nī ndundoo.

⁴⁵ Nūcuán de jéhēn jénacuēca ūjā cā tāchī nēhén cā nsūū cā maá. De quīvī ndá inī tēe ñūcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēēn cā cundoho tēe ñūcuán jā sándihī nsūū cā jā xīhna ñúhún. De suni sūcuán cundoho nchivī nēhén tiempo yáhá, ncachī yā.

Naná yā jín ndá ñanī yā
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ De juni sūcuán cāhān yā jín ndá nchivī, de nī nquenda naná yā jín ndá ñanī yā, íñí ña tāvēhé, de cúni ña cāhān ña jín yā.

⁴⁷ De nī ncachī iin tēe nūū yā: Naná ní jín ndá ñanī ní íñí ña tāvēhé, de cúni ña cāhān ña jín ní, ncachī dē.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín tēe jā ní ncāhān jín yā sūcuán: ¿Ní iin cúu naná nī, de ní iin cúu ndá ñanī nī? ncachī yā.

⁴⁹ De nī stéhēn ndāhá yā nūū ndéē ndá tēe scuáha jín yā. De nī ncāhān yā: Suni naná nī jín ñanī ní cúu ndācá yáhá.

⁵⁰ Chi ndācá nchivī jā squíncuu tiñu jā cúni maá Tatá nī, Yāā ndéē andívī, suu cúu ñanī ni, cuāha nī, naná nī, ncachī yā.

13

Tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ De quīvī ñūcuán nī nquee Jesús vehe cuāhān yā, de nī nquenda yā nī jécundeē yā yuhú mar.

² De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā. De nī nquivi yā inī iin barco, de nī jécundeē yā. De ndá nchivī ñūcuán ndéē ji yuhú mar.

³ De jín tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji, de sūcuán nī ncāhān yā: Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

⁴ De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchajī tī.

⁵ De jacū cā tatā nī jítē nūū ñuhun yúū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvī, chi nduú íyó cócón.

⁶ De tá nī nquenda ncandiī, de nī nchīchī-ni, de nī ncasūn, chi nduú ní níhīn nūū quíhīn yoho.

⁷ De jacū cā tatā nī jítē māhñú nūū cáá niquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasī nūū.

⁸ De jacū cā nī jítē nūū ñuhun váha, de nī jēhe cuāhā nūnī. Sava nī

jēhe ciento jā iin iin, de sava nī jēhe ūnī xico, de sava cā nī jēhe ōcō ūxī.

⁹ De ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10; 10.23-24)

¹⁰ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nī nquenda dē nūū yā, de nī jicā tūhún dē yā: ¿Nājēhē cúu jā maá-ni tūhun yátá cáhān ní jíin nchivī? ncachī ndá dē.

¹¹ De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi sáhá yā jā cuu jícūhun inī nū ndá tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji. Sochi nchivī yáhá jāá nduú cándíja, chi mā jícūhun inī ji.

¹² Chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji, de vihí cā cunī ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, vísō ja jíin ji jacū, de sa naā.

¹³ Jā ñúcuán cúu jā cáhān ni tūhun yátá jíin ndá ji. Chi vísō ndéhé ndá ji, de modo jāá nduú jíin ji. De vísō jíin jíin sōho ji, de mā jícūhun inī ji, chi modo jāá nduú ní jíin ji-ni.

¹⁴ Túsaá de síquī nchivī yáhá nī nquēe ndaā tūhun jā ní ncachī Yāā Díos de nī ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

Vísō cunini ndá nú, de mā jícūhun inī nū,

de vísō cūndéhé nú, de mā cūnī nú.

¹⁵ Chi ndá nchivī yáhá ndasí nī ncunīhin inī ji,

de ūhvī ndasí tēe sōho ji,

de modo jā jāsí ji tīnūū ji,

tácuā mā cūndéhé ji,

de ni mā cūnini ji,

de ni mā jícūhun inī ji,

de ni mā ndícó cóo inī ji nūū ni

jā nasáhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi ji.

Cáchī Yāā Díos, cáchī tutū.

¹⁶ Sochi ndá máá nú, nācā ndetū nū, chi ndéhé nú jíin tīnūū nú, de tēe sōho nú.

¹⁷ Chi ndāā cáhān ni jíin nú jā cuāhā ndá tēe janahán jā ní nacani tūhun Yāā Díos, jíin cuāhā ndá tēe ndāā, nī ncuu inī dē jā cūndéhé dē jā ndéhé ndá nú, de nduú ní ndéhé dē. De nī ncuu inī dē cunini dē jā níni ndá nú, de nduú ní jíin dē, ncachī yā.

Jā ní ncachī cāji yā tūhun yátá tēe jītē tatā

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ Túsaá de cunini ndá nú nā cuá cúu tūhun yátá tēe jītē tatā. Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāā Díos.

¹⁹ De nchivī jā jíin tūhun nāsa tátúnī Yāā Díos, de tú nduú jícūhun inī ji, de cúu ji tá cúu tatā jā ní jītē yuhú íchí. Sá de quēnda tāchī cúáhānū de cándeē-ni tūhun inī ánō ji.

²⁰ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yúū cúu tá cúu nchivī jíin tūhun, de ñamā-ni jétáhvī ji de cúsi inī ji jíin.

²¹ Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi jétáhvī ji. De tá quíji tūndóhó, á jā jíin ūhvī nchivī ji jā síquī tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nācani yátá inī ji.

²² De jā ní jītē máhñū iñu cúu ndá nchivī jíin tūhun, sochi ndíhvī inī ji síquī jā íyó inī ñayívi yáhá, de cūnī ji cucuícá ji, de stáhvī ndá ñúcuán jā cútéñū ji jíin. De ndācá ñúcuán jāsí nūū tūhun yā, de nduú jíja ji jíin tūhun yā.

²³ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun vāha cúu ndá nchivī jíin tūhun yā, de jícūhun inī ji, de jíja ji jíin. De sava ji cúu tá cúu tatā jā jēhe ciento jā iin iin, de sava cā ji jēhe ūnī xico, de sava cā ji jēhe ōcō ūxī, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī itē lásū

²⁴ De nī ncāhān yā incā tūhun yátá jíin ndá dē: Jā tátúnī Yāā andiví cúu tá cúu iin tēe jā ní jītē dē trigo vāha nūū ñuhún dē.

²⁵ De íyó iin tēe jíin ūhvī dē tēe xíi trigo. De juni quíxin tēe xíi trigo jíin ndá táhān dē, de nī jēhēn tēe

ñúcuán, de nī jītē niquin itē lásū nūū trigo, de cuāhān.

²⁶ De tá nī ntāhvī trigo, de nī nquene yoco, de suni súcuán nī jahnu itē lásū.

²⁷ Ñúcuán de nī nquenda ndá mozo, de nī ncāhān jī jín patrón: Señor, ¿á nsúú trigo vāha ní jītē ní nūū ñuhún ní? ¿De nūcu nī nquene itē lásū nūū?

²⁸ De nī ncāhān dē jín ji: Iin tēe jínī ūhvī nduhū nī nsāhá yáhá, ncachī dē. De nī ncāhān ndá mozo jín dē: ¿Túsaá de á cūnī ní jā quihīn ndá sá de tuhun sá?

²⁹ De nī ncāhān dē: Nduú, chi tú tuhun nú itē lásū ñúcuán de sanaá de tuhun nú jondē jín trigo.

³⁰ Vāha cā ná cuāhnu maá jondē quīvī tēhndē. De quīvī ñúcuán de cachī nī nūū ndá tēe quehndē jā xihna cā itē lásū quehndē dē, de caquīn tūtú dē tácuca cāyū. Ñúcuán de trigo chi quehndē dē ndīvi inī yacā nī, ncachī dē, ncachī yā.

*Tuhun yátá sīquī niquin mostaza
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)*

³¹ De suni nī ncāhān yā incā tuhun yátá yáhá: Nchivī jā tátúnī Yāā andivī nūū, ndúcuahā jī tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā ní jaquīn iin tēe nūū ñuhun dē.

³² De ndāā jā iin niquin lúlí cā cúu nsúú cā ndá cā niquin. Sochi tá nī jahnu, de cúu cáhnú cā nsúú cā ndá cā yūcū, chi ndúu iin ñutun. De quéndā ndá saā, de sáhá tī tacā tī chījin ndahá yúcu, ncachī yā.

*Tuhun yátá sīquī levadura
(Lc. 13.20-21)*

³³ De incā tuhun yátá nī ncāhān yā jín ndá dē: Jā tátúnī Yāā andivī nūū nchivī cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan. De nī nsacā ña jín ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihī ñujan nī nsāhá, ncachī yā.

*Jā maá-ni tuhun yátá cáhān yā jín
ji
(Mr. 4.33-34)*

³⁴ Ndācá tuhun yáhá nī ncāhān Jesús jín ndá nchivī cuāhā. De ndācá jā ní stēhēn yā, de maá-ni tuhun yátá nī ncāhān yā jín ji.

³⁵ Súcuán nī nsāhá yā tácuca quee ndāā tuhun nī ncāhān tēe jā ní nacani tuhun Yāā Dios jondē janahán:

Cāhān nī ndá tuhun yátá jín nchivī, de cachī nī ndá tuhun yuhū jā íyó jondē tá nī jēcāva ñayivī.

Cachī Jesús, ncachī tēe nī nacani tuhun.

Jā ní ncachī cājí yā tuhun itē lásū

³⁶ Ñúcuán de nī nacuetáhvī Jesús nūū nchivī. De nī ndivi yā inī vehe. De ndá tēe scuáha nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē jín yā: Cachī cājí ní tuhun yátá itē lásū nūū sá, ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Jā jītē trigo vāha ñúcuán cúu nduhū, Yāā nī nduu tēe.

³⁸ De ñuhun ñúcuán cúu ñayivī. De tatā vāha cúu ndá nchivī yihí ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū ji. De itē lásū cúu ndá nchivī yihí ndahá tächī cúñáhnú.

³⁹ De tēe jínī ūhvī jā ní jītē niquin itē lásū cúu maá tächī cúñáhnú. De quīvī tēhndē cúu quīvī jīnu ñayivī. De ndá tēe quehndē cúu ndá ángel Yāā Dios.

⁴⁰ De tá cúu jā tēhndē itē lásū de cāyū nūū ñuhūn, súcuán coo quīvī jīnu ñayivī.

⁴¹ Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, tají nī ndá ángel nī quihīn. De nastútú yā ndācá nchivī squivī táhān nūū cuáchi, jín nchivī sáhá tiñu néhēn, tavā yā jī māhñú nchivī jā tátúnī nī nūū.

⁴² De taān yā ndá jī cāyū jī nūū ñuhūn. De ñúcuán cuacu jī de nacayihí jī ñii yúhú jī jā ndoho ndasí jī.

⁴³ Sá de nchivī jā squíncuu nūū yā chi cuēndütē jī modo ncandii, de cundee jī nūū tátúnī maá Tatá jī Yāā Dios. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

Tūhun yátá sīquī jātūn xūhún jā yíyuhū

⁴⁴ De jā quívi nchivī ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū jī, suu cúu tá cúu iin jātūn xūhún jā yíyuhū chījin iin ñuhun. De nī nanihīn iin tēe, de nī nacasī tucu dē sīquī. De jā cúsiī inī dē jín, de cuāhān dē cuāxícó ndihī dē jā névāha dē, de nī jeen dē ñuhun ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī perla jā ndéē yāhvi

⁴⁵ De jā quívi nchivī ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū jī, suni cúu tá cúu iin tēe jéen de náxícó, de ndúcú dē perla vāha.

⁴⁶ De nī jinī dē iin perla jā ndéē yāhvi ndasí, de nī jēhēn dē nī yícó ndihī dē jā névāha dē, de nī jeen dē perla ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī ñunu tīn tiacá

⁴⁷ De jā tátúnī Yāā andivī nūū nchivī, suni cúu tá cúu iin ñunu jā chūndajī ndá dē nūū mar, de quívi ndācá nūū tiacá.

⁴⁸ De tá nī nchitú ñunu, de távā ndá dē yuhú ndúté. De jécundeē dē, de nácāji dē tiacá. De tiacá vāha táān dē inī tīcá, de tiacá jāá nduú íyó vāha squéne dē.

⁴⁹ De suni súcuán coo quívī jīnu ñayívī. Chi quenda ndá ángel yā, de sáhá síin yā ndá nchivī sáhá tiñu nēhén mähñú nchivī vāha.

⁵⁰ De nchivī nēhén chi taān yā jī cāyū jī nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu jī de nacayihí jī ñii yúhú jī jā ndoho ndasí jī, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ndatíñú ndéē yāhvi

⁵¹ De nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿A nī jīcūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, á nduú? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Nī jīcūhun inī sá, Señor.

⁵² De nī ncāhān yā jín dē: Iyó vāha túsaá. De iin tēe stéhēn ley janahán, tú ja nī ncutūha dē nāsa tátúnī Yāā andivī, de cuu stéhēn dē ndá tūhun sīquī ñúcuán. Chi cúu dē tá cúu iin tēe xívéhe. De inī jātūn

dē távā dē ndatíñú ndéē yāhvi, sava jā jéé jín sava jā ní ncunahán íyó, ncachī yā.

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yátá yáhá, de nī nqee yā ñúcuán cuāhān yā.

⁵⁴ De nī nenda yā ñuū yā Nazaret. De nī stéhēn yā tūhun inī vehe ī sin-agoga. De nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jinī jī, de nī ncāhān jī: ¿Ní cúu nūū ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun ndíchí yáhá? ¿De nāsa cúu sáhá dē ndá tiñu ñāhnú yáhá?

⁵⁵ Chi sēhe carpintero cúu tēe yáhá, de naná dē cúu María, de ndá ñani dē cúu Jacobo, José, Simón, jín Judas.

⁵⁶ De suni ndéē ndá cuāha dē jín ó yáhá. ¿De nāsa jínī dē ndācá tūhun yáhá túsaá? ncachī ndá nchivī.

⁵⁷ De súcuán nī nsáhá jéhe inī ndá jī nūū Jesús. De nī ncāhān yā jín jī: Ndācá tēe nácani tūhun Yāā Dios, íyó yíñúhún nchivī jín dē, chi maáni nchivī ñuū dē jín nchivī vehe dē cúu jāá nduú íyó yíñúhún jín dē, ncachī yā.

⁵⁸ De nduú ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñāhnú ñúcuán, chi nduú ní ncándija ndá jī.

14

Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

¹ De tiempo ñúcuán de Herodes, tēe tátúnī región Galilea, nī nihīn dē tūhun nāsa sáhá Jesús.

² De nī ncāhān dē jín ndá nchivī íyó jín dē: Tēe ñúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu ñāhnú, ncachī Herodes.

³ Chi maá dē ja nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jín jā cunuhnī dē jín cadena. Súcuán nī nsáhá dē jā sīquī Herodías, ñasíhī ñani dē Felipe.

4 Chi Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú ña, ncachī dē.

5 De jā ñúcuán nī ncuu inī Herodes jā cahñī dē Juan. Sochi yúhú dē jā quítī inī nchivī, chi ndihi ji jáni ndija inī ji jā iin tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu Juan.

6 De iin quívī nī nsáhá Herodes iin vico quívī jā ní ncau dē. De sēhe síhí Herodías nī nquívī ji nī jita jéhé ji nūū ndá nchivī jā ní ncana dē. De nī ncuu inī Herodes nī nsáhá ji.

7 De nī ncāhān téyí dē jā cuāha dē nā-ni cuá cúu jā cācān ji nūū dē.

8 De nī jēhēn ji nī jicā tūhún ji naná ji nā cuá cúu jā cācān ji. De nī ndivī ji nūū Herodes, de nī ncāhān ji: Taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cuhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

9 Ñúcuán de rey Herodes nī ncu-cuécá inī dē. Sochi síquī jā ní ncāhān téyí dē, jíin jā ní jini ndá tēe yájī stāā jíin dē, jā ñúcuán nī ndacu dē jā ná cuáha ndá nūū ji.

10 De nī ntají dē soldado jā quíquehndē xīnī Juan inī vecāa.

11 De nī nenda soldado jíin xīnī Juan, ñúhún nūū iin cōhō, de nī jēhe ndá nūū ñahan lúlí. De nī jēnasiáha ji nūū naná ji.

12 Ñúcuán de nī jēhēn ndá tēe nī scuáha jíin Juan, de nī nanee dē yiqui cúñu Juan, de nī nchiyuhū dē. Ñúcuán de nī jēhēn ndá dē, nī ncachī tūhún dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mīl tēe

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncujiyo yā ñúcuán cuāhān yā jíin barco jā cundeē síin yā iin lugar nūū nduú nchivī. De nī jini ndá nchivī jā cuāhān yā. De ndācá ñuū nī nquee ji, jíca jéhé ji cuātāhān ji yā.

14 De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jini yā nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncundáhvī inī yā ji, de nī nsáhá vāha yā ndācá nchivī cúhū jā vāji ndá ji jíin.

15 De tá nī ñini, de ndá tēe scuáha jíin yā nī nguenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī ñini, de nduú nā nchivī ndēe yáhá. Túsaá de tají ní nchivī ná quíhīn ndá ji ndācá ñuū, de cueen ji jā cajī ji, ncachī dē.

16 De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Nduú cánuú quíhīn ji, chi cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā.

17 De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá yáhá, chi ūhūn-ni stāā jíin ūū-ni tiacá, ncachī dē.

18 De nī ncāhān yā jíin dē: Taji ná quíji, ncachī yā.

19 De nī ncāhān yā jíin ndá nchivī jā cundeē ji nūū ítē. De nī nquehen yā ndihúhūn stāā jíin nduú tiacá ñúcuán. De nī nūcūndēhé yā ichi andivī, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá máá dē nī nsajī dē nūū ndá nchivī cuāhā.

20 De ndivī ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nguendōo, de nī nchitú ūxī ūū ticá.

21 De tēe jā ní nchajī cúu tá ūhūn mīl, de síin cā cúu ndá ñahan jíin sūchī lúlí.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

22 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā jā ná quívī dē inī barco, de cosō nūū dē quíhīn dē incā lado mar, juni nátají yā ndá nchivī cuāhā jā quínohōn ji.

23 De tá nī ncuu nī nacuetáhvī yā nūū ji, de nī ncaa yā yucu cuāhān mátúhún yā, cuācācān táhvī yā. De nī ncuāa, de mátúhún yā-ni íyó ñúcuán.

24 De barco ja ñúhún sava mar cuāhān. De ndute mar nátundahá ñihin barco, chi vāji táchī ichi nūū.

25 De níquín nī nguenda Jesús nūū ndá dē, jíca jéhé yā nūū mar.

26 De ndá tēe scuáha jíin yā, nī jini dē jā jíca yā nūū mar. De nī nandava ndá dē, de nī ncana cóhó dē jā yúhú dē: Ñíhná cúu, ncachī dē.

27 De nī ncāhān-ni Jesús jíin dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cūyūhú nú, chi maá nī cúu, ncachī yā.

28 Ńúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, de tú maá ní cúu, de cachī ní ja suni ná cáca jéhé sá nūū mar de cuēē sá nūū ní, ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā: Nehēn túsaá. De nī nuu Pedro inī barco, de jíca dē nūū ndütē cuāhān dē nūū Jesús.

30 De tá nī jinī dē jā nihin yíhí tächī, de nī nchūhú dē. De nī nquijéhé dē quée dē chījin ndute. De nī ncana cóhó dē: Scácu ní sáán, Señor, ncachī dē.

31 De Jesús nī ntiin yā ndahá dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Tēe nduú cándíja nihin cúu nú. ¿Nūcu nī nayūhú nú? ncachī yā.

32 De nī ndīvi yā jíin dē inī barco, de nī jencuñī-ni tächī.

33 Sá de ndá tēe jā ñúhún inī barco, nī jēcuñī jítí dē nūū yā. De nī ncāhān ndá dē: Maá jándáa jā Sēhe Yāa Dios cúu ní, ncachī dē.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cūhū región Genesaret

(Mr: 6.53-56)

34 De nī nchāha yā jíin ndá dē incá lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret.

35 De ndá nchivī ñúcuán nī nacunī jī nūū yā. De nī scāca jī tūhun ndācá ndáñúū ñúcuán jā ní nquenda yā. De ndá nchivī nī nquisiáha jī ndá jā cūhū nūū yā.

36 De nī ncāhān ndāhvī ndá jī jíin yā jā ná quéhé jī vísō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha jī.

15

Sīquī nāsa cútéhén nchivī

(Mr: 7.1-23)

1 Ńúcuán de jacū ndá tēe fariseo jíin tēe stéhén ley janahán, vāji dē ciudad Jerusalén, de nī nquenda dē nūū yā. De nī ncāhān dē jíin yā:

2 Ndá tēe scuáha jíin nú, ¿nūcu stíví ndá dē costumbre jā ní jaquín

nchivī janahán? Chi nduú squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū yā de cajī dē stāā, ncachī dē.

3 De Jesús nī jíca tūhún yā dē: De saá-ni ndá máá nú, ¿nūcu stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāa Dios nūū nū? Chi sa costumbre ndá máá nú cúu jā squíncuu nú.

4 Chi nī ncāhān Yāa Dios: Cooyíñuhún nú nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān sīquī tatá á sīquī naná, de ná cúū, cáchī Yāa Dios.

5 Sochi ndá máá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jíin tatá dē á naná dē: Mā cūū chindeé sá ní jā taji sá jā cajī ní á jā cusúcún ní, chi ndihi jā névāha sá, ja nī nsōcō sá nūū Yāa Dios.

6 De tēe jā cāhān sūcuán, nduú cā cánuú jā chindeé dē tatá dē naná dē, cáchī ndá nú. De sūcuán stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāa Dios, jā sīquī costumbre jā ní jaquín ndá máá nú.

7 Vāchi tēe stāhvī-ni cúu ndá nú, Ndāa nī ncāhān Isaías sīquī ndá nú janahán, yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān Yāa Dios:

8 Nchivī yáhá chi jíin yuhú jī-ni jétāhvī jī nduhū,

sochi nsūū jondē jíin inī jíin ánō jī.

9 De chíñuhún cāhá jī nduhū, chi tūhun jā stéhén jī cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,

de nsūū jā ní ndacu maá nī cúu.

Ncachī Yāa Dios, ncachī yā.

10 De nī ncana yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jíin jī: Cunini vāha ndá nú, de chuhun inī nū:

11 Nsūū jā quívi inī yuhú nchivī cúu jā cútéhén jī sáhá. Chi tūhun jā quée yuhú jī, ñúcuán cúu jā cútéhén jī sáhá, ncachī yā.

12 Ńúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: ¿A jíin ní jā ní nquítī inī ndá tēe fariseo jā ní jinī dē tūhun nī ncāhān ní? ncachī dē.

13 De nī ncāhān maá yā: Cúu ndá dē tá cúu ñutun jáa nduú ní nchūhun Tatá nī, Yāa ndēē andivī, de iin quívi de tūhun yā.

14 Ná quíh̄n ndá máá dē, chi cúu ndá dē modo tēe cuáá já stéh̄n ichi nūū incā tēe cuáá. Chi tú iin tēe cuáá stéh̄n dē ichi nūū incā tēe cuáá, de ndūū dē nincava xehvā, ncachī yā.

15 De nī ncāhān Pedro jíin yā: Cachī cājī ní tūhun yátá yáhá já nī ncachī ní nūū ndá sá, ncachī dē.

16 De nī ncāhān Jesús: ¿De á suni ncháha ca jícūhun inī ndá máá nú?

17 ¿A nduú jícūhun inī nū jā ndācá já yájī nchivī, chi quívi chj̄in ji, de quée-ni cuāhān?

18 Sochi tūhun já quée yuhú nchivī, chi jondē inī ánō ji vāji, de ñúcuán cúu já cútéh̄n ji sáhá.

19 Chi jondē inī ánō nchivī quée já jáni nēh̄n inī, já jáhnī ndiyi, já cásíquí ndéē tāhán, já sáhá ndiī, já sácúíhná, já cáhān tūhun stáhvī, já cáhān síquī tāhán.

20 De ndācá yáhá cúu já cútéh̄n nchivī sáhá. Sochi tú nduú squíncuu ji costumbre já nandahá ji de cajī ji stāā, de nduú cútéh̄n ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncandl̄ja n̄hin

(Mr. 7.24-30)

21 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jíin Sidón.

22 De iin ñahan ñuū Canaán ndéē ña región ñúcuán, de nī nquenda ña nūū Jesús. De nī ncana jee ña: Señor, maá ní já cúu Sēhe tatā David, cundáhvī inī ní sáán. Chi sēhe síhī sá, ñúhún tāchī inī ji, de xēen ndasí ndóho ji, ncachī ña.

23 Sochi nduú ní ncāhān cuiitī yā já ní ncāhān ña. Ñúcuán de nī nquenda ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān dē: Cáhān ní jíin ña ná quíh̄n ña, chi ndasí cána ña vāji ña yātā ō, ncachī dē.

24 De nī ncāhān yā jíin ña: Nūū mátúhún-ni nchivī nación Israel nī ntají Yāā Dios sáán vāji sá, chi cúu ji tá cúu ticáchí, quiti já ní nsana, ncachī yā.

25 Sochi nī nquenda ña, de nī jēcuíñī jítí ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, chindeé chituu ní sáán víi, ncachī ña.

26 De nī ncāhān yātá yā jíin ña: Nduú íyó vāha já candēē ō stāā sēhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

27 De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chindeé ní sáán visō cúu sá modo tinā. Chi suni ndá tī n̄h̄n tī pedazo stāā já cóyo chj̄in mesa jētohō tī yájī tī, ncachī ña jíin yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Vāha ndasí cándl̄ja ní, nánā. De ná sáhá sá já cúnī ní, ncachī yā. De maá hora ñúcuán nī nduvāha-ni sēhe síhī ña.

Jā ní nasāhá vāhaya cuāhā nchivī cúhū

29 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā, de nī ncháha yā yuhú mar Galilea. De nī ncaa yā iin yucu, de ñúcuán nī jēcundeē yā.

30 De nī nquenda cuāhā nchivī nūū íyó yā, de nī nquisiáha ji ndá já cojo, já cuáá, já ñih̄n, já cuhlu, jíin cuāhā cā nchivī cúhū. De nī jaquín ji nūū jéhe Jesús. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

31 De nī nsāhvi inī ndá nchivī ndéhe ji já nácahān nchivī ñih̄n, ndúvāha nchivī cuhlu, nácaca vāha nchivī cojo, de nánune tnūū nchivī cuáá. De nī ncāhān ndá ji já vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios nación maá ji Israel.

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī

(Mr. 8.1-10)

32 Ñúcuán de nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Cúndáhvī inī ní ndá nchivī cuāhā yáhá, chi ja ní ncuu ūnī quívi íyó ji jíin nī, de nduú cā nā cuá cajī ji. De nduú cúnī ní natajī nī ji já quínohōn nditē ji, chi tú súcuán de sava ichi de cuiitá ndasí ji, ncachī yā.

33 De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: ¿De ní n̄h̄n ō stāā já cajī ndá

nchivī cuāhā yáhá? Chi yáhá nduú nā nchivī ndéē, ncachī dē.

³⁴ De nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? De nī ncāhān ndá dē: Ujā-ni, jíin jacū tiacá lúli, ncachī dē.

³⁵ Ņúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá nchivī cuāhā jā cundeē ji.

³⁶ De nī nquehen yā ndihújā stāā jíin tiacá, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nū Yāā Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nū ndá tēē scuáha jíin yā, de ndá máá dē nī nsajī nū nchivī.

³⁷ De ndihi ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji. Sá de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendō, de nī nchitú ūjā tīcá.

³⁸ De tēē jā ní nchajī, jondē cūmī mil dē cúu, de síin cā cúu ndá ñahan jíin sūchí lúli.

³⁹ Ņúcuán de nī nacuetáhvī yā nū nchivī, de cuānohōn ji. De nī ndīvi yā inī barco, de cuāhān yā región Magdala.

16

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu ñáhnú nū yā

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ De nī nquenda ndá tēē grupo fariseo jíin tēē grupo saduceo nū yā. Chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jīcān dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña andiví.

² Sochī maá yā nī ncāhān yā jíin dē: Tá ñini, de cāhān ndá nú: Nandī, chi nī jīchi cuáhá vīcō, cáchi nū.

³ De jānehēn chi cāhān ndá nú: Mitan de cuun sāvī, chi nī jīchi cuáhá vīcō, cáchi nū. Vāchi tēē stáhvī-ni cúu ndá nú. Chi jīcūhun inī ndá nú nāsa stéhēn seña andiví, sochī nduú jīcūhun inī nū nāsa stéhēn ndá tiñu ñáhnú jā sáhá nī tiempo yáhá.

⁴ De nchivī nēhén yáhá, chi nduú jétáhvī cuitī ji Yāā Dios. De jīcān ji iin tiñu ñáhnú jā sáhá nī jā coo iin seña andiví. Sochī nduú cā nā

incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nū ní ncuu jíin Jonás, tēē nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, ncachī yā. De nī sndóo yā-ni ndá dē, de cuāhān yā.

Tūhun levadura ndá tēē fariseo (Mr. 8.14-21)

⁵ De ndá tēē scuáha jíin yā nī nāā inī dē cuišo dē stāā tá cuāhān ndá dē jíin yā jíin barco incā lado mar.

⁶ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Coto má candíja ndá nú levadura ndá tēē grupo fariseo jíin grupo saduceo, ncachī yā.

⁷ De ndá tēē scuáha nī ncāhān ndá máá dē: Va síquī jāá nduú nā stāā ndíso ó, jā űúcuán cāhān yā súcuán, ncachī dē.

⁸ De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cāhān ndá nú jā ní ncāhān ni súcuán síquī jāá nduú nā stāā ndíso nú? Tēē nduú cándíja nihin cúu ndá nú.

⁹ ¿A nchāha ca jīcūhun inī ndá nú jāá nsūú síquī űúcuán ní ncāhān ni? ¿A nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūhūn stāā nī nchajī ūhūn mil tēē, de nāsaa tīcá nī nastútú ndá nú jā ní nquendōo?

¹⁰ ¿De á nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūjā stāā nī nchajī cūmī mil tēē, de nāsaa tīcá nī nastútú tucu nú?

¹¹ ¿De nājēhē cúu jāá nduú jīcūhun inī ndá nú jāá nsūú síquī stāā ní ncāhān ni jíin nú jā ní ncāhān ni jā coto má candíja ndá nú levadura ndá tēē fariseo jíin tēē saduceo? ncachī yā jíin dē.

¹² Ņúcuán de nī jīcūhun inī ndá dē jāá nduú ní ncāhān yā jíin dē jā má cājī dē stātīlā jā yíhī levadura, chi sa nī ncāhān yātā yā jā má cándíja dē tūhun stáhvī jā stéhēn ndá tēē fariseo jíin tēē saduceo.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo (Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ De tá nī nquenda Jesús región Cesarea Filipino jíin ndá tēē scuáha

jíin yā, de nī jīcā tūhún yā dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nchivī?

¹⁴ De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Jeremías á incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

¹⁵ De nī ncāhān yā: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nú?

¹⁶ De nī ncāhān Simón Pedro; Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntaji Yāā Dios. De cúu ní Sēhe Yāā Dios, Yāā jā tēcū ní cáni, ncachī dē.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús: Nācā ndetū nū, Simón sēhe Jonás, chi nsūi iin nchivī ní stéhēn tūhun yáhá nū nū, chi sa maá Tatá nī, Yāā ndēē andivī, nī stéhēn yā nū nū.

¹⁸ De nduhū suni cáhān ni jíin nú jā maá nú cúu Pedro, de tūhun yáhá cáchī: Yūū. De tūhun ndāā jā ní ncāhān nū jā maá nī cúu Cristo, suu cúu tá cúu iin yūū cāhnú. De síquī yūū cāhnú yáhá sáhá nī jā quituu vehe, de vehe ñúcuán cúu ndá nchivī jā cándija nduhū. De ni iin mā cúndéé síquī ji, ni cuēhē jā jīhī ji, nduú cā nā cuá cuu sáhá jíin ánō ji.

¹⁹ De maá nú cundiso tíñú nú jā quīvi nchivī ndahá Yāā andivī jā tatúnī yā nū ji. De ndācá jā casī nū jā má sáhá nchivī inī ñayivī yáhá, suni casī Yāā Dios jā ndēē jondē andivī. De ndācá jā cuāha nú tūhun sáhá ji inī ñayivī yáhá, suni cuāha tūhun Yāā Dios jā ndēē jondē andivī, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī ndacu yā nū ndá tēe scuáha jíin yā jā má cáchī dē nū nī iin nchivī jā cúu yā Cristo.

*Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā
(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)*

²¹ De jondē saá nī nquijéhé Jesús cáchī tūhun cáji yā nū ndá tēe scuáha jíin yā jā cánuú quīhīn yā Jerusalén. De ndá tēe ñáhnú jíin

ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, sndóho ndasí dē yā. De cahni ndá dē yā, sochi nūū únī quivī de natecū yā, ncachī yā.

²² Ñúcuán de Pedro nī ncana síin dē yā, de nī nquijéhé dē cáhān dē nūū yā: Señor, ¿nūcu cáhān ní sūcuán? De mā cuáha cuitī Yāā Dios tūhun. Va mā cúu cuitī coo sūcuán, ncachī dē.

²³ De nī jicó cóto yā nūū Pedro, de nī ncāhān yā: Cuiji quīhīn nū, chi cáhān nū tá cáhān Satanás. Chi tēe ndúcú stívī nduhū cúu nú. De nduú jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī Yāā Dios, chi sa jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī nchivī, ncachī yā.

²⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nā-ni nchivī tú cúni ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásī ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquīn ji nduhū, de cuāha ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó jā síquī ni, vísō ná cúu ji.

²⁵ Chi tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tñū táhvī ji níi cáni. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síquī nduhū, sochi cutecū ji níi cáni.

²⁶ ¿Chi ní cuetiñú vísō ná cūndéé nchivī nīhīn ji níi ñayivī, de tú quīvi ji nūū tñū táhvī ji? Chi nduú nā jíin cuitī chunáá nchivī jā cācu ánō ji.

²⁷ Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndiji nī jíin ndācá ángel ni, de vī ndasí cuñáhnú nī tá cúu nūū cúñáhnú Tatá nī. Ñúcuán de cuāha nī yáhvi nūū tá iin iin nchivī tú nāsa tíñu nī nsáhá ji.

²⁸ De ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu dē chi jondē cunī dē jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, tatúnī ni jíin poder ni, ncachī yā.

17

*Jā tucu nī nduu yā
(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)*

¹ Ñúcuán de nūū íñū quīvi de Jesús nī jeca yā Pedro jíin Jacobo

jíin Juan ñanī Jacobo, cuāhān sīin yā jíin ndá dē iin yucu súcún.

² De ñúcuán, tucu nī nduu yā nūū dē. Chi nī jēndūtē nūū yā tá cúu ncandīi. De sahā yā nī nduyaa ndasí tá cúu nduva luz.

³ De nī jinī-ni ndá dē jā Moisés jíin Elías, tēe nī iyo janahán, nátúhún ndúū dē jíin yā.

⁴ De nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, nācā vāha jā iyó ndá sá yáhá. De tú cúnī ní de ná sáhá ndá sá únī vehe ramádā, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

⁵ De juni cáhān cā dē, de nī nquiji iin vícō nūhún jā yaa ndasí, de nī jasī-ni nūū ndá dē. De nūū vícō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsi inī nī jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

⁶ De jā súcuán nī jini ndá tēe scuáha, de nī jēcava ndeyi dē nūū ñūhún, chi nī nchūhú ndasí ndá dē.

⁷ Ñúcuán de nī nquenda Jesús, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Nacōo ndá nú de mā cūyūhú nú, ncachī yā.

⁸ De nī nūcūndēhé ndá dē, de nduú cā ní jinī dē ndúū tēe ñúcuán, chi maá-ni cā Jesús.

⁹ De nī nuu ndá dē jíin yā yucu. De nī ndacu yā nūū dē: Mā cāchí ndá nú nūū nī iin jā súcuán nī jinī nū, chi jondē tá natecū maá nī, Yāa nī nduu tēe, ncachī yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī jīcā tūhún dē yā: Túsaá de ndá tēe stēhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāa cúu Cristo? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Jāndāa cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sáhá tūha dē ndihi, cáchī tutū.

¹² Sochi cáhān nī jíin nú, ja nī nquiji tēe jāá ncuu tá cúu nūū nī ncuu Elías, de nduú ní jinī nchivi jā cuu dē cúu. De nī nsáhá nāvāha

ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji. De suni súcuán sndóho ji nduhū, Yāa nī nduu tēe, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nī jīcūhān inī dē jā cáhān yā jā Juan, tēe nī scuénduté, nī ncuu dē tá ncuu Elías.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jíhī yīhī

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ De nī nenda yā jíin ndá dē nūū nchivi cuāhā. De nī nquenda iin tēe, nī jēcuñī jīti dē nūū yā, de nī ncāhān dē:

¹⁵ Señor, cundáhvi inī ní sēhe yīi sá, chi ndóho ndasí ji cuēhē jíhī yīhī. De ja ncuu cuāhā vuelta jíco cáva ji nūū ñūhún jíin nūū nduté.

¹⁶ De nī nquisiáha sá ji nūū ndá tēe scuáha jíin ní, de nduú nī ncuu nasáhá vāha dē ji, ncachī dē.

¹⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tēe nīhin ndasí inī cúu ndá nú chi nduú cándija nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cā quīvi cundeē ni jā ndoho nī jíin nú? ¿De nāsaa cā quīvi cuandeē inī nī jíin nú? Cuáquēhen sūchí ñúcuán ná quíji ji, ncachī yā.

¹⁸ De nī ncāhān yā nūū tāchī, de nī nquēe-ni inī sūchí ñúcuán. De nī nduvāha ji-ni maá hora ñúcuán.

¹⁹ De tá nī ncuñú cā de ndá tēe scuáha nī jīcā tūhún sīin dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ní ncuu tavā ndá sá tāchī ñúcuán? ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān yā: Sīquī jāá nduú cándija nīhin ndá nú jā cuu sáhá nú. Chi ndāa cáhān nī jíin ndá nú jā tú cándija nú vísō iin lulī-ni tá cúu iin niquin mostaza, de cuu sáhá nú ndācā-ni tiñu vījín. Chi cuu cáhān nū jā ná cújiyo yucu yáhá quihīn incā lado, de cujiyo-ni. De ndācā-ni tiñu chi cuu sáhá nú, de tú candija nīhin nú jā cuu.

²¹ Sochi iin tāchī súcuán, mā quēé cuiti quihīn de tú mā cácan táhvi nū de tú mā cōo nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² De jica nuu Jesús jíin ndá dē región Galilea, de nī ncāhān yā jíin dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū nūū ndá tēe xēen.

²³ De cahñī dē nduhū, sochi nūū únī quívi de natecū ni, ncachī yā. De nī ncucuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá.

Sīquī xūhún jā cuetīñú inī templo

²⁴ De nī nquenda yā ñuū Capernaum jíin ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá tēe stútú xūhún templo nī nquenda dē, de nī jicā tūhún dē Pedro: De maestro ndá nú, ¿á mā tājí dē xūhún cuetīñú inī templo? ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān Pedro: Cuu, ncachī dē. De tá nī ndivi dē inī vehe, de xihna cā Jesús nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nāsa jáni inī nū, Simón? Ndācá tēe cúu rey inī ñayívi yáhá, ¿ní nūū jícān dē xūhún renta jíin xūhún ñuū? ¿A nūū sēhe dē, á nūū nchivī incā vehe? ncachī yā.

²⁶ De nī ncāhān Pedro: Nūū tēe incā vehe jícān dē, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Túsaá de nduú nā incā cúñáhnú nūū sēhe rey jā cācān xūhún nūū ji. Súcuán nī stéhēn yā jáá nduú cánuú chunáá yā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios. De nī ncāhān yā:

²⁷ De ná chúnáá ó tácuā mā squíti inī ō dē. Túsaá de cuáhán yuhú mar, de squívi nú gancho jā tíin tiacá, de tavā nū tiacá jā tíin xihna cā. De ndicá nū yuhú tī, de ñúcuán nīhīn nū iin xūhún jā quenda chunáá nū jā jícān ndá dē. De quisiáha nū nūū ndá dē jā cuu nduhū jíin ndóhó, ncachī yā.

18

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ De sunī quívi ñúcuán nī nquenda ndá tēe scuáha jíin yā, de nī jicā tūhún dē yā: ¿Ní iin cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúnī Yāā andiví nūū? ncachī dē.

² De nī ncana yā iin sūchí lúli, de nī jani yā ji māhñú dē.

³ De nī ncāhān yā: Ndāā cāhān ni jíin ndá nú, tú mā ndicó cóo inī nū canī inī nū tá cúu nūū cúu iin sūchí lúli, de mā quívi cuitī nū ndahá Yāā andiví jā tátúnī yā nūū nū.

⁴ Túsaá de nchivī jā jáni inī ji jáá nduú cúñáhnú ji, tá cúu nūū jáni inī sūchí lúli yáhá, suu ji cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúnī Yāā andiví nūū.

⁵ De nā-ni nchivī tú jā síquī nduhū jétáhví ji iin sūchí lúli tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhví ji.

Xēēn coo sīquī nchivī jā quívi nūū cuāchi

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ De tú iin sūchí lúli yáhá cándíja ji nduhū, de tú quívi ji cuāchi sáhá nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní núhnī iin yósó cáhnú sūcūn nchivī ñúcuán, de quēe ji chíjin ndute mar nícu.

⁷ Nācā xēēn cúu jíin nchivī ñayívi, chi maá-ni jā ndúcú squívi nchivī nūū cuāchi íyó. De maá-ni súcuán coo inī ñayívi. De nācā xēēn cundoho nchivī jā squívi táhán nūū cuāchi.

⁸ Túsaá de tú ndahá nú á jēhē nū sáhá jā quívi nú cuāchi, vāha cā quehndē nū de squéne nú ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā coo tícúhlu nú á coo cojo nū de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsúū cā jā coo ndúū ndahá nú de quívi nú nūū ñúhūn jā cáyū ní cání.

⁹ De tú tīnūú nú sáhá jā quívi nú cuāchi, vāha cā tavā nū de squéne nú ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā coo iin-ni tīnūú nú de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsúū cā jā coo ndúū tīnūú nú de quívi nú nūū ñúhūn infierno.

Tūhun yátá sīquī tīcāchí jā ní nsana

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ Coto má sáhá jēhe inī ndá nú nūū ni iin ndá sūchí lúli yáhá. Chi cāhān ni jíin nū jā ndācá ángel andiví jā jito yā ji, níni íyó yā nūū maá Tatá ní andiví.

11 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, vāji nī jā scácu nī nchivī jā ní nsana ji nūū Yāā Dios.

12 ¿De nāsa jāni inī ndá nú? Tú iin tēe ndēca dē iin ciento ticāchí, de tú sana iin tī, ¿de á nduú sndóo dē cūmī xico xāhōn cūmī cā tī yucu, de ndicó dē quīnanducú dē quiti jā ní nsana?

13 De tú nī nanihīn dē tī, de ndāā cāhān nī jīn nú jā cūsī ndasī cā inī dē jīn quiti űúcuán nsūū cā jīn cūmī xico xāhōn cūmī cā quiti jāā nduú ní nsāna.

14 De suni sūcuán maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví, nduú cúnī yā jā tātū tāhvī nī iin sūchí lúlí yáhá.

Sīquī jā cune cáhnú inī ō nūū táhán ó

(Lc. 17.3-4)

15 De tú táhán nú nī nsāhá dē cuāchi sīquī nū, túsáá de cachī tūhun nú nūū mátúhún dē-ni jā ní nsāhá dē cuāchi sīquī nū. De tú nī jetáhvī dē tūhun jā ní ncāhān nū jīn dē, túsáá de ja nī ndumanī dē jīn nú nī nsāhá nú.

16 Sochi tú nduú ní jétáhvī dē jā cāhān nū, de quīcāna nú iin á ūū cā nchivī quīhīn nū jīn nūū dē, de cuu ji testigo nū tácu cundaā jā íyó cuāchi dē.

17 De tú nduú ní jétáhvī tucu dē jā cāhān ndá tēe űúcuán, de cachī tūhun nú nūū ndá nchivī cándíja. De tú nduú ní jétáhvī tucu dē jā cāhān nchivī cándíja, de siáá nū dē ná cóo dē modo iin tēe jāā nduú cándíja nūū Yāā Dios á tēe stútú xūhún renta.

18 De ndāā cāhān nī jīn nú jā ndācá jā casī nū jā má sāhá nchivī inī űayiví yáhá, suni casī Yāā Dios jā ndēē andiví. De ndācá jā cuāha nú tūhun jā sāhá ji inī űayiví yáhá, suni cuāha Yāā ndēē andiví tūhun.

19 De suni cāhān nī jīn ndá nú, tú ūū táhān nū inī űayiví yáhá, inuú cani inī nū sīquī iin jā cācān táhvī nū, túsáá de maá Tatá nī andiví cuāha yā jā jīcān ndá nú.

20 Chi ní-ni cúu nūū ndútútú ūū á ūnī nchivī jā chífúhún ji nduhū, de űúcuán íyó nī jīn ji, ncachī yā.

21 űúcuán de nī nguenda Pedro, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿nāsaa vuelta cune cáhnú inī sá nūū táhán sá jā sáhá dē cuāchi sīquī sá? ¿A jondē siete vuelta, á naá cúu? ncachī dē.

22 De nī ncāhān Jesús: Nduú cāhān nī jīn nú jā siete-ni vuelta, chi jondē setenta por siete vuelta.

Tūhun yátá sīquī mozo jāā nduú ní nēe cáhnú inī

23 Túsáá de Yāā ndēē andiví, sūcuán cúu jā nēe cáhnú inī yā nūū nchivī jā tátúnī yā nūū: Cúu tá cúu iin rey jā cúnī dē sáhá ndāā dē jīn ndá mozo dē jā ndíta nūū dē.

24 De nī nquijéhé dē sáhá ndāā dē jīn ji. De nī nquisiáha ndá ji iin mozo jā ndíta quéhén millón peso nūū dē.

25 De nduú nā cuá névāha mozo űúcuán jā chunáá nūū dē. De nī ndacu dē jā ná cūyāhvī mozo űúcuán jīn űasíhí jīn sēhe jīn ndācá ndatíñú, de nūcunáá xūhún jā ndíta dē.

26 űúcuán de nī jēcuīñī jítí mozo, de nī ncāhān ndāhvī dē jīn patrón dē: Señor, cundetu núú ní, de nachunáá ndihi sá xūhún ní, ncachī dē.

27 De maá patrón nī ncundáhvī inī dē mozo dē. De nī nee cáhnú inī dē jā ndíta mozo dē, de nī nsiaā dē sūcuán-ni jā má chúnáá cā.

28 De nī nquee mozo cuāhān dē, de nī nquetáhán dē-ni jīn iin táhán mozo dē jā ndíta jacū-ni nūū dē. De nī ntiin dē tēe űúcuán, de nī nquitū dē sūcūn, de nī ncāhān dē: Chunáá jā ndíta nú nūū ní, ncachī dē.

29 De táhán mozo dē nī jēcuīñī jítí nūū dē, de nī ncāhān ndāhvī jīn dē: Cundetu núú nú, de nachunáá ndihi ní xūhún nú, ncachī.

30 Sochi nduú ní ncúnī dē, chí nī nchihí dē tēe űúcuán vecāa jondē quiví jā nachunáá jā ndíta nūū dē.

³¹ De ndá táhán mozo dē nī jini jā súcuán nī nsáhá dē, de nī ntahúhvī ndasí inī ndá dē. De cuāhān ndá dē nū patrón dē, de nī ncachī dē ndihī nāsa nī ncuu.

³² Sá de patrón nī nacana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jín: Mozo nāvāha inī cúu nú. Chi nī nee cáhnú inī nī ndihī jā ndíta nū nū nī, chi nī ncāhān ndāhvī nū jín nī.

³³ De tá cúu nū nī ncundáhvī inī nī ndóhó, suni súcuán cánuú jā cundáhvī inī nū táhán mozo nū nícu, ncachī dē.

³⁴ De nī nquītī ndasí inī patrón, de nī ndacu dē tiñu jā ná quívi vecāa jondē nachunáá ndihī jā ndíta nū dē.

³⁵ De nī jīnu tūhun yátá yáhá, de nī ncāhān cā yā: Tá cúu nū nī nsáhá rey ñúcuán jín mozo dē, suni súcuán sáhá maá Tatá nī andivī jín ndá nū de tú má cúne cáhnú inī nū nū táhán nū jondē jín inī jín ánō nū, tú nā-ni cuāchi sáhá ji nū nū, ncachī yā jín ndá dē.

19

Siquī jā má sndóo táhán tēe jín ñahan

(Mt. 5.31-32; Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ De tá nī ndihī nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī nquee yā Galilea cuāhān yā. De nī jīnū yā región Judea, incā lado yūte Jordán ichi nū quēnda ncandī.

² De cuāhā nchivī nī niqūn ji yā, de ñúcuán nī nasáhá vāha yā nchivī cúhū.

³ Ñúcuán de nī nquenda jacū tēe grupo fariseo nū yā, chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley jā cuu ndusín iin tēe jín ñasíhí dē tú nā-ni sīquī cúu? ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān yā: ¿A nduú nī ncáhvī cuitī ndá nū tutū ī nāsa nī nsáhá Yāa Dios nchivī jondē jā xīhna ñúhún? Chi tēe jín ñahan nī nsáhá yā, cáchi.

⁵ De suni nī ncāhān Yāa Dios: Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jín ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúu dē, ncachī Yāa Dios, cáchi tutū.

⁶ Túsaá de nduú cā cúu ū táhān dē, chi iin-ni cā cúu. Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chi jā ní squétáhán Yāa Dios cúu, ncachī yā.

⁷ De nī jīcā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de nūcu nī ndacu Moisés tiñu janahán jā tú sndóo iin tēe ñasíhí dē, de ná cúvāha acta jā ndusín dē jín ña? ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān yā jín dē: Sīquī jā nīhin inī ndá nū, jā ñúcuán nī jēhe Moisés tūhun jā sndóo nū ñasíhí nū. Sochi jā xīhna ñúhún chi nsūú súcuán ní ncuu.

⁹ De nduhū chi cāhān ni jín nū, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūú jā ndiī ña, de quetáhán dē jín incā ñahan, túsaá de casíquí ndēē dē ña. De tú iin tēe nacueca dē ñahan jā ní ndōo, suni casíquí ndēē dē ña, ncachī yā.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: De tú má cúu sndóo tēe ñasíhí dē, túsaá de vāha cā má cuēcá dē ñahan, ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Tūhun jā ní ncāhān nū yáhá, chi nduú nīhīn tiñu nū ndihī tēe, chi maá-ni nū ndá tēe jā ní nsáhá Yāa Dios jā nīhīn tiñú.

¹² Chi íyó quéhén sīquī jā jāsī jā má cuēcá tēe ñahan. Chi sava tēe nī ncacu dē jā má cúu cundeē dē jín ñahan. De sava cā tēe nī nsáhá nchivī jā má cúu cundeē dē jín ñahan. De sava cā tēe nī jani inī maá dē jā má cuēcá dē ñahan sīquī jā ndíhvī inī dē jín tiñu jā ndácu Yāa andivī nū dē. Tēe jā cuu cuetáhvī tūhun jā má cuēcá dē ñahan, ná cuétáhvī dē túsaá, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúli

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Ñúcuán de nī nquenda ndá nchivī jín ndá sūchí lúli, jā tee yā

ndahá yā xīnī jī de cācān táhvī yā jēhē jī. De ndá tēe scuáha jíin yā nī ncāhān dē nūū nchivī jā vāji jíin ndá jī.

14 Sochi nī ncāhān Jesús: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúli jíin nūū nī, de mā cāsí nū jā quíji jī. Chi nchivī jā ndicó cóo inī jā canī inī jī modo ndá sūchí yáhá, suu jī cúu jā quívi ndahá Yāā andivī jā tatúnī yā nūū jī, ncachī yā.

15 De nī ntee yā ndahá yā xīnī ndá jī. De nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā.

Tūhun tēe cuíca
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 De iin tēe suchí nī nquenda dē nūū Jesús, de nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá níí cání andivī? ncachī dē.

17 De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cāhān nū tēe vāha jíin nī? Chi nduú nī iin tēe vāha íyó, chi mátuhún-ni Yāā Dios. De tú cúnī nū cutecū nū níí cání, de squíncuu nū tiñu jā ní ndacu yā, ncachī yā.

18 De nī ncāhān dē: ¿De nā tiñu cúu túsaá? De nī ncāhān yā: Mā cāhni nū ndīyi. Mā cásiquí ndēē tāhán nū. Mā sácuihná nū. Mā cāhān nū tūhun tūhún.

19 Cuetáhvī nū nūū tatá nū nūū naná nū. De cundáhvī inī nū tāhán nū tá cúu nūū cundáhvī inī nū maá nū, ncachī yā.

20 De nī ncāhān tēe suchí ñúcuán: Ndācá tiñu yáhá jā nī squíncuu sá jondē tá lúli sá. ¿De nā cuá cúu jā cúmanī cā jā sáhá sá túsaá? ncachī dē.

21 De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī nū squíncuu ndihī nū, de cuāhān de xícó nū ndihī jā névāha nū, de cuāha nū nūū nchivī ndāhvī. De jondē andivī cuāha yā jā vāha ndasí nūū nū. Sá de quíji nū cuniquīn nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

22 De tá nī jini tēe suchí tūhun yáhá, de nī ncucuécá inī dē de cuāhān dē, chi cuíca ndasí dē.

23 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ndāā cāhān nī jíin nū jā ndá tēe cuíca chi ūhvī ndasí quívi dē ndahá Yāā andivī jā tatúnī yā nūū dē.

24 De cāhān tucu nī jíin ndá nū jā ñamā cā yáhá iin camello yavī yitícú nsūū cā jā quívi iin nchivī cuíca ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū jī, ncachī yā.

25 De ndá tēe scuáha jíin yā nī nsāhvi ndasí inī dē jā ní jini dē tūhun yáhá, de nī jīcā tūhún táhán dē: ¿Ní nchivī cúu jā cācu túsaá? ncachī dē.

26 De nī ndēhé Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchivī chi mā cūū squívi jī maá jī ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chi ndihī-ni cuu sáhá yā, ncachī yā.

27 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, ndá sāán chi nī sndóo sá ndihī jā névāha sá, de níquīn sá níhīn. ¿De nā cuá níhīn sá túsaá? ncachī dē.

28 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndāā cāhān nī jíin ndá nū jā iin quívi de cundeē nī nūū mesa nūū tatúnī nī, de viī ndasí cuñáhnú nī inī ñayivī jéé. De quívi ñúcuán de ndá máá nū jā ní jēcuniquīn nū nduhū, suni cundeē nū nūū ūxī ūū mesa nūū tatúnī nū. De sáhá ndāā nū tiñu ndihūxī ūū tatá nchivī Israel.

29 De ndācá nchivī jā ní sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, síquī jā cuniquīn jī nduhū, de nanihīn jī iin ciento cā jā sūcuán. De suni níhīn táhvī jī cutecū jī níí cání andivī.

30 Sochi cuāhā nchivī jā cúu jī nūū mitan, nduu jī jā sándihí. De nchivī jā sándihí, nduu jī nūū.

20

Tūhun yátá síquī ndá tēe sátiñú

¹ De suha cúu jā tátúnī Yāā ndéē andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin tēe xíñúhūn. De iin stēen nī nquee dē, ndúcú dē ndá mozo jā nastútú uva dē.

² De nī nsáhá ndāā dē jíin ndá mozo jā chunáá dē iin denario jā quívi. De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán cuāhān jā nastútú uva dē.

³ Ñúcuán de nī nquee tucu dē tá cahīn. De nī jinī dē nūū sava cā tēe jā íñī súcuán-ni nūū yáhvi.

⁴ De nī ncāhān dē jíin: Ndá ndóhó, suni quihīn nū nastútú nū uva ni, de chunáá vāha nī yáhvi nū, ncachī dē. De cuāhān ndá tēe ñúcuán.

⁵ De nī nquee tucu dē tá cahūxī ūū jíin tá cahūnī, de suni súcuán nī nīhīn tucu dē mozo.

⁶ De jā cuácuu cahūhūn nī nquee tucu dē. De nī nīhīn tucu dē jacū cā tēe jā íñī súcuán-ni nūū yáhvi. De nī ncāhān dē jíin: ¿Nūcu íñī cāhá-ni ndá nū yáhá níi nduú? ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán: Siquí jā nī iin nduú ní ncāna sāán jā satíñú sá. De nī ncāhān dē jíin: Túsaá de suni quihīn ndá nū nastútú nū uva ni, de chunáá vāha nī yáhvi nū, ncachī dē.

⁸ De tá nī ñini, de tēe xíñúhūn nī ncahān dē jíin tēe cúñáhnú nūū mozo dē: Cana ndá tēe satíñú de chunáá nū yáhvi dē, de xihna cā ndá tēe jā ní nquívi jā sándihí, de sá de ndá tēe jā ní nquívi xihna ñúhún, ncachī dē.

⁹ De nī nquenda ndá tēe jā ní nquívi cahūhūn jañini. De iin denario nī nīhīn iin iin dē.

¹⁰ De jā sándihí de nī nquenda ndá tēe jā ní nquívi xihna ñúhún. De jáni inī ndá dē jā cuāhā cā nīhīn dē. Sochi suni iin-ni denario nī nīhīn iin iin dē.

¹¹ De tá nī nīhīn dē, de nī nquijéhé ndá dē cāhān sóo dē jíin tēe xíñúhūn, cáchī dē:

¹² Ndá sāán níi nduú nī nsatíñú sá, de nī ndoho sá jā ihní. De ndá tēe yáhá jā ní nquívi jā sándihí, chi iin-ni hora nī nsatíñú dē. De inuú

nī nchiyāhvi ní ndá sāán jíin dē, ncachī dē.

¹³ De tēe xíñúhūn nī ncāhān jíin iin dē: Amigo, nsūū jā sáhá nāvāha nī ndóhó. ¿A nduú ní nsáhá ndāā ō jā iin denario quiyāhvi nū, á naá cúu?

¹⁴ Túsaá de quehen yāhvi nū de quīnohōn nū. Chi cúni nī jā tēe jā ní nquívi jā sándihí yáhá, inuú chunáá nī nūū dē jíin ndá máá nū.

¹⁵ ¿De á nduú cúu sáhá nī nāsa cúni nī jíin xūhún maá ní? ¿De á cúcuásún inī nū jā ní nchunáá vāha nī nūū ndá dē siquí jā vāha inī ní? ncachī dē.

¹⁶ De tá cúu nūū ní nsáhá tēe xíñúhūn, suni súcuán sáhá Yāā Díos. Chi nchiví jā cúu sándihí, nduu ji nūū. De nchiví jā cúu nūū, nduu ji jā sándihí. Chi cuāhā nchiví cána yā jā candíja ji yā. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji cúu jā nácāji yā, ncachī yā.

*Jā ní ncāhān tucu Jesús jā cuū yā
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)*

¹⁷ Ñúcuán de tá nī nquehen Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de nī ncana síin yā ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā jíin dē:

¹⁸ Cunini ndá nū, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivi nduhū, Yāā nī nduu tēe, nūū ndá sūtū cúñáhnú jíin nūū ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē siquí nī jā cuū ni.

¹⁹ De nasiáha ndá dē nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúnī jā ndéē Jerusalén. De ndá tēe ñúcuán sáhá catá dē nūū ni. De canī dē nduhū, de sá de cahnī dē nduhū yīcā cruz. Sochi nūū únī quívi de natecū ni, ncachī yā.

*Jā ní jīcān naná Jacobo jíin Juan
iin favor nūū yā
(Mr. 10.35-45)*

²⁰ Ñúcuán de nī nquenda ñasíhí Zebedeo nūū yā jíin sēhe ña Jacobo jíin Juan. De nī jēcuñī jítí ña nūū yā, jīcān ña iin favor nūū yā.

21 De nī jīcā tūhún yā ña: ¿Nā tiñu vāji ní? De nī ncāhān ña: Cuāha ní tūhun jā quīvī tatúnī ní de cundeē ndúū sēhe sá yáhá xiín ní, iin ji lado cuáhá ní, de incā ji lado sátín ní, ncachī ña.

22 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin Jacobo jíin Juan: Nduú jíin ndúū nū nā cuá cúu jā jícān nū. ¿A cuu cundoho nú tündóhó tá cúu nū quiji sīquī ní? ¿De á quenda nú cundoho xēēn nū tá cúu nū cundoho ní? ncachī yā. De nī ncāhān ndúū dē: Cuu sáhá sá.

23 De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndáa cúu jā ndoho nú tündóhó tá cúu nū quiji sīquī ní, de ndoho xēēn nū tá cúu nū cundoho ní. Sochi jā cundeē nū lado cuáhá nī jíin lado sátín nī, nsūú nduhū cúu jā cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá nī, de tēe ñúcuán nīhīn, ncachī yā.

24 De ndihúxī cā tēe scuáha jíin yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquiti inī dē nī jini dē ndúū ñanī ñúcuán.

25 De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Jíin ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nū nchivī ndá nación. Chi ndácu nīhin dē nūu ji, de maá dē cáchī nāsa coo.

26 Sochi ndá máá nú, chi mā sáhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe jā cuetífíú ndá táhán nú.

27 De tú ní iin nú cúnī jā cuu nú nū, sa sáhá nú maá nú mozo nū táhán nú.

28 Chi suni súcuán sáhá maá nī, Yāa nī nduu tēe, chi nsūú jā vāji nī jā cuetífíú nī nchivī, chi sa vāji nī jā cuetífíú nchivī nduhū. De cuāha nī maá nī jā cuu ní tácuca scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

29 Ñúcuán de nī nquee yā jíin ndá dē ñuū Jericó. De cuāhā ndasi nchivī ní niquīn ji yā.

30 De yuhú íchí ndéē ūū tēe cuáá. De nī jini dē tūhun jā yáha Jesús

cuāhān yā, de nī ncana jee ndúū dē: Señor, maá ní jā cúu tatá rey David, cundáhvi inī ní sáán, ncachī dē.

31 De ndá nchivī nī ncāhān ji nū dē jā ná cásī ndúū dē yuhú dē. Sochi víhī cā nī ncana jee dē: Señor, maá ní jā cúu ní tatá rey David, cundáhvi inī ní sáán viī, ncachī dē.

32 De nī jencuiñī Jesús, de nī ncana yā ndúū tēe cuáá ñúcuán, de nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā cuá cúnī ndúū nū jā sáhá nī ndóhó?

33 De nī ncāhān ndúū dē jíin yā: Jā ná ndúnijīn tīnūú sá cúnī sá, Señor, ncachī dē.

34 De nī ncundáhvi inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā tīnūú dē. De nī ndunijīn-ni tīnūú dē. De nī jēcuniquīn ndúū dē yā cuāhān dē jíin yā.

21

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 De tá nī ncuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī nquenda yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā ñuū Betfagé jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quíhīn dē.

2 De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi nú. De ñúcuán nīhīn nū iin burra, núhni tī jíin iin burro lúlí. De nandají nú ndúū tī, de quiji nú jíin tī.

3 De tú ní iin cāhān jíin nú, de cachī nū jā maá Jētohó ō jini ñúhún yā tī. Ñúcuán de siáá ji tī-ni quiji nú jíin tī, ncachī yā.

4 De súcuán nī ncuu ndácá tiñu yáhá tácuca quee ndaā tūhun jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondé janahán, yósó nūu tutú:

5 Cachī nū nū nchivī Jerusalén jā cúu ñuū Sión:

Yáhá cündéhé nú jā vāji Rey nū.

Nduú sáhá ñáhnú yā maá yā, chi burra-ni yósó yā,

jíin burro lúlí, sēhe quiti jíso.

Cáchī tutú.

⁶ Ñúcuán de cuāhān ndūū tēe scuáha, de nī nsáhá dē tá cúu nūū ní ndacu Jesús nūū dē.

⁷ De ndéca dē burra jíin sēhe tī, nī nenda dē nūū yā. De nī nchisó ndá dē sōō dē síquī tī, de nī jēcōsō yā tī.

⁸ De íyó cuāhā nchivī, de nī scāá ji sōō ji inī ichi. De sava cā ji nī jāhnū ndahá ñūū, de nī jaquīn ji inī ichi.

⁹ De ndá nchivī jā cuāhān ichi nūū yā jíin nchivī cuāhān ichi chātā yā, cána jee ji: Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatá rey David. De vāha ndasí Yāā cúu yā jā vāji yā jíin tiñu maá Jētohō ō Yāā Díos. De vī ndasí cúñáhnú maá Yāā Díos, ncachī ji.

¹⁰ De tá nī nguīvi Jesús Jerusalén, de ndihi nchivī nī ncuvaā ji, de cuāhā ji nī jīcā tūhún táhán ji: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá? ncachī ji.

¹¹ De nī ncāhān ndá nchivī jā vāji jíin yā: Yáhá cúu Jesús jā nācani tūhun Yāā Díos, jā vāji jondē ñūū Nazaret ndáñūū Galilea, ncachī ji.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Ñúcuán de nī nguīvi Jesús inī patio templo cāhnú Yāā Díos. De nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de nāxícó nūū nchivī jā sōcō ji. De nī scócáva yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jíin silla ndá nchivī jā xícó paloma.

¹³ De nī ncāhān yā jíin ji: Yósó nūū tutū ī jā cāhān Yāā Díos: Vehe nī chi vehe nūū jīcān táhvī cúu, cáchī Yāā Díos. Sochi ndá ndóhó, chi modo yavī cava jācuīhná nī nasáhá nú, ncachī yā.

¹⁴ Ñúcuán de sava nchivī cuāá jíin nchivī cojo nī nguenda ji nūū yā inī templo. De nī nasáhá vāha yā ji.

¹⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī jinī dē ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā, de nī jinī dē jā cána jee ndá sūchí lúli inī templo: Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatá rey David, cáchī ji. De nī nguīti inī ndá dē.

¹⁶ De nī ncāhān dē jíin yā: ¿A nduú jíiní nú jā sūcuán cāhān ndá sūchí yáhá? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jíin dē: Jíiní nī. ¿De á ncháha ca cahví ndá nú jā yósó nūū tutū ī jā suha cāhān iin tēe jíin Yāā Díos?

Sáhá ní jā ndá sūchí lúli jíin sūchí jáxīn,

vāha ndasí cāhān ji jā Yāā cúñáhnú cúu Cristo.

Cáchī.

¹⁷ De nī sndóo yā dē. De nī nquee yā Jerusalén, de cuāhān yā ñūū Betania. De ñúcuán nī ndōo yā jacuāā ñúcuán.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ De jānehēn quivī tēen cuānohōn yā Jerusalén, de cócon yā.

¹⁹ De nī jinī yā iin ñutun higo jā íñi yuhú íchí. De nī jēhēn yā jēhé. De nduú nā higo ní níhīn yā, chi maá yūcū-ni cúu. De nī ncāhān yā jíin: Mitan de mā cūún cuitī cā jāvíxī xīnī nū, ncachī yā. De nī nchīchī-ni ñutun higo ñúcuán.

²⁰ De ndá tēe scuáha jíin yā, nī nsáhvi inī dē nī jinī dē. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nāsa nī nsáhá ní jā ñamā nī nchīchī ñutun higo? ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān yā jíin dē: Ndāā cāhān nī jíin ndá nú, tú candíja nú de mā cāní síquī inī nū, de cuu sáhá nú tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní nsáhá nī jíin ñutun higo. De jondē tiñu ñáhnú cā cuu sáhá nú, chi jondē cuu cāhān nū jā cujiyo yucu yáhá quīhīn nūū mar, de sáhá tá cáchī nū.

²² De ndācá jā jīcān táhvī ndá nú, de tú candíja nú jā níhīn nū, de níhīn nū, ncachī yā.

Sīquī jā ndíso tíñú Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ De nī nguīvi tucu yā inī templo cāhnú. De juni stéhēn yā tūhun, de ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndācu tiñu nūū nchivī hebreo, nī nguenda dē nūū yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī níhīn

tiñú nú já sáhá nú tiñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó já sáhá nú súcuán? ncachī ndá dē.

²⁴ De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātuhún nī ndá nú iin tūhun, de tú cuu scócoo nú, ñúcuán de cachī nī nū nū ní jondē nī nīhīn tiñú nī já sáhá nī tiñu yáhá.

²⁵ ¿Ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan já ní scuénduté dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? ncachī yā. Ñúcuán de nī natuhún ndá máá dē: Tú cachī ō já Yāā Dios nī ntee tiñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jíin ó: ¿Túsaá de nūcu nduú ní ncándija ndá nú já ní ncāhān dē?

²⁶ De tú cāhān ō já nchivī nī ntee tiñu sīquī dē, de yúhú ó nchivī, chí ndivī ji cándija ji já tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē.

²⁷ De nī ncāhān dē jíin Jesús: Nduú jíiní ndá nī, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: De saá-ni nduhū, suni mā cāchí nī nū nū ní iin nī ntee tiñu sīquī nī já sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūū sēhe yíi

²⁸ De nī ncāhān cā yā jíin ndá dē: Cunini ndá nú tūhun yátá yáhá: Iin tēe nī Iyo ūū sēhe yíi dē. De nī ncāhān dē jíin iin ji: Séhē, cuáhán satíñú nú chí nastútú nú uva ni mitan, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān ji: Mā quíhīn sá, ncachī ji. De nī ncunúú, de nī nacani inī ji, de cuāhān ji nū tiñu ñúcuán.

³⁰ De tēe ñúcuán nī jēhēn dē nūū incā sēhe dē, de suni súcuán nī ncāhān dē jíin ji. De nī ncāhān ji: Ajan táā, de quíhīn sá túsaá, ncachī ji. Sochi nduú ní jēhēn ji.

³¹ ¿De nāsa jáni inī ndá nú? Já nduú ji, ¿ní iin ji nī squíncuu tiñu cúnī tatá ji? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Sūchí já ní ncāhān dē jíin xihna cā, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jíin dē: Saá, de ndāā cāhān nī jíin nú já ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá ñahan

ndiī, ñamā nácani inī ji já sndóo ji cuāchi ji de quívi ji ndahá Yāā Dios já tatúnī yā nūū ji, de ndá máá nú chí mā quívi nú.

³² Chí nī nquiji Juan, nī stēhēn dē nāsa squíncuu nú tūhun ndāā, de nduú ní ncándija ndá nú tūhun já ní ncāhān dē. De sa ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá ñahan ndiī, nī ncándija ji tūhun já ní ncāhān dē. De ndá máá nú, vísō nī jinī nū já ní ncándija ji, sochi nduú ní nácani cuitī inī nū já candija nú.

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén já sátiñú nūū yūcū uva

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ Cunini ndá nú incā tūhun yátá: Nī Iyo iin tēe xíñuhun. De nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasī dē corral, de nī nsáhá dē iin nūū cāxīn dē uva. De nī nsáhá dē iin vehe súcún tácuu cuu coto dē níi cahnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe já satíñú nūū, de cuu sava dē ndīhā jíin. De nī nquehen dē ichi cuāhān jíicá dē.

³⁴ De maá tiempo já ndutútú uva, de nī ntají dē jacū mozo cuāquēhen sava ndīhā uva nūū ndá tēe sátiñú.

³⁵ De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo. De iin ji nī ncani ndá dē, de incā ji nī jahnī dē, de incā ji nī ncani dē yūū xīnī.

³⁶ De tēe xíi uva nī ntají tucu dē cuāhā cā mozo cuāhān nsūū cā já xíhna ñūhún. De suni súcuán nī nsáhá ndá tēe ñúcuán jíin ndihi mozo ñúcuán.

³⁷ De já sándihí da, de nī ntají dē sēhe de cuāhān. Chí jáni inī dē já cuetáhvi ndá tēe ñúcuán sēhe dē.

³⁸ Sochi ndá tēe sátiñú, tá nī jinī dē nūū sēhe tēe xíi uva, de nī ncāhān ndá máá: Tēe xíi táhvī cúu yáhá. Ná cahnī ō ji, de ndōo táhvī ji cuu ó, ncachī.

³⁹ De nī ntiin ndá dē ji, de nī ntavā dē ji incā lado, de nī jahnī dē ji, ncachī yā.

⁴⁰ Ñúcuán de nī jíicā tūhún yā dē: Túsaá de tá quenda tēe xíi uva, ¿de

nāsa sāhá dē jíin ndá tēe sátiñú? ncachī yā.

⁴¹ De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Mā cúndáhvi cuitī inī dē ndá tēe jā ní nsāhá tiñu néhēn ñúcuán, chí cahni dē. De cuāha dē ñuhun cáa uva nūu sava cā tēe jā satíñú nūu, cuu sava dē ndihā jíin. De quívi ndutútú ndihā, de ndá tēe ñúcuán nacuāha dē sava ndihā nūu tēe xíi uva, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūu tutú īī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chí cáchī tutú:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,
maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

Maá Jētohō ō Yāā Dios nī nsāhá yā súcuán,

de sáhvi inī ō jínī ō tiñu yáhá.

Cáchī tutú.

⁴³ Túsaá de cáhān nī jíin ndá nú jā cujiyo-ni jā tátúnī Yāā Dios nūu ndá nú, de nacuāha yā tiñu nūu incā nchivī jā squíncuu vāha jī tiñu ndácu yā tá cúu nūu cúnī yā.

⁴⁴ De nchivī jāá nduu cándíja, ndoho jī tá cúu nūu ndóho nchivī jā jíco cáva síquī yūū de táhnū jī. De quívi jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchivī jāá nduu ní ncándíja, cundoho jī tá cúu nūu ndóho nchivī jā níncava iin yūū síquī jī de cúndihī jī sáhá, ncachī yā.

⁴⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe grupo fariseo nī jini dē ndá tūhun yátá jā ní ncāhān yā. De nī jícūhun inī dē jā síquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá síquī ndá tēe sátiñú nūu uva jíin tēe sáhá vehe.

⁴⁶ De nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Sochī yúhú dē jā quítī inī nchivī, chí jáni inī ndá jī jā tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu yā.

22

Tūhun yátá síquī vico tándāhá

¹ Ñúcuán de nī ncāhān tucu Jesús incā tūhun yátá jíin ndá dē:

² Súcuán cúu jā tátúnī Yāā andivī nūu nchivī: Cúu tá cúu iin rey jā sáhá dē iin vico jā tandāhá sehe yíi dē.

³ De nī ntají dē ndá mozo dē cuācāna nchivī jā ní ncāhān dē jíin. De ndá máá jī nduu ní ncúnī jī quihīn jī.

⁴ De nī ntají tucu dē jacū cā mozo, de nī ncachī dē: Cāhān jíin nchivī jā ní ncana nī, ja íyó tūha ndeyu. Chí ja nī jahni ní stīquī ní jíin ndá cā quiti jā ní nduu, de ndihī ja íyó tūha. Nehēn ndá nú vico tándāhá. Cachī nū, ncachī dē.

⁵ De ndá nchivī jā ní ncana dē nduu ní nsáhá jī cuenta. Chí iin jī cuāhān nūu itū jī, de incā jī cuāhān nūu tiñu sáhá jī.

⁶ De sava cā jī ní ntiin jī ndá mozo rey, de nī nsáhá sácá jī nūu, de nī jahni jī.

⁷ Ñúcuán de nī nquítī ndasí inī rey. De nī ntají dē ndá soldado dē nī jēhēn dē, nī jahni dē ndá nchivī jā ní jahni ndá ndīyi ñúcuán, de nī nteñuhūn dē ñuū jī.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān rey jíin sava cā mozo dē: Ndihi ja íyó tūha jā coo vico tándāhá. Sochī nchivī jā ní ncana nī, nsūu nchivī vāha cúu jī jā quiji jī vico.

⁹ Túsaá de cuáhān ndá nú ndācá ichi cáhnú cā, de cana nú nāsaa nchivī níhīn nū, ná quiji ndá jī vico tándāhá. Ncachī dē.

¹⁰ De nī nquee ndá mozo cuāhān ndācá ichi. De nī nastútú dē ndihī nchivī jā ní níhīn dē, cúu nchivī néhēn, cúu nchivī vāha. De súcuán nī nchitú nchivī inī vehe nūu íyó vico tándāhá.

¹¹ De nī nquívi rey inī vehe jā cāhān dē jíin nchivī jā ní ncutútú. De nī jini dē nūu iin tēe jāá nduu ñúhún sahma jā ní jēhe dē cuhun nchivī jā quiji vico tándāhá.

¹² De nī ncāhān dē jíin tēe ñúcuán: Amigo, ¿nāsa nī nquívi nú yáhá

jáá nduú ñúhún nú sahma vico tándáhá? ncachī dē. De tēe ñúcuán nduú ní ncāhān cuiŧi dē.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān rey jíin ndá tēe jíco ndíso cōhō: Tiin ndá nú dē, cuhni nū ndahá dē jēhē dē, de tavā nū dē ná quihīn dē nūū neē tāvehé. De ñúcuán cuacu dē de nacayihī dē ñii yúhú dē jā ndoho ndasí dē. Ncachī rey.

¹⁴ Chi cána Yāa Dios cuāhā nchivi jā ná cándíja ji. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji nácāji yā, ncachī Jesús.

Siquī xūhún renta

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Ñúcuán de cuāhān ndá tēe fariseo, de nī natúhún dē tú nāsa sáhá dē tácuca cāhān yā iin tūhun jā nihīn dē cuāchi siquī yā.

¹⁶ De nī ntají dē jacū tēe scuáha jíin maá dē jíin tēe grupo Herodes cuāhān dē. De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Maestro, jíin ndá sá jā tēe cāhān ndāá cúu ní, de stéhēn ndāá ní nāsa squincuu nchivi nūū Yāa Dios. De nduú yúhú ní jā cāhān ni iin nchivi siquī ní, chi nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin ji, chi inuú-ni sáhá ní jíin ndá ji.

¹⁷ Túsaá de cāhān ní nāsa jāni inī ní: ¿A íyo vāha jā chunáá ó renta nūū rey nación Roma jā tíin nación maá ó, á nduú? ncachī dē.

¹⁸ De nī jinī Jesús jā ndúcú ndá dē iin cuāchi siquī yā. De nī ncāhān yā jíin dē: Vāchi tēe stáhvi-ni cúu ndá nú. ¿Nājēhē cúu jā jíto túnī nū nduhū?

¹⁹ Stéhēn xūhún jā jécunáá renta ná cúndehé nī, ncachī yā. De nī stéhēn ndá dē iin denario nūū yā.

²⁰ De nī ndéhé yā, de nū jíicā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndéē nūū xūhún yáhá, de nā síví cúu jā ndéē yáhá?

²¹ De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Rey ñúcuán cúu. Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāa

Dios ndácá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

²² De tá nī jini ndá dē jā ndíchí nī ncāhān yā tūhun yáhá, de nī nsáhvi inī dē, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Jā ní jíicā tūhún ndá dē siquī jā natecū ndīyi

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ De suni quivī ñúcuán nī nquenda jacū tēe grupo saduceo nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchī dē jáá nduú natecū cuiŧi ndīyi. De nī ncāhān dē jíin yā siquī iin tūhun:

²⁴ Maestro, de Moisés nī ncāhān dē jā tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíin ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíin ña, nūcuñī ji nūū ndīyi ñanī dē. Cáchī tutū.

²⁵ De ñuū sá nī íyo újā ñanī. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jíhī dē. De siquī jáá nduú ná sēhe dē ní íyo, de nī ndōo ñasíhí dē nūū ñanī dē.

²⁶ De tēe úū suni nī jíhī dē, de nduú ná sēhe dē ní íyo tucu. De saá-ni tēe únī, jondē jíin ndihújā dē.

²⁷ De tá nī ndihi dē nī jíhī, de suni nī jíhī ñahan ñúcuán.

²⁸ Túsaá de quivī natecū ndīyi, ¿ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndeē jíin ña, ncachī ndá dē jíin yā.

²⁹ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Ndasí stíví ndá nú tūhun siquī jáá nduú jíicūhun inī nū jā cāhān tutū īī, de nī nduú jíin nū jā íyo poder Yāa Dios jā nastecū yā ndīyi.

³⁰ Chi quivī jā natecū ndá ndīyi, de nduú cā ná tūhun quetáhān tēe jíin ñahan coo. Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios andiví.

³¹ De siquī jā natecū ndīyi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa cāhān Yāa Dios jíin nú?

³² Maá nī cúu Yāa Dios Abraham jíin Isaac jíin Jacob, cáchī yā. Chi visō ja nī jíhī ndá dē, sochi tēcū dē nūū íyo maá yā, chi cúu yā Yāa jā

sáhá já técū nchivī ní cání, ncachī yā.

³³ De ndá nchivī nī nsáhvi inī ji níni ji tūhun stéhēn yā.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāā Dios

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Ņúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī jinī dē jā ní jasī ndá tēe saduceo yuhú dē nī nsáhá yā. De nī ndutútú ndá dē nū yā.

³⁵ De iin dē jā cúu tēe stéhēn ley janahán nī jicā tūhún dē yā, chí coto túní dē yā cúní dē:

³⁶ Maestro, ¿ní iin cúu tūhun jā ndácu tiñū jā cánuú ndasí cā nūū tutú ley? ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Coomaní ndasí nū jíin maá Jētohō nū Yāā Dios, jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin níi jáá ntúní nū, cáchī tutú.

³⁸ Yáhá cúu tūhun ndácu yā jā cúñáhnú cā de cánuú ndasí cā.

³⁹ De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni sūcuán cáhān: Cundáhvi inī nū táhān nū tá cúu nūū cundáhvi inī nū maá nū.

⁴⁰ De chíjin ndūū tūhun yáhá nī nquee ndihi ley jā ní ntee Moisés, jíin ndihi jā ní stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā David

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ De juní iyó tutú cā ndá tēe fariseo űúcuán, de Jesús nī jicā tūhún yā dē:

⁴² ¿Nāsa jáni inī ndá nū sīquī Cristo? ¿Nā nūū tatā quiiji yā, cáchī tutú? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nūū tatā David, ncachī dē.

⁴³ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Túsaá de nāsa cúu jā David nī ncāhān dē Jētohō dē yā, nī nsáhá Espíritu Santo jondē janahán? Chí nī ncāhān dē:

⁴⁴ Maá Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō ni, Yāā jā quiiji: Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nū, de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndácá jā jíiní ūhvi ndóhó. Ncachī Yāā Dios. Ncachī David.

⁴⁵ Túsaá de vísō chíjin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chí jondē nūū Yāā Dios vāji yā, ncachī yā.

⁴⁶ De nī iin dē nduú ní ncúu scócóo dē tūhun nūū yā. De jondē quiiví űúcuán de nduú cā ní ncúndéé inī ni iin dē jā cātūhún dē yā.

23

Jā ní ncāhān yā jā iyó cuāchi ndá dē

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ űúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá nchivī jíin ndá tēe scuáha jíin yā:

² Ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe grupo fariseo, jáni inī dē jā ndíso tínú dē jā stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū Moisés.

³ Túsaá de cuetáhvi nū dē squíncuu nū ndácá jā ndácu dē nūū nū. Sochi mā sáhá nū tá cúu nūū sáhá ndá máá dē. Chí cáhān dē-ni, sochi nduú squíncuu dē.

⁴ Chí suni stéhēn ndá dē ndácá ley jā ní ntavā maá dē jā vījín sáhá, de tēe dē sīquī nchivī, de nduú cundeé ji squíncuu ji. Sochi ndá máá dē chí ni iin xīnī ndáhá dē nduú scándā dē jā squíncuu dē.

⁵ De maá-ni sīquī jā ná cuétúhún nchivī dē cúu ndihi jā sáhá dē. Chí jétahān inī ndá dē cuhni dē cuāhā tūhun tutú īi teēn dē jíin ndahá dē. De suni sáhá cání cā dē yūhvā yuhú sáhmá dē jā stéhēn jā cúñáhnú cā dē nsúū cā incā nchivī.

⁶ De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā nūū yáji nchivī vico, jíin silla yíñúhún cā inī vehe īi sinagoga.

⁷ De suni jétahān inī dē jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi, jíin jā cáhān ji maestro jíin dē.

⁸ Sochi ndá máá nū, mā cuáha nū tūhun jā cáhān nchivī maestro jíin nū. Chí inuú cúu ndihi nū jā cúu nū hermano, de iyó iin-ni Maestro nū jā cúu nduhú, Cristo.

⁹ De mā chíñúhún nú ni iin tēe ñayiví yáhá já cāhān nū padre jíin dē. Chí íyó mátúhún-ni Padre ndá nū, Yāā ndēē andiví.

¹⁰ De suni mā cuáha ndá nū tūhun já cāhān jí jētohō jí ndóhó. Chí íyó iin-ni Jētohō nū, de suu cúu nduhū, Cristo.

¹¹ De tēe já íyó mǎhñú ndá nū já chíndeē nū táhán, suu dē cúu já cúñáhnú cā.

¹² Chí tēe já sáhá ñáhnú maá, sa nuu dē. De tēe já sáhá núu maá, sa nduñáhnú dē.

¹³ Nācā xēen cundoño ndá nū tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nū tēe fariseo, chí tēe stáhví-ni cúu nú. Chí jási nū já quívi nchiví ndahá Yāā andiví já tatúní yā nū jí. Chí nduú quívi ndá máá nū, de ni nduú jéhe nū tūhun já quívi nchiví já ndúcú quívi.

¹⁴ Nācā xēen cundoño ndá nū tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nū tēe fariseo, chí tēe stáhví-ni cúu nú. Chí cāndeē nū vehe ndá ñahan ní nguendōo ndáhví. Nūcuán de náhán jícān táhví nū tácuca caní iní nchiví jáá nduú nā cuāchi nú. Já ñúcuán xēen cā cundoño nú castigo.

¹⁵ Nācā xēen cundoño ndá nū tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nū tēe fariseo, chí tēe stáhví-ni cúu nú. Chí ní ñuhun yichí jíin ní mar jíca nuu nú ndúcú nú iin nchiví já scándíja nú sáhān maá nú. De tá ní ncandíja jí, de sáhá ndá nū já víhí cā cuu cuāchi jí já quíhín jí infierno nsūú cā ndá máá nú.

¹⁶ Nācā xēen cundoño ndá nū, chí cúu nú tá cúu tēe cuáá já stéhēn ichi nū nchiví. Chí cāhān ndá nū: Tú ní tēe cāhān téyíí dē já Yāā Dios já ndēē iní templo ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cāhān dē já Yāā Dios já xíí oro já íyó iní templo, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú já squíncuu nahñí dē, cāhān ndá nū.

¹⁷ Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nū já stíví nū tūhun cāhān nū. ¿Ní iin cúu já cúñáhnú cā, á oro, á Yāā Dios já ndēē iní templo já sáhá íí oro ñúcuán?

¹⁸ De suni cāhān ndá nū: Tú ní tēe cāhān téyíí dē já Yāā Dios já xíí altar ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cāhān dē já Yāā Dios já xíí ndatiñú já sócō ndá nūú altar, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú squíncuu nahñí dē, cāhān ndá nū.

¹⁹ Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nū já stíví nū tūhun cāhān nū. ¿Ní iin cúu já cúñáhnú cā, á ndatiñú já íñí nūú altar, á Yāā Dios já sáhá íí ndatiñú ñúcuán?

²⁰ Túsaá de tēe já cāhān téyíí, tú nacunehen dē Yāā Dios já xíí altar, túsaá de suni nacunehen dē jondē jíin ndatiñú já íñí nūú altar.

²¹ De tú iin tēe nacunehen dē templo já cāhān téyíí dē, túsaá de jondē jíin Yāā Dios já ndēē iní templo nacunehen dē.

²² De tú iin tēe nacunehen dē andiví já cāhān téyíí dē, túsaá de suni nacunehen dē mesa Yāā Dios de jondē jíin maá Yāā Dios já ndēē nūú mesa.

²³ Nācā xēen cundoño ndá nū tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nū tēe fariseo, chí tēe stáhví-ni cúu nú. Chí sáhá ndá nū úxí úxí nuhñí mínu jíin yūcū anís jíin yūcū comino, de sócō nū iin já úxí nūú Yāā Dios. Sochi sndóo nū tūhun cánuú ndasi cā nūú ley, suu já caca ndaā nū, jíin já cundáhví iní nū táhán nú, jíin já candíja nú. Ndācā yáhá cánuú já sáhá nú nícu, de suni mā sndóo nū já sócō nū ndá yūcū ñúcuán.

²⁴ Cúu ndá nū tá cúu tēe cuáá já stéhēn ichi nūú nchiví. Chí squíncuu nú iin já lúli cā ñúcuán, de sndóo nú já cánuú cā. De suu cúu modo já távā nū iin tiucún lúli já ñúhún nūú nduxi, de cócō nú iin quiti cāhnú já cúu camello.

²⁵ Nācā xēen cundoho ndá nú tē stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tē fariseo, chí tē stáhvī-ni cúu nú. Chi modo jā náquete nú yātā vaso jíin yātā cōhō. Sochi ichi ínī nū chí ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jíin tūhun ndíyo inī.

²⁶ Tēe cuáá cúu ndá nú, fariseo. Xihna cā sáhá nú jā coo ndoo inī ánō nū, de ñúcuán de suni coo ndoo ndácá jā sáhá nú jā jíinī nchivī nū.

²⁷ Nācā xēen cundoho ndá nú tē stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tē fariseo, chí tē stáhvī-ni cúu nú. Chi cúu ndá nú tá cúu namā ndíyi pan-teón jā íyó yaa. Chi ichi chátá de vii cáá, sochi ichi ínī ñúhún chítu yiqui ndíyi jíin ndácá jā tēhyú.

²⁸ De suni súcuán cúu ndá máá nú, chí ichi chátá nú sáhá nú jā tēe ndāá cúu ndá nú nū nchivī. Sochi ichi ínī nū ñúhún chítu tūhun stáhvī-ni jíin tūhun nēhén.

²⁹ Nācā xēen cundoho ndá nú tē stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tē fariseo, chí tē stáhvī-ni cúu nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndíyi tata nū, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De sáhá vii ndá nú síquī namā nū yíyuhū ndá tēe jā ní íyo ndāa.

³⁰ De cáhān ndá nú: Tú ní ntécū ndácá ó tiempo jā ní ntecū ndá ndíyi tata ō, de mā squívī nduū ō jíin dē jā cahní ō ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, cáchī nū.

³¹ De súcuán cáhān ndāa ndá nú jā maá nú cúu tatā ndá nchivī jā ní jahní ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³² De ndácá cuāchi jā ní squíjéhé ndá ndíyi tata nū, suni súcuán sáhá cā ndá máá nú túsaá.

³³ Va sēhe cōo cúu ndá nú, chí xēen nū tá cúu cōo. ¿Nāsa cácu nú jā má tánū tāhvī nū quíhīn nū infierno?

³⁴ Túsaá de tají nī ndá tēe nacani tūhun Yāa Dios nū nū, jíin ndá tēe ndíchí jā stéhēn tūhun yā. De sava dē cahní nū, de sava dē cata caa nú yīcā cruz. De sava cā dē canī nū dē inī ndácá vehe ī sinagoga, de scúnu nú dē quíhīn dē ndácá-ni ñuū.

³⁵ De súcuán de cundeē cuāchi síquī ndá nú jā ní jahní tata nū ndácá tēe ndāa, xihna cā Abel tēe ndāa, de sá de jondē Zacarías sēhe Berequías, tēe jā ní jahní ndá dē inī templo sava māhñú cuarto ī jíin altar.

³⁶ Jāndāa cáhān nī jíin nú jā ndácá cuāchi yáhá cundeē síquī nchivī jā íyó mitan.

Jā ní ncucuécá inī yā nī ndēhé yā Jerusalén

(Lc. 13.34-35)

³⁷ Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhñī nū ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios, de cáni nú yūū xīnī ndá tēe jā tají Yāa Dios vāji nū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī nī nastútú nī sēhe nú, tá cúu nū sáhá iin ñihín jā nastútú tī sēhe tī chíjin nījin tī, sochi nduú ní ncúnī ndá nú.

³⁸ Túsaá de mitan de sndóo uun nī ndóhó jíin ndá sēhe nū.

³⁹ Chi cáhān nī jíin nú jā jondē mitan de mā cūnī cuitī cā nū nū nī, chí jondē quenda quívī jā cáhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā ní nenda jíin tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios, cachī ji, ncachī yā.

24

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ De nī nqee Jesús inī templo cáhnú cuāhān yā. De nī nquenda ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān dē jíin yā síquī ndácá vehe jā ndēe tāhán jā cúu templo.

² De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndácá jā ndēhé nú yáhá, ndāa cáhān nī jíin nú jā quíji quívī jā má cósō tāhán cā nī iin yūū, chí ndihī tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin ndihī ñayiví

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-25, 31, 37)

³ De cuāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā jondē yucu Olivos, de nī jēcundeē yā ñúcuán. De nī nquenda ndá dē nū yā, de nī jīcā tūhún síin

dē yā: Cachī tūhun ní nūū sá, ¿nā quīvī coo ndācá já ní ncachī ní já coo? ¿De nā seña coo tá ja ncuñatin quīvī nenda ní jíin já jīnu ñayiví? ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān Jesús: Coto má stáhvī ni iin dē ndá ndóhó.

⁵ Chi quiiji cuāhā tēe jíin sívī nī já stáhvī: Maá nī cúu Cristo, cachī dē. De súcuán de stáhvī dē cuāhā nchivī.

⁶ De nīhīn nū tūhun já ndācá lado íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyūhú nú, chi cánuú já súcuán coo, sochi ncháha ca quenda quīvī já ndihī ñayiví.

⁷ Chi nenda nación síquī incā nación, de nenda ñuū síquī incā ñuū já canāá. De coo tāmā jíin cuēhē xēen. De cháhá chúcuán tāan.

⁸ De ndācá yáhá cúu tūndóhó já quijehé xihna ñúhún cā.

⁹ Ñúcuán de nastúu ji ndá ndóhó já sndóho ji ndóhó de cahní ji. De ndihī nchivī quītī inī ji nūū nū já síquī nduhū.

¹⁰ De quīvī ñúcuán chi cuāhā nchivī já cándija, caca yátá ji, de quītī inī ji nūū táhán ji, de nastúu táhán ji.

¹¹ De quenda cuāhā tēe stáhvī, de cāhān dē já tūhun Yāā Dios nācani dē, de stáhvī dē cuāhā nchivī.

¹² De já nducuahā tiñu nehén, de já ñúcuán cuāhā ji mā cóo mānī cā ji.

¹³ Sochi nchivī já cuiñi nīhin jíin tūhun nī jondē quīvī jīnu, nchivī ñúcuán chi cācu.

¹⁴ De tūhun vāha yáhá já nāsa tátúnī Yāā Dios, cūtē nuu ní cáhnú ñayiví, tácuca cunī nchivī ndācá nación. Ñúcuán de jīnu ñayiví.

¹⁵ De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe nehén já quiiji. De ndá ndóhó já cáhvi tutū ñúcuán, de ná jíicūhun inī nū. Chi iin quīvī de cunī nū já sáhá nāvāha dē já stívī de ndācá ndatíñú ī inī templo, de cuiñi dē inī lugar ī.

¹⁶ De tá cunī ndá nú já súcuán cúu, de nchivī ndéē región Judea, ná cúu ji caa ji yucu quīhīn ji.

¹⁷ De nchivī ndéē yātā vēhé, mā ndívī ji inī vehe já tavā ji ndatíñú ji, chi cánuú já cunu ñamā ji tácuca cācu ji.

¹⁸ De nchivī íyó nūū itū, mā nóhōn ji vehe já naquehen ji sahma ji.

¹⁹ De quīvī ñúcuán, nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sehe jíin já ndéca ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

²⁰ De cācān táhvī nū já má quījī tūndóhó ñúcuán já cunu nú maá tiempo já cúun yūhā ni quīvī nátátú.

²¹ Chi tá quijehé ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xēen, jáá ncháha ca coo súcuán jondē quīvī já ní jēcōo ñayiví de jondē mitan. De tá yāha tūndóhó ñúcuán de ni mā cóo cā já súcuán.

²² De tú mā násndíyi Yāā Dios tiempo tūndóhó ñúcuán, de ni iin nchivī mā cācu cuitī ji. De já síquī nchivī cándija já ní nacāji yā, já ñúcuán cúu já nasndíyi yā quīvī.

²³ Túsaá de tú iin nchivī cāhān jíin nú: Yáhá cūndehé nú já ndéē Cristo, á: Ñúcuán cūndehé nú já ndéē yā, cachī ji, de mā cándija nú já cāhān ji.

²⁴ Chi quenda ndá tēe stáhvī já cachī dē já cúu dē Cristo, á cachī dē já tēe nācani tūhun Yāā Dios cúu dē. De sáhá ndá dē tiñu ñáhnú já sáhvi inī nchivī cunī ji, tácuca stáhvī dē jondē maá nchivī já ní nacāji yā, de tú ná cúu sáhá dē.

²⁵ Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú mitan jondē ncháha ca coo.

²⁶ Túsaá de tú cāhān nchivī jíin nú: Quīndehé nú, chi jondē nūū ñuhun tíhá ndéē yā, cachī ji, de mā quīhīn nū cūndehé nú. A tú cāhān ji: Nehén cūndehé nú, chi inī vehe yáhá ndéē yā, cachī ji, de mā cándija ndá nú.

27 Chi tá cúu nūū jéndūtē sáhá taja, de túu jondē nūū quénda ncan-díi de jondē nūū quée ncan-díi, de suni sūcuán coo quívi nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cunī.

28 De tá cúu nūū cútútú ndá tiōcō ní-ni cúu nūū cáá quití jā ní jīhī, suni sūcuán coo ndācá jā ní ncāhān nī, ní-ni cúu nūū íyó nchivī.

Nāsa coo quívi tá nenda Yāā nī nduu tēe

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Sá de tá nī ndihi ndācá tūndóhó quívi űūcuán, de cutuún ncan-díi, de yōō mā cútúu cā. De nincava tiūūn, de ndācá jā jīca andiví chī quisi.

30 űūcuán de cunī ndá nchivī nūū maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndijī nī ichi andiví. De cuacu nchivī ndācá nación níi cáhnú űayiví. De cunī jī jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndijī nī jín vīcō andiví, de cundiso nī cuāhā poder, de viī ndasí cuñáhnú nī.

31 De tají nī ndá ángel nī quihīn, de tivī níhin yā trompeta. De quīnastútú yā ndá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado űayiví, jondē iin lado jín jondē incā lado.

32 Mitan de scuāha ndá nú nāsa sáhá űutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de jínī ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.

33 De suni sūcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, űūcuán de jīcūhun inī nū ja nī ncuñatin quívi jā nenda nī, de űamā coo.

34 De ndāā cáhān nī jín ndá nú jā má cúu ndihi nchivī jā cunī tūndóhó yáhá, chī jondē quée ndaā ndihi tá ncachī nī.

35 Andiví jín űayiví chī naā, sochi ndācá tūhun cáhān nī chī mā náā, chī quée ndaā ndihi.

36 Sochi quívi jín hora jā nenda nī, chī nī iin nchivī nduu jínī, nī ndá ángel andiví, nī maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios. Chī mátúhún-ni Tatá nī Yāā Dios cúu jā jínī.

37 Chi tá cúu nūū ní ncuu ndá quívi jā ní Iyo Noé, suni sūcuán coo quívi nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

38 Chi quívi űūcuán tá ncháha ca cuun sāvī xéén, de yájī jī jīhi jī, tándāhá jī, de jéhe jī sēhe síhí jī jā tandāhá, jondē nī nguenda quívi jā ní nquívi Noé inī arca.

39 De nduu ní ncándíja nchivī jā cuun sāvī xéén, de nī ncuun, de nī ndaa ndute, de nī jīhi ndihi jī. De suni sūcuán coo tá nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

40 De quívi űūcuán coo űū tēe satíñú nūū itū. De iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chī nduú ní ncándíja dē.

41 De coo űū űahan jā ndico cáhnú, de iin űa naquehen nī, de incā űa ndōo.

42 Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chī nduú jínī nū nā quívi nenda Jētohō nū.

43 De chuhun inī nū jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tēe xivéhe, tú ní jínī dē nā hora quiji jācuīhná, de cundito dē, de mā cuāha dē tūhun jā sacuíhná ndatíñú vehe dē nícu.

44 De saā-ni ndá ndóhó, suni sūcuán coo tūha nú, chī maá hora jāá nduú nā cuá jani inī nū, de nenda-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe.

Tūhun mozo vāha jín mozo nduu squíncuu

(Lc. 12.41-48)

45 Túsaá de coo ndá nú tá cúu iin mozo jā ndito xīnī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē mozo űūcuán jā coto jī nchivī vehe dē, tácu scájī jī maá hora.

46 De nācā ndetū mozo űūcuán jā tá nenda patrón, de cunī dē jā sūcuán squíncuu vāha jī.

47 De ndāā cáhān nī jín ndá nú jā canī dē mozo űūcuán jā coto jī ndihi ndatíñú dē.

48 Sochi tú mozo jā sáhá nēhén cúu jī, de jani inī jī jā má nēndá űamā patrón jī,

49 de quijéhé jī canī jī táhán mozo jī, de cajī jī coho jī jín ndá tēe jínī,

50 tú súcuán de nenda-ni patrón quívi jáá nduú ndétu ji jín hora jáá nduú ná jáni iní ji.

51 De sndóho ndasí dē ji, de squívi dē ji nū yihí ndá tēe stáhvi-ni. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji já ndoho ndasí ji.

25

Tūhun yátá sīquī ūxi ñahan lúlí

1 De suha cúu já tátúnī Yāa andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin vico tándáhá. De nī ūyo ūxi ñahan lúlí já ní nquehen ji linterna yíndahá ji, de nī nquee ji cuátahān ji iin tēe tandáhá.

2 De ūhūn ji chí nduú ndito ji, de ūhūn ji chí sūchí ndito cúu ji.

3 De ndá sūchí jáá nduú ndito, yíndahá ji linterna ji, sochi nduú ná petróleo yíndahá ji já cuhun iní.

4 De ndá sūchí ndito, yíndahá ji botella petróleo jín linterna ji.

5 De juni cúcuéé tēe tandáhá quenda, de nī nquiji máhná, de nī nquixin ndihi ji.

6 De tá nī ncuu sava ñuú, de nī jiní ndá ji já cána jee: Ja vāji tēe tandáhá. Cuáhán ndá nú cuátahān nū dē, ncachī.

7 Ñúcuán de nī nacōo ndá ñahan lúlí, de nī nasáhá tūha ji linterna ji.

8 De ndá sūchí jáá nduú ndito, nī ncāhān ji jín ndá sūchí ndito: Taji ndá nú jacū petróleo, chí cuāndāhvā linterna ndá nī, ncachī ji.

9 De nī ncāhān ndá sūchí ndito: Mā cúu, chí mā quéndá já cuu maá nī jín ndá nú. Vāha cā quihīn ndá nú nū cúyāhvi, de cueen nú já cuu ndá máá nú. Ncachī ji.

10 De juni cuācuēen ndá ji, de nī nquenda-ni tēe tandáhá. De ndá sūchí já íyó tūha nī nquívi ji jín dē vico tándáhá. De nī ndasí viéhé.

11 De nī ncuúú, de nī nquenda ūhūn cā ñahan lúlí ñúcuán. De nī ncāhān ji jín tēe tándáhá: Señor, nacane ní viéhé ná quívi ndá sá, ncachī ji.

12 De nī ncāhān maá dē: ¿Ní nūū vāji ndá nú? Chí nduú jíní ni ndóhó, ncachī dē, ncachī yā.

13 Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Túsaá de ndito coo iní ndá nú, chí nduú jíní nū ná quívi ná hora nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

Tūhun yátá tēe já ní jēhe nūú xūhún nūū ndá mozo

14 De suha cúu já tátúnī Yāa andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin tēe já quihīn jicá dē incā ñuū. De jondē nchāha ca quihīn dē de nī ncana dē ndá mozo dē, de nī jēhe nūú dē xūhún dē nūū ndá ji, já satíñú ji jín tácuu nducuahā.

15 De nūū iin ji ní jēhe dē ūhūn mil xūhún cāa. De nūū incā ji ní jēhe dē ūū mil. De nūū incā ji ní jēhe dē iin mil. Súcuán ní jēhe dē, chí jíní dē nāsaa quenda iin iin ji satíñú ji jín. Ñúcuán de nī nquehen dē ichi cuāhān jicá dē.

16 De mozo já ní nquehen ūhūn mil xūhún, nī nsatíñú dē jín. De nī nīhīn dē ūhūn cā mil sīquī.

17 De saá-ni mozo já ní nquehen ūū mil xūhún, suni ní nīhīn dē ūū cā mil sīquī.

18 Sochi mozo já ní nquehen iin mil xūhún, nī jēhēn dē nī jete dē yavi, de nī nchiyuhū dē xūhún patrón dē.

19 De nī nchāha cuāhā tiempo, de nī nenda patrón ndá mozo ñúcuán. De nī nācān dē cuenta nūū ji.

20 De nī nquenda mozo já ní nquehen ūhūn mil xūhún, de nī nacuahā dē xūhún nūū patrón dē jín ūhūn cā mil já ní nīhīn dē sīquī. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūhūn mil nūū sá, de yáhá íyó ūhūn cā mil já ní nīhīn sá sīquī. Ncachī dē.

21 De nī ncāhān patrón jín dē: Íyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú já squíncuu vāha nú. Chí vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúlí-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūū nū. De quívi nú nūū cusii iní nū jín nī. Ncachī dē.

²² Ñúcuán de nī nquenda mozo jā nī nquehen ūū mil xūhún. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūū mil nūū sá, de yáhá íyó ūū cā mil jā ní nīhīn sá sīquī. Ncachi dē.

²³ De nī ncāhān patrón jíin dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chi vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúli-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūū nū. De quívi nú nūū cusii inī nū jíin nī. Ncachi dē.

²⁴ De nī nquenda mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, de nī ncāhān dē jíin patrón: Señor, ja jíin sá nīhīn jā tēe xēēn cúu ní. Chi cuāhā cā cúnī ní nsūú cā jā cuu sáhá mozo ní, de cuāhā cā nácān ní nsūú cā jā ní jēhe ní.

²⁵ De jā ñúcuán nī nchūhú sá, de nī jēhēn sá nī nchiyuhū sá xūhún ní chījin ñuhun. De yáhá ná nátaji sá xūhún ní. Ncachi dē.

²⁶ De nī ncāhān patrón jíin dē: Mozo cūxí cúu nú de maá-ni tiñu néhén sáhá nú. Chi jáni inī nū jā cuāhā cā cúnī ní nsūú cā jā cuu sáhá mozo ní, de cuāhā cā nácān ní nsūú cā jā táji nī.

²⁷ Túsaá de tú ní nchūhun nú xūhún nī nūū banco nícu, de tá nenda nī de naquehen nī xūhún nī jondē jíin sēhe xūhún nícu. Ncachi dē jíin ji.

²⁸ De nī ncāhān dē jíin ndá cā mozo dē: Túsaá de candeē nū mil xūhún jíñā nūū ji, de cuāha nú nūū mozo jā névāha ūxī mil.

²⁹ Chi nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū ji, de jondē sobra cā cunevāha ji. Sochi nchivī jáá nduú, sa cujiyo-nī jacū jā névāha ji.

³⁰ De mozo yáhá jáá nduú squíncuu, tavā ndá nú ji ná quíhīn ji nūū neē tāvēhé. De ñúcuán cuacu ji de nacayíhī ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachi dē, ncachi yā.

Siquī jā coo juicio ndācá nación

³¹ De nī ncāhān cā yā: Iin quívi de nenda maá Yāā nī nduu tēe, de cuu yā Rey nūū nchivī. De ndá ángel

yā cuiñi ní xiín yā. De cundeē yā nūū mesa jā tatúnī yā, de vii ndasí cuñáhnú yā.

³² De ndutútú nchivī ndācá nación nūū yā. De sáhá síin yā ndá ji, tá cúu nūū ndúsíin tīcāchī jíin ndixúhú sáhá tēe ndēca tī.

³³ De nchivī vāha jā cúu tá cúu tīcāchī, canī yā ji lado cuáhá yā. De nchivī néhén jā cúu tá cúu ndixúhú, canī yā ji lado sátín yā.

³⁴ Ñúcuán de cāhān maá Rey jíin nchivī jā íyó lado cuáhá yā: Nācā ndetū ndá nú jā ní nsáhá Tatá nī jíin nú. Nehēn de quívi ndá nú nūū tatúnī nū. Chijondē quívi jā ní jēcōo ñayívi de ja nī nsáhá tūha yā nūū tatúnī nū.

³⁵ Chi nī jíhī ní sōco, de nī ntaji ndá nú jā ní nchaji ní. Nī nchīchī ní ndute, de nī ntaji ndá nú nī jíhi nī. Nī nquiiji nī jondē ñuū jíicá, de nī ntanúú ndá nú vehe nī ndōo nī.

³⁶ Nī ncumanī sahma nī, de nī ntaji ndá nú. Nī ncuñū ní, de nī jēndēhé ndá nú nduhū. De nī nchīhi nī vecāa, de suni nī jēndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jíin nchivī íyó lado cuáhá yā.

³⁷ Sá de cāhān nchivī vāha ñúcuán jíin yā: Señor, ¿nā quívi nī jinī ndá sá ní jā ní jíhī ní sōco, de nī ntaji sá jā ní nchaji ní, á jā ní nchīchī ní ndute, de nī ntaji sá jā ní jíhi ní?

³⁸ ¿De nā quívi nī jinī ndá sá ní jā ní nquiiji ní jondē ñuū jíicá, de nī ntanúú sá vehe nī ndōo ní, á jā ní ncumanī sahma ní, de nī ntaji sá?

³⁹ ¿De nā quívi nī jinī sá ní jā ní ncuñū ní, á jā ní nchīhi ní vecāa, de nī jēndēhé sá ní? Cachi ji.

⁴⁰ Ñúcuán de cāhān Rey jíin ji: Ndāā cāhān nī jíin ndá nú jā tá nī nsáhá ndá nú súcuán jíin iin ndá hermano nī jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu ji, de nūū maá nī nī nsáhá ndá nú.

⁴¹ Ñúcuán de suni cāhān Rey jíin nchivī jā íyó lado sátín yā: Nchivī jā tñū táhvī cúu ndá nú. Cuijiyo quíhīn nū nūū ñúhūn jā cáyū níi

cání, nūū íyó tūha jā cundeē tāchī cúñáhnú jíin ndá cā tāchī jā jétíñú.

⁴² Chi nī jīhī ni sōco, de nduú ní ntáji ndá nú jā cajī ni. Nī nchīchī ni ndute, de nduú ní ntáji ndá nú jā coho nī.

⁴³ Nī nquiji nī jondē ñuū jīcá, de nduú ní ntánúú ndá nú vehe quendōo nī. Nī ncumanī sahma nī, de nduú ní ntáji ndá nú. De nī ncuñū ni, de nī nchīhi nī vecāa, de nduú ní jéndehé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jíin nchivī jā íñi lado sātín yā.

⁴⁴ Sá de cāhān nchivī ñúcuán jíin yā: Señor, ¿nā quivī nī jinī sá ní jā ní jīhī ní sōco, á jā ní nchīchī ní ndute, á jā ní nquiji ní jondē ñuū jīcá, á jā ní ncumanī sahma ní, á jā ní ncuñū ní, á jā ní nchīhi ní vecāa, de nduú ní ntáji sá jā cúmanī nūū ní? Cachī jī.

⁴⁵ Ñúcuán de cāhān yā jíin jī: Jāndāa cāhān ni jíin ndá nú jā sīquī jāá nduú ní nsáhá nú súcuán jíin ni iin ndá hermano ni jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu jī, túsaá de suni nūū maá nī nduú ní nsáhá ndá nú, cachī yā.

⁴⁶ Sá de quīhīn ndá nchivī ñúcuán ndoho jī ní cání. De ndá nchivī vāha, quivī jī nūū cutecū jī ní cání, ncachī Jesús.

26

Jā ní scáni táhān ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ De tá nī ndihī nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā:

² Ja jíinī ndá nú jā ūū-ni cā quivī de coo vico pascua. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, nastúu jī nduhū jā cuū ni yīcā cruz, ncachī yā.

³ Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú, jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī ndutútú dē inī patio

palacio maá sūtū cúñáhnú cā jā nání Caifás.

⁴ De nī natúhún ndá dē nāsa tiin dē Jesús jíin tūhun tūhún, de cahñī dē yā.

⁵ De nī ncāhān ndá dē: Mā tíin ó dē maá quivī vico, chi nenda nchivī sīquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīnīyā

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stéhyū.

⁷ De nī nquenda iin ñahan nūū yā, nēe ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume jā ndéē yāhvi ndasí. De nī jōsō ña xīnī yā juni yáji yā stāā.

⁸ De nī jinī ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nquītī inī dē, de nī ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā snāā cāhá ña perfume jíñā?

⁹ Chi cuu xīcō yāhvi ndasí ña, de cuáha ó xūhún nūū nchivī ndāhvī nícu, ncachī dē.

¹⁰ De nī jinī Jesús jā súcuán cāhān ndá dē. De nī ncāhān yā: ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nācani inī ñahan yáhá? Chi iin tíñu váha cúu jā ní nsáhá ña nduhū.

¹¹ Chi níni íyó nchivī ndāhvī jíin ndá nú, de nduhū chi mā cúndeē cā ní jíin nú.

¹² Chi jā ní jōsō ña perfume yáhá nduhū, de suu cúu jā ní nsáhá tūha ña nduhū jondē quivī jā quiyuhū ni.

¹³ De ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā ní cáhnú ñayivī ní-ni cúu nūū cūte nuu tūhun yáhá jā scácu nī nchivī, de suni nacani jī tūhun jā ní nsáhá ñahan yáhá, tácuā nūcūhun inī nchivī ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Ñúcuán de iin jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā, nání dē Judas Iscariote, ní jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú.

¹⁵ De nī ncāhān dē jíin: ¿Nāsa taji ní nūū sá, de nastúu sá Jesús nūū ní? ncachī dē. De nī jēhe ndá ōcō ūxī xūhún plata nūū dē.

¹⁶ Sá de jondē quīvī űúcuán nī nquijéhé dē ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā nūū ndá sūtū.

Jā ní jaquīn yā Cena yā

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ De maá quīvī jā quíjéhé vico jā yájī nchivī stātílā jāá nduú nā levadura yihí, de ndá tēe scuáha nī nquenda dē nūū Jesús. De nī ncāhān dē jíin yā: ¿Ní cúu nūū cúnī ní jā quísáhá tūha sá nūū cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā: Cuáhán jondē űūū, vehe tēe jā ní ncachī ō, de cāhān nū jíin dē: Cáchī maá Maestro, ja ncuñatin quīvī cuū yā. De mitan de cajī yā vico pascua inī vehe ní jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cachī nū, ncachī yā.

¹⁹ De ndá tēe scuáha jíin yā, nī nsáhá dē tá nī ndacu Jesús nūū dē, de nī nsáhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

²⁰ De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā, de nī jēcundeē yā nūū mesa jíin ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā.

²¹ De juni yájī yā jíin ndá dē de nī ncāhān yā: Jāndāā cāhān nī jíin ndá nú jā iin nú nastúu nduhū mitan, ncachī yā.

²² De nī ncucuécá ndasí inī ndá dē. De tá iin iin dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿A saán cúu, Señor? ncachī dē.

²³ De nī ncāhān yā: Iin ndóhó jā yájī cāhnú jíin nī iin cōhō, suu nú nastúu nduhū.

²⁴ De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndāā cúu jā quīhīn nī cuū nī, tá cúu nūū yósō tūhun nī nūū tutū ī. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe űúcuán nícu, ncachī yā.

²⁵ Sá de nī ncāhān Judas, tēe jā nastúu yā: ¿A saán cúu, Maestro? ncachī dē. Suu nú cúu, ncachī yā.

²⁶ De juni yájī ndá dē jíin yā, de nī nquehen yā stātílā, de xihna cā nī nacuetáhvi yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā: Cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

²⁷ Sá de nī nquehen yā iin vaso jā űúhún ndūxi uva, de nī nacuetáhvi yā, de nī jēhe yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Coho ndá nú.

²⁸ Chi yáhá cúu níñi nī jā sōcō nī jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī, de coo tūhun cāhnú inī nūū cuāchi jī.

²⁹ De cāhān nī jíin ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā nī ndūxi uva yáhá, chi jondē quenda quīvī jā tatúnī Tatá nī ní űayívī, de sá de coho tucu nī jíin ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jīnī dē yā

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34;
Jn. 13.36-38)

³⁰ De nī jita yā jíin ndá dē iin yaā ī. De nī nquee yā cuāhān yā jíin dē jondē yucu Olivos.

³¹ űúcuán de nī ncāhān yā: Ndivī nū nayūhú nú jā síquī nduhū jacuāā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nūū tutū ī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tēe jito tīcāchí, de ndá tīcāchí cūtē nuu tī jā yūhú tī, cāchī.

³² Sochi tá natecū nī, de xihna cā nduhū cosō nūū quihīn nī región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

³³ De nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ndihī dē nayūhú dē, sochi saán chí mā náyūhú cuitī sá, ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndāā cāhān nī jíin nú, jacuāā mitan jondē ncháha ca cana lohló, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jīnī nū nduhū, ncachī yā.

³⁵ De nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ná cúu sá jíin ní, sochi mā cāchí cuitī sá jāá nduú jīnī sá ní, ncachī dē. De

sunj sũcuán nĩ ncāhān ndihi ndá tēe scuáha jíin yā.

Jā ní jicān táhvĩ yā nũu huerto Getsemani

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Nũcuán de nĩ nguenda Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā iin lugar nũu nání Getsemani. De nĩ ncāhān yā jíin dē: Yáhá-ni cundeē ndá nú, de ná quíhĩn ni ñũcuán cācān táhvĩ ni, ncachĩ yā.

³⁷ De nĩ jeca yā Pedro jíin ndúu sēhe Zebedeo cuāhān yā jíin dē. De nĩ nquijéhé yā cúcuécá ndasí inĩ yā de xĩ cúu inĩ yā jā quiji tũndóhó sĩquĩ yā.

³⁸ Nũcuán de nĩ ncāhān yā jíin ndá dē: Cúcuécá ndasí inĩ ni jondē ja ñatin cuũ ni. Yáhá cundetu ndá nú de cundito nú jíin nĩ, ncachĩ yā.

³⁹ De nĩ jica yā jacũ cā, de nĩ jēcuĩni jíitĩ yā nĩ ntuu yā nũu yā nũu ñũhún, de suha nĩ jicān táhvĩ yā nũu Yāa Dios: Tatá maá sá, tú cuu de sáhá jíyo ní tũndóhó yáhá jā má quijĩ sĩquĩ sá. Sochi nsũú jā cúnĩ maá sá, chí jā cúnĩ maá ní ná cóo, ncachĩ yā.

⁴⁰ Nũcuán de nĩ nenda yā nũu ndinúnĩ tēe scuáha jíin yā, de nĩ jinĩ yā jā quíxĩn ndá dē. De nĩ ncāhān yā jíin Pedro: ¿A nduú ní ncúndéé ndá nú cundito nú jíin nĩ vísō iin hora?

⁴¹ Coo ndito inĩ ndá nú de cācān táhvĩ nũ jā chindeē yā ndóhó tácuā mā cōtō túni jānehén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chí cúnĩ ndija ánō nũ squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nú chí nduú fuerza, ncachĩ yā.

⁴² De nĩ jēhēn tucu yā vuelta ũu, de suha nĩ jicān táhvĩ yā: Tatá maá sá, de tú mā cúu cujiyo tũndóhó yáhá jā má ndóhó sá, de ná cóo jā cúnĩ maá ní, ncachĩ yā.

⁴³ De nĩ nenda tucu yā nũu dē, de nĩ jinĩ yā jā quíxĩn tucu ndá dē, chí ndasí jíhĩ dē māhná.

⁴⁴ De nĩ sndóo yā dē, de cuāhān tucu yā cuācācān táhvĩ yā vuelta ũnĩ, de suni tũhun ñũcuán nĩ ncāhān yā.

⁴⁵ Sá de nĩ nenda tucu yā nũu ndá dē, de nĩ ncāhān yā: Mitan de cūsũn ndá nú-ni cā de natátú nú. De nduú chí ja ní nguenda hora, de nduhũ, Yāa nĩ nduu tēe, natũu nĩ de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhũ.

⁴⁶ Nacuiñĩ ndá nú, chí ja vāji tēe nastũu nduhũ, de cōhōn jíin dē, ncachĩ yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53;

Jn. 18.2-11)

⁴⁷ De juni sũcuán cāhān cā yā, de nĩ nguenda-ni Judas, iin táhān jā úxĩ ũu tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chí ndá sũtũ cúñáhnũ jíin ndá tēe ñáhnũ jā ndácu nũu nchivĩ hebreo, nĩ nteitũú ndá tēe ñũcuán.

⁴⁸ De Judas, tēe jā nastũu yā, ja nĩ jēhe dē iin seña nũu ndá tēe ñũcuán, chí nĩ ncachĩ dē: Tēe jā techuhú nĩ, ñũcuán cúu. De tiin ndá nú dē, ncachĩ dē.

⁴⁹ De nĩ nguenda dē nũu Jesús, de nĩ ncāhān dē: Tancuaā, Maestro, ncachĩ dē. De nĩ ntechuhú dē yā.

⁵⁰ De nĩ ncāhān Jesús jíin dē: Amigo, ¿ná tiñu vāji nú? ncachĩ yā. Nũcuán de nĩ nguenda ndá cā tēe, de nĩ ntiin dē Jesús.

⁵¹ De iin tēe jā íyó jíin Jesús, nĩ ntavā dē espada dē, de nĩ jehndē dē sōho iin mozo maá sũtũ cúñáhnũ cā.

⁵² Nũcuán de nĩ ncāhān Jesús jíin dē: Nachuvāha espada nũ, chí ndācá jā cánāá jíin espada, suni jíin espada cuũ.

⁵³ ¿De á nduú jíin ndá nú jā cuu cācān táhvĩ ni nũu Tatá nĩ, de mitan ñũhún tajĩ yā vihĩ cā ũxĩ ũu mil ángel andivĩ jā scácu nduhũ?

⁵⁴ Sochi tú sũcuán, ¿de nāsa cuu squíncuu tũhun jā yósō nũu tutũ ĩi jā cánuú ndoho nĩ sũcuán? ncachĩ yā.

⁵⁵ Nũcuán de nĩ ncāhān yā jíin nchivĩ cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu ní jā vāji ndá nú jíin espada jíin ñutun jā tiin ndá nú nduhũ, á

naá cúu? Ndācá quīvī nī iyo nī jíin ndá nú inī templo cāhnú, nī stéhēn nī tūhun, de nduú ní ntíin ndá nú nduhū.

⁵⁶ De súcuán sáhá ndá nú tácuá quee ndaā jā cāhān tutū ī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī yā. Nūcuán de ndihi tēe scuáha jíin yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Jā ní tñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ De ndá tēe jā ní ntiin Jesús, cuāhān dē jíin yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā. De nūcuán íyó tutú ndá tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu.

⁵⁸ De Pedro chi jíicá-ni níquīn dē yā, de nī nquenda dē patio sūtū cúñáhnú cā. De nī nquīvi dē inī patio, de nī jēcundeē dē jíin ndá policia, tácuá cunī dē nāsa coo síquī yā.

⁵⁹ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jíin ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, nī nducú dē tēe jā cāhān tūhun tūhún síquī Jesús, chi cahni dē yā cúnī dē.

⁶⁰ De vísō nī nquenda cuāhā nchivī jā cāhān tūhún, sochi nduú ní níhīn ndá dē cuāchi síquī yā jā cuū yā. De jā sándihí de nī nquenda ūū testigo jā ní ncāhān tūhun tūhún síquī yā:

⁶¹ Tēe yáhá nī ncāhān dē jā cuu canī dē templo Yāā Dios, de nūū únī-ni quīvī de nasāhá dē, ncachī ndú dē.

⁶² Nūcuán de nī nacuiñi maá sūtū cúñáhnú cā, de nī ncāhān dē jíin yā: ¿Nūcu nduú cāhān cuitī nū? ¿A íyó ndāā jā cāhān ndá tēe yáhá síquī nū? ncachī dē.

⁶³ Sochi nduú ní ncāhān cuitī Jesús. De nī ncāhān maá sūtū cúñáhnú cā: Cāhān nīhin nī jíin nū jā cachī ndāā nū cunini maá Yāā Dios, Yāā tēcū. Cachī cājí tú maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, ncachī dē.

⁶⁴ De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cāhān nū. De suni cāchī tūhun nī nūū ndá nú jā ndācá quīvī jā quiji de cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundeē nī lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andiví jíin vicō, ncachī yā.

⁶⁵ Nūcuán de sūtū cúñáhnú cā nī ndatá dē-ni sahma dē jā ní nquīti ndasí inī dē, de nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi cāhān dē tūhun nāvāha jā quīti inī Yāā Dios, chi sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿Nā testigo cā jíni ñúhún ó túsaa? Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāvāha jā cāhān dē.

⁶⁶ ¿De nāsa jáni inī ndá nú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá nchivī cuāhā: Cuāchi cúu jā cāhān dē súcuán, de jíni ñúhún jā cuū dē, ncachī.

⁶⁷ Nūcuán de nī ntiví síí ndá dē nūū yā, de nī ncani dē yā. De sava cā dē nī ncatū dē nūū yā.

⁶⁸ De nī ncāhān ndá dē: De tú Cristo cúu nú, de cachī nā tēe nī ncani ndóhó, ncachī dē.

Jā ní ncachī Pedro jāā nduú jíinī dē yā

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ De juni súcuán cúu, de ndéē Pedro tāvēhé inī patio. De nī nquenda iin ñahan sátiñú vehe nūcuán, de nī ncāhān ña jíin dē: Ndóhó chi suni nī jica nú jíin Jesús tēe Galilea, ncachī ña.

⁷⁰ De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē nī jini ndá nchivī: Nduú jíinī ni nā tūhun cāhān nū, ncachī dē.

⁷¹ De nī nquee dē viéhé quēhe, de nī jíinī incā ñahan nūū dē. De nī ncāhān ña jíin nchivī íyó nūcuán: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jíin Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ña.

⁷² Sochi nduú ní jétuhún tucu dē, chi sa nī ncāhān téyíí dē: Nduú jíinī ni tēe nūcuán, ncachī dē.

⁷³ De nī ncuñú jacū cā, de nchivī íyó nūcuán nī nquenda jíi nūū Pedro, de nī ncāhān jíi: Jāndāā ndija jā suni táhán ndá tēe nūcuán cúu nú,

chi nijin cáhān nū jā tēe Galilea cúu nú, ncachī ji.

⁷⁴ Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyí dē jā ná cūndē cuāchi sīquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jíni cuitī ni tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncana-ni lohló.

⁷⁵ De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jíin dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jíni nū nduhū. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jíni dē yā.

27

Jā cuāhān ndá dē jíin yā nūū Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ De tá nī ncunijin, de ndācá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī scāni táhān dē tūhun nāsa sáhá dē jā cuū Jesús.

² De nī juhnī ndá dē yā, de cuāhān dē jíin yā nūū Poncio Pilato, tēe cúu gobernador.

Jā ní jihī Judas

(Hch. 1.16-19)

³ Ñúcuán de Judas, tēe jā ní nastúu yā, nī jinī dē jā ní ncunihin sīquī yā jā cuū yā. De nī ntahúhvī inī dē, de nī nacūāha dē ōcō ūxī xūhún plata jā ní nhīn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jíin nūū ndá tēe ñáhnú.

⁴ De nī ncāhān dē jíin: Cuāchi nī nsáhá sá jā ní nastúu sá iin tēe jā cuū dē, de nduú nā cuāchi dē. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nā cuá ndíhvī inī ndá nī? De cuāchi maá nú cúu, ncachī dē.

⁵ De nī nasquéne Judas xūhún ñúcuán inī templo. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī scuéhné dē maá dē.

⁶ De ndá sūtū cúñáhnú nī nastútú dē xūhún ñúcuán, de nī ncāhān dē: Mā cúu chuhun ó xūhún yáhá inī jātūn nūū sócō ndá nchivī, chi xūhún jā ní jēcunáá jā cuū iin tēe cúu, ncachī dē.

⁷ Ñúcuán de nī nsáhá ndāā ndá dē jā xūhún ñúcuán cueen dē ñuhun

jā nání Lugar Ñuhun Quixín, tácuā ñúcuán quiyuhū ndá nchivī jíicá.

⁸ De jā suu cúu jā jondē mitan nání ñuhun ñúcuán Lugar Ñuhun Níñi.

⁹ De súcuán nī nquee ndāā tūhun nī ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán: Nī nquehen ndá dē ndihócō ūxī xūhún plata, de súcuán-ni cúu iin yāhvi jā ní nsáhá nchivī Israel cuenta nāsaa-ni ndéē yā nūū ji.

¹⁰ De jíin xūhún ñúcuán nī jeen ndá dē ñuhun quixín, tá cúu nūū ní ndacu maá Jētohō ō Yāā Dios nūū ni. Ncachī Jeremías.

Jā ní tñi Jesús nūū Pilato

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ De tá nī nguenda ndá dē jíin Jesús nūū gobernador, tēe cúu Pilato, de nī jíicá tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.

¹² De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ncāhān dē cuāchi sīquī yā. Sochi nduú ní scócōo cuitī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíin yā: ¿A nduú jíni nú jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē sīquī nū? ncachī dē.

¹⁴ Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā ni iin tūhun jíin dē. De nī nsáhvi ndasí inī gobernador jāá nduú ní ncāhān cuitī yā.

Jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵ De íyó costumbre gobernador jā quivī vico ñúcuán siáā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-ni tēe cūnī nchivī jā siáā dē.

¹⁶ De quivī ñúcuán íyó iin tēe yíhí vecāa, nání dē Barrabás, de ja nī jítē nuu tūhun jā ní nsáhá dē cuāchi xeēn.

¹⁷ De tá nī ndutútú nchivī, de nī ncāhān Pilato jíin ji: ¿Ní tēe cūnī ndá nú jā siáā ni mitan: A Barrabás á

Jesús já cúu Cristo, Yāā já ní ntají Yāā Dios? ncachí dē.

¹⁸ Sūcuán nī ncāhān dē chi cúnī dē siāā dē Jesús. Chi ja nī jīcūhun inī dē já ní ncucuásún inī ndá sūtū űūcuán, de já suu cúu já ní nasiáha ndá dē yā nūū dē.

¹⁹ De juni ndēē Pilato silla nūū sáhá ndāā dē tiñu, de űasíhí dē nī nteűiñū űa tūhun nī nquiji nūū dē: Mā quívi nduū nū jín ndá nchiví síquī tēe ndāā jīñā, chi cuni de ndasí nī nsiűhú jāni nduhū já síquī dē, ncachí űa.

²⁰ Sochí ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe űáhnú, nī scáhān dē nchiví jā cācān ji jā ná siāā dē Barrabás, de ná cúu Jesús.

²¹ űūcuán de nī jīcā tūhún tucu gobernador: Jā ndúū dē, ¿ní iin dē cúnī ndá nú jā siāā ní? ncachí dē. De nī ncāhān ji: Siāā ní Barrabás, ncachí ji.

²² De nī jīcā tūhún Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú jā sáhá nī jín Jesús, tēe cúu Cristo? ncachí dē. De nī ncāhān ndihi ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachí ji.

²³ űūcuán de nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsāhá dē túsaá? De ndá nchiví nī ncana jee ndasí ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachí ji.

²⁴ De nī jinī Pilato jāā nduú cundeē dē jín nchiví, chi sa víhí cā cúvaā ji. De nī ndacu dē jā ná quíji ndute, de nī nandahá dē nūū nchiví cuāhā. De nī ncāhān dē: Jā nándahá nī yáhá cúu seña jāā nduú ná cuāchi cundeē síquī nī jā cuū tēe vāha yáhá. Chi síquī ndá máá nú ná cundeē, ncachí dē.

²⁵ De nī ncāhān ndihi nchiví: Suu síquī ndá máá sá jín síquī sehe sá ná cundeē cuāchi jā cuū dē, ncachí ji.

²⁶ Sá de nī nsiāā dē Barrabás cuāhān. De nī ndacu dē jā ná cáni ndá soldado Jesús, jín jā cata caa dē yā yīcā cruz.

²⁷ űūcuán de ndá soldado cuāhān dē jín Jesús inī palacio. De nī

ncana dē ndihi táhán dē nī ncutútú dē nūū yā.

²⁸ De nī ntavā ndá dē sahma yā, de nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá jā cúu sahma rey.

²⁹ De nī nsāhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchihi dē ndahá cuahá yā iin űutun jā cúu tá cúu bastón. De nī nsāhá catá dē nūū yā, chi nī jēcuñī jiti dē, sáhá dē jā chíñuhún dē yā. Nācā vāha rey cúu Rey nchiví hebreo, ncachí dē.

³⁰ De nī ntiví sí ndá dē nūū yā. De nī naquehen dē űutun jā ní nchihi dē ndahá yā, de nī ncuun dē xīnī yā.

³¹ De tá nī ncuu nī nsāhá sácá dē yā, de nī ntavā dē sahma cuahá jā űuhún yā, de nī nachuhun dē yā sahma maá yā. De cuāhān dē jín yā jā cata caa dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz
(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43;
Jn. 19.17-27)

³² De tá nī nquee ndá soldado jín yā, de nī jēcutáhán dē jín iin tēe űuū Cirene, nání dē Simón. De nī ntee ndá dē tiñu tēe űūcuán jā cuiso dē cruz yā.

³³ De nī nquenda ndá dē iin lugar nūū nání Gólgota, de tūhun űūcuán cáhān: Lugar Yiqui Xíní.

³⁴ De nī jēhe ndá dē vino jā ní nsacā nuu jín iin jā úguā jā coho yā. De tá nī jito túní yā, de nduú ní ncúní yā coho yā.

³⁵ De tá nī ncuu nī jata caa dē yā yīcā cruz, de nī nsāhá dē suerte síquī nāsa nīhīn iin iin dē sahma yā. De sūcuán nī nquee ndāā tūhun jā ní ntee tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Tavā ndá dē suerte síquī nāsa nīhīn iin iin dē sahma nī, ncachí yā, cáchī tutū.

³⁶ Sá de nī jēcundeē ndá dē űūcuán jā coto dē jondē cuū yā.

³⁷ De nī ntee dē iin tūhun xīnī cruz yā jā cáhān nā síquī nī jīhí yā: Yáhá cúu Jesús, Rey nchiví hebreo, cáchī.

38 De suni nī jata caa ndá dē ūū tēe cuihná yīcā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátin yā.

39 De nchivī jā yáha ñúcuán, scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān yīchī ji:

40 Ndóhó chi cáhān nū jā canī nū templo cáhnú, de nūū únī quivī de nasáhá nū. Túsaá de scácu nū maá nū mitan. De tú Sēhe Yāa Dios cúu nū, de nuu nū yīcā cruz vii, ncachī ji.

41 De ndá sūtū cúñáhnú, jíin tēe stéhēn ley janahán, jíin tēe grupo fariseo, jíin ndá tēe ñáhnú, suni súcuán nī ncāhān catá dē nūū yā, de cáhān ndá máá dē:

42 Tú incā nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē mitan? Tú Rey nchivī Israel cúu dē, de ná nūu dē yīcā cruz, tácuca candíja ó dē.

43 Nī ncandíja dē Yāa Dios, de ná scácu yā dē mitan de tú cúndáhvī inī yā dē, chi nī ncāhān dē jā cúu dē Sēhe yā, ncachī ndá dē.

44 De ndúū tēe cuihná jā ndíta caa xiín yā, suni súcuán nī ncāhān nāvāha dē.

Jā ní jīhī Jesús
(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49;
Jn. 19.28-30)

45 De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

46 De tá cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Elí, Elí, ¿lama sabactani? De tūhun ñúcuán cáhān: Yāa Dios maá sá, Yāa Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní sáán?

47 De sava nchivī inī ñúcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Tēe yáhá cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán, ncachī ji.

48 De nī jinu-ni iin tēe, nī jēquēhen dē iin cāchī, de nī nchundaji dē nūū vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

49 De nī ncāhān sava cā dē: Cundetū nū, cúndéhé ó tú quiji Elías scácu dē á nduú, ncachī ji.

50 De maá Jesús nī ncana jee yā incā vuelta, de nī jīhī yā-ni.

51 De sahma jā ndíta caa jā ndásí nūū cuarto ī inī templo cáhnú, nī ndātā-ni sava sava jondē xīnī jíin jondē jēhē. De nī ntāan, de nī ndātā toto.

52 De nī nune yavī nūū yíyuhū ndīyi, de cuāhā ndīyi jā ní ncandíja ji Yāa Dios, nī natecū ji.

53 De nī nquee ndá ji nūū yíyuhū ji, de tá nī natecū Jesús de nī ndīvi ji inī ciudad ī Jerusalén, de cuāhā nchivī nī jinī nūū ji.

54 De tá nī jīhī Jesús, de tēe cúu capitán jíin ndá tēe inī jíin dē jā jito dē jondē cuū yā, nī jinī ndá dē jā ní ntāan, jíin ndá cā tiñu jā ní ncuu. De nī nchūhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē: Jándáa ndíja jā Sēhe Yāa Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

55 De ñúcuán inī cuāhā ñahan, ndéhé jícá ña. De suu ndá ñahan ñúcuán nī jēcuniqūn ña Jesús jondē Galilea, vāji ña jā chíndéé ña yā.

56 De ūnī ña cúu María ñuū Magdala, jíin María naná Jacobo jíin José, jíin naná ndúū sēhe Zebedeo.

Jā ní nchiyuhū dē yā
(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56;
Jn. 19.38-42)

57 De tá nī ñini quivī ñúcuán, de nī nquenda iin tēe cuicá, nání dē José, de tēe ñuū Arimatea cúu dē.

58 Tēe yáhá nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jīcān dē yiqui cúñu Jesús. De nī ndacu Pilato jā ná cuāha ji nūū dē.

59 De José nī nquehen dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē iin sahma cuijín ndoo.

60 De névāha dē iin yavī ndīyi jā ní ncaān jeé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi. De ñúcuán nī nchiyuhū dē yā. De nī jasī dē iin yūū cáhnú yuhú yāvī, de cuāhān dē.

61 De María ñuū Magdala, jíin incā María, ndéé ña ichi nūū nūū yíyuhū yā.

Jā ní jito ndá soldado nūū yíyuhū yā

62 De nī ncuu ndācá tiñu yáhá maá quívi jā sáhá tūha nchivī jā quiji quívi nátátú. Sá de nī ncu-nijīn maá quívi nátátú. De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe grupo fariseo, nī jēhēn dē nū Pilato.

63 De nī ncāhān ndá dē: Señor, núcūhun inī ndá sá jā tá nī ntecū tēe stáhvī néhén ñúcuán, de nī ncāhān dē jā natecū dē nū ūnī quívi.

64 Túsaá de ndacu ní jā ná coto vāha ndá soldado yuhú yávi ñúcuán jondē tá nī nchāha ūnī quívi. Chi tú nduú de sanaā de quiji ndá tēe jā ní scuáha jíin dē, de natavā cuíhná dē ndīyi ñúcuán jacuáa, quíhīn dē jíin. Ñúcuán de cachī ndá dē nū nchivī jā ní natecū tēe ñúcuán. De víhī cā cuu tūhun stáhvī ñúcuán nsūú cā jā xihna ñúhún, ncachī ndá dē.

65 De nī ncāhān Pilato jíin dē: Yáhá iyó ndá soldado. Cuáhán jíin dē, de sáhá cutú vāha ndá nú yuhú yávi, de coto vāha ndá nú, tú nāsa cuu vāha cā sáhá nú, ncachī dē.

66 De cuāhān ndá dē, de nī nsáhá cutú dē yūū jā ndásī yuhú yávi nūū yíyuhū yā, de nī stíin vāha dē. De nī jani dē ndá soldado jā coto.

28

Jā ní natecū Jesús

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 De nī nchāha quívi nátátú, de nī ncu-nijīn quívi domingo. De María ñuū Magdala jíin incā María, nī jēndēhé ña nū ní nchiyuhū Jesús.

2 Ñúcuán de iin sanaā-ni de nī ntāan nīhin ndasí. Chi iin ángel maá Jētoho ō Yāa Dios nī ncuun yā ichi andiví, nī nguenda yā nūū ní nchiyuhū Jesús. De nī stáá yā yūū jā ndásī yuhú yávi, de nī jēcundeē yā sīquī.

3 De jéndūtē nūū yā modo taja, de sahma ñúhún yā yaa ndasí tá cáa yūhvā volcán.

4 De ndá soldado jito ñúcuán nī nquisi dē jā yuhú dē ndéhé dē yā. De nī ncuu ndá dē modo ndīyi-ni.

5 De nī ncāhān ángel jíin ndúū ñahan ñúcuán: Mā cúyuhú nú, chi jíinī ní jā nánducú nú Jesús, Yāa nī jíhī yicā cruz.

6 Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā, tá cúu nūū ní ncachī yā. Nehēn de cunī nū nūū ní jaquīn ndá dē yā.

7 De ñamā quínohōn nū, de cachī nū nūū ndá tēe scuáha jíin yā jā ní natecū yā. De xihna cā maá yā jíinū Galilea, sá de cuēē ndá máa nú, de ñúcuán cunī nū nūū yā, cachī nū nūū ndá dē. Ja nī ncachī tūhun nī nūū nū, ncachī ángel.

8 Ñúcuán de nī nquee ndúū ña nūū ní nchiyuhū yā, de ñamā cuāhān ña. De yuhú ña, de suni cúsi ndasí inī ña. De nī jinu ña cuācachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jíin yā.

9 De juni cuāhān ña, de nī nguenda-ni Jesús nūū ña, de nī ncāhān yā jíin ña. De nī ntandēē ña nūū yā, de nī numi ña sūcūn jéhe yā, de nī nchiñúhún ña yā.

10 De nī ncāhān yā jíin ña: Mā cúyuhú ndúū nū. De cuáhán de cachī tūhun nú nūū ndá hermano ni, tēe nī scuáha jíin ní, jā ná quínohōn ndá dē Galilea, de ñúcuán cunī dē nūū ni, ncachī yā.

Tūhun jā ní ncāhān ndá soldado

11 De juni cuāhān ndúū ña, de sava soldado jā ní jito ñúcuán, cuānohōn dē jondē ciudad. De nī ncachī tūhun dē nūū ndá sūtū cúñáhnú ndācá tiñu jā ní ncuu.

12 De ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē nūū ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, de nī scáni táhán dē tūhun. Ñúcuán de nī jēhe dē cuāhā xūhún nūū ndá soldado.

13 De nī ncāhān dē: Cachī ndá nú jā ndá tēe scuáha jíin dē nī nguiji jacuáa, de nī natavā cuíhná ndīyi ñúcuán juni quíxin ndá nú, cachī nū.

14 De tú cuni gobernador tūhun yáhá, de ndá máa nī quíscāhān ní dē, tácuā mā níhīn ndá nú castigo, ncachī dē.

¹⁵ De ndá soldado nī nquehen dē xūhún, de nī ncāhān dē tá nī ncachī ndá nūū dē. De jondē mitan chi sūcuán cáhān ndá nchivi hebreo tá cúu nūū ní ncāhān ndá soldado.

Jā ní ntetíñú yā dē jā nacani dē tūhun

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ De ndihúxī iin tēe nī scuáha jíin yā, cuānohōn dē Galilea, jondē yucu nūū ní ncachī Jesús jā quíhīn dē.

¹⁷ De tá nī jinī ndá dē nūū yā, de nī nchiñúhún dē yā. Sochi sava dē nduú cándíja vāha dē jā maá yā cúu.

¹⁸ De nī ntandēē yā nūū dē, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ja nī ntaji Yāā Dios ndihi poder nūū ni jā tatúnī ni inī andiví jíin ñayiví.

¹⁹ Túsaá de cuáhán ndá nú nūū nchivi ndācá nación, de stéhēn nū tūhun nī nūū ji tácuá candíja ji. De scuénduté nú ji jā ní ncandíja ji maá Tatá jíin Sēhe jíin Espíritu Santo.

²⁰ De stéhēn nū nūū ji jā ná cuétáhví ji ndācá tiñu jā ní ndacu nī nūū nū. De cuhun inī nū jā maá nī íyó nī jíin nú nūí cání jondē quiví jā jíinu ñayiví, ncachī yā. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MARCOS

Tuhun Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Yáhá quíjéhé tuhun vāha maá Jesucristo, Sēhe Yāā Dios, jā ní nquiji yā jā scácu yā yóhó.

² Isaías, tēe nī nacani tuhun Yāā Dios jondē janahán, sūcuán nī ntee dē tuhun Juan nūū tutū:

Tají nī tēe nacani tuhun nī cosō nūū dē ichi nūū nū, tácuá coo tūha nchiví jā quiji nú, ncachí Yāā Dios jíín Cristo.

³ De tēe ñúcuán cana jee dē jondē nūū ñuhun tihá:

Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.

De sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachí dē.

Ncachí Isaías.

⁴ De Juan nī jīnū dē jondē nūū ñuhun tihá, scuénduté dē nchiví. De cáhān dē jíín ji jā ná nacani iní ji jā sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácuá cune cáhnú iní Yāā Dios nūū cuāchi ji.

⁵ De ndācá nchiví región Judea jíín nchiví ciudad Jerusalén, nī nquenda ji nūū dē. De nī nacani ndāā ji cuāchi ji nūū Yāā Dios, de nī scuénduté dē ji iní yūte Jordán.

⁶ De sahma ñúhún Juan cúu ixí camello, de núhnī iin cinturón ñii chíjin dē. De jā técū dē cúu tīca langosta jíín ndúxi yōcō.

⁷ De suha nī nacani dē tuhun: Quiji maá Yāā jā cúñáhnú ndasí cā nsūú nduhū. Chí nduú cúñáhnú cuití nī nūū yā, nī jā cuetíñū yā nduhū vísō iin tiñu lúli cā jā jíqui ndeyi nī nandají nī correa nījān yā.

⁸ De nduhū chí jíín ndute scuénduté nī ndá nú, sochí Yāā ñúcuán chí modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espiritu Santo cundeē iní ánō nū, ncachí Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ De nī ncuu jacū quiví, de Jesús nī nquee yā ñuū Nazaret ndáñūū Galilea, de Juan nī scuénduté dē yā iní yūte Jordán.

¹⁰ De tá nī nquee yā ndute, de nī jiní yā jā ní nune-ni nūū ndéē Yāā Dios andiví, de nī ncuun Espiritu Santo, nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma.

¹¹ De ichi andiví nī ncāhān iin tuhun: Maá nú cúu sēhe nī jā māñi ndasí nī jíín, de cúsi ndasí iní nī jíín nú, ncachí.

Jā ní jito túnī Satanás Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Ñúcuán de nī jīnū Jesús jondē nūū ñuhun tihá nī nsáhá Espiritu Santo.

¹³ De ūū xico quiví nī ndeē yā nūū ñuhun tihá ñúcuán nūū íyó ndá quiti yúcú. De nī jito túnī Satanás yā. De tá cuāhān Satanás, de nī nquenda ndá ángel Yāā Dios, nī nchindeē ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nacani yā tuhun región Galilea

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ñúcuán de tá nī nchihí ndá dē Juan vecāa, de nī nenda Jesús región Galilea, nacani yā tuhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios.

¹⁵ De nī ncāhān yā: Ja nī nquenda quiví, de ja nī ncuñatin jā tátúnī Yāā Dios nūū ndá nú. Nacani iní nū jā sndóo nú cuāchi nú, de candíja nū tuhun jā scácu yā ndóhó, ncachí yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tīn tiacá

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ De jíca Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jiní yā nūū Simón jíín ñaní dē Andrés. De tēe tīn tiacá cúu dē, de squée ndúū dē ñunu dē iní mar.

¹⁷ De nī ncāhān yā jíín dē: Cuniquín nduhū ná cóhōn, de nasáhā nī ndóhó tēe jā nihīn cuāhā nchiví jā candíja nduhū, tá cúu nūū nihīn nū tiacá, ncachí yā.

18 Ñúcuán de nī sndóo-ni ndúū dē ñunu dē, de nī jēcuniquīn dē yā.

19 De nī jica yā jacū cā, de nī jini yā nūū Jacobo jíin ñānī dē Juan, ndúū sēhe Zebedeo, suni ndéē dē inī barco dē, náchicatún dē ñunu dē.

20 De suni nī ncana yā dē jā cuniquīn dē yā. De nī sndóo-ni ndúū dē tatá dē Zebedeo inī barco jíin ndá mozo dē, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe

(Mt. 7.28-29; Lc. 4.31-37)

21 De nī jíin yā jíin ndá dē ñuū Capernaum. De quívi nátátú nī nquívi yā inī vehe īī sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun.

22 De nī nsāhvi inī nchivī nī jini ji tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā ndíso tíñú síquī ndihi. De ndá tēe stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn dē.

23 De inī vehe īī sinagoga ñuū ñúcuán íyó iin tēe jā ñúhún tāchī inī. De nī ncana cóhó dē:

24 ¿Nūcu vāji ní nūū ndá sá, Jesús ñuū Nazaret? ¿A vāji ní jā snāá ní sāán, á naá cúu? Ja jíinī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe īī Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

25 De Jesús nī ncāhān xēēn yā nūū tāchī: Casí yuhú nú de quee nú inī dē, ncachī yā.

26 De tāchī nī jahnī yíhí ndasí tēe ñúcuán. De nī ncana cóhó, de nī nquee-ni cuāhān.

27 De ndihi nchivī nī nchūhú ji, de jícā tūhún táhán ji: ¿Nā cuá cúu yáhá? ¿A iin tūhun jeé cúu yáhá? Chi tēe yáhá cúñáhnú dē jā ndácu dē jondē nūū tāchī de quee ndá, ncachī ji.

28 De ñāmā nī jītē nuu tūhun Jesús cuāhān ní cáhnú región Galilea.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 De nī nquee yā jíin ndá dē inī vehe īī sinagoga. De Jesús cuāhān yā jíin Jacobo jíin Juan jondē vehe Simón jíin Andrés.

30 De naná chíso Simón, cáá ñā yíhí quíji ñā. De nī ncachī tūhun ndá dē nūū yā jā cúhū ñā.

31 Ñúcuán de nī ntandēē yā nūū cáá ñā, de nī ntiin yā ndahá ñā, de nī nacani yā ñā. De nī nquee-ni quíji ñā, de nī nsāhá ñā jā ní nchaji yā jíin ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 De tá nī nquēe ncandīi de nī ncuaā, de nī nquenda ndá nchivī vāsíáha ji ndá jā cúhū jíin jā ñúhún tāchī inī.

33 De ndihi nchivī ñuū ñúcuán nī ncutútú ji viéhe ñúcuán.

34 De nī nsāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū quéhén nūū cuēhē, de nī ntavā yā cuāhā tāchī inī ji. De ndá tāchī chi ja jíin ji yā, sochí nduú ní jéhe yā tūhun jā cachī tūhun ji ní iin cúu yā.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea

(Lc. 4.42-44)

35 De nehēn ndasí nī nacōo yā, chi jondē niquín cā. De nī nquee yā cuāhān síin yā yātā ñuū nūū nduú nchivī, de ñúcuán nī jícān táhvi yā.

36 De Simón jíin ndá tēe íyó jíin dē, nī jēnanducú dē yā.

37 De nī nanihīn ndá dē yā, de nī ncāhān dē jíin yā: Ndācá nchivī nánducú ji níhín, ncachī dē.

38 Sochí nī ncāhān maá yā: Sa cōhōn ndācá cā ñuū íyó ñātin, tácuva suni nacani nī tūhun nūū ji, chi jā suu cúu jā vāji nī, ncachī yā.

39 De súcuán nī jica nuu yā níi región Galilea, nī nacani yā tūhun inī vehe īī sinagoga ndācá ñuū, de nī ntavā yā tāchī inī nchivī.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nquenda dē nī jēcuiñī jítī dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Jíinī sá jā cuu sáhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

⁴¹ De Jesús nī ncundáhvī inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī nī nasáhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā.

⁴² Te tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuéhē stéhyū.

⁴³ Nūcuán de nī natajī yā dē jā quínohōn dē, de nī ncāhān nīhin yā jíin dē:

⁴⁴ Mā cāchī cuitī nū nū nī iin. Chī quīhīn nū stéhēn nū maá nū nū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nū Yāa Dios sīquī jā ní ndundoo nú nū yā, tá cúu nū ní ndacu Moisés janahán. De súcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

⁴⁵ De nī nqee dē cuāhān dē, de nī nquijéhé dē nácani dē tūhun nū ndihī nchivī nāsa nī nduvāha dē. De sīquī nūcuán nduú cā ní ncúu quīvi Jesús ndācá űuū, chī cúchitú ndasí nchivī nū yā. De nī jica yā yātā ndācá űuū nū nduú cúchitú nchivī. Sochi ndācá lado nī nquiji nchivī nū yā.

2

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

¹ De nī ncuu jacū quīvi, de nī nquīvi tucu Jesús űuū Capernaum. De nī jinī nchivī jā ndéē yā vehe.

² De űamā nī ncutútú cuāhā nchivī, de nī nchitú vehe chī jondē viéhé nduú cā núne. De nī nacani yā tūhun Yāa Dios nū jī.

³ Nūcuán de nī nquenda cūmī tēe nū yā, ndíso ndá dē iin tēe jā ní nduvehlé.

⁴ De nduú ní ncúu quīvi ndá dē nū yā sīquī jā íyó chitú nchivī. De nī ncaa dē sīquī véhé, de nī nacune dē xīnī véhé ndāa nū íní yā, de yavī nūcuán nī scúun dē tēe cúhū, yósō dē nū iin camilla.

⁵ De nī jinī Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasáhá vāha yā tēe cúhū. De nī ncāhān yā jíin tēe cúhū: Lílū, ja

née cáhnú inī ni nū ndá cuāchi nū, ncachī yā.

⁶ De nūcuán ndéē jacū tēe stéhēn ley janahán, de ndá tēe nūcuán nī jani inī dē sīquī yā:

⁷ ¿Nūcu cáhān tēe yáhá súcuán? Cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāa Dios. Chī nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nū cuāchi, chī mátúhún-ni Yāa Dios.

⁸ De nī jinī Jesús jā súcuán jani inī ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nūcu jani inī ndá nú jā cáhān ni tūhun nāvāha?

⁹ Jā nduú tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjin cā? ¿A jā cáhān ni jíin tēe cúhū: Ja née cáhnú inī ni nū ndá cuāchi nú? ¿A víjin cā jā cáhān ni: Nacōo de naquehen nú camilla nū, de caca nú, cachī ni?

¹⁰ De mitan de ná stéhēn ni jā maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī űayivī yáhá jā cune cáhnú inī ni nū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jíin tēe nī nduvehlé:

¹¹ Cáhān ni jíin nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quínohōn nū vehe nú, ncachī yā.

¹² Nūcuán de nī nacōo dē-ni, de nī naquehen dē camilla dē, de nī nqee dē cuāhān dē, nī jinī jíinū ndihī nchivī. De ndivī jī nī nsāhvi inī jī ndéhé jī, de nī ncāhān jī jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De cāchī jī: Nchāha ca cunī cuitī ō nī iin tíñu súcuán, ncachī jī.

Jā ní ncana yā Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Sá de nī nqee tucu yā cuāhān yā jondē yuhú mar. De ndācá nchivī nī nquenda jī nū yā, de nī stéhēn yā tūhun nū jī.

¹⁴ Sá de nī nchāha yā cuāhān yā, de nī jinī yā nū Leví sēhe Alfeo, ndéē dē nū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíin dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, ncachī yā. De nī nacuiñī dē-ni, de cuāhān dē jíin yā.

¹⁵ Nūcuán de nī jēhēn yā nī nchajī yā stāa vehe dē. De cuāhā tēe stútú

xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi, suni ndéē dē yáji dē stāā jíin Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, chi íyó cuāhā dē jā níquín dē yā.

¹⁶ De ndá tēe stéhēn ley janahán jíin tēe grupo fariseo, nī jinī dē jā yáji yā stāā jíin ndācā tēe ñúcuán. De nī ncāhān ndá dē jíin ndá tēe scuáha jíin yā: ¿Nūcu yáji maestro nū jíin ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

¹⁷ De nī jini Jesús, de nī ncāhān yā jíin dē: Nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jíni ñúhún. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu ji tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā síquī jā conditē inī
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ De nī ncuu iin quivī jā íyó nditē inī ndá tēe scuáha jíin Juan, jíin ndá tēe scuáha jíin grupo fariseo. De nī nquenda jacū tēe, nī ncāhān dē jíin Jesús: Ndá tēe scuáha jíin Juan jíin jā scuáha jíin grupo fariseo, quéhén vuelta íyó nditē inī dē nūū Yāā Dios. De ndá tēe scuáha jíin maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán?

¹⁹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā ni jíin dē? ¿A cuu conditē inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jíin ji? Chi tá ndéē tēe tándāhá, de mā cúu conditē inī ji.

²⁰ Sochi quiji quivī jā cujiyo tēe tándāhá, de quivī ñúcuán chi conditē inī ji.

²¹ De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá síquī jāá nduú quitáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíin ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Nī iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jeé nūū iin sahma tūhú. Chi tú súcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā tūhú, de cundicā cā nūū tēhndē.

²² De ni nduú chúhun vino jeé inī ñii tūhú. Chi tú súcuán de vino jeé ndatá ñii, de naā vino jíin ñii. Jā ñúcuán cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jeé.

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quivī nátātú

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ De iin quivī nátātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jíin yā nī nquijehé dē jéhndē dē xīnī trigo yáji dē.

²⁴ Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī ncāhān dē jíin yā: Cūndēhé. ¿Nūcu sáhá ndá tēe scuáha jíin nú súcuán? Chi cáchī ley Moisés jā má cúu sáhá ó ni iin tiñu quivī nátātú, ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān maá yā jíin dē: ¿A nduú ní ncāhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David, iin quivī jā ní ncuamani jā cajī dē, de nī jīhi dē sóco jíin ndá tēe jā ní iyo jíin dē?

²⁶ De nī nquivī dē inī vehe Yāā Dios. De Abiatar nī ncuu sūtū cúñáhnú cā. De nī nchajī dē pan īi jā yósó nijin nūū Yāā Dios. De nduú nā ley jā cajī ni iin tēe, chi maá-ni sūtū cúu jā yáji. De suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jíin dē. De nduú nā cuāchi ní iyo síquī dē, ncachī yā.

²⁷ De suni nī ncāhān yā jíin ndá dē: Nduú ní jécōo nchivī jā ndoho ji nūū quivī nátātú, chi sa nī jécōo quivī ñúcuán jā síquī nchivī tácuā natātú ji.

²⁸ Túsaá de nduhū, Yāā nī nduū tēe, maá nī cúu jā tátúnī síquī nāsa sáhá nchivī quivī nátātú, ncachī yā.

3

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ De nī nquivi tucu Jesús inī iin vehe īi sinagoga. De ñúcuán íyó iin tēe jā ní nchīchī iin ndahá dē.

² De ndá tēe grupo fariseo ndéhe yuhū dē yā, tú nasáhá vāha yā tēe ñúcuán quivī nátātú, tácuā nihīn dē cuāchi síquī yā.

³ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin tēe jā ní nchīchī ndahá: Nacuiñi de cuiñi nú mähñú yáhá, ncachī yā.

⁴ De nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Nāsa cáhān ley síquī quīvī nātátú? ¿A jā sáhá vāha ó, á jā sáhá nēhén ó? ¿A jā nasáhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhá ó jā cuū ji? ncachī yā. De ndá máá dē chí nduú ní ncāhān cuitī dē.

⁵ De quitī inī yā ndéhé yā nūū ndá dē, de nī ncucuécá inī yā jā nihin inī dē. De nī ncāhān yā jíin tēe jā ní nchīchī ndahá: Scāā ndahá nú, ncachī yā. De nī scāā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

⁶ Ñúcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī scāni táhán dē tūhun jíin ndá tēe grupo Herodes jā síquī yā, nāsa cahñi dē yā.

Jā ní nquenda cuāhā nchivī nūū yā yuhú mar

⁷ De Jesús cuāhān yā jondē yuhú mar jíin ndá tēe scuáha jíin yā. De cuāhā nchivī región Galilea nī jēcuniquīn ji yā.

⁸ De saá-ni nchivī región Judea, jíin nchivī Jerusalén, jíin nchivī Idumea, jíin nchivī jā ndéē lado yūte Jordán nūū quēnda ncandī, jíin nchivī región Tiro jíin Sidón, cuāhā ndasí nchivī nī jini ji tūhun tá ñáhnú ndasí tiñu sáhá yā, de nī nquenda ndá ji nūū yā.

⁹ De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā jā ná cóo tūha iin barco quīvi yā, tácuā mā chítú nihin nchivī cuāhā níi xiín yā.

¹⁰ Chi ja nī ncuu cuāhā nchivī nī nasáhá vāha yā, de jā ñúcuán vāji cuāhā cā nchivī jā ndóho ndácá nūū cuēhē, de chítú nihin ji níi xiín yā jā quehē ji yā cúni ji.

¹¹ De ndá nchivī jā ñúhún tächī inī, tá nī jinī nūū yā, de jécuiñi jiti nūū yā, de cána cóhó: Maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, cáchi.

¹² De nī ndacu nihin yā nūū ndá tächī jā má cáhān cā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe scuáha jíin yā

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ñúcuán de nī ncaa yā cuāhān yā iin yucu. De nī ncana yā ndá tēe jā cúni maá yā cundeca yā, de nī nquenda ndá dē nūū yā.

¹⁴ De nī jani yā ūxī ūū dē jā cuiñi dē jíin yā, de taji yā ndá dē quihñ dē nacani dē tūhun.

¹⁵ De nī nsáhá yā jā cundiso tíñú dē jā nasáhá vāha dē nchivī cúhū de tavā dē ndá tächī inī nchivī.

¹⁶ De yáhá cúu ndihúxī ūū tēe jā ní nacāji yā: Simón jā ní nascúnani yā dē Pedro.

¹⁷ De saá-ni Jacobo jíin ñani dē Juan, ndūū sēhe Zebedeo. De nī nascúnani yā ndūū dē Boanerges, jā cáchi: Tēe íyó fuerza nacani tūhun, tá cúu nūū íyó fuerza taja.

¹⁸ De sava cā dē nani dē Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Tadeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁹ jíin Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān nchivī jā sátiñú yā jíin fuerza tächī

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Sá de nī nguīvi yā iin vehe jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

²⁰ De nī ncutútú tuču cuāhā nchivī, de nī nduú cā ní ncúu caji yā stāā jíin ndá dē.

²¹ De ndá táhán vehe yā nī jini tūhun jā súcuán cúu. De nī nquenda ndá dē jā nacueca dē yā, chí cáhān ndá jā ní nsana xīni yā.

²² De saá-ni ndá tēe stéhēn ley janahān jā ní nguīji jondē Jerusalén, nī ncāhān dē: Tēe yáhá ñúhún Satanás inī dē, jā cúu tächī cúñáhnú cā. De jíin fuerza ñúcuán távā dē ndá tächī, ncachī dē.

²³ De nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin dē: ¿Nāsa cuu tavā Satanás maá?

24 De tú iin nación sáhá síin maá de cánáa maá, de nación ñúcuán chi mā cūú cā coo cáhnú.

25 De tú nchivī iin vehe sáhá síin maá de cánáa maá, de nchivī vehe ñúcuán suni mā cūú cā cundeē cáhnú.

26 De saá-ni Satanás jíin ndá táhán tächī, tú sáhá síin maá de cánáa maá, túsaá de mā cūú coo cā, chi sa naá.

27 De ni iin tēe mā cūú quīvi dē inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatíñú, chi cánuú jā xihna cuhni dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe ñúcuán. De suni sūcuán cúu jā júhni ni Satanás de távā ni tächī.

28 De ndāá cáhān ni jíin ndá nú jā íyó modo jā coo tūhun cáhnú inī nūū ndācá cuāchi sáhá nchivī, de saá-ni nūū ndá tūhun nēhén jā cáhān ji.

29 Sochi tú cáhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāa Dios nūū ji, chi sa cundeē cuāchi sīquī ji ní cáni, ncachī yā.

30 Sūcuán ni ncāhān yā, chi ni ncāhān ndá ji jā távā yā tächī jíin fuerza Satanás.

*Naná yā jíin ndá ñanī yā
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)*

31 Ñúcuán de ni nguenda naná yā jíin ndá ñanī yā. De íñi ña távēhé, de ni ntetíñú ña tūhun cuāhān jā cána ña yā.

32 De nchivī jā ndéē ní xiín yā, ni ncāhān ji jíin yā: Naná ní jíin ndá ñanī ní íñi ña távēhé, de cúnī ña cáhān ña jíin ní, ncachī ji.

33 De ni ncāhān maá yā: ¿Ní iin cúu naná ni jíin ndá ñanī ni? ncachī yā.

34 De ndéhé yā nūū nchivī ndéē ní xiín yā, de ni ncāhān yā: Suni naná ni jíin ñanī ni cúu ndá nchivī yáhá.

35 Chi ndācá nchivī jā squíncuu tiñu cúnī Yāa Dios, suu cúu ñanī ni, cuāha ni, naná ni, ncachī yā.

4

*Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)*

1 De yuhú mar ni nquijéhe tucu Jesús stéhēn yā tūhun. De ni ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā, de jā ñúcuán ni nquīvi yā ni jēcundeē yā inī iin barco nūū mar. De ndá nchivī ndéē ji yuhú mar.

2 De jíin tūhun yátá ni stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji, de sūcuán ni ncāhān yā:

3 Cunini ndá nú: Iin tēe jítē tatā, ni nquee dē jā cutē dē.

4 De tá ni nquijéhe dē jítē dē, de jacū tatā ni jítē yuhú íchí. De ni nquenda ndá saá, de ni nchajī tī.

5 De jacū cā tatā ni jítē nūū ñuhun yúu, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni ni ntāhvī, chi nduú íyó cócón.

6 De tá ni nquenda ncandiī, de ni nchíchī-ni, de ni ncasūn, chi nduú ní níhīn nūū quihīn yoho.

7 De jacū cā tatā ni jítē mähñú nūū cáa niquin iñu. De ni jahnu iñu, de ni jasī nūū, de nduú ní jēhe nūñi.

8 De jacū ni jítē nūū ñuhun váha. De ni ntāhvī, de ni jahnu, de ni jēhe cuāhā nūñi. Sava ni jēhe ócō ūxī jā iin iin tatā, de sava cā ni jēhe ūñi xico, de sava cā ni jēhe ciento, ncachī yā.

9 Ñúcuán de ni ncāhān yā jíin ndá ji: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho váha nú, ncachī yā.

*Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni
tūhun yátá
(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)*

10 Ñúcuán de cuāhān ndá nchivī, de ni nguendōo yā jíin ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā, jíin jacū cā nchivī íñi jíin dē. De ni jicā tūhún ndá dē yā nā cuá cúu tūhun yátá ñúcuán.

11 De ni ncāhān yā jíin dē: Ndá ndóhó, chi sáhá Yāa Dios jā cuu jicūhun inī nū tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quīvi nchivī ndahá yā jā tatúni yā nūū ji. Sochi nchivī

jā sīn sīquī īnī, chi maá-ni jín tūhun yátá cáhān ni jín ndá ji.

¹² Súcuán cáhān ni tácuá vísō ndéhé ji, de quendōo ji modo jāá nduú jínī ji. De vísō jínī jín sóho ji, de mā jícūhun inī ji, de mā ndícō cóo inī ji nūū ni, de mā cóo tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³ De nī ncāhān cā yā jín ndá dē: Tú nduú jícūhun inī nū tūhun yátá yáhá, ¿de nāsa jícūhun inī nū ndācā cā tūhun yátá túsaá?

¹⁴ Tēe jítē tatā cúu tēe scútē nuu tūhun Yāā Dios.

¹⁵ De tatā jā ní jítē yuhú íchí cúu tá cúu sava nchivī jā níni ji tūhun yā, de tá nī jini ji, de quénda-ni Satanás de cāndeē tūhun inī ánō ji.

¹⁶ De tatā jā ní jítē nūū ñuhun yúū, chi cúu tá cúu sava nchivī jā níni tūhun, de jétáhvī ji de cúsi inī ji jín.

¹⁷ Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívī jétáhvī ji. De tá quíji tūndóhó, á jā jínī ūhvī nchivī ji jā sīquī tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nácani yátá inī ji.

¹⁸ De jā ní jítē mähñú niquin iñu cúu tá cúu sava cā nchivī jā jini ji tūhun,

¹⁹ sochi ndíhvī inī ji sīquī ndá jā íyó inī ñayivī yáhá. De cūnī ji cucuicá ji, de stáhvī ndá ñúcuán jā cútóo inī ji ndācā ndatíñú. De ndihi yáhá cútéñú ji jín, de jāsī nūū tūhun yā, de nduú jíja ji jín tūhun yā.

²⁰ De tatā jā ní jítē nūū ñuhun váha cúu ndá nchivī jā jini tūhun, de jétáhvī ji, de jíja ji jín tūhun yā. De sava ji cúu tá cúu tatā jā jéhe ōcō ūxī jā iin iin, de sava cā ji jéhe ūnī xico, de sava cā ji jéhe ciento, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī lámpara
(Lc. 8.16-18)

²¹ De suni nī ncāhān cā yā: Tá scuíquín nchivī iin lámpara, ¿de á chíhi ji chíjin iin cajón á chíjin jito?

Nduú chi jáni ji nūū sūcún tácuá cutúú.

²² De suni sūcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cūnī nchivī, chi ndihi-ni tūhun natūu nijin de cunī nchivī.

²³ Ndá ndóhó jā níni, tee sōho váha nú, ncachī yā.

²⁴ De suni nī ncāhān yā jín ndá ji: Cunini váha ndá nú tūhun Yāā Dios. Chi tú nāsa medida chúhun inī nū, suni sūcuán cuāha yā nūū nū, de víhī cā cuāha yā nūū maá nú jā tēe váha nú sōho nú.

²⁵ Chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, visō ja jínī ji jacū, de sa naā.

Tūhun yátá sīquī trigo

²⁶ De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu jā tátúnī Yāā Dios nūū nchivī: Cúu tá cúu tatā jā ní jítē iin tēe.

²⁷ Ñúcuán de quíxīn dē de nácōo dē, de sūcuán jíca quívī cuāhān. De tatā ñúcuán táhvī de jáhnu. De maá dē chi nduú jínī dē nāsa jáhnu.

²⁸ Chi maá ñuhun sáhá jā jáhnu, xihna cā yūcū, sá de quénda yoco, ñúcuán de jíja maá nūnī.

²⁹ De tá nī ncuān trigo, de quíjéhé nchivī jéhdē ji, chi ja nī nquenda quívī tēhdē, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī niquin mostaza
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ De suni nī ncāhān yā: Ná cáhān ni iin tūhun yátá tácuá cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū.

³¹ Ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā jáquín ji nūū ñuhun. De ñúcuán cúu iin niquin lúli cā nsūú cā ndá cā niquin.

³² Sochi tá nī jaquín ji, de táhvī de jáhnu cā nsūú cā ndá cā yūcū, de cúnáhnú ndahá, chi jondē cuu sáhá ndá saā tacā tí chíjin cōndáhvī, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jín ji
(Mt. 13.34-35)

33 De cuāhā tūhun yátá súcuán nī stéhēn yā nūū nchivī, tú nāsa quénda jī jīcūhun inī jī.

34 De ndācá jā ní stéhēn yā, maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jín ndá jī. Sochi nūū ndá tēe scuáha jín yā chi nī ncachī cājí yā ndācá tūhun ñúcuán.

Jā ní jencuñī tāchī níhin jín mar nī nsāhá yā

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

35 De jā cúncuaā quívi ñúcuán, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar, ncachī yā.

36 De nī sndóo ndá dē nchivī cuāhā, de nī nquívī ndá dē inī barco nūū ja ndéē Jesús, de cuāhān dē jín yā. De suni cuāhān jacū cā barco jín ndá dē.

37 De nī jīquīhi iin tāchī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquívī inī barco. De ja ñatin chitú ndute inī barco.

38 De Jesús chi cáa yā ichi chátā ndá dē inī barco, quíxīn yā de yíxini yā iin sahma. De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, ¿á nduú sáhá ní cuenta jā quee ó chíjin ndute de naā ó da? ncachī dē.

39 De nī nacōo yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jín nūū mar: Jencuñī de nañí-ni coo nú, ncachī yā. De nī jencuñī tāchī, de nī ncuu nañí ndihi-ni.

40 De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? ¿De nūcu nduú cándíja nú jā cācu nú sáhá ní? ncachī yā.

41 De yúhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē jín táhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá jā jondē tāchī níhin jín mar jétáhví jā cāhān dē? ncachī ndá dē.

5

Tēe Gadara jā ndóho tāchī

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

1 De nī nquenda Jesús jín ndá dē incā lado mar, región Gadara.

2 De tá nī nquee yā inī barco, de iin tēe ñúhún tāchī inī, nī nquee dē

jondē nūū yíyuhū ndá ndíyi, de nī nquenda dē nūū yā.

3 Tēe ñúcuán ndéē dē nūū yíyuhū ndíyi. De nduú jétíñú jā júhni nchivī dē, nī jín cadena.

4 Chi cuāhā vuelta nī nuhni jēhē dē ndahá dē jín cadena. De ndācá vuelta jéhdē dē, de scuáchi dē. De nī iin nduú cúndeé jín dē.

5 De nduú ñuú jáca dē yucu jín nūū yíyuhū ndíyi, de cána cóhó dē, de stácuēhé dē maá dē jín yūū.

6 De jondē jáca cā vājí Jesús, de nī jinī dē nūū yā. De jínu dē nī nquenda dē nūū yā, de nī jēcuñī jítí dē nūū yā.

7 De nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vājí ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí? Cāhān ndāhví sá jín ní, jā níni Yāa Dios, mā sndóho ní sāan, ncachī dē.

8 Súcuán nī ncāhān dē, chi ja nī ncachī Jesús: Tāchī, quee nú quíhīn nū inī tēe yáhá, ncachī yā.

9 De nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nāní sá, chi cuāhā tāchī ñúhún inī sá, ncachī dē.

10 De nī ncāhān ndāhví ndasí dē jín yā jā má tájí yā ndá tāchī jā quee jī inī región ñúcuán.

11 De ñatin yucu ñúcuán ñúhún cuāhā quini jítu tī.

12 De ndá tāchī jā ñúhún inī tēe ñúcuán nī ncāhān ndāhví jín yā: Tú tájí ní ndá sá de cuāha ní tūhun jā quívi sá inī ndá quini ñúcuán, ncachī.

13 De nī jēhe Jesús tūhun. De nī nquee ndá tāchī inī tēe ñúcuán, de nī nquívī inī quini, de íyo tá ūū mil tī. De nī jinu ndá tī, de nī nincava tī iin yuhú cává jondē inī mar. De nī nquēe tī chíjin ndute, de nī jīhī tī.

14 De ndá tēe jítu tī, nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda dē nī ncachī tūhun dē nūū ndá nchivī ñuú jín ndá rancho. De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndéhé jī nāsa nī ncuu.

15 De nī nquenda ndá ji nūū íyó Jesús, de nī jinī ji nūū tēe jā ní ñūhun cuāhā tāchī inī. De ndéē dē, de ñūhún dē sahma, de ja nī nducáji xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī ñūcuán.

16 De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī nduvāha tēe jā ní ñūhun tāchī inī, jín nāsa nī ndoho ndá quinī.

17 Ñūcuán de nī nquijéhe ndá ji nī ncāhān ndāhvī ji jín yā jā ná queé yā región ñūcuán quihīn yā.

18 De nī ndivī yā inī barco. De tēe jā ní ñūhun tāchī inī, nī ncāhān ndāhvī dē jín yā jā cuāha yā tūhun quihīn dē jín yā.

19 De Jesús nduú ní jéhe yā tūhun, chi nī ncāhān yā jín dē: Cuánohōn vehe nú nūū ndá táhán nú, de nacani nú tūhun nūū ji nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsáhá maá Jētohō nū ndóhó, de nāsa nī ncundāhvī inī yā ndóhó, ncachī yā.

20 De cuāhān dē, de nī nquijéhe dē nācani dē tūhun ndācá ñūū Decápolis nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsáhá Jesús jín dē. De ndivī nchivī nī nsāhvī inī ji nī jinī ji.

Tūhun sēhe síhí Jairo jín ñahan jā ní nquehé sahmayā

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 De nī nayāha tucu Jesús cuánohōn yā incā lado mar jín barco. De nī nquenda cuāhā ndasí nchivī nūū yā, nūū íyó yā yuhú mar.

22 De nī nquenda iin tēe cúñáhnú inī vehe ñī sinagoga, nání dē Jairo. De tá nī jinī dē nūū yā, de nī jēcuñī jítí dē nūū jéhe yā.

23 De nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jín yā: Sēhe síhí sá ja ñatin cuū ji. De á mā cōhōn de tee ní ndahá ní xīnī ji, tácuā ná ndúvāha ji de cutecū ji, ncachī dē.

24 Ñūcuán de cuāhān yā jín dē. De cuāhā nchivī nī jēcuniquīn ji yā, de nī nchitú ñihin ji ní xīnī yā cuāhān ji.

25 De mähñú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuīyā ndóho ña cuēhē játi nīñī ña.

26 De nī ndoho ndasí ña, chi nī jāxīn ña ndihi jā névāha ña jín cuāhā tēe tátán, de nduú ní jétíñú jā nduvāha ña, chi sa víhí cā sáhá.

27 De ñahan yáhá tá nī jinī ña tūhun Jesús, de nī nquenda ña ichi chátā yā mähñú nchivī cuāhā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

28 Chi nī jani inī ña: Vísō sahmayā ná ñihīn ni quehé nī, de nduvāha nī.

29 De nī jencuñī-ni jā játi nīñī ña, de nī jinī ña jā ní nduvāha ña cuēhē ndóho ña.

30 De Jesús nī jinī yā jā ní nduvāha iin nchivī jín fuerza yā. De nī jicó coto yā nūū nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: ¿Ní iin nī nquehé sahmayā nī? ncachī yā.

31 De ndá tēe scuáha jín yā, nī ncāhān dē: Ndéhe ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú ñihin ji xīnī ní de cáquhi ji ñihīn ní ichi, de mitan jícá tūhún ní ní iin nī nquehé sahmayā ní, ncachī ndá dē.

32 De maá yā ndéhe yā cháhá chúcuán, cúni yā jā ná cáhān nchivī jā ní nsáhá.

33 De ñahan ñūcuán yuhú ña de quísi ña, de ja jín ña jā ní nduvāha ña. De nī nquenda ña, de nī jēcuñī jítí ña nūū yā, de nī ncachī ña ndihi nāsa nī ncuu jín ña.

34 De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu nsáhá vāha nī ndóhó, de jā ñūcuán nī nduvāha nú. Cuáhān de ndusī inī nū, chi ja nī nduvāha nú cuēhē jā ní ndoho nú, ncachī yā.

35 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nquenda sava nchivī jā ndéē vehe tēe cúñáhnú inī vehe ñī sinagoga, de nī ncāhān ji jín dē: Ja nī jīhī sēhe síhí ní. De mā sátéñú ní cā Maestro, ncachī ji.

36 De Jesús chi nduú ní nsáhá yā cuenta jā súcuán cáhān ji, chi nī ncāhān yā jín tēe cúñáhnú inī

vehe ī sinagoga: Mā cūyūhú nú, chi candíja nú-ni jā nastécū ni ji, ncachī yā.

37 De nduú ní jéhe cā yā tūhun jā cuniquín ndá nchivī yā, chi maá-ni Pedro jín Jacobo, jín Juan ñanī Jacobo.

38 De nī jīnū yā vehe tēe cúñáhnú inī vehe ī sinagoga, de nī jinī yā nchivī, de cúvaā ji, de jácu ji, de jácu cóhó ji.

39 De nī nguīvi yā, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cúvaā ndasí ndá nú de jácu nú? Ñahan lúlí ñúcuán nduú ní jīhī ji, chi quixīn ji-ni, ncachī yā.

40 De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jīnī ji jā ní jīhī sūchí ñúcuán. De nī ntavā ndīhi yā ji cuāhān ji tāvēhé. De nī ncana yā maá-ni tatá jín naná ñahan lúlí, jín ndá tēe íyó jín yā, de nī nguīvi yā nū cāá ndīyi.

41 De nī ntiin yā ndahá ji, de nī ncāhān yā jín ji: Talita cumi, ncachī yā. De tūhun yáhá cáchī: Tíhī, cáhān ni ndóhó, nacōo.

42 De nī natecū-ni ñahan lúlí ñúcuán, chi nī nacuīñī ji de nī nacaca ji, chi ja íyó ji ūxī ūū cuīyā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá nchivī ní jinī ji.

43 De nī ndacu nīhin yā nū ndá ji jā má cáchī cuitī ji nū ni iin. De nī ncachī yā jā ná cuáha ña jā cajī ñahan lúlí.

6

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret
(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

1 De nī nquee Jesús ñúcuán, de cuānohōn yā ñuū yā. De ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān dē jín yā.

2 De maá quivī nátátú nī stéhēn yā tūhun inī vehe ī sinagoga. De cuāhā nchivī nī nsāhvi inī ji nī jinī ji, de nī ncāhān ji: ¿Ní cúu nū ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun yáhá? ¿De nāsa cúu jā cáhān dē ndá tūhun ndíchí yáhá jín jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú yáhá?

3 Chi tēe yáhá cúu carpintero, de sēhe María cúu dē, de ñanī Jacobo jín José jín Judas jín Simón cúu dē. De suni ndēē ndá cuāha dē jín ó yáhá, ncachī ji. De súcuán nī nsáhá jéhe inī ndá ji nū yā.

4 De nī ncāhān yā jín ji: Ndācá tēe nácani tūhun Yāā Dios, íyó yíñúhún nchivī jín dē, chi maá-ni nchivī ñuū dē, jín táhān dē, jín nchivī vehe dē cúu jāá nduú íyó yíñúhún jín dē, ncachī yā.

5 De nduú ní ncúu sáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú ñúcuán. Chi jacū-ni nchivī cúhū nī ntee yā ndahá yā ji, de nī nduvāha ji.

6 De sáhvi inī yā ndéhé yā jāá nduú cándíja ndá ji. Ñúcuán de nī jica nuu yā ndá ñuū ñatin, nī stéhēn yā tūhun.

Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē
cuānacani dē tūhun
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

7 De nī ncana yā ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā, de nī ntají yā ndihuū ndihuū dē jā quíhīn dē. De nī nsáhá yā jā cundiso tíñú dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī.

8 De nī ndacu yā jā má cuísó dē jā cuetíñú dē ichi, ni ñumu, ni stāā, ni xūhún. Chi maá garrote-ni cundahá dē.

9 De quíhi dē nījān, de ni mā quíhīn dē jín ūū camisa, ncachī yā.

10 De suni nī ncāhān yā jín dē: Nā-ni vehe quivī ndá nú, de ñúcuán cundeē nū jondē quee tucu nū quíhīn nū incā ñuū.

11 De tú iin ñuū nduú jétáhvī ji ndóhó, ni nduú cúnī ji cunini ji tūhun cáhān nū, de quee ndá nú ñúcuán, de scóyo nú ticāchāā jēhē nū, chi suu cúu jā stéhēn nū jā íyó cuāchi ji jāá nduú ní jétáhvī ji. De ndāā cáhān ni jín ndá nú jā quivī juicio de xēēn cā coo castigo sīquī ndá ñuū sáhá súcuán nsūū cā sīquī ñuū Sodoma jín ñuū Gomorra nū ní nsáhá ndasí nchivī cuāchi, ncachī yā.

¹² De nī nqee ndá dē cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun jā ná nacani inī ndá nchivī jā sndóo ji cuāchi ji.

¹³ De suni nī ntavā dē cuāhā tāchi inī nchivī. De nī nchihi dē aceite cuāhā nchivī cūhū, de nī nduvāha ji.

Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ De rey Herodes nī nīhīn dē tūhun tá sáhá Jesús, chi nī jītē nuu tūhun yā ní cáhnú. De nī ncāhān dē: Tēe űúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu űáhnú, ncachī dē.

¹⁵ De sava cā nchivī nī ncāhān ji: Tēe űúcuán cúu Elías jā ní nacani tūhun janahán. De sava cā ji nī ncāhān: Nduú chi iin tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu dē, tá cúu ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī ji.

¹⁶ De tá nī jini Herodes, de nī ncāhān dē: Nduú chi űúcuán cúu Juan jā ní ndacu nī jā tēhndē xīnī, de nī natecū dē túsáá, ncachī dē.

¹⁷ Chi maá Herodes nī ndacu dē jā ná quivi Juan vecāa, jíin jā cunuhnī dē jíin cadena. Súcuán nī nsáhá dē jā síquī Herodías, űásihí űanī dē Felipe. Chi Herodes nī nacueca dē űa jā cúu tucu űa űásihí dē.

¹⁸ De Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú űásihí űanī nū, ncachī dē.

¹⁹ De jā űúcuán nī jinī ūhvī Herodías Juan, de cúnī űa jā ná cúu dē, sochi nduú ní nīhīn űa modo.

²⁰ Chi Herodes yúhú dē jā cahni dē Juan, chi jíinī dē jā tēe ndāā tēe ndoo cúu Juan. De jā űúcuán nī jasī dē jā ndúcú űa cahni űa Juan. De jétahān inī dē níni dē tūhun yā jā cáhān Juan, visó nduú jíicūhun vāha inī dē.

²¹ De nī nquenda iin quivī jā ní ncundeé Herodías. Chi nī nsáhá Herodes iin vico quivī jā ní ncacu dē, de nī jēhe dē jā ní ncuxínī ndá

tēe ndíso tíñú nūū dē, jíin ndá tēe cúu capitán, jíin ndá tēe cúñáhnú región Galilea.

²² De nī nquivi sēhe síhí Herodías, nī jita jéhé ji nūū chitú űúcuán. De nī ncusiī inī rey Herodes jíin ndá tēe jā cúxínī jíin dē. De nī ncāhān dē jíin űahan lúli: Cācān nā cuá cúnī nū de taji nī nūū nū, ncachī dē.

²³ De nī ncāhān téyíi dē jā cuāha dē nā-ni cúu jā cúnī ji cācān ji, visó jondē sava región jā tīn dē.

²⁴ De nī nqee ji nī jíicā tūhún ji naná ji: ¿Nā cuá cúu jā cācān sá nūū dē? ncachī ji. De nī ncāhān űa: Xīnī Juan tēe scuénduté cācān nū nūū dē, ncachī űa.

²⁵ űúcuán de nī ndīvi ji-ni nūū rey, de nī ncachī ji: Cúnī sá jā mítan űúhún-ni taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cūhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

²⁶ űúcuán de nī ncucuécá ndasí inī rey. Sochi síquī jā ní ncāhān téyíi dē, jíin síquī jā ní jini ndá tēe yájī stāā jíin dē, jā űúcuán nduú ní nsásáhān dē jā ní jíicān ji.

²⁷ De nī ntají dē-ni iin soldado jā quíquēhen dē xīnī Juan.

²⁸ De nī jēhēn soldado inī vecāa, de nī jēhndē dē xīnī Juan. De nī nenda dē jíin xīnī Juan, űúhún nūū iin cōhō. De nī jēhe dē nūū űahan lúli, de maá ji nī jēhe ji nūū naná ji.

²⁹ De ndá tēe nī scuáha jíin Juan nī nīhīn dē tūhun, de nī jēhēn ndá dē, nī nanee dē yiqui cúñu Juan, de nī nchiyuhū dē.

Jā ní scájī yā ūhūn mīl tēe

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ űúcuán de ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají Jesús jā nacani tūhun, nī nenda ndá dē nūū yā. De nī nacani dē ndácá tiñu jā ní nsáhá dē, jíin tūhun jā ní stēhēn dē.

³¹ De nī ncāhān yā jíin dē: Ná cōhōn iin lugar nūū nduú nchivī, de natátú ó jacū, ncachī yā. Chi cuāhā nchivī cuāhān vāji ji nūū yā,

de nduú ní núne yā jā cajī yā stāā jíín ndá dē.

³² Nūcuán de nī nquīvi yā iin barco jíín ndá apóstol, de cuāhān síín yā jíín dē iin lugar nū nduú nchivī.

³³ Sochi nī jinī cuāhā nchivī jā cuāhān ndá dē jíín yā, de nī jinī ji jā maá yā cúu. De jondē ndācá űnū űncuán nī nquee ndá ji, de űnamā nī jica jéhé ji, de xihna cā ji nī nquenda nsúú cā maá yā.

³⁴ De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jinī yā nchivī cuāhā űncuán. De nī ncundáhvī inī yā ji, chi cúu ji tá cúu tīcāchí jāá nduú jētohō tī. De nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji.

³⁵ De tá nī űnini, de ndá tēe scuáha jíín yā, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī űnini, de nduú nā nchivī ndéé yáhá.

³⁶ Túsaá de taji ní nchivī ná quíhīn ndá ji ndá rancho jíín ndá űnū űnatin, de cueen ji stāā cajī ji, chi nduú nā cuá ndíso ji jā cajī ji, ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Jesús jíín dē: Cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: ¿De nāsa cuu? Chi nī mā cúú vísō ná quícuēen sá űū ciento denario stāā cajī nchivī, ncachī dē.

³⁸ De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nāsa stāā névāha ndá nú? Cuándēhé, ncachī yā. De tá nī jinī ndá dē, de nī ncachī dē: Uhūn-ni stāā jíín űū tiacá íyó, ncachī dē.

³⁹ Nūcuán de nī ncāhān yā jíín ndá nchivī jā ná cúndeē síín ji cuenta grupo nūū itē.

⁴⁰ De nī jēcundeē síín ciento ji, jíín cincuenta cincuenta ji.

⁴¹ De nī nquehen yā ndihūhūn stāā jíín ndūū tiacá űncuán, de nī nūcūndēhé yā ichi andivī, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De nī scuáhi yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, de ndá máá dē nī nsajī nūū nchivī cuāhā. De

suni sūcuán nī nsāhá yā jíín ndūū tiacá, de nī nsajī ndá dē nūū ji.

⁴² De ndivīi ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji.

⁴³ Sá de nī nastútú ndá dē pedazo stāā jíín tiacá jā ní nquendōo, de nī nchitú űxī űū tīcá.

⁴⁴ De tēe jā ní nchajī cúu űhūn mil.

*Jā ní jica jéhé yā nūū mar
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)*

⁴⁵ Nūcuán de nī ncachī-ni Jesús nūū ndá tēe scuáha jíín yā jā ná quívi dē inī barco, de cosō nūū dē yāha dē incā lado mar űnū Betsaida. De maá yā natajī yā ndá nchivī quínohōn ji, sá de suni quíhīn yā.

⁴⁶ De tá nī ncuu nī natajī yā ndá ji, de nī ncaa yā yucu cuācācān táhvī yā.

⁴⁷ De tá nī ncuāā, de ja űnúhūn barco jondē sava mar cuāhān, de mátúhūn yā-ni cā nī ndōo nūū űhun yíchi.

⁴⁸ De nī jinī yā jā tūndóhó ndasí scāca ndá dē barco, chi nīhin vāji tāchī ichi nūū dē. De yíneē cā nī nquenda yā nūū dē, jica jéhé yā nūū mar. De yāha yā-ni nūū dē quíhīn yā nícu.

⁴⁹ De nī jinī ndá dē jā jica yā nūū mar, de nī jani inī dē jā űhíná cúu, de nī ncana cóhó ndá dē.

⁵⁰ Chi ndihī dē nī jinī nūū yā, de nī nchūhú ndasí dē. De nī ncāhān yā-ni jíín dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyūhú nú, chi maá nī cúu, ncachī yā.

⁵¹ De nī ncaa yā nī nquīvi yā inī barco, de nī jencuīñī-ni tāchī. De nī nsāhvi ndasí inī ndá dē ndéhé dē jā ní ncuu.

⁵² Chi íyó neē cā jāá ntúnī ndá dē, chi juni jíín tiñu űáhnú jā ní nducuahā stāā, de nduú ní jícūhun inī dē jā cúu yā Yāā jā ní ntajī Yāā Dios.

*Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū
región Genesaret
(Mt. 14.34-36)*

⁵³ De nī nchāha yā jíin ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret. De yuhú nduté ñúcuán nī juhni ndá dē barco.

⁵⁴ De tá nī nquee ndá dē jíin yā inī barco, de ndá nchivī ñúcuán nī nacunī ji-ni yā.

⁵⁵ De ñamā nī jēhēn ji ndācá ndáñúú ñúcuán, de nī nquisiáha ji ndá nchivī cúhū, yósō ji nūū camilla, vāji ndá nchivī nūū ní nīhīn ji tūhun nūū íyó yā.

⁵⁶ De ní-ni cúu nūū ní nquivi yā, á ñuū lulí, á ñuū cāhnú, á rancho, de jáquīn ji nchivī cúhū inī ichi, de cāhān ndāhvī ji jíin yā jā ná quéhé ji visō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquéhé sahma yā, nī nduvāha ji-ni.

7

*Siquī nāsa cútéhén nchivī
(Mt. 15.1-20)*

¹ Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo jíin jacū tēe stéhēn ley janahán, vāji ndá dē ichi Jerusalén, de nī nquenda dē nūū Jesús.

² De ndá tēe ñúcuán nī jinī dē jā sava tēe scuáha jíin Jesús, nī nchajī tēhén dē stāā, chi nduú ní squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū Yāā Dios. De nī ncāhān sīquī ndá dē.

³ Chi tēe fariseo jíin ndihi nchivī hebreo, névāha ji costumbre janahán jā má cājī ji stāā de tú nduú xihna cā nandahá vāha ji.

⁴ De tá nénda ji jā jēhēn ji nūū yáhvī, de nduú yājī ji de tú nduú nándahá ji. De íyó cuāhā cā costumbre janahán jā squíncuu ndá ji, tá cúu jā ndúndoo taza, tīndōhō, cōhō cā, jíin jīto.

⁵ De ndá tēe fariseo jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī jicā tūhún dē yā: Ndá tēe scuáha jíin nú, ¿nūcu nduú squíncuu dē costumbre nchivī janahán, chi sa yājī tēhén dē stāā? ncachī dē.

⁶ De nī ncāhān yā jíin dē: Ndāā nī nacani Isaías tūhun sīquī ndá nú jā

tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi súcuán nī ntee dē tūhun jā ní ncāhān Yāā Dios janahán:

Nchivī yáhá chi jíin yuhú ji-ni jétáhvī ji nduhū,

sochi nsūú jondē jíin inī jíin ánō ji.

⁷ De chíñúhún cāhá ji nduhū,

chi tūhun stéhēn ji cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,

de nsūú jā ní ndacu maá nī cúu.

Ncachī Yāā Dios jā ní ntee Isaías.

⁸ Súcuán cúu ndá nú, chi nī nsiāā nū tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nūū nū, de squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn nchivī, jā ndúndoo tīndōhō jíin taza. De cuāhā cā costumbre súcuán squíncuu nú, ncachī yā.

⁹ De suni nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi siāā nū tiñu jā ní ndacu Yāā Dios tácuā squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn ndá maá nú.

¹⁰ Chi Moisés nī ncāhān dē: Coo yíñúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān sīquī tatá á sīquī naná, de ná cúu, ncachī Moisés.

¹¹ Sochi ndá maá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jíin tatá dē á naná dē: Mā cúu chindeé sá ní jā taji sá jā cajī ní á jā cusúcun ní, chi ndihi jā névāha sá, chi Corbán cúu, cáchī nū. (De tūhun Corbán cáchī: Ja nī nsōcō dē nūū Yāā Dios.)

¹² De cáchī ndá nú jā tú súcuán cāhān iin tēe de nduú cā jīni ñúhún chindeé dē tatá dē á naná dē.

¹³ De súcuán stívī ndá nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā sīquī costumbre jā ní jaquīn nchivī janahán. De cuāhā cā tiñu súcuán sáhá nú, ncachī yā.

¹⁴ De nī ncana tucu yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jíin ji: Cunini vāha ndá nú de chuhun inī nū:

¹⁵ Ndācá jā íyó de tú quívi inī yuhú nchivī, de mā cútéhén ji sáhá. Chi jā quée inī ánō nchivī, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

¹⁶ Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

17 De nī sndóo yā nchivī cuāhā, de nī nguīvi yā inī vehe. De ndá tēe scuāha jíin yā, nī jicā tūhún dē yā síquī tūhun yátá yáhá já ní ncāhān yā.

18 De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A suni nduú jíicūhun inī ndá máá nú? ¿A nduú jíinī nū já ndācá já quívi inī nchivī, nduú cútéhén ji sáhá?

19 Chi nduú quívi inī ánō ji, chi chíjin ji quívi, de quée-ni cuāhān, ncachī yā. Súcuán nī stéhén yā já ndācá já yáji nchivī, nduú cútéhén ánō ji sáhá.

20 De nī ncāhān cā yā: Já quée inī ánō nchivī, ñúcuán cúu já cútéhén ji sáhá.

21 Chi jondē inī ánō nchivī quée já jáni nēhén inī, já cásíquí ndéé táhán, já sáhá ndiī, já jáhni ndiī,

22 já sácúíhná, já ndiyo inī ndatíñú táhán, já sáhá nēhén, já stáhvi táhán, já maá-ni cuāchi sáhá, já cúcuásún inī, já cáhān síquī táhán, já sáhá víxi maá, já íyó naā xīni.

23 Ndācá tiñu nēhén yáhá chi inī ánō nchivī quée, de cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación já ní ncardíja vāha
(Mt. 15.21-28)

24 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jíin Sidón. De nī nguīvi yā iin vehe, de cūni yā já má cūni ni iin nchivī já íyó yā ñúcuán. De vísō súcuán, de nduú nī ncúu cundeé yuhú yā.

25 De iin ñahan já íyó sēhe síhí ña já ñúhún tächī inī, nī ñihīn ña tūhun já íyó yā. De nī nguenda ña, de nī jēcuíñi jíití ña nūu jéhē yā.

26 De ñahan incā nación cúu ña, chí Sirofenicia cúu nación ña. De nī ncāhān ndāhví ña jíin yā já ná távā yā tächī inī sēhe síhí ña.

27 De nī ncāhān Jesús jíin ña: Nsūu nūu ndá máá ní vāji sá, chí maá-ni nūu nchivī já cúu sēhe Israel. Chí nduú vāha já candeē ó stāā sēhe ó de cuāha ó nūu tinā, ncachī yā.

28 De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chíndeé ní sāān vísō cúu sá modo tinā. Chí suni íñi ndá tí chíjin mesa, de ñihīn tí yuchi stāā já cóyo yuhú sūchí lúli yáji tí, ncachī ña.

29 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ña: Vāha nī ncāhān ní. Cuáhān ní túsaá, chí ja nī nquee tächī inī sēhe síhí ní, ncachī yā.

30 De nī najinū ña vehe ña, de nī jinī ña já cáá sēhe síhí ña nūu jíto, de ja nī nquee tächī inī ji.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe sóhó stété

31 De nī nquee tucu yā región Tiro, nī nchāha yā Sidón jíin ndācá ñuū Decápolis, de nī nguenda yā mar Galilea.

32 De nī nquisiáha ndá ji iin tēe sóhó stété nūu yā, de nī ncāhān ndāhví ji jíin yā já ná tēe yā ndahá yā tēe ñúcuán.

33 De nī ntavā síin yā dē nūu ndá nchivī cuāhā, de nī nchuhun yā xīni ndahá yā sóho dē, de nī ntivī síi yā, de nī nquehé yā yáá dē.

34 De nī nūcūndéhé yā ichi andiví, de nī jēca inī yā, de nī ncāhān yā: Efata, ncachī yā, já cáchi: Nanune.

35 De nī nune-ni sóho dē, de nī nduvāha yáá dē, de nī ncāhān vāha dē.

36 De nī ndacu yā nūu ndá nchivī já má cáchi ji nūu ni iin. De vísō nī ncāhān ñihīn yā jíin ji, de sa víhí cá nī scútē nuu ji tūhun.

37 Chí nī nsāhvi ndasí inī ji ndéhé ji, de nī ncāhān ji: Vāha sáhá yā ndācá tiñu, chí jondē ndá tēe sóhó núne sóho dē, de ndá tēe ñihīn nácahān vāha dē sáhá yā, ncachī ji.

8

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī
(Mt. 15.32-39)

1 De tiempo ñúcuán nī ndutútú cuāhā ndasí nchivī, de nduú ná cuá cají ji. De nī ncana Jesús ndá tēe scuāha jíin yā, de nī ncāhān yā:

² Cúndáhvī inī ni ndá nchivī yáhá, chi ja ní ncuu ūnī quīvī íyó ji jín ní, de nduú cā jā cajī jī.

³ De tú natajī ní ji quīnohōn nditē ji vehe ji, de sava ichi de cuitá ndasí ji, chi íyó sava ji jā jícá vāji ji, ncachī yā.

⁴ De ní ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: ¿De ní nihīn ō stāā jā cajī ndá ji? Chi yáhá nduú nā nchivī ndéē, ncachī dē.

⁵ De ní jīcā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? Ujā-ni, ncachī ndá dē.

⁶ Ūúcuán de ní ncāhān yā jín nchivī cuāhā jā ná cúndēē ji. De ní nquehen yā ndihújā stāā, de xihna cā ní nacuetáhvī yā nūū Yāā Dios. De ní scuáchi yā, de ní jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā. De ndá máá dē ní nsajī dē nūū nchivī cuāhā.

⁷ De suni íyó jacū tiacá lúlí. De ní jīcān táhvī yā jēhē, de ní ncāhān yā jā suni saji ndá dē.

⁸ De ndihi ji ní nchajī, de ní ndahā chījin ji. Ūúcuán de ní nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendō, de ní nchitú ūjā ticá.

⁹ De tēe jā ní nchajī, íyó tá cūmī mil dē. Sá de ní nacuetáhvī yā nūū nchivī, de cuānohōn ji.

¹⁰ De ní ndīvi yā-ni inī barco jín ndá tēe scuáha jín yā, de cuāhān yā región Dalmanuta.

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu ñáhnú nūū yā

(Mt. 12.38-40; 16.1-4; Lc. 11.29-30; 12.54-56)

¹¹ Ūúcuán de ní nquenda ndá tēe grupo fariseo, de ní nquijéhé dē stíchī dē Jesús. De cúnī ndá dē coto túnī dē yā, de ní jīcān dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña ichi andiví.

¹² De ní jēca inī yā sīquī jāá nduú cándija ndá dē, de ní ncāhān yā: ¿Nūcu jīcān ndá nchivī yáhá iin tiñu ñáhnú nūū ni? De ndāā cáhān ni jā ní iin tiñu ñáhnú mā stéhēn ni nūū nchivī yáhá.

¹³ De ní sndóo yā ndá dē, de ní ndīvi tucu yā inī barco, de cuāhān yā incā lado mar.

Tūhun levadura ndá tēe fariseo (Mt. 16.5-12)

¹⁴ De ndá tēe scuáha jín yā, ní naā inī dē cuiso dē jā cajī dē, chi iin-ni stātílā névāha ndá dē inī barco.

¹⁵ De ní ndacu yā nūū dē: Coto má cándija ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo jín levadura Herodes, ncachī yā.

¹⁶ De ní ncāhān ndá tēe scuáha jín ndá táhān dē: Va sīquī jāá nduú nā stāā ndíso ó, jā űúcuán cáhān yā sūcuán, ncachī dē.

¹⁷ De ní jinī Jesús, de ní ncāhān yā: ¿Nājēhē cúu jā nátúhún ndá nú jā ní ncāhān ni sūcuán sīquī jāá nduú nā stāā ndíso nú? ¿A ncháha ca cunī nū, á ncháha ca jīcūhun inī nū jāá nsūū sīquī űúcuán cáhān ni? ¿A uun ndasí inī ndá nú jā cándija nú?

¹⁸ Iyó tīnūú nú, ¿de á nduú ndéhé nú? Iyó sōho nú, ¿de á nduú jīni nú? ¿De á nduú nūcūhun inī nū?

¹⁹ Chi tá ní scuáchi ní ūhūn stāā jā ní nchajī ūhūn mil tēe, ¿de nāsaa ticá ní nchitú pedazo stāā jā ní nastútú nú? ncachī yā. Uxī ūū, ncachī ndá dē.

²⁰ De saá-ni tá ní scuáchi ní ūjā stāā jā ní nchajī cūmī mil nchivī, ¿de nāsaa ticá ní nchitú jā ní nastútú nú pedazo stāā? ncachī yā. Ujā, ncachī ndá dē.

²¹ De ní ncāhān yā jín dē: ¿De jondē mitan á ncháha ca jīcūhun inī ndá nú? ncachī yā. Sūcuán ní ncāhān yātá yā jā má cándija ndá dē tūhun stáhvī jā stéhēn ndá tēe űúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cuáá űūū Betsaida

²² Ūúcuán de ní nquenda yā jín ndá dē űūū Betsaida. De ní nquisiáha nchivī iin tēe cuáá nūū yā, de ní ncāhān ndáhvī ji jín yā jā ná tēe yā ndahá yā nūū dē.

23 Ñúcuán de nī ntiin yā ndahá tēe cuáá, de nī ntavá yā dē yātā ñúú. De nī ntee yā ntesíi yā tīnūú dē, de nī ntee yā ndahá yā dē. De nī jīcā tūhún yā dē tú cuu cuni dē jacū.

24 De nī nūcūndēhé dē, de nī ncāhān dē: Jínī sá nchivī jā jíca jī, de nduú jínī cājī sá, chí tá cáá ñutun cáá jī, ncachī dē.

25 Ñúcuán de nī ntee tucu yā ndahá yā tīnūú dē. De nī nūcūndēhé vāha dē, de nī nduvāhani tīnūú dē, de nī jínī cājī dē ndihini.

26 De nī natajī yā dē jā quínohōn dē vehe dē, de nī ncachī yā: Mā quívi nú ñúú, de mā cāchí cuitī nū nūú ni iin, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

27 Sá de Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān yā ndācá ndáñúú Cesarea Filipo. De ichi nī jīcā tūhún yā dē: De nduhū, ¿ní iin cúu nī cāchí ndá nchivī?

28 De nī ncāhān ndá dē: Sava jī cāhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā jī cāhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā jī cāhān jā cúu ní incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

29 Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cāchí ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntajī Yāā Dios, ncachī dē.

30 De nī ndacu yā nūú ndá dē jā má cāchí dē tūhun yáhá nūú ni iin nchivī.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

31 De nī nquijéhé yā stéhēn yā nūú ndá dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe ñáhnú jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, cuyichī inī dē nduhū, de cahni dē nduhū. Sochī nūú únī quívi de natecū nī, ncachī yā.

32 De cājī nī ncāhān yā tūhun yáhá. Ñúcuán de Pedro nī ncana síin dē yā, de nī nquijéhé dē cāhān dē nūú yā jā má cuáha yā tūhun jā coo sūcuán.

33 De maá yā nī jicó cóto yā, nī ndēhé yā nūú ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā nūú Pedro: Cuiyo quihīn nū, chí cāhān nū tá cāhān Satanás. Chí nduú jáni inī nū tá cúu nūú jáni inī Yāā Dios, chí sa jáni inī nū tá cúu nūú jáni inī nchivī, ncachī yā.

34 De nī ncana yā ndá tēe scuáha jíin yā jíin ndá nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: Nā-ni nchivī tú cúnī jī cuniquīn jī nduhū jā scuáha nī jī, de ná cásī jī jā cúnī maá jī, de ná cúniquīn jī nduhū de cuāha jī tūhun jā cundoho jī tūndóhó jā síquī nī, vísó ná cúu jī.

35 De tú ní nchivī cúnī jī cācu jī nūú tūndóhó jā quiji nūú jī jā síquī nduhū, túsaá de tātū tāhvī jī níí cánī. De tú ní nchivī vísó ná cúu jī jā síquī nduhū jíin síquī jā scāca jī tūhun jā scācu nī nchivī, túsaá de cutedū jī níí cánī.

36 ¿Chí ní cuetíñú vísó ná cúndeé nchivī nīhīn jī níí ñayivī, de tú quívi jī nūú tātū tāhvī jī?

37 Chí nduú nā jíin cuitī chunáá nchivī jā cācu áno jī.

38 De nchivī yáhá nduú cándíja cuitī jī, de cúsa maá cuāchi sáhá jī. De tú nā-ni nchivī cúcanoó jī nūú nchivī yáhá jā síquī nduhū, Yāā nī nduu tēe, jíin síquī tūhun cāhān nī, de suni sūcuán cucanoó nī jā síquī maá jī, quívi jā nenda nī jíin ndācá ángel ndoo nī. De quívi ñúcuán chí vii ndasí cuñáhnú nī, tá cúu nūú cúñáhnú Tatá nī, ncachī yā.

9

1 De suni nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndāā cāhān nī jíin ndá nú jā sava tēe iyó yáhá, mā cúu cuitī dē chí jondē cuni dē nāsa tátúnī Yāā Dios jíin poder yā, ncachī yā.

Jā tucu nī nduu yā

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Ñúcuán de nūū iñū quivī, de Jesús nī jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan, de cuāhān sīin yā jíin dē iin yucu súcūn. De ñúcuán, tucu nī nduu yā nūū dē.

³ De sahma yā nī jēndütē, de nī nduyaa ndasí tá cáá yūhā volcán. De nduú nī iin nchivī ñayiví yáhá cuu naquete ji jā nduyaa ndasí súcūán.

⁴ De nī jinī ndá dē jā Elías jíin Moisés, tēe nī Iyo janahán, nátúhún ndúū dē jíin Jesús.

⁵ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá, de ná sáhá ndá sá ūnī vehe ramadā, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

⁶ Chi nī nchūhú ndasí ndá dē, de Pedro nduú ní nsáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

⁷ De nī nquiji iin vīcō nūhún, de nī jasī-ni nūū ndá dē. De nūū vīcō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

⁸ De nī nūcūndēhé ndá dē-ni, de nduú cá ní jinī dē ndúū tēe ñúcuán, chí maá-ni cá Jesús.

⁹ De nī nuu ndá dē jíin yā yucu. De nī ndacu nihin yā nūū dē jā má cāchí dē nūū nī iin jā súcūán nī jinī ndá dē, chí jondē tá natecū maá yā, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

¹⁰ Jā ñúcuán nī nchuhun inī ndá dē ndacá jā ní ncuu ñúcuán, de jíicā tūhún táhān dē nā tūhun cúu jā natecū yā.

¹¹ De nī jíicā tūhún dē yā: De ndá tēe stéhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cá Elías nenda, sá de quiji Yāā cúu Cristo? ncachī dē.

¹² De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndāā cúu jā xihna cá quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sáhá tūha dē ndihi, cáchī tutū. ¿De nā cuá cáhān tucu tutū ū síquī nduhū, Yāā nī nduu tēe?

Cáhān jā ndoho ndasí nī, de sáhá jéhe inī ji nūū ni.

¹³ Sochi cáhān nī jíin ndá nú, ja nī nquiji tēe jāá ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nī nsáhá nāvāha ndá ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji, tá cúu nūū cáhān tūhun dē nūū tutū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jā ñúhún tāchī inī

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ De nī nenda yā jíin ndá dē nūū ndá cá tēe scuáha jíin yā, de nī jinī yā nchivī cuāhā ndasí, nī jíicó ndúū ji ndá dē. De suni íyó ndá tēe stéhēn ley janahán, stáhān táhān dē jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

¹⁵ De tá nī jinī ndá nchivī jā vāji yā, de sáhvi inī ji, de jíinu ji cuāhān ji nūū yā jā cáhān ji jíin yā.

¹⁶ De nī jíicā tūhún yā ndá tēe stéhēn ley janahán: ¿Nā síquī stáhān táhān ndá nú jíin ndá dē? ncachī yā.

¹⁷ De nī ncāhān iin tēe íyó ñúcuán: Maestro, nī nquisiáha sá sēhe yíi sá nūū ní, chí ñúhún iin tāchī inī ji, de nī ncuñhín ji nī nsáhá.

¹⁸ De ní-ni cúu nūū íyó ji, de tāchī ñúcuán jáhnī yíhí ji de scóca va ji nūū ñúhún. De jée tīñū yuhú ji, de cáhñi nūhun ji sáhá. De cuācuxíi ndasí ji. De nī ncāhān ndāhví sá jíin ndá tēe scuáha jíin ní jā ná távā dē tāchī, de nduú ní ncuu sáhá dē, ncachī dē.

¹⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tēe nduú cándíja cuitī cúu ndá nú. ¿De nāsaa cá quivī cundeē ni jā ndoho nī jíin nú? ¿De nāsaa cá quivī cuandeé inī ni jíin nú? Cuáquēhen sūchí ñúcuán ná quíji ji, ncachī yā.

²⁰ De nī nquisiáha ndá dē ji nūū yā. De tá nī jinī tāchī nūū yā, de nī jáhnī yíhí ji-ni. De nī jíicó cáva ji nūū ñúhún, de nī ntuū ji, de nī jee tīñū yuhú ji.

²¹ De Jesús nī jíicā tūhún yā tatá ji: ¿Nāsaa tiempo cúu jā sáhá súcūán jíin ji? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jondē lulí ji.

22 De nī ncuu cuāhā vuelta nī scócava tāchī jī nūū ñúhūn jín nūū ndüté, jā cahñī jī cúnī. De tú cuu sáhá nī, de cundáhvi inī nī sáán de chindeé chituu nī sáán jā nduvāha sehe sá, ncachī dē.

23 De nī ncāhān Jesús jín dē: Tú cuu candíja nú jā sáhá nī, chí nchivī cándíja de cuu ndacá-ni jā cúnī jī, ncachī yā.

24 De maá tatá sūchí ñúcuán nī ncāhān jee dē: Cándíja sá, de chin-deé chituu nī sáán jā candíja ñihin cá sá, ncachī dē.

25 De nī jinī Jesús jā távi ndasí nchivī nūū yā. De nī ncāhān yā nūū tāchī: Ndóhó tāchī jā ní nsáhá jāá ncuñíhín ncuśóhó jī, nduhū tátúnī nī nūū nū jā quee nú inī sūchí yáhá, de mā ndívi nú cá inī jī, ncachī yā.

26 Ñúcuán de nī ncana cóhó tāchī, de nī jahñī yíhí tucu jī, de nī nquee cuāhān. De sūchí ñúcuán nī ncuu jī modo ndíyi, de nī ncāhān cuāhā nchivī jā ní jihī jī.

27 Sochí Jesús nī ntiin yā ndahá jī, de nī nacani yā jī, de nī nūcuñī jī.

28 Sá de nī nquívi Jesús inī iin vehe, de ndá tēe scuáha jín yā nī jicā tūhún síin dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ní ncuu tavā ndá sá tāchí ñúcuán? ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā: Iin tāchí súcuán, chí mā queé cuitī quihín de tú mā cácan táhvī nū de tú mā cōo nditē inī nū, ncachī yā.

*Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)*

30 De nī nquee yā ñúcuán jín ndá dē, de nī nchāha yā ndáñúū Galilea cuāhān yā. De nduú cúnī yā jā cunī nī iin nchivī.

31 Chí stéhēn yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de ncachī yā: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ndá jī nduhū nūū ndá tēe xēēn. De cahñī dē nduhū, de tá nī jihī nī, de nūū únī quívi de natecú nī, ncachī yā.

32 De nduú ní jícūhun inī ndá dē tūhun yáhá, de nī nchūhú dē

cātūhún dē yā síquī tūhun jā ní ncāhān yā.

*Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cá
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)*

33 De nī nquenda yā jín ndá dē ñuū Capernaum, de tá nī nquívi yā inī vehe, de nī jicā tūhún yā ndá dē: ¿Nā tūhun nī natūhún ndá nú jā vají ó ichi? ncachī yā.

34 De nduú ní ncāhān cuitī ndá dē, chí ichi nī ncāhān ndá dē síquī ní iin dē cúñáhnú cá.

35 Ñúcuán de nī jécundeé yā, de nī ncana yā ndihúxī ūū dē, de nī ncāhān yā: Tú ní iin nú cúnī jā cuñáhnú cá, de sa sáhá nú maá nú jā cuu nú tēe núu cá nūū ndá táhán nú, de cuu nú mozo nūū táhán nú.

36 Ñúcuán de nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúli, de nī jani yā jī māñūú ndá dē. De nī nemi yā jī, de nī ncāhān yā jín ndá dē:

37 Nā-ni nchivī de tú jā síquī nduhū jétáhvī jī iin sūchí lúli tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhvī jī. De nchivī jā jétáhvī nduhū, de nsúú maá-ni nduhū, chí suni Yāā jā ní ntají nduhū jétáhvī jī, ncachī yā.

*Nchivī jāá nduú cáhān síquī yā,
íñī jī jín yā
(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)*

38 Ñúcuán de nī ncāhān Juan jín yā: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe jā jín sívi ní távā dē tāchī inī nchivī. De nī jasí ndá sá jā sáhá dē, chí nduú jica dē jín ó, ncachī dē.

39 De nī ncāhān Jesús jín dē: Mā casí ndá nú jā sáhá dē. Chí nī iin tēe jā jín sívi nī sáhá dē tiñu ñáhnú, mā cúū nacahān dē síquī nī.

40 Chí iin tēe jāá nduú cáhān contra síquī ó, íñī dē jín ó.

41 De nā-ni nchivī de tú jā síquī nduhū taji jī víśó iin ñajin ndute coho nú, síquī jā cándíja nú nduhū, de ndāā ndija cúu jā ñihín jī táhvī jī.

*Xēen coo sīquī nchivī quīvi nūū
cuāchi*
(Mt. 18.6-9; 5.13; Lc. 17.1-2;
14.34-35)

⁴² De tú iin sūchí lúli yáhá cándíja
ji nduhū, de tú quīvi ji cuāchi sáhá
nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní
núhnī iin yósó cáhnú sūcūn nchivī
ñúcuán, de quēe ji chījin ndute mar
núcu.

⁴³ De tú ndahá nú sáhá jā quīvi
nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū
ná quihīn, tácu nduú cā sáhá nú
cuāchi. Chi vāha cā jā coo iin-ni
ndahá nú de quīvi nú nūū cutecū
nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū
ndahá nú de quīvi nú infierno, nūū
cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuitī.

⁴⁴ De ñúcuán chi nduú jíhī
tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī
ñuhūn.

⁴⁵ De tú jēhē nū sáhá jā quīvi nú
cuāchi, de suni vāha cā quehndē nū
ná quihīn, tácu nduú cā sáhá nú
cuāchi. Chi vāha cā jā coo tícúhlu nú
de quīvi nú nūū cutecū nū ní cání,
nsūú cā jā coo ndúū jēhē nū de quīvi
nú infierno, nūū cáyū ñuhūn jā má
ndáhvā cuitī.

⁴⁶ De ñúcuán chi nduú jíhī
tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī
ñuhūn.

⁴⁷ De tú tīnūú nú sáhá jā quīvi
nú cuāchi, de vāha cā tavā nū
ná quihīn, tácu nduú cā sáhá nú
cuāchi. Chi vāha cā jā quīvi nú nūū
tátúnī Yāā Dios jíin iin-ni tīnūú nú,
nsūú cā jā coo ndúū tīnūú nú de
quīvi nú infierno.

⁴⁸ De ñúcuán chi nduú jíhī
tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī
ñuhūn.

⁴⁹ Chi tá cúu nūū quēe vāha oro
sáhá ñuhūn, suni sūcuán quēe vāha
nchivī sáhá tūndóhó. De ndācá
cūñu jā sócō nchivī nūū yā, cúu
uhguā sáhá ñī.

⁵⁰ Vāha íyó ñī, de tú ñī ná nāā jā
úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu
sáhá nú? Túsaá de cuu nú nchivī
vāha, tá cúu nūū íyó vāha ñī. De

cundeē vāha ndá nú jíin táhán nú,
ncachī yā jíin ndá dē.

10

*Sīquī jā má sndóo táhán tēe jíin
ñahan*
(Mt. 19.1-12; 5.31-32; Lc. 16.18)

¹ De nī nquee yā ñuū Capernaum,
de nī jíin yā región Judea jíin incā
lado yūte Jordán ichi nūū quēnda
ncandī. De ñúcuán nī ncutútú tucu
nchivī nūū yā, de nī stéhēn tucu yā
tūhun nūū jí, tá-ni sáhá yā.

² Ñúcuán de jacū tēe grupo
fariseo nī nquenda dē nūū yā, chi
cúnī dē coto túnī dē yā, tú nāsa
cāhān yā. De nī jíicā tūhún dē yā
tú íyó ley jā cuu ndusíin iin tēe jíin
ñasíhí dē.

³ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā
tiñu nī ndacu Moisés nūū nū jondē
janahán?

⁴ De nī ncāhān ndá dē: Moisés
nī jēhe dē tūhun jā cuvāha iin acta
jā ndusíin dē jíin ña, de ndōo ña,
ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Sīquī
jā ñihin inī ndá nú, de jā ñúcuán cúu
já ní ndacu dē tiñu yáhá nūū nū.

⁶ Sochi jondē quīvi xíhna ñuhún
tá nī nsáhá Yāā Dios ndihi, chi tēe
jíin ñahan nī nsáhá yā, cáchī tutū.

⁷ Já ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá
dē naná dē, de quétáhán dē jíin
ñasíhí dē.

⁸ De iin-ni cā cúu ndúū dē, cáchī
Yāā Dios. Túsaá de nduú cā cúu ūū
tāhán dē, chi iin-ni cā cúu.

⁹ Já ñúcuán nduú vāha jā sndóo
táhán, chi jā ní squétáhán Yāā Dios
cúu, ncachī yā.

¹⁰ De tá nī nquīvi ndá dē vehe, de
ndá tēe scuáha jíin yā nī jíicā tūhún
tucu dē yā sīquī tūhun ñúcuán.

¹¹ De nī ncāhān yā jíin dē: Tú
nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē, de
nacueca dē incā ñahan, túsaá de
cásíquí ndé dē ñasíhí dē.

¹² De tú iin ñahan sndóo ña yíi ña
de nacueca ña incā tēe, suni cásíquí
ndé ña dē, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvi Jesús jēhē ndá sūchí lúli
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Nūcuán de nī nquenda nchivi nūū yā jíin ndá sūchí lúli, jā tee yā ndahá yā xīnī ji. De ndá tēe scuáha jíin yā, nī ncāhān dē nūū ndá nchivi jā vāji jíin ji.

¹⁴ De nī jinī Jesús, de nī nguīti inī yā, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúli jíin nūū ni, de mā cāsī ndá nū jā quíji ji. Chi nchivi jā ndicó cóo inī jā cani inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu jí cóo jā quívi ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji.

¹⁵ De ndāā cáhān ni jíin ndá nū, tú iin nchivi nduú jétáhvī jí jā tatúnī Yāa Dios nūū jí, tá cóo nūū jétáhvī iin sūchí lúli, de mā quívi cuitī jí ndahá yā, ncachī yā.

¹⁶ De nī numi yā ndá jí, de nī ntee yā ndahá yā xīnī ji, de nī jīcān táhvi yā jēhē ji.

Tūhun tēe cuíca
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Nūcuán de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā. De jíinu iin tēe nī nquenda dē, de nī jēcuīñi jíitī dē nūū yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cóo ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu váha sáhá sá de nihīn táhvi sá cutecū sá ní cáni andiví? ncachī dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cóo nī jā cáhān nū tēe vāha jíin nī? Nduú ni iin tēe vāha iyó, chi mátúhún-ni Yāa Dios.

¹⁹ Ja jíin nū ndá tiñu jā ní ndacu Yāa Dios: Mā cásiquí ndēē táhān nū. Mā cáhnī nū ndīyi. Mā sácúhná nū. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Mā stáhvī nū táhān nū. Cuetáhvī nū nūū tatá nū nūū naná nū, ncachī yā.

²⁰ De nī ncāhān tēe nūcuán jíin yā: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lúli sá, Maestro, ncachī dē.

²¹ Nūcuán de nī ncumanī Jesús jíin dē, de nī ncāhān yā: Iin-ni cá tiñu cúmanī sáhá nū túsáá: Cuáhān

de xícó ndihi nū jā névāha nū, de cuāha nū nūū nchivi ndāhvī. De jondē andiví cuāha yā jā váha ndasí nūū nū. Sá de quíji nū cuniquīn nū nduhū cōhōn, de cuāha nū tūhun jā cundoho nū tūndóhó jā síquī nī, ncachī yā.

²² De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ntahúhvi inī dē. De cúcuécá inī dē cuāhān dē, chi cuíca ndasí dē.

²³ Nūcuán de nī ndéhé Jesús níi xíin yā, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nchivi cuíca chi ūhvi ndasí quívi jí ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jí, ncachī yā.

²⁴ De ndá tēe scuáha jíin yā nī nsāhvi inī dē nī jini dē tūhun yáhá. De nī ncāhān tucu yā jíin ndá dē: Ndá nchivi jā cútóo xūhún, ūhvi ndasí quívi jí ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jí.

²⁵ Nāmā cā yāha iin camello yavi yitícú nsúu cā jā quívi iin nchivi cuíca inī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jí, ncachī yā.

²⁶ De víhí cā nī nsāhvi inī ndá dē nī jini dē, de nī jīcā tūhún táhān dē: ¿De ní nchivi cóo jā cácu túsáá? ncachī dē.

²⁷ De nī ndéhé yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchivi chí mā cóo squívi jí maá jí ndahá Yāa Dios, sochi maá yā chí cuu sáhá yā, chí ndihi-ni tiñu cuu sáhá yā, ncachī yā.

²⁸ Nūcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, de ndá sáan chí nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquīn sá níhín, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ni jíin ndá nū, tú nā-ni nchivi sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, jā síquī nduhū jíin jā síquī jā scútē nuu jí tūhun jā scácu nī nchivi,

³⁰ túsáá de nanihīn jí iin ciento cā jā súcuán mitan, cóo vehe, cóo ñanī, cóo cuāha, cóo naná, cóo sēhe, cóo ñuhun, de suni jondē jíin jā cunī ūhvi nchivi jí. De incá vida jā quíji de cutecū jí ní cáni andiví.

31 Sochi cuāhā nchivī jā cúñáhnú mitan, nduu ji nchivī núu cā. De nchivī jā núu cā mitan, chi nduñáhnú ji, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 De ñúhún ndá dē ichi jā cāa cuāhān Jerusalén. De Jesús yósnūú yā nūú ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá nchivī jā níquín ji yā, sáhvi inī ji ní jini ji tūhun cáhān yā, de yúhú ji. Ñúcuán de ní ncana síin tucu yā ndihúxī ūú tēe scuáha, de ní nquijéhé tucu yā cáhchī tūhun yā ndācā jā quiji síquī yā:

33 Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivī nduhū, Yāa ní nduu tēe, nūú ndá sūtū cúñáhnú jíin nūú ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē síquī ní jā cuū ní. De ñasiáha dē nduhū nūú ndá tēe nacióin Roma jā tátúnī jā ndée Jerusalén.

34 De ndá tēe ñúcuán sáhá catá dē nūú ní, de canī dē nduhū, de tivī síí dē nūú ní, de sá de cahni dē nduhū. Sochi nūú únī quivī de natecū ní, ncachī yā.

Jā ní jícān Jacobo jíin Juan iin favor nūú yā

(Mt. 20.20-28)

35 Ñúcuán de Jacobo jíin Juan, ndúú sēhe Zebedeo, ní nguenda dē nūú Jesús, de ní ncāhān dē: Maestro, cúnī sá jā sáhá ní iin jā cācān sá nūú ní, ncachī ndúú dē.

36 De ní ncāhān yā jíin dē: ¿Nā cuá cúu jā sáhá ní jíin nú cúnī nūú? ncachī yā.

37 De ní ncāhān ndúú dē: Cuāha ní tūhun jā cundeē sá xiín ní quivī nduñáhnú ní, iin sá lado cuáhá ní, de incā sá lado sátín ní, ncachī dē.

38 Ñúcuán de ní ncāhān Jesús jíin ndúú dē: Nduú jíinī nū nā cuá cúu jā jícān nū. ¿A cuu cundoho nú tūndóhó tá cúu nūú quiji síquī ní? ¿De á quenda nú cundoho xēen nū tá cúu nūú cundoho ní? ncachī yā.

39 De ní ncāhān ndúú dē: Cúu sáhá sá, ncachī dē. De ní ncāhān yā jíin dē: Jāndáa cúu jā ndoho nú tūndóhó tá cúu nūú quiji síquī ní, de ndoho xēen nū tá cúu nūú cundoho ní.

40 Sochi jā cundeē nū lado cuáhá ní jíin lado sátín ní, de nsúú nduhū cúu jā cuāha tūhun. Chi ja iyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá ní, de tēe ñúcuán níhīn, ncachī yā.

41 De ndihúxī cā tēe scuáha jíin yā, ní jini dē tūhun yáhá, de ní nquítī inī dē ní jini dē Jacobo jíin Juan.

42 De Jesús ní ncana yā ndá dē, de ní ncāhān yā jíin dē: Jínī ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nūú nchivī ndá nacióin. Chi ndácu níhīn ndá dē nūú ji, de maá dē cáhchī nāsa coo.

43 Sochi ndá máa nú, chi mā sáhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cúñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe jā cuetíñú ndá táhán nú.

44 De tú ní iin nú cúnī jā cuu nú nūú, de sa sáhá nú maá nú mozo nūú ndá táhán nú.

45 Chi suni súcuán sáhá maá ní, Yāa ní nduu tēe, chi nsúú jā vāji ní jā cuetíñú ní nchivī, chi sa vāji ní jā cuetíñú nchivī nduhū. De cuāha ní maá ní jā cuū ní tácuca scácu ní cuāhā nchivī, ncachī yā.

Jā ní nasáhá vāhayā Bartimeo tēe cuáá

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Ñúcuán de ní nguenda yā ñuū Jericó jíin ndá tēe scuáha jíin yā. Sá de ní nquee yā ñúcuán cuāhān yā jíin ndá dē jíin ndá cā nchivī cuāhā. De Bartimeo tēe cuáá, sēhe Timeo, ndéē dē yuhú íchí, jícān dē caridad.

47 De ní jini dē tūhun jā vāji Jesús tēe ñuū Nazaret. De ní nquijéhé dē cána jee dē: Jesús, maá ní jā cúu ní tatá rey David, cundáhvī inī ní sáán, ncachī dē.

48 De cuāhā nchivī ní ncāhān ji nūú dē jā ná cāsī dē yuhú dē. Sochi víhí cā ní ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tatá rey David, cundáhvī inī ní sáán víi, ncachī dē.

49 Ñúcuán de nī jencuiñi Jesús, de nī ncāhān yā: Cana dē ná quíji dē. De nī ncana ndá ji tēe cuáá ñúcuán: Ndeé coo inī nū. Nacuiñi ná cóhōn, chí cána yā ndóhó, ncachī ji.

50 Ñúcuán de nī squéne dē sōō dē, de ñamā nī nacuiñi dē, de nī nquenda dē nūū Jesús.

51 De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā cuá cúnī nū jā sáhá nī ndóhó? De nī ncāhān dē: Maestro, jā ná ndúnijīn tīnūú sá cúnī sá, ncachī dē.

52 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuáhán túsaá, chí nī ncandíja nú jā cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā ní nduvāha nú, ncachī yā. De nī ndunijīn-ni tīnūú dē, de nī jēcuniquīn dē Jesús cuāhān dē jíin yā ichi ñúcuán.

11

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40;
Jn. 12.12-19)

1 De cuācuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī ncuñatin yā ñuū Betfagé jíin ñuū Betania, jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quíhīn dē.

2 De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi nūū. De tá nī nquīvi nú de cunī nū iin burro núhni tī, jā ni iin tēe ncháha ca cosō dē tī. De nandají nú tī, de quiji nú jíin tī.

3 De tú ní iin cātuhún nūcu nándají nú tī, de cachī nū jā maá Jětōhō ō jíni ñúhún yā tī, de ñamā natají yā tī ndiji tī, cachī nū, ncachī yā jíin ndúū dē.

4 De cuāhān ndúū dē, de nī nīhīn dē burro ñúcuán núhni tī viéhé quēhe inī ichi. De nī nandají dē tī.

5 De sava nchivī íñi ñúcuán nī ncāhān jíin dē: ¿Nā cuá sáhá ní jā nándají ní burro jūñā? ncachī ji.

6 Ñúcuán de nī ncāhān ndúū dē tá cúu nūū ní ncachī Jesús nūū dē. Sá de nī nsiáá ji tī cuāhān dē jíin tī.

7 De nī nenda ndúū dē jíin tī nūū Jesús. De nī nchisō ndá dē sōō dē síqui tī, de nī jęcōsō yā tī.

8 De cuāhā nchivī nī scāá ji sōō ji inī ichi. De sava cá ji nī jáhnū ji ndahá ñuū, de nī jaquīn ji inī ichi.

9 De nchivī cuāhān ichi nūū yā jíin nchivī níquīn ichi chátā yā, cána jee ji: Viī ndasí cúñáhnú yā. De vāha ndasí Yāā cúu yā chí vāji yā jíin tiñu maá Jětōhō ō Yāā Dios.

10 De vāha ndasí coo, chí ja ñatin tatúnī yā tá cúu nūū ní ntatúnī tatā ō rey David. De viī ndasí cúñáhnú maá Yāā Dios, ncachī ji.

11 Sá de nī nquīvi Jesús maá Jerusalén jíin inī templo cāhnú. De nī ndéhé yā nūū ndácá ndatiñū jā íyó ní ñúcuán. De ja nī ñini, de nī nquee yā cuāhān yā ñuū Betania jíin ndihúxi ūū tēe scuáha jíin yā.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo
(Mt. 21.18-19)

12 De quīvi téēn, tá nī nquee yā ñuū Betania jíin ndá dē, de cócon yā.

13 De jondé jíca nī jinī yā iin ñutun higo jā ndéē yūcū. De nī jēndéhé yā tú sanaā nīhīn yā higo jā cají yā. De nduú ní nīhīn cuiti yā, chí maá-ni yūcū ndéē, chí nsūū tiempo cúun higo cúu.

14 Ñúcuán de nī ncāhān yā nūū ñutun higo: Mitan de mā cúun cuiti cá higo xīnī nū, ncachī yā. De ndá tēe scuáha jíin yā nī jini dē jā sūcuán nī ncāhān yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo
(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48;
Jn. 2.13-22)

15 De nī nenda yā jíin ndá dē Jerusalén. De nī ndivi yā inī patio templo cāhnú, de nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxicō nūū nchivī jā sōcō ji. De nī scócáva yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jíin silla ndá nchivī jā xícō paloma.

16 De nduú ní jēhe yā tūhun jā yāha nchivī inī templo jíin ndatiñū ndíso ji.

17 De nī stéhēn yā tūhun nūū jī, nī ncachī yā: Yósō nūū tutū ī jā cāhān Yāā Dios: Vehe nī chí vehe nūū jīcān táhvī nchivī ndācá naciōn cúu, cáchī yā. Sochi ndá ndóhó, chí modo yavī cava jācuilhná nī nasāhá nū, ncachī yā.

18 De ndá tēe stéhēn tutū ley jīn ndá sūtū cúñáhnú, nī jīnī dē tūhun yáhá, de nī nquijéhé dē ndúcú dē modo nāsa cahni dē yā. Chí yúhú ndá dē jā cuñáhnú cā maá yā nsūū cā ndá máá dē, chí ndācá nchivī cúsiī ndasí inī jī níni jī tūhun stéhēn yā.

19 De tá ja ñatin cuaā, de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā.

*Jā ní nchīchī ñutun higo
(Mt. 21.20-22)*

20 De jānehēn quīvī téēn nī nayāha yā jīn ndá dē cuāhān yā. De nī jīnī ndá dē jā ñutun higo ñúcuán ja nī nchīchī ní jondē jīn yoho.

21 Ñúcuán de nī nūcūhun inī Pedro, de nī ncāhān dē jīn yā: Maestro, cūndéhé nī ñutun higo ñúcuán jā ní ncāhān ní nūū, de mitan ja nī nchīchī, ncachī dē.

22 De nī ncāhān Jesús jīn ndá dē: Cándija ndá nū jā sáhá Yāā Dios jā jīcān nū.

23 Chí ndāā cāhān ni jīn nū, tú nā-ni nchivī cāhān jī jā cujiyo yucu yáhá quīhīn jondē nūū mar, de tú nduú jāni síquī inī jī, chí sa cándija jī jā coo tá cúu nūū cāhān jī, ñúcuán de quee ndāā jā ní ncāhān jī.

24 Jā ñúcuán cúu jā cāhān ni jīn ndá nū, ndācá jā jīcān táhvī nū, de tú cándija nū jā nīhīn nū, de nīhīn nū.

25 De tá jīcān táhvī nū, de cune cáhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, tácuā maá Tatá nū, Yāā ndēē andivī, suni cune cáhnú inī yā nūū cuāchi nū.

26 Chí tú mā cúne cáhnú inī nū nūū táhān nū, de saá-ni maá Tatá nū, Yāā ndēē andivī, mā cúne cáhnú inī yā nūū cuāchi nū, ncachī yā.

*Sīquī jā ndíso tíñú Jesús
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)*

27 Ñúcuán de nī nenda tucu yā Jerusalén, de jīca nuu yā inī templo cáhnú. De ndá sūtū cúñáhnú, jīn tēe stéhēn ley janahán, jīn tēe ñáhnú jā ndácu tíñú, nī nquenda ndá dē nūū yā.

28 De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī nīhīn tíñú nū ndá tíñú jā sáhá nū yáhá? ¿De nī iin nī ntee tíñú ndóhó jā sáhá nū sūcuán? ncachī ndá dē.

29 De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nū iin tūhun. De tú cuu scócoo nū, ñúcuán de cachī ni nūū nū ní jondē nī nīhīn tíñú nī jā sáhá nī tíñú yáhá.

30 ¿Ní iin nī ntee tíñú síquī Juan jā ní scuéndutē dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? Cachī nūū ni, ncachī yā.

31 Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tíñú ñúcuán síquī Juan, de cāhān dē jīn ō: ¿Túsaá de nājēhé cúu jāá nduú ní ncándija ndá nū jā ní ncāhān dē?

32 De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tíñú síquī dē, de quītī inī nchivī cunī jī yóhó, ncachī ndá dē jīn táhān dē. Chí yúhú ndá dē jā quītī inī nchivī, chí ndivī jī cándija jī jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan.

33 Jā ñúcuán nī ncāhān ndá dē jīn yā: Nduú jīnī ni, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cáchī nī nūū nū ní iin nī ntee tíñú síquī ni jā sáhá nī tíñú yáhá, ncachī yā.

12

Tūhun yátá síquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

1 De nī nquijéhé yā cāhān yā tūhun yátá jīn ndá dē: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasī dē corral, de nī nsáhá dē iin nūū cāxīn dē uva. De nī nsáhá dē iin vehe sūcún tácuā cuu coto dē ní cáhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe

jā satíñú nūū, de cuu sava dē ndihā jíín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jīcā dē.

² De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo jā cuánaquēhen ji sava ndihā uva nūū ndá tēe sátíñú.

³ De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo, de nī ncani dē ji, de nī natajī uun dē ji cuānohōn ji.

⁴ Ñúcuán de tēe xíí uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú nī jēhe dē yūū xīnī mozo ñúcuán, de nī stácuēhé dē, de nī ncāhān nāvāha dē nūū.

⁵ De tēe xíí uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De nī jahnī ndá dē ji. De suni súcuán nī ntají dē cuāhā cā mozo cuāhān, de sava ji nī ncani ndá dē, de sava cā ji nī jahnī dē.

⁶ De tēe xíí uva, íyó iin sēhe dē de mānī ndasí dē jíín. De jā sándihí de nī ntají dē sēhe dē cuāhān nūū ndá tēe sátíñú. De jáni inī dē jā cuetáhvi ndá tēe ñúcuán nūū sēhe dē.

⁷ Sochi ndá tēe sátíñú nī natúhún ndá maá: Tēe xíí táhvī cúu yáhá. Ná cáhni ō ji, de ndōo táhvī ji cuu ó, ncachī ndá.

⁸ De nī ntiin ndá dē ji, de nī jahnī dē, de nī squéne dē ji yuhú ñúhún ñúcuán, ncachī yā.

⁹ Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíí uva? Nenda dē de cahni dē ndá tēe sátíñú, de cuāha dē ñuhun jā cáa uva nūū sava cā tēe jā satíñú nūū.

¹⁰ ¿De á ncháha ca cahvi ndá nū tūhun yáhá jā yósō nūū tutú īī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchi tutú:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,
maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

¹¹ Maá Jētoho ō Yāa Dios nī nsáhá yā súcuán,

de sáhvi inī ō jíín ō tiñu yáhá.

Cáchī tutú, ncachī yā.

¹² Ñúcuán de nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Chi nī jicūhun

inī dē jā sīquī ndá maá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tēe jā sátíñú nūū uva jíín ndá tēe jā sáhá vehe. Sochi sīquī jā yúhú ndá dē jā quiti inī nchivi, de nī sndóo de yā, de cuāhān dē.

Sīquī xūhún renta

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe grupo fariseo jíín grupo Herodes, cuāhān dē nūū yā, chi ndúcú ndá dē nāsa sáhá dē tácuca cāhān yā iin tūhun jā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

¹⁴ De nī nguenda ndá dē, de nī ncāhān dē jíín yā: Maestro, jíín ndá sá jā tēe cāhān ndāa cúu ní, de nduú yúhú ní jā cāhān ni iin nchivi sīquī ní. Chi nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivi, chi inuú-ni sáhá ní jíín ndá ji. De stēhen ndāa ni nāsa squíncuu nchivi nūū Yāa Dios. ¿De á íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tiin nación maá ó? ¿A chunáá ó, á mā chúnáá ó? ncachī dē.

¹⁵ De maá yā jíín yā jā stáhvi-ni ndá dē, de nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nājēhé cúu jā jíto túnī ndá nú nduhū? Taji iin xūhún ná cúndēhé nī, ncachī yā.

¹⁶ De nī jēhe ndá dē xūhún, de nī ndēhé yā nūū, de nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndéē nūū xūhún yáhá, de nā síví cúu jā ndéē yáhá? De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Rey ñúcuán cúu.

¹⁷ De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāa Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá dē nī jíni dē jā ndíchí nī ncāhān yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē sīquī jā natecū ndīyi

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ñúcuán de jacú tēe grupo sa-duceo nī nguenda dē nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchi dē jāa nduú

nátecū cuitī ndīyi. De nī jīcā tūhún dē yā sīquī iin tūhun:

¹⁹ Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāhá ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíin ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíin ña, nūcuīñi ji nūū ndīyi ñanī dē, cáchī tutū.

²⁰ De nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñūhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jīhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

²¹ De tēe ūū nī nacueca dē ña, de suni nī jīhī dē, de suni nduú nā sēhe dē ní íyo. De saá-ni tēe ūnī.

²² De ndihújā dē nī nacueca dē ña, de ni iin dē nduú ní íyo sēhe dē. De jā sándihí de nī jīhī ñahan ñūcuán.

²³ Túsaá de tá natecū ndá dē quīvī jā natecū ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndeē jíin ña, ncachī ndá dē jíin yā.

²⁴ Ōnúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Ndasí stívī ndá nū tūhun sīquī jāá nduú jíicūhun inī nū jā cáhān tutū ī, de ni nduú jíinī nū jā íyó poder Yāa Dios jā nastécū yā ndīyi.

²⁵ Chi quīvī jā natecū ndá ndīyi, de nduú cā nā tūhun jā quetáhān tēe jíin ñahan coo. Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios andívī.

²⁶ De sīquī jā natecū ndīyi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nū tutū jā ní ntee Moisés, nāsa nī ncāhān Yāa Dios jíin dē māhñū yūcū jā cáyū ñuhūn? Maá nī cúu Yāa Dios Abraham jíin Isaac jíin Jacob, ncachī yā nūū Moisés.

²⁷ Chi vísō ja nī jīhī ndá dē sochi tēcū dē nūū íyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā tēcū nchivi níí cání. Ndasí stívī ndá nū tūhun yā túsaá, ncachī yā jíin ndá dē.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāa Dios

(Mt. 22.34-40)

²⁸ De nī nguenda iin tēe stéhēn ley janahán, de nī jinī dē jā stíchī táhān ndá tēe ñúcuán jíin Jesús. De nī jinī dē jā vāha nī scócóo yā tūhun.

De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní tūhun cúu jā ndácu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū ndá cā tūhun jā ní ndacu yā janahán? ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Yáhá cúu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū ndácá cā: Cáchī tutū: Nchivi Israel, cunini nú: Maá Jētohō ō Yāa Dios chi mátúhún yā-ni íyó.

³⁰ Túsaá de coo manī ndasí nú jíin maá Jētohō nū Yāa Dios jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin níí jāá ntúnī nū, jíin níí fuerza nū. Yáhá cúu tūhun ndácu yā jā cánuú ndasí cā.

³¹ De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhvi inī nū táhān nū tá cúu nūū cundáhvi inī nū maá nú, cáchī tutū. Nduú cā nā incā tūhun ndácu tiñu cánuú cā íyó, chi yáhá-ni cúu, ncachī yā jíin dē.

³² Ōnúcuán de tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē jíin yā: Vāha nī ncāhān ní Maestro. Chi ndāā jā iin-ni Yāa Dios íyó, de nduú cā nā incā yā íyó.

³³ De cánuú jā coo manī ndasí ó jíin yā jondē jíin inī jíin ánō ō, jíin níí jāá ntúnī ō, jíin níí fuerza ō, de cundáhvi inī ō táhān ó tá cúu nūū cundáhvi inī ō maá ó. De cánuú ndasí cā yáhá nsūū cā jā teñuhūn ō quiti jíin ndá cā jā sōcō ō nūū yā, ncachī dē.

³⁴ De nī jinī Jesús jā vāha nī scócóo dē tūhun, de nī ncāhān yā jíin dē: Ja ñatin cuu quīvi nú ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū nū, ncachī yā. Ōnúcuán de ni iin cā ndá dē, nduú cā ní nchúndeé inī dē jā cātúhún dē yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā David

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ De stéhēn Jesús tūhun inī templo, de nī ncāhān yā: ¿Nāsa cúu jā cáchī ndá tēe stéhēn ley janahán jā Cristo cúu tatā rey David?

³⁶ Chi maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nī nsáhá Espiritu Santo jondē janahán: Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō ni, Yāa jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nū,
de ná sáhá nī jā candeē nū poder
ndácá jā jíni ūhvī ndóhó.

Ncachī Yāa Dios. Ncachī David.

³⁷ Túsaá de visō chíjin tatá David
cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō
dē yā, chí jondē nūū Yāa Dios vāji
yā, ncachī yā. De ndá nchivī cuāhā
jétahān inī ji níni ji tūhun cáhān yā.

*Jā ní ncāhān yā jā iyó cuāchi ndá
dē*

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54;
20.45-47)

³⁸ De stéhēn yā tūhun, de nī
ncāhān yā jíin ji: Coto má candíja
ndá nū ndá tēe stéhēn ley janahán.
Chí cúsi inī ndá dē jíca nuu dē jíin
sahma cání jā stéhēn jā cúñáhnú dē,
jíin jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū
yáhvi.

³⁹ De jétahān inī ndá dē cundeē
dē nūū silla yíñúhún cá inī vehe īi
sinagoga, jíin silla yíñúhún cá nūū
iyó vico jā yáji nchivī.

⁴⁰ De cāndeē dē vehe ndá ñahan
quéndōo ndáhvī. De nahán jícan
táhvī dē tácuca canī inī nchivī jāá
nduú ná cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chí
sa víhī cá ndoho dē castigo, ncachī
yā.

Jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ De iin quivī ndéē Jesús inī tem-
plo cáhnú ichi nūū ndá jātūn nūū
sócō ji xūhún. De ndéhé yā nāsa
chúhun nchivī xūhún inī jātūn. De
cuāhā nchivī cuicá nī nchuhun ji
cuāhā xūhún.

⁴² De nī nquenda iin ñahan viuda
jā ndóho ndáhvī. De nī nchuhun ña
ūū centavo lulí inī iin jātūn.

⁴³ Núcuán de nī ncana yā ndá tēe
scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin
dē: Ndāá cáhān ni jíin ndá nū jā
ñahan viuda ndáhvī yáhá, cuāhā cá
nī nsōcō ña nsūū cá jā ní nsōcō ndá
nchivī cuicá.

⁴⁴ Chí ndá máá ji nī nsōcō ji jā
ní ndōo nūū xūhún cuāhā ji. De
ñahan yáhá, visō ndáhvī ndóho ña,

de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū
ña, ncachī yā jíin ndá dē.

13

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ De tá nī nquee Jesús inī tem-
plo cáhnú, de iin tēe scuáha jíin yā
nī ncāhān dē: Maestro, cūndéhé ní
nācā vii ndasí cáá ndá vehe yáhá
jā cúu templo, jíin ndá yūū jā ní
ncuvāha, ncachī dē.

² De nī ncāhān yā jíin dē: Ndácá
vehe náhnú yáhá jā ndéhé nū, chí
iin quivī mā cóso táhān cá ni iin
yūū, chí ndihi tānī, ncachī yā.

*Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi
ñayiví*

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24;
17.22-24, 31)

³ De cuāhān yā jíin ndá dē yucu
Olivos, jā íñi ichi nūū templo cáhnú.
De nī jécundeē yā ñúcuán. De Pedro
jíin Jacobo jíin Juan jíin Andrés, nī
jíca tūhún síin dē yā:

⁴ Cachī tūhun ní nūū sá, ¿ná quiví
coo ndácá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De
nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá
jā ní ncachī ní? ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān yā: Coto má stáhvī
ni iin dē ndá ndóhó.

⁶ Chí quiji cuāhā tēe jíin sívī nī
jā stáhvī: Maá nī cúu Cristo, cachī
dē. De súcuán de stáhvī dē cuāhā
nchivī.

⁷ De nīhīn nū tūhun jā ndácá lado
iyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De
mā cúyūhú nū, chí cánúū jā súcuán
coo, sochi ncháha ca quenda quiví
jā ndihi ñayiví.

⁸ Chí nenda nación síquī incā
nación, de nenda ñuū síquī incā ñuū
jā canāá. De cháhá chúcuán tāan,
de coo tāmā, de nenda nchivī síquī
táhān ji. De ndácá yáhá cúu tūndóhó
jā quijéhé xihna ñúhún cá.

⁹ De coto ndá nū maá nū, chí
nastúu ndá ji ndóhó nūū justicia, de
inī ndá vehe īi sinagoga canī ndá ji
ndóhó. De quínasiáha ji sava ndá nū
nūū ndá gobernador jíin nūū ndá

rey, de cāhān ji cuāchi sīquī nū sīquī jā cándija nú nduhū. De súcuán de cuu nacani nú tūhun nī nū ndá dē.

¹⁰ Chi cánuú jā xihna cā cūte nuu tūhun nū nchivī ndācá nación nāsa scācu nī ji, sá de jīnu quīvī.

¹¹ De tá quīnasiaha ndá dē ndóhó nū justicia, de mā nācani tūha inī nū nāsa nascócóo nú tūhun nū ndá dē. Chi hora ñúcuán de maá Yāā Dios cuāha yā tūhun nū nū nāsa cāhān nū, de tūhun ñúcuán cāhān nū. Chi nsūú maá nú cúu jā cāhān, chi Espíritu Santo cúu jā cāhān.

¹² De ñanī jīn ñanī nastúu táhán jā ná cúu. De tatá nastúu sēhe jā cuū. De sēhe nenda sīquī tatá jīn naná jā cahni.

¹³ De ndācá nchivī quīti inī ji nū nū jā sīquī nduhū. Sochi nchivī jā cuiñi nīhin jīn tūhun nī jondē quīvī jīnu, chi cácu ji.

¹⁴ De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe nēhén jā quiji. De ndá ndóhó jā cáhvi tutū ñúcuán, de ná jícūhun inī nū. Chi iin quīvī de cunī ndá nú jā cuiñi dē inī maá templo nū nduú nā ley jā cuiñi dē, de sáhá nāvaha dē jā stívī dē ndá ndatíñú ī. De tá cunī nū jā súcuán cúu, de nchivī ndéē región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quīhīn ji.

¹⁵ De nchivī ndéē yātā vehé, mā ndívī ji inī vehe jā tavā ji ndatíñú ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácuca cácu ji.

¹⁶ De nchivī íyó nū itū, mā nóhōn ji vehe jā naquehen ji sahna ji.

¹⁷ De quīvī ñúcuán, nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jīn jā ndéca ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

¹⁸ Túsaá de cācān táhvī nū jā má quījī tūndóhó ñúcuán jā cunu nú maá tiempo cúun yūhā.

¹⁹ Chi tá quijéhe ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xēen, jāā ncháha ca coo súcuán jondē quīvī jā ní nsáhá Yāā Dios ñayívī de jondē mitan. De

tá yāha tūndóhó ñúcuán de ni mā cōó cā jā súcuán.

²⁰ De tú mā nasndíyi maá Jētohō ō Yāā Dios tiempo coo tūndóhó ñúcuán, de ni iin nchivī mā cácu cuitī ji. De jā sīquī nchivī cándija jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndíyi yā quīvī.

²¹ Túsaá de tú iin nchivī cāhān jīn nú: Yáhá cūndéhé nú jā ndéē Cristo, á: Ñúcuán cūndéhé nú jā ndéē yā, cachī ji, de mā cándija nú jā cāhān ji.

²² Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nācani tūhun Yāā Dios cúu dē. De sáhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī cunī ji, tácuca stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sáhá dē.

²³ Sochi ndito coo inī ndá nú, chi ja nī ncachī ndihi nī nū nū mitan jondē ncháha ca coo.

Nāsa coo quīvī tá nenda Yāā nī nduu tēe

(Mt. 24.29-36, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴ De quīvī ñúcuán, tá ja nī ndihi ndācá tūndóhó yáhá, de cutuún ncanđi, de yōō chi mā cútūu cā.

²⁵ De nincava tiūn, de ndācá jā jíca andivī chi quisi.

²⁶ Ñúcuán de cunī ndá nchivī nū maá nī, Yāā nī nduu tēe, nenda nī jīn vícō, de cundiso nī cuāhā poder, de víi ndasí cuñáhnú nī.

²⁷ Ñúcuán de tají nī ndá ángel ni quiji jā nastútú ndācá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayívī, jondē nū ndíhi ñayívī de jondē nū ndíhi andivī.

²⁸ Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de ja jínī ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.

²⁹ De suni súcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhe ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jícūhun inī nū ja nī ncuñatin quīvī nenda nī, de ñamā coo.

³⁰ De ndāā cāhān ni jīn ndá nú jā má cúu ndihi nchivī jā cunī ndá

tündóhó yáhá, chi jondē quee ndaā ndihi tá ncachī ni.

³¹ Andiví jín ñayiví chi naā, sochi ndácá tūhun cáhān ni chi mā náa, chi quee ndaā ndihi.

³² Sochi quiví jín hora jā nenda nī, chi ni iin nchiví nduú jínī, ni ndá ángel andiví, ni maá nī jā cúu Sēhe Yāa Dios. Chi mátúhún-ni Tatá nī cúu jā jínī.

³³ Túsaa de cuhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, de ndito coo inī nū, de cācān táhvi nū, chi nduú jínī nū nā quiví nenda nī.

³⁴ Chi coo modo iin tēe jā quihīn jīcá dē, de tá ncháha ca quee dē vehe dē, de nī ndacu dē nū ndá mozo dē nā tiñu sáhá iin iin dē. De nī ndacu dē nū tēe jito viéhé jā ná cóo ndito dē.

³⁵ De saá-ni ndá máá nú, ndito coo inī nū. Chi cúu nī tá cúu jētohō vehe, de nduú jínī nū nā hora nenda nī, á ja ñatin cuaā, á ñuú, á jā cána lohló, á jānehēn.

³⁶ Chi iin sanaā-ni de nenda nī, de ndito coo nú tácu mā nīhīn ni ndóhó jaá nduú iyó túha nú.

³⁷ De tūhun cáhān ni jín ndá nú yáhá, suni cáhān ni jín ndivií nchiví: Ndito coo inī ndá nú, ncachī yā.

14

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ De cúmanī ūū cā quiví sá de quijéhé vico pascua jā yáji ndá nchiví hebreo státíla jaá nduú nā levadura yíhí. De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī nducú dē modo nāsa tiin dē Jesús jín tūhun túhún, de cahñī dē yā.

² De nī ncāhān ndá dē: Mā tíñ ó dē maá quiví vico, chi nenda nchiví sīquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīnī yā

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ De iyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuéhē stéhyū. De juni yáji yā stāa, de nī nquenda iin ñahan nūū yā, nēe ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume, jā maá-ni itā nardo cúu, de yáhvi ndasí ndéē. De nī ntahví ña frasco, de nī jōsō ña xīnī yā.

⁴ De sava tēe iyó ñúcuán nī nquítī inī dē, de nī ncāhān ndá máá dē: ¿Nājēhē cúu jā snáa cáhá ña perfume yáhá?

⁵ Chi cuu cuyáhvi víhí cā ūnī ciento denario, de cuāha ó xūhún ñúcuán nūū nchiví ndáhvi nícu, ncachī ji. De nī ncāhān sōo ndá dē jín ña.

⁶ De nī ncāhān Jesús: Mā stāhān ndá nú ña. ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nacani uhvī inī ña? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsáhá ña nduhū.

⁷ Chi níni iyó nchiví ndáhvi jín nū, de tú cúnī ndá nú de cuu sáhá váha nú jín ji. De nduhū chi mā cúndeē cā ni jín nū.

⁸ Chi nī nsáhá ña ndihi jā cuu sáhá ña jā māñī ña jín nī. Chi jondē ncháha ca quiyuhū ni de ja nī nsáhá túha ña nduhū jā ní jōsō ña perfume nduhū.

⁹ De ndāa cáhān ni jín ndá nú, ní cáhnú ñayiví ní-ni cúu nūū cūtē nuu tūhun jā scácu nī nchiví, de suni nacani ji tūhun jā ní nsáhá ñahan yáhá, tácu nūcūhun inī nchiví ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Ñúcuán de Judas Iscariote, iin jā úxi ūū tēe scuáha jín yā, nī jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú, de nī nsáhá ndāa dē jín jā nastúu dē Jesús nūū ndá.

¹¹ De tá nī jini ndá sūtū jā cáhān dē, de nī ncusiī inī. De nī nquee yuhú ndá jā cuāha xūhún nūū dē. De jondē quiví ñúcuán de ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā.

Jā ní jaquín yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹² De nī nquenda maá quivī jā quíjéhé vico pascua jā yáji nchivī státílā jáá nduú nā levadura yíhí, de suni quivī ñúcuán jáhnī ndá ji ticáchí lúli tá cúu nūú ní ndacu Yāā Dios jā sáhá ji vico pascua. De ndá tēe scuáha nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní cúu nūú cúnī ní jā quísáhá tūha sá nūú cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

¹³ De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quíhín dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán jondē ñuū, de ñúcuán jēcutáhán nú jíin iin tēe ndíso quíyi ndute. De cuniquín nū dē quíhín nū jíin dē.

¹⁴ De vehe nūú ndīvi dē, ñúcuán cāhān nū jíin tēe xívēhe: Cáchí maá Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cúu jā cuāha núú ní nūú cuxíní yā vico pascua jíin ndá tēe scuáha jíin yā? Cachī nū.

¹⁵ De maá dē chi stéhēn dē iin cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé nūú ja íyó tūha. De ñúcuán sáhá tūha nū jā cuxíní ó, ncachī yā jíin dē.

¹⁶ De cuāhān ndúú tēe scuáha jíin yā, de nī nquenda dē ñuū ñúcuán, de nī nīhín dē tá cúu nūú ní ncachī yā jíin dē. De nī nsáhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

¹⁷ De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā jíin ndihúxi ūū dē.

¹⁸ De nī jēcundeē ndá dē nūú mesa yáji dē stāā, de nī ncāhān yā: Jāndāā cāhān ni jíin ndá nú jā iin nú jā yáji jíin nī mitan, nastúu nú nduhū, ncachī yā.

¹⁹ Ñúcuán de nī ncucuécá inī ndá dē, de tá iin iin dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿A sáán? ncachī iin dē. De saāni incā dē: ¿A sáán? ncachī ndá dē.

²⁰ De nī ncāhān yā jíin dē: Iin jā úxi ūū nū jā yáji cāhnú jíin nī iin cōhō, suu nastúu nduhū.

²¹ De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndāā cúu jā quíhín ni cuū ni, tá cúu nūú yósō tūhun nī nūú tutū ī. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu

nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícu, ncachī yā.

²² De juni yáji ndá dē jíin yā, de nī nquehen yā státílā, de xihna cā nī nacuetáhvi yā nūú Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūú ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā: Cají ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúū nī, ncachī yā.

²³ Ñúcuán de nī nquehen yā iin vaso jā ñūhún ndūxi uva, de nī nacuetáhvi yā, de nī jēhe yā nī jīhi ndihi dē.

²⁴ De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá cúu nīñī ni jā sōcō ni jā cúu trátū jēé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī.

²⁵ De jāndāā cāhān ni jíin ndá nú jā má cōhó cā ni ndūxi uva yáhá, chi jondē quenda quivī jā tatúnī Yāā Dios ní ñayiví, sá de coho tucu nī jíin ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jīnī dē yā

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34;
Jn. 13.36-38)

²⁶ De nī jita yā jíin ndá dē iin yaā ī. De nī nquee yā cuāhān yā jíin dē jondē yucu Olivos.

²⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā: Ndivī nū nayūhú nú jā síquī nduhū jacuāā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nūú tutū ī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tēe jito ticáchí, de ndá ticáchí cūte nuu tī jā yūhú tī, cáchi.

²⁸ Sochi tá natecū ni, de xihna cā ni cosó nūú quíhín ni región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

²⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sáán chi mā náyūhú cuitī sá, ncachī dē.

³⁰ De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndāā cāhān ni jíin nú, jacuāā mitan jondē ncháha ca cana lohlo ūū vuelta, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī vuelta jáá nduú jíin nū nduhū, ncachī yā.

³¹ Sochi nī ncāhān téyíí dē jíin yā: Vísō ná cúu sá jíin ní, sochi mā cāchí cuití sá jáá nduú jíin sá ní, ncachí dē. De suni sūcuán nī ncāhān ndihi dē.

Jā ní jīcān táhvī yā nūu huerto Getsemaní

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Nūcuán de nī nquenda yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā iin lugar nūu nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá-ni cundeē ndá nú de ná quíhīn nī cācān táhvī ní, ncachí yā.

³³ De nī jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan cuāhān yā jíin dē. De nī nquijéhé yā xíí cúu inī yā de cúcuécá ndasí inī yā jā quiji tūndóhó síquī yā.

³⁴ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cúcuécá ndasí inī nī jondē jā ñatin cuū ní. Yáhá cundetu ndá nú de cundito nū, ncachí yā.

³⁵ De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuíñi jíití yā nī ntuu yā nūu yā nūu ñuhún. De nī jīcān táhvī yā nūu Yāa Dios jā tú cuu de mā cūndoho yā tūndóhó jā vāji síquī yā.

³⁶ De suha nī ncāhān yā: Tatá maá sá, ndihi-ni tíñu cuu sáhá maá ní. De sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quíjí síquī sá. Sochi nsūu jā cúní maá sá, chí jā cúní maá ní ná cóo, ncachí yā.

³⁷ De nī nenda yā nūu ndinúnī tēe scuáha jíin yā, de nī jinī yā jā quíxīn ndá dē. De nī ncāhān yā jíin Pedro: Simón, ¿á jā quíxīn nū? ¿A nduú ní ncúu cundito nú jíin nī vísō iin hora?

³⁸ Coo ndito inī ndá nú de cācān táhvī nū jā chindeé yā ndóhó tácuā mā cōtō túnī jānehén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chí cúní ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yíqui cúñu nū chí nduú fuerza, ncachí yā.

³⁹ De nī jēhēn tucu yā, nī jīcān táhvī yā, de suni tūhun ñúcuán nī ncāhān yā.

⁴⁰ De nī nenda tucu yā nūu dē, de nī jinī yā jā quíxīn tucu ndá dē, chí

ndasí jíhī dē máhná. De nduú cā ní níhīn ndá dē tūhun scócóo dē nūu yā.

⁴¹ De nī nenda yā vuelta ūnī, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Mitān de cūsūn ndá nú-ni cā de natātú nú. De nduú chí jā nī ncuu, chí jā nī nquenda hora, de nduhū, Yāa nī nduú tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

⁴² Nacuiñi ndá nú, chí jā vāji tēe nastūu nduhū, de cōhōn jíin dē, ncachí yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ De juni sūcuán cāhān cā yā, de nī nquenda-ni Judas, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chí ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahān jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tíñu, nī ntetíñú ndá tēe ñúcuán.

⁴⁴ De Judas, tēe jā nastūu yā, jā nī jēhe dē iin seña nūu ndá tēe ñúcuán, chí nī ncachí dē: Tēe jā techuhú ní, ñúcuán cúu. Tiin ndá nú quíhīn nū jíin, de mā siáá cuití nū, ncachí dē.

⁴⁵ De nī nquenda dē nūu Jesús, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, Maestro, ncachí dē. De nī ntechuhú dē yā.

⁴⁶ De ndá cā tēe ñúcuán nī ntiin dē yā, de cuāhān dē jíin yā.

⁴⁷ De iin tēe íyó jíin yā nī ntvā dē espada dē, de nī jēhndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúñáhnú cā.

⁴⁸ De nī ncāhān Jesús jíin nchiví cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu ní jā vāji ndá nú jíin espada jíin ñutun jā tiin ndá nú nduhū, á naá cúu?

⁴⁹ Ndācá quívi ní Iyo ní jíin ndá nú inī templo cāhnú, nī stéhēn ní tūhun, de nduú ní ntiin ndá nú nduhū. De sūcuán sáhá ndá nú tácuā quee ndāā jā cāhān tutū ū, ncachí yā.

⁵⁰ Nūcuán de ndihi tēe scuáha jíin yā, ní sndóo dē yā, de nī jinū dē cuāhān dē.

Tēe suchí jā ní jinu

⁵¹ De iin tēe suchí níquīn dē yā cuāhān dē jíin yā. De níjin dē iin sahma cuijín-ni, chí íyó níi dē. De ní ntiin ndá tēe ñúcuán dē.

⁵² De maá-ni sahma cuijín ñúcuán ní nīhīn ndá. De ní jinu ñíi dē cuāhān dē.

Jā ní ñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ñúcuán de cuāhān ndá dē jíin Jesús nūū sūtū cúñáhnú cā. De ndácá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, ní ncutútú dē.

⁵⁴ De Pedro chí jíicá-ni níquīn dē yā, de ní nquenda dē inī patio sūtū cúñáhnú cā. De ní jēcundeē dē jíin ndá policía, násaā dē nūū ñúhūn.

⁵⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, ní nducú dē cuāchi síquī Jesús, chí cahni dē yā cúnī dē. Sochi nduú ní nīhīn ndá dē.

⁵⁶ Chí cuāhā dē ní ncāhān tūhún dē síquī yā, sochi nduú ní nquétáhán tūhun jā ní ncāhān ndá dē.

⁵⁷ Ñúcuán de ní nacuiñi sava dē, de ní ncāhān tūhún dē cuāchi síquī yā, ncachī dē:

⁵⁸ Ndá máá sá ní jini sá jā ní ncāhān dē jā canī dē templo yáhá jā ní ncuvāha jíin ndahá tēe, de nūū únī quīvi de nasáhá dē incā jā má cuvāha jíin ndahá tēe, ncachī ndá dē.

⁵⁹ De ní jíin tūhun yáhá de nduú ní nquétáhán tucu tūhun jā cáhān ndá dē síquī yā.

⁶⁰ Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā ní nacuiñi dē nūū nchivī cuāhā, de ní jíicā tūhún dē Jesús: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A íyó ndāā jā cáhān ndá tēe yáhá síquī nū? ncachī dē.

⁶¹ Sochi maá yā nduú ní ncāhān yā, chí nduú ní náscócóo cuitī yā. De sūtū cúñáhnú cā ní jíicā tūhún tucu dē yā: ¿A maá nū cúu Cristo,

Sēhe Yāā vāha jā cúñáhnú? ncachī dē.

⁶² De ní ncāhān yā: Suu cúu ní. De cunī nū jā nduhū, Yāā ní nduu tēe, cundeē ní lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji ní ichi andivī jíin vícō, ncachī yā.

⁶³ Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā ní ndatá dē-ni sahma dē jā ní nquīti inī dē, de ní ncāhān dē: ¿Nā testigo cā jini ñúhún ó túsáá?

⁶⁴ Chí ja ní jini ndá nū jā cáhān dē tūhun nāvāha jā quīti inī Yāā Dios, chí sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿De nása jani inī ndá nū? ncachī dē. De ndihi dē ní ncāhān dē jā ná cúu yā.

⁶⁵ De sava dē ní ntivī síi dē nūū yā, de ní jasi dē sahma nūū yā, de ní jēhe dē jíquī yā, de ní ncāhān ndá dē jíin yā: Cachī ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē. De ndá policía ní ncani dē nūū yā.

Jā ní ncachī Pedro jāā nduú jini dē yā

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ De ndéē Pedro inī patio ichi chíjin nūū íyó Jesús. De ní nquenda iin ñahan sátiñú vehe sūtū cúñáhnú cā.

⁶⁷ De ní jini ña nūū dē jā ndéē dē násaā dē yúñúhūn. De ní ndéhé vāha ña nūū dē, de ní ncāhān ña: Ndóhó chí suni ní jica nū jíin Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ña.

⁶⁸ De maá dē nduú ní ncáchī dē, chí ní ncāhān dē: Nduú jíin ní dē, de ní nduú jíin ní nā tūhun cáhān nū, ncachī dē. De ní nqee dē viéhé távēhé, de ní ncanā-ni lohóló.

⁶⁹ De ñahan sátiñú ñúcuán, ní jini tucu ña nūū dē, de ní nquijéhé ña cáhān ña jíin ndá nchivī jā íyó ñúcuán: Tēe yáhá chí suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu, ncachī ña.

⁷⁰ Sochi nduú ní ncáchī tucu dē. De ní ncanúnú jacú cā, de nchivī íyó ñúcuán ní ncāhān tucu jíi jíin Pedro: Jándāā ndija jā suni táhān ndá dē cúu nū, chí tēe Galilea cúu nū, de iin

nuú-ni cáhān nū jíin ndá dē, ncachī ji.

⁷¹ Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyí dē jā ná cúndeē cuāchi sīquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jíin cuitī ni tēe ñúcuán jā cáhān ndá nū tūhun dē, ncachī dē.

⁷² Ñúcuán de nī ncana-ni lohlo vuelta ūū. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jíin dē: Jondē tá ncháha ca cana lohlo vuelta ūū, de yūhū nū de cachī nū ūnī vuelta jāā nduú jíinī nū nduhū, ncachī yā. De nī nacani inī dē sīquī tūhun ñúcuán, de nī jacu dē.

15

Jā ní tñi Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ De tá nī ncunijīn, de ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, jíin ndá tēe stéhēn ley janahān, jíin ndihī tēe sáhá junta cúñáhnú cā, de nī scāni táhān dē tūhun. De nī juhnī ndá dē Jesús de cuāhān dē jíin yā nūū Pilato, tēe cúu gobernador.

² De Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nū cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū.

³ De ndá sūtū cúñáhnú nī ncāhān dē cuāhā cuāchi sīquī yā.

⁴ De Pilato nī jīcā tūhún tucu dē yā: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A nduú jíinī nū jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē sīquī nū? ncachī dē.

⁵ Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā nī iin tūhun jíin dē. De nī nsāhvi ndasí inī Pilato ndéhé dē nūū yā.

Jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶ De iyó costumbre Pilato jā ndācā vico pascua siáā dē iin tēe yíhī vecāa, nā-ni tēe cúnī nchivī.

⁷ De iyó iin tēe nánī Barrabás, yíhī dē vecāa jíin ndá táhān dē sīquī jā ní

nenda ndá dē sīquī gobierno de nī jahni ndá dē ndīyi.

⁸ De nī nquenda nchivī cuāhā, de nī ncāhān ji jíin Pilato jā ná sáhá dē tá-ni iyó costumbre dē.

⁹ De nī ncāhān Pilato jíin ji: ¿A cúnī ndá nū jā siáā ni tēe cúu Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē.

¹⁰ Súcuán nī ncāhān dē, chí cúnī dē siáā dē Jesús. Chí ja nī jīcūhun inī dē jā ní ncucuásún inī ndá sūtū cúñáhnú, de jā ñúcuán nī nasiáha ndá dē yā nūū dē.

¹¹ Sochi ndá sūtū cúñáhnú nī scāhān dē nchivī cuāhā jā vāha cā ná cācān ji jā siáā Pilato Barrabás.

¹² Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu Pilato: ¿Túsaā de nāsa cúnī ndá nū jā sáhá nī jíin tēe jā cáchī ndá nū jā cúu dē Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē jíin ji.

¹³ De nī ncana jee ndá ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī ji.

¹⁴ De nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsáhá dē túsaā? De ndá nchivī nī ncana jee tucu ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī ji.

¹⁵ De Pilato chí cúnī dē jā cusii inī nchivī jíin dē, de nī nsiáā dē Barrabás. Ñúcuán de nī ndacu dē jā ná cāni ndá soldado Jesús, sá de cata caa dē yā yīcā cruz.

¹⁶ Ñúcuán de ndá soldado cuāhān dē jíin yā, de nī nquivi dē patio maá palacio. De nī nastútú dē ndihī táhān dē.

¹⁷ De nī nchuhun ndá dē yā iin sahma cuahá ndihī jā cúu sahma rey. De nī nsáhá dē iin corona iñu, nī nchuhun dē xīnī yā.

¹⁸ Ñúcuán de nī ncāhān sácá ndá dē jíin yā: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo, ncachī dē.

¹⁹ De nī ncuun dē ñutun xīnī yā, de nī ntivī sīí dē nūū yā, de nī jēcūñī jítí ndá dē nūū yā, sáhá dē jā chíñúhún dē yā.

²⁰ De tá nī ncuu nī nsáhá sácá dē yā, de nī ntavā dē sahma cuahá ndihī, de nī nachuhun dē yā sahma maá yā. De nī ntavā ndá dē yā

cuāhān dē jín yā jā cata caa dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹ De iin tēe nání Simón ñuū Cirene, tēe cúu tatá Alejandro jín Rufo, vāndiji dē jā ní jēhēn dē rancho. De nī nchāha dē ñúcuán, de nī ntee ndá soldado tiñu dē jā cuiiso dē cruz yā.

²² De cuāhān ndá dē jín yā iin lugar nūū nání Gólgota, de tūhun ñúcuán cáhān: Lugar Yiqui Xíní.

²³ De nī jēhe ndá dē vino jā ní nsacā nuu jín sūja ũguā jā coho yā, sochi nduú ní jīhi yā.

²⁴ De nī jata caa ndá dē yā yīcā cruz. De nī nsahá dē suerte sīquī nāsa nīhīn iin iin dē sahma yā.

²⁵ De cahūn nī jata caa dē yā.

²⁶ De tūhun jā ní ntee dē xīnī cruz jā cáhān nā sīquī nī jīhī yā, sūcuán cáhān: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchī.

²⁷ De suni nī jata caa ndá dē ũū tēe cuíhná yīcā ũū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátín yā.

²⁸ De nī nquee ndaā tūhun jā cáhān tutū ī: Nī squetáhán ndá dē yā jín ndá tēe nēhén, cáchī.

²⁹ De nchivī jā yáha ñúcuán, scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān yīchī ji jín yā: Jājān. Ndóhó chi cáhān nū jā canī nū templo cáhnú, de nūū únī quivī de nasáhá nū.

³⁰ Túsaá de scácu nú maá nú, de nuu nú yīcā cruz viī, ncachī ji.

³¹ De suni sūcuán nī ncāhān catá ndá sūtū cuñáhnú jín ndá tēe stēhēn ley janahán, de cáhān ndá máá dē: Tú incā nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē mítan?

³² Tú cunī ō jā Cristo, Rey nchivī Israel, nuu dē yīcā cruz mítan, ñúcuán de candíja ó, ncachī ndá dē. De nduú tēe jā ndíta caa jín yā yīcā cruz, suni sūcuán nī ncāhān yīchī dē jín yā.

Jā ní jīhī Jesús

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³ De tá nī ncuu cahūxī ũū, de nī ncunee ní cáhnú jondē cahūnī.

³⁴ De tá nī ncuu cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? ncachī yā. De tūhun ñúcuán cáhān: Yāa Dios maá sá, Yāa Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní sáán?

³⁵ De sava nchivī íñí ñúcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Cunini ndá nú, chi cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán, ncachī ji.

³⁶ De nī jinu iin tēe, nī jēchundaji dē iin cáchī nūū vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā. De nī ncāhān dē: Ná cundéhé ó tú quiji Elías snúu dē tēe yáhá, ncachī dē.

³⁷ De maá Jesús nī ncana jee yā, de nī jīhī yā-ni.

³⁸ Sá de sahma jā ndíta caa jā ndásī nūū cuarto ī inī templo cáhnú, nī ndātā sava sava jondē xīnī jín jondē jēhē.

³⁹ De tēe Roma jā cúu capitán, íñí dē nūū yā, de nī jini dē jā ní ncana jee yā de nī jīhī yā. De nī ncāhān dē: Jāndāa ndija jā Sēhe Yāa Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁴⁰ De suni íñí sava ñahan, ndéhé jíca ña. De ũnī ña cúu María ñuū Magdala, jín María naná José jín Jacobo suchí, jín ñahan nání Salomé.

⁴¹ De ndá ñahan yáhá nī niquīn ña yā, de nī nchindeé ña yā tá nī jica yā región Galilea. De suni íñí cuāhā cā ndá ñahan jā ní nquiji jín yā Jerusalén.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² De nī ñini quivī ñúcuán. De quivī sātūha cúu, chi stēēn cúu quivī nátātú.

⁴³ De nī nquenda José, tēe ñuū Arimatea. De cúu dē iin tēe

cúñáhnú nūū junta cúñáhnú cā. De suni ñúhún inī dē jā quiji quīvi jā tatúnī Yāā Dios. De nduú yúhú dē chi nī nguīvi dē nūū Pilato, de nī jicān dē yiqui cúñu Jesús.

⁴⁴ De Pilato chi nī nsāhvi inī dē jā ñamā nī jīhī yā. De nī ncana dē capitán, de nī jicā tūhún dē tēe ñúcuán tú ja nī jīhī yā.

⁴⁵ Ñúcuán de nī ncuacáhnú inī dē jā ní ncāhān capitán jín dē, de nī jēhe dē tūhun jā snúu José yiqui cúñu yā.

⁴⁶ De nī jeen José iin sahma cuijín váha. De nī snúu dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē sahma ñúcuán. De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavi ndīyi jā ní ncaān yīcā iin cava. De nī jasi dē iin yūū yuhú yávi ñúcuán.

⁴⁷ De María ñuū Magdala, jín María naná José, nī jinī ndúū ña nūū ní nchiyuhū dē yā.

16

Jā ní natecū Jesús
(Mt. 28.1-10; Jn. 20.1-10) *Lc. 24.1-12;*

¹ De nī ñini quīvi nátātú, de María ñuū Magdala, jín María naná Jacobo, jín Salomé, nī jeen ndá ña ndácá perfume jā quíchihī ña yiqui cúñu yā.

² De jānehēn quīvi domingo, tá cáta nquenda ncanđiī, de nī nquenda ndá ña nūū yíyuhū yā.

³ De nī ncāhān ndá ña: ¿Ní nīhīn ō tēe jā sáhá jīyo yūū ndásī yúyávi yáhá? ncachī ña.

⁴ De nī nūcūndēhé ndá ña, de nī jinī ña ja nī ncujiyo yūū cāhnú ñúcuán.

⁵ De nī nguīvi ndá ña inī yavi ndīyi. De nī jinī ña iin ángel Yāā Dios jā cáá tá cáá tēe suchí, ndēē yā lado cuáhá, ñúhún yā iin sahma cuijín cáni. De nī nchūhú ndá ña.

⁶ De nī ncāhān yā jín ña: Mā cūyūhú ndá nú. Chi nánducú ndá nú Jesús ñuū Nazaret, Yāā nī jīhī yīcā cruz. Nduú cā ya yáhá, chi ja

nī natecū yā. Yáhá cūndēhé nú nūū ní jaquīn ndá dē yā.

⁷ Cuānohōn ndá nú túsáá, de cachī nū nūū ndá tēe scuáha jín yā, jín nūū Pedro, jā xihna cā maá yā jínū Galilea, sá de cuēē ndá máá nú. De ñúcuán cunī nū nūū yā, tá cúu nūū ní ncāhān yā jín nú jondē saá, ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de nī nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de jínu ña cuāhān ña. Chi quísi ña jā yúhú ña. De nduú ní ncáchī cuitī ña nūū ní iin, chi yúhú ndá ña.

Jā ní nenda nijīn yā nūū María ñuū Magdala
(Jn. 20.11-18)

⁹ De Jesús nī natecū yā jānehēn quīvi domingo. De xihna cā nūū María ñuū Magdala nī nenda nijīn yā, ñahan jā ní ntavā yā ūjā tächī inī.

¹⁰ De cuānohōn ña cuācachī tūhun ña nūū ndá tēe jā ní jica jín yā, jā ní nenda nijīn yā nūū ña. De cúcuécá inī ndá dē de jácu ndá dē.

¹¹ De tá nī jinī ndá dē tūhun jā ní jinī ña nūū yā jā técu yā, de nduú ní ncándija dē tūhun cāhān ña.

Jā ní nenda nijīn yā nūū ūū tēe scuáha jín yā
(Lc. 24.13-35)

¹² Ñúcuán de nī nquee ūū táhān tēe ñúcuán, jica dē cuāhān dē ichi rancho, de síin modo nī nquenda nijīn yā nūū dē.

¹³ De nī ndicó ndúū dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá cā táhān dē. De nduú ní ncándija tucu táhān dē jā cāhān ndúū dē.

Jā ní ntetīñú yā dē jā nacani dē tūhun
(Mt. 28.16-20; Jn. 20.19-23) *Lc. 24.36-49;*

¹⁴ De cuéé cā de nī nenda nijīn yā nūū ndihúxī iin dē, ndēē ndá dē nūū mesa yájī dē stāā. De nī ncāhān yā nūū dē, chi nihin inī ndá dē jáá nduú cándija dē tūhun jā ní ncāhān ndá táhān dē jā ní natecū yā nī jinī dē yā.

¹⁵ De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán ndá nú ní ñayíví, de nacani nú tūhun nī nūū ndācá nchivī nāsa scácu nī ji.

¹⁶ De nchivī jā candíja de cuenduté ji, chi cācu ji. De nchivī jā má cándíja, chi tñū tñhvī ji.

¹⁷ De nchivī candíja, sáhá ji ndá tiñu ñáhnú yáhá jā stéhēn jā íyó nī jíin ji: Jíin síví nī de tavā ji ndá tächī inī nchivī. De cāhān ji quéhén yuhú jéé.

¹⁸ De tú nī ntiin ji cōō, á nī jihi ji veneno, de mā sáhá dañó jíin ji. De suni tee ji ndahá ji nchivī cúhū, de nduvāha, ncachī yā jíin ndá dē.

*Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví
(Lc. 24.50-53; Hch. 1.9-11)*

¹⁹ Nūcuán de tá nī ndihi nī ncāhān maá Jētohō ō jíin ndá dē, de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de nī jēcundeē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā.

²⁰ De ndá máá dē nī nquee dē, nī nacani dē tūhun yā ndācá lado nāsa scácu yā nchivī. De maá Jētohō ō nī nchindeé nī nchituu yā ndá dē. De nī jēhe yā fuerza jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú jā stéhēn jā íyó ndāā tūhun yā jā nācani ndá dē. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN LUCAS

¹ Cuāhā tēe nī nducú ndéé dē nī ntavā vāha dē historia Jesús, ndācá tiñu jā ní nsāhá yā nī jinī ndācá ó.

² De nī ntee ndá dē ndá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá nchivī nūū ō, jā ní jinī ji tiñu ñúcuán jondē tá nī nquijéhé, de nī nacani ji tūhun yā.

³ De sáán, suni nī nanducú vāha sá ndá tūhun yā jondē tá nī nquijéhé. De nī jani inī sá jā suni vāha jā tee cájí sá ndācá tūhun yáhá nūū ní, amigó Teófilo.

⁴ De súcuán de cuni ní jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá ji nūū ní.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Juan tēe scuénduté

⁵ Tiempo jā ní ncuu Herodes rey Judea, de nī iyo iin sūtū nchivī hebreo, nání dē Zacarías, de grupo Abías cúu dē. De ñasíhí dē nání ña Elisabet, de suni tatā maá sūtū Aarón cúu ña.

⁶ De ndúū dē chi nchivī ndāā cúu dē nūū Yāā Dios, de vāha ndāā squíncuu dē tiñu jā ndácu ley maá Jētohō ō Yāā Dios, jíni ndá nchivī.

⁷ De nduú nā sēhe dē íyó, chi ñahan nūmā cúu Elisabet, de ja ñáhnú ndúū dē.

⁸ De iin quivī de sátiñú Zacarías nūū tiñu jā cúu dē sūtū nūū Yāā Dios, chi nī nquenda quivī jā ndivi grupo dē.

⁹ De nī nsāhá ndá dē suerte tá cúu nūū íyó costumbre ndá sūtū. De nī nsāhá tocar Zacarías jā quivī dē inī cuarto ī templo Jētohō ō Yāā Dios, de teñuhūn dē incienso.

¹⁰ De hora jā cáyū incienso, de ndá nchivī cuāhā íñi ji yātā templo, jícan táhvī ji.

¹¹ De nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō nūū Zacarías, íñi yā lado cuáhá altar nūū cáyū incienso.

¹² De nī ncunēhén inī Zacarías jā ní jinī dē nūū yā, de nī nchūhú ndasí dē.

¹³ De nī ncāhān ángel jíni dē: Zacarías, mā cúyūhú nú, chi mitan de sáhá Yāā Dios jā ní jícan táhvī nū. De ñasíhí nú Elisabet, scácu ña iin sēhe yíi, de scúnani nú ji Juan.

¹⁴ De cusiī ndasí inī nū. De cuāhā nchivī cusiī inī jā cacu ji.

¹⁵ Chi cuñáhnú sēhe nú sáhá maá Yāā Dios. De mā cōhó ji vino ni ntexéen, de cunuú maá Espiritu Santo jíni ji jondē ncháha ca cacu ji.

¹⁶ De sáhá ji jā cuāhā nchivī nación nū Israel ndicó inī ji nūū Jētohō ji Yāā Dios.

¹⁷ De xihna cā Juan quiji, nacani tūhun Jētohō ō Jesús, sá de quiji maá yā. De sáhá ji tá cúu nūū ní nsāhá Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, de cunevāha ji poder jā nacani ji tūhun, tá cúu nūū ní nevāha Elías. De sáhá ji jā ndācá yuvá ndumanī dē jíni sēhe dē. De suni sáhá ji jā nchivī nihin inī cuetáhvī ji nūū Yāā Dios, nduu ji nchivī ndāā. Súcuán sáhá tūha ji nchivī tácuca candíja ji maá Jētohō ō Jesús tá quiji yā, ncachī ángel.

¹⁸ De Zacarías nī jíca tūhún dē yā: ¿Nāsa cucáhnú inī sá tú jandāā cúu? Chi tēe ñáhnú cúu sá, de suni ñáhnú ñasíhí sá, ncachí dē.

¹⁹ De nī ncāhān ángel jíni dē: Maá nī cúu Gabriel, de íyó nī nūū Yāā Dios, jétíñú yā nduhū. De nī ntetíñú yā nduhū vāji nī jā cāhān ni jíni nú, de nācani nī tūhun vāha yáhá nūū nū.

²⁰ De sīqui jāá nduú ní ncándíja nú tūhun jā ní ncāhān ni, de cuñíhín nú, de mā cúu cā cāhān nū, chi jondē tá cacu sēhe nú jíni ña. De quee ndāā ndija tūhun jā cāhān ni yáhá tá quenda quivī, ncachí ángel.

²¹ De ndá nchivī íñi yātā templo, ndétu ji Zacarías, de jáni inī ji nā cuá cúu jā cúcuéé dē inī cuarto ī templo.

22 De tá nī nquee dē, de nduú cā ní ncuú cāhān dē jíin ji. De nī jīcūhun inī ji jā inī templo nī jini nijīn dē iin jā ní stēhēn yā nūū dē. De maá seña-ni cā nī nsāhá dē nūū ji, chí nī ncuñihín dē.

23 De tá nī jīnu quivī jā sātíñū dē inī templo, de cuānohōn dē vehe dē.

24 De nī ncuu jacū quivī, de ñasíhí dē Elisabet nī jīcūhun sēhe ña. De nī nquendōo ña vehe ña ūhūn yōō jāá nduú cā ní jēhēn ña. De jāni inī ña:

25 Súcuán nī nsāhá maá Jētohō ō jíin nī, de nī ncandeē yā tūhun jā cúcanoō nī nūū nchivī jāá nduú sēhe nī, jāni inī ña.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Jesús

26 De nūū íñū yōō, de nī ntají Yāā Dios ángel Gabriel, nī jēhēn yā iin ñūū nání Nazaret, ndáñūū Galilea.

27 De nī jēhēn yā nūū iin ñahan lúli jā nání María. De ja nī ncundaā jā cueca iin tēe nání José ña, de tatā rey David cúu dē.

28 De nī nquivī ángel nūū ndéē ña, de nī ncāhān yā: Ncu tandī, de nācā ndetū tāhvī nū. Chí maá Jētohō ō Yāā Dios iyó yā jíin nú, de nī nsāhá yā jā ndetū ndasí cā nū nūū ndá cā ñahan, ncachī yā.

29 De tá nī jini ña nūū ángel, de nī ncunēhén inī ña jā súcuán cāhān yā, de nī jani inī ña nūcu cāhān yā súcuán jíin ña.

30 De nī ncāhān cā ángel jíin ña: Mā cúyūhú nū María, chí nī nsāhá Yāā Dios jā váha ndóhó.

31 De jīcūhun sēhe nú de scácu nú iin sēhe yíi, de scúnani nú ji Jesús.

32 De cuñáhnú ji, de cunaní ji Sēhe Yāā cúñáhnú ndasí. De maá Yāā ñūcuán jā cúu yā Jētohō ō sāhá yā jā cuu ji rey, tá cúu tatā ji David jā ní ncuu dē rey.

33 De níi cáni tatúnī ji nūū nchivī nación nū Israel. De mā ndihí cuiti jā tatúnī ji, ncachī ángel.

34 Ñūcuán de nī jicā tūhún María yā: ¿Nāsa coo tiñu jā ní ncāhān ní? Chí ncháha ca coo yíi sá, ncachī ña.

35 De nī ncāhān ángel: Maá Espíritu Santo sāhá jā jīcūhun sēhe nú, de poder maá Yāā cúñáhnú ndasí sāhá iin tiñu ñáhnú jíin nú. De jā ñūcuán maá sūchí īi jā cacu, quihi cuenta ji nūū Yāā Dios, de cunaní ji Sēhe Yāā Dios.

36 De suni cāchī tūhun nī nūū nū jā táhān nú Elisabet, suni scácu ña iin sēhe yíi, vísō ja ñáhnú ña. De mitan iyó íñū yōō jāá nduú cā cāhān nchivī jā cúu ña ñahan nūmā.

37 Chí ndihi-ni cuu sāhá Yāā Dios, de nduú nī iin iyó jā má cúu sāhá yā, ncachī ángel.

38 Ñūcuán de nī ncāhān María: Cuu túsá, de ná sāhá sá ndácá jā ndácu Jētohō ō Yāā Dios, de ná cóo jíin sá tá nī ncachī ní, ncachī ña. Sá de cuāhān-ni ángel.

Jā ní jēndēhé María Elisabet

39 De nī ncuu jacū quivī, de ñamā cuāhān María, nī ncaa ña yucu cuāhān ña iin ñūū región Judea.

40 De nī jīnū ña vehe Zacarías, de nī ncāhān jítáhān ña jíin Elisabet.

41 De tá nī jini Elisabet jā cāhān María jíin ña, de sūchí ñúhún chíjin ña nī ncandā ji-ni. De nī ncuuú Espíritu Santo jíin ña.

42 De nī ncāhān jee ña: Nī nsāhá Yāā Dios jā ndetū cā cúu nú nūū ndá cā ñahan, jíin jā coo ndetū ndasí sēhe nú.

43 ¿De nāsa cúu jā ní nguenda naná Jētohō ni nūū ni? Chí nduú ná cúu cuiti ni.

44 Chí tá nī jini nī tūhun jā ní ncāhān nū jíin nī, de sūchí ñúhún chíjin nī nī ncandā ji-ni jā cúsiī inī ji.

45 De nācā ndetū nū jā ní ncandíja nú, chí quee ndaā ndácá tūhun jā ní ncāhān Jētohō ō Yāā Dios jíin nú, ncachī Elisabet.

46 Ñūcuán de nī ncāhān María: Cāhān nī jā cúñáhnú ndasí maá Jētohō ō Yāā Dios,

47 de cúsiī inī ni jíin maá yā jā scácu yā nduhú.

48 Chi nī nsáhá yā cuenta nduhū,
vísō nduú cúnáhnú nī.
De ná squíncuu nī jā ndácu yā.

De jondē mitan de ndá nchivī jā
nacacu, cāhān ji jā ndetū
ndasí nī.

49 Chi Yāā tíin ndihi-ni poder, nī
nsáhá yā tiñu ñáhnú jíin nī.

De Yāā ī Yāā ndoo cúu yā.

50 De níí cání cundáhvī inī yā ndá
nchivī jā ndíhvī inī ji jā má
stívī ji nūū yā.

51 Nī nsáhá yā tiñu ñáhnú jíin poder
yā,
chi nī scúnu yā ndá nchivī sáhá vīxī
maá,

52 de ndá nchivī cúnáhnú, nī ncan-
deē yā jā cúnáhnú ji.

De nchivī ndáhvī, chi nī nsáhá
ñáhnú yā ji,

53 de nchivī jíhī sōco, nī jēhe yā jā
cajī vāha ji,

de nchivī cuicá, chi nī natajī yā ji
súcuán-ni.

54 De nī nchindeē nī nchituu yā
yóhó nchivī nación Israel, jā
cúu ó mozo yā,

chi nduú náa inī yā jā cundáhvī inī
yā yóhó.

55 Chi súcuán nī nquee yuhú yā nūū
ndácá tatā ō,

nūū Abraham jíin ndácá tatā dē jā
coo níí cání.

Ncachī María.

56 De nī ndeē ña jíin Elisabet tá
ūnī yōō. Sá de cuānohōn ña vehe ña.

Jā ní ncacu Juan tēe scuénduté

57 De nī nguenda quīvī jā scácu
Elisabet sēhe ña, de nī scácu ña iin
sēhe yíí.

58 De ndá nchivī ndeē ñatin jíin
ñā jíin ndá táhān ñā, nī jinī ji jā ní
ncundáhvī ndasí inī Yāā Dios ñā, de
nī nguenda ji nī ncāhān ji tūhun sīī
jíin ñā.

59 Nūcuán de nūū únā quīvī jā
ní ncacu ji, de nī jēhēn ndá nchivī
nī nsáhá ji circuncidar sūchí ñíquín
ñūcuán. (De ñūcuán cúu iin tunī
nūū yiqiú cúñu ndá sūchí yíí he-
breo jā stéhēn jā cúu ji nchivī Yāā

Dios.) De scúnaní ji sūchí ñūcuán
sívī tatá ji Zacarías nícu.

60 De nī ncāhān naná ji: Mā cúu,
chi Juan cunaní ji, ncachī ñā.

61 De nī ncāhān ndá ji jíin ñā: ¿De
nūcu? De nduú ní iin táhān nú nání
súcuán, ncachī ji.

62 Nūcuán de jíin seña nī jícā
tūhún ndá ji tatá sūchí ñūcuán nāsa
cúní dē jā cunaní ji.

63 De nī jícān dē iin tutū, de nī
ntee dē: Juan cunaní ji, cáchī. De
ndácá nchivī nī nsáhí inī ji nī jinī
ji.

64 De nī nacahān-ni Zacarías jā
ní ncuñíhín dē, de nī nquijéhé dē
cāhān dē jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā
Dios.

65 De ndá nchivī ndeē ñatin jíin
dē, nī nsáhvi ndasí inī ji. De níí yucu
región Judea nī jíitē nuu ndá tūhun
yáhá jā súcuán nī ncuu.

66 De nchivī jā ní jinī tūhun, nī
nquijéhé ji nácani inī ji, de jícā
tūhún táhān ji: ¿Nāsa coo tá cuahnu
sūchí yáhá? ncachī ji. Chi maá
Jētohō ō Yāā Dios nī nsáhá yā jā
vāha ndasí ji.

Tūhun vīī jā ní nacani Zacarías

67 De tatá ji Zacarías nī ncunuú
Espíritu Santo jíin dē, de nī nacani
dē tūhun jā ní stéhēn Yāā Dios nūū
dē:

68 Nācā vāha ndasí Yāā cúu Jētohō
ō, suu Yāā Dios maá ó nchivī
Israel,

chi nī nquiji yā nūū ō jā cúu ó
nchivī yā, de nī scácu yā
yóhó.

69 De nī jani yā iin Yāā íyó poder jā
scácu yóhó,

de Yāā ñūcuán cacu nūū tatā maá
mozo yā rey David.

70 Chi súcuán nī nquee yuhú yā, de
nī nacani ndá tēe ndoo jā ní
nacani tūhun yā janahán.

71 De nī ncāhān ndá dē jā scácu
yā yóhó nūū ndá jā jíiní ūhvī
yóhó, jíin nūū ndá jā quítī inī
nūū ō.

72 Chi nī ncundáhvī inī yā ndācá tatā ō,
de nduú ní náa inī yā trátú ī yā.

73 Chi suu trátú ñúcuán nī ncāhān téyí yā jíin tatā ō Abraham,

74 suu jā scácu yā yóhó nūú ndá jā jíin ūhvī yóhó,

tácua sāhá ō tiñu cúnī yā de mā cýūhú ó,

75 de coo ndāa coo ndoo ánō ō jā cuetíñú yā yóhó ndihi quívi jā cutecū ō.

76 De ndóhó sūchí lúli, cuu nú tēe nacañi tūhun Yāa cúñáhnú ndasi.

Chi cosō nūú nú ichi nūú maá Jētohō ō Jesús, tácua sāhá tūha nú nchivī, sá de quiji yā.

77 De cachī tūhun nú nūú nchivī maá yā jā scácu yā jí,

jíin jā cune cáhnú inī yā nūú cuāchi jí.

78 Chi Yāa Dios maá ó, vāha inī yā de cúndáhvī inī yā yóhó.

Jā ñúcuán tají yā maá Yāa jā stúu inī ánō ō, quiji yā jondē andiví,

79 tácua jíicūhun inī ndá yóhó jā ndéē ō modo nūú nee nūú ja ñatin cuū ō.

De chuhun yā yóhó ichi nūú coo ndeé coo síi inī ō.

Ncachī Zacarías.

80 De sūchí lúli ñúcuán nī jahnu jí de nī jija jí jíin tūhun yā. De nī iyo jí nūú ñuhun tíhá jondē quívi jā ní nguenda nijin jí nūú nchivī Israel.

2

Jā ní ncacu Jesús

(Mt. 1.18-25)

1 De nī ncuu jacū quívi, de Augusto, tēe cúu rey, nī ndacu dē tiñu jā coo censo jā nūcōsō sívi ndivií nchivī ní cáhnú nūú tátúnī dē.

2 Yáhá cúu censo jā xíhna ñúhún jā ní nsāhá ndá dē tá nī ncuu Cirenio gobernador nación Siria.

3 De ndivií nchivī cuānohōn jí tá ñuú tá ñuú jí jā nacuāha jí sívi jí.

4 De saá-ni José nī nquee dē ñuú Nazaret ndáñuú Galilea. De cuānohōn dē región Judea, de nī

jīnū dē ñuú Belén, jā cúu ñuú nūú ní ncacu rey David janahán. Chi tatā David cúu dē.

5 De nī jēhēn dē tácua nacuāha dē sívi dē jíin María, chi ja ñatin cundeē dē jíin ña. De ñúhún sēhe ña nī nsāhá Espíritu Santo.

6 De juni íyó nduú dē ñúcuán de nī nguenda quívi jā cacu sēhe ña.

7 De nī scácu ña sēhe yíi xíhna ñúhún ña, de nī nchusúcun ña jí sahma vítá, de nī jaquín ña jí inī iin tūndōo nūú yáji quiti, chi nduú cā núne mesón cundeē ndá ña.

Jā ní nguenda ndá ángel nūú ndá pastor

8 De ñatin ñuú Belén íyó ndá tēe cúu pastor, de níi niñu jíto ndá dē tícāchí dē jondē yucu.

9 De iin sanaā-ni de nī nguenda iin ángel maá Jētohō ō nūú dē, de nduva maá Jētohō ō nī jēndütē níi nūú íyó dē. De nī nchūhú ndasí ndá dē.

10 De nī ncāhān ángel ñúcuán jíin dē: Mā cýūhú ndá nú, chi vāji ní jā cachī tūhun ní iin tūhun vāha nūú nū, de sāhá jā cusii ndasí inī ndācá nchiví:

11 Chi mitan de inī ñuú David nī ncacu iin Yāa jā scácu ndá ndóhó, de maá Jētohō ō Cristo cúu yā.

12 De yáhá cúu seña jā nanihīn nū sūchí ñíquin ñúcuán, chi ñúsúcun jí sahma vítá, de cáá jí inī iin tūndōo nūú yáji quiti, ncachī ángel.

13 De sanaā-ni de nī nguenda cuāhā cā ángel andiví, íñi ndá yā jíin ángel ñúcuán, de cáhān ndá yā jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De suni cáhān yā:

14 Vii ndasí cúñáhnú maá Yāa Dios jā ndéē nūú sūcun.

De ná ndúvāha inī ndá nchiví ñayiví sāhá yā jā cusii inī yā jíin jí.

Ncachī ndá ángel.

15 Ñúcuán de cuānohōn ndá ángel andiví. De ndá tēe cúu pastor nī ncāhān dē jíin táhān dē: Ná cohōn ñuú Belén, de cunī ō nā cuá cúu jā

ní ncuu jā ní ncachī tūhun Jētohō ō nūū ō, ncachī ndá dē.

16 De ñamā cuāhān ndá dē, de nī nanihin dē María jíin José jíin sūchí ñíquín, cáá ji inī tūndōo nūū yáji quti.

17 De tá nī jinī ndá dē nūū ji, de nī nacani dē tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē síquī sūchí ñíquín.

18 De nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jini ji tūhun jā cáhān ndá tēe cúu pastor.

19 De María nī nchuhun inī ña ndácá tūhun yáhá, de nācani inī ña síquī.

20 De cuānohōn ndá pastor, de cáhān ndá dē jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios síquī ndácá jā ní jinī dē jíin jā ní jinī dē, chi nī nquee ndaā ndá tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē.

Jā ní stéhēn dē ji nūū Yāa Dios inī templo

21 De nī ncuu ūnā quívi jā ní ncacu yā, de nī nsāhá ndá dē circuncidar sūchí ñíquín ñúcuán. De nī scúnani dē ji Jesús, chi sívi ñúcuán nī ncachī ángel nūū María jondē ncháha ca jícūhun ji.

22 De nī jíinu quívi jā ní squíncuu ndá ña costumbre jā ndúndoo ndá ña nūū Yāa Dios, tá cúu nūū cáhān ley jā ní jēhe yā nūū Moisés. De nī jēhēn ndúū dē jíin ji Jerusalén tácuá stéhēn dē ji nūū Jētohō ō Yāa Dios.

23 Súcuán nī nsāhá ndúū dē, chi yósō nūū tutū ley yā: Ndácá sūchí yíi jā cácu xihna ñúhún, quihi cuenta ji nūū Jētohō ō Yāa Dios, cáchī tutū.

24 De suni cuāsōcō dē tá cúu nūū cáhān ley maá Jētohō ō: Sōcō ndá nú ūū livi á ūū paloma, cáchī tutū.

25 De nī iyo iin tēe nání Simeón, ndēē dē Jerusalén tiempo ñúcuán. De tēe ndāā tēe chíñúhún vāha nūū Yāa Dios cúu dē. De ñúhún inī dē jā quenda maá Yāa jā scácu ndá nchivī naciōn dē Israel. De maá Espiritu Santo íyó yā jíin dē,

26 de ja nī ncachī tūhun yā nūū dē jā má cúu cuitī dē chi jondē cunī dē

nūū Cristo jā tetíñú maá Jētohō ō Yāa Dios.

27 De nī stéhēn yā nūū dē jā quíhīn dē templo quívi ñúcuán. De saá-ni tatá jíin naná sūchí ñíquín Jesús, nī nquívi dē templo jíin ji jā sáhá dē ji tá cúu nūū cáhān ley Moisés.

28 De Simeón nī numi ndeē dē ji, de nī ncāhān dē jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios, de ncachī dē:

29 Tátā Yāa Dios, mitan de cuu cuāha ní tūhun jā cuū sá da, chi ja nī ncusii inī sá,

chi ja nī squíncuu ní tūhun jā ní nquee yuhú ní nūū sá jā cúu sá mozo ní.

30 Chi nī jinī jíinúú sá nūū Yāa jā scácu ndá sāán.

31 De nī jani ní yā jā scácu yā ndá nchivī ñayiví.

32 De maá yā sáhá jā cutūu inī ánō nchivī ndácá naciōn,

tácuá jícūhun inī ji nāsa Yāa cúu ní.

De sáhá yā jā cuáhnú nchivī maá ní Israel.

Ncachī Simeón.
33 De José jíin naná ji nī nsāhvi inī ndúū dē nī jini dē tūhun yā jā ní ncāhān Simeón.

34 De nī jícān táhvi Simeón jēhē ndá dē, de nī ncāhān dē jíin naná ji María: Sūchí yáhá vāji ji tácuá candíja cuāhā nchivī naciōn maá ó Israel, de cácu ji. De sava ji chi mā cándíja ji, de tánū táhvi ji. Chi sūchí yáhá cúu ji Yāa jā ní ntetíñú Yāa Dios, de vísō súcuán de squéne yichí cuāhā nchiví ji.

35 De súcuán de tūu nijin nāsa jáni inī ndá nchiví. De maá nú chi tahúhvi ndasí inī nū jā cunī nū jā ndoho ji, ncachī Simeón.

36 De suni íyó iin ñahan nācani tūhun Yāa Dios, nání ña Ana. De sēhe Fanuel, tatā Aser cúu ña. De ja ñáhnú ndasí ña. De jondē tá lulí ña de nī ndeē ña jíin yíi ña ūjā cuíyā.

37 Sá de nī nquendōo ndáhví ña, de ja íyó ña cūmí xico cūmí cuíyā. De nduú quée ña inī templo, chi nduú ñuú sáhá ña ndácá jā cuní

Jētohō ō Yāā Dios, de nditē inī ña de jícān táhvī ña.

³⁸ De suni maá hora ñúcuán nī nquenda ña nūū íñi ndá dē, de nī nacuetáhvī ña nūū Yāā Dios. De nī ncachī ña tūhun sūchí ñíquín ñúcuán nūū ndá nchivī Jerusalén já ñúhún inī ji já quenda maá Yāā já scácu ji.

Jā cuánohōn ndá dē ñuū Nazaret

³⁹ De nī ncuu nī squíncuu ndúū dē ndácá tiñu já cáhān ley maá Jētohō ō Yāā Dios, de cuānohōn dē ñuū dē Nazaret región Galilea.

⁴⁰ De sūchí lúli ñúcuán nī jahnu ji, de nī jija ji, de nī ncundichí ji. De nī nsáhá Yāā Dios já váha ndasí ji.

Jā ní ūyo sūchí lúli Jesús inī templo

⁴¹ De ndácá cuiyā jéhēn tatá ji naná ji Jerusalén, já cúu vico pas-cua nchivī hebreo.

⁴² De tá nī ncuu ūxī ūū cuiyā ji, de cuāhān tucu ndá dē Jerusalén, tá cúu nūū jéhēn dē vico ñúcuán.

⁴³ De tá nī nchāha vico, de cuānohōn ndúū dē. De sūchí lúli Jesús nī nquendōo ji Jerusalén, de ndúū ní jínī José jín naná ji.

⁴⁴ De jáni inī ndúū dē já cuāhān ji mähñú nchivī ñúhún ichi. De nī jica dē iin quivī, sá de nī nanducú dē ji mähñú ndá táhān dē jín nchivī jíní táhān dē jín.

⁴⁵ De ndúū ní nánihīn dē ji. Ñúcuán de nī ndicó cóo ndúū dē Jerusalén, cuānanducú dē ji.

⁴⁶ De nūū únī quivī de nī nanihīn dē ji inī templo, ndéē ji mähñú ndá tēe stéhēn ley janahán, de níni ji já cáhān ndá dē, de jícā tūhún ji dē síquī tūhun ñúcuán.

⁴⁷ De ndá nchivī já níni tūhun cáhān ji, sáhvi inī ji já váha cájí xīni ji de váha scócóo ji tūhun.

⁴⁸ De tá nī jinī naná ji tatá ji nūū ji, de nī nsáhvi inī ndúū dē. De nī ncāhān naná ji: Séhē, ¿nūcu nī nsáhá nú nduhū sūcuán? Chi ndúū ní jín tatá nú, nácani ndasí inī ní nánducú nī ndóhó, ncachī ña.

⁴⁹ Ñúcuán de nī ncāhān ji: ¿Nūcu nánducú ní sáán? Chi cánuú já cu-cuu sá jín tiñu Tatá sá Yāā Dios, ncachī ji.

⁵⁰ De ndúū ní jícūhun inī ndúū ña tūhun cáhān ji jín ña.

⁵¹ Sá de cuānohōn ji jín ndúū dē ñuū Nazaret, de nī jetáhvī ji nūū dē. De naná ji nī nchuvāha ña ndácá já ní ncuu yáhá inī ánō ña.

⁵² De Jesús nī jahnu cá ji de nī ncundichí cá ji. De cúsi inī Yāā Dios jín ji, de saá-ni ndácá nchivī.

3

Tūhun Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ De nī ncuu xāhōn cuiyā já tátunī Tiberio nú nación. De Poncio Pilato cúu dē gobernador Judea, de Herodes cúu gobernador Galilea, de ñanī dē Felipe cúu gobernador Iturea jín Traconite, de Lisaniás cúu gobernador Abilinia.

² De sūtū cúñáhnú cá cúu Anás jín Caifás. De nī ncāhān Yāā Dios jín Juan sēhe Zacarías, já iyó dē ñuhun tíhá.

³ De nī jica nuu dē ndácá ñuū já iyó ñatin yūte Jordán. De cáhān dē jín nchivī já ná nácani inī ji já sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácuca cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuāchi ji.

⁴ De sūcuán nī nquee ndaā tūhun Juan já yósō nūū tutū já ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Coo iin tēe já cana jee jondē nūū ñuhun tíhá:
Sáhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō,
de sáhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā.

⁵ De ndácá xehvā ná ndúndaā,
de ndácá yucu jín lómō ná ndúū nduhā,
de ná ndúndoó ichi tiácuá, de ichi ndáyí ná ndúū inuú.
De suu cúu já ndundaā ánō nchivī nūū yā.

⁶ De ndiivi ji cunī ji jā scácu Yāā Dios ji.

Súcuán cāhān Juan, cáchī tutū.

⁷ De nī nguenda cuāhā nchivī nūū dē jā scuénduté dē ji. De nī ncāhān dē nūū ji: Va sēhe cōō cūu ndá nū, chí xēēn nū tá cūu cōō. ¿A jáni inī ndá nū jā cuu cunu nū cācu nū nūū castigo xēēn jā quiiji?

⁸ Túsaá de sáhá ndá nū tiñu váha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nū cuāchi nū. De mā cāní inī ndá nū cāhān nū jā cuu cācu nū siqūī jā cūu nū tatā Abraham. Chí cāhān ni jíin ndá nū jā cuu sáhá Yāā Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja váha, de tú cūni yā.

⁹ De cūu ndá nū tá cūu tūndihá jáá nduú jéhe jāvíxī váha. De mitan de ja íyó tūha Yāā Dios jā cuāha yā castigo xēēn, tá cūu nūū íyó tūha iin cā jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sáhá yā jíin ndá nū tá cūu nūū sáhá yā jíin ndācá ñutun jáá nduú jéhe jāvíxī váha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn, ncachī Juan.

¹⁰ De ndá nchivī nī jīcā tūhún ji dē: ¿De nāsa sáhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

¹¹ De nī ncāhān dē: Ndá ndóhó jā névāha ūū sahma, de cuāha nū iin nūū nchivī jáá nduú ná névāha. De ndá ndóhó jā íyó jā yáji, suni súcuán sáhá nū, ncachī dē jíin ji.

¹² De suni jacū tēe stútú xūhún renta nī nguenda dē jā cuenduté dē. De nī jīcā tūhún ndá dē Juan: Maestro, ¿de ndá sāán, nāsa sáhá sá?

¹³ De nī ncāhān Juan jíin ndá dē: Mā scáa nū cācān nū xūhún, chí táni jā ní ndacu nūū nū, ncachī dē.

¹⁴ De suni nī jīcā tūhún jacū sol-dado: ¿De ndá sāán, nāsa sáhá sá? ncachī dē. De nī ncāhān Juan jíin dē: Mā cāndē nū ndatíñú ni iin nchivī jíin tūhun siúhú ni jíin tūhun stáyáhvī, de mā ndíyo inī nū jā caa yáhvī nū, ncachī dē.

¹⁵ De ndācá nchivī ndétu ji jā quiiji Cristo, Yāā jā tetíñú Yāā Dios, de jáni inī ji jā sanaá de suu cūu Juan.

¹⁶ De nī ncāhān Juan jíin ndá ji: Nduhū chí jíin ndute scuénduté nī ndá ndóhó. De vāji iin Yāā jā modo jā scuénduté yā ndá nū cūu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō nū, de poder yā cūu tá cūu ñuhūn. De cuñáhnú ndasí cā yā nsuū nduhū, chí nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū víso iin tiñu lúli cā jā nandajī nī correa nījān yā.

¹⁷ De sáhá yā tá sáhá tēe stéchi trigo, chí sáhá síin yā nchivī váha jíin nchivī néhén, tá cūu nūū cūndoo trigo jā queē síin paja. De nastútú yā trigo yā ndívi inī yacá yā. Sochi paja chí teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

¹⁸ De jíin ndá tūhun yáhá jíin cuāhā cā tūhun nī sndíhvī inī dē nchivī, de nī nacani dē tūhun váha Yāā Dios nūū ndá ji.

¹⁹ De suni nī ncāhān dē nūū Herodes, tēe cūu gobernador, chí tēe ñúcuán nī nacueca dē Herodías, ñasíhī ñānī dē Felipe. De cuāhā cā tiñu néhén súcuán nī nsáhá Herodes.

²⁰ De sa víhī cā nī nsáhá néhén dē, chí nī nchihī dē Juan vecāa.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ De jondē ncháha ca quívi Juan vecāa, tá nī íyo dē jā ní scuénduté dē ndá nchivī, de suni nī scuénduté dē Jesús. De jīcān táhvī yā, de nī nune-ni nūū ndēē Yāā Dios andiví.

²² De nī ncuun Espíritu Santo nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma. De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Maá nū cūu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsiī ndasí inī ni jíin nū, ncachī.

Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo

(Mt. 1.1-17)

²³ De tá nī nquijéhe Jesús stéhēn yā tūhun, de íyó yā tá ōcō ūxī cuīyā. De jáni inī nchivī jā sēhe José cūu yā. De José nī ncuu sēhe Elí,

²⁴ de Elí nī ncuu sēhe Matat, de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Jana, de Jana nī ncuu sēhe José,

²⁵ de José nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Amós, de Amós nī ncuu sēhe Nahum, de Nahum nī ncuu sēhe Eslí, de Eslí nī ncuu sēhe Nagai,

²⁶ de Nagai nī ncuu sēhe Maat, de Maat nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Semei, de Semei nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Judá,

²⁷ de Judá nī ncuu sēhe Joana, de Joana nī ncuu sēhe Resa, de Resa nī ncuu sēhe Zorobabel, de Zorobabel nī ncuu sēhe Salatiel, de Salatiel nī ncuu sēhe Neri,

²⁸ de Neri nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Adi, de Adi nī ncuu sēhe Cosam, de Cosam nī ncuu sēhe Elmodam, de Elmodam nī ncuu sēhe Er,

²⁹ de Er nī ncuu sēhe Josué, de Josué nī ncuu sēhe Eliezer, de Eliezer nī ncuu sēhe Jorim, de Jorim nī ncuu sēhe Matat,

³⁰ de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Simeón, de Simeón nī ncuu sēhe Judá, de Judá nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Jonán, de Jonán nī ncuu sēhe Eliaquim,

³¹ de Eliaquim nī ncuu sēhe Melea, de Melea nī ncuu sēhe Mainán, de Mainán nī ncuu sēhe Matata, de Matata nī ncuu sēhe Natán,

³² de Natán nī ncuu sēhe David, de David nī ncuu sēhe Isaí, de Isaí nī ncuu sēhe Obed, de Obed nī ncuu sēhe Booz, de Booz nī ncuu sēhe Salmón, de Salmón nī ncuu sēhe Naasón,

³³ de Naasón nī ncuu sēhe Aminadab, de Aminadab nī ncuu sēhe Aram, de Aram nī ncuu sēhe Esrom, de Esrom nī ncuu sēhe Fares, de Fares nī ncuu sēhe Judá,

³⁴ de Judá nī ncuu sēhe Jacob, de Jacob nī ncuu sēhe Isaac,

nī ncuu sēhe Abraham, de Abraham nī ncuu sēhe Taré, de Taré nī ncuu sēhe Nacor,

³⁵ de Nacor nī ncuu sēhe Serug, de Serug nī ncuu sēhe Ragau, de Ragau nī ncuu sēhe Peleg, de Peleg nī ncuu sēhe Heber, de Heber nī ncuu sēhe Sala,

³⁶ de Sala nī ncuu sēhe Cainán, de Cainán nī ncuu sēhe Arfaxad, de Arfaxad nī ncuu sēhe Sem, de Sem nī ncuu sēhe Noé, de Noé nī ncuu sēhe Lamec,

³⁷ de Lamec nī ncuu sēhe Matusalén, de Matusalén nī ncuu sēhe Enoc, de Enoc nī ncuu sēhe Jared, de Jared nī ncuu sēhe Mahalaleel, de Mahalaleel nī ncuu sēhe Cainán,

³⁸ de Cainán nī ncuu sēhe Enós, de Enós nī ncuu sēhe Set, de Set nī ncuu sēhe Adán, de Adán nī ncuu sēhe Yāa Dios, chi nī nsáhá yā de.

4

*Jā ní jito túnī tächī Jesús
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)*

¹ De Jesús nī ncuu Espiritu Santo inī yā, de nī nquee yā yūte Jordán cuāhān yā. De nī jinū yā jondē nūū ñuhun tihá nī nsáhá Espiritu Santo.

² De nī iyo yā ñúcuán ūū xico quiví, de nī jito túnī tächī cúñáhnú yā, chi cúñí jā sáhá yā cuāchi. De ndá quiví ñúcuán nduú ní nchájī cuití yā, de tá nī nchāha quiví ñúcuán, de nī nquiji sōco nūū yā.

³ Ñúcuán de nī ncāhān tächī cúñáhnú jíin yā: Tú maá nú cú Sēhe Yāa Dios, de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāa cají nū, ncachí.

⁴ De nī ncāhān Jesús jíin: Nduú chi yósō nūū tutū īī: Nsūú mātúhún-ni stāa cúū jā tēcū nchiví, chi suni jíin ndācá tūhun jā cāhān Yāa Dios, ncachí yā.

⁵ Ñúcuán de cuāhān tächī cúñáhnú jíin yā jondē xīnī iin yucu súcún, de iin núnúú-ni nī stéhēn nūū yā ndācá nación níí cāhnú ñayiví.

6 De nī ncāhān jīn yā: Nūū maá nú cuāha nī jā cuñáhnú nú nūū ndi-viī naciōn yáhá, chi viī ndasí cáá. Chi maá nī tíin ndihi, de cuu cuāha nī nūū ní-ni iin cúnī nī.

7 Túsaá de tú cuiñi jítí nú chiñúhún nú nduhū, de cuāha ndihi nī nūū nū, ncachī tāchī.

8 De nī ncāhān Jesús jíin: Satanás, cujiyo cuáhán, chi yósō nūū tutū jā chiñúhún nchivī maá Jētohō ji Yāā Dios, de nūū mátúhún-ni yā satíñū ji, ncachī yā.

9 Ŋúcuán de cuāhān tāchī cúñáhnú jíin yā jondē Jerusalén. De nī jani yā xīnī torre templo. De nī ncāhān jíin yā: De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū űñhún, chi scácu yā ndóhó.

10 Chi yósō nūū tutū: Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.

11 De canee ndá yā ndóhó, tácuā mā scáchihi nú jēhē nū nūū yúū.

Cáchī tutū. Ncachī tāchī.

12 De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō nūū tutū jā má cōtó túni nchivī Jētohō ji Yāā Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

13 De nduú cā ní níhīn tāchī cúñáhnú modo jā coto túni ji Jesús quívi űúcuán, de nī ncuijiyo cuāhān jacū tiempo.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

14 De nī ncunuú fuerza Espíritu Santo inī Jesús, de cuānohōn yā Galilea. De níi región űatin űúcuán nī jītē nuu tūhun yā.

15 De nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe īī sinagoga, de ndihi nchivī nī jetúhún ji yā.

Jā cuānohōn yā űuū Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

16 De nī nenda yā űuū Nazaret nūū ní jahnu yā. De quívi nátátú nī nquívi yā inī vehe īī sinagoga, tá-ni

sáhá yā. De nī nacuiñi yā jā cahvi yā tutū īī.

17 De nī jēhe ndá dē tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De nī nacune yā tutū, de nī nanihīn yā nūū yósō iin tūhun, nī ncahvi yā:

18 Espíritu maá Jētohō ō Yāā Dios íyó yā jíin nī,

chi nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá nchivī ndāhvī.

De nī ntajī yā nduhū vāji nī jíin tūhun jā nduvāha inī nchivī cúcuécá inī.

De cachī tūhun nī nūū nchivī jā yíhī ndahá tāchī jā coo libre ji.

De sáhá nī jā ndunijīn inī ánō nchivī jāā nduú jícūhun inī, de scácu nī nchivī jā ndóho ji sáhá táhán ji.

19 De nacani nī tūhun jā ní nquenda tiempo jā sáhá Jētohō ō Yāā Dios jā vāha nchivī.

Cáchī tutū jā ní ncahvi yā.

20 De nī nacasī yā tutū, de nī nacuāha yā nūū tēe sátíñú inī sinagoga, de nī nūcundeē yā jā stéhēn yā tūhun nūū nchivī íyó inī sinagoga. De ndihi ji ndéhé vāha ji nūū yā.

21 De nī nquijéhé yā cāhān yā jíin ndá ji: Mitan de nī nquee ndaā tūhun cāhān tutū īī yáhá, nī jini ndá nú, ncachī yā.

22 De ndiviī ji nī jetúhún ji yā, de sáhvi inī ndá ji níni ji ndācá tūhun viī jā cāhān yā. De nī jícā tūhún táhán ji: ¿A nsūū sēhe José cúu tēe yáhá?

23 De nī ncāhān yā jíin ndá ji: Jíni vāha nī jā jáni inī ndá nú de suni cāhān nū tūhun yátá yáhá jíin nī: Tēe tátán, sáhá tátán nú maá nú túsaá. De tūhun yáhá cachī jā tá cúu nūū ní nasáhá vāha nī cuāhā nchivī cúhū inī űuū Capernaum nī níhīn nū tūhun, suni súcuán cúnī nū jā sáhá nī űuū ō yáhá, tácuā candíja ndá nú jáni inī nū, ncachī yā jíin ji.

24 De nī ncāhān cā yā: Ndaā cāhān nī jíin ndá nú, nī iin ndá tēe nácani

tūhun Yāa Dios, chi nduú jétáhvī nchivī ñuū maá dē nūū dē.

²⁵ De suni ndāā cáhān ni jín ndá nú jā ní ñyo cuāhā ñahan jā ní nquendōo ndáhvī inī nación maá ó Israel, tiempo jā ní ñyo Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios. De tiempo ñúcuán nduú ní ncúun cuitī sāvī ũnī cuīyā yósāva, de nī ñyo iin tamā xēen níí cáhnú nación.

²⁶ De nduú ní ntájí Yāa Dios Elías quihīn dē nūū ní iin ñahan viuda nación maá ó Israel, chi sa nūū iin ñahan viuda jā ndéē ñuū Sarepta ndáñuū Sidón, nī jēhēn dē nī jito dē jā ní nchajī ña.

²⁷ De inī nación maá ó Israel suni nī ñyo cuāhā tēe nī ndoho cuēhē stéhyū, tiempo jā ní ñyo Eliseo, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios. De nī iin tēe ñúcuán nduú ní ncándíja dē jā nduvāha dē sáhá Eliseo, chi sa Naamán, tēe nación Siria, nī nduvāha, ncachī yā.

²⁸ Ñúcuán de ndá nchivī ndéē inī sinagoga, nī nquiti ndasi inī jī jā ní jini jī tūhun cáhān yā.

²⁹ De nī nacuiñī ndá jī, de nī ntavā jī yā yātā ñuū, de cuāhān jī jín yā xīnī yūcú nūū íyó ñuū jī, chi cúnī jī jā chindahá jī yā nincava yā cava ñúcuán.

³⁰ Sochi nduú ní ncúu sáhá jī, chi nī nchāha yā-ni māhñū jī cuāhān yā.

Jā ní ntavā yā tächī inī iin tēe
(Mr. 1.21-28)

³¹ Ñúcuán de cuāhān Jesús ñuū Capernaum región Galilea. De quivī nátatú nī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī.

³² De nī nsáhvi inī jī nī jini jī tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūū jī, chi maá yā ndíso tíñū síquī ndihi.

³³ De inī vehe sinagoga íyó iin tēe jā ñúhún tächī inī dē, de nī ncana cóhó dē:

³⁴ Cujíyo ní. ¿Nūcu vāji ní nūū ndá sá, Jesús tēe ñuū Nazaret? ¿A vāji ní jā snáa ní ndá sá, á naá cúu? Ja jínī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe ñi Yāa Díos cúu ní, ncachī dē.

³⁵ De Jesús nī ncāhān xēēn yā nūū tächī: Casí yuhú nú de quee nú inī tēe yáhá, ncachī yā. De nī jicó cáva-ni tēe ñúcuán nūū ndá nchivī, nī nsáhá tächī. De nī nquee-ni inī dē cuāhān, de nduú nā cuá ní nsáhá cá jín dē.

³⁶ De ndihi nchivī nī nchūhú jī, de nī ncāhān jī jín táhán jī: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncuu súcuán? Chi cúñáhnú tēe yáhá jā ndácu ñihin dē nūū ndá tächī, de quēe-ni cuāhān, ncachī jī.

³⁷ De tūhun yā nī jītē nuu níí cáhnú región ñúcuán.

Jā ní nasáhá vāha yā naná chíso
Simón Pedro
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ñúcuán de nī nquee Jesús inī vehe ñi sinagoga, de cuāhān yā nī nquenda yā vehe Simón. De naná chíso Simón yíhí ndasí quíji ña. De nī ncāhān ndáhvī ndá dē jín yā jēhē ña.

³⁹ De nī jaquīn nūū yā nūū ña, de nī ncāhān yā jā ná ndíco quíji. De nī nquee-ni quíji ña, de nī nacōo ña-ni, de nī nsáhá ña jā ní nchajī yā jín ndá dē.

Jā ní nasáhá vāha yā cuāhā nchivī
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ De tá nī nquēe ncandiī, de ndá nchivī jā íyó táhán jī jā cúhū ndácá nūū cuēhē, nī nquisiáha ndá jī nūū yā. De nī ntee yā ndahá yā iin iin jī, de súcuán nī nasáhá vāha yā jī.

⁴¹ De suni cuāhā nchivī nī nquee tächī inī jī, de cána cóhó ndá tächī: Maá ní cúu Sēhe Yāa Dios, cáchī. De nī ncāhān xēēn yā nūū jī, de nduú ní jéhe yā tūhun cáhān cá jī súcuán, chi ja jínī ndá jī jā maá yā cúu Cristo, Yāa jā ní ntájí Yāa Dios.

Jā ní nacani yā tūhun región
Galilea
(Mr. 1.35-39)

⁴² De tá nī ntūu, de nī nquee yā cuāhān síñ yā yātā ñuū nūū nduú nchivī. De ndá nchivī nánducú jī

yā, de nī nquenda ji nūū íyó yā. De jécani ji yā tácuā mā cújiyo yā nūū ji.

⁴³ De nī ncāhān yā jíin ji: Suni cánuū jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá cā űuū sīquī nāsa tátúnī Yāa Dios, chí suu cúu jā ní ntají yā nduhū vāji nī, ncachī yā.

⁴⁴ De nī jica nuu yā níu región Galilea, nī nacani yā tūhun inī ndá vehe ī sinagoga.

5

Jā ní nīhīn ndá dē cuāhā tiacá ní nsāhā yā

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ De iin quívi de íní Jesús yuhú mar Genesaret. De nī nquenda cuāhā nchivī, nī nchitú nīhīn ji nūū yā, chí cúnī ji cunini ji tūhun Yāa Dios.

² De nī jinī yā jā íní ūū barco ñatin yuhú mar. De ndá tēe tíin tiacá, ja nī nquee dē inī barco, náquete dē ñunu dē.

³ De nī nguīvi yā inī iin barco jā cúu barco Simón. De nī ncāhān yā jíin dē jā ná scáca yátá dē quīhīn jacú cā ichi inī ndute. De nī jécundeē yā, de jondē inī barco nī stéhēn yā tūhun nūū nchivī cuāhā jā íyó ji yuhú ndúté.

⁴ De tá nī jīnu nī stéhēn yā, de nī ncāhān yā jíin Simón: Scáca barco nū ná cóhōn nūū cūnú ndute, de squée ndá nú ñunu nú, de tíin nú tiacá, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān Simón: Maestro, níu níñū nī squée ndá sá ñunu jā tíin sá tī, de nduū ní nīhīn cuitī sá ní iin tī. De jā cāchī maá ní, de ná squée tucu sá ñunu, ncachī dē.

⁶ De nī squée ndá dē, de nī nguīvi cuāhā ndasí tiacá, chí jondē ndúcú tēhndē ñunu dē.

⁷ De nī nsāhā ndahá ndá dē nūū ndá cā táhān dē jā ñuhūn inī incā barco, jā ná quíji chindeé táhān jíin dē. De nī nquenda ndá dē, de nī nchuhun chitú ndá dē tī ndúū barco, de jondē ndúcú quée barco.

⁸ De nī jinī Simón Pedro jā sūcuán nī ncuu. De nī jécuiñī jítí dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Vāha cā cujiyo ní Señor, chí tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

⁹ Chí maá dē jíin ndá tēe íyó jíin dē, nī nchūhú dē jā ní nīhīn cuāhā dē tiacá nī nsāhā yā.

¹⁰ De suni nī nchūhú Jacobo jíin Juan, ndúū sēhe Zebedeo, chí tēe chindeé táhān jíin Simón cúu ndúū dē. De nī ncāhān Jesús jíin Simón: Mā cúyūhú nú, chí jondē mitan de sāhā nī jā nīhīn nū cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū ní nīhīn nū cuāhā tiacá, ncachī yā.

¹¹ űúcuán de tá nī nenda ndá dē jíin barco nūū ñuhun yichí, de nī sndóo ndá dē ndihi ndatíñú dē, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní nasāhā vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² űúcuán de íyó Jesús inī iin ñuū, de nī nquenda iin tēe jā ndóho cuēhē stéhyū. De nī jinī dē nūū Jesús, de nī jécuiñī jítí dē ní ntuu dē nūū dē nūū ñuhūn, de nī ncāhān ndāhvī dē jíin yā: Señor, jíinī sá jā cuu nasāhā vāha ní sāán de tú cúnī ní, ncachī dē.

¹³ űúcuán de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī ní nasāhā vāha nī ndóhó, de ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

¹⁴ De nī ndacu yā nūū dē jā má cāchí cuitī dē nūū ní iin. De nī ncāhān yā: Quístéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāa Dios sīquī jā ní ndundoo nú nūū yā, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán. De sūcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

¹⁵ Sochi víhí cā nī jítē nuu tūhun yā cuāhān. De nī ncutútú cuāhā nchivī jā cunini ji tūhun jā stéhēn yā, jíin jā nasāhā vāha yā ji nūū ndácá cuēhē jā ndóho ji.

¹⁶ Sochi maá yā chi cuāhān sīin yā nūū nduú nchivī, de nī jīcān táhvī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ De iin quīvī de stéhēn yā tūhun, de jacū tēe grupo fariseo jīin tēe stéhēn ley janahán, ndéē ndá dē űúcuán. De nī nquenda dē nūū yā jā vāji dē ndācá ndāñūū Galilea, jīin ndāñūū Judea, jīin ciudad Jerusalén. De poder maá Yāā Dios íyó jīin yā jā násāhá vāha yā nchivī cūhū.

¹⁸ űúcuán de nī nquenda jacū tēe, de ndíso ndá dē iin tēe nī nduvehlé, yósō dē nūū iin camilla. De ndúcú ndá dē squívī dē tēe űúcuán inī vehe jā caquūn dē nūū íyó yā.

¹⁹ De nduú ní níhīn ndá dē modo jā quīvī dē jīin tēe űúcuán, chí íyó chitú nchivī. De nī ncaā ndá dē síquī vēhé, de nī nacune dē teja. De nī scúun dē tēe cūhū jīin camilla dē jondē nūū íyó Jesús māhñú nchivī.

²⁰ De nī jinī Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā tēe cūhū. De nī ncāhān yā jīin tēe cūhū: Lílū, ja nēe cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

²¹ űúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jīin tēe grupo fariseo, nī nquijéhé ndá dē jáni inī dē síquī yā: ¿Nī iin cā cuu tēe yáhá jā cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios? Chí nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nūū cuāchi, chí mátúhún-ni Yāā Dios.

²² De nī jinī Jesús jā súcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jáni inī ndá nú jā cáhān ni tūhun nāvāha?

²³ De jā nduú tūhun yáhá, ¿nī iin cúu jā vījín cā? ¿A jā cáhān ni jīin tēe cūhū: Nēe cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi nú? ¿A vījín cā jā cáhān ni: Nacōo de caca nú, chí ja nī nduvāha nú, cachī ni?

²⁴ De mitan de ná stéhēn ni jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī ñayivī yáhá jā cune cáhnú inī

ni nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jīin tēe nī nduvehlé: Cáhān ni jīin nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā jīin dē.

²⁵ De nī nacōo-ni tēe űúcuán, nī jinī jínúū nchivī. De nī naquehen dē camilla jā ní nchosō dē, de cuānohōn dē vehe dē. De nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios.

²⁶ De nī nsāhvi ndasí inī ndācá nchivī nī jinī jī, de nī ncāhān ndá jī jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De suni yúhú ndasí jī de cáhān jī: Mitan de nī jinī ō tíñu ñáhnú ndasí, ncachī jī.

Jā ní ncaā yā Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ űúcuán de nī nquee yā cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe stútú xūhún renta, nání dē Leví, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jīin dē: Cuniquūn nduhū ná cōhōn, ncachī yā.

²⁸ De nī nacuiñī dē, de nī sndóo dē ndihi ndatíñú dē, de cuāhān dē jīin yā.

²⁹ Sá de nī nsāhá Leví iin vico cáhnú inī vehe dē jā cúsi inī dē jīin Jesús. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jīin sava cā tēe, ndéē ndá dē mesa yáji dē stāā jīin yā.

³⁰ De ndá tēe grupo fariseo jīin tēe stéhēn ley janahán, nī nquijéhé ndá dē cáhān dē síquī ndá tēe scuáha jīin yā, de nī jīcā tūhún dē: ¿Nūcu yáji ndá nú jíhi ndá nú jīin ndá tēe stútú xūhún renta jīin ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān Jesús: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jīni űúhún jī tēe tátán, chí nchivī cūhū cúu jā jīni űúhún.

³² De nduhū chí nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu jī tá cúu nchivī íyó vāha. Chí sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nācani inī jī de sndóo jī cuāchi jī, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā sīquī jā conditē inī
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē jíin yā: Ndá tēe scuáha jíin Juan, jíin ndá tēe scuáha jíin grupo fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī dē de jīcān táhvī dē. De ndá tēe scuáha jíin maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē sūcuán? Chi yájī ndá dē jíhi dē.

³⁴ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā ni jíin dē? ¿A cuu sáhá nú jā conditē inī nchivī íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jíin jī?

³⁵ Sochi quiji quivī jā cujiyo tēe tándāhá, de quivī ñúcuán chi conditē inī jī, ncachī yā.

³⁶ De suni nī ncāhān yā iin tūhun yátá sīquī jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíin ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nchivī nduú jéhdē jī iin pedazo sahma jeé, de nachuhun jī nūū iin sahma túhú. Chi tú sūcuán, de stívī jī sahma jéé, de suni nduú quétáhán jā jéé jíin jā túhú.

³⁷ De nduú ni iin chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chi tú sūcuán, de vino jeé ndatá ñii, de naá vino jíin ñii.

³⁸ Chi sa cánuú jā chuhun jī vino jeé inī ñii jéé, de sūcuán de quendōo vāha ndúū.

³⁹ De nchivī chi nduú cúnī jī sndóo jī tūhun janahán, modo jāá nduú cúnī jī coho jī vino jeé, chi jā túhú cúu jā váha cā, jáni inī jī, ncachī yā.

6

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quivī nátātú

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ De iin quivī nátātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jíin yā nī jehndē dē xīnī trigo, de nī ncavā ndāhá dē, de nī nchaji dē.

² De sava tēe grupo fariseo nī ncāhān dē: ¿Nājēhé cúu jā sáhá ndá

nú tiñu jāá nduú íyó vāha jā sáhá nú quivī nátātú, cáchī ley Moisés? ncachī dē.

³ De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A nduú ní ncāhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David iin quivī jā ní jíhī dē sōco jíin ndá tēe jā ní íyo jíin dē?

⁴ De nī nquivī dē inī vehe Yāa Dios. De nī nquehen dē pan īi jā yósō nijīn nūū Yāa Dios. De nī nchaji dē, de suni nī jēhe dē nī nchaji ndá tēe íyó jíin dē. De nduú nā ley jā caji ni iin tēe, chi maá-ni ndá sūtū cúu jā yájī. De vísō sūcuán de nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān cā yā jíin dē: Nduhū, Yāa nī nduū tēe, maá nī cúu jā tátūnī sīquī nāsa sáhá nchivī quivī nátātú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ De incā quivī nátātú suni nī nquivī yā inī vehe īi sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun. De ñúcuán íyó iin tēe nī nchīchī ndahá cuáhá dē.

⁷ De ndá tēe stéhēn ley janahán jíin tēe grupo fariseo, ndéhé yuhū dē yā tú nasáhá vāha yā tēe ñúcuán quivī nátātú, tácuā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

⁸ De maá yā chi jínī yā nāsa jáni inī ndá dē. De nī ncāhān yā jíin tēe nī nchīchī ndahá: Nacuiñī de cuiñī nú mähñú yáhá, ncachī yā. De nī nacuiñī dē, de nī jēcuñī dē mähñú.

⁹ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Jīcā tūhún nī ndá nú iin tūhun: ¿Nāsa cáhān ley sīquī quivī nátātú? ¿A jā sáhá vāha ó, á jā sáhá nēhén ó? ¿A jā nasáhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhá ó jā cuū jī? ncachī yā.

¹⁰ De ndéhé yā nūū ndá dē jā íñī dē nú xiín yā, de nī ncāhān yā jíin tēe cúhū: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

¹¹ De ndá tēe ñúcuán nī nquītī ndasí inī dē, de nī nquijéhé ndá dē nátūhún dē sīquī Jesús, nāsa cahni dē yā.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² De nī ncuu jacū quivī, de nī nquee yā cuācān táhvi yā yucu. De ní niñū nī jīcān táhvi yā nūū Yāa Dios.

¹³ De tá nī ntūu, de nī ncana yā ndá tēe scuáha jíin yā. De nī nacāji yā ūxī ūū dē, de nī ncachī yā jā cuu ndá dē apóstol, chi cundiso tiñū dē jā nacani dē tūhun yā.

¹⁴ De yáha cúu sívī ndá dē: Simón jā ní nascúnani yā dē Pedro, jíin ñani dē Andrés, de saá-ni Jacobo jíin Juan, Felipe jíin Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁶ Judas ñani Jacobo, jíin Judas Iscariote, tēe jā ní nastūu dē yā.

Jā ní stéhēn yā nūū nchivī cuāhā
(Mt. 4.23-25)

¹⁷ De nī nuu yā yucu jíin ndá tēe ñúcuán jā scuáha jíin yā, de nī jencuiñī yā iin nduhā jíin dē. De cuāhā nchivī ní región Judea jíin ciudad Jerusalén, jíin nchivī jondē yuhú mar ñuū Tiro jíin ñuū Sidón, nī nquenda ndá ji jā cunini ji tūhun stéhēn yā, jíin jā nduvāha ji cuēhe ndóho ji.

¹⁸ De ndācā nchivī jā ñúhún tāchī inī, suni nī nduvāha ji nī nsāhá yā.

¹⁹ De ndivī nchivī cúnī ji jā quehé ji yā, chi sūcuán ndúvāha ji sáhá yā jíin poder yā.

Tūhun nchivī nācā ndetū jíin nchivī jā xēen cundoho
(Mt. 5.1-12)

²⁰ De nī nūcūndēhé yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā: Nācā ndetū ndá ndóho jā ndóho ndáhvī, chi quivī nú ñuū nūū tátúnī Yāa Dios.

²¹ Nācā ndetū ndá nú jā jíhī nū sōco mitan, chi quiji quivī jā ndahā chījin nú. Nācā ndetū ndá nú jā jácu nú mitan, chi quiji quivī jā cuācū nū.

²² Nācā ndetū ndá nú de tú quítī inī nchivī nūū nū jā síquī nduhū,

Yāa nī nduu tēe, de tú squéne yichī ji ndóho, de tú cáhān nāvāha ji nūū nū, de cáhān ji jā nchivī sáhá tiñū néhēn cúu ndá nú.

²³ De sáhá sīi nū inī nū quivī jā sáhá ji sūcuán, de sa víhī cā cusīi inī nū, chi cáhnú ndasí coo táhvi nū jondē andivī. Chi suni sūcuán nī nsāhá ūhvī ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁴ De nācā xēen cundoho ndá nú nchivī cuicá, chi mitan-ni cúu jā íyó sīi inī nū.

²⁵ Nācā xēen cundoho ndá nú jā ní ndahā chījin nú mitan, chi quiji quivī jā cuū nū sōco. Nācā xēen cundoho ndá nú jā jácū nū mitan, chi quiji quivī jā nducuécá inī nū de cuacu nú.

²⁶ Nācā xēen cundoho ndá nú jā jétúhún ndá nchivī ndóho, chi suni sūcuán nī jetúhún ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun stáhvī jondē janahán.

Tūhun jā cundáhvī inī ō nchivī jā jíin ūhvī yóhó
(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ De cáhān nī jíin ndá nú jā níni: Cundáhvī inī nū ndá nchivī jā jíin ūhvī ndóho, de sáhá vāha nú jíin nchivī jā quítī inī jíin ndóho.

²⁸ De cācān nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha síquī nū, de cācān táhvi nū jēhé nchivī jā cáhān néhēn nū nū.

²⁹ De tú ní tēe cani dē iin lado cūñu nūū nū, de vāha cā suni cuāha nú incā lado cani dē, nsūú cā jā nacuāha nú jā ndutahví dē. De tú ní tēe cúnī dē candeē dē sōo nū, de suni cuāha nú tūhun jā quihīn dē jíin jondē camisa nū.

³⁰ De nā-ni nchivī jícān nūū nū de cuāha nú nūū ji. De nchivī quéhen ndatíñú nú, de mā nācān nū.

³¹ De tá cúu nūū cúnī nū jā sáhá vāha nchivī jíin nú, suni sūcuán sáhá vāha nú ji.

³² De tú íyó mānī nū jíin maá-ni nchivī jā mānī jíin nú, ¿de nā tiñū

váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni íyó mānī dē jíin tēe íyó mānī jíin maá dē.

³³ De tú sáhá vāha nú jíin maá-ni nchivī jā sáhá vāha jíin maá nú, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni súcuán sáhá ndá dē.

³⁴ De tú cuāha núú nú nū maá-ni nchivī jā ñúhún inī nū jā nacuāha ji nū nū, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni jéhe núú dē nū ndá cā tēe sáhá cuāchi, tácu nanihīn tucu dē.

³⁵ Túsaá de cundáhvī inī ndá nú nchivī jā jíiní úhvī ndóhó, de sáhá vāha nú ji, de cuāha núú nú nūú ji. De mā cuāha nú maá sīquī jā cani inī nū jā suni nacuāha ji nūú nū. De súcuán de cáhnú coo táhvī nū, de stéhēn nū jā cúu nú sēhe Yāa cúñáhnú ndasí. Chi maá yā vāha inī yā jíin nchivī jāá nduú nácuetáhvī nūú yā jíin nchivī jā sáhá nēhén.

³⁶ Túsaá de cundáhvī inī nū nchivī, tá cúu nūú cundáhvī inī maá Tatá nú nchivī.

Mā cáhān ō sīquī cuāchi táhān ō
(Mt. 7.1-5)

³⁷ Mā cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácu suni mā cáhān Yāa Dios cuāchi sīquī nū jā sáhá nú súcuán. Mā cáhān xēen nū sīquī ji jāá nduú vāha sáhá ji, tácu suni mā cáhān Yāa Dios súcuán sīquī nū. Cune cáhnú inī nū nūú ji, de suni cune cáhnú inī yā nūú nū.

³⁸ Cuāha nú nūú nchivī, de suni súcuán cuāha Yāa Dios nūú nū. Chi vāha ndasí cuāha yā nūú nū, chi modo jā chīcuāha vāha yā, quisi yā, sáhá ñihin yā, de jondē scāa yā cuāha yā nūú nū. Chi medida jā jéhe ndá nú nūú nchivī, suni medida ñúcuán cuāha yā nūú nū, ncachī yā.

³⁹ De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin ji: Ndá tēe jā stéhēn tūhun jāá nduú ndāa, cúu dē tá cúu tēe cuáa.

De iin tēe cuáa, ¿á cuu stéhēn dē ichi nūú incā tēe cuáa? ¿A nduú nincava nduú dē inī xēhvā?

⁴⁰ Iin tēe scuāha, nduú cúñáhnú dē nūú maestro dē. De tēe scuāha, tá ja nī ncutūha vāha dē, de jíinū dē cuu dē tá nūú cúu maestro dē.

⁴¹ De cuāchi táhān nú cúu modo jā ñúhún iin yācá lúli tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā súcuán, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñúhún iin vitū tīnūú máa nú?

⁴² ¿De nūcu cáhān ndá nú jíin táhān nú: Cundetū, de ná távā nī yācá jā ñúhún tīnūú nú, de nduú sáhá nú cuenta jā ñúhún iin vitū tīnūú máa nú? Tēe stáhvī-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna cā tīnūú máa nú tavā nū vitū, sá de cuu cūndēhé vāha nú jā tavā nū yācá tīnūú táhān nú.

Jíin tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō
nāsa nchivī cúu ji

(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Nduú íyó ñutun vāha jā jéhe jāvíxī nēhén, de ni nduú íyó ñutun nēhén jā jéhe jāvíxī vāha.

⁴⁴ Chi jíin jāvíxī jā jéhe iin iin ñutun de jíiní ō tú ñutun vāha cúu. Chi nduú cāndeē ō higo xīnī ñutun íñú, de ni nduú cāndeē ō uva xīnī yūcū zarza.

⁴⁵ De saá-ni cúu tēe vāha, chi cáhān dē tūhun vāha, chi vāha ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cānēhén ánō dē. Chi nāsa íyó ánō nchivī, de cúsa ñúcuán cúu jā cáhān ji.

Tūhun sīquī ūú vehe
(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ ¿Nājēhē cúu jā cáhān yíñúhún ndá nú jíin nī: Jētohō sá, cáchī nū, de nduú squíncuu ndá nú tiñu jā ndácu nī?

⁴⁷ Ndācá nchivī jā vají nūú ni de níni ji tūhun cáhān ni de squíncuu ji, ná stéhēn ni nūú nū nāsa cúu ji:

⁴⁸ Cúu ji tá cúu iin tēe jā ní jaquīn dē vehe dē, de nī jete cúnú dē jondē nī ñihīn dē toto, de nī nchisó dē sīquī. De tá nī ndāa ndute yúte,

de nī nchindahá vehe ñúcuán, de nduú ní ncándā cuití sáhá, chí sīquī toto yósō.

⁴⁹ Sochi ndá nchivī jā jínī tūhun jā cáhān ni, de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní jaquīn dē vehe dē nūū ñūhún, de nduú yítuu jēhē. De tá nī ndaa ndute yúte, de nī nchindahá vehe ñúcuán, de nī scócáva-ni, de nī naā ndihi-ni vehe, ncachī yā jín ndá ji.

7

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán

(Mt. 8.5-13)

¹ De tá nī jīnu nī ncāhān yā nī jīni nchivī, de cuāhān yā ñūū Caper-naum.

² De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, íyó iin mozo dē jā mānī ndasí dē jín. De mozo ñúcuán cúhū ji de ja ñatin cuū ji.

³ De nī jīni capitán tūhun Jesús. De nī ntají dē jacū tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, cuāhān dē nūū yā jā cáhān ndāhvī dē jín yā jā ná quíji yā nasāhá vāha yā mozo dē.

⁴ De nī nquenda ndá tēe ñúcuán nūū Jesús, de nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jín yā: Chindeé ní tēe cúu capitán, chí tēe vāha cúu dē.

⁵ Chí mānī dē jín nación maá ó, de maá dē nī ndacu tiñu jā ní ncuvāha iin vehe īi sinagoga jā cuu ndācá ó, ncachī ndá dē.

⁶ Ñúcuán de cuāhān Jesús jín ndá dē. De tá nī ncuñatin yā vehe capitán, de nī ntají dē jacū amigo dē cuātāhān dē yā. De nī ncāhān ndá dē jín yā: Cáchī capitán jāá nduú cúnī dē jā sáhá téñú dē ní, Señor, chí nduú cúñáhnú dē jā quíhīn ní quīvi ní vehe dē.

⁷ Jā ñúcuán nduú ní nsáhá ñáhnú dē maá dē jā quíji dē nūū ní, cächī dē. De maá jā cáhān ní-ni, de ná ndúvāha mozo dē, cächī dē.

⁸ Chí maá dē suni ndíso tíñú dē nī nsáhá ndá tēe cúñáhnú cā. De cúñáhnú dē nūū ndá soldado dē,

cächī dē. De tú cáhān dē jín iin tēe jā ná quíhīn dē, de cuāhān dē. De tú cáhān dē jín incā tēe jā ná quíji dē, de quíji dē. De tú ndácu dē iin tiñu nūū mozo dē, de sáhá ji, cächī dē, ncachī ndá tēe ñúcuán jín yā.

⁹ De tá nī jīni Jesús tūhun yáhá, de nī nsāhvī inī yā. De nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jín ndá nchivī cuāhā jā níquīn yātā yā: Ndāā cáhān ni jín ndá nú jā juni nación maá ó Israel, nduú ní níhīn ni ní iin nchivī jā cándíja nīhin sūcuán, tá cúu nūū cándíja tēe yáhá, vísō tēe nación jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios cúu dē, ncachī yā.

¹⁰ De ndá tēe jā ní ntají capitán nūū yā, nī nenda ndá dē vehe, de nī jinī dē ja nī nduvāha mozo ñúcuán.

Jā ní nastécū yā sēhe yūi ñahan vi-uda

¹¹ Ñúcuán de cuāhān yā iin ñūū nání Naín. De ndá tēe scuáha jín yā, jín nchivī cuāhā, suni cuāhān ji jín yā.

¹² De tá nī ncuñatin yā yuhú ñūū, de ñúcuán nī nquee nchivī jā quíchuhū ji iin tēe suchí jā ní jīhī. De mátúhún ji-ni nūū naná ji, de ñahan viuda cúu ña. De cuāhā nchivī ñūū ñúcuán vāji jín ña.

¹³ De tá nī jinī maá Jētoho ó nūū ña, de nī ncundáhvī inī yā ña, de nī ncāhān yā jín ña: Mā cuācú ní, ncachī yā.

¹⁴ Ñúcuán de nī jīnū yā jondē nūū ndīyi, de nī ntiin yā jātūn. De nī jencuiñī ndá tēe ndíso. De nī ncāhān yā jín sūchí jā ní jīhī: Cáhān ni ndóhó, nacōo lílū, ncachī yā.

¹⁵ Ñúcuán de nī nūcundeē-ni sūchí jā ní jīhī, de nī nquijéhé ji nácahān ji. De nī nasiáha yā ji nūū naná ji.

¹⁶ De ndivī nchivī nī nchūhú ji nī jinī ji, de nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De cáhān ji: Māhñú ndācá ó nī nquenda iin tēe cúñáhnú jā nácani tūhun Yāā Dios. De suni cáhān ji: Maá Yāā Dios ní

nquijéhé yā chindeé yā nchivī yā, ncachī ji.

¹⁷ De nī jītē nuu tūhun yā ní cáhnú región Judea jíin ndácá región ñiatin ñúcuán.

Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā

(Mt. 11.2-19)

¹⁸ De yíhí Juan vecāa, de ndá tēe scuáha jíin dē nī ncachī tūhun nūū dē jā súcuán nī ncuu ndá tiñu yáhá.

¹⁹ De nī ncana Juan ūū tēe scuáha jíin dē, de nī ntají dē tēe ñúcuán cuāhān dē nūū Jesús, tácuca cātūhún dē yā tú maá yā cúu Cristo jā ní ncachī Yāa Dios jā tají yā, á jā cundetū dē quiji incā tēe cuu Cristo.

²⁰ De nī nguenda ndúū dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Juan tēe scuénduté nī ntají dē ndúū sá vāji sá cātūhún sá ní tú maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetū ó incā tēe jā quiji, ncachī dē.

²¹ De maá hora ñúcuán nī nasāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū, jíin nchivī ndóho ndá cuēhē xēen, jíin nchivī ñúhún tāchī inī. De suni cuāhā nchivī cuāá, nī ndunijīn tinūū ji nī nsāhá yā.

²² De nī ncāhān yā jíin ndúū dē: Cuāhān de cachī tūhun nú nūū Juan ndácá tiñu jā ní jinī nū jíin jā ní jini nú. De cachī nū jā nchivī cuāá núne tinūū ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jíhī nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchivī ndāhvī jā scácu Yāa Dios ánō ji.

²³ De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jíin ndúū dē.

²⁴ De tá cuānohōn ndúū tēe jā ní ntají Juan, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíin nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú nūū ñuhun tihá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cāndā sáhá tāchī?

²⁵ De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaa? ¿A iin tēe jā cūnī cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chi jíin ndá nú jā ndá tēe ñúhún sahma fino de ndúcú ndácá jā cúsi inī, ní maá-ni inī vehe rey ndéē ndá dē.

²⁶ ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaa? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāa Dios? Cáhān ni jíin nú jā suu nī jēndēhé nú. De cuñáhnú cā Juan yáhá nsūū cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios.

²⁷ Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū īi:

Tají nī tēe nacani tūhun nī, cosō nūū dē ichi nūū Cristo,

tácuca coo tūha nchivī jā quenda yā. Ncachī Yāa Dios, cáchī tutū.

²⁸ De cáhān ni jíin ndá nú jā inī ñayiví yáhá cuñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsūū cā ndá cā tēe jā iyó inī ñayiví. De visó súcuán de ndá nchivī jā nú cā inī ñuū nūū tátúnī Yāa Dios, cuñáhnú cā ji nsūū cā Juan, ncachī yā.

²⁹ De ndácá nchivī jíin ndá tēe stútú xūhún renta, tá nī jini ji tūhun cáhān yā, de nī jetáhvī ji jā Yāa ndāa cúu Yāa Dios, chi ja nī jenduté ji nūū Juan.

³⁰ Sochi ndá tēe grupo fariseo jíin tēe stéhēn ley janahān, nduú ní jétáhvī dē tūhun jā cūnī Yāa Dios sáhá yā jā váha dē, chi nduú ní jénduté ndá dē nūū Juan.

³¹ De nī ncāhān cā maá Jētohō ō: Yáhá cáchī ni iin tūhun yátá tácuca cunī ndá nú nāsa iyó nchivī tiempo mitan.

³² Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúli jā ndéē ji nūū yáhvi cásiquí ji. De cána jee ji nūū táhān ji: Nī ntiví ndá nī tūyóo nūū ndá nú, de nduú ní jíta jéhé nú. De nī jita ndá nī yaā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchī ndá ji. De tá cúu ndá sūchí ñúcuán jāa nduú ní jétahān inī ji ni iin ni incā, súcuán cúu ndá nū.

³³ Chi nī nquiji Juan tēe scuénduté, de cuāhā vuelta nī iyo

nditē inī dē, chi nduú ní nchájī dē stāā de nduú ní jíhi dē vino. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chi nī ncāhān nū jā űhún tächī inī dē.

³⁴ De nī nquenda maá nī, Yāā nī nduu tēe, de yájī nī jíhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scáa nú cā chi cāhān nū jā maá-ni jā yájī nī jíhi nī vino. De quétáhán nī jíin ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi, cāchī ndá nú.

³⁵ De tú cúndichí iin tēe jíin tūhun Yāā Dios, de jíin tiñu sáhá dē de jíin ndá cā tēe ndíchí jā ndíchí dē, ncachī yā.

Jā íyó Jesús vehe Simón tēe fariseo

³⁶ De iin tēe grupo fariseo nī ncana dē Jesús jā cajī yā stāā jíin dē. De nī jēhēn yā vehe dē, de nī jēcundeē yā mesa jā cajī yā stāā.

³⁷ űúcuán de iin ñahan sáhá cuāchi, ndéē ña űuū űúcuán, de nī jíin ña jā ní jíin Jesús vehe tēe fariseo, yájī yā stāā. De nī nquiji ña jíin iin frasco yūu luu jā űhún chitú aceite perfume.

³⁸ De nī jēcuiñī jíití ña nūū jēhé yā, de jácu ña. De nī nquijéhé ña sáchií ña jēhé yā jíin ndute tñūū ña, de nī nasíchī ña jíin ixi xínī ña. De nī ntechuhú ña jēhé yā, de nī nchihi ña perfume.

³⁹ De tēe fariseo jā ní ncana dē yā, nī jíin dē jā súcuán nī nsáhá ña, de nī jani inī dē: Tú tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu tēe yáhá, de cunī dē nāsa ñahan cúu ñahan yáhá jā quéhé ña dē, chi ñahan sáhá cuāchi cúu ña, jáni inī dē.

⁴⁰ űúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Simón, cúni nī cāhān nī jíin nú iin tūhun. De nī ncāhān maá dē: Cāhān ní Maestro.

⁴¹ De nī ncāhān Jesús: Iin tēe jéhe núú xūhún, nī íyo űū tēe ndíta nūū dē. Iin dē ndíta űhūn ciento xūhún jā nání denario, de incā dē ndíta űū xico űxi denario.

⁴² De nduú nā cuá névāha nduū tēe űúcuán jā nachunáá dē. De tēe jéhe núú xūhún nī nee cāhnú inī

dē nūū nduū tēe űúcuán. Túsaá de cachī nū: Já nduū tēe űúcuán, ¿ní iin dē cúu jā coo manī cā jíin dē? ncachī yā.

⁴³ De nī ncāhān Simón: Jáni inī sá jā tēe nī ndita cuāhā cā, ncachī dē. De nī ncāhān yā: Ndāā cāhān nū, ncachī yā.

⁴⁴ De ndéhe yā nūū ñahan űúcuán, de nī ncāhān cā yā jíin Simón: ¿A ndéhe nú tá sáhá ñahan yáhá? Já ní nquenda nī vehe nú, de nduú ní jéhe nú ndute jā ndundoo jēhé nī, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nsáhá chí ña jēhé nī jíin ndute tñūū ña, de nī nasíchī ña jíin ixi xínī ña.

⁴⁵ De nduú ní ntéchuhú nú nduhū, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá, jondē nī nquivi nī vehe nú, de nduú jécuiñī ña jā téchuhú ña jēhé nī.

⁴⁶ De nduú ní nchihi nú aceite xínī nī, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nchihi ña aceite perfume jēhé nī.

⁴⁷ Túsaá de cāhān nī jíin nú jā ní stēhēn ña jā ndasí íyó mānī ña jíin nī síqui jā nēe cāhnú inī nī nūū ndācá cuāchi ña, visō cuāhā cúu. Sochi tú nēe cāhnú inī nī nūū nchivī jā íyó jacū-ni cuāchi, de jacū-ni stēhēn jíi jā mānī jíi jíin nī, ncachī yā.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jíin ña: Ja nēe cāhnú inī nī nūū ndācá cuāchi nú, ncachī yā.

⁴⁹ űúcuán de ndá nchivī yájī stāā jíin yā, nī nquijéhé ndá jíi cāhān jíi: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā cāhān dē jā nēe cāhnú inī dē nūū cuāchi? ncachī jíi.

⁵⁰ Sochi Jesús nī ncāhān cā yā jíin ñahan űúcuán: Nī ncandíja nú nduhū, de jā űúcuán cúu jā ní scácu nī ndóhó nūū cuāchi nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, ncachī yā.

8

Tūhun ndá ñahan jā jíto ña yā

¹ űúcuán de nī ncuu jacū quivī, de nī jica nuu Jesús ndācá űuū nāhnú

jíin ñuū lulí. De nácani yā tūhun vāha, de cáhī yā nāsa tátúnī Yāā Dios. De ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, suni jíca dē jíin yā.

² De suni íyó jacū ñahan jíca jíin yā, jā ní ntavā yā tāchī inī sava ña, de nī nasāhá vāha yā sava ña jā ndóho cuēhē. De iin ña cúu María ñuū Magdala, de inī ñahan ñúcuán nī ntavā yā ūjā tāchī.

³ De incā ña cúu Juana, ñasíhī Chuza, tēe ndíso tíñū inī vehe Herodes. De incā ña cúu Susana, jíin cuāhā cā ñahan jā chindeé ña yā jéhe ña ndacá jā jíni ñúhún yā jíin ndá dē.

Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ De cuāhā nchivī ndacá ñuū ñúcuán nī nguenda ji nūū Jesús. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá nūū ndá ji:

⁵ Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē. De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí, de nī jāñū nchivī sīquī, de nī nchajī-ni ndá saā.

⁶ De jacū cā nī jítē nūū ñuhun yúū. De nī ntāhvī, de nī nchīchī-ni, chi nduú íyó cuāhā cōhyo.

⁷ De jacū cā tatā nī jítē mähñú nūū cáá niquin iñu. De iin nuú-ni nī ntāhvī iñu jíin, de nī jasi nūū.

⁸ De sava nī jítē nūū ñuhun váha. De tá nī ntāhvī, de nī jéhe cuāhā nūnī, chi iin iin tatā nī jéhe jondē ciento, ncachī yā. Ñúcuán de nī ncāhān jee yā: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho váha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá
(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹ De ndá tēe scuáha jíin yā nī jícā tūhún dē yā nā cuá cáhī tūhun yátá yáhá.

¹⁰ De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó, chí sáhá Yāā Dios jā cuu jícūhun inī nū tūhun jā ní nchiyuhú yáhá, nāsa quívi nchivī ndahá Yāā Dios

jā tatúnī yā nūū ji. Sochi sava cā nchivī chí maá-ni jíin tūhun yátá cáhān ni jíin ji, tácuva víso ndéhé ji de quéndōo ji modo jāá nduú jíin ji. De víso jíni jíin sóho jí, de mā jícūhun inī ji.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹ De súcuán cúu jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāā Dios.

¹² De tatā jā ní jítē yuhú íchí cúu tá cúu ndá nchivī jā jíni tūhun, sochi quéndā-ni tāchī cúñáhnú, de cāndeē tūhun inī ánō ji, tácuva mā cándíja ji de mā cácu ji sáhá yā.

¹³ De tatā jā ní jítē nūū ñuhun yúū cúu tá cúu ndá nchivī jā jíni tūhun, de jétáhvī ji de cúsiī inī ji jíin. Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi cándíja ji. De tá quíji tūndóhó sīquī ji, de jíca yátá ji.

¹⁴ De tatā jā ní jítē mähñú niquin iñu cúu tá cúu nchivī jíni tūhun, de cuāhān ndá ji de cútéñú ji jíin tíñu ji de cúnī ji cucuicá ji de cusī inī ji. De nduú jíja ji jíin tūhun yā.

¹⁵ De tatā jā ní jítē nūū ñuhun váha cúu tá cúu ndá nchivī jíni tūhun, de tíin váha ji, chí íyó váha íyó ndāā ánō ji. De jíja ji jíin tūhun yā, chí cándíja váha ji.

Tūhun yátá sīquī lámpara
(Mr. 4.21-25)

¹⁶ Tá scuíquín nchivī iin lámpara, de nduú jásī ji ni iin sīquī, de ni nduú chíhi ji chíjin jito. Chí sa jáni ji nūū sūcún, tácuva cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

¹⁷ De suni súcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cúnī nchivī, chí ndihi-ni tūhun jā cáhān ji natūu nijín de cunī nchivī.

¹⁸ Túsaá de cunini váha ndá nú, chí nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, chí maá jacū jā jáni inī ji jā jíin ji, de sa naā, ncachī yā.

Tūhun naná yā jín ñanī yā

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Ñúcuán de nī nquenda naná yā jín ndá ñanī yā nūú íyó yā. De nduú ní ncuu quívi ndá ña nūú yā, síqui já íyó chitú nchivī.

²⁰ De nī ncachī tūhun iin nchivī nūú yā: Naná ní jín ndá ñanī ní íñi ña tāvēhé, de cāhān ña jín ní cúnī ña, ncachī ji.

²¹ De nī ncāhān maá yā: Suni naná nī jín ñanī ní cúu ndá nchivī níni tūhun Yāā Dios de squíncuu ji, ncachī yā jín ji.

Jā ní jencuñī tāchī níhin jín mar nī nsāhá yā

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² De iin quívi nī nquívi yā iin barco jín ndá tē scuáha jín yā, de nī ncāhān yā jín dē: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar. De nī scāca ndá dē barco cuāhān dē.

²³ De juni scāca dē barco de nī nguixīn yā. De nī jiquíhi iin tāchī níhin nūú mar. De ja ñatin chitú ndute inī barco, de ndúcú quēe barco.

²⁴ De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, Maestro, mitan de quēe ó chíjin ndute de naā ō, ncachī dē. De nī nacuiñī yā, de nī ncāhān yā nūú tāchī níhin jín nūú mar. De ndihi nī jencuñī, de nī ncuu nañí-ni.

²⁵ De nī ncāhān yā jín ndá tē scuáha jín yā: ¿Nūcu nduú cándíja ndá nú? De ndá máá dē chí nī nchūhú ndasí dē, de sáhvi inī dē, de cāhān dē jín ndá táhān dē: ¿Ní iin cá cúu tē yáhá já jondē nūú tāchī níhin jín nūú nduté tátúnī dē, de jétáhvī já cāhān dē? ncachī ndá dē.

Tē ñuú Gadara já ndóho tāchī

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ñúcuán de nī nquenda yā jín ndá dē región Galilea, de cuāhān yā región Gadara já íyó incā lado mar Galilea.

²⁷ De tá nī nuu yā nūú ñuhun yíchí, de iin tē ñuú ñúcuán nī nquenda dē nūú yā. De ja nī ncuu

cuāhā cuiyā já ñúhún cuāhā tāchī inī dē. De nduú ñúhún cuitī dē sahma, de nī nduú ndéē dē vehe, chí sa máhñú nūú yíyuhū ndíyi ndéē dē.

²⁸ De tá nī jinī dē nūú Jesús, de nī jēcuñī jítí dē nūú yā, de nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūú sá, Jesús Sēhe Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí? Cāhān ndāhvī sá jín ní já má sndóho ní sāán.

²⁹ Súcuán nī ncāhān dē, chí ja nī ndacu yā nūú ndá tāchī já ná quēe inī dē. De ja nī ncuu cuāhā vuelta já ní nsāhá xēen tāchī dē. De nī nuhnī ndahá dē jēhé dē jín cadena nī nsāhá nchivī, tácuu nduú ná cuá sāhá dē. De ndihi-ni jéhdē dē, de jín dē jēhēn dē nūú ñuhun tíhá sáhá ndá tāchī.

³⁰ De Jesús nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nání sá. De nī ncāhān dē já súcuán nání dē, chí ñúhún cuāhā tāchī inī dē.

³¹ De nī ncāhān ndāhvī ndá tāchī ñúcuán jín yā já má táji yā ji cundasí ji maá yavī cúnú ndasí.

³² De yucu ñúcuán íyó cuāhā quini jítu tí. De ndá tāchī nī ncāhān ndāhvī jín yā já ná cuāha yā tūhun quívi ndá inī quini. De nī jēhe yā tūhun.

³³ De nī nquee ndá tāchī inī tē ñúcuán, de nī nquívi inī quini. De ndá quini nī jinu tí nī nincava tí iin yuhú cává, de nī nquēe tí inī mar, de nī jihī tí nūú nduté.

³⁴ De ndá tē jítu tí, nī jinī dē já súcuán nī ncuu, de nī nchūhú ndá dē. De nī jinu dē cuācachī tūhun dē nūú ndá nchivī ñuú jín ndá rancho.

³⁵ De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé ji nāsa nī ncuu. De nī nquenda ji nūú íyó Jesús. De nī jinī ji nūú tē já ní nquee ndá tāchī inī, ndéē dē nūú jēhé Jesús, de ñúhún dē sahma, de ja nī nducájí xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī.

36 De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī ncuu jā ní nduvāha tēe jā ní űuhun tāchī inī.

37 űúcuán de ndá nchivī ní región Gadara, nī nquijéhé jí cáhān ndāhvī jí jín yā jā ná cújiyo yā quihīn yā, chí yúhú ndasí jí. De nī ndivī yā inī barco jā quínohōn yā.

38 De tēe jā ní nqee tāchī inī, nī ncāhān ndāhvī dē jín yā jā cuāha yā tūhun quihīn dē jín yā. Sochi Jesús nī ncāhān yā jā ná quéndōo dē, de ncachī yā:

39 Cuánohōn vehe nú, de nacani nú tūhun nāsa űāhnú ndasí tiñu nī nsāhá Yāā Dios ndóhó, ncachī yā jín dē. De cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun ní űuū űúcuán jā nāsa űāhnú ndasí tiñu nī nsāhá Jesús jín dē.

Tūhun sēhe síhí Jairo jín űahan jā ní nquehé sahma yā

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

40 De tá nī nenda Jesús incā lado mar, de ndá nchivī nī ncusiī inī jí jā ní nenda yā, chí ndihi jí ndétu jí yā.

41 De nī nquenda iin tēe cúñāhnú inī vehe īī sinagoga, nání dē Jairo. De nī jēcuīñī jítí dē nūū jéhē yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jā ná quihīn yā jín dē vehe dē.

42 Chí íyó iin sēhe síhí dē jā mātúhún jí-ni nūū dē, de íyó jí tá űxī űū cuiyā. De sūchí űúcuán jā űatin cuū jí. De cuāhān yā jín dē, de cuāhā nchivī níquīn jí yā, de nī nchitú níhin jí ní xiín yā cuāhān jí.

43 De māññú ndá nchivī cuāhān iin űahan cúhū, de ja nī ncuu űxī űū cuiyā ndóho űa cuēhē játi níñī űa. De nī jāxīn űa ndihi jā névāha űa jín tēe tátán, de nduú ní ndúvāha űa sāhá ní iin dē.

44 De nī nquenda űa ichi chátá Jesús, de nī nquehé űa yuhú sáhmá yā. De nī jencuīñī-ni jā játi níñī űa.

45 űúcuán de nī ncāhān Jesús: ¿Ní iin nī nquehé sahma ní? ncachī yā. De ndivī jí nī ncāhān jáá nduú ní nquehé jí. De Pedro jín ndá tēe íyó jín dē, nī ncāhān dē: Maestro,

ndéhé ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú níhin jí xiín ní, de cáquihí jí níhín, de mitan jícá tūhun ní ní iin nī nquehé sahma ní.

46 De nī ncāhān Jesús: Nduú chí iin nchivī nī nquehé sahma ní, chí nī jinī ní jā jín fuerza ní de nī nduvāha iin nchivī, ncachī yā.

47 De nī jinī űahan űúcuán jáá nduú ní ncuu coo yuhū jā ní nsāhá űa. De quísi űa nī nquenda űa, de nī jēcuīñī jítí űa nūū jéhē yā. De jín jínúū ndá nchivī, de nī ncachī cājí űa nājéhē cúu jā ní nquehé űa yuhú sáhmá yā, jín jā ní nduvāha űa-ni.

48 De nī ncāhān yā jín űa: Tíhī, nī ncardíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā űúcuán nī nduvāha nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, ncachī yā.

49 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nquenda iin tēe ndéē vehe Jairo, tēe cúñāhnú inī vehe īī sinagoga. De nī ncachī dē nūū Jairo: Ja ní jilí sēhe síhí ní. De mā sátéñú ní cā Maestro, ncachī dē.

50 De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jín Jairo: Mā cúyuhú nú, chí candíja nú-ni, de nastécū ní sēhe nú, ncachī yā.

51 De nī jínū yā vehe, de nduú ní jéhe yā tūhun jā quiví ndá nchivī jín yā, chí maá-ni Pedro jín Jacobo jín Juan, jín tatá naná sūchí űúcuán.

52 De cúcuécá inī ndá nchivī ndéē inī vehe, de jácu jí jéhē sūchí űúcuán. Sochi nī ncāhān yā: Mā cuācú ndá nú. Chí űahan lúlí űúcuán nduú ní jilí jí, chí quixīn jí-ni, ncachī yā.

53 De nī jācū catá ndá jí jā ní ncāhān yā, chí jín jí jā ní jilí sūchí űúcuán.

54 De nī ntiin yā ndahá jí, de nī ncāhān jee yā jín jí: Tíhī, nacuīñī, ncachī yā.

55 De nī natecū jí de nī nacuīñī jí-ni. De nī ndacu yā jā ná cuāha ndá jā cājí jí.

56 De nī nsāhvi ndasí inī tatá jí naná jí ndéhé dē. De nī ndacu níhin

yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin jā sūcuán nī ncuu.

9

Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē cuānacani dē tūhun

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ De nī nastútú Jesús ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā, de nī nsáhá yā jā cundiso tíñú dē de coo poder dē jā tavā dē ndá tächí iní nchiví, jíin jā nasáhá vāha dē nchiví cúhū.

² De nī ntají yā ndá dē jā nacani dē tūhun nāsa tátúní Yāā Dios, jíin jā nasáhá vāha dē nchiví cúhū.

³ De nī ncāhān yā jíin dē: Mā cuísó nú jā cuetíñú nú ichi, ni garrote, ni ñunu, ni stāā, ni xūhún. De quíhīn nū jíin iin-ni camisa, de mā cuísó nú incā.

⁴ De nā-ni vehe quívi ndá nú, de ñūcuán cundeē nū jondē quee tucu nú quíhīn nū incā ñūū.

⁵ De tú iin ñūū nduú jétáhví ji ndóhó, de quee ndá nú ñūcuán, de scóyo nú tīcāchāā jēhē nū, chí suu cúu jā stēhēn nū jā íyó cuāchi ji jāā nduú ní jétáhví ji, ncachí yā.

⁶ De nī nquee ndá dē cuāhān dē, nī jicó núu dē ndācá ñūū. De nī nacani dē tūhun vāha nāsa scácu Yāā Dios nchiví, de nī nasáhá vāha dē nchiví cúhū.

Jā ní jihí Juan tēe scuéndutē

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ De Herodes, tēe cúu gobernador, nī nīhīn dē tūhun ndācá tíñu jā sáhá Jesús. De nī ncunēhén iní dē, chí jáni iní sava nchiví cāhān ji jā Juan nī nchiví dē.

⁸ De sava cā nchiví cāhān jā ní nenda Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De sava cā ji cāhān jā ní natecū incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

⁹ De nī ncāhān Herodes: Juan chí nī ndacu nī jā tēhndē xīnī dē. ¿Túsaá de nā tēe cúu yáhá jā nīhīn ni tūhun jā sáhá dē cuāhā tíñu ñáhnú? ncachí dē. De nī nducú dē modo nāsa cuní dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mīl tēe

(Mt. 14.13-21;

Mr. 6.30-44;

Jn. 6.1-14)

¹⁰ De nī nenda ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají yā dē nī nacani dē tūhun. De nī ncachí ndá dē nūū yā ndācá tíñu jā ní nsáhá dē. De nī jeca yā ndá dē cuāhān síin yā jíin dē iin lugar nūū nduú nchiví, ñatin ñūū Betsaida.

¹¹ De nī jiní ndá nchiví, de suni cuāhān ndá ji. De nī jetáhví yā ji, de nī nacani yā tūhun nāsa tátúní Yāā Dios, de nī nasáhá vāha yā nchiví cúhū.

¹² De tá cuāñini, de nī nguenda ndihúxī ūū apóstol, de nī ncāhān dē jíin yā: Tají ní nchiví cuāhā yáhá ná quíhīn ji ndācá ñūū jíin ndācá rancho ñatin yáhá, de nducú ji nūū quendōo ji de cueen ji jā cají ji, chí nduú nā cuá íyó yáhá, ncachí ndá dē.

¹³ De nī ncāhān Jesús: Cuāha ndá máá nú jā cají ji, ncachí yā. De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá, chí ūhūn-ni stāā jíin ūū-ni tiacá. De vísó tú quícuēen sá stāā cají ndihi nchiví cuāhā yáhá, de nī mā cúu, ncachí dē.

¹⁴ Chí íyó tá ūhūn mīl tēe. De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha: Cāhān ndá nú jíin nchiví jā ná cundeē síin cincuenta cincuenta ji, ncachí yā.

¹⁵ De sūcuán nī nsáhá ndá dē, de nī jēcundeē ndihi nchiví.

¹⁶ De nī nquehen yā ndihúhūn stāā jíin nduú tiacá ñūcuán, de nī nūcūndéhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nsají dē nūū ndá nchiví cuāhā.

¹⁷ De ndivíi ji nī nchají, de nī ndahā chíjin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nguendōo, de nī nchítú ūxí ūū tīcá.

Jā ní ncachí Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

18 De iin quivī nī ncusín Jesús, jícān táhvī yā, de maá-ni ndá tēe scuáha jíin yā iyó dē jíin yā. De nī jicā tūhún yā ndá dē: De nduhū, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nchivī?

19 De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní incā tēe nī nacani tūhun yā, de nī natecū dē, ncachī ndá dē.

20 Nūcuán de nī jicā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ncachī dē.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

21 Nūcuán de nī ndacu nihin yā nūū ndá dē jā má cáchī dē tūhun yáhá nūū ni iin nchivī.

22 De nī ncāhān yā: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe ñáhnú jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, squéne yichī dē nduhū. De cahnī dē nduhū, de nūū únī quivī de natecū ní, ncachī yā.

23 Nūcuán de nī ncāhān yā jíin ndihi dē: Nā-ni nchivī tú cúnī ji cuniquín ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásī ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquín ji nduhū ndácá quivī, de cuāha ji tūhun cundoho ji tündóhó jā síquī ní, vísō ná cúū ji.

24 Chi tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tündóhó jā quiji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tātū táhvī ji ní cání. De tú ní nchivī vísō ná cúū ji jā síquī nduhū, sochi cutecū ji ní cání.

25 ¿Chi ní cuetifnú vísō ná cúndeé nchivī nihin ji ní ñayiví, de tú quivī ji nūū tātū táhvī ji?

26 Chi tú nā-ni nchivī cúcanoō ji jā síquī nduhū, Yāā nī nduu tēe, jíin síquī tūhun cáhān ní, suni súcuán cucanoō ní jā síquī maá ji, quivī nenda nī. De quivī ñúcuán chí vii ndasí cuñáhnú ní, tá cúu nūū

cúñáhnú Tatá ní, de suni cúñáhnú ndácá ángel ndoo yā sáhá yā.

27 De ndāā cáhān ní jíin ndá nú jā sava tēe iyó yáhá, mā cúū dē chí jondē cuni dē nāsa tátúnī Yāā Dios jíin poder yā, ncachī yā.

Jā tucu ní nduu yā

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

28 Nūcuán de tá únā quivī jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de nī ncaa yā iin yucu, cuācācān táhvī yā. De Pedro jíin Jacobo jíin Juan cuahān ndá dē jíin yā.

29 De juni jícān táhvī yā, de tucu nī nduu yā, de sahma yā ní nduyaa ndasí, de jéndütē.

30 Nūcuán de nī nquenda úū tēe, nátúhún dē jíin yā, de cúu dē Moisés jíin Elías, tēe jā ní Iyo janahán.

31 De vii ndasí jéndütē ní tēe ñúcuán, de cáhān ndúū dē jíin yā síquī jā ní ncuñatin jā cuū yā Jerusalén.

32 De Pedro jíin ndúū cā tēe iyó jíin dē, jíhī ndasí dē māhná, sochi nduú ní nquixín dē. De nī jinī ndá dē jā vii jéndütē maá yā jíin ndúū tēe íñī jíin yā.

33 De tá ní ncujiyo-ni ndúū tēe ñúcuán nūū yā, de nī ncāhān Pedro jíin yā: Maestro, nācā vāha jā iyó ndá sá yáhá. De ná sáhá ndá sá únī vehe ramádā, iin cuu maá ní, de incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē. De nduú sáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

34 De juni cáhān dē súcuán, de nī nquiji iin vícō nūhún, de nī jasī-ni nūū ndá dē. De nī nchūhú ndá dē jā iyó dē chíjin vícō nūhún.

35 De nūū vícō ñúcuán ní ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe ní jā māñī ndasí ní jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

36 De tá ní ncuu ní ncāhān tūhun ñúcuán, de mátúhún-ni cā Jesús íñī yā nūū ndá dē. De nduú ní ncāhān cuitī cā ndá dē, de ndá quivī ñúcuán nduú ní ncáchī dē nūū ní iin jā súcuán ní jinī dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí űuhún tāchī inī

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ De quivī tēen nī nuu yā jín ndá dē yucu. De cuāhā nchivī nī jētāhān jī yā.

³⁸ De māhñú nchivī cuāhā nī ncana jee iin tēe: Maestro, jicān táhvī sá nū nī jā cūndēhé nī sēhe yíí sá, chí mátúhún jī-nī íyó nū sá.

³⁹ De maá-nī jā sáhá xēen tāchī jín jī, de cána cóhó jī sáhá, de jáhñī yíhí jī, de jée tiñū yuhú jī. De sndóho jī, de űhvī ndasí siāā jī.

⁴⁰ De nī ncāhān ndāhvī sá jín ndá tēe scuáha jín nī jā ná távā dē tāchī, de nduú nī ncúu sáhá dē, ncachī dē.

⁴¹ űúcuán de nī ncāhān Jesús: Nchivī nīhin ndasí inī cúu ndá nú, chí nduú cándija nú jā cuu nduvāha jī. ¿Nāsaa cá quivī cundeē nī jín ndá nú jā cuandeé inī nī jín nú? Cuáquēhen sēhe nú ná quíjī jī, ncachī yā.

⁴² De juni vājī jī nū yā, de nī jicó cáva jī nū űuhún nī nsáhá tāchī, de nī jáhñī yíhí jī. De nī ncāhān xēen Jesús nū tāchī, de nī nasáhá vāha yā sūchí űúcuán, de nī nasiáha yā jī nū tātá jī.

⁴³ De ndiviī nchivī nī nsāhvī inī jī nī jinī jī jā űāhñú ndasí tiñū sáhá Yāa Dios.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuú yā

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

De juni sáhvi inī jī ndéhé jī ndācá tiñū jā ní nsáhá Jesús, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā:

⁴⁴ Chuhun vāha inī nū tūhun cáhān nī yáhá, de mā náā inī nū, chí nduhū, Yāa nī nduu tēe, nastúu jī nduhū jā quivī nī ndahá ndá tēe xēen.

⁴⁵ Sochi nduú ní jícūhun inī ndá dē jā ní ncāhān yā, chí nduú ní ncúu cuítī jícūhun inī dē. De nī nchūhú ndá dē cātūhún dē yā síquī tūhun jā ní ncachī yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cá

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ űúcuán de ndá tēe scuáha jín yā ní nquiéhé dē cáhān dē síquī ní iin dē cúñáhnú cá.

⁴⁷ De nī jinī Jesús jā sūcuán jáni inī ndá dē. De nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúli, de nī jani yā jī xiín yā.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Nā-ni nchivī tú jā síquī nduhū jétáhvī jī sūchí lúli yáhá, de nduhū jétáhvī jī. De nchivī jā jétáhvī nduhū, suni jétáhvī jī Yāa jā ní ntají nduhū vājī nī. De nchivī núu cá māhñú ndá nú, suu jī cúñáhnú cá, ncachī yā.

Nchivī jāá nduú cáhān síquī yā, inī jī jín yā

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ űúcuán de nī ncāhān Juan: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe jā jín síví ní távā dē tāchī inī nchivī. De nī jasí ndá sá jā sáhá dē, chí nduú jíca dē jín ó, ncachī dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Jesús jín dē: Mā cásí nū jā sáhá dē, chí tēe jāá nduú cáhān contra síquī ó, inī dē jín ó, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā nū Jacobo jín Juan

⁵¹ De nī ncuñatin quivī jā quínohōn yā andiví, de nī jani téyí inī yā jā quíhīn yā Jerusalén.

⁵² De nī ntají yā sava tēe nī jēcōsō nū dē jín tūhun jā vājī yā. De cuāhān ndá dē iin űuū Samaria tácuā nducú dē nū quendōo yā.

⁵³ Sochi nchivī Samaria nduú ní jéhe jī vehe ndōo yā, chí nī jinī jī jā jondē Jerusalén quíhīn yā.

⁵⁴ De Jacobo jín Juan, nduú tēe scuáha jín yā, nī jinī dē jā sūcuán cúu, de nī ncāhān dē jín yā: Señor, ¿á cúní ní jā ndacu ó tiñū jā quíjī űuhūn ichi andiví, de naā nchiví yáhá, tá cúu nū ní nsáhá Elías, tēe nī nacani tūhun janahán? ncachī dē.

⁵⁵ űúcuán de nī ndicó cóto Jesús nū nduú dē, de nī ncāhān yā nū dē: Nduú jinī ndá nú nā nū vājī tūhun cáhān nū.

⁵⁶ Chí nduhū, Yāa nī nduu tēe, nduú vājī nī jā snāā nī nchiví, chí

sa vāji nī jā scācu nī nchivī, ncachī yā. Sá de cuāhān yā jíin ndá dē incā ñuū.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquīn ji yā

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷ De juni jíca ndá dē jíin yā ichi, de nī ncāhān iin tēe jíin yā: Señor, cuniquīn sá ní cōhōn ní-ni cúu nūū quīhīn ní, ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ndācá xūncuui chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāā nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn nī, ncachī yā.

⁵⁹ De nī ncāhān yā jíin incā dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn. De nī ncāhān dē: Señor, cundetu ní de ná quíchuhū sá tatá sá xihna cā, ncachī dē.

⁶⁰ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Sndóo ndá ndīyi, ná chūhū ndá cā ndīyi, chi ndīyi cúu ndá nchivī jāá nduú cándija. De maá nú, chi quīhīn nū nacani nū tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, ncachī yā.

⁶¹ Ñūcuán de suni nī ncāhān incā dē: Señor, cúnī sá cuniquīn sá ní, de cuāha ní tūhun jā xihna ná quicāhān sá jíin nchivī vehe sá, ncachī dē.

⁶² De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tú nā-ni tēe quijéhé dē cuniquīn dē nduhū, de tú maá-ni jā nācani cuécá inī dē sīquī ndācá jā ní sndóo dē, túsaá de cúu dē tá cúu iin tēe sátíñú jíin arado, de jíco cóto dē ndéhé dē ichi véhe dē. Túsaá de nsūú tēe vāha cúu dē jā cuniquīn dē nduhū sīquī tiñu tátúnī Yāā Dios, ncachī yā.

10

Jā ní ntají yā ūnī xico ūxī dē

¹ De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá, de maá Jētohō ō nī nacāji yā ūnī xico ūxī cā dē. De nī ntají yā ndihuū ndihuū dē jā cosō nūū dē nūū yā quīhīn dē ndācá ñuū jíin ndācá lugar nūū ja ñatin quīhīn maá yā.

² De nī ncāhān yā: Ndá nchivī yáhá chi cúu ji tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāā jā cuāhā cúu, de tēe jā

quehndē chi jacū dē-ni cúu. Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūū maá Jētohō nū Yāā Dios jā ná tetíñú yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, cúu jā nacani dē tūhun yā nūū nchivī.

³ De cuáhán ndá nú, de ná cáchī tūhun nī nūū nū jā tetíñú nī ndá nú quīhīn nū tá cúu tīcāchí lúli māhñú yīhī.

⁴ De mā cuísó nú ñunu, ni itīn xūhún, ni nījān. De ichi mā cúcuéé nú jā natúhún nú jíin ni iin nchivī.

⁵ De nā-ni vehe quīvi ndá nú, de xihna cā cāhān nū: Ná quíji tūhun ndeé tūhun sīi inī nūū ndá nú, nchivī vehe yáhá, cachī nū.

⁶ De tú vehe ñūcuán íyó nchivī vāha, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū jīnū sīquī ji. De tú nduú, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā jīnū sīquī ji.

⁷ De suni vehe ñūcuán cundeē nū, de caji nū coho nú jā cuāha nchivī nūū nū. Chi sīquī tiñu jā nācani nú tūhun nūū nchivī, de cánuú coto ji ndá nú. De mā cundeē nū quéhén vehe, chi iin-ni vehe.

⁸ De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú cuetáhvī ji ndóhó, de caji nū nā-ni cúu jā cuāha ji nūū nū.

⁹ De nasáhá vāha nú ndá nchivī cúhū ñuū ñūcuán. De cachī nū nūū ji: Ja nī ncuñatin jā tátúnī Yāā Dios nūū ndá nú, cachī nū.

¹⁰ De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú mā cuetáhvī ji ndóhó, de quee nú inī calle ñūcuán de cāhān nū:

¹¹ Jondē tīcāchāā ñuū ndá nú yáhá jā ní ntiin jēhē ni, ná scóyo nī jā cúu seña jā íyó cuāchi ndá nú jāá nduú ní jétáhvī nú. De cunahán ndá nú jā Yāā Dios ja nī ncuñatin yā jā tátúnī yā nūū nū nícu. Cachī ndá nú.

¹² De cāhān ni jíin ndá nú jā quīvi juicio de xēen cā coo castigo sīquī ñuū jā sáhá súcuán nsūú cā jā coo sīquī ñuū Sodoma nūū ní nsáhá ndasí nchivī cuāchi.

Jā ní ncāhān yā nūū sava űūū nīhin inī
(Mt. 11.20-24)

¹³ Nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī űūū Corazín. De nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī űūū Bet-saida. Chi tú inī űūū Tiro jíin űūū Sidón ní nsáhá nī tiñu űáhnú jā ní nsáhá nī inī űūū maá nú, de űamā nacani inī nchivī űūū űúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícu. De sáhá ji seña jā stéhēn jā nácani inī ji síquī cuāchi ji, chi cahun ji sahma túun de chihi ji yāā xīnī ji nícu.

¹⁴ Túsaá de quīvī juicio de xēen cā coo castigo síquī ndá nú nsūū cā jā coo síquī űūū Tiro jíin űūū Sidón.

¹⁵ De ndá ndóhó nchivī űūū Capernaum, ¿á jáni inī nū jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cáa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa cuun nú quīhīn nū jondē lugar nūū íyó ndá áno ndīyī, ncachī yā.

¹⁶ De nī ncāhān cā yā jíin ndá tēe jā taji yā quīhīn: Nchivī jā tee sōho tūhun jā cáhān ndá nú, suni tee sōho ji jā cáhān maá nī. De nchivī jā squéne yichī ndóhó, suni nduhū squéne yichī ji. De nchivī jā squéne yichī nduhū, suni squéne yichī ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní nenda ndá tēe jā ní ntají yā

¹⁷ De nī nenda ndihúnī xico űxī tēe űúcuán, de cúsiī inī ndá dē, de cáhān dē jíin Jesús: Señor, jondē ndá tächī jétáhví ji nūū sá jā jíin sívī maá ní, ncachī ndá dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā jíin dē: Súcuán cúu, chi nī jini ní jā modo iin taja nī nincava Satanás ichi andiví, chi nī ncandēē ni ndihi poder.

¹⁹ De mitan de ja nī jēhe nī poder nūū ndá nú jā cuāñū nū síquī ndá cōo jíin tisuhmā, cúu jā cundeé nú síquī ndácá fuerza maá jā jíin űhvi yóhó, de nduú nā cuá sáhá jíin nū.

²⁰ Sochi mā cúsiī inī ndá nú maá-ni jā jétáhví ndá tächī nūū nū, chi sa cusīī cā inī nū jā yósó sívī nú jondē andiví, ncachī yā.

Jā ní ncusiī inī Jesús
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ De suni hora űúcuán nī ncusiī inī Jesús ní nsáhá Espíritu Santo, de nī ncāhān yā: Ná cútahví sá nūū ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andiví jíin űayiví. Chi nī jasí ní ndácá tūhun ndíchí ní, jā má cūnī nchivī ndíchí jíin nchivī tūha cuenta űayiví yáhá. De nī stéhēn ní nūū ndá nchivī cúu tá cúu súchí lúli. Chi súcuán nī jétahān inī ní Tatá, ncachī yā.

²² De nī ncāhān cā yā: Ndiviī nī jēhe Tatá nī nūū nī. De nduú jíinī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jíinī yā nduhū. De nī nduú jíinī nchivī nāsa Yāā cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jíinī. De íyó nchivī jā cūnī maá Sēhe stéhēn yā nūū ji nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá ji suni cunī ji, ncachī yā.

²³ űúcuán de nī ndéhé yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin ndá máá dē-ni: Nācā ndetū ndá nchivī jā ndéhé tiñu űáhnú jā ndéhé ndá máá nú.

²⁴ Chi cáhān ni jíin nú jā cuāhā ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíin cuāhā ndá rey, nī ncuu inī dē cūndéhé dē jā ndéhé ndá máá nú, de nduú ní jíinī dē. De nī ncuu inī dē cunini dē jā níni ndá máá nú, de nduú ní jíinī dē, ncachī yā.

Tūhun tēe Samaria, tēe vāha inī

²⁵ űúcuán de iin tēe stéhēn ley janahán, nī nacuiñī dē, de nī jēcāhān dē jíin Jesús jā coto túnī dē yā. De nī jicā tūhún dē: Maestro, ¿nā cuá sáhá sá de nīhīn táhvi sá cutecū sá níí cánī andiví? ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nāsa yósó nūū tutū ley? ¿Nāsa cáhān jā cáhvi nú? ncachī yā.

²⁷ De tēe űúcuán nī ncāhān dē nāsa cáhān nūū tutū: Coo manī ndasí nú jíin maá Jētohō nū Yāā Dios, jondē jíin inī jíin áno nū, jíin níí fuerza nū, jíin níí jáá ntūnī nū. De cundáhvi inī nū táhān nú tá cúu

nū cundáhvī inī nū maá nú, cáchī tutū, ncachī dē.

²⁸ De nī ncāhān yā jín dē: Vāha nī ncāhān nū. De tú cuu sáhá nú súcuán de nīhīn táhvī nū cutecū nū ní cánī, ncachī yā.

²⁹ De tēe ñúcuán cúnī dē jā quendōo ndāā dē nūū yā jín tūhun jā ní jīcā tūhún dē, de nī ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu ndá táhān sá? ncachī dē.

³⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Iin tēe nī nquee dē Jerusalén, nī ncuun dē cuāhān dē ñuū Jericó. De ichi nī nquenda ndá tēe cuihná nūū dē, de nī ncandēē ndīhi ndatíñú dē, de jondē sahma ñúhún dē. De nī ncani nāvāha ndá tēe ñúcuán dē, jondē ja ñatin cuū dē nícu. De nī sndóo ndá, de cuāhān ndá.

³¹ De ichi ñúcuán nī nchāha iin sūtū cuāhān dē, de nī jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nsáhá jīyo dē-ni cuāhān dē.

³² De saá-ni iin tēe grupo levita jā sátíñú inī templo, vāji dē ichi ñúcuán, de suni nī jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nchāha jícá dē-ni cuāhān dē.

³³ De iin tēe nación Samaria, suni jícá dē ichi ñúcuán. De nī jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī ncundáhvī inī dē.

³⁴ De nī nquenda dē nūū cáá tēe ñúcuán, de nī nchuhun dē aceite jín vino nūū ní ntacuēhé, de nī juhnī dē sahma nūū. De nī nchisó dē tēe ñúcuán síquī quitī dē, de cuāhān dē jín tēe ñúcuán iin mesón, de nī jito dē.

³⁵ De quivī téēn, hora jā quíhīn dē, de nī ntavā dē ūū xūhún cāa, de nī jēhe dē nūū tēe xí mesón, de nī ncāhān dē: Coto ní tēe yáhá, de tú cāxīn ní cā xūhún jín dē, de tá nenda sá de nachunáá sá, ncachī dē.

³⁶ ¿Túsaá de nāsa jáni inī nū? Jā ndinúnī tēe ñúcuán, ¿ní iin dē nī nsáhá cuenta jā táhān dē cúu tēe jā ní nquenda jācuíhná nūū? ncachī yā jín tēe stéhēn ley janahán.

³⁷ De nī ncāhān dē: Tēe jā ní ncundáhvī inī tēe jā ní ntacuēhé, vísō tēe ñuū jícá cúu dē, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Cuāhān túsaá, de suni súcuán cundáhvī inī nū ndācá nchivī, ncachī yā.

Jā ní tyo yā vehe Marta jín María

³⁸ Sá de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā, de nī jín yā iin ñuū lulí. De iin ñahan nánī Marta nī ncana ña yā ní jēhēn yā vehe ña.

³⁹ De Marta, iyó iin cūhū ña nánī María. De María nī jēcundeē ña nūū jéhē Jesús, níni ña ndācá tūhun jā cáhān yā.

⁴⁰ De Marta chi cútéñú ña jín cuāhā tiñu sáhá ña. De nī nquenda ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, ¿á nduú sáhá ní cuenta jā cūhū sá ní sndóo ña sáán nūū tiñu? De cáhān ní jín ña ná chíndēé táhān ña jín sá, ncachī ña.

⁴¹ De nī ncāhān Jesús jín ña: Marta, nācā ndíhvī ndasí inī nū jín cuāhā tiñu, de ndasí sndóho nú maá nú jín.

⁴² De iyó iin-ni tiñu cánuú. De María chi nī nacāji ña tiñu cánuú, suu jā ndíhvī inī ña síquī tūhun Yāā Dios, de mā cándēē ō ña nūū tiñu ñúcuán, ncachī yā.

11

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvī dē (Mt. 6.9-13; 7.7-11)

¹ De iin quivī iyó Jesús iin lugar, jícān táhvī yā. De tá nī ncuu nī jicān táhvī yā, de iin tēe scuáha jín yā, nī ncāhān dē: Señor, stéhēn ní nūū ndá sá nāsa cācān táhvī sá, tá cúu nūū ní stéhēn Juan nūū ndá tēe nī scuáha jín dē, ncachī dē.

² De nī ncāhān yā jín ndá dē: Jā cācān táhvī ndá nú, de suha cáhān nū: Tatá ndá sá jā ndēē ní andiví, níni ná cóo yíñúhún sá nūū ní, chi Yāā ī cúu ní.

De ñúhún inī sá jā ñamā ná quíji
quívī tatúnī ní ní ñayívī
yáhá.

De ná cóo ndácá tiñu jā jétahān inī
maá ní,

tá cúu nūū íyó inī andiví, suni
súcuán ná cóo inī ñayívī.

³ Stāā jā técu ndá sá ndácá quívī,
cuāha ní nūū sá mitan.

⁴ De cune cáhnú inī ní nūū cuāchi jā
sáhá ndá sá nūū ní,

tá cúu nūū nēe cáhnú inī ndá sá nūū
nchiví jā sáhá cuāchi nūū sá.

De mā cuāha ní tūhūn jā coto túnī
tāchī sāán,

chi sa scácu ní sāán nūū ndácá
jānehēn.

Cachī ndá nú, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān cā yā: Tú ní iin
nú íyó iin amigo nū, de quíhīn nū
vehe dē sava ñuú de cāhān nū jín
dē: Amigo, tanúú nú ūnī stāā nūū
ní.

⁶ Chi iin amigo ni jā jíca viaje, nī
nquenda dē vehe nī, de nduú nā
cuá névaha nī jā cuāha nī caji dē,
cachī nū.

⁷ De cāhān tēe ndéē inī vehe: Mā
stāhān nū nduhū, chi ja ndásī viéhé
nī, de ja quíxin ní jín ndá sēhe nī, de
mā cúu nacōo nī jā taji nī nūū nū,
cachī dē.

⁸ De cāhān ni jín ndá nú, vísō mā
nácōo dē taji dē nūū nū sīquī jā cúu
dē amigo nū, sochi sīquī jā stāhān
ndasí nú dē, jā ñúcuán nacōo dē taji
dē ndihī jā jíni ñúhún nú.

⁹ Túsaá de cāhān ni jín ndá nú jā
suni súcuán cācān táhvi nū nūū Yāā
Dios, de taji yā nūū nū. De nducú
nú ndácá jā váha jā íyó nūū yā, de
nīhīn nū. De cācān táhvi nū jondē
nīhīn nū, tá cúu nūū sáhá nchiví jā
scáján viéhé jondē nune quívī ji.

¹⁰ Chi ndácá nchiví jā jícan, cuāha
yā nūū ji. De nchiví ndúcú, chi
nīhīn ji. De nchiví cāhān, nune yā
ichi jā nīhīn ji jā cúni ji.

¹¹ ¿De ní iin nú cúu tatá, de tú sēhe
nú jícan ji stāā nūū nū, de á cuāha
nú iin yūū nūū ji? De tú jícan ji iin
tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōo nūū ji?

¹² De tú jícan ji iin ndiví, ¿de á
cuāha nú iin tīsumā nūū ji? Nduú
cuiti jā súcuán.

¹³ Túsaá de ndá máá nú vísō
nchiví íyó cuāchi cúu nú, de jínī ndá
nú cuāha nú jā váha nūū sēhe nú.
De nā oncā cúu maá Tatá nú andiví
jā má cuāha yā Espíritu Santo nūū
nchiví jícan nūū yā, ncachī yā.

*Jā ní ncāhān ndá dē jā sátiñú yā
jín fuerza Satanás*

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴ De távā yā iin tāchī inī iin tēe,
jā ní ncuñhīn dē nī nsáhá. De tá
nī nquee tāchī, de nī nacahān tēe jā
ní ncuñhīn. De nī nsáhvi inī ndá
nchiví ndéhé ji.

¹⁵ Sochi sava nchiví nī ncāhān ji:
Jín fuerza Satanás jā cúñáhnú nūū
ndá tāchī, de távā tēe yáhá ndá tāchī
inī nchiví, ncachī ji.

¹⁶ De sava cā ji cúni ji coto túnī ji
yā, de nī jícan ji jā sáhá yā jā coo iin
seña ichi andiví.

¹⁷ De maá yā chi jíni yā jā súcuán
jáni inī ndá ji, de nī ncāhān yā:
Ndácá nación jā sáhá síin maá de
cánáá maá, túsaá de snāā jā íyó vāha
maá. De tú nchiví iin vehe sáhá síin
maá de cánáá maá, de mā cúu cā
cundeē cáhnú ji.

¹⁸ De saá-ni Satanás, tú sáhá síin
maá jín ndá táhān tāchī, ¿de nāsa
cuiñi nīhīn jā tatúnī túsaá? Chi
cāhān ndá nú jā jín fuerza Satanás
távā ni ndá tāchī.

¹⁹ De tú súcuán cúu de ndá nchiví
scuāha jín ndá nú, ¿nā jín fuerza
távā maá ji tāchī? Túsaá de ndá
maá ji cachī ji jā ní stívī ndasí nú
nī ncāhān nū jā távā ni tāchī jín
fuerza Satanás.

²⁰ De nduú chi jín fuerza Yāā
Dios cúu jā távā ni tāchī. Túsaá de
ja ndéē Yāā Dios māhñú ndá nú jā
tatúnī yā.

²¹ De tú iin tēe ndacuī jíto dē
vehe dē jín tūjí dē, túsaá de ni iin
ndatíñú dē mā ndóñuhún.

²² De tú quíji incā tēe ndacuī cā,
de cundeē jín tēe ñúcuán, túsaá de
candeē tūjí dē jā jíto dē vehe dē,

de sáhá dē nāsa cúnī maá dē jíin ndatíñú já candee dē. De tá nūū cúu tēe ndacuí cā ñúcuán, súcuán cúu maá ní nūū Satanás.

²³ De nchivī jāá nduú íyó mānī jíin nī, túsaá de jíinī ūhvī ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jíin nī, túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā vāji nūū ni.

Tāchī jā nástútú táhán ndívi inī nchivī

(Mt. 12.43-45)

²⁴ Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jíca nuu nūū ñuhun tíhá, ndúcú nūū natátú, de nduú níhīn, sá de jáni inī maá: Ná quínohōn ni vehe nūū ní nquee nī.

²⁵ De tá nī nenda tucu, de jíinī jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jā ní ndundo.

²⁶ Ñúcuán de jéhēn jénacuēca ūjá cā tāchī nēhén cā nsūū cā maá. De quívi ndá inī tēe ñúcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēēn cā cundoho tēe ñúcuán jā sándihí nsūū cā jā xíhna ñúhún, ncachī yā.

Nācā ndetū nchivī níni tūhun yā

²⁷ De juni cáhān yā tūhun yáhá, de iin ñahan íñi mǎhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān jee ña jíin yā: Nācā ndetū ñahan jā ní scácu ña ní de nī scáxīn ña ní, ncachī ña.

²⁸ De nī ncāhān yā: Sa ndetū ndasí cā ndá nchivī níni tūhun Yāā Dios de squíncuu ji, ncachī yā.

Jā ní jícān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ De nī ntācā cuāhā cā nchivī nūū Jesús, de nī nquijéhé yā cáhān yā: Nchivī tiempo mitan chí maá-ni jā sáhá nēhén ji. De jícān ji iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú Yāā jā ní ntají Yāā Dios cúu nī. De nduú nā incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nūū ji, chí maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíin Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

³⁰ Chí tá cúu nūū ní jinī nchivī ñuū Nínive jā ní ncuu iin tiñu ñáhnú jíin Jonás, suni súcuán cunī nchivī

tiempo yáhá jā coo iin tiñu ñáhnú jíin nduhū, Yāā ní nduu tēe, jā quétáhán jíin modo jā ní ndoho Jonás.

³¹ De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jíin nchivī tiempo yáhá, quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cáhān ña cuāchi síquī ji. Chí jondē jíca ndasí nī nquiji ña ní nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chí cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

³² De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū ji jíin nchivī tiempo yáhá, quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cáhān ji cuāchi síquī nchivī yáhá. Chí ndá máá ji ní nacani inī ji ní sndóo ji cuāchi ji quívi jā ní nacani Jonás tūhun nūū ji. De mitan chí cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tūhun yátá síquī lámpara

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Tá nástíin nchivī iin lámpara, de nduú chíyuhū ji, ní nduú chíhi ji chíjin iin cajón. Chí sa jáni ji nūū sūcún, tácuca cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

³⁴ De tīnūū ndá nú cúu tá cúu lámpara nūū yiquí cúñu nú. Túsaá de tú tīnūū nú íyó nijīn, de ní-ni yiquí cúñu nú cunijīn. Sochi tú nduú íyó nijīn tīnūū nú, de ní-ni yiquí cúñu nú íyó neē.

³⁵ De suni súcuán cúu ánō nū, de coto ndá nú jā má cāni nēhén inī nū, tácuca mā cōó neē inī ánō nū.

³⁶ Chí tú sáhá ndá nú maá-ni tiñu váha, de nduú nā tiñu nēhén sáhá nú, túsaá de luz yā cunijīn vāha inī ánō nū, tá nūū cúu iin lámpara jā sáhá jā cúnijīn vāha, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36;

Mr. 12.38-40;

Lc. 20.45-47)

³⁷ De tá nī ncuu nī ncāhān yā, de iin tēe grupo fariseo nī ncana dē yā jā caji yā stāā vehe dē. De nī nquīvi yā, de nī jēcundēe yā mesa jā caji yā stāā.

³⁸ De tēe fariseo nī nsāhvi inī dē ndéhé dē jāā nduú squíncuu yā costumbre jā nandahá yā de caji yā stāā.

³⁹ De nī ncāhān maá Jētohō ō jíin dē: Ndá ndóhó tēe fariseo, chi modo jā náquete nú yātā vāsō jíin cōhō, cúu jā nándahá nú. De ichi inī ndá nú chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jíin tūhun nēhén.

⁴⁰ Tēe naā cúu ndá nú. ¿A nduú jíinī nū jā Yāā jā ní nsáhá yiqui cúñu nú, suni ní nsáhá yā áno nū?

⁴¹ De jā jéhe ndá nú caridad nūū nchivī ndāhvī, de sáhá nú sīquī jā cúndáhvī ndija inī nū ji. De súcuán de coo ndaā áno nū.

⁴² De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi squíncuu nú ndācá tiñu lúli, de nduú squíncuu nú tiñu cánuú. Chi sáhá ndá nú ūxī ūxī nuhnī mīnu jíin ruda jíin ndācá yuvā, de sócō nū iin iin jā úxī nūū Yāā Dios. Sochi nduú sáhá cuitī nū tiñu ndāā, ni nduú íyó mānī nū jíin Yāā Dios. Ndācá yáhá cánuú jā sáhá nú nícu, de suni mā sndóo nú jā sócō nū ndá yūcū ñúcuán.

⁴³ De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi jétahān inī nū cundēe nū nūū silla yíñúhún cā inī vehe īī sinagoga, de jétahān inī nū jā cāhān yíñúhún nchivī jíin nū nūū yáhvi.

⁴⁴ De nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvi-ni cúu nú. Chi cúu nú tá cúu iin yavī ndīyi jāā nduú nijīn, chi snāā nū áno nchivī, de nduú jíinī ji jā súcuán sáhá nú ji, ncachī yā.

⁴⁵ De nī ncāhān iin tēe stéhēn ley janahán: Maestro, jā cāhān ní ndācá tūhun yáhá, de suni sīquī ndá máá sá nī ncāhān ní, ncachī dē.

⁴⁶ De nī ncāhān yā: Suni nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán. Chi suni stéhēn nū ndācá

ley jā ní ntavā maá nú jā víjín sáhá, de nduú cúndēe nchivī squíncuu ji. De ndá máá nú chi nī iin xīnī ndáhá nú nduú scāndá nū jā squíncuu nú.

⁴⁷ Nācā xēen cundoho ndá nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndīyi tatā nū, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De suni ndá tatā nū nī jahnī ndá tēe ñúcuán.

⁴⁸ De jā sáhá nú súcuán cúu jā quétáhán nú jíin ndá dē sīquī tiñu jā ní nsáhá dē. Chi ndá máá dē nī jahnī ndá tēe ñúcuán, de ndá máá nú chi sáhá nú namā sīquī dē.

⁴⁹ Jā ñúcuán cúu jā jondē janahán nī ncāhān Yāā Dios iin tūhun ndíchí: Tají nī ndá tēe nacani tūhun nī jíin ndá tēe cúu apóstol quihīn dē nūū ndá ji. De sava dē cahnī ji, de sava cā dē cunī ūhvī ji, ncachī Yāā Dios.

⁵⁰ De súcuán de sīquī nchivī tiempo yáhá ná cúndēe cuāchi jā ní jahnī tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jondē tá nī jēcāva ñayivī jíin jondē mitan,

⁵¹ jondē Abel jíin jondē Zacarías, tēe jā ní jahnī ndá dē sava māñūū altar jíin cuarto īī inī templo. Túsaá de cāhān nī jíin ndá nú jā sīquī nchivī tiempo mitan cundēe ndācá cuāchi ñúcuán.

⁵² Nācā xēen cundoho ndá nú, tēe stéhēn ley janahán, chi jásī nū ichi jā jīcūhun inī nchivī tūhun yā. De ni ndá máá nú nduú cúnī nū jīcūhun inī nū, de ni nduú jéhe nú tūhun jā jīcūhun inī nchivī jā cúnī, ncachī yā.

⁵³ De jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe fariseo, nī nquītī ndasí inī dē nī jinī dē yā. De nī nquijéhe dē stíchī dē yā sīquī cuāhā cā tūhun.

⁵⁴ De ndúcú ndá dē modo tú sanaā de stívī yā tūhun cāhān yā, tácuā nihīn dē cuāchi sīquī yā.

12

*Sīquī tūhun stáhvi jā cāhān ndá tēe fariseo
(Mt. 10.26-27)*

1 De juni súcuan cúu, de nī ncutútú cuāhā mil nchivī, chi jondē jáñū ji sīquī jéhē táhān ji. De xihna cā nī nguījéhé yā cāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Coto má cándíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo, chi suu cúu tūhun stáhvī jā cāhān ndá dē. Chi jítē nuu nū ndá nchivī tá cúu nū sndáa levadura ñujan.

2 Chi ndācá tūhun stáhvī mā quēndōo yuhū cuitī, chi ndihī natūu nijīn de cunī nchivī.

3 Túsaá de suni ndá ndóhó, ndācá tūhun jā ní ncāhān nū jāá nduú ní jíin nchivī, iin quīvī de cunī vāha ji. De ndācá tūhun jā ní ncāhān yuhū nū jā ndāsī viéhé, iin quīvī de cāhān jee nchivī yātā ndācá vehe.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó

(Mt. 10.28-31)

4 Cāhān ni jíin ndá nú, amigo: Mā cuyūhú nú nchivī jā cahni yiqui cúñu nú, chi tá nī jahni ji ndóhó, de nduú nā cuá cuu cā sáhá ji.

5 De ná cáhī ni nū nū ní iin cúu jā cuyūhú nú: Jā cuyūhú nú cúu Yāa Dios jā tú sáhá yā jā cuū nū, de íyó poder yā jā chuhun yā ndóhó infierno. Suu maá yā cúu jā cuyūhú nú jā má stívī nú nū yā.

6 De ndācá saā chi nduú yāhvī ndēē tī, chi jondē ūhūn tī jā úu centavo. De ní iin tī nduú náa inī Yāa Dios jāá nduú jito yā tī.

7 De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihī ixi xīnī nū ja ní nchivī yā. Túsaá de mā cuyūhú ndá nú, chi cánuu ndasí cā ndá máá nú nū yā nsūū cā cuāhā ndá saā.

Nchivī jā jétúhún ji Jesucristo nūū incā nchivī

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 De cāhān ni jíin ndá nú jā ndācá nchivī jā cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, de saā-ni nduhū, Yāa nī nduú tēe, cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāa Dios.

9 De ndācá nchivī jā má cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, suni

súcuan mā cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāa Dios.

10 De tú nā-ni nchivī cāhān ji sīquī nduhū, Yāa nī nduú tēe, de cune cáhnú inī Yāa Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cāhān nāvāha ji sīquī Espiritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāa Dios nūū ji.

11 De tú quīsíaaha ndá ji ndóhó ndācá vehe iī sinagoga nūū justicia jíin nūū ndá cā tēe tátúnī, de mā nácani ndasí inī nū nāsa scócóo nú tūhun jíin nāsa cāhān nū.

12 Chi maá hora ñúcuán de Espiritu Santo stéhēn yā nūū nū nāsa cāhān nū, ncachī yā.

Sīquī jā má cútóó ó ndatíñú cuicá

13 Ñúcuán de iin tēe íñī māhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jíin Jesús: Maestro, cāhān ní jíin ñani sá jā ná táhvī sáva dē táhvī ndúū sá, ncachī dē.

14 De nī ncāhān yā jíin dē: Lílū, nduú ní jáni yā nduhū jā sáhá ndāa ní tiñū nú jā tahví sáva nī táhvī nū, ncachī yā.

15 De nī ncāhān cā yā: Coto vāha ndá nú maá nú jā má cútóó cuitī nū xūhún jíin ndá cā. Chi visō cuāhā ndasí ndatíñú névāha iin tēe, de nsūū ñúcuán sáhá jā quēndōo ndetū dē ñayiví yáhá, ncachī yā.

16 Ñúcuán de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin ji: Nī iyo iin tēe cuicá jā névāha ñuhun jā vāha ndasí cúu itū.

17 De tēe cuicá ñúcuán nī nacani inī dē: ¿Nāsa sáhá nī? Chi nduú cā núne nūū cuhun niñi nī. Ncachī dē,

18 De ní jani inī dē: Suha ná sáhá nī: Canī ni ndá yacā ni, de nasáhá nī jā nāhnú cā. De ñúcuán nataān ndihī nī niñi nī jíin ndācá ndatíñú nī.

19 Ñúcuán de canī inī ni: Mitan de cuāhā ndasí névāha ó jā quenda cuāhā cuiyā. Ná nátātú ó, de cajī ó coho ó, de ná cúsi inī ó, nī jani inī dē.

20 Sochi nī ncāhān Yāa Dios jíin dē: Tēe naā cúu nú, chi jacuāā mitan de cuū nū, de ndācá jā ní

nchuvāha nú, ¿ní tēe cuu? Ncachī Yāa Dios jín dē.

²¹ De suni súcuan cundoho ndācá tēe jā sáhá cuicá dē maá dē, de nduú ndúcú dē jā quendōo ndetū dē nū Yāa Dios, ncachī yā.

*Yāa Dios jító yā yóhó
(Mt. 6.25-34)*

²² De ní ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā: Túsaá de cāhān ni jín ndá nú: Mā nācani ndasí inī nū sīquī jā cutecū nū, tú nāsa cajī nū, ni sīquī sahma nú, tú nāsa cuhun nú.

²³ Chi Yāa Dios ní nsáhá yā jā tēcū nū jín yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā cajī nū jín jā cuhun nú.

²⁴ Cūndéhé ndá nú nāsa tēcū ndá ticācá, de nduú jáquīn tī, ni nduú nástútú tī, ni nduú nū tavāha tī ni yacā tī. De visō súcuan de maá Yāa Dios scājī yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá quiti ñúcuán?

²⁵ ¿De ní iin nú, á cuu chisó nú iin yiquí cā maá nú, visō ná nācani ndasí inī nū?

²⁶ De tú mā cūú sáhá nú iin tiñu lúli súcuan, ¿de nājēhē cúu jā nācani ndasí inī nū sīquī jā cajī nū jā cuhun nú?

²⁷ Cūndéhé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátiñú ni nduú quēhen. De cāhān ni jín ndá nú jā juni rey Salomón, quivī jā ní ñúhun dē sahma váha ndasí, de ni nduú ní ñúhun dē sahma vii súcuan tá cúu nūú iyó ndá itā.

²⁸ De tú súcuan jéhe Yāa Dios sahma vii nūú itā yucú jā iyó nūú ñúhún mitan de teēn de cāyū nūú ñúhūn, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja nīhin ndá nú jā jító yā ndóhó?

²⁹ Túsaá de mā nācani cuécá inī nū nāsa cajī nū nāsa coho nú.

³⁰ Chi maá-ni sīquī yáhá cúu jā ndíhvī inī nchivī ñayiví jáá nduú cándíja. Sochi ndá máá nú chi iyó Tatá nú andiví, de jínī yā jā jínī ñúhún nú ndācá yáhá.

³¹ De sa cánuú cā jā cundihvī inī nū sīquī tiñu jā ndácu Yāa Dios nūú nū. Nūcuán de sáhá yā jā nīhin nū ndācá yáhá.

*Nāsa coo cuicá ó jondē andiví
(Mt. 6.19-21)*

³² Mā cúyūhú ndá nú chi cúu nú tá cúu ticāchí nī. Chi visō jacū ndá nú-ni cúu, de maá Tatá nú cúsi inī yā jā quivī nú ñuú nūú tátúnī yā.

³³ Xicó ndá nú jā névāha nú, de cuáha nú xūhún ñúcuán nūú nchivī ndāhvī. De súcuan de scáyā nū táhvī nū jondē andiví nūú má cútúhú, tá cúu nūú távāha nú xūhún inī itīn. Chi jondē andiví de mā náá jā váha jā cunevāha nú. Chi ñúcuán mā quiví jācuīhná, ni mā cūú stívī tīquixīn.

³⁴ Chi jondē nūú nīhin nū táhvī váha nú, ñúcuán cúu nūú cundihvī inī nū sīquī.

Jā ná cóo tūha ó jā nenda yā

³⁵ Coó tūha ndá nú jā nenda Jētohō nū, de sáhá nú tá sáhá ndá mozo jā náscuīquīn ji lámpara ji.

³⁶ Chi iyó tūha ji de ndétu ji jā nenda patrón ji jā cuāhān dē vico tándáhá. Chi tá nenda dē de cāhān dē, de nacune-ni ndá ji viéhé.

³⁷ De nācā ndetū ndá mozo ñúcuán jā tá nenda patrón ji, de cunī dē jā ndító ji. De ndāā cāhān ni jín nú jā maá patrón sáhá tūha dē maá dē, de tenee dē ji nūú mesa jā canī dē cōhō ji.

³⁸ De visō cucuéé dē nenda dē jondē sava ñuú, á ja ní nchāha ñuú, de tú cunī dē jā súcuan ndító ndá mozo dē, de nācā ndetū ndá ji túsaá.

³⁹ De chuhun inī ndá nú jā cāhān tūhun yátá yáhá: Tēe xivéhe, tú ní jínī dē nā hora quiji jācuīhná, de cundito dē, de mā cuáha dē tūhun sacuíhná vehe dē nícu.

⁴⁰ De saá-ni ndá ndóhó, coo tūha nú, chi tú nduú, de maá hora jáá nduú ná jáni inī nū, de nenda nduhū, Yāa ní nduú tēe, ncachī yā jín ndá dē.

Tūhun mozo vāha jīn mozo nduú squíncuu

(Mt. 24.45-51)

41 Ñúcuán de Pedro ní jicā tūhún dē yā: Señor, ¿á jīn ndá máá sá-ni cáhān ní tūhun yátá yáhá, á suni cáhān ní jīn ndihi cā nchivī? ncachī dē.

42 De ní ncāhān maá Jētohō ō: Cáhān ní jīn nā-ni nchivī jā cúu tá cúu mozo jā ndito xīnī de squíncuu vāha. De maá patrón ní jani dē ji jā coto ji nchivī vehe dē, tácuā scājī ji maá hora.

43 De nācā ndetū mozo ñúcuán jā tá nenda patrón ji, de cunī dē jā súcuán squíncuu vāha ji.

44 De ndāā cáhān ní jīn ndá nú jā cani dē mozo ñúcuán jā coto ji ndihi ndatīfū dē.

45 Sochi tú jani inī ji jā má nēndá ñamā patrón ji, de quijéhé ji cani ji ndá tēe jīn ñahan jā cúu táhān mozo ji, de cajī ji coho ji de jīni ji,

46 tú súcuán de nenda-ni patrón ji quīvī jāá nduú ndétu ji jīn hora jāá nduú ná jani inī ji. De sndóho ndasí dē ji, de chihi dē ji cundoho ji nū yíhí ndá nchivī jāá nduú squíncuu.

47 De mozo jā jīnī nāsa jétahān inī patrón ji, de tú nduú sātūha ji de nduú squíncuu ji jā cunī dē, de cundoho xēen ji jīn ntuxí.

48 De mozo jāá nduú jīnī nāsa jétahān inī patrón ji, de tú sáhá ji tiñu jā cani dē ji ntuxí, túsaá de jacū-ni cani dē ji. Chi ndá nchivī jā stéhēn cuāhā yā nūū ji, suni cuāhā nācān yā nūū ji. De ndá nchivī jā cuāhā cā tiñu ní ntee yā ji, suni cuāhā cā nācān yā nūū ji.

Jā síquī Jesús de cusín inī nchivī
(Mt. 10.34-36)

49 Nī nguenda ní jā modo jā scuíquīn ní ñuhūn inī ñayiví, de suu cúu jā cusín inī nchivī jā síquī nduhū. De cunī ní jā ñamā coo súcuán, tácuā quīvī ndá nchivī ndahá Yāā Dios.

50 De iyó iin tündóhó jā cánuú cundoho ní, de cúcuécá ndasí inī ní chi

jondē jīnu cundoho ní, sá de ndusiī inī ní.

51 ¿De á jani inī ndá nú jā vāji ní jā cundeē mānī nchivī ñayiví? Cáhān ní jīn ndá nú jāá nduú, chi sa cusín inī nchivī jā síquī nduhū.

52 Chi jondē mitan de quijéhé jā ūhūn nchivī iin vehe cusín inī ji. De nenda ūnī síquī ūū, de ūū síquī ūnī.

53 Chi tatá cusín inī jīn sēhe yí, de sēhe yí jīn tatá, de naná jīn sēhe síhí, de sēhe síhí jīn naná, de naná chíso jīn sēhe jānú, de sēhe jānú jīn naná chíso, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā síquī seña andiví
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 De suni ní ncāhān yā jīn nchivī cuāhā: Tá jīnī ndá nú jā nénda vícō ichi nūū quée ncandī, de cáhān nū jā cuun sāvī, de súcuán cúu.

55 De tá vāji tächī ichi sur, de cáhān nū jā nandī, de súcuán cúu.

56 Vāchi tēe stáhivī-ni cúu ndá nú. Ja jícūhun inī nū nāsa stéhēn seña andiví jīn inī ñayiví, ¿de nūcu nduú jícūhun inī nū ní iin cúu nduhū jā sáhá ní ndācá tiñu ñáhnú tiempo yáhá?

Jā cundihvī inī ō jā má cundeē
cuāchi síquī ō

(Mt. 5.25-26)

57 ¿De nūcu nduú sáhá ndá máá nú cuenta ní iin cúu tiñu ndāā jā sáhá nú?

58 De tú iin nchivī quīhīn ji jīn nū nūū justicia jā cáhān ji cuāchi síquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jīn ji ichi de cundihvī inī nū sáhá ndāā nū jīn ji. Chi tú nduú, de squívī ji ndóhó nūū juez, de juez siáha dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecāa.

59 De ndāā cáhān ní jīn nú jā má quée cuitī nū ñúcuán chi jondē chunáá nú ndihi cuitī xūhūn jā jicān ndá dē, ncachī yā.

13

Jā cánuú nacani inī ō jā sndóo ó
cuāchi ó

¹ De iin quívi ñúcuán nī nguenda jacú tēe, nī nacani dē tūhun nūū yā nāṣa nī ndoho sava tēe Galilea. Chi tá jáhñi ndá dē quiti jā sōcō dē, de nī nguenda-ni ndá mozo Pilato nī jahñi tēe ñúcuán.

² De nī ncāhān Jesús: Ndá tēe Galilea ñúcuán, ¿á jáni inī ndá nú jā súcuán nī ndoho dē sīquī jā ndasí cā nī iyo cuāchi dē nsúú cā ndá cā nchivī Galilea?

³ Cāhān nī jín ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni tñū tāhvī nū de tú mā nācani inī nū jā sndóo nú cuāchi nū.

⁴ De xāhōn ūñi tēe jā ní jicó cáva torre Siloé sīquī dē, de nī jīhī ndá dē, ¿á jáni inī nū jā ndasí cā nī nsāhá ndá dē cuāchi nsúú cā ndá cā nchivī Jerusalén?

⁵ Cāhān nī jín ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni tñū tāhvī nū de tú mā nācani inī nū jā sndóo nú cuāchi nū.

Tūhun yátá ñutun higo

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jā stéhēn yā tá cúu nchivī jāá nduú squíncuu tūhun ndácu Yāā Dios: Cúu jī tá cúu iin ñutun higo jā iñi nūū ñuhun iin tēe. De nī jēndéhé dē tú íyó jāvíxī xīñi, de nduú nā cuá íyó.

⁷ De nī ncāhān dē jín mozo jā sátíñú nūū ñuhun dē: Mitān de ja íyó ūñi cuīyā jā quínducú nī jāvíxī xīñi ñutun higo yáhá, de nduú nā cuá cúun. Túsaá de quehndē nū, chi vāchi sátéñú nūū ñuhún, ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān mozo jín dē: Señor, sndóo ní ná cuíñi iin cuīyā yāhá cā, de ná nástáyā sá jēhē de chuhun sá jēhen.

⁹ De cūndéhé ó tú cuun jāvíxī incá cuīyā. De tú nduú, de tēhndē, ncachī mozo, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin ñahan quívi nátátú

¹⁰ De iin quívi nátátú de stéhēn Jesús tūhun inī vehe ñi sinagoga.

¹¹ De íyó iin ñahan jā ní ncuu xāhōn ūñi cuīyā cúhū ña. Chi iin

tāchī nī nsāhá jā jíca tihī ña, de nduú cā cúu cuiti caca tuun ña.

¹² De nī jinī Jesús nūū ña, de nī ncana yā ña, de nī ncāhān yā jín ña: Nánā, mitān de nduvāha ní jā cúhū ní, ncachī yā.

¹³ De nī ntee yā ndahá yā ña, de nī nūcuíñi tuun ña-ni, de nī nacuetáhvi ndasí ña nūū Yāā Dios.

¹⁴ De tēe cúñáhnú inī vehe ñi sinagoga, nī nquítī inī dē nī jinī dē Jesús jā ní nasāhá vāha yā ñahan ñúcuán quívi nátátú. De nī ncāhān dē jín ndá nchivī: Íyó iñū-ni quívi sátíñú ó, de ndá quívi ñúcuán quiji ndá nú jā nduvāha nú. De quívi nátátú chi mā cúu, ncachī dē.

¹⁵ Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jín dē: Vāchi tēe stáhvi-ni cúu ndá nú. De quívi nátátú, ¿á nduú nāndají ndá nú stīquī nū jín burro nú jā quíscóho nú tī ndute?

¹⁶ De ñahan yáhá jā cúu ña tatā Abraham, chi modo jā ní nuhnī ña xāhōn ūñi cuīyā nī nsāhá Satanás. ¿De á nduú íyó vāha jā ní nandají nī ña nūū cuēhē ña quívi nátátú? ncachī yā.

¹⁷ De jā ní ncāhān yā súcuán, de nī ncucanoó ndá tēe jā jínī ūhvī dē yā. De ndihī nchivī ní ncuusī ndasí inī jī nī jinī jī ndá tíñu ñáhnú sáhá yā.

Tūhun yátá sīquī niquin yuvā mostaza

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ De nī ncāhān yā: Ná cāhān nī iin tūhun yátá tácuā cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū.

¹⁹ Ndúcuahā jī tá cúu nūū jáhnu iin niquin yuvā mostaza jā ní jaquín iin tēe nūū ñuhun dē. De nī jahnu, de nī ncuu iin ñutun cáhnú, de ndá saā chi sáhá tī tacā tī chījin ndahá yúcū, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī levadura

(Mt. 13.33)

²⁰ De nī ncāhān tucu yā: Súcuán cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū:

21 Cúu tá cúu levadura já ní nquehen iin ñahan, de nī nsacā ña jín ũnī kilo harina, de nī ndaa ndihī ñujan nī nsáhá, ncachī yā.

Sīquī jā quīvi ó viéhé túū
(Mt. 7.13-14, 21-23)

22 De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de yáha yā ndācā ñuū nāhnú jín ñuū lulí, de stéhēn yā tūhun.

23 De iin nchivī nī jīcā tūhún ji yā: Señor, ¿á jacū-ni nchivī cúu já scácu Yāa Dios, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín ndá ji:

24 Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndahá Yāa Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé túū. De cāhān nī jín ndá nú já iin quīvi de cuāhā nchivī nducú ji quīvi ji, de mā cūū cā quīvi ji.

25 De quīvi ñúcuán chi sáhá nī tá cúu nū sáhá iin tēe xívēhe, já nacuiñi dē de nacasī dē viéhé. De tāvéhé cuiñi ndá nú, de scáján nú viéhé, de cāhān nū: Señor, nacune ní viéhé ná quīvi ndá sá. De cāhān dē jín nú: ¿Ní nū vāji ndá nú? Chi nduú jínī nī ndóhó, cachī dē.

26 Ñúcuán de quijéhé ndá nú cāhān nū jín dē: Nī nchaji ndá sá nī jhi sá jín ní, de nū yáhvi ñuū sá nī stéhēn ní tūhun, cachī nū.

27 De cāhān maá dē: Cāhān nī jín ndá nú jáa nduú jínī nī ní jondē vāji nú. Cuijiyo ndá nú quihīn nū, chi nchivī já sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī dē.

28 De quīvi ndá nú nū cuacu nú de nacayihí nú ñii yúhú nú já ndoho xēen nū. De cunī nū nū Abraham jín Isaac jín Jacob jín ndācā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, íyó ndá dē ñuū nū tátúnī Yāa Dios. De ndá ndóhó, vísó cúu nú tatā ndá dē, sochi quīvi nú nū ndoho nú.

29 Sochi cuāhā nchivī, vísó nduú cúu ji tatā ndá dē, de quiji ndá ji ichi nū quenda ncandii jín nū quée ncandii, jín ichi norte jín ichi sur. De cundēe ji mesa já caji ji stāa ñuū nū tátúnī Yāa Dios.

30 De sava nchivī já mitan cúu ji já sándihí, de ichi ñúcuán nduu ji nū. De sava nchivī já mitan cúu ji nū, de ichi ñúcuán nduu ji já sándihí, ncachī yā.

Jā ní ncucuécá inī yā nī ndéhé yā
Jerusalén
(Mt. 23.37-39)

31 De maá quīvi ñúcuán nī nquenda jacū tēe fariseo, de nī ncāhān dē jín yā: Cuijiyo ní quihīn ní incā lado, chi cúnī Herodes cahñi dē ní, ncachī ndá dē.

32 De nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de cachī tūhun nú nū tēe stáhvi ñúcuán jáa ncháha ca quenda quīvi cuū ní, chi mitan jín teēn tavā nī tāchī inī nchivī, de nasáhá vāha nī nchivī. De quīvi ũnī de jīnu tiñu sáhá nī, cachī nū.

33 Chi cánuú já caca nī quihīn nī mitan jín teēn jín isá, de jīnū nī Jerusalén. Chi ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios, nduú jíhī dē incā lado, chi maá-ni inī Jerusalén jáhnī ji ndá dē.

34 Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhnī nū ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios, de cáni nú yūū xīnī ndá tēe já táji Yāa Dios vāji nū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī nī nastútú nī sēhe nú, tá cúu nū sáhá iin ñihín já nastútú tī sēhe tī chījin nījīn tī, sochi nduú ní ncúnī ndá nú.

35 Túsaá de mitan de sndóo uun nī ndóhó jín ndá sēhe nú. Chi cāhān nī jín nú já jondē mitan de mā cúnī cuiti cā nū nū ní, chi jondē quenda quīvi já cāhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāa cúu Yāa já ní nenda jín tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios, cachī nū, ncachī yā.

14

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe cúhū
cuēhē cuiñu

¹ De iin quīvi nátátú nī jēhēn yā vehe iin tēe fariseo já cúñáhnú, nī jēcaji yā stāa jín dē. De ndá cā tēe fariseo chi ndéhé yuhú dē yā tú stíví yā.

² De ñúcuán iyó iin tēe cūhū cuēhē cuiñu, ññi dē nū yā.

³ De nī jīcā tūhún yā ndá tēe stēhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo: ¿A iyó ley jā nasáhā vāha nī nchivī cūhū quivī nátātú, á nduú? ncachī yā.

⁴ Sochi nduú ní ncāhān cuitī ndá dē. De nī ntiin yā tēe cūhū, de nī nasáhā vāha yā dē, de nī ncāhān yā jā ná quínohōn dē.

⁵ De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Ní iin nú de tú burro nú á stīquī nū nincava tī inī iin pozo, de á nduú ñamā natavā nū tī, vísō quivī nátātú cúu? ncachī yā.

⁶ De nduú ní ncúu scócoo ndá dē ni iin tūhun nū yā jā sūcuán nī ncāhān yā.

Tūhun sīquī nchivī jā jēhēn vico tándāhá

⁷ De nī jinī Jesús jā ndá tēe jā ní ntacā, nácāji dē silla yíñuhún cā nū mesa jā cundeē dē. De nī ncāhān yā tūhun yáhā jín ndá dē:

⁸ Tú cana iin tēe jā quihīn nū vico tándāhá, de mā cundeē nū lugar yíñuhún cā. Chi tú sūcuán de sanaā de ja nī ncana dē iin tēe cúñahnú cā nsūú cā ndóhó.

⁹ De quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jín nú: Nacuiñi, chi jīñā cundeē tēe yáhā. Ñúcuán de cucanoō nū de quihīn nū jondē jā sándihí.

¹⁰ Chi tú cana iin tēe ndóhó, de sa cundeē nū jondē lugar jā sándihí. De tá quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jín nú: Amigo, nehēn cundeē nū iin lugar nū yíñuhún cā, cachī dē. Ñúcuán de ndá nchivī ndēe jín nú nū mesa, cunī ji jā sáhā ñahnú dē ndóhó.

¹¹ Sūcuán nī ncāhān ni tūhun yáhā tácuā cunī ndá nú jā ndācā nchivī jā sáhā ñahnú ji maá ji, sa nuu ji sáhā Yāā Dios. De nchivī jā sáhā núu ji maá ji, sa nduñahnú ji sáhā yā, ncachī yā.

¹² De suni nī ncāhān yā jín tēe jā ní ncana dē yā jā cajī yā stāā: Tú

sáhā nú jā cusámā nchivī á jā cuxíní ji, de mā cāná nú ndá nchivī cúu amigo nū jín ñanī nū jín táhán nú jín ndá nchivī cuicá. Chi tú sūcuán de suni nacana ndá maá ji ndóhó, de sūcuán nanihīn nū jā ní jēhe nú.

¹³ Chi tá sáhā nú vico, de sa cana nú ndá nchivī ndāhvī, nchivī cuhlū, nchivī cojo, nchivī cuāá.

¹⁴ De sūcuán de quendōo ndetū nū, chi mā cúu nacūaha ji nū nū. De nihīn nū táhvī nū quivī jā natecū ndá nchivī ndāā, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī vico cúxíní

¹⁵ De iin tēe jā yáji stāā jín yā, nī jini dē tūhun yáhā, de nī ncāhān dē jín yā: Nācā ndetū ndá tēe jā cajī stāā inī ñuū nū tátúnī Yāā Dios, ncachī dē.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stēhēn yā jā cāna Yāā Dios nchivī jā quivī ji inī ñuū nū tátúnī yā: Iin tēe nī nsáhā dē iin vico cáhnú jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē jā cana cuāhā nchivī.

¹⁷ De maá quivī jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē cuācāna ndá nchivī ñúcuán jā ná quiji ji cuxíní ji: Nehēn ndá ní, chi ja iyó tūha ndihī, ncachī mozo.

¹⁸ De ndihī nchivī nī ncāhān ji jā ná cúne cáhnú inī dē chi mā quihīn ji. Iin tēe nī ncāhān dē: Cáta nī jeen nī iin ñuhun de cánuú quīndēhé nī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuēe ni, ncachī dē.

¹⁹ De incā dē nī ncāhān: Nī jeen nī ūhūn yunta stīquī, de quihīn ni coto túnī ni tī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuēe ni, ncachī dē.

²⁰ De incā dē nī ncāhān: Cáta nī ntandāhá nī, de jā ñúcuán mā cúu cuēe ni, ncachī dē.

²¹ De cuānohōn mozo, de nī ncachī tūhun dē nū patrón dē nāsa nī ncāhān ndá nchivī. Ñúcuán de nī nguītī inī patrón, de nī ncāhān dē jín mozo dē: Ñamā quihīn nū ndá calle nāhnú jín calle lulí, de cana nú ndá nchivī ndāhvī, nchivī

cuhlu, nchivī cojo, jíin nchivī cuáa, ná quíji ndá ji vico, ncachī dē.

²² De nī jēhēn mozo, de nī nenda dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja nī nsāhá sá tá ncachī ní, de cúmanī cā nchivī de chitú vehe ní, ncachī dē.

²³ De nī ncāhān tucu patrón: Quíhīn tucu nú ndācá calle jíin ichi, de cana fuerza nū nchivī ná quíji ji, tácuva cuchitú vehe ní.

²⁴ Chi cāhān nī jíin nú jā nī iin nchivī jā ní ncana nī jā xīhna ñúhún, mā cuáha cuitī nī tūhun jā cuxinī ji vehe nī, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun jā cánuú nacani vāha inī ō de cuniquīn ō Cristo
(Mt. 10.37-39)

²⁵ De cuāhā ndasī nchivī níquīn ji Jesús cuāhān ji jíin yā, de nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jíin ji:

²⁶ Tú nā-ni nchivī cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de tú mānī cā ji jíin tatá ji, naná ji, ñasíhí ji, sēhe ji, ñanī ji, cuáha ji, nsūú cā jíin nduhū, de mā cūú cuu ji nchivī scuáha jíin nī. De tú ndíhvi cā inī ji sīquī jā coo vāha maá ji nsūú cā jā cuniquīn ji nduhū, de suni mā cūú tucu.

²⁷ De nā-ni nchivī tú mā cuáha ji tūhun cundoho ji tūndóhó vísō jondē cuú ji sīquī jā cuniquīn ji nduhū, de mā cūú cuu ji nchivī scuáha jíin nī.

²⁸ Chi tú ní iin nú cúnī nū caquīn nū iin vehe cáhnú, ¿de á nduú cánuú jā xīhna cā cundeē nū tavā nū cuenta tú quenda xūhún jā sínu nú vehe?

²⁹ Chi tú nduú, de tá ja nī ntavā nū cimientō, de mā quēndá xūhún sínu nú, de ñúcuán de ndá nchivī chí sáhá catá ji nūú nū.

³⁰ De cāhān ji: Tēe yáhá chí nī nquijéhé dē sáhá dē vehe, de nduú ní ncúndéé dē sínu dē, cachī ji.

³¹ De saá-ni tú iin rey quīcanāá dē jíin incā rey jā vāji sīquī dē, ¿de á nduú cánuú jā xīhna cā cundeē dē nacani inī dē tú cundeé dē jíin ūxi

mil soldado jā canāá dē jíin incā rey jā vāji sīquī dē jíin ōcō mil soldado?

³² Chi tú mā cúndéé dē, de juni jíicā cā vāji incā rey, de tají dē sava tēe ndíso tíñú jā quíhīn ndá dē cātūhún dē nā cuá cúnī incā rey jā cuáha dē, de jencuīñī-ni.

³³ De ndá máá nú, suni súcuán cánuú jā xīhna cā nacani inī nū de quehndē inī nū jā sndóo nú ndihī jā névāha nú, chí tú nduú de mā cūú cuu nú nchivī scuáha jíin nī.

Tūhun yátá sīquī ñī
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ De nchivī cándíja cúu ji tá cúu ñī. Vāha íyō ñī, de tú ñī ná nāá jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu?

³⁵ Nduú cā tíñu cuitī cā, nī jā chuhun nchivī nūú itū, nī jā nduu jēhen, chí sa cutē-ni nchivī. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

15

Tūhun yátá sīquī ticāchí jā ní nsana
(Mt. 18.10-14)

¹ De ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi, nī nquenda dē nūú Jesús jā cunini dē tūhun cāhān yā.

² De ndá tēe grupo fariseo jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē sīquī yā: Tēe yáhá chí jétáhvi dē ndá tēe sáhá cuāchi de yājī dē jíin, ncachī dē.

³ De nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jíin ndá dē:

⁴ ¿Ní iin nú de tú névāha nú iin ciento ticāchí, de tú scuíta nú iin tí, de á nduú sndóo nú cūmī xico xāhōn cūmī cā tí yucu, de quīnanducú nú quiti jā ní nsana jondē nanihīn nū tí?

⁵ De tá nī nanihīn nū tí, de chisó nú tí nūú chíyō nū, de cusī inī nū.

⁶ De tá nenda nú vehe nú de nastútú nú ndācá amigo nū jíin nchivī ndéé ñatin jíin nú, de cāhān nū jíin ji: Ná cúsi inī ō, chí nī

nanihīn ni tīcāchī nī jā ní nsana, cachī nū.

⁷ De cāhān ni jīn ndá nú jā suni súcuán cúu jondē andiví. Chi cúsi cā inī yā jīn iin nchivī jā iyó cuāchi de nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, nsúu cā jīn cūmī xico xāhōn cūmī nchivī iyó ndāā jāá nduú cā cánuú nacani inī ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ñahan jā ní scuíta xūhún

⁸ De tú iin ñahan névāha ña ūxī xūhún plata, de tú scuíta ña iin, ¿de á nduú scuīquīn ña lámpara, de nastáá ña vehe, de nanducú vāha ña jondē nanihīn ña?

⁹ De tá nī nanihīn ña, de nastútú ña ndācá amiga ña jīn nchivī ndēē ñatin jīn ña, de cāhān ña jīn ji: Ná cúsi inī ō, chi nī nanihīn ni xūhún jā ní scuíta nī, cachī ña.

¹⁰ De cāhān ni jīn ndá nú jā suni súcuán cúsi inī ndá ángel Yāā Dios sīquī iin nchivī jā iyó cuāchi de nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sūchí jā ní snāā cāhá xūhún

¹¹ De nī ncāhān tucu yā: Iin tēe nī iyó ūū sēhe yíí dē.

¹² De tēe suchí cā nī ncāhān ni jīn tatá ji: Tatá, tahví sáva ní ndatíñú ní, de taji ní sava cuu tāhvī sá, ncachī ji. De nī ntahví sáva dē tāhvī ndúu ji.

¹³ De nī ncuu jacū-ni quīvī, de tēe suchí ñúcuán nī stútú ndihi ji ndatíñú ji, de nī nquee ji cuāhān ni iin ñuū jícá. De ñúcuán nī snāā cāhá ji tāhvī ji chi nī jāxīn nāvāha ji.

¹⁴ De tá nī ndihi nī jāxīn ji, de nī nquiji iin tāmā xēēn inī ñuū ñúcuán, de nī nquijéhé cúmanī jā cajī ji.

¹⁵ De cuānducú tíñú ji nūu iin tēe ñuū ñúcuán. De nī ntají dē ji cuāhān ni rancho dē jā coto ji quini dē.

¹⁶ De cúnī ji cajī ji sōo ndúchí jā yájī quini tácuā ndahā chijin ji. De nī iin nchivī nduú ná jéhe nūu ji.

¹⁷ Ñúcuán de nī nacani inī ji, de nī ncāhān ji: Ndācá mozo jā sátíñú vehe tatá nī, iyó cuāhā stāā yájī ji. De nduhú jíhī ni sōco yáhá.

¹⁸ Ná quínohōn ni nūu tatá nī, de cāhān ni jīn dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūu Yāā Dios jīn nūu maá ní.

¹⁹ Mitan de nsúu cā tēe vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní. De cuāha ní tūhun cuu sá tá cúu iin mozo ní, cachī ní.

²⁰ Sá de nī naquehen ni ichi cuānohōn ni nūu tatá ji. De cáta jícá cā vāji ji, de nī jinī tatá ji nūu ji, de nī ncundáhvī inī dē ji. De jínu dē cuātahān dē ji, de nī numi táhān dē jīn ji, de nī nchitū dē nūu ji.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān ni jīn dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūu Yāā Dios jīn nūu maá ní. Mitan de nsúu cā tēe vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní, ncachī ji.

²² Sochi maá tatá ji nī ncāhān dē jīn ndá mozo dē: Cuáquehen nú iin sahma vāha cā de chuhun nú ji. De chuhun nú iin xehe ndahá ji, de chihi nú nijān jēhē ji.

²³ De quīcuēca nú becerro jā ní neñu, de cahni nū tī ná cajī ō, chi sáhá ó vico.

²⁴ Chi sēhe yíí nī yáhá, modo ja nī jíhī ji, de nī natecū ji. Chi nduú ní jinī ni ní ichi nī jēhēn ji, de nī nenda ji, ncachī dē. De nī nquijéhé ndá dē sáhá dē vico.

²⁵ De sūchí ñáhnú cā, ndēē ji jondē rancho, de vāndiji ji, de nī nduñatin ji vehe. De nī jinī ji jā tívī música de jíta jéhé nchivī.

²⁶ De nī ncana ni iin mozo, de nī jíca tūhún ni nā cuá cúu.

²⁷ De nī ncachī mozo nūu ji: Nī nenda ñanī nū, de tatá nú nī jahni dē becerro jā ní neñu, chi nī nenda vāha ni nūu dē, ncachī mozo.

²⁸ Ñúcuán de nī nquiti inī sūchí ñáhnú, de nduú ní ncūnī ni ndívi ji. De nī nquee tatá ji, de nī ncāhān ndáhvī dē jīn ji jā ná ndívi ji.

29 De nī ncāhān jī jīn tatá jī: Níní sáhá sá tiñu ndácu ní, de nduú cúnihin cuitī iní sá nūū ní. De nduú táji ní vísō iin lítú nūū sá já sáhá sá vico já cajī sá jīn ndá amigo sá.

30 De nī nenda sēhe ní yáhá já nī jāxīn cāhá jī xūhún ní jīn ndá ñahan ndī. De nī jahñī ní becerro já nī neñu já cajī jī, ncachī jī jīn tatá jī.

31 Ñúcuán de nī ncāhān dē: Séhē, ndóhó chi níní ndēē nū jīn nī, de ndihī já névaha nī chi suni cuenta maá nú cúu.

32 De mitan de íyó vāha já sáhá ó vico de cusī iní ō. Chi ñanī nū yáhá, modo ja nī jīhī jī, de nī natecū jī. Chi nduú ní jīnī ō ní ichi nī jēhēn jī, de nī nenda jī, ncachī dē, ncachī yā.

16

Tūhun yátá mozo já ní stáhví dē patrón dē

(Mt. 6.24)

1 De suni nī ncāhān Jesús jīn ndá tēe scuáha jīn yā: Iin tēe cuicá nī íyo iin mozo dē já ndíso tíñú nūū ndá cā mozo. De nī ncāhān ndá jīn patrón já mozo ñúcuán snāā cāhá ndatíñú dē.

2 De nī ncana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jīn: ¿Nā tūhun cúu yáhá já ní nihīn nī siquī nū? Nacuāha nú cuenta tiñu ndíso nú, chi mā cúndiso tíñú nú cā nūū ndá mozo nī, ncachī dē.

3 Ñúcuán de nī jani iní mozo: ¿Nāsa sáhá nī mitan? Chi patrón nī candeē dē tiñu ndíso nī. Chi nduú ndacuī nī já quete nī ñuhun, de já cācān nī caridad chi cucanoō nī.

4 Túsaá de jīnī nī nāsa sáhá nī jīn ndá nchivī já jéen nūū patrón nī, tácuá taji jī vehe cundeē nī tá quenda quīví candeē dē tiñu nī. Ncachī dē.

5 De nī ncana dē tá iin iin tēe já ndíta nūū patrón dē. De nī ncāhān dē jīn iin: ¿Nāsa ndíta nú nūū patrón nī?

6 De nī ncachī tēe ñúcuán: Ciento barril aceite. De nī ncāhān mozo: Yáhá ná táji nī vale nū, de ñamā

cundeē nū sáhá nú incā vale já ūū xico ūxī-ni, ncachī dē.

7 Ñúcuán de nī ncāhān dē jīn incā tēe: ¿De ndóhó, nāsa ndíta nú? De nī ncāhān tēe ñúcuán: Ciento cajón trigo, ncachī dē. De nī ncāhān dē jīn: Yáhá ná táji nī vale nū, de sáhá nú incā vale já cūmī xico-ni, ncachī dē.

8 Sá de nī ncāhān maá patrón já ndíchí ndasí nī nsáhá tēe nēhén ñúcuán jīn nchivī já ndíta nūū patrón dē, tácuá cuāha jī vehe cundeē dē. De cāhān nī jīn ndá nú já nchivī ñayiví yáhá, ndito cā sáhá jī já quendōo vāha jī nūū táhān jī, nsūú cā ndá nchivī já cándíja Yāā Dios.

9 Túsaá de cāhān nī jīn ndá nú já ndíchí cā sáhá nú nsūú cā já ní nsáhá mozo ndíchí ñúcuán. Chi iní ñayiví yáhá nūū íyó cuāchi, sáhá ndá nú tiñu vāha jīn xūhún nú, chi cuāha nú nūū nchivī ndāhvī, tácuá vísō tú ndihī xūhún nú ñayiví yáhá, de quīví nú andiví nūū coo vehe nú níí cání.

10 Nchivī já squíncuu vāha jīn iin tiñu lúli-ni, suni squíncuu vāha jī jīn tiñu cáhnú. De nchivī já stáhví jīn iin tiñu lúli-ni, suni stáhví jī jīn tiñu cáhnú.

11 Túsaá de tú nduú squíncuu vāha nú jīn xūhún já íyó ñayiví yáhá nūū íyó cuāchi, de mā cuáha yā já vāha já cuu nú níí cání andiví.

12 De tú nduú squíncuu vāha nú jīn ndatíñú já ní jēhe núú yā nūū nū ñayiví yáhá, de mā cuáha yā táhvī já cuu nú níí cání.

13 Nī iin mozo mā cūú satíñú dē nūū ūū patrón. Chi quiti iní dē nūū iin de coo manī dē jīn incā, á squíncuu vāha dē nūū iin de sáhá jēhe iní dē nūū incā. De suni sūcuán mā cūú satíñú nú nūū Yāā Dios de tú maá-ni sīquī xūhún ndíhvī iní nū, ncachī yā.

14 De ndá tēe fariseo nī nsáhá catá dē nūū yā já ní jini dē ndācá tūhun cāhān yā, chi tēe cútóó xūhún cúu ndá dē.

15 De nī ncāhān yā jīn dē: Ndá máá nú chi sáhá nú jā tēe ndāá cúu nú nūū nchivī. Sochi Yāā Dios chi jīnī yā nāsa cáá áno ndá nú. Chi tiñu jā jāni inī nchivī jā tiñu ñáhnú cúu, de nūū Yāā Dios chi tiñu néhén cúu.

Sīquī ley Yāā Dios jīn sīquī jā tátúnī yā

16 Jondē ncháha ca quiji Juan tēe scuénduté, de nī iyo ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū Moisés, de suni nī stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun yā. Ñúcuán de tá nī nquiji Juan, de nī nquijéhé jītē nuu tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios. De ndá nchivī chi ndúcú ndéé ji quívi ji ndahá yā.

17 De vījín cā cúu jā naā iin letra nūū tutū ley yā nsúú cā jā naā andiví jīn ñayiví, chi quee ndaa ndihi tūhun jā cáhān.

Tūhun jā má sndóo táhán tēe jīn ñahan

(Mt. 5.31-32; 19.3-12; Mr. 10.2-12)

18 De tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásiquí ndéé dē ña. De tú iin tēe nacueca ñahan jā ní ndusíin, suni cásiquí ndéé dē ña, ncachī yā.

Tūhun tēe cuicá jīn Lázaro

19 De nī ncāhān cā yā: Nī iyo iin tēe cuicá, nī ñūhun dē sahma fino ndasí. De ndiquiví nī iyo vāha ndasí jā ní nchajī dē.

20 De suni nī iyo iin tēe ndáhví, nání dē Lázaro, de ndéé dē vihé tēe cuicá ñúcuán, de ní dē nī nquene ndíhyi.

21 De cúnī dē jā ndahā chījin dē jīn pedazo stāā jā cóyo yuhú mesa tēe cuicá. De quénda ndá tinā de náyuu tī nūū ndíhyi dē.

22 De nī jīhī tēe ndáhví ñúcuán, de ndá ángel Yāā Dios nī nacueca yā dē cuāhān yā jīn áno dē jondē andiví nūū iyó Abraham. De suni nī jīhī tēe cuicá, de nī jīquiyuhū dē.

23 De tēe cuicá ñúcuán ndóho ndasí dē iyó dē lugar nūū iyó áno ndá ndiyi jāá nduú ní ncándija. De nī nūcündéhé dē, de jondē jícá nī

jīnī dē nūū Abraham, de ndéé iin ncáá Lázaro jīn dē.

24 Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Tatá Abraham, cundáhví inī ní sáán, de tají ní Lázaro, ná quíchundaji dē xīnī ndáhá dē nūū ndüté, de ná quíji dē sndáji dē yáá sá. Chi xēen ndóho sá nūū yáñuhūn yáhá, ncachī dē.

25 De nī ncāhān Abraham jīn dē: Lílū, nūcūhun inī nū jā ní nīhīn nū ndācá jā vāha tá nī ntecū nū, de Lázaro chi sa tūndóhó nī nīhīn dē. De mitan de ja nī ndundeé inī dē yáhá, de ndóhó chi ndóho nū jīñā.

26 De suni iyó iin jā cūnū ndasí iyó māhñú ó jīn ndá nú. De nchiví iyó yáhá, vísó cúnī ji jā yāha ji cuēé ji nūū nū, de mā cúu. De suni mā cúu yāha ndá máá nú quiji nú yáhá. Ncachī Abraham.

27 Ñúcuán de nī ncāhān tēe cuicá: Túsaá de cáhān ndáhví sá jīn ní, tatá Abraham, tají ní dē ná quihīn dē vehe tatá sá.

28 Chi iyó ūhūn cā ñanī sá, de ná quícachī dē nūū ndá ji jā ná nacani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, tácuā mā quívi ndá ji nūū ndóho sá yáhá, ncachī dē.

29 De nī ncāhān Abraham jīn dē: Ja névāha ji tutū jā ní ntee Moisés jīn ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Ñúcuán ná chūhun inī ji, ncachī Abraham.

30 De nī ncāhān tucu tēe cuicá: Nduú, tatá Abraham, chi tú iin nchiví ja nī jīhī quihīn nūū ndá ji, ñúcuán de nacani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, ncachī dē.

31 De nī ncāhān Abraham jīn dē: Tú mā chūhūn inī ji tūhun jā ní nacani Moisés jīn ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, de suni mā cándija cuitī ji tú natecū iin ndíyi quihīn nūū ji, ncachī dē, ncachī yā.

17

Xēen coo sīquī nchivī jā squívi táhán nūū cuāchi
(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

¹ De nī ncāhān Jesús jīn ndá tēe scuáha jīn yā: Maá-ni íyó já ndúcu squívi nchivī nūū cuāchi. De nācā xēen cundoho nchivī já squívi táhán nūū cuāchi.

² Vāha cā de tú ní núhnī iin yōsó cáhnú sūcūn ji, de quēe ji chījin ndute mar, nsūú cā já squívi ji iin sūchí lúli yáhá nūū cuāchi.

³ Coto má sáhá ndá nú sūcuán túsaá. De tú táhán nú sáhá dē cuāchi sīquī nū, de cāhān nū nūū dē. De tú nacani inī dē, de cune cáhnú inī nū nūū dē.

⁴ De tú ūjā vuelta sáhá dē cuāchi sīquī nū já iin quivī, de tú ūjā vuelta nācani inī dē de cāhān dē jīn nú já cune cáhnú inī nū chī mā sáhá cā dē, cáchī dē, de cánuú cune cáhnú inī nū nūū dē, ncachī yā.

Jā cúñáhnú ndasí tūhun cándíja

⁵ De ndá tēe cúu apóstol nī ncāhān dē jīn Jētohō ō: Sáhá ní já ná cándíja nīhin cā ndá sá já sáhá Yāa Dios já jīcān sá nūū yā, ncachī dē.

⁶ De nī ncāhān Jētohō ō jīn ndá dē: Tú cándíja ndá nú visó iin lulī-ni, tá cúu iin niqun yuvā mostaza já lulī-ni, de cuu cachī nū já tiūhndú yáhá ná quēe de nūcūhun jondē nūū mar, de coo tá cúu nūū cáchī nū.

Jā ná squíncuu vāha ó nūū yā

⁷ Tú ní iin nú íyó mozo já jítu dē á já scájī dē ndá quitī nú, de tá nenda dē vehe nú já ní jēhēn dē yucu, de nduú cāhān nū jīn dē já cundeē dē cajī dē stāa.

⁸ Chi sa cāhān nū: Sáhá nú ndeyu cuxínī nī, de cani nú cōhō ni. De tá nī ncuu nī nchajī ni nī jīhi nī, sá de cajī maá nú coho nú, cáchī ndá nú.

⁹ De cáchī ndá nú jáa nduú cánuú nacuetáhvī nū nūū mozo tá nī nsáhá dē tiñu já ní ndacu nú, chī já cánuú sáhá dē cúu.

¹⁰ De saá-ni ndá máá nú, cúu nú mozo Yāa Dios. De tú nī squíncuu nú ndácá tiñu já ní ndacu yā nūū nū, de cachī nū: Nduú cánuú nacuetáhvī yā nūū ni, chī

súcuán cánuú já squíncuu nī, cachī nū, ncachī yā.

Jā ní nasáhá vāha yā ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū

¹¹ De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā ciudad Jerusalén, de nī nchāha yā cuāhān yā mähñú región Samaria jīn Galilea.

¹² De nī jīnū yā iin ñuū, de ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū nī nquenda dē, de jícá nī jencuñī dē.

¹³ De nī ncana jee ndá dē: Jesús, Maestro, cundáhvī inī ní ndá sāan, ncachī dē.

¹⁴ De tá nī jinī Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de stéhēn nū maá nú nūū ndá sūtū já ní nduvāha nú, ncachī yā. De juni cuāhān ndá dē de nī nduvāha dē-ni.

¹⁵ Ñúcuán de iin dē nī ndicó coo dē nūū Jesús, de nācana jee dē, nācuetáhvī dē nūū Yāa Dios já ní nduvāha dē.

¹⁶ De nī jēcuñī jítī dē nūū yā, de nī ntuu dē nūū dē nūū ñúhún, de nī nacuetáhvī dē nūū yā. De tēe Samaria cúu dē.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús: ¿A nsūú ndihúxī dē nī nduvāha? De iin cā dē, ¿nūcu nduú ní ndicó dē já nacuetáhvī dē?

¹⁸ ¿A mátúhún-ni tēe ñuū jícá yáhá cúu já ní ndicó já nacuetáhvī dē nūū Yāa Dios?

¹⁹ De nī ncāhān yā jīn dē: Nacuiñī de quīnohōn nū. Chi nī ncandíja nú já cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de já suu cúu já ní nduvāha nú, ncachī yā.

Nāsa coo quivī tá nenda yā já tatúnī yā

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰ De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún dē Jesús nā quivī quijéhé já tatúnī Yāa Dios inī ñayiví. De nī ncāhān yā jīn dē: Mā quijí nijīn já tatúnī Yāa Dios.

²¹ Nī mā cúu cachī nchivī: Cūndéhé chī yáhá ndēe yā já tátunī yā, á: Ñúcuán ndēe yā, cachī ji. Chi

ja tátúnī Yāa Dios māhñú ndá nú, ncachī yā.

²² Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Quiji tiempo jā cuu ndasí inī nū cūndēhé nú nū nduhū, Yāa nī nduu tēe, de mā cūnī ndá nú.

²³ De cāhān nchivī jíin nú: Yáhá ndēe yā, á: Ñúcuán ndēe yā, cachī ji. De mā quíndēhé ndá nú, ni mā cúniquīn nū ji.

²⁴ Chi tá cúu nū sáhá taja jā jéndütē iin lado andiví de nátūu jondē incā lado, de suni sūcuán coo quívi jā nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cunī.

²⁵ Sochi cánuú jā xihna cā cundoho xēen ni, de nchivī íyó mitan chi squéne yichī ji nduhū.

²⁶ De tá cúu nū ní ncuu ndá quívi jā ní Iyo Noé, suni sūcuán coo quívi nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

²⁷ Chi quívi ñúcuán nī nchajī ndá ji, nī jihī ji, nī ntandáhá ji, nī jēhe ji sēhe síhī ji jā tandáhá, jondē nī nquenda quívi jā ní nquívi Noé inī barco cāhnú jā nánī arca. De nī ncuun sāvī xēen, de nī ndaa ndute de nī jihī ji.

²⁸ De suni sūcuán nī ncuu quívi tá nī Iyo Lot. Nī nchajī ji, nī jihī ji, nī jeen ji, nī yícó ji, nī jaquīn ji itū, nī nsáhá ji vehe.

²⁹ De quívi jā ní nquee Lot inī ñuū Sodoma cuāhān dē, de nī ncuun ñuhūn jíin azufre ichi andiví, de nī snáa ndihi nchivī.

³⁰ De suni sūcuán coo quívi jā nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

³¹ De quívi ñúcuán de nchivī ndéē yātā vēhé, de ndatíñú ji ñuhún inī vehe, cāhān ni jíin ji jā má ndívi ji naquehen ji, chí cánuú cunu ñamā ji jā cācu ji. De saá-ni nchivī satíñú nū itū, mā quínohōn ji vehe ji jā naquehen ji ndatíñú ji.

³² De nūcūhun inī nū nāsa nī ndoho ñasíhī Lot jā ní jihī ña.

³³ De tú ní nchivī cūnī ji cācu ji nū tūndóhó jā quiji nū ji jā síqui

nduhū, túsaá de tñnū tñhvī ji ní cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síqui nduhū, túsaá de cutecū ji ní cání.

³⁴ De cāhān ni jíin ndá nú jā quívi nenda nī de cūsūn ūū tēe nū iin jīto jacuáa, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chi nduú ní ncándíja dē.

³⁵ De coo ūū ñahan jā ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

³⁶ De ūū tēe satíñú dē nū itū, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, ncachī yā.

³⁷ De jā ní jini ndá dē tūhun yáhá, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní cúu nū coo sūcuán ndácá jā ní ncāhān ní? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Tá cúu nū cútútú ndá tiōcó ní-ni cúu nū cáá quiti jā ní jihī, suni sūcuán coo ndácá jā ní ncāhān ni, ní-ni cúu nū íyó nchivī.

18

Tūhun yátá síqui juez jíin ñahan viuda

¹ De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin ndá dē jā cánuú jā ní nī cācān táhvī dē, de mā nū inī dē jíin.

² De nī ncāhān yā: Nī Iyo iin juez inī iin ñuū. De ni nduú yúhú dē Yāa Dios, de ni nduú sáhá dē cuenta ni iin nchivī.

³ De suni ñuū ñúcuán íyó iin ñahan jā ní nquendōo ndáhví. De jēhēn jēhēn ña nū dē, jīcān ña jā ná sáhá ndāa dē síqui iin nchivī jā jíin ūhvī ji ña.

⁴ De cuāhā quívi nduú ní ncūnī dē sáhá ndāa dē, sá de nī jani inī dē: Vísō nduú yúhú nī Yāa Dios ni nduú sáhá nī cuenta ni iin nchivī,

⁵ sochi ñahan viuda yáhá, ndasí stáhān ña nduhū, de jā ñúcuán ná sáhá ndāa ni síqui nchivī jā jíin ūhvī ji ña. Chi tú nduú de mā cūndéé cā inī ni sáhá ña jā quiji quíji ña, ncachī dē, ncachī maá jētohō o.

⁶ De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu jā ní ncāhān juez, tēe jāá nduú íyó ndāā.

⁷ De Yāā Dios chi nsūú súcuán sáhá yā, chi sáhá ndāā yā sīquī tiñu nchivī jā ní nacāji yā jā nduú ñuú cáhān ndāhvī ji jín yā. Chi scácu yā ji nūū ndācá jā jín ūhvī nūū ji. ¿De á cuéé scácu yā ji, á naá cúu?

⁸ Cáhān ni jín ndá nú jā ñamā. De quivī nenda nduhū, Yāā nī nduua tēe, ¿de á nihīn cā ni nchivī cándíja nihīn inī ñayivī? ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī tēe fariseo jín tēe stútú xūhún renta

⁹ De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jín jacū nchivī jā jáni inī ji jā nchivī ndāā cúu ji, de jáni inī ji jā sava cā nchivī nduú íyó ndāā:

¹⁰ Iin tēe fariseo cuāhān dē templo jā cācān táhvī dē. De iin tēe stútú xūhún renta suni cuāhān dē jā cācān táhvī dē templo.

¹¹ De íñi tēe fariseo, de nī jīcān táhvī dē tūhun yáhá: Tátā Yāā Dios, ná cútahví sá nūū ní, chi nduú cúu sá tá cúu nūū cúu sava cā tēe, tēe cuihná, tēe nēhén, tēe cásiquí ndéē tāhán cúu ndá dē. De ni nduú cúu sá tá cúu nūū cúu tēe stútú xūhún renta ñúcuán jā scāa cā dē jīcān dē nūū nchivī.

¹² De ūū vuelta jā semana íyó nditē inī sá nūū ní, de suni jéhe sá nūū ní iin iin sīquī ndācá jā úxī ndatíñú jā nihīn sá, ncachī dē.

¹³ Sochi tēe stútú xūhún renta, nī jēcuñī jīcá dē nūū templo, de ni nduú ní ncúndéé inī dē jā nane nūū dē, chi sa nī ncani dē ndahá dē ndīca dē jā cúcuécá inī dē. De nī ncāhān dē: Tátā Yāā Dios, cundáhví inī ní sāán, chi tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

¹⁴ De cáhān ni jín ndá nú jā tēe stútú xūhún renta, nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi dē, de cuāhōn dē vehe dē. Sochi tēe fariseo, chi nduú. Chi nchivī jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji. De nchivī jā sáhá núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúlí

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ De nī nquenda ndá nchivī jín ndá sūchí lúlí nūū Jesús, jā tee yā ndahá yā xīnī ji. De tá nī jīnī ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān dē nūū nchivī jā váji jín ndá ji.

¹⁶ De nī ncana Jesús ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúlí jīñā nūū ni, de mā cásí ndá nú jā quíji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo inī ji jā cani inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quivī ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji.

¹⁷ De ndāā cáhān ni jín ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhví ji jā tatúnī Yāā Dios nūū ji, tá cúu nūū jétáhví iin sūchí lúlí, de mā quivī cuítī ji ndahá yā, ncachī yā.

Tūhun tēe cuíca

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ De iin tēe cúñáhnú nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachí ní, ¿nā tiñu váha sáhá sá de nihīn táhvī sá cutecū sá ní cání andivī? ncachī dē.

¹⁹ De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jín nī? Chi nduú ni iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

²⁰ Ja jínī nū ndá tūhun jā ní ndacu yā: Mā cásiquí ndéē tāhán nú. Mā cáhnī nū ndīyi. Mā sácuihná nú. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Cuetáhví nú nūū tatá nú nūū naná nú, ncachī yā.

²¹ De nī ncāhān dē: Ndācá tiñu yáhá ja nī squincuu sá jondē tá lúlí sá, ncachī dē.

²² De nī jīni Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jín dē: Iin-ni cā tiñu cúmanī sáhá nú túsaá. Xīcó ndihī jā névāha nú, de cuāha nú nūū nchivī ndāhvī. De jondē andivī cuāha yā jā váha ndasi nūū nū. Ñúcuán de quíji nú cuniquīn nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

²³ De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncuucéca ndasí inī dē, chi cuíca ndasí dē.

²⁴ De nī jinī Jesús jā ní ncuucéca ndasí inī dē, de nī ncāhān yā: Nchivī cuíca chi ūhvī ndasí quívi jī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jī.

²⁵ Ńamā cā yāha iin camello yavī yitícu nsūú cā jā quívi iin nchivī cuíca inī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū jī, ncachī yā.

²⁶ De ndá tēe jā ní jini tūhun yáhá, nī ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu jā cācu túsaa? ncachī dē.

²⁷ De ní ncāhān yā: Nchivī chi mā cūū squívi jī maá jī ndahá Yāa Dios, sochī maá yā chi cuu sáhá yā, ncachī yā.

²⁸ Ńúcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, de ndá sáan chi nī sndóo sá ndihi jā névaha sá, de níquín sá níhín, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndāa cāhān ni jíin ndá nú, tú nā-ni nchivī sndóo jī vehe, á tatá, á naná, á ñanī, á ñasíhí, á séhe, jā síquī jā scáca jī tūhun jā tátúnī Yāa Dios nūū nchivī,

³⁰ túsaa de nanihīn cuāhā cā jī inī ñayiví yáhá, de tiempo jā quiji de cūtecū jī níí cání, ncachī yā.

*Jā ní ncāhān tucu Jesús jā cuū yā
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)*

³¹ De ní ncana síin yā ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Mitan de ja cuāhān ō Jerusalén. De Ńúcuán quee ndaā ndihi tūhun nāsa ndoho nduhū, Yāa nī nduu tēe, tá cúu nūū ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

³² Chi nastúu nchivī nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúnī jā ndēē Jerusalén. De sáhá catá ndá dē nūū ni, de sáhá nāvaha dē nduhū, de tivī síí dē nūū ni.

³³ De caní dē nduhū, de sá de cahní dē nduhū. Sochī nūū únī quívi de natecū ni, ncachī yā.

³⁴ De nduú ní jíicūhun cuiṭi inī ndá dē ndá tūhun yáhá. Chi tūhun vījín

cúu, de nduú ní ncúu jíicūhun inī dē jā cāhān yā.

*Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cuáá
ñuū Jericó*

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ De ní ncuñatin yā cuāhān yā ñuū Jericó. De iin tēe cuáá ndēē dē yuhú íchí, jíicān dē caridad.

³⁶ De ní jini dē jā yāha cuāhā nchivī cuāhān jī, de ní jíicā tūhún dē nā cuá cúu jā cuāhān ndá jī.

³⁷ De ní ncāhān ndá jī jíin dē jā Jesús, tēe ñuū Nazaret, yāha yā cuāhān yā.

³⁸ Ńúcuán de nī ncana cóhó dē: Jesús, maá ní jā cúu ní tatá rey David, cundáhvī inī ní sáan, ncachī dē.

³⁹ De ndá nchivī jā cuāhān ichi nūū, nī ncāhān jī nūū dē jā ná cásí dē yuhú dē. Sochī víhí cā ní ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tata rey David, cundáhvī inī ní sáan viī, ncachī dē.

⁴⁰ De ní jencuiñī Jesús, de nī ncachī yā jā ná quíji nchivī jíin dē. De tá nī nquenda dē, de nī jíicā tūhún yā dē:

⁴¹ ¿Nā cuá cúnī nū jā sáhá ní ndóhó? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jā ná ndúnijīn tīnūú sá cúní sá, Señor, ncachī dē.

⁴² De ní ncāhān Jesús jíin dē: Ná ndúnijīn tīnūú nú túsaa. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

⁴³ De ní ndunijīn-ni tīnūú dē, de nī jēcuniquín dē yā, de nácuetáhví dē nūū Yāa Dios. De ndihi nchivī jā ní jinī, suni nī ncāhān jī jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios.

19

Tūhun Zaqueo

¹ De ní nguívi Jesús inī ñuū Jericó, de nī nchāha yā-ni cuāhān yā.

² De Ńúcuán íyó iin tēe cuíca, nání dē Zaqueo, de cúñahnú dē nūū ndá tēe stútú xuhún renta.

³ De cúnī dē cūndēhé dē ní iin cúu Jesús. Sochi nduú ní ncúu, chi cuāhā nchivī nī jasi ji nūū yā, de liquī dē-ni.

⁴ De jínu dē nī jēcōsō nūū dē. De nī ncaa dē xīnī iin tiūhndú tácuā cunī dē nūū yā, chi ñúcuán yāha yā quīhīn yā.

⁵ De tá nī nquenda yā ñúcuán, de nī nūcūndēhé yā nūū dē, de nī ncāhān yā: Zaqueo, ñamā nuu nú, chi cánuú jā quendōo nī vehe nú mitan, ncachī yā.

⁶ Ñúcuán de ñamā-ni nī nuu dē, de nī ncusiī ndasī inī dē, de nī jeca dē yā cuāhān dē jíin yā vehe dē.

⁷ De nī jinī ndá nchivī jā sūcuán nī ncuu, de nī ncāhān ji sīquī yā jā cuāhān yā ndōo yā vehe iin tēe sáhá cuāchi.

⁸ Ñúcuán de nī nūcuīñi Zaqueo, de nī ncāhān dē jíin maá Jētohō ō: Señor, mitan de ndihi ndatiñú jā névāha sá, cuāha sá sava nūū nchivī ndāhvī, de tú nī scāa cā sá nī jīcān sá xūhún nūū nchivī, de nacuāha sá cūmī jā sūcuán nūū ji, ncachī dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Mitan de vehe yáhá ja nī ncācu iin tēe jā má tánū tāhvī dē, chi nī ncandíja dē tá cúu nūū ní ncandíja tatā dē Abraham.

¹⁰ Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, vāji nī nānducú nī nchivī jā ní ntānū tāhvī, de scācu nī ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūxī mozo jíin xūhún

¹¹ De nūū ndá nchivī jā ní jini ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stéhēn yā nāsa coo quīvī nenda yā. Chi ja nī ncuñatin yā Jerusalén, de jáni inī ndá ji jā mitan ñūhún quijéhé jā tatúnī yā sáhá Yāā Dios.

¹² De nī ncāhān yā: Iin tēe cúñáhnú nī jēhēn jīcá dē incā nación, tácuā nīhīn tiñú dē jā cuu dē rey, de nenda dē jā tatúnī dē.

¹³ De jondē ncháha ca quīhīn dē, de nī ncana dē ūxī mozo dē, de nūū iin iin ji nī jēhe dē iin xūhún jā ndēe

yāhvī ndasī. De nī ncāhān dē jíin ji: Satíñú ndá nú tácuā nducuahā xūhún yáhá juni quīhīn ni de nenda nī, ncachī dē.

¹⁴ De ndá nchivī nación dē, quítī inī ji jíinī ji dē, de nī ntaji ji sava tēe ndíso tíñú, cuāhān yātā dē jā cāhān: Nduú jétahān inī nchivī ñuū sá jā cuāha ní tiñu nūū tēe yáhá jā cuu dē rey ndá sá, ncachī.

¹⁵ De vísō sūcuán de nī nīhīn tiñú dē jā cuu dē rey, de nī nenda dē ñuū dē. De tá nī nenda dē de nī ndacu dē jā ná quíji ndá mozo jā ní jēhe dē xūhún nūū, tácuā cunī dē nāsaa nī nīhīn iin iin ji sīquī.

¹⁶ De nī nquenda iin mozo nūū dē, de nī ncāhān ji: Señor, iin xūhún jā ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūxī, ncachī ji.

¹⁷ De nī ncāhān maá rey: Vāha mozo cúu nú, de vāha nī nsáhá nú. Chi nī squīncuu vāha nú jíin iin tiñu lúli-ni, de mitan de sáhá nī jā cuñáhnú nú tatúnī nū nūū ūxī ñuū jā tíin nī, ncachī dē.

¹⁸ De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, iin xūhún jā ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūhūn, ncachī ji.

¹⁹ De suni nī ncāhān dē jíin mozo ñúcuán: De ndóhó, suni cuñáhnú nú tatúnī nū nūū ūhūn ñuū jā tíin nī, ncachī dē.

²⁰ De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, yáhá nataji sá xūhún ní, chi nī nchuvāha sá inī iin pañito.

²¹ Chi nī nchūhú sá ní, chi tēe xēēn cúu ní. Chi cuāhā cā náquehen ní nsūū cā jā ní ntaji ní, de cuāhā cā cúnī ní nsūū cā jā cuu sáhá mozo ní, ncachī dē.

²² Ñúcuán de nī ncāhān rey: Mozo nēhēn cúu nú tūsaá, de jíin tūhun jā ní ncachī nū yáhá de sáhá ndāā nī jā íyó cuāchi nú jāá nduú ní nsátíñú nú jíin xūhún nī. Chi jáni inī nū jā tēe xēēn cúu nī, de cuāhā cā náquehen nī nsūū cā jā ní ntaji nī, de cuāhā cā cúnī ni nsūū cā jā cuu sáhá mozo nī.

23 ¿Túsaá de nūcu nduú ní nchíhi nú xūhún nī vísō nūū banco? De tá nenda nī de nanihīn nī xūhún nī jondē jīn sēhe xūhún nīcu, ncachī dē.

24 Ñūcuán de nī ncāhān dē jīn ndá nchivī íñī ñūcuán: Candeē nū xūhún jīñā nūū ji, de cuāha nú nūū mozo ja névāha ūxī, ncachī dē.

25 De nī ncāhān nchivī ñūcuán jīn dē: Señor, nduú chi ja névāha dē ūxī, ncachī ji.

26 De nī ncāhān tucu rey: Cáhān ni jīn ndá nú jā nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū ji, de cuāhā cā cunevāha ji. Sochi nchivī jāá nduú névāha, sa cujiyo-ni jacū jā névāha ji.

27 De ndá tēe jā jīnī ūhvī nduhū, jāá nduú ní jétahān inī dē jā cuu nī rey dē, cuācuēca ndá nú dē quiji dē yáhá. De cahñī nū ndá dē cunī ni, ncachī dē, ncachī Jesús.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 De tá nī ndihi nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de nī jica cā yā jā cuāhān yā ciudad Jerusalén.

29 De tá nī ncuñatin yā ñūū Betfagé jīn ñūū Betania, ñatin nūū íyó yucu nánī Olivos, de nī ntajī yā ūū tēe scuāha jīn yā jā quíhīn dē.

30 De nī ncachī yā nūū dē: Cuáhān ñūū lulī jā íyó ichi nūū. De tá nī nquīvi nú de cunī nū iin burro núhnī tī, jā ni iin tēe ncháha ca cosō dē tī. De nandajī nú tī quiji nú jīn tī.

31 De tú ní iin cātūhún nūcu nándajī nú tī, de cachī nū: Maá Jētohō ō jīni ñūhún yā tī, cachī nū, ncachī yā.

32 De cuāhān nduú tēe jā ní ntajī yā, de nī nihīn dē tá nī ncachī yā.

33 De tá nándajī dē tī, de nī ncāhān ndá jētohō tī jīn nduú dē: ¿Nūcu nándajī nú burro nī? ncachī ji.

34 De nī ncāhān nduú dē: Maá Jētohō ō jīni ñūhún yā tī.

35 De nī nenda nduú dē jīn tī nūū Jesús. De nī nchisó ndá dē sōō dē sīquī burro, de nī nchisó dē Jesús sīquī tī.

36 De juni jíca yā cuāhān yā jīn tī, de scáá ndá nchivī sahma ji inī ichi.

37 De tá nī ncuñatin yā nūū cúun ichi yucu Olivos, de ndihi nchivī cándíja jā níquīn ji yā, nī nquijéhé ji cúsi inī ji, de nácana jee ji Yāā Dios sīquī ndácá tiñu ñáhnú jā ní jinī ji nī nsáhá yā.

38 De cáhān ndá ji: Vāha ndasí Yāā cúu Rey jā vají jīn tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. Chi sáhá yā jā ndúmanī ō jīn Yāā Dios jā ndéē andiví, de víi ndasí cúñáhnú Yāā Dios, ncachī ndá ji.

39 Ñūcuán de sava tēe fariseo jā íyó máhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jīn yā: Maestro, cāhān ní nūū ndá nchivī jā níquīn ji níhīn jā ná cásī ji yuhú ji, ncachī dē.

40 De nī ncāhān Jesús: Cáhān ni jīn ndá nú jā tú ndá nchivī yáhá casī ji yuhú ji, de ndácá yūū chi cana jee, ncachī yā.

41 De tá nī ncuñatin yā Jerusalén, de nī ndēhé yā, de nī jacu yā sīquī.

42 De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, ndasí nī ncuu inī ni jā ná jicūhun inī nū jā cuu ndumanī nū jīn Yāā Dios sáhá nī. De sīquī jāá nduú cándíja ndá nú, de mitan chi mā cūū jicūhun inī nū.

43 Chi quiji quívi jā coo tūndóhó, de ndá nchivī jā jīnī ūhvī ndóhó, cuicó nduú ji ñūū nū, de casī cutú ji jīn yūū, de ndácá lado nenda ji sīquī nū.

44 De ndihi vehe scúnúu ji, de cahñī ji ndá nú. De mā sndóo ji ni iin vehe jā cosō táhān cā yūū. Chi nī nquiji nī jondē nūū Yāā Dios jā scácu nī ndá nú, de nduú ní ncándíja nú, ncachī yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 De nī nguīvi yā inī patio templo cāhnú, de nī nquijéhe yā távā yā ndá nchivī jā jéen quiti de nāxícó nūū nchivī jā sōcō ji.

46 De nī ncāhān yā jíin ji: Yósō nūū tutū ī jā cāhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jícān táhvī cúu, cāchī Yāā Dios. Sochi ndá ndóhó chi modo yavī cava jācuīhná nī nasāhá nū, ncachī yā.

47 De ndiquivī nī stéhēn yā tūhun inī templo. De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe cúñáhnú nūū nchivī ciudad, ndúcu ndá dē modo nāsa cahni dē yā.

48 De nduú ní níhīn dē modo sāhá dē, chí ndivīi nchivī jétáhvī ndasí ji níni ji tūhun cāhān yā.

20

Siquī jā ndiso tíñú Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1 De iin quivī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī inī templo, de nācani yā tūhun jā scácu Yāā Dios nchivī. De ndá sūtū cúñáhnú, jíin tēe stéhēn ley janahán, jíin tēe ñáhnú jā ndácu tíñu, nī nquenda ndá dē nūū yā.

2 De nī jícā tūhún dē yā: Cachī, ¿ní jondē nī níhīn tíñú nú jā sáhá nú tíñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tíñu ndóhó jā sáhá nú súcuán? ncachī ndá dē.

3 De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun. Cachī nūū ni:

4 ¿Ní iin nī ntee tíñu síquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāā Dios, á ndá tēe? ncachī yā.

5 Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: ¿Nāsa cāhān ō? Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tíñu ñúcuán síquī Juan, de cāhān dē jíin ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándija ndá nú jā ní ncāhān dē?

6 De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tíñu síquī dē, de ndihi nchivī cahni ji yóhó jíin yūū, chí cándija ji jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē jíin táhān dē.

7 De nī ncāhān dē jíin Jesús jāá nduú jíin dē ní iin nī ntee tíñu síquī Juan jā ní scuénduté dē.

8 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchí nī nūū nū ní iin nī ntee tíñu síquī ní jā sáhá nī tíñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī ndá tēe nēhén jā sátiñú nūū yūcū uva

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

9 De nī nquijéhe Jesús cāhān yā tūhun yátá yáhá jíin nchivī: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhá yūcū uva nūū ñuhun dē. De ní sndóo dē nūū sava tēe jā sátiñú nūū, de cuu sava dē ndihā jíin. De nī nquehen dē ichi jā cuāhān nahán dē incā ñuū.

10 De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo cuāhān nūū ndá tēe sátiñú ñúcuán, tácuva naquehen dē sava ndihā uva. De ndá tēe ñúcuán nī ncani dē mozo, de nī natajī uun dē ji cuānohōn ji.

11 De tēe xíi uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátiñú, suni nī ncāhān nāvāha dē nūū ji, de nī ncani dē ji, de nī natajī uun dē ji cuānohōn ji.

12 De tēe xíi uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátiñú suni nī stácuēhē dē mozo ñúcuán, de nī scūnu dē.

13 Ñúcuán de nī ncāhān tēe xíi uva: ¿Nāsa sáhá ní? Ná tájī ní sēhe ní, sūchí jā māni ní jíin, chí sanaā de cuetáhvī ndá dē ji, ncachī dē.

14 Sochi ndá tēe sátiñú, tá nī jinī dē jā vāji ji, de nī ncāhān ndá dē: Tēe xíi táhvī cúu jā vāji ñúcuán. Ná cáhni ō ji, de ndōo táhvī ji coo ó, ncachī ndá dē.

15 De nī ntavā ndá dē ji yuhú ñúhún, de nī jahnī dē ji, ncachī yā. Ñúcuán de nī jícā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíi uva jíin ndá tēe sátiñú?

16 Nenda dē de cahni dē ndá tēe ñúcuán, de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe sátiñú nūū, ncachī yā. De tá ní jini ndá nchivī tūhun yáhá, de nī ncāhān ji: Aī, vāha

de tú mā cōo cuitī sūcuán vii, ncachī ji.

¹⁷ De ndéhé maá yā nūū ji, de nī ncāhān yā: ¿Túsaá de á jícuhun inī ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū ī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,
yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.
Cáchī tutū.

¹⁸ De nchivī jāá nduú cándíja, ndoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā jíco cáva síquī yūū de táhnū ji. De quívi jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchivī jāá nduú ní ncándíja, cundoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā níncava iin yūū síquī ji de cúndihī ji sáhá, ncachī yā.

Siquī xūhún renta

(Mt. 21.45-46; 22.15-22;
Mr. 12.12-17)

¹⁹ Nūcuán de ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahān, cūnī dē tiin dē yā maá hora nūcuán. Chi nī jícuhun inī ndá dē jā síquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá síquī ndá tēe jā sátíñū nūū uva jíin ndá tēe sáhá vehe. Sochi nduú ní ncúu tiin dē yā, chi yúhú dē jā quítī inī nchivī.

²⁰ Nūcuán de nī ntají ndá dē sava tēe cuāhān jā cūndéhé yuhū dē yā. De tēe nūcuán chi sáhá-ni ndá dē jā tēe ndāā cúu dē. De ndúcu dē sáhá dē jā cāhān yā iin tūhun jā nihīn dē cuāchi síquī yā, de quisiáha dē yā nūū tēe cúu gobernador.

²¹ De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Maestro, jíinī ndá sá jā cáhān vāha ní, de ndāā stéhēn ní. De nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ní jíin ndá ji. De stéhēn ndāā ní nāsa squíncuu nchivī nūū Yāā Dios.

²² Túsaá de cachī ní: ¿A íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tiin nación maá ó, á nduú? ncachī ndá dē.

²³ De nī jíinī yā jā cúni ndá dē stáhvi dē yā, de nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nājēhē cúu jā jíto túnī ndá nú nduhū?

²⁴ Stéhēn iin xūhún ná cúndéhé nī. ¿Nā tēe cúu jā ndēē nūū xūhún yáhá, de nā sívi cúu jā ndēē yáhá? De nī ncāhān ndá dē: Rey nūcuán cúu.

²⁵ Nūcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Túsaá de nacuaāha nú nūū rey nūcuán jā cúu cuenta dē, de nacuaāha nú nūū Yāā Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

²⁶ De ndá tēe nūcuán nduú ní ncúu nihīn dē cuāchi síquī yā jíin ní iin tūhun jā cáhān yā, nī jíinī ndá nchivī. De nī nsáhvi inī ndá dē jā ndíchí nī scócóo yā tūhun nūcuán, de nduú cá ní ncāhān dē.

Jā ní jícā tūhún ndá dē síquī jā natecū ndīyi

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Nūcuán de sava tēe grupo saduceo ní nquenda dē nūū yā. De ndá tēe nūcuán cáchī dē jāá nduú nátecū cuitī ndīyi.

²⁸ De nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāha ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíin ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíin ña nūcuñī ji nūū ndīyi ñanī dē, cáchī tutū.

²⁹ Túsaá de nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna nūhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jíhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³⁰ De tēe ūū nī nacueca dē ña. De suni ní jíhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³¹ De saá-ni tēe unī nī nacueca dē ña, de jondē jíin ndihújā dē, de nī jíhī ndá dē, de ní iin dē nduú nā sēhe dē ní íyo.

³² De jā sándihí de nī jíhī ñahan nūcuán.

³³ Túsaá de quívi natecū ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē ní ndēē jíin ña, ncachī ndá tēe saduceo.

34 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Ñayiví yáhá chi quétáhán tēe jíin ñahan.

35 De ndá nchivī vāha jā natecū ji de quivī ji andivī, mā cuēcá cā ji táhán ji ñúcuán, chi nduú cā nā tūhun jā quétáhán tēe jíin ñahan coo.

36 De nī mā cúu cuitī cā ji, chi coo ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios. De sēhe Yāa Dios cuu ji, chi ja nī natecū ji.

37 De suni maá Moisés cáhān dē jā natecū ndīyi, chi nī ntee dē nūū tutū nāsa nī ncāhān yā jíin dē mǎhñū yūcū jā cáyū ñuhūn. Chi nī ncāhān dē jā cúu yā Yāa Dios ndīyi Abraham jíin Isaac jíin Jacob. De jā ní ncāhān dē súcuán cúu jā cáchī dē jā tēcū ndá ndīyi.

38 Chi vísō ja nī jīhī ndá ji, sochi tēcū ji nūū iyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā tēcū nchivī ní cání, ncachī yā jíin ndá dē.

39 De jacū tēe stéhēn ley janahán nī ncāhān dē: Vāha nī ncāhān ní Maestro, ncachī dē.

40 De nduú cā ní nchúndeé inī ndá dē jā cātūhún dē yā.

Siquī jā cúu Cristo tatā David
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

41 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nāsa cúu jā cáchī nchivī jā Cristo cúu tatā rey David?

42 Chi maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nūū tutū Salmo:

Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō ni, Yāa quiji:
Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nū,

43 de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndácá jā jíin ūhvi ndóhó.
Ncachī Yāa Dios. Ncachī David.

44 Túsaá de vísō chījin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nūū Yāa Dios vāji yā, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā iyó cuāchi ndá dē
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de suni nī jini ndá nchivī:

46 Coto má cándija ndá nú ndá tēe stéhēn ley janahán. Chi cúsi inī ndá dē jíca nuu dē jíin sahma cání jā stéhēn jā cuñáhnú dē, jíin jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi. De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā inī vehe ū sina-goga, jíin silla yíñúhún cā nūū iyó vico jā yáji nchivī.

47 De candeē dē vehe ndá ñahan quéndōo ndáhvī. De nahán jicān táhvi dē tácuca caní inī nchivī jáa nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chi sa víhí cā ndoho dē castigo, ncachī yā.

21

Tūhun jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún

(Mr. 12.41-44)

1 De iyó yā inī templo, de nī jinī yā nūū ndá nchivī cuicá jā chúhun ji cuáhā xūhún inī ndá jātūn nūū sócō ji.

2 De suni nī jinī yā nūū iin ñahan viuda jā ndóho ndáhvī. De nī nchuhun ña ūū centavo lulí inī iin jātūn.

3 De nī ncāhān yā: Ndāa cáhān ni jíin ndá nú jā cuáhā cā nī nsōcō ñahan viuda ndáhvī yáhá nsūū cā jā ní nsōcō ndá cā nchivī.

4 Chi ndá máa ji nī nsōcō ji jā ní ndōo nūū xūhún cuáhā ji. De ñahan yáhá, vísō ndáhvī ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā naā templo
(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

5 De sava dē nī ncāhān dē jā vii cáa templo cáhnú, chi nī ncuvāha jíin ndácá yūū vii jíin ndácá jā ní nsōcō nchivī. Ñúcuán de nī ncāhān yā:

6 Ndihi jā ndéhé ndá nú yáhá, quiji quivī jā má cósō táhán cā ni iin yūū, chi ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin jīnu ñayiví

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23; Lc. 17.22-25, 31)

⁷ De nī jīcā tūhún ndá dē yā: Maestro, ¿nā quiví coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá jā ní ncachī ní? ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān yā: Coto má stáhvī ndá nchivī ndóhó. Chi quiji cuāhā tēe jín sívī nī jā stáhvī, de cāhān dē: Maá nī cúu Cristo. De suni cāhān dē: Ja nī nquenda quiví ndihi ñayiví, cachī dē. De mā cándija ndá nú dē.

⁹ De tá nīhīn nū tūhun jā ndācá lado iyó guerra jín jā nénda nchivī síquī ndá tēe ndíso tíñú, de mā cúyūhú nú, chi cánuú jā xihna cā súcuán coo, de nī mā jīnu ñamā quiví jā ndihi ñayiví, ncachī yā.

¹⁰ De nī ncāhān cā yā: Nenda nación síquī incā nación, de nenda ñuū síquī incā ñuū jā canāá.

¹¹ De cháhá chúcuán tāan ndasí, de coo tāmā jín cuēhē xēen. De coo ndá seña cāhnú ichi andiví jā cuyūhú ndasí nchiví cunī ji.

¹² De jondē ncháha ca coo ndá tíñu yáhá, de cunī ūhvī ji ndá nú, de tíñ ji ndóhó. De quisiáha ji sava nú ndācá vehe ī sinagoga jā cāhān ji cuāchi síquī nū. De chihī ji sava nú vecāa. De quisiáha ji sava nú nū ndá rey jín gobernador, de cāhān ji cuāchi síquī nū síquī jā cándija nū nduhū.

¹³ De jā súcuán coo, de cūtē nuu cā tūhun nī, chi nacani nú nū ndá ji.

¹⁴ Túsaá de cūhun inī ndá nú jā má nacani tūha inī nū nāsa scócoo nū tūhun nū ndá dē jā cācu nú.

¹⁵ Chi maá nī taji nī tūhun ndíchí jā cāhān nū, tácu nchiví jā jín ūhvī ndóhó, mā cundéé ji jín nū nī mā cúu cāhān ji síquī nū.

¹⁶ De jondē tatá ndá nú, naná nú, ñanī nū, táhan nú, jín amigo nū,

nastúu ji ndóhó nū nchiví xēen. De sava nú cahnī ji.

¹⁷ De ndācá nchiví chi quītī inī ji nū nū jā síquī nduhū.

¹⁸ Sochi nī iin ixi xínī nū mā náá, chi coto yā ndá nú.

¹⁹ De tú cuiñi nīhin nú jín tūhun nī, de cutecū nū ní cání.

²⁰ De tá nī jinī nū jā ní jicó ndúu ndá soldado yúñúu Jerusalén, de jīcūhun inī nū jā ja ñatin naá ciudad ñúcuán.

²¹ Ñúcuán de nchiví ndéé Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quihīn ji. De nchiví ndéé Jerusalén, ná quée ji quihīn ji. De nchiví ndéé jondē rancho, mā nándicó ji ciudad.

²² Chi ndá quiví ñúcuán cuāha Yāa Dios castigo nū nchiví jā síquī cuāchi ji, tácu quée ndaā ndá tūhun jā yósó nū tutū.

²³ De quiví ñúcuán nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sehe, jín ñahan ndéca ñiquín, chi mā cúu cunu ñamā ña. Chi xēen ndasí coo tūndóhó inī ñayiví, de quiji castigo xēen síquī nchiví yáhá.

²⁴ De sava ji cuū nū guerra, de sava ji quihīn preso jondē ndá cā nación. De nchiví ndá cā nación tatúnī nīhin ji nū nchiví Jerusalén, jondē ndihi tiempo jā jéhe Yāa Dios tūhun jā tátúnī ji.

Nāsa coo quiví tá nenda Yāa nī nduu tēe

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵ Ñúcuán de coo seña nū ncan-dí jín nū yōo jín nū tíñūn. De inī ñayiví de quiji tūndóhó xēen síquī nchiví ndācá nación. De cunéhén inī ji de cuyūhú ji jā nīhin xēen mar de scuísó ndasí ndute mar.

²⁶ De cuū sóo sava nchiví jā cuyūhú ji jā ndétu ji ndācá tūndóhó jā quiji síquī ñayiví. De jondē ndācá jā jīca andiví chi quisi.

²⁷ Ñúcuán de cunī ndá nchiví nū maá nī, Yāa nī nduu tēe, nenda nī jín vícō, de cundiso nī cuāhā poder, de víi ndasí cuáhnú nī.

28 De tá nī nquijéhé ndá tiñu yáhá, de ndeé coo inī ndá nú, de cunuū nū andiví, chi ja ñatin scácu yā ndá nú, ncachī yā jíin ndá dē.

29 De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá: Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá ñutun higo jíin ndá cā ñutun.

30 Tá jíin ndá nú ja ní nquijéhé nácōco yūcū ji, de ja jíin nū ja nī ncuñatin tiempo ihní.

31 De suni sūcuán tá cunī ndá nú ja ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jíicūhun inī nū ja nī ncuñatin quívi tatúni Yāa Dios.

32 De ndāā cāhān nī jíin ndá nú ja má cúu ndihi nchivī ja cunī ndá tūndóhó yáhá, chi jondē quee ndāā ndihi tá ncachī nī.

33 Andiví jíin ñayiví chi naā, sochi ndācá tūhun cāhān nī mā nāā, chi quee ndāā ndihi.

34 De coto má stíví ndá nú maá nú ja sáhá nú ndá cuāchi, jíin ja jíini nú, jíin ja cutéñú nú jíin ndācá ja cutecū nū, tácuā mā quíjí quívi ñúcuán iin sanaā-ni sīquī nū.

35 Chi tá cúu nū nū iin trampa, sūcuán jíin tūndóhó sīquī nchivī ja ndēē ní cāhnú ñayiví.

36 Tú sūcuán de ndito coo nú, de níní cācān táhvī nū, tácuā cuu cācu nú nū ndācá tūndóhó ja quíji, de cuu cuiñi nú nū maá nī, Yāa nī nduu tēe, ncachī yā.

37 De ndiquíví stéhēn yā tūhun inī templo, de ndācá jacuāā nī jēndōo yā yucu nání Olivos.

38 De ndācá stēēn nehēn quíji ndá nchivī nū yā inī templo ja cunini ji tūhun stéhēn yā.

22

Jā ní scáni táhān ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

1 Ñúcuán de nī ncuñatin vico pascua ja yájī nchivī státílā jaá nduú nā levadura yíhí.

2 De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī nducú

yuhū dē modo nāsa cahñī dē Jesús, chi yúhú ndá dē ja quítī inī nchivī.

3 De nī nquívi Satanás inī ánō Judas ja nastúu dē yā. De suni nání dē Iscariote, de cúu dē iin táhān ndihúxī ūū tēe apóstol.

4 De nī jēhēn dē nī natúhún dē jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ndíso tíñú inī templo ja nāsa nastúu dē yā nū ndá tēe ñúcuán.

5 De nī ncusī inī ndá dē, de nī nquee yuhú dē ja cuāha dē xūhún nū Judas.

6 De nī jetáhvī Judas, de nī nducú dē modo nāsa nastúu yuhū dē yā hora jaá nduú nā nchivī íyó.

Jā ní jaquīn yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

7 De nī nquenda maá quívi vico ja yájī nchivī státílā jaá nduú nā levadura yíhí, de suni quívi ñúcuán jáhnī ji tīcāchī lúli tá cúu nū ní ndacu Yāa Dios ja sáhá ji vico pascua.

8 De Jesús nī ntají yā Pedro jíin Juan quíhīn dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhān de sáhá tūha nú ja cuxíní ó vico pascua, ncachī yā.

9 De nī jícā tūhún ndúu dē yā: ¿Ní cúu nū cúni ní ja quisáhá tūha sá? ncachī dē.

10 De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhān ndúu nū ñuū ñúcuán de tá nī nquívi nú de jēcutáhān nú jíin iin tēe ndíso quíyi ndute. De cuniquīn nū dē quíhīn nū jíin dē vehe nū ndivi dē.

11 De cāhān nū jíin tēe xívéhe ñúcuán: Vāji sá cáchī Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cuāha nú ní ja cuxíní yā vico pascua jíin ndá tēe scuāha jíin yā? cachī nū.

12 Ñúcuán de stéhēn dē iin cuarto cahñú jondē xīnī vēhé nū ja íyó tūha, de ñúcuán sáhá tūha nú ja cuxíní ó, ncachī yā.

13 De cuāhān ndúu dē, de nī nīhīn dē tá cúu nū ní ncachī yā. De nī nsáhá tūha dē ja cuxíní yā vico pascua.

14 Ñúcuán de nī nquenda hora jā cuxíní, de nī nquenda Jesús, de nī jécundeē yā nū mesa jíin ndá tēe cúu apóstol.

15 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Nī ncuu ndasí inī nī jā cuxíní nī jíin ndá nú vico pascua yáhá, mitan ncháha ca cuū nī.

16 Chi cáhān nī jíin nú jā má cājí cuitī cā nī vico pascua, chi jondē tá quenda quíivī jā tatúnī Yāa Dios níi ñayíiví, sá de cají tucu nī, ncachī yā.

17 De nī nquehen yā iin vaso ndūxi uva, de xihna cā nī nacuetáhví yā nū Tatá yā, de nī ncāhān yā: Quehen ndá nú vaso yáhá, de coho nú jíin táhān nú.

18 Chi cáhān nī jíin ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā nī ndūxi uva, chi jondē quenda quíivī jā tatúnī Yāa Dios níi ñayíiví, sá de coho tucu nī, ncachī yā.

19 De nī nquehen yā stātílā, de nī nacuetáhví yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nū ndá dē. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu yiquí cūñu nī jā sōcō nī jā chunáa nī cuāchi ndá nú. De níiní cají ndá nú sūcuán jā nūcūhun inī nū jā ní jíhī nī jā jéhē nū, ncachī yā.

20 De suni sūcuán nī nsáhá yā jíin vaso ndūxi uva, tá nī ncuu nī ncuxíní yā. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu níiní nī jā sōcō nī jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi ndá nú.

21 De mitan chi tēe nastúu nduhū, ndēē dē jíin nī nū mesa yáhá.

22 Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, jāndáa cúu jā quíhīn nī cuū nī, tá cúu nū ní nsáhá ndāa Yāa Dios jā sūcuán coo. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu nduhū, ncachī yā.

23 Ñúcuán de nī nquijéhé ndá dē jíicā tūhūn táhān dē ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān ndá dē síquī ní iin dē cūñáhnú cā

24 Ñúcuán de nī ncāhān ndasí ndá dē síquī ní iin dē cūñáhnú cā nū táhān dē.

25 De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Rey ndācā naciōn chi ndācu nīhin ndá dē tíñu nū nchivī jā tíin dē, de cáhān ndá jíi jā tēe sáhá vāha cúu ndá tēe jā cūñáhnú nū jíi.

26 Sochi ndá máa nú, chi mā cōo nú sūcuán. Chi tú ní iin nú cūñáhnú cā, de sa nasáhá lulí nú maá nú. De tú ní iin nú ndācu tíñu, de sa nasáhá nú maá nú tēe jā jétíñú táhān.

27 ¿De ní iin cúu jā cūñáhnú cā, á tēe yájí nū mesa, á tēe jáni cōhō? ¿A nsūú tēe jā yájí nū mesa cúu jā cūñáhnú cā? Sochi nduhū, nsūú sūcuán cúu nī, chi nī nasáhá nī maá nī tá cúu tēe jā jétíñú nchivī, chi vāji nī sáhá nī jā nīhīn táhví jíi.

28 De ndá máa nú cúu tēe jā níiní íyó jíin nī ndācā quíivī jā ndóho nī tūndóhó.

29 Túsaá de tá cúu nū ní nsáhá Tatá nī jā tatúní nī, suni sūcuán sáhá nī jā tatúní ndá nú.

30 De cají ndá nú coho nú jíin nī inī ñuū nū tatúní nī. De cundēē nū iin iin mesa jā sáhá ndāa nū tíñu ndihúxī ūu tatá Israel, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jíiní dē yā

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 De suni nī ncāhān maá Jētohō ō jíin Simón Pedro: Simón, cunini nú, chi nī jíicān Satanás ndá nú jā coto túní jíi ndóhó tá cúu nū síjin trigo, de stúu ní iin nú cúu modo paja jā nayūhú nú, de ní iin nú cúu modo trigo jā cándíja nīhin nú.

32 De ní jíicān táhví nī jēhē nū, tácuā mā náyūhú nú jā má cándíja cā nū. De tá nī nacani tucu inī nū, de scúja nú inī ndá táhān nú jíin tūhun nī, ncachī yā.

33 De nī ncāhān dē jíin yā: Señor, ja íyó tūha sá jā quíhīn sá jíin ní vecāa visō ná cūú sá jíin ní, ncachī dē.

34 De nī ncāhān yā: Pedro, cáhān nī jíin nú jā jondē ncháha ca cana lohló mitan, de yūhú nú jā tíin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī

vuelta jāá nduú jínī nū nduhū, ncachī yā.

Jā ní ncuñatin cunī yā tūndóhó

³⁵ Nūcuán de nī jīcā tūhún yā ndá dē: Tá nī ntajī nī ndá nú nī jēhēn nū jāá nduú ní ndíso nú ñunu nī itīn xūhún nī nījān, ¿de á nī iyo iin jā ní ncumanī nū nū? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Ni iin nduú ní ncūmani.

³⁶ De nī ncāhān yā: Sochi mitan de sa cāhān ni jā cundiso nú ñunu nú, de saá-ni itīn xūhún. De tēe jāá nduú névāha espada jā coto dē maá dē, ná xícó dē sōo dē de quehen dē.

³⁷ Chi cāhān ni jínī ndá nú jā quiji quīvī jā cundoho ó tūndóhó, chí cánuú quee ndaā tūhun yáhá jā cāhān nū tutū sīquī ni: Sāhá nchivī jínī yā tá cúu nūú sáhá jī jínī ndá tēe sáhá cuāchi xēen, cáchi tutū. Chi ndācá tūhun yósō ñúcuán jā cāhān sīquī ni, quee ndaā ndihī, ncachī yā.

³⁸ Nūcuán de nī ncāhān ndá dē: Señor, yáhá iyó ūū espada, ncachī dē. De nī ncāhān yā jínī ndá dē: Ja ndóo cā yáhá-ni, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī yā nūū huerto Getsemani

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ De nī nquee yā cuāhān yā yucu Olivos, tá-ni sáhá yā. De ndá tēe scuáha jínī yā, nī jēcuniquín dē yā cuāhān dē jínī yā.

⁴⁰ De tá nī nquenda yā ñúcuán, de nī ncāhān yā jínī dē: Cācān táhvī ndá nú jā chindeé yā ndóhó jā má sáhá nú cuāchi tá coto túnī jānēhén ndóhó, ncachī yā.

⁴¹ De nī jica yā jacū nūū ndá dē, tá iin medida jā quenda yūū jā squéne ó. De nī jēcuiñī jítī yā, de nī jīcān táhvī yā suha:

⁴² Tatá, tú cúnī ní de sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quījī sīquī sá. Sochi nsūú jā cúnī maá sá, chí jā cúnī maá ní ná cóo, ncachī yā.

⁴³ De nī nquenda iin ángel andivī nūū yā, de nī jēhe fuerza nūū yā.

⁴⁴ De ndóho yā chí cúcuécá ndasí inī yā jā quiji tūndóhó sīquī yā, de nī nducú ndéé cā yā nī jīcān táhvī yā. De nī jēhe tāān yā, de tóo nūū ñūhún modo yúyú náhnú nīñī.

⁴⁵ De tá nī nacuiñī yā jā ní jīcān táhvī yā, de nī nenda yā nūū ndá tēe scuáha jínī yā. De nī jínī yā jā quixīn ndá dē, chí nduú cā iyó ndeé inī dē cācān táhvī dē sīquī jā cúcuécá ndasí inī dē.

⁴⁶ De nī ncāhān yā jínī dē: ¿Nūcu quixīn ndá nú? Nacōo de cācān táhvī nū jā chindeé yā ndóhó jā má sáhá nú cuāchi jā coto túnī jānēhén ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50;

Jn. 18.2-11)

⁴⁷ De juni cāhān cā yā súcuán, de nī nquenda cuāhā nchivī. De tēe nánī Judas, iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jínī yā, yósō nūú dē nūū nchivī vāji dē. De nī nquenda dē jondē nūū Jesús, de nī ntechuhú dē yā, de súcuán nī nastúu dē yā.

⁴⁸ De nī ncāhān Jesús jínī dē: Judas, ¿á jínī jā téchuhú nú nduhū cúu jā nastúu nú nduhū, Yāā nī nduu tēe? ncachī yā.

⁴⁹ De ndá tēe iyó jínī yā, nī jínī dē jā súcuán nī nquijehé cúu, de nī ncāhān dē jínī yā: Señor, ¿á nenda ndá sá sīquī ndá dē jínī espada? ncachī dē.

⁵⁰ De iin dē nī stácuēhé dē mozo maá sūtū cúñáhnú cā, chí nī jehndē dē sōho lado cuáhá.

⁵¹ De nī ncāhān Jesús: Siáā, ná jéncuiñī, ncachī yā. De nī ntee yā ndahá yā sōho mozo, de nī nasáhá vāha yā dē.

⁵² Sá de nī ncāhān yā jínī ndá sūtū cúñáhnú jínī ndá tēe ndíso tíñú inī templo jínī ndá tēe ñáhnú jā ní nquenda ndá dē jā tiin dē yā: ¿De va tēe cuihná cúu nī jā vāji ndá nú sīquī ní jínī machete jínī ñutun, á naá cúu?

⁵³ Ndācá quīvī nī iyo nī jínī ndá nú inī templo cāhnú, de nduú ní

ntiin ndá nú nduhū. De mitan de nī nquenda hora jā tiin nú nduhū jīn jā sáhá nú ndá tiñu jā ndácu jānehén jā ndēē nūū neē, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jīnī dēyā

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ De nī ntiin ndá dē yā cuāhān dē jīn yā vehe sūtū cúñáhnú cā. De Pedro chi jícá-ni níquīn dē yā.

⁵⁵ De ndá policia nī stáhān dē ñuhūn inī patio, de nī jicó nduú dē yúñuhūn ndēē dē. De suni nī jécundeē Pedro jīn ndá dē.

⁵⁶ De iin ñahan sátíñú vehe ñúcuán, nī jīnī ña nūū dē jā ndēē dē yúñuhūn. De nī ndéhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jīn tēe ñúcuán, ncachī ña.

⁵⁷ De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jīnī nī tēe ñúcuán tíhī, ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncunúú jacū cā, de nī jīnī tucu incā dē nūū Pedro, de nī ncāhān dē: Ndóhó chi suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pedro: Nsúú cúu nī lílū, ncachī dē.

⁵⁹ De nī ncuu tá iin hora cā, de nī ncāhān nīhin incā dē: Jāndāā ndija jā tēe yáhá nī jica dē jīn tēe ñúcuán, chi suni tēe región Galilea cúu dē, ncachī dē.

⁶⁰ De nī ncāhān Pedro: Nduú jīnī cuitī nī nā tūhun cáhān nū lílū, ncachī dē. De juni súcuán cáhān cā dē, de nī ncana-ni lohló.

⁶¹ Ñúcuán de nī ndicó cóto maá Jētohō ō, de nī ndéhé yā nūū Pedro. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān yā jīn dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jīnī nū nduhū.

⁶² De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jīnī dē yā.

Jā ní nsáhá catá ndá dē nūū yā
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ De ndá tēe jā jito Jesús, nī nsáhá catá dē nūū yā, de nī ncani dē yā.

⁶⁴ De nī jasí ndá dē nūū yā, de nī ncani dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Cachī, ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē.

⁶⁵ De cuāhā cā tūhun súcuán nī ncāhān nāvāha ndá dē nūū yā.

Jā ní tñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ De tá nī ncunijīn, de nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, jīn ndá sūtū cúñáhnú, jīn ndá tēe stéhēn ley janahán. De cuāhān ndá dē jīn yā nūū junta, de ñúcuán de nī jicā tūhún dē yā:

⁶⁷ Cachī, ¿á maá nú cúu Cristo jā ní ntají Yāā Dios? ncachī dē. De nī ncāhān yā jīn dē: Vísō ná cáchī nī jā suu nī cúu, de mā cándija cuitī ndá nū.

⁶⁸ De saá-ni tú cātūhún maá nī ndá ndóhó, de suni mā scócoo nū nūū nī, nī mā siáā nū nduhū.

⁶⁹ De nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndācá quivī jā quiji de cundeē nī lado cuáhá maá Yāā íyó poder, ncachī yā.

⁷⁰ Ñúcuán de ndihi dē nī jicā tūhún dē yā: ¿De á maá nú cúu Sēhe Yāā Dios túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān yā jīn dē: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān ndá nú, ncachī yā.

⁷¹ Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē: ¿Nā testigo cā jīnī ñuhūn ó túsaá? Chi nī jīnī ndācá ó jīn yuhú maá dē jā cáhān nāvāha dē jā cúu dē Sēhe Yāā Dios, ncachī ndá dē.

23

Jā ní tñi Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Ñúcuán de nī ñacuiñi ndihi ndá dē, de cuāhān dē jīn yā nūū Pilato.

² De ñúcuán nī nquijéhé ndá dē cáhān tūhún dē cuāchi síquī yā: Nī nīhīn ndá sá tēe yáhá jā snénda dē nchivī síquī ndá tēe cúñáhnú. De

cáhān dē jāá nduú vāha jā cuāha ndá sá xūhún renta nūū rey nación Roma jā tátúnī nūū nación sá. De suni cáhān dē jā maá dē cúu Cristo, Rey jā ní ntají Yāa Dios, ncachī ndá dē.

³ Nūcuán de Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.

⁴ De nī ncāhān Pilato jín ndá sūtū cúñáhnú jín ndá nchivī cuāhā: Nduú nī iin tūhun stívī cáhān tēe yáhā jā nīhīn nī cuāchi sīquī dē, ncachī dē.

⁵ De víhī cā nī ncāhān ndá dē: Tēe yáhā snénda ndasí dē nchivī sīquī ndá tēe cúñáhnú jín tūhun jā stéhēn dē níí Judea. Chi nī nquijéhé dē stéhēn dē jondē Galilea de mitan de jondē yáhā, ncachī dē.

Jā ní tñi Jesús nūū Herodes

⁶ De tá nī jini Pilato jā Galilea cáhān ndá dē, de nī jīcā tūhún dē tú tēe región Galilea cúu yā.

⁷ De tá nī ncachī ndá dē jā cúu yā tēe Galilea, de nī ndacu dē jā ná quīhīn ndá dē jín yā nūū Herodes, tēe cúu gobernador Galilea. Chi quīvī nūcuán suni íyó Herodes Jerusalén.

⁸ De tá nī jini Herodes nūū Jesús, de nī ncušī ndasí inī dē, chi ja nī ncuu cuāhā tiempo jā cúnī dē cūndéhé dē yā. Chi nī nīhīn dē tūhun yā, de nūhún inī dē jā sáhā yā iin tñū nāhnú cunī dē.

⁹ De nī jīcā tūhún dē yā cuāhā tūhun, de nduú ní scócóo yā nī iin tūhun nūū dē.

¹⁰ De suni íñī ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán, de nīhīn nī ncāhān ndá dē cuāchi sīquī yā.

¹¹ Nūcuán de Herodes jín ndá soldado dē nī ncāhān nēhēn dē jín yā, de nī nsáhā catá dē nūū yā, chi nī nchuhun dē yā iin sahma fino jā cúu sahma rey. De Herodes nī ndacu dē jā ná quínasiáha dē yā nūū Pilato.

¹² De maá quīvī nūcuán nī ndu-manī táhān Pilato jín Herodes, chi quīvī yātā nī nquītī nūū táhān inī nduú dē.

Jā ní nsáhā ndāā ndá dē jā cahñī dē yā

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38–19.16)

¹³ Nūcuán de nī ncana Pilato ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ndíso tñūū jín ndá cā nchivī, nī ndutútú ji.

¹⁴ De nī ncāhān dē: Nī nquisiáha ndá nú tēe yáhā nūū ni, jā cáchī ndá nú jā snénda dē nchivī sīquī gobierno. De ja nī stíchī ni dē, nī jini jínúū ndá nú. De nduú ní nīhīn ni ni iin cuāchi sīquī dē tá cúu nūū cáhān ndá nú.

¹⁵ De nī Herodes nduú ní nīhīn dē, chi nī natajī tucu dē tēe yáhā nūū ni. Chi nduú ní nsáhā cuitī dē nī iin cuāchi jā cuū dē.

¹⁶ Túsaá de ná cuáha nī castigo dē de siáā ni dē quīhīn dē, ncachī Pilato.

¹⁷ De íyó costumbre jā ndācá vico pascua siáā Pilato iin preso, nā-nī tēe cúnī nchivī.

¹⁸ De ndá nchivī cuāhā, iin nuú nī ncana jee ji: Ná cúu tēe jñā, de siáā ní Barrabás, ncachī ji.

¹⁹ De Barrabás yíhī dē vecāa sīquī jā ní snénda dē nchivī sīquī gobierno nī ncanāā ji inī ciudad, de nī jahnī dē ndīyi.

²⁰ De Pilato cúnī dē siáā dē Jesús, de nī ncāhān tucu dē jín nchivī.

²¹ De víhī cā nī ncana jee ndá ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī ji.

²² De nī ncāhān tucu dē jín ji vuelta ūnī: ¿Nā cuāchi nī nsáhā dē túsaá? Nduú ní nīhīn cuitī ni ni iin cuāchi sīquī dē jā cuū dē. Túsaá de ná cuáha nī castigo dē, de siáā ni dē quīhīn dē, ncachī Pilato.

²³ Sochi víhī cā nī ncana jee ndá nchivī, de nī ncāhān nīhīn ji jā ná cúu yā yīcā cruz. De ndá máá ji jín ndá sūtū cúñáhnú, nī ncana jee

ndasí ji. De nī ncundeé ji nī scáhān ji Pilato jā ná cúu yā.

²⁴ Ńúcuán de nī ndacu Pilato jā ná cóo tá cúu nū cúnī ndá ji.

²⁵ De nī nsiáa dē tēe jā jícān ndá ji, tēe jā yíhí vecāa sīquī jā ní snénda dē nchivī sīquī gobierno, de nī jahni dē ndiyi. De nī jēhe dē tūhun jā ná cúu Jesús tá cúu nū cúnī ji.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ De cuāhān ndá soldado jíin yā jā cahni dē yā yīcā cruz. De nī nihīn ndá dē iin tēe űuū Cirene, nání dē Simón, vāndiji dē jā ní jēhēn dē rancho. De nī ntee ndá dē tiñu tēe űúcuán jā cuišo dē cruz yā quihīn dē yātā yā.

²⁷ De cuāhā ndasí nchivī níquīn ji yātā yā cuāhān ji. De suni cuāhā ñahan níquīn ña yā de jácu cóhó ña jā cúcuécá inī ña jēhē yā.

²⁸ De nī ndicó cóto Jesús nū ndá ña, de nī ncāhān yā: Ndá ndóhó ñahan Jerusalén, mā cuācú nú jēhē nduhū, chi sa jēhē maá nú jíin ndá sēhe nú cuacu nú.

²⁹ Chi quiji quivī jā coo tūndóhó xēen sīquī nū, de cachī ndá nú: Nācā ndetū ndá ñahan númā, jíin jāá nduú ní scácu sēhe, jíin jāá nduú ní ndéca ñiquín, chi nduú sēhe ña jā tahūhvī inī ña jā ndoho ji, cachī ndá nú.

³⁰ De quivī űúcuán de quijéhe nchivī cāhān ji jíin ndá yucu: Ndicó cáva sīquī ndá nī tácuā cuū ni. De saá-ni jíin ndá lómō: Casī sīquī ndá nī, cachī ji.

³¹ Chi tú sáhá xēen ndá ji nduhū jāá nduú nā cuāchi nī, de nā oncā cúu ndá nchivī űúcuán jā má cōó xēen sīquī ji, chi ndihi ji íyó cuāchi, ncachī yā.

³² De suni cuāhān ndá dē jíin ūū tēe jā ní nsáhá cuāchi xēen, jā suni cuū dē jíin yā.

³³ De nī nguenda ndá dē lugar jā nání Yiqui Xínī, de űúcuán nī jata

caa dē yā yīcā cruz. De suni nī jata caa dē nduū tēe jā ní nsáhá cuāchi xēen yīcā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátin yā.

³⁴ De juni jāta caa ndá dē yā, de nī ncāhān Jesús: Tatá, cune cáhnú inī ní nū ndá dē, chi nduú jíin dē nā cuá cúu jā sáhá dē, ncachī yā. De nī ntavā ndá soldado suerte sīquī sahma yā, nāsa nihīn iin iin dē.

³⁵ De íñi ndá nchivī űúcuán, ndéhé ji nūū yā. De ndá tēe ndíso tíñu suni nī ncāhān yīchi dē nī jinī dē yā: Tú incā nchivī nī scácu dē, de ná scácu dē maá dē mitan, de tú ndāā jā Cristo jā ní nacāji Yāa Dios cúu dē, ncachī ndá dē.

³⁶ De saá-ni ndá soldado, nī nsáhá sácá dē yā, chi nī ntandēe dē nūū yā, de nī jēhe dē vinagre iyá jā coho yā.

³⁷ De nī ncāhān dē jíin yā: Tú maá nú cúu Rey nchivī hebreo, de scácu nú maá nú, ncachī ndá dē.

³⁸ De suni nī íyo iin tūhun jā ndéē xīnī cruz yā jā cāhān nā sīquī nī jihī yā, de suha yósō jíin letra griego jíin latín jíin hebreo: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchi.

³⁹ De iin tēe jā ndíta caa jíin yā jā ní nsáhá cuāchi xēen, nī ncāhān nāvāha dē nūū yā: Tú maá nú cúu Cristo, de scácu nú maá nú de suni scácu nú nduū ni, ncachī dē.

⁴⁰ Sochi incā dē nī ncāhān dē nūū táhán dē: ¿A nduú yúhú nú Yāa Dios? Chi iin nuú-ni ndóho ó jíin Yāa yáhá.

⁴¹ De maá ó chi vātu-ni ndóho ó, chi yáhá nihīn ō castigo sīquī tiñu néhén jā ní nsáhá ó. Sochi Yāa yáhá chi nī iin cuāchi nduú ní nsáhá yā, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān dē jíin yā: Jesús, nūcūhun inī ní sāán tá quenda quivī jā tatúni ní, ncachī dē.

⁴³ űúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Jāndāā cāhān nī jíin nú jā mitan de cundeē nū jíin ní andiví nūū vī ndasí cáá, ncachī yā.

Jā ní jīhī Jesús
(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41;
Jn. 19.28-30)

44 De nī ncuu tá cahūxī ūū, de nī ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

45 De nī ncutuún ncanđī. De sahma jā ndíta caa jā ndāsī cuarto ī inī templo cáhnú, nī ndātā-ni sava sava.

46 Nūcuán de nī ncana jee Jesús: Tatá, naquehen ní ánō sá. De sūcuán nī ncāhān yā, de nī jīhī yā-ni.

47 De tēe nación Roma jā cúu capitán, nī jinī dē jā sūcuán nī ncuu, de nī ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, de ncachī dē: Jāndāā ndija jā tēe nduú nā cuāchi cúu tēe yáhá, ncachī dē.

48 De ndivīi nchivī jā īnī nūcuán nī jinī jī ndācá jā ní ncuu, de nī ncani jī ndahá jī ndīca jī jā táhúhvī inī jī, de nī ndicó cóo ndá jī cuānohōn jī.

49 De ndá nchivī jā jīnī tāhán jīn yā, jīn ndá ñahan Galilea jā ní jīca jīn yā, īnī jīcá ña ndéhé ña ndācá jā ní ncuu.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47;
Jn. 19.38-42)

50 De nī īyo iin tēe vāha tēe ndāā, nánī dē José. De tēe ñuū Arimatea ndáñuū Judea cúu dē. De cúu dē iin tāhán ndá tēe hebreo jā sáhá junta cúñáhnú cā.

51 De suni ñuhún inī dē jā quiji quīvī jā tatúnī Yāā Dios, de nduú ní jētahān inī dē jā ní nsáhá ndāā junta jā cuū Jesús.

52 De tēe nūcuán nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jīcān dē yīqui cúñu Jesús.

53 De nī snūu dē yā yīcā cruz, de nī nchusúcún dē yā iin sahma cuijín. De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī jā ní ncaān yīcā iin cava, nūū ncháha ca quīhi ndiyi.

54 De quīvī nūcuán cúu jā sātūha nchivī, chí jañīni nūcuán cúu jā quījéhé quīvī nátátú.

55 De ndá ñahan jā ní nquiji jīn yā jondē Galilea, nī jēhēn ña jīn José, de nī jinī ña yavī cava nūcuán, jīn nāsa nī nchiyuhū ndá dē yā.

56 De cuānohōn ndá ña vehe ña, de nī nsáhá tūha ña ndá perfume jīn aceite yūcū jēhēn āsīn. De nī natátú ña quīvī nátátú, tá cúu nūū ndācu ley Yāā Dios.

24

Jā ní natecū Jesús
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8;
Jn. 20.1-10)

1 De nehēn ndasí quīvī domingo de nī jēhēn ndá ñahan nūcuán nūū yīyuhū Jesús, de nēe ña ndá perfume jīn aceite jā ní nsáhá tūha ña. De suni cuāhān sava cā ñahan jīn ña.

2 De tá nī nquenda ndá ña, de nī jinī ña jā nī ncujiyo yūū jā ndāsī yuhú yāvī ndiyi.

3 De nī nquīvi ndá ña yavī, de nduú cā ní jīnī ña yīqui cúñu Jētohō ō Jesús.

4 De nī ncunēhēn inī ña ndéhé ña jāá nduú cā ndiyi. Sá de nī jinī ña ūū ángel Yāā Dios jā cáá tá cáá tēe, nī jēcūñī yā xiín ña, de ñuhún yā sahma jā jéndūtē.

5 De nī nchūhú ndasí ndá ña, de nī jīquindeyi ña nūū ñuhún. De nī ncāhān ndúū ángel nūcuán jīn ña: ¿Nūcu sa nūū yīyuhū ndiyi nānducú ndá nú Yāā tēcū?

6 Nduú cā yā yáhá, chí ja nī natecū yā. De nūcūhun inī ndá nú nāsa nī ncāhān yā jīn nú tá nī īyo cā yā jīn nú región Galilea.

7 Chí nī ncachī yā jā maá yā, Yāā nī nduu tēe, cánuú natūu yā nūū ndá tēe iyó cuāchi, jā tiin dē yā cahñī dē yā yīcā cruz, de nūū ūnī quīvī de natecū yā, ncachī ndúū ángel.

8 Nūcuán de nī nūcūhun inī ña ndá tūhun jā ní ncāhān Jesús.

9 De nī nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de cuānohōn ña. De nī nacani ña ndācá tūhun yáhá nūū

ndihúxī iin apóstol jíin nūū ndá cā dē.

¹⁰ De ndá ñahan jā ní nacani tūhun yáhá nūū ndá tēe apóstol, cúu ña María ñuū Magdala, jíin Juana, jíin María naná Jacobo, jíin sava cā ña.

¹¹ Sochi ndá tēe apóstol chi jáni inī dē jā tūhun naā cúu jā cáhān ña, de ndúū ní ncándíja dē.

¹² De visō sūcuán de nī nquee Pedro, de jíinu dē cuándēhé dē nūū ní nchiyuhū yā. De nī jito nihni dē inī yavī, de nī jinī dē jā maá-ni cā sahma cuijín cáá. De cuānohōn dē vehe dē, de sáhvi inī dē ní jinī dē jāá nduú cā yā.

Jā ní natúhún yā jíin ūū dē ichi cuáhān Emaús

(Mr. 16.12-13)

¹³ De suu quívi ñúcuán cuáhān ūū táhān dē iin ñuū nání Emaús, jā nēe tá ūxī iin kilómetro jíin ciudad Jerusalén.

¹⁴ De nátúhún ndúū dē síqui ndácá tiñu jā ní ncuu ñúcuán.

¹⁵ De juni nátúhún dē de jíca tūhún táhān de, de maá Jesús nī ncuñatin yā yātā dē, de jíca yā cuáhān yā jíin dē.

¹⁶ De nī nsáhá jíin dē jāá nduú ní nácunī dē yā visō ndéhé dē nūū yā.

¹⁷ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā tūhun cúu jā nátúhún ndúū nū juni jíca nú? ¿De nājēhé cúu jā cúcúécá inī nū? ncachī yā.

¹⁸ De iin dē jā nání Cleofas nī ncāhān jíin yā: Ndihī cuitī nchivī jíin jí ndácá tiñu jā ní ncuu inī Jerusalén ndá quívi yáhá. ¿De á mátúhún-ni ní cúu jā ní nquenda ní yáhá jāá nduú jíin ní nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī dē.

¹⁹ De nī jíca tūhún yā dē: ¿De nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī yā. De nī ncāhān ndúū dē jíin yā: Jesús tēe ñuū Nazaret, nī nacani yā tūhun Yāā Dios, de jíin poder Yāā Dios nī nsáhá yā ndá tiñu ñáhnú de nī nacani yā tūhun, nī jinī Yāā Dios jíin ndá nchivī.

²⁰ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe cúñáhnú nūū sá, nī nastúu ndá dē yā nūū ndá tēe Roma, de nī nsáhá ndāā ndá tēe ñúcuán jā cuū yā yīcā cruz.

²¹ De ndá maá sá chi nī ñūhun inī sá jā maá yā scácu nchivī naciōn maá sá Israel nūū nchivī Roma nīcu. De síqui ndá tiñu yáhá, de íyó incā tūhun. Chi mitan ja íyó ūnī quívi jā ní jíhī yā.

²² De sava ñahan jā jíin táhān sá jíin, nī nacani ña iin tūhun jā sáhvi ndasí inī sá, chi nī ncachī ña jā ní natecū yā. Chi nehēn ndasí nī jēhēn ndá ña yavī ndīyi ñúcuán.

²³ De nduú cā ní jíin ña yiqui cúñu yā. De nī nenda ndá ña nūū ndá sá, de nī ncachī ña jā ní jinī ña ūū ángel Yāā Dios nī nquenda nūū ña, de nī ncachī ángel jā ní natecū Jesús.

²⁴ Sá de nī jēhēn sava táhān sá yavī ndīyi, de nī jinī dē jā sūcuán íyó tá cúu nūū ní ncāhān ndá ña, sochi nduú ní jíin cuitī ndá dē nūū yā, ncachī ndúū dē.

²⁵ Ñúcuán de nī ncāhān maá yā jíin dē: Tēe jāá nduú jícūhun cuitī inī cúu ndúū nū. Nācā ūhvī cándíja nú ndácá tūhun Cristo jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

²⁶ ¿A nduú cánuú jā sūcuán ndoho Cristo ndácá tūndóhó yáhá, de sá de quīnohōn yā nūū viī ndasí nduúáhnú yā? ncachī yā.

²⁷ De nī nacani cájí yā ndá tūhun jā yósō nūū tutū īi jā cáhān síqui maá yā. De nī nquijéhé yā jíin tūhun jā ní ntee Moisés, de nī ncāhān cā yā tūhun jā ní ntee ndá cā tēe nī nacani tūhun yā janahán.

²⁸ De tá nī jinū ndá dē ñuū nūū cuáhān dē, de Jesús nī nsáhá yā-ni jā quíhīn cā yā.

²⁹ De nī ndeē tuu ndúū dē yā, nī ncāhān dē jíin yā: Ndōo ní vehe sá, chí ja ní ñimi de ja ñatin cuaá, ncachī dē. Ñúcuán de nī nquívi yā jā quendōo yā jíin dē.

30 De tá nī jēcundeē yā nūū mesa jā cajī yā jíin dē, de nī nquehen yā stāā, de nī nacuetáhvi yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndūū dē.

31 De jā sáhá yā sūcuán, de modo jā ní nune tīnūū dē, de nī nacunī dē yā. De nī ndoñúhún yā-ni nūū dē cuāhān yā.

32 De nī ncāhān ndūū maá dē: Jāndāā jā ní ncusiī ndasí inī ō tá nī nacani yā tūhun nūū ō ichi, de nī ncachī tūhun cájī yā nāsa cáhān tutū ī, ncachī dē.

33 Ńúcuán de ñamā nī naquehen ndūū dē ichi cuānohōn dē Jerusalén. De nī naquetáhán dē jíin ndihúxi iin apóstol, iyó tutú dē jíin sava cā táhán dē.

34 De nī ncāhān ndá tēe iyó tutú: Jāndāā ndija jā ní natecū Jētohō ō, de nī nenda nijīn yā nūū Simón, ncachī ndá dē.

35 Sá de ndūū tēe Ńúcuán nī nacani dē tūhun nāsa nī nquetáhán dē jíin yā ichi, jíin nāsa nī nacunī dē yā tá nī scuáchi yā stāā.

Jā ní nendayā nūū ndá tēe scuáha jíin yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 De juni sūcuán cáhān cā dē ndá tūhun yáhá, de nī jēcuiñī ndeē-ni maá Jesús māhñú ndá dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Coó ndeé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

37 De nī nchūhú ndasí ndá dē nī jinī dē yā, chí nī janī inī dē jā ánō cúu yā.

38 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndá nú, de nūcu jáni síquí inī nū sūcuán?

39 Cūndēhé ndahá nī jíin jēhē nī, de cunī nū jā maá nī cúu. Tiin nduhū de cunī nū, chí iin ánō nduú névāha cūñu nī yiqui tá cúu nūū ndéhé nú jā névāha maá nī, ncachī yā.

40 De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī stēhēn yā ndahá yā jíin jēhē yā nūū ní nchīhi ndūyu cāa.

41 De ndasí nī ncusiī inī ndá dē, de sáhvi inī dē. Sochī ncháha ca candíja vāha dē jā maá yā cúu. De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿A névāha nú jacū jā cajī ni yáhá? ncachī yā.

42 Ńúcuán de nī jēhe ndá dē iin pedazo tiacá távi jíin iin yōcō jā ñúhún ndūxi.

43 De nī nquehen yā, de nī nchajī yā nūū ndá dē.

44 De nī ncāhān yā jíin dē: Ndācá jā ní ndoho nī cúu jā ní ncāhān ni tá nī iyo nī jíin ndá nú saá, jā cánuú quee ndaā ndācá tūhun nī jā yósō nūū tutū ley Moisés, jíin nūū tutū ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíin nūū tutū salmo, ncachī yā.

45 De nī nacune yā jāá ntúnī ndá dē, tácuca cuu jicūhun inī dē jā cáhān tutū ī.

46 De nī ncāhān yā: Sūcuán yósō nūū tutū jā sūcuán cánuú cundoho nduhū jā cúu nī Cristo, de nūū únī quívi de natecū nī.

47 De cūtē nuu tūhun nī jā cánuú nacani inī nchivī jā sndóo ji cuáchi ji, tácuca cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi ji. De Jerusalén quijéhé cūtē nuu tūhun yáhá, de quihīn nūū nchivī ndācá nación.

48 De ndá máá nú cúu tēe jā nacani tūhun síquí ndācá jā ní jinī nū.

49 De tetíñú nī Espíritu Santo quiji yā nūū ndá nú, tá cúu nūū ní nquee yuhú Tatá nī. De quendōo ndá nú Jerusalén cundetú nú jondē nihīn nū poder Espíritu Santo jā quiji jondē andiví, ncachī yā.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví (Mr. 16.19-20; Hch. 1.9-11)

50 Ńúcuán de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā jíin ndá dē jondē ñuū Betania. De nī nanee yā ndūū ndahá yā, de nī jicān táhvi yā jēhē ndá dē.

51 De juni jicān táhvi yā jēhē dē, de nī ncujiyō yā-ni nūū ndá dē, nī ndaa yā cuānohōn yā andiví.

⁵² De ndá máá dē chi nī
nchiñúhún dē yā. Sá de cuānohōn
dē Jerusalén, de cúsī ndasí inī dē.

⁵³ De níí íyó ndá dē inī templo,
jícān táhvī dē de nácuetáhvī dē nūū
Yāā Dios. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN JUAN

Yāā nání Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tēe

¹ Jondē jā xíhna ñúhún tá nī jēcōo ndihi jā íyó, de ja íyó Yāā jā nání Tūhun Yāā Dios, chi stéhēn yā ndihi tūhun nāsa Yāā cúu Yāā Dios. De Yāā jā nání Tūhun ndéē yā jíin Yāā Dios, de Yāā Dios cúu yā.

² Maá yā ndéē yā jondē jā xíhna ñúhún jíin Yāā Dios.

³ De nī nsáhá Yāā Dios jā jíin maá yā nī jēcōo ndihi ndácá jā íyó. De mā jēcōo ni iin jā íyó de tú nduú ní nsáhá maá yā.

⁴ Maá yā sáhá jā tēcū ndihi-ni, de maá yā cúu luz jā stúu inī ánō nchivī, cúu jā sáhá yā jā jícūhun inī ji sīquī Yāā Dios.

⁵ De Yāā cúu luz ñúcuán stúu inī ánō nchivī jáá nduú jíca ndāā, de modo jā íyó ji nūū neē. De nchivī jā íyó nūū neē nduú cúu sndáhvā ji luz yā.

⁶ De nī íyo iin tēe jā ní ntají Yāā Dios, nání dē Juan.

⁷ Tēe ñúcuán nī nquiji dē nī nacani cájí dē tūhun maá Yāā cúu luz, tácuca candíja ndácá nchivī jíin tūhun cáhān dē.

⁸ Nsūú maá Juan cúu luz ñúcuán, chi cúu dē iin jā ní nacani cájí tūhun maá Yāā cúu luz.

⁹ De Yāā cúu luz ndāā jā stúu inī ánō ndácá nchivī, nī nquiji yā inī ñayíví.

¹⁰ De Yāā ñúcuán jā cúu Tūhun Yāā Dios nī ndeē yā inī ñayíví, de vísō jíin maá yā nī nsáhá Yāā Dios ñayíví, sochi nchivī ñayíví nduú ní ncúnī ji cuetáhví ji jā maá yā cúu.

¹¹ Nī nquiji yā nūū nchivī maá yā nación hebreo, de nchivī ñúcuán nduú ní jétáhví ji yā.

¹² De vísō súcuán de sava nchivī chi nī jetáhví ji yā, de nī ncandíja ji jā sáhá yā jehé ji. De nūū maá ji

nī jehé yā tūhun jā nduu ji sēhe Yāā Dios.

¹³ De jā nduú ji sēhe Yāā Dios, nsūú jíin modo jā cácu nchivī inī ñayíví, ni nsūú sīquī jā cúnī ndá tēe, chi maá Yāā Dios sáhá yā jā nduú ji sēhe yā.

¹⁴ Maá Yāā jā cúu Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tēe, de nī ndeē yā jíin ó. De nī jinī ó jā vii ndasí cúñáhnú yā, chi mátúhún-ni yā cúu Sēhe Yāā cúu Tatá, Yāā cúñáhnú súcuán. De maá-ni jā váha sáhá yā yóhó, de maá-ni tūhun ndāā cáhān yā.

¹⁵ De Juan nī nacani dē tūhun yā, de nī ncāhān dē: Yāā yáhá cúu jā ní ncāhān ni tá nī ncachī ni jā Yāā quiji chi cúñáhnú cā yā nsūú cā nduhū, chi ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī, ncachī dē.

¹⁶ De ndihi ó nī nihīn ó cuāhā ndasí jā váha jā íyó nūū yā, chi maá-ni jā váha sáhá sáhá yā yóhó.

¹⁷ Moisés nī stéhēn dē ley Yāā Dios nūū nchivī janahán, de Jesucristo chi sa sáhá yā jā váha yóhó de stéhēn yā ndácá tūhun ndāā Yāā Dios nūū ó.

¹⁸ Nduú ní jinī cuitī ni iin nchivī nūū Yāā Dios. De mátúhún-ni Sēhe yā jā ndéē yā jíin Tatá yā, suu yā nī stéhēn nūū ó nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ De nchivī hebreo ciudad Jerusalén, nī ntaji ji jacū sūtū jíin ndá tēe grupo levita jā ndíso tíñú inī templo cáhnú. De nī nguenda ndá dē nūū Juan tácuca cātúhún dē ní iin cúu Juan de nā tíñú ndíso dē.

²⁰ De Juan cájí nī ncachī dē: Nsūú nduhū cúu Cristo, ncachī dē.

²¹ De nī jíca tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? ¿A cúu nú Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, á naá cúu? ncachī dē. Nsūú dē cúu ní, ncachī Juan. De nī jíca tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de á cúu nú tēe nácani tūhun Yāā Dios jā

cáchī tutū īi jā quiji? Nduú, ncachī tucu Juan.

²² De nī ncāhān tucu ndá dē: ¿De ní iin cúu nú túsaa? Cachī nūū ndá nī, chí jīnī ñūhūn jā cachī tūhun nī nūū ndá tēe jā ní ntajī nduhū vāji nī. Cachī nā tiñu ndíso nú vīi.

²³ De nī ncāhān Juan: Maá nī cúu tēe jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, jā quiji nī cana jee nī jondē nūū ñuhun tíhá. De cáhān nī jīnī nchivī jā ná sáhá tūha jí maá jí, chí quiji maá Jētohō ō, ncachī Juan.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo cúu jā ní ntajī dē ndá tēe jā ní nquiji nūū Juan.

²⁵ De nī jīcā tūhūn ndá dē Juan: ¿Túsaa de nūcu scuénduté nú de tú nsūú Cristo nī Elías nī maá tēe jā quiji jā nacani tūhun Yāa Dios cúu nú?

²⁶ De nī ncāhān Juan: Nduhū chí jīnī ndute scuénduté nī. Sochi māhñū ndá nú íyó iin Yāa jāa nduú jīnī ndá nú.

²⁷ De Yāa ñúcuán cúu jā ní ncāhān nī jā quiji yā de cúñáhnú cā yā nsūú cā nduhū. Chí nduú cúñáhnú cuiti nī nūū yā, nī jā cuetiñū yā nduhū vísō iin tiñu lúli cā jā nandajī nī correa nijān yā, ncachī dē.

²⁸ Súcuán nī ncuu jā ní natúhūn ndá dē jīnī Juan jondē Betábara jā íyó ichi nūū quénda ncandīi yūte Jordán, nūū scuénduté Juan.

Siquī jā cúu yā Ticāchí lúli Yāa Dios

²⁹ De quivī tēen de nī jīnī Juan nūū Jesús jā vāji yā nūū dē. De nī ncāhān dē jīnī nchivī: Cūndēhé ndá nú, chí yáhá vāji maá Yāa jā cúu Ticāchí lúli jā ní ntajī Yāa Dios, de cuū yā jā sáhá ndoo yā cuāchi nchivī ñayivī.

³⁰ Yāa yáhá cúu jā ní ncachī nī jā quiji iin Yāa cúñáhnú ndasí, chí jā íyó yā jondē ncháha ca cacu nī.

³¹ De jondē saá de ncháha ca cunī nī ní iin cúu yā, sochi nī nquiji nī jā scuénduté nī nchivī naciōn maá

ó jīnī ndute, tácuā stéhēn nī yā nūū jí.

³² De suni nī ncāhān cā dē tūhun yā: Nī jīnī nī Espíritu Santo, nī ncuun yā ichi andiví, cáá yā tá cáá paloma, de nī jēcōsō yā xīnī Jesús.

³³ De jondē saá de ncháha ca cunī nī jā suu yā cúu. De maá Yāa Dios jā ní ntetiñū yā nduhū jā scuénduté nī jīnī ndute, nī ncāhān yā jīnī nī: Tá cunī nū jā cuun Espíritu Santo de jēcōsō xīnī iin tēe, suu tēe ñúcuán cúu Yāa jā cuāha Espíritu Santo jā cundeē inī ánō nchivī, ncachī Yāa Dios.

³⁴ De ja nī jīnī nī, de nácani cájí nī tūhun jā maá yā cúu Sēhe Yāa Dios, ncachī Juan.

Tūhun ūū tēe jā ní ncana Jesús xihna cā

³⁵ De incā quivī tēen de Juan íyó tucu dē ñúcuán jīnī ūū tēe jíca jīnī dē.

³⁶ De nī jīnī dē nūū Jesús jā jíca yā ñúcuán. De nī ncāhān dē: Cūndēhé ndá nú, chí ñúcuán cúu maá Yāa jā cúu Ticāchí lúli jā ní ntajī Yāa Dios.

³⁷ De nduú tēe jíca jīnī Juan nī jīnī dē tūhun yáhá, de nī jēcuniquīn dē Jesús.

³⁸ De nī ndicó cóto Jesús, de nī jīnī yā jā níquīn nduú dē yātā yā. De nī ncāhān yā jīnī dē: ¿Nā cuá ndúcú nduú nū? De nī ncāhān dē: Maestro, ¿ní cúu nūū ndēē nī?

³⁹ De nī ncāhān yā: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī yā. De nī jēhēn nduú dē, de nī jīnī dē nūū ndēē yā. De nī nquendōo dē jīnī yā quivī ñúcuán, chí jā íyó tá cacūmī jañīnī.

⁴⁰ De Andrés, ñanī Simón Pedro, cúu iin dē jā ní jīnī dē tūhun nī ncāhān Juan de nī jēcuniquīn dē Jesús.

⁴¹ De Andrés, ñamā nī jēnanducú dē ñanī dē Simón, de nī ncāhān dē jīnī: Nī nquetáhán ndá nī jīnī Mesías, ncachī dē. De tūhun yáhá cáhān: Cristo, Yāa nī ntajī Yāa Dios.

⁴² Ñúcuán de cuāhōhōn dē nūū Jesús jīnī ñanī dē Simón. De tá nī

jinī Jesús nū Simón, de nī ncāhān yā: Maá nú cúu Simón sēhe Jonás. De jondē mitan de cunaní nú Cefas, ncachī yā. De tūhun yáhá cáhān: Pedro, de suu cúu yūu.

Jā ní ncana yā Felipe jín Natanael

⁴³ De incā quīvī téēn de cunī Jesús quihīn yā región Galilea. De nī jēcutáhán yā jín Felipe, de nī ncāhān yā jín dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn.

⁴⁴ De Felipe cúu tēe űuū Betsaida, jā cúu űuū Andrés jín Pedro.

⁴⁵ De nī jēnanducú dē Natanael, de nī ncāhān dē jín: Nī nquetáhán ndá nī jín Yāā jā yósō tūhun yā nūu tutū ley jā ní ntee Moisés, jín nūu tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De Jesús sēhe José űuū Nazaret cúu yā, ncachī dē.

⁴⁶ De nī ncāhān Natanael jín dē: ¿De nāsa cúu cúfáhnú iin tēe jā ní ncacu űuū ndáhvī Nazaret? De nī ncāhān Felipe: Ná cōhōn de cunī nū, ncachī dē.

⁴⁷ De nī jinī Jesús jā vāji Natanael, de ncāhān yā: Yáhá vāji iin tēe ndāā jā cúu ndija tatā Israel, chi nduu stáhvī cuitī dē, ncachī yā.

⁴⁸ De nī ncāhān Natanael jín yā: ¿Nāsa jín ní sāán? De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī ni ndóhó jondē ncháha ca cana Felipe ndóhó, tá nī Iyo nú jēhē űutun higo, ncachī yā.

⁴⁹ űúcuán de nī ncāhān Natanael jín yā: Maestro, maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, maá ní cúu Rey nación maá ó Israel, ncachī dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Jesús: ¿A jā ní ncāhān ni jā ní jinī ni ndóhó tá nī Iyo nú jēhē űutun higo, á suu cúu jā ní ncandíja nú nduhū, á naá cúu? Sochi coo tiűu űáhnú cā cunī nū nsū cā yáhá, ncachī yā jín dē.

⁵¹ De nī ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān ni jín ndá nú jā jondē mitan de cunī nū jā nune nūu ndēē Yāā Dios andiví, de ndá ángel yā ndaa

yā nuu yā nūu nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

2

Jā ní jēhēn yā iin vico tándāhá űuū Caná

¹ De nī ncháha űnī quīvī, de nī Iyo iin vico tándāhá űuū Caná ndáűuū Galilea. De űúcuán iyó naná Jesús.

² De suni nī ncana nchivī Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā, nī jēhēn yā vico jín ndá dē.

³ De nī ndoco vino. De naná Jesús nī ncāhān űa jín yā: Nī ndoco vino ndá ji, ncachī űa.

⁴ De nī ncāhān Jesús jín űa: ¿De nūcu cáhān ní súcuán jín sá, naná? Chi ncháha ca quenda quīvī jā sáhá sá tiűu űáhnú, ncachī yā.

⁵ De naná yā chi nī ncāhān űa jín ndá nchivī jicó ndiso cōhō: Sáhá ndá nú ndacá jā cáchī yā nūu nū, ncachī űa.

⁶ De űúcuán iyó iűu tinaja yūu jā űúhun ndute nándahá ndá nchivī hebreo jā ndúndoo ji nūu Yāā Dios. De iin iin tinaja quenda cūmī xico á ciento litro ndute.

⁷ De nī ncāhān Jesús jín nchivī jicó ndiso cōhō: Chuhun chitú ndá nú ndute tinaja yáhá. De nī nchuhun chitú ndá ji.

⁸ De nī ncāhān yā: Mitan de tavā ndá nú jacū de quisiáha nú coto túnī tēe cúu encargado vico, ncachī yā. De nī jēsiáha ji nūu dē.

⁹ De nī jito túnī dē ndute jā ní nduu vino, de nduu jín dē ní cúu nūu ní nīhīn ndá ji. Chi maá-ni ndá mozo cúu jā jín, chi maá ji ní ntavā ndute. űúcuán de tēe encargado nī ncana dē tēe tándāhá.

¹⁰ De nī ncāhān dē: Ndacá nchivī chi xihna cā vino vāha jēhe ji, de tá nī jihī vāha nchivī iyó vico, de sá de jēhe ji vino jā iyó nūu cā. Sochi maá nú tucu nī nsáhá nú, chi jā sándihí de jēhe nú vino jā vāha ndasí cā, ncachī dē.

¹¹ Tiűu yáhá jā ní nsáhá Jesús inī űuū Caná ndáűuū Galilea cúu tiűu űáhnú jā xihna űúhún jā ní nsáhá yā

jā stéhēn yā poder yā. De súcuán nī stéhēn yā jā cúñáhnú ndasí yā. De ndá tēe scuáha jíin yā nī ncandíja dē yā.

¹² De sá de cuāhān yā ñuū Capernaum jíin naná yā jíin ndá ñanī yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ndeē yā ñúcuán jacū quívi.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ De jā cuácuñatin vico pascua jā sáhá ndá táhān yā hebreo, de cuāhān yā Jerusalén.

¹⁴ De inī patio templo cāhnú nī jinī yā ndá nchivī jā xícó stīquī jíin ticāchí jíin paloma, jíin ndá nchivī sáma xūhún, ndeē ndá jī nūū mesa jī.

¹⁵ De jā súcuán nī jinī yā, de nī nsáhá yā iin cuarta ñii. De nī ntají yā ndácá jī inī templo, jondē jíin ticāchí jíin stīquī jī. De nī jitē yā xūhún nchivī sáma. De nī scócáva yā ndá mesa jī.

¹⁶ De nī ncāhān yā jíin nchivī xícó paloma: Tavā ndá quití yáhá. De mā sáhá nú yáhvi inī vehe Tatá nī, ncachí yā.

¹⁷ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī nūcūhun inī dē tūhun yósō nūū tutū īī: Ja ñatin cuū sá jā ndíhvi ndasí inī sá sīquī vehe ní, cáchī yā jíin Tatá yā, cáchī tutū.

¹⁸ De ndá táhān yā hebreo nī jīcā tūhún dē yā: ¿De nā tíñu ñáhnú sáhá nú jā stéhēn nū poder nū, de cucáhnú inī ni jā ndíso tíñú nú jā sáhá nú súcuán? ncachí dē jíin yā.

¹⁹ De nī ncāhān yātá yā: Scócáva ndá nú templo yáhá, de nūū únī quívi de nacani nī, ncachí yā.

²⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo: Uū xico íñu cuíyā de nī jīnu templo yáhá. De ndóhó, ¿á nūū únī ni quívi de nacani nú, á naá cúu? ncachí dē.

²¹ Sochí templo jā ní ncāhān Jesús cúu maá yiquí cúñu yā, chí cahñi

nchivī yā de natecū yā nūū únī quívi.

²² Jā ñúcuán cúu jā tá nī natecū yā jā ní jíhī yā, de ndá tēe nī scuáha jíin yā nī nūcūhun inī dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá. De nī ncandíja ndá dē tūhun jā yósō nūū tutū īī, jíin tūhun yáhá jā ní ncāhān Jesús.

Jā jíinī Jesús nāsa cáá inī ánō nchivī

²³ De tá íyó Jesús Jerusalén maá vico pascua, de cuāhā nchivī nī ncandíja jī jā cúu yā Cristo, chí nī jinī jī ndácá tíñu ñáhnú jā sáhá yā jā stéhēn yā poder yā.

²⁴ Sochí maá Jesús nduú ní jétáhvi yā jī, chí ja jíinī yā nāsa cáá inī ánō ndá jī.

²⁵ De nduú jíinī ñúhún jā cachī ni iin nchivī nūū yā nāsa íyó ndá nchivī, chí maá yā ja jíinī yā nāsa cáá inī ánō jī.

3

Jā ní natúhún Jesús jíin Nicodemo

¹ De íyó iin tēe grupo fariseo, nání dē Nicodemo, de cúñáhnú dē nūū nchivī nación dē hebreo.

² Tēe yáhá nī nquiji dē nūū Jesús iin jacuáā, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, ja jíinī ndá sá jā maá Yāā Dios nī ntají yā níhín jā stéhēn ní tūhun yā nūū ndá sá. Chí tú nduú íyó Yāā Dios jíin ní, de mā cúu sáhá ní ni iin tíñu ñáhnú tá cúu nūū sáhá ní jā stéhēn ní poder ní, ncachí dē.

³ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jíin nū jā tú mā nácacu jeé iin nchivī, de mā cúu quívi jī ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū jī, ncachí yā jíin dē.

⁴ De nī ncāhān Nicodemo jíin yā: ¿De nāsa cuu nacacu iin tēe de tú ja ní jahnu dē? ¿A cuu nūcūhun tucu dē chíjin naná dē de nacacu tucu dē? ncachí dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jíin nū jā tú mā nácacu iin nchivī, de mā cúu quívi jī ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū jī. De jā

nácacu ji cúu jā ndúndoo cuāchi ji tá cúu nūū sáhá ndute, de cundee Espíritu Santo inī ánō ji.

⁶ Jā cácu sáhá nchivī, chi sēhe nchivī cúu. Sochi jā cácu sáhá Espíritu yā, chi sēhe yā cúu.

⁷ Mā sáhvi inī nū cani inī nū nāsa cúu tūhun nī ncāhān ni jíin nú jā cánuú nacacu jeé ndá nú.

⁸ De tāchī chi quéne ní-ni cúu nūū cúnī maá, de jíni nú jā cáyu, sochi nduú jíinī nū ní jondē vāji ní jondē quīhīn. De suni sūcuán cúu ndācá nchivī jā nácacu sáhá Espíritu, chi nduú jíinī nū nāsa sáhá yā tiñu nūcuán, ncachī yā.

⁹ De nī jíicā tūhún tucu Nicodemo: ¿De nāsa cúu túsaá?

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Maá nú cúu iin maestro jā cúñáhnú nūū ndá táhán ó Israel, ¿de á nduú jíicūhun inī nū tūhun yáhá, á naá cúu?

¹¹ Jāndāā cáhān ni jíin nú jā tūhun jā jíicūhun inī ní cúu jā cáhān ni jíin nú. De nácani cáji nī síquī tiñu jā ní jíinī ni. Sochi nduú cándíja ndá nú tūhun jā cáhān ni.

¹² Chi nī ncāhān ni tūhun nāsa sáhá Yāā Dios inī ñayiví, de nduú cándíja ndá nú. ¿Túsaá de nāsa cuu cándíja nú de tú cáhān ni tūhun nāsa sáhá yā jondē andiví?

¹³ Chi ni iin nduú ní ncāa andiví jā cunī nāsa iyó ñūcuán, chi mátúhún-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe. Chi andiví ndēē ni, de nī ncuun nī vāji nī.

¹⁴ De tá cúu nūū ní jata caa Moisés iin cōō cāa, tá nī jica ndá nchivī nūū ñuhun tihá, suni sūcuán maá nī, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā cundita caa nī yīcā cruz.

¹⁵ De sūcuán cánuú tácuca ndācá nchivī jā cándíja ji jā scácu nī ji, mā tánū tāhvī ji, chi sa cutecū ji níí cání andiví.

Ndasí nī ncundáhvī inī yā nchivī ñayiví

¹⁶ Chi Yāā Dios nī ncundáhvī ndasí inī yā nchivī ñayiví. De jā ñūcuán nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji,

vísō mátúhún-ni yā iyó, tácuca ndācá nchivī jā cándíja ji jā scácu yā ji, mā tánū tāhvī ji chi sa cutecū ji níí cání andiví.

¹⁷ Chi nduú ní ntají Yāā Dios Sēhe yā inī ñayiví jā stánū tāhvī yā nchivī, chi sa jā scácu yā ji.

¹⁸ Nchivī jā cándíja ji jā scácu yā ji, mā tánū tāhvī ji. Sochi nchivī nduú cándíja, ja nī ntánū tāhvī ji, chi nduú ní ncándíja ji maá Sēhe Yāā Dios, jā mátúhún-ni yā iyó.

¹⁹ Maá Yāā jā stúu inī ánō nchivī, ja nī nquenda yā inī ñayiví. Sochi nchivī nī jétahān cā inī ji caca ji modo nūū neē nsūū cā jā stúu yā inī ánō ji, chi tiñu sáhá ji cúu tiñu néhén. Jā ñūcuán cúu jā tánū tāhvī nchivī jāā nduú cándíja.

²⁰ Chi ndācá nchivī jā sáhá tiñu néhén, nduú jétahān cuitī inī ji luz yā. De nduú jéhe ji tūhun jā stúu yā inī ánō ji, chi nduú cúnī ji jā natūu tiñu néhén jā sáhá ji.

²¹ Sochi nchivī jā sáhá tiñu ndāa, jéhe ji tūhun jā stúu yā inī ánō ji, tácuca natūu jā ndācá tiñu sáhá ji cúu tiñu jétahān inī Yāā Dios, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Juan tūhun Jesús

²² Ñūcuán de Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān yā región Judea. De nī ndeē yā ñūcuán jacū tiempo jíin ndá dē, de scuénduté ndá dē nchiví.

²³ De suni scuénduté Juan, ndēē dē lugar jā nání Enón ñatin ñuū Salim, chi ñūcuán iyó cuāhā ndute. De nī nquiji ndá nchiví nūū dē, de nī scuénduté dē ji.

²⁴ Sūcuán nī nsáhá dē jondē ncháha ca quívi dē vecāa.

²⁵ Ñūcuán de sava tēe scuáha jíin Juan ndasí nī ncāhān ndá dē jíin sava táhán dē hebreo síquī ní iin cúu modo vāha cā jā cuenduté nchiví jā ndundoo ji nūū Yāā Dios.

²⁶ De nī nquiji ndá dē nūū Juan, de nī ncāhān dē: Maestro, tēe jā ní iyo jíin ní yūte Jordán ichi

nūū quenda ncanđiī, jā ní nacani ní tūhun dē nūū sá, mitan de scuénduté maá dē, de ndiviī nchivī jéhēn ji nūū dē.

²⁷ De nī ncāhān Juan: Ni iin tēe mā cúu sáhá dē tiñu Yāa Dios de tú mā tétiñú yā dē.

²⁸ Ndá maá nú chi nī jini nú jā ní ncāhān cājí nī jāá nsūú maá nī cúu Cristo, chi cúu nī iin jā ní ntají Yāa Dios jā cosō nūū nacani tūhun jā quiji yā.

²⁹ De tá sáhá nchivī vico tándāhá, de maá tēe tándāhá cúu jā ndéca ñasíhí. De amigo tēe tándāhá chi iyó jíin dē, de níni tūhun cāhān dē. De cúsiī ndasí inī dē jā níni dē tūhun cāhān tēe tándāhá. De saá-ni nduhū, chi cúu nī tá cúu amigo tēe tándāhá. Chi nī nquenda maá Cristo, de cúsiī ndasí inī ni jā níni nī tūhun cāhān yā.

³⁰ De cánuú jā nduñáhnú cā maá yā de nuu cā maá nī, ncachī Juan.

Jā ní nquiji yā jondē nūū sūcún

³¹ De Yāa jā vāji jondē andiví, cúñáhnú yā nūū ndihi. Chi ndácá jā ní ncacu inī ñayiví yáhá, sēhe ñayiví cúu, de maá-ni tūhun ñayiví cāhān. Sochi Yāa jā vāji ichi andiví, chi cúñáhnú yā nūū ndihi nchivī.

³² De nácani yā tūhun jā ní jini yā jíin jā ní jini yā. De nchivī chi nduú cándija ji tūhun cāhān yā.

³³ Sochi tú iin nchivī cándija ji tūhun cāhān yā, suu cúu jā jétuhún ji jā Yāa ndāá cúu Yāa Dios.

³⁴ Chi Yāa jā ní ntají Yāa Dios vāji, chi maá-ni tūhun Yāa Dios cāhān yā. Chi Yāa Dios nduú jēhe yícuāhá yā Espíritu yā nūū Yāa jā ní ntají yā.

³⁵ Maá yā jā cúu yā Tatá, ndasí mānī yā jíin Sēhe yā, de ndiviī nī nchihí yā ndahá Sēhe yā jā tatúnī yā nūū.

³⁶ Nchivī jā cándija maá Sēhe yā jā scácu yā ji, cutecū ji níí cání andiví. De nchivī jāá nduú cúní cándija sēhe yā, mā cutecū ji, chi sa cuāha Yāa Dios castigo jā ndoho ji níí cání.

4

Jā ní ncāhān Jesús jíin ñahan Samaria

¹ De ndá tēe grupo fariseo, nī nīhīn dē tūhun jā iyó cuāhá cā nchivī scuáha jíin Jesús nsūú cā jíin Juan, jíin jā cuāhá cā nchivī scuénduté yā nsūú cā Juan.

² Sochi nsūú maá yā cúu jā scuénduté, chi ndá tēe scuáha jíin yā cúu jā scuénduté.

³ De tá nī jini Jesús jā sūcuán nī nīhīn ndá dē tūhun, de nī nquēe yā región Judea, de cuāhōn yā región Galílea.

⁴ De ichi jā nóhōn yā chi yáha región Samaria.

⁵ De nī nquenda yā iin ñuū región Samaria jā nání Sīcar, ñatin ñuhun jā ní jēhe Jacob nūū sēhe dē José jondē janahán.

⁶ De ñūcuán iyó pozo jā nání pozo Jacob. De nī jécundeē Jesús xiin pozo ñūcuán, chi nī ncuitá yā jā cuāhān yā ichi. De cúu tá cahūxī ūū.

⁷ De nī nquenda iin ñahan Samaria, vāji ña jā quehen ña ndute. De nī ncāhān Jesús jíin ña: Cunī mānī ní ndute coho sá, ncachī yā.

⁸ De ndá tēe scuáha jíin yā, ja cuāhān ndá dē ñuū cuācuēen dē jā cají dē jíin yā.

⁹ De ñahan Samaria nī ncāhān ña jíin yā: ¿Nūcu jícān ní ndute nūū sá coho ní? Chi tēe hebreo cúu ní, de ñahan Samaria cúu sá, ncachī ña. Sūcuán nī ncāhān ña, chi nchivī hebreo nduú cāhān ndá ji jíin nchivī Samaria.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Tú jā jíin ní nāsa cúní Yāa Dios sáhá yā jā váha nīhín, jíin ní iin cúu sáan jā jícān sá ndute nūū ní, ñūcuán de maá ní cācān ní nūū sá, de cuāha sá ndute jā cutecū ní níí cání sáhá, ncachī yā.

¹¹ De nī ncāhān ña jíin yā: Señor, cúnú ndasí pozo yáhá, de nduú ná nēe ní jā tavá ní ndute. ¿Túsaá de ní nīhīn ní ndute jā cutecū sá sáhá?

12 ¿De á cuñáhnú cā maá ní nsūú cā tatá ó Jacob, á naá cúu? Chi maá dē nī sndóo dē pozo yáhá nūū ō. De yáhá nī jīhi maá dē ndute, jín ndá sehe dē, jín ndá quiti ndéca dē, ncachī ña.

13 De nī ncāhān Jesús: Ndācá nchivī jā jíhi ndute yáhá, chi yīchī tucu jí.

14 Sochi nchivī jā coho ndute jā cuāha sá nūū jí, chi mā yīchī cuitī cā jí. Chi ndute jā cuāha sá quene inī jí tá cúu ndute jā quēne nūū ñūhún, de sāhá jā cutecū jí ní cání, ncachī yā jín ña.

15 De maá ña nduú ní jícūhun inī ña, de nī ncāhān ña jín yā: Señor, cuāha ní ndute ñúcuán coho sá, tácuā mā yīchī cuitī cā sá, de nī nduú cā jíní ñūhún quiquehen sá ndute pozo yáhá, ncachī ña.

16 De nī ncāhān Jesús jín ña: Cuácāna ní yíí ní de quiji ní jín dē, ncachī yā.

17 Nduú nā yíí sá íyó, ncachī ña. De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ní jāá nduú nā yíí ní íyó.

18 Chi ja nī íyo ūhūn yíí ní, de tēe ndéca ní mitan chi nsūú yíí ní cúu dē. Yáhá cúu jā ní ncāhān ndāā ní, ncachī yā.

19 De jā súcuán nī ncāhān yā, de nī ncāhān ña: Señor, iin tēe nācāni tūhun Yāā Dios cúu ní, jáni inī sá.

20 Ndá ndīyi tatā sá nchivī Samaria, yucu yáhá nī nchiñúhún jí Yāā Dios. Sochi ndá máá ní nchivī hebreo, cáhān ní jā Jerusalén cúu nūū cánuú chiñúhún ó yā, ncachī ña.

21 De nī ncāhān Jesús jín ña: Nānā, candíja ní tūhun cáhān sá, chi quiji quívī jāá nsūú yucu yáhá ní nsūú Jerusalén cúu nūū chiñúhún ní maá Yāā cúu Tatá, chi ndihi-ni lugar de cuu chiñúhún ní yā.

22 Ndá máá ní nchivī Samaria chi nduú jíní ní ní iin cúu jā chiñúhún ní. Sochi ndá máá sá chi jíní sá ní iin cúu jā chiñúhún sá. Chi jondē

nūū ndá máá sá nchivī hebreo cúu nūū váji Yāā jā scácu nchivī.

23 De ja nī nguenda quívī jā ndá nchivī jā chiñúhún Yāā cúu Tatá, mitan de víhí cā chiñúhún ndija jí yā, chi jondē jín inī jín ánō jí. Chi maá Tatá súcuán cúnī yā jā chiñúhún nchivī yā.

24 Yāā Dios cúu Espíritu, de nchivī jā cúnī jí chiñúhún jí yā, cánuú jā chiñúhún ndija jí yā jondē jín inī jín ánō jí, ncachī yā.

25 De nī ncāhān tucu ña: Jíní sá jā quiji Mesías jā cúu Cristo, Yāā jā tají Yāā Dios. De tá quenda maá yā, de stéhēn cājí yā ndācá tūhun nūū ō.

26 De nī ncāhān Jesús: Maá sá jā cáhān sá jín ní, suu sá cúu Yāā ñúcuán.

27 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nenda ndá tēe scuáha jín yā. De sáhvi inī ndá dē ndéhé dē jā nátúhún yā jín ñahan ñúcuán. De nī iin dē nduú ní jícā tūhún dē yā naá cúu jā jícā tūhún yā ña á naá cúu jā nátúhún yā jín ña.

28 Ñúcuán de nī sndóo ña quīyi ña, de cuāhān ña jondē ñuū. De nī ncāhān ña jín ndá nchivī ñúcuán:

29 Nehēn ndá nú ná cóhōn de cunī nū iin tēe jā ní ncachī ndihí ndācá jā ní nsāhá nī. Sanaā de maá yā cúu Cristo jā ndétu ó jā quiji, ncachī ña.

30 Ñúcuán de nī nquee ndá jí ñuū, de cuāhān jí nūū íyó Jesús.

31 De juni cuāhān ndá jí nūū yā, de ndá tēe scuáha jín yā nī ncāhān ndāhvī dē jín yā: Maestro, cají ní stāā viī, ncachī dē.

32 De nī ncāhān yā jín ndá dē: Íyó stāā cají ní jāá nduú jíní ndá nú nāsa cúu, ncachī yā.

33 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī jícā tūhún táhān ndá de: ¿A ja nī nguisiáha iin nchivī jā ní nchaji yā, á naá cúu? ncachī dē.

34 De nī ncāhān Jesús: Jā ní ncachī ní jā íyó jā cají ní cúu jā cúsií inī ní sáhá nī tiñu cúnī Yāā ní ntají nduhū

vāji nī, jín jā sínu nī tiñu jā ní jēhe yā nū ni.

³⁵ De cāhān ndá nú jā cúmanī cūmī cā yōō de tēhdē trigo. Sochi nduhū chi cāhān nī jín nú: Cūndēhé ndá nú, chi nchivī cuāhā cúu ji tá cúu trigo jā ní ncuaān jā tēhdē, chi ja íyó tūha ji candíja ji nduhū.

³⁶ De ndá tēe scándíja nchivī, cúu dē tá cúu tēe jēhdē trigo, de nīhīn dē yāhvi dē. De jā nástútú ndá dē nchivī cúu jā cutecū ji ní cání andiví. De ndá tēe jā scútē nuu tūhun nī xihna cā, cúu dē modo tēe jítē trigo, de inuú-ni cusī inī dē jín ndá cā tēe jā stēhēn cā síquī ñúcuán.

³⁷ Chi ndāā cāhān iin tūhun: Iin tēe jítē, de incā tēe nástútú, cāchī.

³⁸ De jā suu cúu jā ní ntají nī ndá ndóhó jā scándíja nú nchivī ja nī jini tūhun nī nī nacani incā tēe. Chi ndá cā tēe chi ja nī nacani dē tūhun nū nchivī, de ndá máá nú chi modo jā nástútú nú ji cúu jā scándíja nú ji, ncachī yā.

³⁹ De cuāhā nchivī Samaria jā ndēē ñuū ñúcuán, nī ncandíja ji Jesús jā ní jini ji tūhun jā ní ncāhān ñahan ñúcuán. Chi nī ncāhān ña jā ní ncachī yā ndihi ndācā jā ní nsāhā ña.

⁴⁰ Jā suu cúu jā ndá nchivī Samaria ñúcuán nī nguenda ji nūu yā, de nī ncāhān ndāhvi ji jín yā jā ná quéndōo yā ñuū ji. De nī ndōo yā ñúcuán ūū quivī.

⁴¹ De cuāhā cā ji nī ncandíja ji yā jín tūhun cāhān maá yā.

⁴² De nī ncāhān ndá ji jín ñahan ñúcuán: Nduú cā jini ñúhún jā cāhān maá nú de candíja nī yā, chi ja nī jini ndá nī tūhun jā cāhān maá yā. De jini ndācā ó jā maá yā cúu ndija Cristo, Yāā jā scácu nchivī ñayiví, ncachī ndá ji.

Jā ní nasāhā vāha yā sēhe tēe ndíso tíñú nūu rey

⁴³ De tá nī nchāha ūū quivī, de Jesús nī nquee yā Samaria, de

nī naquehen yā ichi cuānohōn yā región Galilea.

⁴⁴ Chi ja nī ncāhān maá yā jā ndá tēe nācani tūhun Yāā Dios, nduú íyó yíñúhún nchivī ñuū dē jín dē, de saá-ni jín maá yā.

⁴⁵ De tá nī nenda yā Galilea, de nchivī ñúcuán nī jetáhvi ji yā, chi suni maá ji nī jēhēn ji vico pascua Jerusalén, de nī jinī ndá ji ndācā tíñu nī nsāhā yā quivī jā ní íyo vico ñúcuán.

⁴⁶ Ñúcuán de nī jēhēn tucu yā ñuū Caná ndáñuū Galilea, nūu ní nsāhā yā jā ndute nī nduu vino. De inī ñuū Capernaum nī íyo iin tēe cúñáhnú jā ndíso tíñú nūu rey. De cúhū sēhe dē.

⁴⁷ Tēe ñúcuán nī nīhīn dē tūhun jā ní nguenda tucu Jesús región Galilea jā ní jēhēn yā región Judea. De nī jēndēhé dē yā, de nī ncāhān ndāhvi dē jā ná quihīn yā jín dē vehe dē, de nasāhā vāha yā sēhe dē, chi ja ñatin cuū ji.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jín dē: Tú mā cūnī nú ndá tíñu ñáhnú jā sāhvi inī nū sāhā, de mā cándíja cuitī ndá nú, ncachī yā.

⁴⁹ De tēe ndíso tíñú nūu rey, nī ncāhān dē: Señor, sāhā ní favor ná cóhōn, chi tú ná cúcuéé ní de cuū sēhe sá, ncachī dē.

⁵⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cuānohōn vehe nú, chi cutecū sēhe nú. De nī ncandíja dē tūhun nī ncāhān Jesús, de cuānohōn dē-ni.

⁵¹ De juni jīca dē cuānohōn dē vehe dē, de nī nguenda ndá mozo dē nī nquitahān ji dē, de nī ncāhān ji: Ja nī nduvāha sēhe ní, ncachī ji.

⁵² De nī jīcā tūhún dē nā hora cúu jā ní nquijéhé nī nduvāha ji. De nī ncāhān ndá ji jín dē: Cahiin icu nī nquee cahni ji.

⁵³ Ñúcuán de maá tatá ji nī nsāhā dē cuenta jā hora ñúcuán cúu jā ní ncāhān Jesús jín dē jā cutecū sēhe dē. De nī ncandíja dē jín ní vehe dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

⁵⁴ Yáhá cúu vuelta ũū jā ní nsáhá Jesús tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā región Galilea, tá nī nenda yā jā ní jēhēn yā región Judea.

5

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe jā cáá nūū pila Betesda

¹ Ñúcuán de cuāhān tucu Jesús Jerusalén, chi iyó tucu vico jā sáhá ndá táhán yā hebreo.

² De Jerusalén iyó iin pila ndute ñatin maá viéhé jā nání viéhé ticáchí. De yuhú hebreo nání Betesda. De nūū iyó pila ñúcuán iyó ũhūn corredor.

³ De ndá corredor ñúcuán cáá cuāhā nchivī cūhū, jā cuāá, jā cojo, jā vehlé. De ndétu ndá ji jā candā ndute ñúcuán.

⁴ Chi iyó quívi jā cúun iin ángel yā nūū pila, de scándā yā ndute. De nchivī jā quívi xihna cā inī pila tá scándā yā ndute, de ndúvāha ji nā-ni cuēhē ndóho ji.

⁵ De ñúcuán cáá iin tēe jā ní ncuu ōcō xāhōn ũnī cuiyā cūhū dē.

⁶ De nī jinī Jesús jā cáá dē, de nī jinī yā jā ní ncuu cuāhā cuiyā cūhū dē. De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A cúnī nū nduvāha nú? ncachī yā.

⁷ De nī ncāhān tēe cūhū: Señor, nduú níhīn sá nī iin tēe squívi sáán inī pila tá cándā ndute. Chi ndācá vuelta jā cúnī sá quívi sá, de quívi-ni incā nchivī xihna cā, ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Nacōo de naquehen nú camilla nū de caca nū, ncachī yā.

⁹ De tēe ñúcuán nī nduvāha dē-ni. De nī naquehen dē camilla dē, de nī nquijéhé dē jíca dē. De quívi nátātú cúu quívi ñúcuán.

¹⁰ De nī ncāhān ndá táhán dē hebreo jíin dē: Quívi nátātú cúu mitan. De cáchi ley jā má cúu cuiso nú camilla nū.

¹¹ De nī ncāhān tēe nī nduvāha: Tēe jā ní nasāhá vāha nduhū, nī

ncāhān dē jíin nī jā naquehen nī camilla ni de caca nī, ncachī dē.

¹² Ñúcuán de nī jíicā tūhún ndá dē: ¿Ní tēe nī ncāhān jíin nú jā naquehen nú camilla nū de caca nú?

¹³ De tēe nī nduvāha, nduú jíin dē ní iin tēe cúu jā ní nasāhá vāha dē. Chi íñí cuāhā nchivī ñúcuán, de Jesús ja cuāhān yā.

¹⁴ De cuéé cā de nī naquetáhán Jesús jíin dē inī templo cáhnú. De nī ncāhān yā: Mitan chi nī nduvāha nú. De mā sáhá cā nū cuāchi, chi tú nduú, de quiji iin tūndóhó xēēn cā sīquī nū, ncachī yā.

¹⁵ Sá de cuāhān tēe ñúcuán de nī ncachī tūhūn dē nūū ndá táhán dē hebreo jā Jesús cúu jā ní nasāhá vāha yā dē.

¹⁶ De sīquī jā ní nsáhá Jesús tiñu yáhá quívi nátātú, jā ñúcuán cúu jā ndá tēe hebreo jíin ũhvi dē yā, de cúnī ndá dē cahnī dē yā.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Maá Tatá nī chi níí cání sáhá yā tiñu vāha, de suni sūcuán sáhá maá nī tiñu vāha.

¹⁸ De sīquī jā ní ncāhān yā sūcuán, de ndá tēe hebreo víhí cā cúnī dē cahnī dē yā. Chi nsūú maá-ni jāá nduú squíncuu yā jā cāhān ley sīquī quívi nátātú, chi suni jā ní ncāhān yā jā Tatá yā cúu Yāā Dios de sūcuán sáhá inuú yā maá yā jíin Yāā Dios.

Sīquī jā ndiso tíñú Sēhe Yāā Dios

¹⁹ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān nī jíin ndá nú: Nduhū jā cúu Sēhe Yāā Dios, nī iin mā cúu sáhá nī jā maá nī, chi sáhá nī maá-ni tiñu jā jíin ni jā sáhá Tatá nī. Chi ndācá jā sáhá Tatá nī, suni sáhá nduhū jā cúu nī Sēhe yā.

²⁰ Chi Tatá nī mānī yā jíin nduhū jā cúu nī Sēhe yā, de stéhēn yā nūū nī ndihi jā sáhá yā. De coo tiñu ñáhnú cā jā stéhēn cā yā nsūú cā jā ní ncuu mitan, jā sáhvi inī ndá nú cunī nū.

²¹ Chi tá cúu nūū nástécū Tatá nī ndiŷi de cutecū tucu ji, saá-ni

nduhū jā cūu nī Sēhe yā, suni sáhá nī jā cutecū ní-ni cūu jā cúnī maá nī.

²² De maá Tatá nī, nduú sándaā yā sīquī nī iin nchivī, chí nī jēhe yā tūhun jā sándaā maá nī sīquī ndācá nchivī, chí Sēhe yā cūu nī.

²³ De sūcuán de coo yíñúhún ndihī nchivī nūū nī, tá cūu nūū íyó yíñúhún jī nūū Tatá nī. De nchivī jáá nduú íyó yíñúhún nūū nī, túsaá de suni nduú íyó yíñúhún jī nūū maá Tatá nī, Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

²⁴ Jāndāā cáhān nī jín ndá nú: Tú iin nchivī chuhun inī jī tūhun cáhān nī, de candíja jī jā Yāā ndāā cūu Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī, nchivī ñúcuán cutecū jī níí cání andivī, de mā tánū tāhvī jī. Chí mā cōō cā jī tá cūu ndīyi, chí sa cutecū jī níí cání.

²⁵ Jāndāā cáhān nī jín ndá nú jā quiji quivī, de mitan de ja nī nguijéhe, jā ndācá nchivī jā cūu tá cūu ndīyi, cuni ndá jī tūhun jā cáhān nduhū, Sēhe Yāā Dios. De nchivī cuetáhvi chí cutecū jī níí cání.

²⁶ Chí tá cūu nūū íyó poder maá Tatá nī jā sáhá yā jā técu ndācá-ni, suni sūcuán nī jēhe yā poder nūū maá nī jā sáhá nī jā cutecū ndācá-ni.

²⁷ De suni nī nsáhá yā jā ndíso tíñú nī jā sándaā nī sīquī nchivī, chí cūu nī Yāā nī nduu tēe.

²⁸ Mā sáhvi inī ndá nú canī inī nū sīquī tūhun cáhān nī. Chí quiji quivī jā ndācá ndīyi cuni jī tūhun cáhān nī,

²⁹ de quee jī nūū yíyuhū jī. De ndá ndīyi jā ní nsáhá tíñu váha, natecū jī jā cutecū jī níí cání. De ndá ndīyi jā ní nsáhá tíñu néhén, natecū jī de quivī jī nūū tánū tāhvī jī.

Jā ní stéhēn yā jā ní nteñú Yāā Dios yā

³⁰ Nī iin mā cūu sáhá nī jā maá nī. Chí nāsa ndācu Yāā Dios nūū nī, sūcuán sándaā nī tíñu nchivī. De ndāā sándaā nī, chí nduú sáhá nī jā cúnī maá nī, chí sáhá nī jā cúnī maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

³¹ Tú maá nī cáhān jā cūu nī Sēhe Yāā Dios, de cachī nchivī jáá nduú jétíñú tūhun cáhān nī.

³² Sochi íyó incā jā cáhān jā cūu nī Sēhe yā. De jínī nī jā tūhun cáhān yā, chí nīñ nīñ.

³³ Ndá máá nú nī ntají nú ndá tēe jā ní jīcā tūhún dē Juan. De Juan chí ndāā nī ncāhān dē tūhun nī.

³⁴ De vísō sūcuán de nsūū nduhū cūu jā jínī ñúhún jā stéhēn iin tēe jā Sēhe Yāā Dios cūu nī. Chí ndá máá nú cūu jā jínī ñúhún, tácuā candíja ndá nú de cācu nú. Jā ñúcuán nī ncāhān nī jā íyó ndāā tūhun nī jā ní nacani Juan.

³⁵ Maá Juan nī ncuu dē tá cūu iin lámpara jā cáyū de cútūu, cūu jā ní nacani dē tūhun nī. De ndá máá nú chí jacū-ni quivī nī jēhān inī nū jā ní stéhēn dē nūū nū.

³⁶ Sochi íyó jā stéhēn cājí cā jā cúñáhnú nī nsūū cā jā ní ncāhān Juan. Maá tíñu sáhá nī, suu stéhēn cājí jā Tatá nī nī ntají ndija yā nduhū vāji nī, chí tíñu yáhá nī nteñú yā nduhū jā sáhá nī.

³⁷ De Tatá nī jā ní ntají yā nduhū vāji nī, suni maá yā cáhān nūū tutū ñī jā cúñáhnú nī, vísō nduú ní jínī jín sóho ndá nú jā cáhān yā, de nī nduú ní jínī jínú nū yā.

³⁸ Sochi nduú ní nchúhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān Tatá nī, chí nduú cándíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā.

³⁹ De nánducú viī ndá nú ndācá tūhun cáhān tutū ñī, chí jáni inī nū jā ñúcuán nīñ nū tūhun jā cutecū nū níí cání sáhá. De sīquī maá nī cūu jā cáhān tutū ñī.

⁴⁰ Sochi nduú cúnī ndá nú cuetáhvi nú nduhū jā quivī nū ndahá nī tácuā cutecū nū níí cání.

⁴¹ Nduú sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān ndá nchivī jā cúñáhnú nī.

⁴² Chí ja jínī nī nāsa cūu ánō ndá nú jáá nduú íyó māñī nū jín Yāā Dios.

⁴³ Nduhū vāji nī jín tíñu cúnī Tatá nī, de nduú jétáhvi ndá nú nduhū. Sochi tú incā tēe quenda dē jín tíñu

cúnī maá dē, de sa tēe ñúcuán ñamā cuetáhvī nū dē.

⁴⁴ ¿Nāsa cuu candíja ndá nū? Chi máni jā cúnī ndá nū jā cuñáhnú nū sáhá ndá táhán nū, de nduú ndúcú nū jā cuñáhnú nū sáhá Yāa Dios, jā iyó mátúhún-ni yā.

⁴⁵ Mā cānī inī ndá nū jā cāhān ni cuāchi sīquī nū nūū Tatá nī. Chi iyó iin jā cāhān cuāchi sīquī nū, suu Moisés, tēe jā ñúhún inī ndá nū jā quendōo ndāa nū jín ley jā ní ntee dē.

⁴⁶ Chi tú ní ncándíja ndá nū jā ní ntee Moisés, de suni candíja nū nduhū nícu, chi tūhun maá nī cúu jā ní ntee dē.

⁴⁷ Te tú nduú cándíja ndá nū tūhun nī jā ní ntee dē, ¿de nāsa candíja nū tūhun cāhān maá ní túsaa? ncachī yā jín ndá dē.

6

Jā ní scájī yā ūhūn mil nchivī
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44;
Lc. 9.10-17)

¹ Ñúcuán de cuāhān Jesús incā lado mar Galilea, jā cúu mar Tiberias.

² De cuāhā ndasí nchivī nī jēcuniquín jī yā, chi ní jinī jī ndācá tiñu ñáhnú jā stéhēn yā poder yā jā ní nasáhá vāha yā nchivī cúhū.

³ De nī ncaa yā iin yucu, de nī jēcundeē yā ñúcuán jín ndá tēe scuáha jín yā.

⁴ De ja nī ncuñatin vico pascua jā núcūhun inī ndá táhán yā hebreo jā ní ncācu jī nūū nchivī nación Egipto.

⁵ De nī nūcūndēhé yā, de nī jinī yā jā vāji cuāhā ndasí nchivī. De nī ncāhān yā jín Felipe: ¿Ní jondē cueen ó jā cajī ndá nchivī yáhá?

⁶ De sūcuán nī ncāhān yā jā jító túnī yā dē tú nāsa cāhān dē. Chi ja jinī maá yā nāsa sáhá yā.

⁷ De nī ncāhān Felipe jín yā: Nī mā quendá ūū ciento denario stāa jā cajī ndá jī vísō jacū-ni, ncachī dē.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān incā tēe scuáha jín yā, jā cúu Andrés, ñani Simón Pedro:

⁹ Yáhá iyó iin tēe lulí jā ndíso jī ūhūn stāa cebada jín ūū tiacá. ¿De ní quenda ñúcuán, chi nchivī cuāhā ndasí cúu? ncachī dē.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cāhān ndá nū jín nchivī ná cūndeē jī, ncachī yā. De ñúcuán iyó cuāhā itē, de nī jēcundeē ndá jī, de tá ūhūn mil tēe cúu.

¹¹ De nī nquehen Jesús stāa ñúcuán, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Yāa Dios. De nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de ndá máa dē nī nsaji dē nūū ndá nchivī ndēē ñúcuán. De suni sūcuán nī nsáhá yā jín tiacá, de nī nchaji ndá jī nāsa cúnī jī cajī jī.

¹² De tá nī ndahā chījin jī, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha: Nastútú ndá nū ndá pedazo jā ní nquendōo, tácuā mā nāa cuitī.

¹³ De nī nastútú ndá dē, de nī nchitú ūxī ūū ticá pedazo jā ní nquendōo cā sīquī ndihúhūn stāa cebada.

¹⁴ De jā ní jinī ndá nchivī tiñu ñáhnú jā ní nsáhá Jesús jā stéhēn yā poder yā, de nī ncāhān jī: Jāndāa ndija jā tēe yáhá cúu jā cāhān tutú jā quiji inī ñayivī jā nacanī tūhun Yāa Dios, ncachī ndá jī.

¹⁵ De nī jinī Jesús jā cúnī ndá jī sáhá jī fuerza jā cuu yā rey jī nícu. De nī ncujjiyo tucu mátúhūn yā-ni, nī ncaa yā cuāhān yā nūū sūcún cā yucu.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ De jā cuácuneē, de ndá tēe scuáha jín yā nī nuu dē yucu cuāhān dē nūū mar.

¹⁷ De nī ndivī ndá dē inī barco, de nī scāca dē jā quihīn dē incā lado mar jondē ñuū Capernaum. De ja nī ncuneē, de ncháha ca nenda Jesús nūū ndá dē.

¹⁸ Ñúcuán de nī jiquīhi iin tāchī níhin, de jísō ndute mar sáhá.

19 De tá nī ncuu tá cúu ūhūn á iñū kilómetro jica ndá dē jíin barco, de nī jinī dē jā jica Jesús nūū mar, de nī ncuñatin yā nūū barco. De nī nchūhú ndá dē.

20 De maá yā nī ncāhān yā jíin dē: Maá nī cúu, de mā cúyūhú ndá nú.

21 De nī nciusi inī ndá dē jā ná quívi yā inī barco. De nī nsáhá yā jā ñamā-ni nī nquenda barco nūū ñuhun yíchi nūū cuāhān ndá dē.

Jā ní nanducú ndá nchivī Jesús

22 De quívi téen de ndá nchivī jā ní nquendōo incā lado mar, nī jinī ji jā ndá tēe scuáha jíin yā cuāhān dē jíin mátúhūn-ni barco jā ní iyo ñúcuán, jíin jāá nduú ní nquívi Jesús jā quíhīn yā jíin dē.

23 Sá de sava cā barco jā vāji ichi ñūū Tiberias, nī nquenda ñatin lugar nūū ní nchajī ndá ji stāā jā ní nacuetáhvī maá jētohō ō jēhē.

24 De jā ní jinī nchivī jāá nduú cā Jesús iyó yā ñúcuán, de ni ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nquívi ji ndá barco ñúcuán, de cuāhān ji ñūū Capernaum cuānanducú ji yā.

Jesús cúu stāā jā cutecū ō níí cání

25 De tá nī nquenda ji jondē incā lado mar, de nī nanihīn ji Jesús. De nī jīcā tūhūn ji yā: Maestro, ¿nā hora nī nquenda ní yáhá?

26 De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān ni jíin ndá nú jā nānducú nú nduhū sīquī jā ní nchajī nū jondē nī ndahā chījin nú, de nsūū sīquī jā ní jinī nū ndācá tiñu ñáhnú jā ní stéhēn ni poder ni.

27 Mā cúndihvī inī nū maá-ni sīquī jā cajī nū jā ñamā nataxīn, chi sa cundihvī inī nū jā nihīn nū stāā jā cutecū nū níí cání sáhá. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, taji nī maá stāā jā cutecū nū níí cání. Chi Tatá nī Yāā Dios nī jani yā nduhū jā sáhá nī súcuán, ncachī yā jíin ndá ji.

28 Ñúcuán de ní jīcā tūhūn ji yā: ¿Nāsa sáhá ndá sá tácuā squíncuu sá tiñu cúni Yāā Dios?

29 De nī ncāhān Jesús: Tiñu jā cúni Yāā Dios cúu jā candíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā vāji.

30 Ñúcuán de nī ncāhān ndá ji: ¿Túsaá de nā tiñu ñáhnú sáhá ní cuni ndá sá de candíja sá jā ní ntají yā níhīn? ¿Nā tiñu cúu jā sáhá ní?

31 Chi ndá tatā ō janahán nī nchajī dē maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tíhá, tá cúu nūū yósō nūū tutū īi: Yāā Dios nī jēhe yā stāā nī ncuun ichi andiví nī nchajī ndá ji, cáchi tutū, ncachī ndá ji jíin yā.

32 De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān ni jíin ndá nú: Nsūū Moisés ní jēhe stāā ñúcuán nūū ndá dē jā ní ncuun ichi andiví, chi maá Tatá nī nī jēhe. De maá yā jēhe stāā andiví jā cutecū nū níí cání sáhá.

33 Chi stāā jā jēhe Yāā Dios cúu maá Yāā jā ní ncuun ichi andiví, de sáhá yā jā nchivī ñayiví cutecū ji níí cání andiví, ncachī yā.

34 De nī ncāhān ndá ji: Señor, níni cuāha ní stāā ñúcuán cajī ndá sá túsaá.

35 De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu maá stāā jā cutecū nū níí cání sáhá. Nā-ni nchiví quívi ndahá nī, mā cōcón cuitī cā ji. De nā-ni nchiví cándíja nduhū, mā yíchi cuitī cā ji.

36 Sochi ndá ndóhó ja nī ncāhān ni jíin nū jāá nduú cándíja nú nduhū, vísō nī jinī nū nūū ni.

37 Ndācá nchiví jā sáhá Tatá nī jā candíja ji nduhū, maá ji quívi ndahá nī. De jétáhvī nī ndācá ji jā cúni ji quívi ji ndahá nī, chi mā tají cuitī ni ji.

38 Chi nī nquiji nī jondē andiví tácuā sáhá nī tiñu jā cúni Yāā jā ní ntají nduhū, de nsūū jā sáhá nī jā cúni maá nī.

39 De tiñu jā cúni Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, cúu jā má scuíta nī ni iin nchiví jā jēhe yā nūū ni, chi coto nī ji de nastēcū ni ji quívi jīnu ñayiví.

40 De Yāā nī ntají nduhū, cúni yā jā ndācá nchiví jā níhīn ji tūhun

nduhū de candíja ji nduhū jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, cutecū ji ní cání andiví. Chi nastécū ni ji quívi jīnu ñayiví, ncachí yā.

⁴¹ Nūcuán de nī nquijéhé ndá táhán yā hebreo cáhān ji contra síquī yā, chi nī ncāhān yā jā maá yā cúu stāā jā ní ncuun ichi andiví.

⁴² De nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Jesús sēhe José? De jíni ō tatá dē naná dē. ¿De nāsa cúu jā cáhān dē jā ní ncuun dē ichi andiví túsaá?

⁴³ De nī ncāhān Jesús jíin ndá ji: Mā cáhān ndá nú síquī nī.

⁴⁴ Ni iin nchiví mā cūú quívi ji ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu iní ji quívi ji, chi maá yā nī ntají nduhū vāji nī. De nastécū ni ji quívi jīnu ñayiví.

⁴⁵ De suha yósō nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Ndācá ji chí stéhēn Yāā Dios nūū ji, cáchī. Túsaá de ndācá nchiví jā jíni tūhun jā cáhān Tatá nī de jétáhvi ji jā stéhēn yā nūū ji, nchiví ñúcuán chí quívi ji ndahá nī.

⁴⁶ Ni iin nchiví nduú ní jíni cuití ji nūū maá Tatá nī. Chi mátúhún-ni nduhū cúu jā ní jíni nūū yā, chí jondē nūū maá yā vāji nī.

⁴⁷ Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú jā nchiví jā candíja jā scácu ni ji, maá ji cutecū ji ní cání.

⁴⁸ Maá nī cúu stāā jā cutecū nū ní cání sáhá.

⁴⁹ Ndá tatá nū janahán, nī nchaji dē stāā maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tíhá, sochi nduú ní nsáhá jā cutecū dē ní cání.

⁵⁰ De stāā jā cáhān ni jā vāji ichi andiví, chí nā-ni nchiví cají, de cutecū ji ní cání andiví.

⁵¹ De suu maá nī cúu stāā ñúcuán jā ní nquiji ichi andiví jā sáhá jā cutecū nū ní cání. De nchiví jā cají stāā yáhá, cutecū ji ní cání andiví. De stāā jā cuāha nī cúu yiqui cúūu nī, de cuāha nī tácuā nchiví ñayiví cutecū ji ní cání, ncachí yā.

⁵² Nūcuán de ndá táhán yā hebreo nī ncāhān ji jíin táhán ji: ¿Nāsa cuu cuāha tēe yáhá yiqui cúūu dē cají ō? ncachí ji.

⁵³ De nī ncāhān Jesús jíin ji: Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú: Tú mā candíja nú jā yiqui cúūu nduhū, Yāā nī nduu tēe, cúu tá cúu stāā, de níni nī cúu tá cúu ndute, túsaá de mā cutecū nū ní cání sáhá.

⁵⁴ Chi ndá nchiví jā candíja jā yiqui cúūu nī cúu tá cúu stāā de níni nī cúu tá cúu ndute, maá ji cutecū ní cání. De nastécū ni ji quívi jā jīnu ñayiví.

⁵⁵ Chi yiqui cúūu nī jíin níni nī cúu ndija jā sáhá jā cutecū ji ní cání.

⁵⁶ De ndá nchiví jā candíja jā yiqui cúūu nī jíin níni nī cúu tá cúu stāā jíin ndute jā cutecū ji ní cání sáhá, maá ji íni níhin ji jíin nī, de íyó nī jíin ji.

⁵⁷ Maá Tatá nī, Yāā tēcū, nī ntají yā nduhū vāji nī, de tēcū nī sáhá maá yā. De saá-ni ndá nchiví jā candíja jā cúu nī tá cúu stāā ji jíin ndute ji, suni súcuán cutecū ji ní cání sáhá nī.

⁵⁸ Maá nī cúu stāā jā ní nquiji ichi andiví. De stāā jā cáhān ni nduú cúu tá cúu stāā maná jā ní nchaji ndá tatá nū janahán, chí nduú ní nsáhá jā cutecū ji ní cání. Chi stāā jā cáhān ni, de nchiví jā cají, cutecū ji ní cání sáhá, ncachí yā.

⁵⁹ Ndá tūhun yáhá nī stéhēn Jesús nūū nchiví jā ní ndutútú iní vehe nī sinagoga ñuū Capernaum.

Tūhun jā cutecū ō ní cání

⁶⁰ De cuāhā nchiví scuáha jíin yā, nī jíni ji tūhun yáhá jā ní stéhēn yā, de nī ncāhān ndá ji: Víjín ndasí tūhun yáhá. ¿Nāsa cuu cuetáhvi ó túsaá?

⁶¹ De nī jíni Jesús jā cáhān ndá ji jā víjín cúu tūhun yáhá, de nī ncāhān yā: ¿A víjín sáhá tūhun yáhá jíin ndá nú?

⁶² ¿De nāsa sáhá nú de tú cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndaa nī

quĩnohõn ni nõũ ní ndeẽ ni xihna ñũhún?

⁶³ Maá ánõ nchivĩ cúu já sáhá já tẽcũ ji. Chi yiqui cúũu ji nduú jétĩũú cuitĩ súcuán. De ndá tũhun já ní ncáhãn ni jín nõ cúu já quendõ vaha ánõ nõ, de cutecũ nõ ní cáni sáhá.

⁶⁴ Sochi sava nõ chi nduú cándija nõ, ncachĩ yã. Chi jondẽ já xihna ñũhún ja jínĩ Jesús nã nchivĩ cúu já má cándija, jín ní iin dẽ cúu já nastũu dẽ yã.

⁶⁵ De nĩ ncáhãn cã yã: Já ñúcuán nĩ ncáhãn ni jín nõ má cúu quĩvi ni iin nchivĩ ndahá nĩ de tú mã sáhá Tatá nĩ já cuu inĩ ji quĩvi ji, ncachĩ yã.

⁶⁶ De jondẽ quĩvi ñúcuán de cuáhã nchivĩ scuáha jín yã, nĩ sndóo ji yã, de nduú cã ní jica ji jín yã.

⁶⁷ Ñúcuán de nĩ ncáhãn yã jín ndihúxi uũ tẽe scuáha jín yã: ¿A suni cunĩ ndá máá nõ quĩhĩn nõ, á naá cúu?

⁶⁸ De nĩ ncáhãn Simón Pedro: Señor, ¿nã nõũ cã quĩhĩn sá? Chi maá ní cúu já nãcãni tũhun já cutecũ sá ní cáni sáhá.

⁶⁹ De nĩ ncándija ndá sá de jínĩ sá já maá ní cúu Cristo, Sẽhe Yãã Dios, Yãã tẽcũ, ncachĩ dẽ.

⁷⁰ De nĩ ncáhãn Jesús: De vísõ nĩ nacãji nĩ ndihúxi uũ ndá nõ, de íyõ iin nõ já ní nquĩvi tãchĩ inĩ, ncachĩ yã.

⁷¹ De súcuán nĩ ncáhãn yã síquĩ Judas Iscariote, sẽhe Simón. Chi maá dẽ nastũu dẽ yã, vísõ iin táhãn já úxi uũ tẽe scuáha jín yã cúu dẽ.

7

Jáã nduú ní ncándija ndá ñãni Jesús

¹ Ñúcuán de jica nuu Jesús región Galilea. Chi nduú cunĩ yã caca nuu yã región Judea, chi ndá táhãn yã hebreo já ndeẽ ñúcuán, cunĩ dẽ cahni dẽ yã.

² De cuãcuñatin vico já sáhá ndá táhãn yã hebreo vehe ramádã já cundeẽ ji.

³ De ndá ñãni yã nĩ ncáhãn dẽ jín yã: ¿Nũcu maá yáhã-ni íyõ nõ? Vaha cã quĩhĩn nõ región Judea, tácuã ndá tẽe ñúcuán já cándija dẽ ndóhõ, suni cunĩ dẽ tiũu ñãhnũ já sáhá nõ.

⁴ Chi tú cunĩ iin tẽe já cõtẽ nuu tũhun dẽ, de mã sáhá yuhũ dẽ tiũu. De tú sáhá nõ ndãcã tiũu ñãhnũ, vaha cã sáhá nõ já cunĩ ndi-vĩ nchivĩ túsaã.

⁵ Súcuán nĩ ncáhãn ndá ñãni yã jín yã, chi ni ndá máá dẽ nduú cándija dẽ yã.

⁶ Ñúcuán de nĩ ncáhãn Jesús: Ncháha ca quenda maá quĩvi já quĩhĩn ni. De ndá máá nõ chi nã-ni quĩvi de cuu quĩhĩn nõ.

⁷ Chi mã quĩti inĩ nchivĩ ñayĩvi cunĩ ji ndóhõ, de maá nĩ chi quĩti inĩ ji jínĩ ji, chi cáhãn ni já maá-ni tiũu néhẽn sáhá ndá ji.

⁸ Cuáhãn ndá máá nõ vico. De maá nĩ chi mã quĩhĩn ni mitan, chi ncháha ca quenda maá quĩvi já cánuú quĩhĩn ni, ncachĩ yã.

⁹ Súcuán nĩ ncáhãn yã tũhun yáhã jín nõ dẽ, de nĩ nquendõ yã Galilea.

Jã ní jẽhẽn Jesús vico vehe ramádã

¹⁰ De tá nĩ nchãha ndá ñãni yã cuáhãn dẽ vico ñúcuán, de sã de suni cuáhãn maá yã. De nduú ní jẽhẽn nijn yã, chi nduú ní stũu yã maá yã.

¹¹ De ndá táhãn yã hebreo nãnducú ji yã vico ñúcuán, de cáhãn ndá ji: ¿Nĩ cúu nõũ íyõ tẽe ñúcuán? ncachĩ ji.

¹² De ndasĩ nĩ ncáhãn nchivĩ já síquĩ yã, chi sava ji cáhãn: Tẽe vaha cúu dẽ. De sava cã ji cáhãn: Nduú chi stãhvĩ dẽ nchivĩ.

¹³ De yuhũ-ni nĩ ncáhãn ji tũhun yã, chi yúhũ ji já quĩti inĩ ndá táhãn ji hebreo.

¹⁴ De tá nĩ ncuu sava vico, de nĩ nquenda Jesús, nĩ nquĩvi yã templo

cāhnú, de nī nquijéhé yā stéhēn yā tūhun.

¹⁵ De nī nsāhvi inī ndá táhán yā hebreo níni ji, de nī ncāhān ji: ¿Nāsa jínī tēe yáhá cuāhā tūhun ndíchí? Chi nduú ní jica dē escuela, ncachī ji.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tūhun jā stéhēn ni chi nsūú tūhun maá nī cúu, chi tūhun jā ní jēhe maá Yāa jā ní ntají nduhū cúu.

¹⁷ Tú iin nchivī cúnī ji sáhá ji tiñu cúnī Yāa Dios, nchivī ñúcuán chi jicūhun inī ji á jondē nūū Yāa Dios vāji tūhun stéhēn ni, á tūhun jā jáni inī maá nī cúu.

¹⁸ Tēe jā cáhān tūhun jáni inī maá dē, tēe ñúcuán ndúcú dē jā sáhá ñáhnú nchivī dē. De tú iin tēe ndúcú dē sáhá ñáhnú dē Yāa jā ní ntají dē, tēe ñúcuán cúu tēe ndāa, de nduú nā tūhun stáhvī íyó jíin dē.

¹⁹ ¿A nsūú jā ní jēhe Moisés ley yā nūū nū jā squíncuu nú? De ni iin nú nduú squíncuu. Chi sa jā cúnī ndá nú cahní nū nduhū, ¿de nājēhē cúu? ncachī yā.

²⁰ De nī ncāhān ndá nchivī ñúcuán: Tāchī ndóho nú. ¿Ní iin cúnī cahní ndóhó?

²¹ De nī ncāhān Jesús: Nī nasáhá vāha nī iin tēe quívi nátátú, de ndivī nū nī nsāhvi inī nū nī jinī nū jā quívi nátátú nī nsáhá nī tiñu ñúcuán.

²² De Moisés nī jēhe dē ley jā cúu circuncidar nūū ndá nú. De sáhá ndá nú circuncidar sūchí yíi nūū únā quívi jā ní ncacu ji, vísō quívi nátátú cúu. (Sochi nsūú maá Moisés ní jáquín ley ñúcuán, chi ja ní íyo nūū ndācá tatá dē.)

²³ Túsaá de tú sáhá ndá nú circuncidar vísō quívi nátátú cúu, tácuā squíncuu nú ley Moisés, ¿de nūcu quítī inī ndá nú jā ní nasáhá vāha ndasí nī iin tēe quívi nátátú?

²⁴ Mā cāni ñamā inī nū jā cuāchi sáhá nī. Chi sa canī vāha inī nū síqui ndācá tiñu vāha, ncachī yā.

Jā ní ncachī Jesús ní jondē vāji yā

²⁵ Ñúcuán de sava nchivī Jerusalén nī jicā tūhún táhán ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā nānducú ndá tēe cúñáhnú jā cahní dē, á naá cúu?

²⁶ De yáhá cáhān nijin dē nūū chitú, de nduú ni iin jāsī jā sáhá dē. ¿A sanaā de nī ncundaa inī ndá tēe cúñáhnú jā tēe yáhá cúu Cristo jā cáchī tutú jā quiji, á naá cúu?

²⁷ De nduú chi ja jínī ō ní nūū vāji tēe yáhá. De tá quiji Cristo, chi ni iin ó mā cúnī ō ní jondē quiji yā, ncachī ji.

²⁸ Ñúcuán de nī ncāhān jee Jesús jā stéhēn yā tūhun inī templo: Jínī ndá nú nduhū, de jínī nū nā ñuū vāji nī. De vísō súcuán de maá Yāa ndāa cúu jā ní ntají nduhū vāji nī, de nduú vāji nī jā cúnī maá nī. De nduú jínī ndá nú nāsa Yāa cúu yā.

²⁹ De maá nī chi jínī ni yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī, de maá yā nī ntají nduhū, ncachī yā.

³⁰ Ñúcuán de nī nducú ndá dē tiin dē yā. De ni iin dē nduú ní ncúu tiin dē yā, chi ncháha ca quenda maá quívi jā tiin dē yā.

³¹ Sochi cuāhā nchivī nī ncandíja ji yā, de nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Cristo, Yāa ndétu ó jā quiji? Chi cuāhā ndasí tiñu ñáhnú sáhá yā jā stéhēn yā poder yā, ncachī ji.

Jā ní ntají ndá dē policia jā tiin dē Jesús

³² De nī jinī ndá tēe fariseo jā súcuán cáhān ndá nchivī tūhun yā. De ndá maá dē jíin ndá sūtū cúñáhnú, nī ntají dē ndá policia jā jíto templo, vāji dē jā tiin dē yā.

³³ De nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quívi coo nī jíin ndá nú. Ñúcuán de quínohōn ni nūū Yāa nī ntají nduhū vāji nī.

³⁴ De nanducú ndá nú nduhū, sochi mā nānihin nū nduhū. Chi mā cūú cuēē nū nūū cundeē ni, ncachī yā.

³⁵ Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī jicā tūhún táhán dē: ¿De ní cúu

nūū quihīn tēe yáhá já mā nánihīn ō dē? ¿A quihīn dē nūū ndá táhán ó hebreo já ní jītē nuu já ndéé nacióon Grecia? ¿De á stéhēn dē tūhun nūū nchivī Grecia, á naá cúu?

³⁶ ¿De nā tūhun cúu já ní ncāhān dē já nanducú ó dē de mā nánihīn ō dē, já má cúū cōhōn nūū cundēē dē? ncachī ndá dē.

Sīquī ndute já cutecū ō ní cání sáhá

³⁷ De quivī sándihí vico ñúcuán de iyó vico cáhnú cā. De quivī ñúcuán nī nacuiñi Jesús, de nī ncāhān jee yā: Tú nā-ni nchivī cúu ndasí inī jī ndācá já váha já sáhá nī jēhē jī, jondē tá cúu nūū yíchī ndasí jī ndute, túsaá de ná quivī jī ndahá nī de coho jī ndute, cúu já nīhīn jī ndācá já váha ñúcuán.

³⁸ De nchivī já candíja já scácu nī jī, chí inī ánō jī cundēē Espíritu Santo, de cuu yā tá cúu iin yūte já quéne de ní cání jīca ndute. De suu cúu já sáhá yā já cutecū jī ní cání, tá cúu nūū cáhān tutū īī, ncachī yā.

³⁹ De súcuán nī ncāhān yā já nchivī candíja já scácu yā jī, nīhīn jī Espíritu Santo. Chí ncháha ca quenda maá Espíritu, chí ncháha ca ndaa Jesús quīnohōn yā nūū nduñáhnú yā.

Jā ní ncusíin inī nchivī já síquī yā

⁴⁰ De sava ndá nchivī cuāhā, tá nī jini jī tūhun yáhá, de nī ncāhān jī: Jāndáa já tēe yáhá cúu já cáchī tutū já quiji dē nacani dē tūhun Yāā Dios, ncachī jī.

⁴¹ De sava cā jī nī ncāhān: Tēe yáhá cúu Cristo, Yāā nī ntají Yāā Dios. Sochī sava cā jī nī ncāhān jī: Nduú chí nsúú Galilea quiji Cristo.

⁴² Chí cáchī tutū īī já chījin tata rey David cacu Cristo, de cacu yā ñuū Belén, ñuū nūū ní ncacu maá David, ncachī jī.

⁴³ De súcuán nī ncusíin inī ndá nchivī já síquī yā.

⁴⁴ De sava jī cúni jī tiin jī yā já chindasí jī yā, de ni iin jī nduú ní ntíin jī yā.

Jāá nduú ní ncándíja ndá tēe cúñáhnú

⁴⁵ Ñúcuán de ndá policíja já jító templo, nduú ní ntíin ndá dē Jesús, de cuānohōn ndá dē nūū ndá tēe fariseo jíin ndá sūtū cúñáhnú. De ndá tēe ñúcuán nī jīcā tūhún dē policíja: ¿Nūcu nduú ní nguíji ndá nú jíin dē?

⁴⁶ De nī ncāhān ndá policíja: Nduú cuitī ni iin tēe cáhān vāha ndasí tá cúu nūū cáhān tēe ñúcuán, ncachī dē.

⁴⁷ De nī ncāhān ndá tēe fariseo: ¿De á suni jondē ndá máá nú nī stáhvī dē, á naá cúu?

⁴⁸ Ni iin táhán nī ndá sūtū cúñáhnú jíin tēe fariseo, nduú candíja ndá nī tūhun cáhān tēe ñúcuán, ¿de nūcu candíja ndá máá nú?

⁴⁹ De ndá nchivī cuāhā ñúcuán jáá nduú jíicūhun inī jī ley Moisés, chí tánū táhvī jī, ncachī ndá dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Nicodemo, tēe já ní jēhēn nūū yā iin jacuáa, de suni iin tēe fariseo cúu dē:

⁵¹ Cáchī ley já má cúū tee ó cuāchi síquī iin tēe, de tú mā cúnini ó xihna cā nāsa cáhān dē, tácuca cucáhnú inī ō nā cuāchi nī nsáhá dē, ncachī dē.

⁵² De nī ncāhān ndá dē: De ndóhó, ¿á suni jondē Galilea vāji nú já cáhān nū jēhē tēe ñúcuán? Nanducú vii nū nūū tutū īī de cuni nū já Galilea nduú quée cuitī ni iin tēe nácani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

⁵³ De cuānohōn ndá dē tá vehe tá vehe dē.

8

Tūhun ñahan já ní ncasíquí ndéē táhán

¹ De nī ncaa Jesús cuāhān yā yucu Olivos.

² De já cuácunijīn incā quivī, de nī nguenda tucu yā templo. De ndihi nchivī nī nguenda jī nūū yā. De nī

jécundeē yā, de nī stéhēn yā tūhun nū ndá ji.

³ Ńúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo, nī nquiji ndá dē jín iin ñahan jā ní nīhñ dē ña jā cásíquí ndéē ña. De nī jani dē ña mähñú.

⁴ De nī ncāhān dē jín yā: Maestro, nī nīhñ ndá sá ñahan yáhá jā cásíquí ndéē ña.

⁵ De ley Moisés ndácu nū ō jā cuāha ó yūū xīnī ndá ñahan sáhá súcuán tácu cuū ña. De maá ní, ¿nasa cáchī ní?

⁶ De súcuán nī ncāhān ndá dē jā jító túnī dē yā tú cuetáhvi yā jā cáhān ley ñúcuán, chi tú nduú de cáhān dē cuāchi sīquī yā. De Jesús nī jīquindeyi yā, de nī ntee yā nūū ñūhún jín xīnī ndáhá yā.

⁷ De jā cáhān cáhān ndá dē, de nī nūcuīñi yā, de nī ncāhān yā jín dē: Tú ní iin ndá máá nú nduú nā cuāchi nú, de xihna cā ndóhó cuāha yūū xīnī ña túsaá, ncachī yā.

⁸ De nī jīquindeyi tucu yā, de nī ntee tucu yā nūū ñūhún.

⁹ De tá nī jini ndá dē jā súcuán nī ncāhān yā, de nī jícūhun inī dē jā suni íyó cuāchi dē. De tá iin tá iin dē nī nquee dē cuāhān dē, de xihna cā tēe ñáhnú cā ní nquee, de jondē nī ndihi. De nī nguendōo maá-ni cā Jesús jín ñahan jā íñi ñúcuán.

¹⁰ De nī nūcuīñi tucu yā, de nduú cā ní iin tēe ñúcuán ní jínī yā, chi maá-ni cā ñahan íñi. De nī ncāhān yā jín ña: ¿Ní cuāhān ndá tēe jā ní ncāhān cuāchi sīquī nū? ¿A nduú cā ní nénda ni iin dē jā cáhān dē cuāchi sīquī nū?

¹¹ De nī ncāhān ña: Nduú ni iin dē, Señor. Ńúcuán de nī ncāhān Jesús jín ña: Ní nduhū, mā cáhān ni cuāchi sīquī nū. De cuáhān de mā sáhá cā nū cuāchi, ncachī yā.

Jesús cúu maá luz jā stúu inī ánō nchivī

¹² De incā vuelta nī ncāhān Jesús jín nchivī: Maá ní cúu tá cúu luz jā stúu inī ánō nchivī ñayiví, jā sáhá ní

jā jícūhun inī ji sīquī Yāa Dios. De nchivī jā candíja nduhū, mā cācá cā ji modo nūū neē, chi sa cunevāha ji luz inī ánō ji jā sáhá jā cutecū ji ní cání.

¹³ Ńúcuán de nī ncāhān ndá tēe fariseo jín yā: Ndóhó chi cáhān nū jēhē maá nū, de nduú jétíñú tūhun cáhān nū.

¹⁴ De nī ncāhān yā jín ndá dē: Vísō cáhān ni jēhē maá ní, de íyó ndāa tūhun cáhān ni. Chi jínī ni ní jondē vāji nī ní jondē quīhñ ni. Sochi ndá ndóhó nduú jínī nū ní jondē vāji nī ní jondē quīhñ ni.

¹⁵ Ndá ndóhó chi modo nchivī ñayiví sándaā nū sīquī tūhun cáhān ni. De nduhū chi nduú sándaā mátúhún nī-ni sīquī ni iin nchivī.

¹⁶ De tú sáhá ndāa ni sīquī ji, de ndāa sándaā ni, chi nduú sáhá mátúhún nī-ni, chi sándaā ní jondē jín maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū vāji nī.

¹⁷ De yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā tú inuú cáhān uū testigo, de cánuú cuetáhvi nú jā cáhān dē, chi íyó ndāa tūhun cáhān dē.

¹⁸ Túsaá de nduhū cúu iin jā cáhān ndāa ni jēhē ni. De incā jā cáhān ndāa jēhē ni cúu maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū, ncachī yā.

¹⁹ De nī ncāhān ndá dē jín yā: ¿Ní cúu nūū ndéē Tatá nú túsaá? De nī ncāhān ya: Nduú jínī ndá nú ní iin cúu nduhū ni Tatá nī. De tú jā jínī nū nduhū, de suni cunī nū Tatá nī nícu.

²⁰ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jā stéhēn yā inī templo nūū íyó ndá jātūn nūū sócō nchivī xūhún. De nduú ní ntíin ni iin dē yā, chi ncháha ca quenda quīvi jā tiin dē yā.

Jā ní ncāhān yā jā má cúu quīhñ ji nūū cundeē yā

²¹ De nī ncāhān tucu Jesús jín ndá dē: Nduhū chi quīhñ ni, de nanducú ndá nú nduhū, de mā nānihñ nū nduhū, chi quendōo cuāchi nú sīquī nū tá cúu nū. De jā ñúcuán mā

cūū cuēē nū nūū quihīn ni, ncachī yā.

²² Ņūcuán de ndá tēe hebreo nī ncāhān dē jíin táhán dē: ¿A cahnī tēe yáhá maá dē, de á suu űūcuán cúu jā cáhān dē jā má cūū cōhōn nūū quihīn dē, á naá cúu? ncachī ndá dē.

²³ De nī ncāhān yā: Ndá máá nú chi űayīví yáhá vāji nú, sochi nduhū chi jondē andivī vāji nī. Ndá máá nú cúu nchivī űayīví yáhá, de nduhū chi nsūū tēe űayīví yáhá cúu nī.

²⁴ Jā űūcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quendōo cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū. Chi tú mā cándíja nú jā maá nī cúu Cristo, de quendōo ndija cuāchi nū sīquī nū tá cuū nū, ncachī yā.

²⁵ De nī jíicā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? De nī ncāhān yā: Ja nī ncachī nī nūū nū jondē jā xīhna űúhún ní iin cúu nī.

²⁶ De íyó cuāhā cā tūhun jā cuu cāhān ni jíin nú de sáhá ndāā ni sīquī nū. Sochi mā cáhān ni, chi inī űayīví yáhá cáhān ni maá-ni tūhun jā ní jini nī nī ncāhān Yāā nī ntajī nduhū vāji nī. De maá-ni tūhun ndāā cáhān yā, ncachī yā.

²⁷ De nduú ní jíicūhun inī ndá dē jā cáhān yā tūhun Tatá yā andivī.

²⁸ Jā űūcuán nī ncāhān cā yā: Tá nī nchāha jā ní jata caa ndá nú nduhū, Yāā nī nduu tēe, yīcā cruz, űūcuán de cunī nū ní iin cúu nī. De cunī nū jāá nduú nā cuá sáhá nī jā cúnī maá nī, chi cáhān ni maá-ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū nī.

²⁹ Chi maá Tatá nī, Yāā nī ntajī nduhū, íyó yā jíin nī. De nduú sndóo mátúhún yā nduhū, chi níni sáhá nī tiñu jā jétahān inī maá yā, ncachī yā.

³⁰ De jā ní ncāhān yā tūhun yáhá, de cuāhā nchivī nī ncandíja ji yā.

Sīquī ní-ni nchivī cúu sēhe Yāā Dios jíin sēhe tächī cúñáhnú

³¹ űūcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá táhán yā hebreo jā ní ncandíja ji yā: De tú cuiñi nīhin nú jíin tūhun

stéhēn ni nūū nū, de cuu ndija nū nchivī scuáha jíin nī.

³² De jíicūhun inī nū tūhun ndāā, de tūhun ndāā sáhá jā nduu libre nū nūū maá jā yihí nú ndahá.

³³ De nī ncāhān ndá ji jíin yā: Nduú yihí cuitī ni ndahá ni iin, chi tatā Abraham cúu ndá nī. ¿De nūcu cáhān nū jā nduu libre ni túsaá?

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú jā ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, nduú íyó libre ji, chi yihí ji chījin cuāchi jā sátíñú cāhá ji nūū.

³⁵ De nchivī jā sátíñú cāhá, chi nduú cúu ji iin táhán nchivī vehe nūū sátíñú ji. Sochi iin sēhe chi sa cúu ndija ji táhán nchivī vehe ji.

³⁶ Túsaá de maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios, tú sáhá nī jā má sátíñú cāhá nú cā nūū cuāchi, túsaá de nduu libre ndija ndá nú, de cuu nú sēhe yā.

³⁷ De jíinī ni jā tatā Abraham cúu ndá nú, de vísó súcuán de cúnī ndá nú cahnī nū nduhū, chi nduú jétáhvi nú tūhun cáhān ni.

³⁸ Nduhū chi cáhān ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni. De ndá ndóhó chi sáhá nú tiñu jā ní ncāhān tatá ndá máá nú, tächī cúñáhnú, ncachī yā.

³⁹ De nī ncāhān ndá ji: Tatā Abraham cúu ndá nī. De nī ncāhān Jesús: Tú jā candíja ndá nú tá cuu nūū ní ncandíja Abraham, tácuu cúu ndija nú tatá dē, űūcuán de tiñu váha jā ní nsáhá dē suni sáhá ndá máá nú nícu.

⁴⁰ De mitan chi cúnī ndá nú cahnī nū nduhū, vísó nī ncāhān ni jíin nú ndācá tūhun ndāā jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni. De Abraham chi nduú ní nsáhá cuitī dē tá sáhá ndá máá nú.

⁴¹ Chi inuú-ni sáhá ndá nú tá sáhá maá tatá nú, ncachī yā. űūcuán de nī ncāhān ndá ji: Ndá máá nī chi nduú cúu nī sēhe ndáhvi jāá nduú tatá. Chi íyó iin-ni tatá nī, de Yāā Dios cúu yā.

⁴² űūcuán de nī ncāhān Jesús: Tú Yāā Dios cúu ndija tatá nú, de coo

manī nū jíin nī nícu. Chi jondē nūū Yāā Dios nī nquee nī vāji nī. De nduú vāji nī jā cúnī maá nī, chi maá yā nī ntají nduhū.

⁴³ ¿De nājēhē cúu jāá nduú jíicūhun inī ndá nū tūhun cáhān nī túsaá? Suu síquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū tūhun cáhān nī.

⁴⁴ Ndá máá nū chi tatá nū cúu tächí cúñáhnú. De cúnī ndá nū sáhá nū tíñu jā cúnī tatá nū ñúcuán. Maá tächí cúñáhnú nī jahnī ndiŷi jondē jā xíhna ñúhún. De nduú cuitī nā tūhun ndāā íñi jíin, de nduú cuitī nā tūhun ndāā cáhān. De cáhān tächí cúñáhnú tūhun stáhví síquī jā súcuán cáá maá. Chi maá tächí cúu jā ndiso tūhun stáhví, de nī squíjéhe ndihi tūhun stáhví.

⁴⁵ Sochi nduhū chi cáhān nī tūhun ndāā, de jā ñúcuán cúu jāá nduú cándíja ndá nū nduhū.

⁴⁶ De nī iin nū mā níhīn nū cuāchi síquī nī, chi nduú cuitī nā cuāchi nī. De maá-ni tūhun ndāā cáhān nī, ¿de nūcu nduú cándíja ndá nū nduhū?

⁴⁷ Ndá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, chi chúhun inī ji tūhun Yāā Dios. De ndá ndóhó chi nduú cúu nū sēhe Yāā Dios, de jā ñúcuán nduú cúnī nū chuhun inī nū, ncachī yā jíin ndá dē.

Iyó Jesús jondē ncháha ca coo Abraham

⁴⁸ Ñúcuán de nī ncāhān ndá táhān yā hebreo: Ndāā cáhān ndá nī jā cáneē nū tá cúu nchivī Samaria, de ndóhó nū tächí.

⁴⁹ De nī ncāhān Jesús: Nduú ndóhó nī tächí, chi iyó yíñúhún nī nūū Tatá nī. De ndá ndóhó chi nduú iyó yíñúhún nū nūū nī.

⁵⁰ Nduhū chi nduú ndúcu nī jā cuñáhnú nī. Iyó iin jā sáhá jā cúñáhnú nī, de maá yā sándaā síquī tūhun cáhān ndá nū.

⁵¹ Jāndāā cáhān nī jíin nū, tú nī nchivī squíncuu tūhun cáhān nī, de mā cúu cuitī ji, ncachī yā.

⁵² De ndá tēe hebreo nduú ní jíicūhun inī dē, de nī ncāhān dē: Mitān de nī ncucáhnú inī ndá nī jā ndóhó ndija nū tächí. Chi Abraham

jíin ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, nī jihī ndá dē. De ndóhó chi cáhān nū, tú nī iin squíncuu tūhun cáhān nū, de mā cúu cuitī ji, cáchī nū.

⁵³ ¿De á cúñáhnú cá maá nū nsūū cá tatá ō Abraham, á naá cúu? Chi nī jihī dē, de suni nī jihī ndá tēe nī nacani tūhun yā. ¿De ní iin cá sáhá nū maá nū túsaá? ncachī ndá dē.

⁵⁴ De nī ncāhān Jesús: Tú nduhū sáñáhnú nī maá nī, de nduú níhīn tíñu. Maá Tatá nī cúu jā sáñáhnú nduhū. De cáhān ndá nū jā maá yā cúu Yāā Dios maá nū.

⁵⁵ De vísō súcuán de nduú jíin nū nāsa Yāā cúu yā. De nduhū chi jíin nī yā. De tú cáhān nī jāá nduú jíin nī yā, de cuu nī tēe stáhví tá cúu ndá máá nū. De nduú chi jíin ndija nī yā, de squíncuu nī tūhun cáhān yā.

⁵⁶ De tatá ō Abraham nī ncusiī inī dē jā cunī dē quívi quenda nī. De ja nī jinī dē, de nī jinī nī jā ní ncusiī ndasi inī dē, ncachī yā.

⁵⁷ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo jíin yā: Va ncháha ca coo nū ūū xico ūxī cuíyā, ¿de nāsa cúu jā cáhān nū jā ní jinī nū nūū Abraham? ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān nī jíin ndá nū jā jondē ncháha ca cacu Abraham de ja iyó nī, ncachī yā.

⁵⁹ Ñúcuán de nī nquehen ndá dē yūū jā cuāha dē yā. Sochi nī nquee yuhū yā-ni, nī ncháha yā mähñú ndá dē, de nī nquee yā inī templo cuāhān yā.

9

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe nī ncacu cuáá

¹ De jā jíca Jesús cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe nī ncacu cuáá.

² De ndá tēe scuáha jíin yā nī jíicā tūhún dē yā: Maestro, ¿nūcu nī ncacu cuáá tēe yáhá? ¿A cuāchi tatá dē naná dē cúu, á cuāchi maá dē cúu?

³ De nī ncāhān Jesús: Nsūū cuāchi maá dē, nī nsūū cuāchi tatá dē naná dē cūū jā ní ncacu dē súcuán, chí sa nī ncacu dē súcuán tácuā cūnī nchivī tiñu ñáhnú jā sáhá Yāā Dios jíin dē.

⁴ Juni cúu inī ñayiví tá nūū cúu nduú, de cánuú sáhá nī tiñu Yāā jā ní ntají nduhū. Chi quiji tiempo jā cuu tá nūū cúu jacuáā, jāā nduú cā nā tiñu cuu sáhá nī iin.

⁵ Juni ndéē nī inī ñayiví, de cúu nī luz jā cútūu inī áno nchivī ñayiví, tácuā jícūhun inī jí sīquī Yāā Dios, ncachī yā.

⁶ De tá nī ncuu nī ncāhān yā súcuán, de nī jati yā ntesí yā nūū ñuhún, de nī nsáhá yā ndēhyū jíin ntesí yā, de nī ntee yā sīquī tīnūū tēē cuáá.

⁷ De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú, ncachī yā. De tūhun Siloé cáhān: Ndute jā ní scáca ndá dē nī nquenda. Ñúcuán de cuāhān dē, de nī naquete dē tīnūú dē, de nī ndunijīn-ni, de cuānohōn dē.

⁸ Ñúcuán de ndá nchivī ndéē ñatin jíin dē, jíin ndá nchivī jā ní jíin jā ní ncuu dē tēē cuáá, nī jíicā tūhún táhán jí: ¿A nsūū tēē yáhá cúu jā jíicān caridad jā ndéē yáhá?

⁹ De sava jí nī ncāhān: Suu dē cúu. De sava cā jí nī ncāhān: Nsūū dē cúu, sochi súcuán cáá dē. De maá dē chí nī ncāhān dē: Suu nī cúu.

¹⁰ Ñúcuán de nī jíicā tūhún ndá jí: ¿De nāsa cúu jā ní nune tīnūú nú túsaá?

¹¹ De nī ncāhān dē: Tēē nání Jesús nī nsáhá dē ndēhyū, de nī ntee dē tīnūú nī, de nī ncāhān dē jíin nī: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú. De nī jēhēn nī, de nī naquete nī, de nī nune-ni tīnūú nī, ncachī dē.

¹² Ñúcuán de nī jíicā tūhún jí dē: ¿Ní cúu nūū íyó tēē ñúcuán? ncachī jí. Nduú jíin nī, ncachī dē.

Jā ní stíchī ndá tēē fariseo tēē nī ncacu cuáá

¹³ Ñúcuán de nī jēsiáha ndá jí tēē nī ncacu cuáá nūū ndá tēē fariseo.

¹⁴ De quiví nátátú cúu jā ní nsáhá Jesús ndēhyū jā ní nacune yā tīnūú dē.

¹⁵ De ndá tēē fariseo nī jíicā tūhún tucu dē nāsa nī nune tīnūú dē. De nī ncāhān dē: Nī ntee dē ndēhyū sīquī tīnūú sá, de nī naquete sá, de nī ndunijīn-ni tīnūú sá, ncachī dē.

¹⁶ Ñúcuán de nī ncāhān sava tēē fariseo: Tēē ñúcuán chí nsūū jondē nūū Yāā Dios vājí dē, chí nduú ndéē íi dē quiví nátátú. Sochi sava cā dē nī ncāhān: ¿Nāsa cuu sáhá tēē ñúcuán ndá tiñu ñáhnú de tú tēē íyó cuāchi cúu dē? De nī ncusín inī ndá dē sīquī yā.

¹⁷ De nī jíicā tūhún tucu ndá dē tēē nī ncacu cuáá: Ndóhó, ¿nāsa cáhān nū sīquī tēē jā ní nacune tīnūú nú túsaá? De maá dē nī ncāhān dē: Íin tēē nācāni tūhun Yāā Dios cúu dē, ncachī dē.

¹⁸ Sochi ndá tēē hebreo ñúcuán nduú ní ncándíja dē jā ní íyo cuáá tēē ñúcuán de nī ndunijīn tīnūú dē. De nī ncana ndá dē tatá naná tēē cuáá.

¹⁹ De nī jíicā tūhún ndá dē: ¿A yáhá cúu sēhe nú jā ní ncacu cuáá cáchī nū? ¿Túsaá de nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan?

²⁰ De nī ncāhān tatá dē jíin naná dē: Suu sēhe nī cúu tēē yáhá jā ní ncacu cuáá.

²¹ Sochi nduú jíin nī nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan, de nī nduú jíin nī ní tēē nī nacune tīnūú dē. Cātūhún ndá nú maá dē, chí ja ñáhnú dē, de ná cáchī maá dē.

²² Súcuán nī ncāhān tatá dē jíin naná dē, chí yúhú dē ndéhé dē ndá táhán dē tēē hebreo. Chí ja nī nsáhá ndāā ndá tēē ñúcuán jā tú ní iin nchivī cachī jí jā Jesús cúu Cristo, Yāā nī ntají Yāā Dios, de tavā dē jí jā má cúu cā quiví jí inī vehe íi sinagoga.

²³ Já ñúcuán nī ncāhān tatá dē jíin naná dē: Cātūhún ndá nú maá dē, chí ja ñáhnú dē.

24 Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncana tucu dē tēe nī Iyo cuáá. De nī ncāhān dē jíin: Cachī cājí nú nūū nī jā cunī jínūū Yāā Dios. Chi jínī ndá nī jā tēe íyó cuāchi cúu tēe nī nacune tīnūú nú.

25 Ñúcuán de nī ncāhān dē: Nduú jínī sá tú íyó cuāchi dē, á naá cúu. De íyó iin jā jínī sá, cúu jā tēe cuáá nī ncuu sá, de mitan chi nī ndunijīn tīnūú sá, ncachī dē.

26 De nī jicā tūhún tucu ndá dē: ¿Nāsa nī nsāhá dē jíin nú? ¿Nāsa nī nacune dē tīnūú nú túsaá?

27 De nī ncāhān dē: Ja nī ncachī tūhun sá nūū ndá ní, de nduú cúnī ní cuetáhví ní. ¿De nūcu cúnī ndá ní jā cachī tucu sá nūū ní? ¿De á suni cúnī ndá ní candíja ní dē, á naá cúu?

28 Ñúcuán de nī ncāhān nēhén ndá jíin dē, sá de nī ncāhān cā: Maá nú chi cándíja nú tēe ñúcuán, sochi ndá máá nī chi cándíja nī Moisés.

29 De jínī ndá nī jā ní ncāhān Yāā Dios jíin Moisés. Sochi tēe ñúcuán, nī nduú jíinī nī ní jondē vāji dē.

30 De nī ncāhān tēe nī Iyo cuáá: Sáhvi inī sá jā cáhān ndá ní jāá nduú jíinī ní jā vāji dē nūū Yāā Dios, vísō nī nacune dē tīnūú sá.

31 De jínī ō jā Yāā Dios nduú níni yā jā jicān táhvī nchivī íyó cuāchi. Chi níni yā jā cáhān ndá máá-nī nchivī jā chíñúhún nūū yā de sáhá jíi jā cúnī yā.

32 De níi tiempo vāji ó, de nduú ní jíinī cuitī ō jā nácune iin tēe tīnūú incā tēe nī nacū cuáá.

33 De tú nsūú jondē nūū Yāā Dios vāji tēe ñúcuán, de mā cūú cuitī sáhá dē iin tīñu súcuán, ncachī dē.

34 De nī ncāhān ndá tēe hebreo: Ndóhó chi íyó ndasí cuāchi nú jondē quívi nī nacū nú, ¿de á maá nú stéhēn nūū nī, á naá cúu? ncachī dē. De nī ntavā ndá dē tēe ñúcuán yātā vehe īi sinagoga.

Sīquī nchivī jā íyó cuáá ánō

35 De nī nīhīn Jesús tūhun jā ní ntavā ndá dē tēe ñúcuán. De nī naquetáhān yā jíin dē, de nī ncāhān yā: ¿A cándíja nú Sēhe Yāā Dios?

36 De nī ncāhān dē: Señor, ¿ní iin cúu yā tácuca candíja sá yā?

37 De nī ncāhān Jesús: Ja nī jíinī nūū nūū yā, de suu cúu nduhū jā cáhān nī jíin nú, ncachī yā.

38 Ñúcuán de nī jēcuīñī jíitī dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Cándíja sá jā maá ní cúu Jētohō sá.

39 De nī ncāhān Jesús: Vāji nī inī ñayivī yáhá jā sáhá ndāā nī sīquī nchivī. Chi nchivī íyó cuáá ánō, ndunijīn inī ánō jíi jā jícūhun inī jíi sīquī nī. De nchivī jā jáni inī jíi jā jícūhun inī jíi, sochi nduú, chi sa nducuáá ánō jíi, ncachī yā.

40 De sava tēe fariseo jā íñī jíin yā, tá nī jíinī dē tūhun yáhá, de nī ncāhān ndá dē: ¿De á jáni inī nūū jā suni tēe nduú jícūhun inī cúu ndá máá nī túsaá?

41 De nī ncāhān Jesús: Tú jā cúu ndá nú tēe nduú jícūhun inī, de mā cōó cuāchi nú. De sīquī jā ní ncāhān ndá nú jā jícūhun inī nū, sochi nduú jétáhví nú, jā ñúcuán cúu jā cundeē cuāchi nú sīquī nū, ncachī yā.

10

Tūhun yátā sīquī tīcāchī

1 De nī ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān nī jíin ndá nú, tá yíhī ndá tīcāchī inī corral jā névāha cáhnú nchivī, de tú iin tēe nduú quívi dē ichi viéhé corral, chi sa incā lado corral cáa dē quívi dē, tēe ñúcuán cúu jācuīhná, chí vāji jā sacuíhná.

2 Sochi tēe quívi ichi viéhé, tēe ñúcuán cúu pastor jā jíto tīcāchī.

3 De tēe jíto viéhé, nácune dē jā quívi tēe ñúcuán. De tīcāchī dē nácunī tī tāchī dē. De cána dē sívī tīcāchī maá dē, de távā dē tī.

4 De tá nī ntavā dē ndīhī tīcāchī maá dē, de yósō nūū dē nūū tī cuāhān dē. De ndá tīcāchī chí níquīn tī dē, chí nácunī tī tāchī dē.

5 De mā cúniquīn tī yātā incā tēe, chí sa cunu tī cunī tī dē, chí nácunī tī jāá nsūú jētohō tī cúu.

⁶ Tūhun yátá yáhá nī ncāhān Jesús jíin nchivī, de nduú ní jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā ní ncāhān yā.

Jesús cúu maá pastor vāha

⁷ Ņúcuán de nī ncāhān cā Jesús jíin nchivī: Jāndāā cāhān nī jíin ndá nú: Maá nī cúu tá cúu viéhé corral nūū quívi ndá nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī.

⁸ Ndācā tēe jāá nduú ní ntájí Yāā Dios, jā ní nquiji ndá dē jondē ncháha ca quenda nī, cúu ndá dē tá cúu jācuīhná, chi nduú ní stéhēn dē tūhun ndāā. De nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī, nduú ní jétáhvī ji ndá dē.

⁹ Maá nī cúu tá cúu viéhé. De nchivī jā jíin maá nī quívi ji, scácu nī ji. De cúu ji tá cúu ticāchí jā ndívi ndá tí nūū yíhí vāha tí, de quée tucu tí nūū caji vāha tí.

¹⁰ Tēe cuīhná chi maá-ni jā vāji dē jā sacuíhná dē ticāchí, de cahní dē, de snāā dē tí. De nduhū chi vāji nī tácuā cutecū nchivī cúu tá cúu ticāchí nī, de jondē ndetū ndasí coo ji ní cání.

¹¹ Maá nī cúu maá pastor vāha. De pastor vāha chi jíto vāha dē ticāchí dē, vísō jondē cuū dē jā jéhē tí.

¹² Sochi iin tēe jā quēhen yāhvi, nsūū pastor tí cúu dē, chi nsūū ticāchí maá dē cúu tí. De tú jíin dē jā vāji yíhí, de sndóo dē ticāchí, de jínu dē cuāhān dē. De yíhí chi tíin tí ticāchí, de sáhá tí jā jíte nuu ticāchí.

¹³ De tēe quēhen yāhvi chi jínu dē cuāhān dē síquī jā ticāchí tátū cúu jā jíto dē, de jā Ņúcuán nduú cúndáhvī inī dē tí.

¹⁴ Maá nī cúu maá pastor vāha. De jíin nī ndācā nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī, de ndá máá ji jíin nī nduhū.

¹⁵ De yáhá cúu tá cúu jā Tatá nī jíin yā nduhū, de maá nī jíin nī Tatá nī. De cuū ni jā síquī nchivī cúu ticāchí nī.

¹⁶ De suni íyó cā nchivī cúu ticāchí nī, de síin síin nchivī cúu ndá ji. De cánuú jā suni quícuēca nī ndá

nchivī Ņúcuán. De cuetáhvī ji tūhun jā cāhān nī. De cundeē cāhnú-ni ndihi nchivī cándíja, de coo iin-ni pastor ji.

¹⁷ De Tatá nī mānī ndasí yā jíin nī síquī jā jéhe nī maá nī jā cuū ni jā jéhē nchivī, de natecū tucu nī.

¹⁸ Ni iin mā cūū cahní nduhū, chi maá nī cúu jā jéhe tūhun jā cuū nī. Jā cāchī maá nī de cuū ni, de jā cāchī maá nī de natecū ni, chi sūcuán íyó poder ni. Súcuán nī ncāhān Tatá nī jā sáhá nī, ncachī yā.

¹⁹ De jā ní jíin ndá táhān yā hebreo tūhun yáhá, de nī ncusíin tucu inī ji.

²⁰ De cuāhā ji nī ncāhān: ¿Nūcu níni ndá nú tūhun jā cāhān dē? Chi ndóho dē táchī, de nī ntíví xíní dē.

²¹ Sochi sava gā ji nī ncāhān: Nsūū sūcuán cāhān tēe ndóho táchī, tá cúu nūū cāhān tēe yáhá. De iin tēe ndóho táchī, ¿á cuu nacune dē tīnūū tēe cuáá? ncachī ndá ji.

Jā ní ncuyichī inī ndá ji Jesús

²² De tiempo vījin cúu, de ciudad Jerusalén násáhá ndá nchivī vico jā núcūhun inī ji quívi jā ní ncuhī templo cāhnú.

²³ De jíca nuu Jesús inī templo, inī corredor jā nání Salomón.

²⁴ De ndá táhān yā hebreo nī ncutútú ji nūū yā, de nī ncāhān ji: ¿Nāsaa cā quívi sáhá nú jā má cúcāhnú inī ndá nī? Chi tú maá nú cúu Cristo, de cachī caji nú nūū ndá nī.

²⁵ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú, de nduú ní ncándíja nú. Ndācā tíñu jā ní ntetíñú Tatá nī nduhū jā sáhá nī, Ņúcuán cúu jā stéhēn caji jā maá yā nī ntají nduhū.

²⁶ De nduú cándíja ndá nú, chi nsūū ticāchí nī cúu nú, tá cúu nūū ní ncāhān nī jíin nú.

²⁷ Ndá nchivī jā cúu ticāchí nī, chi nácunī ji jā maá nī cúu jā cāhān jíin ji. De jíin nī ji, de níquín ndá ji nduhū.

28 De cutecū ji ní cání sáhá nī, de mā tánū tāhvī cuitī ji. De ni iin mā cúu nacandeē ji inī ndahá nī.

29 Maá Tatá nī nī squívi yā ji ndahá nī. De cúñáhnú cā maá yā nsūú cā ndācá cā. De ni iin mā cúu nacandeē ji inī ndahá yā.

30 Maá nī jíin Tatá nī, chi iin-ni cúu nī, ncachī yā.

31 Nūcuán de ndá táhán yā hebreo nī nquehen tucu dē yūū jā cuāha dē yā.

32 De nī ncāhān yā jíin dē: Nī stéhēn ni cuāhā tiñu váha nūū nū jā ní nsáhá nī jíin poder Tatá nī. ¿De á síquī jā ní nsáhá nī ndá tiñu váha cúu jā cuāha nú yūū nduhū, á naá cúu? ncachī yā.

33 De nī ncāhān ndá dē: Nsūú síquī jā ní nsáhá nú tiñu váha cúu jā cuāha nī yūū ndóhó, chi síquī jā cáhān nū tūhun nāvāha jā quítī inī Yāa Dios, chi cáchī nū jā inuú cúu nú jíin Yāa Dios. Chi tēe-ni cúu nú, de sáhá nú jā inuú cúu nú jíin Yāa Dios, ncachī ndá dē.

34 De nī ncāhān Jesús: Yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā ní ncāhān Yāa Dios: Tá cúu yāa cúu ndá nchivī cándija, cáchī Yāa Dios, cáchī tutū.

35 De jíinī ō jā má cúu cāhān ō jāá nduú cāhān ndāa tutū īī. Chi nī ncāhān yā jā ndá nchivī jā ní ncandija tūhun yā, cúu ji tá cúu yāa. De víhī cā cúu nduhū.

36 ¿Túsaá de nūcu cāhān ndá nú jā tūhun nāvāha cúu jā ní ncāhān ni jā Sēhe Yāa Dios cúu nī? Chi maá Yāa Dios nī jani yā nduhū síquī tiñu īī, de nī ntají yā nduhū vāji nī inī ñayívi.

37 Tú nduú sáhá nī tiñu sáhá Tatá nī, túsaá de mā cándija ndá nú nduhū.

38 Sochi tú sáhá nī, de visō nduú cándija nú nduhū, de cándija nú síquī ndá tiñu sáhá nī. De súcuán de cucáhnú inī nū jā iin-ni cúu Tatá nī jíin nī, de iin-ni cúu nī jíin Tatá nī, ncachī yā.

39 Nūcuán de ndúcu tucu ndá dē tiñ dē yā. Sochi nī ndoñuhún yā-ni nūū ndá dē cuāhān yā.

40 De cuānohōn yā yūte Jordán ichi nūū quénda ncandīi, nūū ní iyo Juan nī scuéndutē dē. De nī ndeē yā nūcuán.

41 De nī nquenda cuāhā nchivī nūū yā, de nī ncāhān ndá ji jíin táhán ji: Ndāa chi visō nduú ní nsáhá Juan ni iin tiñu ñáhnú, de nī ncundaā ndihi tūhun jā ní ncāhān dē síquī nāsa sáhá tēe yáhá, ncachī ji.

42 De cuāhā nchivī nūcuán nī ncandija ji yā.

11

Jā ní jíihī Lázaro

1 De nī iyo iin tēe cúhū, nání dē Lázaro. De maá dē jíin cuāha dē María jíin Marta, cúu ndá dē nchivī ñūū Betania.

2 De María jā cúu cuāha Lázaro, suu ña cúu jā ní nchihī aceite perfume jēhē Jētohō ō, de nī nasíchī ña jíin ixi xínī ña.

3 De ndúū cuāha dē nūcuán nī ntetiñū ña tūhun cuāhān nūū Jesús: Señor, tēe jā mānī ní jíin, cúhū dē, cáchī ña, ncachī mozo.

4 De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncāhān yā: Cuēhē yáhá chi nsūú cuēhē jā cuū dē cúu. Chi sa sáhá Yāa Dios jā cunī nchivī nāsa cúñáhnú yā. Chi nduhū, Sēhe Yāa Dios, jíin cuēhē yáhá de stéhēn ni jā suni cúñáhnú maá nī, ncachī yā.

5 De mānī Jesús jíin Marta jíin cúhū ña jíin Lázaro.

6 De visō súcuán de tá nī nihīn yā tūhun jā cúhū dē, de nī nquendōo yā ūū cā quívi nūū ndéē yā.

7 Nūcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ná cohōn quīnohōn ō región Judea.

8 De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: Maestro, cáta ñatin-ni quívi cúu jā ndúcu ndá táhán ō hebreo cuāha dē yūū ní. ¿De á cúnī ní quíhin tucu ní nūcuán, á naá cúu? ncachī dē.

9 De nī ncāhān Jesús: Mā cūu cahni nchivi nduhū de tú ncháha ca quenda maá quivi cuū ni. Chi ja iyó nī ñayivi yáhá cúu tá cúu jā iyó ūxi ūu hora iin nduú. De jā sáhá nī jā cúnī Yāa Dios, de súcuán cúu nī tá cúu tēe jā jica nduú, de nduú scáchihi dē jēhē dē, chi nijin nūū dē ñayivi yáhá.

10 Sochi tēe jāá nduú sáhá jā cúnī Yāa Dios, chi modo jā jica dē jacuáa, de modo jā scáchihi dē jēhē dē, chi nduú cútūu inī ánō dē, ncachī yā.

11 Nūcuán de nī ncāhān tucu yā: Amigo ō Lázaro quixin dē, de quihin ni jā sndoto nī dē, ncachī yā.

12 Nūcuán de ndá tēe scuáha nī ncāhān dē: Señor, tú quixin dē de jini ō jā nduvāha dē.

13 Sochi Jesús chi súcuán nī ncāhān yā jā ní jihī dē. De jáni inī ndá tēe scuáha jā quixin ndija dē.

14 Nūcuán de nī ncāhān caji yā: Ja nī jihī Lázaro.

15 De cúsi inī ni jāá nduú ní iyo nī nūcuán, tácuā vāha cā candija ndá nú tá cunī nū tiñu ñáhnú jā sáhá nī. Túsaá de ná cóhōn nūū ndiyi nūcuán, ncachī yā.

16 Nūcuán de Tomás, tēe cúu cuátī, nī ncāhān dē jín ndá táhān dē jā scuáha jín yā: Suni ná cóhōn tácuā cuū ō jín yā, ncachī dē.

Jesús cúu jā sáhá jā natecū de cutecū ní cáni

17 De tá nī nguenda Jesús, de jini yā ja nī ncuu cūmī quivi jā ní ncujuhū Lázaro.

18 De ñatin-ni iyó ñuū Betania jín ñuū Jerusalén, chi tá ūu kilómetro yósává.

19 De Marta jín María, nī nguenda cuāhā táhān ña hebreo jā cāhān ji tūhun ndeé inī jín ña jā ní jihī cuāha ña.

20 De tá nī nihin Marta tūhun jā váji Jesús, de nī nquee ña cuātahān ña yā. De María chi nī ndōo ña vehe.

21 De nī ncāhān Marta jín Jesús: Señor, tú ní iyo ní yáhá, de mā cūu cuāha sá nícu.

22 De visō súcuán de jini sá jā ndācá jā cācān ní nūū Yāa Dios, de sáhá yā, ncachī ña.

23 De nī ncāhān Jesús jín ña: Natecū cuāha nú, ncachī yā.

24 De nī ncāhān Marta: Jini sá jā natecū dē quivi jā natecū ndācá ndiyi jondē quivi jinu ñayivi.

25 De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu Yāa jā sáhá jā natecū nchivi jín jā cutecū ji ní cáni. Nchivi cándija jā scácu nī ji, visō ná cúu ji, de natecū ji.

26 De nchivi jā tēcū de candija ji nduhū, cutecū ji ní cáni andivi. ¿A cándija nú tūhun yáhá? ncachī yā.

27 De nī ncāhān ña: Señor, cándija sá jā maá ní cúu Cristo Sēhe Yāa Dios, jā cāchī tutū jā quiji inī ñayivi, ncachī ña.

Jā ní jacu Jesús nūū yiyuhū Lázaro

28 De tá nī ncāhān ña súcuán, de cuāhān ña-ni, cuācana yuhū ña cūhū ña María: Maá Maestro nī nguenda yā, de cána yā ndóhó, ncachī ña.

29 De jā ní jini María tūhun yáhá, de ñamā nī nacuiñi ña, de cuāhān ña nūū yā.

30 De ncháha ca quivi Jesús ñuū, chi nī nguendōo yā nūū ní jētahān Marta yā.

31 De nchivi hebreo jā ndeé inī vehe jín María jā cāhān ji tūhun ndeé inī jín ña, nī jini ji jā ñamā nī nacuiñi ña cuāhān ña. De nī jēcuniquin ndá ji ña, chi jáni inī ji jā cuāhān ña cuacu ña jondē nūū yiyuhū ndiyi.

32 Nūcuán de nī nguenda María nūū iyó Jesús, de nī jēcuiñi jiti ña nūū jēhē yā, de nī ncāhān ña: Señor, tú ní ndeé ní yáhá, de mā cúu cuāha sá nícu, ncachī ña.

33 De nī jini Jesús jā jácu ña jín jā jácu ndá nchivi jā váji jín ña. De nī ncuuecá ndasí inī yā, de nī ntahúhvi inī yā jā cúndáhvi inī yā ji.

34 De nī jīcā tūhún yā ña: ¿Ní cúu nūū nī nchihuhū ndá nú dē? De nī ncāhān ña jín yā: Ná cōhōn de cunī ní, Señor, ncachī ña.

35 De nī jacu Jesús.

36 Ñúcuán de nī ncāhān ndá nchivī hebreo jín táhán ji: Cūndehé nācā mānī ndasí nī iyo dē jín ndīyi ñúcuán.

37 De sava ji chi nī ncāhān ji: Tēe yáhá já ní nacune dē tīnūū tēe cuáá, ¿á mā cúu sáhá dē já má cúu Lázaro nícu? ncachī ji.

Jā ní nastécū yā Lázaro

38 De nī ntahúhvī ndasí tuču inī Jesús, de nī nguenda yā nūū yíyuhū ndīyi. De iin yavī cava cúu, de yúyavī ñúcuán ndasí iin yūū.

39 De nī ncāhān yā: Sáhá jíyo ndá nú yūū jīñā, ncachī yā. De Marta, cuāha ndīyi ñúcuán, nī ncāhān ña: Señor, ja jéhēn xicō dē, chi ja nī ncuu cūmī quivī yíyuhū dē.

40 De nī ncāhān Jesús jín ña: ¿A nsūú ja nī ncāhān nī jín nú já tú candíja nú de cunī nū já cúñáhnú ndasí Yāā Dios jín poder yā? ncachī yā.

41 Ñúcuán de nī nsáhá jíyo ndá dē yūū já ndasí yúyavī ndīyi. De nī nūcūndehé-ni Jesús ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ná cútahvī sá nūū ní já sáhá ní já jīcān sá.

42 De jíní sá já níní sáhá ní já jīcān sá. De já quendōo vāha nchivī íñí yáhá cúu já súcuán cáhān sá, tácuá ná cándíja ji já maá ní nī ntají sáán.

43 De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī ncāhān jee yā: Lázaro, quee quiji nú, ncachī yā.

44 De nī nquee-ni tēe já ní jīhī, de ñúsúcún ndahá dē sihin dē jín tira sahma. De nūū dē ñúsúcún iin sahma. De nī ncāhān Jesús jín ndá nchivī: Nandají ndá nú sahma ñúsúcún dē, tácuá cuu caca dē, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahñī dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Ñúcuán de cuāhā nchivī hebreo já ní nguenda nūū María, nī ncandíja ji Jesús, chi nī jinī ji tiñu já ní nsáhá yā.

46 Sochi sava ji cuāhān ji nūū ndá tēe fariseo, de nī ncachī tūhun ji nāsa nī nsáhá Jesús.

47 Ñúcuán de ndá tēe fariseo jín ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē junta jín ndá cá tēe cúñáhnú. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nāsa sáhá ó? Chi tēe ñúcuán sáhá ndasí dē tiñu ñáhnú.

48 De tú cuāha ó tūhun já sáhá cá dē súcuán, de ndivīi nchivī candíja ji dē. De quiji ndá tēe nación Roma já cúñáhnú, de canī dē templo cáhnú ó, de scútē nuu dē nchivī nación ndācá ó, ncachī ndá dē.

49 De iin táhán dē já nání Caifás, já cúu maá sūtū cúñáhnú cá cuiyā ñúcuán, nī ncāhān dē: Ndá ndóhó chi nduú jíní cuitī nē,

50 ni nduú jícūhun inī nū já vāha cá já cuū iin tēe já jéhē nchivī nación ndācá ó nsūú cá já naā ndivīi ó, ncachī dē.

51 De nduú ní ncāhān dē tūhun yáhá já jáni inī maá dē. Chi síquī já cúu dē sūtū cúñáhnú cá cuiyā ñúcuán, de nī nsáhá Yāā Dios jín dē já ní nacani dē tūhun já cuū Jesús já jéhē nchivī nación hebreo.

52 De nsūú maá-ni já jéhē nación hebreo, chi suni já jéhē ndivīi nchivī já cúu sēhe Yāā Dios já ní jītē nuu ndācá nación, tácuá inuú-ni cuu ndá ji.

53 De jondē quivī ñúcuán de ndācá tēe hebreo já cúñáhnú, nī scáni táhán ndá dē tūhun já cahñī dē Jesús.

54 De já ñúcuán nduú cá ní jīca nijín yā nūū ndá táhán yā hebreo, chi nī nquee yā región Judea, de cuāhān yā iin ñuū nání Efraín, nūū íyó ñatin ñuhun tíhá. De ñúcuán nī ndeē yā jín ndá tēe scuáha jín yā.

55 De nī ncuñatin vico pascua já násáhá ndá nchivī hebreo. De cuāhā nchivī ndācá ñuū ñúcuán

cuāhān ji Jerusalén, tácuá squíncuu ji jā cáhān ley jā cuchi ji ndundoo ji nūū Yāā Dios, de sá de quijéhé vico pascua.

⁵⁶ De nánducú ndá ji Jesús, de jíca tūhún táhán ji inī templo: ¿Nāsa jáni inī ndá nú? ¿A quiji dē vico, á nduú? ncachī ji.

⁵⁷ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe fariseo nī ndacu dē tiñu jā tú ní iin nchivī jíni ji ní nūū iyó yā, de ná cáchī tūhun ji, tácuá tiin ndá dē yā.

12

Jā ní nchihī María perfume jēhē Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ De cúmanī iñū cā quīvī de coo vico pascua. De nī jēhēn tucu Jesús ñūū Betania nūū ndéē Lázaro, tēe jā ní jíhī de nī nastécū yā dē.

² De nī nsáhá ndá ji iin vico jā cuxínī ji jíin yā jā iyó yíñúhún ji jíin yā. De Marta nī jani ña cōhō. De Lázaro yáji dē stāā jíin yā nūū mesa jíin ndá cā nchivī.

³ Nūcuán de María nī nguenda ña jíin tá sava litro aceite perfume jā cúu ndinuhun itā nardo, jā yāhvi ndasí ndéē. De nī nchihī ña jēhē Jesús, de nī nasíchī ña jíin ixi ña. De níi inī vehe nī nchitú xicō perfume.

⁴ Nūcuán de nī ncāhān Judas Iscariote sēhe Simón, iin tēe scuáha jíin yā, de suu dē cúu jā nastúu dē yā:

⁵ ¿Nūcu nduú ní ncúyāhvi perfume yáhá jā ūnī ciento denario, de cuāha ó nūū nchivī ndāhvi nícu?

⁶ Súcuán nī ncāhān dē, nsūū jā cúndáhvī ndija inī dē nchivī ndāhvī, chi sa jā cúu dē tēe cuíhná. Chi maá dē nēe itīn xūhún, de quéhen cuíhná dē jā jáquín ndá tēe nūcuán.

⁷ Sá de nī ncāhān Jesús: Mā stāhān nū ña. Chi jā ní nsáhá ña yáhá cúu jā ní nsáhá tūha ña nduhū jōndē quīvī jā quiyuhū ni.

⁸ Chi níi cánī ndéē nchivī ndāhvī jíin nú, sochī nduhū chi mā cūndēe ní cā jíin nú, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahnī dē Lázaro

⁹ De cuāhā nchivī hebreo nī jini ji tūhun jā ndéē yā ñūū Betania. De nī nguenda ndá ji, de nsūū maá-ni jā cúni ji cūndéhé ji nūū Jesús, chi suni cúni ji cūndéhé ji nūū Lázaro, tēe jā ní nastécū yā.

¹⁰ Nūcuán de ndá sūtū cúñáhnú nī scáni táhán dē tūhun jā suni cahnī dē Lázaro.

¹¹ Chi jā síquī Lázaro de nī ncujiyo cuāhā táhán dē hebreo nūū dē, de cándija ji Jesús.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² De incā quīvī, de ndá nchivī cuāhā jā ní nguenda vico pascua, nī jini ji tūhun jā váji Jesús Jerusalén.

¹³ De nī jahnū ji ndahá ñūū, de nī nquee ji cuātahān ji yā. De nī ncana jee ndá ji: Cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā váji jíin tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. Vāha ndasí Yāā cúu Rey maá ó nchivī Israel, ncachī ji.

¹⁴ De nī nīhīn Jesús iin burro, de nī jēcōsō yā tī, tá cúu nūū cáhān tutū II:

¹⁵ Nchivī Jerusalén jā suni nání Sión, mā cúyūhú ndá nú.

Yáhá cūndéhé nú jā váji Rey nū, de yósō yā iin burro.

Cáchī tutū.

¹⁶ De quīvī nūcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nduú ní jícūhun inī dē jā súcuán quee ndaā ndācá jā yósō nūū tutū II. De jōndē tá nī nduñáhnú Jesús jā cuánohōn yā andiví, de sá de nī nūcūhun inī dē ndá tūhun jā yósō síquī yā, jíin jā súcuán nī nsáhá ndá dē jíin yā.

¹⁷ De ndá nchivī jā ní Iyo jíin yā tá nī ncana yā Lázaro nūū yiyuhū dē, de nī nastécū yā dē, nī nacani ji tūhun nāsa nī nsáhá yā.

¹⁸ Jā nūcuán cúu jā ní nquee nchivī cuāhā, nī jētahān ji yā, chi

nī jinī ji tūhun jā ní nsāhá yā tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā.

¹⁹ Ñúcuán de nī ncāhān ndá máá tēe fariseo: Mitān de ja nī jinī ō jā má cūū cuitī cā cašī ō. Chi ndéhé ō jā ndivī cuitī nchivī cuāhān ji jín dē, ncachī ndá dē.

Nchivī nación Grecia nánducú ji Jesús

²⁰ De sava nchivī nación Grecia, suni nī nguenda ji Jerusalén vico pascua jā chiñúhún ji Yāa Dios.

²¹ De nī nguenda ndá ji nūū Felipe, tēe ñuū Betsaida ndáñūū Galílea. De nī ncāhān ji jín dē: Señor, cúnī ndá sá cāhān sá jín Jesús, ncachī ji.

²² De nī jēhēn Felipe, nī ncachī tūhun dē nūū Andrés. De ndúū dē cuācachī tūhun dē nūū Jesús.

²³ De nī ncāhān Jesús jín dē: Ja nī nguenda quīvī jā nduñáhnú máá Yāa nī nduu tēe.

²⁴ De ndāā cāhān ni jín ndá nú, iin nūnī trigo tú mā níncava nūū ñúhún jā quiyuhū, túsaá de coo mátúhún-ni. Sochi tú quiyuhū, de nacayā cuāhā ndasí. De suni sūcuán cánuú jā cuū ni de quiyuhū ni, tácuca coo cuāhā nchivī jā nduu ji sēhe Yāa Dios.

²⁵ De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū, de tánū tāhvī ji. De nchivī jā jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū inī ñayiví yáhá, cutecū ji ní cání andiví.

²⁶ De tú ní nchivī cúnī ji satíñú ji nūū ni, de ná cúniquīn ji nduhū. De nūū cundeē máá nī, suni ñúcuán cundeē nchivī sátíñú nūū ni. De nchivī jā sátíñú nūū ni chi sáhá Tatá nī jā cuñáhnú ji.

Jā ní ncāhān Jesús jā cuū yā

²⁷ De mitān de cúcuécá ndasí inī ni sáhá tūndóhó jā quiji síquī nī. ¿De nāsa cāhān ni? ¿A cāhān ni jín Tatá nī: Scácu ní sáan nūū tūndóhó jā quiji síquī sá, cachī nī? Mā cūū, chi jā síquī ñúcuán cúu jā ní nquiji nī ñayiví.

²⁸ Tatá, stéhēn ní jā cuñáhnú ndasí ní jín poder ní, ncachī yā. Ñúcuán de ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Ja nī stéhēn ní jā cuñáhnú nī, de stéhēn tucu nī incā vuelta, ncachī yā.

²⁹ De nī jinī ndá nchivī inī ñúcuán, de nī ncāhān ji jā taja cána. De sava cā ji nī ncāhān: Iin ángel Yāa Dios nī ncāhān jín yā.

³⁰ De nī ncāhān Jesús jín ji: Nduú ní ncāhān Yāa Dios tūhun yáhá jā síquī nduhū, chi sa síquī ndá máá nú tácuca cunī nū jā ní ncāhān yā jín nī.

³¹ Mitān cúu jā sándaā Yāa Dios síquī cuāchi nchivī ñayiví yáhá. Mitān cúu jā scúnu yā jānēhén jā tátunī inī ñayiví yáhá.

³² De nduhū, tá jīnu cundita caa nī cuū ni inī ñayiví, de sáhá nī jā cuu inī ndá nchivī quīvī ji ndahá nī, ncachī yā.

³³ Súcuán nī ncāhān yā jā stéhēn yā nāsa modo cuū yā.

³⁴ De nī ncāhān nchivī jín yā: Nī jinī ndá sá tūhun jā cāhān tutū ley Yāa Dios jā névāha ō, jā Cristo cutecū yā ní cání. ¿De nūcu cāhān ní jā Yāa nī nduu tēe, cánuú cundita caa yā cuū yā? ¿Ní iin cúu maá Yāa nī nduu tēe túsaá? ncachī ji.

³⁵ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quīvī cundeē ni jín ndá nú jā cúu nī luz jā cúnijīn inī ánō nū. Túsaá de mitān juni íyó cā luz ni jín nú, de caca nú jín, chi iin sanaā-ni de cuāhān ni, de quendōo nú modo nūū neē. Chi nchivī jíca modo nūū neē, nduú jín ji ní cúu nūū quíhīn ji.

³⁶ Túsaá de juni ndéē cā ni jín nú, de candíja nú nduhū jā cúu nī luz, tácuca nduu nú nchivī jíca jín luz, ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de cuāhān yā-ni, de nduú cā ní stéhēn yā máá yā nūū ji.

Jāa nduú ní ncándíja nchivī hebreo jā cúu yā Cristo

³⁷ De vísō cuāhā tiñu ñáhnú nī nsáhá Jesús já stéhēn yā poder yā nūū nchivī, de nduú ní ncándija ji yā.

³⁸ Chi cánuú quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán:

Tatá Yāa Dios, nduú ní ncándija ndá nchivī tūhun jā ní nacani sá, de nduú ní ncándija ji tiñu ñáhnú jā ní stéhēn ní poder ní nūū ji. Ncachī Isaías.

³⁹ Já ñūcuán nduú ní ncúu candija ndá ji, chi nī ncāhān tucu Isaías:

⁴⁰ Nī nsáhá Yāa Dios modo jā cuáá ánō ndá ji, jíin jā cúnihīn inī ji, tácuā coo modo jā má cūnī ndá ji, de nī mā jícuhun inī ji, nī mā násāma inī ji quīvi ji nūū ni, jā nasáhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi ji.

Ncachī Cristo, cáchi tutū.

⁴¹ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Isaías, chi ja nī jínī dē nāsa cúñáhnú ndasí Jesús, de nī ncāhān dē nāsa coo quīvi jā quiji yā.

⁴² De vísō sūcuán de cuāhā nchivī hebreo chi nī ncándija ji yā, de suni jondē jíin sava tēe tátúnī. Sochi nduú ní ncáchī ndá dē jā cándija dē yā, chi sīquī jā yúhú dē tēe fariseo. Chi tú sūcuán de mā cuáha cā ndá tūhun jā quīvi dē vehe īī sinagoga.

⁴³ Chi ndá tēe tátúnī cúsiī cā inī dē jā cuñáhnú dē sáhá nchivī, nsūū cā jā cuñáhnú dē sáhá Yāa Dios.

Tūhun jā cáhān Jesús cúu jā sáhá ndāā sīquī nchivī

⁴⁴ De nī ncāhān jee Jesús: Nchivī cándija nduhū, de nsūū mátúhún-ni nduhū cándija ji, chi suni cándija ji jondē maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū.

⁴⁵ De nchivī jíinī nūū ni, suni jíinī ji nūū Yāa nī ntají nduhū.

⁴⁶ Maá nī jā cúu luz jā cúnijīn inī ánō nchivī, nī nquijiī nī inī ñayiví tácuā ndá nchivī cándija nduhū, mā cācá ji modo nūū neē.

⁴⁷ De tú iin nchivī jíinī ji tūhun cáhān ni, de tú nduú jétáhvī ji, de nsūū nduhū cúu jā sáhá ndāā sīquī ji. Chi nduú vāji nī jā nacunehēn nī cuáchi sīquī nchivī ñayiví, chi sa jā scácu nī ji.

⁴⁸ De nchivī jā squéne yichī nduhū, de nduú jétáhvī ji tūhun cáhān ni, íyó iin jā sáhá ndāā sīquī ji. Suu ndācá tūhun jā ní ncāhān ni, tūhun ñūcuán cúu jā nacunehēn cuáchi sīquī ji quīvi jíinū ñayiví.

⁴⁹ Chi nduú cáhān ni jā cúu inī maá nī, chi Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū, maá yā nī ndacu nūū ni nāsa cáhān ni jíin nāsa stéhēn ni.

⁵⁰ De jíinī nī jā tūhun ndácu Tatá nī sáhá jā cutecū nchivī níí cání. Túsaá de ndá tūhun jā cáhān ni, chi maá-ni tūhun jā ní ncachī Tatá nī cúu, ncachī yā.

13

Jā ní naquete yā jēhē ndá tēe scuáha

¹ De jañīni incā quīvi de quijéhe vico pascua. De ja jíinī Jesús jā ní nguenda quīvi jā quee yā ñayiví yáhá quīnohōn yā nūū Tatá yā. De níinī cúndáhvī inī yā nchivī maá yā jā íyó inī ñayiví. De mitan jā ní ndihi quīvi jā íyó yā ñayiví, de sáhá yā iin tiñu jā stéhēn cājí yā jā cúndáhvī inī yā ji.

² De tächī cúñáhnú ja nī scúu inī ánō Judas Iscariote sēhe Simón, jā mitan nastúu dē yā.

³ De jíinī Jesús jā vāji yā jōndē nūū Yāa Dios, de quīnohōn yā nūū Yāa Dios. De jíinī yā jā ní nsáhá Tatá yā jā cúñáhnú yā sīquī ndihi-ni.

⁴ De cúxínī yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nacuiñī yā. De nī stáá yā sahma níjin yā, de nī juhni yā iin toalla chíjin yā.

⁵ De nī nchuhun yā ndute inī iin tījēhēn. De nī nquijéhe yā náquete yā jēhē ndá tēe scuáha. De násíchī yā jíin toalla jā núhni chíjin yā.

⁶ De nī nquenda yā nū Simón Pedro. De nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, ¿á sa maá ní naquete ní jēhē sá?

⁷ De nī ncāhān Jesús: Nduú jíicūhun inī nū jā sáhá nī mitan, de cúcuéé cā de jíicūhun inī nū.

⁸ De nī ncāhān Pedro jíin yā: Mā náquete cuitī ní jēhē sá. De nī ncāhān Jesús: Tú mā náquete nī jēhē nū, de mā cūú coo inuú inī nū jíin nī.

⁹ De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, tú sūcuán cúu de nsūú mátúhún-ni jēhē sá, chí saá-ni ndahá sá jíin xīnī sá naquete ní, ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tēe jā cáta nī jichi, nduú jíini ñúhún ndundoo ní dē, chí maá-ni jēhē dē, chí ja íyó ndoo ní dē. De ndá ndóhó, chí ja nī ndundoo nú. Sochi nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo, ncachī yā.

¹¹ Chí ja jíinī yā ní iin dē cúu jā nastúu dē yā, de jā ñúcuán nī ncāhān yā: Nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo.

¹² De tá nī ncuu nī naquete yā jēhē ndá dē, de nī naquehen yā sahma níjin yā, de nī nūcundeē yā nūu mesa. De nī ncāhān yā: ¿A jíicūhun inī ndá nú nā cuá cúu jā ní nsáhá nī jíin nú?

¹³ Cáhān ndá nú jā Maestro nū jíin Jētohō nū cúu nī, de ndāā cáhān ndá nú, chí suu cúu ndija nī.

¹⁴ Túsaá de vísō Maestro nū jíin Jētohō nū cúu nī, de nī naquete nī jēhē ndá nú, de suni sūcuán cánuú jā naquete ndá máá nú jēhē táhán nú.

¹⁵ Chí tiñu yáhá nī nsáhá nī jā stéhēn nī nūu nū jā suni sūcuán cánuú sáhá nú maá nú mozo nūu táhán nú, tá cúu nūu ní nsáhá nī maá nī mozo nūu ndá nú.

¹⁶ Jāndāā cáhān nī jíin nú jā iin mozo nduú cúñáhnú dē nūu patrón dē, de tēe jíca tiñu nduú cúñáhnú dē nūu tēe jā ní ntají dē. Túsaá de ndá máá nú cúu mozo nī, de suni sūcuán

cánuú sáhá nú maá nú nūu táhán nú tá cúu nūu ní stéhēn nī nūu nū.

¹⁷ De tú nī jíicūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, de nācā ndetū táhvī nū tú squincuu nú.

¹⁸ Sochi nduú cáhān nī jā ndihi nú ndetū, chí ja jíinī ní ndá nú jā ní nacāji nī. De cánuú quee ndāā tūhun yáhá jā cáhān tutū ī: Tēe yáji stāā jíin nī, nī ndicó cóo dē síquī nī, cáchī tutū.

¹⁹ De mitan de ja cáchī tūhun nī nūu nū ndācá jā coo jondē ncháha ca coo, tácuá tá coo, de candíja nú jā maá nī cúu Yāā nī ntají Yāā Dios.

²⁰ Jāndāā cáhān nī jíin ndá nú jā nā-ni nchivi cuetáhvī jíi ndācá jā tají nī, de nduhū cuetáhvī jíi. De nchivi jétáhvī nduhū, suni jétáhvī jíi Yāā nī ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā nastúu Judas yā (Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ De tá nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī ncucuécá ndasí inī yā. De nī ncāhān cājí yā: Jāndāā cáhān nī jíin ndá nú jā iin nú nastúu nduhū, ncachī yā.

²² Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī nūcūndēhé nūu táhán dē, jáni inī ndá dē ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²³ De iin tēe scuáha jā mānī cā yā jíin, ndēē dē xīin yā nūu mesa jā cúxínī ndá dē jíin yā.

²⁴ De nī nsáhá Simón Pedro seña nūu dē jā ná cātúhún dē yā ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²⁵ De tēe ñúcuán nī scáyí dē maá dē nūu Jesús, de nī jíicā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu? ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Ná chūndaji nī stāā de cuáha nī nūu iin dē, de suu tēe ñúcuán cúu, ncachī yā. De nī nchundaji yā stāā, de nī jēhe yā nūu Judas Iscariote sēhe Simón.

²⁷ De tá nī nquehen dē stāā ñúcuán, de nī nquívi-ni Satanás inī ánó dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Tiñu jā sáhá nú, de ñamā sáhá nú, ncachī yā.

²⁸ De ni iin tēe yáji stāā jíin yā, nduú ní jícuhun inī dē nūcu cáhān yā súcuán jíin dē.

²⁹ Chi sava dē jáni inī dē jā ní ncāhān yā jíin Judas jā cueen dē jā jíni űúhún yā vico, á jā cuāha dē jacū xūhún nū nchivī ndāhvī. Chi maá dē ndíso itīn xūhún.

³⁰ De tá ní nchajī dē stāā űúcuán, de ní nquee dē-ni cuāhān dē. De ja ní ncuāā.

Jā ní ndacu yā tiñu jéé

³¹ űúcuán de tá cuāhān Judas, de ní ncāhān Jesús: Mitan de nduhū, Yāā ní nduu tēe, stéhēn ni nāsa cúñáhnú ní, de suni jíin nduhū de cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios.

³² De tú jíin nduhū cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios, túsaá de suni stéhēn Yāā Dios nāsa cúñáhnú nduhū jā cúu ní Sēhe yā. De űamā-ni stéhēn yā.

³³ Séhē, nduú cā nahán cundeē ní jíin ndá nú. De nanducú nú nduhū, de tá cúu nū ní ncāhān ní jíin ndá táhán ó hebreo, suni súcuán cáhān ní jíin ndá nú mitan jā mā cūú cuēē nū nū quíhīn ní.

³⁴ De mitan de ndácu ní iin tiñu jéé nū ndá nú, jā cundáhvī inī nū táhán nú. Tá cúu nū cundáhvī inī ní ndá maá nú, suni súcuán cundáhvī inī nū táhán nú.

³⁵ De tú cundáhvī inī nū táhán nú, de súcuán de cunī ndācá nchivī jā cúu nú tēe scuáha jíin ní, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cachī dē jā jíni dē yā

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ De ní ncāhān Simón Pedro jíin yā: Señor, ¿ní cúu nū quíhīn ní túsaá? De ní ncāhān Jesús: Nū quíhīn ní chí mā cūú cuniquīn nū nduhū mitan, de cúcuéé cā de cuēē nū.

³⁷ De ní ncāhān Pedro: Señor, ¿nūcu mā cūú cuniquīn sá níhīn mitan? Nduú yūhú sá vísō cuū sá jā jéhé ní, ncachī dē.

³⁸ De ní ncāhān Jesús: ¿A jáni inī nū jā má cúyūhú nú cuū nū jā jéhé

ni? Jāndāā cáhān ní jíin nú jā jondē ncháha ca cana lohló, de űnī vuelta cuyūhú nú de cáhān nū jāá nduú jíni nū nduhū, ncachī yā.

14

Jesús cúu ichi jā jíinū ō nūú Tatáyā

¹ De ní ncāhān cā yā: Mā cúcuéé inī ndá nú síquī ndācá tündóhó. Candíja nú jā sáhá Yāā Dios jéhé nū, de suni candíja nú jā sáhá ní jéhé nū.

² Chi nū ndéē Tatá ní, íyó cuāhā vehe jā cundeē ndá nú. De tú nsūú súcuán íyó, de ja ní ncachī tūhun ní nū nū nícu. Túsaá de quíhīn ní sáhá tūha ní nū cundeē ndá nú.

³ De jā quíhīn ní sáhá tūha ní, de ndiji ní quínacueca ní ndá nú cōhōn, tácuca suni cundeē nū nū cundeē maá ní.

⁴ De ja jíni ndá nú ní jondē quíhīn ní, de ja jíni nū nāsa cuēē nū űúcuán, ncachī yā.

⁵ De ní ncāhān Tomás jíin yā: Señor, nduú jíni ndá sá ní jondē quíhīn ní, ¿de nāsa cunī sá ichi cuēē sá űúcuán túsaá?

⁶ De ní ncāhān Jesús jíin dē: Maá ní cúu ichi jā jíinū nū andiví, de maá ní cúu tūhun ndāā jíin tūhun jā cutecū nū ní cání. De ní iin mā cūú jíinū nū Tatá ní de tú nduú nduhū.

⁷ De tú ja ní jíni nū nduhū, de suni ja ní jíni nū Tatá ní túsaá. De mitan de ja jíni ndá nú yā, chí ja ní jíni nū nū ní, ncachī yā.

⁸ De ní ncāhān Felipe jíin yā: Señor, stéhēn ní Tatá ní nū sá, de ná cúvāha inī ndá sá, ncachī dē.

⁹ De ní ncāhān Jesús: Felipe, ja ní ncuu cuāhā quívi jíca ní jíin ndá nú, ¿de á ncháha ca cunī nū ní iin cúu nduhū? Tēe jā ndéhé nū ní, suni ndéhé dē nūú Tatá ní. ¿Túsaá de nūcu cáhān nū jā stéhēn ní Tatá ní nū nū?

¹⁰ ¿A nduú cándíja nú jā iin-ni cúu ní jíin Tatá ní, de Tatá ní iin-ni cúu yā jíin ní? Ndācá tūhun jā cáhān ní jíin nú, nsūú tūhun maá ní cúu. Chi

Tatá nī jā iin-ni cúu yā jíin nī, maá yā sáhá ndācá tiñu jā sáhá nī.

11 Candíja ndá nú jā iin-ni cúu nī jíin maá Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jíin nī. De tú nduú cúu candíja ndá nú, sochi candíja nú maá síquī ndācá tiñu sáhá nī.

12 Jándāā cáhān ni jíin ndá nú, tú ní iin nchivī candíja ji nduhū, de tiñu ñáhnú jā sáhá nī yáhá, suni sáhá ji. De ñáhnú cā tiñu sáhá ji nsūú cā yáhá, chí quīnohōn ni nūú ndēē Tatá nī.

13 De ndācá nā-ni cúu jā cācān nū nūú Tatá nī síquī jā cándíja nú jā cúu nī Sēhe yā, de sáhá nī jā cācān nū, de sūcuán stéhēn ni jā cúñáhnú ndasi Tatá nī.

14 Chi níni sáhá nī ndācá nā-ni cúu jā cācān nū síquī jā cándíja nú nduhū.

Jā ní nquee yuhú yā jā tetíñú yā Espíritu Santo

15 De tú mánī ndá nú jíin nī, de squíncuu nú tiñu ndácu nī nūú nū.

16 De cācān táhvī ni nūú Tatá nī, de tetíñú yā incā Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo siī inī nū. De Yāā ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de coo yā jíin nú ní cání.

17 De nchivī ñayíví mā cūú cuetáhvī ji yā, chí nduú cúu cūndéhé ji nūú yā, ni nduú cúu cunī ji nāsa Yāā cúu yā. Sochi ndá máá nú chí ja jíin nū nāsa Yāā cúu yā, chí ndēē yā jíin nú, de cundeē yā inī ánō nū ní cání.

18 Mā sndóo uun nī ndá nú, chí ndiji nī nūú nū.

19 Jacū-ni cā quíví de mā cūní cā nchivī ñayíví nūú ni. Sochi ndá máá nú chí cunī nū nūú ni, chí cutecū ni ní cání, de jā ñúcuán suni cutecū ndá máá nú.

20 De quíví ñúcuán de cunī nū jā iin-ni cúu nī jíin Tatá nī, de ndá máá nú suni iin-ni cúu nú jíin nī jā ndēē ni inī ánō nū.

21 Tú nā-ni nchivī ñúhún inī ji tiñu ndácu nī, de squíncuu ji, suu nchivī

ñúcuán cúu jā mánī ndija jíin nī. De nchivī jā mánī jíin nī, suni coo mánī Tatá nī jíin ji. De saá-ni nduhū coo maní ni jíin ji, de stéhēn ni maá ni nūú ji jā íyó nī jíin ji, ncachī yā.

22 De nī ncāhān Judas jíin yā (de nsūú tēe cúu Iscariote): Señor, ¿nūcu stéhēn ní maá ní nūú ndá máá sá, de nūú nchivī ñayíví chí nduú?

23 De nī ncāhān Jesús: Nchivī jā mánī jíin nī, chí squíncuu ji tūhun jā cáhān ni. De coo mánī Tatá nī jíin ji. De Tatá nī jíin maá nī quiji nī coo nī jíin ji.

24 De nchivī jāá nduú mánī jíin nī, chí nduú squíncuu ji jā cáhān ni. De tūhun níni ndá nú jā cáhān ni, nsūú tūhun maá nī cúu, chí tūhun maá Tatá nī jā ní ntaji nduhū cúu.

25 Ndācá tūhun yáhá cáhān ni jíin nú juni ndēē ni cā jíin nú.

26 De Tatá nī chí tetíñú yā Espíritu Santo, quiji nūcuíñi nūú ni. De maá yā chindeé chituu yā ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo siī inī nū. De stéhēn yā ndācá tūhun nūú nū, de nacachī yā ndācá jā ní ncāhān ni jíin nú.

27 De jā quíhīn ni, de sáhá nī jā coo ndeé coo siī inī ndá nú. Tá cúu nūú íyó ndeé íyó siī inī maá nī, suni sūcuán coo ndeé coo siī inī ndá nú sáhá nī. De jā sáhá nī jā coo ndeé coo siī inī nū, nduú quítáhān jíin tūhun ndeé inī jā cáhān nchivī ñayíví. Mā cúcuécá inī ndá nú síquī ndācá tūndóhó, de ni mā cúyūhú nú.

28 Ja nī jini ndá nú jā ní ncāhān ni jā quíhīn ni, de ndiji nī coo tucu nī jíin nú. De tú íyó mánī vāha nú jíin nī, de cusī inī nū jā ní ncāhān ni jā quínohōn ni nūú Tatá nī. Chí cúñáhnú cā Tatá nī nsūú cā nduhū.

29 Ja nī ncachī tūhun nī nūú nū ndācá tūhun yáhá jondē ncháha ca coo, tácuá tá ja nī ncuu, de candíja ndá nú nduhū.

30 Mā cáhān ni cuāhā cā jíin ndá nú, chí ja vāji jāñēhēn jā tátúnī inī

ñayiví yáhá. De ni iin mā cūú sáhá sīquī ni nícu.

³¹ Sochi mitan de ná cóo tá cúu nūū ni ndacu Tatá ni nūū ni, tácuā cunī nchivī ñayiví jā mānī ni jíin Tatá ni, de sáhá ni tiñu jā ní ndacu yā. Nacuiñi ndá nú ná cóhōn túsaá, ncachī yā.

15

Jesús cúu tá cúu yoho yūcū uva

¹ De ni ncāhān cā yā: Maá ni cúu tá cúu yoho yūcū uva ndāā, de Tatá ni cúu tá cúu tēe jā jíto yoho yūcū.

² De ndá máá nú chi cúu nú tá cúu ndahá yūcū, de tú nduú jéhe nú ndihā de candeē yā ndóhó. De tú cúu ndá nú modo ndahá jā jéhe ndihā, de naquehndē yā nasahá ndoo yā ndóhó modo jā cúu nú ndahá ñúcuán, tácuā cuāha nú cuāhā cā ndihā.

³ De ndá máá nú chi ja ni ndundoo ánō nū jíin tūhun nī stéhēn ni nūū nū, tá cúu nūū ndúndoo ndahá uva.

⁴ De cuiñi nīhin nú jíin nī, de suni maá ni coo nī jíin nú. Iin ndahá yūcū mā cūú cuāha ndihā jā maá-ni, de tú nduú tíin yīcā yoho. De saá-ni ndá ndóhó, mā cūú sáhá nú tiñu váha de tú mā cuiñi nīhin nú jíin nī.

⁵ Maá ni cúu yoho yūcū ñúcuán, de ndá máá nú cúu ndahá nī. Nchivī jā íñi nīhin jíin nī, de íyó nī jíin ji, maá ji cúu tá cúu ndahá jā ndēē cutú jíin yoho yūcū jā jéhe cuāhā ndihā. Chi tú nduú íñi nīhin nú jíin nī, de nduú cuitī nā tiñu váha cuu sáhá nū.

⁶ Nchivī jāá nduú íñi nīhin jíin nī, candeē yā ji modo iin ndahá yūcū uva, de yichī. De cuu ji modo ndahá yūcū uva jā ndutútú de cāyū nūū ñúhūn.

⁷ Tú íñi nīhin ndá nú jíin nī, de tú ñúhūn inī nū ndá tūhun cāhān ni, ñúcuán de cācān nū nā-ni cúu jā cúnī nū, de sáhá nī jā cācān nū.

⁸ De tú sáhá ndá nú cuāhā tiñu váha, tá cúu nūū jéhe ndahá yūcū cuāhā ndihā, súcuán stéhēn nū jā

cúu ndija nú nchivī scuāha jíin nī, de súcuán cunī nchivī jā cúñahnú ndasí Tatá nī.

⁹ De tá cúu nūū mānī Tatá nī jíin nī, suni súcuán mānī ni jíin ndá nú. Túsaá de mā siāā nū tūhun jā mānī ni jíin nū.

¹⁰ Tú squíncuu nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, de níni coo manī ni jíin nú, tá cúu nūū squíncuu maá nī tiñu nī ndacu Tatá nī nūū ni, de níni íyó mānī yā jíin nī.

¹¹ Súcuán nī ncāhān ni jíin ndá nú tácuā coo sī inī nū tá cúu nūū íyó sī inī ni, chi jondē cusī ndasí inī nū.

¹² De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū ndá nú: Jā cundáhvi inī nū táhán nú, tá cúu nūū cundáhvi inī ni ndá máá nú.

¹³ Tú iin tēe cuū dē jā jéhē amigo dē, túsaá de nduú cā nā cuá cúmanī cā sáhá dē jā cundáhvi inī dē amigo dē.

¹⁴ De ndá máá nú cúu amigo ni de tú squíncuu nú ndá tiñu jā ndácu nī nūū nū.

¹⁵ Mā cāhān cā ni mozo jíin ndá nú, chi iin mozo nduú cāchī tūhun patrón nūū ji nāsa jāni inī dē sáhá dē. Chi sa amigo cāhān ni jíin ndá nú, chi ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācā tūhun jā ní ncāhān Tatá nī jíin nī.

¹⁶ Maá nī nī nacāji ndá ndóhó jā scácu nī ndóhó, de nsūū ndá máá nú nī nacani inī xihna cā jā cuniquīn nū nduhū. De nī jani nī ndá ndóhó jā caca ndāā nū de scándija nú cuāhā nchivī jā cuu ji sēhe nī ní cání. De súcuán de ndihī jā cācān nū nūū Tatá nī sīquī jā cándija nū nduhū, sáhá yā jā cācān nū.

¹⁷ De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū nū: Jā cundáhvi inī nū táhán nú.

Jā quítī inī nchivī ñayiví nūū Jesús jíin nūū nchivī cándija

¹⁸ De tú quítī inī nchivī ñayiví jíin ji ndá nú, de ja jíin nū jā xihna cā nūū maá nī nī nquítī inī ji.

19 De tú jā cúu cā nū cuenta ñayíví, de coo maní nchiví ñayíví jíin nú nícu, tá cúu nūū mānī ji jíin táhān ji. Sochi nī nacāji nī ndá ndóhó jā má sáhá cā nū tá sáhá nchiví ñayíví. De jā ñúcuán cúu jā quítí inī ji nūū ndá nú, chi nduú cā cúu nú cuenta ñayíví.

20 Nūcūhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni jíin nú: Tú nduú íyó yíñúhún nchiví nūū patrón, de nā oncā cúu nūū mozo dē. Tú nī jinī ūhvī ji nduhū, de suni sūcuán cunī ūhvī ji ndá ndóhó jā cúu nú mozo ni. De tú nī jetáhvī ji tūhun stéhēn ni, de suni cuetáhvī ji tūhun stéhēn ndá nú.

21 De ndācá tiñu yáhá sáhá ji jíin ndá nú jā síquī nduhū, chi nduú jíinī ji Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī.

22 Tú nduú ní nquiji nī jā nacani nī tūhun nūū ndá ji, de mā cōó cuāchi ji nícu. De mitan de mā cūú cā cāhān ji jāá nduú jíinī ji jā íyó cuāchi ji.

23 Nchiví jā quítí inī jíinī nduhū, suni nūū Tatá nī quítí inī ji.

24 Tú nduú ní nsáhá nī tiñu ñáhnú nūū ji jā ni iin tēe nduú sáhá dē sūcuán, de mā cōó cuāchi ji nícu. De mitan de ja nī jinī ji tiñu ñúcuán, de vísó sūcuán de quítí inī ji nūū ni jíin nūū Tatá nī.

25 De sūcuán sáhá ji tácuá quee ndāā tūhun jā yósó nūū tutū ley Yāa Dios jā névāhaji: Nī nquítí inī ji nūū ni, vísó nduú nā cuāchi nī, cáchi.

26 De tetíñú nī maá Yāa jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sīi inī nū. De Yāa ñúcuán cúu maá Espiritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de quiji yā jondē nūū Tatá nī, de nacani cáji yā tūhun nī.

27 De saá-ni ndá maá nú nacani nú tūhun nī, chi ja íyó nú jíin nī jondē tá nī nquijéhé nī nacani nī tūhun.

16

1 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíin ndá nú tácuá mā náyūhú nú tá quiji tūndóhó.

2 Chi tavā ji ndá nú jā má cuáha cā ji tūhun cundeē nū ndācá vehe īi sinagoga. De quenda quiví jā cahni ji ndóhó, de cani inī ji jā iin tiñu váha nī nsáhá ji nūū Yāa Dios.

3 De sūcuán sáhá ji jíin nú, chi nduú jíinī cuití ji maá Tatá nī de juni maá nī.

4 De nī ncāhān ni ndá tūhun yáhá jíin nú, tácuá tá quenda quiví jā sūcuán coo, de nūcūhun inī nū jā sūcuán nī ncāhān ni jíin nú.

Tiñu jā sáhá Espiritu Santo

De nduú ní ncāhān ni ndá tūhun yáhá jíin nú jondē jā xihna ñúhún, chi íyó maá nī jíin ndá nú.

5 De mitan chi quīnohōn ni cundeē ni jíin Yāa nī ntají nduhū vāji nī. De ni iin nú nduú jíicā tūhún nduhū ní nūū quíhīn ni.

6 Chi sa jā cúcuécá ndasí inī nū jā ní ncāhān ni sūcuán.

7 Jāndāā cāhān ni jíin nú: Jā váha ndá ndóhó cúu jā quíhīn ni. Chi tú mā quíhīn ni, de mā quíjī Yāa jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sīi inī nū. Sochi tá quíhīn ni, de tetíñú nī yā quiji yā nūū nū.

8 De tá quenda yā, de stéhēn yā nūū nchiví ñayíví jā íyó cuāchi ji, jíin nāsa quiví ji ichi ndāā, jíin jā sáhá ndāā Yāa Dios síquī cuāchi ji.

9 Stéhēn yā jā íyó cuāchi ji, chi nduú cándíja ji nduhū.

10 De stéhēn yā nāsa quiví ji ichi ndāā, chi maá nī quīnohōn ni nūū Tatá nī, de mā cūnī cā nū nūū ni.

11 De stéhēn yā síquī jā sáhá ndāā Yāa Dios cuāchi nchiví, chi ja nī ncundaā jā tñū tāhvī maá jānēhén jā cūñáhnú inī ñayíví yáhá.

12 De íyó cuāhā cā tūhun jā cūnī ni cāhān ni jíin ndá nú, de mā cūú jíicūhun inī nū mitan.

13 De tá quenda maá Espiritu jā stéhēn tūhun ndāā, suu maá yā stéhēn ndācá tūhun ndāā nūū nū. Chi mā cāhān yā jā maá yā, chi cāhān yā ndācá jā níni yā jā cāhān Yāa Dios. De stéhēn yā síquī ndācá tiñu jā coo.

14 De stéhēn yā jā cúñáhnú nī, chí nacachī tūhun yā nū nū ndācá tūhun ja nī ncāhān ni, de sáhá yā jā jícūhun inī nū.

15 Ndihi nāsa cúñáhnú Tatá nī, suni sūcuán cúñáhnú maá nī. Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā Espíritu Santo nacachī tūhun yā nū nū ndācá tūhun ja nī ncāhān ni, de sáhá yā jā jícūhun inī ndá nū.

Vísō cúcuécá inī nū, sochi ndusii inī nū

16 Iin lulī-ni cā de mā cūnī cā ndá nū nū ni. De suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nū nū ni, chí quīnohōn ni nū ndéē Tatá nī, ncachī yā.

17 Ñúcuán de sava tēe scuáha jíin yā, ní jīcā tūhún táhán dē: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā jíin ó? Chí cáchī yā jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā o nū yā, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu ó nū yā, chí sīquī jā quīnohōn yā nū ndéē Tatá yā.

18 ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā, iin lulī-ni cā? Nduú jícūhun inī o nā cuá cúu jā cáhān yā, ncachī ndá dē.

19 De ní jinī Jesús jā cūnī ndá dē cātūhún dē yā. De ní ncāhān yā jíin dē: ¿A jícā tūhún táhán ndá nū nā cuá cúu jā ní ncāhān ni jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā nū nū ni, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nū nū ni?

20 Jāndáa cáhān ni jíin nū jā cuacu ndá nū de cucuécá inī nū, sochi nchivī ñayivī chí sa cusii inī jī. De visō cucuécá inī ndá nū, sochi ndusii inī nū jā cunī tucu nū nū ni.

21 Iin ñahan tá cuacuñatin scácu ña, de téhndē chíjin ña, chí ja ní nquenda hora jā scácu ña. De tá ja ní ncacu sūchí lúli, de nduú cā náhán ña jā ní ndoho ña, chí cúsi inī ña jā ní ncacu sēhe ña.

22 De suni sūcuán cúu jā ndóho ndá nū mitan, chí cúcuécá inī nū jíin nī. Sochi iin lulī-ni cā de nacunī táhán tucu ó, de cusii ndasí inī nū. De ní iin mā cásí jā cusii inī nū.

23 De quivī ñúcuán de nduú nā cuá cācān cā ndá nū nū ni. Chí jāndáa cáhān ni jíin nū jā nū maá Tatá nī cācān nū, de sáhá yā ndihi jā jícān ndá nū, sīquī jā cándíja nū nduhū.

24 Jondē mitan de ncháha cā cācān nū nū Tatá nī jā jíin sívī nī. De mitan de quijéhé nū cācān nū jíin sívī nī, de nīhīn nū, tácuá cusii ndasí inī nū.

Ja ní ncandēē yā poder ndihi jāñehén jā íyó inī ñayivī

25 Ndá tūhun yáhá ní ncāhān yātá nī jíin ndá nū. De quiji quivī jā má cáhān yātá cā ní jíin nū, chí sa cachī tūhun cájí ní nū nū sīquī Tatá nī.

26 De quivī ñúcuán chí cācān ndá nū nū Tatá nī sīquī jā cándíja nū nduhū. De nduú cáhān ni jíin nū jā cācān táhvī ní jēhē nū nū Tatá nī.

27 Chí maá Tatá nī ja cúndáhvī inī yā ndá nū sīquī jā íyó mānī nū jíin nī, de ní ncandíja nū jā jondē nū maá yā vāji nī.

28 Nī nquēe ní jondē nū Tatá nī, de ní nquenda ní inī ñayivī. De mitan de quēe ní inī ñayivī, de quīnohōn tucu ní nū Tatá nī, ncachī yā.

29 De ní ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: Mitan de cáhān cájí ní, de nduú cā cáhān yātá ní.

30 Mitan de jíin ndá sá jā jíin ní ndiviī cuitī, de nduú cā jíin ñúhún jā cātūhún ndá sá níhín. Jā ñúcuán cúu jā cándíja sá jā vāji ní jondē nū Yāa Dios, ncachī ndá dē.

31 De ní ncāhān Jesús jíin dē: ¿A jondē mitan de cándíja ndá nū, á naá cúu?

32 De quiji quivī, de ja ní nquenda, jā cūtē nuu ndá nū quīnohōn nū tá vehe tá vehe nū, de sndóo ndá nū mátúhún-ni cā nduhū. Sochi nsūú jā quendōo mátúhún nī, chí Tatá nī íyó yā jíin nī.

33 Ndācá tūhun yáhá ní ncāhān ni jíin ndá nū tácuá coo ndéē coo sī inī nū sīquī jā cándíja nū nduhū.

Inī ñayíví chi cánuú cunī ndá nú tündóhó. De víso súcuán de ná cóo síi inī nū, chi ja nī ncandee ni poder ndācá jānehén jā íyó inī ñayíví, ncachī yā.

17

Jā ní jīcān táhvī yā jēhē nchivī cándíja

¹ De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nūcūndehé yā ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ja nī nguenda quiví jā cundoho sá. Mitan de stéhēn ní jā cúñáhnú sá jā cúu sá Sēhe ní, tácuu suni maá sá stéhēn sá jā cúñáhnú maá ní.

² Chi nī nsāhá ní jā ndíso tíñú sá síquī ndācá nchiví, tácuu ndācá nchiví jā ní jēhe ní nūu sá, cutecū ji ní cáni sāhá sá.

³ De suha cúu tūhun cutecū ji ní cáni: Suu jā cunī ji níhín jā mátúhún ní cúu Yāā ndāā, jíin jā cunī ji sāán jā cúu sá Jesucristo, Yāā nī ntají ní.

⁴ Ja nī stéhēn sá nūu nchiví ñayíví jā cúñáhnú ní, de ja nī nsínu sá tíñu jā ní ndacu ní nūu sá.

⁵ De mitan, Tatá, sāhá ní jā nduñáhnú tucu sá jondē nūu ndēe ní, tá cúu nūu cúñáhnú sá jíin ní jondē ncháha ca jēcāva ñayíví.

⁶ Nchiví jā ní nacāji ní inī ñayíví, nī jēhe ní ji nūu sá, de nī stéhēn sá nūu ji nāsa Yāā cúu ní. Cuenta maá ní cúu ji, de nī jēhe ní ji nūu sá. De nī jetáhvī ndá ji tūhun ní, de nī squíncuu ji.

⁷ De mitan de jíin ji jā jondē nūu maá ní vāji ndācá jā íyó jíin sá.

⁸ Chi ndācá ndá tūhun jā ní ncāhān ní jíin sá, nī ncachī tūhun sá nūu ndá ji, de nī jetáhvī ji. De nī jíin ji jā ní nquee ndija sá jondē nūu maá ní, de nī ncandíja ji jā maá ní nī ntetíñú saán.

⁹ De jícān táhvī sá jēhē ndá máá ji. Nduú jícān táhvī sá jēhē nchiví ñayíví jāá nduú cándíja, chi sa jēhē maá nchiví jā ní jēhe ní nūu sá, chi cuenta maá ní cúu ji.

¹⁰ Chi ndācá ji jā yíhí ndahá maá sá, suni cuenta maá ní cúu. De ndācá ji jā cúu cuenta maá ní, suni cuenta maá sá cúu. De stéhēn ndá ji nāsa cúñáhnú sá.

¹¹ De mā cūndeē cā sá inī ñayíví. Sochi ndá máá ji chi quendōo ji inī ñayíví, de maá sá chi cuēē najeē sá cundeē sá jíin ní. Tatá, cúu ní Yāā īi Yāā íyó ndoo. De jíin poder ní coto ní ndācá nchiví jā ní jēhe ní nūu sá, tácuu inuu ná cóo inī ndá ji, tá cúu nūu íyó maá ó.

¹² De tá nī íyo sá jíin ji inī ñayíví, de jíin poder ní nī jito sá ji. Ndá nchiví jā ní jēhe ní nūu sá, nī jito ñuncúún sá ji. De nduú ní jēhe sá tūhun jā nāā ni iin ji, chi mátúhún-ni tēe jā cúu dē tēe tñū táhvī, tácuu quee ndāā tūhun yósó nūu tutū īi.

¹³ De mitan de cuēē najeē sá nūu ní, de juni íyó cā sá inī ñayíví de cáhān sá ndá tūhun yáhá jíin ji, tácuu ná cúsi ndasi inī ji tá cúu nūu cúsi inī maá sá.

¹⁴ Nī ncachī tūhun sá tūhun ní nūu ndá ji. De nī nquiti inī nchiví ñayíví nūu ji, chi nduú cā cúu ji cuenta ñayíví, tá cúu nūu cúu maá sá jāá nduú cúu sá cuenta ñayíví.

¹⁵ De nduú jícān táhvī sá jā tavā ní ji inī ñayíví, chi sa jā coto ní ji nūu táchī cúñáhnú.

¹⁶ Nsuú cuenta ñayíví cúu ndá ji, tá cúu nūu cúu maá sá jāá nsuú cuenta ñayíví cúu sá.

¹⁷ Jíin tūhun ndāā ní de sāhá ní jā ná cóo ndoo coo īi ji nūu ní. Ndá tūhun cáhān maá ní cúu tūhun ndāā.

¹⁸ De tá cúu nūu ní ntetíñú ní saán nī nquiji sá inī ñayíví, suni súcuán tétíñú sá ndá ji nacani ji tūhun ní nūu nchiví ñayíví.

¹⁹ De jā jēhē ndá ji cúu jā sócō sá maá sá cuū sá, tácuu suni maá ji coo ndoo coo īi ji nūu ní jā jíin tūhun ndāā.

²⁰ De nsuú iin-ni jēhē ndá nchiví yáhá jícān táhvī sá, chi suni jēhē ndá cā nchiví jā candíja ji saán tá cunini ji tūhun jā nacani ndá máá ji.

²¹ De jicān táhvī sá jā inuú ná cóo inī ndá ji. Tá cúu nūū iin-ni cúu ní jíin sá, Tatá, de iin-ni cúu sá jíin maá ní, suni sūcuán ná cóo inuú ndá ji jíin ó. De cúnī sá jā inuú ná cóo inī ji, tácuca candíja nchivī ñayiví jā maá ní nī ntetíñú ní sāán.

²² Nī nsáhá ñáhnú sá ndá ji tá cúu nūū ní nsáhá ñáhnú ní sāán, tácuca inuú ná cóo inī ji, tá cúu nūū iyó inuú maá ó.

²³ De iyó inuú sá jíin ndá ji, de suni iyó inuú ní jíin sá, de sūcuán de inuú cuitī coo inī ndá ji. Ñúcuán de cunī nchivī ñayiví jā maá ní nī ntetíñú sāán, jíin jā mānī ndasí ní jíin ndá ji, tá cúu nūū mānī ní jíin sá.

²⁴ Tatá, maá ní nī jēhe ní ji nūū sá. De cúnī sá jā cundeē ji jíin sá nūū cundeē sá, tácuca cunī ji nāsa vii cúñáhnú sá nī nsáhá ní. Chi iyó mānī ndasí ní jíin sá jondē ncháha ca jēcāva ñayiví de jondē mitan.

²⁵ Yāā ndāā cúu ní, Tatá, de nchivī ñayiví nduú jíin ji níhín, de maá sá chi jíin sá níhín. De ndá nchivī yáhá chi jíin ji jā maá ní nī ntetíñú sāán.

²⁶ Nī stéhēn sá nūū ndá ji nāsa Yāā cúu ní. De stéhēn cā sá sūcuán nūū ji, tácuca ná cóo manī ndasí ji jíin táhán ji, tá cúu nūū iyó mānī ndasí ní jíin sá, de tácuca cundeē sá inī áno ji, ncachī yā.

18

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nquee yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān yā incā lado yuū Cedrón. De ñúcuán iyó iin huerto nūū ní nquivi yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

² De Judas, tēe jā nastúu dē yā, suni jíin dē lugar ñúcuán, chi cuāhā vuelta nī ndutútú Jesús ñúcuán jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

³ De nī nguenda dē ñúcuán jíin iin grupo soldado jíin jacú policia jā jito templo, jā ní ntají ndá sūtū

cúñáhnú jíin ndá tēe fariseo. De ndíso ndá dē espada, de nēe dē linterna jíin iti.

⁴ De Jesús ja jíin yā ndācá tūndóhó jā váji siquī yā. De nī nguenda yā ichi nūú ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nā tēe nánducú ndá nú?

⁵ De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu. De Judas, tēe jā nastúu dē yā, suni íñi dē jíin ndá tēe ñúcuán.

⁶ De jā sūcuán nī ncāhān yā, maá nī cúu, de nī jica yátá ndá dē, de nī jicó cáva ndá dē-ni.

⁷ Ñúcuán de nī jicā tūhún tucu yā dē: ¿Nā tēe nánducú ndá nú? Jesús tēe ñuū Nazaret, ncachī ndá dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī ni jā maá nī cúu. De tú nduhū nánducú ndá nú, de maá nī-ni tiin nú, de ndá tēe yáhá ná quihín dē, ncachī yā.

⁹ Sūcuán nī ncuu tácuca quee ndāā tūhun jā ní ncāhān yā jíin Tatá yā: Nduú ní jēhe sá tūhun jā naā ni iin tēe jā ní jēhe ní nūū sá, ncachī yā.

¹⁰ De Simón Pedro ndíso dē iin espada. De nī ntavá dē, de nī jehndē dē sōho lado cuáhá iin tēe nání Malco. De tēe ñúcuán cúu mozo maá sūtū cúñáhnú.

¹¹ De nī ncāhān Jesús jíin Pedro: Nachuhun espada nū inī cubierta. ¿A nduú cánuú jā cundoho nī tūndóhó yáhá jā ní nsáhá ndāā Tatá nī jā cundoho nī? ncachī yā.

Jā ní tñi Jesús nūū sūtū cúñáhnú

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Ñúcuán de ndá soldado jíin capitán dē, jíin ndá policia tēe hebreo, nī ntiin ndá dē Jesús, de nī juhní dē yā.

¹³ De xihna cā vehe Anás cuāhān ndá dē jíin yā. De tatá chíso Caifás cúu Anás. De Caifás cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuiyā ñúcuán.

¹⁴ De suu dē nī ncachī nūū ndá táhán dē hebreo jā cánuú jā cuū iin tēe jā jéhē naciōn dē.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jínī dēyā

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ De Simón Pedro jíin incā tēe scuáha, níquín nduú dē Jesús cuāhān dē yātā yā. De incā tēe scuáha ñúcuán chi jíinī táhán dē jíin sūtū cúñáhnú. Jā ñúcuán cúu jā ní nquívi dē jíin Jesús inī patio vehe sūtū cúñáhnú.

¹⁶ Sochi Pedro ní nquendōo dē yātā viéhé patio. De maá tēe scuáha jā jíinī táhán jíin sūtū cúñáhnú, ní nquee dē ní ncāhān dē jíin ñahan jító viéhé, de ní squívi dē Pedro inī patio.

¹⁷ Ñúcuán de ñahan jító viéhé, ní jicā tühún ña Pedro: ¿A nsúú iin tēe scuáha jíin tēe jā íñi nū sūtū ñúcuán cúu nú? ncachī ña. Nsúú cúu ní, ncachī dē.

¹⁸ De ndá mozo jíin ndá policía ñúcuán ní stáhán ndá dē ñuhún jíin ticāyi, chi vjín sáhá. De íñi ndá dē násaā dē. De suni íñi Pedro, násaā dē jíin ndá tēe ñúcuán.

Jā ní stíchī sūtū cúñáhnú Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ De sūtū cúñáhnú ñúcuán ní stíchī dē Jesús nā tēe cúu ndá tēe jā scuáha jíin yā, jíin nā tühun cúu jā stéhēn yā.

²⁰ De ní ncāhān yā: Níní ní ncāhān ní nūú íyó chitú nchivī, de ní jini ndihi nchivī. De níní ní stéhēn ní tühun inī ndá vehe íi sinagoga jíin inī templo cáhnú nūú ndútútú ndivī táhán ó hebreo. De ní iin tühun nduú ní ncāhān yuhū ní.

²¹ ¿De nūcu jíicā tühún nú nduhū? Cātühún nú ndá nchivī jā ní jini tühun ní ncāhān ní, de maá ji cachī nása ní ncāhān ní. Chi jíinī ndá ji nása ní ncāhān ní.

²² De jā ní ncāhān Jesús súcuán, de iin policía jító templo jā íñi ñúcuán, ní ncani dē nūú yā. De ní ncāhān dē jíin yā: ¿A súcuán cáhān nū jíin sūtū cúñáhnú, á naá cúu?

²³ De ní ncāhān Jesús: Tú ní ncāhān ní iin tühun nēhén, de cachī nā tühun nēhén cúu jā ní ncāhān ní. Sochi tú nduú ní ncāhān ní iin tühun nēhén, ¿de nūcu cáni nú nduhū? ncachī yā.

²⁴ Ñúcuán de Anás jā cúu sūtū cúñáhnú, ní ntají dē yā, núhnī yā cuāhān yā nūú Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā.

Jā ní ncachī tucu Pedro jāá nduú jíinī dēyā

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ De juni súcuán cúu, de íñi Pedro násaā dē yúñuhūn. De ní ncāhān ndá ji jíin dē: ¿A nsúú iin tēe scuáha jíin tēe ñúcuán cúu nú? De maá dē nduú ní ncachī dē: Nsúú nduhū cúu, ncachī dē.

²⁶ Ñúcuán de iin mozo sūtū cúñáhnú jā cúu táhán tēe jā ní jehndē Pedro sōho, ní ncāhān jíin dē: ¿A nsúú maá nú cúu jā ní jini ní jíin dē inī huerto?

²⁷ De Pedro nduú ní ncachī tucu dē. De ní ncana-ni lohló.

Jā ní íñi Jesús nūú Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸ Ñúcuán de ní nquee ndá dē jíin Jesús inī vehe Caifás, de cuāhān dē jíin yā palacio tēe nación Roma jā cúu gobernador. De ja cuācunijin. De ndá nchivī hebreo nduú ní nquívi ji inī palacio, tácuca mā stíví ji ley ji jā cáhān jā má quívi ji inī vehe nchivī jāá nsúú hebreo cúu. Chi tú súcuán de mā cúu cuxiní ji vico pascua jā coo quívi tēén.

²⁹ Ñúcuán de ní nquee Pilato, tēe cúu gobernador, ní ncāhān dē jíin ndá ji: ¿Nā cuāchi cáhān ndá nū síquī tēe yáhá?

³⁰ De ní ncāhān ji: Tú nsúú tēe nēhén cúu tēe yáhá, de mā quisiáha ndá sá dē nūú ní nícu, ncachī ji.

³¹ De ní ncāhān Pilato: Cuáhán ndá máá nú jíin dē, de sáhá ndāá nū síquī dē jíin ley jā névaha ndá nú. De ní ncāhān ndá nchivī hebreo

ñúcuán: Ndá sáan nchivī hebreo, nduú nā permiso jā cahñī sá ni iin nchivī.

³² Súcuán nī ncāhān ndá ji tácuá quee ndaā tūhun jā ní ncachī Jesús jā quívi yā ndahá ndá tēe Roma de cahñī dē yā yīcā cruz.

³³ De nī ndīvi Pilato inī palacio, de nī ncana dē jā ná quíji Jesús. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo, á naá cúu?

³⁴ De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A jícā tūhún nú nduhū jā súcuán jáni inī maá nú, á jā ní ncachī nchivī hebreo nūū nū?

³⁵ De nī ncāhān Pilato: Nsūú tēe hebreo cúu nī jā cunī ni. Chi nchivī nación maá nú jíin ndá sūtū cúñáhnú nī nchihi ndá dē ndóhó ndahá nī. ¿Nā cuá cúu jā ní nsáhá nú túsaá? ncachī dē.

³⁶ De nī ncāhān Jesús: Nsūú jā tátúnī ní modo tá cúu nūū tátúnī ndá rey ñayīví yáhá. Chi tú jā nchivī ñayīví ní nsáhá jā cúu nī rey, ñúcuán de ndá tēe níquīn nduhū canāá dē tácuá mā quívi nī ndahá ndá táhān nī hebreo nícu. Sochi nsūú nchivī ñayīví yáhá cúu jā tátúnī ni nūū mitan, ncachī yā.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíin yā: ¿De á iin rey cúu nú jā súcuán? De nī ncāhān Jesús: Rey cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū. Nī nquiiji nī nī ncacu nī inī ñayīví yáhá tácuá nacani nī tūhun ndāā. De ndācá nchivī jā jétáhvī tūhun ndāā, chi níni ji tūhun cáhān ni, ncachī yā.

³⁸ De nī ncāhān Pilato: ¿Nāsa cunī ō ní iin cúu maá tūhun ndāā? ncachī dē.

Jā ní ncundaā jā cuū yā

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá, de nī nquee tucu dē nūū nchivī hebreo. De nī ncāhān dē jíin ji: Nduú cuitī ná cuāchi níhīn ni síquī dē.

³⁹ De íyó costumbre ndá máá nú jā vico pascua de siáā ni iin tēe yihí vecāa nūū nū. ¿De á nduú cúni

ndá nú jā siáā ni Rey ndá nú nchivī hebreo? ncachī dē.

⁴⁰ Ñúcuán de ndīvī ji nī ncana jee tucu ji: Mā siáā ní tēe jíñā, chi Barrabás siáā ní, ncachī ji. De tēe cuíhná cúu Barrabás.

19

¹ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jā ná tíin ndá soldado Jesús, de cani dē yā jíin cuarta ñii.

² De nī nsáhá ndá dē iin corona íñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá ndíhí jā cúu sahma rey.

³ De nī jēcuíñī dē nūū yā, de nī ncāhān sácá ndá dē: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo. De nī ncani ndá dē nūū yā.

⁴ Ñúcuán de nī nquee Pilato incā vuelta, de nī ncāhān dē jíin nchivī: Yáhá cūndēhé nú jā távā ni dē nūū ndá nú, tácuá cunī nū jāá nduú nā cuāchi níhīn ni síquī dē.

⁵ De nī nquee Jesús, ñúhún yā corona íñu jíin sahma cuahá ndíhí ñúcuán. De nī ncāhān Pilato jíin ji: Yáhá cūndēhé ndá nú nūū dē.

⁶ De tá nī jinī ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá policía nūū yā, de nī ncana jee ndá dē: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē. De nī ncāhān Pilato: Túsaá de natiin ndá máá nú dē de cahñī nū dē. Chi nduhū nduú nā cuāchi níhīn ni síquī dē.

⁷ De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Névhā ndá sá iin ley, de síquī ley ñúcuán cánuú jā cuū dē, chi sáhá dē maá dē jā Sēhe Yāā Dios cúu dē.

⁸ De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de víhí cā nī nchūhú dē.

⁹ De nī ndīvi tucu dē inī palacio, de nī jīcā tūhún dē Jesús: ¿Ní jondē vāji nú? Sochi nduú ní ncāhān cuitī Jesús jíin dē.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíin yā: ¿Nūcu nduú cáhān nū jā cáhān ni? ¿A nduú jíinī nū jā ndíso tíñú nī jā cahñī ni ndóhó yīcā cruz, de suni ndíso tíñú nī jā siáā ni ndóhó quíhīn nū?

11 De nī ncāhān Jesús: Tú nduú ní nsáhá Yāa Dios jā ndiso tíñú nú, de nduú nā cuá cuu sáhá nú sīquī ní. De jā ñúcuán cúu jā tēe jā ní nquisiáha nduhū nūū nū, xēen cā coo cuāchi sīquī dē nsūū cā sīquī maá nú, ncachī yā.

12 De sá de jondē hora ñúcuán de ndúcú ndéé Pilato jā siáa dē yā. Sochi ndá nchivī hebreo chi cána jee ji: Tú siáa ní tēe jíña, túsaá de nduú cúu ní amigo rey Roma jā ndácu tíñu. Chi ndācá tēe jā sáhá dē rey maá dē, túsaá de cúu dē enemigo sīquī rey ñúcuán, ncachī ji.

13 De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de nī ndacu dē tíñu jā ná quéé Jesús inī vehe quiji yā. De nī jēcundeē dē silla nūū cúndaā tíñu, nūū maá-ni yūū nī jēcāva, de lugar ñúcuán nání Gabata yuhú hebreo.

14 De cuacuu cahūxī ūū, de jañíni quivī ñúcuán quijéhé vico pascua. De nī ncāhān Pilato jíin ndá nchivī hebreo: Yáhá íñi maá rey nū.

15 De nī ncana jee ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, chi cánuú jā cuū dē, ncachī ji. De nī ncāhān Pilato jíin ji: ¿A jā cata caa nī rey nū yīcā cruz, á naá cúu? De nī ncāhān ndá sūtū cúñáhnú: Nduú nā incā rey névāha ndá sá, chi maá-ni rey Roma jā tátúnī nūū sá.

16 Ñúcuán de Pilato nī nacuāha dē yā nūū ndá ji jā ná cúu yā yīcā cruz. De nī ntiin ji Jesús cuāhān ji jíin yā.

Jā ní jata caa ndá dē yā yīcā cruz
(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32;
Lc. 23.26-43)

17 De nī nquee Jesús, ndiso yā cruz yā, cuāhān ndá dē jíin yā iin lugar nūū nání Yiqui Xíní, de yuhú hebreo nání Gólgota.

18 De ñúcuán nī jata caa ndá dē yā yīcā cruz. De suni nī jata caa dē ūū tēe nūū ūū cā cruz, iin iin dē iin lado yā, de maá Jesús māñú.

19 De suni nī ndacu Pilato jā ná cūndeē tūhun xīnī cruz yā, jā cáhān:

Tēe yáhá cúu Jesús ñūū Nazaret, Rey nchivī hebreo, cáchi.

20 De cuāhā nchivī hebreo nī nc-ahvi ji tūhun yáhá, chi maá ñatin yuhú ñūū cúu nūū ní jata caa dē yā. De tūhun yáhá yósō jíin yuhú hebreo jíin griego jíin latín.

21 De ndá sūtū cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī ncāhān dē jíin Pilato: Mā tēe ní jā cúu dē Rey nchivī hebreo, chi sa tee ní jā maá dē nī ncāhān jā cúu dē Rey nchivī hebreo.

22 De nī ncāhān Pilato: Mā násāma nī jā ní ntatúnī nī jā cundeē.

23 De ndá soldado ñúcuán, tá nī ncuu nī jata caa dē Jesús yīcā cruz, de nī nquehen dē sahma yā, de nī jehndē dē nī nduu cūmī parte, de iin iin parte nī ncuu iin iin soldado. De suni nī nquehen dē camisa yā. De camisa ñúcuán nduú ní nquicu, chi nī ncuu ní.

24 De nī ncāhān ndá dē: Mā quéhndē ō, chi vāha cā ná sáhá ó suerte sīquī, de cūndehé ó ní iin ó nihīn, ncachī dē. De súcuán nī nquee ndaā tūhun yósō nūū tutū īi jondē janahán jā cáhān Jesús: Nī nquehen dē sahma nī cuu ndá máá dē. De nī nsáhá dē suerte sīquī camisa nī, Cáchi tutū. Súcuán cúu jā ní nsáhá ndá soldado ñúcuán.

25 De ñatin nūū íyó cruz nūū ndíta caa Jesús íñi naná yā jíin cūhū ña María ñasíhí Cleofas, jíin María ñūū Magdala.

26 De nī ndehé Jesús nūū naná yā jíin nūū tēe scuáha jíin yā jā mānī cā yā jíin, chi suni íñi dē ñúcuán. De nī ncāhān yā jíin naná yā: Naná, jondē mitan de maá dē nūcuñi dē cuu dē sēhe ní.

27 Sá de nī ncāhān yā jíin tēe scuáha ñúcuán: Jondē mitan de cuu ña modo naná nú, ncachī yā. De jondē hora ñúcuán nī ncana dē ña jā cundeē ña vehe dē jā coto dē ña.

Jā ní jihī Jesús
(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41;
Lc. 23.44-49)

²⁸ Ñúcuán de nī jinī Jesús jā ní jīnu ndācá tiñu jā cánuú cundoho yā. De tácuá quee ndaā tūhun cáhān tutū īī, de nī ncāhān yā: Yīchī ni ndute, ncachī yā.

²⁹ De ñúcuán íyó iin tīndōhō jā ñúhún chitú vinagre íyá. De nī nchundaji ndá dē iin cāchī nūū vinagre ñúcuán, de nī ntee dē xīnī iin ndahá ñutun hisopo, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

³⁰ De tá nī jihī yā vinagre, de nī ncāhān yā: Ja nī jīnu, ncachī yā. De nī jēcuīta-ni xīnī yā, de nī jihī yā-ni.

Jā ní nquiní soldado lanzayīcā yā

³¹ De quīvī téen coo vico pascua. De ndá tēe hebreo nduú cūnī dē jā cundita caa ndá ndīyi ñúcuán yīcā cruz quīvī nátátú. Chi quīvī nátátú jā cúu vico pascua, īī ndasí cā nsūú cā ndá cā quīvī nátátú. De nī ncāhān dē jín Pilato jā ná ndácu dē jā tāhnū sīhin ndá tēe ndíta caa, de ná cújiyo dē yīcā cruz.

³² De nī nquenda ndá soldado, de nī jāhnū dē sīhin iin tēe jā ndíta caa jín yā, de saá-ni incā dē.

³³ De tá nī nquenda ndá dē nūū Jesús, de nī jinī dē ja nī jihī yā. Jā ñúcuán cúu jāá nduú ní jāhnū ndá dē sīhin yā.

³⁴ Sochi iin soldado chi nī nquiní dē lanza yīcā yā, de nī nquee-ni nīñi jín ndute.

³⁵ De nduhū jā tēe tutū yáhá, nī jinī ni jā sūcuán nī ncuu, de nácani ndaā ni tūhun nāsa nī ncuu. De jínī ni jā íyó ndāā tūhun cáhān ni, tácuá suni candíja ndá máá nú.

³⁶ Chi sūcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā cáhān tutū īī: Mā cáhnū dē ni iin yiqui yā, cāchī.

³⁷ De suni incā tūhun cáhān tutū īī: Iin quīvī de cūndēhé ndá ji nūū Yāā jā ní nquiní ji lanza, cāchī.

Jā ní nchihuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ De nī ncuu ndācá tiñu yáhá. De íyó iin tēe ñuū Arimatea jā nání

José, de cúu dē tēe cándíja Jesús. Sochi cándíja yuhū dē, chi yuhú dē táhān dē hebreo. De nī ncāhān ndāhvī dē jín Pilato jā ná cuáha dē tūhun jā quehen dē yiqui cúñu Jesús. De nī jēhe Pilato tūhun. Ñúcuán de cuāhān José, de nī snúu dē yiqui cúñu Jesús.

³⁹ De suni nī nquenda Nicodemo, tēe jā ní nquiji nūū Jesús iin jacuāā. De ndíso dē tá ōcō ūxi kilo sūja ūguā jā ní nsacā nuu jín yūcū áloe.

⁴⁰ De ndūū dē nī nquehen dē yiqui cúñu Jesús, de nī nchusúcun dē jín tira sahama jā ní nquīvi yūcū jā jēhēn āsīn ñúcuán, tá cúu nūū íyó costumbre maá nchivī hebreo jā chūhū ji ndīyi.

⁴¹ De ñatin nūū ní jihī Jesús íyó iin huerto. De nūū huerto ñúcuán ndéē iin yavī jā ní ncaān jeé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi.

⁴² De ñúcuán nī nchihuhū ndá dē Jesús, chi íyó ñatin yavī ndīyi ñúcuán. Chi ja ñatin quijéhé quīvī nátátú dē jā cúu dē nchivī hebreo, de cáhān ley jā má cúu chiyuhū dē ndīyi tá quijéhé quīvī ñúcuán.

20

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ De jānehēn quīvī domingo nī nquenda María ñuū Magdala nūū ní nchihuhū Jesús, de cáta yīnēē cā. De nī jinī ña jā ní ncujiyo yūū jā ndásī yuhú yavī ndīyi.

² Ñúcuán de jīnu ña cuāhān ña nūū Simón Pedro jín nūū incā tēe scuáha jā ní iyo mānī cā Jesús jín. De nī ncāhān ña jín dē: Nī ntavā ndá dē Jētohō ō nūū ní nchihuhū yā, de nduú jínī ō ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā, ncachī ña.

³ De nī nquee Pedro jín incā tēe ñúcuán, cuāhān ndūū dē cuāndēhé dē yavī ndīyi.

⁴ De jīnu iin ncāá ndūū dē. De incā tēe scuáha ñúcuán, nīhin cā nī

jinu dē nsūū cā Pedro. De xihna cā dē nī nquenda yavī ndīyi.

⁵ De nī jaquīn nūū dē, nī ndēhé dē inī yavī. De nī jinī dē jā ndá tira sahma cáá maá-nī cā. Sochi nduú nī nquīvi dē.

⁶ De sá de nī nquenda Simón Pedro jā níquīn dē vāji dē. De nī nquīvi dē nūū ní nchiyuhū Jesús. De suni nī jinī dē jā tira sahma cáá maá-nī cā.

⁷ De nī jinī dē sahma jā ní ñusúcun xīnī Jesús, nduú cáá jín tira sahma, chi nī natuū de cáá síin.

⁸ Ñúcuán de suni nī nquīvi incā tēe scuáha jā ní nquenda xihna cā nūū ní nchiyuhū yā. De nī jinī dē nāsa íyó, de nī ncandíja dē jā ní natecū yā.

⁹ Chi tá ncháha ca quenda dē yavī ndīyi, de nduú ní jícuhun inī dē tūhun cáhān tutū īī, jā cánuú natecū yā tá ja nī jīhī yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndūū tēe scuáha ñúcuán, cuānohōn dē vehe dē.

Jā ní nenda yā nūū María ñuū Magdala

(Mr. 16.9-11)

¹¹ De María íñī ña jácu ña nūū ní nchiyuhū yā. De juni jácu ña, de nī jaquīn nūū ña, nī ndēhé ña inī yavī ndīyi.

¹² De nī jinī ña ūū ángel, ñúhún yā sahma cuijín. De iin yā ndéē ichi xīnī, de incā yā ndéē ichi nūū jéhe nūū ní ncāa yiqui cúñu Jesús.

¹³ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? De nī ncāhān ña: Nī ntavā ndá dē Jētohō sá, de nduú jínī sá ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā.

¹⁴ De tá nī ncāhān ña sūcuán, de nī ndicó cóto ña, de nī jinī ña nūū Jesús jā íñī yā ñúcuán. Sochi nduú ní nácunī ña jā maá yā cúu.

¹⁵ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? ¿Ní iin nánducú nú? ncachī yā. De maá ña jáni inī ña jā tēe jito huerto cúu yā. De nī ncāhān ña jín yā: Señor, de tú maá ní nī nsáhá jíyo ní yā, de cachī ní

ní cúu nūū ní nchuhun ní yā, de ná quínāquēhen sá yā, ncachī ña.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús jín ña: María, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī nacunī ña yā, de nī ndicó cóto ña, de nī ncāhān ña jín yuhū hebreo: Raboni, ncachī ña. De tūhun ñúcuán cáhān: Maestro.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jín ña: Mā quēhé nú nduhū, chi ncháha ca ndaa nī quīnohōn ni nūū Tatá nī. De cuáhān nūū ndá hermano ni, tēe nī scuáha jín nī, de cachī nū nūū dē jā ndaa nī quīnohōn ni nūū Tatá nī, jā suni Tatá ndá máá nú cúu. De cúu yā Yāa Dios maá nī jín Yāa Dios ndá máá nú, ncachī yā.

¹⁸ Ñúcuán de María ñuū Magdala, cuāhān ña, de nī ncachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jā ní jinī ña nūū maá Jētohō ō jín jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá jín ña.

Jā ní nendayā nūū ndá tēe scuáha jín yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ De jā ní ncuāā maá quīvi domingo ñúcuán, de íñī tūtú ndá tēe scuáha inī iin vehe. De ndásī viéhé, chi yuhū ndá dē ndá táhān dē hebreo jā cunī ūhvī ji dē. De nī nquenda-ni Jesús, nī jēcuīñī yā mähñú ndá dē, vísō ndásī viéhé, de nī ncāhān yā jín dē: Coó ndeé coó siī inī ndá nú, ncachī yā.

²⁰ De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī stéhēn yā ndahá yā jín yīcā yā nūū ndá tēe scuáha. De nī ncusī inī ndá dē jā ní jinī dē nūū maá Jētohō ō.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān tuçu Jesús: Coó ndeé coó siī inī ndá nú. De tá cúu nūū ní ntají Tatá nī nduhū inī ñayiví, suni sūcuán tají nī ndá ndóhó nacani nú tūhun nī nūū nchivī, ncachī yā.

²² Ñúcuán de nī ntivī táchí yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Mitan de nī nihin ndá nú Espíritu Santo.

²³ De ndācā nchivī jā cune cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, túsaa de coo tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji. De

tú mā cúne cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, de mā cóo túhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní nenda yā nūū Tomás

²⁴ De Tomás, tēe jā ní ncacu cuátī, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā, nduú ní íyo dē quīvī jā ní nenda nijīn Jesús nūū ndá cā tēe scuáha.

²⁵ Nūcuán de sava cā ndá tēe scuáha, nī ncāhān dē jíin Tomás: Nī jinī ndá nī nūū maá Jētohō ō. De nī ncāhān Tomás: Tú mā cūnī nī nūū ní ntacuehé ndahá yā nī nsáhá ndūyu cāa, de tú mā chíhī nī xīnī ndáhá nī nūū ní nchīhī ndūyu cāa, de tú mā chíhī nī ndahá nī yīcā yā, de mā cándíja cuitī nī, ncachī dē.

²⁶ De nūū únā quīvī, de ndá tēe scuáha íyó tútú tucu dē inī iin vehe. De íyó Tomás jíin dē. Nūcuán de nī nquenda tucu Jesús, nī jēcuñī yā mähñú ndá dē, visō ndásī viéhé. De nī ncāhān yā jíin dē: Coó ndeé coo sīi inī ndá nú.

²⁷ De nī ncāhān yā-ni jíin Tomás: Chíhī xīnī ndáhá nú inī ndahá nī yáhá de cunī nū. De chíhī nū ndahá nú yīcā nī nūū ní ntacuehé. De mā cānī síquí cā inī nū, chí sa candíja nú, ncachī yā.

²⁸ Nūcuán de nī ncāhān Tomás jíin yā: Aī, Jētohō maá sá jíin Yāa Dios maá sá cúu ní, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tomás, jondē nī jinī nū nduhū, de nī ncandíja nú. De nācā ndetū ndá nchivī jā candíja ji nduhū visō nduú ní jíin ji nduhū, ncachī yā.

Nājēhē nī ntee Juan libro yáhá

³⁰ De suni nī nsáhá Jesús cuāhā cā tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, jāá nduú yósó nūū tutú yáhá.

³¹ Sochi ndá tiñu yáhá nī ntee nī tácuca candíja ndá nú jā Jesús cúu Cristo, maá Sēhe Yāa Dios. De jā candíja nū yā, de cutecū nū ní cánī sáhá yā.

21

Jā ní nenda yā nūū ūjā tēe scuáha jíin yā

¹ De nī ncuu jacū quīvī, de incā vuelta nī nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā, jā íyó dē yuhú mar Tiberias. De súcuán cúu jā ní stéhēn yā maá yā nūū dē:

² Iyó tútú Simón Pedro, jíin Tomás, tēe nī ncacu cuátī, jíin Natanael, tēe ĩnuu Caná ndáñúū Galilea, jíin ndúū sēhe Zebedeo, jíin ūū cā tēe scuáha.

³ De nī ncāhān Simón Pedro jíin ndá dē: Ná quítīin nī tiacá. De nī ncāhān ndá dē: Suni cōhōn jíin nú. De cuāhān ndá dē, de nī nguīvi dē iin barco. Sochi nduú ní níhīn cuitī ndá dē tī jacuáa nūcuán.

⁴ De tá cuācunijīn, de íñī Jesús yuhú mar. Sochi ndá tēe scuáha, nduú ní nácunī dē jā maá yā cúu.

⁵ Nūcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Lílū, ¿á nī níhīn ndá nú tiacá caji ō? Nduú cuitī, ncachī ndá dē.

⁶ Nūcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Chuhun ĩnuu nú ichi lado cuáhá barco, de níhīn nū tī. De nī nchuhun ndá dē ĩnuu, de nduú cā ní ncúu cuitī natavā dē, jā ní nguīvi cuāhā ndasī tiacá.

⁷ Nūcuán de tēe scuáha jā mānī cā Jesús jíin, nī ncāhān dē jíin Pedro: Maá Jētohō ō cúu tēe jā ní ncāhān ō jíin, ncachī dē. De tá nī jini Simón Pedro jā maá Jētohō ō cúu, de nī nūcūhun dē sahma dē, chí nī ntavā dē jā sátiñú dē. De nī ndava dē-ni nūū mar, cuāhān dē nūū yā.

⁸ De ndá cā tēe scuáha nūcuán, vāji dē jíin barco yuhú nduté, stáá dē ĩnuu ĩñuhún chítú tiacá. Chí nduú jíicá íyó dē jíin ĩñuhun yíchí, chí tá ciento-ni metro cúu.

⁹ De tá nī nquee ndá dē inī barco, de nī jinī dē jā ndúhā tīcāyi ĩñuhūn, de cáá stāá jíin iin tiacá jā ní nchohō.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Cuáquēhen ndá nú jacū tiacá jā cáta ntiin nú, ná scásūn ō, ncachī yā.

11 De nī nquīvi Simón Pedro inī barco, de nī stáá dē ñunu, nī nquenda dē jíin nūū ñuhun yíhí. De ñúhún chitú tiacá náhnú, iin ciento uū xico ūxī ūnī tī cúu. De vísō iin sūcuán tī ñúhún, de nduú ní ntéhdē ñunu.

12 De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Nehēn ndá nú ná cájī ō stāā. De ní iin ndá tēe scuáha ñúcuán nduú ní ncúndeé inī dē já cātūhūn dē yā tú ní iin cúu yā. Chi ja jíin ndá dē já maá Jētohō ō cúu yā.

13 De nī ntandē Jesús yuhú ñúhūn, de nī nquehen yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá dē, de saá-ni tiacá.

14 Yáhá cúu vuelta ūnī já ní nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā, tá nī natecū yā.

Jā ní natúhún Jesús jíin Simón Pedro

15 De tá nī ncuu nī nchasi inī dē, de Jesús nī jíicā tūhún yā Simón Pedro: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī cā nū jíin nī nsuú cā ndá cā tēe yáhá? De nī ncāhān dē: Señor, ja jíin ní já mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā jíin dē: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí lúli nī, ncachī yā.

16 De nī jíicā tūhún yā dē vuelta ūū: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíin ní? De nī ncāhān dē jíin yā: Ja jíin ní já mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā: Coto nú ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí nī túsaá.

17 De nī jíicā tūhún tucu yā dē vuelta ūnī: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíin ní? De nī ncuucéca inī Pedro já ní jíicā tūhún yā dē vuelta ūnī tú mānī dē jíin yā. De nī ncāhān dē: Maá ní jíin ní ndihi, de jíin ní já mānī sá jíin ní, Señor. De nī ncāhān yā: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí nī.

18 De jāndāā cáhān ní jíin nú já jondē tá suchí nú de nī nquehen maá nú sahma nú, de nī jica nú ní jondē nī ncuu inī maá nú. Sochi tá yii nú, de nsuú já cúu inī maá nú, chi incā nchivī cueca jíi ndóhó nūū

nduú cúu inī nū quihīn nū, de scāā nū nduú ndahá nú já cuū nū.

19 Tūhun yáhá ní ncāhān yā já ní stéhēn yā já cundita caa dē yicā cruz cuū dē, de já sūcuán cuetáhvi dē cúu já stéhēn dē já cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Cuniquūn nduhū já sáhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

Tūhun tēe scuáha já mānī cā yā jíin

20 De nī jíicó coto Pedro, de nī jíin dē nūū tēe scuáha já mānī cā Jesús jíin, níquūn dē vaji dē yātā. Tēe ñúcuán cúu já ní ndeē xiín Jesús tá nī ncuxíní ndá dē jíin yā, de nī jíicā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu já nastūu dē níhín?

21 De já ní jíin Pedro nūū tēe ñúcuán, de nī jíicā tūhún dē Jesús: Señor, ¿de tēe yáhá, nāsa coo dē?

22 De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī ní já cutecū dē jondē quivī nenda nī, de ndóhó mā cundihvi inī nū. Maá nú chí cuniquūn nū nduhū já sáhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

23 Ñúcuán de tūhun yáhá ní jíitē nuu nūū ndācá hermano, já tēe scuáha ñúcuán mā cúū dē. Sochi nduú ní ncāhān Jesús já má cúū dē, chí sa nī ncāhān yā: Tú cúnī ní já cutecū dē jondē quivī nenda nī, de ndóhó mā cundihvi inī nū.

24 De tēe scuáha ñúcuán já mānī cā Jesús jíin, suu cúu nduhū já nácani tūhun ndācá tiñu yáhá, de suu nī tēe ndācá tūhun yáhá. De jíin ndá nú já iyó ndāā tūhun nácani nī.

25 De suni iyó cuāhā ndasí cā tiñu já ní nsáhá Jesús. De tú tee ó tá iin tá iin, de mā quēndá níi ñayivī já cuhun tutū já cosō tūhun ñúcuán, jáni inī ní. De nī ncuu. Amén.

TIÑU JA NI NSAHA NDA TEE APOSTOL

*Jā ní nquee yuhú yā jā quiji
Espíritu Santo*

¹ Señor Teófilo, nū tūtū jā ní ntee sá jā xihna ñuhún, nī ntee sá ndācá tiñu jā ní nsáhá Jesús jíin ndācá tūhun jā ní stéhēn yā jondē quívi jā ní nquijéhé yā sáhá yā

² jíin jondē quívi jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De tá ncháha ca ndaa yā quihín yā de quívi ñúcuán de nī nsáhá Espíritu Santo jā ní ndacu Jesús nū ndá apóstol jā ní nacāji yā.

³ De tá nī jīnu nī ndoho yā nī jīhī yā, de sá de nī nenda yā técū yā nū ndá tēe ñúcuán, de quéhén vuelta nī jīnī ndá dē jā técū ndija yā. Chi ū xico quívi nī stéhēn nījīn yā maá yā nū ndá dē, de nī ncāhān yā jíin ndá dē nāsa tátúnī Yāa Dios.

⁴ De juni íyó tūtū ndá dē de nī ncāhān yā: Mā quēé ndá nú ciudad Jerusalén, chi cundetū nú jondē quiji Espíritu Santo jā ní nquee yuhú maá Tatá nī Yāa Dios. De ja nī jīnī ndá nú jā súcuán nī ncāhān nī jíin nú, ncachī yā.

⁵ De Juan chi jāndāā jā ndute-ni nī scuénduté dē nchiví. De ndá ndóhó chí jacū-ni cā quívi de cuāha nī Espíritu Santo cundeē inī ndá nú, de ñúcuán cúu modo jā scuénduté nī ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ndaa Jesús cuānohōn yā andiví

(Mr. 16.19-20; Lc. 24.50-53)

⁶ Ñúcuán de ndá apóstol jā ní ndutútú dē nū Jesús, nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿á jondē mitan de nasáhá ñáhnú ní nchiví nación maá ó Israel jā tátúnī nū nación maá ó, á naá cúu? ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān yā: Mā cúu cunī nū quívi á cuiyá jā ní jani maá Tatá nī, chí mátuhún maá yā-ni cúu Yāa

jā cúñáhnú ndasí jā cuu sáhá ndāā vāha síquī ndācá tiñu yáhá.

⁸ Sochi tá ja nī nguívi Espíritu Santo inī ánō nū, sá de nīhín nū poder yā, de nacani nú tūhun nī nū ndá nchiví ciudad Jerusalén jíin ní Judea jíin ní Samaria jíin jondē ní cáhnú ñayiví, ncachī yā jíin ndá dē.

⁹ De tá nī ncuu nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de juni ndéhé ndá dē de nī ndaa yā-ni cuānohōn yā andiví. De nī nquiji-ni iin vícō, de nī jasī-ni nū cuāhān yā, de nduú cā ní jīnī ndá dē yā.

¹⁰ De juni ndéhé ndá dē andiví nū ní ndaa yā cuāhān yā, de nī nquenda-ni ū ángel yā jā ñuhún yā sahma cuijín de cáá yā tá cáá tēe. De nī jēcuñī ndeē yā xiín ndá dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndá ndóhó tēe Galilea, ¿nūcu ndéhé ndá nú ichi andiví? Chí Yāa Dios nī nacueca yā maá Jesús cuānohōn yā andiví, de suni súcuán ndiji tucu yā tá cúu nū ndéhé ndá nú mitan jā cuāhān yā, ncachī ndúú ángel.

Jā ní nacāji ndá dē Matías jā nūcuñī yúnúú Judas

(Mt. 27.3-10)

¹² Ñúcuán de nī nuu ndá dē lómō jā nání Olivos cuānohōn ndá dē ciudad Jerusalén. De ñatin-ni íyó lómō ñúcuán jíin Jerusalén, chí nēe tá iin kilómetro, jā cúu medida jā cáhān ley tá cuu caca nchiví quívi nátátú.

¹³ De nī nenda ndá dē ciudad, de nī ndaa ndá dē cuarto xīnī véhé nū ndéé nū dē. De cúu ndá dē Pedro jíin Jacobo jíin Juan jíin Andrés jíin Felipe jíin Tomás jíin Bartolomé jíin Mateo jíin Jacobo sēhe Alfeo, jíin Simón táhān grupo jā nání cananista, jíin Judas ñanī Jacobo.

¹⁴ De nínī ndútútú inuú ndá dē jíin ndá ñanī Jesús, jíin María jā cúu naná yā, jíin ndá cā ñahan, de inuú-ni jícān táhvī ndá dē.

¹⁵ De iin quívi de nī nacuiñī Pedro nū ndá hermano cándija. De íyó tá

ciento òcō nchivī jā ní ndutútú. De nī ncāhān dē:

¹⁶ Mitān de cāchī tūhun nī, hermano, jā nīnī nī nquee ndāā tūhun jā yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān David jondē janahān nī nsāhá Espírītu Santo. De tūhun ñúcuán cúu tūhun Judas, tēe jā ní nchosō nūū nūū ndá tēe jā ní ntiin Jesús.

¹⁷ De Judas chi suni táhān ó nī ncuu dē nícu, de nī nchindeē táhān ó jīín dē sīquī tiñu jā ní jani yā yóhó.

¹⁸ De nī jeen dē ñuhun jīín xūhún jā ní nīhīn dē sīquī tiñu néhén jā ní nsāhá dē. De nī nincava ndeyi dē, de nī ncahndī-ni chījin dē, de nī jītē-ni jītī dē.

¹⁹ De nī jītē nuu-ni tūhun yáhá nūū ndācá nchivī Jerusalén. De jā suu cúu jā ní scúnani ndá ji ñuhun ñúcuán Acéldama yuhú maá ji, jā cāhān: Ñuhun jā cúu Ñuhun Nīñī.

²⁰ Chi sūcuán cāhān nūū tutū Salmo sīquī Judas:

Vehe dē, ná quéndōo sūcuán-ni, de ni iin mā cūndeē cā vehe ñúcuán. De suni cāhān: Tiñu jā ní ndiso dē ná nácuiso incā tēe.

Cāchī.

²¹ Túsaá de cūnī jā nacāji ó iin tēe māhñū ndá tēe jā ní jica ó jīín ní tiempo tá nī jica maá Jētohō ō Jesús jīín ó.

²² De ná nacāji ó iin tēe jā ní jica jīín ó jondē quīvī jā ní scuénduté Juan yā, de jondē quīvī jā ní ndaa yā cuānohōn yā andivī. De ná núcuñī dē cuu dē testigo jīín ndācá ó jā ní natecū yā, ncachī Pedro.

²³ De nī nacāji ndá dē ūū tēe jā cúu Matías jīín José jā nánī Barsabás, de suni nánī dē Justo.

²⁴ De nī jīcān táhvī ndá nchivī cándija: Tātā Yāā Dios, maá ní chi jīnī ní nāsa íyó ánō ndá nchivī. Túsaá de jā ndūū tēe yáhá, stéhén ní ní tēe cúu jā ní nacāji ní.

²⁵ De cuiso tiñū dē jā cuu dē apóstol. De nacuiso dē tiñu jā ní

sndóo Judas, chi nī nsāhá dē cuāchi, de cuāhān dē maá luar xēen nūū cánuū quīhīn dē, ncachī ndá dē.

²⁶ Ñúcuán de nī ntavā ndá dē suerte ndūū tēe ñúcuán. De nī nquee suerte Matías, de nī ncuu dē iin táhān ndihúxi iin cā apóstol.

2

Jā ní nquiji Espírītu Santo

¹ De quīvī vico Pentecostés nī iyo tutū ndá nchivī cándija ciudad Jerusalén.

² De sanaā-ni de nī nihīn andivī modo jā yíhī ndasi tāchī. De ndá nchivī jā ndéē inī vehe, nī jini ndá ji jā níhīn.

³ De nī jinī ndá ji modo yáñuhūn, de nī ncusíin jacū jacū nī jēcōo xīnī iin iin ji.

⁴ De ndācá ji nī nchitū inī ji jīín Espírītu Santo. De nī nquijéhé ndá ji cāhān ji sīin sīin yuhú, nāsa nī stéhén maá Espírītu Santo jā cāhān iin iin ji.

⁵ De Jerusalén íyó ndá nchivī hebreo jā chíñúhún nūū Yāā Dios jā ní nquiji ndá ji ndācá nación níí cáhnú ñayīví.

⁶ De jā ní nihīn sūcuán de nī ncutútú cuāhā nchivī ñúcuán. De nī ncunéhén inī ndá ji, chi iin iin ji ní jini ji jā ndá tēe jā ní nihīn Espírītu Santo cāhān yuhú ñūū ndá nchivī jā vāji jícā.

⁷ De nī nsāhvi inī ndá ji ní jini ji, de nī ncāhān ji: ¿A nsūū tēe Galilea cúu ndācá tēe yáhá jā cāhān ndá dē yuhú ñūū ō, á naá cúu?

⁸ ¿De nāsa cúu túsaá? Chi tá iin tá iin ó níni ó jā cāhān ndá dē yuhú ñūū ō jā ní ncacu ó jīín.

⁹ Chi vāji sava ó jondē región Partia jīín Media jīín Elam. De sava ó vāji ó jondē región Mesopotamia jīín Judea jīín Capadocia jīín Ponto jīín Asia.

¹⁰ De suni jondē región Frigia jīín Panfilia jīín Egipto jīín ndācá ndáñūū Africa jā íyó incā lado ñūū Cirene vāji sava ó. De sava cā ō vāji

ó jondē ciudad Roma, de ndēē nūū ó yáhá mitan. De maá ó jā wáji ó ciudad Roma, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu incā nchivī ja ní ncandíja ley nchivī hebreo.

¹¹ De suni sava cā ō wáji ó región Creta jíin Arabia. De níni ndācá ó jā yuhú ñūū ō nácani ndá tēe yáhá ndācá tiñu ñáhnú nāsa ní nsáhá Yāa Dios, ncachī ndá ji.

¹² De ndācá ji sáhvi ndasí inī ji de cúnēhén inī ji ndéhé ji. De nátúhún ndá ji jíin táhán ji: ¿De nāsa cúu cāhān ndá dē ndá ñúcuán túsaá? ncachī ji.

¹³ De sava cā ji ní ncāhān yīchī ji jíin táhán ji: Nduú chi jā jíini ndá dē, ncachī ji.

Tūhun jā ní nacani Pedro nūū nchivī

¹⁴ Ñúcuán de ní nacuiñi Pedro jíin ndihúxi iin cā apóstol. De ní ncāhān jee dē jíin ndá nchivī: Ndá ní táhán maá ó hebreo jíin ndá ní nchivī Jerusalén, tūhun yáhá chuhun inī ndá ní de cunini vāha ndá ní tūhun jā cāhān sá.

¹⁵ Chi ndá sāán, nsūū jā jíini ndá sá tá cúu nūū jáni inī ndá ní. Chi nsūū hora jā jíini nchivī cúu, chi cáta cahīin jānehēn cúu.

¹⁶ Chi sa tiñu yáhá cúu jā squíncuu tá cúu nūū ní ncāhān Joel, tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. Chi súcuán ní ncāhān dē:

¹⁷ Cáchī Yāa Dios: Ndá quīvī sándihí de tetiñú ní Espíritu ní cuēē nūū ndācá nchivī.

De sēhe yīi nú jíin sēhe síhí nú, nacani ndá ji tūhun nī.

De ndá tēe suchí, chi sáhá ní jā scóto nūū ji,

de ndá tēe ñáhnú, chi scóto jáni nūū dē.

¹⁸ De jāndāa chi ndá quīvī ñúcuán de cuāha vāha ní Espíritu ní nūū ndá mozo ní, cúu tēe cúu ñahan,

de nacani ndá ji tūhun nī.

¹⁹ De sáhá ní tiñu ñáhnú ichi andiví jā sáhvi inī nchivī cunī ji,

de suni sáhá ní seña inī ñayiví de cunī nchivī jā cúñáhnú ní, chi coo níñi jíin ñuhūn jíin ñūhmā modo vícō.

²⁰ De ncandīi chi cutuún de mā cútūu cā,

de yōo cucuáhá modo níñi.

De ñúcuán de quenda quīvī jā nenda maá Jētohō ndá nú Jesús.

De cunī ndācá nchivī jā quīvī cāhnú cuu quīvī ñúcuán.

²¹ De ndācá nchivī jā cāhān ndāhví ji jíin yā, chi scácu yā ji, ncachī Yāa Dios.

Ncachī Joel jondē janahán.

²² De ní ncāhān cā Pedro: Mitan de ndá ní nchivī naciún maá ó Israel, cunini ní jā cāhān sá tūhun Jesús, tēe ñūū Nazaret. Chi maá Yāa Dios ní jēhe yā poder yā nūū Jesús jā ní nsáhá yā ndá tiñu ñáhnú mähñú ndá ní jíin tiñu jā stéhēn jā iyó poder yā, jíin tiñu jā sáhvi inī nchivī sáhá, tá cúu nūū ní jinī ndá ní jā súcuán ní ncuu. Súcuán ní stéhēn Yāa Dios nūū ō jā maá yā ní ntetiñú Jesús.

²³ Sochi ní ntiin ndá ní yā, de ní nasiáha ndá ní yā ndahá ndá tēe nēhén. De ní jahñi ndá dē yā yīcā cruz ní nsáhá ndá ní. De ja ní jinī Yāa Dios jā súcuán sáhá ndá ní, chi ja ní nsáhá ndāa yā jā súcuán coo.

²⁴ Sochi ní nastécū Yāa Dios Jesús, de nduú ní ncúu cā yā ndīyi, chi tūndóhó xēen jā jhī nchivī, nduú cā ní ncúu sáhá jíin yā.

²⁵ Chi jondē janahán de ní ntee rey David tūhun nāsa cāhān Jesús jíin Yāa Dios:

Jētohō sá, jíin sá jā níi cáni iyó ní jíin sá.

Chi iyó ní lado cuáhá sá jā chindeé ní sāán, tácuā mā cúyūhú sá.

²⁶ Jā ñúcuán cúu jā cúsi inī sá, de cāhān sīi sá.

De suni ñúhún inī sá jā nastécū maá ní yiqui cúñu sá.

²⁷ Chi mā squéndōo ní ánō sá nūū iyó ánō ndá ndīyi,

de ni mā cuáha ní tūhun jā tēhyū sá, chi sáhá sá tiñu jā cúnī maá ní de íyó mānī ní jíin sáan.

²⁸ Nī stéhēn ní nūū sá nāsa natecū sá de sáhá ní jā cusīi ndasí inī sá sīquī jā cundeē sá jíin ní níí cání.

Cachī Jesús, ncachī David jondē janahán.

²⁹ Ndá ní amigo, ná cáchī cājí sá nūū ndá ní tūhun tatā ō David, tēe nī ncuñáhnú jondē janahán, chi nduú ní ncāhān dē ndá tūhun yáhá sīquī maá dē. Chi nī jíhī dē, de nī jíiquiyuhū dē. De jíinī ō nūū yíyuhū dē jondē mitan.

³⁰ Chi nī ncuu dē tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De nī jinī dē jā ní ncāhān téyíí yā jíin dē jā chíjin tatā maá dē quiji Cristo, de cundeē yā tatúnī yā nūū mesa dē tá-ni nī ntatúnī maá dē jā ní ncuu dē rey.

³¹ Jondē tá ncháha ca quiji Cristo, de ja nī jinī dē jā cuū yā de natecū yā. De nī ncachī dē jā má quéndōo ánō yā nūū íyó ánō ndá ndīyi, de juni yiqui cúñu yā mā téhyū.

³² Chi Yāa Dios nī nastecū yā Jesús, de ndá maá sá cúu testigo jā sūcuán nī ncuu jā ní natecū yā.

³³ De nī nduñáhnú tucu yā nī nsáhá Yāa Dios jíin poder yā. De nī jēhe Tatá yā Yāa Dios tūhun jā tetíñú Jesús Espíritu Santo, chi sūcuán nī nquee yuhú yā jā sáhá yā. De suu Espíritu Santo ñūcuán cúu jā sáhá ndācá jā ndéhé ndá ní de nīni ní mitan.

³⁴ De David nsūū tūhun maá dē cúu jā ní ncāhān dē, chi nduú ní ndāa yiqui cúñu dē andiví. Chi sa tūhun Jesús nī ncāhān dē jā cáhān sūcuán:

Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō ni, Yāa jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá ní nūū cuñáhnú nū,

³⁵ de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíinī ūhvī ndóhó, ncachī Yāa Dios jíin Cristo.

Ncachī David.

³⁶ Tūsaá de ndācá ní jā cúu ó tatā Israel, ná cúnī ndāa ní jā vísō nī jahnī ndá ní yā yīcā cruz, sochi Yāa Dios nī jani yā maá Jesús jā cúu yā Jētohō ō de suni cúu yā Cristo, Yāa jā scácu yóhó, ncachī Pedro jíin nchiví.

³⁷ De sūcuán nī jini ndá ji tūhun yáhá, de nī ntahúhvi inī ndá ji. De nī ncāhān ndá ji jíin Pedro jíin ndá cā apóstol: Ndá ní amigo, cachī ní ¿nāsa sáhá ndá sá tūsaá? ncachī ji.

³⁸ De nī ncāhān Pedro: Nacani inī ndá ní jā sndóo ní cuachi ní, de cuenduté ndá ní jā ní ncandíja ní Jesucristo, tácuca cune cáhnú inī Yāa Dios nūū cuáchi ní. De ñūcuán de taji yā Espíritu Santo yā cundeē inī ánō ndá ní.

³⁹ Chi sūcuán nī nquee yuhú maá Tatá Yāa Dios nūū ndá maá ó jíin nūū séhe ó jíin nūū ndá nchiví ndá cā nación, nā-ni nchiví cana yā jā candíja ji.

⁴⁰ De cuāhā cā tūhun nī ncāhān cājí Pedro jā sndíhvi inī dē ndá ji: Nducú ndéé ndá ní jā ná cácu ní, chi ndá nchiví sáhá tiñu néhēn chi tñū táhvī ji, ncachī dē.

⁴¹ Ñūcuán de sava ji nī jetáhvī ji tūhun jā ní ncāhān dē, de nī jenduté ndá ji. De quiví ñūcuán nī ncu-cuahā cā nchiví cándíja, chi nī ncuu tá ūnī cā mil ji.

⁴² De íñí nīhin ndá ji sīquī tūhun jā stéhēn ndá apóstol, de íyó ñuncúún ndá ji, de jíicān táhvī ndá ji. De yájí cáhnú ndá ji stātíla tá cúu nūū ní stéhēn maá Jētohō ō jā nūcūhun inī ō yā.

Nāsa nī íyo ndá nchiví jā ní ncandíja jā xíhma ñūhún

⁴³ De ndihí nchiví sáhvi inī ji de yuhú ji. Chi nī nsáhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú jā stéhēn jā cúñáhnú yā.

⁴⁴ De inuú-ni nī íyo ndá nchiví cándíja, de ndācá ndatíñú jā névāha ji cúu cáhnú ndá ji-ni.

⁴⁵ De ní yícó ndá ji ñuhun ji jíin nā-ni ndatíñú névāha ji, de nī nsají ji

xūhún nūū ndá táhán ji, nāsaá jíni nūhún iin iin ndá táhán ji.

⁴⁶ De ndiquivī ndútútú ndá ji inī templo. De sīi-ni yáji cāhnú ndá ji stātíla vehe táhán ji, tá cúu nūū ní stéhēn maá Jētohō ō jā nūcūhun inī ō yā. De íyó mānī ndá ji.

⁴⁷ De cáhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. De nī jetúhún ndihi ndá nchivī ciudad nūcūán ndá nchivī cándija. De ndiquivī nī scácu cá maá Jētohō ō ndá cá nchivī, de nī nduu inuú-ni ndá ji jíin nchivī cándija.

3

Jā ní nduvāha tēe cojo

¹ De iin quivī de cahūnī jañīni nī ncaa Pedro jíin Juan cuāhān ndúū dē templo, chí maá hora jā jícān táhvī ndá táhán dē hebreo cúu.

² De nūcūán íyó dē nī ncau dē. Chí ndiquivī jíso nchivī dē jesiáha ji dē viéhé templo jā nání Viéhé Hermosa, de jícān dē caridad nūū ndá nchivī jā quivī templo.

³ De nī jinī tēe nūcūán jā váji Pedro jíin Juan jā quivī dē templo. De nī jícān dē caridad nūū Pedro jíin Juan.

⁴ De nī ndéhé vāha Pedro jíin Juan nūū dē, de nī ncāhān Pedro: Cūndéhé vāha nú nūū ndúū ni, ncachī dē.

⁵ De íyó tūha tēe cojo nūcūán, chí jáni inī dē jā nīhīn dē jacū xūhún nūū ndúū dē.

⁶ De nī ncāhān Pedro: Nduú ná xūhún plata ní oro nduú ná névāha nī. Sochi íyó iin jā váha cá jā sáhā nī jíin nú. Jíin poder maá Jesucristo nūū Nazaret cáhān ní jíin nú, nacuiñī de caca nú, ncachī dē.

⁷ De nī ntiin dē ndahá cuáhā tēe cojo nūcūán, de nī stácuñī dē. De jēhē dē jíin sūcūn jēhē dē ní nduvāha-ni.

⁸ De nīhīn nī nacuiñī dē de íñī dē. De nī nquijéhé dē jíca dē-ni, de nī nquivī dē inī templo jíin Pedro jíin

Juan, jíca dē cuāhān dē, de cándava dē, de nácana jee dē Yāā Dios.

⁹ De nī jinī ndācá nchivī jā jíca dē cuāhān dē, de nácana jee dē Yāā Dios.

¹⁰ De nī nacunī ndá ji nūū dē jā suu dē cúu jā ní ndeē viéhé templo jā nání Viéhé Hermosa, nī jícān dē caridad. De sáhvi inī ndá ji, de yúhú ji jā sūcuán nī nduvāha tēe cojo.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā inī corredor jā nání Corredor Salomón

¹¹ De tēe jā ní íyo cojo jā ní nduvāha, chí nduú siāā dē ndahá Pedro jíin Juan, de ndihi nchivī ní jinu ji nī nguenda ji nūū ndá dē inī corredor templo jā nání Corredor Salomón. De sáhvi ndasí inī ndá ji ndéhé ji ndá dē.

¹² De nī jinī Pedro jā váji ndá nchivī nūcūán, de nī ncāhān dē jíin ndá ji: Ndá ní táhān maá ō Israel, ¿nā síquī cúu jā sáhvi inī ndá ní ndéhé ní tiñu yáhá? ¿Nā síquī cúu jā ndéhé vāha ndá ní nūū ndúū sá? ¿A jáni inī ndá ní jā íyó poder ndúū sá á jā cúu sá tēe vāha, de suu cúu jā ní nacaca tēe yáhá ní nsáhá sá, á náá cúu?

¹³ De nduú chí maá Yāā Dios jā ní nchiñūhún tatā ō Abraham, Isaac, Jacob jíin ndá cá tatā ō, maá yā ní nsáhá tiñu yáhá tácuca cunī nchivī jā cúñáhnú ndasí Sēhe yā Jesús. De suu maá Jesús nūcūán cúu jā ní nasiáha ndá ní yā nūū ndá tēe cúñáhnú. De nduú ní jétúhún ndá ní yā nūū Pilato vísō cūnī dē jā siāā dē yā nícu.

¹⁴ Sochi ndá máá ní nī ncuyichī inī ndá ní Yāā ī, Yāā ndāā nūcūán. De nī ncāhān ndá ní jā ná siāā Pilato iin tēe jā ní jahni ndīyi lugar maá yā.

¹⁵ De nī ncāhān ndá ní jā ná cúu maá Yāā jā sáhá jā tēcū ndācá-ni. Sochi Yāā Dios nī nastēcū yā Jesús jā ní ncuu yā ndīyi. De ndá máá sá cúu testigo jā ní natecū yā.

16 De tēe yáhá já ndéhé ndá ní de nácunī ndá ní dē, chi nī ncandíja ndá sá já íyó poder Jesús já nasáhá vāha yā dē, de já suu cúu já ní nduvāha dē-ni nī nsáhá yā tá cúu nūū ndéhé ndá ní mitan.

17 De mitan amigo, ja jínī sá já síquī jáá nduú ní jícūhun inī ndá ní cúu já ní jahní ní yā, de saá-ni nī nsáhá ndá tēe já tátúnī nūū ō.

18 De jondē tá ncháha ca cuu, de ja nī nsáhá Yāa Dios já ní ncāhān ndá tēe já ní nacani tūhun yā jondē janahán já suu súcuán cundoho Cristo. De mitan chi ja nī nquee ndaa nī nsáhá yā.

19 Túsaá de nacani inī ndá ní já sndóo ní cuāchi ní mitan, de quívi ndá ní ndahá Yāa Dios tácuca ná sndáhvā yā cuāchi ndá ní, de quiiji quívi já ndusiī inī ndá ní sáhá maá Jētohō ō.

20 De suni tetíñú tucu Yāa Dios Jesús ndiji yā, chi cúu yā Cristo já ní jani Yāa Dios já scácu yā yóhó.

21 Sochi cánuú já cundeē Jesús andivi jondē quívi já nasáhá jeé Yāa Dios ndācá-ni tá cúu nūū ní nacani ndá tēe jondē janahán nī nsáhá Yāa Dios. De tēe nī íyo ndoo ánō nūū Yāa Dios nī ncuu ndá dē.

22 De Moisés nī ncāhān dē jíin ndá tatā ō: Maá Jētohō ō Yāa Dios cani yā iin Yāa já nacani tūhun Yāa Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De cuu yā iin táhán ó. De ndācá tūhun já cāhān yā, de chuhun inī ndá nú.

23 De tú nā-ni nchivī mā chūhún inī jī tūhun já cāhān maá Yāa já nacani tūhun ñúcuán, de tātū táhvī jī de mā cúu cā jī nchivī Israel, já cúu nchivī maá yā, ncachī Moisés.

24 De ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē tiempo já ní nquiiji Samuel jíin jondē mitan, suni nī nacani ndá dē tūhun nāsa coo ndá quívi yáhá.

25 De ndá maá ó cúu tatā ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De suni síquī ndá maá ó nī nsáhá yā tratū jíin ndá tatā ō, chi ní

ncāhān yā jíin Abraham: Chíjin tatā nū quiiji iin Yāa já sáhá já quendōo ndetū ndá nchivī ní cáhnú ñayivī, ncachī yā.

26 De tá nī nastécū Yāa Dios Sēhe yā, de sá de xihna cā nūū ndá yóhó nī nteitíñú yā Jesús tácuca quendōo ndetū ō. Chi sáhá yā já nasāma inī ō de mā sáhá cā ō tiñu néhén, ncachī Pedro.

4

Jā ní jēsíaha nchivī Pedro jíin Juan nūū ndá tēe cúñáhnú

¹ De Pedro jíin Juan juni cāhān cā ndúū dē jíin ndá nchivī, de ndá sūtū jíin ndá tēe grupo saduceo jíin tēe cúñáhnú nūū ndá tēe já jito templo, nī nquenda ndá dē.

² De nī nguítī ndasí inī ndá dē nī jinī dē já súcuán stéhēn Pedro jíin Juan nūū ndá nchivī, já nácani ndúū dē tūhun já natecū ndíyi, chi Jesús de ja nī natecū yā já ní jihī yā.

³ De nī ntiin ndá dē Pedro jíin Juan, de nī nchihi dē ndúū tēe ñúcuán vecāa já quendōo dē jondē quívi téēn, chi ja nī ñini.

⁴ Sochi cuāhā nchivī já ní jini tūhun nī ncāhān Pedro jíin Juan, nī ncandíja ndá jī. De nī jīnu tá ūhūn mil tēe já ní ncandíja, de sín cā cúu ndá ñahan jíin sūchí lúlí.

⁵ Ñúcuán de quívi téēn de ndá tēe ndíso tíñú nūū nchivī hebreo, jíin ndá tēe cúñáhnú, jíin ndá tēe stéhēn ley Moisés, nī ndutútú ndá dē inī ciudad Jerusalén.

⁶ De saá-ni Anás já cúu sūtū cúñáhnú cā, jíin Caifás jíin Juan jíin Alejandro jíin ndá nchivī já cúu táhán sūtū cúñáhnú cā ñúcuán.

⁷ De nī ncana ndá dē Pedro jíin Juan, de nī jani ndá ndúū dē māhñú ndá, de nī jicā tūhún ndá: ¿Ní iin cúu já ní nteitíñú ndóhó de ní jondē nī nīhīn tíñú ndúū nū tiñu yáhá? ncachī ndá.

⁸ De Pedro nī nchitú inī dē jíin Espiritu Santo, de nī ncāhān dē jíin ndá tēe ñúcuán: Ndá níhīn tēe ndíso

tiñú jíin tēe ñáhnú já ndíso tiñú nūū maá ó nchiví Israel,

⁹ mitan de ¿á stíchí ndá ní sáán síquí iin tiñu váha já ní nsáhá sá já ní nduváha tēe cúhū yáhá?

¹⁰ Túsaá de ndá máá ní jíin ndá cá nchiví táhán maá ó Israel, jícūhun iní ndá ní já jíin poder maá Jesucristo ñuū Nazaret cúu já ní nduváha tēe íñí nūū ndá ní yáhá. De suu yā cúu já ní jahní ndá ní yicā cruz, sochi maá Yāa Dios nī nastécū yā Jesucristo.

¹¹ Sochi ndá máá ní chi nī squéne yichí ndá ní yā tá cúu nūū squéne yichí ndá ní iin yūū já quituu iin squínā vehe, chi nduú ní ncándíja ndá ní yā. De yūū ñúcuán cúu maá yūū já yítuu squínā vehe mitan.

¹² Chi ni iin cá nduú cá ná iyó já cuu scácu yóhó, chi nduú cá ni iin cá síví já cáhān nchiví iní ñayíví yáhá já cuu scácu yóhó, ncachí Pedro.

¹³ Ñúcuán de nī jiní ndá tēe ñúcuán já iyó ndeé iní Pedro jíin Juan já cáhān ndúū dē. De ja jíin ndá jáá nduú túha Pedro jíin Juan, chi tēe súcuán-ni cúu ndúū dē. De nī nsáhvi iní ndá, de nī nsáhá ndá cuenta já ní jica ndúū dē jíin Jesús.

¹⁴ De suni ndéhé ndá nūū tēe já ní nduváha ñúcuán, íñí dē jíin Pedro jíin Juan. De ni iin túhun nduú ní ncúu cuití cá nascócóo ndá nūū Pedro jíin Juan.

¹⁵ Ñúcuán de nī ncachí ndá já ná quíhīn Pedro jíin Juan távehé tácuca natúhún ndá máá dē.

¹⁶ De nī ncāhān ndá: ¿Nāsa sáhá ó jíin ndúū tēe yáhá túsaá? Chi ja nī jíitē nuu túhun cuāhān nūū ndá nchiví níí cáhnú ciudad Jerusalén yáhá já súcuán nī nsáhá ndúū dē iin tiñu ñáhnú. De mā cúū cáhān ō jáá nduú ndāā.

¹⁷ Túsaá de cáhān xēen ō nūū dē já má cáchí cuití cá dē túhun Jesús nūū ni iin cá nchiví, tácuca mā cútē nuu cá túhun yáhá quíhīn nūū ndá cá nchiví, ncachí ndá.

¹⁸ De nī nacana ndá dē Pedro jíin Juan. De nī ncāhān xēen ndá nūū ndúū dē já má cáchí cuití cá dē de ni mā stéhēn cuití cá dē túhun Jesús nūū ni iin nchiví.

¹⁹ Sochi nī ncāhān Pedro jíin Juan: Cani váha iní ndá ní de tú jétahān iní Yāa Dios já sndóo sá tiñu já ní ndacu yā de sáhá sá tiñu já ndácu ndá máá ní.

²⁰ Chi mā cúū sndóo ndá sá tiñu já ní jiní sá jíin já ní jini sá, chi cánuú já nacani sá nūū ndá nchiví, ncachí ndúū dē.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān xēen tuca ndá nūū ndúū dē, de nī nsíāā-ni ndá ndúū dē. Chi nduú ní níhīn cuití ndá ni iin modo já sndóho ndá Pedro jíin Juan, chi yúhū ndá ndéhé ndá ndá cá nchiví, chi ndíhi jí-ni cáhān jí já cúñáhnú ndasí Yāa Dios já ní nsáhá yā tiñu ñáhnú ñúcuán.

²² Chi tēe já ní nduváha jíin tiñu ñáhnú ñúcuán, iyó dē víhí cá ūū xico cuiyā.

Jā ní jíicān táhvī ndá nchiví cándíja

²³ De tá nī nsíāā ndá Pedro jíin Juan cuāhān ndúū dē, de nī nenda dē nūū ndá táhān dē. De nī nacani dē ndācā túhun já ní ncāhān ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú já ndíso tiñú.

²⁴ De já súcuán nī jini ndá jí, de inuú-ni nī jíicān táhvī ndá jí nūū Yāa Dios: Tátā Yāa Dios, maá ní cúu Yāa Dios já ní nsáhá andiví jíin ñayíví jíin mar jíin ndācā cá já iyó.

²⁵ De já jíin Espíritu Santo ní nī nsáhá ní já ní ncāhān mozo ní David jondē janahán:

¿Nājēhē cúu já quítí ndasí iní nchiví ndá cá nación?

¿De nājēhē cúu já jáni cáhá iní ndá jí?

²⁶ Nī ncutútú ndá tēe já cúu rey iní ñayíví,

de nī natakā ndá tēe já ndíso tiñú, de inuú-ni nī nenda ndá dē síquí maá ní já cúu ní Jétōhō ndá sá,

jíin síquí Cristo, Yāa já ní jani ní.

Ncachī David.

²⁷ Chi jāndāā cūu jā Herodes jín Poncio Pilato jín ndá nchivī táhán maá sá Israel jín ndá nchivī incā nación, nī ncutútú ndá ji inī ciudad Jerusalén yáhá, de nī nenda ji sīquī Sēhe īī ní Jesús, Yāā jā ní jani ní.

²⁸ De sūcuán nī ncuu tácuca ná quée ndāā ndācā tiñu jā ní nsāhá ndāā maá ní jondē janahán jā sūcuán coo.

²⁹ De mitan, Tātā Yāā Dios, cūndēhé ní jā ní ncāhān xēēn ndá dē nūū ndá sá. De cuāha ní fuerza ní nūū ndá sá jā cūu sá mozo ní, tácuca coo ndeé inī sá jā nacani sá tūhun ní.

³⁰ De jín poder maá ní de sáhá ní jā nasáhá vāha ndá sá nchivī cūhū, de sáhá ndá sá tiñu jā stéhēn jā íyó poder ní, jín tiñu jā sāvhi inī nchivī sáhá. De ndācā ñūcuán sáhá ní jín poder Sēhe īī ní Jesús, ncachī ndá nchivī cándíja.

³¹ De tá nī ncuu nī jicān táhvī ndá ji de nī nsáhá yā jā ní ntāan nūū íyó tūtú ndá ji. De nī nchitú ndá ji jín Espíritu Santo, de víhī cā nī nchundeé inī ndá ji nī nacani ji tūhun Yāā Dios.

Jā ní tyo cáhnú ndatíñú ndá ji

³² De ndá nchivī cuāhā jā ní ncandíja, chi inuú-ni íyó inī ndá ji. De ni iin ji nduú ní nsáhá ji jā cūu ndatíñú máá ji ndācā ndatíñú jā névāha ndá ji, chi ndihi-ni ndatíñú névāha cáhnú ndá ji.

³³ De nīhin ndasí nacani ndá apóstol tūhun jā ní jinī dē jā ní natecū Jētohō ō Jesús. De vāha ndasí nī nchindeé yā ndá nchivī cándíja.

³⁴ Chi ni iin ji nduú ná cúmanī cuitī nūū ji, chi ndācā nchivī jā xíñūhun jā xivéhe chi nī yícó ji.

³⁵ De jesiáha ndá ji xūhún ñūcuán nūū ndá apóstol. De sáji ndá apóstol xūhún nūū ndá cā nchivī cándíja nāsa jini ñūhún iin iin ji.

³⁶ De sūcuán nī nsáhá José jā cūu tatā Leví, nī ncacu dē Chīpre jā cūu

iin pedazo ñūhun jā ñūhún māhñú ndute. De ndá apóstol nī nascúnaní dē tēe ñūcuán Bernabé. De síví ñūcuán cáhān jā tēe cáhān tūhun ndeé inī cūu dē.

³⁷ De nī yícó dē iin ñūhun dē, de nī jesiáha dē xūhún ñūcuán nūū ndá apóstol.

5

Cuāchi jā ní nsáhá Ananías jín Safira

¹ De incā tēe jā nání Ananías jín ñasíhí dē jā nání ña Safira, nī yícó ndúū dē iin ñūhun dē.

² De nī nacao dē sava xūhún jā cuu ndúū dē jín ña, de suni nī jinī ña jā sūcuán nī nsáhá dē. De nī jesiáha dē sava xūhún dē nūū ndá apóstol, sochi sáhá dē-ni jā ñūcuán cūu ndihi.

³ De nī ncāhān Pedro: Ananías, ¿ñājēhé cūu jā ní nquivi Satanás ánō nū jā stáhví nú Espíritu Santo cūni nū? Chi nī nacao nú jacū xūhún ñūhun jā cuu maá nú, de stáhví nú chi sáhá nú-ni jā vāji ndihi nú-ni jín xūhún.

⁴ De tá ncháha ca xícó nú ¿de á nsūú cuenta maá nú ní ncuu ñūhun ñūcuán? De tá ní yícó nú ¿de á nsūú xūhún maá nú cūu? ¿De ñājēhé cūu jā ní jani inī nū jā stáhví nú? Chi nsūú maá-ni tēe ñayíví cūu jā ndúcú nú stáhví nú, chi suni jondē Yāā Dios, ncachī Pedro.

⁵ De tá nī jini Ananías ndá tūhun yáhá de nī ndicó cáva dē, de nī jīhī dē-ni. De ndācā nchivī jā ní jini tūhun ñūcuán, nī nchūhú ndasí ndá ji.

⁶ Ñūcuán de nī nacuiñī ndá tēe suchí, de nī nchusúcun ndá dē sahma ndīyi ñūcuán, de cuāchuhū ndá dē.

⁷ De nī ncuu tá ūnī cā hora, de nī nquenda ñasíhí ndīyi ñūcuán, nī nquivi ña vehe nūū íyó Pedro. De nduú jini ña jā sūcuán nī ncuu.

⁸ De nī jicā tūhun Pedro ña: Cachī nūū ni, ¿á iin tanto suha nī nīhīn ndúū nū jā ní yícó nú ñūhun, á naá

cúu? ncachī dē, De nī ncāhān ña: Suu iin tanto sūcuán nī yícó ndúú sá, ncachī ña.

⁹ De nī ncāhān Pedro jíin ña: ¿De nūcu nī squétáhán ndúú nū tūhun jā stáhvī nú Espíritu maá Jētohō ō? ¿De á mā níhīn ndúú nū castigo jáni inī nū? De cunini de cunī nū chi ja cātīn tāvēhé jā ní nenda ndá tēe jā ní jēchuhū yíi nú, de suni sūcuán tavā dē ndóhó jā cuyuhū nū, ncachī dē.

¹⁰ De nī ndicó cáva ña-ni nūū jéhe Pedro, de nī jīhī ña-ni. De nī ndivi-ni ndá tēe suchí ñúcuán. De nī jini ndá dē ja nī jīhī tucu ñahan ñúcuán, de nī ntavā tucu dē ña tāvēhé, de nī nchiyuhū dē ña xiín yíi ña.

¹¹ De nī nchūhū ndasí ndá nchivī cándija jíin ndá cā nchivī jā ní jini tūhun nāsa nī ncuu.

Jā ní nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú

¹² De nī nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú nūū ndá nchivī, jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāa Dios. De ndútútú ndá nchivī cándija inī corredor templo jā nání Corredor Salomón.

¹³ De ndá nchivī jāá nduú cándija chi nduú ní ncúndeé inī ni iin ji jā tandēe táhán ji jíin ndá nchivī cándija, vísó jētúhūn ndasí ji.

¹⁴ Sochi nī ncandija cuāhā cā nchivī nūū maá Jētohō ō, cúu tēe cúu ñahan.

¹⁵ De nī nquiji ndá nchivī jíin ndá táhán ji nchivī cúhū, de nī jaquīn ji inī ndá calle, yósó ndá ji nūū yūú jíin nūū camilla tú sanaā de yāha Pedro de vísó cōndāhvī dē ná yāha síquī ji de nduvāha ji.

¹⁶ De saá-ni ndá nchivī ndá ñuū ñatin ñúcuán, suni nī nguenda cuāhā ji ciudad Jerusalén, nī nquisiáha ji ndá jā cúhū jíin jā ndóho tāchī. De ndihi-ni ndá ji nī nduvāha.

Jā ní sndóho ndá ji ndá apóstol

¹⁷ Ñúcuán de nī ncucuásún inī maá sūtū cúñáhnú cā ní jini dē ndá

apóstol, de saá-ni ndá cā táhán dē jā scuáha sahān saduceo. De nī nenda ndá dē síquī ndá apóstol.

¹⁸ De nī ntiin ndá dē, de nī nchihī ndá dē ndá apóstol vecāa.

¹⁹ Sochi iin ángel maá Jētohō ō nī nacune yā viéhé cāa jacuāa. De nī ntavā yā ndá dē, de nī ncāhān yā:

²⁰ Cuáhán, de cuiñi nú inī templo. De ñúcuán nacani nú ndácá tūhun nūū ndá nchivī nāsa níhīn táhvī ji jā cutecū ji níi cání, ncachī ángel.

²¹ De nī jini ndá dē tūhun yáhá. De tá nī ncuinjīn de nī nquivi ndá dē inī templo, de nī stéhēn ndá dē tūhun yā nūū nchivī. De juni stéhēn ndá dē de sūtū cúñáhnú cā jíin ndá táhán dē nī nastútú dē ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā nūū nchivī Israel. De nī ntají dē ndá policía jā cuátavā dē ndá apóstol jā yíhí dē vecāa.

²² Sochi tá nī nguenda ndá policía viéhé cāa de nduú cā ndá apóstol yíhí vecāa. De nī ndicó cóo ndá dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá tēe sáhá junta:

²³ Maá jāndáa jā ní jini ndá sá jā ndasí vāha viéhé cāa de íñí ndá tēe jā jito, sochi tá nī nacune ndá sá de nduú ní jini cuiti cā ndá sá nūū ni iin tēe ñúcuán, ncachī ndá dē.

²⁴ De sūtū cúñáhnú cā jíin ndá cā sūtū cúñáhnú jíin tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jito templo, tá nī jini ndá dē tūhun yáhá de jáni inī ndá dē nāsa cā coo tiñu ndá apóstol.

²⁵ Ñúcuán de nī nguenda-ni iin tēe nī ncachī tūhun dē: Ndá tēe jā ní nchihī ndá ní vecāa, íyó ndá dē inī templo, de stéhēn ndá dē nūū nchivī, ncachī dē.

²⁶ Ñúcuán de maá tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jito templo, nī jēhēn dē jíin ndá policía, de nī nacueca ñuncúún tucu ndá dē ndá apóstol, chi yúhú ndá dē ndéhé dē nchivī jā cuun ji yūú ndá dē de tú sáhá xēen dē jíin ndá apóstol.

²⁷ De tá nī nenda ndá dē jíin ndá apóstol de nī jani dē nūū ndá tēe cúñáhnú jā sáhá junta. De nī

ncāhān sūtū cúñáhnú cā nūū ndá apóstol:

²⁸ ¿A nsūū ja nī ndacu nīhin nī nūū ndá nú jā má stéhēn cuitī nū cā tūhun tēe nání Jesús? De mitan chi ja nī scútē nuu nú cā tūhun Jesús ní ciudad Jerusalén yáhá. ¿A cúnī nū jā tee nú cuāchi nīñī tēe ñúcuán sīquī ndá nī? ncachī sūtū cúñáhnú cā.

²⁹ Ñúcuán de Pedro jíin ndá cā apóstol nī ncāhān ndá dē: Cānuú cā jā squíncuu ndá sá jā cúnī maá Yāa Dios nsūū cā jā cúnī ndá tēe.

³⁰ Yāa Dios jā ní nchiñúhún ndá ndīyi tatā ō, nī nastécū yā Jesús, Yāa jā ní jahnī ndá máá ní, chi nī jata caa ndá ní yā yīcā cruz.

³¹ De Yāa ñúcuán nī nduñáhnú tucu yā nī nsāhá Yāa Dios, chi ndéē yā ichi ndahá cuáhá Yāa Dios. De cúu yā Yāa jā tátúnī jíin Yāa jā scácu yóhó, tácuca nacani inī ndācá ō jā cúu ó nchivī Israel sīquī cuāchi ó de cune cáhnú inī yā nūū ndācá cuāchi ó.

³² De ndá máá sá cúu testigo sīquī ndācá tūhun yáhá. De saá-ni Espíritu Santo suni súcuán stéhēn cājí yā, chi jēhe Yāa Dios Espíritu Santo nūū ndācá nchivī jā jétáhvī ji yā, ncachī Pedro jíin ndá cā apóstol.

³³ De tá nī jini ndá tēe cúñáhnú tūhun yáhá de nī nquitī ndasí inī ndá dē, de cúnī ndá dē jā cahñī dē ndá apóstol.

³⁴ Sochi íyó iin dē jā stéhēn ley yā jā nání Gamaliel jā cúu grupo fariseo, de ndācá nchivī jétáhvī ji tēe ñúcuán. De nī nacuiñī dē nūū junta, de nī ncachī dē jā ná quíhñ ndá apóstol iin nūú nūú tāvēhé.

³⁵ De nī ncāhān Gamaliel: Ndá níhñ jā cúu ó nchivī nación Israel, cani vāha inī ní nāsa sāhá ndá ní jíin ndá tēe yáhá.

³⁶ De nūcūhun inī ndá ní nāsa nī ncuu quivī yātā jā ní nenda Teudas contra sīquī gobierno, de nī ncachī dē jā tēe téyíí cúu dē. De nī ncutútú tá cūmī ciento tēe nūū dē. Sochi nī jahnī nchivī dē, de ndācá jā ní

jetáhvī tūhun jā ní ncāhān dē, nī nacutē nuu ndá dē cuāhān dē-ni, de nī jencuiñī-ni tiñu ñúcuán.

³⁷ Ñúcuán de quivī jā ní Iyo censo de Judas tēe Galilea, suni súcuán nī nenda dē contra sīquī gobierno, de cuāhā nchivī nī ncutútú ji nūū dē de nī jetáhvī ji dē. De suni nī jahnī nchivī tēe ñúcuán, de ndācá nchivī jā ní jetáhvī tēe ñúcuán, suni nī jītē nuu-ni ndá ji.

³⁸ De yáhá ná cáchī tūhun sá nūū ndá ní. Mā stáhān cā ní ndá tēe yáhá. Siāā ndá ní dē ná quíhñ dē. Chi tú iin tēe cúu jā ní squíjéhé tiñu yáhá de naā-ni.

³⁹ Sochi tú Yāa Dios nī squíjéhé, de mā cúu cuitī casi ndá ní, chi sanaā de cuéé cā de cunī ndá ní jā tiñu Yāa Dios cúu jā ndúcú ní casi ní, ncachī Gamaliel.

⁴⁰ De nī jetáhvī ndá dē tūhun jā ní ncāhān Gamaliel. De nī nacana ndá dē ndá apóstol. De nī ncani ndá dē jíin cuarta ñii, de nī ncāhān xēēn ndá dē nūū ndá apóstol jā má cáhān cā dē tūhun Jesús, de nī nsiāā ndá dē-ni.

⁴¹ De nī nquee ndá apóstol nūū junta cuāhān dē, de cúsiñ inī ndá dē jā ní jēhe Yāa Dios tūhun jā ní ndoho ndá dē tūhun canoō jā sīquī jā cándíja dē Jesús.

⁴² De ndiquivī nácani ndá dē tūhun Jesucristo inī templo jíin inī ndācá vehe, chi nduú ní jencuiñī ndá dē jā stéhēn dē.

6

Jā ní jani ndá dē ūjā cā tēe jā satíñú jēhē nchivī cándíja

¹ De nī ncucuahā cā nchivī cándíja. De ndá quivī ñúcuán de ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego, nī ncāhān sōó dē sīquī táhān dē jā cáhān yuhú hebreo, chi cáchī dē jā ndá ñahan viuda jā cáhān yuhú griego nduú níhñ vāha ña tá sáji dē stāā ndiquivī jā yáji ndá ñahan viuda.

² Ñúcuán de ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, nī nastútú dē ndácá nchivī cándíja, de nī ncāhān ndá dē: Nduú vāha jā jencuifñī ndá nī jā nácani nī tūhun Yāa Dios jā saji ni stāā nūū nchivī.

³ Túsaá de ndá ndóhó hermano, nacāji nú ūjā táhán ndá máá ó, tēe jā jétúhún nchivī dē, de ñúhún chitú Espiritu Santo inī dē, de tú tēe jíni vāha cā cúu dē. De ndá máá dē cuišo tíñú jā saji dē stāā.

⁴ De ndá nduhū chi cúsa maá jā cācān táhvī ndá nī jíin jā nacani nī tūhun yā, ncachī ndá dē.

⁵ De nī jētahān inī ndihi nchivī tūhun jā ní ncāhān ndá dē. De nī nacāji ndá ji Esteban, chi tēe cándíja nihin cúu dē, de íyó chitú Espiritu Santo inī dē. De suni nī nacāji ji Felipe jíin Prócoro jíin Nicanor jíin Timón jíin Parmenas jíin Nicolás. De Nicolás cúu tēe ñuū Antioquía jā ní ntiin ley hebreo jondē ncháha ca candíja dē Cristo.

⁶ De ndá tēe yáhá nī jani ndá nchivī dē nūū ndá apóstol, de nī jíicān táhvī ndá apóstol síquī tíñú jā sáhá ndá dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī tá iin iin dē.

⁷ De tūhun Yāa Dios nī jíitē nuu cā cuāhān ní cáhnú. De ndá nchivī cándíja nī ncucuahā ndasí ji inī ciudad Jerusalén. De suni cuāhā sūtū nī ncandíja dē yā.

Jā ní ntiin ndá dē Esteban

⁸ De nī nchindeé nī nchituu yā Esteban, de nī jēhe yā poder nūū dē de vāha nī nsáhá dē tíñú ñáhnú ndasí nūū ndá nchivī, jíin tíñú jā stéhēn jā íyó poder Yāa Dios.

⁹ De íyó ndá tēe jā ní ncuyāhvi de nī nduu libre dē, de nī íyo vehe īi sinagoga ndá dē. De sava ndá dē jíin sava tēe ñuū Cirene jíin ñuū Alejandría jíin región Cilicia jíin Asia, nī nquijéhé ndá dē stíchī dē Esteban.

¹⁰ Sochi nduú ní ncúndéé ndá dē jíin Esteban, chi ndíchí nī ncāhān dē nī nsáhá maá Espiritu Santo.

¹¹ Ñúcuán de nī scāhān ndá dē jacū tēe nī ncāhān tūhun stáhvī síquī Esteban, chi nī ncāhān dē jā ní jini dē jā ní ncāhān nāvāha Esteban síquī Moisés jíin síquī Yāa Dios.

¹² De jā súcuán nī ncāhān dē, de nī nquítī inī ndá nchivī jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jíin ndá tēe jā stéhēn ley janahān. De nī nenda ndá dē síquī Esteban, de nī ntiin ndá dē, de cuāhān ndá dē jíin Esteban nūū junta cúñáhnú cā.

¹³ De nī jani ndá dē testigo tūhún jā ní ncāhān súcuán: Tēe yáhá, ndiquivī cáhān nāvāha dē síquī templo īi yáhá jíin síquī ley Yāa Dios.

¹⁴ Chi nī jini ndá sá jā ní ncāhān dē jā Jesús tēe ñuū Nazaret, canī dē templo yáhá, de nasāma dē ndá costumbre jā ní sndóo Moisés nūū ō jā sáhá ó, ncachī testigo tūhún.

¹⁵ Ñúcuán de ndácá tēe jā ndéē nūū junta, nī ndéhé vāha ndá dē nūū Esteban, de nī jinī ndá dē jā cáá nūū dē tá cáá nūū iin ángel Yāa Dios.

7

Tūhun jā ní nacani Esteban

¹ De maá sūtū cúñáhnú cā nī ncāhān jíin Esteban: ¿A ndāā jā súcuán nī ncāhān nū tá cúu nūū cáhān tēe yáhá? ncachī dē.

² De nī ncāhān Esteban: Ndá ní tátā, señor, cunini ndá ní tūhun yáhá jā cáhān sá. Maá Yāa Dios, Yāa jā vii ndasí cúñáhnú, nī nquiji yā nūū ndīyi tatā ō Abraham tá nī ndeē dē inī región Mesopotamia de jondē tá ncháha ca quihīn dē cundeē dē inī ñuū Harán.

³ De nī ncāhān yā jíin dē: Quee inī ñuū nū jíin mähñú táhán nū, de quihīn nū iin ñuū jā stéhēn ni nūū nū cundeē nū, ncachī yā.

⁴ Ñúcuán de nī nquee dē inī región Caldea, de nī ndeē dē inī ñuū Harán. De tá ní jíihī tatá dē, sá de nī nsáhá Yāa Dios jā ní nquiji dē yáhá nūū ndéē ō mitan.

⁵ De ni iin luli ñuhun nduú ní jéhe cuiti yá já cuu táhvi dē, sochi ní nquee yuhú yá já cuáha yá ní ñuhun yáhá nū dē jondē jíin nū ndácá tatá dē já quiji, víso ncháha ca coo sēhe dē jondē saá.

⁶ De súcuán ní ncāhān Yāa Dios jíin dē: Cundeē jíca tatá nū incā nación. De cūmī ciento cuīyā satíñú cāhá ji nū nchivī de sndóho ndá nchivī ji.

⁷ De síquī já súcuán sáhá ji jíin sēhe nú de nenda ní cuāchi síquī ndá nchivī ñúcuán nū satíñú cāhá ji, de sá de quee ji inī nación ñúcuán quiji ji ichi cháhá cundeē ji, de chiñúhún ji nduhū, ncachī yá.

⁸ De ní ncāhān yá jíin Abraham já ná cúu dē circuncidar, já cúu iin tunī já stéhēn já ní nsáhá yá trátu jíin dē. De tá ní ncacu sēhe dē Isaac, de ní nsáhá dē circuncidar ji nū únā quivī ji. De suni súcuán ní nsáhá Isaac jíin sēhe dē Jacob, de saá-ni ní nsáhá Jacob jíin ndihúxī ū sēhe yí dē. De ndá tēe ñúcuán ní ncuu ndihúxī ū tatá xíhna ñúhún nación maá ó Israel.

⁹ De ndácá sēhe tatá ó Jacob ní ncucuásún inī ndá dē ní jinī dē ñanī dē José. De ní yícó ndá dē José nū ndá tēe já cuāhān jíin dē jondē nación Egipto já satíñú cāhá dē nū iin tēe ñúcuán. Sochi Yāa Dios ní jito yá dē.

¹⁰ De ní scácu yá dē nū ndácá tūndóhó já ní nquiiji síquī dē. De ní ncundíchí dē ní nsáhá yá. De Faraón, tēe cúu rey inī nación Egipto, ní ncusi inī dē jíin José ní nsáhá yá. De ní scuíso tíñú dē José já cuu dē gobernador, de ní ntatúní José inī nación Egipto jíin nū ndá nchivī vehe Faraón.

¹¹ De ní nquiiji quivī já ní Iyo iin tāmā ní Egipto jíin ní jondē Canaán. Iin tūndóhó xēen ní ncuu inī ndúu nación ñúcuán. De ndá ndiyi tatá ó, nduú cā ná cají ndá dē ndá tiempo ñúcuán.

¹² De ní nihīn Jacob tūhun já íyó trigo nación Egipto, de ní ntají dē

ndá sēhe dē já cúu tatá ó, ní jēhēn Egipto já xíhna ñúhún ní jēcuēen ndá dē trigo.

¹³ De já cuāhān ndá dē vuelta ū, sá de ní nastúu José já maá dē cúu ñanī ndá dē. De sá de ní jinī vāha Faraón nā tatá cúu José.

¹⁴ De ní ncachī José nū ndá ñanī dē já ná quícuēca ndá dē tatá dē jíin ndá nchivī vehe dē. De ní Iyo ūnī xico xāhōn ji.

¹⁵ Súcuán ní ncuu já ní nquee Jacob cuāhān dē jondē Egipto. De ní ndeē dē ñúcuán jondē ní jihī dē. De suni ñúcuán ní ndeē ndihúxī ū sēhe dē já cúu tatá ó de jondē ní jihī ndihī ndá dē.

¹⁶ De tá ní nquenda quivī já ní ntavā yá ndá tatá dē inī nación ñúcuán, de ní jiso ji yiqui ndá ndiyi tatá ó ñúcuán ní jēhēn ji jíin jondē ñuū Siquem. De ní nchiyuhū ndá ji inī iin yavī ndiyi já ní jeen Abraham nū ndá sēhe Hamor ñuū Siquem.

¹⁷ De tá cáta ndéē cā ndá ji inī nación Egipto de ní ncuñatin quivī já quee ndá ji. Chi súcuán ja ní ncāhān téyí Yāa Dios jíin tatá ó Abraham já iin quivī de quee ji inī Egipto. De ndá nchivī Israel ñúcuán chi ní ncāyā ndá ji de ní ncucuahā ji inī nación Egipto.

¹⁸ Ñúcuán de ní nūcuñi incā rey inī Egipto, de nduú ní jinī dē já vāha tíñú ní nsáhá José jondē janahán.

¹⁹ De rey ñúcuán ní stáhvī dē ndá ndiyi tatá ó, de suni ní nsáhá nāvāha dē ndá ji, chi ní nsáhá dē fuerza já má cōtó cā ji ndá sēhe ñiquín ji tácuá ná cúu ndá ji.

²⁰ De tiempo ñúcuán ní ncacu Moisés, de ní ncusi inī Yāa Dios jíin ji. De ūnī yōō ní Iyo yuhū ji inī vehe tatá ji.

²¹ De tá nduú cā ní ncúu coo yuhū ji de ní jēsíaha dē ji iin lugar nū ní nanihīn sēhe síhí rey já tátúní ní nación Egipto. De ní naquehen ña ji, de ní scuáhnu ña ji tá cúu nū cúu sēhe maá ña.

22 De nī ncutūha Moisés ndācá tūhun ndíchí inī nación Egipto. De vāha ndasí tūhun dē, de vāha sáhá dē ndācá tiñu.

23 De tá nī ncuu ūū xico cuiyā dē, de nī jēndehé dē ndācá táhán dē jā cúu tatá Israel.

24 De ñúcuán nī jinī dē nūū iin tēe Egipto jā sáhá nāvāha jín iin táhán dē Israel. De nī nchindeé Moisés táhán dē, chi nī jahñí dē tēe Egipto, de súcuán nī nacuāha dē jā nī ndutahví tēe ñúcuán.

25 De jáni inī Moisés jā jícūhun inī ndācá táhán dē jā ní ntetiñú Yāā Dios maá dē jā scácu dē ji jā ndóho ji, sochi nduú ní jícūhun cuití inī ndá ji.

26 De quiví tēen nī nquenda dē nūū ūū táhán dē jā cánāá. De cúní dē jā má cánāá nduū tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē jín nduū dē: ¿Nājehē cúu jā sáhá nāvāha nú táhán nú? Chi modo ñanī nduū nū, ncachí dē.

27 Sochi maá tēe jā cáni táhán ñúcuán nī nchindahá dē Moisés, de nī ncāhān dē: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cúñáhnú nú jā sáhá ndāā nū tiñu ndá nī?

28 ¿De á suni cúní nū jā cahñí nū nduhū tá cúu nūū ní jahñí nū tēe Egipto icu, á naá cúu? ncachí dē.

29 De tá nī jini Moisés tūhun yáhá, de nī jinu dē cuāhān dē incā nación. De jondē Madián nī ndeē jicá dē, de ñúcuán nī scácu ñasíhí dē ūū sēhe yíí dē.

30 De tá nī ncuu ūū xico cuiyā jā ndēe dē Madián, sá de nī nquenda iin ángel Yāā Dios nūū dē jondē nūū ñuhun tíhá ñatin nūū iyó yucu súcún Sinaí. De nī nquenda yā xīñí iin yūcū cāhnú jā cáyū jín itā ñuhūn sochi nduú cáyū maá yūcū.

31 Ñúcuán de nī ndēhé Moisés, de nī nsāhvi inī dē ndēhé dē ñuhūn jā ní jinī dē. De nī ntandēe dē tácuá cuní vāha dē nājehē cúu jāá nduú cáyū. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jín dē:

32 Maá nī cúu Yāā Dios jā ní nchiñúhún ndá ndiyi tatā nū Abraham jín Isaac jín Jacob, ncachí yā. Sochi Moisés chi quisi dē jā yúhú dē, de nduú cá ní ncúndeé inī dē cūndehé dē nūū cáyū ñuhūn.

33 De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jín Moisés: Tavā nījān nū, chi lugar nūū iñí nú jīñā, lugar īī cúu sīquī jā īī maá nī.

34 Ja nī jinī vāha nī jā ndóho ndasí ndá nchiví maá nī jā iyó inī nación Egipto, de suni jini nī jā jácu ndá ji sīquī jā ndóho ji tūndóhó, de nī nuu nī vāji nī jā scácu nī ndá ji. Túsaá de mitan de cunini nú, chi tají nī ndóhó quínohōn nū jondē Egipto tácuá scácu nú ndá táhán nú, ncachí yā.

35 De jondē tá ncháha ca quee Moisés inī nación Egipto, de ja nī ncuyichí inī ndá táhán dē Israel, chi nī ncāhān ji: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cuñáhnú nú jā sáhá ndāā nū tiñu ndá nī? ncachí ji. De vísō súcuán sochi nūū maá dē nī nquiji ángel yā nūū yūcū jā cáyū jín itā ñuhūn, de súcuán nī ntetiñú Yāā Dios dē jā quínohōn dē tatúní dē nūū ndá ji, de scácu dē ji.

36 De maá Moisés nī natavā dē ndá ji inī nación Egipto, de nī ncháha ndá dē Mar Rojo, de nī jica nuu ndá dē nūū ñuhun tíhá ūū xico cuiyā. De ní tiempo ñúcuán nī nsáhá Moisés cuāhā tiñu ñáhnú jín tiñu jā stéhēn jā iyó poder yā.

37 De maá Moisés cúu jā ní ncāhān tucu jín ndá tatā ō Israel: Maá Yāā Dios sáhá yā jā māhñú tatā ndācá ó quiji iin Yāā jā nacani tūhun Yāā Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De chuhun inī ndá nú tūhun jā cāhān Yāā ñúcuán, ncachí Moisés.

38 De suni maá Moisés cúu jā ní ndeē cāhnú jín ndá ndiyi tatā ō tá nī jica nuu ndá ji nūū ñuhun tíhá. De nī ncāhān iin ángel yā jín maá dē xīñí yucu súcún Sinaí, de nī nacani dē nūū ndá tatā ō, chi ñúcuán nī

nīhīn dē tūhun nāsa cutecū ō, de nī nquendōo ó jīn tūhun ñúcuán jondē mitan.

³⁹ Sochi ndá ndīyi tatā ō chi nduú ní ncúnī ndá ji cuetáhvi ji Moisés, chi sa nī ncuyichī inī ndá ji dē, de cúnī ndá ji jā sa ndicó cóo ji quīnohōn ji nación Egipto nícu.

⁴⁰ De nī ncāhān ndá ji jīn Aarón: Sāhá ní ndá yāā jā cosō nūú nūú ō. Chi Moisés jā ní natavē dē yóhó inī nación Egipto vāji ó, nduú jīnī ō naá cúu jā ní ndoho dē mitan jāá nduú nénda dē jā cuāhān dē xīnī yucu súcún Sinaí, ncachī ndá ji.

⁴¹ Ñúcuán de nī nsāhá ji iin ídolo jā cáá tá cáá becero. De nūú ídolo ñúcuán nī nsōcō ndá ji quiti, de nī ncusiī inī ji jīn ídolo jā ní nsāhá ndá ji.

⁴² De nī ncujiyo-ni Yāā Dios nūú ndá ji cuāhān yā. De nī sndóo yā ji-ni jā ná chíñúhún ndá ji nūú ndācá jā jīnī ō jā yíhí andiví tá cúu nūú cáhān tutū jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Nī ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivi Israel,
¿á jáni inī ndá nú jā nūú nduhū nī nsōcō nū quiti

tá nī jica nú nūú ñuhun tíhá ūū xico cuiyā, á naá cúu?

⁴³ Nduú, chi sa nī jicó núu ndá nú jīn nicho jā ñúhún yāā jā nání Moloc

jīn figura tiūūn jā nání Renfán, ndá yāā jā ní nsāhá maá nú jā chíñúhún nú.

Túsaá de siáha nī ndá ndóhó quīhīn jīcá nú jondē yātā ñūū Babilonia, ncachī yā.

Cáchī tutū.

⁴⁴ De nī ntatúnī Yāā Dios nūú Moisés jā sáhá dē vehe ñii nūú chíñúhún ndá dē yā, jā cáá tá cáá jā ní stéhēn yā nūú dē. De ndīyi tatā ō ní nevāha ndá dē vehe ñii ñúcuán jondē nūú ñuhun tíhá, de inī vehe ñúcuán nī nchuhun ndá dē tabla yūū nūú ní ntee yā ley yā.

⁴⁵ De cuéé cā de nī sndóo ndá dē vehe ñúcuán nūú ndá sēhe dē jā cúu tatā ō. De nī nguīvi Josué jīn ndá tatā ō inī nación Israel yáhá, de suni nī jetíñú ndá dē vehe ñii ñúcuán. De nī ncundeé ndá dē jīn ndá nchiví jā ní Iyo nación yáhá, de nī scúnu dē ji ní nsāhá Yāā Dios. De yáhá nī Iyo vehe ñii jondē tiempo jā ní ncuu David rey.

⁴⁶ De nī ncusiī inī Yāā Dios jīn David. De nī ncuu inī dē jā sáhá dē iin vehe ī maá yā nícu. De maá yā cúu Yāā Dios jā ní nchiñúhún tatā ō Jacob.

⁴⁷ Sochi Salomón sēhe David cúu jā ní nsāhá vehe ī yā.

⁴⁸ De vísō súcuan de maá Yāā cúñáhnú ndasí, nsūú maá-ni vehe jā sáhá ndá tēe cúu nūú ndēē yā. De suni súcuan nī ncāhān tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

⁴⁹ Chi nī ncāhān yā:

Andiví cúu modo mesa nūú tátúnī nī,
de ñayívi cúu modo nūú yósō jēhē nī.

¿Nāsa cā coo vehe jā sáhá ndá nú jā cundeē nī túsaá?

¿A ní cúu nūú sáhá nú nūú natatú nī?

⁵⁰ ¿A nsūú maá nī ní nsāhá ndihi jā íyó? ncachī Yāā Dios.

Ncachī tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī Esteban.

⁵¹ De cáhān cā Esteban: Nīhīn ndasí inī ndá ní. De cúu ní tá cúu nchiví ndācá nación jāá nduú cándija tūhun yā, chí sóhó ndasí ndá ní. Chí cúsa maá jā jāsi ndija ndá ní nūú Espíritu Santo, de tá-ni nī nsāhá ndīyi tatā ō jondē janahán suni súcuan sáhá ī cā ndá ní jondē mitan.

⁵² ¿A nī Iyo tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán jāá nduú ní nsāhá nāvāha ndá tatā ō, á naá cúu? Nduú chí nī jahnī ndá dē ndá tēe jā ní nacani tūhun nāsa quiji maá Yāā ndāā. De tá nī nquiji Yāā ñúcuán de

nī nastúu ndá ní yā nūu ndá tēe jā ní jahñí ndá dē yā.

⁵³ De vísō ndá ángel yā nī jēhe ley Yāa Dios nūu ndācá ó de nduú ní squíncuu ndá ní, ncachī Esteban.

Jā ní jahñí ndá dē Esteban

⁵⁴ Ndācá tūhun yáhá nī jini ndá dē, de nī nquítí ndasí inī ndá dē, de nī nacayihí ndá dē ñii yúhú dē nī jinī ndá dē Esteban.

⁵⁵ Sochi maá Esteban chi nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndéhé vāha dē andiví, de nī jinī dē jā jéndūtē ndasí nūu ndēe Yāa Dios, de Jesús íñí yā ichi lado cuáhá Yāa Dios.

⁵⁶ De nī ncāhān Esteban: Mitan de ndéhé sá jā nūne andiví, de ndéhé sá nūu maá Yāa jā ní nduu tēe, de íñí yā ichi lado cuáhá Yāa Dios, ncachī dē.

⁵⁷ Ñúcuán de nī jasí ndá dē sōho dē, de nī ncana cóhó ndá dē, de ndíta-ni nī ntiin ndá dē Esteban.

⁵⁸ De nī ntavā ndá dē Esteban cuāhān ndá dē jín dē yātā ñūu. De ndá tēe jā cúu testigo tūhún ñúcuán nī jaquín ndá dē sōō dē nūu iin tēe suchí jā nání Saulo, de nī ncuun ndá dē yūu Esteban.

⁵⁹ De juni cúun ndá dē yūu Esteban de nī jicān táhvī dē nūu maá Jētohō ō: Tátā Jesús, mitan de naquehen ní ánō sá, ncachī dē.

⁶⁰ De nī jēcuñí jítí dē, de nī ncāhān jee dē: Tátā Yāa Dios, mā tēe ní cuāchi yáhá sīquí ndá ji jā sáhá nāvāha ji sāán mitan, ncachī dē. Súcuán nī ncāhān dē, de nī jīhī dē-ni.

8

Jā ní nsāhá nāvāha Saulo ndá nchivī cándija

¹ De nī jetúhún Saulo jā ní jahñí ndá dē Esteban. De quívi ñúcuán nī nquijéhe ndá ji sáhá nāvāha ndasí ndá ji ndá nchivī cándija inī ciudad Jerusalén. De jā suu cúu jā ní jītē nuu ndá nchivī ñúcuán cuāhān ji ní región Judea jín ní región

Samaria. Sochi ndá tēe cúu apóstol chi nduú ní nquée ndá dē.

² De ndá tēe jā íyó yíñúhún nūu Yāa Dios nī nchiyuhú ndá dē Esteban, de nī jacu ndasí ndá dē jā ní jīhī Esteban.

³ De Saulo chi sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándija nūu Jesús. Chi quívi dē ndá vehe, de tīn dē nchivī cúu tēe cúu ñahan, chíhi dē vecāa.

Jā ní jītē nuu tūhun Yāa Dios inī iin ndáñūu Samaria

⁴ De ndācá nchivī ñúcuán jā ní jītē nuu, de ní-ni cuāhān ndá ji de nācani ndá ji tūhun Yāa Dios nāsa scácu yā nchivī.

⁵ De nī nquenda Felipe iin ñūu jā íyó inī Samaria, de nūu nchivī ñúcuán nī nacani dē tūhun Cristo jā cúu Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu ndá yóhó.

⁶ De nī ndutútú ndá nchivī, de ndihi ndá ji nī nchuhun vāha inī ji ndācá tūhun jā ní ncāhān Felipe. Chi nī nini ji, de nī jinī ji ndācá tiñu ñáhnú jā ní nsāhá dē.

⁷ Chi cuāhā nchivī jā ndóho tāchī nī nasáhá vāha dē ji, de tá quée tāchī inī ndá nchivī de cána cóhó de cuāhān. De cuāhā nchivī jā ní nduvehlé jín nchivī cojo nī nduvāha nī nsāhá dē.

⁸ De nī ñcusíi ndasí inī ndá nchivī ñūu ñúcuán.

⁹ De inī ñūu ñúcuán íyó iin tēe nání Simón, de scuáha dē mágica. De tá ncháha ca quihín Felipe inī ñūu ñúcuán, de sáhvi ndasí inī ndá nchivī región Samaria ndéhé ji jā sáhá Simón. De stáhvī dē ndá ji chí cáchī dē jā iin tēe cúñáhnú ndasí cúu dē.

¹⁰ De ndācá nchivī chúhun vāha inī ji tūhun jā cáhān dē, cúu nchivī cúñáhnú cúu nchivī jáá nduú. De nī ncāhān ndá ji: Tēe yáhá nī jēhe ndasí Yāa Dios poder nūu dē, ncachī ndá ji.

¹¹ De chúhun vāha inī ndá ji tūhun cáhān dē, chí cuāhā ndasí quívi nī nsáhá dē ndá tiñu stáhvī ñúcuán, de nī nsáhvi inī ndá ji nī ndéhé ji.

12 De tá nī nquenda Felipe de nī nacani dē tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios, jíin tūhun maá Jesucristo nūū ndá ji. Nūcuán de nī ncandíja ndá ji, de nī jenduté ndá ji, cúu tēe cúu ñahan.

13 De suni nī ncandíja maá Simón, de nī jenduté dē. De nī jica dē jíin Felipe, de nī nsāhvi inī dē ndéhé dē jā ní nsāhá Felipe ndācá tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāa Dios.

14 De ndá apóstol jā íyó Jerusalén, nī nihīn dē tūhun jā ní ncandíja ndá nchivī Samaria tūhun Yāa Dios. Nūcuán de nī ntají ndá dē Pedro jíin Juan nī jēhēn ndúū dē Samaria.

15 De nī nquenda ndúū dē ñūcuán. De nī jicān táhvi ndúū dē jēhē ndá nchivī ñūcuán tácuca ná nihīn ndá ji Espíritu Santo.

16 Chi ncháha ca quívi yā inī ánō ni iin ji, chi maá-ni jā ní jenduté ndá ji jā ní ncandíja ji Jētohō ō Jesús.

17 Nūcuán de nī ntee ndúū dē ndahá dē xīnī ndá ji, de nī nquívi Espíritu Santo inī ndá ji.

18 De nī jinī Simón jā sūcuán tēe ndúū apóstol ndahá dē xīnī ndá nchivī ñūcuán de quívi Espíritu Santo inī ánō ji. De cūnī dē jā cuāha dē xūhún nūū apóstol nícu, tácuca nihīn dē poder jā sáhá dē sūcuán.

19 De nī ncāhān dē: Suni taji ní poder yáhá nūū sá tácuca nā-ni nchivī tee sá ndahá sá xīnī ji de quívi Espíritu Santo inī ánō ji, ncachī Simón.

20 Nūcuán de nī ncāhān Pedro jíin dē: De xūhún nú ná náá jíin nú sīquī jā jáni inī nū jā jíin xūhún de cuu cueen nú poder jā jíin mānī Yāa Dios nūū nchivī.

21 Nsūū táhvi nū cúu jā cuiñi nú sīquī tiñu yáhá, chi ndúū íyó ndāá ánō nū nūū Yāa Dios.

22 Túsaá de jíini ñūhún jā nacani inī nū sīquī jā jáni nēhén inī nū yáhá. De nācān táhvi nū nūū Yāa Dios, cúndéhé ó á sanaá de cune

cáhnú inī yā sīquī jā jáni nēhén inī nū jā ní ncāhān nū sūcuán.

23 Chi jíin ni jā cúcuásún inī nū sīquī jā sáhá nī tiñu yáhá. De ndācá jā nēhén jā jáni inī nū cúu jā tiin nihīn ndóhó, ncachī Pedro jíin Simón.

24 Nūcuán de nī ncāhān Simón jíin dē: Cācān táhvi ndúū ní jēhē sá nūū maá Jētohō ō tácuca ni iin tūhun jā cāhān ní jíin mā quíji sīquī sá, ncachī dē.

25 De nī nacani Pedro jíin Juan tūhun Yāa Dios nūū ndá nchivī. De nī ndicó cóo ndúū dē cuānohōn dē ciudad Jerusalén, de juni cuāhān ndúū dē de nācani dē tūhun vāha Yāa Dios inī cuāhā cá ndāñūū Samaria.

Felipe jíin tēe nación Etiopía

26 Nūcuán de iin ángel maá Jētohō ō nī ncāhān yā jíin Felipe: Quehen ichi de quíhīn nū ichi sur, ichi jā quée inī ciudad Jerusalén jā cúun cuāhān jondē ñūū Gaza, ncachī yā. De maá-ni ñuhun tihá cúu ñūcuán.

27 De nī nquehen Felipe ichi cuāhān dē. De iin tēe eunuco nī nquee dē Jerusalén. De tēe nación Etiopía cúu dē, de ndíso tíñú dē jā cúu dē tesorero nūū ñahan cúu reina jā tátúnī nūū nación Etiopía, de nánī ña Candace. De tēe ñūcuán nī jēhēn dē ciudad Jerusalén nī jēchiñūhún dē Yāa Dios.

28 De ñūhún dē inī carreta dē cuānohōn dē, de cáhvi dē tutú jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

29 De maá Espíritu nī ncāhān yā jíin Felipe: Cuáhán, de quetáhán nú jíin tēe jā cuāhān jíin carreta ñūcuán, ncachī yā.

30 Sá de cuāhān Felipe de nī nquetáhán dē jíin tēe jā ñūhún inī carreta. De nī jini dē jā cáhvi tēe ñūcuán tutú jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De nī jicā tūhún dē tēe ñūcuán: ¿A jíicūhun inī ní ndá jā cáhvi ní jíin, á ndúú? ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān dē jín Felipe: ¿De nāsa jīcūhun inī sá de tú mā stéhēn iin tēe nūū sá? ncachī dē. De nī ncāhān dē jín Felipe jā ná cáa dē nūū carreta quihīn ndúū dē.

³² De maá nūū tūtū ī jā cáhvi dē yosō tūhun jā cáhān:

Tá cúu iin tīcāchī jā cuāhān nchivī jín tī jā cuū tī, suni sūcuán nī nsāhá ndá nchivī maá yā.

De tá cúu iin tīcāchī lúli jā sété dē tī de nduú ndáhyū tī, suni sūcuán nī nsāhá maá yā,

chi nduú ní ncāhān cuitī yā tá nī nsāhá nāvāha jī yā.

³³ De hora jā ní jēhe jī tūhun canoō yā, de nduú ní nsāhá ndāa jī tiñu yā.

De ni iin nchivī mā cūū cáhān jī tūhun tatā yā

chi nī jahnī ndá jī yā de nduú nā tatā yā.

Cáchī tūtū.

³⁴ Nūcuán de nī ncāhān tēe Etiopía: De sāhá ní favor cachī ní nūū sá, ¿ní sīquī cáhān tēe nī nacani tūhun yáhá? ¿A sīquī maá dē, á sīquī incā tēe? ncachī dē.

³⁵ De jín tūhun jā ní ncahvi tēe Etiopía nūcuán, nī nquijéhe Felipe cáhī tūhun dē ndācá tūhun vāha Jesús nūū dē.

³⁶ De juni ñuhún ndúū dē ichi cuāhān dē de nī nquenda dē nūū ñuhún ndute. De nī ncāhān tēe Etiopía: Yáhá ñuhún ndute, ¿de á cuu cuenduté sá? ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Felipe: Cuu de tú cándija ní jā ní nsāhá Jesús jēhē ō jondē jín inī jín ánō ní, ncachī dē. De nī ncāhān tēe Etiopía: Cándija sá jā Jesucristo cúu maá Sēhe Yāa Dios, ncachī dē.

³⁸ De nī jecani dē carreta dē. De nī nuu dē jín Felipe, de nī nchunuu dē cuāhān dē nūū ñuhún ndute, de nī scuénduté Felipe tēe Etiopía.

³⁹ De tá nī nquee ndúū dē inī ndute de Espíritu maá Jētohō ō nī nsāhá jīyo yā-ni Felipe cuāhān dē, de tēe Etiopía nduú cā ní jín dē nūū Felipe. De nī naquehen dē ichi

cuānohōn dē ñuū dē, de cúsiī ndasí inī dē.

⁴⁰ Sochi Felipe nī nquenda dē jondē Azoto, de sá de cuāhān tucu dē, de ndācá ñuū nī nacani dē tūhun vāha yā. De sá de nī nquenda dē ciudad Cesarea.

9

Jā ní nasāma inī Saulo nī nsāhá Jesucristo

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ De Saulo nduú jéncuifī dē jā cáhān nīhin dē jā cahnī dē ndá nchivī jā cándija jī maá Jētohō ō. De jā nūcuán cúu jā ní jēhēn dē nūū sūtū cúñahnú cā.

² De nī jīcān dē órden nūū tēe ñūcuán jā cuu quihīn dē ndācá vehe ī sinagoga ñuū Damasco tácuu cuu tiin dē cúu tēe cúu ñahan jā íñī sīquī tūhun yā, de quīnasiáha dē jī ciudad Jerusalén cúni dē.

³ De nī nquehen dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē yuhú ñuū Damasco. De sanaā-ni de nī jēndütē ndasí ní nūū dē jā vāji jondē andiví.

⁴ De nī ndicó cáva dē-ni nūū ñuhún. De nī jini dē jā cáhān iin tūhun jín dē: Saulo, Saulo, ¿nājēhe cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

⁵ Nūcuán de nī ncāhān dē: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándija cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū. De jā sáhá nú sūcuán cúu jā sndóho nú maá nú modo stīquī jā jāñū yātā tī punta garrocha, de suu cúu jā sndóho tī maá tī, ncachī yā.

⁶ De quísi dē chi yuhú dē, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu jā sáhá sá cúni ní túsaá? ncachī dē. De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jín dē: Nacōo, de quīvi nú inī ñuū, de ñūcuán íyó iin tēe jā cachī dē nūū nū naá cúu jā jini ñuhún sáhá nú, ncachī yā.

⁷ De ndá tēe jā cuāhān jín Saulo, nī nsāhvi inī ndá dē níni dē jā cáhān, de nduú ní jini dē nūū jā cáhān.

⁸ Ñúcuán de nī nacōo Saulo, de tá cúnī dē jā nūcūndēhé dē de nduú ní ncúu cuiṭī cā cūndēhé dē. De tīn ndá tēe ñúcuán-ni cā ndahá Saulo de cuāhān ndá dē ñuū Damasco.

⁹ De ñúcuán nī ndeē Saulo ũnī quīvī. De nduú ní ncúu cuiṭī cūndēhé dē, ni nduú ná nchájī cuiṭī dē de ni nduú ná jíhi dē.

¹⁰ De inī Damasco íyó iin tēe jā cándija, de nání dē Ananías. De nī stéhēn maá Jētohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Ananías, ncachī yā. De nī ncāhān dē: Señor, ¿á jā cáhān ní? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān maá Jētohō ō jíin dē: Quehen ichi de quīhīn nū calle jā nání Calle Derecha. De vehe Judas cātūhún nū iin tēe nání Saulo, tēe ñuū Tarso, chi mitan de jícān táhvī dē.

¹² De nī stéhēn ni nūū dē jā ní nquīvī iin tēe nání Ananías, jā cúu maá nú, de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ndunijīn tīnūū dē. Súcuán nī stéhēn ni nūū Saulo, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān Ananías: Señor, ja nī jini sá jā cuāhā nchivī cáchī jā tēe ñúcuán sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándija ji ní jā íyó Jerusalén.

¹⁴ De mitan nī nquenda dē yáhá ndíso tīnūū dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jā tiin dē ndácá nchivī jā chíñúhún ji ní, ncachī Ananías.

¹⁵ De nī ncāhān maá Jētohō ō: Cuáhán, chi tēe jā ní nacāji maá nī cúu Saulo, tácuá ná quīhīn dē nacani dē tūhun nī nūū ndá táhán nū Israel jíin nūū nchivī ndá cā nación jíin nūū ndá rey.

¹⁶ De stéhēn ni nūū dē jā cánuú cúu jā cundoho ndasí dē tūndóhó jā síquī ní, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de cuāhān Ananías, de tá nī nquenda dē vehe nūū íyó Saulo, de nī nquīvī dē de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ncāhān dē: Hermano Saulo, maá Jētohō ō Jesús, Yāa jā ní nquenda nijīn nūū nū ichi nūū vají nú, suu yā nī ntají

nduhū vají ní nūū nū tácuá ndunijīn tīnūū nú, de chitú Espiritu Santo yā inī nū, ncachī dē.

¹⁸ De ndañúhún-ni nī ndunijīn tīnūū Saulo, chi modo jā ní ncōyo-ni jā ní ndasí tīnūū dē. De nī nacuiñī dē, de nī jenduté dē-ni.

¹⁹ Ñúcuán de nī nacajī dē stāā, de nī nanihīn inī dē. De nī íyo dē jacū quīvī jíin ndá nchivī jā cándija inī ñuū Damasco.

Jā ní nacani Saulo tūhun inī ñuū Damasco

²⁰ De nī nquijéhé dē-ni nácani dē tūhun Jesús inī ndá vehe ī sinagoga, cáchī dē jā Jesús cúu Sēhe Yāa Dios.

²¹ De ndácá nchivī jā ní jini tūhun jā cáhān dē, sáhvi inī ji níni ji. De nī ncāhān ndá ji: ¿A nsúu tēe yáhá cúu jā sáhá nāvāha dē ndá nchivī Jerusalén jā chíñúhún nūū Jesús? De suu cúu jā ní nquiji dē yáhá jā tiin dē ndá nchivī quīhīn dē jíin ji nūū ndá sūtū cúñáhnú cúnī dē, ncachī ji.

²² Sochi Saulo chi sa víhí cā nácani dē tūhun jā Jesús cúu ndija Cristo, Yāa jā ní janí Yāa Dios jā scácu yóhó. De ndá táhán dē hebreo jā ndēe Damasco nī iin tūhun nduú ní ncúu scócoo ji jā cachī ji jāá nduú íyó ndāa tūhun jā cáhān Saulo.

Jā ní ncācu Saulo nūū ndá táhán dē hebreo

²³ De nī ncuu cuahā cā quīvī. De nī squetáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā cahñī ndá dē Saulo.

²⁴ De nī nihīn Saulo tūhun jā súcuán nī squetáhán ndá dē tūhun. De nduú ñuú jíto dē viéhé namā jā ndasí yuhú ñúū, chi cahñī dē Saulo cúnī ndá dē.

²⁵ Ñúcuán de ndá tēe cándija, nī nchuhun dē Saulo inī iin tīcá iin jacuáa, de nī snúu ndá dē yīcá namā jā ndasí yuhú ñúū, de súcuán nī ncācu Saulo.

Jā ní nenda Saulo inī ciudad Jerusalén

26 De tá nī nenda dē ciudad Jerusalén de cúnī dē jā naquetáhán dē jíin ndá nchivī cándíja. Sochi nī nchūhú ndá ji nī jinī ji Saulo, chi nduú ní ncándíja ndá ji jā ní nduu dē tēe cándíja.

27 De Bernabé nī jeca dē Saulo cuāhān dē jíin nūū ndá apóstol. De nī nacani dē tūhun nūū ndá tēe ñúcuán nāsa nī jinī Saulo nūū maá Jētohō ō ichi nūū ní jēhēn dē, jíin nāsa nī ncāhān yā jíin dē, jíin nāsa nī iyo ndeē inī dē nī nacani dē tūhun Jesús inī ñuū Damasco.

28 De nī ndeē Saulo inī ciudad Jerusalén de nī jica dē jíin ndá apóstol.

29 De vāha nī iyo ndeē inī dē nī nacani dē tūhun maá Jētohō ō. De jā síquī Jesús de nī stíchī tāhán dē jíin ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego. Sochi ndá tēe ñúcuán cúnī dē jā cahni dē Saulo nícu.

30 De nī jinī ndá hermano cándíja jā súcuán cúnī dē sáhá dē, de nī jeca ndá dē Saulo cuāhān dē jíin jondē ciudad Cesarea. De ñúcuán de nī nachuhun ichí ndá dē Saulo cuāhōhōn dē jondē ñuū maá dē Tarso.

31 De nduú cā ní nsáhá nāvāha ndá ji ndá nchivī cándíja ní inī región Judea jíin Galilea jíin Samaria. De nī jija cā ndá ji jíin tūhun yā, de nī iyo yíñúhún ndá ji nūū maá Jētohō ō. De nī ncucuahā cā ndá ji, chi nī nchindeé maá Espíritu Santo ndá ji.

Jā ní nduvāha Eneas

32 De Pedro jéndehé dē ndá nchivī cándíja ndácá lado, de suni nī jéndehé dē nchivī jā ndeē ñuū Lida.

33 De ñúcuán nī jinī dē nūū iin tēe nání Eneas jā ní ncuu ūnā cuiyā cáá dē, chi nī nduvehlé dē.

34 De nī ncāhān Pedro jíin dē: Eneas, ná ndúvāha ní sáhá Jesucristo. Nacōo ní de nastúū ní yuu ní, ncachī dē. De nī nacōo-ni tēe ñúcuán.

35 De nī jinī ndácá nchivī ñuū Lida jíin nchivī jā ndeē nduhvā Sarón, de nī nasāma inī ndá ji de nī ncandíja ndá ji maá Jētohō ō.

Jā ní natecū Dorcas

36 De suni nī iyo iin ñahan jā cándíja inī ñuū Jope, nání ña Tabita, de yuhú griego nání ña Dorcas. De sáhá ndasi ña tiñu vāha, de sáhá ña caridad nchivī ndáhí.

37 De tiempo ñúcuán nī ncuhū ña, de nī jihī ña. De nī scúchi ndá ji ndíyi ñúcuán, de nī jaquín ji ña iin cuarto xīnī vēhé.

38 De ñuū Lida chi ñatin-ni iyó jíin Jope. De ndá nchivī cándíja jā ndeē ñuū Jope, nī nihīn ji tūhun jā ndeē Pedro ñuū Lida. De nī ntají ndá ji ūū tēe jā cuácāna dē Pedro. De nī ncāhān ndúū dē: Mā cúcuéé ní, de cōhōn ñuū Jope, ncachī ndúū dē.

39 Ñúcuán de nī nquehen Pedro ichi cuāhān dē jíin ndúū tēe ñúcuán. De tá nī nenda ndúū dē jíin Pedro de nī ncaa ndá dē cuarto nūū cáá ndíyi ñúcuán. De ndá ñahan viuda nī jicó ndúū ndá ña Pedro, de jácu ndá ña. De stēhēn ndá ña ndá xīquín jíin ndá páñū jā ní nsáhá ndíyi Dorcas chi nī jinī mānī ña nūū ndá ñahan ñúcuán tá nī ntecū ña.

40 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin ndá nchivī jā ná queé ndá ji tāvēhé. De nī jēcuiñī jiti dē, de nī jīcān táhvī dē. De nī ndicó cóto dē nūū cáá ndíyi ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tabita, nacōo, ncachī dē. De nī nūcūndehé ña-ni, de nī jinī ña nūū Pedro. De nī nacōo ña-ni nī nūcundeē ña.

41 De nī ntiin dē ndahá ña, de nī stácuñī dē ña. Ñúcuán de nī nacana dē ndácá nchivī cándíja jíin ndácá ñahan viuda, de nī stēhēn dē ña nūū ndá ji jā ní natecū ña.

42 De tūhun yáhá nī jītē nuu ní ñuū Jope cuāhān. De cuāhā nchivī nī ncandíja nūū maá Jētohō ō.

43 De cuāhā quivī nī ndeē Pedro inī ñuū Jope, ndeē dē vehe iin tēe sátíñú ñii jā nání Simón.

10

Pedro jín Cornelio

¹ De iní ciudad Cesarea íyó iin tēe nání Cornelio, de cúu dē iin capitán grupo soldado jā nání Italiano.

² Tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē, de saā-ni ndācā nchivī vehe dē. De sáhá ndasí dē caridad nchivī hebreo visō nsūū tēe hebreo cúu dē, de níní jícān táhvī dē nūū Yāā Dios.

³ De iin quivī nī stéhēn iin ángel Yāā Dios nūū dē tá cahūnī jañíni, de cájí nī jinī dē jā ní nguivī ángel ñúcuán nūū ndéē dē. De nī ncāhān yā jín dē: Cornelio, ncachī yā.

⁴ De nī nūcūndēhé vāha dē nūū yā, de yúhú dē. De nī ncāhān dē: ¿A jā cáhān ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín dē: Ja nēe Yāā Dios cuenta nāsa jícān táhvī nū nāsa sáhá nū caridad ndá nchivī hebreo.

⁵ Mitan de tetiñú nū mozo ná quihín ndá ji ñuū Jope de cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

⁶ Chi ndéē nūū dē vehe iin tēe nání Simón, tēe sátíñú ñii. De ñatin-ni yuhú mar cáá vehe dē. De cachī maá Pedro nūū nū nā incā cúu jā cánuú sáhá nū, ncachī yā jín Cornelio.

⁷ De tá cuāhān ángel jā ní ncāhān jín dē, de nī ncana dē ūū mozo dē jín iin soldado jā squíncuu vāha nūū dē, de suni tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē.

⁸ De nī nacani Cornelio ndācā tūhun ñúcuán nūū ndá dē, de nī ntají dē ndá cuāhān jondē ñuū Jope.

⁹ De quivī téen de ñúhún ndá dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē ñuū Jope. De ja ñatin cuu cahūxī ūū, de hora ñúcuán nī ncaa Pedro cuācācān táhvī dē xīñí vēhé.

¹⁰ De cájí dē stāā cúní dē, chi cócon ndasí dē. De juni sáhá ndá ña jā cájí dē de nī stéhēn nūū dē jā ní nūne-ni andiví.

¹¹ De nī jinī dē iin jā cáá tá cáá manta cáhnú nī ncuun vāji ichi andiví jondē nūū ñúhún, de modo jā nūhní ndicúmī squínā, de nī ncuun.

¹² De iní ñúcuán ñúhún ndá quiti jica ndicumī jín cōō jín quiti ndáva.

¹³ De nī jini dē jā ní ncāhān iin tūhun: Pedro, nacuiñí de cahñí nū quiti jínā, de cájí nū tī, ncachī.

¹⁴ De nī ncāhān Pedro: Mā cájí sá, Señor, chi nduú yájí cuitī sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha cájí sá tī chi modo jāá nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī dē.

¹⁵ De nī ncāhān tucu: Jā cáhī ní cúu jā íyó vāha cájí nū ndá quiti jínā, chi nī nsáhá ndoo maá ní, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo tī, ncachī.

¹⁶ De súcuán nī ncāhān tūhun yáhá ūñí vuelta. De sahma ñúcuán nī ndaa-ni cuānohōn andiví.

¹⁷ De juni jáni ndasí iní Pedro síquī ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī nguenda-ni ndá mozo jā ní ntetiñú Cornelio, chi jícā tūhún jícā tūhún ndá ji vehe Simón jondē nī nguenda ji viéhé nūū ndéē dē.

¹⁸ De nī ncāhān jee ndá ji nī jicā tūhún ndāā ji de tú ñúcuán ndéē Simón, tēe nání Pedro.

¹⁹ De juni nacani iní Pedro síquī ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī ncāhān maá Espíritu Santo jín dē: Nī nguenda ūñí tēe jā nánducú ndá dē ndóhó.

²⁰ Nacuiñí, de nuu nú, de mā cāñí iní nū jāá nduú vāha quihín nū jín ndá dē, visō nsūū táhán nū hebreo cúu dē. Chi maá nī nī ntetiñú ndá dē vāji dē, ncachī yā. Jā suu cúu jā ní stéhēn yā nūū dē jā cuu cájí dē nā-ni quiti, de tūhun ñúcuán cáhān jā cuu quihín dē nūū nchivī incā naciōn.

²¹ Ñúcuán de nī nuu Pedro nī nguenda dē nūū mozo jā ní ntetiñú Cornelio, de nī ncāhān dē: Maá sá cúu tēe jā nánducú ndá ní. ¿Nā tiñu cúní ndá ní jā vāji ní nūū sá túsaá? ncachī dē.

²² Ñúcuán de nī ncāhān ndá mozo: Cornelio, tēe cúu capitán, nī ntají dē ndá saán vāji ndá sá. Chi cúu dē tēe ndāā, de chíñúhún vāha dē nūū Yāā Dios. De saā-ni nchivī hebreo suni cáhān ndá ji jā tēe vāha cúu dē. De nī ncāhān iin ángel yā

jíin dē jā cana dē ní quihīn ní vehe dē, de cunini dē tūhun jā cāhān ní jíin dē, ncachī mozo.

²³ Ńúcuán de nī squívi Pedro ndá mozo inī vehe nī nquendōo ndá ji. De quívi tēen de nī nquehen dē ichi jíin ndá mozo cuāhān dē. De suni cuāhān jacū hermano cándíja jā ndéē űuū Jope jíin dē.

²⁴ De incā quívi nī nquenda ndá dē ciudad Cesarea. De ndétu Cornelio ndá dē, chi nī nastútú dē ndá táhān dē jíin ndá amigo vāha dē.

²⁵ De tá nī nquenda Pedro de nī nquee Cornelio jā cāhān dē jíin Pedro. De nī jēcuíñi jíití dē jā chiñúhún dē Pedro nícu.

²⁶ De nī stácuíñi Pedro dē, de nī ncāhān dē: Nacuíñi ní, chi saá-ni sáán suni iin tēe-ni cúu sá, ncachī dē.

²⁷ De juni súcuán nátúhún ndúū dē de nī nquívi-ni ndúū dē inī vehe. De nī jinī Pedro jā ní ncutútú cuāhā nchivī ndéē ji inī vehe.

²⁸ De nī ncāhān Pedro jíin ndá nchivī űúcuán: Ja jíin ndá ní nāsa cúu ley ndá sáán nchivī hebreo jā má cúu quetáhān ndá sá jíin ndá ní jā cúu nchivī incā nación de ni mā cúu quívi sá vehe ndá ní. Sochi nī stéhēn Yāa Dios nūū sá jā má cōó cā sūcuán, chi mā cúu cujéhe inī sá nūū nchivī ndá cā nación.

²⁹ De jā suu cúu jā tá nī ncana ní sáán de vāji sá-ni, chi ndúū ní nsáhá jéhe inī sá vísō cúu ndá ní nchivī incā nación. De mitan de jíicā tūhún sá ní ¿nā síquī cúu jā cána ní sáán? ncachī Pedro.

³⁰ Ńúcuán de nī ncāhān Cornelio: Ja nī ncuu cūmī quívi jā ní iyo nditē inī sá maá hora yāhá jā cúu cahūnī jañini, de jíicān táhvī sá inī vehe sá. De nī nquenda iin ángel yā nūū sá jā cáá tá cáá tēe, de xíñū sahma űúhún yā.

³¹ De nī ncāhān yā: Cornelio, ja nēe Yāa Dios cuenta nāsa jíicān táhvī nū nāsa sáhá nú caridad nchivī.

³² Túsaá de tetíñū nú ndá mozo ná quihīn űuū Jope cana ji Simón,

tēe nání Pedro, quiji dē nūū nū. De tēe űúcuán ndéē dē vehe Simón, tēe sátíñū űii, de űiatin yuhú mar cáá vehe dē. De quiji tēe űúcuán de cachī tūhun dē nūū nū nāsa cánuú sáhá cā nū, ncachī yā jíin sá.

³³ Jā suu cúu jā ní ntetíñū sá-ni ndá mozo sá jā ní jēcāna ji ní. De ná cútahvī ō nūū ní jā vāji ní, chi vāha nī nsáhá ní. De mitan iyó tútú ndācá sá nūū Yāa Dios tácuca cunini ndá sá ndihi tūhun jā cāhān ní nāsa nī ntatúnī yā nūū ní, ncachī dē.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā vehe Cornelio

³⁴ Ńúcuán de nī ncāhān Pedro: Mitan de nī jinī ndāā sá jā Yāa Dios inuú-ni sáhá yā cuenta ndācā-ni nchivī, cúu nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā nación.

³⁵ De nā-ni nchivī ndācā-ni nación tú iyó yíñúhún ji nūū yā de sáhá vāha ji, de cúsi inī yā jíin ji.

³⁶ Nī ncāhān yā jíin ndá sá nchivī Israel, chi nī ntetíñū yā tūhun vāha nī nquiji nūū sá jā ndumanī ō jíin yā sáhá maá Jesucristo. De maá yā cúu Jētoho ndācá ō.

³⁷ De ja jíin ndá ní nāsa nī ncuu. Chi nī nacani Juan tūhun yā de nī scuéndutē dē nchivī, de űúcuán de nī nquijéhe Jesús nācani yā tūhun jondē región Galilea, de nī jītē nuu tūhun yā níí nūū ndá sá nchivī hebreo.

³⁸ De jíin ndá ní jā ní jéhe Yāa Dios Espiritu Santo jíin poder nūū Jesús, Yāa jā ní jahnu Nazaret. De jíin ndá ní jā ní jica nuu yā nī nsáhá yā tíñū vāha, de nī nasáhá vāha yā ndācá nchivī jā ndóho ji sáhá táchī cúñáhnú. Chi Yāa Dios nī nchindeé nī nchituu yā Jesús.

³⁹ De ndá máá sá cúu jā ní jinī ndācá tíñū jā ní nsáhá Jesús inī ciudad Jerusalén jíin ndá cā űuū jā iyó inī Judea, de nācani sá nūū nchivī. Ńúcuán de nī jahni ndá ji yā chi nī jata caa ndá ji yā yīcā cruz.

⁴⁰ Sochi Yāa űúcuán chi nī natecū yā nūū únī quívi nī nsáhá Yāa Dios,

de nī stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá sá nī nsáhá Yāā Dios.

⁴¹ Sochi nduú nī stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá cā nchivī, chi nūū ndá máá sá-ni. De jondē tá ncháha ca coo ndá tiñu ñúcuán de nī nacāji Yāā Dios ndá sáán jā cuu ndá sá testigo yā, chi nī nchaji ndá sá nī jihī ndá sá jíin yā tá nī natecū yā.

⁴² De nī ndacu yā nūū ndá sá jā ná nácani ndá sá tūhun yā nūū ndá nchivī, de ná cáhān ndāā sá jā ní jani Yāā Dios Jesús jā sáhá ndāā yā tiñu ndá nchivī tēcū jíin nchivī ja ní jihī.

⁴³ Chi tūhun Jesús nī ncāhān ndācá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. Chi nī ncāhān ndá dē jā ndācá nchivī jā cándija ji Jesús de cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi ji, ncachī Pedro.

Jā ní nquīvi Espíritu Santo inī ánō ndá nchivī incā naciōn

⁴⁴ De juni cáhān cā Pedro ndācá tūhun yáhá de nī nquīvi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá nchivī níni tūhun jā cáhān de.

⁴⁵ De ndá tēe hebreo jā cándija jā ní jēhēn jíin Pedro, nī nsáhvi inī ndá dē nī jinī dē jā suni nī nquīvi Espíritu Santo inī ánō nchivī incā naciōn.

⁴⁶ Chi nī jini ndá dē jā cáhān ndá nchivī ñúcuán síin síin yuhú, de cáhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios.

⁴⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Ni iin mā cūú casī jā cuenduté ndá nchivī yáhá. Chi suni nī nquīvi Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá-ni nī nquīvi yā inī ánō maá ó, ncachī dē.

⁴⁸ De nī ncachī dē jā ná cuenduté ndá ji sīquī jā ní ncandija ji Jesucristo. Ñúcuán de nī ncāhān ndāhvī ndá ji jíin Pedro jā ná quéndōo dē jíin ndá ji jacū quivī.

11

Jā ní nacani Pedro tūhun Cornelio nūū ndá nchivī cándija inī ciudad Jerusalén

¹ De ndá tēe apóstol jíin ndá hermano cándija jā ndéē región Judea, nī jini ndá dē tūhun jā suni nī ncandija ndá nchivī incā naciōn tūhun Yāā Dios.

² De tá nī nenda Pedro ciudad Jerusalén de sava tēe hebreo jā cándija nī ncāhān dē nūū Pedro.

³ Chi nī ncachī ndá dē: ¿De nūcu nī nquīvi nú inī vehe ndá tēe jāá nsūū nchivī naciōn maá ó cúu? De nī nchaji nū stāā jíin ndá dē, ncachī dē.

⁴ Ñúcuán de nī nacani cáji Pedro nāsa nī nquijéhé yā sáhá yā jíin nchivī ndá cā naciōn:

⁵ De ndéē ni ñuū Jope de juni jicān táhvī ni de nī stéhēn yā iin jā ní jinī ni. De nī jinī ni iin jā cáá tá cáá manta cáhnú de núhni ndicúmī squínā, de jondē ichi andiví nī ncuun vāji nūū ni.

⁶ De nī ndéhé vāha nī inī sahma ñúcuán, de nī jinī ní jā ñúhún ndá quiti jica ndicumī jíin quiti xéēn jíin cōō jíin quiti ndáva.

⁷ De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān: Pedro, nacuiñi de cahni nū quiti jíin, de caji nū tī, ncachī.

⁸ De nī ncāhān ni: Mā cáji sá, Señor, chi nduú yáji cuiti sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha caji sá tī chi modo jāá nduú iyó ndoo tī nūū ní, ncachī ni.

⁹ Sochi tūhun ñúcuán nī ncāhān tucu jondē andiví: Jā cáhī ní cúu jā iyó vāha caji nū ndá quiti jíin, chi nī nsáhá ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāá nduú iyó ndoo tī, ncachī.

¹⁰ De súcuán nī ncāhān ūnī vuelta, sá de nī ndaa-ni sahma cuānohōn ichi andiví.

¹¹ De hora ñúcuán nī nguenda-ni ūnī tēe vehe nūū ndéē ni jā nánducú ndá dē nduhū. De iin tēe jā ndéē ciudad Cesarea nī nteitíñú dē ndá tēe ñúcuán jēe dē nūū ni.

¹² De maá Espíritu nī ncāhān yā jíin nī jā quihīn ní jíin ndá dē, chi mā cáni inī ní jāá nduú vāha quihīn ní jíin dē vísó cúu dē nchivī incā

nación. De suni nī jēhēn iñū hermano yáhá jíin nī, de nī nguīvi ndá nī inī vehe tēe ñúcuán jā nání Cornelio.

¹³ De tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nūū ndá nī jā ní jinī dē iin ángel yā íñi yā inī vehe dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Tetíñú nú mozo ná quíhīn ji ñuū Jope de cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

¹⁴ De tēe ñúcuán nacani dē tūhun nūū nū nāsa cācu nú jíin ní nchivī vehe nú, ncachī ángel jíin Cornelio.

¹⁵ De tá nī nguījéhé nī cáhān ni de nī nguīvi Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá cúu nūū ní nguīvi yā inī ánō maá ó jā xíhna ñúhún.

¹⁶ Ñúcuán de nī nūcūhun inī ni tūhun jā ní ncāhān maá Jētohō ō: Jāndāā jā jíin ndute-ni nī scuénduté Juan nchivī, sochi ndá ndóhó chi cuāha nī Espíritu Santo inī ánō ndá nú, de ñúcuán cúu jā cuénduté ndá nū sáhá nī, ncachī yā, ncachī Pedro.

¹⁷ De cáhān cā Pedro: De sīquī jā ní jēhe Yāā Dios Espíritu Santo yā inī ánō ndá ji tá-ni nī jēhe yā inī ánō maá ó jā cándija ó Jētohō ō Jesucristo ¿de nūcu casī nī jā sáhá maá yā túsaa? ncachī Pedro.

¹⁸ Súcuán nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nduú cā ní ncāhān ndá dē nūū Pedro, chi sa nī ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi nī ncāhān ndá dē: Suni nī jēhe Yāā Dios tūhun jā nacani inī nchivī incā nación jā sndóo ji cuāchi ji tácuca cutecū ji ní cáni túsaa, ncachī ndá dē.

Ndá nchivī cándija ñuū Antioquía

¹⁹ De quivī jā ní jahnī ndá dē Esteban inī ciudad Jerusalén de nī nguījéhé dē sáhá nāvāha dē nchivī cándija. De jā ñúcuán cúu jā ní jītē nuu ndá ji cuāhān ji ndá cā ñuū de nī nquenda ji región Fenicia jíin isla Chipre jíin ñuū Antioquía. De nūū maá-ni táhān ji hebreo nī nacani ndá ji tūhun yā, chi nduú ní nācani ji nūū ndá cā nchivī.

²⁰ Sochi māhñú ndá nchivī jā ní jītē nuu nī Iyo jacū tēe cándija jā ní nguīji isla Chipre jíin jondē ñuū Cirene. De nī nquenda ndá dē Antioquía, de suni nī nacani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō Jesús nūū nchivī jāá nsūū nchivī hebreo cúu.

²¹ De maá Jētohō ō nī nchindeé nī nchituu yā ndá dē. De nī nasāma inī cuāhā nchivī nī ncandija ji maá Jētohō ō Jesús.

²² De ndá nchivī cándija ciudad Jerusalén nī nīhīn ndá ji tūhun yáhá, de nī ntají ndá ji Bernabé cuāhān dē jondē Antioquía.

²³ De Bernabé tá nī nquenda dē ñuū ñúcuán de nī jinī dē jā vāha ndasí nī nsáhá Yāā Dios ji, de nī ncusiū ndasí inī dē. De nī ncāhān nīhīn dē jíin ndá nchivī ñúcuán jā jondē jíin inī jíin ánō ji ná cuíñi nīhīn ji jíin maá Jētohō ō, de mā náyūhú ji.

²⁴ Chi tēe vāha cúu Bernabé, de nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē, de cándija nīhīn dē yā. De nī ncandija cuāhā nchivī nūū maá Jētohō ō nī nsáhá dē.

²⁵ Ñúcuán de nī nquee Bernabé cuāhān dē jondē ñuū Tarso cuānanducú dē Saulo. De nī nanihīn dē Saulo, de ndéca dē tēe ñúcuán nī nenda ndúū dē ñuū Antioquía.

²⁶ De níi iin cuiyā nī natakā ndúū dē jíin ndá nchivī jā cándija ñuū ñúcuán, de nī stéhēn ndúū dē tūhun yā nūū cuāhā nchivī. De xihna ñúhún Antioquía nī jīcunaní ji cristiano sīquī jā ní ncandija ji Cristo.

²⁷ De ndá quivī ñúcuán nī nquee ndá tēe nācani tūhun Yāā Dios ciudad Jerusalén, nī nquenda dē jondē Antioquía.

²⁸ De iin táhān dē jā nání Agabo nī nacuiñi dē nūū ndá hermano cándija. De nī stéhēn Espíritu Santo nūū dē, de nī ncachī tūhun dē jā quiji iin tāmā xéēn níi cáhnú ñayiví. De tāmā ñúcuán nī nguījī tiempo jā ní ntatúnī rey Claudio.

29 Ñúcuán de nī natúhún ndá nchivī cándíja ñuū Antioquía já tetíñú ji já cutecū ndá hermano cándíja já íyó ichi Judea, tú nāsaa quenda cuāha iin iin ji.

30 De súcuán nī nsāhá ji, de nī ntetiñú ndá ji Bernabé jín Saulo cuāhān ndúū dē región Judea cuāsiáha ndúū dē nūū ndá tēe ñáhnú já ndíso tíñú nūū nchivī cándíja.

12

Jā ní jahnī Herodes Jacobo, de nī nchihī dē Pedro vecāa

1 De maá tiempo ñúcuán de nī nquijéhé rey Herodes nī nsāhá nāvāha dē sava nchivī cándíja.

2 De nī ndacu dē já Jacobo ñanī Juan ná cúū dē jín espada.

3 De tá nī jinī dē já ní ncusiī inī ndá nchivī hebreo já ní nsāhá dē súcuán de já suu cúū já ní ntiin dē Pedro. De ndá quīvī ñúcuán nī Iyo vico já yájī nchivī hebreo státílā jáá nduū ná levadura yíhī.

4 De tá nī ntiin dē Pedro, de nī nchihī dē tēe ñúcuán vecāa. De nī janī dē cūmī grupo soldado já jító Pedro, de iin iin grupo íñī cūmī cūmī soldado. De cūnī Herodes já tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivī tá nī nchāha vico pascua ñúcuán.

5 Súcuán nī ncuu já yíhī Pedro vecāa, de jító vāha ji dē. Sochi ndá nchivī cándíja nī jīcān táhvī ndasí ji nūū Yāa Dios jēhē Pedro já yíhī dē vecāa.

Nāsa nī ntavā Yāa Dios Pedro vecāa

6 De jáni inī Herodes já incā quīvī de tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivī cuāhā. De jacuāa ñúcuán quíxīn Pedro inī vecāa mähñú ūū soldado, núhnī dē ūū cadena. De sunī íñī soldado viéhé cāa jító ndá dē Pedro.

7 De jacuāa ñúcuán de sanaā-ni de nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō, de nī ndunihni ndasí inī vecāa. De nī scāndā yā Pedro nī sndóto yā dē, de nī ncāhān yā: Ñamā nacōo nú,

ncachī yā. De ndúū cadena já núhnī ndahá dē ñúcuán, nī nandajī-ni de nī nincava-ni.

8 De nī ncachī ángel yā jín dē: Nachihī vāha chījin nú, de nūquīhi nú nījān nū, ncachī yā. De súcuán nī nsāhá dē, de nī ncāhān tucu ángel: Cunijin sōo nū, de cuniquīn nduhū ná cōhōn, ncachī yā.

9 De nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē jín yā. De jáni inī dē jáá nsūū jāndāa cúū já ní nsāhá ángel yā jín dē, chí jáni inī dē já iin já stéhēn nūū dē cúū.

10 De nī nchāha yā jín dē ūū ñucūn soldado já jító viéhé cāa. De nī nquenda dē viéhé cāa sándhī, de ī-ni nī nune, de nī nquee dē jín yā. De nī nchāha yā jín dē iin calle cuāhān dē. Ñúcuán de nī ndoñúhún-ni ángel yā nūū dē cuāhān yā.

11 De nī nducájí vāha Pedro, de nī ncāhān maá nī ncāhān iin dē: Mitān de nī jinī ndāa ni já ní ntají maá Jētohō ni ángel yā nī nquijí, de nī scācu yā nduhū nūū Herodes jín nūū ndá táhān nī hebreo já cūnī ndá ji já sāhá nāvāha ji nduhū nícu, ncachī dē.

12 De tá nī jinī dē já ní ncācu ndija dē de nī nquehen dē ichi cuāhān dē vehe María naná Juan, tēe nání Marcos. De ñúcuán íyó tútú cuāhā nchivī jīcān táhvī ji jēhē Pedro.

13 De nī ncāhān Pedro viéhé távēhé, de cuāhān iin ñahan lúli nání Rode já cuácunini ji cúndéhé ó ní iin nchivī cúū já cāhān.

14 De nī nacunī ji tāchī Pedro. De já cúsiī inī ji de nduú ní nácune ji viéhé, chí jínu ji nī ndicó cóo ji cuānohōn ji inī cuarto nūū ndēe ndá nchivī, de nī ncachī tūhun ji já íñī Pedro viéhé távēhé.

15 De nī ncāhān ndá jín ji: Já cāhān naā nū, ncachī ndá nchivī. Sochi maá ji chí nīhin nī ncāhān ji já maá dē cúū, ncachī ji. Ñúcuán de nī ncāhān tucu ndá ji: Anō Pedro cúū túsaá, ncachī ndá ji.

¹⁶ Sochi Pedro víhí cā cáhān dē. De tá nī nacune ndá ji viéhé de nī nacunī ndá ji nūū dē, de nī nsāhvi inī ndá ji.

¹⁷ De nī nsāhá maá dē seña jā má cáhān cā ji. De nī nacani dē nāsa nī nsāhá maá Jētohō ō jā ní ntavā ángel yā dē vecāa. De nī ncāhān dē: Cachī tūhun ndá nú ndá tūhun yáhá nūū Jacobo jíin nūū ndá cā hermano cándija, ncachī dē. Sá de nī nquee dē cuāhān dē incā lugar.

¹⁸ De tá nī ncunijīn quīvī ñúcuán de nī ncuvaā ndasí ndá soldado jāa nduú cā Pedro.

¹⁹ De Herodes nī ndacu dē nūū ndá soldado jā ná nānducú vāha ndá dē Pedro, sochi nduú ní nānihīn ndá dē Pedro. De sá de nī stíchī Herodes ndá soldado de nī ncachī dē jā ná cúū ndá soldado. Ñúcuán de nī nquee Herodes inī Judea cuānohōn dē ciudad Cesarea jā cundeē dē.

Jā ní jihī Herodes

²⁰ De nī nguīti ndasí inī rey Herodes nī jinī dē ndá nchivī ñuū Tiro jíin nchivī ñuū Sidón. De nī natúhún ndá nchivī ñúcuán jā quíhīn ji nūū Herodes, chi jondē ñuū maá Herodes jécueen ndá ji jā yáji ji. De nī nsāhá ndá nchivī ñúcuán amigo ji jíin Blasto, tēe cúñáhnú jā sátiñú nūū Herodes, de nī ncāhān ndāhvī ndá ji jíin dē jā ná cáhān dē jēhē ji jíin Herodes jā ná cóo vāha inī dē jíin ji.

²¹ De nī jani Herodes iin quīvī jā natakā ndá ji nūū dē. De nī nūcūhun dē sahna jā ñúhun dē tá tátúnī dē, de nī jécundeē dē nūū mesa nūū tátúnī dē, de nī ndacu dē tiñu tácu cunini ndá nchivī ñúcuán.

²² Sá de nī ncāhān jee ndá ji: Nsūū iin tēe-ni cúu jā cáhān yáhá, chi iin yāa cúu, ncachī ndá ji.

²³ De maá hora ñúcuán jā cáhān ji, de nī nquehen-ni iin cuēhē xēen Herodes nī nsāhá inī ángel Yāa Dios, de nī nchaji-ni tīndacú dē, de nī jihī

dē, chi nī nsāhá víxī dē maá dē, chi nduú ní ncachī dē jā cúñáhnú Yāa Dios, chi sa nī nsāhá dē jā maá dē cúu jā cúñáhnú.

²⁴ De nī jītē nuu cā tūhun Yāa Dios cuāhān, de nī ncandija cuāhā cā nchivī ndācá-ni lugar.

²⁵ De Bernabé jíin Saulo nī squíncuu nduú dē tiñu jā ní jēsíaaha dē jā cutecū ndá hermano cándija jā iyó ciudad Jerusalén. De nī ndicó cóo nduú dē cuānohōn dē ñuū Antioquia, de nī jeca dē Juan, tēe nání Marcos, cuāhān dē jíin.

13

Jā ní nquijéhé Bernabé jíin Saulo jíca nuu dē nācani dē tūhun yā

¹ De māhñú grupo nchivī cándija inī ñuū Antioquia nī iyo ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios jíin ndá tēe stéhēn tūhun yā. De súcuán nání ndá dē: Bernabé, Simón tēe nání Negro, Lucio ñuū Cirene, Saulo, jíin Manaén tēe nī jahnu jíin incā Herodes jā ní ncuu gobernador Galilea.

² De iin quīvī de iyó nditē inī ndá dē, de chíñúhún ndá dē nūū maá Jētohō ō, de nī ncāhān maá Espíritu Santo: Cúnī nī jā sáhá síin nú Bernabé jíin Saulo jā ná quíhīn dē iin tiñu jā ní jani nī dē jā sáhá dē, ncachī yā.

³ De nī jīcān táhvī tucu-ni ndá dē juni iyó nditē inī dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī Bernabé jíin Saulo. Sá de nī nacuetáhvī ndá dē nūū nduú tēe ñúcuán de cuāhān nduú dē.

Jā ní nacani Bernabé jíin Saulo tūhun yā inī isla Chipre

⁴ De nī nsāhá maá Espíritu Santo jā cuāhān nduú dē ichi ñuū Seleucia jā iyó yuhú mar. De ñúcuán nī nquīvi nduú dē inī barco, de cuāhān dē jondē isla Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñúhún māhñú ndute.

⁵ De nī nquenda nduú dē puerto Salamina. De nī nacani dē tūhun

Yāa Dios inī ndá vehe īi sinagoga táhán dē hebreo. De suni cuāhān Juan, chí tēe jētíñú ndúu dē cúu dē.

⁶ De nī nchāha ndá dē níi isla Chipre cuāhān dē nī nquenda dē jondē ñuū Pafos jā íyó yuhú isla Chipre. De ñúcuán nī jinī ndá dē nūu iin táhán dē hebreo jā nání dē Barjesús, de tēe scuáha mágica cúu dē. De cáhān dē tūhun stáhvī jā cáchī dē jā tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu dē.

⁷ De tēe scuáha mágica ñúcuán sátíñú dē nūu gobernador Sergio Paulo. De gobernador ñúcuán chí ndíchí dē. De nī ncana dē Bernabé jíin Saulo chí cúní dē cunini maá dē tūhun Yāa Dios.

⁸ De tēe scuáha mágica ñúcuán suni nání dē Elimas. De ndúcú dē jā casí dē jā má cándíja gobernador tūhun jā nácani Saulo jíin Bernabé.

⁹ De Saulo jā suni nání Pablo, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndēhé vāha dē nūu tēe scuáha mágica ñúcuán.

¹⁰ De nī ncāhān dē: Tēe sáhá tíñu néhén jā stáhvī ndasí cúu nú, de sēhe tächī cúñáhnú cúu nú, chí jásí nū nūu ndácá tíñu vāha. De násāma nú tūhun ndāā maá Jētohō nī tácuā mā cándíja nchivī. ¿De nājēhē cúu jāá nduú jécuiñī cuitī nū jā sáhá nú súcuán?

¹¹ De mitan de maá Jētohō nī de sndóho yā ndóhō chí cucuáá nú, de mā cúní nú cā ncandíi jacū quívi, ncachí Pablo. De nī jasí-ni nūu dē, de tíin íyú tíin suha dē-ni cā ndúcú dē iin nchivī jā tíin ndahá dē quihín dē jíin cúní dē.

¹² Ñúcuán de nī jinī gobernador jā súcuán nī ncuu, de nī ncandíja dē tūhun maá Jētohō ō, de sáhvi inī dē níni dē.

Jā ní íyo Pablo jíin Bernabé inī ñuū Antioquía ndáñúu Pisidia

¹³ Ñúcuán de Pablo jíin ndá táhán dē nī nquee ndá dē ñuū Pafos. De nī nquívi ndá dē inī barco de cuāhān ndá dē ñuū Perge jā cúu ndáñúu

Panfília. De ñúcuán nī ncusíin Juan cuānohōn dē ciudad Jerusalén.

¹⁴ De ndá maá dē chí nī nquee tucu dē inī Perge cuāhān dē, de nī nquenda dē Antioquía jā cúu ndáñúu Pisidia. De iin quívi nátátú nī nquívi ndá dē inī vehe īi sinagoga, de nī jécundeē ndá dē.

¹⁵ De tá nī ncuu nī ncahvi nchivī ley Moisés jíin tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, sá de ndá tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga nī ncāhān ndá dē jíin iin tēe jā cuácāhān jíin Pablo jíin ndá táhán dē: Cáhān sá jíin ndá ní, tátá, tú íyó jacū tūhun jā cáhān ní jā sndíhvī inī ní ndá nchivī yáhá, de cáhān ní, ncachí dē.

¹⁶ Ñúcuán de nī nacuiñī Pablo nī nsáhá dē seña jā coo nañíi nchivī, de nī ncāhān dē: Ndá ní táhán ó Israel jíin ndá ní jā suni chíñúhún ní Yāa Dios, cunini ndá ní ná cáhān sá.

¹⁷ Maá Yāa Dios jā chíñúhún ndácá ó jā cúu ó nchivī nación Israel, nī nacāji yā ndácá tatá ō jā ní ntecū janahán. De nī ndeē tátú ndá ji inī nación Egipto de nī ncāyā ji nī nsáhá yā. Ñúcuán de jíin poder yā nī ntavā yā ndá ji inī Egipto cuāhān jíi.

¹⁸ De tá ūu xico cuíyā nī jica ndá ji nūu ñuhun tíhā, de maá Yāa Dios nī jendeē inī yā jíin jíi.

¹⁹ De nī nsáhá yā jā ní snāā ndá ji ūjā nación jā ní íyo inī Canaán, de ndá ñuhun ñúcuán nī jēhe yā nūu ndá ji cuu táhvī jíi.

²⁰ De nī jani yā ndá tēe jā ní ntatúnī nūu jíi tá cūmī ciento ūu xico ūxī cuíyā jondē quívi jā ní ntatúnī Samuel, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán.

²¹ Ñúcuán de nī jíicān ndá ji iin rey. De nī jani Yāa Dios Saúl jā ní ncuu dē rey nī ntatúnī dē nūu ndá ji ūu xico cuíyā. De sēhe Cis nī ncuu Saúl jā cúu tatá Benjamín.

²² De nī ncandeē yā-ni tíñu ndíso Saúl, de nī jani yā David nī ncuu

dē rey nūū ndá ji. De nī ncāhān yā tūhun David: Cúsi inī nī jín David sēhe Isai, chi sáhá dē ndácá já cúnī nī, ncachī yā.

²³ De nī ncāhān cā Pablo: De chījin tatā David nī nquiji Jesús, Yāā já ní jani Yāā Dios já scácu ndá táhán ó Israel, chi súcuán nī nquee yuhú yā.

²⁴ De jondē tá ncháha ca quijéhe Jesús nacani yā tūhun de nī nacani Juan tūhun nūū ndácá táhán ó Israel já ná nacani inī ndá ji já sndóo ji cuāchi ji, de cuenduté ji.

²⁵ De tá cuācuñatin quīvī já cuū Juan de nī ncāhān dē: ¿De á jáni inī ndá ní já sáan cúu Cristo? Nduú chi nsūú sá cúu. Sochi cáta quiji yā, de cúñáhnú ndasí yā. Sochi sáan chi nduú cúñáhnú cuitī sá já tavá sá visó nījān yā, ncachī Juan, ncachī Pablo.

²⁶ De nī ncāhān cā Pablo: Tátā, ndácá ní já cúu ó tatā Abraham jín ndácá ní já suni iyó yíñúhún nūū Yāā Dios, cúnī Yāā Dios já ná cúnī maá ó tūhun yā já cáhān nāsa scácu yā yóhó.

²⁷ Chi ndá nchivī Jerusalén jín ndá tēe cúñáhnú nūū ji, nduú ní jícūhun inī ndá ji já Jesús cúu Cristo, Yāā já ní jani Yāā Dios já scácu yóhó. De ndá quīvī nátátú nī nini ndá ji tūhun já ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán nāsa quiji Cristo. De visó súcuán de nduú ní jícūhun inī ndá ji visó ja nī nquiji yā, chi sa nī nenda ndá ji síquī yā já ní jīhī yā. De súcuán nī squíncuu ndá ji tūhun já ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

²⁸ De visó nduú ní níhīn ndá ji nī iin cuāchi síquī yā já cuū yā sochi nī ncāhān níhīn ndá ji jín Pilato já ná cúu yā.

²⁹ De tá nī nquee ndaā ndácá tūhun yā já cáhān nūū tūtū ī de nī snūu nduú dē yā yīcā cruz, de nī nchiyuhú dē yā inī iin yavi já ní jete yīcā iin cava.

³⁰ Sochi nī natecū yā nī nsáhá Yāā Dios.

³¹ De tá tēcū cā yā de nī jēhēn ndá nchivī Galilea jín yā jondē ciudad Jerusalén. De tá nī natecū yā de cuāhā quīvī nī nenda nijīn yā nūū ndá máá ji. De ndá nchivī ñúcuán cúu já nácani ji tūhun yā nūū ndá cā táhán ó hebreo mitan.

³² De suni súcuán nácani ndá sá tūhun vāha ñúcuán nūū ndá ní, de suu tūhun ñúcuán cúu já ní nquee yuhú yā nūū ndá ndiyi tatā ó.

³³ De tūhun ñúcuán nī squíncuu Yāā Dios já ní jinī jínúu maá ó já cúu ó tatā dē, chi nī nastécū yā Jesús. Chi suni súcuán cáhān salmo ūū nūū cáhān yā jín Sēhe yā Jesús: Maá nú cúu Sēhe nī, de mitan nī nsáhá ñáhnú nī ndóhó já cúu nī Tatá nú, cáchī.

³⁴ De nī nastécū yā Jesús tácuā mā téhyū cuitī yā, chi súcuán yósó nūū tutū já ní ncāhān yā jín Sēhe yā jondē janahán: Maá nú níhīn ndija ndácá já váha já ní nquee yuhú nī já cuāha nī nūū David, ncachī yā.

³⁵ Chi suni súcuán cáhān tucu incā salmo já ní ntee David, já cáhān Jesús jín Yāā Dios: Mā cuāha ní tūhun já téhyū sá, chi sáhá sá tiñu ní de mānī ní jín sá, cáchī.

³⁶ De ndāā chi David nī nsáhá dē tiñu já ní iñi dē jēhē nchivī já ní iyo tiempo dē, tá nūū cúnī maá yā. De sá de nī jīhī dē, de nī jīquiyuhū dē táni nī jīquiyuhū ndácá tatā dē, de nī ntēhyū ndija yiqui cúñu dē.

³⁷ Sochi Jesús, já ní nastécū Yāā Dios, chi nduú ní ntēhyū cuitī yā.

³⁸ Tátā, túsaá de cánuú já ná jícūhun inī ndá ní já Jesús cúu Yāā já cune cáhnú inī yā nūū ndá cuāchi ní.

³⁹ Chi nī jani inī ndá ní já jín ley cúu já ndahvā cuāchi ndá ní nícu, sochi nduú ní ncúu. Sochi maá Jesús cúu já sndáhvā ndija cuāchi ndá nchivī já cándija ji yā.

⁴⁰ Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní já má quījī ndá castigo síquī ní já ní ncāhān ndá tēe já ní nacani tūhun

Yāa Dios jondē janahán. Chi súcuán nī ncāhān yā:

41 Ndá ndóhó jā jácū catá sīquī tūhun yā, chi cūndēhé nú jā quiji castigo xēen sīquī nū,

de sāhvi inī nū cunī nū de cuū nū.

Chi tiempo maá nú sāhá nī iin tiñū ñáhnú

de mā cándija cuitī nū jā súcuán sáhá nī vísō ná nācani ndá nchivī tūhun nūū nū.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

42 De Pablo jíin ndá tēe jíca jíin dē, tá nī nquee ndá dē inī vehe ī sinagoga táhán dē hebreo, de nchivī ndá cā nación nī ncāhān ndāhvī ji jíin dē jā incā quivī nátātú nacani tucu dē tūhun Jesús nūū ji.

43 De nī nacutē nuu ndá nchivī ñūcuán cuānohōn ji. De nī iyo cuāhā nchivī hebreo, jíin nchivī ndá cā nación jā ní ntiin ley hebreo de chíñúhún ji Yāa Dios. De nī nchiniquīn ndá ji Pablo jíin Bernabé cuāhān ndá ji jíin ndūū dē. De nī ncāhān nīhin dē jíin ndá ji jā ná cuiñi nīhin ji jíin tūhun jā mānī Yāa Dios jíin ndá ji.

44 De quivī nátātú incā semana de ja ñatin ndivī nchivī ñūū ñūcuán nī ncutútú ndá ji jā cunini ji tūhun Yāa Dios.

45 De tá nī jinī ndá táhán dē hebreo jā ní ncutútú cuāhā ndá nchivī ñūcuán, de nī ncucuásún inī dē. De nī ncachī ndá jāá nsūū tūhun vāha cúu jā stéhēn Pablo, de nī ncāhān nāvāha ndá nūū Pablo.

46 Ñūcuán de nī nchundeé cā inī Pablo jíin Bernabé nī ncāhān dē: Cánúū jā xihna cā nūū ndá máá ní jā cúu ní táhán ó hebreo nacani sá tūhun Yāa Dios. Sochi nduú ní jétáhvī ní, de cuāchi ndá máá ní cúu jā má quivī ní nūū cutecū ní ní cáni túsaá. De mitan de quīnacani sá tūhun yā nūū ndá nchivī ndá cā nación.

47 Chi súcuán nī ntatúnī maá Jētohō sá nūū ndá sá:

Nī jani nī ndóhó jā cuu nú modo iin luz jā stúu inī ánō nchivī ndá cā nación,

chi nacani nú tūhun nī nūū nchivī níi ñayivī jā scácu nī ji.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

48 De nchivī ndá cā nación, tá nī jini ji tūhun yáhá de nī ncusiī ndasí inī ji, de nī ncāhān ji jā tūhun vāha cúu tūhun maá Jētohō ō. De ndācā nchivī jā ní nacāji Yāa Dios jā cutecū ji ní cáni, nī ncandíja ndá ji.

49 De nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān ní ndáñūū ñūcuán.

50 De inī ñūū Antioquía íyó ndá ñahan cúñáhnú jā chíñúhún ña Yāa Dios. De ndá tēe hebreo nī scáhān dē ndá ñahan ñūcuán jíin suni ndá tēe cúñáhnú ñūū ñūcuán. De nī nquijéhé ndá dē sáhá nāvāha dē Pablo jíin Bernabé, de jondē nī scúnu ndá ndūū dē cuāhān dē.

51 De nī scóyo ndūū dē tīcāchāa jēhé dē jā cúu seña jāá nduú ní jétáhvī ji tūhun Yāa Dios, de cuāhān ndūū dē ñūū Iconio.

52 De ndá nchivī cándija jā íyó inī Antioquía, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō ji, de cúsiī ndasí inī ndá ji.

14

Jā ní iyo Pablo jíin Bernabé inī ñūū Iconio

1 De ñūū Iconio nī nquivī ndūū dē inī vehe ī sinagoga táhán dē hebreo. De jíin tūhun jā ní nacani ndūū dē de nī ncandíja cuāhā táhán dē hebreo de saá-ni cuāhā nchivī ndá cā nación.

2 Sochi ndá táhán dē hebreo jāá nduú ní ncandíja, nī scáhān ndá ji ndá cā nchivī jāá nsūū nchivī hebreo cúu, chi cáchi ji jāá nsūū nchivī vāha cúu ndá nchivī cándija.

3 De cuāhā cā quivī nī iyo Pablo jíin Bernabé ñūū ñūcuán. De nī nchundeé inī ndūū dē nī ncāhān nīhin dē tūhun yā, chi cándija vāha dē jā chindeé maá Jētohō ō dē. De maá yā chi nī stéhēn yā jā íyó ndāa tūhun jā vāha inī yā jíin nchivī jā nācani ndūū dē, chi ní jēhe yā fuerza

jā sähá dē tiñu ñáhnú jín tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā.

⁴ De nchivī ñū ñúcuán nī ncusín-ni inī ndá ji, de sava ji nī ñī jín ndá tē hebreo jāá nduú cándíja, de sava cá ji nī ñī jín ndá apóstol.

⁵ De ndá nchivī hebreo jín nchivī ndá cá nación jín ndá tē cúñáhnú ñū ñúcuán, nī squétáhn ndá dē tūhun jā nenda ndá dē síquī Pablo jín Bernabé jā cuun ndá dē yū ñúcuán tē ñúcuán nícu.

⁶ De nī ñīhn ndú dē tūhun jā súcuán cúnī ndá tē ñúcuán sähá dē, de nī nsähá jíyo-ni ndú dē cuāhān dē ñū Litra jín ñū Derbe jā cú ndáñú Licaonia, jín ndá cá ñū íyó ñatin ñúcuán.

⁷ De ní ñúcuán nī nacani ndú dē tūhun vāha maá yā nāsa scácu yā yohó.

Jā ní ncuun ndá ji yū Pablo inī ñū Litra

⁸ De inī ñū Litra ndē iin tē jāá nduú cú caca dē, chi ndú jíca cuítī dē jondē quívi jā ní ncau dē.

⁹ De tē ñúcuán nī jini dē tūhun jā cáhān Pablo. De nī ndéhē vāha Pablo nū tē ñúcuán, de nī jini dē jā cándíja vāha tē ñúcuán jā nduvāha dē.

¹⁰ De nī ncāhān jee Pablo jín dē: Nacuiñi de cuiñi nú, ncachī dē. De ñīhn nī nacuiñi tē ñúcuán, de nī jíca dē-ni.

¹¹ De nī jini ndá nchivī tiñu ñáhnú jā ní nsähá Pablo, de nī ncāhān jee ji jín yuhú maá ji jā cú tūhun Licaonia: De mitan de nī jini ñijīn ō jā ní ncuun ū yā vāji yā nū ō, de tá cáá tē cáá ndú yā, ncachī ndá ji.

¹² De nī ncāhān ndá ji jā Bernabé cú yā ndá ji nání Júpiter, de Pablo cú yā ndá ji nání Mercurio, chi Pablo cú tē nacani tūhun.

¹³ De ñatin yuhú ñū ñúcuán íyó veñūhun yā nání Júpiter. De sūtū jā sátiñú veñūhun ñúcuán nī scútú dē itā ndá stíquī, de cahñí dē tī jín ndá

cā nchivī nū Bernabé jín Pablo jā chiñúhn dē cúnī dē nícu.

¹⁴ De nī jini ndú tē cú apóstol ñúcuán jā súcuán cúnī ndá nchivī jā sähá ji, de nī ndatá dē sahma dē, de ñúcuán cú iin seña jāá nduú jétahān inī dē jā sähá ndá ji súcuán. De nī ndava-ni ndú dē nī nguivi ndú dē mähñú ndá nchivī cuāhā ñúcuán, de ñīhn nī ncana ndú dē:

¹⁵ Tātā, mā sähá ndá ní súcuán, chi suni tē-ni cú ndú sá tá cú nū cú ndá máá ní. De vāji ndú sá jā cachī tūhun ndú sá tūhun vāha Yā Dios nū ndá ní. De cáhān sá jā má sähá ní cá tiñu jāá nduú tiñu yáhá, chi sa Yā Dios chiñúhn ní, Yā tēcū, Yā jā ní nsähá andiví jín ñayiví jín mar jín ndācā cá jā íyó ní cáhnú.

¹⁶ Chi jondē janahān chi nī jēhe yā tūhun jā sähá ndá nchivī tiñu jā cúnī ndá máá ji.

¹⁷ De vísō súcuán sochi nī stéhēn ndāá yā nū ji nāsa Yā cú yā, chi ndācā-ni tiñu vāha nī nsähá yā jín ndācā ó, de súcuán cú jondē mitan. Chi scūun yā sāvī, de sähá yā jā vāha cú itū, de jēhe yā jā yājī ō de cúsi inī ō, ncachī dē.

¹⁸ De vísō súcuán nī ncāhān dē, sochi ūhvī ndasí nī jasí ndú dē jā chíñúhn ndá nchivī dē nícu.

¹⁹ Ñúcuán dē jacū tē hebreo nī nquenda dē Litra jā vāji dē ichi Antioquía jín Iconio. De nī scāhān ndá dē ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncuun ndá ji yū Pablo, de nī ñuhun ndá ji Pablo nī ntavā ji dē yātā ñū, chi nī jani inī ndá ji ja nī jīhī dē.

²⁰ Sochi ndá tē cándíja ñū ñúcuán nī jícu ndú ndá dē Pablo, de nī nacōo dē-ni, de nī ndivi dē inī ñū. De quívi tēen de nī nquehen dē ichi cuāhān dē jín Bernabé ñū Derbe.

²¹ De inī ñū ñúcuán nī nacani ndú dē tūhun vāha maá Jētohō ō jā scácu yā nchivī, de cuāhā nchivī nī ncandíja nī nsähá dē. Sá de nī

nōhōn tucu ndūū dē Listra jíin Ico-
nio jíin Antioquía.

²² De nī jija cā inī ndá nchivī
cándija nī nsáhá ndūū dē ní nūū
ní jēhēn dē. De nī sndíhvi inī ndūū
dē ndá ji jā ná cuíñi nīhin ndá ji
jíin tūhun yā jā cándija ji. De nī
ncāhān ndūū dē jā níní cúu jā quiji
ndá tūndóhó sīquī ō, de sá de quívi ó
nūū tátúnī Yāā Dios.

²³ De ndācá űūū nī jani ndūū dē
sava tēe űáhnú jā cundiso tíñú dē
coto dē nchivī cándija. De nī jīcān
táhvī nditē ndūū dē nūū maá Jētohō
ō jā ná coto yā ndá nchivī űúcuán,
chi ndihi ji cándija ji nūū yā.

*Jā ní nōhōn tucu Pablo jíin Bern-
abé űūū Antioquía ndáñūū Siria*

²⁴ De nī nayāha ndūū dē Pisidia
cuāhān dē, de nī nguenda dē
ndáñūū Panfilia.

²⁵ De nī nacani ndūū dē tūhun yā
inī Perge jā íyó inī Panfilia, de sá de
cuāhān dē űūū Atalia.

²⁶ De űúcuán nī nguívi ndūū dē
barco de nī nenda tucu dē Antio-
quía. De űūū űúcuán cúu nūū ní
jīcān táhvī ndá nchivī nūū Yāā Dios
jēhē ndūū dē jā ná chíndeé ná chítuu
yā dē jíin tíñú jā nacani dē tūhun yā.
De nī nenda ndūū dē jā ní squíncuu
dē tíñú űúcuán.

²⁷ De tá nī nenda ndūū dē Antio-
quía de nī nastútú dē ndá nchivī
cándija. De nī nacani dē tá tíñú
űáhnú nī nsáhá Yāā Dios jíin ndūū
dē, chi nī jēhe yā tūhun jā suni
cándija ndá cā nchivī vísó nsūū
nchivī hebreo cúu.

²⁸ De cuāhā tiempo nī iyo ndūū dē
Antioquía jíin ndá nchivī cándija.

15

Siquí junta ciudad Jerusalén

¹ űúcuán de jacú tēe región Judea
nī nguenda dē űūū Antioquía, de
nī stéhēn ndá dē nūū ndá hermano
jā tú mā sáhá ji circuncidar tá cúu
nūū íyó costumbre jā ní jēhe Moisés
nūū nchivī hebreo, de mā cácu cuiti
ndá ji, ncachī ndá dē.

² De Pablo jíin Bernabé nī
ntetáhán ndasí ndūū dē jíin ndá
tēe űúcuán sīquī tūhun jā ní ncāhān
ndá dē de ndūū ní ncúndaā. De jā
suu cúu jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā
quíhīn Pablo jíin Bernabé jíin sava
cā dē jondē ciudad Jerusalén, de
űúcuán natúhún ndá dē sīquī tūhun
yáhá jíin ndá cā apóstol jíin ndá
tēe űáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī
cándija.

³ űúcuán de ndá nchivī cándija
nī nachuhun ichi ji ndá dē. De nī
nchāha ndá dē cuāhān dē ichi Feni-
cia jíin Samaria, nácani dē tūhun
nāsa nī nsāma inī nchivī jāā nsūū
nchivī hebreo cúu, chi nī ncandija ji
tūhun yā. De nī ncusiī ndasí inī ndá
hermano űúcuán.

⁴ De nī nguenda ndá dē
Jerusalén. De ndá nchivī cándija
űúcuán jíin ndá tēe cúu apóstol jíin
ndá tēe űáhnú jā ndíso tíñú nūū ji,
nī ncusiī inī ndá dē jā ní nguenda
Pablo jíin ndá cā dē. De nī nacani
Pablo jíin Bernabé ndācá tūhun
nāsa nī nsáhá Yāā Dios jíin ndūū dē
tá nī jica nuu dē nī nacani dē tūhun
yā.

⁵ Sochi nī nacuiñī sava tēe grupo
fariseo jā cándija, de nī ncāhān ndá
dē: Nchivī ndá cā nación jā cándija
ji Jesús, cánuú jā cuu ndá ji cir-
cuncidar, de ndacu ó nūū ji jā ná
squíncuu ji ley Moisés, ncachī ndá
dē.

⁶ De nī ndutútú ndācá tēe cúu
apóstol jíin ndācá tēe űáhnú jā ndíso
tíñú jā sáhá ndāā dē sīquī tíñú yáhá.

⁷ De tá cuājīnu jā ní ncāhān ndihi
ndá dē de nī nacuiñī Pedro nī
ncāhān dē: Hermano, ja jīnī vāha
ndá ní jā ja cuācunahán nī nacāji
Yāā Dios sāán jā ní nacani sá tūhun
vāha yā nūū nchivī incā nación, de
nī ncandija ji.

⁸ De Yāā Dios chi jīnī yā nāsa íyó
ánō ndá nchivī, de nī stéhēn yā jā
ní jetáhvī yā ji, chi suni nī jēhe yā
Espíritu Santo nūū ndá ji tá-ni nī
ntaji yā nūū maá ó.

⁹ De nduú ní nsáhá síin yā yóhó jíin ndá ji, chi suni nī nsáhá ndoo yā áno ji síiquī jā ní ncandíja ndá ji Jesús.

¹⁰ De mitan ¿de nājēhē cúu jā cúnī ndá ní squívi ní ji chíjin ley jā má cúndéé ji jíin? Chi nduú jétahān inī Yāā Dios jā sūcuán. Chi cúnī ndá ní jā tee ní tiñu víjín yáhá síiquī ndá nchivī cándíja ñúcuán, de ni ndá tatá o nduú ní ncúndéé dē squíncuu dē, de ni maá o.

¹¹ Chi sa cándíja ndācá o jā síiquī jā vāha inī Jētohō o Jesús cúu jā ní scácu yā yóhó sūcuán-ni, de suni sūcuán-ni scácu yā ndá cā nchivī, de nsūú síiquī jā squíncuu ji ley, ncachī Pedro.

¹² De nī ncāhān Pablo jíin Bernabé, de nī ncunañíí ndá nchivī níni ji jā cáhān ndúū dē, chi nī nacani dē jā ní jēhe yā poder nūū ndúū dē jā ní nsáhá dē ndá tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā nūū nchivī ndá cā nación.

¹³ De tá nī jíinu nī ncāhān ndúū dē de nī ncāhān Jacobo: Hermano, cunini ndá ní ná cáhān sá.

¹⁴ Nī nacani Simón Pedro tūhun nāsa nī nguijéhé Yāā Dios cána yā nchivī ndá cā nación, chi nánducú maá yā ndá ji jā nduu ji nchivī maá yā.

¹⁵ De inuú-ni cáhān ndá tūhun yáhá jíin tūhun jā ní nacani ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán tá cúu nūū ní ntee dē nūū tutū ī:

¹⁶ Cáchī Yāā Dios:

Vehe nūū ní nchiñúhún David nduhū chi nī ndicó cáva.

De iin quívi de nenda nī de nasāhā nī vehe ñúcuán, jā chiñúhún tucu ndá nchivī hebreo nduhū.

¹⁷ Sūcuán sáhá nī tácuu cuu nánducú ndá cā nchivī nduhū, jondē jíin nchivī ndá cā nación, ndācá ji jā cana nī ji jā cándíja ji nduhū.

¹⁸ Sūcuán nī ncāhān maá Jētohō o, de jondē janahán ndasí

ja stéhēn yā nūū nchivī jā sūcuán scácu yā ji.

Cáchī tutū ī.

¹⁹ De cáhān cā Jacobo: De jā ñúcuán cúu jā jáni inī sá jā má tēe o ley víjín ñúcuán síiquī nchivī ndá cā nación jā nándicó cóo inī nūū Yāā Dios.

²⁰ Chi sa carta tee-o quíhīn nūū ji jā má quívi nduū cā ji jíin ídolo, de mā cācá ndiī ji, de mā cājī ji cūñu quiti jéhné chi nduú ní játi niñī tī, de ni iin niñī ndá cā quiti mā cājī ji.

²¹ Tūhun yáhá-ni tee o quíhīn nūū ji. Chi ja íyó ndá tēe nácani ley Moisés jondē janahán de jondē mitan. De ndācá quívi nátātú cáhvi ndá dē ndá tūhun ñúcuán inī ndá vehe ī sinagoga ndācá ñuū, ncachī Jacobo.

²² De sūcuán nī ncucáhnú inī ndá apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndiso tíñú jíin ndihi nchivī cándíja jā sūcuán sáhá dē, de nī nacāji ndá dē sava tēe quíhīn jíin Pablo jíin Bernabé, chi quínohōn ndúū dē Antioquía. De tēe nī nacāji dē ñúcuán cúu Silas jíin Judas, de incā sívī dē cúu Barsabás. De iin tēe cúñáhnú cúu ndúū dē nūū ndá hermano.

²³ De ndá tēe ñúcuán née dē carta, de sūcuán cáhān: Ndá máá sá cúu apóstol jíin ndá tee ñáhnú jā ndiso tíñú jíin ndá cā hermano, de tēe ndá sá tūhun yáhá cuēē nūū ndá ní, hermano ndá cā nación jā ndéē ndá ní inī ñuū Antioquía jíin región Siria jíin Cilicia. Sáhá ndeé inī ndá ní.

²⁴ Nī niñīn sá tūhun jā ní nquee sava táhān sá yáhá nī nguenda dē nūū ndá ní jā cúu ní nchivī cándíja Cristo. De nī ndacu dē jā cuu ndá ní circuncidar jíin jā cuetáhvi ní ley Moisés. De jíin tūhun jā ní ncāhān ndá dē ñúcuán de jáni ndasí inī ndá ní de cúcuécá inī ní sáhá dē. Sochi nsūú ndá sáan ní ntetíñú ndá tēe ñúcuán jā cuēē dē nūū ní.

²⁵ De mitan nī nsáhá ndāā ndá sá, de inuú-ni jáni inī ndá sá. De nī nacāji sá tēe jā tetíñú sá cuēē nūū

ní jín hermano jā mānī ō jín jā cúu Bernabé jín Pablo.

²⁶ De ndúū tēe yáhá ja nī jēhe dē tūhun jā visō ná cúū dē jā síquī Jētohō ō Jesucristo.

²⁷ Túsaá de tetíñú ndá sá Judas jín Silas cuēē dē nūū ní tácuā suni inuú-ni cachī tūhun ndúū dē nūū ndá ní tá-ni cáhān carta yáhá.

²⁸ Chi súcuán jétahān inī Espírītu Santo, de saá-ni ndá máá sá suni mā téē ndá sá nī iin tiñu vjín síquī ndá ní, chi maá-ni tiñu jā cánuū cā yáhá:

²⁹ Mā cājí ní cā jā ní nsōcō nūū ídolo, nī mā cājí ní niñī, nī quiti jéhné chi nduú ní játi niñī tī, de mā cācá ndīi ndá ní. Tú sndóo ní ndācá yáhá de vāha squíncuu ní. Sāhá ndeé inī ndá ní túsaá, cáchī carta.

³⁰ De ndá tēe jā ní ntetíñú ndá dē ñúcuán, cuāhān ndá dē Antioquía. De nī nastútú ndá dē ndá nchivī cándija, de nī jēhe dē carta ñúcuán nūū jī.

³¹ De nī ncahvi ndá jī, de nī ncusiī inī jī jín tūhun ndeé inī jā cáhān carta.

³² De suni tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu Judas jín Silas, de jín ndācá cā tūhun jā ní ncāhān ndúū dē de nī ndundeé inī ndá hermano ñúcuán, de nī jija cā inī ndá jī nī nsāhá ndúū dē.

³³ De nī iyo ndá dē ñúcuán jacū quivī. Sá de nī nacuetáhvi ndá hermano nūū ndá dē jā quínohōn dē nūū ndá tēe jā ní ntetíñú ndá dē.

³⁴ Sochi nī jétahān inī Silas jā quendōo dē ñúcuán.

³⁵ De suni nī nguendōo Pablo jín Bernabé Antioquía, de stéhēn ndúū dē jín cuāhā cā tēe ñuū ñúcuán, de nácani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō.

Jā quínacani tucu Pablo tūhun yā vuelta ūū

³⁶ De nī ncuu cā quivī, de Pablo nī ncāhān dē jín Bernabé: Mitān de quíndehé ō ndācá hermano ō ndācá ñuū nūū ní nacani ó tūhun

maá Jētohō ō nūū jī, cúndehé ó nāsa íyo ndá jī, ncachī dē.

³⁷ De cúni Bernabé jā quíhīn dē jín Juan, tēe nání Marcos.

³⁸ Sochi nduú ní jétahān inī Pablo jā quíhīn tēe ñúcuán jín dē, chi jondē Panfilia nī ncusiīn Marcos nūū Pablo jín Bernabé, de nduú ní ncúni cā Marcos jā chindeé táhān dē jín ndúū dē saá.

³⁹ De nahān nī natúhūn Pablo jín Bernabé, de nduú ní ncúndaā inī ndúū dē jā síquī Marcos. De nī ncusiīn ndúū dē, de Bernabé nī jeca dē Marcos cuāhān ndúū dē jín barco jondē isla Chīpre.

⁴⁰ De Pablo nī nacāji dē Silas jā quíhīn dē jín. De ndá cā hermano nī jicān táhvi nūū maá Jētohō ō jā ná chindeé chituu yā Pablo, chi vāha inī yā. De cuāhān ndúū dē.

⁴¹ De nī jicó núu dē níi Siria jín Cilicia. De nī jija cā inī ndá nchivī cándija ñúcuán nī nsāhá dē.

16

Jā cuāhān Timoteo jín Pablo jín Silas

¹ Ñúcuán de nī nenda Pablo jín Silas ñuū Derbe jín Listra. De iin ñuū ñúcuán íyo iin tēe cándija, nání dē Timoteo. De cúu dē sehe yīi iin ñahan hebrea jā cándija Jesús. De tatá dē cúu tēe griego.

² De ndācá hermano ñuū Listra jín ñuū Iconio nī ncāhān ndá dē jā tēe vāha cúu Timoteo.

³ De cúni Pablo jā cueca dē Timoteo quíhīn dē jín. De nī nsāhá Pablo jā cuu jī circuncidar, chi nduú cúni dē jā cáhān ndá nchivī hebreo jāá nduú ní squíncuu Timoteo costumbre ñúcuán, chi ndihī jī jín jāá nsuū tēe hebreo cúu tatá jī.

⁴ De ndācá ñuū nī jēhēn ndá dē nī stéhēn ndá dē nūū ndá nchivī cándija jā ná squíncuu jī tiñu jā ní ntatūni ndá apóstol jín ndá tēe ñáhnū Jerusalén jā ndiso tiñu nūū nchivī cándija.

⁵ De ndá nchivī cándíja nī jija cā inī ji. De ndiquivī nī ncāyā cā ndá ji.

Jā ní stéhēn yā iin tēe región Macedonia nū Pablo

⁶ De nduú ní jéhe Espírиту Santo tūhun jā nacani dē tūhun yā inī región Asia, de jā ñúcuán cúu jā ní nchāha ndá dē cuāhān dē ichi región Frigia jíin Galacia.

⁷ De nī nquenda dē nūu quétáhán región Misia jíin Bitinia. De cúnī dē jā quíhīn dē Bitinia nícu, sochi Espírиту Jesús nduú ní jéhe yā tūhun jā quíhīn dē.

⁸ De nī nchāha ndá dē iin lado Misia cuāhān dē puerto Troas.

⁹ De iin jacuáa nī stéhēn yā nūu Pablo jā ífíi iin tēe región Macedonia cáhān ndāhvī jíin dē: Nehēn ní Macedonia yáhá, de chindeé ní ndá sáan, ncachī.

¹⁰ Súcuán nī stéhēn nūu dē. Ñúcuán de sáan jā cúu Lucas, nī nquetáhán sá jíin Pablo. De nī nsáhá tūha ndá sá jā quíhīn ndá sá Macedonia, chi nī jinī cājí sá jā maá Yāa Dios cúnī yā jā nacani ndá sá tūhun vāha yā nūu ndá nchivī ñúcuán.

Jā ní iyo Pablo jíin Silas inī ciudad Filipos

¹¹ De jíin barco nī nquee ndá sá ñuū Troas cuāhān ndāa sá isla Samotracia. De quivī tēen nī nquenda sá ñuū Neápolis.

¹² De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá de nī nquenda ndá sá Filipos jā cúu ñuū cúñahnú cā inī Macedonia, chi nchivī ciudad Roma nī nsáhá ji ñuū ji ñúcuán. De nī iyo ndá sá ñúcuán jacū quivī.

¹³ De iin quivī nátátú nī nquee ndá sá ñuū ñúcuán, de nī jēhēn ndá sá iin yuhú yúte. De ñúcuán cúu iin lugar nūu jíicān táhvī ndá nchivī. De nī jécundeé ndá sá, de nī nacani ndá sá tūhun yā nūu ndācá ñahan jā ní natacā ñúcuán.

¹⁴ De iin ñahan nání Lidia jā váji jondē ñuū Tiatira, xícó ña sahma

cuahá ndíhí jā yāhvi ndéē. De chíñúhún ndija ña Yāa Dios. De nī nini ña tūhun nacani ndá sá, de nī nsáhá maá Jētohō o ja ní ncandíja ña tūhun yā jā cáhān Pablo.

¹⁵ De tá nī jenduté ña jíin ndācá nchivī jā ndéē vehe ña de nī ncāhān ndāhvī ña jíin sá: Tú jani inī ndá ní jā cándíja ndija sá nūu maá Jētohō o, de cuēē ndá ní vehe sá cundeé ní, ncachī ña. De nī ncana fuerza ña ndá sáan.

¹⁶ Sá de iin quivī cuāhān tucu ndá sá nūu jíicān táhvī ndá ji ñúcuán. De nī nquetáhán sá jíin iin sūchí síhí jā ñúhún táchī inī, de maá sáhá jā cúu cáhān ji tūhun nāsa coo ichi nūu, de queé ndaā jā cáhān ji. De sūchí yáhá nī jeen ndá patrón ji tácuā nīhīn dē cuāhā xūhún síquī jā cáchī tūhun ji nūu ndá nchivī nāsa coo ichi nūu.

¹⁷ De sūchí ñúcuán níquīn ji vāji ji yātā ndá sá cána cóho ji: Ndá tēe yáhá sátíñú dē nūu Yāa Dios, Yāa cúñahnú ndasí, de cáchī tūhun ndá dē nūu ndá ní nāsa cācu ní nūu cuāchi ní, ncachī ji.

¹⁸ De cuāhā quivī nī nsáhá ji súcuán nūu ndá dē. De nī ntahúhvī inī Pablo, de nī ndicó cóto dē nūu ji, de nī ncāhān dē jíin táchī ñúcuán: Tátúnī nī jíin poder Jesucristo jā quee nú inī sūchí yáhá quíhīn nū, ncachī dē. De maá hora ñúcuán de nī nquee-nī.

¹⁹ Ñúcuán de nī jinī ndá patrón ji jā má nīhīn cā ndá xūhún sáhá ji. De jā suu cúu jā ní ntiin ndá Pablo jíin Silas cuāhān ndá jíin ndúu dē centro nūu íyo justicia.

²⁰ De nī jani ndá ndúu dē nūu ndá tēe sáhá ndāa tiñu, de nī ncachī ndá: Ndúu tēe yáhá cúu tēe hebreo, de sáhá ndúu dē jā cúvaā nchivī ñuū o.

²¹ De jáquīn ndúu dē incā costumbre jā má cúu cuetáhvi ó ní mā cúu sáhá ó, chi contra síquī ley nación maá ó cúu, chi nchivī nación Roma cúu ó, ncachī ndá.

²² Ñúcuán de nī nenda cuāhā cā nchivī síquī ndúu dē. De nī

ncachī ndá tēe cūñáhnú ñúcuán já ná scúnuu ndá sahna ndúú dē, de ná cáni ndá ndúú dē jíin ñutun.

23 De tá nī ncuu nī ncani ndasi ndá ndúú dē, de nī squívi ndá ndúú dē vecāa. De nī ncachī ndá nūū tēe já jito vecāa já ná coto vāha ndúú dē.

24 De tēe jito vecāa, tá nī ndacu ndá súcuán nūū dē de nī squívi dē Pablo jíin Silas vecāa ichi inī cā. De nī nchihī dē sūcūn jéhē ndúú dē iin ñutun já ndēe yāvī, de nī nasnīhin dē jíin cadena.

25 De tá nī ncuu sava ñuú de jíicān táhvī Pablo jíin Silas de jita ndúú dē yaā ī nūū Yāa Dios. De suni nī jini ndá nchivī já yíhī jíin dē vecāa.

26 De sanaā-ni de nīhin ndasi nī ntāan, de nī ncandā níí vecāa. De ndācā viéhé cāa ñúcuán nī nune-ni, de cadena já núhnī ndá nchivī nī ndājī-ni.

27 De nī ndoto tēe jito vecāa. De nī jinī dē já núne ndá viéhé cāa, de nī ntavā dē espada já cahni dē maá dē nícu, chi jáni inī dē já ní jinu ndá nchivī yíhī vecāa cuāhān ji.

28 Sochi nī ncāhān jee Pablo: Mā cáhni ní maá ní, chi yíhī ndihī ndá sá yáhá, ncachī dē.

29 Ñúcuán de tēe já jito vecāa nī ncana dē ñuhūn nī nguiji. De nī nguívi dē-ni inī vecāa, de quísi dē já yúhú dē. De nī jecuñī jítí dē nūū Pablo jíin Silas.

30 De nī ntavā dē Pablo jíin Silas távehé cāa, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu já sáhá sá tácuā cācu áno sá? ncachī dē.

31 De nī ncāhān ndúú dē jíin tēe ñúcuán: Candíja ní Jētohō ō Jesucristo de cācu ní, de saá-ni ndācā nchivī vehe ní, ncachī dē.

32 De nī nacani ndúú dē tūhun maá Jētohō ō nūū tēe ñúcuán jíin nūū ndācā nchivī já ndēe vehe dē.

33 De maá jacuāa ñúcuán nī naquete dē nūū ní ntacuéhé ndúú dē já ní nsáhá ñutun. De ñúcuán de nī jenduté dē jíin ndācā nchivī já ndēe vehe dē.

34 De nī jeca dē Pablo jíin Silas cuāhān dē jíin vehe dē, de nī jēhe dē já ní nchajī ndúú dē. De nī ncusiī ndasi inī dē jíin ndá cā nchivī já ndēe vehe dē já ní ncandíja ndá ji Yāa Dios.

35 De tá nī ntūu de ndá tēe cūñáhnú nī ntetiñú dē ndá policia cuāhān nūū tēe já jito vecāa já ná siāa dē Pablo jíin Silas.

36 De tēe já jito vecāa nī ncachī tūhun dē tūhun yáhá nūū Pablo: Ndá tēe cūñáhnú nī ntetiñú dē tūhun vāji já siāa sá ní. Túsaá de quee ndúú ní quihīn ní, de sáhá ndēe inī ní, ncachī dē.

37 Sochi nī ncāhān Pablo jíin policia: Cuāhā nchivī nī jinī já ní ncani ndá dē ndúú sá. ¿De nūcu ndúú ní nsáhá ndāa dē de tú jandāa já iyó cuāchi ndúú sá? De nī nchihī ndá dē ndúú sá vecāa visō tēe Roma cúu ndúú sá, chi iyó ley já má cúu sáhá dē súcuán jíin nchivī Roma. De mitan ¿á tavā yuhū dē ndúú sá cúnī ndá dē, á naá cúu? De já súcuán mā cúu cuitī, chi ná quíji ndá maá dē tavā dē ndúú sá, ncachī Pablo.

38 Ñúcuán de nī ndicó cōo ndá policia nī nacani dē ndācā tūhun yáhá nūū ndá tēe cūñáhnú, de nī nchūhú ndasi ndá nī jini ndá já tēe Roma cúu Pablo jíin Silas.

39 De nī nguenda ndá, de nī ncāhān ndāhvī ndá jíin ndúú dē já ná cúne cáhnú inī ndúú dē. De nī ntavā ndá ndúú dē vecāa, de nī ncāhān ndāhvī ndá já ná quee dē quihīn dē inī Filipos.

40 De sá de nī nquee ndúú dē vecāa, de cuānohōn dē vehe Lidia. De nī ncāhān ndúú dē tūhun ndēe inī jíin ndá hermano, de nī nquehen tucu ndúú dē ichi cuāhān dē.

17

Jā ní ncuvaā nchivī ñuū Tesalónica

¹ De nī ncāhā Pablo jíin Silas ñuū Anfípolis jíin ñuū Apolonia cuāhān dē, de nī nguenda dē Tesalónica

nūū íyó iin vehe īī sinagoga táhán dē hebreo.

² De nī ndeē ndūū dē űūcuán űnī semana. De ndá quivī nātátú de sáhá Pablo tá-ni sáhá dē, chí nī jēhēn dē vehe īī sinagoga, de nī ncāhān dē jíin ndá tēe űūcuán sīquī tutū īī.

³ De jíin tūhun cáhān tutū īī nī stéhēn dē jā cánuú jā ndoho Cristo jā cuū yā de natecū yā, de nī ncāhān dē: Jesús, Yāā jā nácani sá tūhun nūū ndá ní, suu yā cúu Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó, ncachī dē.

⁴ De nī ncandíja sava táhán dē hebreo jíin cuāhā nchivī griego jā suni chíñúhún Yāā Dios, jíin cuāhā űhān cúñáhnú. De inuū-ni nī nduu ndá jí jíin Pablo jíin Silas.

⁵ űūcuán de nī ncucuásún ndasí inī ndá táhán dē hebreo jāā nduú cándíja, de nī stútú ndá dē sava tēe nēhén jā jíca cúxí-ni. De nī ncuvaā ndasí ndá jí inī űūū űūcuán. De nī nquenda ndá vehe Jasón nánducú ndá Pablo jíin Silas jā cuca ndá de canī ndá nūū ndá nchivī cuāhā nícu.

⁶ Sochī nduú ní nánihīn ndá ndūū dē. De nī jeca xeēn ndá Jasón jíin sava cā hermano nī nquenda ndá jíin ndá dē nūū ndá tēe tátúnī inī űūū űūcuán, de nī ncana jee ndá sīquī Pablo jíin Silas: Ndá tēe jā sáhá síin nchivī níí cáhnú űayīví, suni nī nquenda ndá dē yáhá.

⁷ De Jasón nī jēhe núú dē vehe dē ndeē ndá tēe űūcuán. De ndācá ndá dē nduú jétáhvī dē ley maá rey ndācá ó jā cúu ó nchivī Roma, chí sa cáhān ndá dē jā íyó incā rey jā jétáhvī ndá dē jā nání Jesús, ncachī ndá.

⁸ De ndá tēe tátúnī jíin ndá cā nchivī nī jini ndá tūhun yáhá, de nī ncuvaā ndá.

⁹ De Jasón jíin ndá cā hermano nī sndóo ndá dē xūhún dē jā cúu prenda jā tají dē Pablo jíin Silas quīhīn ndūū dē, de sá de nī nsiāā ndá Jasón jíin ndá cā hermano cuānohōn dē.

Jā ní íyo Pablo jíin Silas inī űūū Berea

¹⁰ űūcuán de ndá hermano nī scáca űūū-ni dē Pablo jíin Silas cuāhān ndūū dē Berea. De tá nī nquenda ndūū dē űūcuán, de nī nquīvi dē inī vehe īī sinagoga táhán dē hebreo.

¹¹ De táhán dē hebreo űūcuán vāha cā inī ndá jí nsūū cā táhán dē hebreo űūū Tesalónica, chí vāha nī ncusiī inī jí jíin tūhun jā ní nacani ndūū dē. De ndācá quivī nánducú viī ndá jí nūū tutū īī de tú súcuán cáhān, á nduú.

¹² De jā űūcuán nī ncandíja cuāhā jí, de suni nī ncandíja cuāhā nchivī griego, cúu tēe cúu űhān cúñáhnú.

¹³ Sochī ndá táhán dē hebreo űūū Tesalónica nī nīhīn dē tūhun jā suni nácani Pablo tūhun Yāā Dios űūū Berea. De nī jēhēn ndá dē Berea, de nī scáhān ndá dē ndá nchivī űūcuán de nī nenda jí sīquī Pablo.

¹⁴ De ndá hermano Berea nī ntetíñú dē-ni Pablo jā quīhīn dē yuhú mar. De nī nquendōo Silas jíin Timoteo űūcuán.

¹⁵ De sava hermano nī jēsíaaha dē Pablo jondē Atenas. De nī ncachī Pablo nūū ndá tēe űūcuán jā űamā ná quīhīn Silas jíin Timoteo űūcuán, de nī ndicó cóo ndá hermano cuānohōn dē.

Jā ní íyo Pablo inī űūū Atenas

¹⁶ De juni ndétu Pablo űūū Atenas jā quenda Silas jíin Timoteo de nī jini dē jā ndá nchivī űūcuán ndasí chíñúhún jí ndá ídolo, de nī ncu-cuécá ndasí inī dē.

¹⁷ De inī vehe īī sinagoga nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhán dē hebreo jíin ndá cā nchivī jā suni chíñúhún Yāā Dios. De suni ndiquivī nácani dē tūhun yā nūū ndá nchivī jā íyó nūū yáhvi.

¹⁸ De sava tēe jā scuáha tūhun epicúreo jíin jā scuáha tūhun estoico nī natúhún ndá dē jíin Pablo, de sava dē nī ncāhān: ¿Nā tūhun cúu jā cáhān tēe tiléhlé yáhá? ncachī ndá. De sava cā nī ncāhān: Tūhun yāā

jeé jáá nduú jíní ò nácani dē, ncachī ndá. Súcuán nī ncāhān dē chi nī nacani Pablo tūhun vāha Jesús jín tūhun jā ní natecū yā.

¹⁹ De nī jeca ndá dē cuāhān ndá jín dē nūū ndútútú ndá tēe cūñáhnú iin lugar nūū nání Areópago, de nī ncāhān ndá: Mitan de sáhá ní iin favor cachī ní ndá tūhun jeé jā nácani ní, chí cúní ndá sá cunini sá.

²⁰ Chi tūhun jáá ncháha ca cuní ndá sá cúu, de cúní ndá sá jā jícūhun iní ndá sá síquī tūhun ñúcuán, ncachī ndá.

²¹ Chi ndácá nchivī Atenas jín ndácá nchivī incā ñuū jā ndéé iní Atenas, nduú cā nā incā cúsi cā iní jī jín chí maá-ni jā cúní jī jā cunini jī ndá tūhun jeé de suni cāhān jī cúní jī.

²² De íñí Pablo mähñú nchivī jā ní ndutútú iní Areópago de nī ncāhān dē: Ndá ní nchivī Atenas, nī jiní sá jā vāha chíñúhún ní ndá yāa maá ní.

²³ Chi nī jicó núu sá nī ndēhé sá ndá jā chíñúhún ndá ní, de nī jiní sá iin altar jā ndéé letra, de súcuán cāhān: Yáhá cúu altar maá yāa jáá ncháha ca cuní ò tūhun yā, cáchī. De maá Yāa ñúcuán jā chíñúhún ndá ní vísó ncháha ca cuní ní tūhun yā, suu tūhun Yāa ñúcuán cúu jā nácani sá nūū ní mitan.

²⁴ Chi Yāa ñúcuán cúu Yāa jā ní nsáhá ñayiví jín ndácá cā jā íyó, de maá yā cúu Jētohó andiví jín ñayiví. De nduú ndéé yā iní veñūhun jā sáhá nchivī.

²⁵ De maá yā chí nduú jíní ñúhún yā ní iin ndatíñú jā cuāha nchivī nūū yā, chí maá yā sáhá jā tēcū nchivī jín jā stáá táchī jī jín jā nīhīn jī ndihí jā jíní ñúhún jī.

²⁶ De nī nsáhá yā jā chíjin iin-ni tatā nī ntāhvī ndácá nchivī jā ní nduú ndácá nación tácuá cundeé jī ní cáhnú ñayiví. De nī jani yā cuiyā jā cutecū ndá nchivī, jín lugar nūū cundeé ndá jī.

²⁷ De súcuán nī nsáhá Yāa Dios, chí cúní yā jā nanducú ó yā, chí tú nanducú ó yā de nanihīn ò yā, chí nduú íyó jícá yā jín iin ó.

²⁸ Chí maá yā cúu jā sáhá jā íyó maá ó jín jā tēcū ò jín jā cándā ò. De suni súcuán nī ncāhān sava tēe jā távā yāa ní: De suni tatā maá yā cúu ndácá ó, cáchī

²⁹ De tú tatā Yāa Dios cúu ndácá ó, túsaá de mā cāni iní ò jā cúu Yāa Dios tá cúu nūū cúu ídolo oro á plata á yūū, chí ndá ñúcuán cúu jā ní jani iní nchivī jā súcuán cáá yā, de nī nasáhá jī-ni.

³⁰ De nī jendeé iní yā síquī jā nduú ní jícūhun iní ndá jī jondé saá, de mitan chí ndácu yā jā ndácá nchivī ní cáhnú ñayiví ná nácani iní jī síquī cuáchi jī.

³¹ Chí Yāa Dios ja nī jani yā quiví jā ndāa sáhá ndāa yā tiñu ndá nchivī ñayiví, de nī jani yā Jesús jā maá Jesús sáhá ndāa. De ja nī stéhēn nijin Yāa Dios nūū ndácá nchivī jā maá yā nī jani Jesús, chí nī nastécū yā Jesús jā ní ncuu yā ndi, ncachī Pablo.

³² De jā súcuán nī jiní ndá jī tūhun jā nátecū ndi, de sava jī nī ncāhān yīchī jī. De sava cā jī nī ncāhān: Cúní ndá sá jā cāhān tucu ní ndá tūhun jīñā incā quiví cunini ndá sá, ncachī ndá jī.

³³ De nī nquee Pablo mähñú nchivī ñúcuán cuāhān dē.

³⁴ De cuāhān sava nchivī jín Pablo, de nī ncandíja ndá jī. De iin jī cúu Dionisio, tēe jā ndútútú jín ndá tēe cūñáhnú jā sáhá junta nūū nání Areópago, de incā jī cúu ñahan nání Dámaris, de íyó cā jī.

18

Jā ní íyo Pablo iní ñuū Corinto

¹ Ñúcuán de nī nquee Pablo iní Atenas, de cuāhān dē Corinto.

² De ñúcuán nī jiní dē nūū iin táhān dē hebreo nání Aquila. Tēe región Ponto cúu dē, de nī íyo dē nación Italia chí cáta jacū-ni quiví

nī nquenda ndūū dē jíin ñasíhí dē Priscila ñuū Corinto jā ní nquee ndūū dē inī Italia. Chi nī ntatúnī rey Claudio jā ná quée ndācá nchivī hebreo inī Roma jā cúu capital nación Italia. De nī nquenda Pablo vehe Aquila jíin Priscila.

³ De iin-nī tiñu sáhá tēe ñúcuán jíin Pablo, chi tēe quícu manta jā cuu vehe cúu ndūū dē. De nī ndeē Pablo jíin tēe ñúcuán, de nī nsatíñu cáhnú ndūū dē.

⁴ De ndācá quívī nátátú nī jēhēn Pablo vehe īī sinagoga nī nacani dē tūhun yā, de nī nducú ndéé dē jā scándíja dē táhán dē hebreo jíin nchivī ndá cā nación.

⁵ De nī nquenda Silas jíin Timoteo ñuū Corinto jā vají ndūū dē Macedonia. De tá nī nquenda ndūū dē Corinto, de Pablo chi cúsá maá tūhun yā nācani cájí dē nūū táhán dē hebreo jā Jesús cúu Cristo jā ñúhún inī ndá jí jā quiji.

⁶ Sochi nī nquijéhé ndá jí cáhān jí sīquī tūhun ñúcuán jāá nsūū tūhun ndāā cúu, de nī ncāhān nāvāha ndá jí nūū dē. Ñúcuán de Pablo nī nquisi dē sahma dē jā cúu seña jā quíhīn dē de quendōo ndá jí jíin cuāchi jí. De nī ncāhān dē jíin ndá jí: Cuāchi ndá máá ní cúu jā tānū táhvī ní túsáá, de nsūū cuāchi maá sá cúu. Mitan de sndóo sá ndá ní jā cúu ní táhán sá nchivī hebreo, de quíhīn sá nacani sá tūhun yā nūū nchivī ndá cā nación, ncachī dē.

⁷ De nī nquee dē vehe īī sinagoga ñúcuán, de nī nquívī dē vehe iin tēe nání Justo. De tēe ñúcuán suni chíñúhún dē Yāa Dios, de maá xiín vehe īī sinagoga cáá vehe dē.

⁸ De Crispo, tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nī ncardíja dē nūū maá Jētohō ō jondē jíin ní nchivī vehe dē. De cuāhā nchivī ñuū Corinto nī jini ndá jí tūhun jā nācani Pablo, de nī ncardíja jí, de nī jenduté ndá jí.

⁹ De iin jacuáá nī stéhēn nijīn maá Jētohō ō nūū Pablo, de nī ncāhān yā: Mā cúyúhú nú, de nī mā cásí nū yuhú nú, chi nacani nú tūhun nī.

¹⁰ Chi jíca maá nī jíin nú, de nī iin tēe mā cúu sáhá nāvāha dē ndóhó. Chi ñuū yáhá iyó cuāha nchivī jā candíja jí tūhun nī, ncachī yā.

¹¹ De sá de iin cuíyā yósává nī Iyo Pablo ñuū ñúcuán, de stéhēn dē tūhun Yāa Dios nūū jí.

¹² De tá nī ncuu Galión gobernador inī región Acaya de inuú-ni nī nenda ndá nchivī hebreo sīquī Pablo, de nī jeca ndá jí dē cuāhān jí jíin dē vehe tiñú.

¹³ De nī ncāhān ndá jíin Galión: Tēe yáhá chi scāhān ndasí dē nchivī jā incā modo chíñúhún jí Yāa Dios, de jā chíñúhún jí chi contra ley cúu, ncachī ndá.

¹⁴ De nūmī Pablo jā cáhān dē nícu, sochi nī ncāhān-ni Galión jíin ndá nchivī ñúcuán: Ndá ndóhó nchivī hebreo, tú iin cuāchi xeēn á iin cuāchi nīhīn cúu jā cáhān nū sīquī dē de cunini vāha nī jā cáhān nū nícu.

¹⁵ De nduú. Chi maá-ni sīquī nā-ni tūhun á sīquī nā-ni síví á sīquī ndá ley maá nú cúu, de ndá ñúcuán chi sáhá ndāā maá nú túsáá. Chi nduú sáhá ndāā nī iin tiñu súcuán, ncachī dē.

¹⁶ De nī ntavā dē ndá jí cuāhān ndá jí távehé tiñú.

¹⁷ Ñúcuán de ndá nchivī griego nī ntiin jí Sóstenes, tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, de nī ncani ndá jí dē viéhé tiñú, de Galión chi nduú ní nsáhá cuitī dē cuenta.

Jā ní nōhōn tucu Pablo Antioquía, de nī nquee dē cuāhān dē jā nacani dē tūhun yā vuelta ūnī

¹⁸ De cuāhā cá quívī nī ndeē Pablo Corinto. Sá de nī nacuetáhvī dē nūū ndācá hermano ñúcuán, de Aquila jíin ñasíhí dē Priscila nī nquee ndá dē cuāhān dē jíin Pablo ñuū Cencrea. De ñúcuán nī nsēté Pablo xīnī dē, chi ñúcuán cúu iin seña jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūū yā. De nī nquívī ndá dē barco jā quíhīn dē jondē región Siria.

¹⁹ De nī nquenda ndá dē ñuū Efeso. De ñúcuán nī sndóo dē

Aquila jíin Priscila, de maá dē-ni nī jēhēn vehe ī sinagoga, de nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhán dē hebreo jā ní ndutútú űúcuán.

²⁰ De nī ncāhān ndāhvī ndá ji jíin dē jā ná cúndeē dē jacū cā quīvī jíin ji, sochi nduú ní jēhe dē tūhun.

²¹ Chi nī nacuetáhvī dē nūū ji, chi nī ncāhān dē: Cánúú jā quínohōn sá ciudad Jerusalén jā coo sá vico, sochi tú cúnī Yāa Dios de nenda tucu sá nūū ní, ncachī dē. De nī nquee dē inī űúū Efeso, de nī nquīvi dē barco cuāhān dē.

²² De nī nquenda dē Cesarea, de sá de nī jēhēn dē Jerusalén jā sáhá dē saludar grupo nchivī cándíja űúcuán, de sá de cuānohōn dē jondē Antioquía.

²³ De nī īyo dē űúcuán jacū quīvī, de sá de nī nquee dē űúcuán cuāhān tucu dē nī jicó núu dē ní ndáñúū Galacia jíin ndáñúū Frigia. De ndá nchivī cándíja nūū ní jēhēn dē nī jija cā inī ndá ji ní nsáhá dē.

Jā ní nacani Apolos tūhun Jesús inī űúū Efeso

²⁴ De Efeso nī nquenda iin tēe hebreo jā nání Apolos, de tēe űúū Alejandría cúu dē. De vāha ndasi nācani dē tūhun yā, de jíinī vāha dē tutū ī.

²⁵ De suni ja nī ncutūha dē tūhun jā ní stēhēn Juan nāsa quiji maá Jētohō ō Jesús. De ndíhvī inī dē stēhēn cājí dē tūhun yā vísō maā-ni tūhun jā ní stēhēn Juan tá ní scuénduté dē nchivī cúu.

²⁶ De nī nchundeē inī Apolos nī ncāhān dē tūhun yā inī vehe ī sinagoga. De nī jini Aquila jíin Priscila tūhun nācani dē, de nī jeca síin ndúū dē tēe űúcuán, de nī stēhēn vāha cā ndúū dē tūhun Jesús jāá ncháha ca cunī Apolos.

²⁷ űúcuán de cúnī Apolos jā quíhīn dē región Acaya. De ndá hermano űúū Efeso nī ntee ji carta jā quíhīn dē jíin nūū nchivī cándíja Acaya jā ná cuetáhvī ji Apolos. Chi ja cándíja sava nchivī űúcuán ní

nsáhá Yāa Dios síquī jā vāha inī yā. De tá ní nquenda dē űúcuán, de vāha nī nchindeē dē ji jíin tūhun yā.

²⁸ Chi cājí ndasí nī ncachī dē nūū ndá táhán dē hebreo jondē nduú cā ní ncúu cāhān cā ndá dē síquī tūhun Jesús. De súcuán nī ntūu nūū ndá cā nchivī jā nchivī hebreo chi stívī dē. Chi jíin tutū ī nī stēhēn Apolos jā maá Jesús cúu Cristo, jā űúhún inī ndá nchivī hebreo jā quiji.

19

Jā ní īyo Pablo inī űúū Efeso

¹ De juni ndéē Apolos inī űúū Corinto de nī jica nuu Pablo ndá űúū íyó ichi síquī űúū Efeso, sá de nī nquenda dē Efeso. De űúcuán nī nquetáhán dē jíin sava nchivī cándíja.

² De nī jicā tūhún dē ji: ¿A nī nīhīn ndá ní Espíritu Santo tá nī ncandíja ní, á nduú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Nduú chi juni nduú ní nīhīn ndá sá tūhun de tú íyó Espíritu Santo, ncachī ji.

³ űúcuán de nī ncāhān dē: ¿De nāsa nī jenduté ndá ní túsáá? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Suu nī jenduté ndá sá modo jā ní stēhēn Juan, ncachī ndá ji.

⁴ De nī ncāhān Pablo: De jā ní scuénduté Juan cúu jā ní stēhēn dē jā ná nācani inī nchivī jā sndóo ji cuāchi ji, de nī ncāhān dē jā ná cándíja ji Yāa jā quiji jā cúu Cristo Jesús, ncachī Pablo.

⁵ De tá ní jini ndá ji tūhun yáhá de nī jenduté ndá ji-ni jā ní ncandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

⁶ De nī ntee Pablo ndahá dē xīnī ndá ji. De nī nquīvi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá ji, de nī ncāhān ndá ji síin síin yuhú, de nī nacani ji tūhun yā.

⁷ De nī īyo tá ūxī ūū tēe.

⁸ De ūnī yōō nī jica Pablo vehe ī sinagoga. De nī nchundeē inī dē nī ncāhān nīhīn dē tūhun yā jā scándíja

dē ji cúnī dē, chi nī ncachī dē nāsa tátúnī Yāa Dios.

⁹ Sochi sava ji nī ncujehe inī ji, de nduú ní ncándíja ji, de nī ncāhān nāvāha ji sīquī tūhun Yāa Dios nī jini ndá nchivī jā ndútútú. De jā ñúcuán cúu jā ní ncujiyo-ni Pablo nūū ndá ji, de cuāhān dē jín ndá nchivī cándíja. De ndácá quivī nī stéhēn dē nūū ndá nchivī ñúcuán inī escuela iin tēe nání Tiranno.

¹⁰ De súcuán nī nsáhá Pablo ūū cuiyā. De ndácá nchivī jā íyó Asia, cúu nchivī hebreo jín nchivī ndá cā nación, nī jini ji tūhun maá Jētohō ō Jesús.

¹¹ De nī jēhe Yāa Dios poder nūū Pablo jā cuu sáhá dē quéhēn nūū tiñu ñáhnú ndasí.

¹² De jondē ndá pañito jín ndá sahma jā jétiñú dē nī jēhēn ndá nchivī jín nūū cáa ndá nchivī cúhū, de nī nduvāha ndá ji-ni cuēhē ndóho ji de nī nquee ndá tāchī inī ji.

¹³ De jacū tēe hebreo jícó núu ndá dē jā tavā dē tāchī inī nchivī. De cúnī dē jā nacunehen dē sívī maá Jētohō ō Jesús tácuá quee ndá tāchī inī nchivī. De súcuán cáhān ndá dē nūū ndá tāchī: Jín sívī maá Jesús, Yāa jā nácani Pablo tūhun, cáhān nīhin nī jín nú jā quee nú quīhīn nū, cáchī dē.

¹⁴ De iin tēe hebreo, nání dē Esceva, cúu dē sūtū cúñáhnú, de íyó ūjā sēhe yíí dē jā sáhá súcuán.

¹⁵ Sochi tá nī ncāhān ndá dē súcuán de nī ncāhān-ni tāchī: Ja jínī nī maá Jesús, de suni jínī nī Pablo. Sochi ndá ndóhó, ¿nā tēe cúu ndá nú jā cuetáhvī nī nūū nū? ncachī.

¹⁶ De tēe ndóho tāchī ñúcuán nī ndava dē nī ntiin dē ndihújā tēe ñúcuán, de nī nsáhá xēēn dē chi jondē nī stácuēhé dē, de nī stávichí dē. De nī nquee ndá dē vehe nī jinu ñíí dē cuāhān dē.

¹⁷ De tūhun yáhá nī jini ndá nchivī Efeso, cúu nchivī hebreo cúu nchivī ndá cā nación. De nī nchūhú ndasí ndá ji, de nī ncāhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí maá Jētohō ō Jesús.

¹⁸ De cuāhā nchivī jā ní ncandíja nī nquenda ji nūū Pablo, náhmā ji ndácá cuāchi jā ní nsáhá ji.

¹⁹ De cuāhā ndá tēe jā névāha mágica nī nquenda ndá dē nēe dē tutū dē, de ndéhé jínúū ndácá nchivī de nī nteñuhūn ndá dē tutū dē. De nī ntavā ndá dē cuenta nāsaa ndéē ndá tutū jā ní ncāyū ñúcuán, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā ūū xico ūxī mil xūhún plata cúu.

²⁰ De súcuán nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān, de nī jini ndihi nchivī jā cúñáhnú ndasí tūhun yā.

²¹ De tá nī ncuu ndácá tiñu yáhá de nī jani téyíí inī Pablo jā quīhīn dē Macedonia jín Acaya de sá de nenda dē ciudad Jerusalén. De nī ncāhān dē jā tá quenda dē Jerusalén de suni cánuú quīhīn dē ciudad Roma.

²² De nī scāca Pablo Timoteo jín Erasto, ūū tēe jā chíndeé táhān jín dē, cuāhān ndūū dē Macedonia. De nī nquendōo Pablo Asia jacū cā quivī.

Jā ní ncuvaā nchivī ñuū Efeso

²³ De iin ndá quivī ñúcuán nī nenda ndasí nchivī sīquī tūhun yā.

²⁴ Chi nī Iyo iin tēe sátiñú plata nání dē Demetrio. De maá dē jín ndá cā tēe jā sátiñú jín dē, nīhīn ndasí ndá dē xūhún, chi jín plata sáhá ndá dē ndá veñūhun lulí jā cáa tá cáa veñūhun ídolo ji jā cúu yāa Diana.

²⁵ De nī nastútú Demetrio ndá táhān dē jā sátiñú jín dē jín ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhá jín dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja jínī ndá ní jā vāha nīhīn ō xūhún sīquī tiñu sáhá ō yáhá.

²⁶ De jini ndá ní de suni jini ndá ní tūhun jā tēe nání Pablo chi cáhān dē jāá nsūū Yāa ndāa cúu jā sáhá nchivī. De ja nī scāhān dē cuāhā nchivī, de nsūū maá iin-ni ñuū ō Efeso yáhá chi níí cáhnú región Asia.

27 De yúhú sá já cani inī nchivī jāá nduú tiñu já sáhá ó. De nsúu maá-ni ñúcuán, chí suni cani inī ji jáá nduú tiñu veñuhun maá yāā Diana, de suni sáhá jéhe inī ndá ji nūū yāā Diana, de mā cúñáhnú cā yā vísō ndihi nchivī Asia jíin nchivī ní cáhnú ñayiví chíñúhún ji yā mitan, ncachī dē.

28 Súcuán nī jini ndá tūhun yáhá, de nī nguītī ndasí inī, de nī ncana jee ndá: Cúñáhnú ndasí yāā Diana jā cúu patrona inī ñuū ō Efeso, ncachī ndá.

29 De ndihi ndá nchivī ñuū ñúcuán nī ncuvaā ji. De iin cáhnú-ni nī nenda ndá ji nī jeca xeēn ji Gayo jíin Aristarco cuāhān ndá jíin ndúū dē inī vehe nūū ndútútú ndá nchivī sáhá junta. De tēe Macedonia cúu ndúū dē, de jíca ndúū dē jíin Pablo.

30 De cúni Pablo jā quívi dē nūū íyó tútú ndá nchivī ñúcuán jā cāhān dē jíin ndá nchivī cúni dē nícu, sochí ndá nchivī cándíja nduú ní jéhe ji tūhun jā quívi dē.

31 De saá-ni sava ndá tēe Asia jā cúñáhnú jā cúu amigo dē, nī ntetíñú tūhun cuāhān nūū dē cāhān ndáhvi jíin dē jā má quívi dē nūū ní ndutútú nchivī ñúcuán.

32 De ndá nchivī jā ní ndutútú nī ncana jee, sava ji iin tūhun, de sava cā ji incā tūhun, de súcuán nī ncuvaā ndasí. De cuāhā ji nduú jíni cuitī ji nā síquī cúu jā ní ndutútú ji.

33 De ndá tēe hebreo nī jani dē iin táhān dē tēe nání Alejandro nūū nchivī cuāhā, de nī ncachī tūhun ndá táhān dē nūū dē nā síquī cúu jā cúvaā ndá. Ñúcuán de nī nsáhá Alejandro seña jā ná cóo nañíi nchivī, chí cúni dē jā cachī dē nūū nchivī jāá nsúu cuāchi nchivī hebreo cúu jā cúvaā.

34 Sochí nī nacunī ndá ji jā tēe hebreo cúu dē, de jā ñúcuán nī ncana jee ndasí cā ndá ji tá ūū hora: Cúñáhnú ndasí yāā Diana jā cúu patrona inī ñuū ō Efeso, ncachī ndá ji.

35 Ñúcuán de secretario inī ñuū ñúcuán nī nsáhá dē jā ní jasí ndá ji yuhú ji, de nī ncāhān dē: Ndá ní tēe ñuū ō Efeso, ja jíni ndácá nchivī jā nchivī ñuū yáhá jíto ndácá ó veñuhun yāā Diana jā cúñáhnú, jíin imagen Diana jā ní nincava ichi andiví.

36 De nī iin mā cúu cāhān jāá nduú ndāā tūhun yáhá. Túsaá de vāha cā casí ndá ní yuhú ní, de mā sáhá ñamā ní iin tiñu jāá ncháha ca cucáhnú vāha inī ní.

37 Chí nī nquisiáha ndá ní ndúū tēe yáhá vísō nduú ní nsáhá dē nī iin cuāchi ní nduú ní ncāhān nāvāha dē síquī yāā maá ó Diana.

38 De Demetrio jíin ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhá jíin dē, de tú cúni dē cāhān dē cuāchi síquī iin tēe de ná quíhīn dē juzgado nūū ndá tēe jā sáhá ndāā tiñu, de ñúcuán cundaā síquī tiñu ndá dē.

39 De tú íyó incā tiñu jā má cundaā ñúcuán de sáhá ndāā ndá máá ní nūū junta cáhnú tá cúu nūū tátunī ley.

40 Chí yúhú sá já coto cachī nchivī nación Roma jā síquī gobierno nénda ó, chí mā cúcáhnú inī ō nāsa cachī ō jā ní ncutútú ó de nī ncuvaā ō mitan, ncachī dē.

41 De tá nī jínu nī ncāhān secretario tūhun yáhá, de nī jíte nuu-ni nchivī cuāhān ji.

20

Jā ní jēhēn Pablo región Macedonia jíin Grecia

1 De tá nī ncuu nī ncuvaā ndá ji, de incā quívi de nī ncana Pablo ndá nchivī cándíja, de nī jani ichí dē ndá ji. De nī nacuetáhnú nūū táhān ndá ji jíin dē, de nī nanumí táhān ndá ji jíin Pablo. Sá de cuāhān Pablo Macedonia.

2 De ní cáhnú Macedonia nī jicó núu dē, de nī sndíhvī inī dē ndá hermano. De sá de nī nguenda dē Grecia.

3 De ñúcuán nī ndeē dē ūni yōō. De ja nūmí dē quíhīn dē jíin barco

jondē región Siria nícu, de nī nīhīn dē tūhun jā ní squetáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā nenda dē síquī Pablo ichi nūū quíhīn dē. De jā ñúcuán cúu jā ní nacani inī dē, de nī ndicó cóo dē Macedonia.

⁴ De nī ñyo sava tēe jíca jíin Pablo, de súcuán nání ndá dē: Sópater tēe ñuū Berea, Aristarco jíin tēe nání Segundo de tēe ñuū Tesalónica cúu ndúū dē, Gayo tēe ñuū Derbe, Tíquico jíin Trófimo tēe región Asia, jíin Timoteo.

⁵ De ndá tēe yáhá nī jehndē ndāā dē cuāhān dē ñuū Troas, de ñúcuán nī ndetu ndá dē ndúū sá jíin Pablo. De sāán cúu Lucas.

⁶ De tá nī nchāha vico jā yáji ndá nchivī hebreo stātílā jāā nduú nā levadura yíhí, de jíin barco nī nquee ndúū sá Filipos, de nūū úhūn quíivī nī naquetáhán ndá sá jíin ndá dē jondē Troas. De ūjā quíivī nī ñyo ndá sá ñuū ñúcuán.

Jā ní ñyo Pablo ñuū Troas

⁷ De domingo nī ndutútú ndá nchivī cándíja jā cajī jī stātílā jā nūcūhun inī jī yā. De cánī ndasí nī stéhēn Pablo tūhun yā nūū ndá jī chi jondē sava ñuū, chi incā quíivī de quíhīn dē.

⁸ De nī ñyo cuāhā ñuhūn inī vehe piso ūnī nūū ní ñyo tútú ndá sá ñúcuán.

⁹ De jíin tēe lulí nání Eutico ndéē jī viéhé ventana. De tá nī ncunūū nácani Pablo tūhun de jíhī ndasí jī māhná, de nī nquixīn jī-nī. De nī nincava jī ventana jondē nūū ñuhūn, de tá nī nanee ndá nchivī jī de ja nī jíhī jī.

¹⁰ Ñúcuán de nī nuu Pablo. De nī jíquindeyi dē de nī numi dē jī, de nī ncāhān dē: Mā cúyūhú ndá ní, chi nī natecū jī, ncachī dē.

¹¹ De nī ndaa dē, de nī scuáchi dē stātílā, de nī nchajī dē jíin ndá jī jā nūcūhun inī ndá jī yā. De nahán cā nī stéhēn dē tūhun chi jondē nī ntūu. Ñúcuán de nī nquee dē cuāhān dē.

¹² De cuānohōn ndá jī jíin Eutico, chi íyó vāha jī, de cúsiī ndasí inī ndá jī.

Jā ní nquee Pablo ñuū Troas cuāhān dē ñuū Mileto

¹³ De nī nquíivī ndá sá inī barco, de cuāhān sá ñuū Asón, de ñúcuán naquetáhán ndá sá jíin Pablo, chi súcuán nī ncachī dē jā caca jéhé dē de quenda dē ñúcuán.

¹⁴ De nī naquetáhán ndá sá jíin dē Asón. De nī nquíivī dē barco jíin ndá sá, de cuāhān ndá sá jíin dē ñuū Mitilene.

¹⁵ De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jíin barco. De quíivī téen nī nguenda sá xiín isla Quío, de quíivī únī de nī nguenda sá jíin barco isla Samos, de nī nguendōo ndá sá ñuū Trogilio. De quíivī cúmi de nī nguenda ndá sá Mileto.

¹⁶ Chi jáni inī Pablo jā má jécuiñī dē Efeso, tácuá quee ñamā dē-nī inī Asia, chi nūmī dē jā quíhīn ñamā dē ciudad Jerusalén tácuá coo dē maá quíivī Pentecostés tú ná cúnamā dē.

Jā ní jani ichí Pablo ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja inī ñuū Efeso

¹⁷ De juni ndéē dē ñuū Mileto, de nī ntetíñú dē tūhun cuāhān Efeso jā ná quíjī ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja ñúcuán.

¹⁸ De tá nī nguenda ndá tēe ñúcuán de nī ncāhān dē: Ja jíin vāha ndá maá ní nāsa sáhá sá jondē quíivī jā ní nquíjī xíhna ñuhūn sá región Asia de jondē mitan.

¹⁹ De ja jíin ní nāsa nī nsatíñú vāha sá nūū maá Jētohō ō níi tiempo jā ní ñyo sá jíin ndá ní de jondē mitan. De nduú ní nsáhá ñáhnú sá maá sá. De suni íyó vuelta jā ní jacu sá jā jéhē nchivī. De nī nquíjī tūndóhó síquī sá nī nsáhá ndá táhán sá hebreo, chi nī squetáhán ndá jī tūhun jā síquī sá.

²⁰ De ja jíin ní jāā nduú ní ncúmanī jā nacani sá ndācá tūhun yā nūū ní jā sáhá jā quendōo vāha

ndá ní, chi ní stéhēn sá tūhun yā cúu nūū chítú cúu inī ndācá vehe.

²¹ De suni inuú-ni ní nacani sá tūhun yā nūū ndá táhān sá hebreo jíin nūū nchivī ndá cā nación jā ná nacani inī ji sīquī cuāchi ji, de ná cándija ji maá Jētohō ō Jesucristo.

²² De mitan chi ja ñúhún ichí sá jā quíhīn sá Jerusalén, chi sndíhvī inī Espíritu Santo sáan jā quíhīn sá vísō nduú jíinī sá nāsa cundoho sá ñúcuán.

²³ De iyó iin jā jíinī sá, chi ndācá ñuū nūū jíca sá chi cáhān Espíritu Santo jíin sá jā quiji tūndóhō sīquī sá, de suni quíhīn sá vecā.

²⁴ De ni nduú sáhá sá cuenta vísō ná cáhnī ji sáan, chi jā cúnī sá cúu jā ná sínu vāha sá tiñu jā ní ntee maá Jētohō ō Jesús sīquī sá de súcuán cusī inī sá. De tiñu ñúcuán cúu jā nácani sá tūhun vāha yā nūū ndācá nchivī nāsa vāha inī Yāā Dios jíin ó.

²⁵ De mähñú ndá máá ní chi ja ní jica nuu sá ní nacani sá tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, de mitan chi ja ní jíinī sá jā ní iin ní mā cúnī cuitī cā nūū sá.

²⁶ Túsaá de cájí cáchi tūhun sá nūū ndá ní mitan jāá nsūū cuāchi maá sá cúu de tú naā iin ní.

²⁷ Chi nduú ní ncúmanī jā nácani sá nūū ndá ní ndācá jā ní nsáhā ndāā Yāā Dios.

²⁸ Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní, de suni coto vāha ndá ní ndá cā nchivī cándija, chi Espíritu Santo ní jani yā ndá ní jā coto ní ndá nchivī jā ní ncandija maá Jētohō ō. Chi jíin nīñī yā ní nacueen yā ndá ji.

²⁹ Chi jíinī sá jā tá quee sá quíhīn sá de quívi ndá tēe nēhén mähñú ndá ní jā stáhvī dē ndá ní. Chi cuu dē tá cúu yíhī jā jáhnī ticāchí de súcuán nducú ndá dē jā snāā dē áno ndá nchivī cándija.

³⁰ De saá-ni jondē mähñú grupo ndá máá ní, suni quijéhé sava dē cāhān dē tūhun stáhvī tácuā stáhvī dē nchivī cándija jā ná tíin ji tūhun stáhvī jā stéhēn dē.

³¹ Coó ndito inī ndá ní túsaá. De mā náā inī ní jā ūnī cuiyā nduú ñuú nduú ní jéncuiñī sá jā sndíhvī ndasí inī sá tá iin iin ní chi jondē ní jacu sá jēhē ndá ní.

³² De mitan, hermano, jícān táhvī sá jēhē ndá ní jā maá Yāā Dios coto yā níhīn, de coo ndá ní jíin tūhun yā jā sáhá yā jā vāha ndá ní. Chi iyó poder tūhun yā ñúcuán jā scúja yā inī ndá ní, de suni sáhá jā níhīn ní ndācá jā cúnī yā taji yā nūū ní jíin nūū ndá cā nchivī jā coo ndoo coo īi ji nūū yā.

³³ De ni nduú ní ndíyo inī sá jā níhīn sá ní xúhún ní sahma nūū ní iin nchivī.

³⁴ Chi jíinī vāha ndá ní jā ní nsatíñú ndasí maá sá tácuā níhīn sá ndācá jā jíinī ñúhún sá jíin ndá tēe jā ní jica jíin sá.

³⁵ De súcuán ní stéhēn sá nūū ní jā súcuán cánuú satíñú ó tácuā níhīn ō jā cuāha ó nūū ndá nchivī jā cúmanī nūū. De mā náā inī ní tūhun maá Jētohō ō Jesús, chi súcuán ní ncāhān yā: Ndetū cā quéndōo ó jā cunī mānī maá ó ndatíñú nūū nchivī nsūū cā jā cunī mānī ji nūū maá ó, ncachī yā, ncachī Pablo.

³⁶ De tá ní ndíhi ní ncāhān dē ndācá tūhun yáhá de ní jēcuiñī jíití dē, de ní jícān táhvī dē jíin ndá hermano ñúcuán.

³⁷ Ñúcuán de ndíhi dē ní jacu ndasí. De ní nanumi táhān ndá dē jíin Pablo de ní nchitū ndá dē nūū Pablo.

³⁸ Chi cúcuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān Pablo jā má cúnī cuitī cā ndá dē nūū dē. De cuāhān ndá dē jíin Pablo nūū íñī barco.

21

Jā cuánohōn Pablo ciudad Jerusalén

¹ Ñúcuán de ndá hermano jā ní nquiji Efeso ní nquendōo ndá ji Mileto. De ní nquívi ndá sá barco, de ní jehndē ndāā ndá sá cuāhān sá jondē isla Cos. De quívi tēen ní nquenda sá ñuū Rodas. De ní

nqee tucu ndá sá, de nī nquenda sá ñuū Pátara.

² De ñúcuán nī nīhīn ndá sá iin barco jā quíhīn región Fenicia, de nī nquīvi ndá sá cuāhān sá.

³ De tá nī jinī sá isla Chipre de nī nquendōo-ni lado sátin sá, chi nī nchāha ndá sá cuāhān sá jín barco jondē región Siria. De nī nquenda ndá sá ñuū Tiro, chi ñúcuán quendōo carga jā ndíso barco.

⁴ De ñúcuán nī nanducú ndá sá nchivī cándija, de nī iyo sá jín ndá ji ūjā quīvi. De nī stéhēn Espiritu Santo nū ndá ji jā quiji tūndóhó síquī Pablo inī ciudad Jerusalén, de jā ñúcuán nī ncāhān ndá ji jín dē jā má quíhīn dē nícu.

⁵ Ñúcuán de tá nī jinū ūjā quīvi de nī nqee ndá sá. De ndá tēe cándija jín ñasíhī dē jín ndá sēhe dē, nī jēchūhun ichí ndá dē ndá sáan yuhú ñúū ñúcuán. De nī jēcuīñi jítí ndá sá yuhú mar, de nī jīcān táhvi ndá sá.

⁶ De nī nanumi táhān ndá sá de nī nacuetáhvi nū táhān ndá sá ñúcuán. De nī nquīvi ndá sá barco cuāhān sá, de nī ndicó cóo ndá ji cuānohōn ji vehe ji.

⁷ De súcuán nī nqee ndá sá inī ñuū Tiro cuāhān sá jín barco, de nī nquenda sá ñuū Tolemaida de sá de nī nqee sá barco. De ñúcuán nī nsāhá ndá sá saludar ndá hermano, de nī iyo ndá sá iin quīvi jín ndá dē.

⁸ De quīvi téēn nī nqee tucu ndá sá jín Pablo, de nī nquenda ndá sá ciudad Cesarea. De nī nquīvi ndá sá inī vehe iin tēe nání Felipe. De tēe nácani tūhun vāha yā cúu dē, de cúu dē iin táhān jā ūjā tēe jā ní nsaji stāa nū ndá ñahan ndahví tá nī nacāji nchivī cándija. De nī ndēē ndá sá jín dē.

⁹ De tēe ñúcuán íyó cūmī sēhe síhī dē jā íyó maá, de nácani ndá ji tūhun Yāa Dios.

¹⁰ De juni ndēē ndá sá jín dē jacū quīvi ñúcuán de ichi Judea nī nquiji

iin tēe nácani tūhun Yāa Dios, nání dē Agabo.

¹¹ De nī nquindēhé dē ndá sá. De nī nquehen dē sachíjin Pablo, de nī juhnī dē ndahá maá dē jín jēhe dē, de nī ncāhān dē: Cáchi Espiritu Santo jā súcuán cuhnī táhān ó hebreo tēe xí sachíjin yáhá tá quíhīn dē Jerusalén. De cuāha ji dē nū nchivī incā nación, ncachī dē.

¹² De jā súcuán nī jinī ndá sá tūhun ñúcuán, de ndá sáan jín ndá cā hermano Cesarea nī ncāhān ndahví ndá sá jín Pablo jā má quíhīn dē Jerusalén nícu.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: ¿Nājēhé cúu jā jácu ndá ní de cúcuécá ndasí inī sá sáhá ndá ní? Chi sáan chi nsūú vāchi jā cunuhnī sá-ni inī ciudad Jerusalén, chi ja íyó tūha sá jā vísō ná cúu sá ñúcuán jā síquī maá Jētoho ō Jesús, ncachī dē.

¹⁴ De nduú ní ncúu casí ndá sá jā má quíhīn dē. De nduú cā ní ncāhān fuerza sá jín dē, chi nī ncāhān sá: Ná cóo nāsa cúnī maá Jētoho ō túsaa, ncachī ndá sá.

¹⁵ Ñúcuán de nī nsāhá tūha sá de nī nqee ndá sá cuāhān sá Jerusalén.

¹⁶ De suni cuāhān ndá sá jín jacū tēe Cesarea jā cándija, de suni cuāhān iin tēe Chipre, nání dē Mnasón. De ja nī ncunahān cándija dē. De tá nī nquenda ndá sá Jerusalén, de nī ndōo ndá sá vehe tēe ñúcuán.

Jā ní jēndēhé Pablo Jacobo

¹⁷ De tá nī nquenda ndá sá Jerusalén de nī ncusiī ndasí inī ndá hermano ñúcuán jā ní nquenda ndá sá.

¹⁸ De quīvi téēn nī jēhēn ndá sá jín Pablo vehe Jacobo. De ñúcuán nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nū ndá nchivī cándija.

¹⁹ De nī nsāhá saludar Pablo ndá tēe ñúcuán. Sá de nī nacani dē tūhun ndācā tíñu jā ní nsāhá Yāa Dios jín dē tá nī nacani dē tūhun yā nū nchivī ndá cā nación.

20 De nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nī ncāhān ndá dē jā cūñáhnú ndasí Yāā Dios. De nī ncāhān ndá dē jín Pablo: Hermano, mitan de ja jíní ní tá cuāhā mīl táhán ó hebreo nī ncandíja ji Jesús. De cāhān nīhin ndá ji jā cánuú squíncuu ó ley Moisés.

21 Sochi nī nīhīn ndá ji tūhun jā stēhēn ní nūū ndá táhán ó hebreo já iyó ndá cā nación jā má cuétáhvi cā ji ley Moisés de ni mā sáhá cā ji circuncidar ndá sēhe ji de ni mā cuétáhvi cā ji ndá costumbre janahán.

22 ¿De nāsa sáhá ó túsaá? Chi nīhīn ndija ndá táhán ó hebreo tūhun jā ní nenda ní, de cutútú cuāhā ji.

23 Túsaá de sūcuán ná sáhá ó: Yáhá iyó cūmī táhán ó hebreo jā ní nquee yuhú ndá dē iin jā squíncuu dē nūū Yāā Dios.

24 Cueca ní ndá tēe yáhá, de quīhīn ní jín dē templo. De sáhá ndá ní tá cúu nūū cāhān ley jā ndúndoo nchivī nūū yā. De chunáá ní jā sōcō ndá dē nūū yā. De sá de cuu sēté ndá dē xīnī dē, de ñúcuán stēhēn jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūū yā. Tú sūcuán sáhá ní sá de jīcūhun inī ndá táhán ó hebreo jāā nsūú jāndáá cúu tūhun jā ní nīhīn ji sīquī ní, chi cunī ji jā sa vāha squíncuu ní ley Moisés.

25 Sochi ndá nchivī ndá cā nación jā cándíja Jesús, chi ja nī ntetíñú ndá sá carta cuāhān nūū ji jāā nduú cánuú squíncuu ji ní iin tūhun ñúcuán. Chi jā squíncuu ji cúu jā má cājí ji cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo ni nīñī ni quiti jéhné, de mā cācá ndiī ji, ncachī ndá dē.

Jā ní ntiin ndá dē Pablo inī templo

26 Ñúcuán de nī jeca Pablo ndicúmī tēe ñúcuán cuāhān ndá dē nūū quendoo dē. De quīvi téen nī nasáhá ndoo ndá dē maá dē nūū yā. De nī nguīvi Pablo inī templo jā cachī tūhun dē nūū ndá sūtū nā quīvi jīnu jā násáhá ndoo ndá dē

maá dē de quīsiáha dē quiti jā sōcō tá iin iin dē nūū yā.

27 De tá ja ñatin sínu dē ndihújā quīvi jā ndúndoo ndá dē nūū yā, de sava táhán dē hebreo jā vāji ichi Asia nī jini nūū Pablo jā iyó dē inī templo. De nī scāhān ndá dē ndihi nchivī ñúcuán, de nī ntiin ndá Pablo.

28 De nī ncana jee ndá: Ndá ní tēe nación maá ó Israel, cuāha núu ndá ní ndahá ní, chi tēe yáhá cúu jā jīca nuu ní cáhnú stēhēn dē nūū ndācā nchivī, de cāhān dē sīquī nación ndācā ó jín sīquī ley Moisés jín sīquī templo yáhá. De mitan ja nī squīvi dē jacū tēe griego inī templo ī yáhá, de sūcuán nī stívī dē templo chi cāhān ley jā má cúu quīvi nchivī incā nación jāā nsūú nchivī hebreo cúu, ncachī ndá.

29 Chi jondē tá ndēē Pablo inī Jerusalén nī jini ndá tēe hebreo jā jīca dē jín Trófimo, tēe ñuū Efeso. Chi nī jani inī ndá jā ní squīvi Pablo tēe ñúcuán inī templo, de nsūú tēe hebreo cúu dē.

30 De ndihi nchivī ciudad ñúcuán nī ncuvaā. De nī ncutútú ji-ni, de nī ntiin ndá ji Pablo, de nī ntavā xēen ji dē inī templo. De nī nacasī ji-ni viéhé.

31 De cúnī ji jā cahñī ji Pablo nícu, sochi general, tēe cūñáhnú nūū ndá soldado, nī nīhīn dē tūhun jā ndihi nchivī Jerusalén nī nenda ndá ji cúvaā ji.

32 De nī jeca general ndá soldado jín capitán, de jīnu ndá dē cuāhān dē nūū iyó ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī jini nchivī jā ní nquenda general jín ndá soldado, de nī jencuñī ndá ji jā cáni ji Pablo.

33 Ñúcuán de nī ntandēē-ni general, de nī ntiin dē Pablo. Ñúcuán de nī ncachī dē jā ná cúnuhñī Pablo jín ūū cadena. De nī jīcā tūhún general ndá nchivī ñúcuán nā tēe cúu Pablo, de nā cuāchi nī nsáhá dē.

34 Sá de ndá nchivī cuāhā ñúcuán nī ncana ji síin síin tūhun. De nduú

ní ncúcáhnú iní dē nā cuāchi nī nsāhá Pablo sīquī jā cúvaā ndasí ndá ji, de nī ncachī dē jā ná quíhīn Pablo cuartel.

³⁵ De tá nī nguenda ndá dē jín Pablo escalera cuartel de nī jiso-ni ndá soldado dē cuāhān dē, chi nī nenda ndasí nchivī sīquī dē.

³⁶ Chi ndihi nchivī níquīn ji soldado, de cána jee ndá ji: Ná cúu tēe jīñā, ncachī.

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūū ndá nchivī

³⁷ De tá ja quívi ndá soldado jín Pablo iní cuartel, de jín tūhun griego nī ncāhān dē jín general: ¿A cuāha ní tūhun jā cāhān sá iin tūhun jín ní? ncachī dē. De nī ncāhān general: Jájāān, cúu cāhān nū yuhú griego túsaá.

³⁸ ¿A nsúú maá nú cúu tēe nación Egipto jā ní nenda sīquī gobierno quívi yātā túsaá? Chi tēe ñúcuán nī snénda dē cūmī mil tēe jā jáhni ndīyi nī jēhē dē jín jondē nūū ñuhun tíhá, ncachī general.

³⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: Nduú chi tēe hebreo cúu sá, chi nī ncacu sá Tarso jā cúu ñuū cúñáhnú ndáñúú Cilicia. De sáhá ní favor cuāha ní tūhun jā cāhān sá jín ndá nchivī yáhá, ncachī dē.

⁴⁰ De nī jēhe general tūhun jā cāhān dē, de nī jēcuñī ndē Pablo nūū escalera. De nī nsāhá dē seña nūū nchivī ñúcuán jā ná cóo nañí ji. De tá nī ncunañí ji de nī ncāhān dē yuhú ndá maá dē jín ndá ji jā cúu yuhú hebreo:

22

¹ Tātā, señor, mitan de cunini ndá ní tūhun jā cāhān sá jēhē maá sá jín ní, ncachī dē.

² De nī jini ndá ji jā cāhān Pablo yuhú hebreo, de vihí cā nī ncunañí ndá ji. De nī ncāhān Pablo:

³ Maá sá cúu ndija tēe ñuū ō hebreo, de nī ncacu sá ñuū Tarso ndáñúú Cilicia, sochi ciudad Jerusalén yáhá nī jahnu sá. De nī ncutūha sá escuela Gamaliel, de

nī stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū ndá ndīyi tatā ō. De nī ndihvi iní sá jā squíncuu vāha sá nūū Yāā Dios jondē jín iní jín ánō sá, tá cúu nūū sáhá ndá maá ní jín ley mitan.

⁴ De nī nsāhá nāvāha sá ndá nchivī cándija tūhun Jesús, de jondē nī ncuu iní sá jā cuū ndihi ji nícu. De cúu tēe cúu ñahan nī ntiin sá ndá ji nī nchihī sá ji vecāa.

⁵ De sūtū cúñáhnú cā jín ndācá tēe ñáhnú jā ndiso tíñú iní ñuū ō, ndá maá dē cúu testigo jā súcuán nī nsāhá sá. De suni nī ntaji dē orden nūū sá jā cuāha sá nūū ndá tēe ñuū ō hebreo jā íyó Damasco. De cuāhān sá ñúcuán jā tiin sá ndá nchivī cándija nūū Jesús de quinasiáha sá ji ciudad Jerusalén yáhá de ndoho ji nícu.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ndico cóo iní dē nūū Jesús

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ De nī nquehen sá ichi cuāhān sá, de nī ncuñatin sá yuhú ñuū Damasco cuāhān sá. De tá cahūxī ūú cúu de ichi andivī nī nquiji-ni iin luz jéndütē ndasi nūū sá.

⁷ De nī ndicó cáva sá-ni nūū ñuhún, de nī jini sá iin tūhun jā cāhān: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De nī ncāhān yā jín sá: Maá nī cúu Jesús ñuū Nazaret, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándija cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū, ncachī yā.

⁹ De ndá tēe jā cuāhān jín sá nī jini ndija dē luz ñúcuán, de nī nchūhú ndá dē, sochi nduú ní jini dē nāsa nī ncāhān yā jín sá.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān sá: Señor, ¿maá cúu jā cūnī ní jā sáhá sá túsaá? ncachī sá. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō sá: Nacōo, de quíhīn nū Damasco, de ñúcuán íyó iin tēe jā cachī nūū nū naá cúu jā cūnī ni jā sáhá nú, ncachī yā.

¹¹ De sīquī jā jéndütē ndasí luz ñúcuán de nī ncucuáá sá-ni nī

nsáhá. De ndá tēe jā cuáhān jín sá tīn ndá dē-ni cā ndahá sá nī nquīvi sá Damasco.

¹² De ñúcuán ndéē iin tēe nání Ananías. De ndācá táhān ó hebreo jā ndéē ñúcuán cāhān jā tēe vāha cúu Ananías, chi vāha squíncuu dē ley Moisés.

¹³ De nī nquenda tēe ñúcuán vehe nūū ndéē sá, de nī ncāhān dē jín sá: Hermano Saulo, ná nátūu tīnūú ní, ncachī dē. De nī natūu-ni nūū sá, de nī jinī sá nūū dē.

¹⁴ De nī ncāhān Ananías: Maá Yāā Dios ndá ndīyi tatā ō, ja nī nacāji yā ní tácuā cunī ní naá cúu jā cúnī yā jā sáhá ní, de cunī ní nūū maá Cristo Yāā ndāā, de cunī ní tūhun jā cāhān yā.

¹⁵ De nacani ní tūhun yā nūū ndihī nchivī ndācá jā ní jinī ní jín jā ní jinī ní.

¹⁶ De mitan de mā cúhuun inī ní túsāā. Nacuiñi ní, de cuenduté ní, de cāhān ndāhvī ní jín maá Jētohō ō tácuā naquete yā ānō ní nūū cuāchi ní, ncachī dē jín sá.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ntetíñú Yāā Dios dē nūū nchivī ndá cā nación

¹⁷ De nī ndicó cóo sá nī nenda sá ciudad Jerusalén. De jicān táhvī sá inī templo de nī stéhēn yā iin jā ní jinī sá.

¹⁸ Chi nī jinī sá nūū yā, de nī ncāhān yā jín sá: Ndíta-ni quee ñamā nū inī Jerusalén yáhá, chi mā cuétúhún nchivī yáhá tūhun nī jā nacani nú nūū ji, ncachī yā.

¹⁹ De nī ncāhān sá jín yā: Nduú, Señor, chi cuetáhvī ndá ji sāán, chi ja jínī ndá ji nāsa tēe nī ncuu sá jā ní nquīvi sá ndihī vehe ī sinagoga nī ntiin sá ndācá nchivī cándíja ji ní, de nī ncani sá ndá ji, de nī nchihī sá ji vecāa.

²⁰ De suni jínī ndá ji jā quīvī jā ní jahní ji Esteban, tēe nī nacani tūhun ní, de suni nī ñni sá quīvī ñúcuán, de nī jetúhún sá jā ní jihī dē. Chi nī jito sá sahama ndá tēe jā ní jahní Esteban, ncachī sá jín yā.

²¹ De nī ncāhān yā: Cuáhān, chi maá nī tetíñú ndóhó jā quihīn jicá nú jondē nūū nchivī ndá cā nación nacani nú tūhun nī nūū ji, ncachī yā jín sá, ncachī Pablo.

Jā ní ñni Pablo nūū general

²² De xihna nī nini vāha ndá ji jā cāhān dē. De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá jā ní ncāhān yā jín dē jā tetíñú yā dē quihīn dē nūū nchivī ndá cā nación nacani dē tūhun yā, sá de nī ncana jee ndá ji: Ná cúu tēe jīñā. Nsūú tēe vāha cúu dē jā cutecū cā dē, ncachī ndá ji.

²³ De súcuán cána cóhó ndá ji. De quísi ji sōō ji, de squénda ji ticāchāā ñuhun, de súcuán sáhá ndá ji chi quítī ndasí inī ji.

²⁴ De nī ncachī general jā ná quívi Pablo inī cuartel. De nī ncachī dē jā ná stíchī ndá soldado Pablo jondē jín cuarta ñni tácuā cucáhnú inī general nā sīquī cúu jā ní nenda ndá nchivī ñúcuán sīquī dē.

²⁵ De nī juhnī ndá dē Pablo tácuā cuu cani ndá dē. De nī ncāhān Pablo jín tēe cúu capitán jā ñni ñúcuán: ¿A iyó ley jā cani ní jín cuarta ñni iin tēe nación Roma de tú ncháha ca cunī ní nā cuāchi nī nsáhá dē? ncachī dē.

²⁶ De nī jinī capitán tūhun yáhá, de nī nquee dē cuācachī dē nūū general: Cūndéhē ní nāsa sáhá ní jín tēe yáhá, chi tēe nación Roma cúu dē, ncachī dē.

²⁷ Ñúcuán de nī nquenda general nūū Pablo, de nī jicā tūhún dē: Cachī tú maá jāndāā jā tēe nación Roma cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Suu cúu ndija sá, ncachī dē.

²⁸ De nī ncāhān tucu general: De nduhū chi cuāhā xūhún nī jēhe nī, de súcuán nī nduu nī sēhe nación Roma, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Sochi sāán chi cúu sá maá tēe jā ní ncacu nación Roma, ncachī dē.

²⁹ Ñúcuán de ndá jā cúnī jā sndóho dē nī ncujiyo-ni cuāhān. De saá-ni jondē general suni nī

nchūhú dē chi nī stíví dē ley jā ní juhnī dē Pablo, chi nduú íyó vāha jā sáhá súcuán jíin tēe nación Roma.

Jā ní tñi Pablo nūū junta cúñáhnú cā táhán dē hebreo

³⁰ De quívi téen de cúnī general jā cucáhnú vāha inī dē nā síquī cúu jā ní nenda ndá tēe hebreo síquī Pablo. De nī ndají dē cadena jā núhnī Pablo. De nī ncachī dē jā cutútú ndācá sūtū cúñáhnú jíin ndācá tēe sáhá junta cúñáhnú cā. De nī ntavā dē Pablo, de nī jani dē nūū ndá tēe jā ní ncutútú.

23

¹ Ńúcuán de nī nūcūndēhé vāha Pablo nūū ndá tēe jā ní ncutútú, de nī ncāhān dē: Ndá ní tátā, señor, sáán chi nijin cúu ánō sá jā vāha ndāā jíca sá nūū Yāā Dios jondē mitan, ncachī dē.

² Ńúcuán de Ananías, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā, nī ncachī dē nūū tēe íñi ñatin nūū Pablo jā ná cātū maá yuhú dē.

³ De nī ncāhān Pablo jíin sūtū cúñáhnú cā Ńúcuán: Yāā Dios chi sndóho yā níhín chi tēe stáhvi-ni cúu ní. Chi ndēē ní jā sáhá ndāā ní tiñu sá de tú nī stíví sá ley Moisés. ¿Túsaá de nā síquī cúu jā cáchī ní jā cani dē sáán? Chi suu jíñā cúu jā stíví maá ní ley, ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān ndá tēe íñi nūū dē Ńúcuán: ¿Nājēhé cúu jā cáhān nāvāha nú jíin sūtū cúñáhnú cā jā sátiñú nūū Yāā Dios? ncachī ndá.

⁵ De nī ncāhān Pablo: Tátā, señor, nduú ní jíni sá jā sūtū cúñáhnú cā cúu dē. Chi tú ní jíni sá de mā cáhān sá súcuán nícu, chi cáchī nūū tūtū ī jā má cáhān nāvāha ó nūū tēe cúñáhnú inī ñuū ō, cáchī, ncachī dē.

⁶ De tá nī ncucáhnú inī Pablo jā sava dē cúu tēe grupo saduceo de sava cā dē cúu grupo fariseo, de nī ncāhān jee dē nūū junta: Ndá níhín tátā, maá sá cúu iin táhān grupo fariseo, chi cúu sá sēhe iin tēe fariseo. Chi ñúhún inī sá jā nastécū

yā ndíyi, de jā suu cúu jā cáhān ndá ní cuāchi síquī sá, ncachī dē.

⁷ De tá nī ncāhān dē súcuán de nī ntetáhān ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo jā sáhá junta. De nī ncusíin inī ndá.

⁸ Chi cáhān ndá tēe saduceo jā má nátecū ndíyi de ni nduú nā ángel yā íyó de ni ánō. Sochi tēe fariseo chi jétúhún dē ndinúnī tūhun yáhá.

⁹ De nī ncuvaā ndasí. De Ńúcuán de nī nacuíñi sava tēe fariseo jā stéhēn ley Moisés, de nī ncāhān dē: Nduú ni iin cuāchi níhín ndá sá síquī tēe yáhá. Sanaā de nī ncāhān ndija iin ánō á iin ángel yā jíin dē, de mā sáhá níhín inī ō nūū Yāā Dios túsaá, ncachī ndá dē.

¹⁰ De nī ntetáhān ndasí ndá. De yúhú general jā scuāchi ndá Pablo de nī ncachī dē jā ná quívi ndá soldado tavā dē Pablo máhñú ndá, de ná ndívi dē inī cuartel.

¹¹ De jacuaā Ńúcuán nī nquenda-ni Jētoho ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Pablo, sáhá ndeé inī nū, chi tá-ni nī nacani nú tūhun nī inī Jerusalén yáhá, suni súcuán canuú quínacani nú tūhun nī jondē Roma, ncachī yā.

Jā ní squetáhān ndá jíi tūhun jā cahñi ji Pablo

¹² De tá nī ncunijin de nī ncutútú cuāhā ndá tēe hebreo de nī squetáhān ndá tūhun. De nī ncāhān téyíi ndá jā má cājí cuiti ndá de ni mā cōhó cuiti ndá de tú mā cáhñi ndá Pablo xihna cā.

¹³ De víhí cā ũu xico tēe hebreo nī ncāhān téyíi ndá tūhun yáhá.

¹⁴ De nī jēhēn ndá nūū ndá sūtū cúñáhnú jíin nūū ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchiví hebreo, de nī ncāhān ndá jíin tēe Ńúcuán: Nī ncāhān téyíi ndá sá jā má cājí cuiti ndá sá de tú mā cáhñi ndá sá Pablo xihna cā.

¹⁵ Túsaá de ndá maá ní jíin ndá cā tēe sáhá junta cúñáhnú cā, cuácāhān ndá ní jíin general jā ná távā dē Pablo cuēē dē jíin nūū junta tēen, chi cachī ní jā cúnī ndá ní

jā stíchī vāha cā ndá ní dē. De ná cóo tūha ndá sá jā cahñī sá dē ichi, ncachī ndá.

¹⁶ Sochi sēhe yíí cuāha Pablo nī jini ji jā sūcuán nī squétáhán ndá tūhun. De nī jēhēn ji cuartel, de nī ncachī tūhun ji nūū Pablo.

¹⁷ De nī ncana Pablo iin tēe cúu capitán, de nī ncāhān dē: Cueca ní sūchí yáhá quihñn ní jín ji nūū general, chí íyó iin tūhun cachī tūhun ji nūū dē, ncachī dē.

¹⁸ De capitán nī jeca dē ji cuāhān ji jín dē nūū general, de nī ncāhān dē: Pablo, tēe yíhí vecāa, nī ncana dē sáan nī ncāhān dē jín sá jā quisiáha sá sūchí yáhá nūū ní, chí íyó iin tūhun cāhān ji jín ní, ncachī dē.

¹⁹ De nī ntiin general ndahá ji de cuāhān dē jín ji iin lado, de nī jicā tūhún yuhú dē ji: ¿De nā tūhun cāhān nū jín nī cúnī nū? ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān ji: Ndá tēe hebreo nī squétáhán ndá dē tūhun jā cāhān dē jín ní jā teēn tavá ní Pablo quihñn dē nūū ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā, chí cāhān ndá dē jín ní jā cúnī dē jā stíchī vāha cā dē Pablo.

²¹ Sochi mā cándija ní, chí víhí cā ūū xico dē cundetu yuhú dē ichi. Chí nī ncāhān téyíí ndá dē jā má cājí cuitī dē de ní mā cohó dē de tú mā cáhñī ndá dē Pablo, ncachī ndá dē. De mitan ja ndétu dē jā cuāha ní tūhun jā quihñn Pablo nūū junta, ncachī ji.

²² De nī ncāhān general jín ji jā ní iin nūū mā cāchí ji jā sūcuán nī ncachī tūhun ji nūū dē, de nī natajī dē ji cuānohōn ji.

Jā ní ntají general Pablo cuāhān dē nūū Félix, tēe cúu gobernador

²³ Nūcuán de nī ncana general ūū capitán, de nī ncachī dē jā sáhá tūha dē ūū ciento soldado jā jíca jéhé jín ūñi xico ūxi soldado jā yósō caballo jín ūū ciento soldado jā yíndahá lanza. Chí cahññ jacuáá ñúcuán

quee ndá dē quihñn dē jín Pablo jondē ciudad Cesarea.

²⁴ De nī ncachī dē jā suni sáhá tūha dē iin caballo jā cosō Pablo. De coto vāha ndá dē Pablo quihñn ndá dē jín dē jondē nūū Félix, tēe cúu gobernador.

²⁵ De nī ntee dē iin carta, de sūcuán cāhān:

²⁶ Maá sá cúu Claudio Lisias, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní, señor Félix, gobernador cúñáhnú. ¿Nā tāhvī ní cúu?

²⁷ De mitan de cáhñi tūhun sá nūū ní jā nchiví hebreo nī ntiin ndá ji tēe yáhá. De ja ñatin cahñī ndá ji dē nícu, sochi nī scácu sá dē jín ndá soldado, chí nī jinī sá jā tēe nación Roma cúu dē.

²⁸ De nī jani sá dē nūū junta ndá máá ji, chí cúnī sá cucáhnú inī sá nā cuāchi cāhān ndá ji síquī dē.

²⁹ De nī jinī sá jā síquī ley ndá máá ji cúu jā cāhān ji cuāchi síquī dē, sochi nduú ní níhñ sá ní iin cuāchi síquī dē jā cuū dē á jā quihi dē vecāa.

³⁰ De nī níhñ sá tūhun jā ní squétáhán sava tēe hebreo tūhun jā cahñī ji dē, de jā ñúcuán cúu jā ní ntetíññ ñamā sá dē cuēē dē nūū ní. De suni ja nī ncachī sá nūū ndá nchiví jā cāhān cuāchi síquī dē jā ná cuēē ji nūū ní de jínā cāhān ji cuāchi dē nūū ní de tú nā cuāchi dē. Ja nī ncuu nī ncāhān ō, tátā, ncachī carta.

³¹ De ndá soldado nī jeca ñuú dē-ni Pablo cuāhān ndá dē jondē ñuū Antípatris tá cúu nūū ní ndacu general.

³² De quiví téēn nī ndicó cóo-ni ndá soldado jā jíca jéhé cuānohōn jondē cuartel, de maá-ni cā soldado jā yósō caballo cúu jā ní jēhēn jín Pablo.

³³ De nī nquenda ndá Cesarea. De nī jēhe ndá carta nūū gobernador, de suni nī nsiáha ndá Pablo nūū dē.

³⁴ De nī ncahvi gobernador carta ñúcuán. De nī jicā tūhún dē nā ñuū

Pablo, de nī jinī dē jā tēe ndáñúū Cilicia cúu dē.

³⁵ De nī ncāhān dē: Ná quíji ndá tēe jā cāhān cuāchi sīquī nū. Ñúcuán de cunini vāha nī tūhun cāhān nū, ncachī dē. De nī ncachī dē jā ná quíndasī Pablo inī palacio ndīyi rey Herodes.

24

Jā ní nacani Pablo tūhun maá dē nūū gobernador Félix

¹ De nūū úhūn quīvī de nī nquenda maá sūtū cúñáhnú cā Ananías jíin sava tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū táhān dē hebreo jíin iin tēe jā cúu abogado jā nání Tértulo. De nī nquīvi ndá nūū gobernador jā cāhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

² Ñúcuán de nī ncana gobernador Pablo. De nī nquijéhé Tértulo cāhān dē cuāchi Pablo nūū gobernador: Señor gobernador, sīquī jā vāha tēe cúu ní cúu jā vāha nañíí-ni iyó ndá sá mitan, de sīquī jā ndíchí ní de vāha tátúnī ní cúu jā vāha iyó nación.

³ De ná cútahvī sá chi níni iyó vāha ndācá-ni lugar sáhá ní, señor Félix.

⁴ De mitan chi nduú cúnī sá jā snāá sá tiempo ní, sochi cāhān ndāhvī sá jíin ní jā sáhá ní tūhun mānī inī jā cunini ní iin tūhun lulī-ni jā cāhān sá jíin ní.

⁵ Chi nī jinī ndá sá jā maá tēe ndúcuéhé cúu tēe yáhá, chi sáhá dē jā cánāá ndá táhān sá hebreo ní cáhnú ñayiví. Chi maá dē cúñáhnú nūū ndá nchivī jā scuáha tūhun tēe nání Jesús jā ní jahnu ñuū Nazaret.

⁶ De suni ja ndúcu dē jā jondē templo stívī dē nícu, de nī ntiin ndá sá dē. De cúnī ndá sá jā sáhá ndāā sá jíin dē nícu tá cúu nūū cāhān ley ndá sá.

⁷ Sochi nī nquenda-ni general Lisias, de nī ncandeē xēen dē-ni tēe yáhá nūū ndá sá.

⁸ De nī ncachī dē jā ná quíji ndá sāān jā cāhān cuāchi sīquī Pablo nūū ní. De mitan de cuu stíchī maá ní

dē de jíin tūhun jā cāhān maá dē de cunī ní nāsa iyó ndá cuāchi dē jā cāhān sá sīquī dē, ncachī Tértulo.

⁹ De suni nī ncāhān ndá cā tēe jā cuāhān dē jíin: Súcuán iyó ndija cuāchi dē, ncachī ndá.

¹⁰ Ñúcuán de nī nsāhá gobernador seña nūū Pablo jā ná cāhān dē, de nī ncāhān dē: Ja jíinī sá ja nī ncuu cuāhā cuīyā cúu ní gobernador inī nación yáhá, de jā ñúcuán cúu jā cúsi inī sá jā maá ní sáhá ndāā tíñu sá.

¹¹ De maá ní chi cuu nanducú vāha ní de cunī ní jā cáta ncāá úxī ūū-ni quīvī cúu mitan jondē jíin jā ní jēhēn sá Jerusalén jā ní jēchiñúhún sá Yāa Dios.

¹² De nduú ní ntétáhān cuitī sá jíin ní iin nchivī, de nī nduú ní snénda sá nchivī ni inī templo ni inī ndá vehe īī sinagoga ni inī ciudad.

¹³ De ni iin cuāchi jā cāhān ndá dē sīquī sá, mā cúu cuitī sáhá ndāā dē jā ní nsáhá sá.

¹⁴ Sochi yáhá cúu jā cáchi ndāā sá nūū ní jā Yāa Dios ndīyi tatā sá cúu jā chíñúhún sá, de suu cúu maá Jesucristo. De tūhun yáhá-ni cúu jā cāhān dē jā tūhun jeé cúu, sochi tíñu néhén cúu, cáchi dē. Sochi cándija sá ndācá tūhun yósō nūū tutū ley Moisés jíin nūū tutū jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

¹⁵ De suni inuú-ni ñúhún inī sá jíin ndá dē jā sáhá Yāa Dios jā natecū ndá ndīyi, cúu nchivī jā sáhá vāha cúu nchivī jā sáhá néhén.

¹⁶ De jā ñúcuán cúu jā níni ndíhvī inī sá sáhá sá ndācá tíñu vāha tácu cusii inī áno sá jāá nduú nā cuāchi sá de mā cúcanoō sá nūū Yāa Dios jíin nūū nchivī.

¹⁷ De nī jica nuu sá jacū cuīyā ndá cā nación, de sá de nī nenda sá ciudad Jerusalén nī jēnasiáha sá xūhún jā ní jinī mānī nchivī ndá cā nación jā cuu táhān sá ñúcuán. De suni nī nenda sá jā sōcō sá quitī nūū Yāa Dios.

18 De juni íyó sá inī templo jā ní nsáhá sá tá cúu nūū cāhān ley jā ndundoo nchivī nūū yā de sócō sá quiti nūū yā, de jacū táhān sá hebreo jā vāji jondē Asia nī jinī ndá dē nūū sá inī templo. Sochi nduú ní íyo cuāhā nchivī jíin sá, de juni nduú ní ncúvāā ji.

19 ¿De nūcu nduú ní nquíji ndá máá dē yáhá jā cāhān dē cuāchi sīquī sá de tú nī jinī dē jā íyó cuāchi sá?

20 A ndá tēe yáhá ná cáchī dē de tú nā cuāchi nī nihīn ndá dē sīquī sá tá nī íyo sá nūū junta cúñáhnú cā ndá táhān sá hebreo.

21 A sanaā de yáhá-ni cúu cuāchi jā cuu nihīn dē sīquī sá, chí tá nī íñi sá nūū junta ndá dē de nī ncāhān jee sá: Cándija sá jā nastēcū yā ndá ndīyi, de jā suu cúu jā cāhān ní cuāchi sīquī sá mitan, ncachī sá, ncachī Pablo.

22 De ja jíni vāha Félix nāsa cándija nchivī jā chíñúhún Cristo. De tá nī jinī dē tūhun jā cāhān Pablo de nī nsínu dē-ni junta, de nī ncāhān dē: Jondē ná quíji general Lisias sá de cātūhún vāha cā nī sīquī tiñu yáhá, ncachī dē.

23 De nī ncachī dē nūū capitán jā ná coto vāha dē Pablo, sochi ná cuáha dē tūhun jā caca nuu Pablo jacū, de mā cāsī dē de tú vāji táhān Pablo jā cāhān ji jíin dē á jā chindeé ji dē.

24 De nī ncuu jacū quivī, de nī nenda Félix jíin ñasíhī dē Drusila, de ñahan hebrea cúu ñā. De nī ncana dē Pablo tácu cunini dē nāsa cúu tūhun jā candija ó Jesucristo.

25 De nī ncāhān Pablo jíin dē jā cánuú jā sáhá ó tiñu ndāā de cāhnū vāha ó maá ó. De suni nī nacani dē jā quivī sándihī de sáhá ndāā Yāā Dios tiñu ndivī nchivī nāsa nī nsáhá ndá ji. De nī nchūhú Félix de nī ncāhān dē: Mitan de cuáhān, de tá iin quivī núne nī de cana tucu nī ndóhó quíji nú, ncachī dē.

26 De cúnī dē jā cuāha Pablo xūhún cuu maá dē de siāā dē-ni Pablo nícu. Jā ñúcuán cúu jā quéhén vuelta nī ncana dē Pablo nī natúhún ndúū dē.

27 De tá nī ncuu ūū cuīyā de sá de nī nsāma Félix de nī nūcuíñi Porcio Festo. De cúnī Félix jā ná cúsi inī nchivī hebreo jíin dē, de jā ñúcuán cúu jā ní squéndō dē Pablo vecāa.

25

Jā ní ñni Pablo nūū Festo

1 De cáta ncāā ūñi-ni quivī jā ní nquivī Festo cúu dē gobernador de nī nquee dē inī ciudad Cesarea cuāhān dē ciudad Jerusalén.

2 De ndācā sūtū cúñáhnú jíin ndācā tēe cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī nquenda ndá nūū Festo, de nī ncāhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

3 De nī ncāhān ndāhvī ndá jíin Festo: Sáhá ní favor natetíñú ní Pablo ná ndíji dē yáhá, ncachī ndá. De súcuán nī ncāhān ndá, chí ja nī squétáhān ndá tūhun jā cahni ndá Pablo ichi.

4 Sochi nī ncāhān Festo: Pablo chí ja yīndasi vāha dē Cesarea, de nduhū chí ja ñatin quīnohōn ni.

5 De ndá ndóhó jā cúñáhnú quīhīn iin ncāā ó, de ñúcuán cāhān nū cuāchi dē de tú íyó cuāchi dē, ncachī dē.

6 De nī íyo dē ñúcuán tá ūnā á ūxī-ni quivī, de nī nenda dē Cesarea. De quivī tēen nī nūcundeē dē mesa nūū sáhá ndāā dē tiñu, de nī ndacu dē jā ná quíji Pablo.

7 De ja íñi ndá tēe hebreo jā ní nquíji ciudad Jerusalén. De tá nī nquenda Pablo de nī jicó ndúū ndá Pablo, de nī nquijéhé ndá sáhá tūhún nāvāha ndá sīquī dē. Sochi nduú ní ncúndéé ndá jíin tūhun tūhún.

8 De nī ncāhān Pablo jēhē maá dē: Nduú ní nsáhá sá nī iin cuāchi sīquī ley ndá táhān sá hebreo nī sīquī templo nī sīquī rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

⁹ De sīquī jā cúnī Festo jā cusīi inī nchivī hebreo jíin dē de nī ncāhān dē jíin Pablo: ¿A nduú cúnī nū cōhōn jondē Jerusalén, de ñúcuán sáhá ndāā ni tiñu nú? ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān Pablo: Mitan ja íñi sá inī vehe tíñú nū tátúnī ley maá rey cúñáhnú cā, de yáhá cúu nū cānuú jā cundaā tiñu sá. De maá ní chi ja jíin vāha ní jāā nduú ní nsáhá sá ni iin cuāchi sīquī táhán sá hebreo.

¹¹ Chi tú ní nsáhá sá iin cuāchi xeēn jā cānuú jā cuū sá de vātuni cuū sá túsaa. Sochi tú nduú íyó ndāā tūhun jā téē cuāchi ndá téē yáhá sīquī sá de ni iin téē mā cūu nasiáha dē sāan jā quínohōn sá nū táhán sá Jerusalén. Túsaa de cúnī sá jā quihīn sá nū maá rey cúñáhnú cā jā íyó Roma de maá dē ná sáhá ndāā tiñu sá, ncachī dē.

¹² De nī natúhún Festo jíin ndá cā táhán ndíso tíñú jíin dē. De nī ncāhān dē jíin Pablo: Ja nī ncāhān nū jā quihīn nū nū maá rey cúñáhnú cā jā sáhá ndāā dē tiñu nú cúnī nū. De cuu de quihīn nū túsaa, ncachī dē.

Jā ní tñi Pablo nū rey Agripa

¹³ De nī ncuu jacū quivī, de nī nquenda rey Agripa jíin Berenice jondē ciudad Cesarea jā cuándēhé dē Festo.

¹⁴ De quéhén quivī nī íyo ndúu dē ñúcuán. De nī nacani Festo tūhun Pablo nū rey ñúcuán, chi nī ncāhān dē: Félix, téē nī ncuu gobernador, nī sndóo dē iin téē yíhi vecāa yáhá.

¹⁵ De tá nī jēhēn sá Jerusalén de ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá téē ñáhnú jā ndíso tíñú nū nchivī hebreo nī nquenda ndá dē nū sá cāhān ndá dē cuāchi sīquī téē yáhá, de cúnī ndá dē jā ná cūu téē yáhá.

¹⁶ De nī ncachī sá jíin ndá dē jāā nduú nā costumbre téē Roma jā cahñi dē súcuán-ni iin téē chi jondē cuiñi dē jíin ndá téē jā cāhān cuāchi sīquī dē, tácuā cāhān dē jēhē maá dē

de cundaā á íyó cuāchi dē á nduú, ncachī sá.

¹⁷ Ñúcuán de tūtú nī nquenda ndá ji yáhá. De quivī téēn de nduú ní ncúcuéé sá jā cundeē sá vehe tíñú jā sáhá ndāā sá tiñu ñúcuán, de nī ncachī sá jā ná quíji téē jā yíhi vecāa.

¹⁸ De íñi ndá nchivī jā cāhān cuāchi sīquī dē. De nī jani inī sá jā cāhān ji iin cuāchi xeēn sīquī téē ñúcuán nīcu, de nduú.

¹⁹ Chi vāchi sīquī nāsa cándija ndá máá ji-ni cúu, jíin sīquī iin téē nání Jesús, sochi ja nī jíhi dē, de cāchī Pablo jā ní natecū ndija dē.

²⁰ De nduú ní ncúcáhnú cuiti inī sá nāsa sáhá ndāā sá tiñu ñúcuán. De nī jíicā tūhún sá Pablo de tú cúnī dē quihīn dē Jerusalén de ñúcuán cundaā tiñu dē.

²¹ Sochi Pablo nī ncachī dē jā cúnī dē quihīn dē nūu rey Augusto jā cúu rey cúñáhnú cā nación Roma, de ñúcuán sáhá ndāā rey tiñu dē. De nī ncachī sá jā ná quíhi dē vecāa jondē tetíñú sá dē quihīn dē nūu rey ñúcuán, ncachī Festo.

²² Ñúcuán de nī ncāhān Agripa jíin Festo: De saá-ni sāan suni cúnī sá jā cunini sá tūhun cāhān téē ñúcuán, ncachī dē. De nī ncāhān Festo: Teēn de cunini ní jā cāhān dē túsaa, ncachī dē.

²³ De quivī téēn de nī nquenda Agripa jíin Berenice. De yíñúhún nī nquivī dē inī vehe tíñú jíin ndá general jíin ndá téē cúñáhnú inī ciudad. De nī ncachī Festo jā ná quíji Pablo.

²⁴ De nī ncāhān Festo: Cāhān sá jíin ní, señor rey Agripa, jíin ndihi ndá ní jā ní nquenda ní yáhá. Yáhá cúu téē jā ní nenda ndācá táhán dē hebreo sīquī dē, cúu nchivī Jerusalén de saá-ni nchivī hebreo ciudad Cesarea yáhá, de cúsá maá jā cāhān ndá ji jāā nduú íyó vāha jā cutedū cā dē.

²⁵ Sochi jáni inī maá sá jā nduú ni iin cuāchi xeēn ní nsáhá dē jā cuū dē. De nī ncachī dē jā cúnī dē quihīn dē nūu rey cúñáhnú Augusto, de

ñúcuán cundaā tiñu dē. De ñúcuán cúu jā ní ncachī sá jā tetíñu sá dē quíhñ dē nūu rey ñúcuán.

²⁶ De nduú cúcáhnú inī sá nā cuāchi dē tee sá nūu tutū jā quíhñ jíin dē nūu rey cúñáhnú cā, chi nduú níhñ sá ní iin cuāchi dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ntavā sá dē nūu ndá ní, de cánuú cā nūu maá ní, señor rey Agripa. De stíchī vāha maá ní dē tácuca cucáhnú inī sá nāsa tee sá carta quíhñ.

²⁷ Chi cúcanōō sá jā tetíñu sá iin preso quíhñ de tú mā cāchī tūhun sá nā cuāchi ní nsáhá dē, ncachī dē.

26

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūu rey Agripa

¹ De ní ncāhān rey Agripa jíin Pablo: Mitan de cuu cāhān nū tūhun maá nú, ncachī dē. De ní scāā Pablo ndahá dē, de súcuán ní ncāhān dē:

² Señor rey Agripa, cúsi inī sá mitan jā cuu nacani sá nūu ní jāá nduú íyó ndāā ndācá cuāchi jā cāhān táhān ó hebreo síquī sá.

³ Chi ja jíinī vāha maá ní ndācá costumbre táhān ó hebreo jíin ndācá tūhun jāá nduú quétáhān jā jáni inī jí. De jā ñúcuán cúu jā cāhān ndāhví sá jíin ní jā cune cáhnú inī ní cunini ní ndá tūhun yáhá jā cāhān sá jíin ní.

Jā ní nacani Pablo nāsa ní nsáhá dē tá ncháha ca ndicó cóo inī dē nūu Jesús

⁴ Ja jíinī ndācá táhān ó hebreo nāsa ní nsáhá sá jondē tá lulí sá, tá ní ndeē sá māhñú ndá jí inī ñuū sá jíin inī Jerusalén.

⁵ De tú cúnī ndá máá dē jā cachi ndāā dē, de ja jíinī ndá dē jā jondē lulí sá ní iyo sá nūu grupo fariseo. De víjín cā cúu grupo ñúcuán nsūú cā ndá cā grupo táhān ó hebreo síquī jā cāhān níhñ cā jā squíncuu ó ley.

⁶ De ñúhún inī sá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūu ndiyi

tatā ó jā nastécū yā ndiyi, de tūhun ñúcuán-ni cúu jā ní ntee dē cuāchi síquī sá.

⁷ Chi maá ó jā cúu ó tatā ndihúxi ūū sēhe Israel jā cúu ó nchivī hebreo, chi ñúhún inī ó tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nastécū yā ndiyi. De jā ñúcuán cúu jā nduú ñuú chíñúhún ndasí ó Yāā Dios de sátiñú ó nūu yā. De síquī jā inuú-ni ñúhún inī sá jíin ndá táhān ó hebreo cúu jā cāhān maá jí cuāchi síquī sá, chi nācani sá tūhun jā natecū ndiyi, señor rey Agripa.

⁸ ¿De á mā cúu nastécū Yāā Dios ndiyi jáni inī ndá ní, á naá cúu?

Jā ní nacani Pablo nāsa ní nsáhá nāvāha dē nchivī cándíja

⁹ De maá sá chi ní jani inī sá jā cúnī jā nenda sá contra síquī ndá nchivī cándíja Jesús, Yāā jā ní jahnu ñuū Nazaret.

¹⁰ De suni súcuán ní nsáhá sá inī Jerusalén, chi ní níhñ sá orden nūu ndācá sūtū cúñáhnú, de ní nchihi ndasí sá nchivī cándíja yā vecāa. De suni ní jetúhún sá tá ní jahni nchivī ndá jí.

¹¹ De quéhén vuelta ní sndóho sá ndá jí inī ndá vehe ní sinagoga, de ní nsáhá sá fuerza jā ná sndóo jí tūhun Jesús. De ní nquiti ndasí inī sá ní jinī sá ndá jí, chi jondē ndá nchivī cándíja jā íyó ñuū jícá ní nsáhá nāvāha sá jí.

Jā ní nacani tucu Pablo nāsa ní ndicó cóo inī dē nūu Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² De ní níhñ sá orden nūu ndá máá sūtū cúñáhnú jā quíhñ sá Damasco jā sáhá nāvāha sá ndá nchivī cándíja nícu.

¹³ De cahúxi ūū cúu de ñúhún sá ichi cuāhān sá, señor rey. De ní jinī sá iin jā jéndütē ní nquiji ichi andiví. De ní jéndütē-ni níí nūu sá jíin níí nūu ndá tēe jā cuāhān sá jíin, de jéndütē cā nsūú cā ncandii.

¹⁴ De ndihi ndá sá ní ndicó cáva-ni nūu ñúhún. De ní jini sá iin tūhun jā ní ncāhān yuhú hebreo:

Saulo, Saulo, ¿nājēhē cūu jā sáhá nāvāha nú nduhū? Chi jā sáhá nú sūcuán cūu modo stīquī jā jáñū yātá tī punta garrocha, de suu cūu jā stācuēhē tī maá tī, ncachī.

¹⁵ Nūcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cūu ní, Señor? ncachī sá. De ñūcuán de nī ncāhān maá Jētohō sá: Maá nī cūu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándija cūu jā sáhá nāvāha nú nduhū.

¹⁶ De mitan de nacōo de cuiñi nú, chi nī nquenda nī nūū nū tácuca canī nī ndóhó jā sáhá nú tiñu cúnī nī de nacani nú jā ní jinī nū mitan jíin jā stéhēn cā nī nūū nū ndá quīvī quiji.

¹⁷ De scácu nī ndóhó nūū ndācá táhān nú hebreo jíin nūū nchivī ndá cā nación. Chi tetiñú nī ndóhó jā quihīn nū nacani nú tūhun nī nūū nchivī ndá cā nación.

¹⁸ De tetiñú nī ndóhó quihīn nū nūū ji, chi modo jā nacune nú tīnūú ji cūu jā stéhēn nū tūhun nī nūū ji de jīcūhun inī ji. De tú candija ji nduhū de mā cācá cā ji nūū neē, chi sa caca ji jíin luz nī. De mā quihī cā ji ndahá táchī cúñáhnú jā cūu Satanás, chi sa nduhū cuniquīn ji. De tetiñú nī ndóhó quihīn nū nūū ji tácuca candija ji nduhū de cune cáhnú inī nī nūū cuáchi ji. Nūcuán de inuú-ni nīhīn ji táhvī ji jíin ndá cā nchivī jā ní nacāji nī, ncachī yā jíin sá.

Jā ní nacani Pablo nāsa nī jetáhvī dē tūhun jā ní ncāhān yā jíin dē

¹⁹ De jā ñūcuán cūu jāá nduú ní nsáhá nīhin inī sá tá nī nquiji yā ichi andivī nī ncāhān yā jíin sá, señor rey Agripa.

²⁰ Chi sa nī jetáhvī sá, de nī nacani sá tūhun yā, xihna cā nūū nchivī ñuū Damasco de sá de nūū nchivī ciudad Jerusalén jíin ní región Judea de saá-ni nūū nchivī ndá cā nación. De nī nacani sá tūhun nūū jíi jā ná nacani inī jíi sīquī cuáchi jíi, de ná nándicó cóo inī jíi nūū Yāa Dios, de ná sáhá jíi tiñu váha jā stéhēn jíi jā ní nacani inī jíi sīquī cuáchi jíi.

²¹ De jā sīquī jā nācani sá tūhun yáhá nūū ndá jíi cūu jā nī ntiin ndá táhān ó hebreo saán inī templo, chi cahñi jíi saán cúnī jíi nícu.

²² Sochi nī nchindeé nī nchituu Yāa Dios saán, de jā ñūcuán cūu jā íñi nīhin sá jondē mitan nācani cájí sá tūhun yā nūū ndá nchivī cúñáhnú jíin jāá nduú. Chi nduú chíso sá ní iin cā tūhun sīquī tūhun jā ní nacani Moisés jíin ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²³ Chi nācani sá tá-ni nī nacani ndá dē tūhun Cristo, Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu yóhó. Chi nī nquēe ndaā jā ní nacani ndá dē jā cánuú ndoho yā jondē cuū yā, de xihna cā maá yā nī natecū nsūú cā ndá cā ndīyi, sá de nī stéhēn cájí yā nūū nchivī jā scácu yā jíi, cūu nchivī nación maá ó Israel jíin nchivī ndá cā nación, ncachī Pablo.

Jā ní nducú ndéé Pablo jā scándija dē tūhun yā Agripa

²⁴ De sūcuán nī ncāhān Pablo jēhē maá dē, de nī ncāhān jee Festo: Cáhān naā nū, Pablo, chi sīquī jā ní scuáha ndasí nú de ndúcú nducuéhé nú, ncachī dē.

²⁵ Sochi nī ncāhān Pablo: Nduú nducuéhé sá, señor Festo, chi sa íyó cájí inī sá jā cāhān cájí sá ndācá tūhun yáhá.

²⁶ Chi maá rey Agripa ja jíin vāha dē ndācá tiñu jā ní ncuu jā ní nacani sá. De nduú yúhú sá cāhān sá ndá tūhun yáhá, chi jíin sá jā jíin vāha dē ndācá tūhun jā cāhān sá yáhá, chi nduú jíca yuhū ndá tūhun yáhá.

²⁷ Señor rey Agripa, ¿á cándija ní ndācá tūhun jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán? Nduú chi jáni inī sá jā cándija ní, ncachī Pablo.

²⁸ Nūcuán de nī ncāhān Agripa jíin Pablo: ¿A jáni inī nū jā jíin jacū-ni tūhun jā ní ncāhān nū de candija nī nūū Cristo sáhá nú? ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Pablo: Vísō jacū-ni tūhun á cuāhā sochi jícān táhvī sá nūū Yāā Dios jā ná cándija ndá ní jín ndācá cā nchivī jā níni tūhun jā cáhān sá mitan de nduu ndá ní tá nūū cúu maá sá, sochi nduú cúnī sá jā cunuhnī ndá ní jín cadena tá cúu nūū núhni sá mitan, ncachī dē.

³⁰ De tá nī jīnu nī ncāhān Pablo ndācá tūhun yáhá de nī nacuiñī rey jín gobernador jín Berenice jín ndá cā tēe cúñáhnú jā íyó jín dē.

³¹ De nī ncujiyo ndá dē iin lado, de nī natúhún síin ndá máá dē: Junī iin cuāchi nduú ní nsáhá tēe yáhá jā cuū dē á jā quihī cā dē vecāa, ncachī ndá dē.

³² De nī ncāhān Agripa jín Festo: Cúu siáá ní tēe yáhá nícu de tú nduú ní ncáchī dē jā quihīn dē nūū rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

27

Jā ní ntetiñū ndá dē Pablo cuāhān dē ciudad Roma

¹ De nī ncundaā jā quihīn ndá sá jín Pablo jín barco jondē nación Italia. De Pablo jín sana cā tēe jā yíhī vecāa nī nquivi ndá dē ndahá iin capitán nánī Julio jā quisiáha dē ndá tēe ñúcuán jondē Italia, de Julio cúu iin táhán grupo soldado jā nánī Augusto.

² De nī nquivi ndá sá inī iin barco jā vāji puerto Adramitio, de barco ñúcuán quihīn ndācá puerto jā íyó región Asia. De sunī cuāhān Aristarco jín sá, de tēe ñuū Tesalónica ndáñūū Macedonia cúu dē.

³ De quivī téen nī nguenda ndá sá puerto Sidón. De Julio nī ncundáhvī inī dē Pablo, de nī jēhe dē tūhun jā quindēhé Pablo amigo dē tácuā chindeé ji dē.

⁴ De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jín barco. De síquī jā nīhin yíhī táchī de nduú ní ncúu quihīn ndāā barco, de nī ntee xíin ndá sá cuāhān sá jín barco xíin isla Chipre jā ñúhún

māhñú ndute. De nī ndōo lado ndahá sátin sá.

⁵ De nī nchāha sá yuhú mar Cilia jín Panfilia cuāhān sá. Sá de nī nguenda ndá sá ñuū Mira jā cúu ndáñūū Licia.

⁶ De ñuū ñúcuán nī nīhīn capitán incā barco jā vāji ichi Alejandría jā quihīn ichi Italia, de nī ncachī dē jā ná quivi ndá sá inī barco ñúcuán.

⁷ De cuāhā quivī nī ñūhun ndá sá ndute, chi cuéé nī jica barco síquī jā cáni táchī ichi nūū. De jā fuerzanī nī nguenda ndá sá yuhú ñuū Gnido. De nduú ní jēhe táchī tūhun jā quihīn ndāā barco, de nī nchāha ndá sá ñatin xíin ñuū Salmón jā íyó isla Creta, tácuā quisáhvi ndá sá nūū táchī.

⁸ De nī nducú ndéé ndasí tēe scāca barco. De ñatin-ni yuhú nduté nī nchāha ndá sá xíin Creta, de nī nguenda ndá sá iin lugar nūū nánī Buenos Puertos. De ñatin-ni ñúcuán íyó ñuū Lasea.

⁹ De síquī jā cuéé ndasí nī jica barco de ja ñatin quijéhé tiempo vījin, de vījín jica barco ndá tiempo ñúcuán de sanaā de coo tündóhó nūū mar. De nī ncāhān nīhin Pablo jín ndá dē:

¹⁰ Tātā, jínī sá jā vījín ndasí coo viaje yáhá, de quiji iin tündóhó síquī barco. De nsūū maá-ni barco jín jā ñúhún inī cúu jā naā, chi saá-ni jondē ndá máá ó sanaā de naā ō, ncachī dē.

¹¹ Sochi nduú ní nsáhá capitán cuenta jā ní ncāhān Pablo, chi sa jā ní ncāhān tēe scāca barco jín tēe xíi barco cúu jā ní nsáhá dē cuenta.

¹² De síquī jāá nduú íyó vāha puerto ñúcuán jā coo ndá sá níi tiempo vījin de cuāhā dē nī jani inī jā vāha cā quee barco ñúcuán quihīn, chi sanaā de quenda dē Fenice, de ñúcuán coo ndá dē níi tiempo vījin jāni inī dē. De Fenice cúu iin puerto jā íyó isla Creta, de nijīn ichi noroeste jín suroeste.

Jā ní nquene táchī nīhin nūū mar

13 De tá nī jīquīhi iin tāchī lūlī ichi sur jā scāca barco de nī jani inī ndá dē jā cuu quenda dē Fenice nícu. De nī scāca cā dē barco xiín Creta.

14 Sochi tá nī ncunúú jacū cā de nī nquene-ni iin tāchī nīhin ndasí jā vāji ichi nordeste.

15 De nī nchindahá-ni tāchī barco, de nduú cā ní ncúu quihīn ndāā. De nī nsiāā-ni ndá dē barco, de cuāhān maá-ni cā jíin tāchī.

16 De nī nchāha ndá sá xiín iin isla lūlī nání Clauda jā sáhvi tāchī. De vísō sūcuán de tūndóhó ndasí nī scāa ndá dē barco lūlī jā ndáñuhun barco cāhnú.

17 De nī squívi ndá dē inī barco cāhnú. De nī nasnīhin vāha ndá dē barco cāhnú jíin cable. De nī snúu ndá dē manta jā nūhnī ichi xīnī barco tácuā mā stéchi cā tāchī, chi yúhú ndá dē jā quihīn barco nūū ñúhún ñáxín ndute nūū nání Sirte de tīin nūū ñūtīn. De nī nsiāā ndá dē barco de sūcuán-ni cā cuāhān ndá sá jíin.

18 De nduú ní jécuiñī tāchī nīhin. De quívi téēn nī nquijéhé ndá dē nī squéne dē ndatíñú jā jíso barco tácuā nduñamā cā barco.

19 De quívi únī de nī nchindeé táhán ndá sá nī squéne ndá sá ndācá ndatíñú jā jétíñú ndá dē jíin barco.

20 De cuāhā quívi nduú ní jíinī ndá sá ncandīi jíin tiūūn síquī jā iyó vícō, ní nduú ní jécuiñī cuitī tāchī nīhin ñúcuán. De cúsá nduú cā ñúhún inī ndá sá jā cācu sá.

21 De nī ncuu quívi jāá nduú cā yáji cuitī ndá sá stāā. De nī jécuiñī Pablo māhñú ndá tēē ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tātā, tú ní jétáhvī ndá ní tūhun jā ní ncāhān sá jā má quēe ó inī isla Creta de juni mā cūnī ó tūndóhó yáhá de juni mā nāā ndatíñú nícu.

22 Sochi mitan chi cāhān nīhin sá jíin ndá ní jā sáhá ndeé inī ndá ní, chi ní iin ó mā nāā, sochi barco chi naā.

23 De jíinī sá jā sūcuán coo, chi cuni nī nquiji iin ángel maá Yāā Dios nūū

sá, chi maá Yāā ñúcuán cúu Jētohō sá, de sátíñú sá nūū yā.

24 De sūcuán nī ncāhān yā jíin sá: Pablo, mā cúyuhú nū, chi vāhāni quenda nū nūū rey Roma jā cúñáhnú cā. De jā síquī ndóhó cúu jā sáhá Yāā Dios jā cācu ndá cā tēē jā cuāhān jíin nū, ncachī yā.

25 Tātā, túsaá de sáhá ndeé inī ndá ní, chi cúndeé cúcáhnú inī sá Yāā Dios jā tá-ni nī ncāhān ángel jíin sá de sūcuán coo.

26 Sochi níinī cúu jā quenda ó iin isla vísō mā quēndá ñamā ó nūū cóhōn, ncachī dē.

27 De nī ncuu úxī cūmī jacuāā jā ní nquijéhé tāchī nīhin, de cuāhān ndá sá nūū mar Adria, de cháhá chúcuán cuāhān barco sáhá tāchī. De maá jacuāā ñúcuán de tá nī ncuu sava ñuú de jáni inī ndá tēē jā scāca barco jā ní ncuñatin ndá sá ñuhun yíchi.

28 De nī scúun ndá dē iin plomo chíjin ndute tácuā cunī dē nāsaa cúnú ndute, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā nēe ócō xāhōn iin metro. De nī jica ndá sá jacū cā, de nī scúun tucu dē, de nī jinī dē jā nēe ócō ūjā-ni cā metro.

29 De nī nchūhú ndá dē jā jícutáhán barco jíin toto. De nī squéne dē cūmī gancho cāa nāhnú ichi chātā barco tácuā jíquituu de jencuiñī barco. De ndétu ndasí ndá dē jā ná túu ñamā.

30 De ndá tēē scāca barco ndúcu ndá dē cunu dē quihīn dē jíin barco lūlī, de sndóo dē barco cāhnú cūnī dē nícu. De jā ñúcuán cúu jā ní nquijéhé dē snúu dē barco lūlī ñúcuán nūū ndüté, de sáhá dē-ni jā quihīn dē ichi nūū barco cāhnú jā scúun dē incā gancho cāa tácuā mā cūnī nchivī jā cūnī dē cunu dē quihīn dē.

31 De Pablo nī ncāhān dē jíin capitán jíin ndá soldado: Tú mā quēndōo ndá tēē scāca barco inī barco cāhnú yáhá de mā cācu cuitī ndá maá ní, ncachī dē.

32 Ñúcuán de nī jehndē-ni ndá soldado yoho núhñi barco lulí, de nī ncāhā-ni de cuāhān-ni jíin ndute.

33 De tá ja ñatin cunijin de nī ncāhān Pablo jíin ndá sá já ná cáji ndá sá stāā. Chi súcuán nī ncāhān dē: Mitan íyó ūxī cūmī jacuāā já ndító ndá ní de nduú yáji cuitī ndá ní stāā.

34 De cáhān ndāhvī sá jíin ndá ní já cajī ní stāā mitan tácuā nanihīn inī ndá ní de cācu ní, chi ni iin ó mā nāā, chi cācu ndihi ó, ni mā tácuēhé cuitī ō, ncachī dē.

35 De tá nī ncuu nī ncāhān dē de nī nquehen dē-ni iin stāā. De māhñú ndá nchivī ñúcuán nī nacuetāhvī dē nūū Yāā Dios, de nī ntahví dē, de nī nquijehé dē yáji dē.

36 Ñúcuán de nī ndundeé inī ndá sá, de suni nī nchajī ndá sá stāā.

37 De já ndihi ndá sá já ñuhún inī barco cúu ūū ciento ūnī xico xāhōn iin sá.

38 De nī nchajī vāha ndá sá. Ñúcuán de nī squéne ndá dē trigo nūū nduté tácuā ná ndúñamā cā barco.

Jā ní naā barco nūū mar

39 De tá nī ntūu de nī jinī ndá sá ñuhun yíchí, sochi nduú ní ncucáhnú inī ndá dē ní lugar cúu. Sochi nī jinī ndá sá iin ndahá nduté já íyó ñútín, de ñúcuán jáni inī ndá dē já quihīn dē jíin barco de tú ná cúu.

40 De nī jehndē ndá dē yoho já núhñi ndá gancho cāa, de nī ndōo-ni gancho ñúcuán. De nī nandajī ndá dē ñutun já sáhá já cuu quihīn barco ní-ni cúu. De ichi nūū barco nī jata caa ndá dē sahma tácuā chindahá tächī quihīn ndahá nduté. De nī jica barco jacū.

41 De nī nquenda barco nūū íyó ñáxín ndute māhñú ūū lugar nūū jíca corriente dē, de ñúcuán nī ntūin cutú ichi nūū barco, de nduú cā ní ncándā cuitī. De já cáni ndasi ndute mar de nī ntānī-ni ichi chātā barco.

42 Ñúcuán de nī natúhún ndá soldado já cahñi ndá dē ndá preso tácuā mā suté ni iin ji já cunu ji.

43 Sochi capitán chi cúnī dē já scácu dē Pablo, de nī jasī dē tūhun ñúcuán. Chi sa nī ncachī dē tú ní nchivī jinī ji suté ji de xihna cā ji ná nūu ji já suté ji nūū nduté quenda ji ñuhun yíchí.

44 De sava cā ji ná cósō nūū ndá nducúnú á nūū ndá ñutun barco, ncachī dē. De súcuán nī ncācu ndihi ndá sá, de nī nquenda sá ñuhun yíchí.

28

Jā ní íyo Pablo isla Malta

¹ De tá nī ncācu ndá sá de nī ncucáhnú inī sá já isla ñúcuán nānī Malta.

² De ndá nchivī isla ñúcuán nī ncundáhvī inī ji ndá sāán, de nī stāhān ji iin ñuhūn de nī ncana ji ndá sāán já nasaā sá, chi vījin sáhá chi cúun sāvī.

³ De nī stútú Pablo jacū ntu-cuáchí, de nī ntaān dē nūū ñuhūn. De jínu iin cōō xéēn nī nquee tí síquī já ihñí, de nī ntiin tí-ni ndahá Pablo.

⁴ De ndá nchivī ñúcuán nī jinī ji já ndíta caa cōō yíyuhú tí ndahá dē, de nī ncāhān ndá ji: A sanaā de tēe jáhñi ndíyi cúu tēe yáhá túsaá, de vísō ja nī ncācu dē nūū mar sochi maā yāā já sáhá ndāā tíñu nchivī, nduú jéhe yā tūhun já cutecū cā dē, ncachī ndá ji.

⁵ De nī nquisi Pablo ndahá dē, de nī nincava cōō ñúcuán nūū ñuhūn, de nduú ná ndóho cuitī dē.

⁶ De ndétu ndá nchivī já chitú cuiñu dē á já nduvā dē de cuū dē-ni. De nī ncunúú ndasi ndétu ndá ji, de nī jinī ndá ji jáá nduú ná ndóho dē. Ñúcuán de nī nacani inī ndá ji, de nī ncāhān ji já iin yāā cúu dē.

⁷ De ñatin ñúcuán íyó ñuhun tēe cúñáhnú cā isla Malta, nānī dē Publio. De nī ncana tēe ñúcuán ndá sá, de nī jéhe nūú dē vehe dē nī ndeē ndá sá ūnī quivī, de nī jito vāha dē ndá sāán.

⁸ De tatá Publio cáá dē cūhū dē cuéhē cahni jín cuéhē níñi. De nī jēndéhé Pablo tēe ñúcuán, de nī jīcān táhvī dē, de nī ntee dē ndahá dē tēe ñúcuán, de nī nduvāha dē-ni.

⁹ Ñúcuán de nī nquiji ndá cā nchivī cūhū isla ñúcuán, de nī nduvāha ndá ji-ni.

¹⁰ De ndá nchivī ñúcuán nī ntaji ji cuāhā ndatíñú nī ncutahvī ndá sá. De tá nī nquenda quīvī jā quee tucu ndá sá quīhīn sá jín barco, de nī ntaji ndá ji ndācá ndatíñú jā jini ñúhún ndá sá.

Jā ní nquenda Pablo Roma

¹¹ De ūñi yōō nī iyo ndá sá isla Malta. De iin barco jā ní nquiji ichi Alejandría nī iyo isla Malta ñúcuán níi tiempo vījin. De ichi nūū barco nī nanehen dē ūū figura ídolo ñuū dē jā nání Cástor jín Pólux. De nī nquīvī ndá sá barco ñúcuán cuāhān sá.

¹² De nī nquenda ndá sá ñuū Siracusa, de ñúcuán nī iyo tucu ndá sá ūñi cā quīvī.

¹³ De nī nquee tucu ndá sá cuāhān sá, de nī nchāha barco yuhú ndúté yuhú ndúté cuāhān jín ndá sá, de nī nquenda ndá sá ñuū Regio. De quīvī tēen de vāha nī jīquīhi táchī ichi sur, de nī nquee ndá sá ñuū Regio cuāhān sá, de incā quīvī nī nquenda ndá sá ñuū Puteoli.

¹⁴ De ñúcuán nī nanihīn táhān ndá sá jín sava hermano. De nī jecani dē ndá sá de nī nquendōo ndá sá iin semana jín ndá dē. Sá de nī nquee ndá sá jā cuāhān sá Roma.

¹⁵ De ndá hermano jā íyó Roma, ja nī níñi dē tūhun jā cuāhān ndá sá, de nī nquitahān sava dē ndá sáan jondē ñuū Foro de Apio, de sava cā dē ñuū Tres Tabernas. De tá nī jini Pablo nūū ndá dē de nī nacuetáhvī dē nūū Yāa Dios, chi nī ndundeé inī dē.

¹⁶ De tá nī nquenda ndá sá ciudad Roma de nī jēhe capitán ndá preso nūū tēe cúñáhnú nūū ndá soldado Roma. Sochi nī jēhe dē

tūhun jā ná cūndeē sīñ Pablo jín iin soldado tácuca coto dē.

Jā ní nacani Pablo tūhun yā inī ciudad Roma

¹⁷ De nūū ūñi quīvī de nī ncana Pablo ndá táhān dē hebreo jā cúñáhnú nūū nchivī hebreo jā íyó Roma, de nī ncutútú ndá dē. De nī ncāhān Pablo: Tātā, nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá sá nūū ndá táhān ó hebreo nī síquī costumbre ndá tatā ō. Sochi jondē Jerusalén nī jēhe ndá táhān ó hebreo sáan nūū ndá tēe Roma, de nī nchihi ndá dē sáan vecāa.

¹⁸ De ndá tēe Roma cúñáhnú jā ndéē ciudad Cesarea nī stíchī ndá dē sáan. De cūñi dē siāā dē sáan nícu, chi nī iin cuāchi nduú ní níñi dē síquī sá jā cuū sá.

¹⁹ Sochi nduú ní jēhe ndá táhān ó hebreo tūhun. Jā ñúcuán cúu jā ní jīcān táhvī sá jā quiji sá nūū rey cúñáhnú cā Roma yáhá tácuca maá dē sáhá ndāā tiñu sá. Sochi nduú vāji sá jā cāhān sá cuāchi síquī ndá táhān ó.

²⁰ Jā ñúcuán cúu jā ní ncana sá ndá ní jā cunī sá nūū ndá ní de natúhún ó. Chi ndá máá ó jā cúu ó nchivī Israel chi ñúhún ndija inī ō jā quiji Cristo. De síquī jā nācani sá tūhun jā ja nī nquiji yā cúu jā nūñi sá jín cadena yáhá, ncachī dē.

²¹ De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán jín Pablo: De ndá táhān ó jā íyó región Judea ni iin carta ní nduú ní ntétíñú ndá ji jā quiji nūū sá. De juni ndá cā táhān ó jā ní nquenda yáhá nduú cuitī nā cuāchi cāhān ndá dē síquī ní.

²² Sochi cūñi ndá sá cunini sá tūhun nāsa cāhān ní, chi ja jini sá jā ndācá lado cāhān nchivī contra síquī tūhun jeé yáhá jā stēhēn ní, ncachī dē.

²³ De nī jani ndá dē iin quīvī, de cuāhā ndá nchivī nī nquenda vehe nūū ndéē Pablo. De nī nacani dē ndá tūhun nāsa tátunī Yāa Dios. De súcuán nī stēhēn cāji dē jondē jānehēn de jondē nī ñini. Chi nducú dē jā scándija dē ndá nchivī ñúcuán

tūhun Jesús, de nī stéhēn dē tūhun yā jondē jíin ley Moisés jíin tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

²⁴ De sava ji nī jetáhvī jā ní ncāhān Pablo, sochi sava cā ji chi nduú ní jétáhvī ji.

²⁵ De nduú ní íyo inuú inī ndá ji. De tá ja nūmī ndá ji quīnohōn ji de nī ncāhān Pablo tūhun yáhá: Ndāā cāhān tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, chi súcuán nī ncāhān dē jíin ndá ndīyi tatā ō nī nsāhá Espíritu Santo:

²⁶ Nī ncāhān Yāā Dios:

Cuáhán ní cáhnú nación nūū íyó
ndá táhán nú, de cachī nū
nūū ndá ji jā súcuán cāhān ni:
Vísō cunini ndá ji, sochi mā jícūhun
inī ji,

de vísō cūndēhé ji, de mā cūnī ji.

²⁷ Chi ndá nchivī yáhá nī ncunīhin
inī ji,

de ūhvī ndasí tēe sōho ji,
de modo jā jásī ji tīnūú ji,
tácua mā cūndēhé ji,
de ni mā cúnini ji,
de ni mā jícūhun inī ji,
de ni mā ndīcō cóo inī ji nūū ni
jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi
ji, ncachī yā.

Ncachī Isaías.

²⁸ Túsaá de ná cáhī tūhun sá nūū
ndá ní, chi tūhun jā ní ntají Yāā Dios
jā scácu yā yóhó, mitan de tají yā
tūhun yáhá quīhīn nūū nchivī ndá
cā nación, de cunini vāha ndá máá
ji, ncachī Pablo.

²⁹ De tá nī jīnu nī ncāhān dē ndá
tūhun yáhá de cuānohōn ndá táhán
dē hebreo, nátúhún ndasí ndá ji
sīquī tūhun yáhá.

³⁰ De ūū cuiyā nī ndeē Pablo vehe
nūū ní nquenúú dē, de nī ncusī inī
dē nī ncāhān dē jíin ndá nchivī jā
quénda vehe dē.

³¹ De nácani dē tūhun nāsa tátúnī
Yāā Dios, de stéhēn dē tūhun maá
Jētohō ō Jesucristo, de vāha nī íyo

libre chi ni iin nchivī nduú ní jásī
jā nácani dē tūhun yā.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ROMA

¹ Maá nī cúu Pablo, mozo Jesucristo, chi nī ncana Yāa Dios nduhū jā cúu nī apóstol yā, nī jani yā nduhū de nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī.

² De tūhun yáhá nī nquee yuhú yā jondē janahán ndasí, de yósō nūū tutū ī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³ De tūhun yáhá cáhān sīquī Jētohō ō Jesucristo, Yāa cúu Sēhe Yāa Dios. De nī nduu yā tēe, nī ncacu yā chíjin tatā rey David.

⁴ De nī natecū yā mähñū ndīyi nī nsáhá Espiritu Santo, de súcuán nī stéhēn Yāa Dios jā cúu yā Sēhe yā jā ndíso poder.

⁵ De jā jíin Jesucristo nī jēhe Yāa Dios tiñu vii yáhá jā cúu ndá nī apóstol, jīca ndá nī jíin tūhun Cristo, tácu coo nchivī ndácá nación jā candíja jī jā ní nsáhá yā jēhē jī, de cuetáhvi jī nūū yā.

⁶ De saá-ni ndá máá nú, suni nī ncana yā ndóhó nī nguīvi ndá nú ndahá Jesucristo.

⁷ De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī Roma. Chi nī ncundáhvi inī Yāa Dios ndá ndóhó, de nī ncana yā ndóhó jā coo ndoo coo ī nū nūū yā. De ñúhún inī nī jā maá Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sīi inī nū.

Jā cúni Pablo quīhīn dē Roma

⁸ De xihna cā cáchī tūhun nī nūū ndá nú jā nácuetáhvi nī nūū Yāa Dios jā sīquī nū, chi nī nsáhá Jesucristo jā váha ndá nú. Chi níi ñayiví jītē nuu tūhun cuāhān nása váha cándíja nú yā.

⁹ De maá Yāa Dios jíinī yā jā níinī jíicān táhvi nī jēhē ndá nú tá jíicān táhvi nī. Chi ndíhvi ndasí inī nī sáhá nī tiñu yā jā nacani nī tūhun Sēhe yā.

¹⁰ De níinī jíicān táhvi nī nūū yā jā tú cúni yā de jondē mitan de cuu cuēē nī cuēndēhé nī ndá nú.

¹¹ Chi cúu inī nī jā cúni nī nūū ndá nú, de stéhēn cā nī tūhun yā nūū nū, tácu quendōo váha cā ánō nū de cuiñi nihin cā nū jíin.

¹² Súcuán cúni nī tácu sáhá ó jā inuú coo ndeé inī ndácá ó sīquī jā inuú cándíja ó yā.

¹³ Hermano, cúni nī jā ná jíicūhun inī ndá nú jā quéhén vuelta nī ncuu inī nī jā cuēndēhé nī ndá nú, de jondē mitan de ncháha ca cuu. Chi cúni nī jā scútē nuu cā nī tūhun yā mähñū ndá nú, tá cúu nūū ní nsáhá nī mähñū nchivī ndá cā nación.

¹⁴ Chi cúu nī tēe ndíta sīquī tūhun yā, chi ndíta nī jā nacuāha nī tūhun yā nūū ndihi nchivī, cúu nchivī jíinī cā sīquī ndihi jā íyó ñayiví jíin jāá nduú jíinī cuitī, cúu nchivī tūha jíin jāá nduú tūha.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā ndíhvi inī nī jā suni nūū ndá ndóhó nchivī Roma nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó.

Jā ndíso tūhun váha yā poder

¹⁶ Chi nduú cúcanoō nī sīquī tūhun váha yā, chi ñúcuán cúu poder Yāa Dios jā scácu yā ndácá nchivī cándíja, xihna cā nchivī hebreo de saá-ni ndá cā nchivī.

¹⁷ Chi tūhun váha yáhá stéhēn nūū ō nása sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, jíin maá-ni jā candíja ó níi cā jā cuāhān ō. Chi súcuán cáhān tutū ī: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi jī, tēcū jī jā cándíja jī jā sáhá yā jēhē jī, cáchī.

Sīquī jā íyó ndasí cuāchi nchivī

¹⁸ Chi jíinī váha ó jā Yāa Dios andiví, cuāha yā castigo xēen nūū ndácá nchivī jāá nduú cándíja chi maá-ni cuāchi sáhá jī. Chi jíin tiñu néhēn jā sáhá jī de jásī jī nūū tūhun ndāa.

19 De mā cūú cāhān ji jāá nduú jícūhun inī ji sīquī nāsa Yāā cūú Yāā Dios, chi maá yā nī stēhén nūū ji.

20 Chi jín ndācá jā ní nsāhá yā de cūú jícūhun inī nchivī nāsa Yāā cūú maá Yāā jāá nduú jín jín nūū ji. Chi jondē nī jēcōo ñayivī de jondē mitan de cūú jícūhun vāha inī ji jā maá yā cūú Yāā Dios de iyó poder yā ní cání. De jā ñúcuán mā cūú cuitī cāhān ji jāá nduú jín ji jā iyó yā.

21 Chi vísō nī jinī ji nāsa Yāā cūú yā, de nduú ní nchíñuhún ji yā jā cūú yā Yāā Dios, de ni nduú ní nácuétáhvī ji nūū yā. Chi sa nchivī jā jáni cāhá inī nī nduú ji, chi nī ndunēhén ji, de nī nquendōo naā ánō ji.

22 De cāhān ndá ji jā ndíchí ji, sochi sa cúnaā ji.

23 Chi nī sndóo ndá ji Yāā Dios jā vii ndasí cúñáhnú, jā má náā cuitī. De nī jetáhvī ndá ji ndācá imagen jā sáhá maá ji, jā cáá tá cáá tēe jā jíhī, de suni jondē imagen saā jín cōo jín quiti jā jíca ndicumī.

24 De jā ñúcuán nī nsiáá Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu téhén jín tiñu néhén jā cúnī maá ji. De sáhá ndá ji tiñu néhén jín táhán ji jā cūú maá tūhun canoō.

25 Chi nduú ní ncándíja ji tūhun ndāā Yāā Dios, chi sa tūhun stáhvī nī ncandíja ji. De iyó yíñuhún ndá ji de chíñuhún ji nūū ndācá jā ní nsāhá yā, lugar jā chíñuhún ji maá Yāā jā ní nsāhá ndá ñúcuán, suu Yāā jā cánuú jā cāhān o jā cúñáhnú yā ní cání. Amén.

26 Jā ñúcuán nī nsiáá Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī ji jā cūú maá tūhun canoō. Chi jondē ñahan nī nsāma ña modo síhī, de nī nquívī ña jín modo néhén.

27 De saá-ni ndá tēe nī nsiáá de modo jā xítíñu jín ñahan. De jondē nī nducuéhé de nī nsāhá de tiñu ndí jín táhán yí de, de tēe jín tēe nī nsāhá tiñu canoō. De ndóho ndá de castigo sīquī tiñu néhén jā sáhá de.

28 De sīquī jāá nduú ní ncúnī ndá ji cuetúhún ji Yāā Dios, jā suu cūú jā ní nsiáá yā ji jā ná cáni néhén inī ji, de sáhá ji ndācá tiñu jāá nduú vāha.

29 De cúsá maá-ni cā tiñu jāá nduú iyó ndāā cūú jā ndíhvī inī, de jíca ndí, de sáhá tiñu néhén, de ndíyo inī, de jínī ūhvī táhán. De maá-ni jā cúcuásún inī, jáhnī ndíyi, cünduxí, stáhvī táhán, sáhūhvī táhán, sátúhún sīquī táhán.

30 Cāhān tūhun néhén sīquī táhán, jínī ūhvī nūū Yāā Dios, cújéhe inī, sáhá víxī maá, sáhá téyíí maá, jáquín costumbre néhén, de cúníhín inī nūū tatá nūū naná.

31 De nduú jícūhun cuitī inī, de nduú squíncuu tūhun jā quée yuhú, de nduú iyó mānī jín táhán, de nduú née cāhnú inī nūū táhán, de nduú cündáhvī inī táhán.

32 De jā jínī vāha ndá ji jā ní nsāhá ndāā Yāā Dios jā nchivī sáhá súcuán cánuú jā tánū táhvī ji. De vísō súcuán jínī ji, sochi nínī sáhá ji tiñu néhén ñúcuán, de suni jétahán inī ji jā sáhá táhán ji.

2

Ndāā sándāā Yāā Dios sīquī cuāchi

1 Túsaá de ndá ndóhó jā cāhān cuāchi sīquī táhán, tú nā-ni nchivī cūú nú, de mā cūú cāhān nū jāá nduú nā cuāchi maá nú. Chi jā cāhān nū cuāchi sīquī táhán nú cūú jā nácuñehén nú cuāchi maá nú. Chi ndóhó jā cāhān cuāchi, suni súcuán sáhá maá nú cuāchi.

2 Chi jínī o jā Yāā Dios, ndāā sáhá yā jā nénda yā sīquī cuāchi nchivī jā sáhá súcuán.

3 De ndóhó jā cāhān cuāchi sīquī nchivī jā sáhá cuāchi, de suni saá-ni sáhá maá nú, ¿de á jáni inī nū jā cācu maá nú quívī nenda Yāā Dios sīquī cuāchi, á nāsa?

4 ¿A cújéhe inī nū nūū tūhun jā vāha ndasí inī Yāā Dios jín nú, jín jā iyó paciencia yā jāá nduú jéhe yachī yā castigo nūū nū? ¿De á

nduú jícuhun inī nū jā tūhun jā vāha ndasí inī yā, suu sáhá jā nacani inī nū sīquī cuāchi nú?

⁵ Sochi nīhin inī nū de nduú nācani inī nū sīquī cuāchi nú. De suu cúu jā scáyá cā nū castigo sīquī maá nú maá quīvī jā sáhá Yāa Dios juicio, maá quīvī jā coo nijīn jā ndāa sándāa yā sīquī cuāchi.

⁶ Chi nachunáa yā nū tā iin iin nchivī tú nāsa tiñu nī nsáhá ji.

⁷ De nchivī jāá nduú jéncuīñi ji jā sáhá ji tiñu vāha, cuāha yā tūhun jā cutecū ji níí cání. Chi ndúcú ji quīvī ji nūu nduñáhnú yíñúhún ji, nūu cutecū ji níí cání.

⁸ Sochi quītī inī yā de cuāha yā castigo nūu nchivī jā cújéhe inī nūu yā, de cúnīhin inī nūu tūhun ndāa, chi sa nūu tūhun yácuá yōhō jétáhvī ji.

⁹ De ndācá nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi nīhīn ji tūndóhó xéén de cucuécá ndasí inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹⁰ Sochi ndá nchivī jā sáhá tiñu vāha, chi quīvī ji nūu nduñáhnú yíñúhún ji, de coo ndeé coo sī inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹¹ Chi Yāa Dios nduú sáhá yā cuenta nāsa-ni cáá iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ndāa yā sīquī ji.

¹² Chi ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, vísō nduú yíhī ji chíjin ley jā ní jéhe yā nūu Moisés, de nduú níni ley ñúcuán de tñū táhvī ji. De ndācá nchivī jā yíhī chíjin ley Moisés, de sáhá cuāchi, jíin ley ñúcuán sáhá ndāa yā cuāchi ji.

¹³ Chi nduú sndáhvā Yāa Dios cuāchi nchivī jā vāchi jā níni jini jā cáhān ley yā. Chi sa nchivī jā squíncuu jā cáhān ley yā cúu jā sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁴ Chi nchivī ndá nación jāá nduú névāha tutū ley jā ní jéhe yā nūu nchivī hebreo, de tú squíncuu maá ji ley yā, suu cúu jā névāha ji ley yā.

inī ánō ji, vísō nduú névāha ji maá tutū ley yā.

¹⁵ De súcuán stéhēn ji jā tūhun jā ndácu ley yā chí ñúhún inī ánō ji. De ndācá jā jáni inī ji jíin ánō ji, suu cúu jā stéhēn nūu ji á ní nsáhá ji cuāchi á vāha ní nsáhá ji.

¹⁶ De súcuán coo maá quīvī jā jíin Jesucristo sáhá ndāa Yāa Dios sīquī ndācá jāá nduú íyó vāha jā ní jani yuhū inī ndācá nchivī. Súcuán cúu jā cáhān tūhun vāha yā jā nācani ní.

Sīquī jāá nduú squíncuu nchivī hebreo ley Moisés

¹⁷ De ndá ndóhó cáhān nū jā tēe hebreo cúu nú, de yítuu táhān nú jíin maá ley Moisés, de cútéyíí nú jā sīquī Yāa Dios.

¹⁸ De jáni inī ndá nú jā jíni nū nāsa jétahān inī yā, jíin jā cuu nacāji vāha nú ní cúu ndá tiñu vāha, chí ní ncutūha nú ley yā.

¹⁹ De jáni inī ndá nú jā maá nú cúu tēe stéhēn ichi Yāa Dios nūu nchivī jāá nduú jíni cuitī, jíin jā cúu sáhá nú jā cutūu inī ánō nchivī jā jíca modo nūu neē.

²⁰ De jáni inī ndá nú jā cúu stéhēn nū nūu nchivī jāá nduú tūha tūhun yā, jíin jā maá nú cúu maestro nūu nchivī jāá nduú jícuhun inī. Chí jíin tutū ley yā de jíni ndá nú nāsa cúu tūhun ndíchí tūhun ndāa, jáni inī ndá nú.

²¹ Túsaá de ndá máá nú jā stéhēn nūu nchivī, ¿de nūcu nduú stéhēn nū nūu maá nú? De ndá máá nú jā cáhān jā má sácúhñá ji, ¿de nūcu sácúhñá maá nú?

²² De ndá máá nú jā cáhān jā má cásíquí ndéē ji, ¿de nūcu cásíquí ndéē maá nú? De ndá máá nú jā cáhān jāá nduú jétahān cuitī inī nū ídolo, ¿de nūcu sácúhñá nú ndatíñū jā íyó inī veñūhun ídolo?

²³ De cútéyíí ndá nú jíin ley Yāa Dios, de vísō súcuán de sáhá nú jā cáhān nchivī sīquī yā, chí nduú squíncuu maá nú tūhun jā ndácu ley yā.

24 Chi suha yósō nūū tutū īī: Nchivī ndá cā nación, maá-ni jā cāhān nēhēn ndá ji sīquī Yāā Dios jā sīquī cuāchi ndá ndóhó nchivī hebreo.

25 De tú squíncuu ndá nú ley Moisés, de ñūcuán de níhīn tīñū ndija jā ní níhīn nū tunī circuncidar. Sochi tú nduú squíncuu nú ley yā, de visō nī ncuu nú circuncidar, de modo jāá nduú ní ncuu nú.

26 De tēe ndācā nación, tú squíncuu dē tīñū jā ndācu ley yā, visō nduú ní níhīn dē tunī circuncidar, túsāá de cúu tá cúu jā ní níhīn dē tunī circuncidar.

27 De ndá tēe jāá nduú ní ncuu circuncidar yiqui cúñu dē, de squíncuu dē ley yā, maá dē cāhān cuāchi sīquī nū. Chi nduú squíncuu ndá nú, visō névāha nú tutū ley yā, de visō nī ncuu nú circuncidar.

28 Chi nsūú jā nāsa cáá ichi chátā iin tēe sáhá jā cúu ndija dē tēe hebreo. De ni nsūú jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu iin tēe sáhá jā cúu dē tēe ndāā.

29 Chi sa tēe jā ñúhún tūhun ndāā inī ánō dē, suu dē cúu tēe hebreo ndija. De tēe jā jondē jíin inī jíin ánō dē sáhá dē tīñū ndāā, suu dē cúu jā ní ncuu circuncidar ndija, visō nduú ní ncuu circuncidar yiqui cúñu dē tá nūū cāhān tutū ley. De ndá tēe jā íyó sūcuán, chi nsūú nchivī jétúhún ji dē, chi sa maá Yāā Dios.

3

1 ¿Túsāá de nāsa cúu jā quéndōo vāha cā nchivī hebreo nsūú cá ndá cā nchivī? ¿De nāsa níhīn tīñū jā sáhá ji circuncidar?

2 Vāha ndasí níhīn tīñū. Jā xíhna ñúhún cúu jā ní jēhe Yāā Dios tūhun yā nūū maá ji.

3 De visō nduú ní ncándíja sava ji, ¿de á suu sáhá jā má squíncuu cā Yāā Dios tūhun jā ní nquee yuhú yā?

4 Nduú cuitī jā sūcuán. Chi visō tú ndihi nchivī stáhví ji, sochi Yāā Dios chi ndāā sáhá yā. Chi suha

yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān iin tēe jíin yā:

Cāhān nchivī jā íyó ndāā ní jíin ndācā tūhun cāhān ní, de cunī ji jā sáhá ndāā ní, visō cāhān ji sīquī ní.

Cáchī tutū.

5 De cāhān sava nchivī jā íyó vāha jā sáhá ó cuāchi, chi cuāchi ó jétíñū jā stēhēn jā íyó ndāā Yāā Dios. ¿Túsāá de á cuu cāhān ó jāá nduú vāha sáhá yā jā jēhe yā castigo de tú sūcuán jétíñū cuāchi ó? (Va cāhān ni tá nūū cāhān nchivī ñayiví túsāá.)

6 Nduú cuitī jā sūcuán, chi íyó vāha jā jēhe yā castigo. Chi tú jāá nduú vāha sáhá Yāā Dios, ¿de nāsa cuu sáhá ndāā yā cuāchi nchivī ñayiví?

7 De tú tūhun stáhví jā cāhān nchivī jétíñū jā stēhēn jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī jā maá-ni tūhun ndāā cāhān yā, ¿túsāá de á cuu cāhān ó jāá nduú vāha jā nénda yā cuāchi sīquī ji jā stáhví ji?

8 Nduú, chi tú jā sūcuán cúu, de cuu cāhān ó jā vātu-ni sáhá ó jā nēhēn tácuā quee jí vāha nícu. De sava nchivī chi cāhān nāvāha ji sīquī ni, cáchi ji jā sūcuán stēhēn ni, sochi nduú ndāā. Nchivī ñūcuán chi íyó vāha jā nénda yā cuāchi sīquī ji.

Ndiviī ó íyó cuāchi

9 ¿Túsāá de á vāha cā nchivī cúu ndācā ó nchivī hebreo nsūú cá ndá cā nchivī, á naá cúu? Nduú cuitī jā sūcuán. Chi ja ní ncāhān ó jā visō nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, ndiviī ó yíhi chíjin cuāchi.

10 Chi suha cāhān tutū īī: Nduú cuitī nā nchivī ndāā íyó, ní iin ji.

11 De nduú cuitī nchivī jícuhun inī íyó,

de nduú ní iin ji nānducú ji Yāā Dios.

12 Ndihi ji ní scuíta ji tūhun yā, de inuú-ni ní stíví ndihi ji maá ji. De nduú cuitī nchivī jā sáhá tīñū vāha íyó, ní iin ji.

13 Yavī sūcūn ji cúu tá cúu iin yavī ndīyi jā núne,

chi cúsá maá tūhun stáhvī cáhān ji. De modo veneno cōō yíhí yuhú ji,

14 chi cúsá maá tūhun nāvāha tūhun ūguā cáhān ndá ji.

15 De ñamā ndasí jēhē ji jā cahñī ji ndīyi.

16 De ní-ni cúu nūū jíca ji de squívi ji tūndóhó jā tānū táhvī nchivī.

17 De nduú jíca cuitī ji jíin tūhun māñī,

18 de ni nduú nácani inī ji jā cuyūhú ji jā má stívī ji nūū Yāa Dios.

Cáchī tutū.

19 De jíni ō jā ndácá tūhun jā cáhān ley janahán, chi cáhān nūū nchivī jā yíhí chījin ley, tácuā ni iin ji mā cūū cáhān ji jēhē ji. Chi nenda Yāa Dios cuāchi sīquī ji, de saá-ni sīquī nchivī ní ñayivī.

20 Chi ni iin nchivī nduú cúu quendōo ndāā ji nūū yā jā ndúcú ji squíncuu ji jā ndácu ley yā. Chi ley yā jétíñú maá-ni sīquī jā cunī ō jā iyó cuāchi ō.

Jā scácu yā yóhó sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō

21 De mitan de ja jíni vāha ó nāsa sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó. De nsūū ley ñúcuán sáhá jā quendōo ndāā ō, vísō maá tutū ley jíin ndá tēe nī nacani tūhun yā, nī ncāhān ndá nāsa sndáhvā yā cuāchi nchivī.

22 Chi ndácá nchivī jā cándíja ji jā ní jíhī Jesucristo jā chunáá yā cuāchi ji, sndáhvā Yāa Dios cuāchi ji sīquī jā sūcuán cándíja ji. Chi inuú-ni cúu ndácá ndíhi nchivī.

23 Chi ndíhi ó nī nsáhá cuāchi, de jā ñúcuán nduú ní ncúu cuu ō nchivī ndāā nūū Yāa Dios.

24 De sīquī jā vāha ndasí inī Yāa Dios, jā suu cúu jā sndáhvā yā cuāchi ó sūcuán-ni. Chi sīquī jā ní jíhī Cristo Jesús jēhē ō cúu jā scácu yā yóhó.

25 Chi Yāa Dios nī jani yā Cristo tácuā sōcō yā maá yā jā chunáá yā cuāchi ó jā ní jíhī yā. De scácu yā yóhó de tú sūcuán cándíja ó.

De sūcuán nī nsáhá Yāa Dios tácuā stéhēn yā jā Yāa ndāā cúu yā. De ichi chátā de nī iyo paciencia yā, de nduú ní nchíhi yā cuenta cuāchi nchivī.

26 De tiempo yáhá suni stéhēn yā jā Yāa ndāā cúu yā, chi ndāā sáhá yā jā squéndōo ndāā yā nchivī jā cándíja, vísō iyó cuāchi ji, chi cándíja ji jā ní sndáhvā Jesús cuāchi ji.

27 ¿Túsaá de á cuu cutéyíi cā ō sīquī maá ó? Mā cūū cuitī, chi mā cūū cutéyíi ó jā cani inī ō jā vāha squíncuu ó ley yā. Chi scácu yā yóhó maá-ni sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō.

28 Túsaá de ja jíni ō jā sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó sīquī jā sūcuán cándíja ó, de nsūū sīquī jā ndúcú ó squíncuu ó jā ndácu ley.

29 ¿De á nūū maá-ni nchivī hebreo cúu yā Yāa Dios, á naá cúu? Nduú, chi suni cúu yā Yāa jā scácu nchivī ndá cā nación.

30 Chi iin-ni Yāa Dios iyó, de sndáhvā yā cuāchi nchivī jā cándíja jā ní nsáhá yā jēhē ji, cúu nchivī jā ní ncuu circuncidar, cúu nchivī jāá nduú.

31 Túsaá de jā cándíja ó jā scácu yā yóhó, ¿á suu sáhá jāá nduú cā cánuú squíncuu ó ley yā, á naá cúu? Nduú cuitī, chi sa sáhá jā vāha cā cuu squíncuu ó ley yā.

4

Abraham cúu iin ejemplo nūū ō

1 ¿Túsaá de nāsa cáhān ō sīquī ndácá jā ní ncuu jíin tatā ō Abraham? ¿Nāsa nī ndáhvā cuāchi dē?

2 Nsūū jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā Yāa Dios cuāchi dē. Chi tú jā sūcuán cúu nícu, de cuu cutéyíi dē jā vāha nī nsáhá dē. De nduú ní ncútéyíi dē, chi nsūū sīquī jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

3 ¿Chi nāsa cáhān tutū ñi? Cáhān jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā nūū dē, de jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

4 De iin nchivī jā sátiñú, de yāhvi ji chi nsúú jā cútahvī ji cúu, chi sa jā chúnáá ó nūū ji cúu.

5 Sochi jā scácu Yāā Dios nchivī, chi jā cútahvī ji cúu. Chi visō nduú cúu squíncuu ji ndācá tiñu váha, de tú cándíja ji jā scácu yā ji nūū cuāchi ji, ñúcuán de sndáhvā yā cuāchi ji.

6 De David suni nī ncāhān dē nāsa ndetū ndasí cúu nchivī jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, visō nduú cúu sáhá ji ni iin tiñu jā quendōo ndāā ji nūū yā.

7 Chi nī ncāhān dē: Nācā ndetū ndá nchivī jā nēe cáhnú inī yā nūū tiñu néhén jā ní nsáhá ji, de nduú nēnda yā cuāchi sīquī ji.

8 De nācā ndetū tēe jāá nduú cā chíhi maá Jētohō ō cuenta cuāchi dē.

Cáchī tutū.

9 ¿De á maá-ni nchivī jā squíncuu ley circuncidar cúu jā quéndōo ndetū? ¿A suni quéndōo ndetū nchivī jāá nduú cúu circuncidar? Nduú chi suni maá ji quendōo ndetū ji. Chi ja nī ncāhān ō jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nqee yuhú yā, de jā ñúcuán cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

10 De tá nī sndáhvā yā cuāchi dē, ¿á ja nī ncuu dē circuncidar, á jondē ncháha ca cuu dē? Nsúú jā ja nī ncuu dē circuncidar, chi jondē ncháha ca.

11 De cuéé cā nī nīhīn dē tunī circuncidar. De suu nī ncuu iin seña, modo iin sello jā ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā sūcuán nī ncandíja dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān yā jā cúu dē tatā nūū ndācá nchivī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de saá-ni nūū nchivī jāá nduú ní ncúu circuncidar, chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ji.

12 De suni cúu dē tatā nūū ndá nchivī jā ní ncuu circuncidar, de nsúú maá-ni jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu ji, chi suni nī ntiin ji ejemplo dē. Chi cándíja ji jā sáhá

yā jēhē ji, tá cúu nūū ní ncandíja maá dē jondē ncháha ca cuu dē circuncidar.

Tú candíja ó de sáhá Yāā Dios jā ní nqee yuhú yā

13 Chi nī nqee yuhú Yāā Dios nūū Abraham jíin nūū ndá tatā dē jā cuāha yā ní ñayiví cuu táhvī ndá dē. De nsúú sīquī jā ní nducú dē squíncuu dē ley yā cúu jā ní nqee yuhú yā sūcuán nūū dē, chi sa sīquī jā sūcuán nī ncandíja dē, de nī sndáhvā yā cuāchi dē.

14 Chi tú jā maá-ni nchivī jā nducú squíncuu ley cúu jā níhīn jā ní nqee yuhú yā, túsaá de nduú jétíñú jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, de mā níhīn tiñú jā ní nqee yuhú yā.

15 De ley yā chi sáhá jā níhīn nchivī castigo sīquī jāá nduú cúndēé ji squíncuu ji. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun jā stívī nchivī sīquī ley coo nícu.

16 Túsaá de nī nqee yuhú yā jā sáhá yā jā váha nchivī sīquī jā cándíja ji jā sūcuán sáhá yā, de jā cútahvī ji sūcuán-ni cúu. De tūhun jā ní nqee yuhú yā chi íyó cutú nūū ndācá tatā Abraham, de nsúú nūū maá-ni nchivī jā nducú squíncuu ley janahán, chi saá-ni nūū ndācá nchivī cándíja tá cúu nūū ní ncandíja Abraham. De sūcuán cúu dē tatā nūū ndācá ó jā cándíja ó.

17 Sūcuán nī nsáhá Yāā Dios chi nī ncandíja dē jā sáhá yā. Chi sūcuán cáhān tutū īī: Nī jani nī ndóhó jā cuu nú tatā nūū cuāhā ndasí nchivī. Sūcuán nī ncāhān maá Yāā jā nāstécū ndīyi de cáhān yā nāsa coo ndācá jāá ncháha ca coo.

18 De nī ncandíja dē, de nī ñūhun téyíi inī dē jā ní nqee yuhú yā jā coo cuahā tatā dē, visō nduú cā nā modo jā coo sēhe dē nícu. De jā suu cúu jā ní nduú dē tatā nūū cuāhā ndasí nchivī, tá cúu nūū ní ncāhān Yāā Dios: Sūcuán nducuahā tatā nū, ncachī yā jíin dē.

19 De ja ñatin quenda dē ciento cuīyā, de visō sūcuán de nduú ní nquee dē nūū tūhun cándíja dē, visō jínī dē jā maá dē jínī ñasíhí dē Sara ja ñáhnú ndasí nduú dē jā má cūú cā coo sēhe dē.

20 De nduú ní nácani síquī inī dē jā má cándíja cā dē tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā coo sēhe dē. Chi sa nī ncandíja nīhin cā dē, de nī nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios.

21 Chi nī ncucáhnú vāha inī dē jā cuu squíncuu Yāā Dios ndihi jā ní nquee yuhú yā.

22 De jā suu cūú jā ní sndáhvā yā cuāchi dē síquī jā sūcuán nī ncandíja dē.

23 De nsūú maá-ni síquī Abraham cūú jā yósō nūū tutū jā ní sndáhvā yā cuāchi dē jā ní ncandíja dē.

24 Chi suni yósō jā síquī ndācá ó. Chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ó jā cándíja ó jā cūú yā Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús.

25 Chi nī jīhī Jesús jā chunáá yā cuāchi ó, de nī natecū yā tácuā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

5

Nāsa quéndōo nchivī jā sndáhvā yā cuāchi

1 Túsaá de ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó síquī jā ní ncandíja ó jā sáhá yā jēhē ō. De jā ñūcuán nī nsáhá yā jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jínī ó, síquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

2 Chi maá Cristo nī nsáhá jā ní nquīvi ndācá ó nūū Yāā Dios, chi nī nsáhá yā jā vāha yóhó síquī jā sūcuán cándíja ó. De inī nīhin ó jínī tūhun jā sáhá yā jā vāha yóhó. De cúsiī inī ō chi ñūhún inī ō jā quenda ó nūū viī cuáhnú ó jínī Yāā Dios.

3 De nsūú maá yáhá-ni, chi suni cúsiī inī ō jā ndóho ó tūndóhó. Chi jínī ō jā maá tūndóhó sáhá jā jéndeé inī ō.

4 De jā jéndeé inī ō, suu sáhá jā jíja vāha ó jā cūú ó nchivī ndāā. De jā

jíja vāha ó sáhá jā ñūhún inī ō ndācá jā vāha jā coo.

5 De ndācá jā ñūhún inī ō, chi nīhin ō. Chi tūhun jā cúndáhvī inī Yāā Dios yóhó, nī nchitú inī ánō ō, nī nsáhá yā jā jínī Espiritu Santo jā ní jēhe yā nūū ō.

6 Chi jondē tá ndóho ó jā má cūú cuitī scácu ó maá ó, de nī jīhī Cristo jēhē ō jā cūú ó nchivī íyó cuāchi. De nī jīhī yā maá quīvi jā ní jani Yāā Dios.

7 De víjín cūú jā cuū iin nchivī jā jēhē incā nchivī, visō jēhē iin nchivī ndāā. De sanaā de íyó tá chūndeé inī iin tēe jā cuū dē jā jēhē iin tēe ndāā ndasí.

8 Sochī maá Cristo chi nī jīhī yā jēhē ō juni sáhá ó maá-ni cuāchi, de sūcuán nī stéhēn Yāā Dios jā cúndáhvī inī yā yóhó.

9 De mitan ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó síquī jā ní jīhī Cristo jēhē ō. Túsaá de suni jínī vāha ó jā scácu Cristo yóhó nūū castigo jā quiji maá quīvi jā sáhá Yāā Dios juicio.

10 Chi jondē tá nī ncuu ó enemigo Yāā Dios, de síquī jā ní jīhī Sēhe yā jēhē ō, de nī nsáhá yā jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jínī ó. De jā sūcuán nī ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jínī ó, de suni jínī vāha ó jā cācu ó síquī jā técu Cristo de íyó yā jínī ó.

11 De nsūú maá yáhá-ni, chi suni cúsiī ndasí inī ō jínī Yāā Dios síquī jā ní nsáhá Jētohō ō Jesucristo jēhē ō, chi maá yā nī nsáhá jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jínī ó.

Tūhun Adán jínī tūhun Cristo

12 Túsaá de jínī ō jā ní nquīvi cuāchi inī ñayívi nī nsáhá iin-nī tēe Adán. De jā síquī cuāchi ñūcuán de nī jēcōo cuēhē jā jīhī nchivī. De jā suu cūú jā jíhī ndihi nchivī, chi ndihi jí íyó cuāchi.

13 De jondē tá ncháha ca cuāha yā ley nūū Moisés, de ja íyó cuāchi inī ñayívi. De síquī jáá ncháha ca cuāha

yā ley, de nduú ní nchíhi yā cuenta jā stíví ndá ji.

¹⁴ De vísō sūcuán de jondē tiempo Adán de jondē tiempo Moisés nī nchíhi nchivī chījin tūhun jā jīhī ji sīquī cuāchi ji. Chi nī jīhī ji sīquī cuāchi jā ní nsáhá ndá máá ji, vísō nduú ní nsáhá ji táhán cuāchi jā ní nsáhá Adán jā ní ncunihin inī dē nūū iin tiñu jā ní ndacu yā. De Adán nī nsáhá dē jā ní nguīvi tūndóhó nūū nchivī, sochi Cristo ní nsáhá yā jā quéndōo váha nchivī.

¹⁵ De tūhun jā ní nsáhá Adán cuāchi, nduú quétáhán cuitī jín táhvī jā scácu Yāa Dios yóhó. Chi jā ní stíví iin-ni tēe ñūcuán, jā suu cúu jā jīhī ndihi ó. Sochi tūhun jā scácu Yāa Dios yóhó cūñáhnú ndasí cā, chi sīquī jā ní nsáhá mátúhún-ni tēe Jesucristo cúu jā sūcuán-ni scácu yā ndihi nchivī jā cándíja.

¹⁶ De cuāchi jā ní nsáhá mátúhún-ni Adán, nduú quétáhán cuitī jín tūhun jā scácu Yāa Dios yóhó. Chi sīquī mátúhún-ni cuāchi ñūcuán cúu jā ní nguīvi nchivī chījin tūhun jā tánū táhvī ji. De tūhun jā scácu yā nchivī, sa sáhá jā sūcuán-ni sndáhvā yā cuāchi ji, vísō cuāhā ndasí cuāchi nī nsáhá ji.

¹⁷ Chi sīquī jā ní nsáhá mátúhún-ni tēe Adán cuāchi, de maá cuēhē jā jīhī nchivī, nī nīhīn poder. De sa sīquī jā ní jīhī mátúhún-ni tēe Jesucristo, de nchivī maá yā víhí cā nī nīhīn ji poder jā cutecū ji de caca ndaā ji jín yā. Chi nī sndáhvā yā cuāchi ji sīquī jā váha ndasí inī yā.

¹⁸ Túsaá de sīquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Adán cuāchi, de nī nguīvi ndihi nchivī chījin tūhun jā tánū táhvī ji. Sochi sīquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Jesucristo tiñu váha ndasí, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi ndihi nchivī de cutecū ji ní cání.

¹⁹ Chi sīquī jáá nduú ní jétáhvī iin-ni tēe Adán, de nī nguīvi cuāhā ndasí nchivī chījin cuāchi. De suni sūcuán sīquī jā ní jetáhvī iin-ni tēe

Jesucristo, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi cuāhā ndasí nchivī.

²⁰ De nī jēhe yā ley yā tácu cunī ō jā cuāhā cuāchi sáhá ndácá ó. De jā ní nducuahā cuāchi ó, de víhí cā nī nducuahā tūhun jā váha inī yā jā nēe cáhnú inī yā nūū ō.

²¹ Túsaá de tá cúu nūū ní nīhīn poder tūhun jā jīhī ndá nchivī sīquī cuāchi ji, suni sūcuán íyó poder tūhun jā váha inī yā jín ó. Chi sndáhvā yā cuāchi ó de cutecū ō ní cání sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

6

Jáa nduú cā yíhí ó chījin cuāchi chi yíhí ó ndahá Cristo

¹ ¿Túsaá de nāsa cāhān ō? ¿A caca cā ō jín cuāchi tácu víhí cā sáhá yā jā váha yóhó jā cune cáhnú inī yā nūū ō?

² Mā cúu cuitī. Chi cúu modo jā ní jīhī ō jáá nduú cā yíhí ó chījin cuāchi, de mā cúu cā caca ó jín cuāchi túsaá.

³ ¿A nduú jícūhun inī ndá nú jā ndácá ó jā ní jenduté ó sīquī jā ní nguīvi ó ndahá Cristo Jesús, suni nī jenduté ó sīquī jā ní nguīvi ó chījin tūhun jā ní jīhī ō jín yā?

⁴ Chi jā ní jenduté ó cúu modo jā ní jīquiyuhū ō jā ní jīhī ō jín yā. De mitan de cuu caca ó jín vida jeé jā ní jēhe yā nūū ō, chi modo jā suni nī natecū ō jín yā. Chi nī natecū yā nī nsáhá Tatá yā jín poder jā cūñáhnú ndasí yā.

⁵ Chi tú nī nduu inuú ó jín yā sīquī tūhun jā ní jīhī ō jín yā, de suni sūcuán coo inuú ó jín yā sīquī tūhun jā natecū ō jín yā.

⁶ Chi jínī ō jā ní naā modo maá ó jā ní jica ó jín ní ichi chátā, chi nī nguīvi ó nūū tūhun jā ní jīhī ō jín Cristo yīcā cruz. De sūcuán nī naā modo maá ó jā cúu ó mozo nūū cuāchi, tácu nduú cā satíñu cāhá ó nūū ndácá tiñu jā maá-ni cuāchi cúu.

⁷ Chi nchivī ja nī jīhī, ja nī nquee ji chījin ndācā cuāchi.

⁸ De tú ja nī jīhī ō jīin Cristo, de cándíja ó jā suni sūcuán natecū ō jīin yā.

⁹ Chi jīnī ō jā ní natecū Cristo, de mā cúu cuitī cā yā, chi tūhun jā jīhī, nduú cā nā cuá cuu sáhá jīin yā.

¹⁰ Chi jā ní jīhi yā, chi iin vuelta-ni nī jīhī yā jā síquī cuāchi nchivī. De jā técū yā mitan, chi sáhá yā jā cúni Yāa Dios.

¹¹ De saá-ni ndá ndóhó, sáhá nú cuenta jā modo jā ní jīhī nú jā ní nquee nú chījin cuāchi. De jā técū ndá nú de sáhá nú jā cúni Yāa Dios, chi iyó inuú inī nú jīin Jētohō ō Cristo Jesús.

¹² Túsaá de mā cuāha nú cā tūhun jā quihi nú chījin cuāchi jīin yiqui cúnu nú jā cuū. Chi maá cuāchi sndíhvī inī ndá ndóhó jā sáhá nú ndācā jā nēhén jā ndíyo inī nú.

¹³ De mā cuāha nú cā maá nú jā satíñú cāhá nú núu cuāchi jā cucuu nú jīin tiñu nēhén. Chi sa cuāha nú maá nú núu Yāa Dios, de sáhá nú cuenta jā ja nī jīhī ndá nú de nī natecū nú núu yā. De cuāha ndihi nú maá nú núu yā jā sáhá nú tiñu ndāa.

¹⁴ Chi nduú cā nā poder cuāchi jā cundeé jīin ndá nú, chi nduú cā yíhī nú chījin ley janahán, chi sa yíhī nú chījin tūhun jā vāha inī yā jīin nú.

Tūhun mozo jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

¹⁵ ¿De nāsa sáhá ó túsaá? ¿A caca cā ō jīin cuāchi síquī jāá nduú cā yíhī ó chījin ley janahán, chi sa yíhī ó chījin tūhun jā vāha inī yā jīin ó? Mā cúu cuitī.

¹⁶ Chi jīnī ndá nú jā tú cuāha nú maá nú jā cuetáhví nú satíñú nú núu iin tēe, túsaá de mozo tēe ñūcuán cúu nú, de cánuú jā cuetáhví ndá nú núu dē. De suni sūcuán tú cuāha nú maá nú jā sáhá nú cuāchi, de cúu nú mozo núu cuāchi, de cuū nú. Sochi tú cuetáhví ndá nú núu

maá yā, de mozo yā cúu nú jā caca ndāa nú.

¹⁷ De ná cútahví ō núu Yāa Dios, chi vísō nī ncuu ndá nú mozo núu cuāchi, de mitan chi jondē jīin inī jīin ánō nú nī jetáhví nú núu tūhun yā jā ní nquīvi nú núu.

¹⁸ De mitan de ja nī nduu libre nú jāá nduú cā cúu nú mozo núu cuāchi, de satíñú ndá nú núu tiñu ndāa.

¹⁹ (Nī ncāhān ni iin tūhun nāsa cúu síquī mozo inī ñayīvi yáhá, chi nduú jícūhun yachī inī nú síquī tūhun yā.) Túsaá de tá cúu núu ní jēhe ndá nú maá nú jondē saá jā ní ncuu nú mozo núu ndācā tiñu téhén jīin tiñu nēhén, suni sūcuán cuāha nú maá nú mitan jā coo nú mozo núu tiñu ndāa, tácuā coo ndoo coo īi nú núu Yāa Dios.

²⁰ Chi jondē tá nī ncuu nú mozo núu cuāchi, de nduú ní ncúu nú mozo núu tiñu ndāa.

²¹ ¿De nā cuá cúu jā ní nīhīn ndá nú síquī ndá cuāchi ñūcuán jā cúcanoō nú mitan sáhá? Nduú cuitī, chi maá-ni jā tñū tñhvī nú ní cání sáhá.

²² Sochi mitan de ja nī nduu libre ndá nú jāá nduú cā cúu nú mozo núu cuāchi, de cúu nú mozo núu Yāa Dios. De suu sáhá jā quéndōo vāha ndá nú, chi iyó ndoo iyó īi nú núu yā, de jondē jā sándíhī de cutecū nú ní cání.

²³ Chi yāhvi jā níhīn nchivī síquī cuāchi cúu jā tñū tñhvī ji. Sochi tñhvī jā jēhe Yāa Dios cúu jā cutecū ō ní cání andivī, síquī jā ní nduu inuú inī ō jīin Jētohō ō Cristo Jesús.

7

Tūhun ñasíhī jīin yīi jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

¹ Hermano, ja jīnī ndá nú nāsa cāhān ley yā, chi jīnī nú jā yíhī nchivī chījin ley maá-ni jā técū ji ñayīvi yáhá.

² De yáhá cúu tá cúu iin ñahan jā ní nquetáhán jīin iin tēe, chi cāhān ley jā yíhī ña ndahá yīi ña juni técū

dē. Sochi tú ja nī jīhī yīi ña, de ja nī nquee ña chījin ley jā ní nquetáhán ña jíin dē.

³ Túsaá de tú quetáhán ña jíin incā tēe juni tēcū cā yīi ña, de cásiqui ndēē ña dē. Sochi tú ja nī jīhī yīi ña, de ja nī nquee ña chījin ley ñúcuán. De cuu quetáhán ña jíin incā tēe, de nsūú jā cásiqui ndēē ña túsaá.

⁴ De saá-ni ndá ndóhó, ñanī mánī, chi inuú íyó nú jíin Cristo. Chi modo jā ní jīhī ndá nú jíin Cristo, de nī nquee ndá nú chījin ley janahán. De mitan chi modo jā ní nquetáhán nú jíin incā, cúu jā ní nquīvi nú ndahá Cristo, Yāa jā ní natecū mähñú ndīyi, tácuu cuu sáhá nú tiñu váha jā cúnī Yāa Dios.

⁵ Chi tá nī jica ndācá ó jíin modo maá ó jondē saá, de ley ñúcuán nī nsáhá jā ní ndīyo inī ō ndācá jā nēhén jā cúnī yiqui cúñu ó jā sáhá ó. De suu nī nsáhá jā tññú táhvī ō nícu.

⁶ De mitan de ja nī nquee ó chījin ley janahán, chi modo ja nī jīhī ō jā má níhīn cā poder sīquī ō. De súcuán de íyó libre ō jā sáhá ó tiñu jā cúnī Yāa Dios. De jíca ó jíin modo jeé jā cúnī maá Espíritu Santo, chi nduú cā yíhī ó chījin ley jā ní ntee Moisés janahán.

Sīquī cuāchi jā ñúhún inī ánō ō

⁷ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A ley ndíso cuāchi? Nduú cuitī jā súcuán. Sochi tú jāá nduú ley yā, de mā cúnī cuitī nī jā íyó cuāchi nī. Chi mā cúnī nī jā cuāchi cúu tú ndīyo inī nī ndatíñú táhán nī de tú nduú ní ncāhān ley jā má ndīyo inī ō.

⁸ De súcuán nī níhīn cuāchi modo jā cucuu jíin nī. Chi sīquī jā ndácu ley tiñu jā má sáhá ó cuāchi, de nī nquijéhé jā ndīyo inī nī sáhá nī ndācá jā nēhén. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun stívi ó sīquī ley nícu.

⁹ Chi nī íyo tiempo jā ní ntecū nī tá nchāha ca jicūhun inī nī jā cāhān ley. De tá nī nquijéhé jicūhun inī nī tiñu jā ndácu ley, de nī jicūhun inī nī

jā íyó cuāchi nī, de nī nduú nī modo ndīyi.

¹⁰ Chi nī jinī nī jā ley jā sáhá jā cutedū ánō nī nícu, de nduú chi sa nī nsáhá jā tññú táhvī nī nícu.

¹¹ Chi jíin jā ndácu ley tiñu, de nī níhīn cuāchi modo jā cucuu jíin nī, de nī stáhvi nduhū. Chi jíin jā ndácu ley tiñu, de cuāchi nī nsáhá jā ní nquenda tūhun jā tññú táhvī nī.

¹² Túsaá de íyó ndāa maá ley, de ndācá tiñu jā ndácu chi íyó ndoo íyó ndāa váha.

¹³ Túsaá de ley ñúcuán jā íyó váha, ¿á suu sáhá jā tññú táhvī nī, á naá cúu? Nduú cuitī. Chi sa maá cuāchi cúu jā sáhá jā tññú táhvī nī, de súcuán stúu cuāchi nāsa íyó maá. Chi jíin tiñu váha jā ndácu ley de nī natūu tiñu nēhén jā cúu cuāchi.

¹⁴ Chi jíin ō jā nūu maá Espíritu vāji ley. De nduhū chi sa névāha nī iin modo nēhén maá nī jā ní squívi nduhū jā sātíñú cāhá nī nūu cuāchi.

¹⁵ Chi ndācá cuāchi jā sáhá nī, chi nduú jicūhun inī nī nājēhē cúu jā sáhá nī. Chi tiñu váha jā cúnī nī sáhá nī, nduú níhīn nī fuerza jā sáhá nī, chi sa tiñu nēhén jāá nduú jétahān inī nī, sa ñúcuán sáhá nī.

¹⁶ De tá sáhá nī tiñu nēhén jāá nduú cúnī nī sáhá nī, de ñúcuán de nácunī nī jā íyó ndāa ley.

¹⁷ Túsaá de nsūú maá nī cúu jā sáhá tiñu nēhén ñúcuán, chi modo nēhén jā ñúhún inī ánō nī cúu jā sáhá cuāchi.

¹⁸ Chi jíin nī jā modo maá nī jā ñúhún inī ánō nī, nduú cuitī nā jā váha íyó. Chi cúnī nī sáhá nī tiñu váha, sochi nduú níhīn nī fuerza jā sáhá nī.

¹⁹ Chi tiñu váha jā cúnī nī sáhá nī, de nduú sáhá nī. Sochi tiñu nēhén jāá nduú cúnī nī, sa ñúcuán sáhá nī.

²⁰ De tá sáhá nī tiñu jāá nduú cúnī nī sáhá nī, de nsūú maá nī cúu jā sáhá, chi modo nēhén jā ñúhún inī ánō nī cúu jā sáhá.

²¹ Túsaá de nī jinī nī jā suha cúu jíin nī: Vísō cúnī nī sáhá nī tiñu

váha, sochi maá-ni modo nēhén cúu jā ñúhún iní ánō ni.

²² Chi cúsi iní ni jíin ley Yāa Dios jondē jíin iní jíin ánō ni.

²³ Sochi nī nacunī ni jā íyó incā modo nēhén maá nī jā jási jā cúnī ni sáhá nī jā váha. De súcuán cúu nī modo preso nūu cuāchi jā íyó jíin nī.

²⁴ Nācā ndáhvī cā ni túsaá. ¿Ní iin scácu nduhū nūu modo nēhén maá nī jā sáhá jā tánū táhvī ni?

²⁵ Ná cútahvī ndasí nī nūu Yāa Dios, chi maá yā cúu jā scácu nduhū nūu modo nēhén nī sīquī jā ní jīhī Jētohō ni Jesucristo jēhē ni. Túsaá de vísō cúnī ō jā squíncuu ó ley Yāa Dios, de jā jíin fuerza maá ó chi mā cúu, chi modo nēhén maá ó sáhá jā sátíñú cāhá ó nūu cuāchi.

8

Sīquī jā jíca ó jíin modo jā cúnī Espíritu Yāa Dios

¹ Túsaá de mā nēndá Yāa Dios cuāchi sīquī nchivī jā yíhī ndahá Cristo. Chi nduú cā jíca ndá ji jíin modo nēhén maá ji, chi sa jíca ji jíin modo jā cúnī maá Espíritu Santo.

² Chi modo jā sáhá Espíritu cúu jā técū ō sīquī jā yíhī ó ndahá Cristo Jesús. De ñúcuán nī nsáhá jā ní nduu libre ndācá ó nūu tūhun jā ní nchīhi ó chījin cuāchi jā tánū táhvī ō nícu.

³ Chi nī nsáhá Yāa Dios jā quéndōo váha nchivī jáa nduú ní ncúu quendōo váha jíin ley Moisés, sīquī jáa nduú nā fuerza ji jíin modo maá ji jā squíncuu ji ley yā. Chi nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, de nī nduu yā modo nchivī íyó cuāchi, tácuā sōcō yā maá yā sīquī cuāchi, vísō nduú nā cuāchi maá yā. De súcuán nī nenda Yāa Dios sīquī cuāchi, chi nī nacuiso maá Jesús cuāchi jā ní nsáhá nchivī jíin modo nēhén maá ji.

⁴ Súcuán nī ncuu tácuā cuu squíncuu ó ndācá tiñu ndāa jā ndácu ley, chi nduú cā jíca ó jíin modo

nēhén maá ó, chi jíca ó tá cúu nūu cúnī maá Espíritu Santo.

⁵ Chi nchivī jā jíca jíin modo nēhén maá, chi maá-ni sīquī jā cúnī maá ji ndíhvī iní ji. Sochi nchivī jā jíca tá cúu nūu cúnī Espíritu, chi maá-ni sīquī tiñu jā cúnī Espíritu ndíhvī iní ji.

⁶ De jā ndíhvī iní ō sīquī jā cúnī maá ó chi sáhá jā tánū táhvī ō. Sochi jā ndíhvī iní ō sīquī tiñu jā cúnī maá Espíritu, sa sáhá jā cutecū ō ní cání de coo ndeé coo siī iní ō.

⁷ Chi nchivī jā ndíhvī iní sīquī modo nēhén jā cúnī maá ji, jíin ūhvī ji Yāa Dios, chi nduú cúnī ji cuetáhvī ji ley Yāa Dios, de ní mā cúu squíncuu ji.

⁸ Já ñúcuán, nchivī jā jíca jíin modo jā cúnī maá, nduú cúu sáhá ji jā cusí iní Yāa Dios jíin ji.

⁹ Sochi ndá ndóhó, chi nduú cā jíca nú jíin modo jā cúnī maá nú, chi jíca nú tá cúu nūu cúnī Espíritu, chi ndeé Espíritu Yāa Dios iní ánō nū. De nchivī jáa nduú ndeé Espíritu Cristo iní ji, chi nduú yíhī ji ndahá yā.

¹⁰ De tú ndeé Cristo iní nū, de vísō iin quivī de cuū yiqui cúñu nú jā sīquī cuāchi, sochi cutecū ánō nū sīquī jā ní sndáhvā Yāa Dios cuāchi nú.

¹¹ De tú iní ndá nú ndeé Espíritu maá Yāa jā ní nastécū Cristo Jesús mähñū ndíyi, ñúcuán de suni sáhá maá yā jā natecū yiqui cúñu nú jā cuū. De sáhá yā súcuán jā jíin maá Espíritu yā jā ndeé iní nū.

¹² Túsaá hermano, ndeé tiñú ó jā caca ndaa ō, de nsuú jā sáhá ó modo nēhén jā cúnī maá ó.

¹³ Chi tú caca nú jíin modo nēhén maá nú, de tánū táhvī nū. Sochi tú jíin fuerza maá Espíritu snāa nū ndācá tiñu jā sáhá nú jíin modo nēhén maá nú, de cutecū nū ní cání.

¹⁴ Chi ndācá nchivī jā níquín ji modo jā stéhén Espíritu Yāa Dios, maá ji cúu sēhe Yāa Dios.

15 Chi Espíritu jā ní nīhīn ndá nú, nduú ní nsáhá yā ndóhó jā cuu nú modo mozo nūū yā jā yūhú tucu nú nūū yā, chi sa nī nsáhá yā yóhó jā cúu ó sēhe yā. De jā suu cúu jā cáhān jee ó: Tatá maá sá.

16 De maá Espíritu stéhēn yā inī ánō ō jā cúu ndija ó sēhe Yāā Dios.

17 De tú sēhe yā cúu ó, de suni nīhīn ō maá táhvi jā ní nquee yuhú yā, de iin cáhnú-ni coo táhvi ō jín Cristo. Chi tú ndoho ó jín yā mitan, de suni cuñáhnú ó jín yā andiví.

18 Túsaá de sáhá nī cuenta jā ndācá tündóhó jā ndóho ó mitan, lulí ndasí cúu nūū tūhun jā vii cuñáhnú ó jín yā ichi nūū cā.

19 Chi ndihi jā ní jēcōo, ndétu ndasí jā ná sáhá Yāā Dios jā nduvāha, quīvī jā tūu nijīn jā cúñáhnú ndá sēhe Yāā Dios.

20 Chi ndācá jā ní jēcōo, nī nquīvi chíjin tūhun jāá nduú quéndōo vāha. De nsūú maá ní stíví maá, chi sa nchivī nī nsáhá cuāchi, de jā suu cúu jā ní squéndōo Yāā Dios sūcuán. De maá-ni jā ndétu jā nduvāha.

21 Chi iin quīvī de ndācá jā ní jēcōo, chi quee chíjin tūhun jā tíví jín jā téhyū. De nduu vii ndasí tá cúu nūū coo ndācá sēhe Yāā Dios, chi cácu nūū tūhun jāá nduú quéndōo vāha.

22 Chi jínī ō jā ndācá jā ní jēcōo, chi jondē mitan de inuú-ni ndóho de modo jā tána inī jā ná ndúvāha ndihi.

23 De nsūú maá-ni ndācá jā ní jēcōo cúu jā ndóho, chi suni jondē maá ó ndóho, vísō ja névāha ó Espíritu Santo jā cúu seña jā iin quīvī de nīhīn ō ndihi táhvi ō. Chi ndóho ndasí ó tündóhó, de ndétu ó quīvī jā naquehen yā yóhó jā cúu ó sēhe yā, de scácu yā yiqui cúñu ó tácuu nduú cā ndoho ó jín.

24 Chi nī scácu yā yóhó sīquī jā sūcuán ñúhún inī ō. Sochi tú ja nī nsáhá yā maá jā ñúhún inī ō, ñúcuán de nduú cā ñúhún inī ō jā

sáhá yā. Chi nduú cā ndétu ó de tú ja nī ncuu sūcuán.

25 Sochi tú ncháha ca cunī ō jā sáhá yā jā ñúhún inī ō, túsaá de jín paciencia ndétu ó jā sáhá yā.

26 De saá-ni maá Espíritu Santo, suni chindeé chítuu yā yóhó jāá nduú nā fuerza inī ō. Chi nduú jínī ō cācān táhvi ō tá cúu nūū cánuú. Sochi maá Espíritu cáhān ndáhvi yā jín Yāā Dios jēhē ō sīquī ndācá jā jēca ndasí inī ō de nduú nīhīn ō tūhun nāsa cācān táhvi ō.

27 De maá Yāā Dios jā jito túnī ánō ō, chi jínī yā ndācá jā cunī maá Espíritu jā cáhān yā jēhē ō. Chi ndá nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios, cáhān ndáhvi Espíritu jēhē ji tá cúu nūū cunī Yāā Dios.

Vāha-ni cūndeé ó sīquī ndihi jānēhén

28 De jínī ō jā ndācá-ni jā quíji nūū nchivī jā māni jín Yāā Dios, jā váha á jā úhvi, chi quéndōo vāha cā ji nūū yā, sáhá yā jín ndācá ñúcuán. Chi cúu ndá ji nchivī jā ní ncana yā ji nī nquīvi ji ndahá yā sīquī jā sūcuán nī ncundaā inī yā jondē janahán.

29 Chi jondē ncháha ca coo ji de ja jínī yā ji, de ja nī jani yā ji jā nduu ndoo nduu ndaa ji jā ndacu ji maá Sēhe yā, tácuu cuu Sēhe yā ñanī ñáhnú nūū cuāhā nchivī jā cúu ndá ji ñanī cándija.

30 De jā ní jani yā ji, de suni nī ncana yā ji. De jā ní ncana yā ji, de suni nī sndáhvā yā cuāchi ji. De jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, de suni nī nsáhá yā jā cúñáhnú ji.

31 ¿De nāsa cā cáhān ō sīquī tūhun ñáhnú yáhá túsaá? Chi tú íyó Yāā Dios jín ō, ¿de ní iin cā cuu cundeé sīquī ō? Nduú ni iin.

32 Chi maá yā nduú ní scácu yā Sēhe yā, chi sa nī jēhe yā Sēhe yā nī jīhī yā jā jēhē ndihi ó. De tú sūcuán nī jēhe yā Sēhe yā, de nā oncā cúu jā má cuāha yā ndācá cā jā jínī ñúhún ó túsaá.

³³ ¿De ní iin cuu cāhān cuāchi sīquī nchivī jā ní nacāji Yāā Dios? Nduú ní iin. Chi maá yā nī sndáhvā yā cuāchi ji.

³⁴ ¿De ní iin cuu nenda cuāchi sīquī ō túsaá? Nduú ní iin. Chi maá Cristo cúu Yāā jā ní jīhī jēhē ō, de suni nī natecū yā. De mitan de ndēē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā, de cāhān ndāhvī yā jēhē ō jín Yāā Dios.

³⁵ ¿De ní iin cuu tavā yóhó nūū tūhun jā cúndáhvī inī Cristo yóhó? ¿A tūndóhó, á ndācá jā sáhá vjín, á jā jínī ūhvī nchivī yóhó, á tāmā, á jā cúmanī sahma ó, á tūhun yúhú, á jā cahñī ji yóhó, á naá cúu? Ni iin ndācá jā yáhá.

³⁶ Chi súcuán yósō nūū tutū ī jā cāhān nchivī cándija jín Yāā Dios: Jā sīquī maá ní de ndācá-ni hora cúni ndá ji cahñī ji ndá saán. De sáhá ji jín sá tá cúu nūū sáhá ji tīcāchī, quiti jā cuū. Cáchi tutū.

³⁷ De nduú chi visō ndóho ó ndācá yáhá, de váha-ni cūndeé ó sīquī ndihi-ni, sáhá maá Yāā jā ní ncundáhvī inī yóhó.

³⁸ Jā űúcuán nī ncucáhnú inī ni jāá nduú ní iin cuu tavā yóhó nūū tūhun cúndáhvī inī Yāā Dios yóhó. Ni tú cuū ō á cutecū ō, ni ndācá ángel andivī, ni ndācá jā nēhén jā cúñáhnú jā íyó poder, ni jā íyó mitan, ni jā coo,

³⁹ ni jā íyó nūū sūcún, ni jā íyó nūū cúnú, ni ndācá cā jā ní jēcōo, mā cūū cuitī tavā yóhó nūū Yāā Dios jā jín Jētohō ō Cristo Jesús nī ncundáhvī inī yā yóhó.

9

Sīquī nāsa nī nacāji yā tatā Israel

¹ De cāhān ndāā ni chi cúu nī tēe cándija Cristo, de nduú stáhvī nī, de nijín cúu inī ánō ni jā cāhān ndāā ni sáhá Espíritu Santo.

² Cúcuécá ndasí inī ni, de níni táhúhvī inī ánō ni

³ jā sīquī ndācá táhán nī nchivī nación hebreo, chi iin-ni tatā ndá nī. Chi jā sīquī maá ji de jondē cúu inī ni jā tú ná cúu de cujiyo nī nūū Cristo jā tñū táhvī ni, tácuca súcuán de cuu cācu ánō maá ji nícu.

⁴ Chi cúu ndá ji tatā nchivī Israel, de jondē janahán nī nsāhá Yāā Dios jā cúu ji sēhe yā, de māhñū vīcō jā jéndūtē nī ndeē yā jín ji saá. De jín maá ji nī nsāhá yā ndācá contrato, de nī jēhe yā ley yā nūū Moisés jā cuu maá ji, de nī stéhēn yā nāsa chiñúhún ji yā inī templo, de nūū maá ji nī nquee yuhú yā cuāhá tūhun.

⁵ De ndá máá ji cúu tatā ndācá tatā ndá sá jā ní ncuñáhnú, de suni chíjin tatā maá ji nī ncacu Cristo jā ní nduú yā tēe. De maá yā cúu Yāā Dios jā tñn ndihi-ni, de níi cání ná cāhān nchivī jā cúñáhnú yā. Amén.

⁶ De nsūú jāá nduú ní nquee ndaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū nchivī Israel. Chi nī nquee ndaā nūū visō sava ji-ni, chi nsūú ndihi tatā Israel cúu jā cándija.

⁷ Chi nsūú ndihi tatā Abraham cúu ndija sēhe dē. Chi nī ncāhān Yāā Dios jín dē: Nūū maá-ni sēhe nú Isaac cúu jā coo tatā nū tá cúu nūū ní nquee yuhú nī jā cuāha nī nūū nū.

⁸ De tūhun yáhá cāhān jā ni iin nchivī nduú cúu ji sēhe Yāā Dios sīquī jā ní ncacu ji chíjin iin tatā jā jáni inī ji jā váha cā cúu. Chi sa maá-ni tatā jā ní nquee yuhú yā cúu ndija tatā jā chíhi yā cuenta.

⁹ Chi yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham: Maá tiempo jā ní jani nī de quiji nī, de cacu iin sēhe yíi ñasíhí nú Sara, ncachī yā.

¹⁰ De nsūú yáhá-ni, chi saá-ni Rebeca nī ncacu ūū sēhe yíi ña, de iin-ni tatā ndúū ji, jā ní ncuu tatā ndá sá Isaac.

¹¹⁻¹³ De jondē ncháha ca cacu ndúū ji, de ncháha ca sáhá ji jā váha

á já úhvī, de ja nī ncāhān yā jíin Rebeca: Sūchí já cacu já xihna ñúhún satifñú ji nū sūchí úu, ncachī yā. Chi suni sūcuán cāhān tutū ī: Nī íyo mānī nī jíin Jacob, de Esaú chi nduú, ncachī Yāa Dios. De sūcuán jíin ō já maá Yāa Dios cuu nacāji yā nchivī tú nāsa nī ncundaā inī maá yā, de nsūú sīquī tiñu já sáhá ji, chi sa sīquī nāsa cúnī maá yā nacāji yā ji.

¹⁴ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A jáá nduú íyó ndāa Yāa Dios já sáhá yā sūcuán? Nduú cuitī.

¹⁵ Chi jondē janahán nī ncāhān yā jíin Moisés: Ní-ni cúu já cúnī nī cundáhvī inī ni, de cundáhvī inī ni ji. De ní-ni cúu já cúnī nī sáhá nī já váha, de sáhá nī, ncachī yā.

¹⁶ Túsaá de nsūú sīquī já cúnī maá nchivī, ni nsūú já ndúcú ndéé maá ji cúu, chi sīquī nāsa cúnī maá yā cundáhvī inī yā ji.

¹⁷ Chi suni sūcuán yósō nū tutū ī já ní ncāhān yā jíin rey nación Egipto: Nī jani nī ndóhó já cúu nú rey, tácuá jíin ndóhó de stéhēn ni poder ni, de tácuá cūtē nuu sívī nī ní ñayiví, ncachī yā.

¹⁸ Túsaá de tú ní iin cúnī yā cundáhvī inī yā, de cundáhvī inī yā. De tú ní iin cúnī yā já cunihin inī, de sáhá yā já cunihin inī.

¹⁹ De sanaā de cāhān iin nú jíin nī: Tú sūcuán cúu ¿de nūcu cāhān yā cuāchi sīquī ō? Chi mā cūu casī ō nāsa cúnī maá yā sáhá yā. Cachī nū.

²⁰ De sa cāhān ni jíin nú: Ndóhó, ¿ní iin cúu nú já jáni inī nū já nascócóo nú nūū Yāa Dios? ¿A cuu cāhān quīsi ñuhun jíin tēe já ní nsáhá: ¿Nūcu nī nsáhá nú nduhū sūcuán? cachī.

²¹ Chi tēe já sáhá quīsi, cuu sáhá dē nāsa cúnī maá dē, chi iin-ni ñuhun cuu sáhá dē iin quīsi fino de incā quīsi corriente.

²² ¿De á nduú jétáhvī nú já suni sūcuán sáhá Yāa Dios jíin nchivī? Chi cúnī yā stéhēn yā nāsa sáhá yā juicio sīquī nchivī tácuá cunī ji

poder yā. De vísō sūcuán de nī íyo paciencia yā jáá nduú ní nénda ñamā yā sīquī nchivī já tanū táhvī.

²³ De suni cúnī yā stéhēn yā nāsa vii ndasī cuñáhnú yā sīquī tiñu sáhá yā jíin yóhó nchivī já cundáhvī inī yā. Chi jondē janahán ja nī nsáhá túha yā yóhó já vii cuñáhnú ō jíin yā.

²⁴ Chi nī ncana yā yóhó já candíja ó, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu nchivī ndá cā nación.

²⁵ Chi suni suha nī ncāhān yā nū tutū Oseas:

Nchivī jáá nduú ní ncúu nchivī maá nī, mitan de cāhān ni já cúu ji nchivī maá nī.

De nchivī jáá nduú ní íyo mānī ni jíin, mitan de cāhān ni já cúu ji nchivī já mānī ni jíin.

²⁶ De maá lugar nūú ní ncāhān ni jáá nsūú nchivī ni cúu ji, suu ñūcuán cāhān nchivī já cúu ji sēhe Yāa Dios, Yāa técu ní cání.

Ncachī yā.
²⁷ Sochi Isaías chi suha nī ncāhān dē tūhun nchivī Israel: Vísō nī ncāyā ndá tatā Israel tá cúu ñútín mar, sochi jacū ji-ni scácu yā.

²⁸ Chi Jētohō ō Yāa Dios, ñamā sínu yā tiñu já sáhá ndāa yā sīquī cuāchi nchivī ñayiví. Cáchi tutū.

²⁹ Chi cúu tá cúu já ní ncāhān tucu Isaías:

Maá Yāa já cúu Jētohō nūú ndácá ángel andiví, tú nduú ní scácu yā jacū tatā ō nícu,

de ja cúu ó tá cúu nchivī ñuū Sodoma jíin ñuū Gomorra, já ní naā ndihi.

Cáchi tutū.

Jáá nduú jétáhvī nchivī hebreo tūhun já scácu yā ji

³⁰ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? Suu já nchivī ndá cā nación, vísō nduú ní ndúcú ji quendōo ndāa ji nūū Yāa Dios, de nī sndáhvā yā cuāchi ji. Chi sīquī já ní ncandíja ji já ní jíhī Cristo jēhē ji cúu já ní sndáhvā yā cuāchi ji.

³¹ De sa nchivī Israel, vísō ndúcú ndá ji já quendōo ndāa ji nūū Yāa

Dios jā sáhá ley yā, sochi nduú cúndeé ji quendōo ndāā ji.

³² ¿De nājēhē? Sīquī jāā nduú ndúcú ji jā sndáhvā yā cuāchi ji jā candíja ji jā ní jīhī Cristo jēhē ji, chi sa jáni inī ndá ji jā squíncuu ji maá ley de quendōo ndāā ji. De jā stíví ji sūcuán cúu tá cúu jā ndícó cáva ji sīquī maá yūū jā scáchihi jēhē, de suu cúu Cristo.

³³ Chi sūcuán cáhān nūū tutū īi: Jondē űūū ni Sión cani nī maá Yāā jā cúu modo yūū jā scáchihi ji jēhē ji.

De cúu yā tá cúu toto jā ndícó cáva ji sáhá.

Sochi nchivī jā candíja Yāā űūcuán, chi squíncuu yā jā űúhún inī ji.

Ncachī Yāā Dios.

10

¹ Hermano, cúu ndasí inī ni de jícān táhvī ni nūū Yāā Dios jēhē nchivī nación ni Israel, jā ná scácu yā ndá ji.

² Chi cáhān ni jā vāha sáhá ndá ji chi ndíhvī inī ji chíñúhún ji Yāā Dios. De visō sūcuán de chíñúhún cáhá ndá ji.

³ Chi nduú jícūhun inī ji nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, de ndúcú ji quendōo ndāā ji maá-ni jā squíncuu ji ley. De nduú jétáhvī ji maá modo jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji.

⁴ Chi sīquī jā ní nsáhá Cristo de cuu quee nchivī chíjin ley Moisés. De sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndācá nchivī jā candíja jā sáhá Cristo jēhē ji.

⁵ Chi sūcuán nī ntee Moisés tūhun nchivī jā ndúcú quendōo ndāā jín ley: Tú iin nchivī cuu squíncuu ji ndācá tiñu ndácu ley, de cutecū ji nícu, cáchī.

⁶ Sochi tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī sīquī jā candíja ji jā sáhá yā jēhē ji, chi sa cáhān: Mā cāní inī nū jā jīni űúhún caa nú andivī jā quisnúu nú Cristo jā sndáhvā yā cuāchi nú.

⁷ De ni mā cāní inī nū jā jīni űúhún cuun nú jondē nūū cūnū jā quisndāa nú Cristo māñū ndīyi, modo jāā nduú ní nátecū yā.

⁸ ¿De nāsa cáhān tūhun űūcuán túsaá? Iyō ñatin tūhun yā jín nú, chi űúhún inī yuhú nú jín inī ánō nū, cáchī tutū. De suu cúu tūhun jā ná candíja ó jā scácu yā yóhó. De tūhun yáhá cúu jā nācāni ndá nī.

⁹ Chi tú cáhān nū jā Jētohō nū cúu Jesús, de tú candíja nú jondē jín inī jín ánō nū jā ní nátecū yā māñū ndīyi nī nsáhá Yāā Dios, űūcuán de scácu yā ndóhó.

¹⁰ Chi jín inī jín ánō ō candíja ó jā ní jīhī yā jēhē ō, de sūcuán de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De jā cáhān ō jā Jētohō ō cúu Jesucristo, de sūcuán de scácu yā yóhó.

¹¹ Chi cáhān tutū īi: Ndācá nchivī jā candíja ji yā, chi squíncuu yā jā űúhún inī ji, cáchī.

¹² Chi inuú-ni cúu nchivī hebreo jín ndá cā nchivī. Chi maá yā cúu Jētohō nūū ndīhi ó, de cuāhā jā váha sáhá yā jín nchivī jā cáhān ndáhvī jín yā.

¹³ Chi sūcuán cáhān tūhun yā: Ndīhi nchivī jā cáhān ndáhvī jín maá Jētohō ō, chi scácu yā ji, cáchī.

¹⁴ ¿De nāsa cáhān ndáhvī ji jín yā de tú nduú ní ncandíja ji jā scácu yā ji? ¿De nāsa candíja ji de tú nduú ní jín ji tūhun yā? ¿De nāsa cuni ji de tú nduú nā nchivī nacani tūhun nūū ji?

¹⁵ ¿De nāsa nacani nchivī tūhun yā de tú nduú táji yā ji quihīn ji? Chi tá cúu nūū cáhān tutū īi: Viī ndasí tiñu sáhá ndá nchivī jā jíca jín tūhun ndeé tūhun sīi inī jā nācāni ji tūhun vāha yā, cáchī.

¹⁶ Sochi nsūū ndīhi ji jétáhvī tūhun jā scácu yā ji. Chi nī ncāhān Isaías jondē janahán: Tátā Yāā Dios, ¿nā nchivī nī ncandíja tūhun jā nācāni ndá sá vii? ncachī dē.

¹⁷ Túsaá de tú cunini nchivī de cuu candíja ji. De tūhun jā cunini ji cúu tūhun Cristo.

18 Sochi jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jíní jì tūhun yā túsáá? Nduú, chí nī jíní jì, chí cáhān tutū ī: Níí ñayíví nī jíní nchiví tūhun jā ní nacani ndá dē. De jondē nūū jícā cā ndācá lado ní jinū tūhun yā.

Cáchī tutū.

19 De suni jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jícūhun inī ndá nchiví Israel tūhun yā? Nduú chí nī jícūhun inī jì, de nduú ní jétáhví jì. Chí xihna cā Moisés nī ncachī dē jā ní ncāhān Yāa Dios:

Cucuíñú inī ndá nú sāhá nī, chí cuāha nī tūhun nī nūū inčā nchiví jāá nduú cúu jì iin naciún.

De quítí inī nū cunī nū jā cuāha nī tūhun nī nūū iin naciún jāá nduú jícūhun inī.

20 De saá-ni Isaías nī nchundee inī dē nī ncachī cājí dē jā ní ncāhān Yāa Dios:

Ndá nchiví jāá nduú ní nánducú nduhū, nī jinī jì nduhū.

De nūū nchiví jāá nduú ní jícā tūhún, nī stéhēn nī nāsa Yāa cúu nī.

21 Sochi sīquī nchiví Israel sa nī ncāhān dē jā ní ncāhān yā: Ndiquiví nī ncana nī jì jā quívi jì nūū nī, de nduú ní ncúní jì, chí nchiví nīhin inī, nchiví jéhe inī cúu jì. Ncachī yā, ncachī Isaías.

11

Jā íyó jacū-ni cā nchiví Israel jā scácu yā

1 Túsáá de jícā tūhún nī: ¿A nī sndóo Yāa Dios nchiví maá yā Israel, á naá cúu? Nduú cuití. Chí nduhū suni tēe Israel cúu nī, de tatā Abraham cúu nī, de vāji nī chījin tatā Benjamín.

2 Nduú ní sndóo Yāa Dios nchiví maá yā, chí ja nī nacāji yā jì jondē janahán. ¿A nduú jíní ndá nú nāsa cáhān tutū ī tūhun Elías, tēe nī nacani tūhun yā janahán? Chí tá jícān táhví dē, de sūcuán nī ncāhān dē sīquī nchiví Israel:

3 Tātā Yāa Dios, nī jahnī ndá jì ndācá tēe nácani tūhun ní, de nī janī jì ndá altar ní. De mátúhún-ni cā sáán nī nquendōo, de mitan suni cúní jì cahní jì sáán, ncachī dē.

4 De Yāa Dios nī scócóo yā: Íyó ūjā mil nchiví jā cándíja nduhū jāá nduú ní jécuíñí jítí jì nūū ídolo jā nání Baal, ncachī yā.

5 De saá-ni mitan, chí íyó jacū-ni cā nchiví jā ní nacāji yā sīquī jā vāha inī yā jín jì.

6 De tú nī nacāji yā jì sīquī jā vāha inī yā, de nsūū sīquī jā ní nsāhá jì tíñu vāha cúu. Chí tú sīquī jā ní nsāhá jì tíñu vāha cúu, ñūcuán de nsūū sīquī jā vāha inī yā.

7 ¿De nāsa cúu túsáá? Cúu jā nchiví Israel nduú ní ncúndee jì jā ní nducú jì quendōo ndāa jì. Sochi sava jì jā ní nacāji yā, chí maá jì nī sndáhvā yā cuāchi jì. De sava cā jì chí nī ndunihin inī jì,

8 tá cúu nūū cáhān tutū ī: Nī nsāhá Yāa Dios jāá nduú jícūhun cuití inī jì sīquī yā, de nī nduú jíní jì jín tinūū jì, de nī nduú níni jì tūhun yā, de sūcuán cúu jondē mitan. Cáchī tutū.

9 De suni nī ncāhān David: Vico jā sáhá ndá jì, ná cóo tá cúu iin trampa á iin xéyí, tácuā nīhīn jì castigo xēēn sīquī jā stíví ndá jì jā sáhá jì cuāchi.

10 De ánō jì ná ndúneē, modo jā má cúu cā cuní jì, de ná cósndihí tūndóhó sīquī jì níí cání. Cáchī tutū.

Sīquī jā scácu yā nchiví ndá cā naciún

11 Túsáá de jícā tūhún nī: ¿A mā cúu cuití cā ndívi nchiví Israel nūū Yāa Dios jā sūcuán nī stíví ndá jì? Nduú chí cuu. Chí jā ní ncunihin inī ndá jì, de sa nchiví ndá cā naciún nī nīhīn táhví jì tūhun jā scácu yā jì. De ñūcuán sáhá tucu jā nchiví Israel cundihví inī jì jā suni cándíja maá jì.

12 Chi jā ní stíví ndá ji, de sa nchiví ní cáhnú ñayíví nī nīhīn maá ji tūhun yā. De jā ní jica yátá ndá ji, suu nī nsáhá jā ní nīhīn nchiví ndá cā nación tūhun yā. Túsaá de tá ndívi tucu ndihi nchiví Israel ndahá yā, de nchiví ñayíví víhí cā quendōo ndetū ji sáhá ñúcuán.

13 De mitan de cāhān ni jíin ndá ndóhó nchiví ndācá nación jāá nduú ní jíin tūhun yā. Chi nī ntají Yāa Dios nduhū jā scāca nī tūhun nū ndá ndóhó nchiví ndācá nación. De ndúcú nī jā ná cuétúhún ndá nú tiñu jā sáhá nī jā nācani nī tūhun yā.

14 Chi cúnī ni jā jíin ñúcuán de nācani inī sava táhān nī nchiví Israel jā suni candíja maá ji, de scācu yā ji.

15 Chi jā ní sndóo yā nchiví Israel, jā ñúcuán cúu jā sa nchiví ñayíví nī nsáhá yā jā ndívi ji nū tūhun mānī yā jíin ji. Túsaá de quívi jā naquehen tucu yā nchiví Israel, quívi ñúcuán suni vāha ndasí sáhá yā jíin nchiví ní cáhnú ñayíví. Chi cuu modo jā natecū ji jā cúu ji tá cúu ndíyi.

16 De nchiví Israel sócō ndá ji nū Yāa Dios pan jā quée xihna cā nū ñujan, de súcuán stéhēn ji jā ndihi ñujan cúu cuenta yā. De saá-ni iin ñutun, tú yíhí jā cuenta yā cúu, de suu cúu jondē yoho jíin jondē ndihi ndahá. De suni súcuán nchiví Israel, yíhí cuenta ji nū yā, síquī jā ndá tata xihna ñúhún ji, nī nquívi ji ndahá yā.

17 Chi nchiví Israel cúu ji tá cúu ndá ñutun olivo vāha, de sava ndahá ñutun ñúcuán nī ncandē. De ndá ndóhó nchiví ndá cā nación jāá nduú jíin tūhun yā, cúu ndá nú tá cúu ndahá ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndá nú nū ní ncandē nchiví jā cúu ndahá ñutun olivo vāha. De modo jā inuú-ni stáá ndá nú cōhyo jíin cajin jā vāji jondē yoho ñutun olivo vāha.

18 Túsaá de mā sáhá téyíí ndá nú maá nú nū nchiví Israel jā cúu ji tá cúu ndahá ñutun jā ní ncandē. Mā cútéyíí nú, chi nūcūhun inī nū jāá nsūú yoho cúu jā stáá cajin nū maá nú, chi sa maá nú stáá cajin jā vāji jondē yoho.

19 De sanaā de cāhān nū: Nduú chi sava ndahá nī ncandē tácu nachuhun yā nduhū nū ní ncandē, cachī nū.

20 Ndāa, sochi nī ncandē ji síquī jāá nduú ní ncándíja ji Cristo. De ndá ndóhó chi maá-ni síquī jā cándíja nú, jā suu cúu jā ní nquívi nú lugar ji. De mā sáhá víxī nū maá nú túsaá, chi sa cuyūhú nú jā coto candē maá nú.

21 Chi nduú ní nēe cáhnú inī yā nū maá ndahá jā xítíñu, de saá-ni ndá ndóhó mā cúne cáhnú inī yā nū nū de tú stíví nū.

22 Túsaá de sáhá vāha ndá nú cuenta nāsa vāha inī Yāa Dios jíin nāsa xēen inī yā. Chi nī nduxeēn inī yā jíin nchiví hebreo jā ní stíví ñúcuán, de sa ndá ndóhó cundáhvi inī yā. De cánuú jā cuiñi nīhin nú jíin tūhun jā vāha inī yā jíin nú. Chi tú nduú, de suni candē yā ndá nú.

23 De maá nchiví hebreo tú candíja tucu ji, de nūcūhun tucu ji, chi cuu nachuhun tucu Yāa Dios ji.

24 Túsaá de ndá ndóhó nchiví ndācá nación jāá nduú ní jíin tūhun yā, nī ncandē nū xīnī ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndóhó xīnī ñutun olivo vāha, víso nsūú ndahá maá ñutun ñúcuán cúu ndá nú. De nā oncā nchiví hebreo jā má náchuhun yā ji nū ní ncandē ji, chi cúu ji maá ndahá ñutun vāha ñúcuán.

Iin quívi de scācu yā ndihi nchiví nación Israel

25 Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa íyó tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, tácu mā cútéyíí nú cani inī nū jā ndíhí maá nú: Chi sava nchiví Israel nī ndunīhin inī ji, de súcuán coo jondē quívi jā jínu candíja nchiví ndá cā nación jāá

nduú jínī tūhun yā, de sá de nduú cā.

²⁶ Ñúcuán de scácu yā ndihi nchivī nación Israel, chi suha cáhān tutū īī:

Ichi ñuū ni Sión quiji Yāā jā scácu nchivī,
de sáhá yā jā má cōó cā cuāchi nūū ndācá tatā Jacob.

²⁷ De yáhá cúu contrato jā sáhá ndāā ni jínī ji,

quivī jā candēē ni cuāchi ndá ji, cáchī Yāā Dios.
Cáchī tutū.

²⁸ Chi nchivī hebreo nī nduu ji modo enemigo Yāā Dios síquī jāá nduú ní ncándíja ji tūhun jā scácu yā ji. De jā ñúcuán de cuu cūtē nuu tūhun yā nūū ndācá nú. De vísō súcuán de síquī jā ní nacāji yā ndá tatā ji janahán, de cundáhvi cā inī yā ji jā má sndóo yā ji ní cánī.

²⁹ Chi nduú nácani yátā inī yā jā cána yā nchivī jínī jā jēhe yā tāhvī ji.

³⁰ De ndá ndóhó, suni nī īyo nīhin inī nū nūū Yāā Dios jondē saá. De mitan jā ní ncunīhin inī maá nchivī hebreo, de cundáhvi inī yā ndá ndóhó.

³¹ De saá-ni maá ji, chi vísō cunīhin inī ji mitan, de cundáhvi tucu inī yā ji, tá cúu nūū cundáhvi inī yā ndá maá nú.

³² Chi Yāā Dios nī nsáhá yā jā ní nguendōo ndiviī nchivī chíjin tūhun jā cunīhin inī ji, tácuā suni cuu cundáhvi inī yā ndiviī ji.

³³ Túsaá de sáhvi inī ō jā cuāhā ndasí tūhun ndíchí íyó jínī Yāā Dios, de ndihi cuitī jínī yā. De juni mā cūú cuitī cáchī tūhun ó nāsa sándāā inī yā sáhá yā ndācá-ni, de mā quēndá cuitī ō jícūhun inī ō nāsa cúu ndācá jā sáhá maá yā.

³⁴ Chi cáhān tutū īī: ¿Ní iin jícūhun inī nāsa jáni inī maá Jētohō ō? ¿A ní iin nī stéhēn nūū yā?

³⁵ ¿Ní iin nī jēhe xihna cā nūū maá yā, tácuā nachunáá yā nūū ji?

³⁶ Chi jondē nūū maá yā vāji ndācá jā íyó, de maá yā nī nsáhá

ndihi, de jā cuu maá yā cúu. De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnū Yāā Dios níí cánī. Amén.

12

Jā ná cóo ndoo ánō ō jā cuetīñú Yāā Dios yóhó

¹ Túsaá de cáhān ndáhvi nī jínī ndá nú, hermano, jā síquī jā cundáhvi inī Yāā Dios yóhó. Sōcō ndá nú maá nú nūū yā, coo ndoo coo īī nū jā cuetīñú yā ndóhó, tá cúu nūū cúsi inī yā. Chi suu cúu jā chíñúhún nú yā jondē jínī inī jínī ánō nū.

² De mā cācá ndá nú jínī ndācá modo jā sáhá nchivī ñayiví yáhá, chi sa sāma nú modo jā jáni inī nū, de ndujeé jāá ntúnī nū. De súcuán de cuu nacāji nú ní-ni cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios, jā cúsi inī yā, jínī jā jíja inī nū jínī tūhun yā.

³ De síquī jā váha inī yā de nī jēhe yā tiñu jā nácani nī tūhun yā, de jā ñúcuán cáhān ni jínī ndihi nú jā má cánī inī nū jā váha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá íyó nú. Chi tá iin tá iin nú canī ndāā inī nū síquī maá nú, de mā scāa cā nū canī inī nū jā váha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá medida jā ní jēhe Yāā Dios fuerza inī nū jā candíja nú.

⁴ Chi cúu ndá nú tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, de tá iin iin chi síin síin jétīñú.

⁵ Chi vísō íyó cuāhā ō, de modo iin-ni yiqui cúñu cúu ó jā yíhí ó ndahá Cristo, chi iin-ni nī nduu ndācá ó.

⁶ De síin síin tāhvī nī jēhe Yāā Dios nūū ō jā sáhá ó tiñu cúnī yā, tú nāsa nī jétahān inī yā nī jēhe yā nūū iin iin ó. Túsaá de ná sáhá váha ó jínī ndá tāhvī jā ní jēhe yā. Tú nī nīhīn ō tāhvī jā nácani ó tūhun yā, de cánuú sáhá ó jondē maá medida jā ní jēhe yā jā cándíja ó.

⁷ De tú nī nīhīn ō tāhvī jā chíndéé ó táhán ó, de ná sáhá ñuncúún ó. De tú nī nīhīn ō tāhvī jā stéhēn ō, de ná cundihvi inī ō stéhēn ō.

⁸ De nchivī jā sndíhvī inī incā nchivī, suni ná sáhá ñuncúún ji. De nchivī jā jéhe nū táhán, ná cuāha ji sūcuán-ni. De nchivī jā ndíso tíñú, ná ndácu váha ji tíñu. De nchivī jā jíto ndáhvī nchivī ndāhvī, ná cúsiī inī ji sáhá ji.

Nāsa cánuú squíncuu nchivī cándíja

⁹ De cundáhvī ndija inī ndá nú táhán nú, de nsūú maá-ni jā cáhān nū-ni. De cunī ūhvī nū tíñu néhén, de cuniquīn nū tíñu váha.

¹⁰ De cánuú coo manī nū jíín ndá táhán nú tá cúu nūū mānī nū jíín ñanī nū. De nducú ndá nú nāsa quendōo yíñúhún cá táhán nú nsūú cá maá nú.

¹¹ De mā cúcúxí nú jíín ndá tíñu jā sáhá nú. Chi jíín inī jíín ánō nū cundihvī inī nū jā sáhá nú tíñu cúnī maá Jētohō ō.

¹² De cusīī inī nū jā ñúhún inī nū ndācá jā váha jā coo. De cuandēé inī nū de tú ndóho nú tūndóhó. De níñí cācān táhvī nū.

¹³ De coto ndáhvī nú nchivī cándíja de tú cúmanī nūū ji. De cuāha núú nú vehe nūū nchivī jíicá.

¹⁴ De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā jíín ūhvī ndóhó. Mā cáhān nāvāha nú sīquī ji, chi sa cācān táhvī nū jēhē ji.

¹⁵ De tú cúsiī inī nchivī, de suni cusīī inī nū jíín ji. De tú cúcuécá inī nchivī, de suni cucuécá inī nū jíín ji.

¹⁶ De coo inuú inī ndá nú jíín táhán nú. De mā sáhá vīxī nū maá nú, chi sa quetáhán nú jíín nchivī ndāhvī. Mā canī inī nū jā ndíchí nú.

¹⁷ De mā násáhá nāvāha nú ni iin nchivī de tú nī nsáhá nāvāha ji ndóhó. Cundihvī inī ndá nú sáhá nú tíñu váha jā cunī jíínúú ndācá nchivī.

¹⁸ De cundihvī inī ndá nú cundeē mānī nū jíín ndācá nchivī, vísō nāsa-ni íyó maá ji.

¹⁹ Ñanī mánī, mā nácuāha ndá nú jā ndutahvī nchivī jā sáhá nāvāha ndóhó, chi sa cuāha nú tūhun jā maá Yāā Dios cuāha yā castigo ji. Chi

súcuán cáhān tutū īī: Maá nī cuāha castigo ji, de maá nī nacuāha yāhvī ji, cáchī Jētohō ō.

²⁰ De suni cáhān tutū: Tēe jā jíín ūhvī ndóhó, tú jíhī dē sōco, de cuāha nú jā cajī dē. De tú yíchī dē, de cuāha nú jā coho dē. Chi tú sáhá nú sūcuán, de cucanoō dē de nacani uhvī inī de jā ní jíínī ūhvī dē ndóhó, cáchī.

²¹ Mā cuāha nú tūhun jā cundeé tíñu néhén jíín nú, chi sa tíñu váha sáhá nú tácuā ndāhvā tíñu néhén.

13

¹ Ndācá nchivī ná cuétáhvī ji nūū ndá tēe jā ndíso tíñu ñuū. Chi mā cōó tēe ndíso tíñu de tú nduú ní nsáhá Yāā Dios. De ndá tēe jā ndíso tíñú, chi Yāā Dios nī ntee tíñu sīquī dē.

² De nchivī jāá nduú jétáhvī nūū ndá tēe ndíso tíñú, túsaá de cúnihin inī ji nūū ndá jā ní jani Yāā Dios. De nchivī jā cúnihin inī, chi cuāchi sáhá ji, de níhīn ji castigo.

³ Chi ndācá tēe jā ndíso tíñú, nsūú jā ndíso tíñú dē jā cuyūhú nchivī sáhá tíñu váha, chi sa jā cuyūhú nchivī sáhá tíñu néhén. De tú cúnī nū jā má cúxeēn ndá tēe ndíso tíñú nūū nū, de sáhá nú tíñu váha túsaá. Nūcuán de cuetúhún ndá dē ndóhó.

⁴ Chi jétíñú Yāā Dios ndá dē, tácuā cundeē váha ndá nú. Sochi tú sáhá nú tíñu néhén, de sa cuyūhú nū, chi nsūú jā ndíso cáhá ndá dē tíñu jā sndóho dē nchivī. Chi jétíñú Yāā Dios dē, tácuā cuāha dē castigo nchivī sáhá tíñu néhén.

⁵ Jā ñúcuán cánuú jā cuetáhvī ndá nú nūū tēe ndíso tíñú, de nsūú maá-ni jā má níhīn nū castigo, chi suni jāá nduú nā cuāchi coo ánō nū.

⁶ De jā ñúcuán cúu jā suni jéhe ndá nú xūhún nūū ndá tēe ndíso tíñú, cuu tíñu ñuū. Chi jétíñú Yāā Dios dē, de maá-ni tíñu ñúcuán sáhá ndá dē.

⁷ De chunáá ndá nú ndihi jā ndíta nú nūū ndācá nchivī. Cuāha nú xūhún ñúú nūū tēe jā quéhen xūhún ñúú. De cuāha nú xūhún cuota nūū

tēe quéhen cuota. De coo respeto nū nūū nchivī jā cānuú coo respeto nū. De coo yíñúhún nū nūū nchivī jā cānuú coo yíñúhún nū.

⁸ Mā cúndita nū nūū ni iin. De íyó iin jā ndíta nū jā má téhndē cuitī, suu jā ní ncāhān Yāā Dios jā cundáhvī inī nū táhán nū. Chi nchivī jā cúndáhvī inī táhán, ja nī squíncuu ji ndihi jā ndácu ley yā.

⁹ Chi súcuán ndácu ley tiñu: Mā cásiquí ndēē nū táhán nū, mā cáhni nū ndiyyi, mā sácuihná nū, mā sátúhún nū, mā ndiyo inī nū jā névāha táhán nū. De ndācá tūhun yáhá jín ndá cā tiñu jā ndácu ley, ndihi-ni yihí chījin tūhun yáhá: Cundáhvī inī nū táhán nū, tá cúu nūū cúndáhvī inī nū maá nū, cáchi tutū.

¹⁰ Chi tú cúndáhvī inī ō táhán ó, de mā sáhá ó ni iin jāá nduú vāha nūū ji. Túsaá de jā cúndáhvī inī ō táhán ó, ñúcuán cúu jā squíncuu ó ní ley yā.

¹¹ Súcuán sáhá ndá nū, chi sáhá nū cuenta jā cuácuñatin quivī jā nenda yā. De mā cōó cā nū tá cúu nchivī quixín, jā cuhuun inī nū. Chi mitan ja nī ncuñatin cā quivī jā scácu yā yóhó nsūū cā quivī jā ní ncandíja ó tūhun yā.

¹² Chi modo jā ja ñatin yāha jacuáá, de cuācunijín quivī scácu yā yóhó. Túsaá de ná sndóo ó tiñu jā ní nsáhá ó nūū neē, de ná cúcutú ó jín ndācá tiñu ndāā jā caca ó jín luz yā.

¹³ Ná cáca yíñúhún ó tá cúu nūū cānuú caca ó jín luz yā. Mā jíní ndá nū, mā sáhá nū ndācá vico néhén, mā cācá ndī nū, mā sáhá nū tiñu néhén, mā cānāá nū, mā cúcuásún inī nū.

¹⁴ Chi sa cuiñi cutú nū jín fuerza maá Jētohō ō Jesucristo, jā má cuáha cā nū tūhun sáhá nū tiñu jā cúni modo néhén maá nū.

14

Mā cáhān néhén ó cunī ō táhán ó

¹ Cuetáhvī nū nchivī jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de mā tétáhán

nū jín ji sīquí ndācá tūhun jā sín jáni inī ji jín maá nū.

² Chi íyó nchivī jā jáni inī ji jā cuu cajī ji ndinuū-ni. De íyó nchivī jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de jáni inī ji jāá nduú vāha jā cajī ji cúñu, chi jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo cúu.

³ De ndóhó tēe jā yájī ndinuū-ni, mā cáhān nū cunī nū tēe jāá nduú yájī ndinuū. De ndóhó tēe jāá nduú yájī ndinuū, mā cáhān nū cunī nū tēe jā yájī ndinuū. Chi Yāā Dios nī jetáhvī yā tēe ñúcuán.

⁴ De ndóhó, ¿ní iin cúu nū jā cáhān néhén nū jíní nū mozo Yāā Dios? Chi tú vāha sáhá dē á néhén sáhá dē, de maá yā cúu jā sáhá ndāā sīquí dē, nsūū maá nū. De nduú chi cuiñi vāha dē, chi mozo maá Jētohō ō cúu dē, de cuu sáhá yā jā má stívī dē.

⁵ De suni íyó nchivī jā jáni inī jā īī cā iin quivī nsūū cā incā quivī. De incā nchivī chi jáni inī ji jā inuú-ni cúu ndācá quivī. De ndācá ji ná cúndaā vāha inī maá ji sīquí nāsa jáni inī ji.

⁶ Chi tēe jā née īī iin quivī, chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán. De tēe jāá nduú née īī iin quivī, suni chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán. De tēe jā yájī ndinuū-ni, chíñúhún dē maá Jētohō ō jā sáhá dē súcuán, chi nácuetáhvī dē nūū Yāā Dios. De tēe jāá nduú yájī ndinuū, suni chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán, de suni nácuetáhvī dē nūū yā.

⁷ Chi ni iin ó nduú tēcū ō jā coo vāha maá ō-ni, de ni iin ó nduú jíhī ō jā cúni maá ó.

⁸ Chi tú tēcū ō de tēcū ō jā sáhá ó tiñu cúni maá Jētohō ō. De tú cuū ō, de suni cuū ō sīquí jā cúni maá Jētohō ō. Túsaá de á jā cutecū ō á jā cuū ō, de yihí ó ndahá maá Jētohō ō.

⁹ Chi nī jíhī Cristo de nī natecū yā, tácuca cuu yā Jētohō nūū nchivī jā ní jíhī jín nūū nchivī tēcū.

¹⁰ De ndóhó, ¿nājēhē cúu jā jáni néhén inī nū jíní nū táhán nū túsaá?

¿De nūcu cújehe inī nū jínī nū dē? Chi ndācá ó cuiñi ó yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāā yā tiñu ó.

¹¹ Chi suha yósō nūū tutū ī: Jāndāā ndija chi nūū maá nī cuiñi jítī ndācá nchivī, de ndihi ji cāhān jā maá nī cúu Yāā Dios, cáchī maá Jētohō ō.

¹² Túsaá de tá iin tá iin ó nacuāha ó cuenta nūū Yāā Dios nāsa tiñu nī nsáhá ó.

Mā sáhá ó jā quīvi táhán ó cuāchi

¹³ De jā ñúcuán de mā cāhān nēhén cā ō cunī ō táhán ó. Chi sa chuhun inī ndá nú jā má sáhá nú nī iin tiñu jā sáhá jā stívī táhán nú de quīvi ji cuāchi.

¹⁴ De jínī nī jā nī iin jā ní nsáhá Yāā Dios, nduú stívī ánō ō. Chi súcuán nī ncucáhnú vāha inī nī sīquī jā cándija nī Jētohō ō Jesús. Sochi tú iin nchivī jāni inī ji jā íyó jā stívī ánō ji, túsaá de súcuán sáhá ndija jíin maá ji.

¹⁵ De tú táhán nú nduú cúvāha inī dē jā yáji nū cūñu jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo, chi jāni inī dē jā stívī ñúcuán ánō nū, túsaá de nduú cúndáhvī inī nū dē jā yáji nū. Coto má snāā nū ánō táhán nú sīquī jā yáji nū iin jā jāni inī dē jā cuāchi cúu. Chi suni jēhē maá dē nī jīhī Cristo.

¹⁶ Mā sáhá nú tiñu jā cāhān ji sīquī, vísō jínī maá nú jā íyó vāha.

¹⁷ Chi jā ndācu Yāā Dios tiñu nūū ō, nsūū sīquī nāsa cajī ō coho ó cúu, chi sa sīquī jā ná sáhá ó tiñu ndāā, de cundeē mānī ō jíin táhán ó, de cusīi inī ō sáhá Espíritu Santo.

¹⁸ De nchivī jā súcuán sáhá tiñu jā cúnī Cristo, chi cusīi inī Yāā Dios jíin ji, de suni jétuhún ndá nchivī ji.

¹⁹ Túsaá de ná cúndihvī inī ō cundeē mānī ō, tácuā jíin ñúcuán de chindeē táhán ó jíin táhán ó jā cuja ó jíin tūhun yā.

²⁰ De mā cuāha nú tūhun jā jíin ndeyu yáji nū de snāā nū tiñu jā ní nsáhá Yāā Dios jíin táhán nú. Chi ndāā chi íyó ndoo ndihi jā yáji ō, de

vísō súcuán de nduú vāha jā yáji nū ndeyu tú sáhá jíin táhán nú jā suni cajī maá dē vísō jāni inī dē jā cuāchi cúu.

²¹ Vāha cā mā cajī nú cūñu, nī mā cōhó nú vino, de nī iin mā sáhá nú jā stívī ánō táhán nú, de quīvi dē cuāchi, de caca yátá dē nūū tūhun cándija dē.

²² De tú cándija nú jāā nduú ná cuá sáhá jā yáji nū, de súcuán cándija maá nú-ni nūū Yāā Dios. De nācā ndetū tēe jāā nduú sáhá jíin ánō dē jā cuāchi cúu tú cajī dē coho dē.

²³ De tēe jā yáji iin jā jāni inī dē sanaā de stívī ánō dē, túsaá de sáhá dē cuāchi, chi nduú cándija dē jā íyó vāha jā yáji dē. Chi ndācá jā sáhá ó, de tú nduú cándija ó jā íyó vāha, de cuāchi cúu.

15

Jā ná sáhá ó jā cusīi inī táhán ó

¹ De yóhó jā ní jija jíin tūhun yā, cánuú jā coto ó nchivī jāā ncháha ca cuja jíin tūhun yā, tácuā cándija vāha ji. De mā sáhá ó jā cusīi inī maá ó-ni.

² Chi tá iin iin ó ná sáhá ó jā cusīi inī táhán ó, tácuā quendōo vāha ji de cuja ji jíin tūhun cándija ji.

³ Chi juni Cristo nduú ní nsáhá yā jā cusīi inī maá yā, chi sa jā cusīi inī Tatá yā. Chi súcuán cāhān tutū ī: Ndācá tūhun nāvāha jā ní ncāhān ndá nchivī sīquī ní, nī ndivi sīquī maá sá, ncachī Cristo jíin Tatá yā.

⁴ Chi ndācá tūhun jā ní jēcōsō nūū tutū ī jondē janahān, chi nī jēcōsō tácuā stéhēn nūū ō, de nihīn ō tūhun jā sáhá jā cundeē inī ō de ndusīi inī ō. De súcuán de cuhun inī ō ndācá jā vāha jā coo.

⁵ De maá Yāā Dios jā jēhe tūhun cuandeē inī jíin tūhun ndusīi inī, ná sáhá yā jā coo inuú inī ndá nú, tá cúu nūū cúnī Cristo Jesús.

⁶ De súcuán de iin-ni coo nú de inuú-ni cuu cāhān nū jā vāha ndasī Yāā cúu Yāā Dios, Tatá Jētohō ō Jesucristo.

*Jā ní jītē nuu tūhun vāha yā nūū
nchivī ndá cā nación*

⁷ Túsaa de cuetáhvī nú ndācá táhán nú, tá cúu nūū ní jetáhvī Cristo yóhó, tácuá cunī nchivī jā vii cúñáhnú Yāa Dios.

⁸ Chi cāhān ni jā ní nquiji Cristo Jesús, ni nsāhá yā ndācá tiñu jā quendōo vāha nchivī hebreo, tácuá cundaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios nūū ndācá tatā ji janahán. De sūcuán ni stéhēn Cristo jā squíncuu Yāa Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā.

⁹ De suni ni nquiji yā tácuá nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, cāhān ji jā vāha ndasí inī Yāa Dios jā cúndáhvī inī yā ji. Chi suha cāhān tutū ī:

Túsaa de cāhān sá jā vāha ndasí inī ní, cuni nchivī ndācá nación, de cata sá yaā jā chiñúhún sá ní.

¹⁰ De suha cāhān tucu tutū ī:
Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, inuú ná cúsiī inī nū jín nchivī maá yā.

¹¹ De cāhān tucu:
Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, cāhān nū jā vāha ndasí inī Jētohō ō Yāa Dios.

De ndá ndóhó nchivī ndācá-ni ñuū, suni cāhān nū jā cúñáhnú ndasí yā.

¹² De suni ni ntee Isaías tūhun yáhá: Chījin tatā Isai quiji iin jā cuñáhnú, de ndacu yā tiñu nūū nchivī ndācá nación.

De ndá nchivī ñúcuán chi cuhun inī ji ndācá jā sáhá yā.

Cáchī tutū.

¹³ De maá Yāa Dios jā sáhá jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo, ná sáhá yā jā coo siī ndasí inī ndá nú jín jā coo ndeé inī nū sīquī jā cándija nú yā. De sūcuán de cuhun téyí cā inī nū ndācá jā váha jā coo, sáhá poder maá Espíritu Santo.

¹⁴ Ñanī mánī, cúcáhnú inī ni jā vāha ndasí ndíhvī inī ndá nú jín tiñu vāha, de vāha ndasí jícūhun inī nū, de cúu sndíhvī táhán inī nū.

¹⁵ De ní jani inī ni jā tee ní carta yáhá jā cāhān cājī ní jín ndá nú, tácuá víhī cā cuhun inī nū ndācá tūhun yáhá. Chi sūcuán sáhá ní sīquī jā vāha inī Yāa Dios, de ní jēhe yā tiñu nūū ni

¹⁶ jā sáhá ní tiñu cúnī Jesucristo jā nacani ní tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā. De nacani ní tūhun vāha Yāa Dios nūū ji jā scácu yā ji. Sūcuán sáhá ní tácuá nchivī ndācá nación, cuu squívi ní ji ndahá yā jā cúu ji tá cúu iin jā sócō ni nūū yā jā cúsiī inī yā jín. Chi ní nsāhá Espíritu Santo jā iyó ndoo iyó ī ji nūū yā.

¹⁷ Túsaa de sīquī jā cándija ní Cristo Jesús, de cúsiī inī ni jā vāha sáhá ní tiñu cúnī Yāa Dios.

¹⁸ Chi mā cúu cāhān ni sīquī tiñu jā sáhá sava cā tēe, chi maá-ni sīquī nāsa ní jetíñú Cristo nduhū jā sáhá ní jā nchivī ndācá nación jāá nduú ní jínī tūhun Yāa Dios, mitan de jetáhvī ji nūū yā. Chi sūcuán ni ncuu jín tūhun jā ní ncāhān ni jín tiñu jā ní nsáhá ní.

¹⁹ Chi ní nsáhá ní tiñu ñáhnú jā ndíso poder jā stéhēn jā cúñáhnú yā, de ní īyo poder Espíritu Santo jín nī. De sūcuán ní nacani ndihi ní tūhun nāsa scácu Cristo nchivī. De ní nacani ní jondē Jerusalén, jín ndihi ndācá ñuū, jín jondē níi región Ilírico.

²⁰ Sūcuán cúu jā ní ndíhvī inī ni ní nacani ní tūhun jā scácu yā nchivī. De ní jēhēn ni nūū nchivī jāá ncháha ca cuni tūhun Cristo, chi nduú ní ncúu inī ní nacani ní nūū ndá nchivī jā ja ní jini ji tūhun ní nacani ndá cā tēe.

²¹ Chi sa ní nsáhá ní tá cúu nūū cāhān tutū ī:

Ndācá nchivī jāá nduú ní nquiji tūhun yā nūū ji, mitan chi cunī ji tūhun yā,

de ndācá nchivī jāá nduú ní jini cuitī tūhun yā, mitan chi jícūhun inī ji.

Cáchī tutū.

Jā ñúhún inī Pablo jā quihīn dē Roma

²² De jā ñúcuán cúu jā cuāhā vuelta nī ncutéñú nī, de nduú nī ncúu cuēē nī nūū ndá nú.

²³ De mitan chi nī ndihī tiñu nī ní cáhnú ndá región yáhá. De ja nī ncuu cuāhā cuīyā jā cúnī nī cuēē nī nūū nū.

²⁴ Túsaá de ñúhún inī nī cuēē nī nūū ndá nú tá yāha nī quihīn nī España. De ñúhún inī nī jā tá nī ncusī inī nī jā ní jīnī nī nūū ndá nú, ñúcuán de chindeé ndá nú nduhū jā quihīn cā nī.

²⁵ Sochi xihna cā Jerusalén quihīn nī quisiáha nī xūhún cuu ndá hermano jā íyó ñúcuán.

²⁶ Chi nchivī Macedonia jíin Acaya nī jani inī ndá ji jā caquīn ji xūhún jā quihīn nūū ndá hermano jā ndóho ndáhvī Jerusalén.

²⁷ Chi súcuán nī ncusī inī ndá ji nī nsáhá ji. De íyó vāha jā súcuán, chi ndá máá ji jā cúu ji nchivī ndá cā nación, ndíta ji jā sáhá vāha ji nchivī hebreo ñúcuán. Chi nchivī hebreo nī nsáhá jā ní nguenda tūhun Yāa Dios nūū ji jā quéndōo vāha ánō ji sáhá. Jā ñúcuán cánuú jā chindeé ji nchivī hebreo jā cándija jíin ndatíñú ñayivī yáhá.

²⁸ Túsaá de tá nī nsīnu nī tiñu yáhá jā quisiáha nī xūhún yáhá nūū ji, ñúcuán de cuēē nī nūū ndá nú jā yāha nī quihīn nī España.

²⁹ De jíinī vāha nī jā quivī cuēē nī nūū nū, de vāha ndasí quendōo nú jā nacani cā nī tūhun vāha Cristo nūū nū.

³⁰ Hermano, cáhān ndáhvī nī jíin ndá nú jā chindeé chítuu nú nduhū cācān táhvī nū jēhē nī nūū Yāa Dios síquī tiñu jā ndúcú ndéé nī. Súcuán sáhá ndá nú síquī jā cándija ó Jētohō ó Jesucristo, jíin síquī jā cúndáhvī inī ō táhān ó sáhá maá Espírītu Santo.

³¹ De cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe región Judea jāá nduú cándija, jíin jā ná cúsiī inī ndá

hermano Jerusalén jā quisiáha nī xūhún yáhá cuu ji.

³² De súcuán de tú cúnī Yāa Dios de cuēē nī nūū ndá nú, de cusī inī ō, de nanihīn inī nī jā coo nī jíin ndá nú.

³³ De maá Yāa Dios jā jēhe tūhun ndeé tūhun sí inī, ná cóo yā jíin ndá nú. Amén.

16

Jā cáhān Pablo jā sáhá ndeé inī ji

¹ De mitan de cáhān nī jíin ndá nú jā chindeé nú hermana Febe, chi cúu ña ñahan jā sátiñú síquī tūhun yā nūū nchivī cándija ñuū Cencrea.

² De cuetáhvī ndá nú ña tá cúu nūū cúnī maá Jētohō ō, chi súcuán cánuú sáhá ndá hermano cándija. De chindeé nú ña nā-ni cuá cúu jā jíinī ñúhún ña, chi súcuán nī nchindeé maá ña cuāhā nchivī, de saá-ni jondē nduhū.

³ Cáhān ndá nú jíin Priscila jíin Aquila jā sáhá ndeé inī ndúū dē, cáchī nī, chi chindeé táhān dē jíin nī síquī tiñu Cristo Jesús.

⁴ Chi tá nī íyo tūndóhó jā cuū nī nícu, de nī nchundeé inī ndúū dē nī nducú dē modo scácu dē nduhū, visō suni cuū maá dē nícu. De nácuetáhvī nī nūū ndúū dē, de nsūú vāchi nduhū-nī, chi saá-ni ndācá grupo nchivī jā cándija ndācá nación.

⁵ De suni cáhān ndá nú jíin ndá nchivī cándija jā ndútútú vehe dē, jā sáhá ndeé inī ji, cáchī nī. De cáhān nū jā sáhá ndeé inī Epeneto, tēe jā mānī nī jíin. Chi región Acaya de maá dē cúu jā ní ncandija xihna cā nūū Cristo.

⁶ Suni cáhān ndá nú jā sáhá ndeé inī María, ñahan jā ní nsatíñú ndasí māhñú ndá nú síquī tūhun yā.

⁷ De cáhān nū jā sáhá ndeé inī Andrónico jíin Junias, ndúū tēe jā cúu táhān ñuū nī jā ní nchīhi nī jíin dē vecāa. De ndá apóstol chi jétúhún dē ndúū tēe jíñā, de xihna cā dē nī ncandija Cristo nsūū cā maá nī.

⁸ Cāhān ndá nú jā sáhá ndeé inī Amplias, tēe jā mānī ni jín, chi cándija dē Jētohō ō.

⁹ De cāhān nū jā sáhá ndeé inī Urbano, tēe jā chíndeé táhán jín ó sīquī tiñu Cristo Jesús, de saá-ni Estaquis, tēe jā mānī ni jín.

¹⁰ Suni cāhān ndá nú jā sáhá ndeé inī Apeles, tēe jā ní stéhēn jā cándija nīhin dē Cristo, de suni sūcuán cāhān nū jín nchivī vehe Aristóbulo.

¹¹ Cāhān ndá nú jā sáhá ndeé inī Herodión, tēe cúu táhán ñuū ni. De saá-ni nchivī vehe Narciso jā cándija maá Jētohō ō.

¹² De suni cāhān ndá nú jā sáhá ndeé inī Trifena jín Trifosa, ndúū ñahan jā sátiñú sīquī tūhun maá Jētohō ō. De suni sáhá ndeé inī Pérsida, hermana jā mānī ō jín, chi suni nī nsatíñú ndasí ña sīquī tūhun Jētohō ō.

¹³ De cāhān nū jā sáhá ndeé inī Rufo, tēe jā jétuhún ndá nchivī jā váha cándija dē maá Jētohō ō. De suni sūcuán cāhān nū jín naná dē, de maá ña suni nī jito ña nduhū modo jā naná nī cúu ña.

¹⁴ De cāhān nū jā sáhá ndeé inī Asíncrito jín Flegonte jín Hermas jín Patrobas jín Hermes jín ndá hermano jā ndeé jín dē.

¹⁵ De suni sūcuán Filólogo jín Julia jín Nereo jín cuāha dē, jín Olimpas jín ndihi hermano cándija jā ndeé jín ndá dē.

¹⁶ De tá cāhān jítáhán nú, de yíñuhún techuhú nú ndahá ji. De ndácá grupo nchivī cándija nū Cristo, cāhān ji jā sáhá ndeé inī ndá nú.

¹⁷ De cāhān ndáhvi nī jín ndá nú, hermano, jā coto nú maá nú nū nchivī jā cútucu inī de ndúcú stívi táhán jín tūhun jāá nduú quétáhán jín jā ní ncutūha ndá nú. De cujiyo ndá nú nū ndá ji.

¹⁸ Chi nchivī sūcuán, nduú sáhá ji tiñu cúnī maá Jētohō ō, chi maá-ni jā ndíhvi inī ji sīquī jā cají ji. De

vīxī ndasí yuhú ji jín tūhun jā cāhān ndá ji, de sūcuán stáhvi ji nchivī jāá nduú jín váha.

¹⁹ De ndá maá nú chi jā jín ndihi nchivī nāsa váha jétáhvi nú nū yā, de jā ñūcuán cúsi inī ni. De cúnī ni jā coo listo váha nú sáhá nú tiñu váha, de mā sáhá nú tiñu néhēn.

²⁰ De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ñamā sáhá yā jā cundeé ndá nú sīquī táchī cúñáhnú jā cúu Satanás. De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā jā váha ndá ndóhó.

²¹ Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī Timoteo, tēe jā chíndeé táhán jín nī sīquī tūhun yā. De suni sūcuán cāhān ndá táhán ñuū ni Lucio jín Jasón jín Sosípater.

²² De nduhū jā nání Tercio, jā tēe nī carta yáhá jā cāhān Pablo, suni cāhān ni jā sáhá ndeé inī ndá nú jā cándija nú Jētohō ō.

²³ De Gayo, tēe jā ní jéhe núú vehe nū ndeé nduhū jā cúu Pablo, cāhān dē jā sáhá ndeé inī ndá nú. De suni jéhe núú dē vehe nū ndácá nchivī cándija. De suni sūcuán cāhān Erasto, tēe cúu tesorero ñuú yáhá, de suni sūcuán cāhān hermano Cuarto.

²⁴ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā jā váha ndá ndóhó. Amén.

Tūhun sándihí jā cāhān jā cúñáhnú ndasí yā

²⁵ De mitan de ná cāhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios. Chi maá yā cuu sáhá yā jā cuiñi nīhin cá ndá nú jín tūhun jā scácu yā ndóhó jā nácani nī, jín tūhun Jesucristo jā stéhēn ni. Chi sūcuán nī stéhēn Yāa Dios tūhun yuhū yā jā ní nchiyuhū ní cáni jondē ncháha ca jēcōo ñayívi.

²⁶ Sochi mitan de ja nī nquenda nijín. Chi jín tutū ñi jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā, nī jītē nuu tūhun yuhū yáhá nū nchivī ndácá nación, tácuca cándija ji de cuetáhvi

ji. Chi Yāā Dios jā tēcū ní cání,
súcuán nī ndacu yā tiñu.

²⁷ De ní cání ná cáhān ō jā
cúñáhnú ndasí Yāā Dios síquī tiñu
jā ní nsāhá yā jín Jesucristo. Chi
mátúhún yā-ni íyó de ndíchí ndasí
yā. Súcuán ná cóo. Amén.

**CARTA XIHNA
ÑUHUN JA NI NTEE
SAN PABLO
APOSTOL NUU NDA
NCHIVI NUU
CORINTO**

¹ Maá nī cúu Pablo, de nī ncana Yāa Dios nduhū jā cúu nī apóstol Jesucristo. Chi sūcuán nī jētahān inī yā nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndūū nī jín hermano ō Sóstenes

² tée nī carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchivī ñuū Corinto jā cándija nú Yāa Dios. Chi cúu ndá nú nchivī maá yā, chi yíhí nú ndahá Cristo Jesús. Chi nī ncana Yāa Dios ndá nú jā coo ndoo coo iī nū nū yā. De nī ncana yā ndá nú jondē jín ndá cá nchivī jā nácunehen jī maá Jētohō ō Jesucristo, ní-ni cúu nūū íyó ndá jī. Chi Jētohō ndācá ó jín ndá jī cúu yā.

³ De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cá yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Cristo cúu jā sáhá ndācá jā váha yóhó

⁴ De níní nácuetáhví nī nūū Yāa Dios jā síquí ndá nú, chi jā jín Cristo Jesús nī nsáhá yā jā váha ndá nú.

⁵ Chi yíhí nú ndahá Cristo, de jā ñúcuán nī nsáhá Yāa Dios jā íyó cuicá ndá nú jín ndācá tūhun yā, chi jícūhun váha inī nū, de cúu nacani nú.

⁶ Chi sūcuán cúu jā íñí ñihin ndá nú jín tūhun Cristo jā ní nacani ndá nī nūū nū.

⁷ De sūcuán de nduú cúmanī nī iin táhvī jā jéhe yā jā cuu ánō ndá nú juni ndétu nú quivī jā nenda nijin Jētohō ō Jesucristo.

⁸ De maá yā chi sáhá yā jā cuiñi ñihin ndá nú jondē jīnu quivī, tácuu mā cóo cuāchi síquí nū quivī jā nenda Jētohō ō Jesucristo.

⁹ Chi squíncuu Yāa Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā, de nī ncana yā ndá nú tácuu cunī táhán nú jín Sēhe yā, Yāa cúu Jētohō ō Jesucristo.

Siquí jā má cóo síin inī jī jín táhán jī

¹⁰ Hermano, jondē jín sívī Jētohō ō Jesucristo cáhān ndāhví nī jín ndá nú jā inuú-ni natúhún ndá nú jín táhán nú, de mā cóo síin inī nū, chi sa váha inuú coo inī ndá nú jín ndācá jā jáni inī nū.

¹¹ Sūcuán cáhān nī, ñanī mánī, chi nī ncachī tūhun ndá nchivī vehe Cloé nūū nī jā tétáhán ndá nú.

¹² Chi tá iin iin nú síin síin cáhān nū: Nduhū chi jín Pablo íñí nī, cáhān sava nú. De sava cá nū: Nduhū chi jín Apolos. Nduhū chi jín Pedro. Nduhū chi jín Cristo. Cáhān ndá nú.

¹³ De jā cáhān ndá nú sūcuán, ¿de á jáni inī nū jā síin síin Cristo cúu jā nácani ndá nī tūhun? ¿De á nduhū jā cúu Pablo nī jīhí yicā cruz jā jéhe ndá nú? ¿De á jín sívī nduhū nī jenduté ndá nú?

¹⁴ Nduú cuitī. De cútahví nī nūū Yāa Dios jáa nduú cuāhā ndá nú ní scuénduté nī, chi vāchi Crispo jín Gayo-ni,

¹⁵ tácuu mā cáhān nī iin nú jā jín sívī nī nī jenduté nū.

¹⁶ De cáta núcūhun inī nī jā suni nī scuénduté nī Estéfanos jín nchivī vehe dē. De sanaā de sūcuán-ni cúu nchivī jā ní scuénduté nī, jáni inī nī.

¹⁷ Chi nduú ní ntétíñú Cristo nduhū jā scuénduté nī, chi sa jā nacani nī tūhun jā scācu yā nchivī. De nduú ní ndúcú nī jā stéhēn nī nūū nū iin modo ndíchí jā má jícūhun inī nū, chi tú sūcuán de mā cúu jícūhun váha inī nī tūhun jā ní jīhí Cristo yicā cruz nícu.

Jín Cristo nī stéhēn Yāa Dios poder yā jín tūhun ndíchí yā

¹⁸ De tūhun jā ní jīhí yā yicā cruz jā scācu yā nchivī, chi tūhun naā cuitī cúu nūū ndá nchivī jā cuāhān nūū tñū táhvī. Sochi ndá máá ó

jā cuāhān ō nūū cācu ó, chí jínī ō jā tūhun Yāā Dios jā ndiso poder cúu.

¹⁹ Chi sūcuán yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ná snāā ní tūhun ndíchí jā cáhān nchivī ndíchí cuenta ñayivī yáhá,

de mā cuetáhvi ní tūhun cáhān ndá nchivī jā jáni inī jā jínī vāha.

Ncachī yā.

²⁰ ¿Túsaá de ní cuetīñú ndá tēe ndíchí cuenta ñayivī yáhá, jínī ndá tēe stéhēn tutū, jínī ndá tēe jā nānducú vāha sīquī ndá jā stéhēn nchivī ñayivī? Chi ndācá tūhun ndíchí cuenta ñayivī yáhá, ní ncāhān Yāā Dios jā tūhun naā cuitī cúu.

²¹ Chi ndíchí ndasí sáhá Yāā Dios. Chi ndá tūhun ndíchí jā jínī nchivī ñayivī, ní ncachī yā jāá nduú jētīñú jā cunī ji nása Yāā cúu yā. Ñūcuán de ní jētahān inī yā jā jínī tūhun yā jā nácani ndá ní de scácu yā nchivī cándija, vísō jáni inī nchivī ñayivī jā tūhun naā cuitī cúu.

²² Chi nchivī hebreo, maá-ni jā cunī ji jā sáhá Yāā Dios cuāhā tiñū ñáhnú jā stéhēn poder yā. De nchivī griego chí maá-ni sīquī tūhun ndíchí cúu jā ndíhvī inī ji.

²³ Sochī ndá máá ní chí sa nácani ní tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz jā scácu yā nchivī. De tūhun yáhá sáhá jā cūyichī inī nchivī hebreo, de nchivī ndá cā nación chí jáni inī ji jā tūhun naā cuitī cúu.

²⁴ Sochī ndá nchivī jā ní ncana yā jā ní nquīvi ndahá yā, vísō nchivī hebreo á nchivī griego, chí jínī ji jā jínī Cristo ní stéhēn Yāā Dios poder yā jā jínī tūhun ndíchí yā.

²⁵ Chi tūhun Yāā Dios jā cáhān nchivī jā tūhun naā cuitī cúu, ndíchí ndasí cā nsūú cā tūhun ndíchí nchivī. De jáni inī nchivī jāá nduú nā poder yā tá ní jīhī Jesús jā scácu yā yóhó, de nduú chí téyíí ndasí cā poder yā ñūcuán nsūú cā poder nchivī.

²⁶ Hermano, ndá máá nú cúu jā ní ncana yā ní nquīvi nú ndahá yā.

De cundéhé ndá nú jāá nduú íyó cuāhā nū jā ndíchí jínī tūhun ñayivī, de ní nduú íyó cuāhā nū jā tátúnī, de ní nduú íyó cuāhā nū jā cúu sēhe nchivī cúñáhnú.

²⁷ Chi sa ní nacāji Yāā Dios ndācá jā cáhān nchivī ñayivī jāá nduú ndíchí cuitī, tácuā coo tūhun canoō nūū ndācá jā ndíchí. De ní nacāji yā nchivī jāá nduú téyíí inī ñayivī, tácuā coo tūhun canoō nūū nchivī téyíí.

²⁸ De suni ní nacāji yā ndācá jāá nduú cúñáhnú inī ñayivī, jínī ndācá jā sáhá jéhe inī ji nūū, jondē jínī ndācá jā jáni inī ji jāá nduú tiñū, tácuā snúu yā ndācá jā cúñáhnú inī ñayivī.

²⁹ Sūcuán ní nsáhá yā tácuā ní iin nchivī mā cúu sáhá téyíí ji maá ji nūū yā.

³⁰ Sochī ndá máá nú chí ní nsáhá Yāā Dios jā inuú-ni cúu nú jínī Cristo Jesús. Chí jondē nūū maá yā ní nihīn ō tūhun ndíchí, de ní sndáhvā yā cuāchi ó, de ní nsáhá yā jā íyó ndoo íyó īī ō nūū yā, chí ní scácu yā yóhó.

³¹ Túsaá de ná cóo tá cúu nūū cáhān tutū: Tú iin nchivī cunī ji cutéyíí ji, de ná cutéyíí ji sīquī jā ní nsáhá maá Jētohō ō jēhē ji, cáchī.

2

Jā nácani Pablo tūhun jā ní jīhī Cristo

¹ De nduhū, hermano, tá ní jēē ní nūū ndá nú jā nacani ní tūhun ndāā Yāā Dios, de nduú ní nácani ní tūhun ndíchí jā má jícūhun inī nū.

² Chí tá ní īyo ní jínī nú de nduú nā incā tūhun ní ndúcú ní jā cachī tūhun ní nūū nū, chí maá-ni tūhun Jesucristo jā ní jīhī yā yīcā cruz jā scácu yā yóhó.

³ De tá ní jēē ní nūū ndá nú, chí nduú nā fuerza ní, de yúhú ní, de quísí ní.

⁴ De tá ní nacani ní tūhun nūū ndá nú, chí nsūū jínī tūhun ndíchí nchivī ñayivī ní scándija ní ndá nú, chí sa

jíin poder maá Espíritu Yāa Dios nī stéhēn ni nūu nū,

⁵ tácuu mā cuiñí nū sīquī tūhun ndíchí já cáhān nchivī, chí sa cuiñí nū sīquī poder Yāa Dios.

Jíin Espíritu de stéhēn Yāa Dios nāsa Yāa cúu yā

⁶ De ndāa chí ndíchí cáhān ndá nī jíin ndá nchivī ja nī jija jíin tūhun já cándija ji yā. Sochi nsūu tūhun ndíchí já íyó inī ñayiví yáhá, de ni nsūu tūhun ndíchí já cáhān ndá tēe cúñáhnú ñayiví yáhá, chí ndá tēe ñúcuán chí yáha-ni já cúñáhnú dē.

⁷ Chí tūhun já cáhān ndá nī cúu tūhun ndíchí maá Yāa Dios já nī nchiyuhū. Chí tūhun ndíchí ñúcuán já ní íyo yuhū, chí nī jaquīn Yāa Dios jondē ncháha ca jēcōo ñayiví, tácuu cācu ó já cutecū ō ní cání sáhá tūhun ñúcuán.

⁸ Chí nī iin tēe já cúñáhnú inī ñayiví yáhá, nduú ní jícūhun inī dē tūhun ndíchí ñúcuán. Chí tú ní jícūhun inī dē nícu, de mā cáhni cuiñí dē maá Jētohō ō, Yāa já vīi cúñáhnú.

⁹ Chí cúu tá cúu nūu cáhān tutū ī: Ndācá já ní nsáhá tūha Yāa Dios já cuu nchivī já mānī jíin yā, ni iin ñúcuán nduú ní jíin jínúu nchivī, de ni nduú ní jíin jíin sóho ji, de ni nduú ní nquíji já súcuán cani inī ji.

Cáchī tutū.

¹⁰ Sochi ndá máá ó chí nī stéhēn Yāa Dios ndá ñúcuán nūu ō jíin Espíritu Santo yā. Chí maá Espíritu jíin vāha yā de stéhēn yā ndihī, chí jondē ndācá tūhun ndíchí cā maá Yāa Dios.

¹¹ Chí ni iin nchivī mā cúu cunī ji nāsa jáni inī incā nchivī, chí maá ji-ni jíin ánō ji cúu já jíinī. De suni súcuán ni iin nchivī nduú jíin ji nāsa jáni inī Yāa Dios, chí maá-ni Espíritu Yāa Dios cúu já jíinī.

¹² De maá ó chí nī nihīn ō Espíritu ñúcuán já váji nūu Yāa Dios, de nduú jáni inī ō tá jáni inī nchivī ñayiví. De já ñúcuán cúu já jícūhun

inī ō nāsa nī nsáhá Yāa Dios já váha yóhó sīquī já váha inī yā.

¹³ De suu sīquī ndācá yáhá cúu já cáhān ndá nī, de nsūu jíin tūhun já stéhēn nchivī ndíchí, chí sa jíin tūhun já stéhēn maá Espíritu. Chí stéhēn ndá nī tūhun Espíritu nūu ndá nchivī já névāha Espíritu.

¹⁴ Sochi nchivī jáá nduú névāha Espíritu Yāa Dios, nduú jétáhvī ji ndá tūhun já váji nūu Espíritu, chí jáni inī ji já tūhun naā cuiñí cúu. De mā cúu jícūhun inī ji, chí nduú névāha ji maá Espíritu já sáhá já jícūhun inī ji.

¹⁵ De nchivī já névāha Espíritu, chí jícūhun inī ji nāsa íyó ndihī-ni. De nchivī ñayiví mā cúu jícūhun inī ji nāsa nchivī cúu nchivī ñúcuán.

¹⁶ Chí cáhān tutū ī: ¿Ní iin cuu cunī nāsa jáni inī maá Jētohō ō? ¿De ní iin cuu stéhēn nūu yā? Ni iin mā cúu. Cáchī tutū. De vísō súcuán de maá ó chí jáni inī ō tá cúu nūu jáni inī Cristo.

3

Jā chíndeé táhān ndá dē já sáhá dē tiñu Yāa Dios

¹ De nduhū, hermano, nduú ní ncúu cáhān ni jíin ndá nú tá cúu nūu cáhān ni jíin nchivī já jica jíin Espíritu. Chí sa nī ncāhān ni tá cúu nūu cáhān ni jíin nchivī já cáta jica jíin modo maá. Chí cúu ndá nú tá cúu sūchí lúli jáá ncháha ca cuja nú jíin tūhun Cristo.

² Nī stéhēn ni jáá nduú vjín nūu ndá nú, chí cúu nú tá cúu sūchí lúli já cáta jáxīn cá. De nduú ní ncāhān ni jíin nú tūhun vjín já cúu tá cúu já cājī já yájī nchivī ja nī jija, chí ncháha ca quenda nú jíin jondē saá. De mitan suni ncháha ca quenda nú jíin.

³ Chí cáta jica cā ndá nú jíin modo nēhēn maá nú. Chí cúcuásún inī ndá nú, de cānāá nú, de cúsiín inī nū. Túsaá de cúu ndá nú tá cúu nchivī ñayiví já jica jíin modo nēhēn maá.

⁴ Chi iin nú cáhān: Nduhū chi jín Pablo íñi nī. De incā nū cáhān: Nduhū chi jín Apolos. De súcuán cúu jā jīca ndá nú jín modo nēhén maá nú.

⁵ ¿De ní iin cúu nduhū, de ní iin cúu Apolos túsaá? Vāchi mozo-ni cúu ndūū ni nūū Yāā Dios, de nī jetíñū yā nduhū tácuca candíja ndá nū maá Jētohō ō. Chi tá iin iin nī nī nsāhá tiñu nāsa nī jēhe maá Jētohō ō nūū nī.

⁶ Nduhū chi modo jā ní jaquín ni tūhun yā inī ánō nū, de Apolos chi modo jā ní nchuhun dē ndute, cúu jā ní stéhēn cā dē nūū ndá nú. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní scuáhnu tūhun inī ánō nū.

⁷ Túsaá de nduú ná cúu sáhá tēe jā jáquín, de saá-ni tēe jā chúhun ndute, chi sa maá Yāā Dios cúu jā scuáhnu.

⁸ De tēe jáquín jín tēe chúhun ndute, iin-ni cúu dē. De ndācā dē chi cuāha yā yāhvi dē nāsa tiñu nī nsāhá iin iin dē.

⁹ Chi ndá nduhū chi cúu nī tēe chindeé táhān jā sáhá nī tiñu Yāā Dios. De ndá ndóhó cúu tá cúu itū maá Yāā Dios jā sátiñū yā jín. De suni tá cúu iin vehe jā sáhá Yāā Dios cúu ndá nú.

¹⁰ De nduhū chi cúu nī tá cúu iin maestro albañil jā ní ntavā ni cimientto vehe ñúcuán, cúu jā ní scándíja nī ndá nú. De incā dē sāmā dē sīquī, cúu jā stéhēn cā dē nūū nū. Túsaá de tá iin iin dē ná cóo cuidado dē nāsa sāmā dē sīquī.

¹¹ De Jesucristo cúu cimientto vehe ñúcuán, de ní iin mā cūú tavā incā cimientto, chi maá yā cúu jā ní sndáhvā cuāchi ó.

¹² De ndācā nchivī cándíja, chi sáhá ji vehe sīquī cimientto ñúcuán, de á jín ndatíñú váha tá cúu oro á plata á yūū luu, á jín jā ñamā naā, tá cúu ñutun á itē á ndáyóho.

¹³ De natūu tiñu jā ní nsāhá iin iin ji, tú nāsa nī ndíhvī inī ji sīquī maá yā. Chi maá quivī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu nchivī, suu quivī ñúcuán natūu cáji tiñu ji. Chi jín

ñuhūn quiji quivī ñúcuán, de modo tá sáhá ñuhūn jā téñuhūn ndācā jā cúu cāyū, suni súcuán coto túnī yā tiñu iin iin ji.

¹⁴ De tú nduú ní ncāyū tiñu jā ní nsāhá ji sīquī cimientto, de nīhīn ji tāhvī ji.

¹⁵ Sochi tú nduú ní ndíhvī inī ji jín tiñu yā, de mā nīhīn ji tāhvī ji, chi modo jā cāyū tiñu ji. Sochi maá ji chi cācu ánō ji, vísō modo ja ñatin cāyū ji nūū yāñuhūn.

¹⁶ ¿A nduú jínī ndá nú jā cúu nú tá cúu templo Yāā Dios, chi ndéē Espíritu Yāā Dios inī ánō nū?

¹⁷ De tú iin nchivī stívī ji templo Yāā Dios, de stánū tāhvī yā nchivī ñúcuán. Chi ndoo ndasí íyó templo yā, de suu cúu ndá máá nú.

¹⁸ Nī iin nú mā stáhvī nú maá nú jín jā jáni inī nū. Tú iin nchivī jáni inī ji jā ndíchí ji jín ndá tūhun ñayiví yáhá, de váha cā ná siáá ji, tácuca coo ndíchí ndíja ji jín tūhun maá yā.

¹⁹ Chi tūhun ndíchí jā íyó inī ñayiví yáhá, tūhun naā cuití cúu nūū Yāā Dios. Chi cáhān nūū tutū ī: Nchivī ndíchí cuenta ñayiví chi nátiin yā ji sīquī ndācā tūhun ndíchí ji jā jásī ji nūū tūhun yā, cáchī.

²⁰ De cáhān tucu tutū: Maá Jētohō ō jínī yā ndācā jā jáni inī nchivī ndíchí, chi maá-ni jā jáni cāhá inī ji, cáchī.

²¹ Túsaá de ní iin nú mā cútéyíí nú jā sīquī ní iin tēe ndíchí. Chi cuenta ndá máá nú cúu ndíhi-ni.

²² Cúu Pablo, cúu Apolos, cúu Pedro jā stéhēn ndá dē nūū nū. Cúu ndíhi jā íyó inī ñayiví, jā íyó mitan jín jā coo. De vísō tú cutecū nū á cuū nū, de ndíhi-ni cúu cuenta ndá nú.

²³ De ndá máá nú cúu cuenta Cristo, de Cristo cúu cuenta Yāā Dios.

4

Jā sátiñū ndá apóstol sīquī tūhun yā

¹ Túsaá de cani inī ndá nú jā mozo-ni cúu ndá nī nūū Cristo,

jā ní ntetiñú yā nduhū jā stéhēn ni tūhun Yāa Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán.

² De ndāa chi tēe jā sátiñú sīquī ñúcuán, iyó responsable tá iin iin dē jā squíncuu vāha dē.

³ De nduhū chi nduú sáhá nī cuenta tú nánducú ndá nú sīquī ni nāsa sáhá nī, á tú nánducú nchivī jā cúñáhnú inī ñayiví. De juni maá nī chi nduú nánducú nī sīquī maá nī.

⁴ Chi vísō jínī ni jín ánō ni jāá nduú nā cuāchi nī, sochi nsūú ñúcuán cúu jā quéndōo ndāa ni, chi maá Jētohō ō cúu jā jito túnī nduhū.

⁵ Túsaá de mā nánducú ndá nú sīquī tiñu táhán nú, chi tá quenda maá quiví sá de cuni nū. Chi jondē tá ndiji maá Jētohō ō, de nastúu nijin yā ndācá tiñu jā yiyuhū nūū neē, de stéhēn nijin yā ndācá jā jáni inī nchivī jín ánō ji. Ñúcuán de maá Yāa Dios cuetúhún yā tá iin iin ji nāsa nī nsáhá ji.

⁶ Hermano, ndācá tūhun yáhá nī ncāhān ni tácuā quéndōo vāha ndá nú. De nī ncachī ni jā maá nī jín Apolos, chi mozo-ni cúu nduú ni nūū yā, de súcuán cúu nī iin ejemplo nūū ndá nú. De cāhān ni jā súcuán cúu nī, tácuā cutūha nú canī inī nū maá-ni tá cúu nūū cāhān tutū ī. Chi mā sáhá vixi nū jā cuetúhún nú iin tēe jā stéhēn, de incā dē nduú.

⁷ ¿De nūcu cútéyí ndá nú nūū táhán nú túsaá? ¿De nā cuá iyó nūū ndá nú jāá nduú ní ncútahvī nū nūū yā? De tú jā ní ncutahvī nū cúu, ¿de nūcu sátéyí ndá nú maá nú jā modo jāá nsūú jā ní ncutahvī nū cúu?

⁸ Va ja nī ncucuicá ndá nú, de ja névāha nú ndihi, jáni inī nū túsaá. De ja tátúnī ndá máá nú, de ni nduú cā jini ñúhún nú nduhū, jáni inī nū. Nduú vāha jā súcuán cútéyí ndá nú. De nācā vāha de tú jā tátúnī ndija ndá nú nícu, tácuā va suni cuāha nú tūhun jā tátúnī ndá ní jín nú túsaá.

⁹ De iyó tá jáni inī ni jā ndá nduhū jā cúu apóstol, chi nī nsáhá Yāa Dios

jā cúu ndá nī modo tēe núu cā nūū nchivī, modo tēe jā ní ncundaā jā cuū dē. Chi ní ñayiví jín andiví ndéhé vāha nūū ni, cúu ndá ángel jín nchivī.

¹⁰ Chi jā sīquī Cristo de cāhān ndá ji jā tēe naā cúu ndá nī. De ndá ndóhó chi va ndíchí nú jín tūhun Cristo, jáni inī nū. De ndá nduhū chi nduú nā fuerza ni, de ndá ndóhó va iyó fuerza nū, jáni inī nū túsaá. De ndá ndóhó chi iyó yíñúhún nchivī nūū nū, sochi nūū ndá nduhū chi sáhá jéhe inī ji.

¹¹ Níí canī jā vāji ndá nī de jíhī ni sōco jondē mitan. De yíchí ndá nī ndute, de cúmanī sahma nī, de nduú sáhá vāha nchivī jín nī, de ni nduú nā vehe névāha ndá nī.

¹² De nihin sátiñú ndá nī jín ndahá nī. De cāhān nāvāha ji nūū ndá nī, sochi cāhān vāha nī jín ndá ji. De jínī ūhvī ji ndá nī, sochi jéndeé inī nī.

¹³ De cāhān nēhén ji sīquī ndá nī, sochi cāhān mānī ni jín ji. De cúu ndá nī tá cúu yācá inī ñayiví, de squéne yichí ji nduhū jondē mitan.

¹⁴ De nsūú jā tēe nī yáhá jā cucanoō nū, chi sa jā sndíhvī inī ni ndá nú, chi cúu ndá nú modo sēhe nī jā mānī ni jín.

¹⁵ Chi vísō ná cóo ūxī mil tēe jā stéhēn tūhun Cristo nūū nū, sochi iin-ni tatá nú iyó. De nduhū cúu modo tatá ndá nú, chi nī scándija nī ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo Jesús jā scácu yā yóhō.

¹⁶ Túsaá de cāhān ndāhvī nī jín nú jā ndacu ndá nú nduhū.

¹⁷ De jā ñúcuán cúu jā ní ntají nī Timoteo cuēē dē nūū ndá nú. Chi cúu dē modo sēhe nī jā mānī ni jín dē, de squíncuu vāha dē nūū maá Jētohō ō. De maá dē nachuhun inī ndá nú nāsa jīca nī jā cándija nī Cristo, jín nāsa stéhēn ni nūū ndá grupo nchivī cándija ndācá lado.

¹⁸ Sochi sava nú chi sáhá téyí nú maá nú, chi jáni inī nū jā má cuēē cuitī ni cā nūū nū.

19 De nduú chi ñamā cuēē ni nūū ndá nú de tú súcuán cúnī maá Jētohō ō. Nūcuán de nanducú nī sīquī ndá tēe jā cútéyí, de mā sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān dē-ni, chi sa coto túnī ni dē de tú cuu squíncuu dē.

20 Chi jā tátúnī Yāā Dios nūū ō, chi nsūū jā cáhān ō-ni cúu, chi jīni ñūhún jā cundiso poder tūhun cáhān ō jīni tiñu sáhá ó.

21 ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú? ¿A jā cuxeēn ni nūū nū tá cuēē ni, sīquī jāá nduú nácani inī nū, á jā nacani inī nū de cuēē ni jīni tūhun cundáhvi inī jīni tūhun vitá inī?

5

Jā sáhá ndāā Pablo sīquī iin cuāchi

1 De nī nīhīn ni tūhun jā jíca ndiī iin tēe jā íyó māhñú ndá nú, chi ndéca dē naná úū dē. De xēēn ndasí sáhá tēe jīñā, chi juni nchivī jāá nduú jīni tūhun Yāā Dios, nduú sáhá jí súcuán.

2 De vísō súcuán de sáhá téyí ndá nú maá nú. Vāha cā jā cucuécá ndasí inī nū. De cánuú jā tavā nū tēe jā sáhá cuāchi ñūcuán ná queé dē māhñú ndá nú.

3 De nduhū vísō nduú íyó nī jīni ndá nú, sochi modo jā íyó nī jīni nú cúu jā ñūhún inī ni ndá ndóhó. De ja nī nsáhá ndāā ni sīquī tēe jā ní nsáhá cuāchi ñūcuán, chi tá-ni cúu jā íyó nī jīni ndá nú cúu.

4 Túsaá de ndutútú ndá nú, de maá Jētohō ō Jesucristo coo yā jīni nú. De nduhū chi modo jā coo nī jīni nú, chi ñūhún inī ni ndá nú. De poder maá Jētohō ō Jesús suni coo jīni nú.

5 De ná chíhi ó tēe jīñā ndahá Satanás, tácuá ná ndóho yiqui cúñu dē, de nacani inī dē de cācu ánō dē quivī jā ndiji Jētohō ō Jesús.

6 Nduú vāha jā sáhá téyí ndá nú maá nú. ¿A nduú jīni nū tūhun jā cáhān suha? Vísō jacū-ni levadura de ndāā nū ñujan sáhá, cáchī.

7 Túsaá de tavā ndá nú tēe jīñā tá cúu nū squéne nú levadura jā ní ntiví. De súcuán de cuu ndá nú modo pan jā cúvāha jīni ñujan jéé jāá nduú nā levadura yíhi, jā yáji ndá jí vico pascua. De suu súcuán cúu ndija ndá nú. Chi ja nī jihī Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, chi cúu yā modo ticāchí pascua jā ní jihī jā jēhē ō.

8 Túsaá de ná nūcūhun inī ō nāsa nī ncuu vico ñūcuán, de ná cóo ndaā ndija ánō ō, de suu cúu tá cúu pan jāá nduú nā levadura yíhi. De mā sáhá ó tiñu néhén jīni tiñu téhén jā cúu tá cúu levadura jā ní ntiví.

9 Nūū incā carta jā ní ntee nī nūū ndá nú nī ncāhān ni jā má quivī nduū nū jīni nchivī jíca ndiī.

10 Sochi nduú ní ncāchī ni jā má quétáhán cuitī nū jīni ndá nchivī jāá nduú cándíja jā jíca ndiī, jā ndíyo inī, jā cuíhná, jā chíñūhún ídolo. Chi tú súcuán de jīni ñūhún quee nú inī ñayiví nícu, chi nduú nā incā modo jā cujīyo nú nūū jí chi ndēē ō ñayiví jīni jí.

11 Chi sa nī ncachī ni jā má quivī nduū nū jīni ndá máá nchivī jā cáhān jí jā cúu jí hermano, de tú jíca ndiī jí, á ndíyo inī jí, á chíñūhún jí ídolo, á sátúhún jí, á jīni jí, á cuíhná jí. De ní mā cāji cuitī nū stāā jīni nchivī jā sáhá súcuán.

12 Chi nsūū tiñu nī cúu jā sáhá ndāā ni sīquī nchivī jāá nduú íñi jīni ó. Yāā Dios cúu jā sáhá ndāā sīquī jí.

13 Sochi nchivī jā íñi jīni ndá nú chi cánuú jā sáhá ndāā nū sīquī jí. Túsaá de cánuú jā tavā ndá nú tēe jā ní nsáhá cuāchi ñūcuán jā íyó dē māhñú ndá nú, ná quíhīn dē.

6

Jā má cáquīn jí cuāchi sīquī táhán jí nūū justicia jāá nduú cándíja

1 De tú táhán nú jā cándíja nī nsáhá cuāchi sīquī nū, ¿de nūcu jēhén ndá nú jīni dē nūū justicia jāá nduú cándíja? ¿De nūcu nduú

sáhá ndāá ndá nú nūū táhán nú já cándíja Yāā Dios?

² ¿A nduú jínī nū jā nchivī cándíja Yāā Dios chí iin quivī de sáhá ndāá jī tiñu nchivī ñayivī? De tú iin quivī sáhá ndāá ndá nú tiñu nchivī ñayivī, ¿de á mā cūū sáhá ndāá nū mitan sīquī iin cuāchi lulí já sáhá ndá táhán nú?

³ ¿A nduú jínī nū jā iin quivī de sáhá ndāá o jondē tiñu ndá ángel andivī? De nā oncā cúu tiñu ñayivī yáhá já má cūū sáhá ndāá o.

⁴ Túsaá de tú táhán nú sáhá dē iin cuāchi sīquī nū, ¿de nūcu jéhēn ndá nú sa nūū ndá tēe jáá nduú cúu dē táhán nchivī cándíja já sáhá ndāá dē cuāchi nú?

⁵ Súcuán cáhān nī tácuā cucanoō ndá nú. ¿A nduú iyó nī iin tēe jícūhun inī māññú ndá nú já cuu sáhá ndāá dē sīquī nū?

⁶ Nduú iyó vāha já iin hermano caquīn cuāchi sīquī incā hermano nūū justicia jáá nduú cándíja.

⁷ De já jáquīn ndá nú cuāchi sīquī táhán nú, chí já stívī ndasí nú cúu. ¿A nduú vāha cā já cuandēe inī nū jā ná sáhá jī cuāchi sīquī nū á já candēe jī ndatīñú nú?

⁸ De nduú chí sa ndá máá nú cúu já sáhá cuāchi de candēe nū ndatīñú táhán nú, de nūū ndá hermano cúu já sáhá nú súcuán.

⁹ ¿A nduú jínī ndá nú jā nchivī jáá nduú iyó ndāá, mā nīhīn táhvī jī quivī jī nūū tátúnī Yāā Dios? Mā stáhvī nú maá nú jā canī inī nū jā nīhīn táhvī nū, chí nī nchivī já jíca ndīī, nī nchivī já chíñúhún ídolo, nī nchivī já cásiquī ndēe táhán, nī tēe já sáhá ndīī jínī táhán yíí,

¹⁰ nī nchivī cuihná, nī nchivī ndíyo inī, nī nchivī jínī, nī nchivī sátúhún, nī nchivī já stáhvī táhán sīquī xūhún, mā nīhīn táhvī jī quivī jī nūū tátúnī Yāā Dios.

¹¹ De súcuán nī iyo sava ndá nú nícu, sochī mitan chí ja nī naquete yā ndá nú, de iyó ndoo iyó ī nū nūū yā. Chí ja nī sndáhvā yā cuāchi nú nī

nsáhá yā jínī maá Jētoho o Jesús jínī Espíritu Yāā Dios.

Jā iyó ndoo iyó ī yiqui cúñu nchivī cándíja

¹² De ndāá cúu já cáhān nchivī já ndihī-nī tiñu iyó vāha já sáhá o tú nāsa cúnī o. De vísō súcuán de nsūū ndihī sáhá já quēndōo vāha ánō o. Ndihi chí cuu sáhá o, de vísō súcuán de nduú iyó vāha já quivī o nūū tiñu já stívī ánō o.

¹³ De ndāá cúu já cáhān nchivī já ndeyu cúu já cuhun chíjin, de chíjin cúu já cuhun ndeyu. Sochī iin quivī de mā cōo cā súcuán, chí naā nduú ñúcuán sáhá Yāā Dios. De nsūū sīquī já sáhá o tiñu ndīī cúu já iyó yiqui cúñu o, chí sa já sáhá o já cúnī maá Jētoho o. De Jētoho o chí jíto yā yiqui cúñu o.

¹⁴ De tá cúu nūū ní nastécū Yāā Dios Jētoho o, sunī súcuán nastécū yā yóhó jínī poder yā.

¹⁵ ¿A nduú jínī ndá nú já yiqui cúñu tá iin iin o cúu modo ndá parte yiqui cúñu Cristo? ¿Túsaá de á cuu candēe o iin parte yiqui cúñu Cristo de squétáhán o jínī iin ñahan ndīī? Mā cúu cuitī súcuán.

¹⁶ ¿A nduú jínī ndá nú já tēe já quétáhán jínī ñahan ndīī, de iin-nī cā yiqui cúñu nī nduu dē jínī ña? Chí cáhān tutū ī: Já ndúū dē chí iin-nī cā yiqui cúñu cúu, cáchī.

¹⁷ Sochī nchivī já quétáhán jínī maá Jētoho o, chí sunī súcuán iin-nī cā cúu jī jínī yā sīquī já cándíja jī yā.

¹⁸ Túsaá de cunu ndá nú já má quivī nū nūū tiñu ndīī. Chí ndá cā cuāchi já sáhá nchivī, chí nsūū yiqui cúñu jī stívī jī. Sochī tú jíca ndīī jī, de sīquī yiqui cúñu jī cúu já sáhá jī cuāchi.

¹⁹ ¿A nduú jínī ndá nú já yiqui cúñu nú cúu templo Espíritu Santo já ní jēhe Yāā Dios nūū nū, de ndēe yā inī nū? De nsūū cuenta maá nú cúu nú.

²⁰ Chí Yāā Dios chí yāhvi ndasí nī nacueen yā ndá nú. Já ñúcuán cánuú já caca yíñúhún nū nūū Yāā

Dios jā sáhá nú tiñu vāha jondē jín yiqui cúñu nú jín inī jín ánō nū, chi cuenta Yāa Dios cúu.

7

Jā cáchī tūhun sīquī yíi jín ñasíhí

¹ Mitan de ná cáchī ni sīquī ndá tūhun jā ní jīcān tūhún ndá nú nduhū nū carta. Jāndāā jā vāha cā quéndōo iin tēe de tú mā cūndeē dē jín ñahan.

² Sochi sīquī jā íyó tiñu ndiī, de vāha cā jā ndācá tēe ná cóo ñasíhí maá dē, de saá-ni ndācá ñahan ná cóo yíi ña.

³ De yíi ná squíncuu vāha dē nū ñasíhí dē jā cúu dē yíi ña. De saá-ni ñasíhí ná squíncuu vāha ña nū yíi ña.

⁴ Chi ñasíhí nduú cúu sáhá ña jā cúnī ña jín yiqui cúñu ña, chi suni jā cúnī yíi ña. De saá-ni yíi nduú cúu sáhá dē jā cúnī dē jín yiqui cúñu dē, chi suni jā cúnī ñasíhí dē.

⁵ De mā sásáhán ndá nú maá nú nū táhán nú. Sochi tú cúnī ndúū nū jā vīhí cā cācān táhvi nū jacū tiempo, de tú íyó conforme ndúū nū, de cuu sasáhán nú maá nú nū táhán nú. De ñūcuán de vāha cā jā naquetáhán tucu nū, tácuā mā cōtō túnī Satanás ndúū nū sīquī tiñu ndiī.

⁶ De nsūū jā ndácu nī tiñu jā cánuú jā coo ū táhán nū, chi jā jéhe nī tūhun cúu.

⁷ Chi jétahán inī ni jā ndá tēe ná cóo mátúhún dē-ni, tá cúu nū íyó maá nī. Sochi sín sín nī nsáhá Yāa Dios iin iin dē nāsa cúu maá dē, chi sava dē cuu coo mátúhún dē-ni, de sava cā dē chi nduú chi sín nī nsáhá yā jín dē.

⁸ Túsaá de cáhán ni jín ndá nchivī jā íyó mátúhún-ni, jín ndá ñahan jā ní nquendōo ndáhvi, jā vāha cā de tú coo ji sūcuán-ni, tá cúu nū íyó maá nī.

⁹ Sochi tú jínī ji jā má quéndá ji coo ji sūcuán-ni, de ná cóo ū táhán ji túsaá. Chi vāha cā jā coo ū táhán ji nsūú cā jā jīhyó ji.

¹⁰ Sochi nū nchivī jā ní ncuu ū táhán chi ndácu nī tiñu jā ñahan mā sndóo ña yíi ña. De nsūū nduhū cúu jā ndácu tiñu, chi sa maá Jētohō ō.

¹¹ De tú sndóo iin ñahan yíi ña, de ná quéndōo mátúhún ña-ni, de suni cuu naquetáhán ña jín yíi ña. De yíi suni mā sndóo dē ñasíhí dē.

¹² De jín sava cā nchivī chi cáhán ni yáhá jā jáni inī maá nī, de nsūū jā ní ncachī maá Jētohō ō cúu: Tú iin hermano ndéca dē ñahan jāá nduú cándija, de tú jétahán inī ña jā cundeē ña jín dē, de mā sndóo dē ña.

¹³ De tú iin ñahan ndéca ña tēe jāá nduú cándija, de tú jétahán inī dē cundeē dē jín ña, de mā sndóo ña dē.

¹⁴ Chi tēe jāá nduú cándija, yíhí cuenta dē nū Yāa Dios sīquī jā ní nquetáhán dē jín ñahan cándija. De ñahan jāá nduú cándija, suni yíhí cuenta ña nū Yāa Dios sīquī jā ní nquetáhán ña jín hermano cándija. Chi tú nsūú sūcuán de sehe ji mā quíhí cuenta ji nū Yāa Dios, sochi mitan chi yíhí cuenta ji nū yā.

¹⁵ Sochi yíi á ñasíhí jāá nduú cándija, tú fuerza cúu jā cúnī ji sndóo ji táhán ji, de ná sndóo ji. Chi tú sūcuán cúnī ji, de hermano á hermana cándija nduú cánuú jā casī ji jā ndusín táhán ji jāá nduú cándija. Chi nī ncana Yāa Dios yóhó jā cundeē mānī ō jín táhán ó.

¹⁶ Chi ndóhó jā cúu nú ñasíhí, nduú jínī nū, sanaā de candija yíi nú sáhá nú, de cācu dē. De saá-ni ndóhó jā cúu yíi, nduú jínī nū, sanaā de candija ñasíhí nú sáhá nú, de cācu ña.

¹⁷ Túsaá de tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa nī nsáhá Jētohō ō ndóhó, jín nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú jā ní ncandija nú. De sūcuán ndácu nī nū ndācá grupo nchivī cándija.

¹⁸ Tú nī ncana yā iin tēe jā ní ncuu circuncidar, de sūcuán ná quéndōo dē. De tú nī ncana yā iin tēe jāá

nduú ní ncúu circuncidar, de mā cūú dē circuncidar.

¹⁹ Chi nduú nā cuá sáhá á cuu ó circuncidar á nduú, chi jā cánuú cā cúu jā squíncuu vāha ó tiñu jā cúnī Yāa Dios.

²⁰ Tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú nī ncandíja nú.

²¹ Tú mozo jā ní jeen nchivī cúu nú tá nī ncana yā ndóhó, de mā cúndihvī inī nū jā quee nú. Sochi tú íyó modo jā nduu libre nū, de íyó vāha jā sáhá nú.

²² Chi tēe cúu mozo jā ní jeen nchivī, de tú nī ncana Jētohō ō dē, de mitan chi nī nduu libre dē nūū cuāchi dē, de jētíñú maá Jētohō ō dē. De saá-ni tēe sātíñú cuenta maá, de tú nī ncana yā dē, de mitan de nī nduu dē mozo nūū Cristo jā ní nacueen yā dē.

²³ Chi yāhvi nī ncuu jā ní nacueen Yāa Dios ndá ndóhó. Túsaá de mā sātíñú nú nūū tiñu cāhá jā ndácu nchivī ñayiví.

²⁴ Túsaá hermano, tá iin iin nú ná quéndōo nú nūū Yāa Dios nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú.

²⁵ De mitan de sīquī nchivī jā íyó mátúhún-ni, de nduú ná tūhun ní ndácu maá Jētohō ō nūū ni. Sochi ná cāhān nī jā jáni inī maá nī, chi nī ncundáhvi inī Jētohō ō nduhū, de nī nsáhá yā jā cuu cāhān ndāā ni.

²⁶ Jáni inī nī jā vāha-ni quéndōo ndá tēe tú nāsa-ni íyó dē, jā sīquī jā íyó tūndóhó ndá tiempo yáhá.

²⁷ Tú íyó ñasíhí nú, de mā sndóo nú ña. De tú nduú nā ñasíhí nú íyó, de mā nducú nú ña.

²⁸ Sochi tú coo ñasíhí nú, de nsūú cuāchi cúu. De tú quetáhān iin ñahan lúlí jíin tēe, de suni nsūú cuāchi cúu. Sochi nchivī jā íyó ūū táhān, chi nīhīn ji tūndóhó ñayiví yáhá, de cúnī nī jā má níhīn nū tūndóhó.

²⁹ Hermano, tūhun jā cāhān nī yáhá cúu jā yachī-ni ndíhi tiempo jā sáhá ó tiñu yā. Túsaá de jondē mitan de tēe jā íyó ñasíhí, ná cúndihvī

cā inī dē sīquī tiñu maá yā nsūú cā sīquī ña.

³⁰ De nchivī jā ní jihī táhān vehe, ná sáhá ji modo jāá nduú cúcuécá inī ji. De nchivī jā cúsī inī, ná sáhá ji modo jāá nduú-ni. De nchivī jéen, ná sáhá ji modo jāá nsūú ndatíñú ji cúu. Mā cuáha ji tūhun jā casī ndá ñúcuán jā má cúndihvī inī ji sīquī tiñu maá yā.

³¹ De nchivī jā ní ndihvī inī sīquī ndatíñú ñayiví yáhá, mā cútéñú cā ji jíin. Chi ja ñatin naā ndācá jā íyó inī ñayiví yáhá.

³² Cúnī nī jā má nācani ndasí inī ndá nú sīquī ndācá jā íyó inī ñayiví. Chi tēe cúu soltero, ndihvī inī dē tiñu maá Jētohō ō, nāsa cusī inī Jētohō ō sáhá dē.

³³ Sochi tēe íyó ñasíhí, chi ndihvī inī dē tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusī inī ñasíhí dē sáhá dē.

³⁴ De suni sūcuán síin síin jáni inī ñahan íyó yíi jíin ñahan íyó maá. Chi ñahan íyó maá, ndihvī inī ña tiñu maá Jētohō ō, chi cúnī ña jā coo ndoo coo iī ánō ña jíin yiqui cúñu ña jā sáhá ña tiñu maá yā. Sochi ñahan íyó yíi chi ndihvī inī ña jíin tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusī inī yíi ña sáhá ña.

³⁵ Jā vāha ndá máá nú cúu jā cāhān ni sūcuán. Chi nsūú jā ndúcú nī casī nī jā coo ūū táhān nū, chi sa cúnī nī jā caca yíñúhún nú de nune nú jā satíñú cutú nú nūū maá Jētohō ō jondē jíin inī jíin ánō nū.

³⁶ De tú iin tēe íyó sēhe síhí dē, de tú cuāyāha cuīyā ji, de tú jáni inī dē jā vāha cā jā coo yíi ji, túsaá de ná sáhá dē jā jáni inī dē, de ná cuáha dē tūhun jā coo yíi ji, chi nsūú cuāchi cúu.

³⁷ Sochi tú iin tēe nī ncundaā inī dē jā cundeē sēhe síhí dē sūcuán-ni, jā má cuáha dē ji víso jíicān fuerza nchivī ji, túsaá de cuu quendōo ji tá cúu nūū cúnī dē, chi vāha-ni sáhá dē.

³⁸ Túsaá de tēe jā jéhe tūhun jā coo yíi ji, vāha-ni sáhá dē. De tēe jāá

nduú jéhe tūhun, chi vāha cā sáhá dē.

³⁹ De ñahan jā íyó yíí, chi yíhí ña ndahá yíí ña juni técū dē. Sochi tá ja nī jīhī yíí ña, ñúcuán de ja nī ncuu libre ña jā quetáhán tucu ña jíín nā-ni tēe cúnī ña, de tú tēe cándija nūū maá Jētohō ō cúu dē.

⁴⁰ Sochi jáni inī nī jā ndetū cā coo ña de tú quendōo ña súcuán-ni. De suni jáni inī nī jā jíín Espíritu Yāa Dios cúu jā cáhān nī.

8

Sīquī cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo

¹ De mitan de ná cáchī nī sīquī cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo. Ndāa chi ndācá ó jáni inī ō jā jíínī vāha ó nāsa cúu. De ndācá jā jíínī ō ñúcuán, chi ndúcú sáhá vīxī yóhó. De sa jā cúndáhvī inī ō táhán ó, ñúcuán sáhá jā jíja ó jíín tūhun yā.

² Tú nā-ni nchivī jáni inī jī jā jíínī vāha jī, de nduú chi ncháha ca cunī cuitī jī tá cúu nūū cánuú cunī jī.

³ De sa nchivī jā mānī jíín Yāa Dios, maá jī cúu jā jétáhvī yā.

⁴ Túsaá de ná cáchī tūhun nī sīquī cūñu jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo. Ndāa chi jíínī ō jā ndācá ídolo ñayiví, nduú ndāa cuitī. De nduú nā incā yāa íyó, chi mátúhún-ni Yāa Dios.

⁵ De nchivī chi jáni inī jī jā íyó ndācá yāa inī andiví jíín ñayiví, chi cáhān jī jā íyó cuāhā ndija ndá yāa jī jíín jētohō jī.

⁶ Sochi nūū ndá máá ó chi mátúhún-ni Yāa íyó, jā cúu Tatá ó Yāa Dios. De maá yā nī nsáhá ndācá jā íyó, de cuenta maá yā cúu ndācá ó. De suni íyó iin-ni Jētohō ō Jesucristo, de jondē nūū maá yā vāji ndācá jā íyó, de suni maá yā nī nsáhá yóhó.

⁷ De nchivī cándija, chi nsūū ndihī jī jíínī tūhun yáhá. Chi sava jī nī ncāan jī nī nchiñúhún jī ídolo jondē ncháha ca cándija jī. De jondē mitan de tú yájī jī cūñu ñúcuán de sáhá jī cuenta jī ní nsōcō nūū ídolo cúu. De sīquī jāá ncháha ca cuja jī

jíín tūhun Yāa Dios, de jáni inī jī jā cutéhén ánō jī sáhá cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo.

⁸ De ndāa chi nsūū jā yájī ō cúu jā sáhá jā cuetáhvī Yāa Dios yóhó. Chi tú yájī ō, de nsūū ñúcuán sáhá jā quendōo vāha cā ō nūū Yāa Dios. De tú nduú yájī ō, de suni nduú sáhá jā quendōo nūū cā ō nūū yā.

⁹ De vísō nī iin nduú jási jā cajī nū cūñu ñúcuán, sochi coto nú táhán nú jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, de mā sáhá nú jā suni cajī jī vísō jáni inī jī jā cuāchi cúu.

¹⁰ Vāha cā mā cājī nú túsaá, chi sanaā de hermano nū jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, cunī dē ndóhó jā yájī nū inī vehe nūū íyó ídolo, chi jíínī vāha nú jāá nduú nā cuá sáhá. De súcuán de sáhá nú jā cuu inī dē jā suni cajī maá dē cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo, vísō jáni inī dē jā cuāchi cúu.

¹¹ De súcuán de stívī nú ánō hermano nū jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, vísō jíínī vāha maá nú jāá nduú nā cuá sáhá jā cajī nū. De nduú vāha jā sáhá nú súcuán, chi suni jēhē maá dē nī jīhī Cristo.

¹² De tú súcuán stívī nú ánō hermano nū jāá ncháha ca cuja jíín tūhun yā, túsaá de sīquī maá Cristo cúu jā sáhá nú cuāchi.

¹³ Túsaá de tú cūñu ñúcuán sáhá jā quívi hermano nī cuāchi, de mā cājī cuitī cā nī cūñu ñúcuán, tácuca mā sáhá nī jā quívi dē cuāchi.

9

Sīquī jā íyó derecho ndá apóstol

¹ De maá nī chi jíca libre ni, de íyó derecho ni sīquī jā cúu nī apóstol, tēe jā ní ntají yā jā scáca tūhun yā. Chi nī jinī nī nūū maá Jētohō ō Jesús, de ndá máá nú cúu tiñu jā ní nsáhá nī jā ní squívi nī ndá nū ndahá Jētohō ō.

² De tú sava cā nchivī nduú jétáhvī jī jā cúu nī apóstol, sochi nūū ndá máá nū chí suu cúu ndija nī. Chi sīquī jā ní scándija nī ndá nú, de

jā ñúcuán cúu nú prueba jā stéhēn jā ndíso tíñú nī jā cúu nī apóstol nūū maá Jētohō ō.

³ De tūhun yáhá cáhān ni jēhē maá nī nūū ndá nchivī jā cáhān sīquī ni:

⁴ Cáchī nī jā íyó derecho ni jā caji ni coho nī jā táji nchivī de tú cúnī ni.

⁵ De suni íyó derecho ni tú cúnī ni cundeca nī iin hermana cándíja cuu ñasíhī nī, de caca ndūū ni jíín ña, tá cúu nūū íyó ñasíhī Pedro jíín ndá cā apóstol jíín ndá tēe cúu ñanī maá Jētohō ō.

⁶ ¿A jáni inī ndá nú jā maá-ni nduhū jíín Bernabé cúu jāá nduú nā derecho jā sndóo nī tiñu sáhá nī jā cutecū ni, tácuca nune cā ni jā nacani nī tūhun vāha yā, á naá cúu?

⁷ ¿A íyó soldado jā técu dē xūhún vehe dē? ¿A íyó tēe jā jítu yūcū uva de nduú yáji dē uva? ¿A íyó tēe jā scájī tīcáchī de nduú jíhi dē leche tí? Nduú cuitī. De saá-ni nduhū, ¿á nduú íyó derecho ni jā cutecū ni sīquī tūhun yā, á naá cúu?

⁸ De mā cānī inī ndá nú jā ndācá jā cáhān ni yáhá, maá-ni tūhun jā cáhān nchivī ñayívi cúu. Chi jondē maá ley yā jā ní jēhe yā nūū Moisés, suni sūcuán cáhān.

⁹ Chi cáhān nūū tutū ley yā: Mā chūhún nú ñunu yuhú stīquī, quiti jáxīn trigo, cáchī. De ndāā chi nsūū maá-ni sīquī stīquī cúu jā ní ncāhān yā sūcuán.

¹⁰ Chi suni sīquī maá ó nī ncāhān yā. Chi ley ñúcuán nī jēhe yā jā váha yóhó, chi stéhēn jā tēe jítu jíín tēe jáxīn trigo, cánuú jā nīhīn dē sava ñúcuán quīvi jā ndutútú.

¹¹ De suni sūcuán ndá nduhū jā ní jaquīn ni tūhun Espírītu inī ánō nū, ¿de á tiñu vēe cúu nūū ndá nú tú nastútú nī nūū nū jā cutecū ni?

¹² De tú sava cā tēe jā stéhēn nūū nū, íyó derecho dē jā cācān dē nūū nū, de nā cōo ndá cúu ndá nduhū jā má cōo derecho nī jā cācān ni. Sochi nduú ní jícān ndá nī derecho ñúcuán, chi sa nī jendeé inī nī jā caji

ni cuenta maá nī, tácuca mā cāsī nī jā caca tūhun vāha Cristo.

¹³ De jíín ndá nú jā ndá sūtū jā sátiñú inī templo, nī ntecū ndá de sīquī ndācá jā ní nsōcō nchivī inī templo. Chi ndá sūtū jā ní nsátiñú nūū altar nūū ní nsōcō ji quiti, suni nī nchajī dē sava quiti ñúcuán.

¹⁴ De suni sūcuán nī ndacu maá Jētohō ō tíñu jā ndá tēe nācani tūhun jā scácu yā yóhó, sīquī tiñu ñúcuán nīhīn dē jā cutecū dē.

¹⁵ Sochi nduhū chi nduú ní jícān cuitī ni derecho ni yáhá, de suni nsūū jā tēe nī tūhun yáhá nūū ndá nú jā taji nú nūū ni. Chi jáni inī nī jā vāha cā ná cúu ni nsūū cā jā quehen nī jā taji ndá nú, chi casī jā cúsiī inī nī jā scáca nī tūhun yā sūcuán-ni.

¹⁶ De nduú vāha tú sáhá téyíi nī maá nī sīquī jā nācani nī tūhun jā scácu yā yóhó. Chi jā ní ntetíñú yā nduhū cúu, de cánuú jā squīncuu nī. Chi nācā ndáhvi nī de tú mā nācani nī tūhun yā.

¹⁷ De tú jā cúu inī maá nī cúu jā nācani nī, ñúcuán de cuu cācān ni yāhvi nī nícu. De nduú chi cánuú jā squīncuu nī, chi maá Yāā Dios nī ntee tiñu nduhū.

¹⁸ Túsaá de yāhvi nī cúu jā cúsiī inī nī jā sūcuán-ni nācani nī tūhun jā scácu yā yóhó, de nduú jícān ni derecho ni jā cutecū ni sīquī jā nācani nī tūhun yā.

¹⁹ Chi vísō nī iin nchivī nduú tátúnī nūū ni, sochi nī nsáhá nī maá nī mozo nūū ndācá ji jā nācani nī tūhun nūū ji, tácuca nīhīn ni cuāhā ji jā candíja ji Cristo.

²⁰ De tá íyó nī jíín ndá táhān nī hebreo, de sáhá nī tá cúu nūū sáhá maá ji, tácuca cuu scándíja nī ji. Chi násáhá nī maá nī modo tēe jā yíhī chījin ley Moisés, tácuca cuu scándíja nī ji jā yíhī ji chījin ley ñúcuán, vísō nduú cā yíhī maá nī chījin ley.

²¹ De suni násáhá nī maá nī modo nchivī jāá nduú yíhī chījin ley Moisés, tácuca cuu scándíja nī nchivī ñúcuán. De vísō sūcuán de yíhī nī

chijin ley Yāa Dios, chi suu cúu ley Cristo jā squíncuu nī.

²² De tá iyó nī jín nchivī jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de sáhá nī maá nī modo jā suni ncháha ca cuja nī, tácuu cuu scándíja cā ni ji. Túsaá de násāhá nī maá nī tú nāsa iyó ndācá nchivī, tácuu jín ndācá-ni modo ñúcuán de cuu scándíja nī sava ji.

²³ Ndācá yáhá sáhá nī jā síquī tūhun jā scácu yā yóhó, tácuu suni nihīn nī táhvī jā ndíso tūhun yā.

²⁴ De jínī ndá nú jā ndá tēe jā jínu carrera, de ndāa chi ndihī dē jínu, sochi iin dē-ni cundeé jā nihīn premio. De suni súcuán nducú ndéé ndá máá nú squíncuu nú, tácuu nihīn nū premio nūū yā.

²⁵ De ndācá tēe jā cúnī cundeé síquī iin deporte, chi scuáha dē de jíto dē maá dē. Súcuán sáhá ndá dē tácuu nihīn dē iin premio jā cúu corona ndahá yúcū ñutun jā ñamā naā. Sochi ndá máá ó sa nducú ndéé ó tácuu nihīn ó iin premio jā má nāá cuitī.

²⁶ De saá-ni maá nī, suni nducú ndéé nī modo tá sáhá tēe jínu, de nduú nducú ndéé cāhá nī. De sáhá nī tá sáhá ndá tēe cānāá juego jāá nduú jēhe iyú dē, chi queé tiñu jā sáhá nī.

²⁷ Chi sa sndóho nī yiqui cúñu nī, de sndíhvī inī ni maá nī jā squíncuu nī. Chi visó sndíhvī inī ni incā nchivī jā nducú ndéé ji, de tú nduú nducú ndéé maá nī, de snāa ni premio ni.

10

Siquī jā má chíñúhún ji ídolo

¹ Hermano, cúnī nī jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa nī jica ndá tatā ó jondē janahán. Chi ndihī ji nī jica chíjin vícō jā ní stéhēn ichi nūū ji, de ndihī ji nī ncháha mähñú ndute Mar Rojo jā ní ncusín de nī nune ichi.

² De súcuán cúu jā ní nduu inuú ndá ji jín Moisés, chi nī niquín ji dē chíjin vícō jín mähñú mar.

³ De ndihī ji chi inuú-ni nī nchajī ji alimento jā ní jēhe maá Espíritu.

⁴ De suni ndihī ji nī jihī ndute jā ní jēhe Espíritu. Chi nī jihī ji ndute jā ní nquene yīcā cava nūū ní jica nuu ji. De Cristo cúu tá cúu cava ñúcuán jā jēhe yā ndute jā cutecū ó ní cání.

⁵ De visó súcuán de cuāhā ji nī ncunihin inī, de nduú ní ncúsī inī Yāa Dios jín ji, de jā ñúcuán cúu jā ní jihī ji nūū ñuhun tihá.

⁶ De ndācá jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūū ó, tácuu mā ndíyo inī ó ndācá jā nēhén, tá cúu nūū ní ndíyo inī ndá ji.

⁷ De mā chíñúhún ndá nú ídolo, tá cúu nūū ní nsāhá sava ji. Chi súcuán cāhān nūū tutū ī: Nī jēcundeē ndá nchivī, nī nchajī ji nī jihī ji vico ídolo, de nī nacuiñī ji nī jita jéhé ji nūū, cāchī.

⁸ De ni mā cācā ndīī ó tá cúu nūū ní nsāhá sava ndá ji, de nī jihī ócō ūnī mil ji jā iin-ni quivī.

⁹ De ni mā sāhá ó tiñu jā squítī inī ó Jētohō ó, tá cúu nūū ní nsāhá sava ji, de nī jihī ji jā ní ntiin cōō ji nī nsāhá yā.

¹⁰ De ni mā cāhān sōó nú síquī Yāa Dios, tá cúu nūū ní ncāhān sōó sava ji, de nī jihī ji jā ní jahñī ángel yā ji.

¹¹ De ndācá jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūū ó. De súcuán yósō nūū tutū tácuu ná chúhun vāha inī maá ó. Chi ndá máá ó cúu nchivī tēcū quivī jā cuándihī ñayivī.

¹² Túsaá de ndá ndóhó jā jáni inī nū jā íñī nihīn nú jāá nduú sáhá nú cuāchi, de coto má quivī nú cuāchi.

¹³ Chi iyó jā nducú squivī ndá ndóhó nūū cuāchi, de inuú-ni ndóho ndá nú súcuán jondē jín ndá cā nchivī. Sochi cuu cundeé cucáhnú inī nū maá Yāa Dios, chí mā cuāha yā tūhun jā caa cā coto túnī Satanás ndóhó, chí maá medida-ni jā cuu cundeé nú jín. Chi sa tú vāji jā nducú squivī ndóhó cuāchi, de chin-deé yā ndóhó jā quee nú de cundeé nú síquī.

14 Ñanĩ mánĩ, mā chíñúhún cuiti ndá nú ídolo túsaá.

15 Cáhān ni jín ndá nú jā cúu nú nchivĩ jā jícūhun inĩ, de sáhá nú cuenta de tú íyó ndāā tūhun jā cáhān ni.

16 Maá vaso ĩ jā nácuetáhví ó jēhē, suu jīhi cáhnú ó jā stéhēn ō jā inuú-ni cúu ndihi ó chi nĩ jati nĩñĩ Cristo jā síquĩ ō tá nĩ jīhi yā yīcā cruz. De státílā jā scuáchi ó, jā yáji cáhnú ó, suu stéhēn jā inuú cúu ndihi ó síquĩ jā ní jēhe Cristo yiqui cúñu yā nĩ jīhi yā jēhē ō.

17 De vísō cuāhā ō íyó, de iin-ni nchivĩ cúu ó, chi iin-ni státílā ñúcuán yáji cáhnú ó síquĩ jā cándíja ó.

18 Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá nchivĩ Israel. Ndá nchivĩ jā yáji quiti jā ní nsōcō nūū yā, chi inuú-ni cúu ndihi jĩ síquĩ jā yáji jĩ jā ní nsōcō ñúcuán.

19 De cáhān ni jāá nduú ná jétíñú ídolo, de suni nduú ná jétíñú cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo, chi inuú-ni cúu jín ndācā cā cūñu.

20 De suni cáhān ni jā nchivĩ jāá nduú jín tūhun Yāā Dios, tá sócō jĩ, de nūū tächĩ sócō jĩ, nsūū nūū Yāā Dios. De nduú cúnĩ ni jā quivi nduū ndá nú jín tächĩ.

21 Mā cúu coho ndá nú vaso maá Jētohō ō de tú jīhi nú jā ní nsōcō nūū tächĩ. De mā cúu cajĩ nū nūū mesa Jētohō ō de tú yáji nū jā ní nsōcō nūū tächĩ.

22 Mā quivi nduū ō súcuán jín tächĩ, tácuā mā sáhá ó jā cucuíñú Jētohō ō yóhó. ¿A jáni inĩ nū jā íyó téyí cā maá ó nsūū cā maá yā jā má cúu cuāha yā castigo yóhó, á naá cúu?

Ndihini chi sáhá ó jín tūhun cūndáhví inĩ

23 De ndāā cúu jā cáhān nchivĩ jā ndihini-ni tiñu íyó vāha jā sáhá ó tú nāsa cúnĩ ō. De nduú chi nsūū ndihi sáhá jā quendōo vāha ánō ō. Ndihi chi cuu sáhá ó, de vísō súcuán de nsūū ndihi sáhá jā cuja táhān ó jín tūhun yā.

24 Chi cánuú jā sáhá ó jā vāha táhān ó, nsūū maá-ni jā vāha maá ó.

25 Cuu cajĩ ndá nú ndihi-ni cūñu jā cūyāhvi nūū yāhvi, de mā cātūhún nú de ni mā cāni inĩ nū á jā ní nsōcō nūū ídolo cúu.

26 Chi cuenta maá Jētohō ō cúu ñayivĩ jín ndivĩ jā íyó inĩ, de cuu cuetíñú ó.

27 De tú iin tēe jāá nduú cándíja cana dē ndóhó jā cajĩ nū jín dē, de tú cúnĩ nū quihĩn nū, túsaá de cajĩ nū ndācā jā cani dē nūū nū. De mā cātūhún nú de ni mā cāni inĩ nū á jā ní nsōcō nūū ídolo cúu.

28 Sochi tú cachĩ iin-ji nūū nū jā cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo cúu, ñúcuán de mā cāji nū, chi síquĩ jā jáni inĩ jĩ jā cuāchi cúu, de síquĩ jāá nduú cúnĩ nū jā quivi jĩ cuāchi.

29 De súcuán cáhān ni síquĩ jā incā jĩ jáni inĩ jā cuāchi cúu, vísō nsūū súcuán jáni inĩ maá nú. De sanaā de cáhān iin nú: ¿A nduú íyó libre ni jā cajĩ ni jā cúnĩ maá ni, vísō jáni inĩ incā jĩ jā cuāchi cúu?

30 De tú nácuetáhví nĩ nūū Yāā Dios de yáji ni, ¿de nājēhē cáhān jĩ síquĩ ni jā yáji ni? cachĩ nū.

31 Nduú chi ndihi jā sáhá nú, vísō jā cajĩ nū á jā coho nú, á nā-ni tiñu sáhá nú, de ndihi-ni sáhá yíñúhún nú jín Yāā Dios, tácuā cunĩ nchivĩ jā vii cūñáhnú yā.

32 De mā sáhá nú tiñu jā squivi nú nchivĩ nūū cuāchi, cúu nchivĩ hebreo, cúu nchivĩ ndá nación jāá nduú jín tūhun Yāā Dios, cúu nchivĩ cándíja Yāā Dios.

33 De nduhū chi ndúcú nĩ jā ná cúsiĩ inĩ ndācā nchivĩ jín ndá tiñu jā sáhá nĩ. Nduú ndúcú nĩ jā vāha maá nĩ-ni, chi sa ndúcú nĩ jā sáhá nĩ jā vāha cuāhā nchivĩ, tácuā cācu ndá jĩ.

11

¹ De ndacu ndá nú nduhū, tá cúu nūū ní ndacu maá nĩ Cristo.

Siquĩ nāsa cánuú sáhá ndá ñahan jā ndútútú

² Vāha sáhá ndá nú, hermano, já níni núcūhun inī nū nduhū, de ndíhvī inī nū jíin ndá tiñu já ní stéhēn ni nūū nū.

³ Sochi cúnī ni já ná jícūhun inī ndá nú já Cristo cúñáhnú nūū ndācá tēe. De tēe cúñáhnú dē nūū ñasíhī dē. De Yāā Dios cúñáhnú yā nūū Cristo.

⁴ Tú iin tēe ñúhún dē xinī dē tá jícān táhvī dē á nácani dē tūhun nūū ndútútú nchivī cándíja, túsaa de jēhe dē tūhun canoō maá dē.

⁵ Sochi iin ñahan, tú nduú ndásī xīnī ña tá jícān táhvī ña á nácani ña tūhun, túsaa de jēhe ña tūhun canoō maá ña, chi iin-ni cúu ñúcuán jíin já sēté xīnī ña.

⁶ Chi tú mā cásī ña xīnī ña, de vāha cā ná sēté ndihī ña xīnī ña túsaa. De tú cúcanoō ña já sēté ña xīnī ña á já sēté ñií ña, de ná cásī ña túsaa.

⁷ Sochi tēe chi mā cásī dē xīnī dē, chi maá dē cúu muestra já stéhēn nāsa cúu Yāā Dios já cúñáhnú yā. De ñahan chi sa stéhēn ña já cúñáhnú tēe.

⁸ Chi tá nī nsáhá yā tēe, de nsūū jíin yiqui ñahan ní nsáhá yā, chi sa jíin yiqui tēe nī nsáhá yā ñahan.

⁹ De ñahan chi nī ncuvāha ña já síquī tēe, nsūū tēe já síquī ñahan.

¹⁰ De já ñúcuán cánuú já cundasī xīnī ñahan, de suu stéhēn já cúñáhnú tēe, chi suni ndéhé ndá ángel yā nāsa sáhá ña.

¹¹ De visō sūcuán de yóhó já cándíja ó chi jíinī ō já má cóo tēe de tú nduú ñahan, de mā cóo ñahan de tú nduú tēe.

¹² Chi visō nī nsáhá yā ñahan jíin yiqui tēe, de mitan chi cácu tēe chījin ñahan, de maá Yāā Dios cúu já sáhá ndācá-ni.

¹³ Sáhá ndá máa nú cuenta, ¿á iyó vāha de tú nduú ndásī xīnī ñahan tá jícān táhvī ña nūū Yāā Dios?

¹⁴ Chi sáhá ó cuenta já inī ñayiví yáhá, tú cáni ixi tēe de cúcanoō dē sáhá.

¹⁵ Sochi ñahan chi sa viī cáá ña de tú cáni ixi ña, chi suu nī jēhe yā já cundasī xīnī ña.

¹⁶ De tú ní iin nchivī cúnī ji cāhān ji síquī tūhun yáhá, de ndá nduhū jíin ndá grupo nchivī já cándíja nūū Yāā Dios, nduú ná incā costumbre jétúhún nī síquī tūhun yáhá.

Jā stívī ndá ji síquī Cena Jētohō ō

¹⁷ De iyó incā tūhun já cánuú já cāhān ni jíin ndá nú, chi nduú cúu cāhān ni já vāha sáhá nú. Chi tá ndútútú ndá nú de nduú sáhá já quéndōo vāha cā nū, chi sa já stívī ndá nú.

¹⁸ Xihna cā tūhun yáhá cāhān ni, chi níhīn ni tūhun já tá ndútútú ndá nú de cúsiín inī nū. De jáni inī ni já ndāā cúu.

¹⁹ Chi níni coo sava nú já cusíin inī, tácuā natūu ní-ni nchivī cúu já cándíja vāha māñū ndá nú.

²⁰ De já cúsiín inī ndá nú sūcuán tá ndútútú nú, de nsūū cena maá Jētohō ō cúu já yáji nū túsaa.

²¹ Chi tá yáji ndá nú, de tá iin iin nú cúnī já cajī xihna cā nsūū cā ndá táhán nú. De sūcuán de sava nú nduú níhīn, de jíhī sóco, de sava nú jíinī já jíhi cuāhā.

²² ¿A nduú névāha ndá nú vehe nūū cajī nū coho nú, á naá cúu? Chi já sáhá ndá nú sūcuán cúu jáá nduú iyó yíñúhún nū inī vehe nūū ndútútú nchivī já cándíja Yāā Dios, chi sáhá nú já cúcanoō nchivī jáá nduú ná névāha. ¿Nāsa cāhān ni jíin ndá nú túsaa? ¿A cāhān ni já vāha sáhá nú? Nduú chi nsūū já vāha cúu já sáhá ndá nú sūcuán.

Sīquī já ní jaquīn Jētohō ō Cena yā (Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Chi tūhun yáhá já ní nastéhēn ni nūū ndá nú, chi nūū maá Jētohō ō nī níhīn ni: Já maá jacuāā já ní nastúu dē Jētohō ō Jesús, de nī nquehen yā stātílā.

²⁴ De xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Quehen de cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī já ní nsōcō ni já

síqui ndá nú. De níni cajī ndá nú súcuán jā nūcūhun inī nū nduhū jā ní jihī ní jēhē nū. Ncachi yā.

²⁵ De suni súcuán nī nquehen yā vaso tá nī ncuu nī ncuxíní yā jíin ndá dē, de nī ncāhān yā: Jā ñúhún vaso yáhá cúu nīñi ní jā sáhá cutú trátū jeé jā scácu nī nchivī. De ndācá vuelta tá jíhi ndá nú, de nūcūhun inī nū nduhū. Ncachi yā.

²⁶ Chi ndācá vuelta jā yáji ndá nú stātílā ñúcuán de jíhi nú vaso ñúcuán, chi súcuán stéhēn nū jā ní jihī Jētohō ō jēhē ō. De súcuán sáhá ndá nú jondē quivī jā nenda yā.

Siquī nāsa cajī yíñúhún ji Cena yā

²⁷ De tú nā-ni nchivī cajī ji stātílā ñúcuán á coho ji vaso Jētohō ō ñúcuán, de tú nduú sáhá yíñúhún ji nū Yāa Dios, túsaá de sáhá ji cuāchi jāa nduú íyó yíñúhún ji síqui yiqui cúñu maá Jētohō ō jíin síqui nīñi yā.

²⁸ Túsaá de coto túnī ndá nú maá nú tú íyó ndoo ánō nū jāa nduú nā cuāchi nú. De sá de cuu cajī nū stātílā ñúcuán de coho nú vaso ñúcuán.

²⁹ Chi tú iin nchivī nduú yáji nduú jíhi yíñúhún ji de nduú nūcūhun inī ji jā yiqui cúñu yā cúu, de nchivī ñúcuán chí nīhīn ji castigo tú cajī ji coho ji.

³⁰ Jā ñúcuán cúu jā íyó cuāhā nchivī cúhū jíin nchivī íyó xii mǎhñú ndá nú. De sava ji ja ní jihī.

³¹ Sochi tú coto túnī ō maá ó jondē ncháha ca cajī ō, de Jētohō ō chí mā cuáha yā castigo yóhó.

³² De tú maá Jētohō ō jēhe yā castigo nū ō, de súcuán sndóho yā yóhó tácuā mā tánū tāhvī ō jíin nchivī ñayiví.

³³ Ñanī mánī, túsaá de tá ndútútú ndá nú jā cajī nū cena yā, de cundetú táhán nú tácuā cajī inuú nú.

³⁴ De tú iin nchivī jíhi jíi sóco, de xihna cā vehe jíi ná cǎji jíi, tácuā mā stíví jíi nū ndútútú ndá nú. De súcuán de mā cuáha yā castigo jíi.

De quivī jā cuēē ni nū ndá nú, de cachī ní nāsa coo sava cā tiñu.

12

Siquī ndá tāhvī jā jēhe Espiritu

¹ Hermano, cúnī ní jā ná jícūhun inī ndá nú síqui ndācá tāhvī jā jēhe Espiritu Santo nū ō, suu ndācá modo jā sátíñú iin iin ó nū Yāa Dios.

² De jíin ndá nú jā tá nī ncuu nú nchivī jāa nduú cándija, de ní ndihvī inī nū ní nchiñúhún nú ndá ídolo ñihín.

³ De mítan de ná jícūhun inī nū jā tú ní nchivī cāhān nāvaha jíi síqui Jesús, de nsūú jíin poder Espiritu Yāa Dios cúu jā cāhān jíi súcuán. De ní iin jíi suni mā cúu cāhān jíi jā Jētohō jíi cúu Jesús, de tú nduú ndēē poder Espiritu Santo inī jíi.

⁴ De síin síin tāhvī jēhe yā jā sáhá iin iin ó tiñu yā, sochi iin-ni maá Espiritu Santo cúu jā jēhe.

⁵ De síin síin tiñu sáhá iin iin ó, sochi nū iin-ni Jētohō ō sátíñú ndācá ó.

⁶ De síin síin modo sáhá ó tiñu yā, sochi iin-ni Yāa Dios cúu jā sáhá ndá tiñu ñúcuán jíin ó.

⁷ De nū tá iin iin ó ní jēhe Yāa Dios tāhvī jā sáhá Espiritu yā jíin ó, tácuā ná sáhá ó jā cuja ndá táhán ó jíin tūhun yā.

⁸ Chi sava ó ní nīhīn ō tāhvī jā cāhān ndichí ó tūhun yā, jā sáhá maá Espiritu. De sava cā ō ní nīhīn ō jā cúu jícūhun vāha inī ō de cǎchī tūhun ó, de suni maá Espiritu sáhá.

⁹ De nū sava cā ō ní jēhe yā tāhvī jā cúu cándija nīhīn ó jā squincuu yā jā jícān ō, de sava cā ō cúu sáhá ó jā ndúvāha nchivī cúhū, de suni maá Espiritu sáhá.

¹⁰ De sava cā ō cúu sáhá tiñu ñáhnú jíin poder Yāa Dios. De sava cā ō cúu nácani tūhun yā. De sava cā ō ní nsáhá yā jā nácunī ō ndācá tūhun, tú vāji nū Espiritu yā á nduú. De sava cā ō ní nīhīn tāhvī jā cāhān ó quéhén yuhú jāa nduú jícūhun inī ō. De sava cā ō cúu

nácachī tūhun ó tūhun jā ní ncāhān táhán ó jín incā yuhú.

¹¹ De ndācá táhvī yáhá, chi iin-ni maá Espíritu cúu jā sājī, de síin síin jéhe yā nūū iin iin ó, nāsa jétahān inī maá yā.

Ndihi ó cúu tá cúu iin-ni cā yiqui cúñu

¹² Chi tá cúu nūū cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, sūcuán cúu ó jín Cristo jā cúu ó modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jín yā. De vísō cuāhā parte cúu ó, sochi iin-ni cúu ó, tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte.

¹³ Chi iin-ni cā nī nduu ó jín yā nī nsāhá iin-ni maá Espíritu Santo tá nī jenduté ndācá ó. Sūcuán cúu vísō cúu ó nchivī hebreo á nchivī griego, vísō mozo jā ní jeen nchivī á tēe sātíñú cuenta maá. De ndihi ó chi iin-ni Espíritu nī nīhīn ó.

¹⁴ De iin yiqui cúñu chi nsūū iin-ni parte cúu, chi sa cuāhā parte cúu.

¹⁵ De tú jēhē cāhān: Nsūū cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūū ndahá cúu nī, de nduú chi iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

¹⁶ De tú sōho cāhān: Nsūū cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūū tīnūū cúu nī, de nduú chi suni iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

¹⁷ De tú ní yiqui cúñu ó cúu tīnūū, ¿de nāsa cunini ó túsaá? De saá-ni tú ní yiqui cúñu ó cúu sōho, ¿de nāsa nīhīn xicō ó túsaá?

¹⁸ Sochi Yāa Dios nī nchutáhān yā tá iin iin parte yiqui cúñu, nāsa nī ncuu inī yā jā coo.

¹⁹ Chi tú iin-ni parte cúu ndihi, de nsūū ní iin yiqui cúñu cúu túsaá.

²⁰ De nduú chi cuāhā parte íyó, de iin-ni yiqui cúñu cúu.

²¹ De ni mā cūū cāhān tīnūū jín ndahá: Nduú jini ñhún nī ndóhó. De saá-ni xīnī, mā cūū cāhān jín jēhē: Nduú jini ñhún nī ndóhó.

²² Chi sa ndācá parte yiqui cúñu jā jáni inī ó jā núu cā fuerza, sa suu cúu jā cánuu cā.

²³ De ndācá parte jā jáni inī ó jāá nduú cáá vāha, sa suu ñuncúún cā chūhun ó sahma. De ndá parte jāá nduú cáá viī, sa vāha cā jāsi ó.

²⁴ Chi ndá parte jā cáá viī, nduú cánuu jā cundasī. Chi sūcuán nī nchutáhān Yāa Dios yiqui cúñu, jā ñuncúún cā jito ó jāá nduú cáá viī.

²⁵ Sūcuán nī nsāhá yā tácuā mā cúsíin ndācá parte yiqui cúñu, chi sa chindeé táhān vāha jín táhān.

²⁶ De tú jātū iin parte yiqui cúñu, de suni ní cáhnú jātū. De tú iin parte jito ñuncúún ó, de suni ndihi-ni parte quéndōo vāha.

²⁷ De ndá ndóhó chi modo yiqui cúñu Cristo cúu nú, chi iin-ni cā cúu ó jín yā. De tá iin iin nú cúu iin iin parte yā.

²⁸ Túsaá de síin síin tiñu nī jēhe Yāa Dios nūū ndācá nchivī cándija jā cúu ji modo iin iin parte yā: Xi-hna cā ndācá apóstol jā ní jani yā jā scāca dē tūhun yā. Nūcuán de jā úū, ndá tēe nācani tūhun yā, de jā únī, ndá tēe stéhēn. Nūcuán de ndá nchivī jā sáhá tiñu ñáhnú jín poder yā, jín nchivī jā sáhá jā ndúvāha nchivī cúhū, jín nchivī jā chindeé táhān, jín jā ndíso tiñú, jín nchivī jā cāhān síin síin yuhú jāá nduú jícūhun inī.

²⁹ ¿Túsaá de á ndihi ó cúu apóstol? ¿A ndihi ó nācani tūhun? ¿A ndihi ó stéhēn? ¿A ndihi ó cuu sáhá tiñu ñáhnú?

³⁰ ¿A ndihi ó cuu sáhá jā nduvāha nchivī cúhū? ¿A ndihi ó cuu cāhān síin síin yuhú? ¿A ndihi ó cuu nacachī tūhun incā yuhú ñūcuán, á naá cúu? Nduú chi síin síin táhvī nī nīhīn ndācá ó.

³¹ Túsaá de cundihvī inī ndá nú jā cācān nū jā cuāha Yāa Dios táhvī jā cánuu cā nūū nū. De mitan de ná stéhēn ni nūū ndá nú iin jā vāha cā nūū ndācá cā táhvī ñūcuán, suu tūhun cúndáhvī inī táhān.

13

Sīquī tūhun jā cúndáhvī inī táhān

1 Vísō tū cuu cāhān ō quéhén yuhú jā cāhān ndá nchivī á jā cāhān ndá ángel Yāā Dios, de tū nduú cundáhvi inī ō táhán ó, de ndá tūhun jā cāhān ō cúu tá cúu iin tambor jā naxín caxín á iin platillo jā naxín caxín jā sáhá jā cúcúxí sōho nchivī.

2 De vísō cuu nacani vāha ó tūhun yā, de cuu jícūhun inī ō ndācá tūhun yuhū yā jín ndācá tūhun ndíchí, de tū nduú cundáhvi inī ō táhán ó, de nduú ná tiñu cuitī ō túsáá. De vísō cuu candíja téyíí ó jā jondē cuu cāhān ō jā cujiyo yucu, sochi tū nduú cundáhvi inī ō táhán ó, de nduú ná tiñu cuitī cúu.

3 De vísō ná sājī ō ndihi jā névāha ó cuu nchivī ndáhvi, de vísō ná cuáha ó tūhun jā teñuhūn nchivī yóhó jā síquī tūhun yā, de tū nduú cundáhvi inī ō táhán ó, de nduú ná jétíñú cuitī túsáá.

4 Nchivī jā cundáhvi inī chi iyó paciencia jín táhán, de iyó mānī inī, de nduú cúcuásún inī. De nduú sáhá vīxī, de nduú sáhá téyíí maá.

5 Nduú sájéhe inī, nduú ndúcú jā cuu maá, nduú quítī inī, nduú chūhun inī tūhun quítī inī.

6 Nduú cúsiī inī jín tiñu néhén jā sáhá ndá táhán, chi sa cúsiī inī jín tiñu vāha.

7 Nchivī jā cundáhvi inī táhán chi ndihi-ni jéhnde inī jā ndoho jéhe táhán, de nduú jéncuifī jā cándíja táhán, jín jā ñúhún inī jā squíncuu táhán, jín jā jéndeé inī jín táhán.

8 Tūhun cundáhvi inī chi mā náá cuitī. De quiji quívī jāá nduú cā nacani ji tūhun, de ni mā cāhān cā ji quéhén yuhú, de ni nduú cā jínī ñúhún tūhun ndíchí.

9 Chi nduú jínī vāha vāha ó mitan, de tūhun yā jā nācani ó suni jacū-ni cúu.

10 Sochi tá quiji quívī jā cunī ō ndihi, ñúcuán de mā cōó cā jā jínī ō jacū-ni, chi ndihi-ni cunī ō.

11 Tá nī ncuu ó sūchí lúlí de nī ncāhān ō tá cāhān sūchí lúlí, de nī janī inī ō de nī jícūhun inī ō modo

sūchí lúlí. Sochi tá nī jahnū ó de nī sndóo ó modo sūchí lúlí.

12 De suni sūcuán, jacū-ni jícūhun inī ō mitan, modo jā ndéhe ó nūū iin espejo jāá nduú nijīn vāha. Sochi cúcuéé cā de jícūhun cájī inī ō ndihi. De mitan chi jacū-ni jínī ō, sochi cúcuéé cā de cunī vāha ó nāsa Yāā cúu yā, tá cúu nūū jínī vāha yā yóhó nāsa nchivī cúu ó.

13 Túsáá de iyó ūnī tūhun jā quéndōo cutú níí cání: jā candíja ñihin ó jā squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, jā cūhun inī ō ndācá jā vāha jā coo, jín jā cundáhvi inī ō táhán ó. De tūhun cundáhvi inī chi ñáhnú ndasí cā cúu nūū ndācá cā yáhá.

14

Siquí jā cāhān ji quéhén yuhú

1 Túsáá de cundihvi inī ndá nú jā cundáhvi inī nū táhán nú, de suni cundihvi inī nū cācān nū ndá táhvi jā jéhe Espíritu Santo. De táhvi jā cánuú cā cúu jā nacani nú tūhun yā.

2 Chi tēe jā névāha táhvi jā cāhān dē quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī dē, chi maá-ni Yāā Dios jínī jā cāhān dē, de nchivī chi nduú. Chi ni iin ji mā jícūhun inī jā cāhān dē. Chi sáhá Espíritu Santo jā cāhān dē ndá tūhun yuhú.

3 Sochi tēe jā nācani tūhun yā, chi jín nchivī cāhān dē tácuca cuja ji jín tūhun yā, de sndíhvi inī dē ji, de cāhān dē tūhun ndeé inī jín ji.

4 De tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī, chi maá dē-ni cúu jā jja jín tūhun yā. Sochi tēe jā nācani tūhun yā chi sa suha sáhá dē jā nchivī cándíja, jja ji jín tūhun yā.

5 Jétahān inī ni jā ndihi nú cuu cāhān nū quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, sochi jā cánuú ndasí cā cúu jā nacani nú tūhun yā. Chi ñáhnú cā tiñu sáhá tēe jā nācani tūhun yā nsūū cā tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī. Chi tū nduú ná tēe jā cachī tūhun ná tūhun

cúu jā cāhān dē, de mā cuetíñú jā cuja nchivī cándija.

⁶ Jā ñúcuán hermano, tá cuēē ni nūū ndá nú de tú cāhān ni jín yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, ¿de nāsa cuetíñú ñúcuán túsaá? Sochi tú cāhān ni iin tūhun jā ní stéhēn yā, á iin jā cutūha nú tūhun ndāā, á iin jā nācāni nī tūhun yā, á iin jā stéhēn ni nūū nū, suu ñúcuán cúu jā cuetíñú.

⁷ Ná sáhá ó cuenta jā instrumento música, vísō nduú técū, de cuu cata, tá cúu flauta jín arpa. De tú nduú jíta síin síin nota, ¿de nāsa cunī ō nā yaā jíta?

⁸ De tú trompeta nduú ndáhyū cājí, de ni iin tēe mā sáhá tūha dē jā quíhīn de guerra.

⁹ De saá-ni ndá ndóhó, tú nduú cāhān cājí nú tūhun jā jícūhun inī nchivī, ¿de nāsa cunī ji nāá cúu jā cāhān nū? Chi tūhun jā cāhān nū chi vāchi tāchī-ni jíso cuāhān jín.

¹⁰ De ndāā chi iyó cuāhā yuhú inī ñayivī, de ndācá yuhú chi iyó nchivī jícūhun inī.

¹¹ Sochi tú nduú jícūhun inī ō yuhú jā cāhān iin tēe, de cúu ó tá cúu tēe ñuū jícá nūū tēe jā cāhān, de suni tá cúu tēe ñuū jícá cúu dē nūū maá ō.

¹² De jā ñúcuán ndá ndóhó jā cúnī ndasí nú nihīn nū tāhvī jā jéhe Espíritu, cācān nū tāhvī jā sáhá jā cuja nchivī cándija jín tūhun yā.

¹³ Túsaá de nchivī jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji, ná cācān tāhvī ji jā cuu nacachī tūhun ji yuhú ñúcuán.

¹⁴ Chi tú jicān tāhvī ō jín incā yuhú, de maá ánō ō-ni cúu jā jicān tāhvī, sochi nduú ná jetíñú jín jāá ntúnī ō.

¹⁵ ¿Nāsa sáhá ó túsaá? Ná cācān tāhvī ō jín ánō ō, de saá-ni jín jāá ntúnī ō. De suni ná cáta ó yaā ī jín ánō ō, de saá-ni jín jāá ntúnī ō.

¹⁶ Chi tú nācuetáhvī nú maá-ni tūhun jā ní nquiji nūū ánō nū, de nduú jícūhun inī nū, túsaá de tēe níni jāá nduú jícūhun inī, mā cúu

nācuetáhvī dē jín nú. Chi nduú jínī cuiñī dē nā tūhun cāhān nū.

¹⁷ Ndāā chi vāha nācuetáhvī maá nú, sochi incā dē nduú ná nihīn dē jā cuja ánō dē jín tūhun yā.

¹⁸ Ná cútahvī ni nūū Yāā Dios jā cuāhā cā vuelta cāhān ni jín yuhú jāá nduú jícūhun inī ō nsūū cā ndá ndóhó.

¹⁹ De vísō súcuán de tá iyó tútú nī jín nchivī cándija, de jétahān cā inī ni cāhān ni ūhūn-ni tūhun jā jícūhun inī ji de stéhēn nūū ji, nsūū cā jā cāhān ni ūxī mil tūhun jín incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji.

²⁰ Hermano, mā cāni inī ndá nú modo sūchí lúli, chi sa cuja nú jā jícūhun vāha inī nū. Sochi coo nú tá nūū cúu sūchí lúli jāá nduú jínī ji tiñu néhēn.

²¹ De suha yósō nūū tutú ley yā janahán: Jín tūhun jā cāhān tēe incā yuhú, jín tūhun jā cāhān tēe ñuū jícá, sáhá nī jā cunini ndá nchivī yáhā tūhun nī. Sochi ni jín ñúcuán de mā sáhá ji cuenta tūhun jā cāhān ni, cāchī maá Jētohō ō.

²² Túsaá de tú névāha ó tāhvī jā cāhān ō quéhēn yuhú, ñúcuán cúu iin jā stéhēn poder Yāā Dios nūū nchivī jāá nduú cándija, nsūū nūū nchivī cándija. Sochi jā nācāni ó tūhun yā, ñúcuán cúu jā stéhēn nūū nchivī cándija, nsūū nūū nchivī jāá nduú cándija.

²³ Túsaá de tú ndācá nú nchivī cándija, iyó tútú nú de ndācá nú cāhān síin síin yuhú, de quívi ndá nchivī jāá nduú jícūhun inī jín nchivī jāá nduú cándija, ¿de á mā cāhān ji jā ní nduū loco ndá nú?

²⁴ Sochi tú ndācá nú nācāni tūhun yā, de tú quívi iin tēe jāá nduú cándija á iin tēe jāá nduú jícūhun inī, ñúcuán de cunī dē jā tēe iyó cuāchi cúu dē, de coto túnī dē maá dē jín tūhun jā nācāni ndá nú.

²⁵ De nūcūhun inī dē ndācá jā ní jani yuhū inī dē jín ánō dē. Ñúcuán de cuiñi jítí dē de chiñúhún dē Yāā

Dios. De cāhān dē jā Yāā Dios íyó ndija yā jíin ndá nú.

Siquī jā coo ñuncúún de coo yíñúhún tá ndútútú ó

²⁶ Túsaá de tá ndútútú ndá nú, hermano, de ndācá nú coo iin yaā ī cata nú, á iin tūhun jā stéhēn nū, á iin tūhun jā ní nsāhá Yāā Dios jā jícūhun inī nū, á incā yuhú jā cāhān nū, á jā nacachī tūhun nú tūhun incā yuhú. De ndācá ñúcuán sāhá ndá nú tácuca cuja nchivī cándíja jíin tūhun yā.

²⁷ De tú íyó tēe jā cāhān incā yuhú, de ná cāhān ūū á ūnī dē-ni, de tá iin tá iin dē ná cāhān. De suni jíni ñúhún jā nacachī tūhun iin tēe tūhun ñúcuán.

²⁸ De tú nduú nā tēe íyó jā cuu nacachī tūhun tūhun ñúcuán, de ndá tēe jā cāhān incā yuhú, vāha cā mā cāhān dē nūū ndútútú ndá nú, de ná cāhān maá dē-ni jíin Yāā Dios.

²⁹ De saá-ni ndá tēe nācāni tūhun, ná cāhān ūū á ūnī dē-ni, de sava cā nū nacāni inī nū tú íyó ndāā jā cāhān ndá tēe ñúcuán.

³⁰ De tú incā tēe jā ndēē nī nīhīn dē iin tūhun jā ní stéhēn yā nūū dē, túsaá de tēe cāhān ná jencuiñī dē jā cāhān dē, tácuca cāhān incā tēe ñúcuán.

³¹ Túsaá de tá iin tá iin nú cuu nacāni ndá nú tūhun jā stéhēn yā nūū nū, tácuca cutūha ndá nú de coo ndeé inī nū.

³² De ndá tēe nācāni tūhun, cánuú jā cuetáhví dē jā nacāni incā tēe tūhun de jencuiñī jā cāhān maá dē.

³³ Chi Yāā Dios cúnī yā jā ná cóo nañú māhñú ndá nú, nsūú jā sácā nuu de cuvaā nū. De tá cúu nūū sáhá ndá grupo nchivī cándíja,

³⁴ de saá-ni ndācá ñahan jā ndútútú jíin nchivī yā, ná cóo nañíí ña. Chi nduú vāha jā cāhān ña, chi sa cuetáhví ña, tá cúu nūū cāhān tutū ley yā.

³⁵ De tú cúnī ña cucáhnú inī ña iin tūhun, de jondē vehe ná cātūhún ña yíí ña. Chi tūhun canoō cúu

de tú cāhān iin ñahan māhñú nūū ndútútú nú.

³⁶ De sáhá ndá nú cuenta chi nsūú nūū ndá máá nú ní nquée tūhun Yāā Dios, de suni nsūú vāchi ndá ndóhó-ni ní nīhīn tūhun yā.

³⁷ Tú iin tēe jáni inī dē jā tēe nācāni tūhun jíin tēe névāha Espiritu cúu dē, túsaá de ná cuetáhún dē jā tiñu jā ní ndacu maá Jētohō ō cúu jā tēe ní yáhá.

³⁸ Sochi tú nduú jétáhví dē tūhun yáhá, de suni mā cuetáhví ó dē.

³⁹ Túsaá, ñanī mánī, cundihví inī ndá nú nacāni nú tūhun yā, de mā cāsī nū nūū tēe jā cāhān síin síin yuhú.

⁴⁰ Sochi ñuncúún de yíñúhún sáhá ndá nú ndācá tiñu.

15

Tūhun jā ní natecū Cristo

¹ Hermano, mitan de nūcūhun inī ndá nú tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacāni nī nūū nū. De tūhun ñúcuán chi ja ní jetáhví ndá nú, de suni inī nīhin nú jíin.

² De suni jíin tūhun ñúcuán cúu jā ní scácu yā ndá nú, de tú inī nīhin nú jíin tūhun jā ní nacāni nī nūū nū, de tú nduú ní ncándíja cāhá nú.

³ Chi tūhun cánuú cā jā ní nīhīn maá nī nī nastéhēn ni nūū ndá nú: Jā ní jíhī Cristo síquī cuāchi ó, tá cúu nūū ja cāhān tutū ī jondē janahán.

⁴ De nī jíquiyuhū yā, de nī natecū yā nūū ūnī quivī, tá cúu nūū cāhān tutū ī.

⁵ De nī nenda yā nūū Pedro. De sá de nī nenda yā nūū ndihúxī cā apóstol.

⁶ De sá de nī nenda yā nūū víhī cā ūhūn ciento hermano jā íyó tutú. De sava jí tēcū cā mitan, de sava jí ja nī jíhī.

⁷ De sá de nī nenda yā nūū Jacobo, sá de nūū ndihī cā apóstol.

⁸ De jā sándihí de nī nenda yā nūū maá nī. De tá cúu iin jā ní ncacu yuté, súcuán cúu jā iin sanaā-ni de nī nduu nī apóstol.

⁹ Chi tēe nūu cā nūū ndá cā apóstol cúu nī, de nī nsūū tēe vāha cúu nī jā cunaní nī apóstol, chi nī nsāhá nāvāha nī nchivī cándíja nūū Yāa Dios.

¹⁰ De síquī jā ní nsāhá Yāa Dios jā váha nduhū, jā ñúcuán cúu jā cúu nī apóstol mitan. De jā ní nsāhá yā jā váha nduhū, chi nduú cāhá ní ncúu, chi sa nī scāca cā nī tūhun yā nsūū cā ndá cā tēe apóstol. Sochi nsūū maá nī ní nsāhá, chi sa Yāa Dios nī nsāhá yā jā váha ñúcuán jíin nī.

¹¹ Túsaá de vísō nduhū á ndá cā tēe ñúcuán, de súcuán nácani ndá nī tūhun, de suu cúu jā ní ncandíja ndá nú.

Tūhun jā natecū ndīyi

¹² De tú nácani ndá nī tūhun Cristo jā ní natecū yā māhñū ndīyi, ¿de nājēhē cāhān sava ndá nú jā má natecū ndīyi?

¹³ Chi tú mā natecū ndīyi, de suni mā natecū Cristo nícu.

¹⁴ De tú nduú ní natecū Cristo, de nácani cāhá ndá nī tūhun yā nícu, de suni cándíja cāhá ndá nú nícu.

¹⁵ Chi tú jā súcuán cúu, de cúu ndá nī tēe jāá nduú cāhān ndāa tūhun Yāa Dios, chi nī ncachī ni jā ní nastécū Yāa Dios Cristo. De tú mā natecū ndíja ndīyi, túsaá de nduú ndāa jā ní nastécū Yāa Dios Cristo.

¹⁶ Chi tú nduú natecū ndīyi, de juni Cristo suni nduú ní natecū yā nícu.

¹⁷ De tú nduú ní natecū Cristo, de cándíja cāhá ndá nú de ndíso íi cā nū cāchi nú nícu.

¹⁸ De tú jā súcuán cúu, de suni ja nī ntānū tāhvī ndá ndīyi jā ní ncandíja Cristo.

¹⁹ Chi tú mā natecū ndīyi, de tú maá-ni síquī iin-ni vida yáhá cúu jā ñūhún inī ō jā sāhá Cristo jā váha yóhó, túsaá de ndáhvī ndasí cā cúu ó nsūū cā ndá cā nchivī, chi cándíja cāhá ó nícu.

²⁰ De nduú chi íyó ndāa jā ní natecū Cristo māhñū ndīyi. De maá yā cúu jā xihna cā nī natecū nsūū cā ndácá cā ndīyi jā natecū.

²¹ Chi síquī jā ní stíví iin-ni tēe Adán, de nī nquijéhé cuēhē jā jíhī nchivī. De suni súcuán síquī jā ní nsāhá iin-ni tēe Cristo, de natecū nchivī.

²² Chi tá cúu nūū jíhī ndihi ó síquī jā cúu ó tatá Adán, de suni súcuán natecū ndihi ó síquī jā yíhí ó ndahá Cristo.

²³ Sochi tá iin iin nāsa ndíta táhān maá: Xihna cā Cristo nī natecū yā, de sá de quívi ndíji yā de natecū ndá nchivī jā yíhí ndahá yā.

²⁴ Ñúcuán de jínu tiempo, de snāa yā poder ndāca enemigo jā cúñáhnú, jíin jā ndācu tíñu, jíin jā íyó poder. De ndihi jā tátúní yā nūū, nacuāha yā nūū Tatá yā Yāa Dios.

²⁵ Chi cánuú jā tátúní Cristo jondē quiiji quívi jā candeē Yāa Dios poder ndácá jā jíni úhvī nūū Cristo, de sndóho yā.

²⁶ De jā sándihí de snāa yā cuēhē jā jíhī nchivī.

²⁷ Chi cāhān tutū íi jā ní nsāhá Yāa Dios jā cúñáhnú Cristo síquī ndihi jā íyó, de cuetáhví nūū yā. De tá cāhān jā cúñáhnú yā síquī ndihi-ni, de jíni vāha ó jā maá Yāa Dios mā quíhí yā ndahá Cristo, chi Yāa Dios cúu jā ní nchihí ndácá ñúcuán ndahá Cristo.

²⁸ De tá nī nquíví ndihi ñúcuán ndahá Cristo, sá de suni maá Cristo jā cúu yā Sēhe, quívi yā ndahá maá Tatá yā, Yāa jā ní nchihí ndácá ñúcuán ndahá yā. De súcuán cúu jā tíin maá Yāa Dios ndihi-ni.

²⁹ De íyó nchivī jā jénduté jíi jā jéhē ndīyi. De tú mā natecū cuití ndīyi, ¿de nūcu jénduté jíi jā jéhē ndīyi túsaá?

³⁰ De ndá máá nī, ¿nājēhē cúu jā ndiquíví jéndeé inī ni jā íyó peligro jā cuū ni, de tú mā natecū ndīyi?

³¹ Hermano, tá cúu nūū íyó ndāa jā cúsií inī ni jā cándíja ndá nú Jētohō ō Jesucristo, suni súcuán íyó ndāa jā ndiquíví ndúcú nchivī cahñi nduhū síquī tíñu yā.

32 De jā ní ndoho nī nī nsāhá ndá tēe xēēn űnū Efeso jā cúu dē tá cúu quiti xēēn, ¿de nā cuá nīhīn ni sīquī űńcuán túsaá? Chi tú mā nátecū ndīyi, de cuu cāhān ō tá cúu nūū cáchī iin tūhun: Ná cúsiī inī ō de cajī ō coho ó, chi sanaā de teēn de cuū ō, cachī ō nícu.

33 Mā cuáha ndá nú tūhun jā stāhvī nchivī ndóhó. Chi cáchī iin tūhun: Tú jīca nú jīin ndá nchivī nēhén, de stívī jī ndóhó jā má cācā ndāā cā nū.

34 Nachuhun inī ndá nú, de sāhá nú tiñu ndāā, de mā sāhá cā nū cuāchi. Chi sava nú nduú jīnī cuitī nū nāsa Yāa cúu Yāa Dios. Súcuán cāhān ni tácuva cucanoō ndá nú.

Sīquī nāsa natecū ndīyi

35 Sochi sanaā de cāhān iin nú: ¿Nāsa natecū ndá ndīyi? ¿Nāsa coo yiqui cúñu jī? cachī nū.

36 Nduú jícūhun cuitī inī nū túsaá. Chi cúu tá cúu jā chíhi ó ndācá tatā chījin űnahun tácuva quene yūcū jī.

37 De tatā jā quívi chījin űnahun, á trigo á incā tatā, chi nsūū yūcū cúu, chi maá nūnī-ni cúu.

38 De cuéé cā de tāhvī, chi Yāa Dios nī jēhe yā yūcū ndá tatā űńcuán, nāsa nī jētahān inī maá yā, de tá iin iin tatā chi sīn sīn cáa yūcū nī nsāhá yā.

39 De suni súcuán cúu ndācá yiqui cúñu, chi nsūū inuú cáa. Chi sīn cáa nchivī, de sīn cáa quiti, de sīn cáa saā, de sīn cáa tiacā.

40 De suni súcuán cúu ndācā jā íyó andivī jīin ndācā jā íyó űnayivī. De sīn cáa viī jā íyó andivī, de sīn cáa viī jā íyó űnayivī.

41 De sīn jéndūtē ncandīi, de sīn ndíi yoō, de sīn xīñū ndá tiūūn. De tá iin iin tiūūn chi suni sīn sīn xīñū.

42 De suni súcuán coo ndá ndīyi jā natecū. Ndīyi jā chíyuhū ō chi téhyū, de tá nastécū yā chi mā cúu cā.

43 Jā chíyuhū ō chi ndáhvī cáa, de tá nastécū yā chi viī cuñáhnú. Jā chíyuhū ō chi nduú nā fuerza, de tá nastécū yā chi coo fuerza.

44 Jā chíyuhū ō chi iin yiqui cúñu cuenta űnayivī cúu, de tá nastécū yā chi coo iin yiqui cúñu cuenta Espírītu. Chi íyó yiqui cúñu cuenta űnayivī, de suni íyó yiqui cúñu cuenta Espírītu.

45 Chi súcuán yósō nūū tutū īi: Adán, tēe jā xīhna űñhún, nī ncuváha dē jīin vida cuenta űnayivī, cáchī. De Cristo cúu modo incā Adán űū, de maá yā cúu Espírītu jā jēhe vida.

46 De nsūū yiqui cúñu cuenta Espírītu cúu jā ní ncuváha xihna cā, chi sa yiqui cúñu cuenta űnayivī, sá de nduu cuenta Espírītu.

47 De cuenta űnayivī cúu tēe jā xīhna űñhún, chi nī ncuváha dē jīin ticāchāā űnahun. De Adán űū jā cúu maá Jētohō ō, chi jondē andivī nī nquiji yā.

48 De nchivī űnayivī yáhá, chi cúu jī táhān Adán jā ní ncuváha jīin ticāchāā űnahun. De nchivī jā quívi andivī, chi nduú jī tá cáa maá Yāa jā ní nquiji jondē andivī.

49 Chi jā cáa ó tá nūū cáa tēe jā ní ncuváha jīin ticāchāā űnahun, de suni súcuán coo ó tá nūū cáa Yāa jā ní nquiji jondē andivī.

50 Tūhun yáhá cáchī tūhun nī nūū ndá nú hermano, jā yiqui cúñu ó cuenta űnayivī, mā cúu quívi nūū tátúnī Yāa Dios. Chi jā jíhī cúu, de mā cúu quívi nūū cutecū níí cání.

51 De cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā ní nchiyuhū: Nsūū ndīhi ó cuū, sochi ndīhi ó chi nasāma yiqui cúñu ó.

52 Chi quívi jā tivī trompeta jā sándihí da, de iin núnúú-ni, modo iin jā nácueni ō-ni, de nasāma yā yóhó. Chi tivī trompeta, de natecū ndācā ndīyi jā má cúu cā jī. De ndācā ó jā tēcū ō quívi űńcuán, chi nasāma yā yiqui cúñu ó.

53 Chi jā téhyū yáhá, cánuú nūcūhun jā má téhyū cā. De jā jíhī, cánuú nūcūhun jā má cúu cuitī cā.

⁵⁴ De jā jīhī jīn jā téhyū yáhá, chi quiji quīvī jā nūcūhun jā má cūū cā mā téhyū cā. Nūcuán de quee ndaā tūhun jā yósō nūū tutū ī: Jīn poder yā nī snāā yā cuēhē jā jīhī nchivī.

⁵⁵ Túsaá de cuēhē jā cuū ō, ¿nāsa cā cuu sáhá xēn jīn ó? Chi natecū ō. ¿De nāsa cā cundeé jīn ó? Chi snāā yā. Cáchī tutū.

⁵⁶ Chi maá cuāchi cúu jā sáhá jā cundeé cuēhē jā jīhī nchivī. De ley yā janahán sáhá jā nénda cuāchi sīquī ō.

⁵⁷ De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi jīn maá Jētohō ō Jesucristo sáhá yā jā cundeé ō sīquī cuāchi jīn sīquī cuēhē jā cuū ō.

⁵⁸ Jā nūcuán ñanī mánī, cuiñi nīhin ndá nú de mā cācá yátá nú. De níni satíñú vāha ndá nú jīn tiñu maá Jētohō ō. Chi ja jīnī nū jāá nduū sátíñú cāhá nú jīn maá Jētohō ō.

16

Sīquī jā caquīn ji xūhún cuu ndá hermano

¹ De mitan de cāhān ni sīquī xūhún jā caquīn ndá nú jā cuu ndá hermano cándija jā ndóho ndáhví. Suni sáhá ndá máá nú tá cúu nūū ní ndacu nī nūū ndá grupo nchivī cándija jā íyó Galacia.

² Ndācá domingo de tá iin iin nú chuvāha sīn nú jacū xūhún, tú nāsa nī nīhīn ndá nú, tácuā tá cuēē ni nūū nū de ja íyó tūha.

³ De tá cuēē ni, de cuāha nī carta nūū ndá tēe jā nacāji ndá nú, de tajī nī dē quīhīn dē nūū ndá hermano jā íyó Jerusalén, quīsiáha dē xūhún jā ní jaquīn ndá nú.

⁴ De tú íyó vāha jā quīhīn ni, de suni quīhīn ni jīn ndá dē.

Jā cāhān Pablo jā quíndehé dē ndá nchivī cándija

⁵ De jā cuēē ni nūū ndá nú, de cánuū jā xihna cā región Macedonia quenda nī coo nī ñūcuán, sá de cuēē ni ñūū ndá nú Corinto.

⁶ De sanaā de coo nī jīn ndá nú jacū tiempo, á sanaā de coo ó ní tiempo vījin. Nūcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū, ní-ni cúu nūū quīhīn cā ni.

⁷ Chi nduū cúni ni cuēē ni nūū nū jā yāha ñamā ni quīhīn ni, chi ñūhún inī ni jā coo nī jīn ndá nú jacū tiempo, de tú cuāha maá Jētohō ō tūhun.

⁸ De coo nī ñūū Efeso yáhá jondē yāha quīvī Pentecostés.

⁹ Chi íyó cuāhā nchivī jā scándija nī, chi vāha jíca tiñu Jētohō ō. De suni íyó cuāhā nchivī jā íyó contra.

¹⁰ De tú cuēē Timoteo, de sáhá ndá nú jā coo sī inī dē māñū nú, de ni iin mā cānī inī dē sīquī. Chi suni tiñu maá Jētohō ō sáhá dē, tá cúu nūū sáhá nī.

¹¹ Túsaá de ni iin ndá nú mā sájēhe inī nūū dē. Chi sa chindeé nú dē jā quīhīn cā dē, de coo ndeé coo sī inī dē, tácuā ndiji dē jā nacunī tāhán nī jīn dē. Chi ndétu ndá nī dē jīn sava cā hermano.

¹² De hermano Apolos, chi nī ncāhān ndāhvī nī jīn dē jā ná cuēē dē nūū nū jīn sava cā hermano, cuēndehé dē ndá nú. De nī jani inī dē jā má cúu cuēē dē mitan. Sochi tá nune dē de cuēē dē.

Saludo jā sándihí

¹³ Ndito coo inī ndá nú, de cuiñi nīhin nú jīn tūhun jā cándija nú. De téyí coo inī nū, de coo fuerza inī nū.

¹⁴ De ndācá jā sáhá nú, de sáhá nú jīn tūhun jā cúndāhvī inī tāhán.

¹⁵ Hermano, jīnī ndá nú jā xihna cā nchivī vehe Estéfanos nī ncándija ichi Acaya. De nī jēhe ji maá ji nūū tiñu jā chindeé ji ndá hermano cándija.

¹⁶ De cúni ni jā suni ndá máá nú cuetāhvī vāha nú nchivī jā sáhá súcuán, jīn ndá cā nchivī jā chindeé tāhán de sátíñú sīquī tiñu yā.

¹⁷ Cúsi inī nī jā ní nguenda Estéfanos jīn Fortunato jīn Acaico, chi ndá tēe yáhá nī nchindeé dē

nduhū lugar ndá máá nú jāá nduú ní íyo nú jíín nī.

¹⁸ Chi nī ndundeé inī ni nī nsāhá ndá dē, de saá-ni nī nsāhá dē ndá máá nú. De cánuú jā cuetúhún nú ndá tēe jā sáhá súcuán.

¹⁹ Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī ndá grupo nchivī cándíja jā íyó Asia. Aquila jíín Priscila jíín nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, cáhān ndá ji jā sáhá ndeé ndasí inī ndá nú jíín tūhun maá Jētohō ō.

²⁰ De ndācá hermano cáchī ji jā sáhá ndeé inī nū. De tá cáhān jíitáhān ndá nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ji.

²¹ Maá nī jā cúu Pablo, jíín ndahá maá nī tēe nī tūhun yáhá jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²² De tú ní iin nduú íyó mānī jíín Jētohō ō Jesucristo, de ná tánū tāhvī ji túsaá. De ná cáhān ō: Jētohō sá, cúnī sá jā ñamā nenda ní.

²³ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó.

²⁴ De mānī ni jíín ndá nú jā cándíja nú Cristo Jesús. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU CORINTO

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesu-cristo, chi súcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndūū ni jín hermano o Timoteo té nī carta yáhá cuēē nū ndá nú hermano ñuū Corinto jā cándija nú Yāā Dios, jín nū ndihi ndá nú jā yíhí ndahá Yāā Dios jā íyó nú ní cáhnú Acaya.

² De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jín Jētohō o Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú de sáhá yā jā coo ndeé coo sií inī nū.

Siquí jā ní ndoho Pablo tündóhó

³ Ná cáhān o jā cúñáhnú ndasi Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō o Jesucristo. Chi maá yā cúu Tatá ó jā cúndáhví inī yóhó, de ní ní sáhá yā jā ndúsí inī o.

⁴ Chi sáhá yā jā ndúsí inī o síquí ndācá tündóhó jā ndóho ó, tácu suni cuu sáhá maá ó jā ndusií inī táhān ó jā ndóho tündóhó. Chi tá cúu nū ní nsáhá yā jā ní ndusií inī maá ó, suni súcuán sáhá ó jā ndúsí inī jī.

⁵ Chi jā ndóho ó cuāhā tündóhó tá cúu nū ní ndoho Cristo, suni súcuán níhín o cuāhā tūhun ndusií inī, sáhá Cristo.

⁶ Jā ñúcuán, tú ndóho ndá nī tündóhó, de súcuán de cúu sáhá nī jā ndusií inī ndá nú de quendō vāha cā ánō nū. De jā sáhá Yāā Dios jā ndúsí inī ni, suu sáhá tucu jā ndusií inī ndá nú, de quendō vāha cā ánō nū. De súcuán de níhín nū fuerza jā cuandee inī nū jín ndācá tündóhó tá cúu nū ndóho ndá nī.

⁷ De ñúhún ndasi inī ni jā cúu ndá nú, chi jín ni jā tá cúu nū ndóho ndá nú tündóhó jín nī, suni súcuán

ndusií inī nū jín nī sáhá maá Yāā Dios.

⁸ Hermano, cúní ndá nī jā ná cúní ndá nú nāsa nī ndoho ndá nī ichi Asia. Chi nī níhín ndá nī tündóhó xéēn ndasi, jondē ja ñatin nduú cā quēnda nī jín, de nī jani inī ni jā cuū ni nícu.

⁹ De síquí jā ní jehndē inī ndá nī jā cuū ndá nī, de ñúcuán nī nsáhá jā ní jícūhun inī ni jā má cándija nī maá nī chi nduú tiñu nī, chi sa Yāā Dios jā nāstécū ndiyi candija nī.

¹⁰ Chi maá yā nī scácu ndá nduhū nū tündóhó xéēn jā ja ñatin cuū ni nícu, de suni súcuán scácu yā nduhū mitan. De ñúhún inī ni jā suni scácu tucu yā nduhū ichi nú cā.

¹¹ De suni chindee ndá nú ndá nduhū jā cācān táhví nū jēhē nī. Chi tú cuāhā nchivi cācān táhví jēhē ni, de suni cuāhā jī cuu nacuetáhví jēhē ni jā ní nsáhá yā jā váha nduhū.

Jā ní ncucuéé Pablo jā quihín de Corinto

¹² Iyó iin jā sáhá jā cúsi inī ndá nī: Chi níhín cúu inī ánō ni jā váha ndoo de ndāā nī jica ndá nī nū nchivi ñayíví, de víhí cā nū ndá máá nú. Chi síquí jā váha inī Yāā Dios, de nī nchindee yā ndá nduhū, de nsūú síquí jā ndíchí ndá máá nī cúu jā ní jica nī súcuán.

¹³ De tūhun jā té ndá nī nū ndācá carta ni, chi maá-ni jā cuu cahvi ndá nú de jícūhun inī nū cúu. De ñúhún inī ni jā jícūhun vāha cā inī nū,

¹⁴ tá cúu nū ja jícūhun inī nū jacū. De súcuán de cuu cusí inī ndá nú síquí ndá nī quiví jā ndiji Jētohō o Jesús, tá cúu nū cúsi inī ni síquí ndá máá nú.

¹⁵ De síquí jā súcuán nī ncucáhnú inī ni, de jā ñúcuán nī jani inī ni jā tá quihín ni Macedonia de xihna cā nū ndá máá nú cuēē ni, tácu cusí inī nū jā cuéndehé nī ndá nú ū vuelta nícu.

¹⁶ Chi nī jani inī ni jā cuéndehé nī ndá nú, sá de yāha nī quihín ni

Macedonia, de jā ndicó nī Macedonia de nenda tucu nī nūū nū. Ņūcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū jā quihīn ni ichi Judea nícu.

¹⁷ De jā súcuán nī jani inī ni, ¿de á tēe jāá nduú nácani vāha inī cúu nī jāá nduú ní jēe ni nūū ndá nú? ¿A jāni inī nū jā cúu nī tá cúu nchivī űayivī jā űamā cáhān jā cuu, űūcuán de nduú?

¹⁸ Nduú chi maá Yāa Dios jínī yā jāá nduú cáhān ni jín nū jā cuu, de yachī nácahān ni jā má cūū.

¹⁹ Chi nduhū jín Silvano jín Timoteo nī nacani nī tūhun Jesucristo Sēhe Yāa Dios nūū ndá nú. De maá yā nduú cáhān yā jā cuu de nacahān tucu yā jā má cūū. Chi sa squíncuu yā jā cáhān yā.

²⁰ Chi ndihi jā ní nquee yuhú Yāa Dios, squíncuu maá Cristo. De jā suu cúu jā cáhān ō jā vī cūűáhnú Yāa Dios, de cáhān ō Amén, chi ndihi squíncuu Cristo Jesús.

²¹ De Yāa Dios cúu jā sáhā jā iñī nīhin ndācá ó jín Cristo, de nī nsáhā ndoo yā yóhó jā sáhā ó tiñu jā cúnī yā.

²² De suni nī jēhe yā Espíritu yā jā cundeē inī ánō ō, de cúu yā modo iin sello jā stéhēn jā cúu ó sēhe Yāa Dios. De sáhā Espíritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāa Dios táhvī ō.

²³ De jāá ncháha ca cuēē ni nūū ndá nú nchivī Corinto, tá cúu nūū ní jani inī ni, suu cúu sīquī jāá nduú ní ncúu inī ni jā cuxeēn ni nūū ndá nú jāá nduú sáhā vāha nú. De maá Yāa Dios cúu jā jínī jā cáhān ndāā ni. De tú nduú cáhān ndāā ni, de íyó vāha jā cuū ni.

²⁴ De nsūú jā cúnī ndá nī jā ndacu nīhin nī nūū nū sīquī tūhun jā cándija nú yā, chi ja iñī nīhin nú jín tūhun yā. Chi sa cúnī ni chindeé nī ndá ndóhó jā ná cúsiī cā inī nū.

2

¹ Túsaá de nī jani inī ni jā má cuēē ni incā vuelta nūū ndá nú jín tūhun

jā cuxeēn ni de cucuécá inī nū sáhā nī.

² Chi tú cucuécá inī nū sáhā nī, ¿de ní nchivī sáhā jā cusī inī maá nī? Nduú cā nā incā nchivī, chi maá-ni ndá máá nú, de nāsa cúu de tú sáhā nī jā cucuécá inī nū.

³ Jā űūcuán cúu jā ní ntee nī carta űūcuán nūū nū, tácuca tá cuēē ni de ja nī nacani inī nū sīquī cuāchi nú sáhā, de mā cucuécá inī ni sáhā cuāchi nú quivī jā cuēē ni nūū nū. Chi sa sáhā ndá nú jā cusī inī ni. De jínī vāha ni jā tú cusī inī ni, de suni ndihi ndá nú cusī inī nū.

⁴ De jā ní ntee nī carta űūcuán nūū nū, de ndasí nī nacani inī ni sīquī nū, de nī ntahúhvī inī ni, de jondē jácu nī nī ntee nī. De nduú ní ntēe nī jā sáhā nī jā cucuécá inī ndá nú, chi sa jā cunī nū nāsa mānī ndasí nī jín nū.

Jā nēe cáhnú inī Pablo nūū tēe jā nī nsáhā cuāchi

⁵ De jā ní ncucuécá inī ni nī nsáhā tēe jā ní nsáhā cuāchi űūcuán, de nsūú maá nī-ni, chi saá-ni ndá máá nú nī ncucuécá inī nū jacū nī nsáhā dē. De cáhān ni jā jacū-ni, chi nduú cúnī ni jā cuxeēn ndasí nī.

⁶ De jín jā ní ncuxeēn ndá nú nūū dē tá nī ndutútú ndá nú, de jín űūcuán-ni de nī ncuu-ni.

⁷ De mitan chi cúnī jā cune cáhnú inī ndá nú nūū dē, de sáhā nú jā ndusiī inī dē, chi sanaā de caa cā cucuécá inī dē, de mā ndusiī cā inī dē.

⁸ Túsaá de cáhān ndāhvī nī jín ndá nú jā stéhēn tucu nú jā íyó mānī nū jín dē.

⁹ Chi jā sīquī tiñu yáhā cúu jā ní ntee nī carta űūcuán nūū nū, tácuca coṭo túnī ni ndá nú tú cuetáhvī vāha nú tiñu ndácu nī nūū nū.

¹⁰ Túsaá de jā nēe cáhnú inī ndá nú nūū nchivī, de saá-ni nduhū. Chi jā nēe cáhnú inī ni nūū nchivī tú nī nsáhā ji cuāchi, de sáhā nī súcuán sīquī jā mānī ni jín nū, jínī jínūū Cristo.

¹¹ Chi cánuú já cune cáhnú iní ò, chi nduú cúní ò já nīhīn Satanás cuāchi sīquī ò, chi ja jīnī vāha ó nāsa ndúcú stáhvī yóhó já sáhá ó cuāchi.

Jáá nduú ní iyo nañú iní Pablo iní ñuú Troas

¹² Tá nī jēhēn ni ñuú Troas já nacani nī tūhun Jētohō ò Cristo, de vāha nī nsáhá yā já ní iyo modo já nacani nī tūhun yā.

¹³ De vísō sūcuán de nduú ní iyo nañú iní ánō nī, chi nduú ní nánihīn táhán nī jín hermano ò Tito. Ñúcuán de nī nacuetáhvī nī nūū nchivī ñúcuán, de cuānanducú nī dē ichi Macedonia.

Jā sáhá Cristo já cūndeé ó

¹⁴ De ná cútahvī ò nūū Yāā Dios, chi níní ndéca vāha yā yóhó já cuáhān ò jín Cristo Jesús, de iyó inuú ó jín yā já cūñáhnú ndasí yā já snáa yā poder ndihi enemigo. De jétíñū yā yóhó já scútē nuu ó tūhun yā ndācá-ni lugar, tá cúu nūū jíte nuu iin xicō āsīn.

¹⁵ De cúu ó tá cúu iin sūja já jēhēn āsīn nūū Yāā Dios sáhá Cristo. De modo já quēnda xicō ñúcuán nūū nchivī já cācu ánō jín nūū nchivī já tñū tāhvī.

¹⁶ Nūū nchivī já tñū tāhvī, chi cúu ó tá cúu iin xicō já cuū jī sáhá, de nūū nchivī já cācu ánō chi cúu ó tá cúu iin xicō vāha já cutecū jī sáhá. De ni iin ó mā quēndá ó sáhá ó tiñū yáhá de tú mā chíndeé yā yóhó.

¹⁷ De ndá nduhū chi nduú sáhá nī tá cúu nūū sáhá cuáhā tēe já ndúcú dē nīhīn dē xūhún sīquī tūhun Yāā Dios. Chi sa nácani ndaā ndá nī tūhun yā, chi maá Yāā Dios nī ntají nduhū, de maá yā jín já nácani ndaā ndá nī sīquī já cándíja nī Cristo.

3

Tūhun sīquī contrato jeé

¹ De já cāhān ndá nī sūcuán, ¿de á jání iní ndá nú já ndúcú tucu ndá nī cāhān nī já vāha cā tēe cúu nī, á naá cúu? ¿De á jíní ñúhún já stēhēn ni

carta recomendación nūū ndá nú, á já cācān nī já taji nú nūū ndá nī, tá cúu nūū sáhá sava jī?

² Nduú chi ndá maá nú cúu modo iin carta recomendación nī. De suu cúu já ñúhún iní ni já ní ncandíja vāha ndá nú nī nsáhá nī, de cúu modo já yósō tūhun carta ñúcuán iní ánō nī. De ndihi nchivī chi modo já cāhvi jī cúu já jíní jī nāsa nī nasāma nú.

³ Chi ndá maá nú cúu tá cúu iin carta já ní ntee Cristo de scāca ndá nī. De nsūú jín tinta ní ntee yā, chi sa jín Espíritu Yāā Dios, Yāā técu. De nsūú nūū tabla yūū tá cúu nūū ní ntee yā ley yā, chi sa nūū ánō nchivī nī ntee yā.

⁴ De cāhān ndá nī sūcuán, chi cūcáhnú iní ni Yāā Dios sīquī já ní nsáhá Cristo.

⁵ De nsūú já jání iní ndá nī já cuu quenda maá nī já sáhá nī tiñū ñúcuán. Chi sa maá Yāā Dios sáhá já cuu squíncuu nī.

⁶ De maá yā nī nsáhá já cuu satíñū vāha nī sīquī contrato jeé yā. De contrato yáhá chi nduú cāhān já squíncuu ó ley já ní ntee jín letra, chi sa já caca ó jín vida jeé, suu já nī jēhe Espíritu Santo. Chi contrato ley já yósō jín letra, tñū tāhvī nchivī sáhá. Sochi já sáhá maá Espíritu cúu já cutecū ò ní cání.

⁷ De tá nī jēhe yā ley nūū Moisés janahán, de nī nchosō letra nūū tabla yūū. De nī jēndūtē ndasí nūū iyó Moisés nī nsáhá yā, de jondē nī jēndūtē ndasí nūū dē. De nduú ní ncúu cūndēhé vāha ndá nchivī Israel nūū dē nī nsáhá. De vísō sūcuán de cuéé-ni cuéé-ni nī ndāhvā já jēndūtē nūū dē. De tú sūcuán nī ncuñáhnú ndasí ley já sáhá já cuū nchivī de tñū tāhvī jī,

⁸ de sa víhí cā cūñáhnú ndasí cā tūhun já cutecū ò já jēhe Espíritu Santo nūū ò.

⁹ Chi tú nī ncuñáhnú ndasí ley ñúcuán já tñū tāhvī nchivī sáhá, de sa víhí cā cūñáhnú tūhun já sndāhvā Yāā Dios cuāchi ó.

10 Chi ley ñúcuán jā ní ncuñáhnú jondē saá, nduú cā cúñáhnú cuitī, sīquī jā cúñáhnú ndasí cā tūhun Espiritu jā íyó mitan.

11 Chi tú sūcuán nī ncuñáhnú ley jā ní íyo jacū-ni tiempo, de sa tūhun jā coo ní cání chi cúñáhnú ndasí cā.

12 De jā sūcuán ñúhún inī ndá nī, jā ñúcuán cúu jā íyó téyí inī ni jā nácani nī tūhun yáhá.

13 Chi nduú sáhá ndá nī tá cúu nūu ní nsáhá Moisés jā ní jasí de iin sahma nūu dē, tácuā mā cūnī ndá nchivī Israel nāsa cuāndahvā jā jéndütē nūu dē.

14 De nchivī ñúcuán nduú ní jícūhun inī ji. De jondē mitan de tá cáhvi ji tutū contrato ley janahán, suni nduú jícūhun inī ji, chi modo jā ndásí sahma ñúcuán nūu jāá ntúnī ji, de nduú cújiyo cuitī. Chi jondē tá candíja ji Cristo, sá de cujiyo.

15 De suni sūcuán jondē mitan tá cáhvi ji tutū ley Moisés, de modo jā ndásí iin sahma nūu jāá ntúnī ji.

16 Sochi jā nácani inī iin nchivī de quívi ji nūu maá Jētohō ō Cristo, sá de cujiyo-ni jā ndásí ñúcuán.

17 Chi Jētohō ō cúu maá Espiritu. De nūu íyó Espiritu maá Jētohō ō, ñúcuán cúu nūu íyó libre nchivī jāá nduú cā yíhí ji chíjin ley janahán.

18 De jā ñúcuán de ndá máá ó chi nduú cā jasí nūu jāá ntúnī ō. Chi cúu ó tá cúu espejo jā jéndütē, cúu jā stéhēn ō nāsa víi ndasí cúñáhnú maá Jētohō ō, chi jíca ndaā ō. De maá ó ndácá quívi cuānasāma ó cuānduu víi cā áñō ō tá cúu nūu cáá maá yā. Chi maá Jētohō ō jā cúu yā Espiritu, sūcuán sáhá yā jíin ó.

4

1 Túsaá de nduú núu inī ndá nī jā nácani nī tūhun yā. Chi sīquī jā ní ncundáhvī inī yā ndá nduhū de ní jēhe yā tiñu yáhá nūu ni.

2 Chi nduú ndúcú ndá nī ndá modo yuhū jā cúcanoō ō sáhá, de ní nduú jíca nuu ní jíin tūhun ndíchí jā stáhvī, de ní nduú násāma nī tūhun

Yāa Dios. Chi sa cáhān ndá nī maá-ni tūhun ndaā. De sūcuán de cuu cunī ndácá nchivī inī áñō ji jā cáhān ndaā ndá nī, jíin jíinúu Yāa Dios.

3 De tú íyó nchivī jāá nduú jícūhun inī tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani ndá nī, de sūcuán cúu nūu maá-ni nchivī jā tánū táhvī.

4 De jāá nduú cándíja ji, chi maá jānēhén jā ndácu tiñu inī ñayívi yáhá, ní jasí nūu jāá ntúnī ji, tácuā mā jéndütē tūhun Cristo inī áñō ji, de mā cūnī ji jā víi ndasí cúñáhnú Cristo, Yāa jā inuu cáá jíin Yāa Dios.

5 De jā nácani ndá nī tūhun, de nsūú tūhun maá nī, chi sa tūhun Jētohō ō Jesucristo nácani nī. De ndá máá nī chi mozo-ni cúu nī nūu ndá nú jā sīquī jā mānī ni jíin Jesús.

6 Chi tá nī nsáhá Yāa Dios ñayívi de ní ncáhān yā jā ná túu luz nūu neē. De suni sūcuán nī nsáhá yā jā ní ntūu luz inī áñō ndácá ó, cúu jā jícūhun inī ō sīquī Jesucristo, nāsa jéndütē nūu yā jā víi ndasí cúñáhnú yā tá cúu nūu íyó maá Yāa Dios.

Jā jíca ó jíin tūhun jā cándíja ó yā

7 De ndácá tūhun yáhá jā víi ndasí cúñáhnú, chi modo jā ñúhún inī iin quísi ñuhun. Chi cúu ó tá cúu quísi ñuhun, chi nduú nā fuerza ō. De jā ñúcuán jíin vāha ndá nī jā maá Yāa Dios cúu jā jēhe poder sīquī tūhun yáhá jā víi ndasí cúñáhnú, de nsūú fuerza maá nī cúu.

8 De jā ñúcuán, vísō ndácá lado jíin ndá nī tūndóhó, sochi nduú sáhá jā má ndúsiī cā inī ni. De vísō cúcuécá inī ndá nī sīquī tūndóhó, sochi ñúhún inī ní jā quee vāha tiñu nī.

9 De vísō jíin ūhvī nchivī ndá nduhū, de maá yā chi nduú sndóo yā ndá nī. De vísō ndúcú ji snáa ji ndá nduhū jíin tiñu sáhá nī, de mā cūu.

10 De ní-ni cúu nūu cuáhān ni, de tá cúu nūu ní ndoho Jesús jā ní jíhī yā, suni sūcuán ndóho ndá nī jā ja ñatin cuū ni, tácuā suni cuu stéhēn

ni fuerza Jesús jā técū yā inī yiqui cúñu nī.

¹¹ Chi juni técū ndá nī, de ndācá quivī ja ñatin cahñi nchivī nduhū jā síquī Jesús. De súcuán de jínī nchivī jā técū Jesús inī yiqui cúñu nī jā cuū.

¹² Túsaá de ndá nduhū, níni cúu jā ja ñatin cuū ni síquī tūhun yā, de ñúcuán sáhá jā cutecū ndá máá nú níí cání.

¹³ De yósō nūū tutū īī: Nī ncandíja nī, de jā ñúcuán nī ncāhān ni, cáchī. De saá-ni ndá nduhū, suni cándíja nī de suu cúu jā nácani nī tūhun yā.

¹⁴ Chi jínī ndá nī jā maá Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús, suni súcuán nastécū yā ndá nduhū, de sáhá yā jā iin cáhnú-ni cuiñi ndihi ó nūū yā.

¹⁵ Chi ndācá tūndóhó yáhá ndóho ndá nī tácuā quendōo vāha ndá nú. De súcuán de cāyā cuāhā cā nchivī jā sáhá yā jā vāha ji. Ñúcuán de suni cuāhā ndasí ji nacuetáhvī ji nūū Yāā Dios, de cuñáhnú cā yā sáhá.

¹⁶ Jā ñúcuán cúu jāá nduú nú inī ndá nī, de visō cuāndihi fuerza yiqui cúñu nī, de ánō ni chi sa cuānduu fuerza cā ndācá quivī.

¹⁷ Chi tūndóhó jā ndóho ó ñayivī yáhá, nduú-ni xēen cúu, de ñamā yāha. De sáhá jā nīhīn ō iin tahvi jā cuñáhnú ó níí cání jā cāa ndasí cā nsūū cā tūndóhó ñúcuán.

¹⁸ De nduú sáhá ó cuenta nūū ndācá tūndóhó jā jínī ō nūū mitan, chi sa sáhá ó cuenta nūū ndācá jā vāha jāá nduú jínī ō nūū mitan. Chi ndācá jā jínī ō nūū mitan, chi ñamā ndihi, sochi ndācá jāá nduú jínī ō nūū, chi coo níí cání.

5

¹ Chi yiqui cúñu ó jā ndéē ō ñayivī yáhá, cúu tá cúu iin vehe jā naā. De jínī ō jā tá naā, de cuāha Yāā Dios iin yiqui cúñu jeé, de suu cúu tá cúu iin vehe jā coo níí cání jondē andiví. De nsūū iin vehe jā sáhá nchivī cúu, chi jā sáhá Yāā Dios cúu.

² De juni ndéē ō vehe yáhá jā cúu yiqui cúñu ó, chi jéca inī ō sáhá,

chi ndasí cúnī ō jā nūcūhun ó yiqui cúñu jeé ó jondē andiví.

³ Chi tá nūcūhun ó ñúcuán, de mā cōó maá-ni cā ánō ō jā naā yiqui cúñu ó yáhá.

⁴ Chi juni íyó cā ō inī vehe yiqui cúñu ó yáhá, de jéca inī ō de cúcuécá inī ō. De nsūū jā cúnī ō jā sndóo ó yiqui cúñu ó de coo maá-ni ánō ō. Chi sa cúnī ō jā nūcūhun ō jā jeé, tácuā ndāhvā yiqui cúñu ó jā naā, de coo maá jā cutecū níí cání.

⁵ De Yāā Dios cúu jā ní nsáhá jā súcuán coo ó. De nī jēhe yā Espiritu Santo jā ndéē inī ánō ō, de sáhá maá Espiritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios táhvī ō.

⁶ Túsaá de níni cúu jā cúndeé cúcáhnú inī ndá nī. Chi jínī ni jā juni ndéē ni chíjin yiqui cúñu nī yáhá, de jícá íyó nī jínī maá Jētohō ō.

⁷ Sochi mitan chi cándíja ndá nī jā íyó yā jínī nī, visō ncháha ca cunī ni nūū yā.

⁸ De cúndeé cúcáhnú inī ndá nī, chi sáhá nī cuenta jā vāha cā tú ná queé nī chíjin yiqui cúñu nī yáhá de quihīn ni cundeē ni jínī maá Jētohō ō.

⁹ Jā ñúcuán cúu jā ndúcú ndéē nī sáhá nī jā cusii inī yā jínī nī, visō tú íyó cā ni chíjin yiqui cúñu nī á visō tú cundeē ni jínī yā.

¹⁰ Chi cánuú jā ndihi ó cuiñi yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāā yā tiñu ó. De tá iin iin ó nīhīn ō síquī nāsa nī nsáhá ó, á jā vāha á jā nēhén, tá nī iyo ó chíjin yiqui cúñu ó.

Sīquī jā ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jínī ó

¹¹ Túsaá de ndíhvī inī ni jā má stívī nī nūū maá Jētohō ō, de jā ñúcuán ndúcú ndéē nī scándíja nī nchivī. Sochi jínī Yāā Dios jā íyó ndāā ndá nī, de ñúhún inī ni jā suni súcuán jínī ndá nú.

¹² De nsūū jā ndúcú tucu nī cāhān ni jā vāha cā tēe cuu ndá nī. Sochi cáchī tūhun nī jā cuu cusii inī ndá nú jā síquī ni. De súcuán de cuu

scócóo nú nū nchivī jā cútéyí ji sīquī nāsa cáa nchivī, de nduú sáhá ji cuenta nāsa cáa ánō nchivī.

¹³ De va sanaā de jáni inī ndá nú jā tēe loco cúu ndá nī jā cáhān ni sūcuán. De sīquī jā ndíhvi inī ni jēhē Yāa Dios cúu. De nduú chi íyó vāha xīnī ni, de jā ñúcuán jétíñú yā ndá nī jā quendōo vāha ndá nú.

¹⁴ Chi sīquī jā cúndáhvī inī Cristo ndá nduhū, jā ñúcuán cúu jā cánuú nacani nī tūhun yā. Chi jínī vāha ndá nī jā ní jīhī mátúhún-ni yā jā sīquī ndihi ó, de jā ñúcuán cúu modo jā ní jīhī ndihi ó jíin yā.

¹⁵ Chi nī jīhī yā jā sīquī ndihi ó tácuā ndācá ó jā tēcū, mā cútecū cā ó jā sáhá ó jā cúnī maá ó, chi sa jā cúnī maá yā jā ní jīhī yā de nī natecū yā jā sīquī ó.

¹⁶ Jā ñúcuán nduú cā sáhá ndá nī cuenta nāsa-ni cáa nchivī, tá cúu nū sáhá nchivī ñayīví. De vísō sūcuán nī nsáhá nī cuenta Cristo jondē saá, jā iin tēe-ni cúu yā, de mitan chi nduú cā jáni inī ni sūcuán.

¹⁷ Chi tú iin nchivī yíhī ji ndahá Cristo, de ja nī ndujeé ji. De ndācá modo nēhén ji, ja nī nchāha cuāhān, de mitan de ja nī ndujeé ndihi.

¹⁸ De Yāa Dios cúu jā sáhá ndihi yáhá, chi jíin Cristo nī nsáhá yā jā ní ndīvi ndācá ó nū tūhun jā mānī yā jíin ó. De nī ntefíñú yā ndá nī jā nácani nī tūhun jā ndīvi nchivī nū tūhun jā mānī yā jíin ji.

¹⁹ Chi jíin Cristo de nī nsáhá Yāa Dios jā nchivī ñayīví ndīvi ji nū tūhun jā mānī yā jíin ji. De nduú nácunehen yā cuāchi jā ní nsáhá nchivī. De nī ntefíñú yā ndá nī jā nácani nī tūhun yáhá nāsa ndīvi ji nū tūhun jā mānī yā jíin ji.

²⁰ Túsaá de cúu ndá nī tēe jā jíca tiñu maá Cristo. De jā cáhān ni, chi modo jā maá Yāa Dios cáhān ndáhvī yā jíin ndá nú. Túsaá de cáhān ndáhvī nī jíin ndá nú jā cáhān Cristo, jā ná ndīvi ndá nú nū tūhun jā mānī Yāa Dios jíin nú.

²¹ De Cristo, vísō nduú ni iin cuāchi yā, de nī nsáhá Yāa Dios jā ní nūcundeē cuāchi ó sīquī yā. De sūcuán de yóhó jā yíhī ndahá Cristo, nī nūcundeē sīquī ó jā íyó ndāā ó tá cúu nū íyó ndāā Yāa Dios.

6

¹ Túsaá de sīquī jā cúu ndá nī tēe jā sátíñú jíin yā, de cáhān ndáhvī nī jíin ndá nú jā má sndóo uun nú tūhun jā ní nsáhá Yāa Dios jā vāha ndá nú.

² Chi cáchī yā nū tutū ī: Maá tiempo jā cúnī maá nī de cunini nī tūhun jā cáhān ndáhvī nú jíin nī.

De maá tiempo jā scácu nī nchivī, de scácu nī ndóhó. Cáchī yā. De mitan-ni cúu maá tiempo jā cúnī yā, de mitan-ni cúu tiempo jā ní nquiji Yāa jā scácu yóhó.

³ De ndúcú ndá nī jā má sáhá nī ni iin tiñu jā casí jā candíja nchivī, tácuā mā cáhān ji sīquī tiñu ndiso nī.

⁴ Chi sa ndúcú nī jā ndihi jā sáhá nī stēhēn jā cúu nī tēe jā sátíñú nū Yāa Dios. Jā ñúcuán jéndeé inī ndá nī jā ndóho nī tūndóhó, jíin jā cúmanī nū ni, jíin jā vījín sáhá jíin nī.

⁵ Chi nī íyo quéhén vuelta jā ní ncani nchivī ndá nī, de nī nenda ji sīquī ndá nī, de nī nchihī ji ndá nī vecāa, de nī nsatíñú nīhin nī, de nī jahni ni maá nī máhná, de nī íyo nditē inī ni.

⁶ De suni ndúcú ndá nī jā cuetúhún ji nduhū sīquī jā ndāā jíca nī, de jícūhun vāha inī ni tūhun ndāā, de íyó paciencia inī ni, de vāha inī ni, de ndéē Espiritu Santo inī ndá nī, de cúndáhvī ndija inī ni táhān nī.

⁷ De nácani ndāā ndá nī tūhun, de poder Yāa Dios íyó jíin nī. De jíin tūhun ndāā sndáhvā ni ndācá tiñu nēhén, chi modo jā cánāā nī sīquī. De modo jā nénda ñúcuán sīquī ndá nī, de nénda ndá nī sīquī.

⁸ Iyó vuelta jā iyó yíñúhún nchiví jíin nī, de iyó vuelta jāá nduú. Iyó vuelta jā jétúhún ji ndá nī, de iyó vuelta jā cáhān ji síquī nī. De iyó vuelta jā cáhān ji jā tēe stáhví cúu ndá nī, de iyó vuelta jā cáhān ji jā tēe ndāā cúu nī.

⁹ De iyó vuelta jā sáhá ji jāá nduú jíin ji ndá nī, de iyó vuelta jā sáhá ji jā jíin vāha ji ndá nī. De iyó vuelta jā cúni nchiví jā cahni ji ndá nī, sochi técū cā ni. De visō sndóho ji ndá nī, sochi nduú jíhī ndá nī.

¹⁰ De visō iyó jā cúcuécá inī ni, sochi níni cúsi inī ni. De visō tēe ndáhví cúu ndá nī, sochi sáhá cuicá nī cuāhā nchiví jíin tūhun yā. De visō nduú nā cuá névāha nī, sochi jíin maá yā de ndihi-ni névāha nī.

¹¹ Hermano ñuū Corinto, súcuán cúu jā cáhān cājí nī jíin ndá nú, chi síquī jā mānī nī jíin nú, jā ñúcuán cúu jā cáhī ndihi nī nāsa ndóho nī.

¹² Ndá máá nī cáhī cājí nī síquī jā mānī ndasí nī jíin ndá nú, de ndá máá nú sanaā de nduú mānī nū jíin nī súcuán.

¹³ De modo jā cáhān tatá jíin sēhe, suni súcuán cáhān ndáhví nī jíin ndá nú jā coo manī nū jíin nī, tá cúu nūū iyó mānī ni jíin nú.

Siquí jā cúu ó templo Yāā Dios

¹⁴ Mā quívi nduū ndá nú jíin tiñu néhén jā sáhá nchiví jāá nduú cándíja, chi mā cúu coo inuú nú jíin jí. ¿Chi nāsa cúu quetáhán tiñu jā sáhá nchiví ndāā jíin jā sáhá nchiví néhén? ¿De nāsa cuu cundeē inuú nchiví jíca jíin luz yā jíin nchiví jíca nūū neē?

¹⁵ ¿Nāsa cuu coo inuú Cristo jíin Satanás? ¿De nāsa cuu cuiñi cáhnú nchiví cándíja jíin nchiví jāá nduú cándíja?

¹⁶ ¿De nāsa cuu canī táhán templo Yāā Dios jíin ídolo? Chi ndá máá nú cúu templo Yāā Dios, Yāā técū, chi ndéē yā inī ánō nū, tá cúu nūū nī ncāhān yā:

Cundeē ni inī ndá ji de caca nuu nī māhñú ji,

de cuu nī Yāā Dios maá ji,
de cuu ji nchiví maá nī.
Ncachi yā.

¹⁷ De jā ñúcuán nī ncāhān cā yā:
Mā quívi nduū ndá nú jíin tiñu néhén jā sáhá ndá ji,
chi sáhá síin nú maá nú, cáhī Jētohō ō.

De mā tíin nú ndācá jāá nduú ndāā.
Ñúcuán de naquehen nī ndá nú,
¹⁸ de cuu nī Tatá ndá nú,
de cuu nú sēhe yíi nī jíin sēhe síhí nī,
cáhī Jētohō ō, Yāā jā tíin ndihi poder.

Cáhī tutū.

7

¹ Ñanī mánī, túsaá de névāha ó ndācá tūhun yáhá jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā. Jā ñúcuán ná sáhá ndoo ó maá ó ndācá jā sátéhén yiquí cúñu ó jíin ánō ō. De ná cúndihví inī ō jā má stíví ó nūū Yāā Dios, de ná cóo ndoo coo iī ō nūū yā jíin ndihi tiñu jā cúni yā.

Jā ní nacani inī nchiví Corinto síquī cuáchi ji

² Coo manī ndá nú jíin ndá nī viī. Chi nduú ní nsáhá nī falta nūū ni iin nú, de nduú ní stíví nī ánō ni iin nú, de ni iin nú nduú ní stáhví nī.

³ De nsuú jā ndúcú nī cáhān ni nūū nū cúu jā cáhān ni súcuán, chi ja nī ncāhān ni jā mānī ndasí nī jíin nú. De níni ñúhún inī ni ndá nú, visō cuū ō á cutecū ō.

⁴ De cúcáhnú ndasí inī ni ndá nú, de cúsi ndasí inī ni jā jíca ndāā nū. De visō jíin ndá nī ndācá tūndóhó yáhá, de iyó ndeē inī ni de cúsi ndasí inī ni jā síquī ndá nú.

⁵ Tá nī jēe ndá nī Macedonia, de nduú ní iyo nañí inī ni, chi sa víjin nī iyo tūndóhó jíin nī ndācá lado. Chi nī iyo jā ní stáhān táhān jíin nī, de nī nchūhú nī jā sanaā de caca yátá nchiví cándíja.

⁶ De Yāā Dios jā sáhá jā ndúndeē inī nchiví jā cúcuécá inī, nī nsáhá yā jā ní ndundeē inī ndá nī, chi nī nquiji Tito nī nsáhá yā.

7 De nī ndusiī inī ndá nī, de nsūú maá-ni sīquī jā ní nquijjī dē, chí suni jā ní ndundeé inī dē nī nsáhá ndá nú. Chí nī ncachī tūhun dē jā űhún inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, jíin jā cúcuécá inī nū sīquī cuáchi nú, jíin jā nácani inī nū jēhē ni. De jā űúcuán víhí cā nī ncusiī inī ni.

8 De carta jā ní ntají nī nūū ndá nú, vísō nī nsáhá jā ní ncucuécá inī ndá nú, sochi nduú cā nácani cuécá inī maá nī jā ní nsáhá súcuán. Chí vísō nī ncucuécá inī ni saá, de mitan de nduú cā, chí jíin nī jā jacū-ni quíivī nī ncucuécá inī ndá nú nī nsáhá.

9 De mitan de cúsiī inī ni, de nsūú sīquī jā ní ncucuécá inī ndá nú, chí sa sīquī jā ní jetíñú jā ní ncucuécá inī nū, chí nī nsáhá jā ní nacani inī nū sīquī cuáchi nú. Chí nī ncucuécá inī nū tá cúu nūū cúnī maá Yāā Dios, de nsūú jā ní nsáhá űhvī ni ndá nú.

10 Chí tú cúcuécá inī ō tá cúu nūū cúnī Yāā Dios, de suu sáhá jā nácani inī ō sīquī cuáchi ó de scácu yā yóhó, de sá de nduú cā nácani cuécá inī ō. Sochi tú cúcuécá inī nchivī jāá nduú cándíja, de nduú jétíñú jā nacani inī ji, chí sa tñnū tñhvī ji.

11 Sochi nī ncucuécá inī ndá nú tá cúu nūū cúnī Yāā Dios, de mitan de jíin ndá nú nāsa vāha nī jetíñú. Chí nī nacani ndasí inī nū nī nsáhá, de nī nducú ndá nú jā quendōo ndāā nū, de nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsáhá cuáchi, chí nī nchūhú nú jā ní stívī nū nūū yā. űúcuán de ndasí nī ncuu inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, de nī ndihvī ndasí inī nū nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsáhá cuáchi űúcuán. De súcuán nī stēhēn ndá nú jāá nduú cuáchi nú, chí nduú ní jétúhún ndá nú cuáchi jā ní nsáhá tēe űúcuán.

12 De jā ní ntee nī carta űúcuán, de nsūú maá-ni sīquī tēe jā ní nsáhá cuáchi, de ni nsūú maá-ni jēhē tēe jā ní ndoho nī nsáhá dē. Chí sa nī ntee nī tácuā sáhá ndá nú cuenta nāsa nī

nacani ndasí inī nū jā mānī nū jíin nī, jíin jíinú Yāā Dios.

13 Jā űúcuán nī ndusiī inī ndá nī jā sīquī ndá nú. De víhí cā nī ncusiī inī nī jā ní jíin nī jā cúsiī inī Tito, chí nī nduú nañíí inī dē nī nsáhá ndá nú.

14 Chí ja nī ncāhān nī jíin dē jā cúsiī inī ni jā vāha nchivī cúu ndá nú, de mitan de nduú ní nquéndōo nī tūhun canoō jā sīquī nū. Chí tá cúu nūū ní jíin ndá nú jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncāhān nī jíin nú, suni súcuán nī nquee ndāā jā ní ncāhān nī jíin Tito jā cúsiī inī ni sīquī nū jā vāha squíncuu nū.

15 De víhí cā mānī dē jíin ndá nú mitan jā űhún inī dē jā vāha nī jetáhví nú jā cáhān dē, de nī íyo yíñhún nú chí nī ndihvī inī nū jā má stívī nú nūū dē.

16 Túsaá de cúsiī inī ni sīquī jā cúcāhnú ndasí inī ni ndá nú.

8

Jā ná cúsiī inī ji sōcō ji cuāhā

1 Hermano, mitan de suni cúnī ndá nī cachī tūhun nī nūū ndá nú nāsa cuāhā jā vāha nī nsáhá Yāā Dios jíin nchivī cándíja jā íyó región Macedonia.

2 Chí vísō nī jito túnī ndasí tūndóhó ji, de suni nī ncusiī ndasí inī ji jíin tūhun yā. De vísō ndóho ndáhví ndasí ji, de vāha ndasí nī jaquín ji cuāhā xūhún jā cuu nchivī cándíja.

3 Chí cúu nī testigo jā ní ncusiī inī maá ji nī jēhe ji nāsaa nī nquenda ji, de jondē víhí cā nī jēhe ji.

4 Chí nī ncāhān ndáhví ndasí ji jíin nī jā cuāhā nī tūhun jā chindeé táhān ji jíin ó cuāhā ji xūhún cuu ndá hermano jā ndóho ndáhví.

5 De víhí cā nī nsáhá ji nsūú cā tá nī jani inī ndá nī, chí xihna cā nī nsōcō ji maá ji nūū Jētohō ō, de sá de nī jēhe ji maá ji jā sáhá ji ndācá jā cúnī ndá nī, ndihī nāsa jétahān inī Yāā Dios.

6 De jā súcuán nī nsáhá ndá nchivī Macedonia, de nī sndíhvī inī

ndá nī Tito jā ná cuēē tucu dē nūū ndá máá nú, de sáhá dē jā jīnu tiñu jā ní squijéhé dē jíin nú jā suni caquín nū cuāhā xūhún cuu nchivī ndāhvī.

⁷ Chi ndá ndóhó vāha ndasí sáhá nú ndācá-ni, chí vāha cándija nú, vāha nácani nú tūhun, vāha jícūhun inī nū, vāha ndíhvī inī nū, vāha mānī nū jíin ndá nī. Túsaá de suni cánuú jā vāha sáhá nú tiñu yáhá jā cuāha nú jā cuu nchivī ndāhvī.

⁸ De nsūū jā cúnī ni ndacu nī nūū nū, chí sa cáchī tūhun nī nūū nū nāsa cúsiī ndasí inī sava cā nchivī jéhe ji xūhún, de súcuán de cunī ni jā suni cúndāhvī ndija inī ndá máá nú nchivī ndāhvī.

⁹ Chi ja jíin ndá nú nāsa vāha ndasí inī Jētohō ō Jesucristo jíin ó. Chi síqui jā ní ncundāhvī inī yā ndóhó de nī nasáhá ndāhvī yā maá yā, víso cuicá ndasí yā jondē andiví nícu. De súcuán nī nsáhá yā jā cúcuicá ndá nú ndíhi jā ndíso tūhun yā, síqui jā ní nasáhá ndāhvī yā maá yā.

¹⁰ De jā váha ndá máá nú cúu jā ná cáchī ni nāsa jáni inī ni síqui tiñu yáhá. Vāha nī nquijéhé ndá nú cuīyā ava, chí nsūū maá-ni jā ní jaquín nū xūhún, chí suni nī ncusiī ndasí inī nū ní nsáhá nú.

¹¹ Túsaá de mitan de sínu ndá nú da. De tá cúu nūū ní ncusiī inī nū jā ní nquijéhé nú jíin, suni súcuán cusí inī nū sínu nú, chí cuāha ndá nú tú nāsa névāha nú.

¹² Chi tú cúsiī inī ō cuāha ó, de jétāhvī yā tú nāsa névāha ó, chí nduú jíicān yā jā cuāha ó jáá nduú névāha ó.

¹³ De nsūū jā cáhān ni jā cahní ndāhvī nú maá nú jā caa cā nīhīn ji nsūū cā jā ndōo nūū ndá máá nú.

¹⁴ Chi sa jā inuú-ni cunevāha ndá nú jíin ji. Chí névāha cuāhā nū mitan, de cuu cuāha nú jā cúmanī nūū ndá ji. Nūcuán de tú ní iin quivī cunevāha ndá ji, de suni cuu taji ji de tú cúmanī nūū nū. De súcuán de inuú-ni cunevāha ndá nú,

¹⁵ tá cúu nūū cáhān tutū ī síqui nchivī jā ní nastútú maná jondē janahán: Tēe jā ní nastútú cuāhā, chí nduú ní ndōo cā. De tēe jā ní nastútú jacū-ni, suni nduú ní ncúmanī nūū dē. Cáchī tutū.

Tūhun Tito jíin ūū cā táhān dē

¹⁶ De ná cútahvī ni nūū Yāa Dios jā ní nsáhá yā jā ndíhvī inī Tito jēhé ndá nú tá cúu nūū ndíhvī inī ndá máá ní.

¹⁷ Chi nī jetāhvī dē jā ní ncāhān ni jíin dē jā cuēē dē nūū nū. De síqui jā ndíhvī inī dē jēhé ndá nú, jā nūcuán cúu jā cuēē dē, chí súcuán cúu inī maá dē.

¹⁸ De suni taji ndá nī iin hermano cuēē jíin Tito nūū nū. De ndācá grupo nchivī cándija jétūhún ji tēe nūcuán jā vāha sátiñú dē síqui tūhun jā scácu yā yóhó.

¹⁹ De ndācá grupo nchivī cándija suni nī ntee ji tiñu dē jā quihīn dē jíin ndá nī chindeé dē jā quisiáha ndá nī xūhún jā ní jéhe nchivī. De tiñu yáhá sáhá ndá nī tácuca cāhān nchivī jā vāha ndasí Yāa cúu maá Jētohō ō, chí cunī ji nāsa cúsiī ndasí inī nū jā sócō nū xūhún.

²⁰ De quihīn ni jíin ndá tēe nūcuán tácuca ni iin nchivī mā tēe ji cuāchi síqui ni síqui xūhún jā ní nsōcō nchivī.

²¹ Chi ndúcú nī jā ndāa squíncuu nī ndācá tiñu, de nsūū maá-ni nūū Yāa Dios, chí saá-ni nūū nchivī.

²² De suni taji ndá nī incā hermano ō cuēē dē jíin nduú tēe yáhá. De ja ncuu quéhén vuelta nī stéhēn dē jā cúsiī ndasí inī dē jā ndíhvī inī dē ndācá tiñu. De mitan chí ndíhvī cā inī dē jēhé ndá nú, chí cúcāhnú ndasí inī dē jā squíncuu nú.

²³ De tú jíicān tūhún nchivī síqui Tito, de cachī nū jā cúu dē tēe chindeé nduhū jā sátiñú dē jíin nī nūū nū jā síqui tūhun yā. De ndūū cā hermano ō yáhá, cachī nū jā cúu dē tēe jā ní ntefiñú nchivī cándija, de íyó yíñúhún dē nūū Cristo.

²⁴ Túsaá de stéhēn nū nūū dē jā íyó mānī ndija ndá nú jíin dē, tácuá cunī ndācá grupo nchivī cándíja. De súcuán de cunī ji jāá nduú ní ncúsiī cáhá inī ni jā síquī ndá nú.

9

Sīquī jā jáquīn ji xūhún cuu ndá hermano

¹ De mitan de nduú cā jíni ñúhún jā tee nī nūū ndá nú síquī xūhún jā jáquīn nū jā cuu ndá hermano jā ndóho ndáhvī.

² Chi ja jíni nī jā jétahān inī ndá nú cuāha nú. De jā ñúcuán maā-ni jā cúsiī inī nī cáhān nī jíin nchivī Macedonia jā ndá ndóho nchivī Acaya, ja nī nsāhá tūha nú xūhún cuiyā ava. De jā súcuán nī ncusiī inī ndá máá nú, de jā ñúcuán cuāhā nchivī Macedonia suni nī ndihvī inī ji nī jēhe maá ji.

³ De tají nī ndinúnī hermano yáhá, cuēē ndá dē nūū nū xihna cā, tácuá tá cuēē maá nī de mā cáhān nchivī jā ní stáhvī nī jā ní ncāhān nī jā squíncuu vāha nú jíin tíñu ñúcuán. Chi coo tūha ndija nú jíin xūhún tá cúu nūū ní ncāhān nī jíin ji.

⁴ Chi sanaā de cuēē nī jíin jacū tee Macedonia, de tú cunī dē jāá nduú íyó tūha ndá nú, de nīhīn nī tūhun canoō, de saā-ni ndá máá nú, chi nī ncāhān téyíi nī jā íyó tūha ndija nú.

⁵ Jā ñúcuán nī jani inī ni jā cánuū jā cáhān nī jíin ndācá hermano yáhá jā cuēē ndá dē xihna cā, de sá de cuēē nī, tácuá sndíhvī inī dē ndá nú jā ñamā ná cóo tūha xūhún jā ní ncāhān nū jā cuāha nú. De súcuán de coo tūha síquī jā váha inī ndá nú, de nsūū jā ní nsāhá fuerza nī ndóho.

⁶ De nūcūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā tú jacū-ni cuāha nú de suni jacū-ni nanihīn nū: Chi tee jā jáquīn tāmá, suni tāmá-ni nástútú dē. De tee jā jáquīn cuāhā, chi suni cuāhā nástútú dē. Cáchī tutū.

⁷ Tá iin iin nú cuāha nú nāsaa nī nchuhun inī maá nú. Mā cúxī inī nū cuāha nú, chi nsūū fuerza cúu.

Chi Yāā Dios mānī yā jíin nchivī jā cúsiī inī cuāha.

⁸ De maá Yāā Dios cuu sáhá yā jā nducuahā ndācá nūū jā váha jā cuu ndá nú, tácuá níni cunevāha nú ndācá ndihī jā jíni ñúhún nú, de coo sobra cā jā cuāha nú cuu ndācá tíñu váha.

⁹ Chi súcuán cáhān tutū ī síquī ndá nchivī jā jēhe:

Nī scáa ji nī jēhe ji nūū nchivī ndáhvī.

De ndācá tíñu váha jā sáhá ji chi quendōo ní cáni.

Cáchī tutū.

¹⁰ De Yāā Dios jēhe yā tatā nūū tee jáquīn, de níhīn dē stāā yájī dē. De suni súcuán cuāha yā ndinuū nūū jā váha cuu ndá nú, de sáhá yā jā cāyā de nducuahā tíñu váha jā sáhá ndá nú.

¹¹ Súcuán de coo cuíca nú jíin ndācá-ni, tácuá cuu cuāha cuāhā nū. De xūhún jā cuāha nú jā quíhīn nūū ndá hermano jā ndóho ndáhvī, suu sáhá jā nacuetáhvī ji nūū Yāā Dios.

¹² Chi xūhún jā cuāha ndá nú nūū ji, nsūū mátúhún-ni jā nīhīn ji jā cúmanī nūū ji, chi suni sáhá jā nacuetáhvī ndasí ji nūū yā.

¹³ De cáhān ji jā váha ndasí Yāā cúu Yāā Dios, chi xūhún jā jēhe ndá nú stéhēn jā váha cándíja nú tūhun Cristo. De suni sáhá jā cáhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios síquī jā váha nī jēhe ndá nú nūū ji jíin nūū ndá cā nchivī.

¹⁴ De suni cācān táhvī ji jēhē nū, chi coo manī ndasí ji jíin nú síquī jā váha ndasí nī nsāhá Yāā Dios jíin nū.

¹⁵ De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi nī jēhe yā Sēhe yā nūū ō, jā cúu iin táhvī cáhnú ndasí jā má quēndá cuitī ō cachī tūhun ó ndihī.

10

Jā ndíso tíñu Pablo jā cúu dē apóstol

¹ De nduhū Pablo, cáhān ndáhvī nī jíin ndá nú jíin modo jā cáhān maá Cristo jā vitá inī yā de váha inī

yā. Nduhū, chi cāhān ndá nú jā tá íyó nī jín nú de íyó suchí inī ni nū nū, sochi tá íyó jícá nī de nduú yúhú cuitī nī cāhān nihin nī jín nú. Cāchī ndá nú.

² Túsaá de cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jā tá cuēē ni de mā cāhān nū tūhun jā sáhá jā cuxeēn ni nū nū. Chi sava ndá nú cāhān jā sáhá ndá nī tiñu yā jā maá-ni jā nihin ni sīquī ñúcuán. Túsaá de íyó tūha nī jā cuxeēn ni nū nchivī jā cāhān sūcuán.

³ Chi vísō cúu ndá nī nchivī jā ndēē inī ñayivī, de nduú cánāá nī tá cúu nū cánāá nchivī ñayivī. Chi modo jā cánāá nī cúu jā cánāá nī sīquī ndācá tiñu néhén.

⁴ Chi nsūú ndatíñú ñayivī jétíñú nī jā cánāá nī, chi jín poder Yāa Dios cúu jā cánāá nī jā snāá ni ndācá fuerza jā cúu contra sīquī yā.

⁵ Súcuán snāá ndá nī ndācá tūhun nduxí jín tūhun téyíí jā ndúcú casí jā má cūnī nchivī nāsa Yāa cúu Yāa Dios. De jāsī ni nū ndihi jāá nduú vāha jā jáni cāhá inī nchivī, tácuca candíja jī nū Cristo.

⁶ De tá jīnu jā candíja vāha ndá máá nú, sá de coo tūha nī jā cuāha nī castigo nū ndá cā nchivī jāá nduú cūnī candíja.

⁷ Ndá máá nú chi maá-ni jā jáni inī nū modo nchivī jāá nduú jícūhun inī. Chi tú nā-ni tēe jáni inī dē jā Cristo nī ntetíñú yā dē, de ná sáhá dē cuenta jā suni sūcuán nī ntetíñú yā ndá nduhū.

⁸ De tú nī ncāhān téyíí nī jín nú jā ndíso tíñú nī, sochi nduú cúcanoō nī sáhá. Chi maá Jētohō ō nī ntetíñú yā ndá nī, tácuca sáhá nī jā cuja ánō ndá nú jín tūhun yā, de nsūú jā snāá nī.

⁹ Túsaá de nduú cūnī nī jā canī inī nū jā ndúcú nī siúhú nī ndá nú jín carta nī.

¹⁰ Chi cāhān sava nú jā ndācá carta nī chi sndíhvī ndasí inī, de nihin ndácu tiñu, sochi tá íyó nī jín ndá nú de nduú cūndeé inī nī jā

ndacu nihin nī, de suni nduú cúu cāhān vī nī, cāchī ndá nú.

¹¹ De nchivī jā cāhān sūcuán ná sáhá jī cuenta jā tá cúu nū nihin cāhān carta nī tá íyó jícá nī, suni sūcuán nihin ndacu nī tiñu nū nū tá coo nī jín nú.

¹² De va mā chūndeé cuitī inī nī jā sáhá ñáhnú nī maá nī tá cúu nū sáhá sava tēe ñúcuán jā jétúhún dē maá dē. Ndá tēe ñúcuán chi íyó naā xīnī dē jā jáni inī dē jā cūñáhnú cā dē nsūú cā ndá táhán dē, de nduú sáhá dē cuenta nāsa íyó dē nū Yāa Dios.

¹³ Sochi ndá nduhū chi nduú cutéyíí nī, chi maá-ni medida tiñu jā ní jēhe Yāa Dios nū nī, de mā scāa cā nī. Maá Yāa Dios nī jēhe medida nāsaa cúu jā sáhá nī, de maá yā nī jēhe tūhun jā ní jīnū nī nū ndá ndóhó nchivī Corinto.

¹⁴ Já ñúcuán, tá nī jīnū ndá nī nū nū jā xīhna ñúhún de nsūú jā ní nchāha nī nū medida tiñu jā ní jēhe yā nū nī. Chi xīhna cā ndá máá nī nī jīnū nū ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo.

¹⁵ De nduú cutéyíí nī sīquī tiñu jā ní nsáhá incā tēe, chi vāchi sīquī tiñu jā ní nsáhá maá nī-ni. De sa ñúhún inī ndá nī jā cuāhā cā candíja nú, de sūcuán de cuu sáhá nī cuāhā cā tiñu yā mähñú ndá nú, sochi maá-ni medida jā ní jēhe yā.

¹⁶ De sá de quīhīn nī nū ndá cā ñū jā íyó ichi nū cā ñū nū, jā scútē nuu cā nī tūhun jā scācu yā yóhó cūnī nī. Sochi mā quívi nduú nī jā cutéyíí nī nū jā nī nacani incā tēe tūhun.

¹⁷ De tú ní tēe cūnī dē cutéyíí dē, ná cutéyíí dē sīquī jā sáhá maá Jētohō ō, nsūú sīquī jā sáhá maá dē.

¹⁸ Chi nsūú tēe jā jétúhún maá cúu jā quéndōo yíñúhún, chi sa tēe jā jétúhún maá yā.

11

Jā cāhān Pablo sīquī ndá tēe jā nacani tūhun stāhvī

¹ Cune cáhnú iní ndá nú de ná cáhān nī jacū tūhun modo tá cáhān nchivī naā. Túsaá de cáhnú coo iní ndá nú vij.

² Chi cúcuifñú nī jā jēhē ndá nú, tá cúu nūū cúcuifñú Yāā Dios. Chi cúu ndá nú tá cúu iin ñahan lúli jā íyó ndoo, de nī nsáhā nī jā quetáhān ndá nú jíin Cristo, tá cúu nūū quetáhān iin ñahan lúli jíin mátúhún-ni yíi jí.

³ Sochi yúhú nī jā sanaā de cuāha ndá nú tūhun jā ndá tēe nácani incā tūhun, stáhvī dē ndá nú, de siāā nū tūhun jā chíñúhún ndāā nū Cristo jondē jíin iní jíin ánō nū. Chi suni sūcuán nī nsáhā Satanás jíin Eva, chí nī nquívī iní iin cōo, de nī stáhvī jíi ña jíin tūhun ndíchí jā stáhvī.

⁴ Chi tá quíji ndá tēe nūū nū de tú nduú nácani ndāā dē tūhun Jesús tá cúu nūū ní nacani ndá nī, de va vāha ndasí jétáhvī ndá nú dē. De suni sūcuán vāha jétáhvī nū nūū incā espíritu jíin nūū incā tūhun jāá nduú quetáhān jíin Espiritu Santo jíin tūhun jā ní ncandíja nú jā scácu yā ndá nú.

⁵ De ndá tēe ñúcuán jā cándíja ndá nú jā cáhān dē jā cúu dē apóstol cúñáhnú, sochi nduú cúñáhnú cuití dē nūū nī.

⁶ Chi vísō sanaā de nduú níhñ vāha nī modo jā cáhān nī, sochi jíicūhun vāha iní nī. Chi jíin ndihi tíñu jā ní nsáhā nī mähñú ndá nú nī stéhēn cājí nī jā sūcuán cúu.

⁷ Nduú ní jíicān nī xūhún nūū ndá nú jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó. De sūcuán nī ntecū ndāhvī nī tácu quendōo vāha cā ndá nú jíin tūhun yā. ¿De va cuāchi nī nsáhā nī jā ní nsáhā nī sūcuán, á naá cúu?

⁸ Chi sava cā grupo nchivī cándíja nī nquehen nī xūhún jā ní jēhe jíi nūū nī, tácu sūcuán-ni nacani nī tūhun yā nūū ndá nú.

⁹ De tá nī íyo nī jíin nú de nī ndihi xūhún nī, de nduú ní jíicān cuití nī nūū nī iin nú. Chi ndá hermano jā ní nquíji ichi Macedonia nī jēhe dē nūū nī jā cúmanī. De jíin sūcuán de

nduú ní stáhān nī ndá ndóhó, de nī mā sáhā cuití nī.

¹⁰ De tá cúu nūū cúcáhnú vāha iní nī jā jíin nī tūhun ndāā Cristo, suni sūcuán jíin nī jā má quēhén nī xūhún nūū nī iin nchivī níi región Acaya, tácu mā cásí jíi jā cúsi iní nī jā sūcuán-ni nácani nī tūhun yā.

¹¹ ¿De á síquī jāá nduú mānī nī jíin ndá nú cúu jā cáhān nī sūcuán, jáni iní nū? Nduú chí maá Yāā Dios jíin yā jā mānī nī jíin ndá nú.

¹² De sáhā cā nī tá-ni sáhā nī, chí mā quēhén nī xūhún nú, tácu casí nī jā sáhā téyíi ndá tēe ñúcuán maá dē jā cáhān dē jā inuú-ni sáhā dē tíñu yā jíin nī.

¹³ De ndá tēe ñúcuán chí nsūū apóstol ndāā cúu dē, chí cúsa maá tūhun stáhvī-ni cáhān dē, de sáhā dē maá dē jā cúu dē apóstol Cristo.

¹⁴ De nduú sáhvi iní ō jíin ō jā sáhā ndá dē sūcuán, chí ja jíin ō jā suni Satanás násāma maá, de stáhvī jā sáhā maá modo iin ángel Yāā Dios jā jíca jíin luz yā.

¹⁵ De jā ñúcuán suni nduú sáhvi iní ō jíin ō ndá tēe jā jétíñú Satanás, tú sáhā dē maá dē jā tēe sáhā ndāā cúu dē. De iin quívī de nanihñ dē síquī tíñu néhén jā sáhā dē.

Tündóhó jā ní ndoho Pablo síquī jā cúu dē apóstol

¹⁶ Incā vuelta cáhān nī jíin ndá nú jā nī iin nú mā cānī iní nū jā tēe naā cúu nī. Sochi tú sūcuán jáni iní ndá nú, de va cuetáhvī nú jā cáhān nī modo tēe naā túsaá, de sūcuán de va suni maá nī cuu cutéyíi nī jacū tá cúu nūū sáhā ndá tēe ñúcuán túsaá.

¹⁷ Já cáhān nī sūcuán chí nsūū jā ní ncachí maá Jētohō ō jā cáhān nī, chí sa modo tēe naā cáhān nī jā cutéyíi nī.

¹⁸ Chi cuāhā dē sáhā téyíi dē maá dē jā cúu cuenta ñayiví, de va suni sūcuán ná sáhā téyíi nī maá nī túsaá.

¹⁹ De va tēe íyó cājí xīnī cúu ndá nú, jáni iní nū, de jā ñúcuán vāha jéndeé iní nū ndá tēe naā xīnī túsaá.

²⁰ Chi va vāha-ni jéndeé inī ndá nú nūū ndá tēe űūcuán jā sáhá fuerza dē ndá nú jā satíñú cāhá nú nūū dē, á sáhá ndáhvī dē ndá nú, á cāndeé dē ndatíñú nú, á sáhá űáhnú dē maá dē nūū nú, á jondē cātū dē nūū nū.

²¹ De va vísō cúcanoō ni jā cachī ni, de ná cáchī ni jā maá ni va nduú nā valor ni jā sáhá téyí ni maá ni tá cúu nūū sáhá ndá tēe űūcuán. Sochi mitan de tú íyō sava tēe jā chūndeé inī dē sáhá téyí dē maá dē, de va suni chundeé inī maá ni túsaa. De va cāhān ni tá cúu nūū cāhān iin tēe naā.

²² Tú cutéyí ndá dē jā tēe hebreo cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tēe Israel cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tatā Abraham cúu dē, de saá-ni nduhū.

²³ De va cāhān ni tá cúu nūū cāhān tēe naā jā cutéyí ni sūcuán túsaa. Tú tēe satíñú nūū Cristo cúu dē, de víhī cā nduhū. Chi cuāhā cā tiñu sáhá ni nsūū cā ndá maá dē, de cuāhā cā vuelta ni ncani nchivī nduhū, de cuāhā cā vuelta ni nchīhi ni vecāa, de suni cuāhā vuelta ja űatin cuū ni.

²⁴ Chi ndá táhān ni tēe hebreo űhūn vuelta ni ncani ndasí dē nduhū jíin cuarta űii, iin medida jā ja űatin cuū ni sáhá.

²⁵ Unī vuelta ni ncani ndá dē nduhū ntuxí, de iin vuelta ni ncuun ndá dē yūū xīnī ni. Unī vuelta ni nquēe barco jā ní jica ni síquī tūhun yā. Iin űuú jíin iin nduú ni nchosō teni ni nūū cūnú ndute mar.

²⁶ Cuāhā vuelta ni ndoho ni jā jíca ni ichī, de ni ncācu ni nūū ndācá yūte, de ni ncācu ni nūū ndācá jācuīhná. Nī ncācu ni nūū nchivī nación ni jíin nūū nchivī űuū jíca. Nī ncācu ni cháhá chúcuán tá ni íyo ni űuū jíin rancho jíin mar. Nī ncācu ni nūū ndá táhān ni jaá nduú íyō ndāā.

²⁷ Nī nsatíñú nīhin ni de víjín ni ndoho ni. Cuāhā vuelta ni jahni ni maá ni máhná. Nī jíhī ni sōco, ni nchīchī ni ndute. Cuāhā vuelta

ni íyo nditē inī ni, ni ncuutūn ni, ni ncumanī sahma nī.

²⁸ De síquī ndācá jā yáhá chi íyō cā. Chi ndiquivī ndóho ni jā nācani ndasí inī ni jēhē ndá grupo nchivī cándíja.

²⁹ Tú iin nchivī nduú fuerza inī ji, de suni sūcuán ndóho ni jíin ji. De tú iin nchivī quívi ji cuāchi sáhá táhān ji, de ndóho ni tūhun canoō jíin tūhun quítī inī.

³⁰ Tú sūcuán de tú cānuú jā cutéyí nī, de va cutéyí nī síquī ndācá jā stéhēn jāá nduú nā fuerza inī ni.

³¹ De Yāa Dios, Yāa cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo, jíin yā jā cāhān ndāā ni. De ní cání ná cāhān nchivī jā vāha ndasí Yāa cúu yā.

³² Tá ni íyo ni űuū Damasco, de gobernador jā ndācu tiñu inī región jā tíin rey Aretas, ni jani dē ndá soldado ni jito vāha dē ndá viéhé pared jā ní jicó nduū űuū űūcuán, chi tíin dē nduhū jā quíhīn ni vecāa nícu.

³³ De ni nguivī ni inī iin tīcá, de nchivī cándíja ni ntavā ji nduhū ventana iin vehe jā íyō yīcā pared, chi ni snúu ji nduhū inī tīcá. De sūcuán ni ncācu ni nūū tēe űūcuán.

12

Jā ní íyo iin jā ní stéhēn nūū Pablo jā ní stúu yā nūū dē

¹ De nduú níhīn tíñú jā cutéyí nī. De vāha cā ná cáchī tūhun ni nūū nū síquī iin jā ní stéhēn maá Jētohō ō chi ní stúu yā nūū ni.

² Jíin ni iin tēe jā cándíja Cristo, de ja ni ncuu űxī cūmī cuīyā jā ní nsáhá yā jā ní ncaa tēe űūcuán ni jēhēn dē jondē andiví űnī. De nduú jíin ni á ni jēhēn ni jíin yiqui cúñu nī, á ni jēhēn ánō ni-ni. Maá Yāa Dios cúu jā jíinī.

³ Sochi jíinī ni jā ní ncanee yā nduhū. De á ni jēhēn ni jíin yiqui cúñu nī, á ni ndōo, nduú jíinī ni, chi maá-ni Yāa Dios cúu jā jíinī.

⁴ Chi ní nsáhá yā jā ní ncaa ni ni jēhēn ni jondē andiví nūū vii ndasí

cáa. De ichi ñúcuán nī jini nī ndācá tūhun yuhū ndasí jā má cūu cachī tūhun yohó nchivī.

⁵ De sīquī jā ní nsáhá yā sūcuán jíin nī cúu jā cutéyíí nī, sochi sīquī maá nī chi mā cutéyíí nī. Chi cutéyíí nī maá-ni sīquī jāá nduú nā fuerza inī ni.

⁶ De tú cúnī nī cutéyíí nī sīquī maá nī nícu, de nsūú jā naā xīnī ni de tú sáhá nī sūcuán nícu, chi ndāā jā íyó iin jā cuu cutéyíí nī. Sochi mā sáhá nī, chi nduú cúnī ni jā cani inī nchivī jā cúñáhnú cā ni nsūú cā jā ní jíinī jí á jā ní jini jí jā cáhān ni.

⁷ De nduú cúnī yā jā yāha jā cutéyíí nī sīquī jā ní stéhēn nijin yā tiñu ñáhnú ndasí ñúcuán nūū ni, de jā ñúcuán nī nquiji iin tūndóhó jā níquīn nduhū de sndóho nduhū. De iin jā ní jēhe yā tūhun jā tetiñú Satanás cúu, iin jā sndóho nduhū, tácuā mā yáha jā cutéyíí nī.

⁸ De ūnī vuelta nī ncāhān ndāhvī nī jíin maá Jētohō ō jā sáhá jíyo yā quihñ.

⁹ Sochi nī ncāhān yā jíin nī: Nduú chi nduú cúmanī jā cúndáhvī inī ni ndóhó. Chi tá nduú fuerza vāha iin nchivī, de sáhá nī jā ndúcuahā cā fuerza maá nī inī jí, ncachī yā. Túsaá de cúsiī inī nī jāá nduú fuerza vāha nī, chi sūcuán ndúcuahā cā fuerza Cristo inī ni.

¹⁰ Jā ñúcuán cúu jā cúsiī inī nī jāá nduú fuerza vāha nī, jíin jā cáhān nāvāha nchivī nūū ni, jíin jā cúmanī nūū ni, jíin jā jíinī ūhvī jí nduhū, jíin jā ndóho nī tūndóhó jā sīquī Cristo. Chi jāá nduú fuerza vāha maá nī, ñúcuán sáhá jā níhñ ni fuerza maá yā.

Jā nácani inī Pablo sīquī nchivī cándíja ñuū Corinto

¹¹ De va tēe naā cúu nī jā ní nsáhá téyíí nī maá nī túsaá. De sīquī jāá nduú cándíja ndá nú nduhū, jā ñúcuán cúu jā sáhá nī sūcuán. Chi sa cánuú jā cuetúhún ndá nú nduhū nícu. Chi visō nduú tiñu cuitī ni jā maá nī, sochi va nduú núu cuitī ni

nūū ndācá tēe ñúcuán jā cáhān ndá nú jā apóstol cúñáhnú cúu dē.

¹² Chi māññú ndá nú nī nsáhá nī ndācá tiñu jā stéhēn jā cúu ndíja nī apóstol. Chi jíin cuāhā paciencia nī nsáhá nī ndācá tiñu ñáhnú jā stéhēn poder Yāā Dios, jíin ndācá tiñu jā ní nsáhvi inī nū nī jíinī nū.

¹³ De nduú ní nsáhá nī ndá ndóhó jā coo nūu nú nūū ndá cā grupo nchivī cándíja, chi mátúhún-ni jāá nduú ní jēhe nī tūhun jā taji nú jā jíinī ñúhún nī, ñúcuán-ni cúu jā ní nsáhá nī. Túsaá de cune cáhnú inī ndá nú tú sūcuán nī nsáhá nī falta nūū nū.

¹⁴ De mitan de ja íyó tūha nī jā cuéñdéhé nī ndá nú vuelta ūnī. De suni nduú nā cuá cácan ni nūū nū, chi nsūú ndatiñú nú cúu jā cúnī ni, chi sa jā ná quéñdōo vāha nú jíin tūhun yā. Chi cúu ndá nú tá cúu sēhe nī, de sēhe chi nduú cánuú scáyā jí jā cuu tatá jí, chi sa tatá cánuú jā cuāha dē jā jíinī ñúhún sēhe dē.

¹⁵ Jā ñúcuán cúsiī inī ni jā cāxñ ni jā névāha nī, de jondē sndíhi nī fuerza maá nī, tácuā sáhá nī jā quéñdōo vāha ánō ndá nú. De māñī cā coo nī jíin nú, visō sanaā de jacū-ni íyó māñī ndá nú jíin nī.

¹⁶ De íyó jacū nū jā cáhān jā visō nduú nā cuá ní jícan ni nūū nū, sochi tēe stáhvī cúu nī, chi nī nducú nī modo ndichí jā níhñ ni xūhún nú, cáhān ndá nú. De nduú.

¹⁷ ¿A ndá tēe jā ní ntají nī nūū nū, á íyó iin dē jā ní stáhvī dē ndá ndóhó jā níhñ dē xūhún nú cuu maá ní? Nduú cuitī.

¹⁸ Ni ncāhān ndāhvī nī jíin Tito jā cuéñdéhé dē ndá nú, de nī ntají nī incā hermano nī jēē jíin dē. ¿De á nī stáhvī Tito nī nquehen dē xūhún nūū nū jā cuu maá dē, á naá cúu? Nduú, chi inuú-ni sáhá ndúū ni, chi iin-ni ánō ndúū ni.

¹⁹ A sanaā de jáni inī ndá nú jā cáhān nī tūhun yáha tácuā cani inī nū jā vāha tēe cúu nī. Nsūú sūcuán cúu, chi Yāā Dios jíinī yā jā cáhān nī maá-ni tūhun jā cúnī Cristo. De

ndihi jā cāhān ni chi ndúcú nī jā cuja nú jíin tūhun yā, ñanī mánī.

²⁰ Chi yúhú nī jā tá cuēē ni nū nū, de sanaā de cunī ni jāá nduú sáhá ndá nú tiñu jā jétahān inī ni. De ndá máá nú suni mā quétahān inī nū nduhū. Chi sanaā de cánāá ndá nú, cúcuásún inī nū, quítī inī nū, cúnduxí nú, sátúhún nú, cāhān nū síquī táhán nú, cútéyíí nú, jíca néhén nú.

²¹ De yúhú nī jā tá cuēē tucu nī de cuāha Yāā Dios tūhun canoō nū nī jā sūcuán sáhá ndá nú. De sanaā de cucuécá inī ni tú íyó cuāhā nū jā ní nsáhá cuāchi ichi chátā, de nduú nácani inī nū jā sndóo nú tiñu téhén, jíin tiñu jíca ndiī, jíin tiñu néhén ndasí jā ní nsáhá ndá nú.

13

Saludo jíin tūhun jā cáchī tūhun Pablo jā sándihí

¹ Yáhá cúu vuelta ūnī jā cuéndēhé nī ndá nú. De sáhá ndāā ō tiñu tá cúu nū cāhān tutū: Jíin tūhun jā cāhān ūū á ūnī testigo de cundāā ndācá tiñu, cáchī.

² De mitan jā íyó jíca nī de cāhān tucu nī tá cúu nū ní ncāhān ni tá nī íyo nī jíin nú. Cāhān ni nū ndá nchivī jā ní nsáhá cuāchi ichi chátā, jíin nū ndihi nú, jā tá cuēē tucu nī de mā cōo vitá inī ni jíin ndá nú.

³ De ñúcuán cuu prueba jā ndúcú ndá nú tú jāndāā jā cāhān ni jíin fuerza Cristo. Chi Cristo nduú cúmanī fuerza yā jā sáhá ndāā yā jíin ndá nú, chi stéhén yā poder yā māhñú nú.

⁴ Chi visō nduú ní stéhén yā fuerza yā tá nī jihī yā yicā cruz, sochi mitan chi tēcū yā jíin poder Yāā Dios. De tá cúu nū ní ndoho maá yā, suni sūcuán ndóho ndá nī mitan jāá nduú fuerza ni. De visō sūcuán de jíin poder Yāā Dios de tēcū ndá nī jíin yā jā sátiñú nī nū nū jā síquī tūhun yā.

⁵ Coto túñī ndá nú maá nú tú íñī nīhin nú jíin tūhun cándija nú yā. Sáhá vāha nú cuenta. ¿De á nduú

jíin ndá nú jā ndéē Jesucristo inī ánō nū, de tú ndāā jā ní ncandíja ndija nú?

⁶ De ñúhún inī ni jā suni cúcáhnú inī ndá nú jā cándija ndija ndá máá nī.

⁷ De jícān táhvī ndá nī nū Yāā Dios jā má sáhá ndá nú ni iin tiñu néhén. De visō cuetúhún ndá nú jā vāha ndácu nī nū nū, á visō mā cuetúhún nú, de nduú nā cuá sáhá, chi maá-ni jā sáhá nú tiñu ndāā cúu jā ndúcú nī.

⁸ Chi nduú jāsī ni nū tiñu ndāā, chi sa scáca nī.

⁹ Túsaá de cúsi inī ndá nī de tú nduú nā fuerza maá nī, de tú íyó fuerza maá nú. De níni jícān táhvī ni jā ná cúja cā inī ndá nú jíin tūhun yā.

¹⁰ De téē nī carta yáhá nū nū jondē ncháha ca cuēē ni, tácuá tá cuēē ni de nduú cā jíin ñúhún jā cuxeēn ni nū nū. Chi nī jēhe Jētoho ō tiñu yáhá jā ndiso nī tácuá sáhá nī jā cuja ánō ndá nú jíin tūhun yā, nsūú jā snāā ni.

¹¹ Ja nī ncāhān ō túsaá hermano, de ná cóo jā vāha jíin ndá nú. De cundihví inī nū jā cuja nú jíin tūhun yā, de coo ndeē inī nū. De coo inuú inī nū de cundeē māñī nū jíin táhán nú. De Yāā jā ndiso tūhun ndeē tūhun sī inī jíin tūhun cúndáhvī inī, coo yā jíin ndá nú.

¹² De tá cāhān jíitáhán ndá nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ndá jí.

¹³ Sáhá ndeē inī ndá nú, cáchī ndá hermano cándija jā íyó yáhá.

¹⁴ De ñúhún inī ni jā Jētoho ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú, de Yāā Dios cundáhvī inī yā ndá nú, de Espíritu Santo coo cáhnú yā jíin nú. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI GALACIA

¹ Maá nī cúu Pablo apóstol. De nsūú nchivī ní jáni nduhū, de ni nsūú nchivī ní ntétiñú nduhū já nácani nī tūhun, chi sa maá Jesucristo jíin Tatá ó Yāa Dios, Yāa já nī nastécū Jesús mähñú ndiyi.

² De nduhū jíin ndácá hermano já iyó jíin nī yáhá, tée nī carta yáhá cuēē nūú ndá ndóhó nchivī cándíja níi región Galacia.

³ De ñúhún inī ndá nī já Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cá yā já váha ndá nú, de sáhá yā já coo ndeé coo siī inī nū.

⁴ Chi Jesús nī nsōcō yā maá yā já ní jīhī yā já síquī cuāchi ó, tácu scácu yā yóhó nūú ndácá já nēhén já iyó ñayivī yáhá, chi sūcuán nī jētāhān inī maá Tatá ó Yāa Dios.

⁵ De ná cáhān ō já viī ndasí cúñáhnú yā níi cání. Sūcuán ná cóo. Amén.

Siquī jáá nduú cá nā incā tūhun já cácu nchivī

⁶ De sáhvi inī ni ndéhé nī já ñamā ndasí ndúcú ndá nú sndóo nú Yāa Dios, Yāa já ní ncana ndá ndóhó já quivi nú ndahá yā síquī já ní ncundáhvi inī Cristo yóhó. Chi ní niquīn ndá nú incā tūhun já síin cáhān.

⁷ De nduú cuitī cá nā incā tūhun iyó já cácu ó. Sochi iyó jacū nchivī já stáhān ji ndá ndóhó, de cúnī ji nasāma ji tūhun nāsa scácu Cristo yóhó.

⁸ De tú iin nchivī nacani incā tūhun nūú nū já nāsa scácu yā ndóhó, de tú nduú quétāhān jíin tūhun já ní nacani ndá nī nūú nū xihna cá, de ná tánū táhvī nchivī ñúcuán. De vísō ndá nduhū á iin ángel já quiji jondē andivī nacani incā tūhun, de ná tánū táhvī.

⁹ Ja nī ncāhān ni jíin ndá nú, de suni sūcuán cáhān tucu nī mitan: Tú nā-ni téē nacani incā tūhun nūú nū, de tú nduú quétāhān jíin tūhun já ní jetáhvi ndá nú, de ná tánū táhvī dē tūsaá.

¹⁰ De já cáhān ni sūcuán, ¿de á ndúcú nī já cuetúhún nchivī nduhū, á Yāa Dios? ¿A ndúcú nī já cusī inī nchivī jíin nī, jáni inī ndá nú? Nduú chi tú ndúcú cá nī já cusī inī nchivī jíin nī, de nsūú mozo Cristo cúu nī tūsaá.

Nāsa nī nduu Pablo apóstol

¹¹ De cáhī tūhun nī nūú ndá nú, hermano, já tūhun já scácu yā yóhó já nácani nī, chi nsūú já ní jani inī maá nī jíin ndá cá nchivī cúu.

¹² Chi nsūú nchivī ní stéhēn nūú ni, de ní nsūú nchivī ní nsáhá já ní ncutūha nī, chi sa maá Jesucristo ní stéhēn nūú ni.

¹³ Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāsa nī nsáhá nī jondē saá, tá nī nchiñúhún nī sáhān ndá táhān nī hebreo. De jíin ndá nú já ndasí nī nsáhá nāvāha nī nchivī já cándíja nūú Yāa Dios, de nī ndihvī inī ni já snáa ni ji nícu.

¹⁴ De vāha cá nī ncutūha nī sáhān ñúcuán nsūú cá cuāhā cá téē nación ni já ní jahnu jíin nī, chi ní ndihvī cá inī ni síquī ndá já ní jaquīn ndá taťá ni.

¹⁵ De vísō sūcuán de Yāa Dios chi ja nī nacāji yā nduhū jondē tá nchāha ca cacu nī. De iin quivī nī ncusī inī yā nī ncana yā nduhū já quivi nī ndahá yā síquī já ní ncundáhvi ndasí inī yā nduhū.

¹⁶ De ní stéhēn yā Sēhe yā nūú ni, tácu nacani nī tūhun nāsa scácu yā nchivī ndácá nación jáá nduú jíin tūhun yā. Ñúcuán de nduú ní jíca tūhún nī ni iin nchivī,

¹⁷ de ní nduú ní jēhēn ni Jerusalén nūú ndá téē cúu apóstol xihna ñúhún cá nsūú cá nduhū. Chi sa nī jēhēn ni jondē región Arabia, de sá de nī nōhōn tucu nī ñūú Damasco.

¹⁸ Ñúcuán de jondē ní nchāha ūnī cuiyā, sá de nī jēhēn ni Jerusalén.

De nī jinī ni nūū Pedro, de nī ndeē ni jīn dē xāhōn-ni quīvī.

¹⁹ Sochi nduú ní jīnī ni nūū ndá cā apóstol, chi nūū mátúhún-ni Jacobo ñani maá Jētohō ō.

²⁰ Tūhun yáhá já tēe nī cuēē nūū ndá nú, chi jīnī Yāā Dios já ndāā cúu.

²¹ Ñúcuán de nī jēhēn ni ní región Siria jīn Cilicia.

²² De ndá nchivī cándija já yíhí ndahá Cristo, já ndeē región Judea, ncháha ca cunī cuitī ji nūū ní saá.

²³ Chi vāchi tūhun nī-ni nī jini ji já cáhān nchivī: Tēe já ní nsáhá nāvāha yóhó jondē saá, de mitan chi nācani dē tūhun já cándija ō já ndúcu dē snáá dē saá, ncachī.

²⁴ De nī ncāhān ji já cúñáhnú ndasí Yāā Dios já súcuán nī nsáhá yā jīn nī.

2

Jā ní jetáhvī ndá cā apóstol já cúu Pablo apóstol

¹ Ñúcuán de jondē nūū úxī cūmī cuiyā, de nī jēhēn tucu nī Jerusalén jīn Bernabé, de suni nī jeca nī Tito nī jēhēn ni jīn dē.

² De nī jēhēn ni chi maá Yāā Dios nī stéhēn yā já jīnī ñúhún quīhīn ni. De nī ndutútú sīn ndá máá-ni tēe cúñáhnú nūū nchivī cándija. De nī ncachī tūhun nī nūū ndá dē sīquī tūhun já scácu yā yóhó já nācani nī nūū nchivī ndācá nación jáá nduú jīnī tūhun yā. De súcuán nī nsáhá nī tácuā cuetúhún dē já súcuán tiñu sáhá nī, de tácuā mā quéndōo cáhá tiñu já sáhá nī jīn já ní nsáhá nī.

³ De juni nduú ní nsáhá fuerza ndá dē Tito, tēe já ní jica jīn nī, já cundeē tunī circuncidar dē, vísō cúu dē tēe incā nación de nduú ní ncúu dē circuncidar.

⁴ De súcuán nī ncundaā, vísō nī nquīvi jacū tēe stáhvī já sáhá dē ja hermano cúu dē. De ndá tēe ñúcuán nī nquīvi dē tácuā cundéhē yuhū dē nāsa nī nduū libre ō nūū ley circuncidar sīquī já yíhí ō ndahá Cristo

Jesús. Chi cúnī ndá dē já squíncuu tucu ō ley ñúcuán, de nduū tucu ō mozo nūū.

⁵ De nduú ní jétáhvī cuitī ndá nī nūū ndá tēe ñúcuán, chi cúnī ni já quendōo nīhin ndá nú jīn tūhun já scácu yā yóhó.

⁶ De ndá tēe ñúcuán já cúñáhnú nūū nchivī cándija, nduú cā nā incā tiñu jée ní ndácu dē nūū ni. De maá nī chi nduú ní nsáhá nī cuenta já cúñáhnú dē, chi Yāā Dios suni nduú sáhá yā cuenta, chi inuú-ni cúu ndiviī tēe nūū yā.

⁷ Chi sa nī jinī ndá dē já tūhun já scácu yā yóhó, ndiso tiñu nī já nācani nī nūū nchivī ndācá nación jáá nduú sáhá circuncidar, tá cúu nūū nācani Pedro tūhun ñúcuán nūū nchivī hebreo já sáhá circuncidar.

⁸ Chi Yāā Dios já ní ntetiñú Pedro já nācani dē tūhun nūū nchivī hebreo, suni maá yā ní ntetiñú nduhū já nācani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jáá nduú jīnī tūhun yā.

⁹ Já ñúcuán, Jacobo jīn Pedro jīn Juan nī jinī ndá dē já ní ntaji Yāā Dios tiñu váha ndasí yáhá nūū ni. De ndá tēe ñúcuán chi cáhān nchivī cándija já maá dē cúu já cúñáhnú cā. De nī ntiin ndá dē ndahá nī jīn ndahá Bernabé, já stéhēn dē já íyō mānī dē jīn nī, jīn já ní ncundaā inī dē já ndúu maá nī quīhīn nācani tūhun nūū nchivī ndá cā nación, de ndá máá dē nūū nchivī hebreo.

¹⁰ De iin-ni já ní jīcān dē cúu já nūcūhun inī ndá nī já chindeé nī nchivī já ndóho ndáhvī, de tiñu ñúcuán chi suni ndíhvī inī maá nī sáhá nī.

Jā ní ncāhān Pablo nūū Pedro

¹¹ De tá nī nquiji Pedro ñuū Antioquía, de nī ncāhān cājī nī nūū dē, chi nī stívī dē tiñu.

¹² Chi jondē ncháha ca quenda sava táhān dē hebreo já ní ntajī Jacobo, de yājī dē stāā jīn nchivī jáá nsūū hebreo cúu. Ñúcuán de tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán, de nī ncusín dē jáá nduú cā yājī dē

jín ji, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán jāá nduú cā squíncuu dē ley ndá táhān dē hebreo. Chi cáhān ley jā má cūú cajī dē stāā jín nchivī jāá nduú sáhá circuncidar.

¹³ De sava cā tēe hebreo jā cándija, suni nī ncujiyo dē nūū ji, tá cúu nūū ní nsáhá Pedro, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán. De jondē maá Bernabé nī scáhān ndá dē, nī ncujiyo dē.

¹⁴ Ñúcuán de nī jinī ni jā ní nayūhú ndá dē jā cajī dē stāā jín nchivī ñúcuán, de súcuán cúu jāá nduú cā jíca dē jín modo jā cáhān tūhun jā scácu yā yóhó. De nī ncāhān ni nūū Pedro, nī jinī jínúū ndácā dē: Ndóhó jā cúu tēe nacióñ o hebreo, nduú cā squíncuu nú ley táhān ó nchivī hebreo, chi yáji nū jín nchivī ñúcuán. ¿De nājēhē sáhá nú fuerza ji jā squíncuu maá ji ley táhān ó hebreo, de tú nduú squíncuu maá nú? ncachī ni.

Iin-ni modo scácu yā nchivī hebreo jín nchivī ndá cā nacióñ

¹⁵ De yóhó chi cúu ó nchivī hebreo, de cáhān o jāá nsúú nchivī ndá cā nacióñ jā sáhá cuāchi cúu ó.

¹⁶ De visō súcuán de jinī o jā ni iin ó nduú quéndōo ndāā o nūū Yāā Dios jā squíncuu ó tiñu jā ndácu ley Moisés janahán, chi maá-ni jā cándija ó jā Jesucristo sndáhvā yā cuāchi ó. Jā ñúcuán cúu jā suni maá ó nī ncandija ó Jesucristo, tácuā sndáhvā yā cuāchi ó sīquī jā cándija ó, de nsúú sīquī jā ndúcu ó squíncuu ó ley. Chi cáhān tutū īī: Ni iin nchivī mā quéndōo ndāā ji nūū Yāā Dios jín jā ndúcu ji squíncuu ji tiñu jā ndácu ley, cáchī.

¹⁷ De ndá máá ó nchivī hebreo, tú cúnī o jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní jihī Cristo jēhē o, suu cúu jā jícūhun inī o jā suni nchivī sáhá cuāchi cúu ó, tá cúu nūū cúu ndá cā nchivī. ¿Túsaá de á cuāchi nī nsáhá ó jā ní sndóo ó ley janahán tá

nī ncandija ó Cristo? Nduú cuitī jā súcuán.

¹⁸ Chi sa tú naquehen tucu nī ley jā ní sndóo nī ñúcuán, de suu sáhá jā nenda cā cuāchi sīquī ni.

¹⁹ Chi modo ja nī jihī ni nī nsáhá ley, de jā ñúcuán mā cúu cā ndacu ley nūū ni. De súcuán de cuu cutecū nī jā sáhá nī jā cúnī Yāā Dios.

²⁰ Chi modo jā ní jihī ni yīcā cruz jín Cristo, de mitan chi nduú cā tēcū ni jā maá nī, chi maá Cristo cúu jā tēcū inī ni. De jā tēcū ni inī ñayivī yáhá mitan cúu jā cándija nī jā Sēhe Yāā Dios chíndēe chítuu yā nduhū. Chi nī ncundáhvī inī yā nduhū de nī nsōcō yā maá yā jēhē ni.

²¹ Túsaá de nduú cúnī ni casī ni nūū tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā vāha ndasī inī yā jín ó. Chi tú jā quéndōo ndāā o nūū yā jā nducú ó squíncuu ó ley janahán, ñúcuán de nduú nā tiñu cuitī jā ní jihī Cristo nícu.

3

Tūhun ley jín tūhun cándija

¹ Ndá ndóhó hermano región Galacia, ¿nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿Ní tēe nī nsacā nuu xīnī nū jāá nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāā? Chi tá nī nacani ndá nī tūhun yā nūū nū, de cáji ndasī nī jícūhun inī nū jā ní jihī Jesucristo yīcā cruz jā jēhē nū.

² Iin-ni tūhun yáhá jíca tūhún nī ndá nú: ¿Nāsa nī nīhīn nū Espiritu Santo? ¿A jā ní ncundeé nú squíncuu nú tiñu jā ndácu ley Moisés? Nduú cuitī, chi sa jā ní ncandija nú tūhun jā scácu yā ndóhó jā ní jini nú.

³ ¿Nā sīquī cúu jāá nduú jícūhun cuitī inī nū? Chi xihna cā nī ncandija ndá nú jā ní jihī Cristo jā scácu yā ndóhó, de nī nīhīn nū Espiritu Santo. ¿De mitan á jani inī ndá nú jā sndóo tucu nú tūhun ñúcuán de fuerza maá nú squíncuu nú ley de cācu nú, á naá cúu?

⁴ Ndasī nī sndóho nchivī ndá nú sīquī tūhun jā scácu Cristo ndóhó.

Nācā jā váha de tú nduú ní ndóho cāhá nú, chi sa jā cándíja ndija nú yā.

⁵ ¿De nā sīquī cúu jā jēhe Yāa Dios Espíritu yā nū nū de sáhá yā tiñu ñáhnú māhñú nú? Nduú sáhá yā sīquī jā ndúcú ndá nú squíncuu nú ley, chi sa sīquī jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndá nú jā ní jini nú.

⁶ Abraham nī ncandíja dē jā sáhá Yāa Dios jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē.

⁷ Túsaá de ná jícūhun inī ndá nú jā nchivī jā cándíja jā sáhá Yāa Dios jēhē ji, ndīvi ji nduu ji tatā Abraham sīquī jā sūcuán cándíja ji.

⁸ Chi jondē janahán ja cāhān tutū ī jā nchivī ndācā naciōn jāá nduú jínī tūhun Yāa Dios, sndáhvā yā cuāchi ji de tú candíja ji tūhun ñúcuán. De jondē ncháha ca cuu ndācā yáhá de ja nī nquee yuhú yā tūhun váha yáhá nū Abraham: Jā jín ndóhó de quendōo ndetū nchivī ndācā-ni naciōn.

⁹ Tú sūcuán de nchivī cándíja, quendōo ndetū ji jín Abraham, tēe jā ní ncandíja tūhun jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā.

¹⁰ De sa tñū tñhvī nchivī jā ndúcú quendōo ndāā jín ley Moisés. Chi sūcuán yósō nū tutū ī: Tñū tñhvī ndācā nchivī jāá nduú squíncuu ndihī cuitī tūhun jā yósō nū tutū ley, cáchī.

¹¹ Túsaá de cájí cúu jā ni iin nchivī mā quendōo ndāā ji nū Yāa Dios sīquī jā ndúcú ji squíncuu ji ley. Chi cāhān tutū: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, tēcū ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

¹² De ley Moisés nduú cāhān jā cutecū ō ní cání sīquī jā cándíja ō jā ní nsáhá yā jēhē ō, chi sa cāhān: Tú ní nchivī squíncuu tiñu yáhá, de cutecū ji sáhá, cáchī.

¹³ De Cristo nī scácu yā yóhó nū tūhun jā cāhān ley jā tñū tñhvī ō sīquī cuāchi ō, chi maá yā ní ndoho sīquī tūhun jā tñū tñhvī ō. Chi yósō

nū tutū ī: Ndācā nchivī jā cundita caa yīcā ñútún, tñū tñhvī ji, cáchī.

¹⁴ De Cristo Jesús nī jihī yā yīcā ñútún cruz tácu quendōo ndetū nchivī ndācā naciōn sáhá yā. Chi tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā quendōo ndetū Abraham, jīnū nū jī. De sūcuán de tú candíja ō jā ní nsáhá Yāa Dios jēhē ō, de nīhīn ō Espíritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā quiji.

Sīquī ley jín sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā

¹⁵ Hermano, ná cāhān ni iin tūhun nāsa sáhá ndá nchivī ñayiví: Tú iin tēe sáhá dē iin contrato á iin acta, de tú ja nī ncucutú jā ní nsáhá dē firmar, de mā cúu cā nacanī, de ni mā cúu jēcōsō cā.

¹⁶ De suni sūcuán nī nsáhá Yāa Dios iin contrato jā ní nquee yuhú yā nū Abraham jín tatā dē jā quiji. De nduú cāhān tutū ī sīquī cuāhā tatā dē, chi sa cāhān sīquī iin-ni tatā dē, de suu cúu Cristo.

¹⁷ Túsaá de tūhun jā cāhān ni yáhá cúu jā xihna cā nī nsáhá Yāa Dios iin contrato jín Abraham, suu jā quiji Cristo de scácu yā yóhó, de nī nsáhá cutú yā. Ñúcuán de nī ncháha cūmī ciento ōcō ūxī cuiyā, de sá de nī jēhe yā ley nū Moisés. De ley ñúcuán jā ní nquiiji cuéé cā, mā cúu nacanī contrato ñúcuán, ni mā cúu casī nū tūhun jā ní nquee yuhú yā jā scácu yā yóhó.

¹⁸ Chi tú jā jín ley Moisés scácu yā nchivī, ñúcuán de nsū sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā cúu jā scácu yā ji. De nduú chi sa sīquī maá jā ní nquee yuhú yā nū Abraham cúu jā ní scácu yā dē.

¹⁹ ¿Túsaá de nāsa jétíñú ley Moisés? Jétíñú chi nī jēhe yā cuéé cā tácu nastúu cuāchi ji. De nī ndacu tiñu maá-ni tiempo jāá ncháha ca quiji Cristo, Yāa jā cúu tatā jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā quiji. De tá nī jēhe Yāa Dios ley ñúcuán nū nchivī, de nī ntají yā

ndá ángel yā nī ncachī tūhun nūū Moisés, de Moisés nī nacachī nūū jī.

²⁰ De síin cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā quiji Cristo, chi mátúhún-ni yā nī nquee yuhú nūū dē, de nduú ní jīni ñúhún ni iin jā cāhān yúnúū yā nūū dē.

Sīquī nāsa jétíñú ley janahán

²¹ ¿Túsaá de á ndihi yáhá cāhān jā ley jā ní jēhe Yāa Dios nūū Moisés, sáhá jíyo jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā? Nduú cuitī jā súcuán. Chi tú ní jēhe Yāa Dios iin ley jā cutecū nchivī ní cání sáhá, ñúcuán de quendōo ndāā jī nūū yā sīquī jā squíncuu jī tiñū jā ndácu ley nícu.

²² De nduú chi yósō nūū tutū ī jā ndihi nchivī ñayiví, modo jā yíndasī jī vecāa chi yíhí jī chījin cuāchi. De súcuán cúu tácuā ndācá jī jā cándíja jā ní jīhī Jesucristo jēhē jī, nīhīn jī maá jā ní nquee yuhú yā nūū jī sīquī jā cándíja jī tūhun ñúcuán.

²³ Chi jondē ncháha ca quenda tūhun jā candíja ó Cristo, de modo jā ní nchindasī ō nī nsáhá ley janahán, tácuā cundetū ó quívi jā quiji Cristo, Yāa jā cándíja ó.

²⁴ Túsaá de ley nī ncuu iin jā jíto yóhó modo tá sáhá iin mozo jā jíto sūchí lúlí, de nī jetíñú jondē ncháha ca quiji Cristo, de sá de candíja ó jā ní jīhī yā jēhē ō, de sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó.

²⁵ De mitan chi ja nī nquiji Cristo, Yāa jā cándíja ó, de nduú cā yíhí ó ndahá ley jā cúu tá cúu mozo jā jíto yóhó.

²⁶ Chi ndivii nū cúu sēhe Yāa Dios sīquī jā ní ncandíja nú Cristo Jesús.

²⁷ Chi ndācá nú jā ní jenduté nú sīquī jā ní nquívi nú ndahá Cristo, nī nsáhá yā jā ní nduu nú tá cúu nūū cúu maá yā.

²⁸ De mitan chi nduú cā cúu nú nī nchivī hebreo nī nchivī griego, nī mozo jā ní jeen nchivī nī nchivī jā sátíñú cuenta maá, nī tēe nī ñahan. Chi iin-nī cā nī nduu ndá nú nūū

Yāa Dios jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

²⁹ De tú yíhí nú ndahá Cristo, túsaá de tatá Abraham cúu ndija ndá nú, de nīhīn nū maá táhvī jā ní nquee yuhú yā.

4

¹ Jā cāhān nī jíin ndá nú cúu yáhá: Iin sūchí jā xíi táhvī, vísō iin quívi de nīhīn ndihi jī jā névāha tatá jī, sochi tá lulí jī chi inuú-ni cúu jī jíin mozo.

² Chi yíhí jī ndahá ndá mozo jā jíto jī jíin jā jíto ndatíñú jī, jondē tá quenda quívi jā ní jani tatá jī, sá de nīhīn jī.

³ De saá-ni yóhó, chi jondē ncháha ca jīcūhun inī ō sīquī Cristo de nī ncuu ó tá cúu sūchí lúlí, de nī nchīhi ó chījin ndācá jā tátúnī inī ñayiví.

⁴ De jondē tá nī nguenda quívi jā ní jani Yāa Dios, de nī ntají yā Sēhe yā, nī ncacu yā chījin iin ñahan, de nī ncacu yā nūū nchivī hebreo jā yíhí chījin ley Moisés.

⁵ Súcuán nī ncacu yā tácuā scácu yā yóhó jā má quíhi ó cā chījin ley, de tácuā naquehen Yāa Dios yóhó jā cuu ó sēhe yā.

⁶ De sīquī jā cúu ndá nú sēhe yā, de nī ntají Yāa Dios Espíritu Sēhe yā jā ní nquívi inī ánō ndá nú, de sáhá yā jā cāhān jee ndá nú: Tatá maá sá.

⁷ Tú súcuán de nduú cā cúu ndá nú tá cúu mozo, chi sēhe yā cúu nú. De sīquī jā cúu nú sēhe Yāa Dios, de nīhīn nū maá táhvī jā ní nquee yuhú yā jā jíin Cristo.

Jā nācani inī Pablo sīquī nchivī cándíja

⁸ Chi jondē saá, jondē tá ncháha ca jīcūhun inī nū nāsa Yāa cúu Yāa Dios, de nī ncuu ndá nú mozo nūū ndācá jāā nsūū yāā ndāā cúu.

⁹ De mitan chi ja jíin ndá nú nāsa Yāa cúu yā, á vāha cā cāhān nī jā maá yā ja jíin yā ndóhó. ¿Túsaá de nājēhē cúu cūnī ndá nú nandicó cóo nú jā nduu tucu nú mozo nūū

ndācá jā tátúnī inī ñayīví jāá nduú níhīn tīñú cuitī?

¹⁰ Chī maá-nī jā nées ī ndá nú quīví jīn yōō jīn vico jīn cuiyā.

¹¹ De yúhú nī jā sanaā de nduú ní jétíñú cuitī jā ní nacani nī tūhun nūū ndá nú.

¹² Cáhān ndāhvī nī jīn ndá nú hermano, jā cani inī nū tá cúu nūū jāni inī maá nī jā nduú cā squíncuu nī costumbre nchivī hebreo. Chī nduhū nī nasáhā nī maá nī tá cúu ndá máá nú jāá nduú yíhī nú nūū ley costumbre nchivī hebreo. De nduú nā cuá ní nsáhá nú jā cucuécá inī ni jondē saá.

¹³ Chī jīnī ndá nú nāsa nī ncuu jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó nūū nū jā xíhna ñúhún, chī sīquī jā ní ncuhū ní cúu jā ní jencuīñī ní ñūū nī nī nacani nī tūhun.

¹⁴ De vísō tūndóhó nī ncuu jā ní ncuhū ni, de nduú ní nsáhá jéhe inī ndá nú nūū ni, de ni nduú ní ncúyichī inī nū nduhū. Chī sa nī jetáhvī ndá nú nduhū modo iin ángel Yāā Dios, á modo maá Jesucristo.

¹⁵ ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú cā cúsiī inī ndá nú jīn nī mitan? Chī náhān nī jā váha nī nsáhá ndá nú jā ní ntahúhvī inī nū jā cúhū tīnūú nī, de tú jā cuu de jondē tavā nū tīnūú váha maá nú de taji nú nūcūhun tīnūú nī nícu.

¹⁶ De mitan ¿de á nī nduu nī enemigo nū sīquī jā cáchī ní maá-nī tūhun ndāā nūū nū, á naá cúu?

¹⁷ De íyó tēe jā ndíhvī inī sīquī ndá nú, sochī nsūū jā quendōo váha ánō nū, chī sa jā cúni ndá dē nasáhá síin dē ndá nú jīn nduhū, tácuu cundihvī inī nū jā cúu maá dē.

¹⁸ De íyó váha tú ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, de tú jā quendōo váha ánō nū cúu. Chī níni cánuú jā sáhá dē jā váha ndá nú nícu, vísō ndēē ní jīn nū á nduú nī.

¹⁹ Ndá ndóhó sēhe mánī, jā síquī ndá nú cúu jā táhúhvī ndasí tucu inī ní, chī tá cúu iin ñahan jā scácu sēhe, sūcuán ndóho nī jā jéhe nū. De

suu cúu jā táhúhvī inī ní ndétu nī jondē ná ndúndaā ánō nū jā ndacu nú Cristo.

²⁰ Nācā jā váha de tú jā íyó nī jīn nú mitan ñúhún, tácuu cuu cáhān mánī ní jīn nú. De nduú cúcáhnú cuitī cā inī ní nāsa cani inī ní sīquī ndá nú.

Tūhun yátá sīquī Agar jīn Sara

²¹ Ndá ndóhó jā cúni nū quihī nú chījin ley Moisés, cachī nūū ní: ¿A nduú ní jīni ndá nú nāsa cáhān ley ñúcuán?

²² Chī cáhān tutū ī jā Abraham nī iyo ūū sēhe yíi dē. De iin ji cúu sēhe Agar, ñahan cúu mozo vehe dē. De incā ji cúu sēhe ñahan íyó libre, suu ñasíhī dē Sara jā ní ncuu ña ñahan nómā.

²³ De sēhe ñahan cúu mozo, nī ncacu ji tá cúu nūū cácu ndá cā sūchí lúli. De sēhe ñahan íyó libre, nī ncacu ji sīquī jā sūcuán nī nquee yuhú Yāā Dios.

²⁴ De yáhá cúu iin tūhun yátá, chī ndúū ñahan ñúcuán cúu ña modo ndúū contrato jā ní nsáhá Yāā Dios jīn nchivī. Maá ñahan nání Agar, cúu ña tá cúu contrato ley jā vaji jondē yucu Sinaí. De nchivī jā yíhī chījin contrato ley, cúu ji mozo nūū ley ñúcuán.

²⁵ Chī Agar cúu tá cúu ley jā ní jēhe Yāā Dios xīnī yucu Sinaí jā íyó jondē Arabia. De cúu ña modo Jerusalén, ciudad nchivī hebreo, jā íyó mitan, chī ndācá sēhe Jerusalén cúu ji mozo nūū ley ñúcuán.

²⁶ Sochī maá Jerusalén jā íyó andiví, chī sa íyó libre tá cúu nūū cúu Sara. De yóhó nchivī jā cándija, modo sēhe ñúcuán cúu ndācá ó, chī íyó libre ndācá ó nūū contrato ley.

²⁷ Chī sūcuán yósō nūū tutū ī: Ndóhó jā ní ncuu nú ñahan nómā jāá nduú sēhe nú, ná cúsiī inī nū.

Ndóhó jāá nduú ní ntéhdē chījin nú jā scácu nú, ná cána jee nú jā cúsiī inī nū.

Chi coo cuāhā cā sēhe ndóhó jā ní ncuu nú ñahan númā nsūú cā ñahan jā ní scācu sēhe.

Cáchī tutū.

²⁸ Hermano, sēhe Yāā Dios cúu ó, chi sūcuán ní nquee yuhú yā nūú ó, tá cúu nūú ní nquee yuhú yā nūú Abraham jā coo sēhe dē Isaac.

²⁹ De jondē saá de incā sūchí jā ní ncacu tá cúu nūú cácu ndá cā nchivī, nī jinī ūhvī jī Isaac, sūchí jā ní ncacu nī nsāhá Espiritu Santo. De tá cúu nūú ní ūyo saá, suni sūcuán jinī ūhvī nchivī ndá sēhe Yāā Dios jondē mitan.

³⁰ ¿Sochi nāsa cáhān tutū īī? Tavā nū ñahan cúu mozo ná quíhīn ña jín sēhe ña. Chi sēhe ñahan cúu mozo, mā nīhīn jī tāhvī jī nūú sēhe ñahan libre, ncachī yā jín Abraham.

³¹ Túsaá, hermano, nduú cúu ó tá cúu sēhe ñahan cúu mozo, chi tá cúu sēhe ñahan libre cúu ó.

5

Ná cuiñi nīhin ó jín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó

¹ De Cristo nī nsāhá libre yā yóhó jāá nduú cā yíhí ó chíjin ley Moisés. Túsaá de cuiñi nīhin ndá nú jín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó, de mā ndívi tucu nú cuu nú mozo nūú ley.

² Sāhá ndá nú cuenta, chi nduhū Pablo cáhān nī jín nú jā tú squíncuu nú ley circuncidar, ñúcuán de nduú nīhīn tíñú cuitī jā ní ncandíja nú jā ní jīhī Cristo jēhē nū.

³ De incā vuelta cáhān nīhin nī jín ndá tēe jā ndúcú cuu circuncidar, jā tú sūcuán de suni cánuú jā squíncuu dē ndivī cuitī cā tūhun jā cáhān ley Moisés.

⁴ Ndá ndóhó jā ndúcú nú quendōo ndāā nū jā squíncuu nú ley, túsaá de ja nī nsíāā nū Cristo. Ja nī sndóo nú tūhun jā ní sndáhvā yā cuāchi nú sīquī jā ní ncundáhvī inī Yāā Dios ndóhó.

⁵ Sochi maá ó chi jīca ó jín Espiritu Santo, de cándíja ó jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó, de ja

ñúcuán ñúhún inī ó jā quendōo ndāā ó quīvī jā cuiñi ó nūú yā.

⁶ Chi ndācá ó jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús, visō tú cúu ó circuncidar á nduú, de nduú nā cuá nīhīn tíñú. Jā nīhīn tíñú cúu jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ó. De ñúcuán sáhá jā cundáhvī inī ó táhán ó.

⁷ Vāha nī ncandíja ndá nú nícu. ¿De ní iin nī jasī jāá nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāā túsaá?

⁸ Tūhun jā ní scáhān ndá dē ndóhó, chi nduú vāji nūú maá Yāā jā ní ncana ndá ndóhó jā ní nquīvi nú ndahá yā.

⁹ De mā nāā inī ndá nú jā ndá tēe jā stáhvī ndóhó, tūhun jā stéhēn dē cúu tá cúu levadura, chi visō jacū-ni levadura, de ndāā ndīhi ñujan sáhá.

¹⁰ Sochi cúcáhnú inī ni jā maá Jētohō ó sáhá yā jā má cándíja ndá nú incā tūhun jā sīín cáhān. De maá Yāā Dios cuāha yā castigo ndá tēe jā sácā nuu xīnī nū, tú nā-ni tēe cúu dē.

¹¹ De nduhū, hermano, tú jā nácani cā ni tūhun jā cánuú sáhá circuncidar jondē mitan, de ndá táhán nī nchivī hebreo mā sáhá nāvāha jī nduhū nícu. Chi mā quítī inī jī jā nácani nī tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz, de tú suni nácani nī tūhun jā cánuú sáhá circuncidar nícu.

¹² De ndācá tēe jā sácā nuu xīnī nū sīquī tūhun ñúcuán, vāha cā ná quéhndē cā dē maá dē túsaá.

¹³ Chi ndá maá nú, hermano, nī ncana yā ndá nú tácuca coo libre nū nūú ley ñúcuán. De visō íyó libre ndá nú, de mā cānī inī nū jā cuu quīvi nú ndācá cuāchi jā cúu modo nēhén jā cúnī maá nú, chi sa sáhá nú maá nú mozo jā chindeé nú táhán nú sīquī jā cúndáhvī inī nū jī.

¹⁴ Chi ja nī squíncuu nú ndīhi ley de tú squíncuu nú iin-ni tūhun jā ndácu tíñu yáhá: Cundáhvī inī nū táhán nú tá cúu nūú cúndáhvī inī nū maá nū, cáchī.

¹⁵ Sochi tú maá-ni jā nénda nú sīquī táhán nú jā cánāá nú, túsaá

de coto má sáhá cā nū sūcuán, chi sūcuán de snāā tǎhán ndá nū.

Modo jā cúnī nchivī jāá nduú cándǎja jín modo jā sáhá Espírītu

¹⁶ Sūcuán cǎhān ni jín ndá nū: Caca nū tá cúu nū cúnī maá Espírītu Santo, de ñūcuán de mā sáhá cā nū modo jā cúnī maá nū.

¹⁷ Chi ndācá jā cúnī maá ó, ñūcuán jāsī jā cúnī maá Espírītu. De jā cúnī Espírītu, suu jāsī nū modo nēhén jā cúnī maá ó. De jā ndúú yáhá chi jāsī nū tǎhán, de jā ñūcuán nduú cúu sáhá nū tiñu váha jā cúnī nū sáhá nū.

¹⁸ Sochi tú maá Espírītu stéhēn nū nū, túsaa de nduú cā yíhí nū chǎjin ley janahán.

¹⁹ De iyó nijīn ndācá tiñu jā sáhá nchivī jā jíca jín modo nēhén maá, de yáhá cúu: Cásiquí ndēē tǎhán jī, sáhá jī tiñu téhén, sáhá nēhén ndasí jī,

²⁰ chíñúhún jī ídolo, sáhá tásí jī, quítī inī jī nū tǎhán jī, cánāá jī, cúcuíñú inī jī. De ñamā quítī inī jī, de ndíhvī inī jī jā cúu maá jī-ni, de tétáhán jī sáhá síin jī maá jī.

²¹ De cúcuásún inī jī, jáhnī jī ndīyi, jīni jī, sáhá jī vico nēhén, jín ndá cā jā sūcuán. De cǎhān nīhīn nī jín ndá nū, tá cúu nū ja nī ncāhān ni jín nū saá, jā nchivī jā sáhá sūcuán, mā nīhīn táhvī jī quívi jī ñuū nū tátúnī Yāā Dios.

²² Sochi nchivī jā jíca jín maá Espírītu Santo, ndācá tiñu yáhá sáhá yā jín jī: Cúndáhvī inī jī tǎhán jī, cúsiī inī jī, iyó ndeé iyó sī inī jī, iyó paciencia jī, mānī inī jī, váha inī jī, squíncuu váha jī,

²³ nduú sáhá jī jā cúñáhnú jī, de jāsī jī jā cúnī maá jī. De nduú nā ley iyó jā cǎhān cuāchi síquī nū de tú sáhá nū ndācá tiñu yáhá.

²⁴ De nchivī jā yíhí ndahá Cristo, chi tá cúu jā nī jáhnī jī modo nēhén maá jī yíca cruz, jonde jín ndācá jā nēhén jā ndíyo inī jī de cútíndí jī.

²⁵ De jā sūcuán nī jēhe maá Espírītu iin vida jeé nū ō, de suni ná cáca ó jín modo jā stéhēn Espírītu.

²⁶ De mā cúnduxí ó jā squítī inī ō tǎhán ó, de ni mā cúcuásún inī ō síquī tǎhán ó.

6

Tūhun jā chindeé tǎhán ó

¹ Hermano, tú iin tǎhán nū nī nsáhá cuāchi, de ndá ndóhó jā jíca jín Espírītu Santo nachuhun ichí nū jī. De jín tūhun vitá cǎhān ndá nū jín jī, de suni coto nū maá nū jā má sáhá jín nū jā quívi nū cuāchi.

² De chindeé nū ndá tǎhán nū tú nā cuá cúu jā ndóhó jī, chi sūcuán cúu jā squíncuu nū ley Cristo.

³ Chi tú iin nchivī jáni inī jī jā nchivī váha cā cúu jī, vísō nsūú sūcuán cúu, de stáhvī jī maá jī túsaa.

⁴ De tá iin iin nū coto túnī nū nāsa cáá tiñu sáhá nū. De tú váha sáhá nū, ñūcuán de cuu cusí inī nū jín jā sáhá maá nū, de nduú níní scáni tǎhán nū maá nū jín tǎhán nū.

⁵ Chi tá iin iin ó cánuú jā squíncuu ó jín tiñu jā ní jēhe yā nū maá ó.

⁶ De ndá ndóhó jā scuáha tūhun váha yā, chindeé nū ndá tēe jā stéhēn nū nū jín ndācá jā váha jā névāha nū.

⁷ Mā stíví nū jā caní inī nū jā cuu sáhá nū cuāchi. Chi mā cúu sáhá catá nū nū Yāā Dios jā caní inī nū jáá nduú sáhá yā cuenta. Chi ndācá tú nāsa sáhá nchivī, suu ñūcuán nanihīn jī.

⁸ Chi nchivī jā sáhá jā cúnī modo nēhén maá jī, nanihīn jī jā tǎnū táhvī jī sáhá modo nēhén maá jī. Sochi nchivī jā sáhá jā cúnī maá Espírītu Santo, chi nanihīn jī jā cutecū jī ní cání andiví sáhá Espírītu.

⁹ De mā cuítá ó jā sáhá ó ndá tiñu váha túsaa, chi tá quenda maá quívi de nanihīn ō, de tú mā cuítá ó.

¹⁰ Túsaa de ndācá vuelta jā cuu sáhá ó, de ná sáhá váha ó jín ndācá

nchiví, de ndá hermano o jā cándíja cúu jā cánuú cā.

Saludo jín tūhun jā cáchī tūhun Pablo jā sándhí

¹¹ Cūndēhé ndá nú jā náhnú letra téé nī cuēē nūū ndá nú, chi ndahá maá nī téé nī yáhá.

¹² De ndá téé jā sáhá fuerza dē ndá nú jā cuu nú circuncidar, sáhá dē sīquī jā cúnī dē jā cuetúhún nchiví dē. De sáhá dē tácuā mā cúnī ūhvī nchiví dē jā nácani dē tūhun jā ní jhī Cristo jēhé o.

¹³ De ni maá dē jā sáhá dē circuncidar, suni nduú squíncuu vāha dē ndihi cā ley janahán. De cúnī dē jā cuu ndá nú circuncidar, tácuā cuu sáhá téyíí dē maá dē jā quehen nú tunī circuncidar sáhá dē.

¹⁴ Sochī nduhū chi nduú cúnī ni sáhá téyíí nī maá nī sīquī nī iin ñúcuán, chi mátúhún-ni sīquī jā ní jhī Jētohō o Jesucristo yīcā cruz. Chi sīquī ñúcuán cúu modo jā ní jhī ni, chi nī nsiāā ni ndācā jā íyó inī ñayiví, de suni modo iin ndiyi cúu nī nūū ñayiví.

¹⁵ Chi tú yíhí o ndahá Cristo Jesús, de nduú níhīn tññú á cúu o circuncidar á nduú. Chi jā níhīn tññú cúu jā ní nsáhá jeé yā anō o.

¹⁶ De ñúhún inī ni jā ndācā nú jā jíca jín modo yáhá, ná sáhá cā yā jā coo ndeé coo sīi inī nū, de cundáhví inī yā ndóhó. De suni ñúhún inī ni jā súcuán sáhá yā jín ndá cā ji jā cúu ndija ji nchiví jā cándíja Yāā Dios.

¹⁷ De mitan jín ní cā jā cuáhān o, cúnī ni jā má stáhān cā ni iin nchiví nduhū. Chi yiqui cúñu nī ndíso seña jā ní ntacuēhé nī nī ndoho nī jā cúu nī mozo maá Jētohō o Jesús.

¹⁸ Hermano, ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Jētohō o Jesucristo jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU EFESO

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuán nī jétahān inī Yāā Dios nī ntajī yā nduhū. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī ñuū Efeso, jā cúu nú nchivī maá yā jā cándíja nú Cristo Jesús.

² De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jětōhō ó Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā sáhá Cristo jā quéndōo vāha áno ō

³ Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá Jětōhō ó Jesucristo. Chi nī jēhe yā ndácá jā váha jā iyó andiví jā quéndōo vāha áno ō, chí yíhí ó ndahá Cristo.

⁴ Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayiví de nī nacāji yā yóhó jā quívi ó ndahá Cristo, tácuca coo ndoo áno ō de caca ndaā ō nūū yā.

⁵ Ja nī ncundáhvī inī yā yóhó jondē saá, de nī nchindetu yā yóhó jā naquehen yā yóhó jā coo ó sēhe yā. De jíin Jesucristo nī nsáhá yā súcuán, chí nī jétahān inī maá yā jā sáhá yā.

⁶ De jā ñúcuán níní ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, chí váha ndasí nī nsáhá yā yóhó jíin ndácá jā váha inī yā, síquī jā yíhí ó ndahá Cristo, Sēhe yā jā mānī yā jíin.

⁷ De síquī jā váha ndasí inī Yāā Dios jíin ó, de Sēhe yā nī scácu yā yóhó jā ní jihī yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi ó.

⁸ De nī stéhēn yā jā cúndáhvī ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā jíicūhun inī ō de cúndíchí ó jíin tūhun yā.

⁹ De nī nsáhá yā jā cunī ō iin tūhun yā jā ní nchiyuhū, jáá nduú ní nsáhá yā jā cunī nchivī janahán.

Chi súcuán ja nī ncundaā inī yā, de nī jétahān inī yā jā sáhá yā.

¹⁰ De yáhá cúu tūhun jā ní ncundaā inī yā: Jondē tá quenda maá tiempo de sáhá yā jā ndihi jā iyó inī andiví jíin ñayiví, iin cáhnú-ni nduu, de quihi ndahá Cristo.

¹¹ De síquī jā yíhí ó ndahá Cristo, de nīhīn ō táhvī ō, chí ja nī nacāji Yāā Dios yóhó jondē jā xíhna ñúhún. Chi súcuán nī jani inī maá yā, chí sáhá yā ndácá-ni jā ní ncundaā inī yā jā jétahān inī yā sáhá yā.

¹² Súcuán nī nsáhá yā, tácuca ndá máá nī jā ní ncandíja Cristo xíhna ñúhún, caca ndaā nī de súcuán de sáhá ñáhnú nī yā jā víi ndasí cúñáhnú yā.

¹³ De saá-ni ndá ndóhó, nī jini nú tūhun ndaā tūhun vāha jā scácu yā ndóhó, de nī ncandíja nú Cristo. De nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā. De ndéé Espíritu yā inī áno nū, de cúu yā modo sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāā Dios.

¹⁴ De sáhá yā jā iyó seguro inī ō jā cuéé cā de cuāha Yāā Dios táhvī ō, jondē tá sínu yā tiñu jā scácu yā nchivī yā. De quívi ñúcuán cáhān ō jā cúñáhnú yā, chí víi ndasí cúñáhnú yā.

Jā jíicān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

¹⁵ De nduhū nī jini nī tūhun nāsa cándíja ndá nú jā ní nsáhá Jětōhō ó Jesús jēhē nū, jíin nāsa cúndáhvī inī nū ndihi nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios.

¹⁶ De jā ñúcuán nduú jécuiñī nī jā nácuetáhvī nī jēhē ndá nú, de tá jíicān táhvī nī de nduú náa inī nī ndá ndóhó.

¹⁷ Chi jíicān táhvī nī jā sáhá Yāā Dios jā jíicūhun vāha inī nū de cundíchí nú jíin tūhun yā, de cunī cā nū nāsa Yāā cúu yā. Chi maá yā cúu Yāā Dios Jětōhō ó Jesucristo, de cúu yā Tatá ó jā víi ndasí cúñáhnú.

18 De jícān táhvī ni jā nastúu cā yā inī jāá ntúnī ndá nú, tácuā jīcūhun inī nū nāsa cáá ndihi jā ñúhún inī nū jā ñihīn nū sīquī jā ní ncana yā ndóhó. De jīcūhun inī nū nāsa cúcuicá nú jín ndācá tūhun ñáhnú tūhun viī jā ndíso tūhun yā jā cúu nchivī maá yā.

19 De jícān táhvī ni jā jīcūhun inī ndá nú nāsa cúñáhnú ndasí poder yā jā sátíñú yā inī ánō ō jā cúu ó nchivī cándíja. Chi nduú ndíhi cuiti poder yā.

20 De poder ñúcuán cúu jā ní stéhēn yā tá ní nastécū yā Cristo máhñú ndíyi, de ní nteneē yā Cristo lado cuáhā yā jondē andivī.

21 De ní jani yā Cristo sīquī ndācá jā cúñáhnú, jín jā ndíso tíñú, jín jā tíin poder, jín jā tátúnī, jín sīquī ndācá jā cáhān nchivī jā cúñáhnú, cúu tiempo mitan, cúu tiempo jā quiji.

22 De ní nsáhā yā jā tíin ñihīn Cristo ndācá jā íyó. De ní nsáhā yā jā maá Cristo cúñáhnú nū nchivī cándíja.

23 De nchivī cándíja cúu jī tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu jī jín yā, de cúnuú yā inī ánō jī, chi Yāā jā ñúhún chitú ní cáhnú-ni cúu yā.

2

Nī ncācu ó sīquī jā ní ncundáhvī inī yā yóhó

1 De ní nsáhā yā jā cutecū ndá nú ní cání jín Cristo. Chi ja ní ncuu ndá nú modo ndíyi nū yā, ní nsáhā cuāchi nú jín tíñu néhén jā ní nsáhā nú.

2 Chi ní jica ndá nú jín tíñu ñúcuán jondē saá, tá ní níquīn nū tíñu nchivī ñayivī, tá ní jetáhvī nú nū táchī cúñáhnú jā ndácu tíñu nū ndá cā táchī, de jīca nū táchī. De suu cúu jā scándā inī nchivī jā íyó ñihīn inī nū Yāā Dios.

3 De ndá maá ní suni súcuán ní jica ní, chí ní nsáhā ní tíñu néhén jā cúnī maá ní, jín ndācá jā jícān

yiqui cúñu ní, jín jā jáni néhén inī ní jondē saá. Jā ñúcuán suni ní ncuu ní nchivī jā ñihīn castigo xēēn jā cuáhā yā nícu, chí inuú ní nsáhā ní tá cúu nū sáhā ndá maá jī.

4 De Yāā Dios chí cuáhā ndasí ní ncundáhvī inī yā yóhó, de vāha ndasí inī yā jín ó.

5 De tá ní ncuu ó modo ndíyi nū yā jā ní nsáhā cuāchi ó, de ní nastécū yā yóhó jā cutecū ō ní cání jín Cristo. Chí sīquī jā vāha ndasí inī yā cúu jā ní scācu yā yóhó.

6 De ní nastécū yā yóhó jā cutecū inuú ó jín Cristo Jesús, de teneē yā yóhó jín yā jondē andivī.

7 Súcuán ní nsáhā yā tácuā ní cā tiempo jā quiji de stéhēn yā nāsa māñí ndasí yā jín ó, jín nāsa vāha inī yā jín ó jā sīquī Cristo Jesús.

8 Chí sīquī jā māñí ndasí yā jín ndá nú cúu jā ní scācu yā ndóhó, chí ní ncandíja ndá nú jā sáhā yā jēhē nū. De nsúu sīquī jā ní nsáhā ndá maá nú cúu, chí táhvī jā ní jēhe yā nū nū cúu.

9 Chí nduú ná tíñu vāha ní nsáhā ó jā scācu yā yóhó, de jā ñúcuán ní iin ó mā cúu sáhā téyíí ó maá ó jā cuu scācu ó maá ó.

10 Chí cúu ó iin tíñu viī jā ní nsáhā maá yā, chí ní nasáhā yā yóhó jā íyó inuú ó jín Cristo Jesús, tácuā sáhā ó ndācá tíñu vāha jā ja ní nsáhā tūha Yāā Dios jā sáhā ó.

Jā sáhā Cristo jā ndívi ó nū tūhun jā māñí Yāā Dios jín ó

11 Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nchivī ní ncuu ní jondē saá. Chí nduú ní ncuu nú nchivī hebreo, chí sa ní ncuu nú nchivī ndācá nación jāá nduú jín tūhun yā. De nchivī hebreo jā sáhā circuncidar yiqui cúñu, ní ncāhān jī jā cúu nú nchivī jāá nduú sáhā circuncidar.

12 De nūcūhun inī nū jā jondē saá de nduú ní íyo ndá nú jín Cristo, de ní ncuu nú nchivī ñuū jícā nū nación Israel. De nduú ní jín ndá nú ndācá tūhun contrato jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā sáhā yā. De

nduú ní íyo Yāa Dios jíin nú ñayívi yáhá, de nduú ná já váha ní ñúhun iní ndá nú já coo.

¹³ De mitan chi ní ndívi ndá nú nū Yāa Dios jáa nduú ní jíin nū tūhun yā jondē saá, chi ní nguivi nú ndahá Cristo síquī já ní jíhī yā jēhē nū.

¹⁴ De Cristo cúu Yāa já sáhá já ndúmanī táhán ó. Chi ní nsáhá yā já nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā nación, iin-ni cā ní nduu ó nū yā. Chi ní nsáhá yā jáa nduú cā jíinī ūhvī táhán ó, de suu cúu modo já ní janī yā iin já ní ndasī sava mähñú ó já ní nsáhá síin yóhó.

¹⁵ Chi ní nsōcō yā maá yā ní jíhī yā, de súcuán ní sndáhvā yā ley janahán jíin tūhun já ndácu tíñu jíin já tátúnī já ndíso maá. Chi ley ñúcuán ní nsáhá síin nchivī hebreo jíin ndá cā nación jáa nduú ní jíinī jí ley. De ní nasquetáhán yā ndíhi ó já ní nduu ó iin-ni cā nación jeé, de yíhí ó ndahá yā. De súcuán ní nsáhá yā já ní ndumanī táhán ó.

¹⁶ De jíin já ní jíhī yā yīcā cruz, de ní snáa yā tūhun já jíinī ūhvī táhán nchivī hebreo jíin ndá cā nación. De ní nsáhá yā já ní ndívi ó nū tūhun já mánī Yāa Dios jíin ó, de ní nduu ó iin-ni cā nchivī maá yā.

¹⁷ Chi ní nguiji Cristo ní nacani yā tūhun váha nū ndācá nchivī já ná ndívi jí nū tūhun já mánī yā jíin jí, cúu ndá ndóhó nchivī jáa nduú ní jíinī tūhun yā, de saá-ni nchivī hebreo já jíinī tūhun yā.

¹⁸ De mitan de síquī já ní jíhī Cristo, de ndíhi ó, cúu nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, cuu quívi ó nū Tatá ó Yāa Dios, de iin-ni Espíritu Santo sáhá.

¹⁹ Túsaá de nduú cā cúu ndá nú tá cúu nchivī ñuū jícá ní nchivī tátū, chí iin-ni cā ní nduu nú jíin ndá nchivī ñuū maá yā. De táhán nchivī vehe Yāa Dios cúu ndá nú.

²⁰ De cúu ndá nú tá cúu iin iin parte iin vehe cáhnú já cúvāha síquī cimientu, de cimientu ñúcuán

cúu tūhun Cristo já ní nacani ndá apóstol jíin ndá tēe já ní nacani tūhun yā janahán. De maá Jesucristo cúu tá cúu iin yūū já cánuú cā já yítuu squínā vehe.

²¹ De ní vehe cúvāha váha síquī maá yā, de cúsucún cuāhān, de cúu iin templo ī já ndēe maá Jētohō ó.

²² De suu cúu ndá maá nú, chí íyó inuú nú jíin Cristo, de inuú-ni sámā yā ndóhó jíin ndá cā nchivī cándíja já cúu ndá nú modo iin iin yūū templo. De suu cúu já ndēe Espíritu Yāa Dios inī nū modo inī iin templo.

3

Jā ndíso tíñu Pablo já nacani dē tūhun nū nchivī jáa nduú jíinī tūhun Yāa Dios

¹ De já ñúcuán nduhū Pablo, jícān táhvī ní nū yā. De yíhí ní vecāa síquī já ní nacani ní tūhun Cristo Jesús nū ndá ndóhó nchivī ndācá nación jáa nduú ní jíinī tūhun yā nícu.

² De jíinī ní já ní jíinī ndá nú tūhun nása váha ndasí ní nsáhá Yāa Dios jíin ní, chí ní jēhe yā tíñu nū ní já nacani ní tūhun váha yā nū nū.

³ De tūhun yā já ní nchiyuhū, ní nastúu yā nū ní, tá cúu nū ja ní ntee ní jacū síquī ñúcuán nū nū.

⁴ De tá cahví nú de cuu jícūhun inī nū já ní jíinī váha ní tūhun Cristo já ní nchiyuhū.

⁵ De nduú ní stéhēn yā tūhun yuhū ñúcuán nū ní iin nchivī ndācá cuíyā yātā. De mitan cúu já stéhēn níjin yā jíin Espíritu yā nū ndá apóstol já ní janī ndoo yā, jíin nū ndá tēe nacani tūhun yā.

⁶ De súcuán cáhān tūhun já ní nchiyuhū ñúcuán: Nchivī ndá cā nación iin cáhnú-ni níhīn jí táhvī jí jíin nchivī hebreo, chí ní ncandíja jí tūhun já scácu yā jí. De inuú-ni ní nduu ndíhi jí, de iin cáhnú-ni quéndōo ndetū ánō jí sáhá Cristo, tá cúu nū ní nquee yuhú Yāa Dios.

7 De jā síquī tūhun yáhá cúu jā ní jani yā nduhū jā nácani ní tūhun nūū ndá nú. Chi ní ncutahví ní tiñu váha ndasí yáhá jā ní jēhe yā nūū ní. De jíin poder yā ní nsáhá yā ñúcuán jíin ní.

8 De nduhū chi cúu ní tēe jā núu cā nūū ndācá nchivī jā núu cā jā yíhí ndahá yā. De visō sūcuán cúu ní, de nūū maá ní ní jēhe yā tiñu váha ndasí yáhá jā nácani ní tūhun vāha yā nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíinī, nāsa cuicá ndasí ó ndihi jā ndíso tūhun Cristo, jā má quēndá cuitī ō jíicūhun inī ō.

9 Chi ní jani yā nduhū jā stéhēn cājí ní nūū ndihi nchivī jā scácu yā jí. De ñúcuán cúu tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán ndasí, chi maá yā ní nsáhá ndihi-ni.

10 De sūcuán ní nsáhá yā jíin nchivī, tácuca mitan de ndācá jā cúñáhnú jíin jā ndíso tíñú nūū sūcún, ná cúnī nāsa ndíchí ndasí Yāā Dios. Chi ndíchí ndasí ní nsáhá yā jíin nchivī cándíja.

11 Chi sūcuán ní ncundaā inī yā jondē níí cání, de ní nsáhá yā jā maá Jētohō ō Cristo Jesús ní squíncuu yā ñúcuán.

12 De síquī jā ní nsáhá Cristo, de mitan de cūndeé cúcáhnú inī ō jā cuu quívi ó cāhān ō jíin Yāā Dios síquī jā cándíja ó Cristo.

13 Túsaá de cāhān ndāhvī ní jíin ndá nú jā má cúcuécá inī nū síquī tūndóhó jā ndóho ní jēhē nū. Chi suu sáhá jā quēndōo ndetū ánō ndá nú.

Cristo cundáhvī ndasí inī yā yóhó

14 De jā ñúcuán cúu jā jécuiñí jíití ní nūū maá Yāā jā cúu Tatá Jētohō ō Jesucristo.

15 De maá yā cúu Tatá nūū ndihi nchivī yā jā ndēē andiví jíin ñayiví.

16 De jíicān táhvī ní jā jíin poder yā jā cúñáhnú ndasí yā, ná sáhá yā jā cuja váha inī ndá nú jíin tūhun yā, de coo fuerza inī ánō nū, sáhá Espíritu yā.

17 De suni jíicān ní jā cándíja níhin ndá nú Cristo, tácuca cūndeē yā inī ánō nū, de tiin váha nú tūhun jā cundáhvī inī yā ndóhó, de cuiñi níhin nú jíin.

18 De sūcuán de cuu jíicūhun váha inī nū jíin ndācá nchivī cándíja, nāsa íyó tūhun jā cundáhvī inī Cristo yóhó. Chi ndasí jíitē, cání, cúnú, sūcún tūhun ñúcuán, chi cuāhā ndasí sáhá.

19 Túsaá de jíicān ní jā ná cúnī váha ndá nú nāsa cundáhvī inī yā yóhó, visō nduú cúu cuitī jíicūhun inī ō ndihi ndihi. De sūcuán de coo inuú nú jíin Yāā Dios jā cunuú yā inī ánō nū.

20 Túsaá de ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā, chi maá yā cúu Yāā jā íyó poder jā sáhá yā jā váha ndasí cā nsūū cā ndihi jā jíicān ō á jā jáni inī ō. De sáhá yā ñúcuán jíin poder yā jā sátíñú inī ánō ō.

21 De ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā jā síquī jā ní nsáhá yā jēhē nchivī cándíja jíin jā síquī Cristo Jesús. De sūcuán ná cóo jondē níí cání cuitī tiempo jā quíji. Amén.

4

Jā ní nduu inuú ndá nchivī cándíja sáhá Espíritu

1 De nduhū jā yíhí ní vecāa síquī tūhun maá Jētohō ō, cāhān ndāhvī ní jíin ndá nú jā ná cáca ndaā nū tá cúu nūū cánuú caca nú jā cúu nú nchivī jā ní ncana yā.

2 De níni coo suchí inī nū, de coo vitá inī nū. De coo paciencia nū, de cuandeé inī nū jíin táhán nú jā cundáhvī inī nū jí.

3 De cundihví inī nū jā cūndeē mānī inuú nú, sáhá maá Espíritu Santo nūū vají tūhun mānī inī.

4 Chi iin-ni cúu ndá nchivī maá yā, de íyó iin-ni Espíritu, de inuú ñúhún inī ō jā coo jā váha síquī jā ní ncana yā yóhó.

5 De íyó iin-ni Jētohō ō, jíin iin-ni tūhun cándíja ó, jíin iin-ni tūhun jénduté ó.

⁶ De íyó iin-ni Yāā Dios jā cúu Tatá ndācá ó. De maá yā cúñáhnú nūū ndihi ó, de sátiñú yā jíín ndihi ó, de ndéé yā iní ndihi ó.

⁷ De tá iin iin ó ní ncutahví ō síín síín tiñu jā sáhá ó, tú nāsa medida ní jēhe Cristo ndá táhvī nūū ō.

⁸ Jā ñúcuán cúu jā cáhān tutū īī: Tá ní ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ní nastútú yā cuāhā jā yíndasí, cuāhān yā jíín.

De ní nsajī yā táhvī nūū ndācá nchiví.

⁹ De jā cáhān tutū jā ní ndaa yā, de suu cáhān jā xihna cā ichi andiví ní ncuun yā jondē nūū cūnú cā ñayíví yáhá.

¹⁰ De Yāā jā ní ncuun, suni maá yā cúu jā ní ndaa jondē nūū sūcún cā andiví, tácuca cuhun chitú yā ní cáhnú-ni.

¹¹ De ní jēhe yā síín síín tiñu jā sáhá nchiví. Chi ní jani yā sava nchiví cuu apóstol, de sava cā nacani tūhun yā, de sava cā scándíja nchiví tūhun jā scācu yā jī, de sava cā cuu pastor jā coto nchiví cándíja, de sava cā stéhēn.

¹² Súcuán ní jani yā nchiví maá yā jā sáhá jī tiñu cúnī yā, tácuca cuahnu cā nchiví Cristo jíín tūhun yā.

¹³ De súcuán coo jondē nduu inuú-ni ndihi ó jíín tūhun cándíja ó, de cunī vāha ó nāsa Yāā cúu Sēhe Yāā Dios. De súcuán cuja vāha ó jondē chitú inī ō jíín ndihi tūhun jā ñúhún chitú inī Cristo.

¹⁴ De súcuán de mā cūú cā ō modo sūchí lúli jā ñamā jāni yáhá jāni ñúcuán inī jī, ní mā quívi nduū ō cháhá chúcuán jíín síín síín tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhvī jā ndito ndasí dē squívi dē yóhó nūū tūhun stáhvī.

¹⁵ Chi sa ná cúniquīn ō tūhun ndāā jíín tūhun cúndáhvī inī. De súcuán de cuahnu ó jíín ndācá tiñu jā cúnī Cristo, Yāā jā cúñáhnú nūū nchiví jā cúu modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu jī jíín yā.

¹⁶ De sáhá yā jā nduu inuú-ni ndācá jī jā jíja jī cuāhān jī, chi cúu

jī modo iin-ni cā yiqui cúñu jíín yā. De jétíñú vāha tá iin iin jī nāsa ní nihīn tiñú jī, tácuca scuáhnu táhān de cuja ndá jī jíín tūhun cúndáhvī inī.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

¹⁷ Túsaá de yáhá cúu tūhun jā cáhān ní jíín ndá nú, de jā cáchī maá Jētohō ō cúu jā cáhān nihīn ní jíín nú: Jā má cācá cā nū tá cúu nūū jíca sava nchiví jāá nduú jíín jī nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi jíca jī jíín tūhun jā jāni cáhā inī maá jī.

¹⁸ De íyó neē jāá ntúnī jī, de nduú névāha jī Espírītu jā vājí nūū Yāā Dios, chi nduú jíín jī tūhun yā, síquī jā nihīn inī jī.

¹⁹ De nduú cā cúcanoō jī, chi ní nguívi jī jíín tiñu néhén ndasí, de ndíhvī inī jī sáhá jī ndācá tiñu téhēn.

²⁰ Sochī ndá ndóhó, chi nsūú súcuán ní scuáha nú tūhun Cristo,

²¹ de tú ndāā jā ní jini ndá nú tūhun yā jíín jā ní ncutūha nú jíín tūhun ndāā Jesús.

²² Túsaá de sndóo nú ndācá tiñu jā ní nsáhá nú ichi chātá, tá ní nsáhá ndá nú modo jā cúnī maá nú jā ní ncutéhén ánō nū ní nsáhá tiñu néhén tiñu stáhvī jā ní ndíyo inī nū.

²³ De ná ndújeé ánō nū jíín jāá ntúnī nū.

²⁴ De cuāha ndá nú tūhun jā ndujeé nú, chi nasáhá Yāā Dios ndóhó tá cúu nūū cúnī maá yā jā caca ndāā nū jíín tiñu vāha tiñu ndoo.

²⁵ Túsaá de mā cáhān cā nū tūhun stáhvī, de sa cáhān ndāā nū jíín ndācá táhān nú, chi iin-ni cā cúu ndihi ó.

²⁶ Tú vājí iin jā squítī inī ndóhó, de mā quítī xēen inī nū cuāhā hora.

²⁷ Chi mā cuáha nú tūhun jā súcuán squívi táchī cúñáhnú ndóhó nūū cuáchi.

²⁸ De nchiví jā ní nsacuíhná, mā sácuíhná cā jī, chi sa satíñú jī, de cucuu jī jíín tiñu vāha, tácuca nihīn jī jā cuāha jī nūū nchiví jā cúmanī nūū.

²⁹ Ní iin tūhun néhén mā cáhān ndá nú, chi sa cáhān nū tūhun vāha

jā scuáhnū táhán jíin tūhun yā, de sáhá jā quéndōo vāha nchivī jā jíni.

³⁰ Mā sáhá ndá nú cuāchi tácuā mā cúcuécá inī Espiritu Santo Yāā Dios. Chi Espiritu yā cúu tá cúu sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāā Dios, jondē quiji quivī jā jínu tiñu jā scácu yā ndá nú.

³¹ De siáā ndá nú ndácá tūhun jā cútucu inī, jíin tūhun xēēn inī, jíin tūhun quitī inī, jíin tūhun cáhān nāvāha, jíin ndácá tūhun nēhén.

³² Chi sa coo vāha inī nū jíin táhán nú, de cundáhvi inī nū ji. De cune cáhnú inī ndá nú nūū táhán nú, tá cúu nūū ní nee cáhnú inī Yāā Dios nūū nū jā ní nsáhá yā jíin Cristo.

5

Nāsa cánuú caca ndaā sēhe Yāā Dios

¹ Túsaá de ndacu ndá nú Yāā Dios, chí cúu ndá nú sēhe yā jā māni yā jíin.

² De níni cundáhvi inī nū táhán nú, tá cúu nūū ní ncundáhvi inī Cristo yóhó, de ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, ní ncuu yā tá cúu iin ticāchí jā jéhēn āsīn nūū Yāā Dios jā ní nsōcō yā maá yā.

³ De mitan jā cúu ndá nú sēhe Yāā Dios, de ní mā sáhá nú de ní mā nátúhún nú sīquī tiñu ndīī, ní sīquī ndácá tiñu téhén, ní sīquī tiñu ndíyo inī ndatíñú.

⁴ De ní mā cáhān nū ndácá tūhun jā sáhá jā cúcanoō táhán, ní tūhun naā, ní tūhun jāá nduú jétiñú cuitī. Chi ndácá ñúcuán nduú níhīn tiñú. Chi sa nacuetáhvi nú nūū Yāā Dios.

⁵ Chi jā jíni ndá nú jā ní iin nchivī jā jíca ndīī, ní jā sáhá tiñu téhén, ní jā ndíyo inī ndatíñú, mā níhīn táhvī jí quivī jí ndahá Cristo jíin Yāā Dios jā tatúnī yā nūū jí. Chi ndácá jā ndíyo inī jí cúu tá cúu ídolo jí jā chíñúhún jí.

⁶ De coto ndá nú jā má stáhvi ní iin jí ndóhó jíin ndácá tūhun jā cáhān cáhá jí-ni, chí sīquī ndá tūhun nēhén yáhá cúu jā quiji castigo xēēn Yāā Dios nūū ndá nchivī jā níhīn inī.

⁷ Mā quivī nduū nū jíin jí túsaá.

⁸ Chi ndá quivī yātā ní Iyo ndá nú tá cúu nūū neē, de mitan chí íyó nú jíin luz maá Jētohō ō, cúu jā jícūhun inī nū sīquī yā. De caca nú tá cúu nūū jíca nchivī jā túu luz yā inī ánō jí.

⁹ Chi tú íyó ó jíin luz yā de sáhá ó tiñu māni inī, tiñu ndāā, jíin tiñu vāha.

¹⁰ Scuáha ndá nú sáhá nú ndácá tiñu jā jétahān inī maá Jētohō ō.

¹¹ De mā quivī nduū nū jíin ndácá jāá nduú níhīn tiñú jā sáhá nchivī jā íyó nūū neē. Chi sa stéhēn nū nūū jí tūhun ndāā.

¹² Chi cúcanoō ō cáhān ō sīquī tiñu jā sáhá yuhū ndá jí.

¹³ De luz yā sáhá jā nátūu ndácá tiñu nēhén jā sáhá jí. Sochi tú cuetáhvi jí luz yā de caca jí jíin luz.

¹⁴ Jā ñúcuán cáhān tutū: Ndóhó jā cúhuun inī, jā modo jā quixīn nū, nacōo, de quee nú máhñú nchivī jā cúu modo ndíyi.

De Cristo stúu yā luz yā inī ánō nū. Cáchī tutū.

¹⁵ Túsaá de coto vāha ndá nú nāsa caca ndaā nū. De mā cáca nú tá cúu nūū jíca ndá tēe naā xīni, chí sa caca nú tá cúu nūū jíca ndá tēe ndíchi.

¹⁶ Mā snāā nū tiempo, chí cundi-hvī inī nū jíin tiñu yā, chí íyó cuāha cuāchi ndá quivī yáhá.

¹⁷ Túsaá de mā cōo naā xīni nū, chí sa jícūhun vāha inī nū nā tiñu jétahān inī maá Jētohō ō.

¹⁸ De mā jíni nú, chí tiví nú sáhá. Chi sa nducú nú jā cunuú Espiritu Santo inī ánō nū.

¹⁹ De cáhān ndá nú jíin táhán nú jíin salmo jíin himno, yaā ī jā cáhān tūhun yā. De inī ánō nū cáhān nū jíin yā jíin ndácá yaā, chí ñúcuán cúu jā jíta ánō nū nūū yā jā chíñúhún nú yā.

²⁰ De níni nacuetáhvi nú sīquī ndácá-ni nūū Tatá ó Yāā Dios de nacunehen nú sívi maá Jētohō ō Jesucristo.

Nāsa squíncuu vāha nchivī cándija nūū táhán ji

²¹ De cuetáhvi ndá nú nūū táhán nú síqui jā iyó yíñúhún nú nūū Cristo.

²² Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhvi nú nūū yíí nú, tá cúu nūū jétáhvi nú nūū maá Jētohō ō.

²³ Chi yíí cúñáhnú nūū ñasíhí, tá cúu nūū cúñáhnú Cristo nūū yóhó nchivī cándija. De maá yā scácu yā yóhó, jā cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jíin yā.

²⁴ De tá cúu nūū jétáhvi nchivī cándija nūū Cristo, suni sūcuán cánuú jā cuetáhvi ñasíhí ndihi jā cáhān yíí ña.

²⁵ De ndá ndóhó tēe cúu yíí, cundáhvi inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū ní ncundáhvi inī Cristo yóhó nchivī cándija, de nī nsōcō yā maá yā jēhē ō.

²⁶ Sūcuán nī nsāhá yā tácuā coo ndoo coo iī ō nūū yā, de nī naquete yā ánō ō jíin tūhun yā jíin jā ní jenduté ō.

²⁷ De yóhó nchivī cándija chi cuiñi ó nūū yā, de vii cuñáhnú ó. De mā cúndeē cuāchi ánō ō, de nī iin jāá nduú vii, de nī iin jā sūcuán, chi sa coo ndoo coo iī ō nūū yā, de nduú nā cuá cumanī cā.

²⁸ De tá cúu nūū ní ncundáhvi inī Cristo nchivī cándija, suni sūcuán cánuú jā cundáhvi inī yíí ñasíhí dē, tá cúu nūū cundáhvi inī dē maá dē. Chi tēe jā cundáhvi inī dē ñasíhí dē, maá dē cúu jā cundáhvi inī dē.

²⁹ Chi ni iin tēe nduú jíinī ūhvī dē maá dē, chi sa scājī dē maá dē de jíto vāha dē maá dē. De suni sūcuán sáhá Cristo jíin yóhó nchivī cándija nūū yā.

³⁰ Chi cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā, de iin iin ó cúu tá cúu iin iin parte yiqui cúñu yā.

³¹ De suu cúu tá cúu tēe jā sndóo dē tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíin ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu nduú dē.

³² Cúñáhnú ndasí tūhun yuhū yáhá, de cáhān ni jā nchivī cándija suni sūcuán quétáhán ji jíin Cristo.

³³ De suni sūcuán cánuú jā tá iin iin nú cundáhvi inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū cundáhvi inī nū maá nú. De ñasíhí ná cóo yíñúhún ña jíin yíí ña.

6

¹ De ndá ndóhó sēhe, cándija nú nūū tatá nú nūū naná nú, chi sūcuán cúu jā sáhá vāha nú jā cándija nú Jētohō ō.

² Chi yáhá cúu iin táhán jā úxī tūhun jā ndácu tiñu jā ní jēhe yā, de xihna cā tūhun yáhá cúu jā ndiso tāhvī: Coó yíñúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú,

³ tácuā quendōo ndetū nū, de náhán cutecū nū inī ñayívi, cáchi.

⁴ De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, chi sa scuáhnu nú ji jíin tūhun jā cuetáhvi ji, de stéhēn nū nūū ji jā cándija ji maá Jētohō ō.

⁵ De ndá ndóhó mozo, squíncuu nú nūū patrón nū ñayívi yáhá, de coo yíñúhún nú de cundihvi inī nū jā má stívi nú nūū dē. De ndāa de vāha satíñú nú, de cani inī nū jā nūū Cristo sátíñú nú.

⁶ Mā sátíñú vīxī nū maá hora jā jíinī dē tácuā cuetúhún dē ndóhó. Chi sa sáhá ndá nú cuenta jā mozo Cristo cúu nú. De sáhá nú jā jétahān inī Yāa Dios jondē jíin inī jíin ánō nū.

⁷ De cusī inī nū jā sátíñú nú, de cani inī nū jā nūū maá Jētohō ō sátíñú nú, nsūú nūū nchivī.

⁸ Chi ja jíinī ndá nú jā tiñu vāha jā sáhá iin iin nú, de nihīn nū yāhvi síqui tiñu ñūcuán nūū maá Jētohō ō, vísō cúu nú mozo á tēe jā sátíñú maá.

⁹ De ndá ndóhó patrón, suni sūcuán sáhá nú jíin mozo nū, de mā cáhān xēen nū jíin ji. Chi nūcūhun inī nū jā suni maá nú jíin maá ji yíhí nú ndahá Jētohō ō, Yāa jā ndēe andivī. De nduú sáhá yā cuenta

nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú sáhá yā jíin ji.

Jā ná cúcutú ó jíin ndācá fuerza Yāā Dios

¹⁰ De íyó incā tūhun, hermano. Nducú ndá nú jā ná cóo fuerza inī nū jíin fuerza maá Jētohō ō jā íyó inuú ndá nú jíin yā, chi íyó ndasí poder yā.

¹¹ De cucutú nú jíin ndācá fuerza Yāā Dios, tácuā cuu cuiñi nīhin nú jā má stáhvi tächī cúñáhnú ndóhó.

¹² Chi modo jā cānāá ó jíin ndācá jānēhén. De nsūū nchivī cúu jā cānāá ó jíin, chi sa jíin ndācá tächī jā jíca nūū sūcún. De ñúcuán cúu ndá jā cúñáhnú, jíin jā ndíso tíñú, jíin jā tátúnī nūū nchivī ñayiví yáhá jā jíca ji nūū neē.

¹³ Túsaá de cucutú ndá nú jíin ndihi fuerza Yāā Dios, tácuā cuu cuiñi nīhin nú quivī jā coto túnī tächī ndá nú. De sūcuán coo tūha nú jíin ndācá ndihi jā cuiñi nīhin nú jíin.

¹⁴ Túsaá de cuiñi nīhin nú jíin tūhun ndāā jā cúu tá cúu jā yíhí cutú cinturón chījin nú. De sacutú nú maá nú jíin tūhun jā caca ndāā nū, de ñúcuán cúu modo jā cúcutú soldado jíin sahma cāā jā ndásí dē.

¹⁵ De níni coo tūha ndá nú jā nacani nú tūhun ndeé tūhun sīi inī jā váji nūū Yāā Dios. De ñúcuán cúu modo jā chíhi soldado zapato jēhē dē.

¹⁶ De jā cānuú cā cúu jā candíja nú jā íyó yā jíin nú. De ñúcuán cúu tá cúu jā jásī nū maá nú jíin iin escudo. Chi jíin tūhun jā cándíja nú ñúcuán, de cuu sndáhvā nū ndihi jā tájí maá tächī cúñáhnú, jā cúu tá cúu flecha jā cáyū yáñuhūn punta.

¹⁷ De cuiñi ndá nú jíin tūhun jā ní scácu yā ndóhó, jā cúu tá cúu iin xiní cāā. De cuetíñú nú tūhun jā yósō nūū tutū Yāā Dios jā ní jēhe Espíritu Santo nūū nū. Chi ñúcuán cúu modo jā jétíñú soldado espada dē.

¹⁸ De níni cācān táhvī nū nūū Yāā Dios síqui ndihi-ni, de cāhān ndāhvī nú jíin yā jíin fuerza Espíritu. Túsaá de ndito coo inī nū, de mā jécuiñi nū jā cācān táhvī nū jēhē ndācá nchivī maá yā.

¹⁹ De suni cāhān nū jēhē ni, tácuā nīhin ni tūhun jā cāhān ni, de coo téyí inī ni jā nacani cájí ni tūhun jā ní nchiyuhū jā scácu yā nchivī.

²⁰ Chi nī ntetíñú yā nduhū jā jíca nī nacani nī tūhun ñúcuán, de jā síqui ñúcuán cúu jā yíhí nī vecāā. De cācān táhvī ndá nú jā coo téyí inī ni cāhān ni tūhun yā, tá cúu nūū cānuú jā cāhān ni.

Saludo jā sándihí

²¹ Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jíin, de cúu dē tēe squíncuu vāha jā chindeé táhān jíin nī nūū tíñu maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihi nāsa cuáhān tíñu nī de nāsa íyó nī.

²² Jā ñúcuán nī ntají nī dē cuēē dē nūū nū, tácuā cachī dē nāsa íyó ndá nī, de coo ndeé inī ndá nú sáhá dē.

²³ De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá yā jā coo ndeé coo sīi inī ndācá nú jā cúu nū hermano, de coo manī cā nū jíin yā, de candíja nīhin nú.

²⁴ De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú jā mānī ndija nú jíin Jētohō ō Jesucristo. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU FILIPOS

¹ Nduú ni cúu Pablo jíin Timoteo, mozo Jesucristo. De tée ni carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó hermano jā ndēē ñuū Filipos, jā cúu ndá nú nchivī maá yā jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús. De suni tée ni nū ndá tée jā ndíso tíñú jā jíto ndóhó, jíin nū ndá tée jā chíndeé ndá ndóhó.

² De ñúhún inī ndúu ni jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

³ Ndācá vuelta jā núcūhun inī ni ndá nú, de nácuētáhvī ni nū Yāa Dios.

⁴ De tá jícān táhvī ni, de níni cúsiī inī ni jā jícān táhvī ni jēhē nū.

⁵ Chi nī nchindeé táhán ndá nú jíin nī jā scāca ó tūhun váha yā, jondē quivī jā ní ncandíja nú de jondē mitan.

⁶ De jíinī ndija nī jā maá Yāa jā ní squíjéhé tíñu váha jíin nú, cucuu yā jíin jondē quivī jā nenda Jesucristo, de sínu ndíhi yā.

⁷ De íyó váha jā sūcuán jáni inī ni síqui ndācá nú, chi mānī ndasí nī jíin nū, de inuú-ni nī nsáhá yā jā váha yóhó. De sūcuán cúu visō yíhí nī vecāa á visō cuiñi nī nū ndācá tée cúñáhnú jā cāhān ni jēhē tūhun jā scācu yā yóhó jā tūhun ndāa cúu.

⁸ Chi Yāa Dios jíinī yā nāsa mānī ndasí nī jíin ndá nú, tá cúu nū mānī ndasí Jesucristo jíin ó.

⁹ De jícān táhvī ni jā ná cāa cā cundáhvī inī nū táhán nú, jíin jā jícūhun cā inī nū de cundíchí nú jíin ndācá tūhun yā.

¹⁰ De sūcuán de cuu nacāji nú ndācá jā váha jā cuniquín nū, de

caca ndāa nū, tácuā mā cōó ni iin cuāchi síqui nū quivī jā nenda Cristo.

¹¹ De sūcuán de cāyā cuāhā tíñu váha jā sáhá Jesucristo jíin ndá nú. De sáhá jā coo yíñúhún nchivī nū Yāa Dios de cāhān ji jā viī ndasí cúñáhnú yā.

Jā técu ō cúu jā técu Cristo inī ō

¹² Hermano, cūnī ni jā ná cúcáhnú inī ndá nú nāsa nī nsáhá tūndóhó jā ní ndoho nī. Chi nī nsáhá jā ní jité nuu cā tūhun jā scācu yā yóhó.

¹³ Chi ndācá soldado jā íyó inī palacio, jíin ndá cā nchivī, jíin ji jā yíhí nī vecāa jā síqui Cristo.

¹⁴ De síqui jā yíhí nī vecāa, jā ñúcuán cúu jā víhí cā níhīn ndeé inī cuāhā hermano jā cándíja nū Jētohō ō. De íyó téyí cā inī ndá dē jā nācāni dē tūhun yā, de nduú núu cuiñi inī dē.

¹⁵ De ndāa chi sava tée nācāni dē tūhun Cristo síqui jā cúcuásún inī dē jíin jā nduxí dē. De sava cā dē chi sa nācāni dē tūhun yā síqui jā váha inī dē.

¹⁶ Sava dē nācāni tūhun Cristo síqui jā ndúcú dē jā váha maá dē-ni, de nduú ndija dē, chi cūnī dē jā níhīn cā ni tūndóhó jā yíhí nī vecāa.

¹⁷ Sochi sava cā dē chi nācāni dē tūhun síqui jā cundáhvī inī dē nduhū, chi jíinī dē jā yíhí nī vecāa síqui jā cāhān ni jēhē tūhun jā scācu yā yóhó.

¹⁸ Nduú nā cuá sáhá túsaá, chi ndācā-ni modo scútē nuu ndá dē tūhun Cristo, visō tú ndija dē á nduú. De yáhá cúu jā cúsiī inī ni sáhá. De suni cusíi cā inī ni,

¹⁹ chi jíinī ni jā ndācá yáhá sáhá jā váha cā coo jíin nī, chi jícān táhvī ndá nú jēhē ni, de Espíritu Jesucristo chíndeé yā nduhū.

²⁰ Chi ñúhún inī ni de cúu ndasí inī ni jā má sáhá nī ni iin jā sáhá jā cucanoō ni nū yā. Chi sa coo téyí inī ni jā cāhān ni tūhun yā, tácuā nduñáhnú cā Cristo sáhá nī mitan,

tá cúu nūū ja nī nsáhá nī níí jā vají nī, de vísō cutecū ni á cuū ni.

²¹ Chi jā técū ni cúu jā técū Cristo inī ni, de jā cuū ni cúu jā víhí cā quendōo vāha nī.

²² De tú cutecū cā ni, de cuu scáca cā ni tiñu maá Jētohō ō. Túsaá de nduú cúcáhnú inī ni ní iin cúu jā váha cā, á jā cutecū ni á jā cuū ni.

²³ Chi māhñú ndūū tūhun yáhá íyó nīhin nī. Chi iin cúu jā cúnī ni quīhīn ni cundeē ni jín Cristo, chi ñúcuán cúu jā víhí cā coo vāha nī.

²⁴ Sochi cánuú cā jā cutecū cā ni jā síquī ndá ndóhó.

²⁵ Túsaá de íyó seguro inī ni jā quendōo nī ñayíví yáhá cundeē cā ni jín ndá nú, tácuca stéhēn cā ni nūū nū nāsa caca vāha cā nū jín yā, de cusī cā inī ndá nú jín tūhun cándíja nú.

²⁶ Tú súcuán de cuēē ni cundeē tucu nī jín ndá nú, de cusī ndasi inī nū jā síquī nduhū, sáhá maá Cristo Jesús.

²⁷ De maá iin-ni cúu jā cundihví inī nū caca ndaā nū, tá cúu nūū cánuú caca nú síquī jā cándíja nú tūhun Cristo. Ñúcuán de vísō cuēē ni jā nacunī táhán ó, á cundeē jīcá nī, de nīhin ni tūhun nú jā íñí nīhin ndá nú jín tūhun yā, de íyó inuú inī nū, de inuú-ni ndúcú ndéé ndá nú síquī tūhun jā cándíja ó jā scácu yā yóhó.

²⁸ De mā cúyūhú cuiti ndá nú jā sáhá ndá jā jín ūhvī ndóhó. Chi jā jín ūhvī jī ndóhó, ñúcuán stéhēn jā tñū táhvī jī, de suni stéhēn jā cácu ánō ndá máá nú sáhá Yāa Dios.

²⁹ Chi nī jēhe Cristo ūū jā váha nūū nū: Nsūú maá-ni jā candíja nú yā, chi suni jā ndoho nú jā síquī yā.

³⁰ Chi maá nī jín ndá ndóhó, modo jā cánāá ó jín ndácá jā nēhén. Chi nī jini ndá nú jā súcuán nī nsáhá maá nī, de nīhīn nū tūhun jā sáhá cā ni jondē mitan.

2

Jā ní nsáhá suchí yā maá yā de nī nduñáhnú yā

¹ Túsaá de sáhá Cristo jā íyó ndeé inī ndá nú, jín jā cúsi inī nū síquī jā váha inī yā jín nú. De íyó Espiritu yā jín nú, de mānī nū jín táhán nú, de jito ndáhvī nú jī.

² Tú súcuán de ná cúcuu cā ndá nú jín ndácá tūhun yáhá, tácuca cusī ndasi inī ni. De inuú-ni coo inī ndá nú, de cundeē mānī nū, de inuú-ni coo ánō nū, de inuú cani inī nū.

³ De ni iin tiñu mā sáhá nú jā quendōo vāha maá nú-ni, ni jā sáhá téyíí nú maá nú. Chi sa sáhá suchí ndá nú maá nú, de sáhá nú cuenta jā váha cā táhán nú nsūú cā maá nú.

⁴ De mā cúndihví inī nū maá-ni tiñu jā quendōo vāha maá nú-ni, chi suni cundihví inī nū tiñu jā quendōo vāha táhán nú.

⁵ De cani inī ndá nú tá cúu nūū ní jani inī Cristo Jesús.

⁶ Chi maá yā cúñáhnú inuú yā jín Yāa Dios, de vísō súcuán de nduú ní jani inī yā jā cuñáhnú inuú yā jín Yāa Dios.

⁷ Chi nī nsiáā yā jā cúñáhnú yā, de nī nduu yā tá cúu mozo, de nī ncacu yā nī nduu yā tēe.

⁸ De tá nī nduu inuú yā jín tēe, de nī nsáhá suchí yā maá yā. De nī jetáhvī yā jondē jín tūhun jā cuū yā, de jondē jín tūhun canoó jā cuū yā yīcā cruz.

⁹ Jā ñúcuán nī nsáhá Yāa Dios jā víi ndasi nī nduñáhnú yā, de síví yā cúñáhnú ndasi cā nūū ndá cā síví.

¹⁰ De ndácá jā íyó andiví jín ñayíví jín chíjin ñayíví, tá cuni jī síví Jesús de jēcuñí jiti jī.

¹¹ De cāhān ndāā ndiví jī jā Jesu-cristo cúu maá Jētohō ō. De súcuán stéhēn jī jā cúñáhnú ndasi maá Tatá yā Yāa Dios.

Nchiví cándíja cúu jī tá cúu tiūūn jā jēndūtē

¹² Túsaá hermano, tá cúu jā níni nī jetáhvī ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni tá nī iyo nī jín nú, suni súcuán

víhí cā cuetáhví nú mitan jā íyó jíca nī jíin nú. De cundihví inī nū jā caca ndaā nū jíin tūhun jā ní scácu yā ndá nú, de caca yíñúhún nú de cundihví inī nū jā má stíví nú nūū yā.

¹³ Chi Yāā Dios sáhá yā jíin ndá nú jā cúu inī nū sáhá nú tiñu váha, de chíndeé chítuu yā ndóhó jā squíncuu nú tiñu jétahān inī yā.

¹⁴ Ndihi jā sáhá nú, de mā cáhān sōó nú, ni mā tétáhān nú,

¹⁵ tácuā cuu ndá nú sēhe Yāā Dios jāā nduú nā cuāchi coo síquī nū de coo ndaā nū. De caca ndoo ndá nú māñú nchiví nehén nchiví nīhin inī. Chi māñú nchiví ñúcuán stéhén nū tiñu váha nú, de súcuán cuu ndá nú tá cúu tiūūn jā jéndūtē nūū neē inī ñayíví.

¹⁶ De stéhén nū tūhun yā nūū jī jā cutecū jī ní cání sáhá. De súcuán de cusii ndasí inī ní quiví jā nenda Cristo, chi cuní ní jāā nduú ní jíca cāhá nī, ni nduú ní nsátíñú cāhá nī.

¹⁷ De vísō ná cúu ní jā sōcō ní maá ní nūū yā jā síquī ndá nú, de ñúcuán cúu jā ndúcú ní scándíja cā ní ndóhó, tácuā sōcō nū maá nú sáhá nú tiñu váha síquī jā cándíja nú yā. Jā ñúcuán cúu inī ní, de cuní ní jā suni cusii inī ndá nú jíin nī.

¹⁸ Túsaá de cusii inī ndá maá nú jíin nī, de inuú ná cúu inī ndācá ó.

Tūhun Timoteo jíin Epafrodito

¹⁹ De ñúhún inī ní jā cuāha maá Jētohō ō Jesús tūhun jā tají ñamā ní Timoteo cuēē dē nūū ndá nú, tácuā ndusi inī ní tá nīhín ní tūhun nāsa íyó ndá nú.

²⁰ Chi nduú cā nā incā tēe íyó yáhá jā inuú jāni inī jíin nī, tá cúu nūū cúu maá dē jā ndíhvī ndija inī dē jēhē nū.

²¹ Chi ndihi cā dē ndúcú dē jā cuu maá dē, de nsūū jā cuní Cristo Jesús.

²² De ja jíin ndá nú jā tēe vāha cúu Timoteo. Chi tá cúu sēhe jíin tatá, súcuán ní nsatíñú dē jā nācani dē tūhun vāha yā jíin nī.

²³ Túsaá de ñúhún inī ní jā tají nī dē cuēē dē nūū nū, tá ja ní ncucáhnú inī ní nāsa coo jíin nī.

²⁴ De jāni ndija inī ní jā cuāha Jētohō ō tūhun jā suni maá ní jíinū yāchī ní nūū ndá nú.

²⁵ De suni jāni inī ní jā cánuú tají ní hermano ō Epafrodito cuēē dē, chi tēe jā sátíñú jíin ní síquī tūhun yā cúu dē, de chíndeé táhān dē jíin nī. Chi ndá maá nú ní ntají nú dē jā sáhá dē ndācá jā cúmani nūū ní.

²⁶ Chi cúu ndasí inī dē nacuní tucu dē nūū ndá nú. De ní ncu-cuécá ndasí inī dē, chi ní nīhín ndá nú tūhun jā ní ncuñú dē.

²⁷ De jāndāā jā ní ncuñú dē, de ja ñatin cuū dē nícu. Sochi Yāā Dios ní ncundáhví inī yā dē, de nsūū mátúhún dē-ni, chi saá-ni nduhū, tácuā mā cāā cā jā cucuécá inī ní jēhē dē nícu.

²⁸ Jā ñúcuán cúu jā ndíhvī cā inī ní jā tají ní dē cuēē dē nūū nū, tácuā ndusi inī nū jā nacuní tucu nú nūū dē. De saá-ni nduhū mā cúcuécá ndasí cā inī ní.

²⁹ Túsaá de cusii inī ndá nú jā najinū dē nūū nū, chi cúu dē hermano ō jā cándíja maá Jētohō ō. De coo yíñúhún nú jíin ndācá tēe jā cúu tá nūū cúu maá dē.

³⁰ Chi jā síquī tiñu Cristo cúu jā ja ñatin cuū dē nícu. Chi ní nchundee inī dē jā cuū dē síquī jā chindee dē nduhū jíin tiñu jāā nduú ní íyo modo sáhá ndá maá nú.

3

Tūhun jā caca ndaā vāha ó

¹ De mitan, hermano, cusii inī ndá nú jíin maá Jētohō ō. Nduhū chi nduú cuítá ní jā tēe tucu ní tūhun yáhá nūū nū, chi cuetíñú jā quendōo vāha cā ndá nú.

² Coto nú maá nú nūū ndá tēe jā sáhá tiñu nehén, jā cúu dē tá cúu tinā. Chi ndúcú ndá dē stácuēhé dē ndóhó jā sáhá dē circuncidar, de nduú sáhá dē tiñu ndāā.

³ Sochi maá ó cúu nchiví jā ní ncuu circuncidar ndija, chi

chiñúhún ó nūū Yāā Dios jondē jíin inī jíin ánō ō, de cúsī inī ō jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. De nduú cándíja ó maá ó jā quendōo ndāā ō jíin tiñu jā sáhá maá ó-ni.

⁴ Chi tú jā súcuán cúu de nduhū chi suni cuu candíja nī tiñu jā sáhá maá nī nícu. Chi tú ní tēe jáni inī dē jā cuu candíja dē maá dē, de nduhū chi víhí cā cuu candíja nī maá nī.

⁵ Chi nī ncuu nī circuncidar nūū únā quívi jā ní ncau nī. De tatā Israel cúu nī, de suni táhán tatā Benjamín, de iin hebreo sēhe hebreo cúu nī. De suni nī ncuu nī tēe grupo fariseo jā ní squíncuu nī ndācá ley táhán ñuū ni hebreo.

⁶ De nī nsáhá nāvāha nī nchivī cándíja, chi ndasí nī ndihví inī ni jā má sáma ji modo ley janahán. De ni iin nduú ní ncúu cāhān jāá nduú ní squíncuu nī ley ñúcuán, chi nī squíncuu vāha nī.

⁷ Sochi ndācá jā ní ncandíja nī ñúcuán, chi sáhá nī cuenta jāá nduú nā cuá nīhīn tiñú cuitī, chi mitan de nī ncandíja nī Cristo.

⁸ De suni sáhá nī cuenta jā vāha cā ná náā ndihi jā ní ncandíja nī ñúcuán, chi vāha ndasí cā cúu jā ní nquívi nī ndahá maá Jētohō ni Cristo Jesús. De jā siquī maá yā de nī nsiáá ni ndihi ñúcuán, de sáhá nī cuenta jā tá cúu yācá-ni cúu. Súcuán nī nsáhá nī tácuā quívi nī ndahá Cristo.

⁹ De mitan de inuú-ni cúu nī jíin yā. De nduú cā ndúcú nī jā quendōo ndāā ni jíin ley ñúcuán, chi sa Yāā Dios nī sndáhvā yā cuāchi nī siquī jā ní ncandíja nī Cristo. Chi súcuán squéndōo ndāā yā nchivī cándíja.

¹⁰ De mitan de cúnī ni jīcūhun vāha cā inī ni nāsa Yāā cúu yā. De cúnī ni jā poder jā ní natecū yā coo jíin nī. De cúnī ni ndoho nī jíin yā, de jondē ndoho ndihi ní tá cúu nūū ní ndoho maá yā jā ní jīhī yā.

¹¹ Chi ñúhún ndasí inī ni jā natecū ni tá cúu nūū ní natecū maá yā.

Jā ndúcú ndéé Pablo sínu dē carrera dē

¹² De ncháha ca nīhīn ni ndihi jā ní ncāhān ni ñúcuán, de ni ncháha ca cuja nī jíin. De ndúcú ndéé nī siquī ndá ñúcuán, chi ñúhún inī ni jā nīhīn ni, chi jā ñúcuán cúu jā xihna cā maá Cristo Jesús nī nīhīn nduhū.

¹³ Hermano, nduú cāhān ni jā ja nī nīhīn ni ndihi ñúcuán. De íyó iin jā sáhá nī, cúu jā squéndōo nī ndācá jā ní ncuu ichi chātā, de ndúcú ndéé nī jā nīhīn ni ndācá jā íyó ichi nūū.

¹⁴ Chi cúu ñúcuán modo jā jínu nī iin carrera cuāhān ni jondē jíinū ni andivī, de nīhīn ni premio jā cuāha Yāā Dios. Chi nī ncana yā yóhó jā cōhōn nūū yā andivī siquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

¹⁵ De ndācá ó jā ja nī jija vāha ó jíin tūhun cándíja ó, súcuán ná cāni inī ō. De tú ní iin nú síin jáni inī nū, de Yāā Dios suni stéhēn yā nūū nū jāá nsūū súcuán cúu.

¹⁶ De jíni ñúhún canī inī ō de caca ó modo jā quétáhán jíin jā ja nī nīhīn ō.

¹⁷ Hermano, ndacu ndá nú nduhū. De cūndēhé vāha nú nāsa jíca nchivī ndāā, chi jíca ji tá cúu nūū ní stéhēn ni nūū nū.

¹⁸ De ja nī ncuu quéhén vuelta jā ní ncāhān ni jíin nú, de jondē jácu nī cāhān tucu nī mitan, jā íyó cuāhā nchivī jā jíca ji iin modo jā stéhēn jā jíni ūhvi ji tūhun jā ní jīhī Cristo yicā cruz.

¹⁹ De iin quívi de tānū tāhvī nchivī ñúcuán. Chi maá-ni jā yájī vāha ji cúu jā chíñúhún ji. De sáhá téyí ji maá ji jíin tiñu néhēn jā jéhe tūhun canoō. De maá-ni jā íyó inī ñayívī cúu jā ndihví inī ji.

²⁰ Sochi maá ó chi nchivī jā cundeē andivī cúu ó, de ndētu ó jā jondē ñúcuán ndiji Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.

21 De maá yā nasāma yā yiqui cúñu ndāhvī ó, tácuā nduu ó tá cúu nūū cáá maá yā jā vīi cúñáhnú yā. De súcuán sáhá yā jíin poder yā jā cúñáhnú yā sīquī ndihi-ni.

4

Níní ná cúsiī inī ō jíin Jētohō ō

1 Túsaá hermano, cuiñi nihin ndá nú jíin maá Jētohō ō. Chi mānī ndasí nī jíin nú, de cúnī ni jā cunī táhán ó, de cúsiī inī ni jíin nú, de modo premio ni cúu ndá nú.

2 De cáhān ndāhvī nī jíin ndóhó Evodia jíin Síntique jā inuú coo inī ndúū nū, chi cúu nú hermana jā cándíja nú maá Jētohō ō.

3 De suni cáhān ndāhvī nī jíin ndóhó, tēe jā ní nchindeé táhán vāha jíin nī, jā chindeé nú ndúū hermana ñúcuán, chi nī nsatíñú nihin ña jíin nī sīquī tūhun jā scácu yā yóhó. De suni súcuán nī nsáhá Clemente jíin sava cā nchivī jā ní nsatíñú jíin nī. De nī jécōsō sívī ji nūū libro jā yósō sívī nchivī jā cutecū níí cání.

4 De níní cúsiī inī ndá nú jíin maá Jētohō ō. De incā vuelta cáhān nī jā cúsiī inī nū.

5 Sáhá vāha nú jíin ndācá nchivī, tácuā cunī ji jā súcuán vāha inī nū. Chi maá Jētohō ō, ñatin-ni íyó yā jíin nú.

6 Mā nácani ndasí inī nū sīquī ni iin. Chi sa cáhān nū jíin Yāa Dios sīquī ndācá jā nácani inī nū. Chi cācān táhvī nū, de cáhān ndāhvī nú, de suni nacuetáhvī nú nūū yā.

7 Ñúcuán de sáhá Yāa Dios jā coo ndeé coo sīi ndasí inī nū, de súcuán coo jíin nú jondē mā jíicūhun cā inī nū nāsa cúu jā sáhá yā jíin nú. De coto vāha yā ánō nū jíin jāá ntúnī nū, jā coo cuāhā tūhun ndeé tūhun sīi inī jíin nú sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

Jā ná cáni inī ō sīquī ndācá jā vāha

8 De iin-ni cā tūhun íyó, hermano. Cani inī ndá nú sīquī ndācá

jā íyó ndāā, jíin jā sáhá yíñúhún, jíin ndācá tiñu jā sáhá vāha, jíin tiñu íyó ndoo, jíin ndācá jā íyó mānī inī, jíin jā vīi sáhá. De níní nūcūhun inī nū ndācá jā vāha jā sáhá jā nacuetáhvī nú nūū yā.

9 Ndācá jā ní stéhēn ni nūū nū, jā ní ncutūha ndá nú nūū ni, jā ní jini nú nī ncāhān ni, jíin jā ní jini nū nī nsáhá nī, ndācá ñúcuán suni sáhá ndá nú. Ñúcuán de maá Yāa jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīi inī, coo yā jíin nú.

Jā ní nsōcō nchivī Filipos nūū Pablo

10 De cúsiī ndasí inī ni sáhá maá Jētohō ō, chi mitan de nī ndijéhe tucu ndá nú jā chindeé nú nduhū. De nsūū jā ní naā inī nū sáhá nú súcuán, chi sīquī jāá nduú ní íyo modo.

11 De nsūū jā cáhān ni jā ndóho ndāhvī nī, chi jā ní ncutūha nī cúsiī inī ni jíin jā névāha nī.

12 Jíni ni cutecū ndāhvī nī, de jíni ni cutecū cuíca nī. Chi nī ncāan nī jíin ndācá-ni, á jā ndahā chíjin nī á jā cuū ni sōco, á jā cunevāha cuāhā ni á jā cumanī nūū ni.

13 Ndihi-ni cúu sáhá nī, chi maá Cristo jéhe yā fuerza inī nī.

14 De vísō súcuán de vāha nī nsáhá ndá nú jā ní nchindeé nú nduhū jíin tūndóhó jā ndóho nī.

15 De ndá ndóhó nchivī ñuū Filipos, jā jíni nū nāsa nī ncuu. Chi jondē quívi jā ní nquijéhe nī nácani nī tūhun jā scácu yā yóhó, tá nī nquee nī Macedonia vāji nī, de nī nsōcō ndá nú xūhún nūū ni sīquī jā ní nihīn nū tūhun yā jā ní nacani nī. De ni iin grupo nchivī cándíja nduú ní nsáhá súcuán, chi ndá máá nú-ni.

16 De tá nī íyo nī ñuū Tesalónica de nī ntají ndá nú jacū jā jíni ñúhún nī, nī nguenda iin ūū vuelta.

17 De nsūū jā ndúcú nī jā cuāha nú nūū ni, chi sa cúnī ni jā ná cáyā cā tiñu vāha ndá nú, tácuā cáyā táhvī nū nūū Yāa Dios.

¹⁸ Chi ja nī nīhīn ni ndihi jā jíni ñúhún nī, de ndóo cā. De íyó cuāhā nūū ni, chi nī nīhīn ni jā ní ntají ndá nú vāji jíin Epafrodito. De jā ní ntají ndá nú cúu tá cúu iin ofrenda jā āsin jéhēn jā ní nsōcō nū nūū Yāā Dios, de cúsiī inī yā jíin.

¹⁹ De Yāā Dios chi cuāha yā ndācá jā cúmanī nūū nū, chi cuicá ndasí yā jíin ndācá jā váha jā viī íyó nūū Cristo Jesús.

²⁰ De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú Tatá ó Yāā Dios níí cání. Amén.

Saludo jā sándīhí

²¹ Cachī ndá nú nūū ndācá nchivī maá yā jā sáhá ndeé inī ji, cáchī ni, chi cándíja ji Jesucristo. De ndá hermano ō jā ndeé jíin nī yáhá, cáhān dē jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²² De ndācá nchivī maá yā jā íyó yáhá, suni cáhān ji jā sáhá ndeé inī ndá nú. De nchivī jā ndeé vehe rey jā cúñáhnú Roma yáhá, ndá máá ji cúu jā cáhān cā sūcuán.

²³ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU COLOSAS

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesu-cristo, chi súcuán nī jétahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū. De ndúū ni jíin hermano ō Timoteo

² tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī űūū Colosas, já cúu nú nchivī maá yā já cándíja váha nūū Cristo. De űúhún inī ndúū nī já Tatá ó Yāā Dios ná sáhá cá yā já váha ndá nú, de sáhá yā já coo ndeé coo síi inī nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

³ De tá jícān táhvī ndúū ni nūū Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jětōhō ō Jesucristo, de níni nácuetáhvī nī nūū yā já síquī ndá ndóhó.

⁴ Chi nī jini nī tūhun nāsa váha cándíja nú Cristo Jesús, jíin nāsa cúndáhvī inī nū ndācá nchivī maá yā.

⁵ Chi űúhún inī ndá nú já nīhīn nū já űúhún váha jondē andiví cuu nú. Chi tá nī jini nú tūhun ndāā já scácu yā ndóhó, de nī nquijéhé ndá nú űúhún inī nū.

⁶ De tūhun űúcuán já ní nacani ndá nūū nū, chi ndúcuahā cuāhān de níhīn tíñú níi cáhnú űayívī. De suni súcuán nī nsáhá jíin ndá nú jondē quívī já ní jini nú de nī jícūhun inī nū já ndāā cúu já váha ndasi inī Yāā Dios jíin nú.

⁷ Chi tūhun űúcuán cúu já ní stéhēn Epafra nūū ndá nú, tēe já sátíñú jíin nī já mānī ni jíin. De cúu dē tēe sátíñú já squíncuu váha nūū Cristo já jito dē ndá nú.

⁸ De maá dē nī ncachī tūhun nūū ní síquī ndá nú, nāsa cúndáhvī inī nū táhān nú sáhá maá yā.

⁹ Já űúcuán cúu já suni nduú jécuiñī ndá nī já jícān táhvī ni jēhē nū, jondē quívī já ní nīhīn ni tūhun űúcuán de jondē mitan. De jícān ndá nī nūū yā já ná jícūhun váha inī nū de coo ndíhí nú jíin tūhun yā, sáhá maá Espiritu, tácu cunī nū ndihi nāsa jétahān inī maá yā.

¹⁰ De jícān táhvī ni já caca ndāā nū tá cúu nūū cánuú já caca nú já cúu nú nchivī maá Jětōhō ō. De súcuán de sáhá nú ndihi já jétahān inī yā, de níhīn tíñú nú jíin ndācá tíñu váha, de jícūhun cá inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

¹¹ De jícān ndá nī já cuāha yā fuerza inī nū, tá cúu nūū íyó fuerza maá yā já víi cúñáhnú yā. De súcuán de cuu cuandéé inī nū jíin ndācá-ni tūndóhó, de cusīi ndasi inī nū.

¹² De cuu nacuetáhvī nú nūū Tatá ó, chi maá yā nī nchihī fuerza yóhó já iin cáhnú-ni jíin ndá nchivī maá yā níhīn ō táhvī ō. Chi jícá ó jíin luz yā já yíhí ó ndahá yā.

¹³ Chi nī scácu yā yóhó já ní nchihī ó ndahá maá já tíin poder nūū neé, de nī squiví yā yóhó ndahá Sēhe yā já mānī yā jíin, já tatúnī yā nūū ō.

¹⁴ Chi maá Sēhe yā nī scácu yóhó já ní jihī yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nūū cuáchi ō.

Jā ní nsáhá Cristo jā ní ndiví ó nūū tūhun já mānī Yāā Dios jíin ó

¹⁵ Yāā Dios jáā nduú cúu cunī ō nūū, nī nsáhá yā já ní nquiji Sēhe yā, de súcuán nī jinī ō maá yā. De Sēhe yā chi ja íyó yā jondē ncháha ca jécōo ndācá já íyó.

¹⁶ Chi jíin Sēhe yā nī nsáhá Yāā Dios ndihi já ní jécōo, ndihi já íyó andiví jíin já íyó űayívī, já jinī ō nūū jíin jáā nduú jinī ō nūū. De suni nī nsáhá yā ndācá ángel já ndácu tíñu, jíin já ndíso tíñú, jíin já cúñáhnú, jíin já tíin poder. Jíin Cristo nī nsáhá Yāā Dios já ní jécōo ndihi, de já cuu Cristo cúu.

17 De ja iyó Cristo jondē ncháha coo ndihi já iyó. De ndahá maá yá yíhí vāha ndihi-ni.

18 De maá yá cuñáhnú nū nchiví cándíja, tá cúu nū cuñáhnú xīnī nū yiqui cúñu, chí modo yiqui cúñu yá cúu jí já iin-ni cá cúu jí jíín yá. De maá yá sáhá já cutecū jí ní cání, de xihna cá maá yá ní natecū máhñú ndíyi, tácuá cuñáhnú yá nū ndācá-ni.

19 Chí ní ncusiī inī Yāā Dios já ndihi-ni nāsa cúu yá já cúu yá Yāā Dios, suni sūcuán cúu Cristo.

20 De sīquī já ní jíhī Cristo, de ní ncusiī inī Yāā Dios sáhá yá já ndīvi ndācá-ni nū tūhun já mānī yá jíín, ndācá já iyó ñayívi jíín já iyó andiví. Chí jíín já ní jíhī Cristo yīcā cruz, de ní nsáhá Yāā Dios já ndīvi ndācá-ni nū tūhun já mānī yá jíín.

21 De ndá máá nū, chí sīn sīquī ní inī nū jondē saá, de ní jíín ūhvī nū yá inī ánō nū, chí maá-ni tiñu néhén ní nsáhá ndá nū. De mitan chí ja ní nsáhá Yāā Dios já ní ndīvi nū nū tūhun já mānī yá jíín nū.

22 Sūcuán ní nsáhá yá sīquī já ní nsōcō Cristo maá yá ní jíhī yá, tácuá coo ndoo coo inī nū já cuiñi nū nū yá, de mā cōo téhén nū, de nduú ná cuāchi coo sīquī nū.

23 De sūcuán sáhá yá tú cuiñi nīhin nū já cándíja vāha nū, de tú quendōo nīhin nū jíín tūhun vāha já ñuhún inī ndá nū já scácu yá ndóhó, de mā siáa cuiñi nū. Chí tūhun ñúcuán ní jíín ndá nū, de ní jíitē nuu ní cáhnú ñayívi. De suni jétíñú yá nduhū Pablo já nácani ní tūhun ñúcuán.

Já jétíñú yá Pablo jēhē nchiví cándíja

24 De mitan de cúsiī inī ní já ndóho ní jēhē ndá nū. Chí jíín yiqui cúñu ní ndóho ní já cúmanī cá ndoho ní jíín Cristo jēhē nchiví cándíja, suu nchiví já cúu tá cúu yiqui cúñu yá.

25 De cúu ní tēe já jétíñú Yāā Dios jēhē nchiví cándíja, chí sūcuán ní ntetiñú yá nduhū, tácuá nacani ndihi ní tūhun yá nū ndá nū de quendōo vāha nū.

26 De nácani ní tūhun yá já ní nchiyuhū, jáá nduú ní jíín nchiví jondē janahán ndasí de jondē ní cání vāji. De mitan de ja ní stéhēn cājí yá tūhun ñúcuán nū nchiví maá yá.

27 Chí ní ncusiī inī yá já stéhēn yá nū jí nāsa cúcuíca ndasí jí jíín ndihi já ndíso tūhun yáhá já ní nchiyuhū já víi cuñáhnú, de cūte nuu quihín nū ndācá nación jáá nduú jíín. De tūhun já ní nchiyuhū yáhá cúu já ndéē Cristo inī ánō nū, de sáhá yá já ñuhún inī ndá nū ndācá já víi náhnú já coo.

28 De suu tūhun Cristo cúu já nácani ndá ní, de sndíhvī inī ní ndācá nchiví, de stéhēn ní tūhun yá tácuá jíicūhun vāha inī jí. De sūcuán de cuja vāha inī ndivíi jí já yíhí jí ndahá Cristo Jesús.

29 De sīquī ñúcuán cúu já sátiñú ní, chí ndíhvī inī ní nácani ní tūhun jíín ndācá fuerza Cristo já chíndéé chítuu yá nduhū.

2

1 Chí cúní ní já jíicūhun inī ndá nū nāsa ndúcú ndéé ndasí ní jēhē nū, jíín jēhē nchiví ñuū Laodicea, jíín jondē ndācá nchiví jáá nduú ní jíín cuiñi nū ní.

2 Chí cúní ní já coo ndeé inī ánō jí, de inuú-ni cundeē mānī jí, de jíicūhun ndihi inī jí nāsa cuíca ndasí jí jíín tūhun já cándíja nīhin jí. Chí cúní jí nāsa Yāā cúu Cristo, chí maá yá cúu tūhun Yāā Dios já ní nchiyuhū.

3 De inī Cristo yíyuhū ndācá tūhun já cúcuíca nū jíín, suu tūhun ndíchí jíín tūhun jíicūhun inī.

4 De sūcuán cáhān ní jíín ndá nū, tácuá má stáhvī ní iin jí ndóhó jíín ndācá tūhun stáhví já víi cáhān.

⁵ Chi vísō íyó jíca nī jín nú, de ñúhún inī ni ndá nú, de cúsi inī ni jínī ni nāsa jica ndāa ndá nú de cándíja ñihin nú Cristo.

⁶ Túsaá de tá cúu nū ní jetáhvī ndá nú jā Jētohō nū cúu Jesucristo, suni súcuán caca ndāa nū jín yā.

⁷ De ná tīn vāha tūhun yā inī nū, de ná cúja vāha nú jín tūhun jā cándíja nú yā, tá cúu nū ja nī jini ndá nú. De nini nacuetáhvī nú nū Yāa Dios.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

⁸ Coto má cuáhá ndá nú tūhun jā stáhvī ni iin nchivī ndóhó jín tūhun ndíchí jāa nduú jétíñú, jín tūhun nduxí stáhvī. Chi nduú cándíja ndá ji tūhun Cristo, chi sa cándíja ji ndácá costumbre jín ndácá modo jā stéhēn nchivī inī ñayiví yáhá.

⁹ Chi ndihi-ni nāsa cúu maá Yāa Dios, suni súcuán cúu Cristo.

¹⁰ De ndihi-ni nāsa cúu Cristo, suni súcuán cúu ndá máa nú, chi yíhi nú ndahá yā. De maá yā cúñáhnú nū ndácá jā cúñáhnú jín jā ndíso tíñú andiví.

¹¹ De síquī jā yíhi nú ndahá yā, suu cúu modo jā ní ncuu nú circuncidar. De jā súcuán nī nsáhá yā circuncidar ndá nú, chi nsūu iin tunī jā ndéē yiqui cúñu nú cúu, chi sa jā ní nsáhá ndoo yā ndácá cuāchi jā ní nsáhá nú jín modo nēhēn maá nú. Chi súcuán cúu jā sáhá Cristo circuncidar yóhó.

¹² De jā ní jenduté ndá nú cúu modo jā ní nchiyuhū nū jín Cristo, de suni modo jā ní natecū nū jín yā. Chi nī ncandíja ndá nú jā jín poder Yāa Dios nī nastécū yā Cristo māñú ndīyi.

¹³ Chi nī ncuu ndá nú modo ndīyi nū yā síquī cuāchi nú, chi ncháha ca sáhá yā circuncidar ánō nū jondē saá. Sochi mitan de nī nsáhá Yāa Dios jā cutecū nū ní cání jín Cristo, chi nī nee cáhnú inī yā nū ndácá cuāchi nú.

¹⁴ De modo jā íyó iin acta jā cáhān cuāchi síquī ō jā ní stíví ó ley yā. De

nī sndáhvā yā acta ñúcuán, chi nī nchunáa Cristo cuāchi ō jā ní jihī yā yicā cruz.

¹⁵ Chi tá nī jihī yā yicā cruz, de nī ncandēē yā ndihi poder ndácá jānēhēn jā cúñáhnú jín jā tīn poder. De nī ncandēē yā jāa nduú cā cúñáhnú, chi nī nsáhá yā jā cuáhān ndá nū quindasī, de súcuán nī stéhēn yā poder yā.

Ná cúndihvī inī ō jā quendōo vāha ó jondē andiví

¹⁶ Túsaá de mā cuetáhvī ndá nú de tú cáhān nchivī cuāchi síquī nū, síquī iin jā yáji nū á jā jihī nú, á jāa nduú nēe iī nū quivī vico jín quivī núcōsō yōō jín quivī nátatú.

¹⁷ Chi ndácá ley síquī ñúcuán nī jetíñú maá-ni jondē ncháha ca quiji Cristo. De mitan de ja nī nquiji yā de nduú cā jini ñúhún.

¹⁸ Mā cuáha ndá nú tūhun jā casī ni iin nchivī jā ñihīn nū táhvī nū. Chi chíñúhún ji ndá ángel yā, de cáhān ji jā súcuán sáhá suchí ji maá ji. De cáhān ji jā jini ndija ji jā íyó ndāa tūhun nácani ji, de nduú. De súcuán sáhá téyí cáhá ji maá ji, chi jáni nēhēn inī ji.

¹⁹ De nduú íñí ji jín Cristo, Yāa jā cúñáhnú nū nchivī jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ji jín yā. Chi maá yā scuáhnu yā ji jín tūhun yā, de ndúu inuú inī ndácá ji jā jíja ji cuáhān ji, tá cúu nū ní jani inī Yāa Dios.

²⁰ De modo jā ní jihī ndá nú jín Cristo, cúu jā ní nsíāa nū ndácá costumbre jā stéhēn inī ñayiví. ¿Túsaá de nūcu sáhá cā ndá nú tá cúu nū sáhá nchivī ñayiví jā cándíja nū ndácá jā ndácu ji?

²¹ Chi cáhān ndá ji: Mā quēhé nú yáhá, mā cāji nú ñúcuán, ni mā tīn nú, cáhī ji.

²² De maá-ni jā ndácu nchivī jín costumbre maá ji cúu, sochi nduú ñihīn tíñú jā quendōo ndāa nchivī.

²³ De ndāa chi jáni inī ji jā tūhun ndíchí cúu ndá ñúcuán, chi sáhá jín

ji jā chíñúhún nīhin ji, jín jā sáhá suchí ji maá ji, jín jā sndóho ji yiqui cúñu ji. Sochi nduú níhīn tíñú cuítí jā casí ndácá jā nēhén jā cúní ji sáhá ji.

3

¹ Túsaá de tá cúu nū ní natecū Cristo, suni sūcuán nī natecū ndá nú, jā ní ncuu nú modo ndiyi ní nsáhá cuāchi nú. De cundihví inī ndá nú síquī ndácá jā íyó andiví nū ndéē Cristo lado cuáhá Yāa Dios nū cúñáhnú yā.

² De caní inī nū síquī ndácá jā íyó andiví, nsūú síquī jā íyó inī ñayíví.

³ Chi modo ja nī jīhī ndá nú jín Cristo, de mitan chí modo jā técū nū jín yā andiví, chí yíhí nú ndahá Yāa Dios.

⁴ De quíví jā nenda Cristo, Yāa jā sáhá jā cutecū ō níí cání, ñúcuán de suni quenda nijín ndá nú jín yā, de víí cuñáhnú nú jín yā.

Nchiví jā jíca jín modo jā cúní maá, jín nchiví jā ní ndujeé

⁵ Túsaá de casí ndá nú ndácá modo jā cúní maá nú jā íyó nú inī ñayíví yáhá: Mā cācá ndíí nū, mā sáhá nú tíñu téhén, mā ndíyo inī nū sáhá nú ndácá tíñu nēhén, mā cútóó nú, mā ndíyo inī nū ndatíñú. Chí ndácá ndatíñú jā ndíyo inī ō cúu tá cúu ídolo jā chíñúhún ó.

⁶ Chí síquī ndácá tíñu yáhá cúu jā cuāha Yāa Dios castigo xēen nū nchiví jā nīhin inī nū yā.

⁷ De suni jín tíñu yáhá nī jica ndá nú jondē saá, tá nī nsáhá nú sūcuán.

⁸ Sochi mitan de sndóo nú ndácá yáhá: Jā quítí inī, jā xēen inī, jā sáhá tíñu nēhén, jā cáhān nāvāha nū táhān, jín jā cáhān ndácá tūhun jāá nduú vāha.

⁹ Mā stáhví ndá nú táhān nú, chí ñúcuán nī ncuu modo maá nú jā ní jica nú jín jondē saá, de ja nī sndóo nú.

¹⁰ De nī nduu ndá nú nchiví jeé, cuāndacu nú maá Yāa jā ní nsáhá

ndóhó, de cuājícūhun vāha inī nū nāsa Yāa cúu yā.

¹¹ De nchiví jā ní ndujeé nduú cá cúu ji nchiví griego, ní nchiví hebreo, ní nchiví jā ní ncuu circuncidar, ní nchiví jāá nduú ní ncuu circuncidar, ní nchiví ñuú jíca, ní nchiví yucú jā íyó naā, ní mozo jā ní jeen nchiví, ní nchiví sátíñú cuenta maá, chí inuú-ni cúu ndíhi ji nū yā. Chí Cristo cúu Jētohō ndíhi ji, de ndéē yā inī ánō ndíhi ji.

¹² Chí nī nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā cuu nú nchiví maá yā jā māñí yā jín. Túsaá de níí cundáhví inī nū táhān nú, de coo vāha inī nū jín táhān nú. De sáhá suchí nú maá nú, de coo vitá inī nū, de coo paciencia inī nū.

¹³ Cuandeé inī ndá nú jín táhān nú, de cune cáhnú inī nū nū ji de tú nā cuá nī nsáhá ji nū nū. Chí tá cúu nū ní nee cáhnú inī Cristo nū nū, suni sūcuán sáhá ndá maá nú.

¹⁴ De jā cánuú cá cúu jā cundáhví ndasí inī nū táhān nú. Chí ñúcuán sáhá jā ndúu inuú inī nū de jíja vāha inī nū jín tíñu vāha.

¹⁵ De tūhun jā cundeē māñí ná cúnuú inī ánō nū sahá Yāa Dios. Chí nī ncana yā ndá nú jā nduu nú in-ni cá nchiví jā cundeē māñí nū. De níí nacuetáhví nú nū yā.

¹⁶ De scuáha vāha ndá nú tūhun Cristo tácuu cunuú tūhun yā inī ánō nū. De stéhēn nū nū táhān nú, de sndíhví inī nū ji jín ndácá tūhun ndíhí yā. De jín salmo jín himno, yaá íi jā cáhān tūhun yā, cata víi nū jā nacuetáhví nú inī ánō nū nū Yāa Dios.

¹⁷ De ndácá tíñu jā sáhá nú, tú jā cáhān nū á jā sáhá nú cúu, ndíhi sáhá nú tácuu nduñáhnú síví maá Jētohō ō Jesús, de nacuetáhví nú nū Tatá ó Yāa Dios sáhá yā.

Nāsa cánuú squíncuu nchiví cándíja nū táhān ji

¹⁸ Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhví nú nū yíí nú, chí sūcuán

cánuú sáhá nú sīquī jā cándíja nú Jētohō ō.

¹⁹ De ndá ndóhó tēe cúu yíi, cundáhvi inī nū ñasíhí nú, de mā cútucu inī nū jíin ña.

²⁰ Ndá ndóhó sēhe, ndācá-ni tiñu candíja nú nūū tatá nú nūū naná nú, chi sūcuán cúsi inī maá Jētohō ō.

²¹ De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, tácuā mā cúcuécá inī ji.

²² Ndá ndóhó mozo, ndācá-ni tiñu candíja nú nūū patrón nū ñayívi yáhá. Mā sátiñú vīxī nū maá hora jā jíinī dē tácuā cuetúhún dē ndóhó. Chi ndāā de vāha satíñú nú, de cundihví inī nū jā má stíví nú nūū Yāā Dios.

²³ De ndācá tiñu jā sáhá nú, de cusíi inī nū sáhá nú, de caní inī nū jā nūū maá Jētohō ō sátiñú nú, nsūū nūū nchiví.

²⁴ Chi ja jíinī ndá nú jā maá Jētohō ō cuāha yā cuāhā táhvī cuu nú níí cání. Chi nūū maá Cristo sátiñú ndá nú, chi maá yā cúu Jētohō nū.

²⁵ Sochi nchiví jā sáhá tiñu néhén, chi sa ndutahví ji sīquī jā ní nsáhá ji. Chi nduú sáhá Yāā Dios cuenta nāsa cúu iin iin nchiví, chi inuú sáhá ndāā yā sīquī ji.

4

¹ Ndá ndóhó patrón, vāha ndāā sáhá nú jíin mozo nū. De nūcūhun inī nū jā suni íyó Jētohō maá nú, Yāā ndēē andiví.

² De ndivíi nū mā jécuiñi nū jā jícān táhvī nū, chi ndíto coo inī nū jíin, de nacuetáhvi nú nūū Yāā Dios.

³ De suni cācān táhvī nū jēhē ndá ní, jā ná sáhá Yāā Dios jā coo cā modo jā nacani ní tūhun, tácuā cuu cāhān ni tūhun Cristo jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní jíinī nchiví janahán. De sīquī tūhun ñūcuán cúu jā yíhí ní vecāa.

⁴ De cācān táhvī nū jā cuu cāhān cājí ní nāsa cánuú cāhān ni.

⁵ Sáhá ñuncúún vāha ndá nú jíin nchiví jāá nduú cándíja. Mā cúhuun

inī nū sīquī ji, chi cundihví inī nū scándíja nú ji.

⁶ De níni cāhān vāha nú jíin nchiví, de cāhān nū tūhun jā cuetíñú jā quendōo vāha ji sáhá. De caní inī nū nāsa vāha nascócóo nū tūhun nūū iin iin ji.

Saludo jā sándihí

⁷ Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jíin, de tēe squíncuu vāha jā chíndeé táhān jíin ní cúu dē, de sátiñú dē jíin ní nūū maá Jētohō ō. De maá dē cachí tūhun ndihí nūū nū nāsa cuāhān tiñu ní.

⁸ Jā ñūcuán ní ntají ní dē cuēē dē nūū ndá nú, tácuā cuní nū nāsa íyó ndá ní jíin tiñu, de coo ndeé inī nū sáhá dē.

⁹ De suni cuēē Onésimo jíin dē, tēe cúu táhān ndá máá nú. De cúu dē hermano jā squíncuu vāha jā mānī ō jíin. De nduú dē cachí tūhun nūū nū nāsa cuāhān ndācá tiñu ichi cháhá.

¹⁰ Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī Aristarco, tēe yíhí jíin ní vecāa. De suni sūcuán cāhān Marcos, ñanī primo Bernabé. De ja ní ndacu ní tiñu nūū ndá nú sīquī Marcos, de tá cuēndēhé dē ndá nú de sáhá vāha nū jíin dē.

¹¹ De suni sūcuán cāhān Jesús, tēe jā suni nání Justo, jā sáhá ndeé inī ndá nú. De ndá máá dē-ni cúu tēe hebreo jā cándíja jā chíndeé táhān nācani tūhun jíin ní sīquī nāsa tátúnī Yāā Dios. De íyó ndeé ndasí inī ní sáhá ndá dē.

¹² Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī Epafras, tēe jā cúu táhān ndá nú, de mozo Cristo cúu dē. De níni jícān táhvī ndasí dē jēhē ndá nú, jā ná cuíñi nihin nú, de cuja vāha inī nū jā squíncuu vāha nú ndihí tiñu jā cúnī Yāā Dios.

¹³ Chi cāhān ndāā ní jā ndíhvī ndasí inī dē jēhē ndá nú, jíin jēhē nchiví ñuū Laodicea jíin Hierápolis.

¹⁴ Lucas, tēe cúu médico jā mānī ō jíin, suni cāhān dē jā sáhá ndeé inī nū, de suni sūcuán cāhān Demas.

¹⁵ Cachí ndá nú nūū ndá hermano ñuū Laodicea jā sáhá ndeé

inī ji, cáchī ni. De suni sūcuán cāhān
nū jín Ninfas, jín ndācá nchivī
cándíja jā ndútútú vehe ña.

¹⁶ De tá nī jīnu nī ncahvi ndá
nú carta yáhá, de suni tetíñú nú
cahvi nchivī cándíja ñuū Laodicea.
De suni cahvi ndá máá nú carta
jā cuáhān nū nchivī Laodicea jā
ndiji nū nū.

¹⁷ De cachī nū nū Arquipo jā
nducú ndéé dē squíncuu dē tíñu jā
ní ntee Jētohō ō sīquī dē, cáchī ni.

¹⁸ Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā téé
nī jín ndahá maá nī, jā sáhá ndéé
inī ndá nú. De nūcūhun inī ndá nú
nduhū jā yíhí nī vecāa. De ñúhún
inī ni jā ná sáhá cā Yāā Dios jā váha
ndá ndóhó. Sūcuán ná cóo. Amén.

**CARTA XIHNA
ÑUHUN JA NI NTEE
SAN PABLO
APOSTOL NUU
NCHIVI ÑUU
TESALONICA**

¹ Ndá nduhū cúu Pablo jíin Silvano jíin Timoteo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándíja ñuū Tesalónica, jā yíhí nú ndahá Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo. De ñuhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeē coo sīi inī nū.

Nchivī Tesalónica cúu ji iin ejemplo vāha

² Níní nácuetáhvī ndá nī nūū Yāa Dios jā síquī ndá ndóhó, de nduú náā inī ni jā cācān táhvī ni jēhē nū tá jícān táhvī ni.

³ De níní nácunehen nī ndá nú nūū Tatá ó Yāa Dios, nāsa vāha sáhá nú ndācá tiñu chi cándíja ndá nú, jíin nāsa vāha sátíñú nú nūū yā chi mānī nū jíin yā, jíin nāsa jéndeē inī ndá nú chi ñuhún inī nū jā coo jā váha sáhá Jētohō ō Jesucristo.

⁴ Chi mānī Yāa Dios jíin ndá nú hermano, de jíinī ndá nī jā ní nacāji yā ndá nú.

⁵ Chi tá nī nacani ndá nī tūhun nūū nū jā scācu yā ndá nú, de nsūú jā ní ncāhān nī sūcuán-ni, chi nī nacani nī jíin poder Espíritu Santo, de nī ncucáhnú vāha inī ni jā tūhun ndāā cúu. De jíinī ndá nú nāsa nī nsāhá vāha ndá nī tá nī iyo nī jíin nú, chi nī nducú nī jā quendōo vāha nú.

⁶ De ndá ndóhó chi nī ndacu nú ndá nduhū, de suni nī ndacu nú maá Jētohō ō. Chi nī jetáhvī ndá nú tūhun yā, de nī ncusiī inī nū nī nsāhá Espíritu Santo, vísō nī jíinī ndá nú cuāhā tūndóhó síquī tūhun yā.

⁷ De sūcuán cúu ndá nú iin ejemplo nūū ndihi nchivī cándíja jā íyó región Macedonia jíin Acaya jíinā.

⁸ Chi jā síquī ndá nú cúu jā ní jītē nuu tūhun Jētohō ō, de nsūú maá-ni Macedonia jíin Acaya, chi suni ní cáhnú-ni nī jītē nuu tūhun nāsa cándíja ndá nú Yāa Dios. De jā ñúcuán nduú cā jíinī ñuhún jā nacani maá nī tūhun nūū jí.

⁹ Chi sa ndá maá ji nacani nāsa nī jetáhvī vāha ndá nú nduhū tá nī jēē ndá nī nūū nū, jíin nāsa nī sndóo nú ídolo de nī nguīvi nú ndahá Yāa Dios, Yāa ndāā Yāa técū, tácuca satíñú nú nūū yā.

¹⁰ De nacani ndá ji jā ndétu ndá nú jā ichi andivī nenda Sēhe yā Jesús jā ní nastécū yā. De maá Jesús scācu yā yóhó nūū castigo xēen jā quiiji.

2

Tiñu jā ní nsáhá Pablo ñuū Tesalónica

¹ Chi jíinī ndá nú hermano, jāá nduú ní jēē cāhá ndá nī nūū nū.

² De jíinī nū jā ní sndóho ndá ji ndá nduhū, de nī ncāhān nāvāha ji nūū ni inī ñuū Filipos. De vísō sūcuán sochi maá Yāa Dios nī nchindeē yā ndá nduhū, nī nsāhá yā jā ní iyo ndeē inī ni, de nī jēē ni ñuū nū nī nacani nī tūhun jā scācu yā ndá nú. Sūcuán nī nsāhá ndá nī vísō xēen nī iyo tūndóhó.

³ De tūhun jā ní nacani ndá nī, nsūú tūhun jā ní stívī nī cúu, ni nsūú jā níhīn ni síquī nū, ni nsūú jā ní stáhvī nī ndá ndóhó.

⁴ Chi maá Yāa Dios nī jito túnī yā ndá nduhū, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun jā scācu yā ndóhó. De jā ñúcuán cúu jā cāhān ndá nī. De nduú cāhān ni tūhun jā jétahān inī nchivī, chi sa jā jétahān inī Yāa Dios, chi maá yā jito túnī ánō ni.

⁵ De jíinī ndá nú jāá nduú ní nducú nī cuetúhún nī ndá ndóhó iin modo stáhvī, de nī nduú ní ncāhān ni jā cūsī inī ni jíin nú tácuca níhīn

ni xūhún nū nū. De jínī Yāā Dios jā sūcuán cúu.

⁶ De ni nduú ní ndúcú nī jā cuetúhún ndá nú nduhū, ni jā cuetúhún incā nchivī nduhū, vísō sūcuán cánuú nícu, chi apóstol Cristo cúu ndá nī.

⁷ Chi sa nī ncāhān vitá nī jín ndá nú, tá cúu nū sáhá ñahan ndéca ñiquín jā ñuncúún jito ña sēhe ña.

⁸ De sīquī jā ní ncundáhvī ndasí inī ndá nī ndá ndóhó, jā ñúcuán nī ndihvī inī ni nacani nī tūhun vāha Yāā Dios nū nū. De nsūú maāni ñúcuán, chi suni jondē vida ni cuāha nī jā sīquī ndá nú nícu, chi mānī ndasí nī jín nú.

⁹ De nāhán ndá nú hermano, jāā nduú ni iin nú ní stāhān ndá nī jā cācān ni nū nū tá nī nacani nī tūhun vāha Yāā Dios nū nū. Chi nī nducú ndéé nī nī nsatíñú ndasí nī sīquī jā cutecū ni. De nduú ñuú nī nsatíñú ndá nī.

¹⁰ Ndá máá nú jínī nū, de suni Yāā Dios jínī yā nāsa ndāā ndoo nī jica ndá nī nū ndá ndóhó nchivī cándija. De ni iin nduú cúu cāhān cuāchi sīquī nī.

¹¹ De suni jínī ndá nú nāsa nī sndíhvī inī ndá nī tá iin iin nú, de nī ncāhān ni tūhun ndeé inī jín nú, tá cúu nū sáhá iin tatá jín sēhe dē.

¹² De nī ncāhān nīhin nī jín ndá nú jā caca ndāā nū nū Yāā Dios tá cúu nū cánuú caca nú. Chi nī ncana yā ndá nú jā quíhīn nū nū tātúnī yā, nū vīi cuñáhnú nú jín yā.

¹³ De jā ñúcuán cúu jā níni nácuetáhvī nī nū Yāā Dios, chi nī jetáhvī ndá nú tūhun yā jā ní nacani ndá nī. Chi nī jínī ndá nú jāā nsūú tūhun iin tēe cúu, chi tūhun Yāā Dios cúu. De maá jāndāā jā tūhun ñúcuán sātíñú inī ánō ndá ndóhó nchivī cándija jondē ndacu nú yā.

¹⁴ Hermano, nchivī ñuú nū ni jini xēen ji ndá nú, de sūcuán nī ndoho nú tá cúu nū ní ndoho nchivī cándija jā íyó región Judea jā yíhī ndahá Yāā Dios jín Cristo Jesús. Chi

tá cúu nū ní ndoho ji nī nsáhá táhān ji nchivī hebreo, suni sūcuán nī ndoho ndá nú.

¹⁵ Chi suu nchivī hebreo cúu jā ní jahnī dē maá Jētoho ō Jesús, tá cúu nū ní jahnī dē ndācā tēe nación dē jā ní nacani tūhun yā jondē janahān. De suni jondē ndá nduhū nī scūnu dē. De sáhá ndá dē tiñu jāā nduú jétahān inī Yāā Dios, de cúu dē contra sīquī ndá nchivī.

¹⁶ Chi ndúcú dē casī dē jā má nacani nī tūhun nū nchivī ndācā nación jāā nduú jínī, tácu mā cácu ji. De sūcuán sáhá dē jā nducuahā cā cuāchi sīquī dē. De mitan de ñamā quiji quivī jā cuāha Yāā Dios castigo xēen nū dē.

Jā cúnī Pablo quīndēhé tucu dē nchivī Tesalónica

¹⁷ Hermano, nī ncujiyo ndá nī iin núnúú-ni nū ndá nú. De vísō nduú jínī ō nū táhān ó, de níni ñúhún inī ndá nī ndá nú. De ndasí nī ncuu inī nī jā nacuni tucu nī nū ndá nú.

¹⁸ De jā ñúcuán nī jani inī ndá nī jā cuēē ni nū nū nícu. De nduhū Pablo, quéhén vuelta nī nducú nī modo jā cuēē ni, sochi Satanás nī jasī ichi ndá nī.

¹⁹ Chi nduú cā nā incā ñúhún inī ndá nī, de nduú cā nā incā cúsi inī ni, chi suu ndá máá nú. De jā sīquī ndá máá nú cúu jā nīhīn ni premio ni de cúsi ndasí inī ni tá cuiñī ó nū maá Jētoho ō Jesucristo quivī jā nenda yā.

²⁰ Suu jā sīquī ndá ndóhó cúu jā cúsi ndasí inī ndá nī.

3

¹ De jā ñúcuán nduú cā ní ncúndeé inī ndá nī cundetū nī jondē nīhīn ni tūhun nāsa íyó ndá nú. De nī nsáhá ndāā ndá nī jā quendōo maá nī-ni ñuū Atenas.

² De nī ntajī nī hermano ō Timoteo, tēe jā sātíñú jín ndá nī nū Yāā Dios sīquī tūhun jā scácu Cristo yóhó. De nī jēndēhé dē ndá nú tácu sáhá dē jā cuiñī nīhin nú de coo ndeé inī nū jín tūhun cándija nú.

³ De nī jēē dē tácuā mā náyūhú ni iin nú sīquī ndācá tūndóhó jā sáhá nchivī. Chi jā jínī ndá nú jā súcuán cánuú ndoho ó.

⁴ Chi jondē tá nī iyo ndá nī jín ndá nú, de nī ncachī tūhun nī nū nū jā nīhīn nahīí ó tūndóhó. De ja jínī ndá nú jā súcuán nī ncuu, tá cúu nū ní ncāhān ndá nī.

⁵ De jā űúcuán, tá nduú cā ní ncundeé inī ni cundetu nī jā nīhīn ni tūhun nása íyó ndá nú, de nī ntají nī dē nī jēē dē, tácuā cunī ni tú cándíja ndija nú. Chi nī jani inī ni á sanaā de táchī cúñáhnú jā jító túnī yóhó nī ncundeé jín nú, de naā cāhá-ni tiñu jā ní nsáhá ndá nī jín nú.

⁶ Sochi mitan chi ja nī nenda Timoteo nū ndá nī jā ní jēē dē űuū nū Tesalónica. De nī nacani dē jā cándíja vāha ndá nú, de cúndáhvī inī nū táhán nú. De nī ncachī dē jā űúhún inī nū ndá nduhū, chi íyó mānī nū jín nī. De cúni ndasí nú jā nacunī nū nū nī, tá cúu nū cúni ndá nī jā suni nacunī ni nū ndá nú.

⁷ De jā űúcuán nī ndusī inī ndá nī sīquī jā cándíja nīhin ndá nú, hermano, vísō xēēn íyó tūndóhó sīquī ni.

⁸ De mitan ja nī nanihīn inī ni, chi íñī nīhin ndá nú jín maá Jētohō ó.

⁹ Túsaá de nduú jínu cuitī jā nácuetáhvī nī nū Yāā Dios jā sīquī ndá ndóhó. Chi jínī yā jā cúsiī ndasí inī ndá nī jā súcuán íyó ndá nú.

¹⁰ De nduú űuū jícān táhvī ndasí ndá nī jā nacunī tucu nī nū ndá nú, de stéhēn cā nī nā-ni tūhun cúmanī jā jīcūhun inī nū sīquī tūhun jā cándíja ó.

¹¹ De cúni ndá nī jā maá Tatá ó Yāā Dios jín Jētohō ó Jesucristo, ná nácune yā ichi jā cuu cuēē tucu nī nū nū.

¹² De ná sáhá maá Jētohō ó jā cuāhā ndasí cā cundáhvī inī nū táhán nú jín ndá cā nchivī, tá cúu nū cúndáhvī inī ndá nī ndá ndóhó.

¹³ De ná sáhá yā jā cuja ánō nū jā cuiñi nīhin nú, tácuā coo ndoo nú

jā má cōó cuāchi nú nū maá Tatá ó Yāā Dios, quivī jā nenda Jētohō ó Jesucristo jín ndācá nchivī jā yihí ndahá yā.

4

Sīquī jā caca ndaā ó tá cúu nū cúsiī inī yā

¹ De mitan hermano, íyó incā tūhun jā cáhān ndāhvī ndá nī jín nú de cáhān nīhin nī jín nú, chi súcuán cúni maá Jētohō ó Jesús. Ja nī stéhēn ndá nī nū nū nása cánuú caca ndaā nū tácuā cusī inī Yāā Dios. De cáhān ndāhvī nī jín nú jā sa víhí cā caca ndá nú súcuán.

² Chi jā jínī ndá nú ná tiñu nī ndacu ndá nī nū nū jā ní ndacu maá Jētohō ó Jesús.

³ De cúni Yāā Dios jā coo ndoo coo íi ndá nú nū yā, de mā cācá ndī nū.

⁴ De tá iin iin nú cundeca yíñúhún nú űasíhí maá nú, de súcuán caca ndoo nú.

⁵ De mā sáhá nú tiñu néhēn jā ndiyo inī nū űahan, tá cúu nū sáhá nchivī ndá nación jāá nduú jínī jī tūhun Yāā Dios.

⁶ Ni iin nū mā sáhá nú cuāchi jā candeē nū űasíhí táhán nú. Chi maá Jētohō ó cuāha yā castigo xēēn nū nchivī jā sáhá ndācá tiñu űúcuán, tá cúu nū jā nī ncāhān nīhin nī jā ní ncachī tūhun nī nū nū.

⁷ Chi nduú ní ncāna Yāā Dios yóhó jā sáhá ó tiñu téhēn, chi sa jā caca ndoo ó.

⁸ Túsaá de nchivī jā squéne yichī tūhun yáhá, nsúú tūhun iin tēe squéne yichī jī, chi sa tūhun Yāā Dios, Yāā jā ní jēhe Espíritu Santo nū ó.

⁹ De nduú jínī űúhún jā tee nī nū carta yáhá jā coo manī nū jín ndá hermano, chi ja nī stéhēn Yāā Dios nū nū jā coo manī nū jín táhán nú.

¹⁰ De ja íyó mānī ndá nú súcuán jín ndācá hermano jā íyó ní cáhnú Macedonia jīñā. Sochi cáhān ndāhvī ní jín ndá nú hermano, jā sa víhí cā coo manī nū jín jī.

11 De cundiĥvī inī nū jā cundeē nañíí nū, chí mā cúndihvī inī nū sīquī nāsa sáhá táhán nū, de cundiĥvī inī nū sáhá nū tiñu máá nū, tá cúu nūū ní ndacu ndá nī nūū nū.

12 Súcuán sáhá ndá nū tácuá ndá nchivī jáá nduú cándíja, cuetáhví jí ndóhó, de suni mā cúmanī já cutecū nū.

Sīquī já nenda Jētohō ō

13 Suni cúni ndá nī, hermano, já ná jícuĥun inī ndá nū sīquī nchivī já jíhī, tácuá mā cúcuécá inī nū tá cúu nūū sáhá sava cā nchivī jáá nduú ñúhún inī jí já natecū ndīyi.

14 Chí tá cúu nūū cándíja ó já ní jíhī Jesús de nī natecū yā, suni súcuán cándíja ó já nastécū Yāā Dios ndá nchivī já ní ncandíja nūū Jesús de nī jíhī.

15 Já ñúcuán cáchī tūhun ndá nī iin tūhun já ní stéhēn maá Jētohō ō nūū ni: Já yóhó já técu cā quīvī já nenda maá Jētohō ō, nsūú maá ó cosō nūū ó já ndaa ó cōhōn. Chí xihna cā nchivī ja nī jíhī ndaa jí quihīn jí.

16 Chí maá Jētohō ō nuu yā quiji yā ichi andiví, de cana jee yā já maá yā ndácu tiñu, de suni cana jee maá ángel cúñáhnú cā, de tivī trompeta Yāā Dios. De xihna cā ndācá ndīyi já ní ncandíja Cristo natecū.

17 De sá de yóhó já técu cā ō quīvī já nenda yā, suni sndáa yā yóhó jíín ndá jí, cōhōn máhñú vícō. De naquetáhán ó jíín maá Jētohō ō sava andiví. De súcuán cundeē ō níí cání jíín maá Jētohō ō.

18 Túsaá de jíín tūhun yáhá cāhān ndeé inī ndá nū jíín ndá táhán nū.

5

1 De nduú jíni ñúhún já tee nī nūū carta yáhá sīquī cuīyá á quīvī já coo ndá ñúcuán, hermano.

2 Chí ja jíni vāha ndá nū já iin sanaā-ni de quenda quīvī já nenda maá Jētohō ō, tá cúu nūū iin sanaā-ni de quenda jácuīhná jacuáa.

3 Chí juni cāhān nchivī já nañíí-ni íyó de nduú ná tūndóhó coo, de juni

cāhān jí súcuán de iin sanaā-ni de quiji tūndóhó sīquī jí já naā jí, de mā cácu cuití jí. Chí quiji quīvī ñúcuán tá cúu nūū iin sanaā-ni de quíjehé téhndé chíjin iin ñahan já scácu ña sēhe.

4 Sochi ndá ndóhó hermano, nduú cúu nū nchivī já jíca modo nūū neē já iin sanaā-ni de quiji quīvī ñúcuán sīquī nū tá cúu nūū quiji jácuīhná.

5 Chí ndihí nū cúu nchivī já jíca modo nduú, chí stúu luz yā inī ánō nū. Chí nduú cúu ó tá cúu nchivī jáá nduú jícuĥun inī sīquī Yāā Dios, já jíca jí modo nūū neē.

6 Túsaá de mā cúhuun inī ō tá cúu nchivī quíxin, chí sa ndito coo inī ō de coo cájí xīnī ō.

7 Chí jacuáa cúu já quíxin nchivī, de jacuáa cúu já suni jíni jí.

8 Sochi ndá máá ó chí modo já jíca ó nduú, de ná cóo cájí xīnī ō. De ná cúcutú ó jíín tūhun já cándíja ñihin ó jíín tūhun já cúndáhví inī ō táhán ó, tá cúu nūū cúcutú soldado jíín sahma cāa. De ná cúcutú ó jíín tūhun já ñúhún inī ō já cācu ó, tá cúu nūū cúcutú soldado já ñúhún dē xīnī cāa.

9 Chí Yāā Dios nduú ní jáni yā yóhó já cuāha yā castigo, chí sa já scácu yā yóhó sáhá maá Jētohō ō Jesucristo.

10 De maá yā ní jíhī yā jēhē ō, tácuá cutecū inuú ó jíín yā, vísó tú cutecū cā ō ñayíví yáhá á cuū ō.

11 Túsaá de cāhān nū tūhun ndeé inī jíín táhán nū, de scúja táhán nū jíín tūhun yā, tá cúu nūū ja sáhá ndá nū.

Já jáni ichí Pablo ndācá hermano

12 De cāhān ndáhví ndá nī jíín ndá nū hermano, já cuetáhví nū ndá tēe já sátíñú já jíto ndóhó, já cúñáhnú dē nūū nū jíín tiñu maá Jētohō ō, de jáni ichí dē ndá ndóhó.

13 De coo yíñúhún ndasí nū nūū dē, de coo manī nū jíín dē sīquī tiñu yā já sáhá dē. De cundeē manī nū jíín ndá táhán nū.

¹⁴ De suni cāhān nīhin ndá nī jíín nú hermano, jā sndíhvī inī nū ndá nchivī jā jíca cúxí. De cāhān nū tūhun ndeé inī jíín nchivī jā ñamā núu inī. De chindeé nú nchivī jāá nduú fuerza inī. De cuandeé inī nū jíín ndihi nchivī.

¹⁵ De coto má nasáhá nāvāha nú jíín ni iin nchivī de tú sáhá nāvāha ji ndóhó. Chi sa níni nducú nú nāsa sáhá nú jā váha ndá táhán nú jíín ndihi-ni nchivī.

¹⁶ De níni coo siī inī ndá nú.

¹⁷ De níni cācān táhvī nū.

¹⁸ De nacuetáhvī nú jā síquī ndācá-ni. Chi súcuán cúnī Yāā Dios jā sáhá nú jā cándíja nú Cristo Jesús.

¹⁹ De mā cāsī nū nūū tiñu jā sáhá Espíritu Santo jíín nú.

²⁰ De juni mā cújéhe inī nū nūū tūhun jā cāhān ndá tēe nācani tūhun Yāā Dios.

²¹ Chi coto túnī nū ndācá tūhun, de tú jā váha cúu, de cuetáhvī nú.

²² De mā quívi nduū nū jíín ni iin tiñu néhén.

²³ De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun siī inī, ñúhún inī ni jā ná sáhá ndihi yā jā coo ndoo coo iī nū nūū yā. De ná cóto váha yā ánō ndá nú jíín jāá ntúnī nū jíín yiqui cúñu nú, tácuā nduú nā cuāchi coo síquī nū quívi nenda maá Jētohō ō Jesucristo.

²⁴ Chi Yāā jā níncana ndá ndóhó, sáhá yā ndihi ñúcuán jíín nú, chi squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā.

Saludo jíín bendición jā sándhí

²⁵ Hermano, cācān táhvī ndá nú jēhē ndá nī.

²⁶ De tá cāhān jíitáhán nú jíín ndācá hermano, de techuhú yíñúhún nú ndahá ji.

²⁷ De cāhān nīhin nī jíín ndá nú, chi súcuán cúnī maá Jētohō ō, jā cahvi ndá nú carta yáhá nūū ndācá hermano.

²⁸ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU TESALONICA

¹ Ndá nduhū cúu Pablo jíin Silvano jíin Timoteo, de téé nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivi cándíja űūū Tesalónica, já yíhí nū ndahá Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo.

² De űúhún inī ndá nī já Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cá yā já váha ndá nū, de sáhá yā já coo ndeé coo siī inī nū.

Jā sáhá ndāā yā cuāchi tá nenda Cristo

³ Cánúū já níní nacuetáhvi nī nūū Yāā Dios já síquī ndá ndóhó hermano. Chi íyó váha sūcuán, chi váha ndasí cuācuja ndá nū jíin tūhun já cándíja nū yā, de cuānducahā ndasí já cúndáhvi inī nū ndá táhán nū.

⁴ De já űúcuán cúu já cúsiī ndasí inī ndá nī nácani nī tūhun nū nūū ndācá grupo nchivi cándíja nūū Yāā Dios. Chi váha cándíja ndá nū, de váha jéndeé inī nū já jíin űhvi nchivi ndóhó jíin já ndóho nū ndācá cá tūndóhó.

⁵ De jíin ndācá yáhá cúu já chíhi yā cuenta já cúu ndá nū nchivi váha já quívi nū űūū nūū tátúní yā. Chi já síquī űūū űúcuán cúu já ndóho ndá nū. De já sūcuán chíhi yā cuenta síquī nū, yáhá stéhēn nūū ō já váha Yāā cúu yā.

⁶ De suni íyó váha já nasndóho yā nchivi já sndóho ndá ndóhó.

⁷ De quívi já nenda Jētohō ō Jesús, quívi űúcuán sáhá Yāā Dios já natátú ndá ndóhó já ndóho, de saáni ndá nduhū. Chi jíin űuhūn quíji Jesús ichi andiví jíin ndá ángel yā já ndíso poder.

⁸ De cuāha yā castigo nūū ndá nchivi jáá nduú ní jéhe jí tūhun cuni

ji nása Yāā cúu Yāā Dios, de nduú ní jétáhvi jí tūhun maá Jētohō ō Jesucristo já scácu yā jí.

⁹ De nchivi űúcuán chi ndoho jí ní cání, chi cujíyo jí nūū maá Jētohō ō, de mā cúu quívi jí nūū vii ndasí cúñáhnú yā jíin poder yā.

¹⁰ Sūcuán sáhá yā quívi já nenda yā já vii cuñáhnú yā sáhá nchivi cándíja já yíhí ndahá yā. De sáhvi ndasí inī jí já cuni jí nūū yā. De suni sūcuán ndá ndóhó, chi nī ncandíja nū tūhun já ní nacani ndá nī nūū nū.

¹¹ De já űúcuán cúu já níní jíicān táhvi ní jēhē ndá nū, já ná cúu nū nchivi váha já ní ncana yā ndóhó. De jíin fuerza yā ná sáhá yā jíin ndá nū já squíncuu nū ndācá tiñu váha já ní nchuhun inī nū já sáhá nū síquī já cándíja nū.

¹² De sūcuán de cuñáhnú maá Jētohō ō Jesucristo sáhá nū, de suni cuñáhnú ndá maá nū sáhá yā. Chi Yāā Dios maá ó jíin Jētohō ō Jesucristo, sūcuán cúu já sáhá yā já váha yóhó.

2

Tūhun maá tēe já sáhá xēēn cuāchi

¹ Mitán de cāhān ní síquī já nenda maá Jētohō ō Jesucristo jíin já ndutútú ó nūū yā. Cāhān ndāhvi ndá nī jíin ndá nū hermano,

² já má cuāha nū tūhun já sacā nuu caní inī nū, de ní mā cúnēhén inī nū tú cāhān nchivi já ja ní nquenda quívi já nenda maá Jētohō ō. Mā cándíja cuitī ndá nū vísó tú cāhān jí já ní níhín jí iin tūhun síquī űúcuán nūū Espiritu, á iin tūhun já ní ncāhān incā, á tú cachí jí já ndá nduhū ní ntají iin carta já cāhān sūcuán.

³ Mā cuāha cuitī nū tūhun já stáhvi ní iin jí ndóhó. Chi jondē ncháha ca quenda quívi űúcuán de xihna cá ndunihin inī cuāhā nchivi nūū yā, de quenda nijin maá tēe já sáhá xēēn cuāchi, de tēe já tānū táhvi cúu maá tēe űúcuán.

⁴ Chi tēe jā jínī ūhvī Yāa Dios cúu dē, de nenda dē contra sīquī ndācá jā scúnaní jī yāa jī jín ndācá jā chíñuhún jī. De xēen cā sáhá dē, chi jondē cundeē dē inī templo Yāa Dios jā íyó Jerusalén, de cāhān dē jā maá dē cúu Yāa Dios.

⁵ ¿A náhán ndá nú tūhun yáhá? Chi súcuán nī ncāhān nī jín nū tá nī íyo nī jín nū.

⁶ De ja jínī ndá nú nā cuá cúu jā jásī jāá ncháha ca quenda nijín tēe ñúcuán, chi jondē tá quenda quívi maá dē.

⁷ Chi ja cúu yuhū ndācá cuāchi xēen inī ñayívi, sochi mitan chi íyó jā jásī nūū, tácuca mā cāa ndasí cā cuāchi, chi jondē ná cújiyo maá jā jásī nūū.

⁸ De sá de quenda nijín maá tēe jā sáhá cuāchi xēen. De maá Jētoho ō Jesús cahnī yā tēe ñúcuán jín tāchī yūhú yā-ni, de jín jā jéndūtē yā tá nenda yā de stánū tāhvī yā dē.

⁹ De jā quiji tēe xēen ñúcuán chi maá Satanás sáhá. De quiji dē jín cuāhā poder, de sáhá dē ndācá tiñu ñáhnú jā stáhvī dē, jā sáhvi inī nchivī cunī jī.

¹⁰ De jín ndācá tiñu néhén de stáhvī ndasí dē nchivī jā tñū tāhvī, chi nduú ní ncúnī jī cuetáhvī jī tūhun ndāa jā cācu jī nícu.

¹¹ De jā ñúcuán cuāha Yāa Dios tūhun jā cuetáhvī jī tūhun jāá nduú ndāa cuitī, de candíja jī tūhun stáhvī ñúcuán.

¹² De súcuán de jēcundeē cuāchi sīquī ndihī jī jāá nduú ní ncándíja jī tūhun ndāa, chi sa tiñu néhén nī ncusī inī jī jín.

Nchivī jā ní nacāji yā jā cācu jī

¹³ Sochi cánuú jā níni nacuetáhvī ndá nī nūū Yāa Dios jā sīquī ndá ndóhó jā cúu nú hermano jā mānī Jētoho ō jín. Chi jondē tá nī jēcōo ñayívi, de ja nī nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā scācu yā ndóhó. Chi sáhá Espíritu yā jā íyó ndoo íyó īi nū nūū yā, de candíja nú tūhun ndāa.

¹⁴ Chi jā ñúcuán nī ncana yā ndá nú jín tūhun jā scācu yā yóhó jā ní nacani ndá nī, tácuca quívi ndá nú nūū víi cuñáhnú nú jín maá Jētoho ō Jesucristo.

¹⁵ Túsaá de cuiñi nīhin ndá nú hermano, de cunahán vāha nú tūhun jā ní ncutūha ndá nú nūū ndá nī, á jā ní ncāhān ni á jā ní ntee nī nūū carta cúu.

¹⁶ Maá Jētoho ō Jesucristo jín Tatá ó Yāa Dios nī ncundáhvī inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā coo sī inī ō níi cáni, jín jā ñúhún inī ō ndācá jā vāha jā coo sīquī jā vāha inī yā jín ō.

¹⁷ De ná sáhá cā yā jā coo ndeé inī ánō ndá nú, de ná sáhá yā jā cuja nú cāhān nū ndācá tūhun vāha yā, jín jā sáhá nú ndācá tiñu vāha.

3

Jā ná cācān táhvī jī jēhē Pablo

¹ De íyó incā tūhun cánuú, hermano. Cācān táhvī ndá nú jēhē ndá nī, tácuca ñamā cūtē nuu tūhun maá Jētoho ō Yāa Dios, de cuetáhvī vāha nchivī, tá cúu nūū ní jetáhvī ndá maá nú.

² De suni cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe néhén jā stáhān ndá nduhū. Chi nsūū ndihī nchivī cúu jā candíja tūhun yā.

³ Sochi maá Jētoho ō chi vāha squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, de sáhá yā jā cuja inī ndá nú jín tūhun yā, de coto yā ndá nú nūū jānēhén.

⁴ De cúcáhnú inī ndá nī sáhá maá Jētoho ō, jā cúu ndá nú jín tiñu jā ní ndacu nī nūū nū, de suni cucuu cā nū jín.

⁵ De ñúhún inī ni jā maá Jētoho ō stéhén cā yā nāsa coo manī cā nū jín yā jondē jín inī jín ánō nū, jín jā cuandeé inī nū tá cúu nūū ní nsáhá Cristo.

Jā cánuú satíñú ó

⁶ De ndācu ndá nī nūū ndá nú hermano, chi súcuán nī ndacu maá Jētoho ō Jesucristo, jā cujiyo nú nūū ndá hermano jā jica cúxí de nduú

jíca ndaā ji tá cúu nūū ní stéhēn ndá nī nūū nū.

⁷ Chi ja jíni ndá nú nāsa cánuú ndacu nú ndá nduhū, chi nduú ní jíca cúxí ndá nī tá nī iyo nī jíin nú.

⁸ De ni nduú ní nchájī ndá nī stāā nūū ni iin nú súcuán-ni, chi nī nchunáá nī. Chi sa nī nducú ndéé nī nī nsatíñú ndasí nī nduú ñuú, tácuā mā stáhān ni ni iin nú.

⁹ De visō iyó derecho ni jā cācān ni nūū ndá nú nícu, sochi nduú ní jícān ni, chi súcuán nī nsáhá nī tácuā cuu nī iin ejemplo nūū nū nāsa sáhá ndá nú.

¹⁰ Chi tá nī iyo ndá nī jíin nú, de nī ndacu nī tiñu yáhá nūū nū: Tú ní iin nchivī nduú cúni ji satíñú ji, de suni mā cājī ji túsaá.

¹¹ Chi nī nīhīn ndá nī tūhun jā jíca cúxí sava nú, de nduú sátíñú nú, chi sa sīquī tiñu táhān nú nānducú nú.

¹² De ndácu ndá nī tiñu nūū ndá ndóhó jā sáhá súcuán, de sndíhvī inī ni ndá nú jā coo nañíí nú de satíñú nú, tácuā nīhīn nū jā cajī nū sīquī tiñu jā sáhá maá nú. Chi súcuán ndácu maá Jētohō ō Jesucristo tiñu.

¹³ Hermano, mā nūú inī ndá nú sáhá nú ndācá tiñu váha.

¹⁴ De tú ní iin ji nduú jétáhvī ji tūhun jā cáhān ni nūū carta yáhá, de cundēhé váha nú ní iin ji cúu, de mā quétáhān cā nū jíin ji, tácuā cucanoō ji de nacani inī ji.

¹⁵ Sochi nsūú jā cunī ūhvī nū ji, chi sa cāhān nū jíin ji tá cúu nūū cāhān nū jíin ñanī nū jā ná sátíñú váha ji.

Bendición jā sándhí

¹⁶ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō, Yāā jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, níní ná sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī nū sīquī ndācá-ni, de coo yā jíin ndá nú.

¹⁷ Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā téé nī jíin ndahá maá nī jā cāhān ni jā sáhá ndeé inī ndá nú. De súcuán jéhe nī firma nūū ndācá carta ni, tácuā cunī ndá nú jā carta maá ni cúu. Súcuán cáá letra ni.

¹⁸ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesu-cristo, chi Yāa Dios jā scácu yóhó, jíin Jětōhō ō Jesucristo jā ñúhún inī ō jā cunī ō nūu, nī ntajī yā nduhū jā nacani nī tūhun yā.

2 De tée nī carta yáhá cuēē nūu nū Timoteo, chi cúu ndija nú tá cúu sēhe nī sīquī jā ní scándija nī ndóhó. De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jětōhō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sīi inī nū.

Jā má cándija ji ndācá tūhun stáhvī

3 Tá nī nquehen nī ichi jā quihīn ni Macedonia, de nī ncāhān ndāhvī nī jíin nú jā quendōo nú ñuū Efeso. De suni sūcuán cáhān ni jíin nú mitan, tácu cáhān nīhin nú jíin sava nchivī ñúcuán jā má stéhēn ji incā tūhun jāá nduú ndāā.

4 De mā cuétáhvī ji ndācá tūhun jā cúu maá cuento-nī, jíin tūhun jā cáhān sīquī nása vāji ndācá tatā ō janahán. Chi ndá ñúcuán sáhá jā nahán nátúhún ji sīquī, de nduú jétíñú, de nduú sáhá jā cuja ji squíncuu ji nūu Yāa Dios sīquī tūhun jā cándija ó.

5 De ndácu nī tiñu yáhá chi cúnī ni jā ná cundáhvī inī ji táhān ji sīquī jā íyó ndoo íyó ndāā ánō ji de cándija ndija ji yā.

6 Sochi sava nchivī chi nī jica yátá ji, de nī scuíta ji tūhun yā, chi nī nquīvi ndá ji nūu ndācá tūhun jāá nduú jétíñú.

7 Chi cúnī ji cuu ji maestro ley yā, de juni nduú jíicūhun inī ji nā tūhun cúu jā cáhān ji, jíin nā cuá cúu jā stéhēn nīhin ji.

8 De jíin ō jā íyó vāha ley, de tū jíicūhun inī ō nása jétíñú.

9 Chi cánuú jā sáhá ó cuenta jāá nduú ní jécōo ni iin ley jā sīquī nchivī ndāā, chi sa sīquī nchivī jāá nduú jétáhvī, jā nīhin inī, jā sáhá tiñu néhén, jā sáhá cuāchi, jāá nduú chíñúhún Yāa Dios de ni nduú cándija ley yā, jā jáhnī tatá jíin naná, jíin jā jáhnī ndiyi.

10 De suni nī jécōo sīquī nchivī jā jíca ndiī, jíin sīquī tēe jā sáhá ndiī jíin táhān yíi, jíin nchivī jā sácuíhná incā nchivī, jíin nchivī stáhvī, jíin nchivī jā cáhān nīhin tūhun tūhún. De nī jécōo sīquī ndācá cā nchivī jā sáhá tiñu jāá nduú quétáhān jíin tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha.

11 De tūhun yā ñúcuán cúu tūhun ñáhnú ndasí jā scácu Yāa Dios yóhó, de maá yā cúu Yāa ndetū ndasí. De nī ntetíñú yā nduhū jā nācani nī tūhun yā.

Jā nácuétáhvī Pablo sīquī jā ní ncundáhvī inī yā de

12 De nácuétáhvī nī nūu Jětōhō ō Jesucristo, Yāa jā ní jēhe fuerza inī ni, chi nī nacāji yā nduhū nī nsáhá yā jā cuu squíncuu nī, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nācani nī tūhun yā.

13 De sūcuán nī nsáhá yā jíin nī vísō nī ncāhān nāvāha nī sīquī yā jondē saá, de nī nsáhá nāvāha nī nchivī cándija, de xēēn nī nsáhá nī. De vísō sūcuán de nī ncundáhvī inī yā nduhū, chi ncháha ca cándija nī yā jondē saá, de nduú ní jíicūhun inī ni nā cuá cúu jā sáhá nī.

14 Sūcuán nī nsáhá Jětōhō ō jā váha ndasí jíin nī. De nī nsáhá yā jā cándija nī jíin jā cundáhvī inī ni táhān nī sīquī jā ní nquīvi nī ndahá Cristo Jesús.

15 De ndāā ndija cúu tūhun yáhá, de cánuú jā cándija ndihi nchivī: Jā ní nquīji Cristo Jesús inī ñayívi tácu scácu yā nchivī íyó cuāchi. De nduhū cúu tēe jā víhí cā nī nsáhá cuāchi.

¹⁶ Sochi nī ncundáhvī inī Yāā Dios nduhū, tácuá jíin nduhū jā víhī cā nī nsáhá cuāchi de stéhēn Jesucristo nāsa née cáhnú ndasí inī yā. De súcuán nī nsáhá yā jā cúu nī iin ejemplo nūū ndācá nchivī cándíja ní jā cuáhān ō, tácuá nīhīn táhvī jī cutedū jī ní cání.

¹⁷ Tú súcuán de ní cání ná cáhān yíñúhún ó jā víi ndasí cúñáhnú maá Yāā jā cúu Rey síquī ndihi, jā tēcū ní cání, jáá nduú náa cuiťi. De nduú cúu cunī ō nūū yā mitan, de mátúhún-ni yā íyó, de ndíchí yā. Amén.

¹⁸ Tá cúu sēhe nī cúu nú Timoteo, de tiñu yáhá ndācu nī nūū nū, jā nducú ndéé nú síquī tiñu váha. De candíja nīhīn nú, de coo ndāā ánō nū. Chi jondē saá ja nī ncāhān ndá hermano jíin tūhun Yāā Dios jā súcuán cundiso nú tiñu.

¹⁹ Chi sava nchivī nduú cā íyó ndāā ánō jī nūū yā, de nī snāā jī tūhun cándíja jī.

²⁰ De Himeneo jíin Alejandro cúu ūū tēe jā ní nsáhá súcuán. De ja nī nsiáā ni dē jā quivi dē ndahá Satanás, jā sndóho jī dē, tácuá jíin tūndóhó ñúcuán de cutūha dē jā má cáhān nāvāha cā dē síquī Yāā Dios.

2

Síquī nāsa cācān táhvī ō

¹ Túsaá de xihna cā ndācu nī jā cācān táhvī nū jēhē ndiviī nchivī. De cáhān ndáhvī nú jēhē jī, de cācān nū nā cuá cúu jā jíin íñúhún jī, de nacuetáhvī nú nūū yā jā síquī ndá jī.

² De cācān táhvī nū jēhē ndá tēe cúñáhnú jíin jā ndācu tiñu, tácuá sáhá dē jā cuu cundeē vāha ó de nduú nā tūndóhó coo síquī ō, de cuu chíñúhún vāha ó Yāā Dios de sáhá yíñúhún ó jíin ndācá-ni.

³ Chi yáhá cúu jā vāha jā jétahān inī Yāā Dios, Yāā jā scācu yóhó.

⁴ Chi maá yā cunī yā scācu yā ndācá nchivī de cunī jī nāsa íyó tūhun ndāā yā.

⁵ Chi íyó iin-ni Yāā Dios, de suni íyó iin-ni Yāā jā cáhān jíin Yāā Dios jēhē nchivī. De Yāā ñúcuán cúu maá Jesucristo jā ní nduū tēe.

⁶ De nī nsōcō yā maá yā nī jīhī yā jā ní nchunáā yā cuāchi ndihi ó. De tá nī nguenda maá quivī ñúcuán, de nī nquijéhé nchivī nācāni jī tūhun ñúcuán.

⁷ De jā síquī ñúcuán nī jani yā nduhū jā cúu nī apóstol jā nācāni nī tūhun yā, tácuá stéhēn ni nūū nchivī ndācá nación jáá nduú jíin tūhun yā, jā ná cándíja jī tūhun ñúcuán de sáhá jī tiñu ndāā. De síquī jā cándíja nī Cristo de íyó ndāā jā cáhān ni.

⁸ Túsaá de cunī ni jā ndācá-ni lugar ná cācān táhvī ndācá tēe, de nanee dē ndahá dē. De ná coo ndoo ánō dē jā má quití inī dē de ni mā tétahán dē.

⁹ De saá-ni ndācá ñahan, ná cāsí vāha ña maá ña tá cúu nūū cānuú, tácuá mā cōó tūhun canoō. De mā cúndihvī inī ña jā sáhá víi ndasí ña xīnī ña, á jā cūhun ña síquī oro á perla á sahma váha cā.

¹⁰ Chi sa jíin tiñu váha jā sáhá ña ná quéndōo víi ánō ña, tá cúu nūū cānuú sáhá ñahan ndoo ánō jā sáhá ña tiñu Yāā Dios.

¹¹ De tá íyó ña jíin nchivī jā scuáha tūhun yā, de ná cúnini ña-ni de cuetáhvī ña.

¹² Chi nduú jéhe nī tūhun jā stéhēn ñahan nūū nchivī ndútútú, ni jā ndacu ña tiñu nūū tēe. Chi vāchi jā cunini ña-ni.

¹³ Chi xihna cā Adán nī nsáhá yā, de sa de nī nsáhá yā Eva.

¹⁴ De nduú ní stáhvī tāchī cúñáhnú Adán, chí sa ñasíhí dē nī stáhvī, de nī nsáhá ña cuāchi.

¹⁵ De jā scācu ndá ña sēhe de coo vāha ña, de tú quéndōo ña jíin tūhun cándíja ña yā, jíin jā cundáhvī inī ña táhān ña, jíin jā coo ndoo ánō ña, jíin jā sáhá yíñúhún ña.

3

Nāsa cānuú coo ndá tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja

¹ Ndāā cúu tūhun yáhá: Tú iin tēe cúni dē cundiso tíñú dē coto dē nchivī cándíja, de vāha tíñu ndúcu dē sáhá dē.

² Túsaá de tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja, cánuú jā má cōó ni iin jā nihin nchivī cuāchi sīquī dē. De ná cōo iin-ni ñasíhí dē, de cájí coo inī dē, de ndito coo xīnī dē, de sáhá yíñúhún dē. De cánuú jā níni cuāha núú dē vehe nūū nchivī jíca, de níni stéhēn vāha dē tūhun yā.

³ De mā cúu dē tēe jíni, de mā tétáhán dē, de mā ndíyo inī dē xūhún. Chi sa coo vāha inī dē, de coo vitá inī dē, de mā cútóó dē xūhún.

⁴ De cánuú jā ndacu vāha dē tíñu inī vehe dē, de sáhá dē jā ná squíncuu vāha sēhe dē de coo yíñúhún ji nūū dē.

⁵ Chi tú iin tēe nduú jíni dē ndacu vāha dē tíñu inī vehe dē, ¿de nāsa cuu cundiso tíñú dē nūū nchivī cándíja nūū Yāā Dios?

⁶ Túsaá de tēe jā cundiso tíñú nūū nchivī cándíja, mā cúu cuu iin tēe jā cáta nī ncandíja, chi sanaā de sáhá víxī dē maá dē, de iin-ni cuāchi cundeē sīquī dē jíin tāchī cúñáhnú.

⁷ De cánuú jā cuu dē tēe jā suni jondē nchivī jāá nduú cándíja, cuetúhún ji dē, tácuca mā níhín ji cuāchi sīquī dē, de mā cúndéé tāchī cúñáhnú jíin dē.

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā chindeé nchivī cándíja

⁸ De saá-ni ndá tēe jā cuiñi dē chindeé dē nchivī cándíja, cánuú jā coo yíñúhún dē, de squíncuu dē jíin tūhun cáhán dē. De mā cúu dē tēe jíni, de ni mā ndíyo inī dē xūhún.

⁹ De ná cuiñi nihin dē jíin tūhun cándíja ó jā ní nchiyuhū jondē janahán, de ná cōo ndoo ánō dē.

¹⁰ De cánuú jā xihna cā coto túni nū dē, de tú nī jíni nū jāá nduú nā cuāchi dē, ñúcuán de cuu cuiñi dē jā chindeé dē nchivī cándíja.

¹¹ De saá-ni ñasíhí ndá dē, cánuú coo yíñúhún ña, de mā sátúhún ña,

de cájí coo inī ña, de squíncuu vāha ña ndácá-ni tíñu.

¹² De ndá tēe jā chindeé nchivī cándíja, ná cōo iin-ni ñasíhí dē, de ná ndácu vāha dē tíñu nūū sēhe dē jíin ndá nchivī vehe dē.

¹³ Chi ndácá tēe jā chindeé vāha nchivī cándíja, quéndōo yíñúhún dē nūū nchivī, de níhín dē modo jā cájí cā nācani dē tūhun Cristo Jesús jā cándíja ó.

Tūhun yuhū yā jā cándíja ó

¹⁴ De visó ñúhún inī ni jā cuēē ñamā ni nacunī tāhán ó, sochi tēe nī tūhun yáhá cuēē nūū nū,

¹⁵ tácuca tú cucuēé nī, de ja jíni nū nāsa cánuú sáhá vāha nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios. Chi ndá máá ji cúu nchivī cándíja nūū Yāā Dios, Yāā tēcū. De maá ji sáhá jā íyó cutú tūhun ndāā, chi íñi nihin ji jíin.

¹⁶ De jāndāā ndíja chi ñáhnú ndasí cúu tūhun yáhá jā cándíja ó jā ní nchiyuhū jondē janahán: Yāā Dios nī stéhēn yā maá yā jā ní nduu yā tēe,

de Espíritu Santo nī stéhēn jā íyó ndāā tíñu jā ní nsáhá yā, de ndá ángel andiví nī jíni tíñu jā ní nsáhá yā.

De nī jītē nuu tūhun yā nūū nchivī ndácá nación,

de nī ncandíja nchivī ní ñayiví nūū yā,

de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví.

4

Sīquī nchivī jā caca yátá nūū tūhun cándíja ó

¹ De cájí stéhēn Espíritu Yāā Dios jā ndá quiví jā cuándihi de coo sava nchivī jā caca yátá ji nūū tūhun cándíja ó. De cuetáhvi ji ndácá jā cáhán tūhun stáhvi jíin tūhun jā ní stéhēn tāchī.

² Chi cunini ji tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhvi-ni, jāá nduú cáhán ndāā ndá dē. Chi tēe ñúcuán ni jija ndasí inī dē jíin tūhun stáhvi, de nduú cā sáhá jíin ánō dē jā nacani inī dē.

³ De cāhān ndá dē jā cuāchi cúu jā coo ñasíhí tēe, de saá-ni tú caji nchiví sava ndeyu. De ndeyu ñūcuán chi nī nsāhá Yāā Dios jā cuu nchiví cándíja jā jínī tūhun ndāā, tácuca caji ji de nacuetáhvī ji nūū yā.

⁴ Chi ndihi jā ní nsāhá Yāā Dios, chi iyó vāha, de mā squéne yichī ō ni iin, chi sa nacuetáhvī ó de caji ō.

⁵ Chi jín jā cáhvi ó tūhun Yāā Dios jín jā nacuetáhvī ó nūū yā, de iyó ndoo ndihi-ni.

Tēe jā sátiñú vāha nūū Jesucristo

⁶ De tú stéhēn nū tūhun yáhá nūū ndá hermano, túsaá de cuu nú tēe jā sátiñú vāha nūū Jesucristo, de cuja nú jín tūhun vāha yā jā cándíja nú, chi nī ncutūha nú de níquín nū.

⁷ Sochi mā quívi nduū nū jín ndá tūhun jā cúu cuento-ni jā jāni cāhá inī nchiví. Chi níni scuáha nú nāsa chiñúhún vāha nú Yāā Dios.

⁸ Chi jā scuáha ó ejercicio jā coo ndacuī yiqui cúñu ó, jacū-ni níhīn tiñú. Sochi jā scuáha ó nāsa cánuú jā sáhá vāha ó nūū yā, ñūcuán cúu jā vāha níhīn tiñú síquī ndācá-ni, jā cúu vida yáhá jín vida jā quiji.

⁹ De ndāā ndija cúu tūhun yáhá, de jā cánuú cándíja ndihi nchiví cúu.

¹⁰ De jā síquī yáhá cúu jā sátiñú níhīn ó síquī tūhun yā, de ndóho ó jā cāhān nāvāha ji nūū ō. Chi ñúhún inī ō jā cunī ō nūū maá Yāā Dios, Yāā técū. De maá yā cúu jā scácu ndācá nchiví, de nchiví cándíja tūhun jā cúndáhvī inī yā ji, maá ji cúu jā scácu yā.

¹¹ Ndācá tūhun yáhá cánuú jā ndacu nú nūū ji de stéhēn nū.

¹² Mā cuáha nú tūhun jā cujéhe inī ni iin ji nūū nū síquī jā suchí nú. Chi sa cuu nú iin ejemplo nūū nchiví cándíja, jā cunī ji nāsa vāha cāhān nū, nāsa vāha sáhá nú, nāsa cúndáhvī inī nū táhán nú, nāsa cándíja nú, nāsa iyó ndoo ánō nū.

¹³ De juni cúcuéé nī jā cuéé ni, de cundihví inī nū jā cahvi nú tutú īi nūū ndá hermano jā ndútútú, jín

jā sndíhvī inī nū ji, jín jā stéhēn nū nūū ji.

¹⁴ Mā cúhuun inī nū jín táhvī jā ní jéhe Yāā Dios nūū nū jā nácani nú tūhun yā. Chi ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchiví cándíja, nī ntee dē ndahá dē xīnī nū, de nī nsāhá Yāā Dios jā ní ncāhān dē jā súcuán cundiso tíñú nú.

¹⁵ Túsaá de cucuu nú jín ndá tiñu yáhá, de cundihví inī nū jín, tácuca cunī ndá nchiví jā vāha jija nú cuāhān nū jín.

¹⁶ Coto nú maá nú jā caca ndāā nū jín jā stéhēn vāha nú tūhun yā, de cuiñi nihin nū jín ndihi. Chi tú súcuán sáhá nú de quendōo vāha ánō maá nú jín nchiví jā chuhun inī tūhun jā cāhān nū.

5

Nāsa sáhá vāha ó jín nchiví cándíja

¹ Mā cāhān xēēn nū nūū ndá tēe ñáhnú, chi sa cāhān vāha nú jín dē jā má stívī dē, tá cúu nūū cāhān nū jín tatá nú. De ndācá tēe suchí, suni cāhān vāha nú jín dē tá cúu nūū cāhān nū jín ñanī nū.

² De saá-ni cāhān nū jín ndá ñahan ñáhnú, tá cúu naná nú. De saá-ni jín ndá ñahan suchí, suni cāhān nū jín ña tá cúu cuāha nú, de yíñúhún natúhún nū jín ña.

³ De nchiví cándíja ná cuáha ji jā jínī ñúhún ndá ñahan jā ní nguendōo ndáhvī, de tú nī nguendōo ndáhvī ndija ña jāā nduú nā nchiví jito ña.

⁴ Chi iin ñahan jā ní nguendōo ndáhvī, tú iyó sēhe ña á sēhe ñanī ña jā jávāha, de ná cóto maá ji ña. Chi cánuú cutūha ji jā xihna cā nūū nchiví vehe ji squíncuu ji coto ji. De ná nácoto ji naná ji tatá ji síquī jā ní jito ndá ña ji. Chi yáhá cúu tiñu vāha jā jétahān inī Yāā Dios.

⁵ Sochi iin ñahan jā ní nguendōo ndáhvī ndija jā mátúhún-ni cā ña, ñúhún inī ña jā maá Yāā Dios coto

yā ña, de nduú jéncuñi ña jā jícān táhvi ña nduú ñuú.

⁶ Sochi tú ndíhvi iní ña sīquī jā cúsi iní maá ña-ni, ñúcuán de visō técu ña, de modo ja nī jīhī ña.

⁷ Tiñu yáhá ndacu nú nū nchivī, tácu mā cōó cuāchi sīquī jī.

⁸ De tú iin nchivī nduú jito jī táhán vehe jī, de víhī cā nchivī iní vehe jī, túsaá de sáhá jī tiñu jāá nduú quétáhán jín tūhun cándija ó, de cúu jī nchivī nēhén cā nsūú cā nchivī jāá nduú cándija.

⁹ De ñahan viuda cuu quívi sívī ña nū lista nchivī jā chíndeé ndá nú jín xūhún, de tú ja nī nguenda ña ūnī xico cuīyā, de tú nī iyo iin-ni yíí ña.

¹⁰ De suni cánuú jā cuu ña ñahan jā jétúhún nchivī ña jā vāha tiñu nī nsáhá ña, á jā ní scuáhnu vāha ña sēhe ña, jín jā ní jēhe núú ña vehe nū nchivī jīcá, jín jā ní nsáhá ña ndá tiñu lúli cā nū ndá hermano cándija, jín jā ní nchindeé ña nchivī jā ndóho tūndóhó, jín jā ní nsáhá ña ndá cā tiñu vāha.

¹¹ Sochi ndá ñahan viuda suchí cā, mā squívi nú sívī ña nū lista. Chi sanaá de nducú ña jā cusí iní maá ña-ni, de mā cúndihvi cā iní ña sīquī Cristo, chi cuu iní ña cundeca tucu ña tēe.

¹² De súcuán coo cuāchi sīquī ña, chi nduú ní squíncuu ña jā ní nquee yuhú ña nū yā tá nī jécōso sívī ña nū lista.

¹³ De suni caca nuu ña ndācá-ni vehe de quee cúxí ña. De nsūú maá-ni jā caca cúxí ña, chi suni jā sáhá túhún ña, de quívi nduú ña cāhān ña tūhun jāá nduú íyó vāha jā cāhān ña.

¹⁴ Jā ñúcuán cúnī nī jā ndācá ñahan viuda suchí, ná núcundeé ña jín tēe, de scuáhnu ña sēhe, de coto vāha ña vehe ña, tácu ndá nchivī cúu contra tūhun yā, mā cúú cāhān jī sīquī ña.

¹⁵ Chi sava ñahan viuda ja nī jica yátá ña de sáhá ña tiñu jā cúnī Satanás.

¹⁶ De tú iin tēe á iin ñahan cándija, de tú íyó iin ñahan viuda vehe jī, de ná coto maá jī ña. De mā cúndeé gasto ña sīquī grupo nchivī cándija, tácu cuu cuāha vāha jī nū ndá ñahan viuda jāá nduú nā nchivī coto jī ña.

¹⁷ De ndá tēe ñáhnú jā jito nchivī cándija, ná jícunáá doble yāhvi dē, de tēe jā ndíhvi cā iní jā stéhén dē de nácani vāha dē tūhun yā, maá dē cánuú cā jā nīhín dē doble.

¹⁸ Chi cúu tá cúu nū cāhān tutū ī: Stīquī jā jáxín trigo, cánuú jā cuāha nú jā cajī tī. De suni cāhān: Tēe jā sátíñú tátū, cánuú jā quehen dē yāhvi dē, cáchī.

¹⁹ Mā cuétúhún nú de tú cāhān nchivī cuāchi sīquī iin tēe ñáhnú jā jito nchivī cándija, de tú nduú íyó ū á ūnī testigo.

²⁰ Sochi tú sáhá nchivī cuāchi, de cánuú cuxeēn nū nū jī, cunī jín nú ndihi nchivī, tácu cuyūhú sava cā jī.

²¹ De cāhān nīhin nī jín nú, jínī maá Yā Dios jín Jētohō ō Jesu-cristo jín ndá ángel yā jā ní nacāji yā: Squíncuu vāha nú tiñu yáhá, de mā sáhá nú cuenta nāsa cúu iin iin jī, chi inuú-ni sáhá ndā nū sīquī ndihi jī-ni.

²² De mā cānī ñamā nū iin tēe jā cundiso tíñú dē nū nchivī cándija, chi xihna cā coto túnī nū dē. Chi sanaá de stívī dē, de cuāchi dē suni cundeé sīquī maá nú jín dē. De coto má quívi nú tiñu nēhén.

²³ De sīquī jā sanúú sanúú-ni cúhū chíjin nú, de mā cōhó cā nū maá-ni ndute, chi suni coho nú jacū vino.

²⁴ Cuāchi sava nchivī chi ja íyó nijín jondē ncháha ca quívi jī nū cundā cuāchi jī. Sochi cuāchi sava cā jī chí cúcuéé cā de natū nahñí.

²⁵ De saá-ni ndācá tiñu vāha, chi íyó nijín. De visō ncháha ca natū tiñu vāha ñúcuán, de mā cúú coo yuhú ní cānī, chí natū.

6

¹ Ndācā nchivī jā cúu mozo, ná cóo yíñúhún vāha jī nū patrón jī, tácuā mā cáhān nēhén nchivī sīquī Yāā Dios jíín sīquī tūhun yā jā stéhēn ō.

² De mozo jā yíhī nū patrón cándija, mā cāni inī jī jā jacū-ni sáhá yíñúhún jī nū dē sīquī jā hermano cándija cúu dē. Chi sa satíñú vāha cā jī nū dē, chi tēe cándija tēe mānī jī jíín cúu ndá tēe ñúcuán jā satíñú jī nū. Tūhun yáhá stéhēn nū de sndíhvī inī nū jī.

Sīquī jā chiñúhún vāha ó yā de cusī inī ō jíín jā névāha ó-ni

³ De tú ní tēe stéhēn tūhun jāá nduú ndāā jāá nduú quétáhán jíín tūhun vāha ndāā maá Jētohō ō Jesucristo, jíín tūhun jā ní stéhēn Yāā Dios jā cándija ó,

⁴ túsaa de maá-ni tēe víxī tēe jāá nduú jíicūhun cuitī inī cúu dē. Chi tēe naā xīnī cúu dē, chi maá-ni jā cúnī dē tetáhán dē sīquī ndācá tūhun jā stéhēn ō. De ndācá ñúcuán sáhá jā cúcuásún inī, jíín jā tétáhán, jíín jā cáhān nāvāha, jíín jā jáni nēhén inī sīquī táhán,

⁵ jíín jā maá-ni jā stáhān táhán. Súcuán sáhá ndá tēe jā ní ndunaā xīnī, jāá nduú jíín tūhun ndāā. De jáni inī ndá dē jā nīhīn dē cuāhā xūhún sīquī tūhun cándija ó de jā ñúcuán stéhēn dē. De cujiyo nú nū nchivī jā íyó súcuán.

⁶ De jāndāā chi vāha ndasí quéndōo ó de tú chíñúhún vāha ó yā, de tú cúsi inī ō jíín jā névāha ó-ni.

⁷ Chi ni iin ndatíñú nduú ní ncácu ó jíín ñayívī yáhá, de sunī mā cúu cuitī cōhōn jíín ni iin tá cuū ō.

⁸ De tú íyó jā cajī ō jā cusúcún ó, de ná cúsi inī ō jíín ñúcuán-ni.

⁹ Chi nchivī jā cúnī cucuicá, ñamā quívi jī cuāchi jā jíto túnī tāchī jī. De quívi jī jíín cuāhā tiñu nēhén tiñu stívī jā ndíyo inī jī. De ndācá ñúcuán sáhá jā tívī nchivī de tánū táhvī jī.

¹⁰ Chi jā ndíyo inī ō xūhún, ñúcuán sáhá jā quíjéhé ndācá tiñu nēhén. De sava nchivī jā ndíyo inī xūhún, nī sndóo jī tūhun cándija jī, de nī nīhīn jī cuāhā ndasí tūndóhō.

Jā ná nducú ndéé ó sīquī tūhun cándija ó

¹¹ Sochi ndóhō chi tēe sátíñú nū Yāā Dios cúu nú, de cunu nú nū ndācá cuāchi yáhá. De cuniquin nū tiñu ndāā, de chiñúhún vāha nú Yāā Dios, de cándija vāha nú, de cundáhví inī nū táhán nú, de cuandeé inī nū, de coo vitá inī nū.

¹² De nducú ndéé nú sīquī tūhun jā cándija ó yā. De cuíñi nīhīn nú jíín tūhun jā ní nīhīn táhvī ō cutecū ō níí cání. Chi jā ñúcuán cúu jā ní ncana yā ndóhō, de cájí nī ncāhān nū jā vāha cándija nú yā, nī jinī jíínú cuāhā nchivī.

¹³ De cáhān nīhīn nī jíín nú, jíín maá Yāā Dios, Yāā jā sáhá jā técu ndācá-ni, jíín Jesucristo, Yāā jā cájí nī ncāhān yā nī nacani yā tūhun vāha nū Poncio Pilato.

¹⁴ Squíncuu vāha nú tiñu jā ndácu yā nū nū, de mā stívī nú jā sáhá nú, tácuā mā cáhān nchivī cuāchi sīquī nū. De súcuán sáhá nú níí jondē nenda Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵ Chi nenda yā maá quívī jā ní jani Yāā Dios. De Yāā Dios chi mátúhún-ni yā cúu Yāā ndetū ndasí, de tíin yā ndihi poder. De cúu yā Rey nū ndācá rey, jíín Jētohō nū ndācá jētohō.

¹⁶ De mátúhún-ni yā cúu jā íyó níí cání. De ndéé yā iin lugar nū jéndütē ndasí, nū má cúu quívi ó. De ní iin nchivī ñayívī yáhá nduú ní jíín cuitī jī nū yā, de ní mā cúu cunī jī nū yā. De níí cání ná cóo yíñúhún ó nū yā, chi tíin maá yā poder níí cání. Amén.

¹⁷ De cáhān nū jíín nchivī jā cuicá ndatíñú ñayívī yáhá, jā má cúvixī jī. De mā cútóo jī xūhún jī, chi ñamā naā. Chi sa ná cándija jī jā coo vāha jī sáhá Yāā Dios, Yāā técu, chi maá

yā jéhe cuāhā yā ndācá-ni jā cúsi inī
ō jíin.

¹⁸ De ndacu nú tiñu nūū ji jā ná
sáhá váha ji, chí jā sáhá ji ndācá tiñu
váha, ñúcuán cúu jā sáhá cuicá ndija
ji maá ji. De ná cúu ji nchivī váha inī
jā cuāha ji jā cuu táhán ji.

¹⁹ De súcuán de scáyā ji cuāhā
tiñu váha jā coo cuicá ji nūū yā ní
tiempo jā quiiji. De nihīn táhvī ji jā
cutecū ji ní cání.

*Tiñu sándihí jā ndácu Pablo nūū
Timoteo*

²⁰ De ndóhó Timoteo, coto nú
ndācá tiñu jā ní nchihi yā ndahá
nú. De mā quívi nduū nū jíin ndācá
tūhun cāhá-ni, cuenta ñayívi yáhá,
jíin ndācá tūhun stáhvī jā cāhān ndá
ji jā tūhun ndíchí tūhun ndāā cúu.

²¹ Chi sava nchivī jā níquīn ndācá
tūhun yáhá, nī jica yátá ji nī sndóo
ji tūhun cándíja ji yā. De ñúhún inī
ni jā Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha
ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesu-cristo, chi súcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nácani nī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā cutecū ō ní cání sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

² De tée nī carta yáhá cuēē nū nū Timoteo, chi cúu nú tá cúu sēhe nī jā mānī nī jíin. De ñuhún inī nī jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā nácani dē tūhun Cristo

³ Níinī nduú náā inī nī cācān táhvī nī jēhē nū nū Yāā Dios nduú ñuú, de nácuētáhvī nī nū yā jā sīquī nū. Chi nū maá yā sátíñú nī, tá cúu nū ní nsáhá ndācá tatā nī, de íyó ndoo ánō nī nū yā.

⁴ De núcūhun inī nī jā ní jacu nú tá nī nquee nī cuāhān nī. De cúu inī nī jā nacunī táhán ó, tácuā cusī ndasi inī nī.

⁵ De núcūhun inī nī jā cándíja váha ndíja nú Cristo, tá cúu nū xihna cā nī ncandíja naná ñáhnú nú Loida, jíin naná nú Eunice. De jáni ndíja inī nī jā suni súcuán cándíja maá nú mitan.

⁶ De jā ñúcuán násndíhvī inī nī ndóhó jā cundíhvī cā inī nū jíin táhvī jā ní jēhe Yāā Dios nū nū jā nácani nú tūhun yā. De táhvī ñúcuán nī nīhīn nū tá nī ntee nī ndahá nī xīnī nū.

⁷ Chi Espíritu jā ní jēhe Yāā Dios nū ō, nduú sáhá jā cuyūhú ó, chi sa sáhá jā íyó fuerza inī ō, jíin jā cundáhvī inī ō táhán ó, jíin jā íyó ndito xīnī ō.

⁸ Túsaá de mā cúcanoō nū nacani nū tūhun maá Jētohō ō. De suni mā cúcanoō nū sīquī maá nī jā yíhí nī

vecāa jā sīquī tūhun yā. Chi sa cuāha nú tūhun jā ndoho nú jíin nī sīquī jā nácani ó tūhun jā scácu yā yóhó, tú nāsa jēhe Yāā Dios fuerza inī ō.

⁹ Chi nī scácu yā yóhó, de nī ncana yā yóhó jā coo ndoo ánō ō jā sátíñú ó nū yā. De nduú ní ncána yā yóhó sīquī jā ní nsáhá váha ó, chi sīquī jā ní jani inī maá yā jā cundáhvī inī yā yóhó sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayívī, de ja cundáhvī inī yā yóhó.

¹⁰ De mitan jā ní nquiji Jesu-cristo, Yāā jā scácu yóhó, de nī stéhēn cājí Yāā Dios jā cundáhvī inī yā yóhó. Chi maá Cristo nī snāā yā poder cuēhē jáhni yóhó, chi jíin tūhun jā scácu yā yóhó nī stéhēn cājí yā nū ō jā cutecū ō ní cání chi mā tánū táhvī ō.

¹¹ De nī jani Yāā Dios nduhū jā nácani nī tūhun ñúcuán, de nī ntají yā nduhū jā cúu nī apóstol jā stéhēn nī nū nchivī ndācá nación jáā nduú jíin tūhun yā.

¹² De sīquī ñúcuán cúu jā ndóhó nī ndācá tūndóhó yáhá jā yíhí nī vecāa. Sochi nduú cúcanoō nī, chi jíin nī nāsa Yāā cúu Yāā jā cándíja nī, de cúcáhnú inī nī jā cuu coto yā tiñu jā ní nchihi yā ndahá nī, jondē mitan de jondē quívī jā nenda yā.

¹³ De cuiñi nīhin nú jíin ndācá tūhun yā chi stéhēn ndāā, suu tūhun jā ní stéhēn nī nū nū. De caca nú jíin tūhun cándíja ó, de cundáhvī inī nū táhán nú sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

¹⁴ De coto nú ndācá tiñu váha jā ní nchihi yā ndahá nú, sáhá poder maá Espíritu Santo jā ndēē inī ō.

¹⁵ Ja jíin nū jā ndācá nchivī jā íyó Asia nī sndóo jíi nduhū. De ūū jíi cúu Figelo jíin Hermógenes.

¹⁶ De jícān táhvī nī jā cundáhvī inī Jētohō ō nchivī vehe Onesíforo, chi cuāhā vuelta nī nanihīn inī nī nī nsáhá dē, de nduú ní ncúcanoō dē sīquī nī jā yíhí nī vecāa.

¹⁷ Chi sa tá nī nquiji dē Roma, de nī nanducú vāha dē nduhū jondē nī nanihīn dē nduhū.

¹⁸ De jícān táhvi nī jā maá Jētohō ō ná cúndáhvi inī yā dē quīvī jā nenda yā. De suni ja jínī vāha nú nāsa nī nchindeé ndasí dē nduhū tá nī Iyo nī űnuū Efeso.

2

Jā cúu ó tá cúu soldado vāha nūū Jesucristo

¹ Túsaá de ndóhó, sēhe mánī, coo fuerza inī nū síquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús de sáhá yā jā vāha ndóhó.

² De ndācá tūhun jā ní jini nú nī ncāhān ni, nī jínī jínūū nchivī cuāhā, tūhun űncuān nastéhēn nū nūū ndá tēe jā squíncuu vāha, tácuca suni cuu stéhēn tucu maá dē nūū sava cā ji.

³ De ndóhó cuandeé inī nū jā cunī nū tūndóhó, chí cúu nú modo iin soldado vāha nūū Jesucristo.

⁴ Ni iin soldado jā íñī nūū guerra, nduú sátéñú dē maá dē jíin tiñu maá dē, chí cánuú jā sáhá dē maá-ni tiñu jā ndácu tēe jā tátúnī nūū dē.

⁵ De suni súcuán tēe casíquí de-porte, mā nihīn dē premio de tú mā cúndihvī inī dē jā casíquí vāha dē tá cúu nūū cánuú casíquí dē.

⁶ De saá-ni tēe jā sátíñú vāha űnhun, maá dē cúu jā xihna cā nihīn jā jéhe itū.

⁷ Nacani inī nū síquī jā cáhān ni, de maá Jētohō ō sáhá yā jā jícūhun inī nū síquī ndihī.

⁸ De cuhun ndasí inī nū Jesucristo, Yāā jā ní nquiji chíjin tatā rey David, de nī natecū yā mähñú ndíyi, tá cúu nūū cáhān tūhun yā jā nácani nī jā scácu yā yóhó.

⁹ De jā síquī tūhun űncuán ndóhó nī tūndóhó, de jondē nī juhñī ndá ji nduhū jā yíhí nī vecāa, modo iin tēe jā ní nsáhá cuāchi xēēn. Sochi tūhun Yāā Dios chí mā cúu cuhñī ji jā má cútē nuu.

¹⁰ Túsaá de jéndeé inī ni jínī ni ndācá tūndóhó yáhá síquī jā cúndáhvi inī ni nchivī jā ní nacāji yā, tácuca suni cácu maá ji jā quívi ji ndahá Cristo Jesús, de quihñi ji nūū cuñáhnú ji ní cáni.

¹¹ Chi ndāā cáhān tūhun yáhá: Vísō ná cúu ō jā síquī yā, de suni cutecū ō jíin yā,

¹² de tú cuandeé inī ō ndoho ó, de suni ndacu ó tiñu jíin yā.

De tú mā cuétúhún ó yā, de suni mā cuétúhún yā yóhó.

¹³ De vísō nduú squíncuu vāha ó, de maá yā chí níni squíncuu yā, chí nduú cúu sáhá falta yā, chí squíncuu yā jā ní ncāhān yā.

Tēe jā sátíñú vāha jā squíncuu jíin tūhun yā

¹⁴ Tūhun yáhá nasndíhvī inī nū nchivī, de cáhān nihīn nú jíin ji, cunī maá Jētohō ō, jā má tétáhān ji síquī ndācá tūhun jā cáhān cáhā-ni. Chí nduú jétíñú cuitī, chí sa stívī nchivī jā níni.

¹⁵ De nducú ndéé nú jā cuetúhún Yāā Dios ndóhó, jā cúu nú tēe sátíñú vāha jā squíncuu jíin tūhun yā, tácuca mā cúcanoō nū nūū yā síquī ni iin, chí vāha nacani nú tūhun ndāā yā.

¹⁶ De mā quívi nduú nū jíin ndācá tūhun cáhā-ni űñayiví yáhá, chí suu sáhá jā ndúcuahā cā tiñu néhén jā quívi ndá nchivī jā cáhān.

¹⁷ De ndācá tūhun jā stéhēn ji chí cúu tá cúu iin ndíhyi xēēn jā ndúxeēn cā cuāhān. De Himeneo jíin Fileto cúu ũū tēe jā sáhá súcuán.

¹⁸ Chí ndúū tēe űncuán nī jica yátá dē nūū tūhun ndāā, de cáhān dē jā ja nī natecū ndíyi. De súcuán sáca nuu dē xīnī sava nchivī cándíja.

¹⁹ Sochi Yāā Dios nī jani yā nchivī maá yā, de íyó cutú íyó nihīn ji jā má cācá yátá ji, tá cúu nūū yósō nūū tutū īi: Ja jínī Jētohō ō Yāā Dios ndācá nchivī jā yíhí ndahá yā. De suni cáhān: Ndācá nchivī jā nácunehēn sívī Cristo, ná cújiyo ji nūū tiñu néhén, cáchī.

20 De inī iin vehe cáhnú íyó cuāhā cōhō, de nsūú maá-ni cōhō oro jín cōhō plata, chí suni cōhō ñutun jín cōhō ñuhun. De íyó jā fino de íyó jā corriente.

21 De tú iin nchivī sáhá ndoo ji maá ji jā quee ji nūū ndācá tiñu nēhén, de cuu ji tá cúu iin cōhō fino. De coo ndoo coo īi ji nūū Jētohō ō, de nīhīn tiñú ji nāsa cúnī maá yā. De coo tūha ji jā sáhá ji ndācá tiñu váha.

22 Túsaá de cunu nú nūū ndācá jā nduú váha jā ndíyo inī ndá tēe suchí. De cuniquīn nū tiñu ndāa, jín tūhun jā cándija nú yā, jín tūhun cúndáhvī inī, jín tūhun jā ndéē mānī jín táhán. De súcuán sáhá nú jondé jín ndācá nchivī ndoo ánō jā nácunehen sívī maá Jētohō ō.

23 De mā quívi nduū nū jín ndācá tūhun naā jāá nduú íyó cájí, chí ja jínī nū jā suu sáhá jā tétáhán nchivī.

24 De iin mozo maá Jētohō ō, nduú váha jā tetáhán dē, chí sa cánuú jā coo váha inī dē jín ndācá nchivī. De ná cóo váha inī dē jā stéhén dē, de ná cuándeé inī dē jín ji.

25 De jín jā vitá inī dē de cani ichí dē nchivī nīhin inī. Chí sanaā de nacani inī ji sáhá Yāa Dios, de jīcūhun inī ji nāsa íyó tūhun ndāa.

26 De nducájí inī ji de cācu ji nūū tāchī cúñáhnú jā ní ntiin ji, chí ní ncundeé jín ji jā sáhá ji jā cúnī maá.

3

Siquī nāsa coo nchivī nēhén ndá quívi jā cuándihi

1 De suni jīcūhun inī nū jā ndá quívi cuándihi de quenda quívi jā coo tūndóhó.

2 Chí coo nchivī jā chíñúhún maá, de ndíyo inī ji xūhún, de sáhá téyí ji maá ji, de sáhá vīxī ji maá ji. De cāhán nēhén ji síquī Yāa Dios, de cunīhin inī ji nūū tatá ji nūū naná ji, de mā nácuetáhvī ji, de mā chíñúhún ji Yāa Dios.

3 De mā cóo mānī ji jín táhán ji de ní mā cúndáhvī inī jí. De sáhá tūhún

ji, de mā cúu casī ji ndācá jā ndíyo nēhén inī ji, de xēen ndasí coo ji, de quíti inī ji cunī ji ndācá tiñu váha.

4 De suni nastúu ji táhán ji, de mā cúyūhú ji sáhá ji cuāchi, de coo vīxī ndasí ji, de nducú ji jā cusī inī maá ji-ni, de mā nducú ji jā quívi ji nūū Yāa Dios.

5 De sáhá ji-ni jā chíñúhún ji yā, de casī ji nūū poder yā jā má sama ji modo ji. Mā quívi nduū nū jín nchivī jā sáhá súcuán.

6 Chí sava tēe ñúcuán quívi dē vehe de stáhvī dē ndācá ñahan naā jā íyó ndasí cuāchi. De ñamā quívi ndá ña jín ndācá tūhun jāá nduú íyó ndāa jā cúsi inī ña jín.

7 De vísó nínī scuáha ña nā-ni tūhun, de nduú cúu cuiñī jīcūhun inī ña tūhun ndāa yā.

8 De tá cúu nūū ní nsáhá nduū tēe tásí Janes jín Jambres jā ní iyo janahán, jā ní nducú dē jā casī dē nūū Moisés, suni súcuán sáhá ndá tēe ñúcuán, chí nducú dē jā casī dē nūū tūhun ndāa. Chí coo naā jāá ntúnī ndá dē, chí mā cándija ndija dē tūhun cándija ō.

9 De mā quēé tiñu sáhá dē, chí cunī ndācá nchivī jā tēe naā cúu dē, tá cúu nūū ní jinī nchivī jā ní iyo naā nduū tēe ñúcuán jā ní nducú casī nūū Moisés.

Tiñu sándihí jā ndácu Pablo nūū Timoteo

10 Sochi ndóhó chí ja ní ncutūha váha nú nāsa stéhén ní, nāsa jīca ndāa ní, nāsa chúhun inī ní sáhá ní, nāsa cándija ní yā, nāsa nēe ní paciencia, nāsa cúndáhvī inī ní táhán ní, jín nāsa jéndeé inī ní.

11 Chí ní jinī ūhvī nchivī nduhū, de ní ndoho ní tūndóhó. De jínī nū ndācá jā ní ndoho ní ñuū Antioquía jín Iconio jín Listra. De jínī nū nāsa ní jinī ūhvī ji nduhū. Sochi maá Jētohō ō ní scácu yā nduhū nūū ndihī ñúcuán.

12 Chí ndāa cúu jā ndācá nchivī jā ndíhvī inī ji jā sátíñú váha ji nūū

Cristo Jesús, ndoho ji jā cunī ūhvī nchivī ji.

¹³ Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén jíin nchivī stáhví, chi sa víhí cā cucu ji jíin tiñu néhén, chi stáhví ji nchivī de suni candíja maá ji tūhun stáhví.

¹⁴ De ndóhó chi sa cuiñi nīhin nú jíin jā ní ncutūha nú jíin jā ní ncucáhnú vāha inī nū. Chi jíin nū nāsa nchivī cúu jā ní stéhēn nū nū.

¹⁵ Chi jondē tá lulí nú, de ja jíin nū nāsa cāhān tutū ī jā stéhēn nū nū nū nāsa candíja nú jā ní jíin Cristo Jesús jēhē nū tácuca cācu nú.

¹⁶ De ní tutū ī cúu tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios, de vāha nīhīn tiñú jā stéhēn nū ō, jā cāhān nū ō, jā náchuhun ichí yóhó, jíin jā scuáha yóhó jā caca ndaā ō,

¹⁷ tácuca ndá tēe jā sátiñú nū Yāa Dios, cuja inī dē de coo tūha vāha dē jā sáhá dē ndācá tiñu vāha.

4

¹ De cāhān ni jíin nú, jíin Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā quiji de ndacu tiñu, de sáhá ndāa yā tiñu nchivī tēcū jíin nchivī jā ní jíin.

² Cāhān nīhin nī jā nacani nú tūhun yā, de sndíhvī inī nū ji jā candíja ji. De níiní sáhá nú súcuán á núne ji á víso nduú núne ji. De sáhá nú jā ná jícūhun inī ji, de cāhān nū nū ji, de caní ichí vāha nú ji, de jíin cuāhā paciencia stéhēn nū nū ji.

³ Chi quiji tiempo jā má cuetúhún cuitī nchivī tūhun yā jā stéhēn ndāa vāha, chi sa cuetúhún ji tūhun jā cúsi inī maá ji, de nducú ji cuāhā maestro jā stéhēn nū ji maá-ni tūhun jā jétahān inī ji cunini ji.

⁴ De cujiyo ji nū tūhun ndāa, de cundihvī inī ji ndācá tūhun jā maá cuento-ni cúu.

⁵ Sochi ndóhó chi níiní coo ndito inī nū, de cuandēe inī nū jíin tūndóhó, de cundihvī inī nū nacani nú tūhun jā scácu yā yóhó, de squincuu vāha nú jíin tiñu yā jā sáhá nú.

⁶ De nduhū chi ja nī nsōcō ni maá nī jā cuū ni, de ja cuācuñatin quīvī jā cuū ni.

⁷ De ja nī ncundēe nī jā ní nducú ndēe nī síquī tiñu vāha, de ja nī jíinu nī jica nī ñayíví yáhá, de nduú ní nsíāā ni tūhun cándíja nī yā.

⁸ De mitan ja íyó tūha premio jā nīhīn ni síquī jā ní jica ndaā ni. Chi maá Jētohō ō taji yā ñūcuán nū ni maá quīvī jā sáhá ndāa yā tiñu, chi maá yā cúu jā ndāa sándāa síquī ndihi. De nsúu nū maá-ni nduhū taji yā, chi suni cuāha yā nū ndācá nchivī jā cúu inī ji jā ndiji yā chi mānī ji jíin yā.

Jā cána Pablo jā quiji Timoteo nū dē

⁹ Nducú ndēe nú jā quiji ñamā nū nū ni.

¹⁰ Chi Demas nī sndóo dē nduhū, chi ndíyo inī dē ndatiñú ñayíví yáhá, de cuāhān dē ñū Tesalónica. De Crescente chi cuāhān de Galacia, de Tito cuāhān dē Dalmacia.

¹¹ De mátúhún-ni cā Lucas íyó jíin nī. De tá quiji nú, de cueca nú Marcos quiji nú jíin dē, chi vāha cuetíñú dē jā chindee dē nduhū jíin tiñu yā.

¹² Tíquico nī ntají nī dē cuāhān dē ñū Efeso.

¹³ De tá quiji nú de cundahá nú cotón jā ní sndóo nī vehe Carpo ñū Troas. De suni cundahá nú ndācá libro, de jā cánuú cā cúu ndācá tutū jā ní ntee maá nī.

¹⁴ Alejandro, tēe cúu herrero, xēen ndasí nī nsáhá dē jíin nī. De maá Jētohō ō nacūaha yā yāhvī dē jā súcuán nī nsáhá dē.

¹⁵ De coto nú maá nú nū dē, chi ndasí nī íyo dē contra síquī tūhun jā stéhēn ō.

¹⁶ De tá nī íñi nī jā xíhna ñúhún nū justicia, de nduú ni iin tēe ní íñi jíin nī, chi ndihi dē nī sndóo dē nduhū. De ñúhún inī nī jā Yāa Dios cune cāhnú inī yā nū ndá dē.

¹⁷ De víso súcuán de maá Jētohō ō nī nchindee yā nduhū, de ní jēhe yā fuerza inī ni, de súcuán nī nsínu nī

nī nacani ndihi nī tūhun jā scácu yā yóhó, nī jini nchivī ndá nación jāá nduú jíni tūhun yā. Súcuán nī scácu Jētohō ō nduhū nū ndācá tēe xēen.

¹⁸ De scácu cā yā nduhū nū ndācá tiñu néhén, de coto yā nduhū jondē tá quívi nī andiví nū tátúnī yā. De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā ní cání. Amén.

Saludo jíin bendición jā sándthí

¹⁹ De cachī nū jā sáhá ndeé inī Prisca jíin Aquila, jíin nchivī vehe Onesíforo, cáchī ni.

²⁰ Erasto nī nquendōo dē ñuū Corinto. De nī nquendōo Trófimo ñuū Mileto, de cúhū dē.

²¹ De cundihvī inī nū quiiji nú mitan ncháha ca quijéhé tiempo vījin. Sáhá ndeé inī nū, cáchī Eubulo jíin Pudente jíin Lino jíin Claudia jíin ndá cā hermano.

²² De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná cóo yā jíin nú, de Yāā Dios sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TITO

¹ Maá nī cúu Pablo, mozo Yāa Dios jíin apóstol Jesucristo, chi nī ntají Yāa Dios nduhū jā scándíja nī nchiví jā ní nacāji yā, tácuā jīcūhun iní ji tūhun ndāā yā jā cándíja ó,

² de cūhun iní ji jā cutecū ji ní cání. Chi jondē ncháha ca jécōo ñayiví de ja nī nqee yuhú Yāa Dios jā cutecū ó, de iyó ndāā tūhun jā ní ncāhān yā.

³ De mitan jā ní nquenda tiempo jā ní jani yā, de stéhēn cājí yā tūhun yā nūū ó. De nī nteitíñū yā nduhū nī ndacu yā tiñū jā nacani nī tūhun yā ñúcuán. Chi Yāa jā scācu yóhó cúu yā.

⁴ De tēe nī carta yáhá cuēē nūū nū Tito, chi tá cúu sēhe nī cúu ndija nú sīquí jā inuú-ni cándíja ó yā. De ñúhún iní ni jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ó Jesucristo, Yāa jā scācu yóhó, ná sáhá cā yā jā vāha ndóhó, de cundáhví iní yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sií iní nū.

Tiñū yā jā ní nsáhá Tito jondē isla Creta

⁵ De nī sndóo nī ndóhó jondē isla Creta, tácuā sáhá ndāā nū sīquí tiñū jā cúmani cā cundaā, de cani nú ndācá tēe ñáhnú jā coto grupo nchiví cándíja ndācá ñuū, tá cúu nūú ní ndacu nī tiñū nūū nū.

⁶ De ndá tēe ñáhnú ñúcuán cánuú jā má cōo ni iin jā nīhīn nchiví cuāchi sīquí dē. De cánuú coo iin-ni ñasíhí dē. De sēhe dē cánuú cuu ji sūchí cándíja, jā má nīhīn nchiví cuāchi sīquí ji jāá nduú sáhá vāha ji á jā nīhīn iní ji nūū dē.

⁷ Chi ndá tēe cúñáhnú jā ndíso tiñū nūū nchiví cándíja, cánuú caca ndāā dē chi ndíso tiñū dē sīquí tiñū Yāa Dios. De mā sáhá téyí dē maá dē, mā quítí ñamā iní dē, mā cūú dē

tēe jíni, mā cánāá dē, de mā ndíyo iní dē xūhún.

⁸ Chi sa cánuú jā níni cuāha núú dē vehe nūū nchiví jíca, de níni sáhá dē tiñū vāha, de ndito coo xīnī dē, de cuu dē tēe ndāā, de coo ndoo ánō dē, de casí dē modo jā cúni maá dē.

⁹ De cánuú jā cuiñi nīhīn dē jíin tūhun ndāā jā ní scuāha dē, tácuā cuu sndíhví iní dē nchiví jíin ndācá tūhun ndāā vāha, de suni cuu sáhá dē jā jīcūhun iní nchiví jā cúu contra, de casí ji yuhú ji.

¹⁰ Chi iyó cuāhā nchiví nīhīn iní, de stéhēn ji incā modo jā jáni naā iní maá ji de stáhví ji nchiví. De ndá táhán ó hebreo cúu jā víhí cā sáhá sūcuán.

¹¹ De cánuú jā casí nū yuhú ndācá tēe ñúcuán, chi stéhēn ndá dē tūhun jáá nduú iyó vāha jā stéhēn dē, chi cúni dē jā nīhīn dē xūhún sīquí. De sūcuán sácā nuu dē xīnī ndihi nchiví ndācá vehe.

¹² De iin tēe isla Creta jā nācani tūhun, nī ncāhān dē sīquí táhán ñuū dē: Ndá táhán ó nchiví Creta, chi maá-ni nchiví stáhví cúu ji, de tá sáhá quiti xēen sáhá ji, de maá-ni jā ndíhví iní ji cají cuāhā ji, de cúxí ji, cáchī dē.

¹³ De ndāā cúu tūhun jā ní ncāhān tēe ñúcuán. Jā ñúcuán cuxeēn nū nūū ji, tácuā ná cándíja ndāā vāha ji.

¹⁴ De mā sáhá ji cuenta ndācá tūhun jā ní ntavā ndá táhán ó hebreo, jā maá cuento-ni cúu, de juni mā squíncuu ji tiñū jā ndácu ndá tēe jā ní nqee nūū tūhun ndāā.

¹⁵ De nchiví jā ní ndundoo jáá ntúní, chi ndācá-ni iyó vāha iyó ndoo nūū ji. Sochi nchiví nduú cándíja jáá nduú ní ndúndoo jáá ntúní, maá-ni jā jáni iní ji jáá nduú iyó ndoo nduú iyó vāha ndācá jā jíni ji nūū. Chi jondē jáá ntúní ji jíin ánō ji iyó téhēn.

¹⁶ De visó cáhān ji jā jíni ji Yāa Dios, sochi jíin tiñū jā sáhá ji de jíni ó jáá nduú. Chi nchiví nāvāha

nchivī nihin inī cúu ji, de nduú cúu sáhá ji ni iin tiñu váha.

2

Tuhun yā jā stéhēn ndāā váha

¹ De maá nú chi níni cāhān nū ndācá tuhun jā quétáhān jíin tuhun yā jā stéhēn ndāā váha.

² De cāhān nū jíin ndācá tēe ñáhnú jā ná cóo cájí inī dē, de sáhá yíñúhún dē, de ndito coo xīnī dē, de candíja nihin dē tuhun jā cundáhvi inī yā dē, de cundáhvi inī dē táhān dē, de cuandēe inī dē.

³ De saá-ni ndācá ñahan ñáhnú, ná sáhá yíñúhún ña, de mā sáhá tuhún ña, de mā jíni ña. De ná stéhēn ña ndācá jā váha.

⁴ De ná stéhēn ña nūū ndá ñahan súchí jā coo manī ña jíin yí ña jíin sēhe ña.

⁵ De ndito coo xīnī ña, de coo ndoo ánō ña, de coto váha ña tiñu vehe ña, de coo váha inī ña, de cuetáhvi ña nūū yí ña, tácuā mā cāhān nēhēn nchivī sīquī tuhun Yāā Dios.

⁶ De suni súcuán sndíhvi inī nū ndācá tēe suchí jā ndito coo xīnī dē.

⁷ De ndóhó, cuo nú iin ejemplo nūū dē jā sáhá nū ndācá tiñu váha. De tá stéhēn nū nūū dē de ndāā stéhēn nū de serio coo nū.

⁸ De ndāā váha stéhēn nū, tácuā mā cúu cāhān nchivī sīquī. De súcuán de cucanoō nchivī jā cúu contra, chi mā cúu cāhān ji ni iin cuāchi sīquī nū.

⁹ De cāhān nū jíin nchivī jā cúu mozo jā ná cuetáhvi ji nūū patrón ji, de ná sáhá ji ndācá tiñu jā jétahān inī dē, de mā cāhān ji tá ndacu dē tiñu nūū ji.

¹⁰ De mā sácuíhná ji ndatíñú dē, chi ná cúu ji nchivī ndāā ndija, tácuā jíin ndācá tiñu jā sáhá ji, de cunī ndācá nchivī jā vii ndasí cúu tuhun jā stéhēn sīquī Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó.

¹¹ Chi mitan ja nī stéhēn Yāā Dios nāsa sáhá yā jā váha nchivī, chi cunī yā scácu yā ndihi nchivī ñayiví.

¹² De sīquī jā váha inī yā jíin ó, suu stéhēn nūū ó jā siáā ó tiñu nēhēn jíin ndācá jā ndiyo nēhēn inī ó. De ndito ná cóo xīnī ó inī ñayiví yáhá, de caca ndāā ó, de sáhá váha ó jā cunī Yāā Dios.

¹³ De suni stéhēn nūū ó jā cuhun inī ó jā quendōo ndetū ó tá quiji maá quiví cāhnú jā nenda nijin Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí, suu Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.

¹⁴ Chi nī nsōcō yā maá yā jēhē ó, tácuā scácu yā yóhó nūū ndācá tiñu nēhēn, de sáhá ndoo ndihi yā ánō ó jā cuo ó nchiví maá yā, de cundihvi inī ó sáhá ó tiñu váha.

¹⁵ Ndācá tuhun yáhá cánuú stéhēn nū, de sndíhvi inī nūū ji, de cāhān nū nūū ji, chi súcuán ndiso tíñú nú. De mā cuáha nú tuhun jā sáhá jēhe inī ni iin ji nūū nū.

3

Nāsa cánuú sáhá nchivī cándíja

¹ De nasndíhvi inī nūū ji jā cuetáhvi váha ji nūū ndá tēe cúñáhnú jíin tēe ndiso tíñú ñuū. De ná squíncuu ji tiñu jā ndacu ndá dē, de coo ñamā inī ji sáhá ji ndācá tiñu váha.

² De mā cāhān nēhēn ji sīquī ni iin nchivī, de cundēe māni ji jíin nchivī, de coo váha inī ji, de coo vitá inī ji jíin ndihi nchivī.

³ Chi maá ó suni nī ncuu ó nchivī naā jāá nduú ní jíicuhun inī ó jondē saá, de nī ncuñihin inī ó nūū Yāā Dios. De nī ncandíja ó ndācá tuhun jāá nduú ndāā, de nī nsatíñú cāhá ó nūū ndācá jā ní ndiyo nēhēn inī ó jíin nūū ndācá jā ní ncusi inī ó. De nī jica ó jíin tiñu nēhēn jíin tuhun cúcuásún inī. Chi nī nquiti inī nchivī nūū ó, de nī nquiti inī ó nūū ji.

⁴ Ñúcuán de Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó, nī stéhēn yā jā váha inī yā de cundáhvi inī yā ndihi nchivī ñayiví.

⁵ De nī scácu yā yóhó, de nduú nā tiñu váha ní nsáhá ó jā scácu yā yóhó, chi sa sīquī jā ní ncundáhvi

inī yā yóhó. Chi nī naquete yā ánō ō, de súcuán nī nacacu jeé ó, de nī ndujeé ó nī nsáhá yā jíin maá Espírítu Santo.

⁶ De nī nconuú ndasí Espírítu Santo inī ánō ō, jā ní nsáhá Yāā Dios jā jíin Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.

⁷ De súcuán nī sndáhvā yā cuāchi ó sīquī jā vāha inī yā, de nīhīn táhvī ō cutecū ō níí cání, tá cúu nūū ñúhún inī ō.

⁸ Ndāā cúu tūhun yáhá, de cúnī nī jā níí cāhān nīhin nú ndācá tūhun yáhá, tácuā nchivī cándíja Yāā Dios, ná cúndihvī inī ji cucuu ji jíin tiñu váha. Chi íyó vāha ndācá yáhá, de nīhīn tiñú jā quéndōo vāha ánō ndihī nchivī.

⁹ De mā quívi nduū nū jíin ndācá tūhun naā, jíin tūhun jā cāhān sīquī nāsa vāji ndācá tatā ō, jíin tūhun jā sáhá jā tétáhán ji sīquī ley Moisés. Chi maá-ni tūhun cāhá jāá nduú nīhīn tiñú cúu.

¹⁰ De tú íyó nchivī jā sáhá jā ndúsín inī nchivī cándíja, de cāhān nū nūū ji iin ūū vuelta, de tú mā chūhún inī ji, de tavā nū ji.

¹¹ Chi jíin nū jā iin nchivī jā sáhá súcuán, stíví ndasí ji chi jíin ji jāá nduú vāha sáhá ji, de jā ñúcuán jícundeē cuāchi sīquī ji.

Jā cána Pablo jā quiji Tito nūū dē

¹² De tá tají nī Artemas á Tíquico cuēē dē, sá de nducú ndéé nú quiji nú nūū ni ñuū Nicópolis, chi jā nī ncundaā inī ni jā ñúcuán cundeē ni tiempo vījin.

¹³ De cundihvī inī nū chindeé nú Zenas, tēe cúu abogado, de saá-ni Apolos. Chi cuāha nú jā jíin ñúhún dē jā quíhīn cā dē ichi nūū quíhīn dē. De coto nú jā má cúmanī ni iin nūū dē.

¹⁴ De nchivī jā íní jíin ó, cánuú jā cutūha ji sáhá ji ndācá tiñu váha, de chindeé ji nchivī jā cúmanī nūū, tácuā mā cútecū cāhá ji.

¹⁵ Ndācá nchivī jā íyó jíin nī yáhá, cāhān ji jā sáhá ndeé inī nū. De cachī nū jā cāhān ni jā sáhá ndeé inī nchivī jíin jā mānī ō jíin sīquī jā cándíja ó. De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāā Dios jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

Saludo jíin bendición jā sándhí

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMON

¹ Maá nī cúu Pablo, de yíhí nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús. De jíín hermano ō Timoteo tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Filemón. Chi cúu nú tēe jā íyó mǎnī ndūū ni jíín, chi chíndeé nú jíín nī síquī tiñu Yāā Dios.

² De suni tée nī carta yáhá nūū ndá nchivī cándíja jā ndútútú inī vehe nú, de saá-ni nūū hermana ō Apia, jíín nūū Arquipo, tée jā chíndeé táhán jíín ó síquī tiñu jā ndúcú ndéé ó jíín.

³ De ñúhún inī ndūū ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Tēe cundáhvī inī de cándíja váha cúu Filemón

⁴ De tá jíicǎn táhvī ni nūū Yāā Dios de nduú náā inī ni cǎcǎn táhvī ni jēhē nū, de níní nácuētáhvī ni nūū yā jā síquī nū.

⁵ Chi níhīn ni tūhun jā váha cándíja nú jā cundáhvī inī Jētohō ō Jesús ndóhó, de cundáhvī inī nū ndācá nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios.

⁶ De jíicǎn táhvī ni jā nchivī jā ní ncandíja síquī jā cándíja maá nú, ná jíicūhun váha cā inī ni síquī ndācá jā váha jā sáhá yā yóhó jā jíín Cristo Jesús.

⁷ Chi cúsiī ndasí inī ni de íyó ndeé inī ni, hermano, síquī jā cundáhvī inī nū ndá nchivī cándíja. Chi maá nú nī nsáhá jā ní ndusiī inī ni.

Jā jíicǎn Pablo iin favor jēhē Onésimo

⁸ Túsaá de cǎhǎn ndáhvī nī jíín nú, vísō cuu ndacu nī nūū nū nása cǎnuú sáhá nú, chi cúu nī apóstol Cristo.

⁹ De nduú chi sa cǎhǎn ndáhvī nī jíín nú síquī jā íyó mǎnī ō. De

cundáhvī inī nū nduhū sáhá nú jā cúnī ni, chi ja ñáhnú nī, de yíhí nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús.

¹⁰ De cǎhǎn ndáhvī nī jíín nú jēhē mozo nū Onésimo jā ní jeen nú de nī jinu. De mitan de cúu ji tá cúu sēhe nī, chi nī scándíja nī ni inī vecāa yáhá.

¹¹ De jondē saá chi nduú ní ncúu ji mozo jā squíncuu nūū nū, chi nī jinu ni. Sochi mitan chi váha satíñú ji nūū nū jíín nūū ni.

¹² De natají nī ni cuēē najeē ni nūū nū. Túsaá de cǎhǎn váha nú jíín ni, de sáhá nú cuenta jā modo jā maá nī nī nquenda, chi ndasí mǎnī ni jíín ni.

¹³ De cusī inī ni de tú cuu quendōo ji jíín nī yáhá, tácuā cuetíñú nī ni lugar maá nú juni yíhí nī vecāa jā síquī tūhun váha yā.

¹⁴ Sochi nduú cúnī ni sáhá nī súcuǎn, chi jondē cuáha maá nú tūhun. Chi nsūū jā sáhá fuerza ni ndóhó, chi síquī jā váha inī nū de sáhá nú favor jíín nī, tá cúu nūū cúsiī inī maá nú.

¹⁵ Chi sanaā de jā síquī yáhá cúu jā ní jinu ni nī ncujiyo ni nūū nū jacū-ni tiempo, suu tácuā níní quendōo ji jíín nú sáhá Yāā Dios.

¹⁶ De mitan chi nduú cā cúu ni iin mozo jā ní jeen nú, chi nī nduu ni iin jā váha cā, suu iin hermano jā mǎnī nū jíín. De nduhū chi mǎnī ndasí nī jíín ni, de nā oncā cúu maá nú jā má cōó mǎnī nū jíín ni. Chi nsūū jā mǎnī nū jíín iin tée súcuǎn-ni, chi síquī jā cúu ni iin hermano jā cándíja nūū Jētohō ō.

¹⁷ De tú sáhá nú cuenta jā nduhū cúu táhán nú jā cándíja, túsaá de cǎhǎn váha nú jíín ni tá nenda ni nūū nū, tá cúu nūū cǎhǎn nū jíín nduhū.

¹⁸ Tú nǎ-ni falta nī nsáhá ni nūū nū, á tú ndíta ni nūū nū, de cǎcǎn nū de chunáá maá nī.

¹⁹ Nduhū Pablo, jíín ndahá maá nī tée nī yáhá jā maá nī nachunáá. Súcuǎn cǎhǎn ni vísō cuu cǎhǎn ni jā sa maá nú ndíta nūū ni jā sáhá nú

jā cusiī inī ni sīquī jā ní scándija nī
ndóhó de nī ncācu ánō nū.

²⁰ Tusaá, hermano, sáhá nú favor
yáhá jíín nī sīquī jā cándija nú Jētohō
ō. Sáhá nú jā ndusiī inī ni, sīquī jā
cúu nú hermano jā cándija Cristo.

²¹ De tēe nī yáhá nūū nū, chi
cúndeé cúcáhnú inī ni jā cuetáhvī
nú, de jondē víhí cā sáhá nú nsūū
cā jā ní jícān ni.

²² De suni jícān ni jā sáhá tūha
nú nūū cundeē ni, chi ñúhún inī ni
jā quee nī yáhá de cuēē ni nūū nū
sáhá Yāa Díos sīquī jā jícān táhvī ndá
nú jēhē ni.

Saludo jíín bendición jā sándhí

²³ Epafra, tēe jā yíhí jíín nī vecāa
jā sīquī tūhun Cristo Jesús, cáhān dē
jā sáhá ndeé inī nū.

²⁴ De suni súcuán cáhān Marcos
jíín Aristarco jíín Demas jíín Lucas,
ndá tēe jā chíndeé táhān jíín nī sīquī
tiñu yā.

²⁵ De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Je-
sucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá
ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA CUAHAN NUU NCHIVI HEBREO

Jā ní ntají Yāa Dios Sēhe yā nī nacani yā tūhun

¹ Quéhén vuelta de quéhén modo nī ncāhān Yāa Dios jíin ndá tatā ō jondē janahán, chi nī ntají yā ndá tēe nī nacani tūhun yā.

² De mitan de tiempo jā cuándihi yáhá de nī ntají yā maá Sēhe yā nī nacani yā tūhun nūū ō. De jíin Sēhe yā cúu jā ní nsáhá yā ñayívi jíin ndihi cā, de ndivíi jā íyó nī nchihi yā ndahá Sēhe yā.

³ De Sēhe yā chi vii ndasí cúñáhnú yā, tá cúu nūū vii cúñáhnú maá yā. De ndihi nāsa cúu maá yā jā cúu yā Yāa Dios, suni súcuán cúu Sēhe yā. De jíin poder tūhun jā ní ncāhān Sēhe yā de íyó cutú ndihi-ni. De nī nasáhá ndoo yā yóhó ndācá cuāchi ó, de sá de nī jēcundeē yā lado cuáhá mesa maá Yāa cúñáhnú jondē andiví.

Jā cúñáhnú cā Sēhe Yāa Dios nsūú cā ndá ángel yā

⁴ De nī nduñáhnú ndasí cā Sēhe yā nsūú cā ndá ángel andiví, chi nī nīhīn yā táhvī jā ndíso yā tiñu ñáhnú ndasí cā nsūú cā jā ndíso ndá ángel.

⁵ Chi yósō nūū tutū jā súcuán nī ncāhān Yāa Dios jíin Sēhe yā, de nsūú jíin ndá ángel yā:

Maá nú cúu Sēhe nī,
de mitan de nī nsáhá ñáhnú nī ndóhó jā cúu nī Tatá nú.

De suni nī ncāhān yā tūhun Sēhe yā,
de nsūú tūhun ndá ángel yā:

Maá nī cúu Tatá nūū Sēhe nī,
de maá ji cúu Sēhe nūū nī.

⁶ De suni tá nī ntají yā Sēhe yā jā cúñáhnú, nī nquiji inī ñayívi yáhá, de nī ncāhān yā:

Ndihí ángel nī ná chíñúhún ji Sēhe nī.

⁷ De súcuán nī ncāhān yā tūhun ndá ángel yā:

Tá cúu nūū yíhí táchī, súcuán cúu jā jíca ndá ángel nī sáhá nī,
de ndācá ñúcuán jā sátíñú nūū nī, tá cúu yáñuhūn cúu.

⁸ Sochi tūhun Sēhe yā chi sa cāhān yā:

Maá nú cúu Yāa Dios, de tatúnī nū ní cání,

de jā tátúnī nū chi maá-ni tiñu ndāa cúu.

⁹ Cúsiī inī nū jíin tiñu váha, de nduú jétahān cuitī inī nū tiñu néhén.

Jā ñúcuán cúu jā nduhū, Yāa Dios maá nú, nī nsáhá nī

jā cúsiī ndasí cā inī nū nsūú cā ndá cā jā íyó andiví.

¹⁰ De suni cāhān yā:

Maá nú cúu Jētohō, de jondē xihna ñúhún nī nsáhá nú jā ní jēcōo ñayívi.

De andiví chi suni jā ní nsáhá maá nú cúu.

¹¹ De ndá ñúcuán chi naā, sochi maá nú chi ní cání íyó nú.

De ndá ñúcuán chi cutúhú tá cúu nūū cutúhú iin sahma,

¹² de nacahnū nū tá cúu nūū nátahnū iin sahma, de nasāma nú ndá.

Sochi maá nú chi mā násāma cuitī nū,

de quívi jā cutecū nū mā ndihí cuitī.

¹³ De súcuán nī ncāhān tucu yā jíin Sēhe yā, de nsūú jíin ndá ángel yā:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nū,

de sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíiní úhvī ndóhó.

Ncachí yā.

¹⁴ De ndá ángel yā chi mozo-ni cúu, de tájí yā cuāhān jā chíndeé ndá nchiví jā nīhīn táhvī jā scácu yā.

2

Jā má cúhuun inī ō jíin tūhun jā scácu yā yóhó

¹ Túsaá de cánúú jā váha cā chuhun inī ō ndācá tūhun yā jā

ní jini ó, chi tú nduú de sanaá de scuíta ó.

² Chi jondé janahán nī jetíñú yā ndá ángel yā nī ncachī tūhun tūhun yā, de nī jini nchivī jā íyó ndāā. De nchivī nīhin inī jíin nchivī jāá nduú ní ncándija tūhun ñúcuán, vātu-ni nī nīhīn ji castigo.

³ De tú súcuán nī ncuu, de yóhó, ¿nása cācu ó de tú mā chūhún inī ō tūhun cánuú cā jā scācu yā yóhó? Chi xihna cā maá Jētohō ō nī nacani yā tūhun yáhá, de sá de ndá tēe jā ní jini, nī nacani tucu ndá dē nū ō.

⁴ De Yāā Dios suni nī chindeé yā ndá dē jā ní nacani dē tūhun yā. Chi nī nsāhá yā jíin dē jā ní nsāhá dē síin síin tiñu ñáhnú jā sáhvi inī ō jā jíin ō poder yā. De suni nī jēhe yā Espiritu Santo yā nūū iin iin ó, nása nī jētahān inī maá yā jā sáhá ó.

Jā ní nduu Jesús iin táhán nchivī

⁵ De Yāā Dios nsūū nūū ndá ángel yā ní jēhe yā tūhun jā cundiso tiñú síquī ñayiví jā quiji, chi sa nūū Sēhe yā Cristo nī jēhe yā. De síquī ñayiví ñúcuán cúu jā cāhān nī yáhá.

⁶ Chi suha yósó nūū tutū jā ní ncāhān David jíin yā: ¿Nā cuá cúu nchivī jā ñúhún inī ní ji?

De ndíhvī inī ní síquī ji, de nchivī-ni cúu ji.

⁷ Chi jacū-ni tiempo nī nsāhá ní jā núu ji nūū ndá ángel ní.

Ñúcuán de sáhá ñáhnú ní ji de squéndōo yíñúhún ní ji, de cani ní ji jā ndacu ji tiñu nūū ndācá jā ní nsāhá ní.

⁸ De ndihi jā íyó chi sáhá ní jā cuñáhnú ji nūū.

Cáchī tutū. De jā ní nsāhá Yāā Dios jā cúñáhnú ji nūū ndihi, túsaá de mā quéndōo ni iin jā má cúñáhnú ji nūū. De vísō súcuán de mitan de ncháha ca cuni ō jā cúñáhnú ji nūū ndihi jā íyó.

⁹ Sochi jā jíin ō mitan cúu Jesús, Yāā jā ní nduu núu jacū-ni tiempo nūū ndá ángel yā. Chi súcuán nī

ncuu tácuu cuū yā jēhē ndihi nchivī, síquī jā vāha ndasí inī Yāā Dios jíin ó. De mitan de vii ndasí nī nduñáhnú tucu yā, de ndihi-ni íyó yíñúhún nūū yā, chi nī ndoho yā jā ní jihī yā jēhē nchivī.

¹⁰ De ndihi jā íyó chi cuenta Yāā Dios cúu, chi maá yā nī nsāhá. De suni ndéca yā cuāhā ndasí sēhe yā jā quíhīn ji andiví nūū vii cuñáhnú ji jíin yā. De vāha nīhīn tiñú jā ní jēhe yā tündóhó nūū Jesús, chi jā ní ndoho yā súcuán de cuu cundeca vāha yā nchivī jā ní scācu yā.

¹¹ Chi Jesús jā ní nsāhá ndoo yā ji de maá ji jā ní ndundoo ji, chi iin-ni Tatá ji jíin yā. De jā ñúcuán nduú cúcanoō Jesús jā cāhān yā hermano yā ji.

¹² Chi yósó nūū tutū jā ní ncāhān yā jíin Tatá yā:

Cachī sá tūhun ní nūū ndá hermano sá,

de māñú nūū ndútútú ji cata sá nāsa cúñáhnú ní.

¹³ De suni cāhān yā tá cúu nūū cāhān ndá hermano yā: Nduhū chi cándija nī yā.

De cāhān tucu yā: Yáhá íyó nī jíin ndá sēhe Yāā Dios jā ní jēhe yā nūū ní.

Ncachī Jesús.

¹⁴ De tá cúu nūū cácu nchivī jā cúu ji iin yiqui cúñu, suni súcuán nī ncacu Jesús, tácuu cuu cuū yā jēhē ō. De súcuán nī snāá yā poder tāchī cúñáhnú jā squívī nchivī nūū cuāchi de jihī ji.

¹⁵ De nī ncacu yā súcuán tácuu cuu tavá yā ndācá nchivī chíjin tūhun jā yúhú ji cuū ji. Chi níi vida ji ndóho ji sáhá ñúcuán.

¹⁶ De jāndāā chi nduú ní nguíji yā jā chindeé yā ndá ángel yā, chi sa jā chindeé yā ndá nchivī cándija jā ní nduu tatá Abraham.

¹⁷ Jā ñúcuán nī jini ñúhún jā nduu inuú yā jíin ndācá hermano yā, tácuu cuu yā sūtū cúñáhnú jā squíncuu vāha yā ndācá tiñu jēhē ji nūū Yāā Dios, chi nī ncundáhvi inī

yā ji. De súcuán nī nsáhá yā tácuá sōcō yā maá yā jēhē ji de sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁸ Chi suni jondē maá yā nī ndoho yā jā ní jito túnī tūndóhó yā, de jā ñúcuán cuu chindeé yā nchivī jā jíto túnī tūndóhó ji.

3

Jā cúñáhnú cā Jesús nsūú cā Moisés

¹ Hermano, nī ncana Yāā Dios ndá ndóhó, de cúu nú nchivī ndoo maá yā. Túsaá de nacani vāha inī nū sīquī Cristo Jesús, Yāā jā cúu apóstol jā ní ntetiñú Yāā Dios, de suni cúu yā sūtū cúñáhnú sīquī tūhun cándíja ó.

² Chi nī squíncuu vāha yā nūū Yāā Dios, Yāā jā ní ntee tiñu ñúcuán sīquī yā, tá cúu nūū ní squíncuu vāha Moisés nūū ndá nchivī jā ní ncāhān Yāā Dios jā cúu ji nchivī vehe yā.

³ De cúñáhnú ndasí cā Jesús nsūú cā Moisés, tá cúu nūū cúñáhnú ndasí cā tēe sáhá vehe nsūú cā maá vehe.

⁴ Chi ndācá vehe íyó tēe jā ní nsáhá. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní nsáhá ndācá jā íyó.

⁵ De Moisés nī squíncuu vāha dē jíin tiñu jā ní ncuu dē mozo nī jito dē nchivī vehe Yāā Dios. De nī ncachī tūhun dē sīquī ndācá tūhun jā stēhēn yā tiempo jā quiji.

⁶ Sochi Cristo chi sa cúu yā maá Sēhe jā ndácu tiñu nūū nchivī vehe Tatá yā, de vāha squíncuu yā jēhē ji. De suni maá ó cúu nchivī vehe yā, de tú cuiñi nīhin ó jíin tūhun jā cándíja ó jondē quīvī sándíhí, de tú cúsi inī ó jā ñúhún inī ó ndācá jā vāha jā coo.

Tūhun jā natātú nchivī Yāā Dios

⁷ Túsaá de ná chúhun inī ó jā cáhān Espíritu Santo nūū tutū īī: Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

⁸ De mā cúñihin inī nū tá cúu nūū ní ncuñihin inī nchivī janahán.

Chi nduú ní ncándíja ji nūū yā tá nī jica ji nūū ñuhun tihá.

⁹ Chi ñúcuán nī nsáhá tatā ndá nú tiñu jā ní nquīti inī nī, ncachī yā,

vísō nī jinī ji tiñu ñáhnú jā ní nsáhá nī ūū xico cuiyā.

¹⁰ Jā ñúcuán nī nquīti inī nī jíin nchivī tiempo ñúcuán.

De nī ncāhān ni jā maá-ni jā sndóo ji ichi ndaā,

chi nduú cúni ji cuniquīn ji tūhun nī.

¹¹ De jā ñúcuán nī nquīti inī ni, de nī ncāhān téyíí nī

jā má quívi cuitī ndá ji nūū natātú ji sáhá nī.

Ncachī yā.

¹² Túsaá, hermano, coto ndá nú jā má cōó nēhén ánō ni iin nú jā caca yátá nú jā má cándíja cā nū Yāā Dios, Yāā tēcū.

¹³ Chi sa ndācá quīvī sndíhvī tāhán inī nū, juni íyó cā tiempo, tácuá mā cúñihin inī ni iin nú jā stáhvi cuāchi ndóhó.

¹⁴ De tú ná cuiñi nīhin ó jondē quīvī sándíhí jíin tūhun jā ní nquījéhé ó jíin, ñúcuán de coo cáhnú ó jíin Cristo.

¹⁵ Chi cáhān tutū: Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

de mā cúñihin inī nū tá cúu nūū ní ncuñihin inī nchivī janahán.

Cáchī.

¹⁶ ¿De ní nchivī cúu jā ní jini tūhun yā de nī ncuñihin inī? Suu ndihī nchivī jā ní scácu Moisés jā ní nquee Egipto.

¹⁷ ¿De ní nchivī cúu jā ní nquīti inī yā nūū ūū xico cuiyā? Suu nchivī jā ní nsáhá cuāchi de nī jihī ndá ji nūū ñuhun tihá.

¹⁸ ¿De ní nchivī cúu jā ní ncāhān téyíí yā jā má quívi cuitī ji nūū natātú ji sáhá yā? Suu ndá nchivī jāā nduú ní ncándíja nūū yā.

¹⁹ Túsaá de jíinī ó jāā nduú ní ncúu quívi ndá ji nūū natātú ji, sīquī jāā nduú ní ncándíja ji yā.

4

¹ De juni iyó cā tūhun jā ní nquee yuhú yā jā quívi nchivī ndahá yā jā natátú ji sáhá yā, de ná cóo cuidado ō jā má stíví ó, tácuā mā cóo sava nú jā má níhīn nū quívi nú.

² Chi suni maá ó nī jini ó tūhun jā scácu yā yóhó, tá cúu nūū ní jini nchivī janahán. Sochi nūū maá ji chi nduú ní jétíñū tūhun jā ní jini ji, siquī jāá nduú ní ncándija ji.

³ De yóhó jā cándija, chi maá ó cúu jā quívi ndahá yā jā natátú ó. De sīquī nchivī jāá nduú cándija nī ncāhān yā suha:

Jā ñúcuán nī nquítī inī ni, de nī ncāhān téyí nī
jā má quívi cuitī ndá ji nūū natátú
ji sáhá nī.

De súcuán nī ncāhān yā vísō ja iyó tūha nūū natátú ji jondē tá nī jēcō ñayívi.

⁴ Chi súcuán yósō tūhun nūū tutū ī siquī quívi újā:
Nī nsínu Yāā Dios ndacá jā ní nsáhá
yā, de nī natátú yā quívi újā.

⁵ De suni yósō tucu nūū tutū ī:
Mā quívi cuitī ndá ji nūū natátú ji
sáhá nī.
Ncachi yā.

⁶ Túsaá de iyó cā nchivī jā quívi ji ndahá yā jā natátú ji. Chi nchivī janahán jā ní jini tūhun jā scácu yā ji, nduú ní nquívi ji siquī jāá nduú ní ncándija ji nūū yā.

⁷ Jā ñúcuán nī jani tucu yā incā quívi jā quívi nchivī, de quívi ñúcuán cúu mitan. Chi tá nī nchāha cuāhā tiempo jā ní ncāhān yā jíin nchivī janahán, de yósō nūū tutū jā suni nī ncāhān David suha nī nsáhá yā:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān
yā,
de mā cúnīhin inī nū túsaá.
Cáchi tutū.

⁸ De Josué nī squívi dē nchivī Israel janahán iin lugar nūū natátú ji. De vísō súcuán de nduú ní ncúu squívi dē ji nūū yā jā natátú ánō ji. Chi tú súcuán de mā cáhān cā Yāā

Dios jíin ndacá nchivī jā mitan cúu quívi jā quívi ndá ji nūū natátú ji.

⁹ Túsaá de iyó tūha iin nūū natátú nchivī Yāā Dios, tá cúu nūū ní natátú maá yā.

¹⁰ Chi nchivī jā quívi nūū natátú ji jíin yā, chi natátú ji jā ní nsatíñū ji, tá cúu nūū ní natátú Yāā Dios nūū tíñū jā ní nsáhá maá yā.

¹¹ Túsaá de ná ndúcú ndéé ó quívi ó ndahá yā jā natátú ó, de mā sáhá ni iin ó cuāchi jā má cándija ó yā, tá cúu nūū ní nsáhá ndá ji jondē saá.

¹² Chi tūhun Yāā Dios chi técū de iyó poder. Chi cúu tá cúu iin espada jā xēen ndúū lado, chi nástúu cáji nása iyó jāá ntúnī ō jíin ánō ō, tá cúu nūū sáhá espada jā jéhdē de nástúu nūū ñútáhān yiqui jíin minqui. De tūhun yā nástúu ndihi nása jani inī ō jíin nása cúnī ō sáhá ó.

¹³ De nduú iyó ni iin jā yíyuhū jāá nduú jíin maá Yāā jā náquehen cuenta, chi ndihi-ni jíin váha yā, de ndihi-ni túu nijin nūū yā.

Jesús cúu sūtū cúñáhnú cā

¹⁴ De névaha ó iin sūtū cúñáhnú cā, de ja nī ndaa yā nī ndivi yā nūū iyó Yāā Dios. De Jesús Sēhe Yāā Dios cúu yā. Jā ñúcuán ná cuiñi nīhin ó jíin tūhun jā ní ncándija ó.

¹⁵ Chi névaha ó iin sūtū cúñáhnú jā cúndáhvī inī yóhó jāá nduú nā fuerza ō jā squíncuu váha ó. Chi tá cúu nūū ndóho ó jā jíto túnī táchī cúñáhnú yóhó, suni súcuán nī ndoho maá yā jā ní jíto túnī ji yā, vísō nduú nā cuāchi cuitī yā.

¹⁶ Túsaá de mā cúyuhú ó, chi ná quívi ó yuhú mesa yā jā cācān táhvī ó. Chi mānī yā jíin ó, de cúndáhvī inī yā yóhó, de sīquī jā váha inī yā de chindeé yā yóhó ndacá vuelta jā jíin ñúhún ó.

5

¹ De ndacá sūtū jā ní ncuñáhnú janahán, nī nacáji Yāā Dios dē máhñū nchivī, de nī jani yā dē jā cuiñi dē nūū yā jēhē nchivī, de sōcō

dē ndatĩnú jíin quiti nūū yā jā sīquĩ cuāchi ji.

² De cuu cāhān vitá dē jíin nchivĩ jāá nduú jíicūhun inĩ jíin nchivĩ jā stívĩ, chi saá-ni maá dē nduú nā fuerza inĩ dē jā squĩncuu vāha dē.

³ Jā ñúcuán cúu jā suni cánuú jā sōcō dē quiti nūū yā jā sīquĩ cuāchi maá dē, nsūú maá-ni jā sīquĩ cuāchi nchivĩ.

⁴ De ni iin tēe nduú cúu sáhá ñáhnú dē maá dē jā cuu dē sūtū cúñáhnú, chi sa maá Yāa Dios cúu jā nácāji yā dē, tá cúu nūū ní nacāji yā Aarón jondē janahán.

⁵ De saá-ni Cristo, nduú ní nsáhá ñáhnú yā maá yā jā cuu yā sūtū cúñáhnú, chi sa Yāa Dios nĩ nsáhá, chi nĩ ncāhān yā tūhun yáhá:

Maá nú cúu Sēhe nĩ,
de mitan de nĩ nsáhá ñáhnú nĩ
ndóhó jā cúu nĩ Tatá nú.

⁶ De suni cāhān tucu yā nūū tutū ĩ:
Níí cáni cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu
Melquisedec.

⁷ De Cristo tá nĩ ĩyo yā ñayĩví, de nĩ jíicān táhvĩ yā, de jondē nĩ jacu yā de nĩ jacu cóhó yā. De nĩ ncāhān ndāhvĩ yā jíin Yāa Dios, Yāa jā cuu scácu yā jā má cúu yā nícu. De sīquĩ jā yíñúhún nĩ nchiñúhún yā Yāa Dios, de nĩ nchindeé nĩ nchituu Yāa Dios yā jā ní jendeé inĩ yā jíin tūndóhó.

⁸ Chi vísō Sēhe Yāa Dios cúu yā, de nĩ ncandíja yā nĩ ndoho yā inĩ ñayĩví, de súcuán de nĩ jinĩ yā nāsa cúu tūhun cándíja.

⁹ De tá nĩ ncuu nĩ squĩncuu ndihi yā jā ní ncandíja yā, de nĩ ncucutú tūhun jā scácu yā ndācá nchivĩ jā cándíja nūū yā, de cutecū ji níí cáni.

¹⁰ Chi nĩ jani Yāa Dios yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

Sīquĩ jā má cācá yátá ji

¹¹ De ĩyó cuāhā tūhun jā cachĩ tūhun nĩ sīquĩ ndācá yáhá. Sochi víjín cúu jā jíicūhun inĩ ndá nú sáhá

nĩ, sīquĩ jāá nduú cúni nū chuhun inĩ nū.

¹² De ja nĩ ncunahán cándíja ndá nú, de jíini ñúhún jā cuu nú tēe stéhēn nícu. De nduú chi sa jíini ñúhún tucu ndá máá nú tēe jā stéhēn nūū nū ndācá tūhun Yāa Dios jāá nduú víjín cuitĩ. Chi sa nĩ nduú nú modo sūchĩ ñíquín jā jíini ñúhún caxĩn, chi ncháha ca cuja ji cajĩ ji jā cājĩ. Súcuán cúu ndá nú chi ncháha ca cuja nú jíin tūhun víjín cā.

¹³ Chi tú cúu ndá nú cúsa maá modo sūchĩ ñíquín jā jáxĩn, túsaá de nduú cúu jíicūhun vāha inĩ nū tūhun ndāa.

¹⁴ Sochi nchivĩ ja nĩ jija, chi yájĩ ji jā cājĩ, cúu jā ní ncutūha vāha ji de ja cuu nacāji ji jā vāha jíin jā nēhēn.

6

¹ Túsaá de ná yāha ó nūū ndá tūhun Cristo jāá nduú-ni víjín, de ná cóhōn nūū tūhun jā víjín cā, tácuá ná cúja vāha inĩ ó jíin tūhun yā. De mā ndíjéhé tucu ó jíin tūhun jā ní scuáha ó xihna cā, suu tūhun jā nácani inĩ ó jā sndóo ó ndá cuāchi jā sáhá jā naā ó, jíin jā cándíja ó Yāa Dios,

² jíin sīquĩ jā jéndutē, jíin sīquĩ jā tēe ndahá xĩnĩ nchivĩ, jíin sīquĩ jā natecū ndĩyi, jíin sīquĩ jā tñū táhvĩ nchivĩ níí cáni.

³ Túsaá de ná yāha ó nūū ndācá yáhá de quĩvi ó nūū tūhun víjín cā, de tú cuāha Yāa Dios tūhun.

⁴ Chi ĩyó nchivĩ jā ja nĩ jíicūhun inĩ ji, de ja nĩ jinĩ ji ndācá jā jéhe Yāa Dios, de ja nĩ nquĩvi ji nūū tūhun jā stéhēn Espíritu Santo,

⁵ de suni ja nĩ jinĩ ji tūhun vāha Yāa Dios jíin nāsa coo poder yā tiempo quiji.

⁶ De nchivĩ ñúcuán tú caca yátá ji, de mā cūū cā ndíjéhé jeé ji jā nacani inĩ ji. Chi jā caca yátá ji cúu modo jā jáhnĩ tucu ji Sēhe Yāa Dios yĩcā cruz, de jéhe ji tūhun canoō yā jíini nchivĩ.

⁷ De nchivĩ chi cúu ji tá cúu ñuhun jā cúun vāha sāvĩ nūū de ndóyo vāha. De tú néne jā vāha jā cajĩ ndá

tēe sātíñú, ñúcuán de cúsi iní Yāa Dios jíin.

⁸ Sochi tú néne maá-ni iñu ñúcuán jíin yūcū jā sātēñú, túsaá de nduú jétíñú cuiti, de squéne yichí yā, de iin quívi de cāyū. Súcuán tñū táhvī nchivī jā jíca yátá.

Jā ñúhún iní ō ndācá jā váhā jā coo

⁹ De ndá máá nú hermano, vísō cāhān ndá nī súcuán jíin nú, de jíin váha nī jā cúu nú nchivī jā cuiñi nīhin, chi nchivī jā ní scācu yā cúu nú.

¹⁰ De Yāa ndāa cúu Yāa Dios, de nduú náa iní yā tiñu jā sáhá ó. Chi síquī jā iyó mñi nū jíin yā de nī ncundáhvī iní nū ndá hermano nū jā cándija, de nī nchindeé nú jí, de súcuán sáhá ndá nú jondē mitan.

¹¹ De cúnī ndá nī jā ní ní súcuán sáhá cā tá iin iin nú jondē quívi sándihí, chi jā sáhá nú súcuán de nīhīn nū ndihī jā ñúhún iní nū.

¹² De cúnī ndá nī jā má cúhuun iní ndá nú, chi sa ndacu nú nchivī cándija jā jíin paciencia ndétu ndá jí, de jā ñúcuán nīhīn táhvī jí ndācá jā ní nquee yuhú yā.

¹³ Chi quívi jā ní nquee yuhú Yāa Dios nū Abraham, de nī nacunehen yā maá yā jā ní ncāhān téyí yā, chi nduú cā nā incā cuu nacunehen yā jā cúñáhnú cā nsūú cā maá yā jā cuu testigo yā.

¹⁴ De nī ncāhān yā: Jāndāa ndija jā váha ndasí sáhá nī ndóhó, de sáhá nī jā nducuahā ndasí tatá nū, ncachī yā jíin Abraham.

¹⁵ De jíin paciencia nī ndetu dē, de súcuán de nī nīhīn dē jā ní nquee yuhú yā.

¹⁶ Chi tá cāhān téyí ndá nchivī, de nacunehen jí síví iin jā cúñáhnú cā nsūú cā maá jí. De tú iyó iin tūhun jāá nduú cándija táhān, de tú iin tēe cāhān téyí dē jíin síví Yāa Dios, ñúcuán de jécuiñi jā tétáhān.

¹⁷ De saá-ni Yāa Dios, chi nī ncāhān téyí yā nū nchivī jā cuāha yā táhvī jí. Chi ní ncuu iní yā jā cucáhnú váha iní jí jā má nācani

yátá iní yā síquī jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nū jí.

¹⁸ Chi mā nācani yátá cuiti iní yā síquī tūhun jā ní ncāhān yā ūu vuelta, iin cúu jā ní nquee yuhú yā, de incā cúu jā ní ncāhān téyí tucu yā síquī tūhun ñúcuán. Chi nduú stáhvī cuiti yā. De jā ñúcuán ndá máá ó jā ní jíquisāhvi ó nū yā, chi iyó ndeé ndasí iní ō, de ñúhún téyí iní ō jā squíncuu yā jā ní ncāhān yā.

¹⁹ De síquī jā súcuán ñúhún iní ō, de suu sáhá jā quéndōo cutú ánō ō jíin tūhun yā, de cúcáhnú váha iní ō, tá cúu nū quéndōo cutú barco jā tīn gancho yūu. De sáhá jā cuu quívi ó andivī nū ū cā, jā cúu modo cuarto ū cā jā ní iyo ichi chātā sahma jā ní ndita caa iní vehe ū janahān.

²⁰ De iní ñúcuán chi xihna cā Jesús ní nquívi, tácuu nacune yā ichi jā quívi ó. De jā ñúcuán ní cání cúu yā sūtū cúñáhnú tá cúu nū ní ncuu sūtū Melquisedec.

7

Jā cúu Jesús sūtū tá cúu nū ní ncuu Melquisedec

¹ De maá Melquisedec ní ncuu dē rey ñuū Salem, de nī ncuu dē sūtū nū Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí. De nī jētahān dē Abraham tá nī nenda Abraham jā ní ncundeé dē nī ncanāá ndá dē jíin ndá rey. De nī jícān táhvī dē jēhē Abraham.

² De ndācá ūxī ndatíñú jā ní ncan-dee Abraham nū ndācá rey, nī jēhe dē iin iin nū ñúcuán nū Melquisedec. De síví Melquisedec cáchī: Rey jā sáhá tiñu ndāa. De suni nání dē Rey Salem, de tūhun Salem cáchī: Jā iyó ndeé iyó sí iní. De jā ñúcuán suni nání dē: Rey jā sáhá jā iyó ndeé iyó sí iní nchivī.

³ De nduú cāhān tutū tūhun tatá dē ní naná dē ní ndācá tatá dē. De suni nduú cāhān jā ní ncacu dē jíin jā ní jíhī dē. Chi cúu dē tá cúu Jesús, Sēhe Yāa Dios, chi ní cání cúu dē sūtū.

⁴ De cündehé ndá nú nāsa ñáhnú nī ncuu Melquisedec, chí tatā ō Abraham jā ní ncuñáhnú, nī jēhe dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū dē síquī ndācá jā ní ncandeē dē nūū ndá rey.

⁵ De jínī ō jā ndācá úxī ndatíñú jā ní nīhīn nchivī, nī jēhe jí iin iin nūū, nī nquehen ndá tēe cúu sūtū tatā Leví, tá cúu nūū cáhān ley Moisés. De ní nquehen dē nūū nchivī jā cúu táhān dē, chí iin-ni tatā Abraham cúu ndá dē jíín jí.

⁶ De Melquisedec chí nsūū tatā Leví cúu dē, de vísō sūcuán de ní nquehen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū Abraham. De suni ní jícān táhvī dē jēhē Abraham, vísō cúu Abraham tēe jā ní nquee yuhú yā nūū dē jā sáhá yā jēhē dē.

⁷ De jínī vāha ó jā tēe cúñáhnú cā cúu jā jícān táhvī jēhē tēe núu cā.

⁸ De ñayiví yáhá chí ndācá sūtū chí quéhen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, vísō cúu ndá dē tēe jíhī. De Melquisedec suni ní nquehen dē, sochí maá dē chí cáhān tutū íí jā técu dē.

⁹ De suni cuu cáhān ō jā Leví, tēe jā ní nquehen iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, suni modo jā nūū maá dē ní nquehen Melquisedec iin iin nūū ndācá jā úxī. Chí jā ní jēhe Abraham nūū Melquisedec, suu cúu modo jā suni ní jēhe dē cuenta Leví jíín ndihí cā tatā dē jā quíjí.

¹⁰ Chí tatā Abraham cúu Leví, de vísō ncháha ca cacu dē quiví jā ní jētahān Melquisedec Abraham, de modo jā ní jēhe maá Leví cúu jā ní jēhe Abraham.

¹¹ De chíjin tatā Leví ní nquíjí sūtū Aarón jíín ndá cā sūtū jā ní nquíjí. De ní stéhēn ndá dē ley yā nūū nchivī Israel janahán. De tú ní ncúu sáhá dē jā quendōo ndāa nchiví jíín ley ñúcuán nícu, de nduú cā cánuú jā nūcuíñī incā clase sūtū lugar Aarón jíín ndá tatā dē. De

incā clase sūtū cúu Cristo jā cúu yā tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec.

¹² De tú nūcuíñī incā clase sūtū, de suni cánuú jā sāma ley síquī ndá tatā dē.

¹³ Túsaá de ní nsāma ley ñúcuán, chí cáhān tutū íí jā Jētohō ō Jesús cúu incā clase sūtū, de ní ncacu yā chíjin incā tatā. De tatā nūū ní nquíjí yā, nduú ní iin ní ncúu sūtū.

¹⁴ Chí jíñī vāha ó jā chíjin tatā Judá ní ncacu Jētohō ō. De tatā ñúcuán chí nduú ní ncāhān cuití Moisés jā cuu jí sūtū.

¹⁵ De cájí cúu jā ní nūcuíñī Cristo jā cúu yā incā clase sūtū tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec.

¹⁶ De nduú cúu yā sūtū jā ní ncacu chíjin tatā Leví tá cúu nūū cáhān ley janahán. Chí cúu yā sūtū síquī jā ndíso yā poder jā cutedú yā níí cání de mā cúu cuití yā.

¹⁷ Chí sūcuán ní ncāhān Yāa Dios tūhun yā:

Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu
Melquisedec.

¹⁸ Túsaá de tíñu jā ní ndacu ley janahán síquī sūtū, chí ní naā mītan, chí nduú ní níhīn tíñu quendōo níí cání.

¹⁹ Chí ley Moisés nduú ní nsáhá jā quendōo ndāa nchivī. De ní níhīn ō iin tūhun vāha cā jā ñúhún iní ō jā sndáhvā Cristo cuāchí ó, de sūcuán ní ncuñatin ó nūū Yāa Dios.

²⁰ De jíín jā ní ncāhān téyíí Yāa Dios de cúu Jesús sūtū.

²¹ Chí ndá cā tēe ñúcuán, nsūú jíín tūhun jā ní ncāhān téyíí yā ní ncuu dē sūtū. Sochí Jesús chí ní ncāhān téyíí Yāa Dios jā cuu yā sūtū, chí sūcuán cáhān tutū:

Ní ncāhān téyíí maá Jētohō ō Yāa
Dios, de mā nácani yátá iní
yā:

Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu
Melquisedec.
Ncachi yā.

²² Túsaá de jíin Jesús nī ncucutú iin contrato vāha cā nsūú cā ley janahán.

²³ De ndá cā sūtū ñúcuán, chi nī iyo cuāhā dē, sīquī jā jíhī ndá dē de nduú ní ncúu cuiñi dē ní cání.

²⁴ Sochi Jesús chi cúu yā sūtū jā cuiñi ní cání, chi técu yā ní cání.

²⁵ Jā ñúcuán cúu jā ndíso tíñū yā jā scácu yā nchivī jā quiiji nūū Yāā Dios jā cutecū ji ní cání. Chi ní cání técu yā de cāhān yā jēhē ji jíin Yāā Dios.

²⁶ Túsaá de vāha ndasí sūtū cúñáhnú cúu Jesús, tá cúu nūū jíni ñúhún ó. Chi sūtū īi cúu yā, de nduú nā cuāchi yā, de íyó ndoo yā, de nduú cúu yā táhān nchivī jā sáhá cuāchi, de cúñáhnú ndasí yā jondē nūū sūcún cā andiví.

²⁷ De maá yā nduú jíni ñúhún jā sáhá yā tá cúu nūū ní nsáhá ndá sūtū cúñáhnú janahán, jā ndiquivī nī nsōcō dē quiti sīquī cuāchi maá dē xihna cā, de sá de sīquī cuāchi nchivī. Chi iin vuelta-ni nī nsōcō yā maá yā jēhē ó, de nī ncuu-ni.

²⁸ Chi jíin ley Moisés nī jani ndá dē ndá sūtū cúñáhnú jāā nduú nā fuerza squíncuu vāha. Ñúcuán de cuéé cā de nī ncāhān téyíí Yāā Dios. De jíin jā ní ncāhān téyíí yā, de nī jani yā Sēhe yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, de sūtū ndāā sūtū vāha cúu yā ní cání.

8

Jā ndíso tíñū Cristo sīquī iin contrato jeé

¹ Túsaá de tūhun cánuú cā jā ja nī ncāhān ndá nī cúu yáhá: Névāha ó iin sūtū cúñáhnú tá cúu nūū ní ncāhān nī, de ndéé yā lado cuáhá mesa nūū ndácu tíñū maá Yāā jā cúñáhnú jondē andiví.

² De mitan de cúu yā sūtū jondē andiví, jā cúu lugar īi ndija jā ní nsáhá maá Jētohō ō Yāā Dios, nsūú nchivī. Chi nduú cáá tá cáá vehe īi janahán jā ní nsáhá nchivī.

³ De ndācá sūtū cúñáhnú nī jani Yāā Dios dē jā sōcō dē ndatíñū jíin quiti nūū yā. Túsaá de Jesucristo suni nī jini ñúhún jā sōcō yā jā cúu yā sūtū.

⁴ De tú ní iyo cā yā inī ñayívi, de nī mā quetáhán jā cúu yā sūtū jíin ndá cā sūtū, chi níni sōcō cā ndá dē quiti tá cúu nūū cāhān ley Moisés.

⁵ De tíñū jā sáhá ndá dē, chi nduú quetáhán jíin jā íyó andiví. Chi cúu iin muestra-ni jā stéhēn sīquī andiví. De cúu tá cúu jā ní ncāhān Yāā Dios jíin Moisés quivī jā ní nquiéhé dē nī nsáhá dē vehe īi janahán: Coto vāha nú jā sáhá nú ndācá ndatíñū tá cáá ndá jā ní stéhēn nī nūū nū jondē xīnī yucu, ncachī Yāā Dios jíin dē.

⁶ De mitan de sáhá Cristo tíñū ñáhnú ndasí cā nsūú cā jā sáhá ndá sūtū ñúcuán, chi ndíso tíñū yā sīquī contrato jeé jā vāha ndasí cā, chi ndíso tūhun ñáhnú cā jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā sáhá yā.

⁷ Chi contrato ley xihna ñúhún, tú ní nsáhá jā quee vāha tíñū nícu, de nduú cā cánuú jā coo contrato ūū.

⁸ Chi nchivī janahán ñúcuán nduú ní nquéndoo ndāā ji, chi nī ncāhān Yāā Dios jíin ji, cáchī tutū: Quiiji quivī jā nasáhá nī iin contrato jeé

jíin nchivī Israel jíin nchivī Judá, cáchī Jētohō ō Yāā Dios.

⁹ De mā cōó tá cúu contrato jā ní nsáhá nī jíin ndá tatā ji janahán,

quivī jā ní ntiin nī ndahá ndá ji, de nī ntavā nī ji inī nación Egipto. Chi nduú ní squíncuu vāha ndá ji jíin contrato ley nī.

Jā ñúcuán nduú cā ní ntánuú nī ji, cáchī Yāā Dios.

¹⁰ Túsaá de suha coo contrato jā nasáhá nī jíin nchivī Israel, jondē tá quiiji quivī ñúcuán, cáchī Jētohō ō Yāā Dios:

Sáhá nī jā jīcūhun ley nī nūū jāā ntūnī ji,

de saá-ni iní ánō ji tee nī tūhun ley nī.

De cuu nī Yāa Dios ndá ji, de maá ji cuu nchiví maá nī.

¹¹ De nduú cā jíni ñúhún stéhēn ji nūū táhán ji nūū ñanī ji, tácuca cunī ji nāsa Yāa cúu Jētohō ji. Chi ndihi ji cunī nāsa Yāa cúu nī, jondē nchiví núu cā jíin jondē nchiví cúñáhnú cā.

¹² Chi cune cáhnú iní ni nūū ji jā nī nsáhá ji tiñu néhén, de ni mā núcūhun cā iní ni cuāchi jā ní nsáhá ji.

Ncachí Yāa Dios.

¹³ De jā ní ncāhān yā jā cuāha yā iin contrato jeé cúu jā ní ncachí yā jāá nduú cā cuetíñú contrato xíhna ñúhún. De iin jā ní ncutúhú jāá nduú cā jétíñú, chi jíni ō jā ja ñatin naā.

9

Vehe ī ñayiví yáhá nī stéhēn nāsa cáá andiví

¹ De ndāā chi contrato xíhna ñúhún nī ndacu tiñu nāsa chiñúhún ji yā, jíin nāsa coo iin vehe ī iní ñayiví yáhá.

² De nī ncuvāha vehe ī ñúcuán, de nī iyo ūū cuarto. De cuarto xíhna ñúhún jā nání cuarto ī, nī iñi candelero oro jíin mesa oro jíin pan ī.

³ De nī iyo sahma jā ní ndíta caa jā ndásí incā cuarto jā nání cuarto ī ndasí cā.

⁴ De iní ñúcuán nī iyo iin altar oro nūū cáyū sūja ī, jíin jātūn jā ñúhún contrato ley, de maá-ni oro cúu ní sīquī jātūn. De iní jātūn iñi iin tǵéhēn oro jā ñúhún maná jā ní ncuun jondē andiví. De suni ñúhún vara Aarón jā ní nene yūcū, jíin tabla yūū jā yósō tūhun contrato ley.

⁵ De sīquī jātūn nī iñi nduú figura ángel querubín jā stéhēn jā ndéē Yāa Dios. De nī nsáhá cōndāhvī sīquī tapa jātūn nūū ní nchosō yúyú nīñi jā sndāhvā cuāchi. De nduú núne ō jā cāhān cā ō sīquī ndá ñúcuán mitan.

⁶ De tá nī jínu ndācá ñúcuán, de sanúú sanúú-ni quívi ndá sūtū iní cuarto xíhna ñúhún jā sáhá dē tiñu jā cúu dē sūtū.

⁷ Sochi iní cuarto ūū, chi nduú cúu quívi nā-ni sūtū jíin incā nchiví, chi mátúhún-ni sūtū cúñáhnú cā cúu jā quívi, de suni iin-ni vuelta jā cuīyā. De suni mā cúu quívi dē de tú nduú nīñi quiti jā sōcō dē nūū Yāa Dios jā sīquī cuāchi maá dē jíin sīquī cuāchi nchiví.

⁸ De jíin ñúcuán stéhēn Espiritu Santo nūū ō jā tá nī iyo cā cuarto ī xíhna ñúhún iní ñayiví, de nduú ní núne ichi jā quívi nchiví iní lugar ī ndasí jā cúu andiví.

⁹ Chi ndācá ñúcuán cúu jā ní stéhēn nāsa cúu tiempo mitan. Chi jā ní nsōcō ndá ji ndatíñú jíin quiti nūū Yāa Dios, chi nduú ní ncúu cuití sáhá jā quendōo ndoo ánō nchiví jā ní nsōcō.

¹⁰ Chi ndá ñúcuán nī stéhēn maá-ni sīquī yiqui cúñu ō, nāsa cají ō, nāsa coho ō, nāsa ndundoo ō. De nī jetíñú jondē nī nquiji Cristo jíin iin modo vāha cā, de sá de nduú cā.

¹¹ Chi mitan chi ja nī nquiji Cristo, de cúu yā sūtū cúñáhnú cā jā ndiso tíñú yā sīquī ndācá jā vāha jā ní nquiji mitan. De cúu yā sūtū iní lugar ī jondē andiví jā cúñáhnú cā de vāha cā nsūū cā cuarto ī janahán. De nsūū jā ní nsáhá nchiví cúu, chi nsūū cuenta ñayiví yáhá cúu.

¹² De jā ní nquivi yā iní lugar ī ndasí cā jondē andiví, de nsūū jíin nīñi ndixúhú de ni nīñi becerro, chi jíin nīñi maá yā nī nquivi yā, nī nsōcō yā iin vuelta-ni jā ní cání. De sūcuán nī scácu yā yóhó jā cutecū ō ní cání.

¹³ Chi jondē janahán de nīñi stīquī jíin nīñi ndixúhú jíin yāa becerro jā ní ncāyū nūū altar, nī jōsō ndá dē sīquī nchiví jāá nduú íyó ndoo ánō ji, de sūcuán nī ndundoo ji nūū yā.

¹⁴ De tú nī nīhīn tíñú nīñi ndācá quiti ñúcuán, de nā oncā cúu nīñi

maá Cristo. Chi Yāā ndoo cúu yā, de nī nsōcō yā maá yā nūū Yāā Dios, nī nsāhá Espírítu Santo jā íyó níí cání. De níñi yā náquete ánō ō nūū tíñu néhén jā cuū ō sáhá. De súcuán de cuu satíñú ó nūū Yāā Dios, Yāā técū.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā ndíso tíñu yā síquī iin contrato jeé. Chi nī jīhī yā, de súcuán nī ncandeē yā cuāchi jā ní nsāhá ndá nchivī tá nī Iyo jī chíjin contrato xíhna ñúhún. De nchivī jā cána Yāā Dios jī jā quívi jī ndahá yā, níhīn jī táhvī jī jā coo níí cání, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā.

¹⁶ Chi cúu modo jā tá sáhá iin tēe acta jā cáhān síquī táhvī, de jondē tá cuū dē sá de níhīn tíñu.

¹⁷ Chi tú técū cā tēe jā ní nsāhá, de nduú níhīn tíñú. De jondē tá nī jīhī dē, de sá de jétíñú.

¹⁸ De saá-ni contrato xíhna ñúhún, suni nī jini ñúhún cucutú jíin níñi quiti jā ní jīhī. De contrato jeé chi cúcutú jíin níñi Cristo jā ní jīhī yā.

¹⁹ Chi tá nī ncuu nī ncachī Moisés ndācá tíñu jā ndācu contrato ley ñúcuán nūū ndivīi nchivī, de nī nquehen dē níñi becerro jíin níñi ndixúhú jíin ndute, de jíin íxi cuahá jíin yūcū hisopo nī jōsō dē yúyú níñi síquī libro ley jíin síquī ndivīi nchivī.

²⁰ De nī ncāhān dē: Yáhá cúu níñi jā cúcutú contrato ley jā ní nsāhá Yāā Dios jíin ó, ncachī dē.

²¹ De suni níñi ñúcuán nī jōsō dē jondē inī maá vehe ī jíin nūū ndācá ndatíñú jā ní jetíñú ndá dē jā chíñúhún dē yā.

²² De ja ñatin ndihi ndatíñú, chi cáhān ley yā jā jíni ñúhún ndundoo jíin níñi. De tú mā cātī níñi de mā cúne cáhnu inī yā nūū cuāchi nícu.

Jā ní nsōcō Cristo maá yā jā candeē yā cuāchi

²³ Túsaá de ndācá ndatíñú ñúcuán jā cúu muestra ndá máá jā íyó andivī, ní jini ñúhún jā ndundoo jíin níñi quiti. De ndá máá jā íyó andivī, chí nī jini ñúhún

ndundoo jíin níñi Cristo jā váha ndasí cā.

²⁴ De Cristo chi nduú ní nquívī yā inī lugar ī jā ní nsāhá nchivī, chí iin muestra-ni nī ncuu ñúcuán jā ní stéhēn nāsa íyó lugar ī ndija jondē andivī. Chi sa maá andivī ní nquívī yā, de mitan chí íyó yā nūū Yāā Dios jā cáhān yā jēhē ō.

²⁵ De maá sūtū cúñáhnú cā quívī dē ndācá cuíyā inī cuarto ī cā jā sócō dē níñi quiti. Sochi Cristo chí nduú ní nsōcō yā maá yā cuāhá vuelta, chí iin vuelta-ni.

²⁶ Chi tú súcuán de cánuú jā cuāhá vuelta ndoho yā jondē tá nī jēcōo ñayivī de jondē mitan nícu. De nduú chí sa tiempo jā cuándihi yáhá ní nquenda níjin yā iin vuelta-ni jā níí cání, de nī nsōcō yā maá yā jā ní ncandeē yā cuāchi.

²⁷ De tá cúu nūū ní ncundaā jā cuū ndācá nchivī iin vuelta-ni, de ñúcuán de sáhá ndāā Yāā Dios tíñu jī,

²⁸ suni súcuán Cristo nī jīhī yā iin vuelta-ni jā ní nsōcō yā maá yā tácuca candeē yā cuāchi cuāhá nchivī. Ñúcuán de ndiji yā incā vuelta, de nsūū jā sócō tucu yā maá yā jā candeē yā cuāchi, chí sa jā scácu yā nchivī jā ndétu jī jā ndiji yā.

10

¹ Chi ley Moisés nī ncuu iin muestra-ni ndācá jā váha jā ní nquiji jíin Cristo, iin jā stéhēn-ni nāsa coo maá jā váha. Jā ñúcuán nduú cúu cuítī sáhá ley jā quendōo ndāā nchivī jā quíji jī nūū Yāā Dios de sócō jī quiti nūū cuíyā nūū cuíyā.

² Chi tú ní ncúu sáhá ley jā quendōo ndāā jī, de jencuítī jā sócō jī quiti nícu. Chi tú ní ncúu, de iin vuelta-ni de ja nī nquendōo ndoo ánō nchivī jā sócō ñúcuán, de mā cúyúhú cā ánō jī jā ní nsāhá jī cuāchi nícu.

3 De nduú chi já sócō ndá ji quiti ndácá cuīyā, sa sáhá já núcūhun inī ji cuāchi ji.

4 Chi niñi stīquī jíin niñi ndixúhú, mā cūú cuitī candee cuāchi.

5 Já ñúcuán tá nī nquiji Cristo inī ñayiví, de nī ncāhān yā jíin Yāā Dios: Já jáhni ji quiti jíin já jéhe ji ofrenda nūū ní, chi nduú ní jétahān inī ní.

Sochi nī nsáhá tūha ní yiqui cúñu maá sá já sócō sá.

6 De nduú ní ncúsii inī ní já téñuhūn ji quiti de sócō ji tī já ndundoo cuāchi ji nícu.

7 Ñúcuán de nī ncāhān sá: Yáhá vāji sá já squíncuu sá tiñu já jétahān inī ní, Tátā Yāā Dios.

Chi súcuán ja yósō tūhun sá nūū tutū.

Ncachī Jesús.
8 Xihna cā nī ncāhān yā jáá nduú ní jétahān inī Yāā Dios de nduú ní ncúsii inī yā já jáhni ji quiti de jéhe ji ofrenda, jíin já téñuhūn ji tī de sócō ji tī já ndundoo cuāchi ji nícu, vísō súcuán ndácu ley tiñu.

9 De nī ncāhān cā yā: Yáhá vāji sá já squíncuu sá tiñu já jétahān inī ní, Tátā Yāā Dios. De já ní ncāhān yā súcuán, de nī nsáhá yā já jencuiñi já sócō ndá ji quiti, chi nī nsōcō yā maá yā.

10 De nī nsáhá Yāā Dios já íyó ndoo íyó ii ó nūū yā siquī já nī nsáhá Jesucristo já jétahān inī Yāā Dios, suu já ní nsōcō yā yiqui cúñu yā iin vuelta-ni já ní cání.

11 De ndácá sūtū ñúcuán chi ndiquiví nī iñi dē nī nsatíñú dē nūū yā, de cuāhā vuelta jáhni ndá dē quiti já sócō sócō dē. De ndácá ñúcuán chi mā cūú cuitī candee cuāchi.

12 Sochi Cristo chi iin vuelta-ni já ní cání nī nsōcō yā maá yā já síquī cuāchi ó. De sá de nī jécundeē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā.

13 De ñúcuán ndétu yā mitan jondē quiiji quiví já candee yā poder ndácá já jíiní úhvi nūū yā.

14 Chi já ní nsōcō yā maá yā iin vuelta-ni, de nī nsáhá yā já ní cání quendōo ndāā nchivi já ní nsáhá ndoo yā.

15 De maá Espíritu Santo suni cájí cáhān yā siquī tūhun yáhá, chi xihna cā cáhān yā:

16 Suha coo contrato já nasáhá nī jíin ji,

jondē tá quiiji quiví ñúcuán, cáchi Jētohō ō Yāā Dios:

Sáhá nī já jíicūhun ley ni inī ánō ji, de saá-ni nūū jáá ntúnī ji tee nī tūhun ley ni.

17 Ñúcuán de cáhān cā yā:

Mā núcūhun cā inī ni ndácá cuāchi jíin tiñu néhén já ní nsáhá ji.

Ncachī yā.

18 Túsaá de tú ja nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi ó, de nduú cā cánuú já sócō cā ō já síquī cuāchi ó.

Jā ní nune ichi já quiví ó nūū Yāā Dios

19 Já ñúcuán hermano, mā cání inī ō ni iin, chi cuu quiví ó lugar ii ndasí jondē nūū íyó Yāā Dios, síquī já ní jati niñi Jesucristo.

20 Chi nī nacune yā iin ichi jéé já cutecū ō ní cání sáhá yā. Chi tá nī jihí yā de nī ntéhdē sahma já ndíta caa já ndásí lugar ii ndasí cā inī vehe ii. De súcuán nī stéhen Yāā Dios já nūne já quiví ó lugar ii ndasí cā nūū íyó yā.

21 De Jesús cúu sūtū cúñáhnú ndasí já jíto yóhó nchivi já cúu séhe Yāā Dios.

22 Túsaá de ná quiví ó nūū Yāā Dios, de ná cóo ndāā ndija ánō ō, de ná cándija nīhin ó já íyó ndāā ndihi tūhun yā. Chi jíin niñi Cristo nī ndundoo ánō ō nūū ndácá cuāchi já ní nsáhá ó, de nī ndundoo ó nūū yā já ní jenduté ó jíin ndute.

23 De ná cuiñi nīhin ó jíin tūhun já cáhān ō, suu já ñúhún inī ō já sáhá yā já váha yóhó. De má cáca yátá ó, chi váha squíncuu maá Yāā Dios já ní nquee yuhú yā nūū ō.

²⁴ De ná nácani inī ō nāsa sndíhvī tāhán inī ō jā cundáhvi cā inī ō táhán ó, jíin jā sáhá ó tiñu váha.

²⁵ De níní ná ndútútú ó jā chiñúhún ó yā, de mā cúhuun inī ō tá cúu nūū sáhá sava ji, chi sa víhí cā ná sndíhvī tāhán inī ō, chi ja jíin ō jā cuácuñatin quívi jā nenda yā.

²⁶ De tú ja nī jíicūhun inī ō de nī jetáhvi ó tūhun ndāā, de tú maá-ni cuāchi sáhá ó sáhá ó, túsaá de nduú cā nā incā íyó jā cuū síquī cuáchi ó.

²⁷ Chi sa quéndōo maá-ni cā tūhun xēen síquī ō jā quíji quívi juicio de quíji ñuhūn xēen jā cāyū nchivī jā jíin ūhvi ji yā.

²⁸ Nchivī jā squéne yichī ley Moisés, de tú ūū á ūnī nchivī cāhān cuāchi síquī ji, de jíhī nahñí ji, de nduú cā nā tūhun cundáhvi inī íyó.

²⁹ De nā oncā cúu jā má ndōhó xēen cā nchivī jā squéne yichī ji maá Sēhe Yāā Dios, chi modo jā jáñū nihnu ji síquī yā. De sáhá ji jáā nduú jétiñú cuitī niñí yā jā ní jati síquī contrato jā ndundoo ji nūū yā nícu. De súcuán sáhá nāvāha ji nūū maá Espiritu Yāā Dios jā sáhá jā váha yóhó.

³⁰ Chi ja jíin ō jā ní ncāhān maá yā: Maá nī sáhá jā ndutahvī ji síquī cuāchi ji, maá nī cuāha castigo ji, ncachī Jētohō ō. De suni cāhān: Maá Jētohō ō sáhá ndāā yā síquī cuāchi nchivī yā.

³¹ Túsaá de xēen ndasí coo síquī nchivī jáā nduú ní ncándíja jā quívi ji inī ndahá Yāā Dios, Yāā tēcū, jā ndutahvī ji síquī cuáchi ji.

³² De nūcūhun inī ndá nú nāsa nī ncuu ichi chátā, jondē tá cáta nī nquijéhé nú caca nú jíin luz yā, de nī jendeé inī ndá nú jā ní ndoho nú quéhén tūndóhó xēen.

³³ Chi sava ndá nú nī ncāhān nēhén ji nūū nú de nī sndóho ji ndóhó nī jíin nchivī. De sava cā nū nī jēhe nú tūhun jā cuiñi nú jíin nchivī jā ní ndoho súcuán.

³⁴ Chi nī ncundáhvi inī nū nchivī jā ní nchihí vecāa jā síquī yā, de nī

ncusiī inī nū vísō nī ncandeē nchivī ndatiñú nú. Chi nī nsáhá ndá nú cuenta jā jondē andiví névāha nú iin tāhvi jā váha ndasí cā jā coo ní cání.

³⁵ Túsaá de mā siāā nū tūhun jā ní ncandíja ndija nú jā váha inī yā, chi cuāhā ndasí tāhvi nīhīn nū síquī ñúcuán.

³⁶ Chi cánuú jā cuandeé inī nū tácuā sáhá nú jā jétahān inī Yāā Dios, de nīhīn nū jā ní nquee yuhú yā.

³⁷ Chi cāhān tutú īi: Iin nūnūū-ni cā de nenda maá Yāā jā ndiji, de mā cúcuéé yā.

³⁸ De nchivī jā ní sndáhvā nī cuāchi ji, tēcū ji jā cándíja ji jā sáhá nī jēhē ji.

Sochi tú caca yátá ji, de mā cúsiī inī ní jíin ji.

Ncachi Yāā Dios.

³⁹ Sochi yóhó chi nduú cúu ó táhán nchivī jā jíca yátá jā tñū tāhvi ji. Chi sa cándíja ó jā nīhīn tāhvi ō cutecū ánō ō.

11

Síquī tūhun cándíja

¹ De jā cándíja ó, suu cúu jā ní ncundaā ndija inī ō jā nīhīn ō ndācá jā ñúhún inī ō, jíin jā jíin váha ó jā íyó ndija ndācá jáā nduú jíin ō nūū mitan.

² De nchivī janahán chi nī jetúhún yā ji síquī jā súcuán nī ncandíja nīhin ji.

³ Síquī jā cándíja ó cúu jā jíicūhun inī ō jā ní nsáhá Yāā Dios ñayiví jíin tūhun jā ní ncāhān yā-ni. De jíin poder Yāā Dios jáā nduú jíin ō nūū, nī jēcōo ndācá jā jíin ō nūū.

⁴ Nī ncandíja Abel jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī nsōcō dē jā váha cā nūū Yāā Dios nsūū cā Caín. De jā ñúcuán nī jetúhún yā jā íyó ndāā dē, chi nī jetáhvi yā jā ní nsōcō dē quiti nūū yā. De vísō nī jíhī dē, de cāhān cā historia dē jíin ó jondē mitan, chi tēe nī ncandíja ndāā cúu dē.

⁵ Nī ncandíja Enoc jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī naquehen yā dē cuāhān dē andiví, de nduú ní

jīhī dē. De nduú ní nánihīn nchivī dē, chi nī ndoñúhún dē-ni nī nsáhá yā. De cáchi tutū jā jondē ncháha ca naquehen yā dē de nī ncusiī inī yā jíin ndācá jā ní nsáhá dē.

⁶ Sochi tú nduú cándija ó jā sáhá yā jēhē ō, de nduú nā modo jā cusī inī Yāa Dios jíin ó. Chi nchivī jā cúnī quīvi ndahá yā, cánuú jā candija ji jā íyó yā jíin jā cuāha yā táhvi nūū nchivī jā ndúcú ji candija ji yā.

⁷ De Noé nī ncandija dē jā sáhá Yāa Dios jēhē dē, tá nī ncachī tūhun yā nūū dē jā coo tūndóhó jāá ncháha ca cunī dē jā coo. De jā ñúcuán nī jetáhvī dē nī nsáhá dē barco cáhnú jā nání arca, tácuā cācu dē jíin níi vehe dē. De jā sūcuán nī ncandija dē, de nī nenda cuāchi sīquī nchivī jāá nduú ní ncándija ji yā. De nī sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā ní ncandija dē jā sáhá yā jēhē dē.

⁸ De Abraham nī ncandija dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jetáhvī dē tá nī ncāhān yā jíin dē jā quīhīn dē iin lugar nūū cuāha yā jā cuu táhvi dē. De nī nquee dē cuāhān dē, vísó nduú jíin dē ní cúu nūū quīhīn dē.

⁹ Nī ncandija dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī ndeē tátū dē nūū ñuhun jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nūū dē. De nī ndeē dē vehe ñii, de saá-ni sēhe dē Isaac jíin Jacob, chi suni inuú nīhīn táhvi ji jíin dē jā ní nquee yuhú yā.

¹⁰ Chi nī ñuhun inī dē jā cundee dē maá ñuū andiví jā íyó cutú cimientó, de maá Yāa Dios nī jaquín yā de nī nsáhá yā ñuū ñúcuán.

¹¹ De saá-ni Sara nī ncandija ña jā sáhá yā jēhē ña, de jā ñúcuán nī nīhīn ña fuerza jā ní jīcūhun sēhe ña. Chi jondē tá nī ncháha ndasí cuiyā ña, de nī ncacu iin sēhe yíi ña, chi nī ncandija ña jā squíncuu Yāa Dios jā ní nquee yuhú yā.

¹² De sūcuán nī ncuu jā ní ntáhvi cuāhā nchivī nī nsáhá iin-ni Abraham, vísó jā ñáhnú ndasí dē. De

tatā dē nī nducuahā ndasí, tá cúu tiūun andiví, jíin ñútín yuhú mar, jā má cúu cuitī cahvi ó.

¹³ De ndācá nchivī jā ní ncandija ñúcuán, nī jīhī ji. De vísó nduú ní nīhīn ndá ji jā ní nquee yuhú yā, sochi nī jinī váha ji jā sūcuán coo, de nī ncusiī inī ndá ji jā nīhīn ji incā vida. De sūcuán nī ncāhān ndá ji jā nchivī ñuū jíicá nchivī tátū cúu ji inī ñayívi yáhá.

¹⁴ De ndá nchivī jā cáhān sūcuán, chi stēhēn cājí ji jā ndúcú ji iin ñuū jā cúu andiví nūū cúu ñuū maá ji.

¹⁵ Chi tú ní nácani inī ndá ji sīquī ñuū nūū ní nquee ji, de íyó modo jā ndicó cóo ji de tú cúnī ji nícu.

¹⁶ De nduú chi nī ncuu ndasí inī ndá ji jā cundee ji incā ñuū váha cā jā cúu ñuū andiví. Jā ñúcuán nduú cúcanoō Yāa Dios jā nání yā Yāa Dios ndá ji, chi ja nī nsáhá tūha yā iin ñuū nūū cundee ji.

¹⁷ Nī ncandija Abraham jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jēhēn dē jíin Isaac jā sócō dē ji, tá nī jito túni yā dē. De nī íyo tūha dē jā sócō dē sēhe dē jā mátúhún ji-ni nūū dē, vísó nī nīhīn dē tūhun jā ní nquee yuhú yā suha sīquī dē:

¹⁸ Isaac cúu tēe jā squíjéhé nī tata nū quīhīn, cáchi tūhun jā ní nquee yuhú yā.

¹⁹ De nī nsáhá dē cuenta jā cuu nastécū Yāa Dios ji. De modo jā sūcuán nī ncuu, chi cuu cáhān ō jā modo jā ní jīhī ji de nī natecū ji nūū dē, chi nī jasi yā-ni jā má cáhní dē ji.

²⁰ Nī ncandija Isaac jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī ncāhān dē jā táhvi váha nīhīn sēhe dē Jacob jíin Esau tiempo quiji.

²¹ De suni sūcuán nī ncandija Jacob, de jā ñúcuán tá ja ñatin cuū dē de nī ncāhān dē jā nīhīn ndúū sēhe yíi José táhvi váha. De yítuu dē garrote dē, de nī nchiñúhún dē Yāa Dios.

²² De suni sūcuán nī ncandija José, de jā ñúcuán tá cuācuñatin cuū dē, de nī ncāhān dē jā ndācá tata

Israel, iin quívi de quee ji iní naci6n Egipto. De nī ndacu dē jā chiyuhū ji yiqui dē űuū nūu quívi ndá ji.

²³ De tá nī ncacu Moisés, de tatá ji naná ji nī ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā űúcuán nī jito yuhū dē ji űnī yōō. Chi nī jinī ndúū dē jā vii cáá ji, de nduú ní nchúhú dē síquī acta jā ní nsáhá rey jā cuū ndácá sūchí yí.

²⁴ De suni sūcuán nī ncandíja Moisés, de jā űúcuán tá nī jahnu dē de nduú cā ní jéhe dē tūhun jā cuu dē sēhe űahan cúu sēhe síhí rey Egipto.

²⁵ Chi sa nī ncuu iní dē jā ndoho dē jíin ndá táhán dē nchiví Yāa Dios, nsúū jā cusii iní dē jacū-ni tiempo jíin cuāchi.

²⁶ Chi nī nsáhá dē cuenta jā tú cāhān nēhén nchiví síquī dē jā síquī Cristo, de űúcuán sáhá jā cucuicá ndasí cā dē ndihi jā ndíso tūhun Yāa Dios nsúū cā jā cucuicá dē ndihi jā íyó naci6n Egipto. Chi nī űuhun iní dē jā cuāha yā táhvī dē.

²⁷ De jā sūcuán nī ncandíja dē, de jā űúcuán nī nquee dē naci6n Egipto cuāhān dē. De nduú ní nchúhú dē jā quíti iní rey nūu dē. Chi nī tñi nīhin dē síquī tiñu sáhá dē, chi nī nsáhá dē cuenta jā ja jíin dē nūu Yāa jáá nduú cúu cunī ō nūu mītan.

²⁸ De jā sūcuán nī ncandíja dē, de jā űúcuán nī ncāhān dē jā ná cāhnī nchiví tīcāchí pascua. De nī ndacu dē jā ná cósō ji yúyul nīñi tī viéhé ji, tácuu tá quiji ángel jā cahnī yā ndácá sēhe nuú nchiví Egipto, de mā cāhnī yā sēhe nuú nchiví Israel.

²⁹ De síquī jā ní ncandíja nchiví Israel jā sáhá yā jēhē ji, de nī nchāha ji-ni māhñú Mar Rojo, chi nī nacune yā ndute de nī natūu-ni űuhun yichí. De suni sūcuán nī ncuu iní ndá tēe Egipto jā yāha dē nícu, de nī ndasí-ni ndute síquī dē, de nī jíhi ndá dē.

³⁰ Nī ncandíja ndá soldado jā sáhá yā jēhē dē, de jā űúcuán nī jicó

cáva namā jā ní jicó ndúū jā ndásí űuū Jericó, tá nī jicó ndúū ndá dē űjá quívi.

³¹ De Rahab, vísō űahan ndiī nī ncuu űa, sochi nī ncandíja űa jā sáhá yā jēhē űa. De nī nchindeé űa ndá tēe Israel jā ní nquindēhé ndēe dē nāsa íyó űuū űa. De jā űúcuán nduú ní jíhi űa jíin nchiví űuū űa jā nīhin iní.

³² ¿De nāsa cāhān cā ni túsaá? Chi nduú cā nā tiempo jā nacani cā ni tūhun Gede6n jíin Barac jíin Sans6n jíin Jefeé jíin David jíin Samuel jíin ndácá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

³³ Nī ncandíja ndá dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā űúcuán nī ncundeé dē nī natiin dē ndácá űuū nāhnú, de vāha nī ndacu dē tiñu nūu, de nī nchindeé yā ndá dē tá cúu nūu ní nquee yuhú yā. De nūu sava dē nī jasí Yāa Dios yuhú ndicaha jáá nduú ní nchájī tī dē.

³⁴ De sava dē nduú ní ncáyū dē sáhá űuhūn jā cáyū xēen. De sava dē nī ncācu jáá nduú ní jíhi dē jíin espada. De sava dē nī nanihīn iní dē tá nduú cā nā fuerza dē nícu, de ndacuí téyí nī iyo dē nūu guerra, de nī ncundeé dē síquī soldado ndácá űuū jíicá jā jíin űhvi ji dē.

³⁵ De sava űahan nī natecū sēhe űa jā ní jíhi ji. De sava cā nchiví cāndíja chi sa nī ndoho xēen ji jondē nī jíhi ji. Chi nduú ní jéhe ndá ji tūhun jā siáa ji tūhun yā de cācu ji, chi nī nchuhun iní ji jā natecū ji de cundeē vāha cā ji jondē andiví.

³⁶ De sava cā ji nī nsáhá catá nchiví nūu ji, de nī ncani nchiví ji, de jondē nī nuhnī ji cadena nī nchíhi ji vecāa.

³⁷ De nī ncuun nchiví yūu xīnī ji, de nī jehndē ji jíin sierra, de nī jito túnī ji jíin tūndóhó, de nī jahnī ji jíin espada. Nī jica nuu ji cháhá chúcuán, de maá-ni űii tīcāchí űii ndixúhú nī űuhun ji. Nī ndoho ndáhvi ji, nī jinī ji tūndóhó, nī sndóho nchiví ji.

38 Vāha ndasí cā nchivī nī ncuu ji nsūú cā ndá nchivī ñayiví, de vísō sūcuán de nī nsáhá nchivī jā ní jica nuu ji nūú ñuhun t́há jíin ch́jin yucu, de nī Iyo ji yaví cava jíin yaví ñuhun.

39 De ndācá nchivī yáhá, vísō nī jetúhún Yāa Dios ji jā ní ncandíja ńhin ji jā sáhá yā jēhē ji, de nduú ní ńhin ji jā ní nquee yuhú yā nūú ji.

40 Chi nī nsáhá t́ha yā iin t́hu váha cā, de suu cúu jā sáhá Cristo jíin ó, tácu a iin cáhnú-ni ńhin ji iin t́hvī váha cā jíin ó.

12

Jā ná cúnuū ō nūū mátúhún-ni Jesús

1 Túsaá de iyó cuāhā ndasí nchivī ñúcuán jā ní ncandíja ńhin ji jā sáhá yā jēhē ji, de modo jā ní jicó ndúú ji yóhó, de stéhēn cā ji nūú ō jondē mitan jā suni sūcuán ná cándíja ó. Túsaá de saá-ni maá ó, ná sáhá jíyo ó ndācá jā sátéñú jíin cuāchi jā ní ncāan ó jíin. De ná cuāndeé inī ō cunu ó jíin carrera jā ní jēhe yā jā cunu ó.

2 De ná cúnuū vāha ó nūú Jesús, Yāa jā ní scándíja yóhó de sáhá yā jā cuja vāha ó jíin t́hun cándíja ó. Chi maá yā nī jendeé inī yā jā ní ndoho yā yicā cruz. De vísō t́hun canoō cúu jā sūcuán cuū yā, de nduú ní nsáhá yā cuenta. Chi nī ñuhun inī yā jā cusíi ndasí inī yā tá jínu jā ndoho yā. Sá de nī jēcundeē yā lado cuáhá mesa nūú tátúní Yāa Dios.

3 De nacani inī ndá nū nása nī jendeé inī yā nī ndoho yā jā ní nsáhá nāvāha nchivī iyó cuāchi jíin yā. De sūcuán de mā cúitá nú de nī mā nūú inī nū jíin t́ndóhó.

4 Chi juni ncháha ca ndoho nú jā jondē cuū nū jā ndúcú ndéé nú snāa nū cuāchi.

5 De sanaā de ja nī naā inī ndá nú jā cáhān tutú īī, jā sndíhvī inī Yāa Dios ndá nú jā cúu nū sēhe yā:

Séhē, mā quítí inī nū jā jēhe Jētohō ō castigo ndóhó,

de nī mā cúcuécá inī nū tú cáhān yā nūú nū.

6 Chi Jētohō ō jáhnū yā nchivī jā mānī yā jíin,

de jēhe yā castigo ndācá jā náquehen yā cuu sēhe yā.

Cáchī tutú.

7 Túsaá de cuandeé inī ndá nú jā jēhe Yāa Dios castigo ndóhó, chi sáhá yā jíin nú tá cúu nūú sáhá tatá jíin sēhe dē. Chi nduú ná sēhe iyó jāa nduú jēhe tatá ji castigo.

8 De tú mā cuāha yā castigo ndóhó, tá cúu nūú ndóho ndācá sēhe, túsaá de tá cúu sēhe ndáhvī cúu nú, de nsūú sēhe ndíja yā cúu nú.

9 De tatá ó ñayiví yáhá, suni nī jēhe dē castigo yóhó, de nī Iyo yíñuhún ó nūú dē. De ná oncā cúu jā má cuétáhvī ó nūú maá Tatá ó andiví jā jēhe yā castigo yóhó, de cutecū ó níí cání.

10 De ndāa chi maá dē nī jēhe dē castigo yóhó jacū-ni quiví, nása nī ncuu inī maá dē. Sochi Yāa Dios chi jēhe yā castigo yóhó iin modo vāha cā jā quéndōo vāha cā ō, chi jíin ñúcuán de sáhá ndoo yā yóhó tá cúu nūú iyó ndoo maá yā.

11 De ndāa chi nduú cúsi inī ō maá hora jā ndóho ó castigo, chi sa cúcuécá inī ō. Sochi cúcuéé cā de cuní ō jā jíin castigo jā ní ndoho ó de nī ncutúha ó jā caca ndaā ō de coo ndeé coo síi inī ō.

Siquí nchivī jā squéne yichí ji t́hun jā cáhān Yāa Dios

12 Túsaá de mā cōó ndá nú tá cúu tēe jā ní ncuítá īī ndahá, de quísi x́iní jíití, chi sa ndacuí sáhá nú maá nū nūú t́ndóhó.

13 De caca ndaā nū ichi ndoó, tácu a nduvāha ndá ndóhó jāa nduú ná fuerza inī, jā cúu nú tá cúu tēe tíacuá jāa nduú cúu caca vāha.

14 De cundíhvī inī nū jā cundeē mānī nū jíin ndācá nchivī, jíin jā coo ndoo coo īī nū nūú yā. Chi mā cúú cuní nī iin nchivī nūú maá Jētohō ō de tú nduú iyó ndoo ji.

15 De coto má caca yátá nī iin nú de siáa nū t́hun jā sáhá Yāa Dios jā

váha ndóhó, tácuá mā cūú nú tá cúu iin yūcū ũguā jā stíví de sáhá dañó jíín ndá nchiví.

¹⁶ De nī iin nú mā cācá ndiū. De nī mā cūyichī inī nū nūū ndá jā jēhe Yāā Dios, tá cúu nūū ní ncuu Esaú. Chi sīquī iin-nī cōhō ndeyu jā ní jīcān dē nūū űanī dē, de nī nsama dē jíín derecho jā nīhīn dē jā cúu dē sūchí núú, de sūcuán nī yīcō dē derecho dē.

¹⁷ De jíín ndá nú jā cúcuéé cā de nī ncuu inī dē jā cāhān tatá dē jā nīhīn dē tāhvī dē jā cúu dē sūchí núú. De nduú ní ncuú, chi nduú cā ní ntānuú Yāā Dios dē. Chi nduú ní nīhīn tiñú cā jā ní nacani inī dē, visō nī nducú ndéé dē jondē nī jacu dē.

¹⁸ De ndá ndóhó chi nduú ní nquéndá nú nūū iyo cúu, tá cúu nūū iyo ní ncuu maá yucu núú ní jēhe yā ley yā nūū nchiví Israel. Chi nī ncāyū űuhūn yucu Sinaí, de neē de tuún ndasí, de yíhí tāchī nīhin.

¹⁹ De nī ntvī nīhin trompeta, de nī ncāhān Yāā Dios. De nchiví jā ní jini jā cāhān yā, nī ncāhān ndāhvī ji jā má cāhān cā yā jíín ji.

²⁰ Chi nduú ní ncúndéé ji jíín tūhun jā ní ndacu yā tiñu nūū ji, chi nī ncāhān yā: Visō iin quiti-nī tú quīvi tī yucu yáhá, de jíín űíhún jā cuū tī jíín yūū á jíín lanza, ncachī yā.

²¹ De sīquī jā iyo ndasí cúu ndá jā ní jini ji, de jondē Moisés suni nī ncāhān dē: Quísi nduhū jā yúhú nī, ncachī dē.

²² De mitan de ndá máá nú jā cándija, chi nduú ní nquéndá nú nūū yucu űúcuán. Chi sa nūū maá yucu Sión, jíín nūū maá űuū Yāā Dios, Yāā técu, nī nquenda nú. De űuū űúcuán cúu Jerusalén jā íyó andiví, nūū íyó tūtú cuāhā ndasí mil ángel jā chíñúhún Yāā Dios.

²³ De nī nquīvi ndá nú nūū ndéē tūtú nchiví cándija jā cúu sēhe Yāā Dios, jā íyó lista ji andiví. De nī nquīvi nú nūū Yāā Dios, Yāā jā sáhá ndāā tiñu ndihi nchiví, jíín nūū íyó

ánō nchiví váha jā ja nī squéndō ndāā yā ji.

²⁴ De suni nūū maá Jesús, Yāā jā ndíso tiñú sīquī contrato jeé, nī nquīvi ndá nú. De yāhvi ndasí cā tiñu sáhá nīñi yā jā ní jati jā sndáhvā cuāchi ó, nsūū cā nīñi Abel jā ní ncāhān cuāchi.

²⁵ Túsaá de coto má squéne yichī nū tūhun jā cāhān yā jíín ndá nú. Chi nchiví jāá nduú ní jétáhvī tá nī ncāhān yā jíín ji űayiví yáhá, nduú ní ncacu ji. De xēēn cā ndoho yóhó de tú mā cuétáhvī ó nūū yā jā cāhān yā jondē andiví túsaá.

²⁶ De tá nī ncāhān yā jondē saá, de nī nquisi űayiví. De mitan chi cāhān yā: Iin-nī cā vuelta quisi nī űayiví, de nsūū maá-ni űayiví, chi saá-ni ndācá jā íyó andiví, ncachī yā.

²⁷ De tūhun yáhá jā cāhān, iin-ni cā vuelta, chi cáchī jā sáhá jíyo yā ndācá jāá nduú íyó cutú, suu jā ní ncuváha, tácuá ná quéndō jā coo cutú níí cání.

²⁸ Túsaá de cuāha Yāā Dios iin űuū nūū ó jā coo cutú níí cání. De jā űúcuán ná nácuétáhvī ó nūū yā, de ná chíñúhún ó yā, de ná cóo yíñúhún ó, tácuá cusī inī yā jíín ó.

²⁹ Chi Yāā Dios maá ó cúu modo iin űuhūn jā snāā ndihi jā nēhén.

13

Nāsa sáhá ó de cusī inī Yāā Dios

¹ Mā jécuiñi ndá nú jā cundáhvī inī nū ndá hermano nū jā cándija.

² Cunahán nú jā cánuú jā cuāha núú nú vehe nūū nchiví jícá. Chi íyó vuelta jā sūcuán nī jēhe núú nchiví vehe, de nduú ní jini ji jā nūū maá ángel andiví nī jēhe núú ji vehe.

³ De cunahán ndá nú jā chindeé nú nchiví jā yíhí vecāa, chi sáhá nú cuenta jā modo jā yíhí cáhnú nú jíín ji vecāa. De suni nacani inī nū jēhē táhán nú jā ndóho ji sáhá nchiví, chi tú sūcuán coo jíín maá nú de suni ndoho nú.

⁴ Coo yíñuhún ndá nú síquī tūhun jā jécundeē tēe jíin ñahan, de mā cásiquī ndéē tǎhán nú. Chi maá Yāa Dios sǎhá ndǎa yā cuāchi nchivi ndīi jíin nchivī jā cásiquī ndéē tǎhán.

⁵ De mā ndíyo inī nū xūhún, chi cusī inī nū jíin jā névaha nú-ni. Chi maá yā nī ncāhān: Mā síāa cuitī nī ndóhó, nī mā sndóo cuitī nī ndóhó, ncachī yā.

⁶ Túsaá de mā cǎnī inī ō nī iin, chi cuu cǎhān ō: Maá Jētohō nī chіндеé chítuu yā nduhū,

de mā cúyūhú nī de tú nā cuá cúnī nchivī sǎhá jī jíin nī.

Cachī ō.

⁷ De nūcūhun inī ndá nú ndācá pastor nū, jā ní stéhēn ndá dē tūhun Yāa Dios nū nū. De sǎhá vāha nū cuenta nāsa nī nīhīn tīñū jā ní nsǎhá ndá dē, de ndacu nú dē jā ní ncandíja dē jā sǎhá yā jēhē dē.

⁸ De Jesucristo chi iin-ni cáa yā ichi chátā jíin mitan jíin ní cǎnī.

⁹ Túsaá de mā cuāha ndá nú tūhun jā candíja nú ndācá tūhun jā síin cǎhān jāa nduú quétáhán jíin tūhun maá yā. Chi íyo vāha jā cuja ánō ō sǎhá tūhun jā vāha inī yā jíin ō. De nduú jíini ñuhún ō tūhun jā tatúnī síquī jā yáji ō, chi nduú nīhīn tīñū cuitī jíin nchivī jā íyo jíin.

¹⁰ De maá ó chi névaha ó maá Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō. De ndācá sūtū jā sócō cǎ dē modo jā cǎhān ley janahán, nduú nā cuá nīhīn dē nū yā jā ní nsōcō yā maá yā.

¹¹ De sūtū cúñáhnú cǎ, tá nī nsōcō dē nīñī ndācá quiti inī cuarto īī cǎ jā síquī cuāchi, de yiqui cúñu tī nī nteñuhūn dē ichi chátā ñuū.

¹² De suni súcuán nī ndoño maá Jesús ichi chátā ñuū, tácuā jíin nīñī maá yā de sǎhá ndoo yā nchivī.

¹³ Túsaá de mā cōo inuú cǎ inī ō jíin nchivī jāa nduú cándíja, chi modo jā cōhōn jíin yā ichi chátā ñuū, de ná ndóho ó jíin yā jā sǎhá catá jī.

¹⁴ Chi ñayīví yáhá nduú nā ñuū íyo nū coo ó ní cǎnī, chi sa ndúcú ó maá ñuū nū cundeē ō quivī quiji.

¹⁵ Túsaá de jā jíin Jesucristo de níni ná cǎhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios, chi suu cúu tá cúu iin jā sócō ō nū yā, suu jā nácuetáhvi ó nū yā.

¹⁶ De mā náa inī ndá nú jā sǎhá vāha nú nū tǎhán nú, de cuāha nú jā cúmanī nū jī. Chi modo iin jā sócō nū nū Yāa Dios cúu ndācá yáhá, de cusī inī yā jíin.

¹⁷ De candíja ndá nú nū ndá tēe jā cúu pastor nū, de cuetáhvi nú nū dē. Chi jíto ndá dē ndóhó jā quendōo vāha ánō nū, chi jíni dē jā cǎnuú nacuāha dē cuenta nū yā. De cundihvī inī nū sǎhá vāha nú, tácuā cusī inī dē síquī nū de mā cúcuécá inī dē. Chi tú mā sǎhá vāha nú de mā cōo jā vāha jíin nū.

¹⁸ De cǎcǎn táhvi nū jēhē ndá nī. Chi nijin cúu inī ánō nī jāa nduú nā cuāchi nī. Chi cúnī ndá nī caca yíñuhún nī jíin ndācá tīñu.

¹⁹ De suni cǎhān ndáhvi nī jíin ndá nú jā cǎcǎn táhvi ndasí nú jēhē maá nī, tácuā cuāha yā tūhun jā ñamā cǎ cuēē tucu nī nū nū.

Bendición jíin saludo jā sándthí

²⁰ De maá Yāa jā jēhe tūhun ndeé tūhun sí inī nū ō, nī nastécū yā Jētohō ō Jesucristo māññū ndīyi. De Jesús cúu pastor cúñáhnú jā jíto nchivī jā cúu tá cúu tīcāchí yā. Chi jíin nīñī yā nī nsǎhá cutú yā contrato jēe yā jā coo ní cǎnī.

²¹ De ñuhún inī nī jā Yāa Dios ná sǎhá yā jā cuja inī ndá nú, tácuā cuu sǎhá nú ndācá tīñu vāha nāsa jétahān inī yā. De ñuhún inī nī jā jíin fuerza Jesucristo jā ndéē yā inī ō, ná sǎhá Yāa Dios jā cuu ó nchivī jā cusī inī yā jíin. De ná cǎhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā ní cǎnī. Amén.

²² Hermano, cǎhān ndáhvi nī jíin ndá nú jā cune cǎhnú inī nū jā sndihvī inī nī ndá nú jíin jacū-ni tūhun jā ní ntee nī nū carta yáhá.

²³ De cáchī tūhun nī jā hermano ō Timoteo, ja nī nquee dē vecāa. De tú ñamā quiiji dē yáhá, de cuēē ndúū ni nūū nū jā cuni táhán ó.

²⁴ De cāhān ndá nú jíín ndá tēe cúu pastor nū jíín ndá hermano jā cándíja, jā sáhá ndeé inī dē, cáchī ni. De nchivī Italia suni cāhān ji jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²⁵ De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāā Dios jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SANTIAGO NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Santiago, mozo Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo. De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī cándija jā cúu nū ndihúxī ūū tatā Israel, de nī jītē nuu ndá nú níi ñayīví. Sáhá ndeé inī ndá nú.

Yāā Dios sáhá jā jícūhun inī ō

² Ñanī mánī, cusīi ndasí inī ndá nú de tú quiji quéhén nūū tūndóhó síquī nū.

³ Chi jíin ndá nú jā tú jito túnī tūndóhó ndóhó tú cándija nīhin nú, de ñúcuán cúu jā scúja ánō nū jā cuandeé inī nū.

⁴ De cuandeé inī nū jondē cuja vāha nú jíin tūndóhó, tácuu cuu sáhá nú ndācá tiñu vāha, de mā cúmanī jā squíncuu vāha nú nūū yā.

⁵ De tú ní iin nú cúmanī jā jícūhun inī nū caca ndíchí nú jíin tūhun Yāā Dios, de cācān nū nūū yā, de sáhá yā jā jícūhun inī nū. Chi sáhá yā ndihī jā jícān nchivī, de nduú cúxeēn yā nūū jī jā jícān jī.

⁶ De tá jícān nū, de cánuú candija nú jā sáhá yā jā jícān nū, de mā cānī síquí inī nū. Chi nchivī jā jáni síquí inī, cúu jī tá cúu ndute mar jā jísō de cuāhān cháhá chúcuán sáhá tächī.

⁷ Nchivī ñúcuán mā cānī inī jī jā sáhá Jētohō ō jā jícān jī.

⁸ Chi nchivī jā jáni ūū inī, chi maá-ni jā násāma inī jī jíin ndācá tiñu sáhá jī.

⁹ Ndācá hermano ndāhvī, ná cúsiī inī dē jā sáhá Yāā Dios jā cuñáhnú dē.

¹⁰ Sochi hermano cuicá, ná cúsiī inī dē tú ní ndundáhvī dē. Chi ndācá tēe cuicá, ñamā náā jā cuicá dē, tá cúu jā ñamā náā itā yūcū.

¹¹ Chi tá quēnda nchandī de cúhinhī, de yíchī-ni yūcū, de cóyo-ni itā, de náā-ni jā víi cáá. De suni

súcuán ndoho ndá tēe cuicá juni íyó dē jíin ndá tiñu sáhá dē.

Siquī jā jito túnī tūndóhó yóhó

¹² Nācā ndetū tēe jā jéndeé inī dē tú jito túnī tūndóhó dē. Chi tá ja ní ncundeé dē jíin, de nīhīn dē premio jā cuñáhnú dē cutecū dē níi cání. Chi súcuán ní nquee yuhú Yāā Dios jā cuāha yā nūū nchivī jā māni jíin yā.

¹³ Tú iin nchivī cúu inī jī sáhá jī cuāchi, de mā cānī inī jī jā nūū Yāā Dios vāji jā cúu inī jī sáhá jī cuāchi. Chi ní iin mā cúu cuitī sáhá jā quīvi Yāā Dios cuāchi, de juni maá yā nduú squívi yā ní iin nchivī nūū cuāchi.

¹⁴ Chi sa jā ndíyo inī maá jī, suu sáhá jā cúu inī jī sáhá jī cuāchi, de scándā inī jī, chí suu ñúcuán cúu jā stáhvi.

¹⁵ De jā ndíyo inī jī, ñúcuán cúu jā squijéhe cuāchi. De cuāchi ñúcuán, tú ja ní ncunīhin, de sáhá jā tánū tāhvī nchivī.

¹⁶ Túsaá de mā stívī ndá nú jíin ndá jā jáni inī nū, ñanī mánī.

¹⁷ Ndācá jā cútahvī ō jā vāha jā víi íyó, chí vāji ichi andiví nūū maá Yāā Dios, Yāā jā ní nsáhá ndācá jā jéhe nduva jā íyó andiví. De maá yā nduú násāma cuitī inī yā tá cúu nūū násāma nduva jíin cōndāhvī.

¹⁸ De ní nsáhá yā jā cúu ó sēhe yā, chí ní ncandija ó tūhun ndāā yā. De ní nduu ó tá cúu sēhe xīhna ñúhún yā nūū ndá cā sēhe yā jā quiji, chí súcuán ní jētahān inī yā sáhá yā.

Siquī nāsa chiñúhún ndāā ō yā

¹⁹ Túsaá de ndá ndóhó ñanī mánī, ñamā tee sōho nú tūhun yā, sochi mā cāhān ñamā nū ní mā quítī ñamā inī nū.

²⁰ Chi nchivī jā quítī inī, nduú sáhá jī tiñu ndāā jā cúni Yāā Dios.

²¹ Túsaá de siāā nū ndācá tiñu téhén jíin tiñu néhén jā ní ncāyā jíin nú. De coo vitá inī nū de cuetáhvī nú tūhun yā jā ní nquívi inī ánō nū. Chi tūhun ñúcuán ndiso poder jā cācu ánō nū.

²² De squíncuu nú jā stéhēn tūhun yā, de nsūú maá jā cunini nú sūcuán-ni, chí tú sūcuán de stáhví ndá nú maá nú, chí nduú níhīn tiñú de tú nduú squíncuu nú.

²³ Chi tēe jā níni dē tūhun yā sūcuán-ni, de nduú squíncuu dē, cúu dē tá cúu iin tēe jā ndéhé dē nūú espejo nāsa cáá nūú dē.

²⁴ De ndéhé vāha dē nūú dē, de cuāhān dē-ni, de sá de nāā inī dē nāsa cáá nūú dē.

²⁵ Sochī tú iin tēe nduú nāā inī dē tūhun jā níni dē, chí sa chūhun vāha inī dē jā cáhān maá ley ndāā Jesús jā ní nsáhá libre yóhó, de tú cuiñi níhīn dē jíin, de squíncuu dē jā ndácu, ñúcuán de coo ndetū dē jíin tiñu vāha jā sáhá dē.

²⁶ De tú ní iin ndá nú jáni inī nū jā chíñúhún vāha nú Yāā Dios, de tú nduú jíto nú yáá nú, túsaá de stáhví nú maá nú, de nduú jétíñú cuitī jā chíñúhún nú yā.

²⁷ Nchivī jā chíñúhún ndoo chíñúhún ndāā ji maá Tatá ó Yāā Dios, tiñu yáhá sáhá ji: Chíndeé ndá ji sūchí jā ní nguendōo ndáhví, jíin ndá ñahan jā ní nguendōo ndáhví, tú nā-ni tūndóhó íyó. De nduú sátéhén ji ánō ji jíin tiñu néhén jā íyó inī ñayiví.

2

Jā má cūyichī inī ō cunī ō nchivī ndáhví

¹ Ñanī mánī, cándija ndá nú Jētohō ō Jesucristo jā vīl cūñáhnú yā. Túsaá de mā cūyichī inī ndá nú nchivī ndáhví, chí inuú sáhá nú jíin ndihī nchivī.

² Chi íyó vuelta jā quívi iin tēe inī vehe nūú ndútútú ndá nú, de ñúhún xehe oro ndahá dē, de ñúhún dē sahma vāha. De suni íyó vuelta jā quívi iin tēe ndáhví, de ñúhún dē sahma tehndé.

³ De nduú vāha de tú sáhá yíñúhún nú jíin tēe ñúhún sahma vāha, de cahān nū jíin dē: Cundeē ní lugar vāha yáhá. De cahān nū jíin

tēe ndáhví: Ñúcuán cuiñi ní, á yáhá cundeē ní nūú ñúhún, cachī nū.

⁴ De tú sūcuán sáhá ndá nú, de nduú jáni vāha inī nū siquī táhán nú, chí síin sáhá nú jíin tēe cuićá jíin tēe ndáhví.

⁵ Ñanī mánī, chuhun inī ndá nú tūhun cáhān ni: Yāā Dios nī nacāji yā nchivī ndáhví inī ñayiví yáhá jā coo cuićá ji jíin tūhun cándija ji yā, de níhīn ji táhvī ji inī ñuū nūú tátúnī yā. Chi nī nqee yuhú yā jā cuāha yā ñúcuán nūú nchivī mānī jíin yā.

⁶ De sa ndá máá nú jéhe nú tūhun canoō nchivī ndáhví. ¿De á nsūú ndá tēe cuićá cúu jā stáhví ndá ndóhó siquī jā níhīn dē xūhún nú, de ñamā cáhān dē cuāchi siquī nū nūú justicia?

⁷ De suni cáhān néhén ndá dē siquī Cristo, de suu sívi maá yā cúu jā nánī ndá nú cristiano.

⁸ Vāha sáhá ndá nú de tú squíncuu ndija nú maá tūhun ñáhnú cā jā cáhān ley, tá cúu nūú yósō nūú tutū ī: Cundáhvī inī nū táhán nú tá cúu nūú cundáhvī inī nū maá nú, cáchī.

⁹ De tú síin síin sáhá nú jíin nchivī cuićá jíin nchivī ndáhví, túsaá de cuāchi sáhá ndá nú, de ndéē cuāchi siquī nū jā stívī nú ley Yāā Dios.

¹⁰ Chi tú iin nchivī stívī ji iin-ni tiñu jā ndácu ley, de vísō ná squíncuu ji ndihī cā, de cúu tá cúu jā ní stívī ji ndihī ley, de ndihī ñúcuán cundeē cuāchi siquī ji.

¹¹ Chi Yāā Dios jā ní ncāhān yā jā má cásiquí ndéē táhán nú, suni nī ncāhān yā jā má cáhnī nū ndiyi. De vísō nduú ní ncásiquí ndéē táhán nū, sochī tú nī jahñī nū ndiyi, túsaá de ja nī stívī ndihī nú ley.

¹² De ndācā jā cáhān nū jíin jā sáhá nú, chí cánuú sáhá nú cuenta jā sáhá ndāā yā ndihī ñúcuán jíin maá ley Jesús jā ní nsáhá libre ndóhó.

¹³ Chi quívi jā sáhá ndāā yā tiñu, de nchivī jāá nduú ní ncundáhvī inī táhán, suni mā níhīn ji tūhun cundáhvī inī. Sochī nchivī jā ní

ncundáhvī inī táhán, de maá quīvī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu de cusii inī ji jā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

Nduú jétíñú jā cándíja ó de tú nduú squíncuu ó

14 Ñanī mánī, tú cáhān iin tēe jā cándíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de tú nduú sáhá dē tiñu váha, ¿de nāsa nīhīn tiñú jā sūcuán? ¿A cuu cācu ánō dē jíin jā cáhān dē-ni jā cándíja dē, de tú nduú sáhá dē tiñu váha?

15 De tú iin hermano á hermana ndācá ó, cúmanī sahma ji jíin jā cajī ji ndācá quīvī,

16 de tú ní iin ndá nú cáhān jíin ji: Sáhá ndeé inī nū, de cusúcún váha nú de cajī váha nú, cachī nū jíin ji, de tú nduú jéhe nú jā jíni ñúhún ji cutecū ji, ¿de ní tiñu jā cáhān nū sūcuán?

17 De suni sūcuán cúu jā tú cáchi nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha, túsaá de nduú nīhīn tiñú cuitī jā cáhān nū jā cándíja nú.

18 Sochi sanaā de cáhān iin nchivī: Ndóhó chí cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de nduhū chí sáhá nī tiñu váha. ¿Nāsa stéhēn nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha? De nduhū chí sáhá nī tiñu váha, de sūcuán stéhēn nī jā cándíja nī jā sáhá yā jēhē nī.

19 Ndāā chí cándíja nú jā íyó iin-ni Yāā Dios. De va íyó váha túsaá. Sochi ndá táchi chí suni sūcuán cándíja, de quísi jā yúhú, chí nduú sáhá tiñu váha.

20 ¿De nūcu nduú jíicūhun inī ndá nú? ¿A nduú jíinī nū jā tú nduú sáhá nú tiñu váha, de nduú nīhīn tiñú cuitī jā cáhān nū jā cándíja nú?

21 De tatā ō Abraham, nī sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā ní nsáhá dē tiñu váha. Chi nī jetáhvī dē jā ní ncāhān yā jā cahnī dē sēhe dē Isaac, sōcō dē ji nūū altar.

22 De jíicūhun inī ndá nú jā sīquī jā ní ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, suu sīquī ñúcuán cúu jā ní jetáhvī dē tá nī ncāhān yā jā sōcō dē sēhe dē.

De jā ní jetáhvī dē, sūcuán nī stéhēn dē jā cándíja ndíja dē jā sáhá yā jēhē dē.

23 De sūcuán nī nquee ndāā tūhun jā cáhān tutū īi: Abraham nī ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē, cáchi tutū. De nī jēcunanī dē amigo Yāā Dios.

24 Túsaá de ja nī jinī ndá nú jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā sáhá ji tiñu váha sīquī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de nsūū maá-ni jā cáhān ji jā cándíja ji.

25 De suni sūcuán Rahab, vísō ñahan ndiī nī ncuu ña xihna cā, de nī sndáhvā yā cuāchi ña sīquī jā ní nsáhá ña tiñu váha. Chi nī jēhe núú ña vehe nūū ndá mozo jā ní ntajī Josué, de nī nchuhun ña dē incā ichi, tácuā cācu dē nūū ndá tēe ndúcú cahnī dē. De jā ñúcuán nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ña.

26 De iin nchivī tú nduú cā ánō ji nūū yiqui cúñu ji, de ndiyi cúu ji. De suni sūcuán tú cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, sochi tú nduú sáhá ó tiñu váha, de cúu ó tá cúu ndīyi.

3

Tūhun sīquī yáá ó

1 Ñanī mánī, mā cānī inī cuāhā táhān nū jā cuu nú maestro jā stéhēn tūhun yā. Chi jíinī ndá nú jā ndá máá ó jā stéhēn tūhun, cuāhā cā cuāchi nacunehen yā sīquī ō.

2 Chi ndihi ó stívī cuāhā tiñu. De tú iin tēe cuu coto dē yáá dē jā má stívī dē jíin nī iin jā cáhān dē, tú sūcuán de váha ndasí tēe cúu dē, de suni cuu coto dē ní cā dē jā má stívī dē.

3 Chi cúu tá cúu jā chūhún ó freno yuhú caballo, de sūcuán jáhnū ō ní tī jā quīhīn tī ní-ni cúu nūū cúnī ō.

4 De suni sūcuán ndācá barco, vísō náhnū ndasí, de vísō nīhīn chīndahá táchi, de jíin iin timón lulī-ni de cuu scuícō tēe scāca, de quīhīn dē jíin ní-ni cúu nūū cúnī dē.

⁵ De suni sūcuán cúu yáá ó, chi víso lulí-ni, de cuāhā ndasí sáhá ó jíin. De suni jíinī ō jā iin ñuhūn lulí de cuu scuíquīn jā cāyū iin yucu cáhnú ndasí.

⁶ De suni sūcuán cúu yáá ó, chi sáhá tá cúu iin ñuhūn, chi scuíquīn cuāhā ndasí tiñu néhén. De yáá ó cúu iin parte lulí yiqui cúñu ó, de sáhá jā quívi níí ó cuāchi. Chi jondē infierno vāji ndācá tūhun néhén jā cáhān ō, de yáá ó scuíquīn cuāhā tiñu néhén níí tiempo jā ndēē ō inī ñayívi.

⁷ De nchivī chi cuu cáhnū ji ndācá nūū quiti jíin saā jíin cōō jíin quiti ñúhún inī mar, de ja nī jāhnū ji cuāhā tī.

⁸ Sochi ni iin nchivī mā cūū cáhnū ji yáá ji. Chi iin jā néhén jā má cūū cáhnū ji cúu. De tá cúu yuhú cōō jā ñúhún chitú veneno jā jāhnī, sūcuán cúu yáá ó.

⁹ De jíin yáá ó de chíñúhún ó Tatá ó Yāā Dios, de suni jíin yáá ó de cáhān néhén ó síquī nchivī jā ní nsáhá yā ánō ji tá cúu nūū íyó maá yā.

¹⁰ Iin-ni yuhú quée tūhun chíñúhún ó yā jíin tūhun cáhān nāvāha ó. Ñanī mánī, nduú íyó vāha cuitī jā sūcuán.

¹¹ ¿A iin-ni sócō quéne ndute vāha jíin ndute úguā, á naá cúu?

¹² Ñanī mánī, ¿á cuu cuun ndihā oliva xīnī ñutun higo, de á cuu cuun ndihā higo ndahá yūcū uva, á naá cúu? De suni sūcuán iin sócō mā cūū quene ndute úhguā jíin ndute vāha.

Tūhun ndíchí jā vāji nūū Yāā Dios

¹³ De tú ní iin nú ndíchí de jícūhun vāha inī nū, túsaá de jíin jā jīca ndaā nū de stéhén nū jā sūcuán cúu nú. De sáhá suchí nú maá nú síquī jā névāha nú tūhun ndíchí yā.

¹⁴ Sochi tú cúcuásún ndasí inī ndá nú de tú ndúcú nú jā cuñáhnú maá nú, túsaá de mā cútéyíi nú canī inī nū jā ndíchí nú. Chi suu cúu jā

stáhvī nú, de cúu nú contra síquī tūhun ndaā.

¹⁵ Chi nchivī jā íyó sūcuán, nsūū nūū Yāā Dios vāji jā ndíchí ji. Chi cuenta ñayívi cúu, jíin cuenta nchivī jā cánēhén ánō ji, jíin cuenta maá tāchí cúñáhnú cúu.

¹⁶ Chi nūū íyó nchivī cúcuásún inī jíin nchivī ndúcú jā cuñáhnú maá, suu ñúcuán íyó tūhun sácā nuu jíin ndācá tiñu néhén.

¹⁷ Sochi tūhun ndíchí jā vāji nūū Yāā Dios, tá ní nsáhá jā ní ndundíchí nchivī, ñúcuán de íyó ndoo ánō ji. De suni ndēē mánī ndá ji jíin táhán ji, de vitá inī ji, de nduú níhin inī ji. De cúndáhvī inī ji táhán ji, de sáhá ji tiñu vāha. De suni íyó ndāā ji, de nduú stáhvī ji.

¹⁸ De nchivī jā ndēē mánī jíin táhán, jíin tūhun mánī sáhá ji ndācá tiñu ndaā, de níhīn ji jā quendōo ndāā ji.

4

Mā cútóó ó ndācá jā íyó inī ñayívi

¹ ¿De nāsa quíjéhé jā cánāā ndá nú jíin jā tétáhán nú? Quíjéhé síquī jā ndíyo inī nū ndācá jāā nduú vāha, de suu scándā ndasí inī ánō nū.

² Chi ndíyo inī ndá nú, de nduú névāha nú, de suu sáhá jā jāhnī nū ndíyi. Ndíyo inī ndá nú jā névāha táhán nú, de nduú níhīn nū, de suu sáhá jā tétáhán nú de cánāā nú. De nduú níhīn nū jā cúnī nū, chi nduú jícān nū nūū Yāā Dios.

³ De tú jícān nū, de nduú níhīn nū, chi nduú jícān vāha nú, chi maá-ni jā cúsiī inī maá nú cúu jā jícān nū nūū yā.

⁴ Nchivī jā sndóo Yāā Dios cúu ndá máá nú. ¿A nduú jíinī nū jā tú cútóó inī nū jā íyó inī ñayívi, ñúcuán cúu jā jíinī úhvī nū Yāā Dios? Chi nchivī jā cútóó inī jā íyó inī ñayívi, ndúu ji nchivī jā jíinī úhvī nūū Yāā Dios.

⁵ De nduú cáhān cáhá tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī: Maá Espíritu jā ní jēhe Yāā Dios jā ndēē inī ō, cútóó

ndasí yā yóhó, chí mānī yā jíin ó, cáchi.

⁶ De jā váha inī Yāa Dios, de jéhe yā fuerza inī ō jā má sáhá ó súcuán. Chí cáhān tutū ī: Yāa Dios jāsī yā nū nchivī jā sáhá téyī maá, de váha inī yā chíndeé yā ndá nchivī jā sáhá suchí maá, cáchi.

⁷ Túsaá de cuetáhví ndá nú nū Yāa Dios. De cuiñi nihin nú jā má cuetáhví nú táchi cuñáhnú, de cunu cunī ndá ndóhó.

⁸ Mānī cā coo nú jíin Yāa Dios, de víhí cā stéhēn yā jā mānī yā jíin nú. Ndá ndóhó jā sáhá cuāchi, sáhá ndoo nú maá nú, sndóo nú cuāchi. De ndá ndóhó jā cúnī nū coo manī nū jíin Yāa Dios de suni cúnī nū cutóo nú jā íyó inī ñayiví, sáhá ndoo nú áno nū jā má cóo cā nū súcuán.

⁹ Natahúhvī inī nū, de cucuécá inī nū, de cuacu nú sīquī jā íyó cuāchi nú. De vísō nī jācū nū, sochi mitan de cuacu cóhó nú. De vísō nī ncusiī inī nū, sochi mitan de nducucécá inī nū.

¹⁰ Sáhá suchí nú maá nú nū Yāa Dios, de sáhá ñáhnú yā ndóhó.

Mā cúndihví inī ō sīquī cuāchi táhán ó

¹¹ Hermano, mā cáhān nēhén ndá nú sīquī táhán nú. Chí tēe jā cáhān nēhén sīquī táhán, á jā ndíhvī inī sīquī cuāchi táhán, chí modo jā sīquī ley Yāa Dios cáhān nēhén dē. Chí nduú squíncuu dē ley jā cáhān jā cundáhví inī ō táhán ó, de sáhá dē cuenta jāá nduú íyó ndāā ley yā. De tú cáhān nū jāá nduú íyó ndāā ley yā, túsaá de nsūū jā squíncuu nú, chí sa jā cáhān nū sīquī.

¹² Íyó iin-ni Yāa jā ní jēhe ley, de mátuhún-ni yā cúu jā sáhá ndāā sīquī cuāchi. De scácu yā nchivī cándíja, de stánū táhvī yā nchivī nduú cándíja. ¿Túsaá de nā tiñu ndíso nú jā sáhá ndāā nū sīquī táhán nú?

Nduú váha jā sáhá téyī ó maá ó

¹³ Mitan de cáhān ni jíin ndá ndóhó jā cáhān súcuán: Mitan á

stēen de cōhōn ñuū ñúcuán, de cundeé ō iin cuiyā, de cuen ó xīcō ó de nihin ō sīquī, cáchi nū.

¹⁴ De nduú jíin cuitī nū nāsa coo stēen. ¿Chí nā váha víhí cúu vida nū? Cúu tá cúu iin vícō nūhún jā iin núnú-ni núcūhun, de ñúcuán de ndúte-ni.

¹⁵ De sa váha cā cáhān nū: Tú cúnī maá Jētohō ō de cutecū ō de sáhá ó yáhá á sáhá ó ñúcuán, cachí nū.

¹⁶ Sochi cúsa maá jā cáhān téyī ndá nú. De nduú váha jā súcuán sáhá téyī nú maá nú.

¹⁷ De tú iin nchivī jíin jíi sáhá jíi tiñu váha, de tú nduú sáhá jíi, de cuāchi cúu túsaá.

5

Tūhun jā cáhān nū ndá tēe cuicá

¹ De cáhān ni jíin ndá ndóhó tēe cuicá, jā cuacu nú de cuacu cóhó nú sīquī tūndóhó jā quiji sīquī nū.

² Chí ndatíñú cuicá jā névāha nú, ja téhyū. De sahma váha nú, ja yáji tíquixīn.

³ De oro jíin plata jā névāha ndá nú, chí ja néne xaha. De xaha ñúcuán stéhēn jāá nduú ní nsáhá váha nú jíin xūhún nú. De ñúcuán cúu jā ndunīhin cuāchi sīquī nū, tá cúu iin ñuhún jā snáa yiqui cúñu nú. Chí nī nascáyā cuāhā nū ndatíñú váha ndá quivī cuándihí yáhá.

⁴ De ndá tēe jā ní jehndē trigo nū, nduú ní nchúnáa váha nú yāhvī dē. De mitan de cána jee ndá dē nū Yāa Dios, Yāa cúu Jētohō nū ndá ángel andiví, jā súcuán nī nsáhá ndá nú. De níni yā jā cána jee ndá tēe ní jehndē trigo nū.

⁵ Vāha ndasí tēcū ndá nú inī ñayiví yáhá, de sáhá nú ndācá jā cúsiī inī maá nú. De jíto váha nú maá nú, de cúu nú tá cúu quiti néñu jā ndētu quiví jā cuū.

⁶ De ní ntee ndá nú cuāchi sīquī ndá nchivī váha, de jondē ní jahní nū jíi. De nduú ní ncúu casi jíi jā sáhá nú.

Jā ná cóo paciencia inī ō de cācān táhvī ō

⁷ Hermano, túsaa de coo paciencia inī ndá nú jā cundetu nú jondē quīvī jā nenda maá Jētohō ō. Ndá tēe jā sátíñū ñuhun, cánuú coo paciencia inī dē cundetu dē jondē quiji sāvī néhēn jíin sāvī temporal, de sá de ñihīn dē nūnī váha jā jéhe itū.

⁸ De suni súcuán coo paciencia inī nū, de ndeé coo inī nū cundetu nú, chi cuācuñatin nenda maá Jētohō ō.

⁹ De mā cāhān sóo nú sīquī jā sáhá táhān nú, hermano, tácuā mā jícundeē cuāchi sīquī nū. Chi maá Yāa jā sáhá ndāa cuāchi, ja ñatin nenda yā.

¹⁰ Ñanī mánī, cunahán ndá nú nāsa nī nsáhá ndá tēe nī nacani tūhun maá Jētohō ō jondē janahán, chi nī ncuu ndá dē iin ejemplo nūū ō. Chi vísō nī ndoho dē, de nī Iyo paciencia inī dē.

¹¹ De cāhān ō jā nchivī jā jéndeé inī jíin tūndóhó, íyó ndetū ji sáhá Yāa Dios. Chi nī jini ndá nú tūhun nāsa nī jendeé inī Job jíin tūndóhó, de suni jíinī nū jā váha ndasí cā nī nquendōo dē nī nsáhá maá Jētohō ō tá nī nchāha tūndóhó. Chi cūndáhvī ndasí inī yā yóhó, de váha ndasí inī yā jíin ó.

¹² Ñanī mánī, jā cánuú cā cúu jā má cāhān nū sívī Yāa Dios jíin tūhun jā cāhān téyíí nū. Mā cāhān nū verdad de Dios, Yāa ndeē andiví, de nī mā cāhān nū verdad de Dios, Yāa xíí ñayiví, de nī iin cā tūhun súcuán mā cāhān téyíí nū. Chi tú cāhān nū jā cuu, de súcuán-ni cāhān nū. De tú cāhān nū jāá nduú, de súcuán-ni cāhān nū. Mā scáa cā nū cāhān nū, tácuā mā nácunehēn Yāa Dios cuāchi sīquī nū.

¹³ De tú íyó iin nú jā ndóho tūndóhó, de cācān táhvī nū. De tú íyó iin nú jā cúsiī inī, de cata nú himno jā chíñúhún nú yā.

¹⁴ De tú íyó iin nú jā cúhū, de cana nú ndá tēe cúñáhnú jā jíto nchivī

cándija. De ná cācān táhvī ndá dē jēhē nchivī cúhū. De jíin sívī maá Jētohō ō ná chíhi dē aceite ji.

¹⁵ De tú cándija dē jā sáhá Jētohō ō jā jícān táhvī dē, ñúcuán de scácu yā nchivī cúhū. Chi nasáhá váha yā ji, de tú nī nsáhá ji cuāchi, de cune cáhnú inī yā nūū ji.

¹⁶ Tú súcuán de nacani ndāa ndá nú cuāchi nú nūū táhān nú, de cācān táhvī nū jēhē táhān nú tácuā nduvāha ndá nú. Chi tú ndíhvī inī iin nchivī ndāa jā jícān táhvī ji, de váha ndasí níhīn tíñú, chi sáhá yā jā jícān ji.

¹⁷ Chi Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán, suni iin tēe jā tá cúu nūū íyó maá ó nī ncuu dē. De nī jícān táhvī ndasí dē jā má cūún sāvī, de nduú ní ncuun sāvī ūnī cuīyā jíin iñū yōō.

¹⁸ Ñúcuán de nī jícān táhvī tucu dē, de nī ncuun sāvī, de nī nquene tucu ndācá jā quēne nūū ñuhún.

¹⁹ Ñanī mánī, tú iin nú nī sndóo ichi ndāa, de tú incā nū nachuhun ichí nú táhān nú,

²⁰ tú súcuán de cunī nū jā tú nī nachuhun ichí nú tēe nī nquīvi cuāchi, de ja nī scácu nú dē jā tánū táhvī dē nícu, de súcuán íyó tūhun cáhnú inī nūū cuāhā cuāchi dē.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Pedro, apóstol jā ní ntají Jesucristo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchiví jā ní jītē nuu, de ndēē jicá ndá nú níí Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, jíín Bitinia.

² De maá Tatá ó Yāa Dios nī nacāji yā ndá nú, chi súcuán nī ncundaā inī yā jondē ncháha ca jēcōo ñayívi. De jíín Espíritu Santo nī nsáhá yā jā íyó ndoo íyó īī ndá nú de jétáhví nú nūū yā, de nī naquete yā ánō nū jíín nīñi Jesucristo. De ñúhún inī ní jā ná cáyā cā ndācá jā váha jā sáhá yā ndóhó, jíín jā coo ndeé coo siī inī ndá nú.

Jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo andiví

³ Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios, Yāa cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo. Chi nī ncundáhví ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā ní nacacu jeé ó, síquī jā ní natecū Jesucristo. De jā ñúcuán cúu jā níí ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo.

⁴ Chi níhīn nū táhvī jā ñúhún váha inī andiví jā cuu ndá nú. De táhvī ñúcuán mā náā cuitī, ní mā tíví cuitī, de ní mā ndíhí cuitī.

⁵ Chi cándija ndá nú jā sáhá Yāa Dios jehē nū, de jā ñúcuán jíto yā ndá nú jíín poder yā, tácuca scácu yā ndá nú quíivī sándihí, chi nī nsáhá ndāā yā jā súcuán coo.

⁶ Jā ñúcuán cúsiī ndasí inī ndá nú, visō jíín nū cuāhā nūū tūndóhó jacū-ni quíivī.

⁷ Chi tá cúu nūū sndúhā nchiví oro jíín ñuhūn, de jíto túní jíí tú jā váha cúu, suni súcuán cánuú coto túní tūndóhó ndóhó tú cándija níhīn nú á nduú. Chi jā cándija níhīn

nú, yāhvī ndasí cā cúu nsūū cā oro, ndatíñú jā náā. De ñúcuán cúu jā cuetúhún yā ndá ndóhó, de sáhá ñáhnú yā ndóhó, de sáhá yíñúhún yā ndóhó quíivī jā nenda níjīn Jesucristo.

⁸ De visō nduú ní jíín ndá nú nūū yā, de mānī ndasí nú jíín yā. De cándija níhīn ndá nú yā visō nduú jíín nū nūū yā mitan. De víi ndasí cúsiī inī nū, chí jondē nduú cā quēnda cuitī tūhun jā cachī tūhun ó nāsa cúsiī inī ō.

⁹ De níhīn táhvī nū jā cācu ánō nū, chí jā ñúcuán cúu jā cándija ndá nú.

¹⁰ De ndá tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, ní nanducú váha dē ní jíicā tūhún váha dē síquī tūhun nāsa scácu yā yóhó. De ní ncachī dē nāsa sáhá Yāa Dios jā váha ndá nú.

¹¹ Chi jondē ncháha ca coo, de ní stéhēn Espíritu Cristo nūū ndá dē nāsa quíji tūndóhó síquī Cristo, jíín nāsa víi nduñáhnú tucu yā tá yāha tūndóhó ñúcuán. De ní nanducú váha dē jā ná jíicūhun inī dē nā quíivī quíji Cristo de nāsa coo ndācá jā ní ncāhān maá Espíritu jā ndeé inī dē.

¹² De ní stéhēn Yāa Dios nūū dē jāá nsūū maá dē cunī ndá tíñu jā ní nacani dē ñúcuán, chí sa maá ó cúu jā cunī. De mitan ja ní jini ndá máá nú tūhun ñúcuán, chí ndācá tēe nācani tūhun jā scácu yā yóhó, ní nacani dē nūū nū, ní nsáhá poder Espíritu Santo jā ní nquíji ichi andiví. De tūhun ñúcuán chí jondē ndá máá ángel Yāa Dios nānducú tácuca ná jíicūhun inī.

Jā cúnī yā jā coo ndoo ánō ō

¹³ Jā ñúcuán ndito coo ndá nú, de cájí coo inī nū. De cuhun ndasí inī nū jā níhīn nū ndācá jā váha jā sáhá Yāa Dios ndá ndóhó quíivī jā nenda níjīn Jesucristo.

¹⁴ De cuu ndá nú sēhe jā jétáhví váha. De mā sáhá cā nū ndācá tíñu jā ní ncusiī inī nū sáhá nú jondē ncháha ca jíicūhun inī nū tūhun Yāa Dios.

15 Chi sa coo ndoo ánō ndá nú jíin ndácá tiñu sáhá nú, chi Yāā jā ní nacana ndóhó, Yāā ndoo cúu yā.

16 Chi súcuán cáhān tutū ī: Coo ndoo ndá nú, chi maá nī de íyó ndoo nī, cáchī yā.

17 De tú cáhān ndá nú Tatá nú Yāā Dios, túsaá de caca yíñúhún nú nūū yā ndácá quívi jā jica nú ñayívi yáhá. Chi maá yā sáhá ndāā yā síquī nāsa sáhá iin iin ó, de nduú sáhá yā cuenta nāsa cúu iin iin ó, chi inuú sáhá ndāā yā síquī ndihī ó.

18 Chi nī scácu yā ndóhó nūū ndácá costumbre jā ní jaquín ndá tatā nū jā ní jica cáhá nú jíin. De jíin vāha ndá nú jā yāhvi cúu jā ní scácu yā ndóhó. Chi nduú ní nchúnáá yā jíin ndatíñú jā náā, tá cúu oro jíin plata,

19 chi sa jíin nīñi Cristo jā yāhvi ndasí cā. Chi nī nsōcō yā maá yā tá cúu iin ticáchī lúli, quti íyó vāha íyó ndoo.

20 Chi jā ñúcuán nī jani Yāā Dios maá Cristo jondē ncháha ca jēcōo ñayívi, de nī nquenda nijin Cristo maá tiempo jā cuándihī yáhá, tácuā quendōo vāha ánō ndá nú.

21 De jā jíin Cristo de cándija ndá nú Yāā Dios. Chi nī nsáhá Yāā Dios jā ní natecū yā jíin jā ní nduáhnú yā. De jā ñúcuán cándija ndá nú Yāā Dios, de ñúhún inī nū jā cunī nū nūū yā.

22 De mitan chi ja nī ndundoo ánō ndá nú, chi nī jetáhvi nú tūhun ndāā jā ní nsáhá Espíritu Santo jíin nú, tácuā cundáhvi ndija inī nū ndá hermano cándija. Túsaá de cundáhvi ndasí inī nū táhán nú jondē jíin inī jíin ánō nū.

23 Chi ja nī nacacu jeé ndá nú, de nsūū chíjin tatā nchivī jā jíhī. Chi sa tūhun Yāā Dios jā tēcū de íyó ní cání nī nsáhá jā ní nacacu nú.

24 Chi súcuán cáhān tutū ī: Tá cúu yūcū cúu ndácá ndihī nchivī, chi jacū-ni quívi tēcū ji. De tá cúu itā yūcū cúu jā cúñáhnú ji. Chi yíchī-ni yūcū, de ndáhvā-ni itā.

25 Sochi tūhun Jētohō ō Yāā Dios, sa quéndōo ní cání.

Cáchī tutū. De tūhun ñúcuán cúu maá tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani ndá nī nūū nū.

2

1 Túsaá de siáá ndá nú ndácá tiñu néhén, jíin ndácá jā stáhvi, de mā cáhān nīnī nú de tú nduú jáni vāha inī nū, de mā cúcuásún inī nū, de mā sátúhún nú síquī táhán nú.

2 De tá cúu sūchī níquín jā cáta nī ncacu, jā jáxīn de jáhnu, suni súcuán cundihvi inī nū scuáha nú tūhun ndāā yā, tácuā cuahnu nú jíin de cácu ánō nū.

3 Chi ja jíin ndá nú jā vāha ndasí inī maá Jētohō ō.

Cristo cúu tá cúu yūū jā yítuu vehe

4 Túsaá de mānī cā coo ndá nú jíin Jētohō ō Cristo. Chi cúu yā tá cúu iin yūū jā cánuú cā jā yítuu squínā templo, jā coo ní cání. De vísō nī squéne yichī nchivī yā, sochi Yāā Dios chí ja nī nacāji yā Cristo chí cánuú ndasí yā, tá cúu nūū nácāji ó iin yūū vāha jā quituu squínā vehe.

5 De ndá máá nú chí cúu nú tá cúu iin iin yūū jā cúvāha templo Yāā Dios, de cutecū nū ní cání. De cuāha nú tūhun jā samā yā ndá ndóhó jā cuvāha templo yā, cúu jā ndéē Espíritu yā inī ánō iin iin nú tá cúu inī iin templo. De cúnī Yāā Dios jā suni cuu ndá nú tá cúu sūtū íyó ndoo jā sáhá nú tiñu jā cúnī maá yā. Chi síquī jā cándija nú Jesucristo, de sōcō nū maá nú jā sáhá nú ndácá tiñu vāha jā jétahān inī Yāā Dios.

6 Chi súcuán cáhān tutū ī: Mitan de jondē ñuū ni Sión jáquín ni iin yūū jā cánuú cā jā quituu squínā templo.

Chi nī nacāji nī yā tá cúu iin yūū vāha jā cánuú ndasí.

De nchivī jā cándija ji yā, chí squíncuu yā jā ñúhún inī ji.

Cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

7 De ndá máá nú jā cándija nú, chí yūū vāha jā cánuú ndasí cúu yā nūū nū. De nūū nchivī jā nduú cándija

chi nduú, chi sa quée ndaā jā cāhān tutū īi:

Maá yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sámā vehe, suu cúu yūū cánuú cā jā yítuu squínā vehe.

⁸ De suni quée ndaā tūhun jā cāhān tutū síquī nchivī jāá nduú cándija: Cúu yā tá cúu iin yūū jā scáchihi jī jēhē jī,

tá cúu toto jā jícó cáva jī sáhá. Cáchi tutū. Chi jā scáchihi jī jēhē jī cúu jā sáhá nihin inī jī nūū tūhun yā. De ja nī ncundaā jā ndoho jī síquī jā súcuán sáhá jī.

Tūhun nchivī maá Yāā Dios

⁹ De ndá máá nú cúu nchivī jā ní nacāji Yāā Dios. De suni cúu ndá nú sūtū jā sáhá nú tiñu jā cúnī maá Yāā cúu Rey. De nchivī iyó ndoo cúu ndá nú, de nchivī maá yā cúu nú. Súcuán nī nsāhá Yāā Dios ndóhó tácuā nacani nú tūhun nāsa řáhnú ndasí tiñu sáhá yā, chi maá yā nī ncana ndá ndóhó tá nī ndeē nū modo nūū neē. De nī squívī yā ndá ndóhó nūū luz yā jā váha ndasí stúu yā inī ánō nū.

¹⁰ Chi jondē saá de nsūú nchivī Yāā Dios cúu nú, de mitan chi ja nī nduu nú nchivī maá yā. De jondē saá chi ncháha ca cundáhvī inī yā ndóhó, de mitan chi ja cundáhvī inī yā ndá ndóhó.

Jā ná sáhá ó tiñu cúnī Yāā Dios

¹¹ Nānī mánī, inī řayívī yáhá cúu ndá nú tá cúu nchivī řuū jícá jā jícá tátū. Túsaá de cāhān ndáhvī nī jín ndá nú jā má sáhá nú ndácá tiñu néhén jā ndíyo inī nū jín modo maá nú. Chi ndácá řúcuán cánaā jín nú, ndúcú jā tānū táhvī ánō nū.

¹² De ndāā caca ndá nú māhñū nchivī jāá nduú jín tūhun Yāā Dios. Chi vísō cāhān jī síquī nū, tá cúu nūū cāhān jī síquī nchivī jā sáhá tiñu néhén, sochi tá cunī jī tiñu váha jā sáhá ndá nú, de quívī jā sáhá ndāā Yāā Dios tiñu de cāhān jī jā cúřáhnú ndasí yā.

¹³ Jā síquī maá Jētohō ō de cuetáhvī nú nūū ndá tēe jā ndíso tiñu nūū nchivī. Cuetahvī nú nūū maá rey, chi tēe cúřáhnú cā cúu dē.

¹⁴ De cuetáhvī nú nūū ndácá gobernador jā ní jani rey tácuā sndóho dē nchivī jā sáhá tiñu néhén de cuetúhún dē nchivī jā sáhá tiñu váha.

¹⁵ Chi cúnī Yāā Dios jā sáhá nú tiñu váha, de súcuán sáhá nú jā ndá nchivī cánaā jāá nduú jícūhun inī, casí jī yuhú jī.

¹⁶ De caca ndaā ndá nú jā cúu nú nchivī jā ní nduu libre ánō, de nsūú jā ní nduu libre nū jā sáhá nú tiñu néhén. Chi sa cúu ndá nú mozo Yāā Dios de sáhá nú tiñu váha jā cúnī maá yā.

¹⁷ Coo respeto ndá nú nūū ndá nchivī. Cundáhvī inī nū ndá hermano cándija. Cundi hvī inī nū jā má stívī nú nūū Yāā Dios. Coo yířúhún nú nūū maá rey.

Jā cánuú cundoho ó jēhē táhán ó tá cúu nūū ní ndoho Cristo

¹⁸ Ndá ndóhó jā cúu mozo, cuetáhvī nú nūū patrón nū, de coo respeto nū nūū dē. De nsūú mātúhún-nī nūū ndá tēe váha inī jín tēe vitá inī, chi saá-nī nūū ndá tēe xēen inī.

¹⁹ Chi iin jā váha cúu tú jéndeé inī iin tēe jā sndóho cáhá nchivī dē síquī jā squíncuu dē nūū Yāā Dios.

²⁰ Chi tú sndóho ndá jī ndóhó jā sáhá nú cuāchi, de ní iin mā cuetúhún ndóhó de tú jéndeé inī nū jín jā ndóho nú. Sochi tú sndóho jī ndóhó jā sáhá nú tiñu váha, de tú jéndeé inī nū jín, suu cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios.

²¹ Chi jā řúcuán cúu jā ní ncana yā ndá ndóhó. Chi suni maá Cristo nī ndoho yā jā síquī nū, de súcuán nī ncuu yā iin ejemplo nū nū jā cundoho nú jēhē ndá táhán nú, de súcuán cuniquín nū ichi yā.

²² De maá yā nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá yā, de ní nduú cuitī nā tūhun stáhvī ní ncāhān yā.

²³ Tá nī ncāhān nāvāha nchivī nūū yā, de nduú ní nācāhān nāvāha yā. De tá nī sndóho jī yā, de nduú ní ntétáhán yā jín jī, chí sa nī nchihi yā maá yā ndahá Yāā Dios, Yāā sándaā vāha sīquī ndihi nūcuán.

²⁴ De nī jiso maá Cristo cuāchi ó jín yiqui cúñu yā tá nī jīhī yā yīcā cruz, tácuā quee ó nūū cuāchi de caca ndaā ō. Chí nī ntacuēhé yā, de suu cúu jā ní nduvāha ndá nú jā ní nsāhā cuāchi nū.

²⁵ Chí nī nsana ndá nú tá cúu tīcāchī, de mitan de ja nī ndicó cóo nú nī ndīvi nú ndahá Cristo, Yāā cúu pastor nū de jító vāha yā ánō nū.

3

Nāsa cánuú cundeē vāha yīi jín ñasíhī

¹ Saá-ni ndá ndóhó jā cúu ñasíhī, cuetáhvi nú nūū yīi nú, tácuā tú cúu dē tēe jāá nduú cándija tūhun yā, de cuu scándija nú dē, jāá nduú cā nínī cāhān nū, chí maá jín jā sáhá vāha nú-ni.

² Chí cunī dē jā jīca ndaā nū de iyó respeto nū.

³ De jā sáhá vīi nū maá nú, chí nsūū maá-ni ichi chātā nū sáhá nú, jā sáhá vīi ndasí nú xīnī nū, á jā cuhun nú sīquī oro á sahma vāha cā.

⁴ Chí sa nducú nú jā quendōo vīi ánō nū. De coo vīi nū iin modo jā má náā cuitī, suu jā coo vitá inī nū de coo nañí inī nū. Chí suu cúu jā yāhvi ndasí cā nūū Yāā Dios.

⁵ Chí ndá ñahan jā ní Iyo ndoo ánō jondē janahán, suni sūcuán nī nsāhā vīi ña ánō ña. Chí nī ñūhun inī ña Yāā Dios, de nī jetáhvi ña nūū yīi ña.

⁶ De sūcuán nī nsāhā Sara, chí nī jetáhvi ña nūū yīi ña Abraham, de nī ncāhān yíñuhún ña jín dē. De ndá ndóhó, tú sáhá vāha nú de ni mā cūyūhú nú ni iin, nūcuán de cuu nú tá cúu nūū ní Iyo Sara.

⁷ De saá-ni ndá ndóhó jā cúu yīi, coo vitá inī nū jín ñasíhī nú. De yíñuhún coo nú jín ña, sīquī jā núu

cā fuerza ña nsūū cā ndóhó, de suni sīquī jā inuú nīhīn táhvi ndūū nū cutecū nū ní cānī sīquī jā vāha inī Yāā Dios. De sūcuán sáhá nú tácuā mā cúndasī nūū tūhun jā jīcān táhvi nū.

Tūhun nchivī jā ndóho sīquī jā jīca ndaā

⁸ Túsaá de inuú-ni cani inī ndá nú, de cucuécā inī nū jā ndóho táhán nú, de cundáhvi inī nū jī tá nūū cúu ñanī nū. De coo manī inī nū, de sáhá suchí nú maá nū.

⁹ Tú sáhá nāvāha nchivī ndóhó, de mā násáhá nāvāha nú jī. Tú cāhān nāvāha jī nūū nū, de mā nācāhān nāvāha nú nūū jī. Chí sa cācān táhvi nū jā quendōo vāha jī. Chí Yāā Dios nī ncana yā ndá ndóhó jā suni sūcuán quendōo vāha nú.

¹⁰ Chí sūcuán cāhān tutū ī: Nchivī jā cūnī cutecū vāha de cusīi inī ndācā quīvī, ná cóto jī yuhú jī jā má cāhān nāvāha jī, de ni mā cāhān jī tūhun stáhvi.

¹¹ Ná cújiyo jī nūū tiñu néhén, de sáhá jī tiñu vāha.

De ná cúndihvi inī jī jā cundeē mānī jī.

¹² Chí maá Jētohō ō jító yā ndá nchivī ndāā, de nínī yā jā jīcān táhvi jī.

Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, chí nduú jetáhvi yā jī.

Cáchī tutū.
¹³ De ni iin mā sáhá nāvāha ndá ndóhó, de tú maá-ni tiñu vāha ndíhvi inī nū sáhá nú.

¹⁴ De vísō tú ndoho ndá nú sīquī jā jīca ndāā nū, de ndetū ndasí cúu nú. Túsaá de mā cūyūhú nú ni iin nchivī, ni mā cúnēhén inī nū.

¹⁵ Chí sa jín inī jín ánō nū chíñuhún nú maá Jētohō ō Cristo. De nínī coo tūha ndá nú jā nascócóo vitá nú de cāhān yíñuhún nú jín ndá nchivī jā stichī ndóhó sīquī ndācā jā ñūhún inī nū jā coo.

¹⁶ De caca ndaā nū tácuā nduú nā cuāchi cundeē ánō nū, tácuā nchivī jā cāhān néhén sīquī nū, cucanoō jī

jā ní stáyáhvī jī ndóhó jā jíca ndaa nū chí cándíja nú Cristo.

¹⁷ Chí tú cúnī Yāa Dios de vāha cā jā ndoho ndá nū síquī jā sáhá nū tiñu vāha nsūú cā tiñu néhén.

¹⁸ Chí maá Cristo suni nī ndoho yā, de iin vuelta-nī nī jihī yā jā síquī cuāchi ndihī ó. Yāa vāha cúu yā, de nī ndoho yā jā jéhé yóhó nchivī néhén, tácuā quīvi ndācá ó nūū Yāa Dios sáhá yā. Chí nī jihī yiqui cúñu yā, sochi ánō yā chí técu-nī ní cání.

¹⁹ De tá nī jihī yā de nī jéhén ánō yā nī nacani yā tūhun nūū ánō nchivī jā yíndasí.

²⁰ Chí jondē janahán nduú ní jétáhvī ndá jí, tá nī iyo paciencia inī Yāa Dios, de nī ndetu yā juni sáhá Noé barco jā nání arca. De jíin arca ñúcuán nī ncācu jacū-nī nchivī, chí ūnā jí-nī nī ncācu nūū nduté.

²¹ De tá cúu jā ní ncācu jí nūū nduté, súcuán cúu jā jénduté ó mitan de cácu ánō ó. De jā jénduté ó, nsūú jā ndúndoo yiqui cúñu ó, chí sa jā jícan ó nūū Yāa Dios jā ndundoo ánō ó. De súcuán de cácu ó, síquī jā ní natecū Jesucristo.

²² De nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ndéē yā ndahá cuáhá Yāa Dios nūū cúñáhnú yā. De ndācá ángel andiví, jíin ndá jā ndácu tiñu, jíin jā tīn poder, jétáhvī ndá nūū yā.

4

Jā ná squíncuu vāha ó jíin táhvī jā ní jēhe yā nūū ó

¹ Túsaá de tá cúu nūū ní ndoho Cristo jēhe ó jíin yiqui cúñu yā, suni súcuán quehndē inī ndá nū jā ndoho nū. Chí nchivī jā ní ndoho jíin yiqui cúñu, nduú cā sáhá jí cuāchi.

² Túsaá de níi vida cā nū, de sáhá ndá nū tiñu jā cúnī Yāa Dios, de mā sáhá nū cā tiñu néhén jā ndíyo inī nū jíin modo maá nū.

³ Chí jondē níi cání jā vájí ndá nū, de nī nsáhá nū cuāhā cuāchi jā jétahān inī nū síquī jāá nduú ní jíin nū tūhun Yāa Dios. De

tiempo ñúcuán chí maá-nī jā néhén nī nsáhá ndá nū, de nī ndíyo inī nū ndācá jā néhén, de nī jíin nū, de nī nsáhá nū vico néhén, de nī jihī ndasí nū vico nū, de nī nchiñúhún nū ídolo jā ní ncāhān Yāa Dios jā má chíñúhún nū.

⁴ De cúnéhén inī ndá jí jāá nduú cā jíca ndá nū jíin jí jā sáhá nū ndācá cuāchi xeēn jíin jí. De jā ñúcuán cúu jā cāhān néhén jí síquī nū.

⁵ Sochi ndá maá jí chí iin quīvi de nacuaña jí cuenta nūū maá Yāa jā íyó tūha jā sáhá ndāa yā tiñu nchivī jā técu jíin nchivī jā ní jihī.

⁶ Chí jā ñúcuán cúu jā suni nī nquiji tūhun vāha yā nūū ndācá ndíyi tá nī ntecu jí. De nī ncundaā síquī cuāchi jā ní nsáhá jí ñayívi yáhá, tá cúu nūū cūndaā síquī ndihī nchivī, tácuā nacani inī jí de cutecū ánō jí níi cání tá cúu nūū técu Yāa Dios.

⁷ De ja cuācuñatin quīvi jā naā ndācá jā íyó. Túsaá de ndito coo inī ndá nū, de cundihvī inī nū cācān táhvī nū.

⁸ De jā cánuú cā cúu jā cundáhvī ndasí inī nū táhán nū. Chí tú cundáhvī inī ó táhán ó, de íyó tūhun cáhnú inī nūū cuāhā cuāchi.

⁹ Coto ndáhvī ndá nū nchivī jā quénda vehe nū, de mā cúxi inī nū.

¹⁰ Ndācá ndá nū chindeé nū táhán nū, tú nāsa íyó maá táhvī jā ní jēhe Yāa Dios nūū nū jā sáhá nū tiñu yā. De squíncuu vāha nū jíin táhvī jā síin síin nī jēhe yā nūū iin inī nū.

¹¹ Tú táhvī jā nācani nū tūhun cúu, de cāhān nū tá nūū cāhān maá Yāa Dios. De tú táhvī jā chindeé nū táhán nū cúu, de sáhá nū jíin fuerza jā ní jēhe yā nūū nū, tácuā jíin ndihī jā sáhá ndá nū de cāhān nchivī jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios síquī jā ní nsáhá yā jíin Jesucristo. De ná cāhān ó jā víi cúñáhnú Cristo de tīn yā poder níi cání. Amén.

Jā ndóho ó síquī jā cándíja ó Cristo

¹² Ñānī mání, tú vájí tūndóhó xeēn jā coto tūnī ndóhó, de mā cúnéhén

inī ndá nú cani inī nū jā maá nú-ni nīhīn tūndóhó xēēn cā.

¹³ Chi sa cusii inī nū jā ndóho nú jacū tūndóhó tá cúu nūū ní ndoho Cristo, tácuá suni cusii ndasí inī nū quivī jā nenda nijin yā jā vii cuñáhnú yā.

¹⁴ De nācā ndetū ndá nú tú cáhān nāvāha nchivī nūū nū sīquī jā cándija nú Cristo. Chi maá Espiritu Yāa Dios jā cúñáhnú ndasí, ndéē yā inī nū. Ndá maá ji chi cáhān nēhén ji sīquī yā, sochi ndá maá nú chi chíñúhún nú yā.

¹⁵ De tú ndoho nú, de ná ndóho nú sīquī jā cándija nú Cristo, nsūū sīquī jā sáhá nú ndācá cuāchi tá cúu nūū ndóho nchivī jáhnī ndiyi, á nchivī sácuñhá, á nchivī sáhá tiñu nēhén, á nchivī jā quivī nduū nūū tiñu táhán jáá nduú cánuú quivī nduū.

¹⁶ De sa tú ní iin nú ndoho sīquī jā cándija nú Cristo, de mā cúcanoō nū, chi sa nacuetáhvī nú nūū Yāa Dios sīquī jā cúu nú cristiano.

¹⁷ Chi ja nī nquenda quivī jā quijéhé jā sáhá ndāā Yāa Dios cuāchi, de xihna cā nchivī cúu sēhe yā sáhá ndāā yā cuāchi. De tú xihna cā cuāchi maá ó quijéhé yā sáhá ndāā yā, de nā oncā sáhá yā sīquī nchivī jáá nduú ní jétáhvī tūhun vāha yā.

¹⁸ De tú vjín cācu nchivī vāha, ¿túsaá de nāsa cācu nchivī nēhén jā sáhá ndācá cuāchi?

¹⁹ Tú súcuán de ndá ndóhó jā ndóho sīquī jā cúnī Yāa Dios, mā jécuiñī nū sáhá nú tiñu vāha, de chihi nú ánō nū inī ndahá maá Yāa jā ní nsáhá ndóhó, chi squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā.

5

Jā jéhe dē consejo nūū nchivī cándija

¹ Mitān de ná cáhān ni jíin ndá ndóhó tēē ñáhnú jā jíto nchivī cándija, chi suni tēē ñáhnú jā jíto nchivī cándija cúu maá nī. De cúu

nī testigo sīquī jā ní jinī ni nāsa nī ndóho Cristo. De suni nduñáhnú ní jíin ndá nú sáhá Cristo quivī jā nenda nijin yā.

² Coto ñuncúún nú ndá nchivī jā ndéē tiñú nú jā jíto nú, jā cúu ji tá cúu ticāchí Yāa Dios. De cusii inī nū jā coto nú ji, chi súcuán cúnī Yāa Dios. De nsūū sīquī jā sáhá fuerza yā ndóhó, de ni nsūū sīquī jā nīhīn nū xūhún, chi sa cusii inī nū sáhá nú tiñu ñúcuán.

³ De mā ndācú nīhīn ndá nú nūū nchivī jā jíto nú, chi sa nducú nú cuu nú iin ejemplo nūū ji jā cúu ji ticāchí yā.

⁴ Ñúcuán de quivī jā nenda nijin maá Yāa cúu Pastor cúñáhnú nūū ndá ndóhó tēē cúu pastor nūū nchivī cúu ticāchí yā, de cuāha yā premio nūū ndá nú jā vii ndasí de mā náa cuiti.

⁵ De saá-ni ndá ndóhó tēē suchí, cuetáhvī nú nūū ndá tēē ñáhnú jíñā. De ndihí ndá nú nchivī cándija, cuetáhvī nú nūū táhán nú, de sáhá suchí nú maá nú. Chi suha cáhān tutū:

Yāa Dios jási yā nūū nchivī jā sáhá vixi maá,
de vāha inī yā chíndéē yā nchivī jā sáhá suchí maá.
Cáchi tutū.

⁶ Túsaá de sáhá suchí nú maá nú, chi yihí nú ndahá Yāa Dios jā tīn poder. De sáhá ñáhnú yā ndá nú tá quenda maá quivī.

⁷ Ndācá jā nácani ndasí inī nū sīquī, de chihi nú ndahá maá yā de maá yā coto, chi jíto yā ndá nú.

⁸ De cáji ná cóo xīnī ndá nú de ndito coo inī nū. Chi táchī cúñáhnú jā jíiní úhvī ndá ndóhó, jica nuu ndúcu squiví ndóhó nūū cuāchi. De xēēn cā sáhá nsūū cā ndicaha jā xēēn ndáhyū.

⁹ De cuiñi nīhīn ndá nú jā má cúndéē táchī jíin nú, de cándija nīhīn nú tūhun jā cúndáhvī inī Yāa Dios ndóhó. Chi jíiní ndá nú jā suni súcuán ndóho ndá hermano nū jā ndéē níi cáhnú ñayiví.

¹⁰ De tá nī nchāha nī ndoho ndá nú tündóhó jacū-ni tiempo, de Yāa Dios chi sáhá yā jā cuja vāha inī nū jín tūhun yā, jín jā cuiñi nīhin nú, de cuāha yā fuerza inī nū, de quendōo cutú nú ní cání. Chi maá yā cúu jā sáhá ndācá jā vāha yóhó, de ní ncana yā yóhó jā vii cuñáhnú ó jín yā ní cání síquī jā inuu cúu ó jín Jesucristo.

¹¹ De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā, de tīn yā poder ní cání. Amén.

Saludo jā sándhí

¹² Jínī ni jā Silvano cúu iin hermano jā squíncuu vāha. De maá dē cuēē nū ndá nú jín carta yáhá jā ní ntee nī jacū tūhun. De jín yáhá sndíhvī inī ni ndá nú, de cáhān ni jín nú jā ndāá cúu jā ndācá jā vāha jā ní nsáhá Yāa Dios ndóhó, suu stéhēn nū nū jā cúndáhvī ndija inī yā ndóhó. De cuiñi nīhin nú jín tūhun yáhá.

¹³ Nchivī cándíja jā ndéē ñuū Babilonia, jā ní nacāji yā tá cúu nū ní nacāji yā ndá nú, cáhān ndá ji jā sáhá ndeé inī ndá nú. De Marcos, tee cúu tá cúu sēhe nī, suni súcuán cáhān dē.

¹⁴ De tá cáhān jítáhán ndá nú, de techuhú yíñuhún nú ndahá ji. De ná cóo ndeé coo siī inī ndihi nú jā yíhí nú ndahá Jesucristo. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Simón Pedro, de cúu nī mozo Jesucristo, de cúu nī apóstol jā ní ntají yā. De tée nī carta yáhá cuēē nū ndá nú jā ní nsáhá Yāa Dios jā inuú-ni nī nīhīn ndá nú jíin ndá nī tūhun viī tūhun vāha jā cándija ó yā. Chi Yāa ndāa cúu Yāa Dios jíin Jesucristo jā scácu yóhó.

² De ñúhún inī ni jā ná sáhá cá yā jā vāha ndasí ndá nú, jíin jā coo ndeé coo siī inī nū sīquī jā jíicūhun vāha inī nū nāsa Yāa cúu Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesús.

Sīquī nāsa cánuú coo nchivi cándija

³ De Yāa Dios jíin poder yā nī jēhe yā nū ō ndācá jā sáhá jā cuu caca ndāa ō nū yā jíin jā chíñúhún vāha ó yā. Chi nī stéhēn yā maá yā nū ō, chí maá yā cúu jā ní ncana yóhó, sīquī jā ndasí cúñáhnú yā jíin ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā.

⁴ Jā ñúcuán nī nquee yuhú yā ndācá jā ñáhnú ndasí de vāha ndasí jā sáhá yā yóhó, tácuā jíin ndācá ñúcuán de nduu ndá nú tá cúu nū ō íyó maá yā, de cácu nú nū ndá tiñu néhēn jā ndíyo inī nchivī jā sáhá ji inī ñayívi yáhá.

⁵ Túsaá de nducú ndeé ndá nú jíin tūhun yáhá. De jā cándija ndá nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā caca ndāa nū. De jā jíca ndāa ndá nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā cundihví inī nū jíicūhun vāha inī nū sīquī maá yā.

⁶ De sīquī ñúcuán chisó nú jā casí nū jā cúnī modo maá nú. De sīquī ñúcuán chisó nú jā cuandéé inī nū, de sīquī ñúcuán chisó nú jā chíñúhún vāha nú Yāa Dios.

⁷ De sīquī ñúcuán chisó nú jā coo manī nū jíin táhán nú, de sīquī

ñúcuán chisó nú jā cundáhvī inī nū táhán nú.

⁸ Chí tú cāyā ndá tiñu yáhá jíin ndá nú, de suu sáhá jā má cútecū cāhá nú, chí sa quee vāha tiñu sáhá nú, sīquī jā jíicūhun inī nū nāsa Yāa cúu Jētohō ō Jesucristo.

⁹ De nchivī jāá nduú sáhá tiñu yáhá, cúu ji modo nchivī cuāá, chí nduú jíicūhun inī ji tūhun yā, de ja nī naā inī ji jā ní nsáhá ndoo yā ji ndācá cuāchi jā ní nsáhá ji ichi chátā.

¹⁰ Jā ñúcuán nducú ndeé ndá nú hermano, tácuā coo seguro jā ní ncana yā ndá nú jíin jā ní nacāji yā ndá nú. Chí tú sáhá nú ndācá tiñu yáhá, de mā cācá yátá cuítī nū.

¹¹ Ñúcuán de nune vāha ichi jā quívi nú inī ñuú maá Jētohō ō Jesucristo, Yāa scácu yóhó, nū tátúnī yā níí cánī.

¹² Jā ñúcuán mā jécucuiñī ni jā nándacu nī ndá tūhun yáhá nū ndá nú, vísō jā jíin nū de íní nīhin nú jíin tūhun ndāa jā cándija nú.

¹³ Chí jáni inī ni jā íyó vāha jā sndíhvī inī ni ndá nú mitan técū cá ni, tácuā nūcūhun inī nū.

¹⁴ Chí maá Jētohō ō Jesucristo nī ncachī tūhun yā nū ni jā má cútecū nahán cá ni ñayívi yáhá.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā nducú ndeé cá ni sndíhvī inī ni ndá nú, tácuā tá ja nī jíhī ni, de níni nūcūhun inī nū ndācá tūhun yáhá.

Jā ní jinī ndá de jā cúñáhnú Cristo

¹⁶ Tá nī stéhēn ndá nī tūhun maá Jētohō ō Jesucristo nū ndá nú, nāsa nenda yā jíin poder yā, de nduú ní ncāhān ndá nī iin cuento-ni jā ní ntavā ndichí nchivī. Chí tá nī iyo ndá nī jíin yā xīnī yūcú, de nī jinī jíinú ndá nī jā ñáhnú nī nduu yā.

¹⁷ Chí nī jinī ndá nī jā Tatá ó Yāa Dios nī ncāhān yíñúhún yā jíin Jesús, de ní nsáhá ñáhnú yā Jesús. Chí ichi andiví nī nquiji tūhun viī, nī ncāhān Yāa Dios: Yáhá cúu Sēhe

nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsī inī nī jíin, ncachī yā.

¹⁸ De nī jini ndá nī tūhun ñúcuán jā ní ncāhān ichi andivī, chi nī Iyo ndá nī jíin maá Jētohō ō xīnī yucu ī ñúcuán.

¹⁹ De súcuán jíinī ō jā íyó ndāā ndija ndācá tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De vāha jā chuhun inī ndá nú ndá tūhun ñúcuán, chi suu cúu tá cúu iin luz jā stúu nū neē, jondē tūu maá quivī jā nenda yā, de stúu yā inī ánō nū tá cúu nū jéndūtē lucero.

²⁰ De xihna cā ná jícūhun inī ndá nú jā ní iin tūhun jā cāhān tutū ī, nsūú jā ní jani inī iin tēe súcuán-ni cúu.

²¹ Chi ndācá tēe ndoo jā ní nacani tūhun yā jondē janahán, nduú ní nācani cuitī dē tūhun jā cúu inī maá dē. Chi sa nī nacani dē tūhun Yāā Dios jā ní stéhēn Espiritu Santo nū dē.

2

Siquī ndá tēe jā stéhēn tūhun stáhvī (Judas 4-13)

¹ De māhñú nchivī Israel suni nī Iyo ndá tēe jā ní nacani tūhun stáhvī. De suni súcuán coo sava tēe stéhēn tūhun stáhvī māhñú ndá nú. De squívi ndá dē tūhun stáhvī jā tivī nchivī sáhá. De mā cuétúhún dē maá Jētohō ō jā scácu yā dē, de súcuán sáhá dē jā ñamā tánū táhvī dē.

² De cuāhā nchivī cuniquīn ji modo nēhén jā stéhēn ndá dē. De sáhá dē jā cāhān nēhén nchivī siquī tūhun vāha yā jā cúu ichi ndāā.

³ De siquī jā ndíyo inī ndá dē xūhún, de candeē dē xūhún ndá nú siquī tūhun stáhvī jā stéhēn dē nū nū. De nduú quixín tündóhó jā tánū táhvī dē, chi jondē janahán ja íyó tūhun jā nenda yā siquī cuāchi dē.

⁴ Chi nduú ní nēe cáhnú inī Yāā Dios nū ndācá ángel yā jā ní nsáhá cuāchi, chi sa nī ntaān yā infierno nū yindasī nū neē, de núhñi jíin

cadena. De nī nchindasī yā jondē quivī jā sáhá ndāā yā siquī.

⁵ De suni nduú ní nēe cáhnú inī yā nū nchivī janahán, chi sa nī scúun yā sāvī xēen siquī nchivī nēhén ñúcuán. Chi maá-ni Noé, tēe nī nacani tūhun ndāā, nī scácu yā dē jíin ūjā cā nchivī.

⁶ De suni nī nenda yā siquī cuāchi nchivī ñuū Sodoma jíin ñuū Gommorra, de nī ncāyū ñuū ji nī nduu maá yāā-ni cā. De súcuán cúu ji iin ejemplo nū ndá cā nchivī nēhén jā quiji cā.

⁷ De nī scácu yā Lot, chi tēe ndāā nī ncuu dē, de nī ncuucécá ndasī inī dē nī jini dē tiñu nēhén jā ní nsáhá nchivī nēhén ñúcuán.

⁸ Chi tēe vāha ñúcuán nī ndeē dē māhñú ndá ji, de ndiquivī nī ncuucécá inī dē jā ní jini dē de nī jini dē ndācá tiñu nēhén jā ní nsáhá ndá ji.

⁹ Túsaá de maá Jētohō ō chi scácu yā nchivī jā chíñúhún nū yā, de tú quiji tündóhó siquī ji. De chindasī yā nchivī nēhén, tácu ndoho ji castigo quivī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi ji.

¹⁰ De víhi cā sndóho yā ndá tēe sáhá tiñu téhén jā ndíyo nēhén inī dē, de cújehe inī dē siquī tiñu ndácu maá Jētohō ō. Nihin ndasī inī ndá dē, de chūndeē inī dē sáhá dē jā cúni ndá maá dē, de nduú yúhú dē cāhān nāvaha dē siquī ndācá jā cúñáhnú nū sūcún.

¹¹ De juni ndá ángel jā íñi nū maá Jētohō ō, visō cúñáhnú cā yā jíin fuerza jíin tiñu ndiso yā, de nduú cāhān nāvaha yā siquī ndācá jā cúñáhnú ñúcuán.

¹² De ndá tēe ñúcuán chi cúu dē tá cúu quiti yúcu jā ní jécōo tī jíin modo maá tī, de táhvī ndá tī tácu nīhīn nchivī tī jā cahnī ji tī. Chi cāhān nēhén ndá dē siquī ndācá jā nduú jícūhun inī dē. De tá cúu nū jīhī ndācá quiti ñúcuán, suni súcuán cuū dē.

¹³ De jā ní sndóho ndá dē nchivī, suni súcuán nanihīn dē ndoho dē. De cúsī inī ndá dē jíin ndācá jā

cútíndí inī dē jā ndíyo nēhén inī dē. De cúu ndá dē tēe quini jā sáhá tiñu jā cúcanoō nchivī. De jā ndútútú ndá dē jíin nú vico nú, de níni cúsi inī dē jíin tiñu nēhén tiñu stáhvī.

¹⁴ De ndíyo inī ndá dē jíin dē ñahan, de nduú jéncuifi dē jā sáhá dē cuāchi. De stáhvī ndá dē nchivī tayā inī. Chi nī ncāan ndá dē jíin tūhun ndíyo inī dē ndācá ndatífu. De tēe jā tñnū tñhvī cúu ndá dē.

¹⁵ Chi nī nsana ndá dē, chi nī sndóo dē tūhun jā cúu ichi ndāa. De nī niquín ndá dē modo Balaam, tēe nī nacani tūhun jondē janahán, sēhe Beor. Chi tēe ñúcuán nī ncusi inī dē jā nihín dē xūhún sīquī tūhun nēhén jā cāhān dē nícu.

¹⁶ De iin burro nī ncāhān tī tá nūū cāhān iin nchivī, visō nduú cúu cāhān tī. De nī ncāhān tī nūū tēe ñúcuán, de súcuán nī jasī tī jā má quihín dē cāhān dē ndācá tūhun nēhén stáhvī.

¹⁷ De ndá tēe jā stívī ndasí súcuán, chi cúu dē tá cúu ntesócó jā ní nchichī, jíin vícō jā stéchi táchi. De ja íyó tūha nūū neē ndasí nūū cundeē dē ní cání.

¹⁸ Chi ndasí sáhá víxi ndá dē maá dē jíin tūhun jā cāhān cāhá dē. De ndúcu ndá dē squívi tucu dē sava nchivī nūū tiñu nēhén tiñu ndíyo inī. De súcuán stáhvī dē nchivī jā cáta nī nquee ji nī ncācu ji nūū nchivī sáhá tiñu nēhén.

¹⁹ De cāhān ndá dē jā íyó libre ji jā cuu sáhá ji nāsa-ni cúnī maá ji, de juni maá dē chi nduú íyó libre dē, chi cúu dē mozo nūū cuāchi, chi cúsá maá tiñu téhén sáhá dē. Chi ndācá tiñu jā cundeē jíin iin tēe jā sáhá dē, suu ñúcuán ndúu dē mozo nūū.

²⁰ Chi tú ja nī jinī ndá dē nāsa Yāa cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā scācu yóhó, de tú súcuán nī nquee dē nī ncācu dē nūū tiñu téhén jā íyó inī ñayívī, de tú ndívi tucu ndá dē nūū tiñu ñúcuán jā cundeē tucu jíin dē, túsáa dē nēhén cā quendōo dē jā sándihí nsúu cā jā xihna ñúhún.

²¹ Chi vāha cā tú nduú ní jinī dē ichi ndāa nícu, nsúu cā jā ní jinī dē, de sndóo tucu dē tiñu ndoo jā ní ndacu yā nūū dē.

²² Chi nī ncundaā sīquī dē tá cúu nūū cāhān iin tūhun janahán: Tinā nī nacaji tī jā ní nujan tī. De quini jā ní ndundoo, nī nacuchi tucu tī ndēhyū, cáchi.

3

Sīquī jā nenda maá Jētohō ō

¹ Ñanī mánī, yáhá cúu carta ūū jā tēe nī nūū ndá nú. De jíin ndúū carta yáhá cúnī nī jā nacani inī nū sīquī ndihi jā vāha jā ndāa jā jani ichí nī ndóhó.

² De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní nacani ndá tēe ndoo jondē janahán, jíin tiñu jā ní ndacu maá Jētohō ō, Yāa jā scācu yóhó. De suu cúu jā ní stéhén ndá tēe apóstol nūū nū.

³ De xihna cā tūhun yáhá ná jícūhun inī ndá nú: Jā tá cuāndihi quívi de quiji ndá tēe jā sáhá catá sīquī tūhun ndāa yā, chi sáhá dē ndá tiñu nēhén jā ndíyo inī maá dē.

⁴ De cāhān ndá dē: ¿Ñājēhē cúu jāa nduú ndíji Cristo tá cúu nūū ní nquee yuhú yā? Chi jondē quívi jā ní jihī ndá ndíyi tatā ō de jondē mitan, de nduú sáma cuitī ndihi jā íyó tá nī jécōo ñayívī, cachí ndá dē.

⁵ Chi nduú cúnī ndá dē jícūhun inī dē jā jondē janahán nī ncuvāha andívī jíin tūhun jā ní ncāhān-ni Yāa Dios. De nī ndacu yā tiñu jā ná cúvāha ñayívī jíin ndute, de māhñū ndute nī nguenda ñuhun yíchí.

⁶ De suni jíin ndute nī naā ñayívī janahán, chi nī ndaa ndute jā ní ncuun sāvī xéén.

⁷ De suni súcuán jíin tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios de nī nsáhá tūha yā jā cāyū andívī jíin ñayívī jā íyó mitan. Chi maá quívi juicio de cāyū ndihi, de tñnū tñhvī nchivī nēhén.

⁸ De suni mā nāa inī ndá nú tūhun yáhá, ñanī mánī: Jā nūū maá Jētohō ō chi iin-ni quívi cúu tá cúu mil

cuīyā, de mil cuīyā cúu tá cúu iin-ni quīvī.

⁹ De nsúú jā cúcuéé inī maá Jētohō ō síquī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nenda yā, tá cúu nūū jāni inī sava nchivī. Chi sa íyó paciencia inī yā nūū ō, chi nduú cúnī yā jā tñnū tñhvī ni iin ó, chi sa cúnī yā jā ndihi ó nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó.

¹⁰ De quīvī jā nenda maá Jētohō ō, iin sanaā-ni quenda, tá nūū cúu jā iin sanaā-ni quēnda jā cuīhná jacuāā. De quīvī ñúcuán chi nihin ndasí andiví, de naā-ni. De ndihi jā íyó andiví chi naā sáhá ñuhūn. De ñayiví jín ndācá jā íyó inī, ndihi cāyū.

¹¹ De tú súcuán naā ndācá ñúcuán, de cánuú ndasí jā coo ndoo ánō ndá nú de chiñúhún vāha nú yā.

¹² De cundetu nú de cundihvī inī nū jā ná quīji ñamā quīvī nenda Yāā Dios. De quīvī ñúcuán cāyū andiví de naā-ni. De ndācá jā íyó chi ndute sáhá ñuhūn.

¹³ De maá ó chi ndétu ó andiví jéé jín ñayiví jéé, chi súcuán nī nquee yuhú Yāā Dios jā coo. De ñúcuán chi maá-ni tiñu ndāā jín tiñu váha coo.

¹⁴ Túsaá ñanī mánī, juni ndétu ndá nú jā quee ndāā ndācá tiñu yáhá, de nducú ndéé nú tácuā tá nenda yā de nihīn yā ndá nú jā ndéé mánī nū jín táhán nú, de coo ndoo nú jāá nduú nā cuāchi nú.

¹⁵ De ná jícūhun inī ndá nú jā síquī jā íyó paciencia maá Jētohō ō, jā ñúcuán cúu jā cācu ó. Chi hermano ō Pablo jā mánī ō jín, suni súcuán nī ntee dē nūū nū, chi súcuán nī stéhēn Yāā Dios tūhun ndíchí yā nūū dē.

¹⁶ De cāhān dē síquī tūhun yáhá nūū ndācá carta jā ní ntee dē. De nūū ndá carta dē ñúcuán chi íyó jacū tūhun jā vījín jícūhun inī ō. De ndá nchivī jāá nduú jícūhun inī jín nchivī jāá nduú jía jín tūhun cándija, chi násāma ji modo jā cāhān ndá tūhun vījín ñúcuán, tá cúu nūū

násāma ji jā cāhān sava cā tutū īī. De súcuán sáhá ji jā tñnū tñhvī maá ji.

¹⁷ De ndá ndóhó ñanī mánī, mitan de ja nī jinī nū nāsa coo ndācá tiñu yáhá. Túsaá de coto nú maá nú jā má cúniquīn nū tūhun stáhvī jā stéhēn ndá tēe nēhēn ñúcuán jāá nduú jétáhvī dē yā. Chi tú nduú de snāā nū tūhun jā íñí nihin nú jín.

¹⁸ Chi sa cundihvī cā inī nū jā jícūhun inī nū nāsa Yāā cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā scācu yóhó. De ná cúja cā inī nū jín tūhun cundáhvī inī yā ndóhó. De ná cāhān ō jā vīi ndasí cúñáhnú yā jondē mitan jín ní cání. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

Tuhun jā cutecū ō ní cání

¹ Tuhun jā tée ndá nī cuēē nūū ndá nú cúu tuhun maá Yāa ja íyó jondē ncháha ca jēcōo ndācá jā íyó. De nī jini ndá nī jā ní ncāhān yā, de nī jini jínúū ni yā, chi nī ndēhé vāha nī nūū yā, de nī ntiin nī yā. De maá yā cúu Tuhun jā cutecū ō ní cání.

² Chi Yāa yáhá jā sáhá jā cutecū ō, nī nquenda nijin yā. De cáhān ndá nī tuhun yā, chi nī jini nī nūū yā. De cáhī tuhun ndá nī nūū ndá nú síquī Yāa jā cúu Tuhun jā cutecū ō ní cání, suu Yāa jā ní ndeē jíin Tatá ó Yāa Dios, de nī nquenda nijin yā nūū ndá nī.

³ Jā ní jini ndá nī jíin jā ní jini jíin sóho nī, ñúcuán cúu jā cáhī tuhun nī nūū nū, tácuca coo inuú inī ndá nú jíin ndācá ó. De ndāā chi íyó inuú inī ndācá ó jíin maá Tatá ó Yāa Dios jíin Sēhe yā Jesucristo.

⁴ De ndá tuhun yáhá tée nī cuēē nūū ndá nú, tácuca cusii ndasí inī nū.

Yāa Dios cúu luz

⁵ De yáhá cúu tuhun jā ní stéhēn Jesucristo nūū ni, de mitan cáhī tuhun nī nūū ndá nú: Yāa Dios cúu luz, chi íyó ndāā ndasí yā, de nduú cuiti nā tiñu néhén íyó jíin yā.

⁶ Tú cáhān ō jā íyó inuú inī ō jíin yā, de tú jica ó modo nūū neē jā sáhá ó tiñu néhén, túsaá de jā stáhví ó cúu, chi nsúú tiñu ndāā sáhá ó.

⁷ Sochi tú jica ó jíin luz yā jā sáhá ó tiñu ndāā, tá cúu nūū íyó maá yā jíin luz yā jā sáhá yā tiñu ndāā, ñúcuán de íyó inuú inī ō jíin ndācá táhán ó. De ñiñí maá Sēhe yā Jesucristo sáhá ndoo yóhó nūū ndihi cuāchi ó.

⁸ Tú cáhān ō jāá nduú nā cuāchi ó, de stáhví ó maá ó jā jani inī ō súcuán, de nduú ñúhún tuhun ndāā inī ánō ō.

⁹ Sochi tú nacani ndāā ō cuāchi ó nūū yā, de cune cáhnú inī yā nūū cuāchi ó, de nasáhá ndoo yā yóhó ndācá jā néhén jā ní nsáhá ó. Chi jini ō jā Yāa vāha Yāa ndāā cúu yā.

¹⁰ De tú cáhān ō jāá nduú nā cuāchi ó, túsaá de modo jā sáhá ó jā Yāa stáhví cúu yā, de nduú cándija ndija ó tuhun yā.

2

Cristo cúu Yāa jā cáhān jēhē ō

¹ Ndācá tuhun yáhá tée nī cuēē nūū ndá nú jā cúu nú tá cúu sēhe nī, tácuca mā sáhá ndá nú cuāchi. De tú ní iin nú nī nsáhá cuāchi, de íyó maá Yāa jā cáhān jēhē ō nūū maá Tatá ó Yāa Dios. Suu Jesucristo Yāa ndāā cúu yā.

² De nī nsōcō yā maá yā jā sndáhvā yā cuāchi ó, de nsūú cuāchi ndá máá ó-ni, chi suni cuāchi nchivi ní ñayivi.

³ Tú squíncuu ó tiñu jā ndácu Yāa Dios nūū ō, suu cúu jā cúcáhnú inī ō jā jini ndija ó nāsa Yāa cúu yā.

⁴ De tú cáhān iin nchivi: Nduhū chi jini ni nāsa Yāa cúu yā, cáhī ji, de tú nduú squíncuu ji tiñu ndácu yā, túsaá de stáhví ji, de nduú cáhān ji tuhun ndāā.

⁵ Sochi nchivi jā squíncuu tuhun yā, ja nī jija vāha inī ji jā mānī ji jíin yā. De súcuán de cuni ō tú inī ñihin ó jíin yā á nduú.

⁶ Tú cáhān iin nchivi jā inī ñihin ji jíin yā, de cánuú caca ndāā ji tá cúu nūū ní jica maá Jesucristo.

Tiñu jée jā ndácu yā nūū ō

⁷ Hermano, nsúú iin tiñu jée ndácu nī nūū ndá nú jā cáhān nī jā cundáhví inī nū táhán nú. Chi tiñu ja jini ndá nú jondē tá nī nquijéhé nú cándija nú cúu. De tiñu yáhá jā ndácu yā, vāji jondē janahán, de suu cúu tuhun jā ní jini ndá nú jondē tá nī nquijéhé nú cándija nú.

⁸ De vísō sūcuán de níní tiñu jée cúu, de tiñu ndāā cúu nūū Cristo jíin nūū ndá máá nú. Chi ja cuāyāhá tiñu nehén jā íyó nūū neē, de ja stúu maá luz ndāā inī ánō ndācá ó mitan.

⁹ Tú iin nchivī cáhān ji jā jíca ji jíin luz yā, de tú quítī inī ji jíin ji táhán ji, túsaa de jíca cā ji nūū neē jíin cuāchi ji.

¹⁰ De nchivī jā cúndáhvī inī táhán, chi jíca ji jíin luz yā, cúu jā sáhá ji tiñu váha. De ni iin mā cúu sáhá jā quívi ji cuāchi.

¹¹ Sochi nchivī jā quítī inī jíin táhán, chi íyó ji nūū neē, de jíca ji nūū neē. De nduú jíin ji ní ichi quihīn ji, chi jíin jā neē nī jasī jāá nduú cúu jícūhun inī ji.

¹² Ndá ndóhó jā cúu sēhe, téē nī tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jā síquī Jesucristo de nī nee cáhnú inī Yāā Dios nūū cuāchi nú.

¹³ Ndá ndóhó téē cúu tatá, suni téē nī nūū nū, chi jíin ndá nú nāsa Yāā cúu Yāā jā íyó jondē jā xíhna ñúhún. De ndá ndóhó téē suchí, suni téē nī nūū nū, chi nī ncundeé nú jāá nduú ní ncúu squívi táchī cúñáhnú ndóhó nūū cuāchi. Ndá ndóhó jā cúu sēhe, téē nī tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jíin ndá nú nāsa Yāā cúu maá Tatá ó Yāā Dios.

¹⁴ Ndá ndóhó téē cúu tatá, suni téē nī nūū nū, chi jíin ndá nú maá Yāā jā íyó jondē jā xíhna ñúhún. Ndá ndóhó téē suchí, suni téē nī nūū nū, chi íñī nihin nú, de cándíja ndá nú tūhun Yāā Dios, de nī ncundeé nú síquī táchī cúñáhnú.

¹⁵ Mā cútóó ndá nú síquī ñayiví, de ni ndācá jā íyó inī ñayiví. Chi tú ní nchivī cútóó ji síquī ñayiví, de nduú íyó māni ji jíin Tatá ó Yāā Dios.

¹⁶ Chi ndācá jā cúu cuenta ñayiví, nsūū jondē nūū Tatá ó Yāā Dios vāji, chi cuenta ñayiví cúu. De ñúcuán cúu ndācá jā cútindí ó jā cúní modo nehén maá ó, jíin jā ndíyo inī ó jā jíin ó nūū, jíin jā sáhá vīxī ó maá ó síquī ndatíñú névaha ó.

¹⁷ De cuāndihi ñayiví jíin ndācá jā nehén jā ndíyo inī ó. Sochi nchiví jā sáhá jā cúní maá Yāā Dios, chi cutecū ji ní cání.

Tūhun ndāā jíin tūhun stáhvī

¹⁸ Ndá ndóhó jā cúu tá cúu sēhe nī, cáchī nī nūū nū jā cuāndihi quívi. De ja nī jíin ndá nú tūhun jā quíji maá téē jā cuu contra síquī Cristo. De mitan de ja nī nquenda cuāhá téē jā cúu contra síquī Cristo. De jā ñúcuán cúu jā jíin ó jā cuāndihi quívi.

¹⁹ Māñú maá ó nī nquee ndá dē, de nsūū táhán ó jā cándíja cúu dē. Chi tú táhán ó cúu ndá dē, de coo dē jíin ó nícu. De nī nquee ndá dē cuāhān dē, tácuca cunī cājí ó jāá nsūū táhán ó cúu ndihi dē.

²⁰ Sochi ndá ndóhó chi Cristo nī jēhe yā Espíritu Santo, ndéē yā inī ánō nū, de jā ñúcuán cúu jā jíin nū tūhun ndāā.

²¹ Túsaa de téē nī yáhá cuēē nūū ndá nú, jā síquī jā jíin nū tūhun ndāā, nsūū síquī jāá nduú jíin nū. De jíin ndá nú jāá nduú nā tūhun stáhvī íyó nūū tūhun ndāā.

²² ¿Ní iin cúu jā cáhān maá-ni tūhun stáhvī? Suu téē jā cáhān jā Jesús, nduú cúu ndíja yā Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios. Ñúcuán cúu téē jā cúu contra síquī Cristo, chi nduú jétúhún dē maá Tatá ó Yāā Dios jíin Sēhe yā.

²³ Ndācá nchiví jāá nduú jétúhún ji Sēhe yā, suni nduú íyó maá Tatá jíin ji. De nchiví jā jétúhún ji Sēhe yā, suni íyó maá Tatá jíin ji.

²⁴ Túsaa de chuñun vāha inī ndá nú maá tūhun jā ní jíin nú jondē jā xíhna ñúhún. De tú ñúhún vāha inī ndá nú tūhun jā ní jíin nú jondē jā xíhna ñúhún, ñúcuán de suni cuiñi nihin nú jíin maá Tatá ó jíin Sēhe yā.

²⁵ De yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú Jesucristo nūū ó: Jā cutecū ó ní cání sáhá yā.

²⁶ Tūhun yáhá nī ntee nī nūū ndá nú jā cáchī tūhun nī síquī nchiví jā ndúcu stáhvī ndóhó.

27 Sochi ndá ndóhó, chi ní jéhe Jesucristo Espíritu Santo, ndéē yā inī ánō nū. De jā ñúcuán nduú jíní ñúhún jā stéhēn ní iin nchivī nūū nū ní cúu jāndāā, chi maá Espíritu cúu jā stéhēn ndihi nūū nū, de stéhēn yā tūhun ndāā, chi nduú stáhvī cuiṭī yā. Túsaá de cuiṭī nīhin ndá nú cā tácuā inuú-ni coo nú jíín Cristo, tá cúu nūū stéhēn Espíritu nūū nū.

28 Séhē, mitan de cuiṭī nīhin ndá nú jíín Cristo, tácuā tá nenda nijín yā, de mā cúyūhú ó, de ní mā cúcanoō ō nūū yā quívi jā nenda yā.

29 Chi ja jííní ndá nú jā Yāā ndāā cúu Jesucristo, de suní ná jíicūhun inī nū jā ndācá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, cúu ji sēhe Yāā Dios.

3

Tūhun nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios

1 De nācā vāha ndasí ní ncundáhvī inī Tatá ó Yāā Dios yóhó, chi ní nīhīn táhvī ō jā cúu ó sēhe yā, de suu cúu ndija ó. Jā ñúcuán nduú jííní nchivī ñayívi jā cúu ó sēhe yā, chi nduú jííní ji nāsa Yāā cúu maá yā.

2 Ñanī mánī, mitan de cúu ó sēhe Yāā Dios, de ncháha ca cunī ō nāsa coo ó níí cání. De ja jííní ō jā tá nenda nijín Jesucristo, de nduú ó tá cúu nūū íyó maá yā, chi cunī ō nūū yā nāsa íyó yā.

3 De ndācá nchivī jā súcuán ñúhún inī ji, sáhá ndoo ji ánō ji, tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

4 De ndá nchivī jā sáhá cuāchi, chi stívī ji ley Yāā Dios. Chi tú sáhá ó cuāchi, de stíví ó ley yā.

5 De ja jííní ndá nú jā ní nquiiji Jesucristo inī ñayívi tácuā candeē yā cuāchi ó. De maá yā chi nduú nā cuāchi yā.

6 De ndá nchivī jā íñí nīhin jíín yā, nduú jíca ji jíín cuāchi. Sochi nchivī jā jíca jíín cuāchi, nduú jííní ji yā, de ní nduú jíicūhun inī ji nāsa Yāā cúu yā.

7 Séhē, coto nú maá nú jā má stáhvī ní iin ji ndóhó. Chi cūhun inī nū jā ndá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, maá ji cúu nchivī ndāā, tá cúu nūū íyó ndāā maá yā.

8 Sochi nchivī jā jíca jíín cuāchi, ndá maá ji cúu sēhe tāchī cúñáhnú. Chi tāchī cúñáhnú cúu jā sáhá cuāchi vāji jondē jā xíhna ñúhún. Jā ñúcuán ní nquiiji Sēhe Yāā Dios, jā snāā yā ndācá tiñu néhén jā sáhá tāchī cúñáhnú.

9 Ní iin nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, nduú jíca ji jíín cuāchi, chi ní nsáhá Yāā Dios jā ní nduú ji tá cúu nūū íyó maá yā. De mā cúu cā caca ji jíín cuāchi, chi sēhe Yāā Dios cúu ji.

10 Súcuán cúu jā cunī ō ní iin cúu sēhe Yāā Dios jíín sēhe tāchī cúñáhnú: Ndācá nchivī jāá nduú sáhá tiñu ndāā, jíín jāá nduú cúndáhvī inī táhán, nsūū sēhe Yāā Dios cúu ji.

Jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó

11 Yáhá cúu tūhun jā ní jini ndá nú jondē jā xíhna ñúhún: Jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó.

12 De mā sáhá ó tá ní nsáhá Caín, jā ní ncuu dé sēhe tāchī cúñáhnú, de ní jahní dē ñanī dē. ¿De nājēhē cúu jā ní jahní dē ñanī dē? Siquí jā ñanī dē ní nsáhá tiñu ndāā, de maá-ni tiñu néhén ní nsáhá maá dē.

13 Hermano, mā cání inī ndá nú de tú nchivī ñayívi quítī inī ji jííní ji ndóhó.

14 De maá ó chi síquí jā cúndáhvī inī ō táhán ó, súcuán jííní ō jā ní ncācu ó jā cutecū ō níí cání. De nchivī jāá nduú cúndáhvī inī táhán, íyó ji jíín tūhun jā tánū táhvī ji.

15 Chi ndācá nchivī jā quítī inī jííní táhán, cúu ji tá cúu nchivī jáhní ndíyi. De jííní ō jā nchivī jáhní ndíyi, mā níhīn táhvī ji cutecū ji níí cání.

16 Jā ní jíhi Cristo jā jéhe ō, ñúcuán cúu jā stéhēn cājí nāsa cúu tūhun cúndáhvī inī. De maá ó chi suni súcuán canuú jā cundáhvī inī ō táhán ó vísō ná cúu ō jā jéhe ji.

17 De tú névāha ó jā cutecū ō ñayívi, de tú jínī ō jā cúmani nū táhán ó, de tú nduú cúndáhvī inī ō ji jā cuāha ó jā jínī ñúhún ji, ¿túsaá de á íyó mánī ō jín Yāa Dios, á nduú?

18 Séhē, mā cúndáhvī inī ō jín maá tūhun jā cáhān ō-ni, chi sa ná cúndáhvī ndija inī ō jondē jín jā sáhá ó jēhē ji.

Nāsa cucáhnú inī ō de tú vāha sáhá ó nū Yāa Dios

19 De sūcuán cúu jā jínī ō jā squíncuu ó tūhun ndāā, de cucáhnú inī ō jā vāha sáhá ó nū yā.

20 Chi tú nátahúhvī inī ánō ō sīquī cuāchi ó, de Yāa Dios chi cúñáhnú cā yā nsūú cā ánō ō, de jínī ndihi yā ndācá-ni.

21 Túsaá ñanī mánī, tú jínī ánō ō jāá nduú ná cuāchi ó, ñúcuán de cucáhnú inī ō jā vāha sáhá ó nū Yāa Dios.

22 De ndācá jā cācān ō nū yā, de squíncuu yā jā jícān ō, chi suni squíncuu ó ndācá tiñu ndācu yā, de sáhá ó tiñu jā cúsi inī yā.

23 De yáhá cúu tiñu ndācu yā: Jā ná cándija ó jā ní nsáhá Séhe yā Jesucristo jēhē ō, jín jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó, tá cúu nū ní ndacu yā tiñu nū ō.

24 De ndācá nchivī jā squíncuu tiñu ndācu Yāa Dios, íní nihin ji jín yā, de ndéē yā inī ánō ji. De jín maá Espíritu Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī ánō ō, jín maá yā de jínī ō jā ndéē Yāa Dios inī ō.

4

Tūhun jā vāji nū Espíritu jín tūhun jā cáhān contra sīquī Cristo

1 Ñanī mánī, mā cándija nú ndācá tēe jā cáhān dē jā jín Espíritu Yāa Dios nácani dē tūhun. Chi sa coto túnī nū dē, tú jondē nū Yāa Dios vāji tūhun cáhān ndá dē á nduú. Chi inī ñayívi ja nī nquenda cuāhā tēe nácani tūhun stáhvī, de cáhān ndá dē jā jondē nū Yāa Dios vāji.

2 De suha de cunī ndá nú ní iin cúu jā cáhān jín Espíritu Yāa Dios:

Ndācá nchivī jā cáhān ndāā jā ní nquiji Jesucristo jā ní nduu ndija yā tēe, maá ji cúu jā cáhān jín Espíritu Yāa Dios.

3 De ndācá nchivī jāá nduú jétúhún jā sūcuán nī nduu yā tēe, maá ji chi nsūú jín Espíritu Yāa Dios cáhān ji. Chi sa cúu ji contra sīquī Cristo. De ja nī jini ndá nú tūhun jā quiji nchivī jā cáhān sūcuán, de mitan ja íyó ji inī ñayívi.

4 Séhē, ndá máá nú cúu séhe Yāa Dios, de ja nī ncundeé nú sīquī ndá tēe stáhvī ñúcuán. Chi ñáhnú cā cúu poder maá Yāa jā ndéē inī nū, nsūú cā poder maá jā ndéē inī nchivī ñayívi jā stáhvī.

5 Chi ndá máá ji cúu cuenta ñayívi, de suu cúu jā cáhān ji cuenta ñayívi. De nchivī jā cúu cuenta ñayívi, níni ji tūhun ñúcuán.

6 Sochi maá ó chi séhe Yāa Dios cúu ó. De nchivī jā jínī nāsa Yāa cúu Yāa Dios, maá ji níni ji tūhun jā cáhān ō. De nchivī jāá nsūú séhe Yāa Dios cúu, chi nduú níni ji tūhun jā cáhān ō. De sūcuán de cunī ō ní nchivī cúu jā cáhān tūhun ndāā, ní nchivī cúu jā cáhān tūhun stáhvī.

Maá-ni tūhun cúndáhvī inī íyó jín Yāa Dios

7 Ñanī mánī, ná cúndáhvī inī ō táhán ó, chi tūhun cúndáhvī inī, jondē nū Yāa Dios vāji. De ndācá nchivī jā cúndáhvī inī táhán, chi séhe Yāa Dios cúu ji, de jínī ji nāsa Yāa cúu Yāa Dios.

8 De nchivī jāá nduú cúndáhvī inī táhán, nduú jínī ji nāsa Yāa cúu Yāa Dios, chi maá-ni tūhun cúndáhvī inī íyó jín Yāa Dios.

9 Suha cúu jā ní stéhēn Yāa Dios nāsa cúndáhvī inī yā yóhó, chi nī ntají yā Séhe yā nī nquiji inī ñayívi yáhá, vísō mátúhún-ni yā íyó, tácuā cutecū ō ní cání sáhá yā.

10 De yáhá cúu tūhun cúndáhvī inī: Nsūú jā xihna cā maá ó ní íyo mánī ō jín Yāa Dios, chi sa maá yā cúu jā ní ncundáhvī inī yóhó. De nī ntají

yā Sēhe yā nī nquiji, tácuā sōcō yā maá yā jā candeē yā cuāchi ó.

¹¹ Nānī mánī, tú súcuán nī ncundáhvī inī Yāā Dios yóhó, de suni súcuán cánuú jā cundáhvī inī ō táhán ó.

¹² Nī iin nchivī nduú jínī cuitī jī nūū Yāā Dios. Sochi tú cundáhvī inī ō táhán ó, de ndéē Yāā Dios inī ánō ō, de ja nī jija vāha inī ō jín tūhun cundáhvī inī.

¹³ De maá Espíritu Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī ō, maá yā stéhēn jā íñī nīhin ó jín Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī ō.

¹⁴ De nī jínī ndá nī de cáchī tūhun nī jā maá Tatá ó nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, tácuā scácu yā nchivī ñayívī.

¹⁵ De tú ní-ni nchivī jétúhún jī jā Sēhe Yāā Dios cúu Jesús, túsaá de íñī nīhin jī jín Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī jī.

¹⁶ De maá ó chi ja nī jinī ō de nī ncandíja ó jā cundáhvī inī Yāā Dios yóhó. Chi maá-ni tūhun cundáhvī inī iyó jín Yāā Dios. De nchivī jā cundáhvī inī táhán, íñī nīhin jī jín Yāā Dios, de ndéē yā inī ánō jī.

¹⁷ De súcuán cúu jā jija vāha inī ō jín tūhun cundáhvī inī, tácuā mā cūyūhú ó quívī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu ó. Chi tá cúu nūū cundáhvī inī Cristo, suni súcuán sáhá maá ó inī ñayívī yáhá.

¹⁸ De tú iyó mánī ō jín yā, de nduú yúhú ó nūū yā. Chi tú nī jija ó jín tūhun mánī ō jín yā, de nduú nā sīquī cūyūhú ó nūū yā. Chi tūhun yúhú cúu jā yúhú ó cundoho ó castigo. Jā suu cúu jā nchivī jā yúhú, ncháha ca cuja vāha jī jā coo manī jī jín yā.

¹⁹ De yóhó chi mánī ndasí ó jín Yāā Dios, chi xihna cā maá yā nī ncundáhvī inī yā yóhó.

²⁰ Sochi tú iin nchivī cáhān jī jā mánī jī jín Yāā Dios, de tú quítī inī jī jín jī táhán jī, túsaá de nchivī stáhvī-ni cúu jī. Chi tú iin nchivī nduú iyó mánī jī jín táhán jī jā jín jī nūū, de

mā cúu coo manī jī jín Yāā Dios jāā nduú jín jī nūū.

²¹ Chi ja nī ndacu yā tiñu yáhá nūū ō: Nchivī jā iyó mánī jín Yāā Dios, suni ná coo manī jī jín táhán jī.

5

Jā cundeé ó sīquī jānēhén jā iyó inī ñayívī

¹ Ndá nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ndá máá jī cúu sēhe Yāā Dios. De nchivī jā mánī jín Yāā cúu Tatá, suni cundáhvī inī jī ndá nchivī cúu sēhe yā.

² Chi tú iyó mánī ō jín yā de squíncuu ó tiñu ndácu yā, de súcuán de jínī ō jā cundáhvī inī ō nchivī jā cúu sēhe yā.

³ Chi jā squíncuu ó tiñu ndácu Yāā Dios cúu jā mánī ō jín yā. De tiñu ndácu yā chi nduú vēe.

⁴ Chi ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, cundeé jī sīquī jānēhén jā iyó inī ñayívī. De jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, ñūcuán cúu fuerza jā sáhá jā cundeé ó.

⁵ Maá-ni nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Sēhe Yāā Dios, maá jī cúu jā cundeé sīquī jānēhén jā iyó inī ñayívī.

Tūhun jā cáhān ndāā sīquī Sēhe Yāā Dios

⁶ De tá nī nquiji Jesucristo inī ñayívī, de nī jenduté yā jín ndute, de nī jati nīñi yā jā ní jīhī yā jēhē ō. De nsūū maá-ni jā ní jenduté yā jín ndute, chi suni nī jati nīñi yā. De maá Espíritu Yāā Dios cáhān ndāā tūhun yā, chi nūū maá Espíritu vāji tūhun ndāā.

⁷ Chi inī andiví iyó ūnī jā cáhān ndāā sīquī tūhun yáhá: Maá Yāā cúu Tatá, jín Yāā cúu Tūhun, jín Espíritu Santo. De ndinúnī yā chi iin-ni cúu yā.

⁸ De inī ñayívī suni iyó ūnī jā stéhēn ndāā: Maá Espíritu, jín jā ní jenduté Jesús, jín jā ní jati nīñi yā.

De ndinúnī yáhá chi inuú-ni stéhēn tūhun yā.

⁹ De jétáhvī ó tūhun jā cáhān ndāā ndá tēe, sochi ñáhnú cá cúu tūhun jā cáhān maá Yāā Dios. De tūhun jā ní ncāhān yā cúu tūhun Sēhe yā.

¹⁰ Nchivī jā cándíja jā Sēhe Yāā Dios cúu Jesús, ja nī ncundaā inī ji tūhun yáhá jā ní ncāhān Yāā Dios. De nchivī jāá nduú cándíja jā ní ncāhān Yāā Dios, modo jā sáhá ji jā Yāā stáhvī cúu yā, chi nduú cándíja ji tūhun jā ní ncāhān ndāā yā sīqui Sēhe yā.

¹¹ De tūhun ndāā ñúcuán cúu jā ní nsáhá yā jā cutecū ó níí cání, de Sēhe yā ndíso tūhun cutecū ó.

¹² Nchivī jā íyó ji jíín Sēhe yā, ja nī nīhīn táhvī ji cutecū ji. Sochi nchivī jāá nduú íyó jíín Sēhe yā, mā níhīn táhvī ji cutecū ji.

Tūhun consejo jā sándhī

¹³ Tūhun yáhá tēe nī cuēē nūū ndá ndóhó jā cándíja Sēhe Yāā Dios, tácuá cucáhnú inī nū jā ní nīhīn táhvī nū cutecū nū níí cání.

¹⁴ De cundeé cucáhnú inī ó Yāā Dios, chi jííní ó jā tú nā-ni cúu jā jíicān ó nūū yā de tú jā jétahān inī maá yā cúu, de níni yā jā jíicān ó.

¹⁵ De tú jííní ó jā níni yā jā jíicān ó, túsaá de suni jííní ó jā squíncuu yā jā ní jíicān ó.

¹⁶ Tú iin nchivī jííní ji jā sáhá táhán ji cuāchi, de tú nsūú cuāchi jā tánū táhvī ji cúu, de ná cácān táhvī ji nūū Yāā Dios, de cuāha yā tūhun jā cutecū táhán ji, de tú nsūú cuāchi jā tánū táhvī ji cúu. Íyó cuāchi jā tánū táhvī ji sáhá, de nduú cáhān ni jā cácān táhvī nū jēhē nchivī jā sáhá cuāchi ñúcuán.

¹⁷ Ndācá tíñu néhén cúu cuāchi, de íyó cuāchi jāá nsūú jā tánū táhvī ji cúu.

¹⁸ De jííní ó jā ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, nduú jíca ji jíín cuāchi. Chi Yāā cúu Sēhe Yāā Dios, jíto vāha yā ji. De nduú ná cúu sáhá táchī cúñáhnú jíín ji.

¹⁹ De jííní ó jā sēhe Yāā Dios cúu ó. De nchivī níí ñayíví yíhí ji ndahá táchī cúñáhnú.

²⁰ De suni jííní ó jā ní nquiiji Sēhe Yāā Dios, de ní nsáhá yā jā cuu jíicūhun inī ó, tácuá cunī ó nāsa Yāā cúu maá Yāā ndāā. De íyó inuú inī ó jíín Yāā ndāā, suu jíín maá Sēhe yā Jesucristo. Maá yā cúu ndija Yāā ndāā, de maá yā sáhá jā cutecū ó níí cání.

²¹ Sēhē, cujiyo ndá nú nūū ndācá jāá nsūú Yāā ndāā cúu. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Tūhun ndāā jín tūhun cúndáhvī inī

¹ Maá sá cúu tēe ñáhnú já ndíso tíñú, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní já cúu ní hermana já ní nacāji Yāā Dios, jín nūū ndá sēhe ní. De mānī sá jín ndá ní sáhá tūhun ndāā yā, de nsūū mātúhún-ni sāán, chí saá-ni ndācá nchivī jínī tūhun ndāā.

² De mānī sá jín ndá ní sīquī já cándíja ó tūhun ndāā yā já iyó inī ánō ō, de coo jín ó ní cání.

³ De ñúhún inī sá já Tatá ó Yāā Dios jín Sēhe yā Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha níhín, de cundáhvī inī yā níhín, de sáhá yā já coo ndeé coo sī inī ní, jín tūhun ndāā jín tūhun cúndáhvī inī.

⁴ Nī ncusiī ndasí inī sá, chí nī jini sá já sava sēhe ní jíca jī jín tūhun ndāā, tá cúu nūū ní ndacu maá Tatá ó Yāā Dios nūū ō.

⁵ Hermana, cáhān ndáhvī sá jín ní já ná cúndáhvī inī ō táhán ó. De tūhun yáhá já tēe sá cuēē nūū ní, nsūū iin tiñu jée já cáta ndácu yā cúu, chí tiñu já ní ndacu yā nūū ō jondē tá ní nquijéhé ó cándíja ó cúu.

⁶ De já cúndáhvī inī ō táhán ó cúu já caca ó tá cúu nūū ní ndacu yā nūū ō. De tiñu já ní ndacu yā cúu já caca ní jín tūhun cúndáhvī inī, tá cúu nūū ní jini ndá ní jondē tá ní nquijéhé ní cándíja ní.

Sīquī ndá tēe stáhvī

⁷ Chí cuāhā tēe stáhvī nī nquee dē níí ñayiví, de nduú jétúhún ndá dē já ní nquiji Jesucristo nī nduu yā tēe. De tēe jáá nduú jétúhún sūcuán, cúu ndá dē tēe stáhvī, de cúu dē contra sīquī Cristo.

⁸ Coto ndá ní já má snāā ní táhvī sīquī tiñu váha já ní nsáhá ní, chí sa já ná níhín ní ndihi táhvī ní.

⁹ De tú nā-ni nchivī tiin jī incā tūhun, de chisó cā jī nūū tūhun já ní stéhēn Cristo, túsaá de nduú iyó Yāā Dios jín jī. Sochi nchivī já quéndōo jín tūhun já ní stéhēn Cristo, túsaá de iyó Tatá ó jín jī, de suni iyó Sēhe yā jín jī.

¹⁰ De tú quenda iin nchivī vehe ní, de tú nduú quétáhán tūhun stéhēn jī jín tūhun yáhá, de mā cuáha ní tūhun cundeē jī vehe ní, de ni mā cáhān ní tūhun ndeé inī jín jī.

¹¹ Chí nchivī já cáhān tūhun ndeé inī jín jī, chíndeé táhán jín jī sīquī tiñu néhén já sáhá jī.

Tūhun já sándhí

¹² Iyó cuāhā tūhun já cáhān cā sá jín ndá ní, sochi nduú cúnī sá tee sá nūū tūtū jín tinta. Chí ñúhún inī sá já cuēē sá de nacunī táhán ó, de natúhún ó, tácu cusiī ndasí inī ō.

¹³ Ndācá sēhe cūhū ní, ñahan já suni ní nacāji yā, cáhān ndá jī já sáhá ndeé inī ní. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UNI JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Jā jétuhún dē tēe nání Gayo

¹ Maá nī cúu tēe ñáhnú jā ndíso tífú, de tēe nī carta yáhá cuēē nūū nū, amigo Gayo, chi mánī ni jíin nú sáhá tūhun ndāā.

² Ñanī mánī, jícan táhvi ni jā ná quíhín vāha ndācá tíñu sáhá nú, jíin jā coo vāha nú, tá cúu nūū íyó vāha ánō nū jíin tūhun yā.

³ Nī ncusiī ndasí inī ni tá nī nquenda sava hermano de nī ncachī tūhun ndá dē nūū ni nāsa vāha squíncuu nú ndācá tíñu ndāā, chi jíca ndaā nū.

⁴ Nduú cā nī incā tūhun sáhá jā cúsiī cā inī ni, chi maá-ni jā níhín ni tūhun jā jíca ndaā ndá nchivi jā cúu tá cúu sēhe nī síquī jā ní scándíja nī jí.

⁵ Ñanī mánī, vāha ndasí sáhá nú jā chíndeé nú ndācá hermano, de víhí cā tú tēe ñuū jíca cúu dē.

⁶ Chi ndá tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nūū nchivi cándíja yáhá, nāsa cúndáhvi inī nū dē. De jícan ni favor jā chíndeé cā nū ndá dē, tú nā cuá jíni ñúhún dē jā caca cā dē ichi nūū quíhín dē, tá cúu nūū jétahán inī Yāā Dios.

⁷ Chi ndá tēe ñúcuán nī nquee dē jíca dē síquī tíñu Jesucristo. De nduú nā xūhún quéhen ndá dē nūū nchivi jáá nduú jíni tūhun Yāā Dios.

⁸ Jā ñúcuán cánuú jā coto ó dē, de chíndeé ó dē jā nācani dē tūhun ndāā.

Síquī jáá nduú vāha sáhá Diótrefes

⁹ Ja nī ntee nī iin carta nūū nchivi cándíja jíñā. Sochi Diótrefes nduú jétáhvi dē tūhun cáhán ni, síquī jā cúni dē cuñáhnú maá dē nūū jí.

¹⁰ Jā ñúcuán de tá cuēē ni de cáhán ni nūū dē síquī tíñu sáhá dē, chi ndasí sátúhún dē de cáhán dē

tūhun stáhvi síquī ndá nī. De nsūú vāchi ñúcuán-ni sáhá dē, chi suni nduú jétáhvi dē ndācá hermano jā quénda nūū dē, de jásí dē jā má cuétáhvi nchivi nūū ndá hermano ñúcuán. De nchivi jā jétáhvi nūū ndá hermano, távā dē ji nūū nátaçā ndá nchivi cándíja.

¹¹ Ñanī mánī, mā ndácú nú nchivi jā sáhá tíñu néhén, chi sa nchivi jā sáhá tíñu vāha. Chi sēhe Yāā Dios cúu ndá nchivi jā sáhá tíñu vāha. Sochi nchivi jā sáhá tíñu néhén, nduú jíni ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

Jā cáhán ndá ji jā vāha sáhá Demetrio

¹² Ndācá nchivi chi cáhán ji jā vāha sáhá Demetrio. De jíin tíñu ndāā jā sáhá dē, de stéhén jā tēe ndāā cúu dē. De suni súcuán cáhán ndá máá nī, de jíni ndá nú jā íyó ndāā tūhun cáhán ni.

Tūhun jā sándthi

¹³ Iyó cuāhā tūhun jā cáhán cā ni jíin nú, de nduú cúni ni tee nī jíin tinta jíin pluma.

¹⁴ Chi ñúhún inī ni cuēē yachī ni tácuā nacunī táhán ó, de natúhún ó.

¹⁵ De ñúhún inī ni jā ná cóo ndeé coo siī inī nū. Ndācá amigo ó yáhá cáhán ji jā sáhá ndeé inī nū. De suni cáhán nū jíin ndācá amigo jíñā jā sáhá ndeé inī jí.

CARTA JA NI NTEE SAN JUDAS APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Judas ñanī Jacobo, de mozo Jesucristo cúu nī. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī jā ní ncana maá Tatá ó Yāā Dios, de nī nsáhá yā jā iyó ndoo iyó ī nū nūū yā jā cúu nū nchivī mānī yā jín. De Jesucristo jító vāha yā ndá nū nūū jāñēhén, sīquī jā yíhí nū ndahá yā.

² De ñúhún inī ni jā ná cúndáhvī cā inī yā ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī nū, de coo manī ndasí yā jín nū, de ná ndúcuahā ca ndá ñúcuán nūū nū.

*Sīquī ndá tēe jā stéhēn tūhun stáhvī
(2 Pedro 2.1-17)*

³ Ñanī mānī, ndasí nī ncuu inī ni jā tee nī carta nūū ndá nū sīquī tūhun jā ní scácu yā ndá ndóhó de saá-ni ndá nduhū. Sochi nī jinī ni jā cánuú cā jā tee nī carta jā sndíhvī inī ni ndá nū tácuu nducú ndeé nū jā má cāsī nchivī ndá tūhun cándíja ó. De tūhun yáhá chi ja nī jēhe yā iin vuelta-ni nūū ndá nchivī maá yā.

⁴ Chi sava tēe nī stáhvī dē ndá ndóhó nī nquīvi dē mähñú ndá nū. De ndá tēe ñúcuán chi jondē janahán jā cáhān tutū ī jā tñū táhvī dē sīquī tiñu sáhá dē. Cúu ndá dē tēe ñēhén, chi cáhān dē jā vāha inī Yāā Dios, de jā ñúcuán vātu-ni sáhá dē ndá tiñu ñēhén chi mā cuáha yā castigo, cáchī dē. De nduú jétúhún ndíja dē Jētohō ó Jesucristo jín Yāā Dios, jā mátúhún yā-ni cúñáhnú nūū ó.

⁵ De mitan chi vísō ja jínī vāha ndá nū, de cúnī ni jā nandacu nī nūū nū nāsa nī nsáhá maá Jētohō ó. Chi nī scácu yā nchivī Israel janahán, nī nchindeé yā ji jā ní jinu ji inī ñuū tátú Egipto cuāhān ji. De

vísō sūcuán de cuéé cā de nī snāā yā sava ji jāá nduú ní ncándíja.

⁶ De suni nūcūhun inī nū sīquī ndá ángel yā jā ní sndóo tiñu ndíso, de nī sndóo nūū ní ndeē andivī. De Yāā Dios nī nchindasí yā, de ndétu ndá jondē quenda quīvī cāhnú jā sáhá ndāā yā tiñu. De núhnī jín cadena, de ndeē ní cání nūū cúnú nūū neē.

⁷ De suni nī sndóho yā nchivī ñuū Sodoma jín ñuū Gomorra jín sava cā ñuū jā ní īyo ñatin, chí suni nī nsáhá ñēhén ji tá cúu nūū ní nsáhá ndá ángel ñúcuán jondē janahán cā. De ndá máá ji nī jica ndíi ji de nī nsáhá ji ndácá cuāchi ñēhén ndasí. De nī ñihīn ji castigo ñuhūn jā cáyū ní cání, de sūcuán cúu ji ejemplo nūū ndíhi nchivī.

⁸ De ndá tēe stáhvī jā ní nquīvi mähñú ndá nū, vísō jínī dē jā sūcuán nī nsáhá yā, de jáni cáhā inī dē, de sáhá téhén dē yiqui cúñu dē, de squéne yichī dē ndá tēe jā ndácu tiñu maá Jētohō ó, de cáhān ñēhén dē sīquī ndá ángel jā cúñáhnú nūū sūcún.

⁹ De nsūū sūcuán ní nsáhá ángel Miguel, vísō ángel cúñáhnú cā cúu yā. Chí nduú ní ncáhān nāvāha yā de ni nduú ní ndácunehen yā cuāchi sīquī táchī cúñáhnú tá nī nsásáhān táhān yā jín táchī jā sīquī yiqui cúñu Moisés tá nī jihī dē. Chí suha-ni nī ncáhān yā: Maá Yāā Dios, Yāā cúu Jētohō ó, cuxeēn yā nūū nū, ncachī Miguel.

¹⁰ Sochi ndá tēe stáhvī yáhá chí cáhān ñēhén dē sīquī ndácá jāá nduú jícūhun inī dē. De ndácá modo jā névāha dē sīquī jā sūcuán cáá dē, tá cúu quiti yúcu jā sūcuán cáá tī, suu ñúcuán sáhá jā tñū táhvī dē.

¹¹ Nācā xēēn cundoho ndá dē túsaá, chí nduú jétáhvī dē Yāā Dios, tá cúu nūū nduú ní jétáhvī Caín. De sīquī jā cúnī ndá dē ñihīn dē xūhún de stéhēn dē tūhun stáhvī, tá cúu nūū ní nsáhá Balaam. De tñū táhvī ndá dē, tá cúu nūū ní ndoho Coré,

chi ni jīhī dē sīquī jā ní ncunīhin inī dē.

¹² Ndá tēe yáhá tá ndútútú dē jíin ndá nú jā yáji mānī nū, de sáhá ndá dē tiñu jā cúcanoō nū. Chi sīi yáji dē jíhi dē, sochi nduú sáhá dē cuenta nāsa cajī incā nchivī, chi maá dē-ni ndíhvī inī dē cajī vāha dē. De jā stívī ndasí ndá dē, de cúu ndá dē tá cúu vícō yíchí jā stéchí tächī. De suni cúu dē tá cúu ñutun jāá nduú jéhe ndíhā. De cúu dē tá cúu ñutun jā ní nquee jondē jíin yoho, de nduú nā modo cuitī cā jā nene numa.

¹³ De tá cúu nū jísō ndute mar de quénda tiñū, súcuán cúu ndá dē jíin tiñu néhén jā cúu tūhun canoō. De cúu dē tá cúu tiūn jā ní nsana ichi. De ja íyó tūha nū neē ndasí nū cundeē ndá dē níi cáni.

¹⁴ De nū ní nchāha iñū tatá Adán, de nī ncacu Enoc, de nī nacani dē tūhun jā ní stéhén Yāa Dios nū dē sīquī ndá tēe yáhá, ncachī dē: Maá Jētohō ō ní stéhén yā nū ni jā iin quívi de quiiji yā jíin cuāhā mil ángel yā.

¹⁵ De sáhá ndāā yā tiñu ndācá nchivī, de stánū tǎhvī yā ndá nchivī néhén. Chi cúsa maá tiñu néhén sáhá ji sīquī jā cánéhén maá ji, de cáhān ji cuāhā tūhun nāvāha sīquī yā. Ncachī Enoc.

¹⁶ Ndācá tēe yáhá chi maá-ni jā cáhān sōō dē de cáhān dē sīquī nchivī. De maá-ni jā cúsi inī ndá máá dē cúu jā ndúcú dē. De cáhān dē jā tēe téyíi cúu dē, de cáhān yíñuhún dē jíin nchivī tácuā nīhīn dē jacū nū ji.

Jā sndíhvī inī Judas nchivī cándíja

¹⁷ Sochi ndá máá nú, ñanī mānī, nūcūhun inī nū ndá tūhun jā ja ní nacani ndá apóstol maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁸ Chi ní ncāhān ndá dē: Tá cuāndihi quívi de quiiji ndá tēe jā cuācū catá sīquī tūhun ndāā yā, de sáhá dē ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī maá dē. Súcuán ncachī tūhun ndá apóstol.

¹⁹ Ndá tēe yáhá cúu jā sáhá síin nchivī. De maá-ni jā ndíhvī inī dē ndācá jā cútíndi inī maá dē, chi nduú íyó Espírítu yā jíin dē.

²⁰ Sochi ndá máá nú ñanī mānī, cuja vāha inī nū jíin ndá tūhun ndoo ndasí jā cándíja nú. De cācān tǎhvī nū jíin fuerza Espírítu Santo.

²¹ De quendōo nīhin nú jíin tūhun jā cúndáhvī inī Yāa Dios ndá nú. De cundetu nú quívi jā cutecū nū níi cáni sáhá maá Jētohō ō Jesucristo sīquī jā cúndáhvī inī yā ndá nú.

²² De sava nchivī jā jáni síquī inī, nducú ndá nú modo scándíja nú ji.

²³ De nducú ndéé nú jā cācu ji nū cuáchi ji, chi modo jā stáá nú ji nū ñuhūn. De sava cā ji chi cundáhvī inī nū ji scácu nú ji, de mā quétahān cuitī inī ndá nú cuáchi ji, chi cuquini inī nū jondē sahma ji jā ní ncutéhén jíin tiñu néhén jā sáhá ndá ji.

Tūhun jā cúñáhnú Yāa Dios níi cáni

²⁴ De Yāa Dios chi mátúhún-ni maá yā cúu Yāa ndíchí, Yāa scácu yóhó. De íyó poder yā jā coto yā ndá ndóhó jā má quívi nú cuáchi, jíin jā sáhá yā jā cuiñi ndá nú nū yā nū vii ndasí cúñáhnú yā, de quívi ñúcuán de coo ndoo ndá nú nū yā, de cusii ndasí inī nū sáhá yā.

²⁵ De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā sīquī jā ní nsáhá yā jā jíin Jētohō ō Jesucristo. De ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, de ndácu yā tiñu jíin poder jā ndíso yā jondē janahán ndasí jíin jondē mitan jíin jondē níi cáni. Súcuán ná cóo. Amén.

TIŅU JA COO JA NI JINI NIJIN SAN JUAN

Jā ní stéhēn Jesucristo ndācá tiŅu jā coo

¹ Tūhun yáhá cúu jā ní ncachī Yāā Dios nūū Jesucristo nāsa coo ndācá tiŅu quiji, táca nacachī tūhun yā nūū nchivī cándija jā cúu ndá ji mozo yā. De stéhēn yā nūū ji ndācá tiŅu jā űamā coo. De nī ntajī yā ndá ángel yā nī nquiji nī stéhēn nijin tiŅu űúcuán nūū nduhū Juan jā cúu nī mozo yā.

² De maá nī cáchī tūhun ndāā ni sīquī ndācá jā ní jinī nī űúcuán, de nācāni ndāā ni tūhun Yāā Dios jíin tūhun jā ní ncāhān ndāā Jesucristo.

³ Nācā ndetū nchivī jā cáhvi tutū yáhá, de suni nācā ndetū nchivī jā níni ji jā cáhvi nchivī ndācá tūhun yáhá jā ní ncachī Yāā Dios, de chūhun inī ji. Chi ja cuācuñatin quīvī jā coo ndācá tiŅu jā yósō nūū tutū yáhá.

Jā tée Juan carta nūū ndihújā grupo nchivī cándija

⁴ Maá nī cúu Juan, de tée nī tūhun yáhá cuēē nūū ndá ndóhó, ndihújā grupo nchivī cándija jā íyó Asia. De űúhún inī ni jā maá Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeē coo siī inī nū. Chi maá yā cúu Yāā jā íyó mitan, de nī iyo yā níí cání, de coo yā níí cání. De űúhún inī ni jā suni súcuán sáhá ndihújā Espíritu jā íyó yā yuhú mesa nūū ndācu Yāā Dios tiŅu.

⁵ De űúhún inī ni jā suni súcuán sáhá Jesucristo, Yāā jā cáhān ndāā ndācá tūhun. De xihna cā maá yā nī natecū māhñú ndīyi. De cúñáhnú yā nūū ndācá rey jā íyó űayiví. De maá yā cúndáhvi inī yā yóhó, de nī naquete yā yóhó nūū cuáchi ó jíin niñi yā.

⁶ De nī nsáhá yā jā ní nduu ó rey jíin sūtū jā sátiñú ó nūū Tatá yā Yāā Dios. De ná cáhān ō jā vīi ndasí cúñáhnú yā de tíin yā poder níí cání. Amén.

⁷ Cunini ndá nū tūhun yáhá, chi ndiji Cristo jíin vīcō. De ndivī nchivī cunī ji nūū yā, de jondē jíin nchivī jā ní stācuēhé ji yā. De ndācá raza nchivī níí cáhnú űayiví cuacu ji jāā nduú ní ncāndija ji yā. Súcuán cúu jā coo.

⁸ Suha cáhān maá Jētohō ō, Yāā tíin ndihi poder: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna űúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī nī squijéhé ndihi de maá nī sínu, cáchī maá Yāā jā íyó mitan, de nī iyo yā níí cání, de coo yā níí cání.

Jā ní jinī Juan jā vīi cúñáhnú Cristo

⁹ Maá nī cúu Juan jā cúu hermano ndá nū. De inuú-ni ndóho nī tūndóhó jíin ndá nū sīquī jā cándija ó Jesucristo, de inuú-ni ndācu Yāā Dios tiŅu nūū ō, de inuú-ni jéndeé inī ō sáhá Jesucristo. De sīquī jā ní nacani nī tūhun Yāā Dios jíin jā ní ncachī ndāā ni tūhun Jesucristo, jā űúcuán nī ntiin ndá ji nduhū jā cúu nī preso, chi nī nchuhun ji nduhū isla jā nání Patmos.

¹⁰ De iin domingo nī jinī ni iin jā ní stéhēn maá Espíritu Santo nūū ni. De nī jini nī iin jā cána jee nihin ichi chátá ni tá nūū cúu jā tívi trompeta.

¹¹ De nī ncāhān jíin nī: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna űúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna űúhún de coo nī níí cání. De tee nū nūū iin tutū ndācá jā cunī nū, de tají nū quihñ nūū ndihújā grupo nchivī cándija jā íyó níí cáhnú Asia, suu inī űūū Efeso, jíin Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jíin Laodicea, ncachī.

¹² űúcuán de nī ndicó cóto nī jā cunī ni ní iin cúu jā cáhān jíin nī. De

tá nī ndicó cóto nī de nī jinī ni ūjā candelero oro.

¹³ De māhñū ndihújā candelero ñúcuán íñi maá Yāa nī nduu tēe, De ñúhún yā iin sahma cáni jā quenda jondē nūū jēhē yā. De núhñi iin cinturón oro yīcā yā.

¹⁴ De ixi xínī yā chi yaa tá cúu ixi ticāchí, tá cúu yuhvā volcán. De tīnūū yā jéndūtē tá cúu yáñuhūn.

¹⁵ De jēhē yā xiñū tá cúu cāa cuáán jā ní ndúhvā nūū horno. De níhin ndasí jā cáhān yā, tá cúu nūū níhin cuáhā yūte nāhnú.

¹⁶ De ndahá cuáhā yā tīin yā ūjā tiūūn. De yuhú yā quée jā cáá tá cáá espada jā xēēn ndūū lado. De nūū yā cáá tá cáá ncandīi jā ndīi vāha.

¹⁷ De tá nī jinī ni yā de nī ndicó cáva nī nūū jēhē yā modo jā ní jīhī nī. De nī ntee yā ndahá cuáhā yā sīquī nī, de nī ncāhān yā: Mā cúyūhú nú. Maá nī cúu Yāa jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níi cáni.

¹⁸ De Yāa tēcū cúu nī. Chi nī jīhī ni de nī natecū ni, de mitan chi tēcū ni níi cáni. De maá nī tīin poder sīquī cuēhē jáhnī nchivī jīin sīquī lugar nūū ndēē ánō ndá ndīyi.

¹⁹ Túsaá de tee nú nūū tutū ndācá jā ní jinī nū, jā cúu mitan jīin jā coo ichi nūū.

²⁰ De yáhā cúu tūhun yiyuhū jā stéhēn ni sīquī ndihújā tiūūn jā ní jinī nū jā tīin nī ndahá cuáhā nī, jīin sīquī ndihújā candelero oro: Ndhújā tiūūn ñúcuán cúu tá cúu ndihújā jā cúñáhnú nūū ndihújā grupo nchivī cándija. De ndihújā candelero cúu tá cúu ndihújā grupo nchivī cándija.

2

Tūhun jā cuáhān ñūū Efeso

¹ Tee nú tūhun yáhā ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándija ñūū Efeso: Súcuán cáhān nduhū, Yāa jā tīin ndihújā tiūūn jīin ndahá cuáhā nī, de jíca nuu nī māhñū ndihújā candelero oro.

² Ja jīnī ni ndācá tiñu vāha jā sáhā ndá nú, jā ndíhvī inī nū sīquī tūhun nī, jīin jā jēndeé inī ndá nú. De jīnī ni jāá nduú jēhe ndá nú tūhun jā quívi nchivī nēhén māhñú nú. De jīnī ni jā ní jito tūnī nū ndá tēe stáhvi jā cáhān dē jā cúu dē apóstol, de nī jinī nū jā tēe stáhvi cúu dē.

³ De nī jendeé inī ndá nú nī ndoho nú tūndóhó, de nduú ní nūū inī nū jā cúu ndasí nú jīin tiñu nī.

⁴ De vísō súcuán de íyó jacū jā cáhān ni nūū nū, chi nduú cā íyó māñi vāha nú jīin nī tá cúu nūū ní iyo māñi nū jīin nī quívi yātā.

⁵ Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nī sndóo nú tūhun jā ní iyo māñi nū jīin nī, de nacani inī nū, de sáhā nú tá nī nsáhā nú jondē quívi ñúcuán. De tú mā nācani inī nū, de ñamā cuēē ni de stáá nī candelero nū nūū íñi, cúu jā má cuiñi cā nū jīin nchivī cándija.

⁶ De vísō súcuán de íyó iin jā vāha jā sáhā ndá nú, chi nduú jétahān cuiti inī nū tiñu nēhén jā sáhā ndá nchivī jā níquīn tūhun jā stéhēn Nicolás. De suñi maá nī nduú jétahān cuiti inī nī.

⁷ Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho ji jā cáhān maá Espiritu Santo jīin ndá grupo nchivī cándija. Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jāñēhén, cuāha nī tūhun jā caji ji jāvíxi jā cúu xīnī ñutun jā sáhā jā cutecū ji níi cáni. De ñutun ñúcuán íñi jondē andivī nūū íyó Yāa Dios nūū vii ndasí cáá.

Tūhun jā cuáhān ñūū Esmirna

⁸ De tee nú tūhun yáhā ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándija ñūū Esmirna: Súcuán cáhān nduhū, Yāa jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níi cáni, de nī jīhī ni de nī natecū ni.

⁹ Ja jīnī ni ndācá tiñu vāha jā sáhā ndá nú, jīin tūndóhó jā ndóho nú, jīin jā ndóho ndáhvi nú. De vísō súcuán de cuicá ndá nú ndihī jā ndíso tūhun nī. De jīnī ni jā cáhān nēhén ndá nchivī sīquī nū. Nchivī ñúcuán cáhān ji jā nchivī hebreo

nchiví maá Yāa Dios cúu ji, de nduú chi já stáhví ji-ni, chi sa nchiví yíhí ndahá Satanás cúu ji.

¹⁰ De mā cūyūhú cuití nū ndācá já ndoho nú. Chi tǎchī cúñáhnú ja ñatin sǎhá já quívi sava ndá nú vecāa já coto túnī ndá ndóhó, de cundoho nú tūndóhó ūxī quívi. De cuiñi nīhin nú vísō jondē cuū nū, de cuāha nī premio nū já cutecū nū ní cání.

¹¹ Nchiví já íyó sōho ná téē sōho ji já cǎhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchiví cándíja. Ndācá nchiví já cundeé sīquī jānēhén, mā níhīn ji tūndóhó já tǎnū tǎhví ji cuū ji vuelta ūū.

Tūhun já cuáhān ñuū Pérgamo

¹² De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū já cúñáhnú nūū nchiví cándíja ñuū Pérgamo: Súcuán cǎhān nduhū, Yāa névāha espada já xēen ndúū lado.

¹³ Ja jíin ni ndācá tiñu váha já sáhá ndá nú, de jíin ni já ndēē ndá nú māhñū nchiví já tátúnī Satanás nūū. De vísō súcuán de íñi nīhin ndá nú jíin tūhun ni, de nduú ní náyūhú nú já cándíja nú nduhū, ni quívi já ní jíhī Antipas, téē nī squíncuu váha nī nacani ndaā tūhun nī. Chi ñuū ndá nú íyó ndá nchiví já jétiñū Satanás, de nī jahni ji Antipas.

¹⁴ De vísō súcuán de íyó jacū já cǎhān ni nūū ndá nú. Chi māhñū ndá nú nchiví ñuū Pérgamo íyó sava nchiví já níquīn tūhun já ní stéhēn Balaam. Chi téē ñúcuán ní stéhēn dē nūū Balac nāsa squívi dē nchiví Israel cuāchi já cajī ji já ní nsōcō nūū ídolo jíin já casíquí ndēē tǎhán ji.

¹⁵ De suni íyó sava nchiví māhñū ndá nú já cándíja cǎ ji tūhun já ní stéhēn Nicolás, de tūhun ñúcuán chi nduú jétahān cuití inī ni.

¹⁶ Túsaá de nacani inī ndá nú já sndóo nú cuāchi nú. Chi tú nduú de ñamā cuēē ní jíin espada já quēe yuhú nī. De jíin ñúcuán de sndóho

nī nchiví já cándíja cǎ tūhun nēhén ñúcuán.

¹⁷ Nchiví já íyó sōho ná téē sōho ji tūhun já cǎhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchiví cándíja. Ndācá nchiví já cundeé sīquī jānēhén, scájī ni ji maná já yíyuhū ichi andiví. De suni cuāha nī iin yūū cuijín nūū ji, de nūū yūū ñúcuán cundeē iin síví jéé, de ni iin nchiví mā cūnī síví ñúcuán, chi maá-ni nchiví já níhīn.

Tūhun já cuáhān ñuū Tiatira

¹⁸ De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū já cúñáhnú nūū nchiví cándíja ñuū Tiatira: Súcuán cǎhān nduhū, maá Séhe Yāa Dios já jéndūte tīnūū ní tá cúu yáñuhūn. De jēhē ni xíñū cáá tá cáá cǎa cuāán já ní ndūhvā.

¹⁹ Ja jíin ni ndācá tiñu váha já sáhá ndá nú, chi cúndáhví inī nū tǎhán nú, de cándíja nīhin nū nduhū, de sátíñú nū nūū ni, de jéndēē inī nū. De jíin ni já víhí cǎ sáhá ndá nú mitan nsūū cǎ jondē quívi yātā.

²⁰ De vísō súcuán de íyó jacū já cǎhān ni nūū nū. Chi íyó iin ñahan māhñū ndá nú já nání Jezabel. De jēhe ndá nú tūhun já stéhēn ña nūū nū. De cǎchī ña já nácani ña tūhun Yāa Dios. De nduú chi jíin tūhun stéhēn ña de stáhví ña nchiví cándíja já cúu ji mozo ni. De sáhá ña já casíquí ndēē tǎhán ji, jíin já yájī ji já ní nsōcō nūū ídolo.

²¹ De nī jēhe nī tiempo já nacani inī ña, de nduú cūnī ña nacani inī ña já sndóo ña já casíquí ndēē ña.

²² Túsaá de ná sáhá nī já cava ña jíin cuēhē. De ndācá nchiví já casíquí ndēē jíin ña, suni cuāha nī tūndóhó xēen nūū ji, de tú mā nácani inī ji já sndóo ji tiñu nēhén tá cúu nūū sáhá ñahan ñúcuán.

²³ De sáhá nī já cuū nchiví já ní scándíja ña. De súcuán de cūnī ndācá grupo nchiví cándíja já maá nī cúu Yāa já jíin ndihí nāsa cáá jáá ntúnī jíin ánō nchiví. De cuāha nī yǎhví iin iin nú tú nāsa nī nsáhá nú.

²⁴ De sava cā nū jā íyó ñuū Tiatira, jāá nduú ní jétáhvī tūhun jā stéhēn ñahan ñúcuán, de ni nduú ní ntíin nū tūhun jā cáhān ndá ji jā tūhun yíyuhū cā nū Satanás cúu, jíin ndá máá nū cáhān ni jā má téé cā ni incā tiñu sīquī nū.

²⁵ Chi maá-ni jā quendōo nīhin nū jíin tūhun ndāā jā cándíja nū, de quendōo nīhin nū jíin jondē quívi nenda nī.

²⁶ Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, jíin jā squíncuu vāha tiñu jā cúnī ni jondē mītan de jondē quívi sándihí, sáhá nī jā cuñáhnú ji tatúnī ji nū ndācá nación,

²⁷ tá cúu nū nī nsáhá Tatá nī jā cúñáhnú nī tátúnī ni. De tátúnī nīhin ji nū ndācá nación. Chi tá cúu nū cúun yúú ji quísi táhvī, súcuán squéne yichí ji nchivī jāá nduú cándíja nū nī.

²⁸ De sáhá nī jā cunī ji nduhū jā vii cuñáhnú nī quívi nenda nijin nī, tá cúu nū jíin ji lucero jā quenda túu.

²⁹ Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja.

3

Tūhun jā cuáhān ñuū Sardis

¹ De tee nū tūhun yáhá ná quíhīn nū jā cúñáhnú nū nchivī cándíja ñuū Sardis: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā jā névāha ndihújā Espíritu Yāā Dios jíin ndihújā tiūun. Ja jíin nī ndācá tiñu jā sáhá ndá nū, de cáhān nchivī jā tēcū nū, sochi nū nduhū chi modo ndiyi cúu ndá nū.

² Natahvī inī nū, de ndijéhé nīhin nū jíin tiñu jā jacū-ni cā íyó de ndúcú naā. Chi ja jíin nī jāá nduú squíncuu vāha vāha nū nū Yāā Dios.

³ De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní stéhēn ndá nū nū. De candíja nū ndá tūhun ñúcuán de nacani inī nū jā sndóo nū cuāchi nū. Chi tú má nátahvī inī nū, de cuéé ni nū

nū iin sanaā-ni, modo jā iin sanaā-ni de quíji jācuíhna, de mā cúnī nū ná hora jíin nī nū nū.

⁴ De visō súcuán de íyó jacū nū ñuū Sardis jāá nduú ní nsáhá nū cuāchi, jā cúu modo jāá nduú ní nsáhá téhén nū sahma nū. Jā ñúcuán vāha yaa coo sahma nū caca nū jíin nī, chi nchivī vāha cúu ndá nū.

⁵ Chi ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, cuāha nī sahma cuijín yaa cuhun ji. De mā sndóo nī sívi ji nū libro jā yósō sívi nchivī cutecū ní cání. De cuetúhūn nī ji nū Tatá nī jíin nū ndācá ángel yā.

⁶ Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Filadelfia

⁷ De tee nū tūhun yáhá ná quíhīn nū jā cúñáhnú nū nchivī cándíja ñuū Filadelfia: Súcuán cáhān nduhū, Yāā ndoo Yāā ndāā, de névāha nī ndācáa rey David. De maá nī nácune jā quívi nchivī nū tátúnī ni, de ni iin mā cúu nacasī, de maá nī nácasī, de ni iin mā cúu nacune.

⁸ Ja jíin nī ndācá tiñu vāha jā sáhá ndá nū. De nī nacune nī modo iin viéhé jā quívi ndá nū, de ni iin mā cúu nacasī. Chi visō jacū-ni fuerza nū íyó, de nī ncandíja nū tūhun nī, de nduú jásī ndá nū yuhú nū jā cándíja nū nduhū.

⁹ De íyó sava nchivī jā yíhí ndahá Satanás, de cáhān ndá ji jā nchivī hebreo jíin nchivī maá Yāā Dios cúu ji, de nduú chi jā stáhvī ji-ni. Túsaá de sáhá nī jā quenda ji nū nū de cuiñi jíin nū, de cunī ji jā mānī ni jíin nū.

¹⁰ De vāha nī squíncuu ndá nū tūhun jā ní ncāhān nī jā cuandeé inī nū. De jā ñúcuán scácu nī ndá ndóhó quívi jā quíji iin tūndóhó xēen sīquī nchivī ní cáhnú ñayívi, jā coto túin ñúcuán ndá ji.

¹¹ De ñamā nenda nī. Túsaá de quendōo nīhin ndá nū jíin tūhun

cándija nú, tácuá ni iin mā cándeé premio nū.

¹² Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, sáhá nī jā cuu jī tá cúu sihīn yūū luu inī templo Yāā Dios maá nī. De mā cújiyo jī nūū ndéé yā űúcuán. De tee nī sívī Yāā Dios maá nī teēn jī, jíin sívī jée maá nī, jíin sívī űūū Yāā Dios maá nī. De űūū űúcuán cúu Jerusalén jeé, de cuun quiiji ichi andiví jondé nūū Yāā Dios maá nī.

¹³ Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho jī tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándija.

Tūhun jā cuáhān űūū Laodicea

¹⁴ De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándija űūū Laodicea: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā cúu tūhun ndāā, Yāā cúu testigo vāha jā cáhān ndāā. De maá nī nī nsáhá ndihī jā nī ncāhān Yāā Dios jā ná jécōo.

¹⁵ Jā jíinī ni ndācá tiñū jā sáhá ndá nú. De cúu ndá nú modo jāá nduú vījin de ni nduú ihní, cúu jā jacū-ni cándija nú tūhun nī, chi ni nduú jásī nū de ni nduú ndíhvī inī nū sīquī. De nācā vāha de tú jā vījin nú á jā ihní nú nícu.

¹⁶ De nduú chi vāchi jā yíhī vīxī-ni ndá nú, chi ni nduú jásī nū de ni nduú ndíhvī inī nū sīquī. De jā űúcuán squéne yichī ni ndá nú modo iin jā jíati nī ntesí nī jāá nduú jétahān inī nī.

¹⁷ De cáhān ndá nú jā cuicá nú, de quéndōo vāha nú, de nduú cúmanī ni iin nūū nū. Sochi nduú sáhá nú cuenta jā nūū maá nī chi ndáhvī ndasí ndóho nú, de cúmanī ndasí nūū nū, de cácuáá nú, de cávichí nú.

¹⁸ Túsaá de cáhān ni jíin ndá nú jā nūū ni cueen nú oro jā nī ndúhvā nūū űúhūn de nī nduu ndinuhun oro, de suu cúu jā sáhá nī jā coo cuicá ndija nú ndihī jā ndíso tūhun nī. De nūū ni cueen nú sahma cuijín cūhun nú, tácuá mā cúcanoō nū jā cávichí nú, cúu jā quendōo ndāā nū sáhá nī. De cueen nú tátān nūū ni cūhun tīnūú nú, tácuá

ndunijīn tīnūú nú, cúu jā jíicūhun inī nū tūhun nī.

¹⁹ Ndācá nchivī jā cúndáhvī inī ni, chi cáhān ni nūū jī de sndóho nī jī, tácuá ná chúhun inī jī. Túsaá de cundihvī inī ndá nú, de nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

²⁰ Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi ífī nī viéhé ánō nū cáhān ni jā quívi nī. De tú ní-ni ndóhō cunini de nacune nū viéhé ánō nū, de quívi nī cajī ni stāā jíin nú, de suni cajī maá nú jíin nī. De suu cúu jā cundeé ni ánō nū.

²¹ Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, cuáhā nī tūhun jā cundeé jī jíin nī nūū mesa nūū tátúnī ni. Chi saá-ni nduhū nī snāā ni poder jānēhén, de nī jécundeé ni jíin Tatá nī nūū mesa nūū tátúnī yā.

²² Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho jī tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándija, ncachī yā.

4

Ndācá jā ndéé andiví chíñúhūn nūū yā

¹ űúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jíinī ni jā nūne iin viéhé andiví, de maá Yāā jā ní ncāhān jíin nī jā xíhna űúhūn, nī ncāhān tucu jíin nī modo jā tívi trompeta. De nī ncāhān: Caa quiiji nú yáhá, de ná stéhēn ni nūū nū ndācá tiñū jā coo ichi nūū cā, ncachī yā.

² De nī jíinī cā ni jā ní stéhēn Espíritu Santo nūū nī. Chi nī jíinī ni jā andiví ífī iin mesa nūū tátúnī, de ndéé maá yā nūū mesa űúcuán.

³ De jéndūtē yā modo iin yūū cuijín ndéé nihni xíñū á iin yūū cuáhá xíñū. De iin tīcō yēhndé nī jicó ndúū yuhú mesa yā, de jéndūtē tá nūū cáá iin yūū cuií xíñū.

⁴ De xíñ mesa yā nī jíinī ni jā ní jicó ndúū ócō cūmī cā mesa nūū tátúnī. De nūū mesa űúcuán ndéé ócō cūmī téē űáhnú jā ndíso tiñū. De űúhūn ndá dē sahma cuijín yaa, de xíñī dē űúhūn corona oro.

⁵ De jondē nūū mesa nūū tátúnī yā jéndūtē sáhá taja de níhin de cána taja. De ichi nūū mesa yā íñi ndihújā Espírítu Yāā Dios, de cáá tá cáá ūjā iti náhnú jā cáyū ñuhūn.

⁶ De ichi nūū mesa yā suni íyó modo iin mar jā ndēē nihni tá cúu nūū cáá vidrio. De xiin mesa yā nī jicó ndúū cūmī jā tēcū. De íyó cuāhā tīnūū níí cáhnú ichi nūū jín ichi chátā.

⁷ De iin jā tēcū ñúcuán cáá tá cáá ndicaha. De incā cáá tá cáá stīquī. De jā únī chi néé nūū tēe. De jā cūmī chi cáá tá cáá yaha jā jicó nūū táchī.

⁸ De ndicúmī jā tēcū ñúcuán íyó íñū nījīn jā iin iin. De maá-ni tīnūū cúu níí cáhnú jondē jín níí chījin nījīn. De nduú ñuú nduú jécuiñī cuitī jā cáhān:

Yāā ī Yāā ndoo ndasí
cúu maá Jētohō ō Yāā Dios, Yāā tīn
ndihi poder,

Yāā íyó mitan, de nī íyo yā níí cání,
de coo yā níí cání.

Cáchī.

⁹ Chi maá-ni jā cáhān ndicúmī ñúcuán jā cúñáhnú ndasí Yāā ndēē nūū mesa, Yāā tēcū níí cání cuitī. De yíñúhún cáhān ndá jín yā, de nácuetáhvī nūū yā.

¹⁰ De ndācá vuelta jā sáhá súcuán, de ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jécuiñī jítí dē nūū Yāā jā tēcū níí cání cuitī, de chíñúhún dē yā. De távā dē corona dē, de jáquīn dē ichi nūū mesa yā. De cáhān ndá dē:

¹¹ Jētohō sá de Yāā Dios sá cúu ní.
De vāha ndasí Yāā cúu ní jā cáhān jī
jā vii cúñáhnú ní,
de íyó yíñúhún ndá jī nūū ní, de tīn
ní ndihi poder.

Chi maá ní nī nsáhá ndihi jā íyó,
de sīquī jā súcuán nī ncuu inī maá
ní de nī jécōo ndihi.

Ncachī ndá dē.

5

*Jā ní nacune Ticāchí Yāā Dios
tutū*

¹ Ñúcuán de nī jinī ni jā Yāā jā ndēē mesa jā tátúnī, ndahá cuáhá yā tīn yā iin tutū caní jā ní ntuū. De yósō tūhun ndúū lado tutū ñúcuán, de ndasí jín ūjā sello.

² De nī jinī ni iin ángel yā jā ndíso poder, de nī ncāhān jee: ¿Ní iin cúu tēe vāha ndasí jā cundiso tíñú quehdē ndá sello de nacune tutū yáhá? ncachī ángel yā.

³ De ni andiví ni ñayíví ni jā íyó chījin ñayíví, nduú ní íyo ni iin jā cuu cundiso tíñú jā nacune tutū ñúcuán, de ni jā cūndēhé nūū.

⁴ De nī jacu ndasí nī, chi nduú ní íyo ni iin jā cuu cundiso tíñú nacune de cahvi tutū ñúcuán, de ni jā cūndēhé nūū.

⁵ Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú ñúcuán jín nī: Mā cuācú nú, chi íyó iin Yāā jā ndíso tíñú yā quehdē yā ndihújā sello jā ndasí tutū, de nacune yā. De maá yā chí íyó cuāhā poder yā, tá cúu nūū íyó cuāhā fuerza iin ndicaha. De nī ncacu yā chījin tatā Judá, jā cúu tatā rey David. De nī snāá yā poder ndācá jāñēhén.

⁶ Ñúcuán de nī jinī ni Yāā jā cúu Ticāchí Yāā Dios jā ní jahní ndá jī de nī natecū yā. De Ticāchí ñúcuán íñí yā nūū íñí mesa Yāā Dios, māñū ndicúmī jā tēcū jín māñū ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú. De íyó ūjā ndiquin jín ūjā tīnūū Ticāchí ñúcuán. De tīnūū ñúcuán cúu ndihújā Espírítu Yāā Dios jā ní ntají yā nī jēhēn níí cáhnú ñayíví.

⁷ De Ticāchí ñúcuán nī jēquehen yā tutū jā tīn ndahá cuáhá Yāā jā ndēē nūū mesa.

⁸ De tá nī nquehen yā tutū ñúcuán, de ndicúmī jā tēcū jín ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nī jécuiñī jítí nūū yā. De tá iin iin tēe ñáhnú yíndahá yā jā nání arpa, jín cōhō cúu oro jā ñúhún chítú sūja ī. De sūja ī ñúcuán cúu ndācá tūhun jā jícán táhvī nchiví jā yíhí ndahá Yāā Dios.

⁹ De nī jita ndá dē iin yaā jeé, de suha cáhān:

Vāha ndasí Yāā cúu ní jā quehen ní tutū de quehdē ní sello jā ndásī.

Chi nī jahnī ndá ji níhín, de jín nīñī ní nī nacueen ní nchivī māhñú ndācá raza, ndācá yuhú, ndācá ñuū, ndācá nación, tácuu cuu ji nchivī Yāā Dios.

¹⁰ De nī nsáhá ní jā cuu ji rey jín sūtū nū Yāā Dios, de ndacu ji tiñu inī ñayivī. Ncachi ndá dē jita dē.

¹¹ De nī ndéhé cā ni, de nī jini nī jā cáhān cuāhā ángel yā jā ní jicó ndūu xiín mesa yā, jín xiín ndicúmī jā tēcū, jín xiín ndá tēe ñáhnú ndíso tíñú. De iyó cuāhā ndasí millón ángel ñúcuán.

¹² De suha nī ncāhān jee ndá yā: Vāha ndasí Yāā cúu Ticāchí jā ní jahnī ndá ji. De jā ñúcuán tíin yā poder, de cuicá ndasí yā, de ndíchí ndasí yā, de ndíso yā cuāhā fuerza, de ndihi chi iyó yíñúhún nū yā, de vii cúñáhnú yā, de cáhān ndá ji jā vāha ndasí Yāā cúu yā. Ncachi ndá.

¹³ De suni nī jini nī jā cáhān ndihi jā ní nsáhá Yāā Dios jā iyó inī andiví jín inī ñayiví jín chijin ñayiví jín inī mar. De ndiví ñúcuán nī ncāhān: Cúsī inī ō cáhān ō jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā ndéē nū mesa nū tátúnī yā,

jín Yāā cúu Ticāchí Yāā Dios. De ná cóo yíñúhún ó nū yā, chi vii ndasí cúñáhnú yā, de tíin yā poder ní cání cuitī. Ncachi.

¹⁴ De nī ncāhān ndicúmī jā tēcū: Súcuán ná cóo, ncachī. De ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nī jēcuifí jítī dē, de nī nchiñúhún dē nū Yāā jā tēcū ní cání cuitī.

6

Siquī ndihújā sello

¹ Ñúcuán de nī jini nī jā Yāā cúu Ticāchí Yāā Dios, nī jehndē yā iin jā újā sello ñúcuán. De nī jini nī jā cáhān iin táhān ndicúmī jā tēcū, tá cúu nū cána taja: Nehēn de cunī nū.

² De nī nūcūndéhé nī, de nī jini nī iin caballo cujín. De jā yósō siquī tī yíndahá iin nduva jā sndáva flecha. De nī jicūhun iin corona xīnī. De nī nqee nī ncanáá, de nī ncundeé siquī ndihi.

³ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūū. De nī jini nī jā cáhān incā táhān ndicúmī jā tēcū: Nehēn de cunī nū.

⁴ De nī nqee iin caballo cuāhā, de jā yósō siquī tī ndíso tíñú jā snāā tūhun jā ndéē mānī nchivī ñayiví, de quijéhé ji cahñí táhān ji. De nī níhīn ñúcuán iin espada cáhnú.

⁵ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūnī. De nī jini nī jā cáhān incā táhān ndicúmī jā tēcū: Nehēn de cunī nū. De nī nūcūndéhé nī, de nī jini nī iin caballo túun. De jā yósō siquī tī yíndahá iin balanza jā chícuāhā, chí coo tāmā xéēn.

⁶ De māhñú ndicúmī jā tēcū nī jini nī iin jā cáhān: Iin kilo-ni trigo níhīn ji jín yāhvi ji jā sátíñú ji iin quívī. De tú cebada de ūnī-ni kilo níhīn ji jín yāhvi ji jā sátíñú ji iin quívī. Sochi aceite jín vino chí mā sáhá nú jā cumanī, ncachī.

⁷ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello cūmī. De nī jini nī jā cáhān tucu incā táhān ndicúmī jā tēcū: Nehēn de cunī nū.

⁸ De nī nūcūndéhé nī, de nī jini nī iin caballo cuāán yaa, de jā yósō siquī tī cúu maá cuēhē jáhnī nchivī. De ichi chátā níquīn maá tūhun jā quívī nchivī lugar nū ndéē ánō ndīyi. De ndūu ñúcuán ndíso tíñú jā nenda siquī iin jā ndicúmī parte ñayiví, de cuu sáhá jā cuu nchiví jín guerra, jín tāmā, jín cuēhē xéēn, jín ndacá quiti xéēn jā iyó ñayiví.

7

⁹ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūhūn. De chījin altar cāhnú nī jinī nī ndá ánō nchivī jā ní ncandija tūhun Yāa Dios de nī nacani ji tūhun yā, de jā síqui ñúcuán nī jahnī nchivī ji.

¹⁰ De nī ncana jee ndá ánō ñúcuán: Jētohō sá Yāa Dios, maá ní cúu Yāa ndoo de vāha squíncuu ní jā ní nquee yuhú ní. ¿De nāsaa cā tiempo coo de sáhá ndāa ní jēhē ndá sá, de nacuaḥa ní jā ndutahvī nchivī ñayivī jā ní jahnī sāan? ncachī ndá.

¹¹ Ñúcuán de nī jēhe yā sahma cuijín cuhun ndá ji, de nī ncāhān yā jíin ji jā ná nátátú ji jacū cā tiempo. Chi íyó cā hermano ji jā sátíñú nūū yā, jā suni cánuú cuū ji tácuā jínu número ji, ncachī yā.

¹² Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello íñū. De nī jinī nī jā ní ntāan ndasí. De nī ncutuún ncandīi modo iin sahma túun. De ní yōō nī nduu modo níñi.

¹³ De ndá tiūū andiví nī nincava nūū ñuhún modo jā cōyo ndihā yihí ñutun higo sáhá tāchī níhin.

¹⁴ De andiví nī ncujiyo tá cúu jā nátuū iin tutū cāhnú. De ndācá yucu jíin ndācá isla nī ncujiyo cuāhān incā lado.

¹⁵ De ndācá rey ñayiví, jíin ndá jā cúñáhnú, jíin jā cuicá, jíin ndācá capitán, jíin jā ndíso poder, jíin mozo jā ní jeen ndá nchiví, jíin tēe sátíñú cuenta maá, nī nchiyuhū ndá maá inī yavī cava jíin māhñū cava chījin yucu.

¹⁶ De nī ncāhān ndá ji jíin yucu jíin cava: Ndicó cáva síqui ní, ná quíyuhū ní tácuā mā cūnī maá Yāa jā ndēe nūū mesa jā tátúnī, jíin Yāa cúu Ticāchí jā cuāha yā castigo xēen nduhū.

¹⁷ Chi nī nquenda maá quiví cāhnú jā cuāha yā castigo, ¿de ní iin quenda jā cuiñi nūū yā? ncachī ndá ji.

Nchiví ndācá tatā Israel jā ní jēcundeē sello teēn

¹ De tá nī ncuu tiñu yáhá, de nī jinī ní cūmī ángel yā jā íñi ndicúmī lado ñayiví. De jāsī ndá yā jā má quihí tāchī ndicúmī lado, tácuā mā quihí nūū ñuhún ní nūū mar ní nūū ní iin ñutun.

² De suni nī jinī ní incā ángel yā, vāji ichi nūū quenda ncandīi. De yíndahá yā sello Yāa Dios, Yāa tēcū. De nī ncāhān jee yā jíin ndicúmī ángel ñúcuán jā ndíso tíñú jā sáhá dañō nūū ñuhun yíchí jíin nūū mar:

³ Mā sáhá nú dañō nūū ñuhún ní nūū ndācá ñutun ní nūū mar, chi jondē tee ó sello teēn ndācá nchiví jā sáhá tiñu cūnī Yāa Dios ndācá ó, ncachī yā.

⁴ De nī jinī nī jā cáchī jā íyó ciento ūū xico cūmī mil nchiví jā ní jēcundeē sello teēn. De nchiví ñúcuán cúu ndācá tatā nchiví Israel.

⁵ De íyó ūxī ūū mil nchiví jā cúu tatā Judá jā ní jēcundeē sello, jíin ūxī ūū mil tatā Rubén, jíin ūxī ūū mil tatā Gad,

⁶ jíin ūxī ūū mil tatā Aser, jíin ūxī ūū mil tatā Neftalí, jíin ūxī ūū mil tatā Manasés,

⁷ jíin ūxī ūū mil tatā Simeón, jíin ūxī ūū mil tatā Leví, jíin ūxī ūū mil tatā Isacar,

⁸ jíin ūxī ūū mil tatā Zabulón, jíin ūxī ūū mil tatā José, jíin ūxī ūū mil tatā Benjamín. Ndihi tatā yáhá cúu jā ní jēcundeē sello.

Nchiví cuāhā jā ñuhún sahma cuijín

⁹ De tá nī ncuu tiñu yáhá de nī nūcūndēhé ní, de nī jinī ní cuāhā ndasí nchiví. De cúu ji nchiví ndācá nación jíin ndācá raza jíin ndācá yuhú jíin ndācá ñuū. De íñi ji nūū mesa nūū tátúnī Yāa Dios jíin nūū maá Yāa cúu Ticāchí. De síqui jā cuāhā ndasí ji, de ní iin mā cúu

cahvi nāsaa ji cúu. De ñúhún ji sahma cuijín, de yíndahá ji ñúu.

¹⁰ De nī ncana jee ndá ji:

Yāa Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó, Yāa jā ndéē nūu mesa jā tátúnī, jín Yāa cúu Ticāchí Yāa Dios. Ncachi ndá.

¹¹ De ndihi ángel nī jicó ndúu yā íñi yā yuhú mesa Yāa Dios, jín xiín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jín xiín ndícumí jā técu. De nī jēcuíñi jítí ndá yā nī ntuu yā nūu yā nūu ñúhún nī nchiñúhún yā Yāa Dios ichi nūu mesa yā.

¹² De nī ncāhān ndá yā:

Amén. Cúsī inī ō cáhān ō jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios maá ó.

De vii cúñáhnú yā de ndíchí yā.

De ná nácuetahví ó nūu yā, de ná cóo yíñúhún ó nūu yā.

Chi maá yā tীন poder, de ndíso yā cuahā fuerza ní cáni cuiñi. Amén.

Ncachi ndá ángel yā.

¹³ Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú ñúcuán jín nī: ¿Ní nchiví cúu yáhá jā ñúhún sahma cuijín, de ní ichi vāji ndá ji?

¹⁴ De nī ncāhān ni jín dē: Maá ní cúu jā jínī, Señor. De nī ncāhān dē jín nī: Yáhá cúu nchiví jā ní nchāha ndá ji nī jinī ji tündóhó xēen. De nī naquete ji sahma ji jín niñi maá Ticāchí, de nī nduyaa vāha, cúu jā ní ndundoo ánó ji nī nsáhá yā.

¹⁵ Jā ñúcuán cúu jā íñi ji nūu mesa nūu tátúnī Yāa Dios, de sátíñú ji inī templo yā ndúu ñúu. De Yāa jā ndéē nūu mesa, coto yā ji jā quendōo vāha ji nūu yā.

¹⁶ De mā cúu cā ji sóco, ni mā yíchí cā ji ndute. De nī mā cáyū cā ji nūu ncandī, de nī mā ndóhó cā ji jā ihní.

¹⁷ Chi maá Yāa cúu Ticāchí jā ndéē nūu mesa jā tátúnī, coto yā ji modo jā cúu ji ticāchí yā. De cundeca yā ji quihín yā jín ji nūu quéne ndute ji cutecú ji ní cáni sáhá. De Yāa Dios nacuahā yā ndute nūu ndá ji,

de mā cuácú cā ji, ncachí tēe ñáhnú ñúcuán.

8

Siquí sello ūjā jín cōhō cūu oro

¹ De Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūjā jā ndásī tutū, de nañí-ni nī iyo inī andiví tá sava hora.

² De nī jinī ni ndihújā ángel jā íñi nūu Yāa Dios. De nī jēhe ūjā trompeta nūu ndá ángel ñúcuán.

³ Sá de nī nquenda incā ángel, yíndahá yā iin cōhō cūu oro, de nī jēcuíñi yā nūu altar. De nī jēhe cuahā sūja īi nūu yā, tácuā sóco yā jín tūhun jā jícān táhvī ndihi nchiví jā cándíja Yāa Dios. De nī nsócō yā nūu altar oro jā íyo ichi nūu mesa nūu tátúnī Yāa Dios.

⁴ De nūu cōhō cūu jā tীন ángel ñúcuán nī nquene ñúhmā sūja īi, nī ncaa nūu Yāa Dios jondē jín tūhun jícān táhvī ndá nchiví cándíja Yāa Dios.

⁵ Sá de nī nquehen ángel cōhō cūu ñúcuán. De nī nchuhun chitú yā ticāyi ñuhún jā cáyū nūu altar. De nī squéne yā jondē inī ñayiví. De nī nsáhá jā ní ncana taja, de nī nihin, de nī jēndütē nī nsáhá taja, de nī ntāan.

Tūhun siquí trompeta

⁶ Ñúcuán de ndihújā ángel jā yíndahá ndihújā trompeta, nī nsáhá tūha yā jā tiví yā.

⁷ De ángel xíhna ñúhún nī ntiví yā trompeta. De nī ncuun ñíñi jín ñuhún inī ñayiví jā ní nsacā nuu jín niñi. De nī ncáyū iin jā únī parte ñayiví, jín iin jā únī parte ñutun, jín iin jā únī parte itē cuiñi.

⁸ De ángel ūu nī ntiví yā trompeta. De iin jā cúu modo iin yucu cáhnú jā cáyū ñuhún nī nincava cuahān nūu mar. De iin jā únī parte mar nī nduu niñi.

⁹ De nī jihí iin jā únī parte quití ñúhún inī mar. De nī naā iin iin ndacá jā únī barco.

¹⁰ De ángel ūnī nī ntiví yā trompeta. De nī nincava iin quími

cāhnú ichi andiví, de cáyū tá cáyū iin iti cāhnú. De nī nincava sīquī iin iin ndācá jā únī yūte jíin nūū quéne ndute.

¹¹ De quīmi ñúcuán nání quīmi ūguā. De iin jā únī parte ndute nī nduu ūguā. De nī jihī cuāhā nchivī nī nsāhá jā ní nduu ūguā ndute ñúcuán.

¹² De ángel cūmī nī ntivī yā trompeta. De iin jā únī parte ncandīi jíin yōō jíin tiūūn nī ntivī. De nī nduneē iin jā únī parte, de nduú cā ní ncútūu iin jā únī parte nduú jíin ñuú.

¹³ De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī jā cána jee iin ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví: Nācā xēēn cā ndoho nchivī ndéē inī ñayiví, chi ja ñatin ndāhyū únī cā trompeta jā tivī únī cā ángel, ncachī yā.

9

¹ De ángel ūhūn nī ntivī yā trompeta. De nī jinī nī jā ichi andiví nī nincava tucu iin quīmi inī ñayiví. De nūū quīmi ñúcuán nī jēhe ndācāa jā nune maá yavī cūnú ndasí.

² Sá de nī nacune yavī, de nī nquene ñūhmā nī ncaa modo ñūhmā iin jītūn cāhnú. De nī nsāhá ñūhmā jā ní ncuneē ncandīi jíin ní nūū tāchī.

³ De nūū ñūhmā ñúcuán nī nquenda tīca langosta, nī jītē nuu tī ní cāhnú ñayiví. De nī jēhe yā tūhun jā sāhá tī tá sāhá ndá tīsuhmā xēēn jā íyó inī ñayiví.

⁴ De nī ndacu yā nūū tī jā má sāhá tī daño itē jíin yūcū cuíí jíin ñutun, chi maá-ni nchivī jāá nduú nā sello Yāa Dios ndéē teēn ji cúu jā tuu tī.

⁵ De nduú ní jēhe yā tūhun jā cahnī tī nchivī, chi maá-ni jā sndóho tī ji ūhūn yōō. De sáhá tī jā jātū ji tá cúu nūū jātū nchivī jā tūū tīsuhmā ji.

⁶ De quīvī ñúcuán nducú ndasí nchivī modo jā cuū ji, sochi mā níhīn ji modo. De visō cūnī ji cuū ji, de nduú nā modo cuū ji.

⁷ De ndá tīca langosta ñúcuán cáa tī tá cáa caballo jā íyó tūhva quīhīn nūū canaá. De xīnī tī ñūhūn modo corona oro. De nēe tī nūū tēe.

⁸ De íyó ixi tī jā cáá tá cáá ixi xīnī ñahan. De nūhun tī cáá tá cáá nūhun ndicaha.

⁹ De ní tī ndásī jā cúu modo sahma cāa. De níhīn níjin tī tá cúu nūū níhīn jā cuāhān cuāhā caballo nūū guerra de ñūhun tī carreta.

¹⁰ De suhmā tī íyó iñu, de sáhá tá sáhá tīsuhmā. De jíin suhmā tī de cuu sndóho tī nchivī ūhūn yōō.

¹¹ De íyó iin jā cúñáhnú nūū tī, de suu cúu tāchī jā jīto yavī cūnú ndasí ñúcuán. De tāchī ñúcuán yuhú hebreo nání Abadón, de yuhú griego nání Apolión, jā cáchī: Tāchī jā snāa.

¹² Ja nī nchāha iin tūndóhó, de íyó ūū cā tūndóhó jā quiji.

¹³ De ángel iñu nī ntivī yā trompeta. De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jondē māhñú ndicūmī squiná altar oro jā inī nūū Yāa Dios.

¹⁴ De nī ncāhān ñúcuán jíin ángel iñu jā yíndahá trompeta: Nandají nú ndicūmī ángel jā núhni yuhú yúte cāhnú jā nání Eufrates, ncachī.

¹⁵ De nī nandají ndicūmī ángel ñúcuán, tácuca cahnī iin ndācá jā únī nchivī ñayiví. Chi ja íyó tūha ndá ángel ñúcuán jā síquī maá hora jíin quīvī jíin yōō jíin cuīyā jā coo súcuán.

¹⁶ De nī jinī ni jā cáchī jā íyó ūū ciento millón soldado jā yósō caballo.

¹⁷ De nī stéhēn cā yā nūū ni, de nī jinī ni ndācá caballo. De ndá tēe jā yósō síquī tī ñūhūn dē camisa cāa, jā cuāhá, jā ndéē, jíin jā cuāán. De xīnī caballo cáá tá cáá xīnī ndicaha. De yuhú tī quéne ñūhūn jíin ñūhmā jíin azufre.

¹⁸ De jíin ndinúnī jā quéne yuhú caballo, de nī jihī iin ndācá jā únī nchivī, suu jíin ñūhūn jíin ñūhmā jíin azufre.

¹⁹ Chi yuhú tī jíin suhmā tī íyó fuerza jā cahnī tī nchivī. Chi

suhmā tī cáá tá cáá cōō, de íyó xīnī, de jín nūcuán sndóho tī nchivī.

²⁰ De sava cā nchivī jāá nduú ní jíhī jín ndācā tündóhó yáhá, nduú ní nācani inī jī jā sndóo jī ídolo jā ní nsáhá jí. De nduú ní sndóo jī jā chíñúhún jī ndācā tāchī jín ídolo jā ní ncuvāha jín oro jín plata jín cāa cuāán jín yūū jín ñutun. De ndācā ñúcuán chí nduú cúu cunī, ni nduú cúu cuni, ni nduú cúu caca.

²¹ De ni nduú ní nācani inī nchivī jā sndóo jī jā jáhnī jī ndīyi, jín jā sáhá tásí jí, jín jā jíca ndīi jí, jín jā sácúíhná jí.

10

Tūhun ángel jā yíndahá libro lulí

¹ De nī jinī ni incā ángel yā jā ndíso poder, nī ncuun yā ichi andiví. De ñúsúcun yā vícō, de xīnī yā ñúhún ticō yēhndé. De nūū yā jéndütē modo ncandīi, de sihin yā cúu modo ūū sihin jā cáá tá cáá ñuhūn.

² De née yā iin libro lulí jā núne. De nī jani yā jēhē cuáhá yā nūū mar, de jēhē sátin yā nūū ñuhun yíchí.

³ De nī ncana jee ndasí yā, tá cúu jā ndáhyū ndicaha. De tá nī ncana jee yā, de nī ncana ūjā taja.

⁴ De tá nī ncana ūjā taja, de ja íyó túha nī jā tee nī tūhun ñúcuán nícu. De nī jini nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jín nī: Chuvāha nú ndācā tūhun jā ní ncāhān ūjā taja ñúcuán, de mā stéhēn nū ni mā téé nú, ncachī.

⁵ Ñúcuán de ángel jā ní jinī ni jā íñí nūū mar jín nūū ñuhún, nī nanee yā ndahá cuáhá yā ichi andiví.

⁶ De nī nacunehen yā síví maá Yāā jā tēcū níí cání, Yāā jā ní nsáhá andiví jín ñayíví jín mar jín ndācā ndihí jā íyó inī. De jín síví yā ñúcuán nī ncāhān téyíí ángel: Mā cúcuéé cā jā jīnu ñayíví.

⁷ Chí tá quijéhé ángel ūjā tivī yā trompeta, ñúcuán de squíncuu-ni

Yāā Dios tūhun yíyuhū yā, tá cúu nūū ní ncachī tūhun yā nūū ndācá mozo yā, téē nī nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de maá jā ní jini nī jā ní ncāhān ichi andiví, nī ncāhān tucu jín nī: Cuáhán de quehen nú libro lulí jā núne jā née ángel jā íñí nūū mar jín nūū ñuhún, ncachī.

⁹ De nī jēhēn ni nūū ángel ñúcuán, de nī jīcān ni jā ná cuáha yā libro lulí nūū ni. De nī ncāhān yā: Quehen de caji nū. Chí víxī cuu inī yuhú nú modo ndūxi, sochi chíjin nú chí cuhiyá sáhá, ncachī yā.

¹⁰ Ñúcuán de nī nquehen nī libro lulí jā née ángel yā, de nī nchajī ni. De víxī nī ncuu inī yuhú nī modo ndūxi. De tá nī ncuu nī nchajī ni, de nī ncuhiyá inī ni.

¹¹ De nī ncāhān ndá jín nī: Cánúū jā nacani tucu nú tūhun Yāā Dios, nāsa coo síquī nchiví cuāhā ñuū jín cuāhā nación jā síin síin yuhú, jín síquī cuāhā rey jā tátúnī, ncachī jín nī.

11

Sīquī ūū testigo yā

¹ Ñúcuán de nī jēhe ndá iin ñutun nūū ni, jā cúu iin medida jā chícuāhá. De nī ncāhān jín nī: Nacuiñī de chīcuāhá nú templo cāhnú Yāā Dios jín altar, de cahvi nú nāsa nchiví cúu jā chíñúhún nūū yā ñúcuán.

² De mā chícuāhá nú patio yātā templo. Chí ja nī jēhe yā nūū nchiví ndācā nación jíca. De ndéē jī inī ciudad īī yáhá, de ūū xico ūū yōō cuāñū jī síquī ciudad.

³ De tají nī ūū testigo ni jā nacani tūhun nī mil ūū ciento ūnī xico quívī. De cuhun dē sahma ndáyí jā cúcuécá inī dē síquī cuāchi nchiví, ncachī yā.

⁴ De ndūū testigo ñúcuán cúu tá cúu ndūū ñutun olivo jín ndūū candelero jā íñí nūū Yāā Dios, Yāā xíí ñayíví.

⁵ De nā-ni nchivī tú ndúcú sáhá nāvāha jín ndúu testigo ñúcuán, de quee ñuhún yuhú ndúu dē, de cāyū ndihi nchivī jā jínī ūhvī ji dē. De súcuán cuū ndācá nchivī jā ndúcú sáhá nāvāha jín dē.

⁶ De íyó poder ndúu testigo ñúcuán jā casī dē jā má cūn sāvī ní tiempo jā nācani dē tūhun yā. De suni íyó poder dē sáhá dē jā nduu nīñī ndācá ndute. De cuu stívī dē ñayívī jín ndācá nū tūndóhó, tú nāsaa vuelta cūnī dē.

⁷ De tá jīnu nacani ndúu dē tūhun yā, ñúcuán de quee quiti xēen jā íyó yavī cūnú ñúcuán. De canāá jín ndúu dē, de cundéé jín dē, de cahñī dē.

⁸ De ndúu ndīyi ñúcuán cava nūū yáhvi ciudad cāhnú nūū ní jahnī ji maá Jētohō ō yīcā cruz. De ciudad ñúcuán cāhān yātá ji jā ñuū Sodoma jín Egipto cúu, síquī jā íyó ndasí cuāchi ciudad ñúcuán.

⁹ De nchivī ndācá ñuū, ndācá tatā, ndācá yuhú, ndācá nación, cunī ji jā cava ndúu ndīyi ñúcuán ūnī quívī yósāvā, de mā cuáha ji tūhun jā quiyuhū.

¹⁰ De nchivī ní cāhnú ñayívī cusī ndasí inī ji jā ní jīhī ndúu dē, de sáhá ji vico, de cuāha ji regalo nūū táhān ji. Chi ndúu tēe jā ní nacani tūhun yā ñúcuán, nī nsáhá dē jā ní ndoho ndasí nchivī ñayívī.

¹¹ De tá yāha ūnī quívī yósāvā, de Yāa Dios sáhá yā jā nastáá dē táchī, de nacuiñī dē-ni. De cuyūhú ndasí nchivī cunī ji jā ní natecū dē.

¹² Ñúcuán de cuni ndúu dē jā cana jee ichi andiví: Caa nú quiji nú jondé yāhá, cachī. De ndaa dē mǎhñú vīcō quīhīn dē andiví, cunī ndá nchivī jā jínī ūhvī ji dē.

¹³ De maá hora ñúcuán tāan ndasí, de ndicó cáva iin jā úxī parte ciudad ñúcuán. De jín ñutáan ñúcuán cuū ūjā mil nchivī. De ndá cā nchivī jā ndōo, cuyūhú ndasí ji, de cāhān ji jā cúñáhnú Yāa Dios jā ndéé andiví.

¹⁴ Súcuán nī nchāha tūndóhó ūū, de ñamā coo tūndóhó ūnī.

Sīquī trompeta ūjā

¹⁵ De ángel ūjā nī ntivī yā trompeta. De nī jini nī nī ncāhān jee ichi andiví. De súcuán nī ncāhān ndá:

Ndācá nación ñayívī ja nī nūquīhi ndahá maá Jētohō ō Yāa Dios jín Cristo jā ní ntetífú yā.

De ndacu yā tiñu ní cánī cuitī.

Cáchī.

¹⁶ Ñúcuán de ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndiso tíñú jā ndéé dē mesa dē ichi nūū Yāa Dios, nī jēcuīñī jiti dē nī ntuu dē nūū dē nūū ñuhún, de nī nchiñuhún dē yā.

¹⁷ De nī ncāhān ndá dē: Ná cútahví sá nūū ní, Tátā Yāa Dios, chi maá ní tíin ndihi poder, de cúu ní Yāa íyó mitan, de nī Iyo ní ní cánī, de coo ní ní cánī.

De nī natiin ní ndivī jā íyó, de jín poder ní nī nquijéhé ní tátúnī ní nūū.

¹⁸ Nchivī ndācá nación nī nquītī inī ji síquī ní.

De mitan chi nī nquenda quívī jā cuāha ní castigo ji,

jín jā sáhá ndāa ní tiñu ndācá ndīyi. De cuāha ní táhvī nūū ndācá mozo ní jā ní nacani tūhun ní,

jín nūū ndācá nchivī jā jétífú ní, jín nchivī jā chíñuhún nūū ní,

cúu nchivī cúñáhnú jín jāa ndúu. De mitan de stánū táhvī ní ndá nchivī jā stívī ñayívī.

Ncachī ndá dē.

¹⁹ Ñúcuán de nī nune templo Yāa Dios jā íyó andiví. De nī jini nchivī jā ñúcuán íyó jātūn jā ñuhún contrato yā. De nī jēndütē nī nsáhá taja, de níhin, de cána taja, de nī ntāan, de nī ncuun xēen ñíñí.

12

Tūhun ñahan jín cōō cāhnú

¹ Ñúcuán de inī andiví nī nquenda iin jā sáhvi ndasí inī ō jínī ō: Iin ñahan jā ñuhún ña nandii modo sahama, de íñí jēhé ña síquī

yōō, de ñúhún iin corona xīnī ña jā ndéē ūxī ūū tiūūn.

² De ñúhún sēhe ña. De nī jacu cóhó ña jā ndóho ña téhndē chījin ña jā scácu ña jī.

³ Ñúcuán de inī andiví nī nquenda tucu incā jā sáhvi inī ō jínī ō: Iin cōō cuāhá cáhnú ndasí. De íyó ūjā xīnī tī jín ūxī ndiquí tī. De ndihújā xīnī tī ñúhún corona.

⁴ De jín suhmā tī nī stáá tī iin jā únī parte tiūūn jā íyó andiví, de nī squéne tī inī ñayíví. De nī ñni tī nūū ñahan jā scácu sēhe ñúcuán, ndétu tī jā cocó tī sēhe ña jā tá cacu jī.

⁵ De nī scácu ña iin sēhe yíí, de sūchí ñúcuán nī jēcundeē tñú jī jā ndacu nīhin jī tiñu nūū ndivíi nación. De nī ndoñúhún-ni sēhe yíí ña ñúcuán, nī ndaa jī cuāhān jī jondē nūū ñni mesa Yāā Dios nūū tátúnī yā.

⁶ De ñahan ñúcuán nī jinu ña cuāhān ña jondē nūū ñuhun tíhá nūū íyó iin lugar jā ní nsāhá túha Yāā Dios. De ñúcuán cundeē ña ñhin ña jā caji ña mīl ūū ciento únī xico quíví.

⁷ Ñúcuán de nī ncanāá inī andiví. Chī ángel cúñáhnú cā jā nání Miguel jín ndacá ángel jā cúu mozo nūū yā, nī ncanāá ndá jín cōō cáhnú. De cōō ñúcuán jín ndá mozo maá, nī ncanāá jín yā.

⁸ De nduú ní ncúndéé ndá tī, de nduú cā ní ncúu cundeē tī andiví.

⁹ Súcuán nī ncuu jā ní ntavā yā cōō cáhnú ñúcuán jā íyó jondē janahán ndasí. De nání tī tächí cúñáhnú jín Satanás, de maá tī cúu jā stáhví ndihi nchiví ñayíví. De nī squéne yā tī jondē inī ñayíví jín ndacá mozo tī.

¹⁰ Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun jā cáhān jee ichi andiví: Ja nī nquenda quíví jā scácu Yāā Dios yóhó, jín jā stéhēn nijin yā jā tíin yā poder; jín jā tátúnī yā, jín jā ndíso tñú maá Cristo jā ní nteitñú yā. Chī ja nī squéne yā maá jā cáhān cuāchi síquī ndacá hermano ō. Chī nduú

ñuú nī ncāhān cuāchi síquī jī nūū Yāā Dios maá ó.

¹¹ De nī ncundeé ndá jī síquī Satanás ñúcuán, nī nsāhá tūhun jā ní jati nīñi Yāā cúu Tīcāchí nī jīhī yā, jín jā ní ncāhān ndāā jī tūhun Yāā Dios, jín jāá nduú ní ncúndáhví inī jī maá jī, chí nī jēhe jī tūhun candíja jī vísó cuú jī jā síquī yā.

¹² Túsaá de ná cúsi ndasí inī ndá ndóhó jā ndéē andiví. De nācā xēēn ndoho ndá ndóhó jā ndéē inī ñayíví jín nūū mar. Chī nī ncuu tächí cúñáhnú nī jín nūū ndá nú. De quítī ndasí inī, chí jínī jāá nduú cā coo cuāhā cā tiempo jā stáhví nchiví, ncachí.

¹³ De nī jinī cōō cáhnú ñúcuán jā ní squéne yā maá cuāhān inī ñayíví, de nī jinu tī nī niquín tī ñahan nī scácu sēhe yíí, jā sáhā xēēn tī ña nícu.

¹⁴ De nī jēhe ndá ūū nijin yaha cáhnú nūū ñahan ñúcuán, tácu ndava ña quíhīn ña lugar ña nūū ñuhun tíhá, de cácu ña nūū cōō ñúcuán. De ñúcuán cundeē ña únī cuiyā yósavá, de ñhin ña jā caji ña.

¹⁵ De yuhú cōō ñúcuán nī nquene ndute tá cúu iin yūte cáhnú, cuāhān yātā ña tácu tení ña.

¹⁶ De ñuhun chí nī nchindeé ñahan ñúcuán, chí nī nune-ni, de nī nquēe yūte jā ní nquene yuhú cōō.

¹⁷ Ñúcuán de nī nquítī xēēn inī cōō cáhnú nī jinī tī ña. De cuāhān tī cuācanāá tī jín ndá cā sēhe ña, suu nchiví jā squíncuu tiñu jā tátúnī Yāā Dios de cándíja nīhin jī tūhun Jesucristo.

13

Tūhun síquī ūū quiti xéēn

¹ De nī ñni nī yuhú mar. De nī jinī ni jā ní nquenda iin quiti xéēn inī mar. De íyó ūjā xīnī tī jín ūxī ndiquí tī. De ndihúxī ndiquí tī ñúhún corona. De ndihújā xīnī tī ndéē iin síví néhēn jā quítī inī Yāā Dios sáhā.

² De quiti xéēn ñúcuán jā ní jinī ni cáá tá cáá cuíñi, de ndahá tī cáá tá

cáa ndahá oso, de yuhú tī cáa tá cáa yuhú ndicaha. De nūū quiti ñúcuán nī jēhe cōō cáhnú poder maá jín mesa nūū tátúnī. De nī nsáhá já cúñáhnú ndasí quiti ñúcuán.

³ De nī jinī nī já ní ntacuehé iin xīnī tī, de ja ñatin cuū tī nícu. De nī nduvāha tī já ní ntacuehé tī. De nī nsāhvi ndasí inī nchivī ní cáhnú ñayiví nī jinī ji, de nī jetáhvī ji nūū tī.

⁴ De nī nchiñúhún ndá ji cōō cáhnú sīquī já ní nsáhá tī já cúñáhnú ndasí quiti xéēn, de suni nī nchiñúhún ji quiti xéēn ñúcuán. De nī ncāhān ndá ji: Nduú íyó nī iin já cúñáhnú tá cúu nūū cúu quiti yáhá, de nī iin mā cúndéé canāá jín tī, ncachī ndá ji.

⁵ De nduú ní jásī yā já cáhān téyí tī jín já cáhān nāvāha tī sīquī yā. De nī nīhīn tīñú tī já tatúnī tī ūū xico ūū yōō.

⁶ De nī nquijéhé tī nī ncāhān nāvāha tī sīquī Yāā Dios, jín sīquī sívī yā, jín sīquī nūū ndéē yā, jín sīquī ndācá já ndéē andiví.

⁷ De nduú ní jásī yā já canāá tī jín nchivī maá Yāā Dios, de cundeé tī jín ji. De suni nī nīhīn tīñú tī já tatúnī tī nūū nchivī ndācá tata, ndācá ñuū, ndācá yuhú, ndācá nación.

⁸ De nchivī ní cáhnú ñayiví jáá nduú yósō sívī ji nūū tutū, nī nchiñúhún ji quiti xéēn ñúcuán. De Yāā cúu Ticāchí já ní jahñī ndá ji, maá yā névāha tutū ñúcuán já yósō sívī nchivī cutecū ní cání, de ja yósō sívī ji jondē quiví já ní jécōō ñayiví.

⁹ Nchivī já íyó sōho ná téē sōho ji tūhun já cáhān nī yáhá.

¹⁰ Ndācá nchivī já sáhá já quiví táhān vecāa, suni vecāa quīhīn maá ji. De ndācá nchivī já jáhñī táhān jín espada, suni jín espada cuū maá ji. Túsaá de nchivī maá Yāā Dios chi cánuu cuandeé inī ji jín tūndóhó de mā jécuiñī ji cándíja ji tūhun já cúndáhvī inī yā ji.

¹¹ Ñúcuán de nī jinī nī incā quiti xéēn já ní nquendi chījin ñuhun. De íyó ūū ndiqui tī já cáa tá cáa ndiqui ticāchí. De modo táchī cōō cáhnú, súcuán cáhān tī.

¹² De tá cúu nūū tátúnī quiti xéēn xīhna ñúhún, suni súcuán tátúnī quiti ūū, íñī tī nūū quiti xīhna ñúhún. De quiti ūū sáhá tī já chiñúhún ndācá nchivī ní cáhnú ñayiví nūū quiti xīhna ñúhún, quiti já ní ntacuehé já ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹³ De quiti ūū suni sáhá ndācá tiñu ñáhnú já sáhvi ndasí inī ō. Chi nī scūun tī ñuhūn ichi andiví nī nquiji inī ñayiví, nī jinī ndá nchiví.

¹⁴ De nī stáhvī tī nchiví ñayiví jín ndācá tiñu ñáhnú já ní nīhīn tī poder já sáhá tī, jín jínūū quiti xīhna ñúhún. De nī ndacu tī já ná sáhá nchiví imagen quiti xīhna ñúhún, quiti já ní ntacuehé jín espada, já ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹⁵ De quiti ūū nī nīhīn tī poder já chuhun táchī tī xītīn imagen quiti xīhna ñúhún, tácuu cuu cáhān, de cahñī ndācá nchiví jáá nduú jétáhvī ji chiñúhún ji maá.

¹⁶ De ndācá nchiví cúñáhnú jín jáá nduú cúñáhnú, ndācá nchiví cuicá jín nchiví ndāhví, ndācá nchiví sátiñú cuenta maá jín mozo já ní jeen nchiví, nī nsáhá tī já ní jécundeé iin tunī ndahá cuhá ji á teēn ji.

¹⁷ De nī iin nchiví mā cúu cueen ji xícó ji de tú nduú ndíso ji tunī já cúu sívī tī á número já cúu sívī tī.

¹⁸ Tūhun ndíchí cúu já cáhān nī yáhá: Ndācá nchiví já jícūhun vāha inī cuu tavā ji cuenta número quiti xéēn ñúcuán, chi número tī cúu sívī iin téē. De número ñúcuán cúu íñū ciento ūñī xico íñū.

14

Yāā já jíta 144,000 nchiví

¹ Ñúcuán de nī nūcūndéhe nī, de nī jinī nī já íñī maá Yāā cúu Ticāchí xīnī yucu Sión. De íñī ciento ūū xico

cūmī mil nchivī jín yā. De teēn ji ndēē sívī maá yā jín sívī Tatá yā Yāa Dios.

² De nī jini nī jā nihin ndasí ichi andiví, modo jā jíca cuāhā yūte á jā cána nihin taja. De jā nihin ñúcuán sáhá modo jā téē cuāhā nchivī yāa nání arpa.

³ De íñí ji ichi núū mesa núū tátúnī Yāa Dios, jín núū ndicúmī jā tēcū, jín núū ndihócō cūmī téē ñáhnú jā ndíso tíñú. De nī jita ndá ji iin yāa jeé. De ni iin nchivī nduú cúu cutūha ji yāa ñúcuán, chi maá-ni ciento ūū xico cūmī mil nchivī jā ní scácu yā iní ñayíví.

⁴ De ndācá téē yáhá cúu jāá nduú ní nsáhá cuāchi jín ñahan jā sáhá nēhén, chi téē ndoo ánō cúu ndá dē. De níquīn ndá dē Tīcāchí ní-ni cúu núū cuāhān yā. Chi nī scácu yā dē iní ñayíví, de ndá máá dē cúu téē jā xihna cá nī ncandíja núū Yāa Dios jín núū Yāa cúu Tīcāchí.

⁵ De nduú cuitī nā tūhun stáhvī cáhān ndá dē, chi téē ndoo ánō cúu dē, íñí dē núū mesa Yāa Dios.

Tūhun jā ní ncāhān ndinūnī ángel

⁶ Ñúcuán de nī jinī ni incā ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví. De ndíso yā tūhun jā scácu Yāa Dios nchivī jā cutecū ji ní cání. De nī nacani yā tūhun ñúcuán núū ndācá nchivī ní cáhnú ñayíví, núū nchivī ndācá nación, ndācá tatā, ndācá yuhú, ndācá ñuū.

⁷ De nī ncāhān jee yā: Coto má stíví nú núū Yāa Dios, de cáhān nū jā cúñáhnú ndasí yā, chi ja nī nquenda quíví jā sáhá ndāā yā síquī nū nāsa nī nsáhá ndá nú. De chíñúhún nú yā, chi maá yā nī nsáhá andiví jín ñayíví jín mar jín ndācá núū quēne ndute, ncachí ángel.

⁸ Ñúcuán de níquīn incā ángel vāji, de nī ncāhān yā: Ja nī naā ndihi ciudad téyí Babilonia. Chi ní nsáhá jā nchivī ndācá nación cásíquí ndēē ji Yāa Dios jā ní sndóo ji yā de níquīn

ji ídolo jín ndācá tíñu nēhén, ncachí ángel ūū.

⁹ Ñúcuán de níquīn incā ángel ūnī, de nī ncāhān jee yā: Xēēn coo síquī nchivī jā chíñúhún quiti xēēn jín imagen tí, de jéhe ji tūhun cundeē tunī tí teēn ji á ndahá ji.

¹⁰ Chi nīhīn ji castigo xēēn síquī ndá cuāchi jā ní nsáhá ji, chi quítī iní Yāa Dios núū ji, de mā cúne cáhnú cá iní yā. De ndoho ji núū cáyū ñuhūn jín azufre, cunī ndācá ángel Yāa Dios jín Yāa cúu Tīcāchí.

¹¹ De ñúhmā núū ndóho ndá ji cáa ní cání cuitī. De nduú ñuú nduú nátátú nchivī jā ndóho, jā ní nchíñúhún quiti xēēn jín imagen tí, jín jā ní jēcundeē tunī sívī tí.

¹² Jā ñúcuán nchivī maá Yāa Dios jā squíncuu ji tíñu ndácu yā de cándíja vāha ji Jesús, cánuú jā cuandeé iní ji, ncachí ángel ūnī.

¹³ Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jín nī: Tee nú tūhun jā cáhān ni jín nú yáhá: Nācā ndetū ndá nchivī jā cándíja maá Jētohō ō, jā jíhí jondē mitan jín jondē ní cá tiempo. Jándāā chí natátú ji jā ní nsáhá ji tíñu vāha, de tíñu ji ñúcuán mā náā chí sáhá jā quendōo vāha ji ní cání, ncachí Espíritu Santo.

Jā ní nastútú yā nchivī ñayíví

¹⁴ Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni iin vícō cuíjín. De núū vícō ñúcuán ndēē Yāa nī nduú téē. De xīnī yā ñúhún corona oro, de yíndahá yā iin hoz xēēn.

¹⁵ De nī nquēe incā ángel iní templo, de nī ncana jee nī ncāhān jín Yāa jā ndēē núū vícō: Quehndē ní jín hoz ní, de nastútú ní nchivī ñayíví. Chi ja nī nquenda quíví jā nastútú ní ji tá cúu núū téhndē trigo jā ní ncuaān, ncachí.

¹⁶ Ñúcuán de Yāa jā ndēē núū vícō nī nastútú yā nchivī vāha iní ñayíví, tá cúu núū téhndē trigo jín hoz.

17 Sá de nī nquee incā ángel inī templo jā iyó andiví, de suni yíndahá yā iin hoz xēen.

18 De jondē nūū altar nī nquee tucu incā ángel, de ndíso tíñú yā síquī ñuhún altar. De nī ncana jee yā cáhān yā jíin ángel jā yíndahá hoz xēen: Quehndē nū jíin hoz xēen nū, de nastútú nú nchiví jā sáhá nēhén inī ñayiví, tá cúu nūū jéhndē ndá ji ndahá yücū uva jā ní nchichí, ncachi.

19 De ángel ñúcuán nī jehndē yā jíin hoz yā, chi nī nastútú yā nchiví jā sáhá nēhén inī ñayiví, tá cúu nūū ndútútú ndihā uva. De nī ntaān yā ji nūū nīhīn ji castigo xēen Yāā Dios, tá cúu nūū táān ji ndihā uva jā tāxīn.

20 De nī jēhe yā castigo ji yātā ñúū, de nī jica nīñi ji modo ndūxi uva. De nī ndaa nī nguenda jondē freno yuhú caballo, de nī jica jondē ūni ciento kilómetro.

15

Ndihújā ángel jíin ndihújā tūndóhó jā sándihí

1 De nī jinī nī incā tíñu ñáhnú ichi andiví jā sáhvi inī ō. Chi íñi ūjā ángel yā jā cuāha ndihújā tūndóhó sándihí. De tá jíinu ndihújā tūndóhó yáhá, sá de jíinu jā má cuāha cā Yāā Dios castigo xēen síquī cuāchi.

2 De suni nī jinī nī iin jā cáá tá cáá mar, de ndéē nihni de jēhe nduva modo ñuhún. De yuhú mar ñúcuán íñi nchiví jā ní ncundee ndá ji síquī quiti xēen jíin imagen tí, jíin jāá nduú ní nquēhen ji tunī número jā cúu sívi tí. De nēe ndá ji yaā jā nání arpa jā ní jēhe Yāā Dios nūū ji.

3 De jíta ndá ji yaā jā ní ntavā Moisés, tēe cúu mozo Yāā Dios, jíin yaā maá Ticāchí, de súcuán cáhān: Tátā Yāā Dios, sáhvi inī ndá sá jíinī sá

ndihi tíñu ñáhnú jā sáhá ní, chi tíin ní ndihi poder. De maá-ni tíñu ndāā tíñu váha sáhá ní, jā cúu ní Rey nūū ndācá nación.

4 Nduú nī iin ji iyó jā má cáca yíñuhún ji nūū ní, Tátā Yāā Dios.

De ndihi ji cáhān jā cúñáhnú ndasí ní.

Chi mátuhún-ni maá ní cúu Yāā ndoo Yāā íi.

De quiji nchiví ndācá nación, chiñuhún ji níhín,

Chi ja nī jinī ji jā váha ndāā sáhá ní ndācá tíñu.

Ncachí ndá ji jíta ji.

5 Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī nī jā inī andiví núne cuarto íi inī templo nūū iyó tabla yūū jā yósō ley yā.

6 De inī templo nī nquee ndihújā ángel jā ndíso tíñú síquī ndihújā tūndóhó. De ñuhún ndá yā sahma fino jā iyó ndoo de xíñu. De núhnī cinturón oro yīcā yā.

7 De iin tēhán ndicúmi jā tēcū nī jēhe iin iin cōhō oro nūū ndihújā ángel ñúcuán. De inī cōhō ñuhún chitú castigo xēen jā ní jēhe Yāā Dios, Yāā tēcū níi cání.

8 De nī nchitú ñühmā níi cáhnú inī templo, de suu nī stēhen jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jíin poder jā tíin yā. De nī iin nduú ní ncúu quívi inī templo, chi jondē ná ndihi ndihújā tūndóhó jā cuāha ndihújā ángel yā.

16

Síquī ndihújā cōhō jā ñuhún castigo

1 Ñúcuán de inī templo nī jinī nī iin tūhun jā cáhān jee jíin ndihújā ángel yā: Cuáhán de cati ndá nú síquī ñayiví ndihújā cōhō jā ñuhún castigo xēen jā ní jēhe Yāā Dios, cáchí.

2 De cuāhān ángel xíhna ñuhún, de nī jati yā cōhō yā síquī ñayiví. De ndācá nchiví jā ndéē tunī quiti xēen jíin jā chíñuhún imagen tí, nī nquene ndihyi xēen jā jātū ndasí.

3 De ángel ūū nī jati yā cōhō yā nūū mar, de ndute mar nī nduu tá cúu nīñi ndiyi. De nī jíhī ndācá quiti jā ñuhún inī mar.

4 De ángel ūnī nī jati yā cōhō yā inī ndācá yūte jíin ndācá nūū quéne ndute, de nī nduu nīñi.

5 De nī jini nī jā cáhān ángel jā ndíso tíñū síquī ndute: Tátā Yāā Dios, maá ní cúu Yāā ndoo Yāā ī, Yāā íyó mitan, de nī īyo ní níí cání. De ndāā sáhá ní jā súcuán nī nenda ní síquī cuāchi jí.

6 Chi nī nsáhá ndá jí jā ní jati nīñi nchivī ndoo ní jíin nchivī jā ní nacani tūhun ní. De mitan chi nī nsáhá ní jā jíhi jí nīñi, chí nchivī nēhén cúu ndá jí, de cánuú cundoho jí súcuán.

7 De nī jini nī jā cáhān incā jondē nūū altar: Tátā Yāā Dios, maá ní cúu jā tíin ndihi poder. De tíñu váha tíñu ndāā nī nsáhá ní jā ní nenda ní síquī cuāchi jí, ncachī.

8 De ángel cūmī nī jati yā cōhō yā síquī ncandīi, de nī jēhe Yāā Dios tūhun jā nduhíni ndasí ncandīi tácuā cāyū nchivī.

9 De xēen ndasí nī ncāyū ndācá nchivī. De vísō súcuán de nduú ní nacani inī jí jā sndóo jí cuāchi jí, de ní nduú ní ncáhān jí jā cúñáhnū Yāā Dios. Chi sa nī ncáhān nāvāha jí síquī yā jā ní jēhe yā ndācá castigo yáhá nūū jí.

10 De ángel ūhūn nī jati yā cōhō yā nūū mesa nūū tátúnī quiti xēen. De nī ncunēē níí cáhnū nūū tátúnī tí. De nácyahí nchivī níi yúhú jí jā jātū ndasí jí.

11 De vísō súcuán de nduú ní nacani inī jí jā sndóo jí tíñu nēhén jā sáhá jí. Chí nī ncáhān nāvāha jí síquī Yāā Dios andiví síquī jā jātū ndasí jí de ndóho jí ndíhyi xēen.

12 De ángel īñū nī jati yā cōhō yā síquī yūte cáhnū jā nání Eufraates. De nī nchīchī ndíhi ndute yūte ñúcuán, tácuā nune iin ichi jā quiji ndācá rey ichi nūū quénda ncandīi.

13 De nī jinī ní jā inī yuhú cōō cáhnū jíin inī yuhú quiti xēen jíin inī yuhú maá tēe jā nacani tūhun

stáhvi nī nquee ūnī tāchī jā cáá tá cáá sahvā.

14 De ndá ñúcuán chi jā jétíñū ndá tāchī cúu, de sáhá tíñu ñáhnū jā sáhvi inī nchivī jíin jí. De nī nquiji ndá tāchī ñúcuán jā nastútú ndācá rey níí cáhnū ñayiví, jā canāá dē síquī Yāā Dios quiví jā ndiji yā. De maá yā cúu jā tíin ndihi poder.

15 Cunini ndá nú, chí iin sanaāni de nenda nī, tá cúu jā iin sanaāni de quíi jācuíhná. De nācā ndetū ndá nchivī jā ndito inī jí, de jíto váha jí sahma jí, tácuā mā cáca níi jí, cúu jāá nduú nā cuāchi coo síquī jí jā cucanoō jí nūū ndācá nchivī, ncachī yā.

16 De nī nastútú ndá tāchī ñúcuán ndācá rey, nī ndutútú iin lugar jā nání Armagedón yuhú hebreo.

17 De ángel ūjā nī jati yā cōhō yā nūū táchī. De inī templo andiví jíin nūū mesa nūū tátúnī yā, nī nguenda iin tūhun jā ní ncáhān jee: Ja ní jínu, ncachī.

18 Ñúcuán de nī jēndūtē sáhá taja, de níhin, de cána taja, de nī ntāan ndasí. Chi jondē níí cání jā íyó nchivī ñayiví, nduú ní ntāan níhin ndasí tá cúu jā ní ntāan nī jinī ní.

19 De maá ciudad Jerusalén jā cúñáhnū, nī ncusíin nī ncuu ūnī parte, de níí cáhnū ñayiví nī jíco cáva vehe ndá ñuū. De ñuū téyí Babilonia, chí nī nsáhá yā jā ní ndutahví jí castigo xēen, chí nī nquiti ndasí inī yā síquī cuāchi jí.

20 De nī naā ndācá isla, de suni yucu nduú cā naá íyó.

21 De ichi andiví nī ncuun níñí náhnū síquī nchiví, jā vēe jondē ūū xico kilo. De nī ncáhān nāvāha ndá nchiví síquī Yāā Dios jā ní ncuun ndasí níñí, chí iin tündóhó xēen nī ncuu.

17

Jā nenda yā síquī ñuū nēhén Babilonia

1 Ñúcuán de nī nquiji iin táhān ndihújā ángel jā ní nee ndihújā

cōhō, de nī ncāhān yā jín nī: Nehēn, de ná stéhēn nī nūū nū nāsa coo castigo siquī maá ñahan ndii jā cúu ñuū cúñáhnú jā ndéē nūú íyó cuāhā ndute.

² Chi ndācá rey ñayíví, modo jā ní ncasiquí ndéē de jín ñahan ñúcuán, cúu jā ní sndóo de Yāa Dios de níquín de tūhun nēhén jā ní stéhēn ña. De nī nsāhá ña jā nchiví ní cáhnú ñayíví, modo jā jini ji de cásiquí ndéē ji Yāa Dios cúu jā ní sndóo ji yā de sáhá ndasí ji cuāchi, ncachí ángel.

³ De nī stéhēn cā Espíritu Santo jā ní jinī ni, de ángel yā ñúcuán cuāhān jín nī jondē nūū ñuhun tíhá. De nī jinī ni iin ñahan, yósō ña iin quiti xēen cácuáhá. De ní cáhnú tí ndéē tūhun nēhén jā quítí iní Yāa Dios sáhá. De íyó ūjā xīnī tí jín ūxi ndiqui tí.

⁴ De ñahan ñúcuán ñúhún ña sahma ndihí jín sahma cuahá, de suni ñúhún ña siquí oro jín yūū luu jín perla jā ndéē yāhvi. De néē ña iin cōhō oro jā ñúhún chitú jín tiñu nēhén ndasí jín tiñu téhén jā jíca ndii ña.

⁵ De teēn ña ndéē iin síví jā cúu iin tūhun yuhū, de suha cáhān: Yáhá cúu ñuū téyí Babilonia, jā cúu tá cúu naná ndācá jā jíca ndii jín jā sáhá nēhén ndasí iní ñayíví, cáchí.

⁶ Sá de nī jinī ni jā ñahan ñúcuán jini ña chi modo jā ní jihí ña níñi nchiví maá Yāa Dios jín níñi nchiví ní jihí siquí jā ní nacani ji tūhun Jesús. De nī nsāhvi ndasí iní ni ní jinī ni ña.

⁷ Sá de nī ncāhān ángel ñúcuán jín nī: ¿Nūcu sáhvi iní nū ndéhé nú? Ná cáchí tūhun nī nūū nū nāsa cúu jā cáhān tūhun yuhū siquí ñahan ñúcuán jín quiti xēen jā yósō ña, jā íyó ūjā xīnī tí jín ūxi ndiqui tí.

⁸ Quiti xēen jā ní jinī nū, chi nī ntecū tí, de mitan chi nduú cā tí. De quee tucu tí iní yaví cūnú, sá de quihín tí nūū tánū táhvi tí. De nchiví jā ndéē ní cáhnú ñayíví,

sāhvi iní ji cuní ji nūū quiti ñúcuán jā ní ntecū tí de nī jihí tí, de nī natecū tucu tí. De cúu ndá ji nchiví jāá nduú yósō síví ji nūū tutū jā yósō síví nchiví cutecū ní cání jā ní jēcōsō síví ji jondē quívi ní jēcōo ñayíví.

⁹ Ndācá nchiví jā jícuahun vāha iní, cuu tavā ji cuenta nāsa cúu: Ndihújā xīnī tí cúu tá cúu ūjā yucu nūū ndéē ñahan ñúcuán.

¹⁰ De ndihújā xīnī tí suni cúu tá cúu ūjā rey. De ūhūn rey ñúcuán ja nī naā jā tátúní dē, de iin dē tátúní mitan, de incā dē chi ncháha ca quiji. De tá quiji dē de jacū-ni tiempo coo dē.

¹¹ De quiti xēen jā ní ntecū, de nī jihí, maá tí ní ncuu rey ūnā. De iin táhān ndihújā rey ñúcuán cúu tí. De tá yāha jā tátúní tucu tí de suni quihín tí nūū tánū táhvi tí.

¹² De ndihúxi ndiqui jā ní jinī nū cúu tá cúu ūxi rey, de ncháha ca tátúní ndá dē. De ndá máá dē jín quiti xēen ñúcuán, chi níhín tíñú dē cuu dē rey jacū-ni tiempo.

¹³ De ndihúxi rey ñúcuán chi squetáhān dē tūhun, de nacūaha dē poder dē jín tiñu ndíso dē nūū quiti xēen ñúcuán tácuca tátúní tí.

¹⁴ De canāá dē jín Yāa cúu Ticāchí. De Yāa cúu Ticāchí candēē yā poder ndá dē. Chi maá yā cúu Jētohō nūū ndācá jētohō, de maá yā cúu Rey nūū ndācá rey. De nchiví jā íñí jín yā, chi nī nacāji Yāa Dios ji de nī ncana yā ji, de squíncuu vāha ndá ji, ncachí ángel.

¹⁵ De nī ncāhān cā yā: Cuāhā ndute jā ní jinī nū nūū ndéē ñahan ndii, suu cúu nchiví cuāhā ndācá ñuū, ndācá yuhú, ndācá nación.

¹⁶ De ndihúxi ndiqui jā ní jinī nū jā névāha quiti xēen, suu cúu ndihúxi rey jā cuní ūhvi dē ñahan ndii ñúcuán. De sáhá dē jā quendōo ndáhvi ña de quendōo vichí ñií ña. De caji dē cūñu ña de teñuhūn dē ña nūū ñúhūn.

17 Chi Yāa Dios scúu yā inī dē jā ná sáhá dē tiñu jā cúnī yā. De squétáhán ndá dē tūhun jā nacuāha dē tiñu ndiso dē nūū quiti xēen, de tatúnī tī jondē squíncuu ndācá tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios.

18 De ñahan jā ní jinī nū cúu maá ñuū téyí jā cúñáhnú nūū ndācá rey ñayíví, ncachí ángel.

18

Siquí jā naā ñuū Babilonia

1 Ñúcuán de nī jinī ni jā ní ncuun incā ángel yā nī nquiji ichi andiví. De cúñáhnú ndasí yā. De jā jéndütē yā de nī jéndütē nūū ñayíví.

2 De nī ncana jee ndasí yā: Ja nī naā ndihi ñuū téyí Babilonia. De nī nduu vehe ndācá tächī, nūū yíhí ndācá nūū tächī nēhén, jín ndācá tiōcó, quiti téhén jāá nduú jétahān inī ō.

3 Chi ñuū ñúcuán cúu tá cúu iin ñahan nēhén, de nī nsáhá ña jā nchiví ndācá nación, modo jā jínī jī de cásiquí ndēē jī Yāa Dios, cúu jā ní sndóo jī yā de sáhá ndasí jī cuāchi. De ndācá rey ñayíví, modo jā ní ncasíquí ndēē dē jín ñahan ñúcuán jā ní jetáhvī ndá dē tūhun nēhén jā ní stéhén ña. De nchiví ní ñayíví jā jéen xícó, nī ncucuicá jī jín cuāhā jāñēhén jā ní nevāha ña.

4 Ñúcuán de nī jini nī incā tūhun jā ní ncāhān ichi andiví: Ndá ndóhó jā cúu nú nchiví maá nī, quee ndá nú inī ñuū jīñā, tácuā mā quívi nduū nū jín ndācá cuāchi jā sáhá ña, de tácuā mā ndóhó nú tündóhó xēen jā ndoho ña.

5 Chi nī ncāyā cuāhā ndasí cuāchi ña, modo iin montón cáhnú ndasí jā ní ncuúcún nī nquenda jondē andiví. De mitan de cuāha Yāa Dios castigo xēen siquí cuāchi ña.

6 Sndóhó ndá nú ña tá cúu nūū ní sndóhó maá ña incā nchiví. De nachunáá nú nūū ña doble tündóhó jā ní jēhe ña nūū incā nchiví. De sáhá nú jā nandicó cóo doble siquí

ñā nsúú cā jā ní nsáhá ña siquí incā nchiví.

7 De nī nsáhá téyí ndasí ña maá ña, de cuicá ndasí nī ntecū ña. De suni jín medida ñúcuán nacuāha nú jā ndoho xēen ndasí ña. Chi jáni inī ña: Yáhá ndēē ni tátúnī ni, de nduú cúu nī ñahan viuda, de mā quíjí cuití tündóhó ndoho nī, ncachí ña.

8 Jā ñúcuán cúu jā iin-ni quívi de quíjí cuāhā tündóhó siquí ña. Chi cuū ndiyi, de cucuécá ndasí inī ña, de coo tāmā, de cāyū ña nūū ñúhūn. Chi ndasí íyó poder maá Jētohō ō Yāa Dios, Yāa jā ní nenda siquí cuāchi ña, cáchī.

9 De ndācá rey ñayíví jā ní ncasíquí ndēē dē jín ña, de nī ntecū cuicá ndasí dē jín ña, cuacu dē de cuacu cóhó dē cunī dē jā quenda ñúhmā jā cāyū ña.

10 De cuiñi jícá dē chi cuyūhú dē cunī dē jā súcuán ndóhó ña castigo. De cāhān ndá dē: Nācā jā xēen ndóhó nú, ñuū cúñáhnú Babilonia, chi maá ñuū téyí nī ncuu nú nícu. De mitan chi iin núnúú-ni de nī nquenda castigo jā naā nū, cachí ndá dē.

11 De ndācá tēe ñayíví jā jéen xícó inī ñuū ñúcuán, cuacu dē de cuacu cóhó dē jēhē. Chi nduú cā ni iin cuen ndatíñú jā xícó ndá dē.

12 De ndatíñú jā xícó dē cúu oro, plata, yūū luu, jín perla jā ndēē yāhvi, jín sahma fino jín sahma seda jā ndihí jín jā cuāhā. De suni ndācá ñutun jā āsín jéhén, jín ndācá ndatíñú luu jā ní nsáhá jín yūū marfil, jín ñutun vii jā ndēē yāhvi, jín cāa cuāán, jín cāa hierro, jín yūū cuijín luu.

13 De suni xícó ndá dē canela jín ndācá jā jéhén āsín jín sūja ī jín sūja ūguā jín ndācá perfume jín vino jín aceite jín harina fina jín trigo. De suni xícó dē quiti jiso jín ticāchí jín caballo jín carreta, de jondē nchiví xícó dē jā satíñú cāhā jī-ni.

14 De cāhān ndá dē jíin ñuū ñúcuán: Nī ncujio ndihi ndatíñú cuicá já ní jētahān ndasí inī nū. De ndācá já vīi já váha já ní ntecū cuicá nú, chí nī naā ndihi, de mā nánihīn cuitī cā nū, cachī ndá dē.

15 De ndācá tēe já ní jeen nī yīcō nī ncucuicá já síquī ndatíñú ñuū ñúcuán, chí cuiñi jíca dē já yūhú dē cunī dē castigo coo ñuū ñúcuán. De cuacu dē de cuacu cóhō dē.

16 De cāhān ndá dē: Nācā xēen ndóho ñuū téyíi yáha. Chí nī ncuu tá cúu iin ñahan já ní ñūhun sahma fino, sahma ndihí jíin já cuáhá. De nī ñūhun ña síquī oro jíin yūu luu jíin perla já ndēe yāhvi.

17 De mītan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi ndācá ndatíñú váha ñúcuán, cachī ndá dē. De cuiñi jíca ndācá tēe scāca barco, jíin nchivī já cuáhān jíin barco, jíin tēe sātíñú inī barco, jíin ndá cā tēe já sātíñú nūū mar.

18 Chí cunī dē ñūhmā já cáyū ñuū ñúcuán, de cana jee ndá dē: ¿Ní íyó cā ñuū téyíi já cúñáhnú tá cúu nūū ní íyo ñuū yáha? cachī dē.

19 De cōsō ndá dē tīcāchāā ñūhun xīnī dē já cúcuécá inī dē. De cuacu dē de cuacu cóhō dē. De cana jee ndá dē: Nācā xēen ndóho ñuū téyíi yáha. Chí jíin ndatíñú cuicá já ní íyo ñuū yáha nī ncucuicá ndācá nchivī névāha barco já jíca nūū mar. De mītan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi-ni, cachī dē.

20 De ná cúsi inī ndá ndóhō já ndēe andiví, síquī já ní naā ñuū yáha. De ná cúsi inī ndá ndóhō tēe apóstol, jíin tēe nācani tūhun Yāā Dios, jíin nchivī maá Yāā Dios. Chí nī nsāhá nēhén ñuū ñúcuán síquī ndá nú, de já ñúcuán nī nenda Yāā Dios síquī.

21 Ñúcuán de iin ángel já ndíso poder, nī nquehen yā iin yūū cāhnú tá cúu iin yōsō cāhnú, de nī squéne yā inī mar. De nī ncāhān yā: Tá cúu nūū ní naā yōsō yáha, suni súcuán naā Babilonia, ñuū cúñáhnú téyíi. De mā núcōo cuitī cā já cunī ō nūū.

22 De nī ncāhān yā jíin ñuū ñúcuán: Inī calle nū mā cúnini cuitī cā nchivī já scāta jí yaā arpa jíin flauta jíin trompeta. De suni mā cōo cuitī cā nchivī já sāhá ndācá ndatíñú. De suni mā cúnini cā jí já nihin ndācá molino nū.

23 De nī iin lámpara mā sāhá cā já cunijīn nūū nū. De nī mā cúnini cā jí vico já cúsi inī ndá ñahan ndá tēe já tándāhá máhñú nū. De nchivī já ní jeen nī yīcō nūū nū, nī ncuñáhnú ndasí jí inī ñayiví. De nī stáhvī nú nchivī ndācá nación jíin tiñu tásí tiñu mágica, ncachī ángel.

24 Chí síquī ñuū ñúcuán ndēe cuāchi já ní jati nīñi ndācá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíin ndācá nchivī maá yā, jíin ndá cā nchivī já ní jahnī ndá jí ní cāhnú ñayiví.

19

1 De tá nī ncuu ndācá yáha, de nī jini nī já cāhān jee cuāhā ndasí nchivī inī andiví:

Cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chí Yāā Dios maá ō cúu já ní scācu yóhō.

De maá yā cúñáhnú ndasí, de maá yā tíin ndihi poder.

2 De ndāā de váha sáhá ndāā yā ndācá tiñu,

chí nī nenda yā síquī cuāchi ñuū nēhén cúñáhnú ñúcuán.

Chí nī stívī jíi nchivī ní cāhnú ñayiví, chí modo já cásíquī ndēe jíi Yāā Dios já chíñúhún jíi incā yāā.

De nī nsāhá yā já ní ndutahví jíi síquī já ní jahnī jíi ndācá mozo yā.

Ncachī ndá.

3 De nī ncāhān tucu ndá jíi: Cúñáhnú ndasí yā. Chí ní cání quenda ñūhmā ñuū ñúcuán já cáyū, cāchī.

4 De ndihócō cūmī tēe ñáhnú já ndíso tíñú, jíin ndicúmī já tēcū, nī jēcuiñi jíití dē nī ntuu dē nūū dē nūū ñūhún, de nī nchiñúhún dē Yāā Dios, Yāā ndēe nūū mesa nūū tátúnī. De nī ncāhān ndá dē: Amén. Súcuán ná cóo. Cúñáhnú ndasí yā.

⁵ De jondē nūū mesa nūū tátúnī yā nī ncāhān iin tūhun:
Ndá ndóhó jā sátíñū nūū Yāā Dios, jíin jíin ndóhó jā jíca yíñúhún nūū yā, jā cúñáhnú jíin jāá nduú, cāhān nū jā vāha ndasí Yāā cúu yā. Ncachi.

Vico jā tandāhá Yāā cúu Ticāchí

⁶ De nī jíin nī jā cāhān ndá nchivī cuāhā ndasí, de níhin tá cúu nūū níhin cuāhā yūte, jíin jā cána níhin taja. De nī ncāhān:

Cúñáhnú ndasí yā. Chi Jētohō ō Yāā Dios, Yāā tíin ndihi poder, mitan de ndācu níhin yā tíñu.

⁷ De ná cúsi inī ō, de sīi ndasí ná cóo inī ō,

de ná cāhān ō jā cúñáhnú ndasí yā. Chi nī nquenda quivī jā maá Yāā cúu Ticāchí, modo jā tandāhá yā.

De nchivī maá Yāā Dios cúu tá cúu ñahan jā tandāhá jíin yā, de jā íyó tūha ndá jí.

⁸ De nī níhīn jí tūhun jā cuhun jí sahma fino jā ndoo ndasí de xíñū.

Ncachi ndá. De sahma fino ñúcuán cúu ndācá tíñu ndāā jā sáhá nchivī maá Yāā Dios.

⁹ De nī ncāhān ángel jíin nī: Tee nú tūhun yáhá: Nacā ndetū ndá nchivī jā ní ncana yā jā quíhīn vico tandāhá Yāā cúu Ticāchí. De nī ncāhān cā ángel jíin nī: Ndācá tūhun yáhá cúu tūhun ndāā jā ní ncāhān Yāā Dios, ncachi yā.

¹⁰ De nī jēcuíñī jíití nī nūū jéhe ángel jā chíñúhún nī yā nícu. De nī ncāhān yā jíin nī: Mā sáhá nú súcuán. Chi nduhū suni mozo Yāā Dios cúu nī, tá cúu nūū cúu maá nú jíin ndá hermano nū jā cándíja vāha tūhun Jesús. Sa nūū maá Yāā Dios chíñúhún nú, ncachi yā. Chi maá tūhun jā ní ncāhān Jesús cúu jā cāhān ndāā ndá nchivī jā nācani tūhun Yāā Dios.

Yāā jā yósō sīquī caballo cujín

¹¹ Ñúcuán de nī jíin nī jā núne nūū ndéé Yāā Dios andiví. De nī

nquenda iin caballo cujín, de Yāā jā yósō sīquī tí nání yā Yāā ndāā, Yāā squíncuu. De ndāā sáhá ndāā yā tíñu, de ndāā nénda yā sīquī ndācá jāñehén.

¹² De tíñūū yā jéndūtē tá cúu yáñuhūn. De xīnī yā ñúhún cuāhā corona. De ndéé iin síví yā jā maáni yā cúu jā jíin.

¹³ De ñúhún yā iin sahma jā ní ñundaji nūū níñi, de nání yā Tūhun Yāā Dios.

¹⁴ De ndācá ángel yā jā íyó andiví, yósō caballo cujín de níquín yātā yā. De ñúhún ndá sahma fino cujín jā íyó ndoo.

¹⁵ De inī yuhú maá Yāā jā yósō sīquī caballo, quée jā cáá tá cáá iin espada xēen. De espada ñúcuán cúu tūhun yā jā sndóho yā nchivī ndācá nación. De níhin ndacu yā tíñu nūū jí. De sáhá ndāā yā sīquī cuāchi jí modo jā jāñū sīquī ndíhā uva jā táxīn. De cuāha yā castigo xēen cundoho jí jā quítí inī yā sīquī cuāchi jí. Chi maá yā tíin ndihi poder.

¹⁶ De sahma yā jíin síhin yā yósō tūhun yáhá: Rey nūū ndācá rey jíin Jētohō nūū ndācá jētohō, cáchī.

¹⁷ Ñúcuán de nī jíin nī iin ángel yā jā íñi nūū ncandiī. De nī ncana jee yā nūū ndācá quiti ndāva nūū táchī: Ndutútú ndá nú quiji nú cuxíní nú iin vico cáhnú sáhá Yāā Dios.

¹⁸ De cajī nū cúñu ndācá rey jíin capitán jíin ndá tēe téyíí, jíin cúñu ndācá caballo jíin tēe jā ní nchosō tí. De suni cajī nū cúñu ndācá cā nchivī, cúu nchivī sátíñú cuenta maá jíin mozo jā ní jeen nchivī, cúu nchivī cúñáhnú jíin nchivī jāá nduú, ncachi ángel.

¹⁹ Ñúcuán de nī jíin nī maá quiti xēen jíin ndācá rey ñayiví jíin cuāhā soldado dē. De nī ncutútú dē jā canāá dē jíin maá Yāā jā yósō caballo jíin ndá ángel yā.

²⁰ De nī ntiin ndá yā quiti xēen cuāhān tí preso jíin maá tēe ní

nacani tūhun stáhví jā ní nsáhá ndácá tiñu ñáhnú nī jinī jínúu quiti xéēn. Chi jín tiñu ñáhnú ñúcuán cúu jā ní stáhví dē ndácá nchiví jā ní jēhe tūhun cundiso tunī quiti xéēn, jín jā ní nchiñúhún imagen tī. De quiti xéēn jín tēe nī nacani tūhun stáhví, técū ndúu, de nī squéne yā nūu lago ñuhūn jā cáyū jín azufre.

²¹ De jín espada jā quée yuhú Yāa jā yósō caballo nī jihī ndácá soldado quiti xéēn. De ndácá quiti jā ndáva nūu táchī nī ndahā chījin tī nī nchajī tī cūñu ndá dē.

20

Siquī mil cuiyā

¹ De nī jinī nī jā ní ncuun iin ángel ichi andiví. De née yā ndácaa jā núne maá yavī cūnú ndasí. De suni née yā iin cadena cāhnú.

² De nī ntiin yā maá cōō cāhnú jā íyó jondē janahán ndasí, de nání tī táchī cúñáhnú jín Satanás. De nī juhñi yā jā cunuhnī mil cuiyā.

³ De nī squéne yā inī yavī cūnú ndasí. De nī jasī vāha yā, de nī nsáhá cutú yā yuhú yāvī, tácuā mā stáhví cā ñúcuán nchiví ndácá nación, chi jondē tá jinu mil cuiyā. De jā yāha mil cuiyā, sá de cánuú jā ndājī caca nuu jacū cā tiempo.

⁴ De nī jinī nī ndácá mesa nūu tátúnī, de ñúcuán ndéē ndácá nchiví jā ní nihīn tīñú ji jā sáhá ndāa ji tiñu. De suni nī jinī nī ánō ndácá nchiví jā ní jehndē ndá xīnī ji siquī jā ní nacani ji tūhun Jesús jín tūhun Yāa Dios. De nduú ní nchiñúhún ji quiti xéēn jín imagen tī, de nī nduú ní jēhe ji tūhun jā cundeē tunī tī teēn ji á ndahá ji. De nī jinī nī jā ní natecū ji de nī ndacu ji tiñu jín Cristo mil cuiyā.

⁵ Yáhá cúu ndá ndīyi jā natecū xihna cā. De ndá cā ndīyi, nduú ní nátecū ji, chi jondē jinu mil cuiyā.

⁶ De nācā ndetū ndácá nchiví ndoo ánō jā natecū xihna cā. Chi mā cúu cuitī ji vuelta ūu. De cuu

ji sūtū nūu Yāa Dios jín nūu Cristo, de tatúnī ji jín yā mil cuiyā.

⁷ De tá jinu mil cuiyā, de ndājī Satanás de quée nūu yíndasí.

⁸ De stáhví tucu nchiví ndácá nación ní cāhnú ñayiví. De stáhví nchiví ñuū Gog jín Magog. De sáhá jā ndutútú ndácá soldado ñuū ñúcuán jā canāá dē. De coo cuāhā ndasí dē tá cúu ñútín yuhú mar.

⁹ De cūte nuu dē quihīn dē ní cāhnú ñayiví. De cuicó ndúu dē nūu ndéē ndá nchiví maá Yāa Dios, jín ciudad jā māñi yā jín. De Yāa Dios chi scúun yā ñuhūn ichi andiví, de cáyū ndihi dē.

¹⁰ De táchī cúñáhnú jā ní stáhví ndácá nchiví ñúcuán, chi squéne yā quihīn nūu lago ñuhūn jā cáyū jín azufre. De ñúcuán chi ja nī squéne yā quiti xéēn jín tēe nī nacani tūhun stáhví. De ñúcuán ndoho nduú ñuú ní cání cuitī.

Jā sáhá ndāa yā tiñu nūu mesa cuijín

¹¹ Ñúcuán de nī jinī nī iin mesa cuijín cúñáhnú, de ndéē maá Yāa tátúnī. De ñayiví jín andiví nī ndoñúhún cuāhān jā ní ndēhé yā nūu, chi nduú cā ní ncúu coo nūu yā.

¹² De nī jinī nī ndácá ndīyi, jā ní ncuñáhnú jín jāa nduú ní ncúñáhnú, íñi ndá nūu Yāa Dios. De nī nsáhá yā jā núne ndácá libro, de suni nī nune incā libro jā yósō sívī nchiví jā cutecū ní cání. De nī nsáhá ndāa yā siquī ndácá ndīyi, tú nāsa tiñu nī nsáhá ji jā yósō nūu ndácá libro ñúcuán.

¹³ De nī nquée ndácá ndīyi jā ní jihī nūu mar. De suni nī nquée ndácá ndīyi jā ní jihī, jā íyó ji lugar nūu íyó ánō ndīyi. De nī nsáhá ndāa yā siquī, tú nāsa nī nsáhá iin iin ji.

¹⁴ Ñúcuán de cuēhē jáhnī nchiví jín lugar nūu íyó ánō ndīyi, nī snāa yā nī squéne yā cuāhān nūu lago ñuhūn. De jā ndoho nchiví nūu lago ñuhūn, suu cúu jā cuū ji vuelta ūu.

¹⁵ De ñúcuán nī squéne yā ndá nchivī nēhén jāá nduú yósō sívī jī nūū libro jā yósō sívī nchivī jā cutecū níí cání.

21

Andiví jée jíin ñayívi jée

¹ Ñúcuán de nī jinī ni andiví jée jíin ñayívi jée. Chi andiví jíin ñayívi xihna ñúhún nī naā. De suni nduú cā mar.

² De nduhū Juan, nī jinī ni ciudad īī jā cúu Jerusalén jee. De nī ncuun vāji ichi andiví nūū ndéē Yāā Dios. De luu ndasí cáá tá cúu iin ñahan jā ní nsāhá tūha ña maá ña nī ncucutú ña jā tandāhá ña jíin yíí ña.

³ De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jee ichi andiví: Cūndēhé, chí mitan de ndéē Yāā Dios māhñú nchivī. De cundeē yā jíin ndá jī, de cuu jī nchivī maá yā. De maá yā cundeē yā jíin jī jā cúu yā Yāā Dios jī.

⁴ De nacuahā yā ntenūū ndá jī. De mā cúu cā nchivī, ni mā cuācú cā jī, ni mā cúcuécá cā inī jī, ni mā játū cā jī. Chi ja nī nchāha ndācá tūndóhó jā ní íyo, cáchī.

⁵ Ñúcuán de nī ncāhān maá Yāā jā ndéē nūū mesa: Cūndēhé, chí nasāhá jee nī ndācá jā íyó, ncachī yā. De suni nī ncāhān yā: Tee nú tūhun yáhá. Chi ndācá tūhun yáhá cúu jā jíin ndija nú jā ndāā cúu.

⁶ De nī ncāhān cā yā: Ja nī jīnu. Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chí maá nī nī squjéhé ndihi de maá nī sínu. De ndācá nchivī jā yíchī, sūcuán-ni cuāha nī ndute jā quéne coho jī jā cutecū jī níí cání.

⁷ Ndācá nchivī jā cundeē sīquī jānēhén, nīhīn jī ndācá yáhá cuu tāhvī jī. De cuu nī Yāā Dios jī, de cuu jī sēhe nī.

⁸ De ndācá nchivī jā yúhú cundoho sīquī tūhun nī, jíin nchivī jāá nduú cándíja, jíin nchivī sáhá tíñu nēhén, jíin nchivī jāhnī ndiyi, jíin nchivī jíca ndiī, jíin nchivī sáhá

tásí, jíin nchivī chíñúhún ídolo, jíin ndācá nchivī stáhvi, nchivī ñúcuán chí quivi ndá jī lago ñuhūn jā cáyū jíin azufre. De ñúcuán cúu jā cuū jī vuelta ūū.

Jerusalén jee

⁹ Ñúcuán de nī nguji iin táhán ndihújā ángel jā ní nee ndihújā cōhō jā ní ñuhun chitú ndihújā tūndóhó jā sándihí. De nī ncāhān yā jíin nī: Nehén de ná stéhén ni nūū nū ñahan jā tandāhá cuu ña ñasíhí Yāā cúu Ticāchí, ncachī yā.

¹⁰ De nī nsāhá cā Espíritu Santo jā ní stéhén cā nūū nī, de ángel ñúcuán nī jeca yā nduhū cuāhān yā jíin nī xīnī iin yucu cáhnú sūcún. De nī stéhén yā nūū ni maá ciudad īī cúñáhnú jā cúu Jerusalén, de nī ncuun vāji jondē andiví nūū ndéē Yāā Dios.

¹¹ De jéndūtē ndasí ciudad ñúcuán tá cúu nūū jéndūtē Yāā Dios. De xīñū tá cúu nūū xīñū iin yūū luu jā ndéē yāhvi ndasí, tá cúu yūū cújín jā ndéē nihni modo vidrio.

¹² De yuhú ciudad nī jicó ndūū iin jā cáhnú sūcún jā ndásī ciudad. De íyó ūxī ūū viéhé. De ndācá viéhé íñī iin ángel yā. De ndācá viéhé ndéē sívī ndihúxī ūū tatá Israel.

¹³ De lado nūū quēnda ncandīī íyó ūnī viéhé. De lado norte suni íyó ūnī viéhé. De lado sur suni íyó ūnī viéhé. De lado nūū quēe ncandīī suni íyó ūnī viéhé.

¹⁴ De íyó ūxī ūū yūū nāhnú jā cúu cimientō maá jā ndásī ciudad. De ndācá yūū ndéē sívī ndihúxī ūū apóstol maá Yāā cúu Ticāchí.

¹⁵ De ángel jā ní ncāhān jíin nī, née yā iin metro oro jā chicuāhá yā ciudad jíin ndá viéhé jíin maá jā ndásī ciudad.

¹⁶ De ciudad chí iin medida-ni cúu ndicúmī lado. Chí jā cání jíin jā jítē, inuú-ni cúu. De ángel nī nchicuāhá yā ciudad jíin medida ñúcuán. De née ūū mil ūū ciento kilómetro jā iin iin lado. De inuú-ni medida jā cání, jā sūcún, jíin jā jítē.

17 De suni nī nchicuāhá yā maá jā ndásī ciudad, de nēe ūnī xico cūmī metro jā sūcūn. De medida jā jétíñú nchivī, suni jétíñú ángel ñúcuán.

18 De maá jā ndásī ciudad nī ncuváha jíin yūū cuijín ndēē nihni. De ndinuhun oro cúu ciudad, de cáá tá cáá vidrio jā ndēē nihni.

19 De ndācá yūū jā cúu cimientu maá jā ndásī ciudad, nī ncucutú jíin ndinuū yūū luu jā ndēē yáhvī. Yūū xíhna ñúhún cúu yūū cuijín ndēē nihni. De jā ūū cúu yūū ndēē xíñū. De jā ūnī cúu yūū pinto. De jā cúmī cúu yūū cuií xíñū.

20 De jā úhūn cúu yūū pinto jā ñúhún raya. De jā íñū cúu yūū cuāhá pinto. De jā újā cúu yūū cuāán ndēē nihni. De jā únā cúu yūū cuií ndēē. De jā lín cúu yūū cuāán xíñū. De jā úxī cúu yūū cuií cuijín. De jā úxī iin cúu yūū cuāhá cuāán. De jā úxī ūū cúu yūū ndīhī xíñū.

21 De ndihúxī ūū viéhé ñúcuán cúu ūxī ūū perla jā ndēē yáhvī. De iin iin viéhé cúu iin iin perla. De ndinuhun oro cúu calle cāhnú ciudad, de ndēē nihni tá cáá vidrio.

22 De nduú nā templo ní jíinī nī inī ciudad, chí ní cāhnú ciudad íyó maá Jētohō ō, Yāā jā tíin ndihi poder, jíin Yāā cúu Ticāchí.

23 De nduú jíinī ñúhún jā cutūu ncanđī jíin yōō. Chí jā jéndūtē maá Yāā Dios cúu jā cútūu. De maá Yāā cúu Ticāchí, cúu yā luz inī ciudad ñúcuán.

24 De nchivī ndācá nación ñayíví jā ní scácu yā, caca jíi nūū luz jā stúu ciudad ñúcuán nūū jíi. De ndācá rey ñayíví quijí ndá dē ciudad jíin ndācá jā stéhēn jā cúñáhnú dē.

25 De ndācá viéhé ciudad mā cúndasī cuitī nduú, de nduú nā jacuāā coo.

26 De inī ciudad quijí nchivī cúñáhnú ndācá nación, quijí jíi jíin ndācá jā stéhēn jā cúñáhnú jíi.

27 De mā quívi cuitī ní iin jā tēhēn. De ní mā quívi nchivī jā sáhá tíñu

néhēn jíin jā stáhvī. Chí quívi maá-ni nchivī jā yósō síví jíi nūū libro jā yósō síví nchivī cutecū ní cání, jā néváha Yāā cúu Ticāchí.

22

1 Ñúcuán de ángel yā nī stéhēn yā nūū ní iin yūte jā íyó ndoo. De ndute ñúcuán sáhá jā cutecū ō ní cání. De ndēē nihni tá cúu vidrio, de quēne nūū mesa nūū tátúnī Yāā Dios jíin Yāā cúu Ticāchí.

2 De jíca yūte sava māhñū calle cāhnú ciudad ñúcuán. De nduú lado yuhú yūte íñī ñutun jā cutecū ō ní cání sáhá. De ñutun ñúcuán jéhe jāvíxī ūxī ūū vuelta jā iin cuiyā, chí ndācá yōō cúun jāvíxī. De ndahá yúcū tú cúu tátān jā ndúváha nchivī ndācá nación.

3 De ndācá jā ní stánū táhvī yā, mā cōó inī ciudad ñúcuán. De inī ciudad cuiñī maá mesa nūū tátúnī Yāā Dios jíin Yāā cúu Ticāchí. De nchivī cándlīja jā cúu jíi mozo yā, chíñúhún jíi yā.

4 De cunī jíi nūū yā, de cundeē síví yā teēn jíi.

5 De mā cōó cā jacuāā ciudad ñúcuán. De nchivī jā ndēē ñúcuán nduú cā jíinī ñúhún jíi jā stúu lámpara nūū jíi, ní jā stúu ncanđī. Chí jā jéndūtē maá Jētohō ō Yāā Dios cúu jā cútūu nūū jíi. De ndacu jíi tíñu ní cání cuitī.

Jā cuácuñatin nenda Cristo

6 Ñúcuán de ní ncāhān ángel jíin nī: Ndācá tūhun yáhá cúu jā jíinī ndija nú jā tūhun ndāā cúu. De Jētohō ō Yāā Dios, maá yā sáhá jíin ndá tēe nācāni tūhun yā, jā jíin Espiritu yā nācāni ndá dē. De suu maá yā nī ntají ángel yā tácuā stéhēn nūū nchivī cúu mozo yā ndācá tíñu jā ñamā coo.

7 Ñamā ndiji nī, cāchī yā. De nācā ndetū nchivī jā tēe sōho tūhun Yāā Dios jā yósō nūū tutū yáhá.

8 De nduhū Juan, ní jíinī ní ndācá tūhun yáhá, de ní jíinī ní ndācá tíñu yáhá. De tá ní jíinī jíin sóho ní

de nī jinī jínúū ni, ñúcuán de nī jēcuñī jítí nī nūū jéhe maá ángel jā ní stéhēn ndácá tiñu yáhá nūū ni, jā chiñúhún nī yā nícu.

⁹ Sochi nī ncāhān ángel jíin nī: Mā sáhá nú sūcuán. Chi nduhū suni mozo Yāā Dios cúu nī, tá cúu nūū cúu maá nú jíin ndá hermano nū jā nácani tūhun yā, jíin ndihi nchivī jā jétáhvī tūhun jā yósō nūū tutū yáhá. Sa nūū maá Yāā Dios chiñúhún nú, ncachī yā.

¹⁰ De nī ncāhān cā ángel jíin nī: Mā chíyuhū nū ndácá tūhun Yāā Dios jā yósō nūū tutū yáhá, chi ja cuācuñatin tiempo jā quee ndaā ndihi.

¹¹ De nchivī jā sáhá tiñu néhén, ná sáhá cā ji tiñu néhén. De nchivī jā íyó téhén ánō, ná quéndōo ji sūcuán. De sa nchivī jā sáhá tiñu ndāā, ná sáhá cā ji tiñu ndāā. De nchivī jā íyó ndoo ánō, ná cóo ndoo cā ji sūcuán, ncachī ángel.

¹² Jāndāā jā ñamā ndiji nī, cáchī Jesús. De quiji nī jíin táhvī jā cuāha nī nūū iin iin nchivī, tú nāsa tiñu nī nsáhá ji.

¹³ Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíin letra Z jā sándhí, chi íyó nī jondē jā xihna ñúhún de coo nī níí cání.

¹⁴ Nācā ndetū nchivī jā jéhe ji tūhun ndundoo ánō ji tá cúu nūū ndúndoo sahma ji. Chi cuu cajī ji jāvíxī ñutun jā sáhá jā cutecū ji níí cání, de cuu quívi ji viéhe ciudad īī ñúcuán.

¹⁵ De ichi fuera ciudad coo nchivī jā sáhá tiñu néhén, jíin nchivī sáhá tásí, jíin nchivī jíca ndíi, jíin nchivī jáhni ndíyi, jíin nchivī chíñúhún

ídolo, jíin ndá nchivī jā cúsiī inī stáhvī táhán.

¹⁶ Maá nī jā cúu Jesús, nī ntají nī ángel ni tácuca cachī tūhun yā ndácá tūhun yáhá nūū ndá grupo nchivī cándíja. De maá nī nī nsáhá jā ní íyo rey David, de nī ncacu nī nūū tatā David. De cúu nī tá cúu lucero jā jéndütē jā quénda túu, ncachī yā.

¹⁷ De maá Espíritu Santo jíin ndá nchivī Yāā Dios jā cúu ji tá cúu ñahan tándāhá jíin Yāā cúu Tīcāchí, cáhān ndá: Nehēn, quívi ndá nūū ndahá yā. De ndácá nchivī jā níni, suni ná cáhān ji: Nehēn, quívi ndá nūū ndahá yā. De ndácá nchivī jā yíchī jā cúní ji coho ji, ná quívi ji ndahá yā, de sūcuán-ni ná cóho ji ndute jā cutecū ji níí cání sáhá.

¹⁸ De ndácá nchivī jā jíni tūhun Yāā Dios jā yósō nūū tutū yáhá, cáhān ñihin nī jíin ji: Tú ní iin nchivī chisó cā ji nūū tūhun jā cáhān tutū yáhá, de Yāā Dios suni chisó cā yā tūndóhó jā cáhān nūū tutū yáhá, cundoho ji.

¹⁹ De tú ní nchivī candeē ji jacū tūhun jā cáhān tutū yáhá, de Yāā Dios candeē yā táhvī ji jā yósō nūū libro jā yósō sívi nchivī cutecū níí cání, de mā níhīn ji táhvī ji inī ciudad īī ñúcuán. De tutū yáhá cúu jā cáhān síqui ndácá ñúcuán.

²⁰ De Yāā jā ní ncāhān ndácá tūhun yáhá, suha cáhān yā: Jāndāā jā ndiji ñamā ni, cáchī yā. Amén. Sūcuán ná cóo. Jētohō sá Jesús, jícan táhvī sá jā ndiji ñamā ní.

²¹ De ñúhún inī nī jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Amén.